Cat. 60

Tractatus.

[redacted]rtum de penitentia per aduentuz & quadragesimam fratris Michaelis Mediolanensis.

[redacted]

¶ Quadragesimale seu sermonariū duplicatū. s. p Aductū ꝛ Quadragesimaz: de pnīa ꝛ eius partib⁹. Editū a venerabili viro fre Michaele de Mediolano ordinis minoꝝ obseruantiū. Prolog⁹

Ecundum phī sniam: vt apte pz. i. phisico. ꝛ. ij. de aīa. Ex his q̄ nobis manifeste nota sunt: venim⁹ i cognitionē eoꝝ q̄ nō sūt nobis ita nota. Idcirco fres charissimi de visibilib⁹ ꝛ corporalib⁹ aptissime notis. ascēdēdo ad cognitionē spūaliū ꝛ inuisibiliū: nō admodū nobis cognitoꝝ sicuti p experiētiā manifestā didicim⁹. Nauigātes p mare: occurrēte piculo naufragij pp inundatiōes maris aliquā tabulā apprehēdūt: cui firmiter inherētes nec ipaz aliq̄ mō dimittētes: imo intobilr tenētes: p⁹ plures amaras potiones ꝛ piculosas fluctuationes: securi ad portū puenīūt. Ita necesse ē nobis vtiqz nauigantib⁹ p hūc mūdū mare. s. magnū in q̄ reptilia quoꝝ nō ē numerus. i. multa tētamēta diaboli carnis ꝛ mūdi sup nauē aīe nre. s. grām spūs sctī vel ecclīam q̄ iūcta est glutino charitatis. Iux illō. puer. vlt. Facta est q̄si nauis institoris facto naufragio. Prio qō factuz fuit in pctō pmi hoīs in q̄ oēs filij ei⁹ tactati sunt sup vndas maris p ↄcupiscentiaz ꝛ penā ꝙ apphendam⁹ pmā tabulā si volumus ab ipso naufragio liberari. s. aquā baptismalē q̄ repat innocētiā ꝛ graiam pditā. Uez qꝛ multiplicatis iundationib⁹ hui⁹ maris videlz pdictis tētationibus relinquūt plēs grām baptismalez ꝛ pmā tabulā p quā liberant a pmo naufragio: ꝛ p illā amplius nō pnt se defēdere: qꝛ baptism⁹ ꝭm sniam thelogoꝝ nō ē iterabilis. Igit facto secūdo naufragio p pctm̄ actuale mortale. Si volum⁹ saluari ꝛ ad portū felicitatis duci: apprehēdenda est secūda tabula q̄ ē pnīa. Iux illud Hiero. ad Demetriadē vginē: Uerā nō gnoꝛ em⁹ pniam ne facile peccem⁹ hec secūda post naufragiū miseris tabula ē. ¶ Nō sⁱ ↄ dicta diceret. Si baptismus est pma tabula ꝛ pmū sacrz: igit si pnīa est scda: ē ēt scōm sacrm qō falsum est. ¶ Preterea si est scda: aut rōne tpis: aut nature. Nō tpis: qꝛ sicut actuale peccatū pri⁹ fuit q̄ꝫ originale: sicut in pmis parentib⁹ pz: sic tabula q̄ est remedium actualis pcti pma dz dici: qꝛ pus fuit tabula q̄ꝫ ea q̄ fuit remediū originalis. In pmis enim parētib⁹: psona rōne culpe actualis corrūpit nāz. Nā aūt deinceps corrūpit psonā corruptiōe. s. origīalis peccati. Nec ēt nāe: qꝛ sicut volūtas est primū pncipiū pcti añ qō nullū: ꝛ est nālr pmū: sic ꝛ pctm̄ volūtariū pus est natura pctō qō ↄhim⁹ cū origine nāli. Quapropter videt ꝙ pnīa que ē remediū actualis pcti: debeat dici pma tabula. non secūda. ¶ Ad pmū rñdet ꝭm Bon. in. iiij. scn. dist. xiiij. in q̄stionib⁹ circa lraz ꝙ nō valet ↄsequētia: pnīa est scda tabula: ergo scōm sacrm: imo ꝭm magistruz in iiij. dist. xiiij. pdicta. Pnīa est quartum sacrm. s. post baptismū ↄfirmationē ꝛ eucharistiā. Rō aūt q̄re nō sequit ↄsequētia pdicta est: qꝛ nō oē sacrz est tabula qꝛ nō oē liberat a naufragio. Ait eniz ipe ꝙ naufragiū ē casus i mortale pctm̄ qō duplex est. s. originale ꝛ actuale. Iō duplex est tabula. s. baptism⁹ ↄ originale: ꝛ pnīa ↄ actuale. Nō eni ē ēt illa ↄñia bōa: hic est secūdus archidiacon⁹: igit ē scda persona. ¶ Ad secūdū rñdet ꝭm Alexā. de aleo in. iiij. pte summe i tracta. de pnīa in gnāli. Dō est ↄsidcrare pctm̄ originale ꝛ actuale: absolute ꝛ in se: ꝛ sic ē actuale pus nā q̄ꝫ originale: sicut cā q̄ꝫ effectus. Nā ꝭm Aristo. in postpdicamētis. Illō est pus nā alio qō est cā ei⁹: vl qō pˢ supponitur ab eo. Et iō qꝛ originale hz ortū ab actuali ꝛ actuale psupponit: qꝛ necesse ē ꝙ prio sit actū: q̄ꝫ sit alteri⁹ pncipiū: pus est nā actuale q̄ꝫ originale. Et ē ↄsiderare ipa pctā in cōpatiōe ad subiectū. s. ad aias: ꝛ hoc duob⁹ mōis: vl cōparatiōe ad subiectū pmū. s. pmū hoīez ꝛ sic actuale fuit prius originali: vel com

paratiõe ad nãz ꝓpagatã ꝛ sic originale
nã ꝛ tpe pri⁹ ē q̃ʒ actuale: pͥma aūt tabu
la ꝛ scđa date sunt in remediū pctõꝝ fm
q determinãt ꝯ n ĩm ꝓpagatã: siue ho
minẽ descẽdẽtẽ a pͥmis parentib⁹ pp qđ
ꝯuenit q pͥmo sit pͥma tabula q̃ ē reme
diū originał. Deinde secunda q̃ ē reme
diū actualis. Quapp de pnia tractãtes se
quẽdo moreʒ ꝛ ordinem theologorum.
¶ Prio ꝛ añ oia tractãdū ē đ ipa i gnã
li ꝛ postea i pticulari de ptib⁹ ei⁹. ¶ In
isto ergo sacro aduentu de pnia in gnãli
tractabimus quolibet die vnū sermonẽ
facientes. In .xl. v̄o sequẽti post moduʒ
de partib⁹ ipsius. Cõtritione confessiõe
ꝛ satisfactione subiungemus.

¶ Explicit ꝓlogus. Dñica prima de ad
uentu de diffinitionibus pnie in gnãli.

Sermo primus

Biiciamus

ergo opa tenebraꝝ ꝛ in
duamur arma lucis. scri
būt hec v̄ba ad Ro. xiij.
ꝛ in epła occurrentis dñi
ce. Volẽtes dilectissimi i isto sacro aduẽ
tu de pnia in gnãli vt pdicim⁹ tractare:
qꝛ adeo vtilis ē ꝛ necessaria: q sine ipsa
venia pctõꝝ hoib⁹ nõ dat. vñ de pe. dist. i. §.
mĺtiplex scribit. Multiplex dei mĩa iu
lapsib⁹ hūanis subuenit vt nõ solū p ba
ptismi sacꝛm: sʒ ēt p pnie medicinā spes
vite reparet eterne. hec ibi. ¶ Pro fun
damẽto toti⁹ tractat⁹ añ oia de ei⁹ diffini
tione tractãdū ē: qꝛ vt ait Tulli⁹ in prio đ
officijs. Ois .n. q̃ a rõne suscipit de aliq̃
re istitutio dʒ a diffinitiõe ꝓficisci vt itel
ligat qđ sit de q̃ disputet: iõ assūpsi v̄ba
ꝓposita q̃ scribūt ab apło i epła hodier
na sic dicẽte. Abijciam⁹ ergo opa tene
braꝝ .i. pctõꝝ ad tenebras ifernales du
cẽtiū: ꝛ idua. ar. lu. i. pnie ad lucẽ ducẽtis
vite supne. De diffinitiõe ergo pnie i isto
ſmõe tractãtes sciẽdū fʒ theologos an
tiq̃s .7. diffinitiões assignari. ¶ Quartū
pͥma ē Aug. in li. đ pe. ꝛ de pe. di. iij. c. pe
nitẽtia vbi sic diċ. Pnia ē q̃dã dolentis
vldicta sp puniẽs i se qđ dolet ꝯmisisse

¶ Scđa est magři sniaꝝ. l. iiij. dis. xiiij.
vbi sic ait. Pnia ē v̄tus vł gra: q̃ ꝯmis
sa pctã cū emẽdatiõis ꝓposito plangim⁹
vł odim⁹: ꝛ plãgẽda iteꝝ ꝯmittere nolu
mus. ¶ Tertia ē Damasce. sic dicentis.
Pnia ē ab eo qđ ē ꝯ nãm ad id qđ fm
nãm reuersio. ¶ Quarta ē glo. sup illud
Mat. iij. Pniaʒ agite. ꝛc. vbi dr̃ Pnia
ē correctio male volũtatis. ¶ Quinta est
Ambro. i ſmõe q̃dragesimali. vbi sic di
cit. Pnia est dolor cordis ꝛ amaritudo
aie p mał q̃ q̃sq ꝯmisit. ¶ Sexta ē Au
gu. i. v. li. ꝛtractationū vbi sic diċ. Pnia
est res optia ꝛ pfecta: q̃ oẽs defect⁹ reuo
cat ad pfectū. ¶ Septia ē Greg. de pe.
di. iij. c. pniaʒ sic di. Pniaʒ gppe agere ē
pterita mala plãgere ꝛ plãgẽda ñ ppetra
re. Cui ꝯcordat Aug. đ distictiõib⁹ fidei
in ec. dog. vbi sic dicit. Pnia vera ē pec
cata ñ admitteꝛ ꝛ admissa deflere. Sed
qꝛ fʒ Aristo. pͥmo Elencoꝝ. vi. topicoꝝ.
ꝛ. vi. methaphisice. Uni⁹ rei vna dʒ esse
diffinitio: cui⁹ rõ est: qꝛ diffinitio indicat
eẽ vni⁹: ꝛ vni⁹ nõ ē nisi vnū esse: iõ q̃rit
q̃re de pnia q̃ ē vna: date sūt tot diuerse
diffinitiões. ꝛ rñdet fʒ Alexã. de ał vbi
s̄. Qđ hoc ē fʒ diuersas ꝯditiões vel re
latiões. Nã tripłr pnia ꝯsiderat. Aut vt
ꝯcta. Aut vt negata. Aut vt ꝯpata. De q
b⁹ qꝛ nimis lõgū eẽt i vno ſmõe tracta
re de duab⁹ pͥmis tm̃ i isto ſmõe tracta
bim⁹ fm q̃s due pͥme diffinitiones assi
gnant. Reliq̃ v̄o fm quã alie diffinitio
nes dant in sequenti ſmõe dimittemus

¶ Pria pars hui⁹ ſmõis i q̃ tractat de
pͥma diffinitione pnie: q̃ dat fm q pnia
contracta est ad iustitiam.

p Rio igit ꝯsiderat pnia: vt ꝯcta
ad aliđ gen⁹. s. iustitiã: ꝛ sic ē ista
pͥma diffinitio ꝯueniẽs huic cõ
sideratiõi qñ dr̃. Pnia ē q̃dã dolẽtis vi
dicta ꝛc. Reducit aūt pnia ad iustitiam
vindicatiuã: vł punitiuã qđ pʒ: qꝛ pnia ꝛ
iustitia vindicatiua aliq̃ mõ sūt circa idẽ
s. circa punitionẽ offense. vñ Isido. i li.
Ethimo. sic diċ. Pnia appellata ē q̃si pu
niẽtia: eo q ipse hõ penitẽdo in se punit
qđ male

qđ male admisit. Na nihil aliud agunt q̄ veraciter penitent nisi vt id qđ male se cerūt impunitū esse nō sinat. ¶ Est tñ aduertendū fm Tho.in.iiij.di.xiiij.arti. pmo.q.vi.q pnia ꝛ iustitia vindicatiua i trib⁹ differūt. Prio q: facere iustitiā vindicatiuā solum spectat ad iudicē penā infligentē. Penitentiā autē facere ipsimet reo. ¶ Scđo q: iudex infligit penā reo: q̄nq̄ȝ ipso inuito: penitens aūt pro culpa ꝯmissa voluntarius penā instinet. ¶ Tertio q: iustitia vindicatiua respicit cōmuniter omnē offensaȝ: sed virtus penitentie respicit offensam dei. ¶ Sed ad maiorē dictoꝝ declarationē cōtra predictaȝ diffinitionē arguit sic. Soli⁹ dei ē vindicare.iuxta illud ad Ro.xij.ad Hebre.x. Deuter.xxxij. puer.xxv.xxiij.q.i.in pn. Mihi vindictā ꝛ ego retribuā: ergo ñ debet aliqs de se exercere vindictā. Preterea nullus debet eē iudex in propria cā C.ne quis in causa propria.l.i.ergo cum pctōr sit reus in cā videlicet pcti nō debet esse iudex. Preterea null⁹ dȝ in propria psona expetere vindictā de alio iniuria sibi illata ab illo dr enim Leuit.xix. Nō q̄ras vltionē nec memorezis iniurie ciuiū tuoꝝ: ergo cum sibi ipsi magis teneat vnusq̄sq̄ ex charitate ꝛ iustitia q̄ꝫ primo nec de se ipso debet expetere iniuriaȝ de iniuria sibi illata a se ipso. Peccator.n.in ꝯpatione pcti multū iniuriat sibi ipsi. Rñdeo q tanta ē adherētia naturalis creature rōnalis suo creatori: q rō dictat: q debeat appetere vltionē de iniurijs dei ꝛ ad nutū et⁹ de iniuriātibus expetere. Immo etiā alijs creaturis hoc indictū est Sap.v. Pugnabit p eo orbis terraꝝ ꝯ insensatos. Ipsa eniȝ rō legib⁹ eternis informata dictat iniuriantes deo esse puniēdos. Cū igit soli⁹ dei ē vindicare.vt.s.obijcit dicēdū q ē verū auctoritate. Sed alicui ē vindicare ministerio pe eo.n.ipm deū residet auctoritas vindicādi iniurias: ab ipso tñ ē vindicādi ministeriū cōmissū alijs. Et iō pctōr tā q̄ minister dei dȝ ꝯ seipm expetere vindictā p pctis suis auctoritate dei. Ad aliū qđ dr q nemo dȝ eē iudex i ppria cā. Dicēdū q pctōr ñ ē iudex i ppria cā: s i cā dei ip̄e pmo ꝛ pncipalr. Ad tertium sit dictū ē: q ꝛ si hō nō debeat vidicare in se ppriā iniuriā: dȝ tñ vidicare iniuriam dei qđ fit per pniaȝ. Et iō bñ dr. Pnia est q̄dā dolēs vidicta semp puniēs i se qđ dolet ꝯmisisse: vbi q: dicit fp eē(vel) dēdū si pnia dȝ eē ꝯtinua: sed q: declarabitur inferi⁹ hic supsedendū ē: ꝛ sic pȝ pmam diffinitionē esse bonā.

¶ Pars scđa hui⁹ fmōis i q̄ tractat de scđa diffinitione pnie q̄ data est fȝ q pnia consideratur vt negata.

Scđo cōsiderat pnia vt negata.i.n ꝯcta: fȝ data p pputū gen⁹ ꝛ sic ē illa scđa diffinitio assignata.f. Pnia ē ꝟtus vł gřa.ꝛc. In q̄ diffinitione ponit gen⁹ omniū ꝟtutū.f.ꝟtus vł gratia. Ubi no.fȝ Tho.i.iiij.dist.xiiij. ar.i.q.ij.in solone.ij. arg.q pnia ñ ē p essētiā gřa fȝ ꝟtus: ꝛ i⁹at ꝛ gřa nō sūt idē Dr aūt pnia gřa: q: ꝯuenit cū ea i ppro effectu. Effect⁹.n.gře ppꝛi⁹ ē iustificare ꝛ deo gratū reddere. ꝛ hic ē ē effect⁹ penitētie. vñ pnia dr gřa inq̄tū gratificat: ꝛ dr eē ꝟt⁹ i q̄tū mouet ad opa. ¶ Uñ ad clariorē hoꝝ noticiā mouet dubiū. Si pnia sit ꝟt⁹: vř.n.q sic p pdictā diffinitionē. Itē p gl.Mat.iij. Pniaȝ agite. dr pnia ꝟt⁹ ē p pniaȝ pnitere veterē hominē ꝛ vitia odire. Sȝ vet⁹ hō pimit virtute. Nā vet⁹ hō ē hit⁹ pctōꝝ sī ē dicit gl. ad Colloc.iij.ibi: Exuite veterē hoiem: hit⁹.f.pctōꝝ: ꝛ vitiū ppe p ꝟtutē destruitur ergo ꝛc. Itē fȝ phȝ.iij. Ethi.c.v. Uirtus ē hit⁹ bon⁹: q h̄ite pficit ꝛ op⁹ ei⁹ bonū reddit: fȝ talē ē bitus pnie.ergo ē ꝟt⁹ Sȝ ꝯrtū vř: q: nullū facꝫ ē ꝟt⁹: pnia ē vnū de.vij.sacris.ergo pnia nō ē ꝟtus. Preterea pnia ē passio qđ pȝ p istā diffinitionē q̄ dr. Pnia ē dolor.ꝛc.fȝ oio virtus et dicit phs ē hit⁹: ergo pnia ñ ē ꝟt⁹ Itē oēs ꝟtutes h̄ūt obiectū bonuȝ. Sȝ Aristo.ij. Ethico.c.iij.dicit. Uirt⁹ ē circa bonū ꝛ difficile: fȝ obiectū pnie ē pcūniēo.n.pēitet nisi ð cłpa. ergo ꝛc. ¶ Ad hāc q̄onē rñdēt theologi plures.f.scđa

Tho.iij.pte.q.lxxxv.ar.i.Bon̄.⁊ Ric.in
iiij.dist.xiiij.ar.i.q.i.Et Alex.de ales vbi
s̄.dicētes ꝙ sine dubio: pnia est virtus.
¶ Ad cuiꝰ euidētiā notādū est ꝙ virtus
vno mō sumit: vt ē dirigēs ⁊ mouēs libe
rū arbitriū i summū bonū mediāte ope
meritorio: ⁊ sic diffinit ab Aug.iiij.de ci.
dei. Virtꝰ ē ars bn̄ recteqꝫ opandi. Dr̄ āt
ars bn̄ opandi inqꝫtū dirigit opꝰ opantꝭ i
suū finē: qꝛ bonū ⁊ finis idē sūt.ij.phisi.
Dr̄ aūt ars bn̄ opandi inqꝫtū dirigit ipꝫ
opꝰ in q̄dā rectitudie ītēr ꝓncipiū ⁊ finē
qd̄ accidit qn̄ sūmū bonū ē ꝓncipiū ⁊ fi
nis: sm̄ illd̄ Apoca.i. Ecce ego sū alpha
⁊ o.i. ꝓncipiū ⁊ finis: ⁊ sic stricte sumit
ꝟtus. Alio mō dr̄ virtus vt ē dirigēs ip
sam aīaz siue liberꝝ arbitriū in summum
bonū: nō solū i opando bonū: sꝫ ⁊ decli
nādo a malo. ⁊ sic diffinit ab Aug. i li. d̄
q̄ntitate aīe. Virtꝰ ē eq̄litas vite vndiqꝫ cō
sentiētis rōni. In q̄ diffinitiōe insinuat
effectꝰ ꝟtutꝭ inqꝫtū conformat vitā hois
oīo iudicio rōnis: ⁊ iō dicit vndiqꝫ con
sentientꝭ rōni.s. ⁊ i opando bonū ⁊ decli
nādo a malo: ⁊ sic cōīus sumit virtꝰ. ꝓre
terea virtꝰ qn̄qꝫ respicit duplex bonuꝫ.s.
subiectū ⁊ finē. Vtrūq̄ sic pꝫ de ꝟtutibꝰ
theologicis qn̄qꝫ solū vnicū: sic ē de qui
busdā cardialibꝰ sic tēꝑantia q̄ ē in decli
nandis malis: q̄ sūt carnis delectabilia.
Aūt oīs virtꝰ gratuita respicit bonuꝫ sicꝫ
finē: ⁊ sic diffinit Aug. in li. soliloqoꝝ.
Virtꝰ ē recta rō ꝑueniēdi in finē. Et phs
vij.phisicoꝝ. Virtꝰ ē dispositio ꝑfecti ad
optimū. Dicit igit ꝙ si sumit virtus ꝓut
mouet liberꝝ arbitriū ad opandū bonuꝫ
⁊ ad declinādū a malo: ⁊ hoc respiciēdo
bonū: n̄ vt mā siue subiectū: sꝫ vt finē.
Pnia dr̄ virtꝰ: hic aūt inueniunt cōue-
nire pnie i ꝓdicta diffinitiōe qn̄ dr̄. pnia
est virtꝰ vl̄ gr̄a: q̄ ꝓterita pctā cū emēda
tionis ꝓposito plāgimꝰ vl̄ odimꝰ: vbi no
tat opatio boni. ⁊ subdit: ⁊ plāgēda vlte-
rius cōmittere nolumꝰ: vbi notat declīa
tio mali. Ibiqꝫ appet dolor penitētis ꝓn
cipalr̄: qꝛ offēdit creatorē suū. vbi notat
respectꝰ ad bonū. Ex qbꝰ oībꝰ concludit
ꝙ pnia est virtꝰ. ¶ Sꝫ ad itelligētiā ob

iectoꝝ ⁊ ēt q̄re pnia dr̄ sacr̄m virtꝰ gr̄a ⁊
passio. Aduertēdū ē ꝙ pnia est expulsi-
ua pcti actual̄ qd̄ ē macla deformās aīaz
⁊ ad malū iclinās: siue a bono retrahēs
⁊ nāz vulnerās: qd̄ ēt ꝑpetrat ꝑ actū vo-
lūtatis cū delectatione ⁊ libidine. Idcir
co sm̄ istos diuersos respectꝰ pnia diuer
simode noiat. Quia igit delere culpam
vt aīam deformātē ē opꝰ gr̄e reformātꝭ
qꝛ.s.sine gr̄a fieri n̄ pōt. pnia dr̄ gr̄a. Et
iō Alexā. dicit vbi.s̄. ꝙ ista diffinitio: pe
nitentia ē virtꝰ vl̄ gr̄a: loqtur causatiue ⁊
nō essentialr̄.i. ꝙ gr̄a est cā n̄re reforma
tionis. Et eandē culpā delere: vt ad ma-
lū inclinantē siue a bono retrahenteꝫ est
opus ꝟtutis ad bonū habilitātis: iō pnia
dr̄ virtꝰ sm̄ istā cōsiderationē sꝫ ꝓdictū
dictū phi. Virtꝰ ē habitꝰ. ⁊c. Et qꝛ delere
culpaꝫ vt aīaz vulnerātē ē ꝓpriū sacri cu
rātis: sm̄ istā cōsiderationē: pnia dicitur
sacr̄m. Et qꝛ delere culpā vt actu ꝑpetra
tā ꝑ actū silr̄ volūtatis cū delectatione ⁊
libidine ē ꝓpriū actꝰ ꝟtutis cū passiōe ꝯ
ria ipi delectatiōi ⁊ libidini dr̄ pnia actꝰ
ꝟtutis cū passiōe adiūcta. Et sic pꝫ sꝫ di
uersos respectꝰ ꝙ pnia qn̄qꝫ dr̄ gr̄a qn̄-
qꝫ ꝟtus: qn̄qꝫ sacr̄m: qn̄qꝫ actꝰ ꝟtutis:
qn̄qꝫ passio. ¶ Dic ergo ad ꝓmū argu-
mētū ꝙ sm̄ diuersos respectꝰ vt dictū ē:
pnia qn̄qꝫ est sacr̄m qn̄qꝫ ꝟtus: ⁊ qn̄ ē
sacr̄m alr̄ diffinit sic: Pnia ē vnū de se
ptē sacr̄is ecclie q̄ bn̄ dispositis semꝑ re
mittunt pctā. Qd̄ ꝓbat ex̄ de sū. tri. ⁊ fi.
ca.c.i.§.sacr̄m. vbi dr̄. Et si pꝰ susceptio
nē baptismi qsqꝫ ꝓlapsus fuerit in pctū
ꝑ verā ꝑt semꝑ pniaꝫ reparari. Nec mire-
ris si ista ꝯsideratio n̄ repit i alijs sacr̄is
s. ꝙ sint sacr̄a ⁊ virtutes qꝛ pnia respicit
culpā actualē: in cuiꝰ deletione concurrit
motꝰ liberi arbitrij cōcordās gr̄e ad cul
pe expulsionē: q qdē motꝰ rectꝰ ⁊ ꝟtuo-
sus est. Et sic pꝫ rn̄sio ad ꝓmū. ¶ Ad se
cūdū dicas ꝙ cū pnia sit dolor ⁊ tristitia
q̄ qdē duplr̄ pōt eē. Vno mō sm̄ ꝙ est
passio q̄daꝫ appetitꝰ sensitiui: ⁊ q̄tum ad
hoc pnia nō ē virtꝰ sꝫ passio. Alio mō sꝫ
ꝙ ꝯsistit in volūtate: ⁊ hoc mō ē cū q̄dā
delectatiōe: q̄ qdē si sit recta necesse ē ꝙ
sit actꝰ

fit act⁹ ɔ̃tutis.Ɖ ꝼ.n.ij. Ethi. Nõ virt⁹ est habit⁹ electiu⁹ ꝫ rectā rõne: ptinet āt ad rectā rõnē ꝙ aliqs doleat: de q̄ dolendū est: qḋ q̄dē obseruat in pnia. Et sic patet rñsio ad scḋm. ¶ Ad aliḋ dicas ꝙ hoc itelligēdū ē de actu. i. q: ois ɔ̃tutis actus difficilis est ⁊ bon⁹: Quis aūt obiectum pnie sit pctm: tñ pcti detestatio bona ē q̄ ē pnie act⁹: ⁊ sic patet ꝙ penitentia ē virtuo vtilis ⁊ fructuosa.

¶ Pars tertia huius sermonis in q̄ trib⁹ rõnib⁹ pdicta diffinitio ɔ̃firmat.

Ertio ⁊ vltimo in isto sermõe pdicta diffinitio. i. ꝙ pnia sit ɔ̃tuo roboꝛat ⁊ ɔ̃firmat trib⁹ rõnibus. i. rõnē pcepti: rõne meriti: rõne oppositi. Et hoc marie ꝫ Tho. i. iij. scripto di. xiiij. ar. i. q. ij. ¶ Pꝛio ꝙ pnia sit ɔ̃t⁹, pbat rõne pcepti sic: pcepta legis nõ debēt esse nisi de actib⁹ ɔ̃tutū: qꝛ hoc itelligit legislatoꝛ. i. hoies iducere ad opa ɔ̃tuosa sed penitere cadit sub pcepto legis ergo pnia est virtus. ⁊ penitere est act⁹ ɔ̃tutis. ¶ Scḋo hoc idē pbat rõne meriti sic: Nõ meremur nisi ex actib⁹ ɔ̃tutū: ꝫ penitere est meritoꝛium vt p ſe pꝫ: ergo ⁊c. ¶ Tertio idē pbat rõne oppositi sic: virtus expellit vitiū: qḋ pꝫ p opposita: q̄ opposita mutuo se expellunt. x. methaphi. Sed pnia expellit vitiū: ergo pnia ē virtus. Ɖ ñ ergo sufficiēter dꝛ. Pnia ē virtus vel gfa ⁊c. Amplꝰ dico ꝙ pnia non tm̄ ē virt⁹ ⁊ gratia: sed maioꝛ gfa q̄ gfa prophetie. Cu⁹ rõ est: qꝛ pphetizare pñt mali ⁊ pctõꝛes: qꝛ pphetizare idē est ꝙ lõge ⁊ procul aliq̄ distantia a nāli cognitione hoīm, pnūciare: qḋ mali pñt facere vel diuina inspiratione: qꝛ ꝼm Aug. in li. Encby. de ꝓ malas hoīum volūtates bonā suā plerūq̄ iplet volūtatē. Unde q̄nq̄ multa vera futura ꝓ malos homines pdicit: sicut ꝓ balaa3. ⁊ Sibillas multa vera de xpo pdixit. Pōt. n. ꝰ deus vt dicūt. theologi tāgere intellectū hoīs aliquoꝝ occultoꝝ cognitione ⁊ reuelatione: nõ tangendo affectū ei⁹ aliq̄ charitatiua dilectiōe: vl' pñt mali hoc facere bonoꝝ angeloꝝ reuelatiōe. Na3 ꝫ Aug.

ij. super Gen. Demones multa occulta pdicūt: nõ solū eoꝝ nāe subtilitate ⁊ experientia lõgi tpis: sed et bonoꝝ angelorum reuelatione. Et si demones possunt occulta ⁊ futura, pphetizare mediantib⁹ bonis angelis: multo foꝛti⁹ mali hoīes hoc pñt: qꝛ demones sic sunt mali vt fieri boni nõ possint: vl' ēt hoc pñt mali homines demonū inuocatione. Concessu3 naq̄ est diabolo ꝼm Chꝛisõ. mlta vera dicere vt mēdaciū suū rara ɔ̃itate cõfirmet. Mali ergo hoies demões ɔ̃sultātes: mlta vera ⁊ occlta dicere pñt: Quis hoc ñ habeāt nisi ex veritate dei: qꝛ veritas a quocūq̄ dicatꝛ spū scõ est, pꝑter qḋ Chꝛisõ. sup illō Mat. vij. Dñe i nomine tuo prophetauim⁹ ait: Signanter ē dictū. Dñe in noīe tuo prophetauim⁹: nõ in spū tuo: qꝛ ñ, pphetant in ɔ̃tute nominis xpi ꝫ i spū diabolico. Ecce ergo ꝙ mali in pctõ exñtes pñt habere gfa3 pphetie: ⁊ cū ipsa ad infernū descēdere. Et iõ maioꝛ est gfa pnie cū q̄ nõ pōt aliquis in pctõ ɔ̃sistere: nec eterna3 dānatione incurrere: ergo aīa mea age pnia3 qꝛ cū ea nõ poteris dānari: abijce opa tenebraꝝ Est insup maioꝛ gfa pnie q̄ demones eijcere ⁊ ɔ̃stringere: eadē. i. rõne qꝛ pñt mali hoc vtiq̄ facere. Nā ꝫ Augu. in li. lxxxiij. q̄õnū. Per malos hoīes ꝓ malos xpianos: qñq̄ demoneo constringūt ⁊ expellunt: p nomē xpi ⁊ vba ei⁹ ⁊ sacra ipsi⁹ q̄ sūt q̄dā signa ɔ̃tis pꝛatoꝛio de qb⁹ apli nūciauerūt xpo dicētes Dñe vidim⁹ quēdā noie tuo eijciente demonia: ⁊ phibuim⁹ eū: qꝛ nos nõ sequit qb⁹ xps rñdit. Nolite phibere qꝛ q nõ ē ɔ̃ nos, p nobis est: ac si diceret: i hoc q in virtute nois nři talia faciūt nõ ɔ̃trā nobis q̄uis sit in alijs vt in vita ⁊ in morib⁹. Ex q̄ pꝫ ꝙ maioꝛ est gfa pnie q̄ quia gs deo nõ ɔ̃riat: sed id qḋ est deo ɔ̃riu3 i. pctm̄ expellit. Postremo dico eadē ratione ꝙ maioꝛ est gfa pnie q̄ virtutes ⁊ miracula facere: pñt. n. mali ꝫ theologos miracula facere ꝓ xpi ⁊ sanctoꝝ deuotionē. Contingit. n. q̄nq̄ hoies sancte vite ⁊ ɔ̃uersationis honeste ꝼm Chꝛisõ.

nõ tantã fidem hñc sicut hñt prave vite hoïes. vñ ꝑ hoc ineffabile donũ: ad ĩuocationẽ noïs xp̃i ⁊ scõꝝ faciũt signa ⁊ miracula ꝓp vtilitatẽ illoꝝ q boni sunt charitate ⁊ scitate. iõ dicit Hiero. ꝙ facere miracula ñ semꝑ ẽ illi⁹ meriti q operatur: ſꝫ ĩuocatio noïs xp̃i ⁊ scõꝝ: hoc agit ad cõdẽnationẽ coꝝ q ĩuocãt ⁊ vtilitatẽ coꝝ q vidẽt ⁊ audiũt ⁊ credũt. Patet ergo ꝙ ꝓdicte gr̃e nõ sũt ꝑfecte multum: nec multũ extimãde: cũ deo aïaꝫ gratãꝫ de se nõ faciãt ⁊ sepe ad suppliciũ eternũ ducãt. Ergo aïa mea nõ q̃ras miracula ſꝫ pniam: nõ q̃ras mortuos suscitare: ſꝫ gr̃am pnie: ĩdue te aïa mea isto vestimẽto pnie q̃ expellit pctm̃ ⁊ gratam te facit deo tuo: ⁊ ad gloriam sempiternam disponit ad quã per gr̃am pnie ille nos cõducat: qui cum patre ⁊ spiritu sancto viuit ⁊ regnat in secula seculorum. Amen.

¶ Feria scđa p⁹ ꝓmã dñicã ꝯ aduẽtu de diffinitiõe pnie ſꝫ ꝙ ꝯsiderat vt ꝯpata ad diuersos respectus.

Sermo. ij.

Abiciamus ergo opa tenebraꝝ: ⁊ induamur ar. lu. Hieꝝ vbi ſ. Postq̃ĩ die ꝓcedẽti fr̃es charissimi ĩcepim⁹ tractare de diffinitione pnie: ⁊ breuitati studendo totalr̃ ꝯplere nõ potuim⁹ gaudẽt. n. breuitate moderni vt pꝫ. ff. q̃ð metus cã. l. i. ĩ glo. i. ⁊ allegat tex. seq. ⁊ C. de appel. l. ampliorẽ. §. i refutatorijs. ⁊ ð dona. l. fi. Determinata ꝓma ⁊ scđa ꝯsideratione ſꝫ q̃s diffinitiões pnie assignãtur. Inq̃tũ dicta pnia ꝯsiderat vt ꝯcta ⁊ vt negata. In priͣ ſmone tractãdum ẽ de diffinitiõe pnie inq̃tũ ꝯsiderat vt ꝯpa- ta: iõ assũpsi ẽt v̾ba ꝓposita apli Pauli dicentis: Abiciam⁹ ergo ⁊c. ſm. n. Alex. de ales: Pnia ꝯpat ad tria: Primo ad oppositũ. Scđo ad ſbm. Tertio ad propriũ finem.

¶ Pars prima huius sermõis in qua tractat̃ de diffinitione pnie q̃ data est inq̃tum ꝯpatur ad oppositum.

Primo in isto ſmõe vidẽdũ ẽ ð diffinitiõe pnie q̃ dat̃ ſm ꝙ ipsa ꝯpat̃ ad oppositũ ei⁹ ðlictũ siue pctm̃. Ubi. s. opat̃ delectationẽ: ⁊ sic ẽ tertia diffinitio assignata. Pnia ẽ ab eo q̃ð ẽ ꝓter nãm ⁊c. Hec aũt diffinitio exprimit opationẽ pnie q̃ ẽ q̃dãmõ opposita opationi peccati. Pctm̃. n. est auersio a bono ⁊ ad malũ ꝯuersio: siue ab eo q̃ð ẽ ſm nãm ad id q̃ð ẽ ꝓter nãꝫ: ⁊ hec est reuersio ab eo q̃ð ẽ ꝓter nãꝫ. ad id q̃ð ẽ ſm nãm. Ubi si forte dicat̃. Dolor ẽ essẽtiale pnie vt dicet̃. j. ⁊ hic nihil tangitur ð dolore: ergõ vr̃ ĩsufficiẽs. ⁊ male data. Dicẽdũ ſꝫ Alexã. ð al' vbi. ſ. ꝙ ista diffinitio ñ dicit eẽ pnie nisi inq̃tũ hꝫ oppositionẽ cũ pctõ q̃tũ ad gñales ꝯditiões pcti q̃ sũt auersio. ⁊ ꝯuersio. vñ ñ descẽdit ad ea q̃ spẽaliꝰ tangũt eẽ pnie. Posset tñ dici ꝙ in ista diffinitiõe insinuat̃ ꝙ dolor ꝯcomitat̃ pniã: q̃ꝛ hic dr̃ ꝙ pnia ẽ reuersio ab eo q̃ð ẽ ꝓter nãꝫ q̃ð nõ ẽ aliũð q̃ꝫ libido siue mali delectatio ĩ bono cõmutabili. Et iõ ad hãc reuersionẽ ab huiusmõi ꝯmutabili ꝯñter se hꝫ dolor non n. ꝑt eẽ recessus a sũmo delectabili sine dolore ⁊ sic pꝫ tertiã diffinitionẽ eẽ bonã q̃ dr̃. Pnia est ab eo q̃ð est ⁊c.

¶ Pars secunda in qua tractat̃ de duabus alijs diffinitionib⁹ penitentie ſm ꝙ comparatur ad suum subiectum.

Secũdo ĩ isto ſmone vidẽdũ est de diffinitiõe pnie inq̃tuꝫ ꝯpat̃ ad suũ subiectũ q̃ð ꝑt eẽ dupl'r vl' put ẽ illð subiectũ releuãs vel repans ab effectu siue ⁊ malo ĩ q̃ cecidit. vl' put est eliciẽs ab illo actu ad mot⁹ cõgruos. Primo mõ dat̃ ista q̃rta diffinitio. s. pnia est correctio male volũtatis ꝯ quã sic arguitur. Cũ pctm̃ deformet totã dei ymaginẽ in anima que attenditur penes memoriã ĩtelligentiã ⁊ volũtatẽ: siue mentẽ noticiam ⁊ amorẽ: q̃ q̃dẽ reformant̃ per penitẽtiã: vr̃ ꝙ in rõne pnie deberet exprimi ꝙ eẽt correctio ĩtelligẽtie ⁊ memorie sicut ⁊ volũtatis. Preterea cũ penitentia sit virtus puniens veterẽ hominẽ nr̃: vet⁹ autẽ hõ dicitur peccator: iuxta illud ad Ephe.

ad Ephe.iiij. Deponite vos ſm pſtinā
ↄuerſionē veterē hoīem .i. hoīez exutez
in pctō .i. pctm̄ quo hō inueteraſcit: vr̄ ꝙ
dicendū eſſet. Pnia ē correctio hoīs ſi/
ue peccatoris. Preterea in ſecūda diffi
nitione vbi dictū eſt ꝙ pnia eſt virtus
vel gr̄a ⁊c. cum actu emendationis ⁊c.
plures actus tangunt̄ q neceſſario reqꝛ/
runt̄ in pnia. Reſpondet ſm Alex. de al'
vbi.ſ. ꝙ cū pctm̄ nō ſit in aīa: neqꝫ aīa
ſit deturpata niſi a mala volūtate: cōue
nienter dr̄: pnia ē correctio male volūta
tis. Dicas ergo ad pmū ꝙ ⁊ ſi tota yma
go dei in aīa deformet̄ p pctm̄: nihilomi
nus origo ⁊ cā ipſius deformitatis ē ipa
peruerſitas volūtatis vnde ipſa corre//
cta p pniam tota aīa reformat̄. Ad ſcđz
dicas ꝙ nō oportet ꝙ dicat̄. Pnia eſt
correctio hoīs: ſed ſufficit ꝙ dicat corre
ctio volūtatis: cū penes volūtatē ſit p ſe
cauſalitas peccati. Ad tertiū ⁊ vltimū di
cas ꝙ vt ex dictis ſupra patet ꝙ diuer/
ſe diffinitiones pnie aſſignate ſunt hũo
reſpectu ad diuerſa. Quia igit̄ hic ſolum
diffinit̄ p cōpationē ad ſubiectū.ſ. ad vo
luntatē in qꝫtū eſt ipam reparans ⁊ reue
lans a lapſu ↄuenienter dr̄. Pnia ē cor
rectio male voluntatis: ⁊ ſic patet q̄rtaz
diffinitionē eē bn̄ datā. ¶ Secūdo mō
dat̄ quinta diffinitio.ſ. pnia eſt dolor cor
dis ⁊c. Ad cuius declarationē ſic arguit̄
Si pnia eſt dolor nō carnis: ſed mentis
videt̄ ꝙ melius ſit dicere pnia eſt triſti/
tia cordis ꝗ dolor: qꝛ dolor ē cōmunis
carni ⁊ menti triſtitia ꝟo ad ſolā mētem
pertinet. Preterea ſm Aug. vt dictū eſt
ſ. Pnia eſt vindicta quedā q̄ vindica/
tur iniuria dei. Vn̄ opus eſt iuſtitie: ſed
opa virtutis ad hoc ꝙ ſint accepta deo:
debēt cū gaudio fieri. Iuxta illō Hebre.
xiij. vt cū gaudio hoc faciāt ⁊ nō gemē/
tes: hoc enīz nō expedit vobis ergo cuz
gaudio dꝫ eē pnia ⁊ nō cū dolore. Pre/
terea in pctō ſunt tria. delectatio: ymagi
nis deformatio: dānificatio idest gratui/
torūz amiſſio. ⁊ naturalium vulneratio.
Cōtra primū in pnia eſt dolor: qui poni

tur in diffinitiōe pnie. Querit̄ ergo q̄re
nō ſilr̄ pōit̄ aliqd i diffinitiōe qđ rn̄deat
deformatiōi ⁊ dānificatiōi. Ex qb' oīb'
vr̄ ꝙ iſta diffinitio ſit inſufficiēs: ⁊ male
data. Ad hoc rn̄det̄ ſm Alex. vbi.ſ. ꝙ
dolor eſt neceſſarius pniteīti: ⁊ eēntialis
pnie Vn̄ Aug. i lib. de pnia ait: Ubi do/
lor finit̄ deficit pnia. Et ibidē: idē ipe ait
Dolendū eſt ⁊ dolore purgādū. Itē glo.
ſup illud ꝑs. In cubilib' veſtris ↄpūgi.
ait: Ut ſeipam anima penitens cōpūgat
ne in dei iudicio dānata torqueat̄. Ex q/
bus patet ꝙ nō eſt pnia ſine dolore. Ad
pmū igit̄ argumētū in ↄriū dicas ꝙ nō
icōuenienter dr̄ pnia poti' dolor ꝗ triſti/
tia qꝛ cōlorē hꝫ nōiationē dolor ꝗ triſti/
tia. Dr̄. n. dolor carnis ⁊ dolor mentꝭ: nō
aūt dr̄ triſtitia carnis ſꝫ ſolū mētis. Cuz
igit̄ dolor pnie dꝫ rn̄dere delectatiōi pcti
q̄ qdem ineſt aīe ſiml' ⁊ carni ↄuenien
tius dr̄ dolor cordis ꝗ triſtitia. Ad ſcđz
dicas ꝙ i pnia dolor ⁊ gaudiū nō reſpi
ciūt nec hn̄t idē obm: dolor .n. reſpicit
pctā ſola: gaudiū ꝟo opa: qb' pnit̄ pnitēs
i vīdictā pcti ſiue offēſe dei.i. ipm dolorē
q̄ afficit̄ p pctis: adeo ꝙ ipe dolor dr̄ mā
gaudij.i. cā gaudendi. Gaudet. n. pctōr
dolēdo in ſpe venie ⁊ remiſſiōis pcti pp
qđ dicit Aug. de pctōre penitēte. Doleat
⁊ de dolore gaudeat. Ex qb' oīb' pꝫ ꝙ in
pctōre penitēte: dolor ⁊ gaudiū ſimul ſe
cōpatiunt̄. Ad tertiū aūt dic ꝙ libidino/
ſa delectatio q̄ qs delectat̄ in creatura ſu
per creatorē ē ſubſtātia tot' pcti. Macu
la ꝟo ſiue deformitas ⁊ dānificatio ſunt
effect' pcti: ppter qđ in pnia q̄ ē ↄria pec
cato debet eē aliqd qđ rn̄deat delectatio
ni.ſ. dolor. vl' triſtitia: nō aūt reqrit̄ ꝙ ali
qd rn̄deat illis q̄ ſūt effect' vl' ſeqle pcti
cuiuſmōi ſūt deformitas ⁊ dānificatio:
qꝛ ſicut ex delectatione orit̄ iſta deformi/
tas ⁊ dānificatio in aīa ſic ⁊ in ipa ex do
lore ⁊ triſtitia: orit̄ reformatio ⁊ gratuito
rū pditoꝝ acqſitio. Et hoc eſt qꝛ ↄria ꝝ
cauſaꝝ contrarij ſunt effect'. Patet er/
go ꝙ iſta diffinitio bene dicit. Peniten
tia eſt dolor cordis ⁊c.

¶ Pars tertia huiꝰ s̄mōis i q̄ tractat̄ ð religs duabꝰ diffinitiōibꝰ datꝫ s̄m ꝙ cōparat ad suum finē.s.a quo ⁊ ad quem.

t Ertio ⁊ vltio in isto sermōe vidēdū ē de diffinitione pnie inq̄ʒtū ꝯpat ad suū finez. Et hoc dupl'r vl' inq̄ʒtū cōpatur ad finē a q̄ vl' inq̄ʒtū ꝯpatur ad finē ad quē. Prio ergo in ista pte tractādū est de diffinitione pnie s̄m cōparatione ad finē a q̄ q̄ ē ista.vi. Pnia est penitēda nō admittere ⁊c. Ad cuiꝰ declaratione arguit̄ sic: q̄ñ qꝫ iusti penitentes recidiuāt sed pēitētes iusti s̄m ꝟitatē verā agūt pniaʒ ⁊ recidiuātes admittūt penitēda. ergo vera pnia nō excludit admittere pēitēda. ergo hec diffinitio falsa est. Preterea pnia ē tm̄ ð malis pteritis ergo nullū hꝫ respectū ad futuꝝ ergo ñ dꝫ diffiniri p aliqð futuꝝ. Solū.n. i diffinitiōe alicuiꝰ dꝫ pōi qð eēnial'r respicit illð: ergo ñ dꝫ dici pnia ē penitēda ñ admittere. Preterea pnia puitione respicit vñ dr̄ pnia q̄dā dolenꝫ vīdicta ⁊c. puniens i se ⁊c. Sꝫ puitio seqt̄ culpā siue delictū: ergo pnia refert ad culpā pcedētez ⁊ ñ ad futurā. Cōfirmat̄ illa p gl. sup illð ps. Cogitabo p pctō meo.vi. Duo mōi sūt pfecte pnie. Cōfessio ⁊ emēdatio que fit p fletū ⁊ elēynas, vbi tangunt̄ modi q referūt ad pfectā pniaʒ: nihil āt tāgit̄ qð respicit pctm̄ futuꝝ. R. sꝫ Alex. de al' vbi. s. qð ēt meliꝰ. j. ðclarabit̄. Nō ad pfectā pniaʒ reqrit̄ dispositio a futuris cauēdi. vñ dñs Jo.viij. dic̄ adulter̄: Vade ⁊ amplius noli pec. Ubi ñ solū tāgit̄ ꝙ ñ peccet: sꝫ nec volūtas peccādi i aīa oriat̄. Et sic hꝫ itelligi. Penitēda pnia ē ñ admittere.i. neqꝫ in actu admitat qꝛ si defleret admissa ⁊ admitteret actu penitēda ñ eēt pnia neqꝫ admitter̄ velit.i. volūtatē hēat admittēdi ⁊ sic rñdet̄ ad obiecta. Ad primū ergo dicas ꝙ q̄ñ dr̄ ñ admittere penitēda: ñ excludit simpl'r sed coexistētia eiꝰ.s. pcti admissi cū pnia: nec itelligit̄ tm̄ de admissiōe cū effectu: sꝫ ēt i ppposito si ue i volūtate.i. neqꝫ actu admitat neqꝫ admittere velit vt dictū ē. Ad scðꝫ dicas ꝙ pnia est ꝟtus ⁊ sacr̄m: vt dictū est.s. Illa aūt q̄ est sacr̄m. pmo respicit ad preteritū inq̄ʒtū hmōi. Inq̄ʒtū aūt ē satisfactoria cū hoc ꝙ respicit pteritū deflendo illð: hꝫ detestari ppetuo oē genꝰ pcti. Tn̄ sacri pnie inq̄ʒtū est satisfactoria ñ soluꝫ est deflere ꝯmissa: sed ꝯmittēda ppetuo detestari. Inq̄ʒtū aūt pnia est virtꝰ ⁊ hꝫ tueri subiectū.i. aīaʒ ab īpedimētis q̄ impediūt expeditione eiꝰ i finē: respicit futura. ¶ Ad tertiū dicēdū ꝙ pūire nō tm̄ ē pūnire: put pūire dicit penaꝫ īfligere satisfactoriā p offensa dei: satisfactoria aūt eē nō pt nisi exerceat cuꝫ ppetua detestatiōe pcti.i. cū volūtate ppetue detestationis. Ad illā gl. q̄ substituit̄ dicēdū ꝙ loquit̄ de pnia inq̄ʒtū ē satisfactoria: put ē sacr̄m eccl'ie: qꝛ inq̄ʒtū talis nō requirit̄ nisi ꝯpescio ⁊ satisfactio: hic aūt loqmur de pnia q̄ est virtꝰ q̄ fit satisfactio deo cū q̄ reqrit̄ volūtas ppetue detestatiōis vt dictū ē. vñ Greg. i pastora. dic̄. Qui admissa plāgūt: nec tm̄ deserūt considerare sollicite sciāt qꝛ flēdo inaniter se mūdāt: qꝛ viuēdo negt̄ se ingnant: cū idcirco se lachrymis lauāt vt mūdi ad sordes redeant. Et sic pꝫ pmā pticulā huiꝰ diffinitionis eē bonā q̄ dr̄: pnia ē penitēda nō admittere. ¶ Scðo arguit̄ ꝯ scðaꝫ pticulā q̄ seqt̄ ⁊ admissa deflere sic. Stultū ē.n. dolere de eo qð nō pt nō eē: sꝫ pteritū ñ pt ñ eē: ergo stultū ē plāgere pctā pterita sꝫ nullꝰ penitēs ⁊ ꝟtuosus ē stultus ergo ⁊c. R. s̄m Tho. i. iiij. di. xiiij. ar. i. q. vi. i solutione argumēti. ꝙ q̄uis volūtas ꝯpleta ñ sit absolute de īpossibili: ē tm̄ de ipso volūtas ꝯditionata. vellemus.n. si esset possibile ꝙ hoc nō fuisset: ⁊ hoc sufficit ¶ Sꝫ circa hāc pticulā vltimā qnqꝫ notanda sunt s̄m Tho. ⁊ Pe. de tarāta. in iiij. dis. xiiij. Primū ē ꝙ si p fletū signat̄ actꝰ iterior pnie: tūc fletꝰ nihil alið dic̄ q̄ʒ detestatione. si aūt p fletū signat̄ actꝰ exterior: tūc fletus īportat sensibilē vel corporalem dolorem: sed in illa diffinitiōe vbi dr̄ ⁊ amissa deflere: capitur pro actu interiori qð est essentie pnie. Scðo notandū est ꝙ detestari pctm̄ commissū absolute nō est actus ppie pnie: imo hoc cōuenit

omni

omni virtuti: sed detestari peccatū com/
missum ad detestationē ei⁹ vel ad purga
tionē q̄tū ad culpā ꝛ q̄tū ad penā: hoc
nulla alia virtus facit nisi pnia. ¶ Tertio
ꝙ dolere ꝯuenit trib⁹ de cāis. Primo pro
peccatis suis: ꝛ hoc ē pnie. Scd̄o ꝓ ma/
lis alienis: ꝛ hoc est misericordie. Tertio
ꝓ bonis eternis: ꝛ hoc ē btitudis. iux̄ il/
lud Mat. v. Beati q lugēt ꝛc. ¶ Quar
tū est ꝙ pnie ꝛ patiētie est volūtarie suf/
ferre. difficilia: ſ3 differēter ꝗꝛ pnie est suf
ferre difficilia volūtarie assumpta: ſ3 pa/
tientie ē ꝓprie sustinere difficilia ab alijs
illata: ꝛ iō pnia ꝛ patientia nō sunt idē.
¶ Quintū est ꝙ dolere de offensa dei q̄
a deo sepat respectu hui⁹ ꝑtinet ad chari
tatē: sed dolere de offensa inq̄tū penā
meruit ꝑ quā debuit expiari ꝑtinet ad pe
nitentiā. Pria q̄ttuor sunt bti Tho. hoc
vltimū est do. Pe. de tarā. Et sic p3 istā
diffinitionē eē bonā ſ3 omnes suas ꝑtes
¶ Scd̄o in isto ſmōe vidēdū ē de diffi
nitione pnie ſm ꝯparationē ad finē ad
quē est illa alia. Pnia est res optima ꝛ
ꝑfecta ꝛc. Ad cui⁹ declarationē arguit sic
Primo ꝯ̄ illā ꝑticulā q̄ dr̄ res optima:
qꝛ illō dr̄ optimum qō ꝑfectius ordinat
ad summū bonū hoc aūt facit charitas:
ergo in genere v̄tutis est optima: sed qō
per supabundantiā attribuit vni ipsi soli
ꝯuenit: ergo ꝛc. Scd̄o ꝯ̄ illā ꝑticulā oēs
defect⁹ reuocat ad ꝑfectū. Nā Hugo sic
ait: Nemo in spe correctiōis peccare dꝫ:
qꝛ qō semel amittit ampli⁹ ipm nō recu
perat: igit pnia n̄ reuocat oēs defect⁹ ad
ꝑfectū. Preterea pctō mortali spoliātur
gratuita: ꝛ debilitant nālia. igit inest q̄dā
defect⁹ aīe lapse ex d̄fectu spoliatiōis gra
tuitoꝝ. ꝛ ali⁹ ex debilitate nāliū: ſ3 pnia
nō reuocat defect⁹ ex debilitate nāliū.
Cuius rō est: qꝛ inter oīa sacra maxime
efficacie est sacrꝫ baptismi cui⁹ rei signū
est: qꝛ si baptizatus statim morit accepto
sacro statim volaret ad celū: sed baptiza
tus nō tollit defect⁹ illos q sūt seq̄le origi
nalis: igit multo fort⁹ nec pnia tollet de/
fect⁹ q sunt sequele peccati actualis: ergo
nō oēs defect⁹ reuocat ad ꝑfectū. Ad pri

mū. ꝫ. ſ3 Tho. i. iiij. di. xiiij. ar. i. q. vi. i so
lutiōe. vi. argumēti dicēdo: ꝙ pnia ē res
optia: nō q̄dē simplr̄: ſ3 ſm q̄d. i. in gn̄e.
Vn̄ no. ꝙ aliq̄ res dr̄ esse optima ſ3 q̄d
trib⁹ mōis. Aut in gn̄e informationis: ꝛ
sic v̄tutes theologice ꝑfecti⁹ ordināt ꝛ ꝑ/
ficiūt subiectū q̄ pnia: Scd̄o in genere
opatiōis: ꝛ sic charitas dr̄ esse res optia
q̄ optime opat bonū. Tertio in gn̄e decli
nationis a malo: ꝛ sic pnia dr̄ esse res op
tima tollēdo ipedimēta ꝛ declinādo ma/
la vn̄ post pctm̄ ꝯmissū illa dr̄ res optia
in genere declinatiōis a malo. Et sic p3
primā ꝑticulā eē bonā q̄ dr̄. Pnia ē res
optima ꝛ ꝑfecta vbi dicit Alexan. de alea
vbi. s. ꝙ optima dr̄ inq̄tum ordinat ad
optimum tollēdo ipedimēta. Perfecta
v̄o inq̄tū ꝑficit hn̄tē. s. subiectū. i. aīam
vn̄ ꝛ si optime ordinat ad bonū tollēdo
impedimenta: nō tn̄ perfectissime ꝑficit
subiectū: imo ꝑfectius charitas ꝛ alie vir
tutes theologice q̄ ꝓprie ordināt ꝛ per/
ficiunt ymaginē dei in aīa. Quapropter
ꝛ si dicat optia: n̄ tn̄ dr̄ ꝑfectissima: ſ3 so
lū ꝑfecta. Ad secūdū dico ſm Alex. vbi
s. ꝙ pnia reuocat oēs defect⁹ ad ꝑfectuꝫ
qn̄. s. est ꝑfecta ꝛ sufficienter ꝯtinuata. Et
iō distinguit pnia vera ꝯ̄ vanā: q̄ est qn̄
aīi finē siue ꝯsummationē desinit: vnde
Aug. in li. de lapsu mūdi sermōe. xxiiij.
sic ait. Qui egerit verā pniam: ꝛ solutus
fuerit a ligamēto q̄ erat astrict⁹ ꝛ a corꝑe
xp̄i separat⁹: ꝛ bn̄ post pniaꝫ vixerit quō
viuere an̄ pniam debuit: post reconcilia
tionē: qn̄cūqꝫ defunct⁹ fuerit: ad deū va/
dit: in requiē vadit. Nota ꝙ dicit solut⁹
a ligamento. ꝛc. Ex quo notat ꝙ logt de
pnia qua penitens soluitur a vinculo cul
pe ꝛ reatus. Preterea dicit ꝛ bn̄ post pe
nitentiā vixerit. ꝛc. Qō denotat exercitiū
in operib⁹ v̄tutuꝫ: vn̄ hec pnia vera ē ꝛ
perfecta: ꝛ omnes defectus reuocat ad ꝑ
fectum. Vel de facili posset ad obiecta re
sponderi si diceret ꝙ hec q̄ dico optia ꝛ
perfecta cadūt ex parte predicati. Et im
plicatio est determiatio subiecti sub hoc
sensu. Pnia vera est q̄ oēs defect⁹ reuo
cat ad perfectū: est res optima ꝛ perfecta

Ad primum ergo dicit ꝙ Hugo sic in/
telligit dictū suū. ꝙ idē simplr non recu
perat quod amittit sȝ aliud recupat ꝑ eo
vel ꝙ nō recuperat id qd̄ acqsitum essȝ
si stetisset: qr. s. fuisset maioris meriti. Ad
aliud dicas ꝙ nō quelibet pnia reuocat
oēs defectus: sed vt dictū est illa que est
sufficienter continuata: que ⁊ reatū sol/
uit: ⁊ naturalia diuturno exercitio ⁊ labo
re virtutum reparat. Et sic patet sextam
diffinitionem esse bonā ſm omnes suas
partes qua dr. Penitentia est res optia
⁊c. Quia ipsa est que ducit animā ad illō.
regnuȝ vbi cū patre ⁊ spū sancto dn̄s no
ster iesus christus viuit ⁊ regnat in secu
la seculorum. Amen.

¶ Feria tertia post primam dominicaȝ
De aduentu. De institutione pnie in ge/
nerali ⁊ in particulari quō. s. conuenienter
est instituta. q̄re ⁊ qn̄ Sermo. iij.

Biiciamus

ergo opera tenebrarum
⁊ induamur arma lucis:
iterū vbi. s̄. Determiata
diffinitiōe pnie in duob⁹
sermonib⁹ precedentib⁹ fratres charissi/
mi: conuenienter ordinate, ꝓsequēdo re/
stat tractare de institutiōe penitentie: vt
totam ei⁹ substantiā in generali in sacro
isto aduentu dilucidemus cōpleteqȝ vi/
deamus: qr non sufficit de vna materia
tractare in parte ⁊ diminute nisi totaliter
euacuetur. Nam ſm phm. iij. Phisi/
corum. Perfectum ē cui nihil addi pt.
Quapropter iteruȝ assūpsi v̄ba ꝓposita
s. Abijciamus ergo opera tenebraꝝ. i. pec/
catorū a diabolo patre iniqtatis inuctoꝝ
⁊ institutoꝝ: ⁊ induamur arma lu. i. pnie
a saluatore nostro inuente ⁊ institute. De
institutiōe ergo pnie in hoc sermone tra
ctantes tripliciter de ipsa ꝯsiderabimus
Primo in gnāli. quō ꝯuenienter est in
stituta. Secūdo in spāli quare est institu
ta. Tertio in ꝑticulari quādo instituta est
De ꝑmis duab⁹ consideratiōib⁹ tm̄ cā
breuitatis in pn̄ti sermone tractabimus:
De tertia v̄o in sermone sequenti.

¶ Pars ꝑma huius sermonis in q̄ tra
ctatur de institutione pnie In generali
quomodo conuenienter est instituta.

Primo igit in isto sermōe de in/
stitutione pnie in gnāli tractāti/
bus nobis mouet vnū dubiuȝ.
Si sacrȝ pnie ꝯuenienter est institutū: qr
vr ꝙ sic. ꝑmo ꝑ rōnem sic. Pnia ē ne/
cessaria ad salutē his q lapsi sūt in culpā
vt. j. videbit. Sȝ ea q̄ sunt necessaria ad
salutē debēt institui ⁊ de lege diuina ordi
nari: qr hoc est ꝓpriū sue iustitie ⁊ boni/
tatis. ergo sacrȝ pnie debuit institui. Se
cūdo ꝓbat ꝑ auctoritatē euāgelij Luce.
vlt. di. oportebat xp̄m pati ⁊ resurgere a
mortuis tertia die ⁊ predicari pniaȝ in no
mine eius in remissionē pctōꝝ in oēs gē
tes. Tertio ꝓbat ꝑ similitudinē: qr sic alia
sacra instituta sunt ꝑꝑ necessitatē salutis
⁊ pnia est necessaria ad salutē: ergo simi
liter ⁊ ipsa debuit institui. ¶ Sȝ ꝯriū vr
ꝑ rōnes primo sic. Ea q̄ sunt de lege na
turali institutione non indigēt: iux illud
Isi. Ius nāle vbiqȝ instinctu nature nō
aliqua constitutione habetur: sed penite
re de malis q̄ quis gessit: est de iure natu
rali: qr non pōt qs bonū diligere qn de
ꝯrio malo doleat: sed natura indicat ꝙ
debem⁹ bonum diligere: ergo ⁊ de malo
dolere ⁊ hic est act⁹ pnie: ergo ⁊c. Pre/
terea illud qd̄ fuit in veteri lege non fuit
instituēdū in noua: sed in veteri lege fuit
pnia. vnde dn̄s conquerit. Hiere. iij. di.
Nullus est qui agat pniam super pecca/
to suo di. Quid feci: ergo pnia nō debuit
institui in lege noua. Preterea Math.
vij. dr. Omnia quecūqȝ vultis vt faciāt
vobis hoies: ⁊ vos facite illis. Qd̄ habe
tur ēt Luce. vi. ⁊ dist. prima in principio
vbi dr ꝙ hoc petrū ē de lege nature. ⁊ ūe
sic. Qui offensus est ab aliquo: vel lesus
ab eo appetit naturaliter ꝙ ille doleat de
offensa: ⁊ ꝙ recognoscat ipsam: ⁊ de ea
sibi satisfaciat. Igitur ex ista lege ⁊ appe
titu naturali si alium offendit debet dole
re de offensa ⁊c. sed peccator offēdit deū
ergo debet dolere de offensa ⁊ recogno/
scere illam: ⁊ de illa satisfacere ex institu/

ctu nature. Qd si hoc est verum vt patz: de
pnia nulla debet esse institutio. Ad istam
dubitationem respondit Alex. de al. vbi
s. Et beatus Tho. in. iij. parte. q. lxxxiiij.
ar. vij. di. Qd sacramentum pnie cõue/
nienter institutũ est: ꝛ valde indiguit in/
stitutione. ¶ Ad cuius dicti declaratio/
nem aduertendũ est ꝙ in quolibet sacra
mento est materia ꝛ forma: vt patet in sa
cramento baptismi: vbi est aqua tanꝗ̃
materia: ꝛ ordinatio verborũ tanꝗ̃ for
ma. In hoc aũt sacramento pnie act⁹ pe
nitentis. s. dolor ꝛ displicẽtia peccati se hz
sicut materia: id aũt qd est ex parte sacer
dotis se habet vt formale cõpletiuũq; hu
ius sacramenti. Cuz igitur in alijs sacra
mentis materia pexistat a natura: vt aq̃
in baptismo: vel ab aliqua arte vt panis
in altaris sacramento: sed ꝙ talis mate/
ria ad sacramentũ assumat indiget in/
stitutione hoc determinãte. Quapropter
forma sacramenti est ex institutione xpi
ꝛ virtus eius ex ipsius passione a q̃ pce/
dit virtus sacrorum: sic ꝛ in sacramento
penitentie. ꝛ si materia idest actus penitẽ
tis pexistat a natura. i. a naturali iclinatio
ne videlicet vt moueat ad penitendũ se
peccator naturaliter de malis que fecit.
Attamẽ ꝙ hoc vel illo modo penitentiã
agat est ex institutione diuina: vñ lz na/
tura dictet ꝙ dolendum est de offensa
dei: ꝛ ꝙ cõfitenda est offensa ꝛ pro illa sa
tisfaciendũ nõ tamen dictat quomodo
nec cui cõfitendũ. Non enĩ dictat p cer
tis indicijs substantiã peccati exprimenti
bus ei hõi ĩ xp̄i ptãtem clauium est con/
fitendũ: nec similiter dictat quõ satisfa/
ciendũ: ꝛ cui⁹ arbitrio sit hoc fiendum.
Preterea multe pueniunt vtilitates ex
sacramentali pnia q̃ ex pnia solum vir
tuali. Nã cõfessio sacramentalis q̃ fit ho/
mini multo magis meritoria est q̃ que
fit deo: vt cuz tractabimus de confessio/
ne patebit. Hugo de sacris ait: Plus fa
cit qui seruo humiliatur ppter deũ q̃ q
ipsi domino humiliat. Similr nec natu
ra dictat quõ satisfaciendum sit: quia nõ
sufficit a pctis pteritis recedere: nisi etiã
de his que facta sunt satisfaciat deo p pe
nitentie dolorẽ: p humilitatis gemitũ p cõ
triti cordis sacrificiũ: cooperantib⁹ elemo
synis: orõnib⁹ ꝛ ieiunijs. Preterea nõ di
ctat ꝙ alio arbitrio satisfaciẽdũ ẽ: ꝛ quã/
to debeat fieri. vñ Aug. in lib. de pe. ait.
Ponat se oĩo in ptãte iudicis ꝛ iudicio
sacerdotis nihil sibi reseruans sui: ꝛ oĩa
eo iubente paratus sit facere: p reperiẽ/
da vita sic quecunq; faceret p cuitanda
corporis morte. Ex his patet: quare soluit
primũ ꝛ vltimũ argumentũ: qꝛ ꝛ si pnia
dictata fuit a pncipio a lege nature: nihil
ominus cõueniens fuit vt institueret. Tũ
qꝛ dictata non fuit eo modo cõstituta. Tũ
qꝛ nõ erat tante vtilitatis scripta in mẽte
quante instituta in lege. Tũ qꝛ lex natu
re necesse habz euidẽtiori manifestatiõe
explicari: maxime post lapsũ hois: ꝛ hoc
pp ignorãtiaz ĩ quã cecidit hõ per pctũ.
Hinc est ꝙ ista duo pcepta legis nature
s. oĩa q̃cũq; vultis ꝛc. vt dictũ ẽ. s. Et illd
qd tibi non vis fieri alteri ne facias. Qd
habet Tob. iiij. actuũ. xv. 5o. di. ponde/
ret. ij. q. vi. decreto. x. q. i. placuit. In deca
logo pceptor ad maiorẽ euidentiã expli
cata sunt septẽ pcepta scde tabule: vnde
Hugo. ait: Que in lege nãli sub duobus
pceptis clausa fuerãt: p scriptã legẽ: postea
7. illis q̃ scda tabula pposita sũt pceptis
explicata fuerunt. Et sic pz q̃lr rñdet ad
pmũ ꝛ vltimũ argumẽtũ. Ad scdz ergo
dicas ꝙ ea q̃ sũt iuris naturalis: diuersimo
de determinationẽ accipiunt in veteri ꝛ
noua lege: sz ꝙ cõgruit imperfectioni legis
veteris ꝛ pfectioni noue. vñ ꝛ pnia in ve
teri lege aliquã determinationẽ habuit.
Primo q̃tũ ad dolorẽ vt eẽt magis ĩ cor/
de q̃ ĩ exteriorib⁹ signis: sz illd Joel. ij.
Scindite corda vr̃a ꝛ nõ ve. v. Scdo q̃
tũ ad remediũ doloris q̃rendũ vt aliq̃
mõ ministris dei pctã sua cõfiterent ad mi
nus in gñali: vt dicet. j. de cõfessione: vñ
Leuit. v. dñs ait: Aia que peccauerit per
ignorãtiã offeret arietẽ imaculatũ de gre/
gib⁹ sacerdoti iuxta mẽsurã extimationẽq;
pcti: ꝛ orabit p eo: eo ꝙ nesciẽs fecerit: ꝛ
dimittet ei. Hec ibi. Et sic appet ꝙ licet

fuerit aliqua penitentia instituta in lege
veteri:nō tamen erat instituta potestas
clauium:que a passione Christi deriuat:
et per consequens nondū erat institutū
q aliquis doleret de peccato cum propo
sito subijciendi se per confessionem et sa/
tisfactionē clauibus ecclesie sub spe con
sequende venie sub virtute passionis xpi
Et sic patet prima particula huius partis
principalis scilicet penitentiam cōuenien/
ter esse institutam.

¶ Pars secunda in q tractat de institu
tione pnie in speciali qn.s.est instituta:qr
in lege euangelij siue gratie.

f Ecundo in isto sermone tractan
dū est de institutiōe pnie in spe/
ciali:qn videlz e instituta. ¶ Vn
ponit illa cōclusio fm Alex.de ales in.iiij.
parte summe sue in tracta.de pnia gnāli
Et Ricar.in.iiij.di.xxij.ar.ij.et.q.v.q sa
cramentū pnie pfectū et cōpletū solū in le
ge euangelij et grē est institutū:et probat
sic:Hoc sacrm est sacrm salutis et redu
cens deficientes p pctm ad pfectionē:q
propter instituj debuit in lege euangelij:
lege.s.salutis et perfectionis a pctō liberā
te:iuxta illud ad Ro.viij.lex spūs vite i
Christo Jesu: liberauit me a lege pecca
ti et mortis:vbi glo.ait. Lex Moysi ma
lū non tollit: lex aūt spūs q est lex fidei et
gratie malū tollit : et hec est lex euangeli
ca:ergo liberat a pctō . Quia ergo libe/
rat a pctō:cōueniebat vt sacra q directe
sunt ad purgādū pctā in ista instituerent
et sic sacrm pnie:ergo etc. Qd pz eē sacrū
intuenti euāgeliū. Nā Xps añ passionez
qntū ad iteriorē cōtritionē penitentie et ope
ris satisfactionem dixit. Nō veni voca/
re iustos sz pctōres ad pniaz. Luc.v. Et
pnie vtilitatē insinuauit in pncipio sue p
dicationis.v. Math.iiij. Pniam agite
etc. Vbi no.fm Alex.q aliud ē dicere pe
nitemini:et pniam agite.qr agere pniaz n
dr aliqs nisi q interiorē pniam in opere
declarat.vn Matt.iij.dr.Facite dignos
fruct9 pnie vbi gl.Dignos aūt fruct9 agit
q fm arbitriū rectū hntis claues act9 pe
nitentie facit . Cui9 et pnie necessitatē in/
sinuando instituit dns pniam in sue p/
dicationis pgressu di. Luc.xiij. Nisi pe
nitentiā habueritis oēs simul pibitis. Sz
qntū ad formale hui9 sacri qd attenditur
in absolutione et absoluendi potestate in
stitutū fuit hoc sacrz post passionē:qr añ
passionē promisit Christ9 sed datur Pe
tro potestatē iurisdictionis dicens Mat.
xvi. Tibi dabo claues regni celorum etc.
nec tamen tunc dedit sed soluz promisit
et etiam potestatem absoluendi et ligandi
in foro pnie di. Quodcūqz ligaueris etc.
di.xxi.c.in nouo. Exponēdū est de pro/
missione fm glo.ibidē. Attamē post pas
sionē hanc iurisdictionem et potestatem
dedit.v.Jo.xx. Accipite spūm sctūm etc.
Primo ergo fuit huius sacramēti qdaz
pronunciatio. Secundo vo pfecta et cō
sumata institutio. Et sic patet hoc sacrm
penitentie esse institutum a Christo in le
ge euangelij.

¶ Pars tertia in qua oritur ex precedē
tibus et declaratur vnum dubium quare
scilicet Christus non assumpsit sacramē
tum penitentie sicut baptismū:cum tamē
vtrunqz ipse instituerit.

t Ertio in hoc sermone ex dictis
in secunda eiusdē pte q.s. sacra/
mētum pnie institutū est a Xpo
in lege euangelij. ¶ Oritur vnuz dubiū
quare videlicet Christ9 qui instituit hoc
sacramentuz nō legitur illud assumpsis/
se nec eo vsus fuisse sicuti vsus est baptis
mo:quod etiam instituit vt pz Luce.ij.
Et.lxxvij.di.c.presbyter.§.hoc regulari/
ter.vbi habet q trigesimo anno bapti/
zatus est sicuti etiam vsus est sacro Eu/
charistie qd etiam instituit:vt pz Mat.
xxvi. Mar.xiiij. Luce.xxij.de cōse.di.ij.
c.qd sit sanguis.et.c.cū omnez. Ad hoc
respondetur q non est simile de hoc sa/
cramento et alijs. Nō enim potuit susci/
pere hoc sacramentuz:quia peccare nō
potuit:baptismuz aūt suscepit et si pctm
originale nō habuit. Nā Alexā.de ales
i qrta parte summe sue in trac.de batis/
mo ait: q etiā sanctificat9 in vtero mris
habuit necesse baptizari. Primo ppter
obedientie

obedientie boni: qr de' pcepit q oēs q nascunt renascant aqua: nō tn̄ pcepit q oēs accipiant pniaz: sz solū petōres. Secūdo pp hūilitatē: qr dz se reputare petōrem: z indigere Xpī redēptione. Tertio pp vnitatem vt ab illis mēbris Xpī non discordet nō ergo baptizatus pter hoc q sanctificatio nō sufficiat: sed pter rationes pdictas. vn̄ z Xps s'm Tho. i. iij. pte. q. xxxiij. arti. i. baptizari voluit: qr vt Ambro. dicit sup Lucā baptizatus est dn̄s nō mūdari: sed aquas mūdare volens: vt ablute per carnē Xpī que pctm̄ n̄ cognouit baptismatis vim haberent.

¶ Secūdo qr z si ipse nō esset pctōr: tn̄ nām suscepit peccatricē: z similitudine carnis peccati, ppterea z si ī se baptizari nō indigebat: tn̄ in alijs carnalis nā op' habebat. ¶ Tertio qr s'm Aug. in sermone de epia voluit facere qd faciendū oibus imperauit. Et hoc ē q ipse dicit. Sic decet nos adimplere oēm iustitiā. vn̄ Ambro. ait super Luc. Hec est iustitia: vt qd alterp facere velis: pri' ipse incipias z tuo alios hortēris exēplo. Et sic patz q sacrz baptismi suscepit, pter pdictas rōnes: z si pctm̄ nō habuerit: sacrm aūt pnie nō accepit: qr pctm̄ non habuit nec ad hoc cū aliqua causa rōnalis induxit. Simil' sacrm Eucharistie z ipse sumpsit z alijs dedit. Tum ad cōmēdandā eēntiā hui' sacramēti. Tum qr hoc sacrm est memoriale sue passionis. Sumamus ergo sacramētū illō pnie a tāto dn̄o institutū, p salute nr̄a: vt p illō ab oib' maculis z vitijs abluti ad illā gliaz pueīre mereamur quā idē ipse dn̄s Jesus Xps p passione suā nobis pparauit: vbi cū pre z spū sctō viuit z regnat in secula seculoz. Amen.

¶ Feria qrta p' pmā dn̄icā de aduētu q re z pp qd institutū est sacrm pnie.

Sermo. iiij.

Abiiciamus

ergo opera tenebrarum z induamur arma lu. Jtez vbi. s. s3 (fres charissimi q habetur in glo. extra de baptismo. c. maiores. z vij. q. i. in. c. nihil. z xxxviij. di. in. c. que ipsis. Nihil reputatur actū cū aliquid superest ad agēdū. Jdcirco postea q̄ in sermōe pcedēti sufficienter tractauimus: quō puenienter sacrm pnie est institutū. Et qn̄ est institutū. Restat ordinate procedendo ad cōpletionē pdictoz videre: qre sit institutū. vnde iterū assumpsi verba pdicta. s. Abiicim' ergo zc. Quia pnia pncipaliter ad hoc est instituta. s. ad emendationem delictoz vt clare videbit in sequentibus. Jn isto ergo sermone ordine n̄rm psequentes tres tn̄ cōclusiones annotabimus. quaz Prima erit q aū pctm̄ nō debuit institui pnie sacrz. Secunda est q post pctm̄ nō debuit institui in lege nature nec scripture. Tertia est q debuit institui in lege grē pp tria vt patebit

¶ Pars prima huius sermōis in qua ponitur ista conclusio q penitentia non debuit institui ante peccatum.

Rimo ergo in isto sermone sundatur ista conclusio s'm Alex. d aleS vbi. s. q pnia nō debuit institui ante peccatū. Et, pbat tribus rōnibus. Primo sic matrimoniū institutuz fuit in offm̄ z remediū. Jn offm̄ aū peccatum. Jn remediū post pctm̄. Sed sacramentū pnie institutū ē in remediū ergo post pctm̄. Secūdo pbat sic. Omnia alia sacra data in remediū instituta fuerunt post morbū quorū erant remedia: ergo a simili videt in, posito. Tertio sic. homo osideral s'm triplicē statū. s. cōditionis: infirmitatis: z beatitudinis. Primus fuit inocentie in q̄ erant pmi parētes ante lapsum. Secūdus fuit eoz z totius posteritatis sue post lapsum. Terti' erit electorū in patria. Sz isti triplici statui rn̄dent tria pcta i lege dn̄i. s. pcepta sacramenta: z pmissa. Precepta. n. indita fuerūt mēti hois a suo pditore z moralia que tamē postea fuerūt explanata per legē vt dictū est. Sacra do data sunt homini in pctm̄ prolapso qr factus fuit infirmus: nec stare poterat per se: nec precepta adimplere. Promissa do pparata

sunt ei in gloria. Ista confirmat Hugo.
di. Lex scripta tria continet precepta. s.
sacramenta ⁊ promissa: In preceptis est
meritum. In promissis est premium.
In sacris adiutoriũ ꝑ pcepta eadẽ fue-
rat ad ꝓmissa: ſʒ qꝛ hō ꝑ se infirm⁹ erat
venerũt sacᵃ iter precepta ⁊ ꝓmissa me
dia q̄ illũ adiuuarent ⁊ ad p̄cepta pficiē
da: ⁊ ad ꝓmissa obtinēda. Ex qb⁹ oibus
pꝫ ꝙ sacrꝫ pnie nō ē añ pctm̃: ſʒ post in
stitutũ. Qd̓ si ꝯdicat: qꝛ vr̃ ꝙ añ pctm̃
debuit institui sacm̃ pnie ne. s. pctm̃ cō
missũ eēt cā desꝑationis: vt igr̃ eēt reme
diũ: ne exñte pctō: pctōr desꝑaret d̓buit
institui pnia: siue pnie remediũ. Rñdet
ꝙ hoc eēt magis ꝯ bonitatē diuinam. qꝛ
dare spē hmōi eēt qd̓ dāmō p̄dicere hōi
casũ suũ qd̓ esset ꝯ donũ pietatis. Et ēt sic
p̄staret hōi audaciā peccādi. s. si istituissꝫ
remediũ añ pctm̃. Et iō ñ fuit ꝯueniens
imo ꝯueniēti⁹ fuit ei ꝯminari ne peccarꝫ
Et sic pꝫ pria ꝯclusio ⁊ pria ꝑs h⁹ s̃mōis

℃ Pars scd̓a in q̄ ponit ista ꝯclusio ꝙ
sacm̃ pnie non est institutũ post pctm̃
in lege nature nec scripture.

Ecũdo i isto s̃mone fũdat alia
f
ꝯclusio. Qd̓. s. sacrꝫ pnie nō de
buit istitui post pctm̃ i lege nāe:
nec i lege scripture. ℃ Prio dico ꝙ nō
debuit istitui p⁰ pctm̃ i lege nāe ꝙ ꝓbat
sic sꝫ Alex. v bi. s̄. dixi. ꝙ ea q̄ sũt ex isti-
tutione annexa sũt legi positiue: ⁊ q̄ sũt
legis positiue nō sũt legis nāe: igr̃ istitu-
tio pnie cũ sit legis positiue ñ debuit fie
ri ꝯcurrēte lege nāe. Cōclude ergo ꝙ sa
cramētum pnie ñ fuit istitutũ i lege nāe:
añ. n. ꝯstitutionē circũcisiōis vbi icipie
bāt istituta legis scripte nullũ fuit istitutũ
sacrꝫ: nihilomin⁹ erāt q̄dā signa q̄ gere-
bāt tũc penitētes insignũ pnie q̄ hēbant
instinctu nāe sic pꝫ ex exēplis eoꝝ q nō
habebāt legē scriptā. Vñ legit Jone. iij.
Peruēit v̄bũ ad regē Niniue ⁊ surrexit
de sollo suo ⁊ abiecit vestimētũ suũ ⁊ idu-
tus ē sacco ⁊ sedit in cinere. Ubi dicit gl.
Qui offēderũt deũ luxuria ⁊ ambitiōe coꝝ
ꝯdēnatiōe placāt ꝑ q̄ prius offēderāt. hec
sibi. Et hoc ex inspiratōe faciebāt: ꝯgrue
bat. n. ad executionē eoꝝ q̄ dictat lex nāe
interior inspiratio: siue istinct⁹ nālis. Ad
q̄ꝝ nũc executionē docet lex positiua p̄-
cepto siue instituto. vnde Hugo ait: Sa
cramenta legis nālis nō ex p̄cepto idu-
cta videntr: ſʒ ex ꝯsilio ad votum ꝓposita
Sacᵃ v̓o legis scripte ⁊ grē necessitatē
quādā executiōis iducũt: Et sic pꝫ ꝙ nō
ē institutũ pnie sacm̃ in lege nāe. Qd̓ si
ꝯdicat sic Hug. in li. de sacris ait. Si qs
q̄rat tempus institutiōis sacoꝝ: sciat ꝙ
q̄ꝫ diu morb⁹ est: tp̄s medicine ē: p̄sens
igr̃ vita a p̄ncipio seculi vsqꝫ in finē per
mortalitatē currēs: tp̄s ē morbi ⁊ tp̄s est
remedij. Hec ille. Si ergo morb⁹ fuit in
lege nāe: ergo i ipsa debuit institui sacrꝫ
pnie qd̓ ē ei⁹ remediũ. Cōfirmat hoc sic
Pnia sacᵃlis magis attendit in confes
sione pctōris q̄ꝫ in iniunctione penitētie
Sed ꝯstat ꝙ Adā ꝯfessus est pctm̃ suũ
di. Geñ. iij. Mulier quā dedisti mihi so
ciā: dedit mihi de ligno vite ⁊ comedi: ⁊
lꝫ aliquo mō se excusauerit nihilominus
fuit sacᵃlis ꝯfessio sua. Et ēt dñs q ha-
buit ptātem inflixit sibi penā ꝓ pctō suo:
vñ seqr̃ ibidē. Quia audiuisti vocē vxo-
ris tue ⁊ comedisti de ligno de quo p̄ce-
perā tibi ne comederes maledicta terra
⁊c. q. d. ꝓpter hanc culpā sustinebis hāc
penā. Cũ igr̃ penes hec duo attendat pe
nitentia sacᵃlis vr̃ ꝙ tũc: vbi currebāt
hec duo instituta fuit pnia: ſʒ hoc fuit in
lege nāe. ergo ⁊c. Rñdet ad p̄mũ ꝙ est
veꝝ ꝙ semꝑ fuit remediũ exñte morbo
sed illd̓ remediũ nō fuit sacm̃ pnie: sed
fuit grā: siue pnie virt⁹. Ad scd̓m dicas
ꝙ illa ñ fuit ꝯfessio: ſʒ poti⁹ accusatio dei
⁊ excusatio sua: vñ glo. ibi dicit. Mulier
quā dedisti mihi. ⁊c. nō humilr̃ ꝯfitēs: ſʒ
supbe excusans. i. i auctorē mulieris cul
pā retorquēs. Preterea si dicēda ē ꝯfes-
sio poti⁹ fuit canonica q̄ꝫ sacᵃlis vñ vo-
catus corā iudice ⁊ ꝯuict⁹ de trāsgressiōe
ꝯfitebat culpā suā. Uocauit. n. eũ dñs cũ
diceret. Adã vbi es. ꝯuicit eũ reũ crimi
nis euidenter eius manifestās nuditatē.
vñ Geñ. iij. dr̃. Quis idicauit tibi ꝙ nu
dus

dus esses: nisi q̄ ex ligno de q̄ tibi p̄cepe ram ne comederes comedisti. Et sic cō uict⁹ ꝯfessus ē dicēs. Mulier quā dedisti mihi. ⁊c. Deīn q̄si ꝯuict⁹ i iudicio dānat⁹ est pena q̄ sequit. ¶ Scḋo dico q̄ n̄ de buit institui sacr̄m pnie p⁹ peccatū i lege scripture qḋ ꝓbat sic ſm Alex. vbi. s̄. di. q̄ pnia est sacr̄z necessitatis. Sacra aūt veteris legis ⁊ scripture nō sūt necessita tis nec effectiua: sꝫ solum significatiua. Sacra aūt noue legis sūt necessitatis nō solū significatiua: sꝫ effectiua: vn̄ glo. su per illḋ ad Hebre. viij. Nōne aūt meli⁹ sortit⁹ ministeriū ait. Nō sunt eadē sacra i vtraqꝫ lege. nec eadē ꝓmissa eadē tn̄ plu raqꝫ p̄cepta moralia in vtraqꝫ eadē ceri monialia nō sacra: q̄ illa solū ꝓmittebāt Hec aūt salutē dant. Cōfirmat illḋ Hu go. di. Oīa sacra illa p̄oris tpis sub lege nāli: siue sub lege scripta: signa q̄dā fue rūt ⁊ figure eoꝝ: q̄ nūc sub gr̄a exhibita sūt sacroꝝ. Ex q̄b⁹ oīb⁹ ꝯcludit q̄ si pe nitentia est sacr̄z necessitatis ⁊ effectiuū salutis: q̄ nō est institutū in lege veteri: sed solū in lege noua. Qḋ si obijcit q̄ in lege scripta vr̄ pnia instituta ꝓpter illud qḋ dr̄ ꝓuer. xxviij. Qui abscōdit scelera sua nō dirigetur: qui aūt ꝯfessus fuerit ⁊ re liquerit ea mīaꝫ ꝯsequet vbi demōstrat ꝯfessionē esse necessariā saluti. Rn̄det q̄ ꝯfessio illa nō fuit sacr̄alis. q̄ illa sola est sacr̄alis q̄ fit sacerdoti ecclīastico habēti ptātē clauiū i spe remissiōis pcti vt dictū ē. s̄. In lege. n. veteri fiebāt q̄dā oblatio nes ꝓ pctō. vt dictum ē in q̄b⁹ ondebat gen⁹ pcti. s. vr̄ q̄ erat ex ignorātia vel ma licia: ⁊ q̄dā circūstātia. s. q̄ erat pctm̄ p̄n cipis: vel acerdotis. Sꝫ hmōi oblatio lꝫ indicaret pctm̄ nō tn̄ fuit sacr̄alis: q̄ sa cramentū non dr̄ solūmō q̄ signat: sꝫ ēt q̄ aliqd efficit maxie de sacris necessita tis: sꝫ oblatio facta ſm ritū legis veteris nihil efficiebat inq̄ꝫtū sacr̄m dico: q̄ ⁊ si offerētes merebāt ex obediētia legis: tn̄ nō rōne: q̄ sacr̄m erat siue signū: qḋ bn̄ fit nūc in sacris noue legis v̄tute passio nis xp̄i: vt. s̄. tactū est. Et sic pꝫ scḋa con clusio ⁊ pars secūda hui⁹ sermonis.

¶ Pars tertia i q̄ ponit ista ꝯclusio q̄ sacr̄z pnie istitutū ē in lege gr̄e pp̄ tria.

Ertio in hoc sermōe fūdat alia ꝯclusio. s. q̄ sacr̄z pnie institutū in lege gratie est: vt dictū est in sermone p̄cedēti marie ꝓpter tria. Primo ꝓpter aīe reformationē. Secūdo ꝓ pter diuinā recōciliationē. Tertio pp̄ bo noꝝ p̄ticipationē. ¶ Prīo dico q̄ pnia instituta est ꝓpter aīe reformationē. Cuꝫ enīꝫ aīa ad ymaginem dei facta: pctō sit deformata: ⁊ hoc ē ſꝫ Tho. in. i. parte. q. xciij. ar. iiij. q̄ꝫtū ad deformationē recrea tionis: q̄ ⁊ si pctōr hēat ymaginē nālēꝫ s. creationis: tn̄ nō hꝫ ymaginē gratuitāꝫ s. recreationis. Nā ⁊ si habeat aptitudi nē cognoscēdi ⁊ amādi deū: tn̄ non actu cognoscit nec itelligit: q̄ ꝑ pctm̄ cecidit in ifirmitatē cecitatē ⁊ imūdiciam. vnde Ber. ait: Btā illa trinitas pater fili⁹ ⁊ spi ritus scūs vn⁹ de⁹ sūma potētia: summa sapientia: sūma benignitas creauit quā dā trinitatē in aīam rōnalē: q̄ in eo p̄ferret vestigiūꝫ quoddā trinitatis: qḋ ex mera rōne ⁊ volūtate cōsistit: sed hec trinitas creata cecidit ꝑ suggestionē delectatiōēꝫ ⁊ ꝯsēsū ab illa sūma trinitate potētia sapi entia ⁊ puritate i quādā ꝯriā trinitatē ⁊ fe daꝫ. s. infirmitatē cecitatē ⁊ imūdiciam. Memoria. n. facta ē impotēs ⁊ ifirma. Rō iprudēs ⁊ tenebrosa: volūtas aūt i pura. h̄ ille. Sꝫ ad istā reformationē vt p̄ missū ē necessaria ē pnia q̄ excludat istā trinitatē malā ⁊ iducat pulchrā ⁊ formo sam: vn̄ Aug. de fide ad Petrū ait: Tē pus acquirendi vitā eternā in ista tm̄ vi ta de⁹ hoīb⁹ tradidit: vbi ēt pniam voluit ēē fructuosaꝫ: ideo aūt hec pnia fructuo sa est q̄ pōt hic homo deposita malicia bn̄ viuere ⁊ mutata volūtate: simul insu staqꝫ opa mutare. hec ille. ¶ Scḋo in stituta est pnia ꝓpter diuinā recōciliatio nem. Nam peccatū tollit amicitiā dei in troducēdo guerram inter hoīes ⁊ deūꝫ. Iuxta illḋ ps. iiij. Odisti oēs q operātur iniquitatē. sed penitentia introducit ami citiā ⁊ reconciliationē inter peccatorem: ⁊ deū. Exemplū pꝫ in Magdalena que

post peccata: propter penitentiam in tan
tam xpi amiciciam venit vt videret eā ꝓ
ferre apostolis primis⁹ sibi post resurre/
ctionē suam in signū. ꝑcipue dilectionis
apparendo. Math. xvi. Itē patet exē/
plū in Mattheo qui fuerat pri⁹ alienoꝝ
raptor: ꝛ propter pniam: factus est apo/
stolus ꝛ euāgelista Math. ix. Itē patet
exemplū in latrone. Luc. xxiij. cui ꝑ pe/
nitentiaȝ statim promissa est paradisus.
Confirmant oīa ista per illud pulchꝛuȝ
Chriso. in lib. de lapsu. Quod habetꝫ de
pe. dist. iij. §. talis. vbi dicitur. Talis mihi
crede: talis est erga hoīes pietas dei: ꝙ
nūꝙ̄ spernit pniaȝ si ei sincere: ꝛ simpli/
citer offeratur: et si ad summū, quis pue
nerit maloꝝ: ꝛ inde velit reuerti ad salutꝭ
viam suscipit libenter ꝛ amplectitur: ꝛ fa
cit oīa quatenus eū ad pristinuȝ reuocet
statū. Nōdū adhuc ꝓstāti⁹ est: etiā si nō
potuerit quis explere omnē satisfaciendi
ordinē: quātulācūqꝫ tñ: ꝛ quātūlibet bre
ui tempore gestam nō respuit pniaȝ: sed
suscipit ipsaȝ nec patitur ꝙ̄uis exigue cō
uersiōis perire mercedē hec ille. ¶ Ter
tio instituta est pnia: propter bonoꝝ par
ticipationē. Nam per pctm̄ hō abscin/
ditur a gremio ecclie, ꝓpter ꝑditionē vin
culi charitatis: sed per pniam ei coniun/
gitur: ꝛ fit particeps omniū bonoꝝ eius
iuxta illud ꝑs. cxviij. Particeps ego suȝ
omniū timentiū te. Aug. in li. de pen. de
pe. di. vi. c. qui vult ait. Credendū ē. ꝛ pie
tas fidei expostulat credere ꝙ oēs elemo
syne totius ecclesie ꝛ oꝛones ꝛ opa iusti
tie ꝛ misericordie succurrāt recognoscēti
mortem suā ad cōuersionem. Et iō Jo.
chrisosto. sic comēdat pniam di. O pe
nitentia q̄ peccata deo miserāte remittis
ꝛ paradisum reseras: ꝯtritū sanas omnē
tristē exhylaras: vitā de interitu reuocas
fiduciā reformas: grāȝ abundantiorē re
fundis: oīa ligata tu soluis: oīa soluta tu
custodis: oīa aduersa tu mitigas: oīa in/
firma tu sanas atqꝫ cōtrita: oīa confusa
tu lucidas oīa desperata tu aīas: per te o
penitentia Dauid afflict⁹ vel cōtritus fa/
ctus est san⁹: per te fili⁹ prodigus pater
nū amplexū meruit: per te Petr⁹ post
ꝙ̄ ter negauit christū indulgentiam re/
perit: per te o pnia latronem subito chri/
stus ad regnum rapuit. Ad qō idē iesus
christus per pniam nos perducat. Qui
viuit ꝛ regnat deus cum patre ꝛ spū san
cto in sempiterna secula. Amen.

¶ Feria quinta post primam dñicaȝ de
aduentu. De ꝑmitate pnie. quō. s. est pri/
ma virtus in anima peccatoris.

Sermo. v.

Biiciamus

ergo opa tenebrarū ꝛ in/
duamur arma lu. Iteruȝ
vbi. s. A multis dubitari
solet fratres charissimi.
que virtus sit ꝑncipalioꝛ ꝛ in anima vti
lioꝛ. Nam aliqui dixerūt esse fideȝ. iuxta
illō apostoli. ad Hebre. xi. Sine fide im
possibile est placere deo. Nō nulli vō iu/
stitiā que est omniū regina ꝛ dñā virtutū
vt dicit Tulius i. ij. de officijs. Ceteri vō
dixerūt perseuerātiam. iuxta illō Matt.
x. Qui perseuerauerit vsqꝫ in finē hic sal
uus erit. Vez saluo meliori iudicio. Me
lioꝛ ꝛ necessarior omniū ꝟtutū est chari
tas quā qui habuerit ꝛ tenuerit: etiā si ce
teris carebit oīs saluabitur. Et qui ea ca/
ruerit etiā si cetera habere videbit, ꝓcul/
dubio damnabitur: vñ apostolus ꝑme
ad Chor. xiij. Si linguis hominū loqr
ꝛc. Sȝ aduertendū ē ꝙ in aīa peccatoris
non pōt esse charitas: nec consequenter
alia virtus: qꝛ peccatum ꝛ charitas con
traria sunt nec simul eidē subiecto inesse
possunt. Quare necesse est prius pniam
esse in anima peccatoris quā charitateȝ
ꝛ aliam virtutē. Idcirco postꝙ̄ in supio
ribus tractauimus de diffinitione ꝛ insti
tutione pnie in isto sermone aliquid bre
uiter tractabimus de eius ꝑmitate. Quō
modo. s. nulla virt⁹ pri⁹ est in anima pec
catoris ꝙ̄ pnia. Abijciam⁹ ergo opera te
nebrarū. i. peccatoꝝ per pniam ꝛ conse/
quenter induite arma lu. i. charitatis cuȝ
alijs virtutibus. Circa quā ꝑmitatē pnie
tria considerabimus. Prima erit funda

iis ꝯclu.

ia cõclusio. Secunda euidẽs oppositio.
Tertia lucida declaratio.

¶ Pars prima in qua ponitur ista con
clusio ꝙ pnia ꝗ̃tum ad vsum est prima
virtus in anima peccatoris.

d Rimo in isto ẜmõe põit ista cõ
clusio. Qd̃ in aia pctõris prima
virt⁹ ẽ pnia que declarat sic ẜm
Alex. de al'. in. iiij. pte sũme sue in tracta.
de pnia in gn̄ali. Et ei⁹ discipulũ. d. Bo.
in. iiij. di. xiiij. ar. ij. q. iij. di. Qd̃ duplr̄ dr̄
aliqd pri⁹ alio. Aut ẜ substãtiaʒ ⁊ sic oẽs
virtutes simul sunt: qꝛ simul infũduntur
Aut ẜm vsũ. Et sic vna ṽtus ẽ prior alia
virtute: qꝛ pri⁹ ea aia vtit. Põt ergo di/
ci ꝙ sicut mot⁹ pnie prior ẽ in preparatio/
ne ipsius pctõris penitẽtis ad grãm pro
prie loquẽdo de preparatione meritorie de
ↄgruo: sic ṽtus pnie ꝑprie loquẽdo ꝓor
ẽ in tollẽdo pctm̃ ↄmissũ. Qd̃ aũt mot⁹
pnie. s. dolor siue atritio efficaci⁹ preꝑet
ꝗ̃ motus aliaꝝ ṽtutum pꝫ: ꝗ̃tũcũqꝫ. n.
qs cognoscat penas debitas pctis ⁊ cõ
sideret istinctu fidei: nũꝗ̃ tñ ex ↄsidera
tiõe ꝟl cognitiõe tali ꝓparat meritorie d̃
ↄgruo ad graꝫ. immo vbi aliõ seq̃t ma/
gis fit culpabil': vn̄ efficit ĩmotior a gr̃a
preterea posito ꝙ ex istictu fidei cogno
scat se debitorẽ pene ⁊ ex h̃ icutiat sibi ti/
mor ꝗ̃tũcũqꝫ efficiat timorẽ: si ibi ꝑma
neat nec vltra ꝓgrediat: ñ ex hoc magis
preꝑat ad graꝫ. Dẽmones. n. maxie timent
ſʒ timor iste nullaten⁹ ẽ preꝑatori⁹ grẽ: ſʒ
qñ atterit aia preꝑat ad graꝫ. Sic igit vt
dictũ est mot⁹ pnie ꝑprie ⁊ ꝑ se disponit
ad graꝫ: qꝛ añ nõ est preꝑatio ↄgrua ad
susceptionẽ grẽ: ⁊ sic ṽtus pnie q̃ data ẽ
ad remissionẽ culpe ꝓor dici põt in rele
uatiõe a lapsu: siue a pctõ. Hic ẽ ꝙ ↄue
niẽter distinguit ꝓoritas i ṽtutib⁹ ꝗ̃tũ
ad vsũ: qꝛ aut notat ꝓoritas ṽtutis ꝗ̃tũ
ad ymagis iformationẽ: ⁊ sic nõ ẽ pnia
ꝓor: ſʒ poti⁹ fides aut charitas. Aut ẜm
ymaginis reformationẽ siue reꝑationeꝫ
⁊ sic pnia est ꝓma. Fundat aũt ista ↄclu/
sio tribus rõnibus. Primo sic glo. suꝑ
illud Matth. iij. Pniam agite ⁊c. ait ꝓ
nia virt⁹ est ꝑ pniam punire veterẽ ho/
minem ⁊ vitia odire. ergo ⁊c. Secun/
do sic prius ẽ declinare a malo qd̃ fit ꝑ
pniam ꝗ̃ facere bonũ qd̃ fit ꝑ alias vir/
tutes: ergo ⁊c. Tertio sic egressus vitij
oꝑatur ingressuꝫ ṽtutis: qꝛ ꝑ exclusionẽ
vnius ↄ̃rij introducitur aliud: sed penitẽ
tie est peccata expellere ergo ipsa est ꝓor
alijs virtutibus.

¶ Pars secunda in qua ponit euidens
oppositio. Contra predictam ↄclusionẽ.

s Ecũdo in isto sermone euiden/
ter opponit trib⁹ vijs ↄ̃ predictã
conclusionem. Nã aliqb⁹ satis
rõnabiliter visum fuit ꝙ fides semꝑ sit
ꝓma ṽtus in aia qd̃ probatur sic: Fides
est fundamẽtũ ṽtutũ. ad Hebre. xi. vbi
dr̄. Fides est substantia sperandaꝝ rerũ
⁊c. glosa. i. fundamentũ bonoꝝ omniuꝫ
igitur cuꝫ fundamentũ sit prius alijs: er
go ⁊c. Preterea fides est causa timoris:
qꝛ ex hoc maior. Qui mala egerũt ibũt
in ignẽ eternum: incutitur timor malis:
igitur fides prior est timore: ergo ⁊ pnia
qꝛ pnie virtus timore ↄcipitur vt dictuꝫ
est supra: ergo ⁊c. ¶ Aliquib⁹ alijs videt
ꝙ spes sit prima virt⁹ quod probant sic.
Nisi quis haberet spem consequẽdi ve/
niam: nunꝗ̃ penitentiam ageret: siue pe
niteret igitur actus spei precedit actũ si/
ue voluntatem penitendi: igitur spes pe
nitentiam: ergo ⁊c. Aliquib⁹ alijs videt
ꝙ prima virtus sit charitas qd̃ ꝓbãt sic:
Nulli displicet offensa alicui⁹: nisi q dili
git illũ. Si. n. odiret eũ placeret ei⁹ offen
sa ergo diligere deũ natura ꝓcedit odiũ
peccati: sed primũ est opus charitatis. ẜʒ
ꝟo pnia: ergo ⁊c.

¶ Pars tertia hui⁹ sermõis in qua po
nitur euidens dictorũ in parte precedẽti
declaratio.

t Ertio in isto sermone euidenter
⁊ clare ꝓdicta in secũda pte luci
dant ⁊ declarãtur. Primo enĩꝫ
illis qui dicunt ꝙ fides est prima virtus
in anima. Respondendũ est ꝙ fides est
fundamentũ omniũ bonoꝝ in ꝗ̃tũ per/
ficit cognitiuã: qꝛ substernitur alijs vir/

tutibus que pficiunt effectiuam et opati
uam. Cognitio enim fidei intellectiua p
cedit iclinationẽ ad bonũ. Effectiua exe
cutionẽ opationis. Non igit fides dr fũ
damentũ omniũ bonoꝝ: qꝛ pꝛior sit alijs
in aīa: quasi super ipsam alie fundent: sꝫ
qꝛ habet modũ fundamẽti: q̈tũ ad hoc
ꝙ actus illius: quasi actibꝰ aliaꝝ subster
nitur. Et qñ dr ꝙ fides ẽ cã timoris. Di
cas sm Hugonẽ: ꝙ in affectu est substã
na fidei: in cognitione vo materia. Cum
ergo fides informis efficit formata hoc
non est rõne illiꝰ qđ erat in cognitiõe: sꝫ
eius qđ erat in affectu: sed rõne illiꝰ non
fuit causa timoris: et ita nec causa pnie: sꝫ
solũ rõne eiꝰ qđ erit in cognitiõe: ppter
hoc nõ seqtur si motus fidei q̈tum ad
hoc pcessit motuꝫ pnie ꝙ habitus fidei
debeat precedere habitũ pnie. Loquen-
do de habitu gratuito ab aspectu cuiꝰ fi-
deo est substantialr sine formalr: quia fi
des non est formata sine motu pnie: vñ
bñ dr Jacobi .ij. Fides sine opibꝰ mor-
tua est. Qđ habet .i.q.i.c. Fertur. et §. op
ponit. et de pe. di. ij. c. Si enim. et di. iij. §.
illđ. Et đ sacra vnctiõe. c. vnico. §. Quia
vo. Idcirco. et apostolus ad Gal. v. ait:
Fides p dilectionẽ opat qđ habet. xviij.
q. i. c. Uxor. Et de pe. dist. ij. c. pōt. es. dis.
ij. c. charitas est. c. qcunqꝫ. c. firmuꝫ. et c.
circuncisio. et di. iiij. c. Si ex bono. Et in
pdicto. §. Quia vo. Fides ergo debet eẽ
oposa et meritoria qđ nõ pōt eẽ: dũ ẽ pec
cato ↄiuncta: ergo pnia debꝫ pcedere vt
auferat pctm̃: et faciat fidẽ oposam et me
ritoriam. Et iđ bñ dr Joh. vi. Qui cre-
dit in me habet vitam eternã. qđ habet
de pe. disti. ij. c. charitas est. et disti. iiij. §.
similiter nõ. n. dixit dñs. me nec mihi sꝫ
in me: Ait enim Aug. super illud Joh. i.
his qui credũt in noie eiꝰ: et est trãssũptũ
a Magistro siniaꝝ in. iij. disti. xxiij. Qđ
aliud est credere deo: aliud credere deuꝫ
aliud credere in deũ. Credere deo ẽ cre-
dere vera esse: q̃ loquit qđ et mali faciũt
Credere deuꝫ est credere ꝙ ipse sit deꝰ:
qđ et mali faciunt. Credere in deũ ẽ cre-
dendo deũ amare: credendo in eum ire
credẽdo e i adherere et eiꝰ mẽbris incor
porari: et per hãc fidẽ iustificatur impiꝰ.
Hec ille. Ex quibus oibꝰ patet ꝙ pnia ẽ
prior in aia peccatoris: quam fides vera
operosa et meritoria. ¶ Scđo i ista par-
te. Rñdet illis qui dicunt speꝫ esse pmã
virtutem in anima peccatoris: qđ veruꝫ
est de spe informi nõ aũt de spe formata:
vñ si queratur vtrũ peccator possit recte
sperare btitudinẽ. Rñdet sꝫ Bo. in. iij.
dist. xxvi. ar. i. q. iiij. in rñsione pmi argu
menti ꝙ aliqs pōt exire in actuꝫ spei tri-
pliciter. Primo habendo merita in pro
posito: et in effectu sicut homo iustus: q
diu deo seruiuit: et iste est actus spei forma
te et exercitate. Secũdo hñdo merita in
proposito: sed nõ in effectu sicut ille q ẽ
peccator: et pponit tamẽ multa bona face
re per illaqꝫ saluari: et iste est actꝰ spei in-
formis. Tertio nõ habendo merita nec
in proposito: nec in effectu sicut ille qui
semp faciendo mala: et in malis propo-
nens pseuerare p solã diuinã misericor-
diam se credit assecuturũ gliam: et iste est
actus psumptionis: vñ pUer. x. dr. Ex-
pectatio iustoꝝ leticia: spes impioꝝ peri-
bit. Et iteꝝ pUer. xi. habet. Mortuo ho-
mine impio nulla erit vltra spes. Et. xiiii.
c. iteꝝ legit. Sperat aũt iustus in morte
sua. Sed vt ibidem habet: nõ habẽt spẽ
futuroꝝ impij. Dicas ad argumẽtũ. Qđ
motus spei informis: precedit motũ do-
loris informis siue attritionis. Sed econ
uerso est de spe formata: et pnia etiaꝫ for
mata: Et hoc dico q̈tum ad ordinẽ na-
ture: qꝛ licet simul infundat virtus spei et
virtus penitentie: tñ habitus quo tolluñt
peccata scilicet virtus penitentie: prece-
dit illum habitũ ex quo expectant bona
futura. Ex meritis enĩ gre: vel virtutis:
qđ est cũ quis est sine culpa mortali: qđ
fit per pniaꝫ est rõ expectationis futuro-
rum bonoruꝫ: vnde glo. Math. iij. ait:
Penitẽtia pcedit: sequitur promissio re
gni. Qui vere penitet in se preteritos er-
rores: hic erigit aiam ad celeste regnuꝫ:
sed erectio est actus pnie et non spei: Uñ
patet ꝙ sequitur ipaꝫ virtuteꝫ penitẽtie.
Dicendum

Dicendum igitur ꝙ in via releuationis a lapsu semper prius est quo fit releuatio quã quo fit ꝓgressus releuati: ꝓpter hoc in reparatione ipsius penitētis: que reparatio fit per releuationem a lapsu: prior ē virtus penitentie: qua fit releuatio quã alie virtutes quibus fit coniunctio cum summo bono: vñ virtus pnīe prior est in hac vita quaꝫ fides ⁊ spes. ❡ Tertio in ista parte Rñdet illis q dicunt primã virtutem esse charitatē in anima peccatoris ꝙ hoc ē impossibile ꝙ pctm̄ ⁊ charitas sint simul in anima peccatoris. Cum enim sint ꝯ̄ria nõ possunt simul inesse eidem subiecto: sed mutuo se expellunt sicut album expellit nigrũ ⁊ ecõtra dulce amarum: frigidũ calidum. ⁊ econuerso. Quãdiu ergo hõ est in peccato non poterit esse in charitate: sed pctm̄ nõ expellitur vt patebit in sequentibus nisi ꝑ virtutem pnīe: ergo expresse patet pnīaꝫ in anima peccatoris precedere charitatem sicut precedit remouens id qđ ꝓhibet ingredi per illud: precedit enim apertio fenestre illuminationē camere: tanꝗ̄ ꝓhibens remouēs prohibitionē illi⁹ illuminationis. Dicas ergo ad argumentũ ꝙ non est necesse precedere dilectionē ipsã displicentiam: sed sufficit ꝙ concomitet in habitu. Ex quib⁹ omnib⁹ ꝯcludit ꝙ ꝓ̄ma virtus reformans aiaꝫ peccatoris ⁊ alijs ꝟtutibus aditum faciēs est ipsa penitentia. vñ Cyprian⁹ ad Donatum ait: Nam ⁊ ipse ꝗ̄ plurimis vite prioris erroribus implicatus tenebar: quib⁹ exui me posse nõ crederem sic vitijs adherētibus obsecundans eram ⁊ desperatiōe melioris malis meis velut iaꝫ ꝓprijs ac vernaculis fruebar. Sꝫ postꝗ̄ vnde genitalis auxilio superioris eui labe detersa in expiatum pectus ⁊ purum desuꝑ se lumen infudit. Postꝗ̄ celitus spiritu hausto in nouum inde holem natans secunda repauit mir̄ in modũ protinus sensi ꝯfirmare se dubia: patere clausa: lucere tenebrosa facilitatē dare qđ prius difficile videbat: geri posse quod īpossibile putabatur: vt etiaꝫ se agnosceret terrenum fuisse: quod ꝑmũ carnalr̄ natũ delictis obnoxiũ viueret: dei iam esse cepisse: qđ spũs sanctus animaret. hec ille. ❡ Que omnia ēt ꝯfirmat Hiero. epl̄a de obiurgatione Susanne dicens: Deinde lugubris tibi accipienda est vestis ⁊ mens ac mēbra singula digna castigatiōe punienda. Amputent come que per vanã gliaꝫ luxurie occasionē ꝓ̄stiterũt: defluant oculi: lachrymis qui masculum nõ simpliciter asperxerũt. Pallescat facies: q̄ quondam rubuit impudice. Totũ deniqꝫ corpus incurua ⁊ ieiunijs maceretur cinere aspersũ ⁊ opertuꝫ cilicio ⁊ perhorrescat: qꝛ sibi male de turpitudine placuit. Cor vo sit liquescens tanꝗ̄ cera: ieiunijs inquietans sethm: ⁊ cogitationib⁹ ventilãs quasi sit ab iniquo subuersũ. Sensus ēt cruccietur quia in membra corporis cum haberet dominationem maluꝫ gessit imperium. Talis vita talis actio pnīe si fuerit perseuerans. audebit sperare. ⁊ si non gliam. certe pene vacuationē. Dicit eniꝫ dñs cõuertimini ad me: ⁊ ego cõuertar ad vos. Cõuertimini in toto corde vr̄o in ieiunijs fletu ⁊ planctu: disrũpite corda vestra: ⁊ non vestimenta vestra: quoniam pius est ⁊ misericors. Sic conuersus magnus ille Dauid iustificatus sic ninive peccatrix illa ciuitas incumbentem sibi euasit interituꝫ. Hec ille. Ante ergo omnia sumenda est penitentia: quã alie virtutes sequuntur: per quas premia eterna acquiruntur. Ad que ille nos perducat. qui viuit ⁊ regnat deus cum patre ⁊ spiritu sancto in secula seculorum. Amen.

❡ Feria sexta post primam dominicam De aduentu. De originali ꝓcessione penitentie. a qb⁹ scilicet orit vt in pluribus

Sermo. vi.

Biiciamus

ergo opera tenebrarum ⁊ induamur arma lucis: iterum vbi. s̄. Vidimus. fratres charissimi in ser-

mone precedenti: quō in aīa peccatoris nulla alia virtus pōt habere efficaciam ante susceptā et peractā pniam. In plen/tiarum vō est tractādū ex quib⁹ ɔsideratio/nib⁹ cogitationib⁹ vel ac meditatiōib⁹ in anima ipsius peccatoris delictis ob/noxij et alligati pnia ipsa ɔcipiat atqꝫ oria/tur. Naz cū fm omnes docto. et scriptu/re sacre tractatores duab⁹ vijs oīpotens deus aīas conducere ad se studeat et co/netur scilicet blanditijs, ppponens ea que alliciunt ad amorē: atqꝫ terrorib⁹: ppo/nens ea que inducunt ad timorez in isto sermone tractandū est: ex qua via istarū duarum magis aīa peccatoris ad pniam mādūcat. Abijciam⁹ ergo opera tene/brarū etc. ɔsiderando ea q̄ nos ad pniaz q̄ sola ipsa opa tenebrap: petā videlicet abijcere pōt iducere valent: Que vt cla/rius videant tria breuiter cōsideremus. Pria erit apta ɔclaratio. Scda rōnabi/lis dubitatio. Tertia consequēs ɔclusio.

¶ Pars prima hui⁹ sermonis in q̄ de/clarat quō pnia orit ex timore et amore magis tñ et in pluribus ex timore.

p

Rimo igitur in isto sermone: qꝛ dicit magister sniarū in. iiij. dist. xiiij. Qd pnia vt in plurib⁹ orit ex timore: in paucis ex amore. Et qd ac/cidit in plurib⁹ et maxime moralib⁹ illud tenendū est fm Aristo. in. i. Ethicorum. c. ij. Declaratur per tres solemnes docto/res quorū prim⁹ est Alexan. de ales. vbi s. Secundus domin⁹ Boñ. in. iiij. dist. xiiij. ar. ij. q. ij. Tertius Ricar. de media/uilla ibidem articu. iiij. q. ij. predictuz di/ctum. Magistri. vnde dicūt qꝫ duplex ē causa penitentie nostre. vna effectiua. s. deus nisi enim deus ad penitentiam cor peccatoris moueret: null⁹ de peccato pe/nitentiam ageret: Unde ait ipse dñs Jo. xiiij. Nemo venit ad me nisi pater meus traxerit eū. Et ideo ibidem etiaz inquit. Sine me nihil potestis facere. Patet h clarius in tractatu de clementia dei: et ēt infernus patebit: cum agetur de ordina/ta iustificatione impij per penitentiaz fa/cta. Alia est dispositiua: et hec est a nobis quia qui creauit nos sine nobis fm Au/gu. non iustificat nos sine nobis. Cū igit penitentia sit reuersio: vel reuocatio ho/minis in peccato existentis ad deum vt ait Damascenus oportet ad pniam facie/dam aliquid in nobis precedere: vt illu/minans: vt inclinans. et vt reuocans.

¶ Primo igit causa pnie ē aliqd in no/bis: vt illuminās ad cognitionē pcti no/stri: et ipsius dei. Et sic pnia cōcipitur in intellectu a fide: eo qꝫ fides illuminet in/tellectum: et dictat deum esse iustuz et pu/niturum peccatores: nisi se ipsos per pe/nitentiam puniāt ex qua consideratione concipitur in mente propositum penitē/tie. ¶ Secūdo causa penitētie est aliqd in nobis: vt inclinans ad honorem dei et sic penitentia cōcipitur in mente ab ip/sa spe hoc modo. Quia ex cōsideratiōe diuine misericordie qua de⁹ parat⁹ est re/mittere penitēti peccata generat spes re/missiōis et volūtas penitendi. ¶ Tertio cā penitētie est aliquid in nobis: vt reuo/cās et separās ab amore delectabili ipsi⁹ peccati: et hoc est timor pene q sequitur pctm̄. Cognoscit enim peccator se ppter peccata sua ad penaz eternam ex diuina iustitia obligatū. Et iō ex ɔsideratiōe di/uine iustitie que nulla peccata impunita relinquit et que nullius potentiam veret nullius sapiētia decipitur: nulla pecunia corrumpitur: et nullius fletib⁹ deflectitur generatur in pctō re timor quo penitētia concipitur: Unde timore diuine iustitie et pene: hoiem penitet de peccato in mē/te: et exteri⁹ opere pniam facit. Dicendū est qꝫ vt frequenti⁹ et in plibus: verꝫ ē qd dicit Magister. Qd pnia orit ex timore et in paucis ex amore. Cuius rationē assi/gnat Alexan. vbi. s. di. Qd et si bonitas dei et gloria paradisi magis nata sunt re/uocare vel retrahere a peccato. Attamē animal homo: et precipue existēs in pec/cato mortali neqꝫ cognoscit: neqꝫ degu/stat dulcedinē vite eterne: vt eius amore pniam faciat. Quia cum vita eterna plu/ribus incognita sit: qꝛ nec raz oculus vi/dit: nec auris audiuit. etc. Esaie. lxiiij. Et

priine

prime ad Chor.ij.precipue tamen exi-
stentib⁹ in peccato mortali incognita ē.
Vñ Hiere.xxxi.dr.Omnis homo q co
medit vuam acerbam obstupescent den
tes eius.Idcirco pauci peccatores ꝓuo
cantur ad pniam amore vite eterne:sed
plures timore gehenne:tum qꝛ stat⁹ pec
catoris valde similis est inferno propter
remorsioné conscientie ꝛ alia plura de q̄
Apoc.vi.dr.Infernus sequebaꝛ eū.Tū
qꝛ in inferno erit priuatio omniū delecta
bilium que sunt in isto mundo.iuxᵗ illud
Job.xxvij.Diues cum dormierit nihil
secum affert.peccator aūt cognoscit dele
ctabilia vite huius:ideo ꝛ horꝫ priuatio-
nem ꝛ sic infernū aliquo mō noscere pt
quia priuatio cognoscit ꝑ habitū.Cōfir
matur predicta ꝯclusio .s. ꝙ pnia oritur
ex timore ꝑ auctoritates scripture sacre.
Nam sapiētia ꝓuer.i.dicit.Initiū sapie
est timor domini.Et ꝓuer.viij.scribitur.
Timor dñi odit malū arrogantiam ꝛ su
perbiaꝫ ꝛ viā prauā.Et iterꝫ ꝓuer.xiij.dr
Timor dñi bon⁹ est:q aūt timet deuꝫ in
pace versabit.Et.xiiij.legitur.Sapiens
timet ꝛ declinauit a malo.Idē.xv.c.In
timore domini declinat omnis a malo.ꝛ
xv.c.eiusdem dr.Misericordia ꝛ veri-
tate redimit iniqtas:ꝛ in timore dñi ex-
pellit pctīn:nā qui sine timore est:nō po
terit iustificari.Et Ecclīasti.ij.Qui timēt
dñm preparabunt corda sua ꝛ in cōspe
ctu illi⁹ sanctificabunt alas suas.Et iterꝫ
ibidem.Qui timent dominū custodiūt
mandata illius:ꝛ patientiam habebunt
vsqꝫ ad inspectioné illius. Et Ecclesia.
xxi.Qui timet dñm conuertitur ad cor
suum.Iteꝫ Esaie.xxvi.scribitur.A facie
tua id est a timore tuo quasi concepim⁹
ꝛ parturiuimus spiritum salutis.Ex qui
bus omnib⁹ cōcluditur ꝙ salus nostra
oriatur ex timore.Sed cum salus repe-
riri nō habeat a peccatorib⁹ sine pnia se
quitur pniam oriri ex timore.Aduerten
dū tamē est ꝙ vtilius est ꝛ magis meri
toriū declinare a malo ex amore vite eter
ne:quā ex timore gehēne.In cui⁹ signū
Joh.ꝛ Christ⁹ predicauerunt penitētiaꝫ

vtiliorē cū dixerūt Math.iij.ꝛ.iiij.Pe-
nitentiaꝫ agite.app.e.re.celorꝫ vbi notaꝛ
amor vite eterne.Nō aūt dixerūt pniaꝫ
agite ꝛ fugiet pena gehenne:ex qua con
surgit timor ꝛ sic patet qd dicēdū de ꝓ-
ma parte huius sermonis

¶ Pars secūda huius sermonis in q̄
ponitur ꝛ soluitur rōnalis dubitatio cir
ca predicta in prima parte.

S Ecūdo in isto sermone sūt aliq̄
dubia circa ꝓdicta in pria pte de
clarata ꝛ soluēda:ad clariorē ip
sorꝫ noticiā.Prīo.n.vꝛ ꝙ pnia oriaꝛ ex
fide arguēdo sic.Pnia ordinaꝛ ad puri
ficandū cor:ergo ei⁹ origo ꝛ ꝯceptio ma
xime dꝫ attribui.prīo ꝓncipio purificatio
nis:sed istud nō est timor sꝫ fides:iuxta
illud act.xv.Fide purificās corda eorū.
ergo vꝛ ꝙ pnia nō ꝯcipiaꝛ ex timore sꝫ
ex fide.Ad hoc.ꝛc.ꝙ fides purificat cor
ꝑ modū ondētis timēda nec nō ꝛ amā
da.Timor aūt inq̄ztū ab ipso inchoatur
mot⁹ volūtatis recedētis a pctō ꝛ tend-
tis ad deū.Pnia vo inq̄ztum imperat
charitatē ꝑ quam formaliꝛ purificat cor.
Et iō q̄uis pnia ꝯcipiaꝛ ex fide:nō tn̄ se
quitur qn ēt ꝯcipiaꝛ ex timore magis q̄
ex fide:qꝛ est dispositio magis ꝓpinqua.
Ex fide.n.nō ꝯcipit pnia:nisi inq̄ztuꝫ fi-
des ondit timēda vel amanda:qđ solū
cōsistit in intellectu.Ex timore aūt iā fit
motus volūtatis recedentꝭ a pctō qđ cō
sistit in affectu:ꝛ est essentiale penitentie
¶ Secūdo ꝯ predicta dubitaꝛ ꝙ pnia
nō oriaꝛ ex timore arguēdo sic:Idē nō
ꝯcipitur ex seipso:iuxᵗ illud Aug.i.de tri.
c.i.Nulla res est que se ipsam gignat vt
sit:sꝫ idē ē timor ꝛ pnia qꝛ ē idē subiectū
vtriusqꝫ:ꝛ sub eadē rōne.s.pctīn inq̄ztū
est dei offensiuū:ꝛ ēt vtriusqꝫ est idē act⁹
s.refugere pctīn:supradicta ratiō e:ergo
pnia nō ꝯcipit ex timore.Ad hoc dicas
ꝙ nō est ideꝫ timor ꝛ pnia nec vtriusqꝫ
idē est formale obiectū.Timoris.n.ser-
uilis obiectū est pctīn inq̄ztū mereꝛ ardu
um malū pene:ꝛ timoris initialis siue fi
lialis inq̄ztū est malum arduū ꝯtrā diui

ne reuerentie: pnie aũt inꝗtũ est ꝯriũ iu stitie diuine: ꝛ legi ei⁹: ꝛ explabile ꝑ actuꝫ penitentis: nec tñ respicit pniam quãtuꝫ pctm̃ inꝗtũ est pctm̃: ſꝫ ẽt ex ꝯsequẽti inꝗtũ est futur. ¶ Tertio ad idẽ arguit. Si pnia orit ex timore: aut seruili: aut initiali: aut filiali. Nõ seruili: qꝛ cuꝫ illo manet voluntas peccandi: ſꝫ cũ pnia nõ est volũtas peccãdi: ꝛ ẽt cũ timore seruili ñ ẽ charitas ꝛ charitas ẽ cñ pnia: ergo ꝛc. Nõ ẽt initiali aut filiali: qꝛ cũ hõ habeat timorẽ initialẽ aut filialeꝫ: necesse ẽ ɋ de pctõ peniteat. Cui⁹ rõ est: qꝛ timor initial' est cũ gratia gratũ faciẽte: quã ꝯcomitãt cetere virtutes: ergo ꝛc. Ad hoc dicas ɋ pnia orit ex timore seruili: ꝛ tũc ad argumẽtũ dr̃: ɋ ꝛ si nõ habeat pnia cũ timore seruili: nihilomin⁹ ꝯcipit ab eodẽ: nec oportet ɋ timor seruilis ꝛ pnia sint simul qꝛ timor seruilis nõ est cã eẽ ipsi⁹ pnie: ſꝫ q̃si gnãtionis eius. Sicut sũptio medicine est cã sanitatis: nõ tñ sunt simul. Nã aliud est dicere pniam ꝯcipi: aliud pniaꝫ haberi. Pniam aũt in penitente ꝯcipi: est dolere siue attritione affici: ꝛ ad grãꝫ pnie seipm̃ preparari. Vñ qñ instinctu timoris aliqs dolẽdo siue atterendo. preparat se ad suscipiendã grãm siue ṽtutẽ pnie: tũc dr̃ pnia ꝯcipi. Vñ istud ꝯcipere magis dicit ꝓpositũ siue preparationeꝫ ꝗ̃ actualem pniam. Idcirco dr̃ pniam cõcipi timore seruili non initiali vel filiali. Et hoc sufficit ꝗ̃tum ad secundam partem huius sermonis.

¶ Pars tertia hui⁹ s̃mõis in qua ponitur ex iam dictis consequens conclusio: videlicet ɋ pnia a timore concipitur.

t Ertio in isto sermõe fundat illa ꝯclusio ꝯñs ex dictis s̃m Alex. vbi.s̃.ꝛ Tho.in.iiij.di.xiiij.ar.i.q.i.ɋ licet nobilior act⁹ sit gnãtio ꝗ̃ conceptio: nõ tñ dr̃ ɋ pnia generat a timore sed concipit: cuius ratio tripliciter est. ¶ Primo quia sicut fetus in q̃dã ruditate ꝛ deformitate ꝯcipit ꝛ post sollicitudinem nãe diu ꝛ multipl'r operantis magis distinctionẽ recipit q̃usqꝫ ꝯsumat in debita forma ꝛ specie. Ita etiã qñqꝫ peccator motu timoris dolet ꝛ atterit d̃ peccatis. ꝛ proponit pẽitere ꝛ preparat se ad penitendũ: qui quideꝫ dolor siue attritio vel ꝓpositum penitẽdi est quasi ꝯceptũ rude ꝛ informe in prima excitatiõe timoris: sed s̃m ɋ peccator magis preparat magis accedit ad formam siue ad pniaꝫ formalem per infusionẽ grẽ. ¶ Secundo illud qd̃ gnãt habet cãm efficientem ꝑ se ꝛ perfectam: quod autem concipitur non habet respectum ad cãm efficienteꝫ per se primo: sed quodãmodo cooperantẽ. Unde quia timor non est efficiens per se sed remote cooperans. idõ non debuit dici penitentia generari a timore sed soluꝫ concipi. Nam causa perfecta ꝛ per se penitentia est ex infusione diuine gratie ivt dictum est. ¶ Tertio qꝛ conceptio ꝓprie dicitur alicuius intra vterum. Cum igit primũ esse penitentie sit in corde: postea ṽo ꝓdatur exterius per confessionẽ ꝛ satisfactionem conuenienter dicitur: ɋ penitentia concipitur ex timore. Vñ Aug. in li. de pe. sic dicit: Primum esse penitentie est in corde per contritionem: que exercens se in ore fit confessio: ꝛ in opere fit satisfactio. Et ibideꝫ ait: sicut dolor cordis est comes penitentie: ita lachryme ꝛ confessio oris ꝛ satisfactio operis testes sunt doloris ꝛ ꝯtritiõis cordis. Hec ille. Consideremus ergo diligenter ꝛ crebro illa que ad timorẽ inducũt horã sciꝫ mortis: penaꝫ inferni: nec non ꝛ horribilem diẽ iudicij. Non eniꝫ imerito sancta mater ecclesia in pricipio aduent⁹ ꝛ quadragesime facit memoriã de iudicio: qa maxime istis tpibus conatur aĩas ad penitentiam inducere per incussionẽ timoris. Solent enim tres effectus assignari ipsius iudicij ꝯsiderationis. ¶ Primus enim dr̃ diuini timoris occasio. Nam cũ diuinus timor sit initium sapientie: vt dictum est .s̃. meliori modo haberi nõ potest quã continua memoria iudicij: vnde propheta ait: Scdm̃ iudicium tuum viuifica me: queꝫ euenisse Hieronymo ipsemet testatur di. Quotiens diem illũ cõsidero toto corde ꝯtremisco. ¶ Secundus

dus effectus dicitur diuinorū preceptorū obseruatio. Nam postq̄ habuit quis domini timorē per continuā iudicij memoriā: totis viribus diuina precepta custodit: iustitieq̧ vias minime derelinqt Hic Dauid in psal. dicit: Oia iudicia eiꝰ in conspectu meo semꝑ: ⁊ iustitias eiꝰ nō repuli a me. ¶ Tertius effectus dicitur peccatoꝝ contritio ⁊ maloꝝ supportatio. Nā vt legit in vitis patrū. Cuidā fratri superiorē suū interrogāti q̄liter cū fer uore de pctis suis pniam facere posset: diuinaq̧ ꝓcepta de cetero custodire valeret Rn̄sum fuit. Finale p̄meditare iudiciū. Et idē ex opposito nemo iustitias dei seqt nisi ab eo finale iudiciū p̄meditet. Hic de peccatore propheta loquitur. Inquinate sunt vie illiꝰ in omni tpe: ⁊ reddit causā dicens. Auferunt iudicia tua a facie eius. Est ēt ꝯsideratio iudicij malorū supportatio. Quis.n. n̄ erit sobriꝰ i leticia Quis n̄ tolerabit adũersa? Quis nō minus amore dn̄i faciet grauia: si in eo erit final' iudicij firma memoria? Et ꝓpterea btūs Gre. dicit: Diem illū charissimi añ oculos ponite ⁊ quicquid mō graue cernitur in eiꝰ ꝯparatiōe leuigat. Sꝫ vt dicit idē Gre. suꝑ Matth. In maiestate visuri sunt: quē i humilitate videre nolūt: vt tanto districtiꝰ v̓tutē eiꝰ sentiant quanto ceruicē cordis ad eiꝰ pniā nō inclinant Et lō vt ēt dicit ipse Gre. p̄ n̄tis tpis: ita agenda est leticia: vt nūq̄ amaritudo sequentis iudicij recedat a memoria quā habere continuā ille nobis ꝯcedat: q iudicaturus est viuos ⁊ mortuos ⁊ reddi turus est vere penitētibꝰ requiē sempiternam in secula seculoꝝ. Amen.

¶ Sabbato post p̄ mā dn̄icā de aduētu in festo videlꝫ ꝯceptionis v̓ginis Marie in q̄ ponit p̄bā fuisse ꝯceptā sine pctō originali tribus p̄clarissimis vijs.

Sermo .vij.

Absit rem

istā facere vt insera mus crimē glie n̄re Scribūt hec v̓ba p̄ mi Mach. ix. c. Quāuis fr̄es charissimi p̄ncipalis nostra intētio in hoc oꝑe versetur circa mysteriū pnie. Attn̄ solēnitates occurrētes: vacue nō sunt p̄tereūde quin de ipsis aliq̄ memoria fiat. Et quia in illo sacro aduentu occurit festū conceptionis gloriose virginis Marie nō est silentio pretereundū. Nam sanctissima dei genitrix gloria est omnium christianoꝝ vt p̄figuratū ē p Judith cui dictū ē a p̄ncipe sacerdotū Judith. xv. Tu glia hierl'm. tu l'etitia Israel: tu honorificētia ppli n̄ri. Idcirco q eā a crimine originalis culpe excusare conant aliq̄ mō v̓bū ꝓpositū satis ꝯuenīēter assumet p̄n̄t di. Absit rē istā facere: vt nos deuoti virgis Marie iferamꝰ crimē ipsi Marie glie n̄re dicentes ip̄az hodie in pctō originali ꝯceptā eē. Sed q2 vsq̧ in hodiernum diem agitatur inter doctores ⁊ deuotos vir. Marie: an btā v̓go concepta sit in peccato originali: vl' nō: quoꝝ opinionū donec ecclesia aliud decreuerit nulla falsa reputatur. Ex quo igitur absq̧ aliquo pīculo possumꝰ hoc p̄uilegiū attribuere gliose v̓gini sequēdo opinionē totiꝰ ordinis n̄ri nō ex affectionis passione: sed ex mentis deuotione adherendo opinioni deuote: conabor in isto sermone fm paruitatē ingenij mei ex dictis doctoꝝ defēdere gliosā v̓ginē a ꝯctiōe prorsus pcti originalis. ⁊ q̧ cōcepta fuit sine pctō originali ardenter ꝓbare decertabo. Ad qd̄ exequēdū ꝓ fundamēto huiꝰ materie videndū est qd sit: ⁊ a q̄ ꝯhibitur pctm̄ originale. Sꝫ q2 hoc lōgū esset enarrare: ⁊ satis euidēter in oꝑe de peccans in tractatu de peccato originali patet: sufficiat hic tm̄ inuestigare qd sit cōceptio: deinde ad propositū transeamus. Est.n. conceptio fm Pe. aureoli. in tractatu de ꝯceptiōe virgi. idē qd simul vnio: a con. qd̄ ē simul ⁊ capio. i. simul capio. Vn̄ notandū q̧ duplex est vnio. Una ē vnio seminū q̄n̄. s. virile semē ⁊ femellū simul miscent ⁊ vniuntur. Talis ergo vnio istoꝝ seminū dr̄ ꝯceptio. Qn̄ igit dr̄ talis est hodie cōceptus: sensus huius propositiōis est iste.

Semen maternū ꝛ paternū istiꝰ ꝑlis sil
mixta sūt: ꝛ qꝛ talis ꝯmixtio seminū sine
copula carnali fieri nō pōt ꝛ cōuer in tali
copula raro fit aut nūq̄: qn petm̄ saltez
veniale interueniat: iō Dauid in ps̄al. di/
cit. Ecce enim in iniquitatibꝰ ꝯceptꝰ sum
ꝛ in pctis ꝯcepit me mater mea. Alia cō
ceptio seu vnio est nãruz: qñ .s. vniuntur
aīa ꝛ corpus: que q̄dē vnio ſm Aug. fit
post q̄draginta sex dies in masculo ꝛ oc
toginta in femina: lz ſz ph̄icos q̄dragin/
ta in feminis: ꝛ octoginta in masculis: vt
no. ff. de libe. ꝛ posthu. l. gallꝰ. Qñ ergo
dr̄ talis est hodie ꝯceptꝰ: sic intelligitur
q̄ hodie ꝯpleta e liniatio siue dispositio
ꝛ organizatio corꝑis Petri vel Pauli
qua perfecta deꝰ trinitas descēdit ꝛ creat
aīam ꝛ creando illi corꝑi organizato in/
fundit. Talis ergo infusio aīe in corpus
dr̄ ꝯceptio nãrum .i. vnio nãe spūalis q̄
ē aīa: ꝛ corporalis q̄ est corpꝰ. Qñ ergo
dr̄ talis est hodie ꝯceptꝰ in pctō orīgiali
nihil aliud est dicere nisi qꝛ aīa Petri vł
Pauli hodie creata ē infusa corꝑi suo:
in q̄ infusione ꝯxit pctm̄ originale .i. obli
gationē ad penā dãni q̄ est carentia visio
nis diuine. Et si i tali statu sine aliq̄ rme
dio decederet visione diuina ꝑpetuo ca
reret. hic Job. xiiij. dr̄. Quis pōt facere
mūdū de imūdo ꝯceptū semine? Nō
ne tu qui solus es. Quasi velit dicere: q̄
qñ aīa munda vnit corꝑi imūdo: nisi
diuina adiuuet grā efficit imunda. Nō
igit gl'iosa v̄go Maria cōcepta sit ex se/
mine parētū: qꝛ tñ diuina grā reseruata
fuit lex cōis in ipsa fuit suspensa: qḋ ꝓbat
tribus vijs in presenti sermone: rōne .s.
auctoritate ꝛ exemplo.

¶ Pars pr̄ia huiꝰ ſmōis in q̄ ꝓbat ꝑ
q̄tuor famosissimos doc. v̄gi. Mariā eē
ꝯceptā sine pctō orīgiali q̄tuor fūdamētis

p Rio igit i isto ſmōe ꝓbat btāz
v̄ginē eē ꝯceptā sine pctō origi/
nali ꝑ q̄tuor doct. ꝓbatissimos.

In ore eni duoꝝ vł triū cōstat oē verbū
Matth. xviij. ꝛ Deuter. xix. ij. ad Cho.
xiij. ꝛ. ij. q. iiij. c. i. xxxv. q. vi. c. ab isto die.
ij. etiā ex̄ de testi. c. lz vniuersis .s. ꝑ Var/
rum magistrū Scoti in .iij. sniaꝝ. di. iij. q
dic̄ q̄ si dz errare vult errare potiꝰ i abū
dãtia laudis vir. Marie q̄z in diminu
tione. ꝛ per Scotū doctorē subtilē in .iij.
sniaꝝ. di. iij. q adeo fuit deuotꝰ ꝯceptiōis
virginis Marie q̄ cū eēt parisiꝰ ꝛ ꝓpo/
sita q̄ōne ꝑdicta corā vniuersitate cū pro
maiori pte oēs virgi. eē cōceptā cū pctō
originali ꝯcluderēt audiēs talia ipe Sco
tus gladio spūs scti oīa dicta eoꝝ recita/
uit ꝛ ꝯfutauit: addēs inumerabiles rō/
nes ꝯcludētes virgi. conceptā fuisse sine
pctō originali: q̄propter voluerūt oēs vt
de cetero doctor subtilis vocaret. Et ēt ꝑ
doctorē illuminatū Francis. de mayrōis
in .iij. sniaꝝ di. iij. ꝛ in plerisq̄ alijs tracta
tibꝰ. Postrēo ꝑ Petruz aureoli in suo
ꝑticulari tractatu quē facit de ꝯceptione
btē vir. quē oculata fide vidi. Et q̄z plu/
rimis eoꝝ rōnibꝰ: sz cā breuitatis tm̄ q̄/
tuor adducamꝰ: Quaꝝ ꝑma dr̄ rō pu/
nitionis. Secūda rō ꝯditiōis. Tertia rō
puritatis. Quarta rō redēptiōis. ¶ Pri
mo ergo ꝓbat btām v̄ginē fuisse ꝯceptā
sine pctō originali: rōne punitionis: ar/
guēdo sic. Si ipsa btā v̄go fuit ꝯcepta in
pctō originali fuit magis punita ꝑ illo tē
pore siue instãti q̄z oēs creature q̄ fuerūt
in mundo qḋ est crudele ꝛ impijssimuz
dicere: qꝛ alij peccauerūt actualiter: ꝛ cō
sequenter grauiꝰ puniri debebant. Et ꝓ/
batur predicta cōclusio arguēdo sic: Il/
lud quod plus perdit ꝑ aliquo tp̄e. plus
punitur: sed virgo Maria si contraxit
peccatum originale: plus sola perdidit ꝑ
illo tēpore quo fuit in peccato q̄z oēs alij
damnati: quoniam si omnes homines
huius mūdi fuissent predestinati: nō att
gissent ad virginis meritū ꝛ premiū: er/
go cū in peccato mortali priuet aīa oībꝰ
spiritualibus bonis cum sit sub potesta/
te diaboli: sequitur q̄ btā virgo in pctō
origiali sine mortali exñs plus ꝑdidit qꝛ
gratias ad quas erat disposita pro illo tē
pore habere nō potuit: q̄ si dicat vt ple
riq̄ asserūt si v̄go non fuit concepta in
peccato originali: multum derogatur ꝑ/
uilegio conceptionis Christi quia .s. non
habuit

habuit specialē modū ꝯceptiōis cū ꝛ idē
habuit beata virgo si sine pctō originali
ꝯcepta est: qđ absurdū vr̄ valde ꝛ cum
ipsa fuerit creatura pura. Xp̄us vo creator:
ipsa simplex femina. Xp̄us aūt de⁹ ꝛ
hō: ipsa redēpta: Xp̄s redēptor. Ad hoc
rn̄det negādo ꝯsequētiā: qꝛ dato ꝙ Xp̄s
nō fuisset ꝯcept⁹ in pctō originali nec virgo
Maria similr̄: nō sequit qn Xp̄s habuisset
singularē modū in sua ꝯceptione
qꝛ ipse ꝯcept⁹ ē de femina sine virili semine:
virgo aūt Maria de semine viri ꝛ femine.
Preterea nō tollit modus singularis
pp̄ hoc ꝯceptionis Xp̄i: qꝛ cū Xp̄s
nō sit cōcept⁹ in culpa originali: iste fuit
singularis mōus ꝯpetēs ei solū iure: rōe
ꝛ necessario. Virgo aūt si nō est cōcepta
in pctō hoc fuit ex gr̄a ꝛ ꝑuilegio. Non
enim ipsa fuit in p̄mo instanti cōceptionis
sue sicut aīa Xp̄i ꝯiuncta persone diuine.
Quāuis igit beata Maria ꝯcepta
fuerit ex semine maris ꝛ femine: non tn̄
ꝯcepta fuit in pctō originali: qꝛ in ipa suspensum
fuit statutū dei ex priuilegio singulari:
vt digna efficeretur mater dī: nec
vnq̄ȝ sub potestate esset diaboli ex qua
debellās diabolum debebat ꝯcipi.
¶ Secundo idē ꝓbatur rōne oditionis
arguendo sic. Si beata virgo concepta
fuit in peccato origiali: sequit ꝙ ipsa fuit
plus odita a deo ꝑ illo tp̄e q̄ȝ Caym: Judas
vel quicūq̄ȝ alius dānatus: qđ ē impium
ꝛ nepharium dicere: q̄. s. illa que a
deo fuit dilecta vt mater dei fuerit electa:
pro aliquo tp̄e tantū fuerit odita. Et ꝓbatur
predicta conclusio sic: Pena includens
culpam quanto maior ꝛ grauior ē
culpa: tanto talis peccator a deo magis
oditur: sed pena virginis fuisset maior qꝛ
plura bona perdidisset: ꝛ nō perdidissꝫ:
nisi qꝛ deus eam in pctō ꝯcipi voluisset.
Igit illo tp̄e deus eam odio habuit. Nō
est aliud odiū dei nisi subtractio gr̄e: sic
dilectio ipsius dei erga creaturas nihil
aliud est q̄ȝ gr̄e cōmunicatio. Vn̄ dicūt
doctores nostri Ric. de mediauilla, ꝛ dominus
Boñ. in. iij. sen. dis. xxxij. ꝙ deus
nō diligit creaturas dilectione affectiōis

sed amore cōmunicationis: ꝛ ꝙ duplex
est cōmunicatio scilꝫ nature: ꝛ gr̄e: sed dilectione
cōmunicationis gr̄e non diligit
peccatores: sed potius odit talē cōmunicationē
eis subtrahēdo. Si igitur beata
virgo Maria in peccato origiali fuit cōcepta:
fuit predicto modo odita: quia in
peccato originali existens cōmunicationez
gratiaꝝ ad quas disposita erat nullatenus
habere potuit. ꝙ si ꝯ arguitur sic:
Pena correspōdet culpe: sꝫ pena introducta
est pro culpa originali: Maria habuit
mortē: ergo ꝛ culpā originalem: qđ
aliter iniustum esset: ꝛ sic bene a deo odita
fuissꝫ. R̄. ad hoc distiguēdo ꝙ duplex
ē pena. s. pena inflicta: ꝛ pena ꝯcta: que ē
etiā duplex. Pena ꝯcta est culpa aliena
ꝛ pena contracta est culpa propria. Naꝫ
contrahere penam potest esse dupliciter
Vno modo ex causali rōne culpe originalis
aliene scilicet ipsius Ade: quia nisi
peccatū Ade fuisset: nō fuissꝫ pena introducta
in genere humano: qđ patet: qꝛ
talem naturā peccata. s. in vir. Ma. detulerant
sed non culpam: qꝛ deus noluit.
Patet hoc exemplū de purgatꝭ a peccato
originali per baptismuꝫ: tn̄ moriunt ꝛ
hn̄t alias penas. ¶ Tertio ideꝫ ꝓbat ratione
puritatꝭ sic. Virgo inter puras creaturas
ꝑ se subsistentes debuit tenere gradū
maioris puritatis post deuꝫ: puritas
aūt est ꝑ remotionē peccati. ꝛ defect⁹ culpab[illegible]
: vn̄ ille dr̄ purus q est sine peccato:
aliter ipse Xp̄us non diceretur purissimus
ꝛ ipsi angeli. Si igitur beata virgo
debuit esse purissima sub deo. vt dignuꝫ
vas esset filij dei: nō potuit habere pctm̄
originale. Nā tres sunt gradus puritatis
possibiles creature. Prim⁹ est posse peccare:
ꝛ peccare ꝛ per gr̄am releuari. Secundus
est posse peccare ꝛ non peccare:
sed ꝑ gr̄am reseruari. Terti⁹ est nec posse
peccare: nec peccare. Primus gradus
cōpetit cōiter omnibus fidelibus. mūdi
Secundus beate virgini. Terti⁹ soli aīe
Xp̄i. Ille ergo secundus gradus puritatꝭ
fuit virgini concessus: qꝛ mater dei: quia
domina angelorum: quia regina celi, ꝛ

terreq; mr̄ misericordie ꝛ vltimū pecca torū refugiū. Mō si ꝯdicat sic: Jannam paradisi nō clausit nisi pctm̄ originale: sed si ꝟgo fuisset mortua añ passionē xp̄i nō introisset in paradisū: ꝛ hoc nō nisi p pctm̄ originale: ergo fuit ꝯcepta in pctō originali. ¶ Ad hoc rn̄dendū fm aliq̄s q̄ ꝯuis ꝟgo n̄ fuerit corrupta q̄tuꝫ ad ꝑsonalē maculā: fuit tñ q̄tū ad reatuꝫ q̄ tota natura erat obligata ad penā: a qua nō fuit liberata. Sed aliter rn̄detur fm Franciscū de mayronis: q̄ iste casus nō fuisset admittēdus: q̄ n̄ erat determiatū a deo q̄ si determinasset: sicut ꝑseruauit a pctō originali: ꝑseruasset a pena: ꝛ si ei dedisset nō ex culpa, ppria sed aliena: vt patet de purgatis peccato originali p san ctificationē in vtero matris: ꝛ per sacrifi cia q̄ mortui sūt ante xp̄i ascensionem. ¶ Quarto ꝛ vltio idē, pbat rōne redem ptionis sic arguēdo. Si btā ꝟgo nō fuit ꝑseruata a pctō originali: xp̄s nō fuit pfe ctissim⁹ redēptor: q̄ non habuit gradus oēs possibiles redēptionis qd̄ ē impossi/ mū dicere. Et, pbat cō sequētia. q̄ .s. mo/ dus preseruationis ē pfectior oīb⁹ aliis. Tum q̄ ex pte ꝑseruati sequitur abūdan/ tior gratia: q̄ amplior puritas ꝛ amplior imo tota maloꝝ remotio. Tū q̄ ex parte preseruantis arguit maior pfectio ꝛ libe/ ralitas: q̄ donat gradū pfectissime puri tatis. .s. non cadere: qd̄ non fecit aliis qui ceciderūt: q̄ perfecti⁹ ē nunq̄ȝ fuisse sub odio. Vñ no. fm P. e. aureoli. q̄ ad hoc q̄ xp̄s sit pfectissim⁹ ꝛ vniuersalis redē/ ptor: necesse fuit vt aliquē releuaret a pec cato actuali mortali: vt fecit oēs pctōres adultos. Et aliquē ꝑseruaret a pctō actua li mortali. vt fecit angelos ꝛ multos san/ ctos. Itē q̄ aliquē releuaret a pctō actua li veniali: vt ēt fecit in q̄pluribus sanctis q̄ nūq̄ȝ peccauerūt mortaliter sed bñ ve nialiter. Et aliquos ꝑseruaret a pctō ve/ niali. vt creditur fuisse Joh. bap. ꝛ saltēȝ fecit in paruulis innocentib⁹ sine aliquo pctō actuali decedentib⁹. Itē necesse fuit vt aliquē releuaret a pctō originali vt fe/ cit cū pctō originali nascētes. Et aliqueȝ preseruaret a peccato originali: quod tñ pie creditur fecisse in gloriosa virgine. Mō si dicatur vt sepe dicunt aduersarii hui⁹ ꝯclusionis. Si ꝟgo nō fuit ꝯcepta in peccato originali: ꝑuata fuit ꝑuilegio redēptiōis xp̄i. Rn̄det q̄ equocat de re dēptione: q̄ nō solū redimere dr̄ a pctō purgare: sed ēt ꝑseruare. Nā nos sumus redēpti a morte eterna: ꝛ tñ non fuimus actualiter ꝛ eternaliter mortui. Et Isid. dicit. Abrahaȝ redēptū a deo de vr. cal/ deoꝝ: ꝛ tñ n̄ cecidit: vnde Aug. sup illō ps. Redime me a cal. hoiūm dicit. i. da/ to spū: fac ne false impositiōes hoiūȝ ter rorib⁹ me vincant: ꝛ ne a mādatis tuis ad sua malefacta percurrant. Et Nicola us de lira ibidem ait: vt nō impediant a quiete contemplationis animam meaȝ. ¶ Preterea angeli vtiq̄ redēpti sūt: q̄ tñ redēpti non peccauerūt: Hinc est q̄ ait Beda. omel. ij. in canticis canticoruȝ exponens illud Pauli: Christ⁹ est redē/ ptio nostra. Nūquid ꝛ angelos redemit sicut ꝛ hoies? Dico q̄ angelos illos ꝑser uando: hoies purgando. Et sic patet pri ma pars huius sermonis in qua, pbatuȝ est virginem Mariam conceptam esse sine peccato originali quattuor rōnib⁹. ¶ Pars scd̄a hui⁹ fmonis i q̄ ,pbat q̄ druplicib⁹ euidētissimis auctoritatib⁹ ꝟ/ ginē gliosā eē ꝯceptā sine pctō originali.

Ecūdo in isto sermone ,pbatur bea. ꝟgl. eē cōceptā sine peccato originali auctoritate multiplici: ꝛ breuitati studēdo: ꝛ ordinē inchoatū se quēdo p, quattuor auctoritates scripture sacre: ꝛ q̄tuor scōs doctores hoc idē ,p/ babim⁹. ¶ Primo igitur in ista parte p q̄tuor auctoritates scripture sacre ꝑdi/ ctā ꝯclusionē ,pbabim⁹ q̄rum ꝑma ē. To ta pulchra es amica mea ꝛ macula non est in te. Cāt. iiij. c. Ille doctor famosus Alex. de ales in fine vite sue exposuit ad honorē conceptionis hāc auctoritatem. Tota pulchra es amica mea ꝛ macula n̄ est in te. s. originalis: actualis: venialisq̄ȝ peccati. Et hoc dicens deuot⁹ se ꝯmēdās ꝟgini gliose aiaȝ suā emisit. ¶ Scd̄a au ctoritas

ctoritas est Esa.xviij. Sicut lux meridia
na clara est: q sicut cũ luce nulla ↄmisce
tur obscuritas ita cũ ꝟginis puritate bñ
dicta nõ fuit ↄmixta originalis pcti ma/
cula vel obscuritas. ¶ Tertia auctoritas
est illi⁹ nũcij bñdicti angeli Gabriel dicẽ
tis ad ꝟginẽ. Aue qd͛ dr ab.a.qd͛ est sine
et ue qd͛ est peccato: vnde sine peccato si
militer es tu: et ꝓ ↄñs plena gratia. Cre
de igitur firmiter ꝟbum meũ: ꝙ nullũ
verbũ est impossibile apud deũ. Luce.i.
¶ Quarta auctoritas ẽ illi⁹ sapientis Sa
lomonis in ꝑsona ꝟginis di.puer.xviij:
Ab eterno ordinata sũ. Et nõ imerito:
q Salomõ vidit eã in lumine sapie qd͛
a deo accepat: et iõ ita excellenter exalta
uit eã. ¶ Scd͛o in ista pte ꝓbat dicta cõ
clusio ꝑ quatuor sctõs doctores. Quorũ
ꝑm⁹ est Aug. q in li.de nã et gratia ingt:
Cũ de peccatis agit: de Maria virgine ꝓ
pter honorẽ dñi nullã facere volo q̃stio/
nẽ. Sibi.n.datũ est ad vincẽdũ ex oi pte
pctm̃. Et sequit hac igit ꝟgine excepta si
oẽs sanctos et sanctas cũ ad hoc cõgre/
gare possem⁹: iterrogarẽ. vtrũ eẽnt sine
pctõ: vna voce clamarent. Si dixerim⁹
q pctm̃ nõ habem⁹ ipsi nos seducim⁹:
et veritas in nobis nõ est. Nec itelligit
de peccatis actualib⁹ vt qdã dixerũt quia
ipse dicit oẽs sctõs peccasse excepta ꝟgie
Nõ si itelligeret de actuali falsũ diceret
q innocentes et ꝑuuli decedẽtes nõ pec
cauerunt pctõ actuali: ergo itelligit origi
nali. Preterea ipse facit istã exceptionẽ
ꝓꝑ honorẽ dñi: sꝫ maior honor dñi ẽ di
cere ꝙ nõ peccauit ꝟgo originalr̃ q̃ȝ ac/
tualr̃. Tũ q originale est maioris malitie
cũ totã nãꝫ maculet: actuale ꝟo nõ. Tũ
q originale est radix actualiũ: et nõ ecõ
uerso: q nullus peccauit actualr̃ nisi qa
peccauit originalr̃. Tum q peccatũ ori/
ginale est quasi necessarium: quia null⁹
potest id ex se vitare: actuale aũt stat in li
bertate nr̃a. ¶ Secũdus ẽ Ambrosi⁹ q
in sermone ad gabaonitas loquẽs d͛ vir
gine figurata in virga. Esa.xi.c. Egredie
tur ꝟga de radice iesse etc. sic ingt. Hec
est virga in qua nec nodus originalis: nec
cortex venialis culpe fuit. Hec ille. Cui⁹
dictũ ↄfirmat beatus Tho. in expositio/
ne de euãgelica salutatione di. sic de btã
ꝟgine. Ipa.n. purissima fuit q̃tũ ad cul
pã. q nec originale nec veniale nec mor
tale pctm̃ icurrit. ¶ Terti⁹ est btũs Hie
ro. q in ẜmone de assumptione virg. ad
Paulã et Eustochiũ sic ait: Ois grẽ q̃ ẽ
in xpo: in Mariã venit plẽitudo quãq̃ȝ
aliter et aliter: q.s. xp̃s de iure necessario
Maria ꝟo graꝫ hũit ex ꝓuilegio. Iteꝫ
ibidẽ sic ait. Ceteris per partes Marie
ꝟo totã se infudit grẽ plenitudo. Et iteꝫ
Quicqd humãis dici põt verbis: nihil⁹
est a laude virg. sed possum⁹ vere intelli/
gere et dicere ipam non peccasse: ergo nõ
solũ est verum sꝫ amplioꝛi laude digna.
¶ Quartus et vltim⁹ ẽ deuot⁹ vir. Ma
rie sctũs Anselm⁹: q in li. de ↄceptu virgi
nali sic iquit: Decebat vt illius hominis
conceptio de matre purissima fieret q̃ ea
puritate niteret qua maior sub deo neqt
intelligi. Sed nõ põt maior esse puritas
sub deo: nisi vbi nõ ẽ aliq̃ macula. Et iõ
beatus Tho. in pꝛio distĩn.xliiij. In que/
stione vtrum de⁹ potuerit res facere me
liores in r̃ñsione tertij argumẽti sup di/
ctũ illd͛ Anselmi. inquit ꝙ aliquod crea
tum põt purificari q̃ nihil puri⁹ esse põt
in rebus creatis sine vlla contagiõe pcti
et talis fuit puritas beate virginis q̃ a pec/
cato originali et actuali immunis fuit: ta
men illa puritas fuit sub deo: q erat i ea
potentia ad peccandum. Et sic patet ꝑ di
ctis auctoritatibus beatam ꝟginem sine
originali peccato fuisse conceptã.

¶ Pars tertia hui⁹ ẜmonis in q̃ ꝓbat
q̃druplici miraculoso exẽplo bea. vir. ma
riam eẽ conceptam sine originali pctõ.

t Ertio in isto ẜmone ꝓbat btãm
virginẽ fuisse cõceptã sine pctõ
originali quadruplici exẽplo mi
raculoso et quadruplici exemplo natura/
li. Primo ergo in hac pte ꝓbat dicta cõ
clusio quadruplici exemplo miraculoso
quorũ. ¶ Primũ est sancti Guidasal/
ui capellani beate virgi. archiepi tolosa
ni de quo legitur: ꝙ quotienscunq̃ȝ cele

brabat aderat illi btã virgo bñdicta: ꝛ tã/
tã familiaritatẽ hũit secũ: ꝙ ipa dedit si/
bi planetã vnã ad celebrãdũ dicẽs. Sci/
as Guidisalue me fuisse ꝯceptã sine ori/
ginali macula: celebrabis igit festum ad
honorẽ mee ꝯceptiõis. Archiep̃s ṽo ñ
surdus auditor fact⁹: ꝯposuit vnũ tracta
tũ pulchrũ de ꝯceptiõe ꝛ ordiauit ꝑ to
tã hyspaniã festũ ꝯceptiõis solẽnizari: ꝛ
sic toto tpe vite sue ãnuatĩ publice ꝓdi/
cauit. ¶ Secundũ exẽplũ est btĩ Ber.
q̃ post mortẽ suã in abbatia de claraual/
le cuidam monacho totus lucidus appa
ruit excepto pectore: in q̊ apparebat q̃dã
macula: ꝛ cũ q̃siuisset monachus v̄ñ ha
beret ꝓdictã maculã. Rñdit doctor Ber
nar. cũ tali macula volui tibi apparere:
q: dũ dixi btãm virginẽ ꝯtrxisse maculaꝫ
originalẽ dixi. Et q̃ non retractaui viuẽ
do: volo nũc ꝯtractare mortu⁹ mũdo. Di
cas ergo q̃ audisti ꝛ in me vidisti. ¶ Ter
tiũ exẽplũ est beate Brigide de q̃ in suis
reuelationibus habet ꝙ q̃dã capellan⁹
ei⁹ magister in theologia Mathias no
mine ordinis predicatorꝫ iterrogãs eã di
xit. Te deꝓcor filia: si ṽgo bñdicta est cõ
cepta in originali macl'a. Et dixit illa. Se
mel interrogaui ṽginẽ piĩssimã vt mihi
diceret modũ sue sanctissime ꝯceptiõis.
Cui ṽgo bñdicta dixit: Concepta fui ex
Joachim ꝛ Anna sine originali macula
Hec oĩa reuelauit sctã Brigida suo ca/
pellano sicut audiuerat. Statim ꝓfatus
magr̃ capellan⁹ isti⁹ scẽ Brigide celebra
uit ꝛ ꝓdicauit annuatĩ festũ cõceptiõis.
¶ Quartũ exẽplum est doctoris irrefra
gabilis Alex. de ales q̃ dũ actu legeret in
vniuersitate parisiẽsi nolẽs solẽnizare cõ
ceptionẽ btẽ vir. accidit ꝙ dũ legeret co
rã vniuersitate: tot ĩfirmitates arripuerũt
eũ in die cõceptiõis: vt ab oĩbus veluti
mortu⁹ videret: stãs ergo ĩ eodẽ ꝓposito
ꝑ aliq̃ tpa ãnuatĩ frequẽtatis vicib⁹ ĩ eo
dẽ festo in eãdẽ ĩfirmitatẽ cadebat. Ad/
monit⁹ ergo a suis discipulis ne deberet
vilipẽdere tãte vir. cõceptionẽ: ꝓdictus
Alex. audiẽs talia ṽba: reuersus ad seip̃ꝫ
ex̃ñs in ĩfirmitate ꝓ fata: dıuote vt potuit
btẽ ac gloriose virgini vouit: ꝙ si eũ libe
raret a tali morbo: ad honorẽ sue conce
ptionis vnũ librũ ꝯponeret: q̃ vocaret li
ber btẽ virginis. factoq; voto reduct⁹ est
ad preces vir. ad ꝓstinaꝫ sanitatẽ. Cui⁹
liberatiõe gauisũ fuit totũ studiũ parisiẽ
se. Ipse ṽo nõ ingrat⁹ de tanto bñficio:
reddidit q̃ vouerat: ꝯposuitq; librꝫ vnũ
pulchꝫ vbi ꝯtinẽt oĩa facta isti⁹ mellifiue
ꝯceptiõis ṽginis. q̃ diuidit in sex libros
ꝛ in fine tertij lib. c. penul. Querit vtrũ
ṽgo bñdicta sit in originali pctõ ꝯcepta
ꝛ in corꝑe q̃õnis ponit totũ illð miracu
lũ factũ a ṽgine in se ipso. Et iõ determi
nauit ṽginẽ fuisse ꝯceptã sine pctõ origi
nali: docet ꝛ predicat eius ꝯceptionẽ co
lendã: reuocatq; ꝛ retractat q̃cq̃d in. iij.
sniaꝝ dixerat. ¶ Secũdo in ista pte pre
dicta ꝯclusio pbat q̃ttuor exẽplis nãlib⁹
quoꝝ ꝓmuꝫ est illð. Sicut radij solares
descendũt supra lutũ: ꝛ tñ nõ deturpant
a luto: sed poti⁹ illuminant lutũ: sic ꝛ aĩa
virginis descẽdit supra lutũ humãe nãe
ꝛ tñ non fuit deturpata a luto originalis
culpe: sed potius totã nãm humanã illu
minauit. ¶ Secũdũ exẽplũ est ꝙ sicut
aurum in visceris⁹ terre non corrũpitur
sed ꝑficit: sic ꝛ virgo bñdicta ĩ visceris⁹
matris nõ fuit corrupta aliq̃ macula: sed
poti⁹ a spũ sancto sanctificata. ¶ Tertiũ
exemplũ est sicut ram⁹ ꝓueniẽs a bona
arbore: ꝛ insertus in malam arborẽ: nõ
inficit ab ea: ſꝫ poti⁹ ꝑficit eã: sic ꝛ aĩa btẽ
virgi. ꝓueniẽs a deo ꝛ inserta ĩ corp⁹ btẽ
virgi. abcissũ a ma[illegible] corrupta Ade non
inficit ab ipso: sed potius perficit ipsum.
¶ Quartũ exẽplũ ẽ ꝙ sicut rosa ꝓducit
ex virga spinosa: tamen in se non habet
aliquã spinam: ita aĩa vir. q̃uis a massa
spinosa. i. corrupta fuerit producta: tamẽ
in ipsa anima bñdicta non fuit pcti aliq̃
spina. Absit ergo reꝫ istã facere ꝛc. Cui⁹
ꝓcibus ꝛ meritis tribuat nobis oĩpotẽs
deus vt ad illam gloriam peruenire me
reamur: vbi ipsa cuꝫ filio suo vnigenito
exaltata super angelos gloriosa ꝛ splẽdi
dissima exultat ꝛ regnat in secula seculo
rum. Amen.

¶ Dñica scđa đ aduentu. De obligatione ac necessitate pnie. Sermo. viij.

Uecunqȝ scripta sũt: ad nostrã doctrinã scripta sũt vt p patiaȝ ⁊ ɔsolationeȝ scripturaꝝ spẽ hẽam⁹. Scribũt ad Ro. xv. ⁊ i epl'a occurẽs dñice. Inter cetera. Fratres charissimi q̃ nos scriptura sacra docet: pmaxie instruit neminẽ peccatorem posse saluari sine sacro pnie. Nã vt dictũ est in pħemio hui⁹ opis. Pnia est scđa tabula post naufragiũ peccati mortalis. Idcirco apl's Paul⁹ in ṽbis pallegatis hoc expresse manifestat dicẽs. Quecũqȝ scripta sũt. s. de virtute penitentie ad nostrã doctrinã scripta sũt: vt p patientiã ⁊ ɔsolationẽ scripturaꝝ: dignos fructus đ peccatis nostris pnie faciẽdo: spẽ remissionis ipsoꝝ habeam⁹. Determinatis igit in hebdomada pcedenti. Diffinitiõe: institutiõe: primitate ⁊ originali pcessiõe penitẽtie: in ista dñica benedicta sup dicta ṽba apl'i: tractabim⁹ de eius necessitate ⁊ obligatione. De qua ordinẽ ichoatũ psequẽdo tres cõsideratiões faciem⁹ q̃rũ prima dicet obligatiõis penitẽtie declaratio. Secũda declaratiõis penitẽtie euidens oppositio. Tertia obligatiõis penitentie fundamentalis roboratio.

¶ Pars pma hui⁹ sermõis: in q̃ declarat q̃l'r q̃libȝ peccator tenet facere pniaȝ.

P Rimo igit i ista pte declarat ẟȝ Franciscũ de mairõis ⁊ ẟȝ Scotum in. iiij. di. xiiij. q̃liter quilibȝ peccator obligatur facere penitentiam: qui in hac declaratione facit tria. Primo declarat quid remanet in peccatore post actũ peccati. Secũdo q illud delet ⁊ potest deleri: ⁊ ad hoc requirit aliqua punitio. Tertio q nõ quecũqȝ: sed solũ punitio penitentialis. ¶ Quãtũ ad primũ sciendũ q in peccato ɔsiderant tria scȝ act⁹: habit⁹: ⁊ reat⁹. ¶ Primũ ẽ actualis cl'pa q̃ peccat: de q̃ dr. Ja. pmo. Cõcupiscẽtia parit peccatũ. peccatũ aũt cũ ɔsũmatũ fuerit generat mortẽ: ⁊ quãtũ ad hoc nõ requirit pnia. ¶ Secũdũ est actualis culpa derelicta ex actu inclinans ad malũ pp̄ter freqũtationẽ: iuxta illõ philosophi. ij. Eth. Ex freqũtatis actib⁹ generat habit⁹ de difficili mobilis de qua culpa habituali dr Jo. viij. Qui facit peccatũ seruus ẽ peccati: quia. s. seruit malo habitui ipsum ad malũ inclinãti nec hoc expellitur totaliter p penitẽtiã nisi loquamur de illa penitentia q̃ est pfecta ⁊ continuata: de qua dictũ est. s. in diffinitiõe: sed magis expellit p habituȝ virtuosum ɔtrarium actui peccati: quia sicut ex frequentatis actib⁹ malis generatur habitus malus: ita ex freqũtatis actibus bonis generatur habitus bon⁹ qui expellit malũ. ¶ Tertio est obligatio ad penã: aut eternalẽ: aut temporalẽ. Eterna expellitur per penitentiã interiorẽ ⁊ essentialem: q̃ cõsistit in displicentia peccati cũ ratione ⁊ volũtate. Tẽporalis ṽo expellit p pniam exteriorẽ ⁊ accidentalẽ: que ɔsistit in dolore sensibili: siue in actib⁹ exteriorib⁹. Et hȝ sufficit quãtũ ad primã particulam huius declarationis. ¶ Quantũ ad secũdum sciendũ est q vltimũ põt deleri: ⁊ deletur in hac vita: iuxta illud simboli: Remissionẽ peccatorũ: hoc est: deus est remissiuus pctõꝝ in hac vita. Patet hoc per exemplũ de Petro David: ⁊ Paulo q añ fuerũt in pctõ: ⁊ postea fuerũt beatificati: ẟȝ null⁹ beatificat remanẽs obligat⁹ ad penam eternã soluendã ⁊c. Sȝ aduertẽdũ ẽ q sine pena equalente nõ admittit pctõꝝ absolutio. Cui⁹ rõ est: qꝛ cũ deus velit vendicare ⁊ punire peccatorẽ p peccato cõmisso ẟm ordinatã iustitiã ad hoc q nõ faciat: reqrit q hõ pueniat ipsaȝ aliqua punitiõe debita. Et hoc sufficit quãtum ad scđm. ¶ Quantũ ad tertiũ sciendũ ẽ q pdicta punitio nõ põt ɔuenien̄t⁹ fieri q̃ȝ p actũ volũtaꝭ: qꝛ ẟm sententiam Chriso. de regu. iu. li. vi. Omnis res per quas causas nascitur per easdẽ ⁊ dissoluit. ⁊. ff. de reg. iu. l. nihil habet. Nihil tã naturale est q̃ȝ vnũqđqȝ eo genere dis-

scluere quo colligatū est. Cum igit̄ pec
cati oritur in aīa p actū volūtatis vo/
lendo hoc: vel illud cū delectatione ꝛ li/
bidine: requirit̄ q̄ p actū volūtatis ex/
pellat nolendo illud qḋ voluit cū displi/
centia ꝛ dolore: ꝛ hoc nihil aliḋ est quaꝫ
penitētia: ergo penitētia necessaria ē ad
illud expellendū qḋ remāet̄ p̄cto: ꝛ sic
pꝫ qḋ dicēdū sit' i p̄mo p̄te hui' s̄mōis.
¶ Pars scḋa hui' s̄mōis in q̄ ponit̄ d
claratiōis pnīe euidens oppositio.

Secūdo in isto s̄mone ponit̄ ob
ligatiōis pnīe euidēs oppositio
pbando triplici rōne nullū esse
obligatū ad penitētiaꝫ ꝛ easdē met soluē
do p maiorē declaratione. ¶ Primo p/
bat rōe triūmēbri.i. hn̄te tria mēbra cui'
rōnis est h̄ fundamētum tria sunt bo/
na inter alia: que sine pnīa sufficiūt ad
remissionē culpe: ꝛ consecutionem vite
eterne.s. bōa voluntas: charitas ꝛ ꝯuer
sio ad deū: ergo ꝛc. ¶ Quantū ad pri/
mū mēbrū p quo capit̄ primū bonū .s.
bona volūtas arguit̄ sic Bona volūtas
sine penitentia sufficit peccatori ad cōse
quēdā remissionē peccatoꝝ suoꝝ iuxta
glo. sup illud ps. vi. Qui seminat i lachri
mis. Noli esse tristis si adsit tibi bona
volūtas. vn̄ metit̄ pax. ergo vr̄ q̄ suffici
at habere bonā volūtatē ad pacē eternā
acquirēdā sine dolore penitērie vel sine
actuali cōsideratione peccatoꝝ suoꝝ p̄/
teritoꝝ: ergo ꝛc. ¶ Quātū ad secūduꝫ
mēbrū: p quo capit̄ scḋm bonū p fūda
mento.s. charitas arguit̄ sic: Charitas si
ne penitētia sufficit ad remissionē pecca
toꝝ: iuxta glo. sup illud Luce. vij. Dimi
sa sūt ei peccata multa ꝛc. Ardor chari ta
tis in ea rubiginē peccatoꝝ suoꝝ cōsū/
psit: ergo charitate sine penitētia delent̄
peccata. ¶ Quātū ad tertiū mēbrū p q̄
ponit̄ tertiū bonū.s. Cōuersio ad deū ar
guit̄ sic. Cōuersio ad deum pōt eē sine
animi dolore ꝛ penitētie: q2 sicut se habꝫ
auersio a deo ad dānationē: ita ꝯuersio
ad deū in salutē: sꝫ auersio a deo pōt esse
sine delectatione: vt patet in peccatis spi
ritualibus: ꝛ sic pōt etiā esse causa dāna

tionis ergo cōuersio ad deum sine om/
ni dolore penitētie pōt eē cā salutis: er/
go ꝛc. ¶ Ad hoc respōdet̄ q̄ntū ad oīa
mēbra: ꝛ primo ad p̄mū mēbrū p̄mi
argumēti s̄m Alex. de ales vbi. s̄. q̄ illa
glo. loqtur d bona volūtate faciēdi opa
misericordie nō suppetēte facultate. Vn̄
glo. precedēs ait: opa misericordie semi
nant: atqꝫ sufficit bona volūtas si defi/
cit facultas. Et ideo postea subdit. Noli
esse tristis si est tibi bōa volūtas. ¶ Ad
secūdū dicas s̄m eūdē vbi. s̄. q̄ illa ru/
bigo est quidam defectus ex ꝯsuetudīe
peccati ꝯtractus.s. abusio q̄dam ex p̄te
intellectus: ꝛ libido ex p̄te affect'. Unde:
sicut ferrū consumit̄ in rubigine: ita in
istis defectib' virtus in dictis potentijs
est diminuta: qui defectus: virtute cha/
ritatis optie reparat̄. Attamē charitas si
ne pnīa nō sufficit ad remissionē pctōꝝ
q̄ntū ad culpā: q2 sicut inter hoīes nō re
stituit̄ amicitia post offensā nisi p dolo/
rē aliquē d offensa: ita nec charitas post
pctm̄ nisi pter pnīaꝫ. ¶ Ad tertiū mē/
brū dicas s̄m Tho. in. iiij. di. xiiij. q̄ sicut
auersio a deo semp hꝫ quādā cōplacen/
tiā volūtatis: ita ꝯuersio ad deū dꝫ habe
re displicētiā: ꝛ hic dolor displicētie dicit̄
pnīe. Uel dicas q̄ velle auerti a deo sine
oī ꝯuersione ad aliqḋ delectabile sufficit
ad pctm̄ pter inordinationē volūtatis:
sed velle ꝯuerti ad deū sine dolore pnīe
nō sufficit ad meritū. ¶ Scḋo opponit̄
ꝯ obligationē pnīe rōne simplici sic ar/
guendo: hō offensus pōt remittere of/
fensaꝫ absqꝫ hoc q̄ offendētem penite/
at. ergo a fortiori multo magis deus. q̄ ē
sūme misericors ꝛ essentialiter ꝛ pnior
ad miserandū q̄ꝫ dānādū pōt remittere
offensā sine pnīa. Qḋ si pōt: etiā dꝫ: q2
maior est misericordia remittere sine pe
nitētia ꝛ satisfactōe q̄ꝫ ecōuerso: ergo ꝛc.
¶ Ad h̄ rn̄. s̄ꝫ Alex. d ales: vbi. s̄. q̄ cū
i oī ope dei reluceat mīa ꝛ iustitia: iuxta
illud ps. Uniuerse vie dn̄i misericordia
ꝛ veritas si sola mīa pctm̄ rmitteret̄ sine
penitētia nihil eēt de iustitia. Et iō reqri
tur pnīa vt seruet̄ ordo iusticie p aliquā
punitionē

punitionē pctī: vt in hoc ope remissiōis reperiat iustitia ex pte penitentis: et miseri cordia ex pte dei remittētis: vñ glo. super illud ps. Iustitia añ eū ambulabit: ait: pma hoīs iustitia est vt puniat i se malū et faciat se bonū. Et sic pz ad scdz ar. ¶ Tertio opponit ɔ obligationē pnie: p locū ab impossibili sic arguendo: ip ossi biliū nulla est obligatio. ff. de re. iu. l. im possibiliū. sz impossibile est p pniam de leri pctm ergo et c. Minor probat sic. deutro. xxv. Scdm mēsurā pcti erit et plagarū modus: sed pnia est minus bonuz q̄z peccatū mortale sit malū: qr pnia est finitū bonū peccatū aūt infinitū maluz. Nō patet p illud Anselmi. lj. Cur deus hō. c. vij. Tantū malū est peccatū: quātus est q offendit: sz ille est infinit⁹. s. de⁹ ergo peccatū ē infinitū. Et finiti ad infiniti nulla est pportio: ergo cū pnia sit finita et pctm infinitū: et pportio debeat eē pnie ad culpā: vt dictū est: impossibile ē q aliqs pniam faciat sufficiētē: ergo et c. ¶ Ad hoc. R. dupliciter. pmo ad argumentū. scdo ad formā argumēti. Prio R. ad argumētū. q qdlibz magnū pctm p pniam pōt deleri: qd pbo trib⁹ rōnib⁹ pmo rōe iniūctiōis. scdo rōne afflictionis tertio rōne miseratiōis. Prio dico rōne iniūctionis: qr q dixerit deū pcepisse ipossibile anathema sit: ait Hier. Sz facere pniam et deo satisfacere est in pcepto: vt dictum est. s. ergo et c. Confirmat hoc Hiero. in epistola ad Rusticum dicens sic locuti estis di. Errores nostri et iniquitates nostre sup nos erūt et i ipsis contabescim⁹: et quō salui eē poterimus dic eis. Viuo ego dicit dñs: nolo mortē impii: sz vt cōuertat et viuat: quare moriamini dicit dñs. Nihil ita offendit deū q̄z desperatione maloz heret priorib⁹: sz et ipsa despatio icredulitatis indiciū sit. Nō si metueret vtiqz bonis opib⁹ se iudici prepararet. Audiam⁹ p Hieremiam loquētē dñm. Conuerte pedē tuū a via aspa: et guttur tuū a siti. Et iterū. Et q cadit nō resurget: et q auersus ē nō reuertet. Et p Esaiā. Nū cōuersus ingemueris: tūc saluus eris: et scies vbi fueris. Scire nō possum⁹ egrotatiōis mala nisi cū fuerit sanitas cōsecuta: et quātū virt⁹ habeat vitia demōstrant clariusqz fit lumē compatione tenebrarum. ¶ Scdo idē probat rōne afflictionis: qr cōsideratio vicioz et suppliciorz debita satisfactio est cū pena adeqtat culpe: sz contingit penā assumere equalē delectationi q̄ fuit in peccādo. ergo possibile est pniam facere et deo satisfacere d qlibet pctō. Vñ Hie. vbi. s. ait. Totā pniam peccatoris ostēdit ps. qnqnagesim⁹: qñ igressus ē Dauid ad Bersabee vxorē Vrie et Nathan pphetante rñdit dicēs. Peccaui: Statī qz meruit audire: Dñs qqz trāstulit a te pctm tuū: adulterio eni iūxerat homicidiū: et tñ ɔuersus ad lachrymas vēiā cōsecut⁹ ē. ¶ Tertio h idē pbat rōe diuine miseratiōis: qr maior ē dīna misericordia q̄z sit oīuz pctōz misia: vt ait Aug. Cū ergo sit de⁹ pnior ad miserādū q̄z ad puniēdū quātūcūqz pctm sit graue. si petierit nō negabit ei vēia. Vñ Hie. vbi. s. ait. Quāte aūt sit misicordie: et quāte vt ita loqr nimie i effabilisqz sit clemētie Osee nos doceat p quē logt de⁹ qd tibi faciaz effraym: qño te ptegā isrl: qd inqz tibi faciā: sic adamātē ponā te: et sic Soboym ɔuersū ē cor i me ɔuersa ē pñitudo mea nequaqz faciā fz irā furoris mei. h ille. ¶ Scdo vt illa clari⁹ itelligāt et ad formā argumēti clari⁹ rñdeat. Tria notāda sūt fz Tho. l. iiij. di. xv. ar. ij. Primū ē qr in argumēto d darat q pnia ē finita et peccatū ifinitū. ergo et c. Nō sic offēsa dei vl culpa quā i deū cōmittim⁹ ē ifinita: eo q offēdit de⁹ q ē ifinit⁹. Ita pnia et satisfactio quā facim⁹ deo p pctis ɔmissis ē ifinita: eo q misicordia et gr̄a dei. p quā est deo acceptū oē illō qd hō deo reddere et facere pōt ē ifinita. ita q pnia et satisfactio p pctis ex ifinitate diuie misicordie acceptātis ifinita dr. ¶ Scdm ē fm eūdē et ēt Ri. l. iiij. di. eadē ar. pmo. q. ij. qd facere aliqd acceptū deo duob⁹ mōis pōt itelligi. Aut. s. vtute ppria: aut virtute alterius. Primo mō nullus pōt ɔdignā

pniam facere ⁊ deo satisfacere pro pctis i
deũ cõmissis. ⁊ sic intelligit ista rõ. Se
cũdo mõ .s. adiutorio xp̄i ⁊ virtute paſ/
sionis ei⁹ qlibet quantũcũq3 pctõr ma
gn⁹ penitẽs de pctis suis: deo satisfacere
põt: eo q̄ meritũ xp̄i est ĩfinitũ: sufficiẽ
tia: efficacia: ⁊ dolore. ¶ Tertiu3 est q̄
aliud est facere equalens: aliud est face
re possibile: sed de⁹ nõ exigit a peniten/
te equalens: q2 hoc ẽ ĩpossibile. Vñ Ari
sto. viij. Ethico. ait. In his honorib⁹ q
sunt ad deũ ⁊ ad parẽtes non tenet hõ
ad equalẽs sed ad possibile. vñ tenet pe
nitẽciã agere s3 possibilitatẽ suã. ⁊ sic p3
oppositõ obligatõis pnie cũ suis solõib⁹
¶ Pars tertia hui⁹ s̄monis in q̄ ꝓbat
pctõres ad pniam obligari triplici lege.

Ertio in isto s̄mone ponit obli/
gatiõis pnie sũdata roboratio.
Nã oẽs pctõres obligari ad pe
nitẽciã p agẽdã ad salute3 ↄsequẽdã ꝓba
tur triplici lege. s. nãli: scripture: ⁊ grẽ.
¶ Prio roborat pnie obligatio lege na
ture sic. Gen. iij. dicit scriptura. Adam
vbi es. vbi gl. Vox ẽ vocantꝭ: ⁊ ad pnia3
reducentꝭ: s3 tũc nulla erat lex nisi nãe:
ergo ⁊c. Preterea si d iure nãli tenet q̄s
nõ iniuste negligere vitã corpis: sed sa/
lubriter vitat mortẽ. Ait. n. Tulli⁹ lib. d
officijs. c. i. Prio generi aĩantiũ oĩ est a
nã tributũ vt se: vitã: corpusq3 tueat: de/
clinetq3 ea q̄ nocitura videt: oĩa q̄cũq3
sunt ad viuẽdũ necessaria ingrat ⁊ paret
Hec ille. Incõpabiliter magis tenet ad
vitã aĩe ⁊ ei⁹ mortẽ vitare. s3 hoc fieri nõ
põt nisi ꝑ pniam. ergo ⁊c. Nã ꝑ pctm̄ ꝓ
uat q̄s grã: sed ꝑ pniam gratia infundit
⁊ pctm̄ excludit: vt patebit. j. ergo pecca
tori ad remissionẽ culpe: ⁊ ad cõsecutio/
nem glorie est necessaria pnia tãq3 ĩfir/
mo medicina. Item iure nature tenet q̄se
qlibet reddere inocẽtẽ: ⁊ absq3 iniqtate:
q2 tenet qlibet diligere seipm recte: sed
reus h nõ põt facere: nisi aut faciẽdo q̄
nũq3 nocueri q̄d ẽ sibi ĩpossibile. Aut
puniẽdo id q̄d nocuit: q̄d fit ꝑ pniam.
Vñ Aug. s̄mõe. xij. Tu fecisti: tu reuo
ca: tu dole: tibi ignoscit: s3 nisi tibi displi
ceas peccator: placere non potes iusto
ergo ⁊c. ⁊ sic patet ꝑ legẽ nature nos ob
ligari ad ip̄am pniam. ¶ Secũdo ide3
ꝓbatur ꝑ legẽ scripture: auctoritatib⁹ ꝓ
pheticis: ꝑ scripturã discurrẽdo tali mõ.
Scificamini ⁊ s̄cti estote: q2 ⁊ ego s̄cũs
sum. Leuiti. xx. Cũ quesieris dñm deũ
tuũ iuenies eũ: si eũ toto corde q̄sieris:
⁊ cũ tota tribulatione aĩe tue. Deut. iiij.
Si populus agens pniam ⁊ ↄfitẽs nõi
tuo venerit ⁊ adorauerit: ⁊ dep̄cati fue/
rint in domo hac: exaudi ĩ celo ⁊ dimitt
te populo pctm̄. iij. Reg. viij. Si q̄sieritꝭ
dñm inuenietis: si aũt dereliquetis eũ
derelinq̄t ⁊ vos. ij. Paralipo. xv. Post
q̄ꝫ coãgustat⁹ est Manasses egit pnia3
ij. Paralipo. xxxiij. Lauit corpus suũ ⁊
vnxit se myrrha optĩa. s. pnia. Judit. x.
Pellẽ ꝓ pelle: ⁊ cũcta q̄ h3 hõ dabit ꝓ
aĩa sua. Job. ij. Si iniqtate3 q̄ in manu
tua est abstuleris a te ⁊ nõ ꝑmanserit in
iustitia in tabernaculo tuo: tũc leuare po
teris faciẽ tuã absq3 macula. Job. xi. De
dit illi dñs locũ pnie: ⁊ ille abutit eo in
sup̄biam. Job. xxiiij. App̄hendite disci/
plinã ne qñdo irascatur dominus ⁊ pe.
⁊c. ps. ij. Querite dñm ⁊ viuet anima
vestra. ps. lxviij. Letetur cor querentiũ
dñm. ps. ciiij. Feci iudiciũ ⁊ iustitia3 pu
niens: ne tradas me calũniantibus me.
ps. cxviij. In simplicitate cordis q̄rite
illũ. Sapie. i. Inuenitur sapiẽtia ab his qui
querũt illã. Sapie. vj. Dabas locũ pnie:
nõ ignorãs q̄ nequã natio eoꝝ. Sapie.
xij. Qui timẽt dñm: preparabunt corda
sua. Ecclesiasti. ij. Altissim⁹ odio h3 pec
catores: ⁊ miseretur penitẽtibus. Eccle/
siasti. xij. altissimus creauit medicinam.
i. pniam: ⁊ vir prudens nõ abhorrebit
eam. Ecclesiasti. xxxviij. Vulnus ⁊ liuor
⁊ plaga tumens nõ est circũligata: nec
curata medicamĩe. s. pnie: nec fota oleo
s. miĩe. Esa. i. Venit mane ⁊ nox: si q̄ritis
querite. i. si queritis in aduersitate: q̄rite
in aduersitate. Esa. xxi. Et vocauit dñs
in die illa ad fletũ ⁊ plãctũ: ⁊ ecce gaudi
um ⁊ letitia. Esa. xxij. Querite dñm dũ
inueniri põt. Esa. lv. Ex primo die quo
posuisti

posuisti cor tuū ad intelligēdū: vt te affli-
geres: in cōspectu dei tui exaudita sunt
vba tua. Dan. 10. Et sic patet nos obliga
ri ad pniam lege scripture. ¶ Tertio idē
pbat gratie lege discurrendo sic. Aper-
tis thesauris suis obtu. ei mune. aurum
thus: ⁊ myrrhā. i. penitētiā. Mathe. ij.
Per aliā viā reuersi sūt. i. pnie. Ibidem
Facite dignos fruct⁹ penitētie. Mathe.
iij. pniaꝫ agite. appro. regnū celo. Math.
iiij. Qꝫ angusta ⁊ arcta ē via q̄ ducit ad
vitā ⁊c. i. pnie. Ma. vij. Qui nō accipit
crucē. i. penitētie. ⁊ nō sequit̄ me: nō est
me dign⁹. Mathe. 10. Qui vult venire
post me tollat crucē suā. i. pnie. Luc. xi.
Viri Niniuite surgēt in iudicio cū gene
ratiōe hac: ⁊ cōdemnabūt eam: q2 pe-
nitentiā egerūt in pdicatione Jone. luc.
xi. Cōtendite itrare p angustā portā. ibi
dē. Gaudiū est angelis dei sup vno pec
catore penitētiā agente. Lu. xv. Si spū
facta carnis mortificaueritis: viuetis Ro.
viij. Obsecro vos p misericordiā dei fra
tres: vt exhibeatis corpa vr̄a hostiā scāꝫ
deo placentē: rōnabile obsequiū vr̄m.
Ad Ro. xij. Abijciam⁹ opera tenebrarū
⁊ indua. ar. lu. i. pen. Ro. xiij. Verbū cru
cis. i. pnie: pereūtibus stultitia ē: his aūt
q salui fiūt: virt⁹ dei ē. i. Chor. i. Semp
mortificationē Jesu in corpe vestro cir-
cūferētes. ij. ad Chor. iiij. Qui aūt chri-
sti sūt carnē suā crucifixerūt cuꝫ vitijs ⁊
cōcupiscentijs. ad Gal. iiij. Renouami
ni in spū mētis vestre: ⁊ induite nouum
hoiem: q s̄m deū creat⁹ est. Ad Ephe.
iiij. Induite vos armaturā dei: vt possi-
tis stare aduersus isidias diaboli. i. peni
tentiā. Ephe. vi. Cōfigurat⁹ sum morti
christi. Phil. iij. Christo in carne passo
⁊ vos eadē cogitatiōe armamini. i. Pe.
iiij. Dedi ei tps vt pniam ageret ⁊ non
vult penitere a fornicatione sua. Apoc.
ij. memēto vnde excideris: ⁊ age pniam
⁊ prima opa fac. Ibidē Emulare ergo
⁊ penitentiā age. Apoca. iij. ¶ Cōfirmā
tur pdicta auctoritatib⁹ sanctoꝝ. Et pri-
mo auctoritate Greg. in quadā. Omel.
sic di. Cū in graui peccato miser homo
labitur: suadet ei diabolus: ne peniteat:
ne ꝯfiteat: peccatū leue ⁊ modicū affir-
mat: predicat misericordiā. lōginquum
vite spatiū pmittit: pmanere in peccato
suggerit: vt sic in ꝯtēptū dei ⁊ despatio-
nē sui iducat ⁊ pdat. Hec ille. Itē aucto
ritate Aug. sup ps. l. di. Sūt multi quos
peccare nō pudet: agere pniaꝫ pudet. O
icredibilis insania: de vulnere ipso n̄ eru
bescis: De ligatura vulneris erubescis.
Nōne vuln⁹ fedi⁹ ⁊ putridi⁹ est. Cōfuge
ergo ad medicū ⁊ age penitētiam. Dic
iniqtatē meam agnosco ⁊ pctm̄ meū ꝯ
tra me est semp. Tibi soli peccaui. q2 tu sol⁹
sine peccato. Hec ibi. Et in li. Enchiri-
dion. c. lxix. ait. Sꝫ neq3 de ipsis cribus
magnis ⁊ remittēdis in eccl'ia dei mise-
ricordia desperanda ē agētib⁹ pniaꝫ s̄ꝫ mo
dū cuiuscūq3 pcti. In actiōe aūt penitē
tie vbi tale cōmissū ē vt is q cōmisit etiā
a corpore christi sepet̄: nō tm̄ ꝯsiderāda
est mēsura tpis q̄ꝫ doloris. Cor eni ꝯtri
tū ⁊ humiliatū deus nō spnit. Hec ibi
⁊ in li. de pnia idē ait. Ceteroꝝ hominuꝫ
q nō sūt paruuli: null⁹ trāsit ad christuꝫ
vt incipiat esse qđ nō erat: nisi peniteat
eū fuisse qđ erat. Et alibi idē ait. Quis
dubitet in quacūq3 tpali felicitate verse-
mur: penitere tamē nos debere, hui⁹ vi-
te: vt ad illā incorruptionē tota auiditate
curram⁹ Inde ē eni qđ etiā apostol⁹ ait.
quādiu sumus pegrinamur a dn̄o p fidē
eni ambulam⁹ nō p spēm. Hec ibi. Et
in li. de distictionib⁹ fidei idē ait. Venia
peccatorib⁹ salubriter psumat̄ ab illo q
nō vult mortē pctōris a pditione peni-
tēdo ⁊ saluēi miseratiōe dn̄i. Si qs alit̄
de iustissima pietate dn̄i sentit n̄ christia
nus sꝫ nouatian⁹ ē. hec ille. Itē auctori-
tate. Ambro. in. ij. li. de pe. sic di. Tanta
est penitētie medicina vt mutare videat̄
suā deus sententiā. In te ergo est vt cna
das: vult rogari dn̄s: vult de se sperari:
vult sibi supplicari: homo es ⁊ vis roga
ri vt ignoscas: ⁊ putas deū tibi nō rogā
ti ignosceř hec ille. Itē auctoritate chris.
in li. de cōpunctiōe cordis sic di. Velo-
ci⁹ ⁊ vehementius oportet satisfacere: ⁊

penitudinem gerere cōmissi: ꝛ cito recedere ab his actib⁹ qbus offendit deus. Neqꝫ enī rectas ꝛ ingenuas mentes ita offendū: quāuis grauissimi iniuria delicti: vt cōtēptus satisfaciendi. Peccare nāqꝫ humanū est: pmanere aūt in pctis diabolicū est. Jtē auctoritate Hiero. in epistola ad Occeanū de morte Fabiole sic dic. O felix penitentia q̄ dei ad se traxit oculos: que furētē sniam dn̄i ꝯfesso errore mutauit. Hoc idē ꝛ Manasses ī Paralipomenō. Hoc ꝛ Niniue fecisse legim⁹ in ꝓpheta: publicanos quoqꝫ in euāgelio e quib⁹ pimus nō solū indulgentiā sed ꝛ regnū accipere meruit. Ali⁹ iam pēdentē dei fregit irā. Terti⁹ pect⁹ verberans pugnis: oculos nō leuabat ad celum: ꝛ multo iustificatior recessit publicanus humili ꝯfessiōe vitioꝝ q̄ phariseus supba iactatiōe virtutū. Hec ibi. Et idē in epistola de obiurgatione Susāne sic ait. Non est dubiū leuius esse crimē vbi peccatū suū homo vltro ꝯfitet ꝛ penitet: at vbi celans mala sua ꝛ inuit⁹ detegit ꝛ nolens publicat illud grauius scel⁹ est ꝛc. Sed tu q̄ iam igressa es agonē penitētie insiste misera: fortiter ī here: tāqꝫ naufragio tabule: sperās p ipsā te posse ꝯ ꝓfūdo cris liberari. Jnhere pnie vsqꝫ ad exitū vite: nec tibi presumas ab humano die posse veniaꝫ dari: qꝛ decipit te qcūqꝫ hoc tibi voluerit polliceri. que enī ꝓprie in dn̄m peccasti: ab ipso solo ī die iudicij ꝯuenit remediū querere. Hec ibi ꝛ in epistola ad Sabianū sic ait ibidem Samuel quondā lugebat Saulē ꝛc. Jtē ibidē: idē Hiero. inqt. Liber ille quē ꝓpheta deuorat: ois series scripturarū est in qbus ꝛ penitens plangit: ꝛ iust⁹ canit: ꝛ maledicit despātī. Nihil ita repugnat deo q̄ cor impenitens. Solū crimē est qd veniam cōseq nō pōt. Si igit ignoscit post peccatū qui peccare desistit: ꝛ ille flectit iudicē q rogat. Jmpenitēs aūt ois ad iracūdiā prouocat iudicantē. Solū despationis crimē est qd mederi nequeat. Porro vt scias quotidie dn̄m peccatores ad penitentiā ꝓuocare: q si rigidi ꝯfiterint de clemētie: eū seuerū: ꝛ trucem faciēt. Audi Esa. verba di. Jnuitabit inqt dn̄s sabbaoth in illa die ad fletū ꝛ planctū ꝛ decaluationē ꝛ accinctionem ciliicioꝝ: ipsi vo fecerūt leticiā ꝛ exultationē: mactātes vitulos ꝛ imolātes oues vt comederēt etiā carnes ꝛ biberēt vinū dicentes. Māducem⁹ ꝛ bibam⁹ cras enī moriemur. Post q̄s voces ꝛ pdite mētis audaciā scripturā cōmemorat di. Et reuelata sūt hec ī auribus dn̄i sebbaoth: Nō dimittet vobis pctm̄ hoc donec moriamini Si enī pctō mortui fuerit quō nūc eis dimittit peccatū: qꝛ q̄diu ī pctō vixerint nō dimittit. Parce q̄so aīe tue crede dei filiū futurū esse iudicē. hec ille Si igit volum⁹ seruari ac saluari agam⁹ pniam: p quā eternam mereamur gloriam in secula seculoꝝ: Amen

¶ Feria secūda post pmā dn̄icā de aduētu de quātitate pnie. Sermo. ix.

Quecunqꝫ scripta sūt ad nraꝫ do. scri. sūt. Jterū vbi. s. qꝛ fm eundem aplm Pau. Fres charissimi scribētē ad Thio. ij. epla. c. iij. Ois scriptura diuinit⁹ īspirata vtilis ē ad docēdū arguēdū: corripiēdū ꝛ erudiēdū in iusticia. Postq̄ docuim⁹ ex scripturis sacris in sermone pcedenti: Oēs peccatores obligari ad pniam pagendā: Restat in pn̄tiarū vt doceamus quāta pnia sit necessaria: ad h vt delere possit cōmissa: ꝛ ad premia perducere eterna. Et hoc idē in scripturis instruam⁹: qꝛ vt dixit thema nrꝫ. Quecūqꝫ scripta sūt: ad no. do. scri. sūt. Et quia de quantitate penitentie plures sūt spēs. Quantitas. s. intensa: quantitas continua: ꝛ quantitas discreta. De quantitate igit intensa, in isto sermōe tm̄ cā breuitatis tractādo tria solū cōsiderabimus siue considerationes tres faciemus: quaꝝ Prima dicetur dubij declaratio. Secunda duorum malorum prelectio. Tertia quātitatis determinatio.

¶ Paro pn̄ma

¶ Pars prima hui⁹ sermonis. Querit̃ Utrũ sit necesse plus dolere de vno peccato q̃ de aliquo temporali.

PRimo igitur in isto Sermone mouetur vnũ dubium. Si ad h̃ q̃ pnia sit sufficiens necesse sit plus dolere de aliquo peccato q̃ de aliquo temporali. Ad qḋ respondetur ſm Ri. in. iiij. di. xvij. ar. p̃. q. v. in r̃ñsione tertij argumẽti. Et Bona. in. iiij. di. xvi. ar. ij. q. i. distinguentes duplicẽ dolorẽ. Primus pōt dici displicẽtia rõnis. Secũd⁹ passio resultans in sensibilitate. i. dolor sẽsibilis. Primo modo dolor est displicẽtia peccati que si sit informis est attritio si formata est contritio: sed non formatur de lege cõmuni nisi sit maxima i cõparatione aliorum dolorum. quia quanto magis aliquid debet placere: tanto ei⁹ oppositum debet displicere. Sũmũ aũt bonum a quo seperatur homo per peccatum mortale magis debet placere q̃ oĩa alia bona: ergo ꝛc. Preterea animus intus plus deo vnit q̃ sibi p amorẽ: sed ꝺ eo cui magis vnit magis dolet cum seperatur. ergo magis dolet de peccato q̃ de morte, primi ꝛ corporis proprij. Item dolor penitentie est a gratia ꝛ libero arbitrio: sed alius dolor de re tẽporali est solum a culpa ꝛ libero arbitrio sed gratia plus roborat in bono q̃ culpa inclinet ad malum: ergo motus penitentie fortior est ergo. ꝛc. Item dolor fundatur in amore ſm Augu. sed amor dei debet esse maior oium rerum creatarum: ergo dolor ex amissione dei. hoc idem probatur ab auctoritate. Augusti. xxi. de ciui. dei. c. xxvi. dicentis. In amissione rerum necesse est vt tantum vrat dolor: quantũ inheserat amor: tunc sic summum bonum quod per peccatũ amittitur maxime est diligendum: ergo ꝺ ei⁹ amissione maxime est dolendum: ergo ꝛc. Confirmatur hoc per illud Miere. vi. filia populi mei accinger̃ cilicio: ꝛ cõspergere cinere luctum vnigeniti fac tibi planctum amarũ: q: glosa ibidem ait Propheta docet penitentem qd facere debeat: nichil enim dolentius vnigeniti morte. Ex quo patet q̃ oportet q̃ dolor peccati sit maximus in comparatione oium dolorum: sed omnia illa h̃ñt itelligi de dolore displicentie rõnis siue voluntatis. Unde Bonauẽ. dicit q̃ i casu q̃ oportet preeligere vel consentire in peccatũ siue cõplacentiam peccati vel tollerantiã pene: quilibet tenet̃ ꝑeligere siue magis eliger̃ penã q̃ velle peccare siue peccasse. Secundo aũt modo capiendo dolorem pro passione sensualitatis causata ex displicentia peccati: ꝛ hũc dolorẽ nõ oportet esse maximũ: nec minorem multis doloribus causatis ex amissione aliquarũ rerũ tẽporalium nõ multũ etiã magnarũ. Cuius ratio est quia vires inferiores magis mouẽtur de lege cõmuni ex apprehensione suoꝝ obiectoꝝ q̃ ex redũdantia superiorum viriũ. vnde talis dolor nõ semꝑ est in potestate hominis: ꝛ ideo nõ reqritur ad penitentie necessitatẽ sed ad eius ꝑfectionem. Nõ si. ꝯtradicat. s. q̃ nõ oporteat eẽ maiorẽ dolorẽ de peccato quocũq; modo accipiat̃ q̃ de aliquo temporali: quia quãtũcũq; parua gratia delet omnẽ culpã. ergo similr ex pte doloris quãtũcunq; sit paruus si est gratia informatus delebit oẽm culpã: ergo nõ oportet q̃ sit maior omni alio. R. ad hoc q̃ dolor quãtũcunq; sit paruus sufficit si sit gr̃a informat⁹. Sed nota q̃ nũq; illum gr̃a informat nisi prius vindicet sibi in corde dominiũ ꝛ excessũ oiũ doloꝝ quo ad actum vel motũ volũtatis saltẽ rõnalis. Itẽ si dicat̃ ꝯ illã pte cõclusiõis. s. q̃ nõ sufficit pnia nisi etiam sit dolor sensibilis maior oiũ dolorum: ꝑ rõnem ꝛ auctoritatem. Per rõnẽ sic. Dolorẽ pro filio perdito quãtũcũq; magnũ: pōt voluntas exercere per se sine gr̃a: dolorẽ ꝟo sufficientẽ pro peccato mortali nõ pōt qs exercere ex se sine adiutorio gr̃e: que ẽ virtutis infinite. Si igit̃ actiões sũt ꝑportionate virtutib⁹ a quibus exercẽtur voluntas cũ gratia nõ in isinitũ potentior ẽ q̃ volũtas sola: sequit̃ q̃ dolor q causatur

a volũtate cũ gratia: erit infinite maior
q̃ȝ dolor cãtus a volũtate sola: ergo. ⁊c.
Per auctoritatẽ Aug. ꝯ pe. di. iij. §. sunt
plures idẽ ꝯcludit. ait enim sic. Satis
durius est cui⁹ mẽtis dolorẽ oculi carnis
nequeũt declarare: sed sciat se culpabilr̃
durꝫ q̄ deflet dãna tp̃is vel mortẽ amici
⁊ dolorẽ pc̃ti nõ ondit lachrymis. Hec
ille. Ꝯ. ꝓmo ad rõnem: ꝙ hoc bene seq̃
retur si volũtas cũ grã exerceret semꝑ
ex se tãtũ actum quãtũ posset: ergo. In
via aũt nõ est sic. nõ enim tenemur hic
exercere actũ excellẽtissime charitatis.
Ad auctoritatẽ Aug. Alex. ait ꝙ sic itel
ligit: sciat se culpabiliter durꝫ .i. dꝫ culpa
re duritiã suã. q꞉ non est sine aliq̃ culpa
saltẽ veniali. ⁊ hoc pp̄ negligẽtiã ei⁹: q꞉
si feruẽs esset vtiqꝫ ꝓ pctõ sicut ꝓ dãno
tp̃ali ploraret. Sũt nãqꝫ nõnulli q̄ nul
lo mõ flere pñt ⁊ hoc forte ex capit̃ sic
citate: ⁊ istis nõ oꝫ multũ timere si pro
pctõ nõ plorãt. Alij sunt q̄ q̃si pro oĩbus
ꝓni sunt ad fletum. Et isti modo ꝑdicto
sciant se culpabilr̃ duri si ꝓ pctõ nõ plo
rant. Et sic pꝫ q̄d dicendum pro prima
parte huius s̄monis.

¶ Pars scd̃a hui⁹ s̄monis in q̃ decla
rat ꝙ de duob⁹ malis min⁹ sit ꝑeligẽdũ

Ecũdo in isto s̄mone declarã
dum ẽ s̄m Alex. de al. alibi .ꝯ.
Qd̃ si q̃rat an ꝑeligẽda sit susti
nẽtia pene inferni offense dei sine pctõ
mortali. Hec q̃stio nulla est de se: q꞉ vbi
nõ dꝫ esse electio: nec ẽt ꝑelectio. Illud
aũt sub electiõe nõ cadit q̃ homo separ
a deo. Qd̃ patet q꞉ pena inferni illata i
cludit patiendi iram .s. pctũ. Si aũt qua
dã abusiõe electionis supponeret inter ꝑ
dicta posse fieri electionẽ. dico ꝙ ꝑeligẽ
da esset perpetratio pc̃ti ipi pene iferni.
Cui⁹ rõ: q꞉ vnũ malum ꝑeligẽdũ ẽ duo
bus: sꝫ pena eterna iportat duo mala .s.
cruciatũ iferni vehemẽtissimũ ⁊ obitũ il
lius cruciati .s. pctũ quo aĩa eternaliter
separat a deo ⁊ cruciat in inferno: ita ꝙ
inflictio illius pene separationis ꝑpetue a
deo duplex malũ iportat .s. culpe ⁊ pene
ꝑpetratio pc̃ti vnũ solũ malũ iportat .s.
malũ culpe. Si aũt poneret iter ꝑdicta.
.s. inter ꝑpetrationẽ pc̃ti ⁊ sufferẽtiã pene
inferni posse fieri electõnẽ inquãtũ pena
inferni ẽ: tñ pena inferni sine pctõ infli
cta: tñc dico ꝙ talis electio pene nulla ẽ:
q꞉ nõ posset fieri sine derogatiõe bonita
tis diuine: cuius misericordia sup exal
tat iudiciũ. Iaco. ij. Propter qd̃ dictuꝫ
talis pena nõ est preeligẽda duplici rõ
ne. Pria est: q꞉ talẽ penã .s. iferni iflige
re sine culpa derogat bonitati diuine: vt
dictũ est. Scd̃a rõ q꞉ est magis detestã
dum a singulis aliq̄d fieri a deo in sue
bonitat̃ derogatõeꝫ q̃ȝ aliq̄d fieri ꝯ legẽ
sicut enim mihi ꝑeligẽdũ est me nõ eẽ
q̃ȝ ipsi deum nõ esse. Ita ꝑeligẽdum ẽ
me aliq̄d iniuste facere q̃ȝ deũ. Sed q꞉
Ansel. in li. de similitudinib⁹: videt senti
re oppositũ. De hoc multuꝫ dubitat: ait
enim sic. Si hinc pc̃ti pudorẽ ⁊ illic cer
nerẽ inferni horrorẽ: ⁊ necessario habe
rem vni eoꝝ imergi: ꝑus me in infernũ
imergerẽ q̃ȝ pctũ i me inmitterẽ. Mal
lem .n. purus a pctõ ⁊ inocens in gehẽ
nam intrare: q̃ȝ pc̃ti sorde pollutus re
gnũ celoꝝ tenere: cum ꝯstet solos ma
los in iferno torqueri: ⁊ solos bonos in
celesti beatitudine foueri. Hec ille. Ad
dicẽdũ s̄m Alex. de al. Qd̃ si pena infer
ni posset ifligi alicui insonti sine deroga
tiõe diuine bonitatis sustinẽtia illi⁹ eẽt ꝑ
eligẽda ꝑpetratiõi pc̃ti mortalis: ⁊ sic in
telligit dictũ Anselmi. Si ergo q̃rit vtꝝ
ꝯtritus de pctõ ꝑtenito: tenet magis vel
le se fuisse deiectũ in penaꝫ infernalẽ q̃ȝ
peccasse: põt dici ꝙ nullus positus ẽ in
necessitate illius electiõis. Si aũt posit⁹
eẽt q̄s in necessitate hui⁹ ꝑelectiõis cir
cũscripta inclusiõe reatus quã importat
sustinẽtia pene iferualis: ⁊ circunscripta
derogatiõe diuine bonitat̃: dꝫ ꝑeligere
se fuisse detrusum in iferniũ q̃ȝ deũ offẽ
disse q꞉ nullã penã puraꝫ tãtum refugit
charitas quã offẽdere vel offendisse de
um. Et ideo detestatio nõ solũ est futu
roꝝ maloꝝ vt dicũt q̄dam: sed etiã ꝑteri
toꝝ ⁊ eoꝝ q̃ fuerunt in potestate nr̃a lꝫ
modo non sint. Et sic pꝫ ista dubitatio
bene

bene declarata ſm doctorē irrefragabilem Alex. de ales. Et qd dicendū ſit in ſecunda parte huius ſmonis.

¶ Pars tertia hui⁹ ſmōis in q̄ determinat quātas pnīe ad salutē neceſſaria

Ertio in iſto ſmone pro euidēti determinatiōe quātitaꝫ pnīe ad ſalutem neceſſarie. Aduertēdū ſm theologos: ꝙ triplex eſt gradus pnīe. ſ. ſufficiēs: eminēs: ⁊ ſupabūdās. Primus qdem dr ſufficiens: q eſt vā diſplicentia rōnis: ⁊ iſta talis penitentia dr eſſe neceſſaria ad ſalutē. Cuius rō eſt: qꝛ ſicut habetur ex̄ de reg. iu. c. i. ⁊ eſt tex. Jo. chriſo. Omnis res per quaſcūqꝫ cāas naſcitur p eaſdem diſſoluitur. Simile habet. ff. de reg. iur. l. nihil. vbi dr. Nihil tam naturale eſt q̄ꝫ eo genere quodcūqꝫ diſſoluere: quo colligatū eſt. Si ergo pctm̄ hꝫ cōtrahi in aīa p cōſenſum rōnis ⁊ complacētiam voluntatis habeat etiam diſplicentiam rōnis ⁊ voluntatis. ⁊ hec eſt ſufficiens ⁊ neceſſaria pnīa: que ſm Alex. poſſet eſſe inſufficiens ⁊ nimis parua ſi. ſ. alicui diſpliceret ꝙ offendiſſꝫ deū p pctm̄: ⁊ illa diſplicentia nō excederet diſplicētiam amiſſionis rei tpalis. qđ pꝫ ex pdictis in prima. q. Nullū eſt. n. dubium qn illa diſplicētia inſufficiens eſſet ad hoc ꝙ eēt dolor pnīe: ſicut etiā amor poſſet eſſe ita remiſſus ꝙ nō ſufficeret ad rōnem charitatis. Et nota ſm Ric. vbi. ſ. q. viij. ⁊ Et Bonauē. vbi. ſ. ar. ij. q. ij. ꝙ hec diſplicentia nō pōt eſſe nimis magna: qꝛ hec diſplicentia directe cātur ex charitatiua dei dilectiōe: q̄ nimis intendi nō poteſt. Qđ ſi ꝯ hoc opponat: ꝙ dolor quantūcūqꝫ paruus ſufficit ad rōnem pnīe ⁊ p cōſequēs ad ſalutem tali rōne: amiſſio boni cum difficultate recuperādi illud eſt cā magni doloris: ergo p oppoſitum amiſſio boni cum facilitate recuperandi illud non eſt cā magni doloris: ſi enim iuſte deberet aliqs affligi: lꝫ incurriſſet dānum maximū: ſi illud faciliter recupari poſſꝫ: ſed illa que amittunt per gfam. ſ. deus ⁊ gratia ⁊ cōſequenter gloria de facili recupari poſſunt: qꝛ nō regritur niſi ꝙ ille q amiſit faciat qđ in ſe ē vt illa recuperet: ergo parua pnīa ſufficit. R. tribus modis. ¶ Primo nō ꝙ hec eſt falſa: deus ⁊ gfa de facili recuperari pnt: qꝛ nō eſt in hominis ptāte redire ad ſtatū gfe poſt pctm̄. Eſt eni ſpūs vadens ⁊ nō rediēs. Vn̄ peccare in iſta ſpe eſt ſtulta pſumptio: ⁊ maxie cum neſciat peccās q̄ morte pueniatur. ¶ Secundo qꝛ id qđ ſupponit eſt falſum. ſ. ꝙ exiſtens in peccato pōt facere qđ in ſe ē vt recuperet gratiam. Cuius rō eſt qꝛ facere qđ in ſe eſt: eſt ꝯſentire gratie pueniēti: hoc autē nō pōt peccator de ſe facere: cū gfa pueniens non ſit in ſua poteſtate. ¶ Tertio dico ꝙ nō pōt cōſtare alicui ꝙ fecit qđ in ſe eſt: qꝛ ⁊ ſi multū doleāt de multis peccatis ⁊ diu: adhuc neſcit ſi ſufficienter fecerit qđ in ſe ē. Cōclude ergo ſm Alex. ꝙ pnīa duo nominat. ſ. gfam ⁊ dolorem. Pnīa igitur ex parte gfe non poteſt eſſe nimis parua: ⁊ ſicut minima gfa gratū faciens: ⁊ minima charitas ſufficit ad quodlibet peccatum dolendum: ſic pnīa quantūcūqꝫ minima ex illa parte que eſt informata ex illa gfa gratum faciente ſufficit ad dolendum omne peccatum mortale quantūcūqꝫ magnum. Penitentia vero ex parte diſplicentie pōt eſſe nimis parua: vt ſi alicui peccatū diſpliceat non eo modo quo debet: puta ſi aliqs doleat de peccato nō ppter dei offenſam: ſed propter ſui penam ⁊ ſi modicum doleat in comparatione ad alios dolores. Secundus gradus penitentie dicitur eminens qui eſt paſſio affectionis in ſenſualitate reſultans: ⁊ hic eſt perfectionis non neceſſitatis: vbi ſciendum ꝙ cum dominus. Math. xxvi. dicat. Spiritus quidē pmptus eſt: caro autem infirma. Et apoſtolus ad Gal'. v. inferat. Caro concupiſcit aduerſus ſpiritum. Quanto ergo magis caro ſpiritui dominatur ſicut in hominibus carnalibus: ⁊ laſciuis tanto talis gradus difficilior eſt atqꝫ remiſſior. Idcirco omnes theologi concludūt ꝙ

dolor sensibilis ꝛ passibilis q non est in potestate nr̃a: nõ est necessarius ad contritionẽ vel pniãm: iste qdem necessitatis est de ꝓfectiõis. ¶ Ultimus gradus penitẽtie dr̃ exuberãs vel supeminens aut supabundans q ꝓuenit tam ex rõne q̃ ex sensualitatis affectiõe ꝛ passiõe: q doloris gradus in tantũ põt augmentari ꝙ oĩs pena plenarie ei remitteret: vt patebit infra. Quod est donuꝫ ꝑfecto maximũ paucis qdem ꝯcessum de isto dolore q̃runt doc. vtrũ possit esse nimis magnus: q2 de paruitate nõ est questio: cũ nõ sit necessari⁹. Et distinguit Ric. vbi s̃. ꝙ qñq3 talis dolor cãtur ex consideratiõe amissiõis cuiusdam honestatis seu glorie accidental' ꝑ pctm̃ sicut est dolor qñq3 in mulieribus ex hoc ꝙ amiserũt corporis sui itegritatẽ: ꝛ talis dolor posset esse nimis magn⁹. Qñq3 cãtur directe ꝑ quãdam redũdantiã ex displicẽtia volũtatis: q2 sibi displicet pctm̃ inquãtũ est legis diuine trãsgressio. Et sic dicũt qdam ꝙ talis dolor posset esse nimis magnus q2 pnia est ṽtus moralis: ꝛ actus ṽtutis moralis corrũpi põt ꝑ supabundãtiam ꝛ defectũ. Alijs videt' ꝙ hic dolor nõ posset esse nimis magn⁹: q2 non posset esse excessiuus in cã nec in effectu. Huius aũt doloris cã est displicentia supradicta ṽ qua ꝯcessum est ꝙ nõ põt esse nimis magna. Si igitur penitẽs ex vehemẽtissimo dei amore: tam vehemẽter doleret de suo peccato: ꝙ ex hoc cãretur in appetitu sensitiuo tam vehemẽs dolor ꝙ corrũperet armoniaꝫ corporis necessariã ad vitam nõ esset excessiu⁹ i genere moris nec ꝑfectioni pnie ꝓrogans sed cõcordãs nisi forte oĩs voluntas directe ex intẽtione fereret ad ꝓcurãdum talem passionẽ ad hoc ꝙ ipse moreret. Et sic credo ꝙ intelligant illi q' dicunt ꝙ in dolore q est in appetitu sensitiuo: põt esse excessus. Hec Ric. Hoc dolore fleuit Petr⁹ de quo dr̃ di. l. in. c. põderet. Beatus quoq3 Petrus amarissima olachrymas fudit quãdo deũ negasse penituit. Ad hunc dolorem hortatur Hiero. di. O lachryma humilis tua est potẽtia tuũ regnũ tribunal iudicis non vereris: amicoꝝ tuoꝝ accusationibus silentium imponis. Non est q te accedere vetet: si sola intras vacua nõ redibis: magis crucias diabolũ q̃ pena infernalis. Quid plura. Uincis inuictibilem: ligas oĩpotentẽ inclinas filium ṽginis. Hec ille. Ploremus ergo peccata nr̃a frẽs charissimi: vt sic aĩas nostras a maculis peccatoꝝ abluamus ꝛ ablutas i hoc mũdo diuinis gratiis impleamus: qbus ad gaudia eterna ꝓuenire mereamur vbi dominus noster Jesus xp̃s q pro nobis in cruce fleuit ꝛc. ꝛc.

¶ Feria tertia post scd̃am dñicaꝫ de aduentu: De quantitate pnie cõtinua: siue extensiua. Sermo. x.

Uecunq3 scripta sunt ad no. doc. scrip. sunt. Jtem vbi. s̃. Determinauimus frẽs charissimi in sermone ꝑcedenti ex scripturis sacris veras sñias elucidando quãta debeat esse pnia in intẽtione sua ad hoc ꝙ delere possit cõmissa. In ꝑsenti ṽo sermone ex ꝯsequẽti ordine tractãdum est de quãtitate pnie in sua extẽsiõe ꝛ continuatione. ꝛ hoc idẽ a scripturis diuinis eliciẽdo: q2 vt dicit thema assũptũ. Quecũq3 scripta sũt ꝛc. De quãtitate ergo penitẽtie ꝯtinua siue extẽsiua tractãdo quãto. s. tpe debeat durare ad hoc ꝙ possit pctã de aĩa delere tria sm̃ more nr̃o annotabimus: quoꝝ. Primũ dr̃ euidens dubitatio. Secũdum correlaria cõclusio. Tertiũ inutilis dilatio.

¶ Pars ꝑma hui⁹ ṽmonis in qua ponitur euidens dubitatio vtrum vꝫ pnia debeat esse continua.

P Rimo igitur in ista parte mouetur vnũ dubiũꝫ. Si pnia dꝫ esse cõtinua. Uidet. n. ꝙ sic: ꝑmo ꝑ auctoritatẽ

auctoritate Aug. in li. de pnia di. Quedã est pnia cuius actio p totã istam vitam q̃ in carne mortali degimus ppetua supplicationis subeũda est humilitate. Preterea de pe. di. iiij. §. i. dr de peccatore. Semper doleat & de dolore gaudeat. Item pbatur idẽ rõne sic: Ubi culpa est infinita pnia dz esse infinita: sed culpa vel offensa in deũ est infinita. ergo ad cõdignam emẽdationẽ reqritur pnia infinita: ergo saltem pnia dz esse ꝯtinua saltẽ p totum tps huius vite: ergo &c. Preterea penitẽs nũq̃ põt esse certius de culpa sibi remissa. Juxta illud Ecclesiasti. x. Nemo scit vtrũ dignus sit odio vel amore: ergo sp dz agere pniam p quã remittit culpa si forte nõ esset remissa. ¶ Sed ꝯ opponitur sic: Hieremi. xxxi. dr penitẽtibus. Quiescat vox tua a plorait & ocli tui a lachrymis qm̃ est merces opi tuo sz hoc nõ posset esse si pnia cõtinuaret: q̃ consistit in plorait & lachrymis: ergo pnia nõ dz esse cõtinua. Preterea post repatõem sanitatis: nõ dz homo vti medicina curatiua sed sanitatis ꝯseruatiua. Sed pnia est medicina curatiua: ergo nõ tenet homo penitere d̃ pctõ post remissionem illius. Cũ igitur pctã remittant p displicẽtiam volũtatis: pz q pnia nõ dz esse ꝯtinua. Item vera pnia reddit hoiem inocẽtem: sed inocẽs penitere nõ tenet: ergo homo post remissionẽ peccatorum d̃ illis penitere non tenet: ergo &c. ¶ Ad hanc qõnem rñdent plures theologi. s. btũs Tho. in tertia pte. q. lxxxiiij. ar. ix. Et Ric. in iiij. di. xiiij. ar. ix. q. i. Et Pe. de tarã. in. iiij. di. xiiij. ar. vi. q. ij. dicentes q duplex est pnia. s. interior & exterior. Pnia aũt exterior ꝯsistit i ieiunio: orone & elemosyna: & hanc nõ oportet esse cõtinuã qz fm statũ vite psentis ect impossibile cũ sit necessariũ homini circa multa alia intẽdere. Pnia aũt iterior cõsistit i ꝯtritiõe cordis & hoc tribus modis põt ꝯsiderari. s. vel fm actũ: vel fm ppositũ: vel fm tps certũ & determinatũ. ¶ Primo igitur accipiẽdo pniam pro dolore cordis fm actũ: dico q penitẽs nõ tenet semp dolere. Qd sic pbo. Cõfessio & satisfactio sunt ptes pnie sicut cõtritio: sed nõ dz semp cõfiteri & satisfacere: ergo nec semp cõteri. ¶ Scdo mõ accipiẽdo pniam p dolore cordis fm ppositũ, dico q pnia dz esse ppetua. quod pbo sic. Sicut se hz vera inocentia & pseuerãs ad pctm̃ de futuro: ita pnia ꝯ peccatum de pterito: sed pnia pseuerans sp refugit peccatũ ne fiat: ergo etiam pnia semp detestatur pctm̃ factũ & semp dolet de ipo. Preterea, sicut culpa est velle peccare: ita pnia est nolle peccasse: sz homo tenet semp nolle peccare: ergo tenetur ẽt semp nolle peccasse: qd semper intelligas in habitu & in pposito. Item hoc idẽ pbat auctoritate Augu. in li. de pe. sic di. Ubi dolor finit deficit & pnia. Si vero deficit pnia: qd ergo relinquitur de venia. q. d. nihil. Ad hoc facit, dicitz Hugo. ij. li. de sacris. parte. xiiij. c. ij. Cũ vicis necesse habes semp penitere: satisfacere potes: nimis facere nõ potes: melius est vt plus facias q̃z minus. Simili modo intelligende sunt due auctoritates ad primã ptem allegate. Preterea hoc idẽ pbatur silitudine Grego. di. Anchora mentis est põdus timoris: sz mens sicut nauis nũq̃z dz esse sine anchora: & ita nunq̃z sine dolore & timore. ¶ Tertio mõ accipiẽdo pniaz p dolore cordis fm tps determinatũ & certũ: tũc dico q penitẽs nõ tenet semp penitere: sed ad semp. i. p loco & tpe: & sic hz continuã mãm doloris qtuor respectibus. Prio rõe recordatiõis criminis: qz quãdocũq̃z ẽ memor pctõrũ q̃ fecit tenetur penitere & dolere de eis. Et hoc est verum fm Ric. vbi. s. qñ ex pctõ suo ex deliberatiõe recogitat: tũc. n. illud detestari tenet. Non enim fideliter seruat reparatum fedus diuine amicitie: cui actu nõ displicet quãdo ꝯsiderat illud qd inter ipsz & deum causa fuit inimicitie. Scdo rõe amissiõis tpis: qz qñ cũq̃z recordatur d̃ tpe amisso dolere tenet. Tertio rõne expoliatiõis gratiarum & vulnerationis naturalium. Quãdo enim recolit bona mẽtis

ꝛ corporis q̄ ex pctō amisit ꝛ mala q̄ in
currit: materiā hꝫ doloris. Quarto rōe
dānatiōis: qꝛ qn̄ recordat̄ in q̄ dānatiōe
fuit ꝑ pctīs: ꝛ i q̄ iustificatiōe fuisset si n̄
peccasset dolere tenet̄. Un̄ si Adā ꝑ mil
le milia annoꝝ vixisset nūꝗ̄ tātū iustifi
catus fuisset ꝙ redisset ad statum i quo
erat an̄ pctm̄. Et sic patet q̄liter pnīa dꝫ
eē ꝯtinua ꝛ q̄lr nō. ¶ Dicas ergo ad au
ctoritates ad p̄mā ptē adducias: ꝙ hn̄t
itelligi de pnīa ꝓ ꝓposituꝫ: ꝛ sic verū di
cūt ad p̄mū argumētū ad p̄mā ptē di-
cas ꝙ sicut culpa nō est infinita dura-
tione sed reatu: sic pnīa nō dꝫ esse actu
infinita duratione: sꝫ virtute meriti chri
sti ꝛ diuine misericordie penitētiā acce-
ptātis. Ad aliud dicas ꝙ nō exigit̄ certi
tudo sciētia: sed sufficit certitudo ꝓbabi-
lis cōiecture: qn̄ fecit homo ꝓbabiliter
qd̄ erat ex pte sua. s. dolēdo. cōfitendo ꝛ
satisfaciendo: ac cauēdo: ꝓpter qd̄ pnīa
in actu nō dꝫ esse cōtinua: sꝫ solū ꝓm ꝓ-
positū. Ad argumēta ad aliā ptē dicas:
ꝙ veꝝ cōcludūt ꝙ pnīa nō debet eē cō
tinua capiēdo pnīam ꝓ dolore cordis
ꝓm actū. Et sic patet quid dicēdū i p̄ma
pte huius sermonis.

¶ Pars secūda hui⁹ sermonis i q̄ ad
ducit̄ ex p̄dictis correlaria quedā ꝯclusio

Secūdo in isto sermone ponen-
da est vna ꝯclusio ꝯsequēs ex p̄
cedētib⁹ ꝙ frequēter recordari
de peccatis est vtile: ꝛ de ipsis dolere est
multū vtile ꝛ fructuosum: q̄ ꝓm Alexā.
sic declarat̄. Si dolere de pctīs cōmis-
sis est bonum: ergo frequēti⁹ dolere est
magis bonū: ꝛ semꝑ dolere adhuc ma
gis. ¶ Cōfirmat̄ ista rō sic: Dolere de
pctīs suis bt̄m reddit penitētem. s. in via
iuxta illud Math. v. Bti q̄ lugēt. vbi gl.
ait Luc⁹ ꝓ pctō vel ꝓ desiderio celesti
consolatione meret̄. ergo ex frequētiori
dolore maior ꝯsolatio acqrit̄: ergo ꝯclu
sio vera. ¶ Qd̄ si ꝯ̄dicat̄ ꝑ illud Pau.
ad phil. iiij. Gaudete in dn̄o semꝑ iterū
dico gaudete. ergo si expedit continue
gaudere: ipossibile est simul ꝛ dolere.
¶ Ad hoc dicēdū est ꝙ gaudiū seculi.
i. mūdi ipedit dolorē ꝯtritiōis: qꝛ quāto
plus diligūt mūdū: tāto min⁹ de pctō cō
misso dolet: sꝫ gaudiū dei facit dolorem
ꝯtritiōis. qd̄ pꝫ: qꝛ quāto plus gaudet d̄
deo: tāto magis dolet ꝛ ꝯterit̄ d̄ pctō cō
misso: qꝛ gaudiū qd̄ est de deo hꝫ ꝓ mā
ipsū dolorē ꝓ pctō ꝯmisso. Patet ergo
ꝙ apostol⁹ nō intēdit excludere tristitiā
de pctō: sꝫ tristitiā seculi. Et sic hꝫ itelli-
gi illud Eccle. xxx. Tristitiā lōge expelle
a te. Et post subdit̄ multos occidit tristi-
tia. Et illud Eccle. xxxviij. A tristitia fe-
stinat mors. Et sic patet conclusio hu-
ius particule.

¶ Pars tertia hui⁹ sermōis i qua de-
clarat̄ ꝙ post hāc vitā nulla pōt eē pnīa.

Tertio in isto sermone tractādū
est ꝙ post hāc vitā nullo mo-
do pōt esse pnīa. Et iō frustra
laborāt q̄ post mortē credūt se posse ve-
rā pnīaꝫ pagere: ꝛ oīo decipiūt̄. Que cō
clusio declarat̄ sic ꝓm Tho. vbi. s̄. ar. iiij
q. iij. Et Alex. de al. vbi. s̄. sub ti. iiij. Utrꝫ
aīe ꝯterant̄ i purgatorio: i argumētis cō
tra di. In ꝯtritiōe sūt tria. s. essentia: for-
ma ꝛ efficacia. ¶ Primo in ꝯtritione
est essentia. s. dolor d̄ pctīs. ꝛ sic aīe q̄ sūt
post hāc vitā i patria pnīaꝫ habere non
pn̄t: qꝛ dolore carēt, ꝓpter plenitudineꝫ
gaudij di. christo Jo. xvi. Gaudiuꝫ ve-
strū plenū sit. ¶ Scd̄o i pnīa ē forma.
s. grā̄ informās dolorē: ꝛ sic aīe q̄ sūt i in-
ferno carēt pnīa: qꝛ ꝛ si dolorē habēt ꝓ
pctīs suis, ꝓpter penas q̄s sustinēt: defi
cit tn̄ in eis grā dolorē iformans: ꝛ ideo
pnīam q̄ est dolor gratia informatus ha
bere nō pn̄t. ¶ Tertio in pnīa est effica
cia ꝛ dolor meritori⁹ ꝛ satisfactori⁹. Et iō
aīe que sunt in purgatorio quāuis habe
ant de suis peccatis dolorē grā informa
tum: nō tn̄ habent dolorē meritoriū: eo
ꝙ nō sūt in statu merendi sed soluendi:
igit̄ penitētiam habere nō pn̄t. Nam si
esset ibi status merendi: possent tātū cō
teri aīe in purgatorio: ꝛ tāta possꝫ esse cō
tritio eaꝝ ꝙ sufficeret nō solū ad delec
tionē culpe: sed etiam pene. Et sic pur-
garent̄ a pena ignis: qd̄ videt̄ esse incō-
uenienꝭ ꝛ

penitens: cum status ille nō sit status merendi sed soluēdi penā fm merita in carne. in hac igit vita p̄dicta tria īueniri possunt: & ideo solū tps p̄sens est tēp⁹ pnie Vñ Aug. in li. d̄ pnia ait: Studeat q̄sq3 sic delicta sua corrigere: vt post mortem nō oporteat penā tolerare. Et de pe. di. vij. c. tps. dr. Tempus pnie est vsq3 in vltimū articulum vite. Agamus ergo penitētiam dum tēpus habemus: vt ad illam gloriā puenire mereamur: vbi pnie nō erit opus: sed tm̄ exultationis temp⁹ in secula seculoꝝ Amen.

¶ Feria q̄rta post scd̄am dn̄icam de aduentu dn̄i: itē de quātitate pnie.

Sermo. xi.

Quecunq3 scripta sūt ad n̄ram doctri. scrip. sunt. itē vbi s̄. Nō solū frēs charissimi fm doctrinā sacrarū scripturaꝝ docuim⁹ q̄ta debeat eē pnia in sua extēsiōe & ɔtinuatiōe. s3 etiā q̄m post hāc vitā nō sit locus pnie: s3 ēt restat vt instruamus quātitatē pnie in suā discreta numeratiōe si. s. sit numer⁹ determinatus releuatiōis pnie: vel indeterminat⁹. Et hoc idē ad maiorē fidem exhibendā: ne icredibile videat q̄ quotiēscūq3 peccauerit hō: toties possit per penitētiā renouari: ex ipsismet scripturis sacris doceam⁹: q2 vt dicūt v̄ba passum pta. Quecūq3 scripta sunt &c. De q̄ntitate igitur pnie tractando: more solito tres ɔsiderationes faciemus: quaꝝ Prima dr̄ singularis ɔclusio. Secunda dicetur numeri indeterminatio. Tertia dicetur oppositionis responsio.

¶ Prima ps huī⁹ s̄monis in q̄ declarat q̄ ɔtingit pniam reiterare sicut contingit a vera pnia cadere.

Primo igit in isto s̄mone fundatur ista cōclusio fm Alex. d̄ al. vbi. s̄. Nō sicut ɔtingit peccatorē a v̄a pnia cadere: ita ɔtingit pniam iterare. Que ɔclusio h3 duas ptes: q̄rū p̄ma est q̄ ɔtingit peccatorē a v̄a pnia cadere: q̄ sic declaratur. Veritas pnie dupliciter accipitur: sicut etiā cuiuslibet virtutis. Uno mō dr̄ virtus vera que habet veꝝ v̄tutis opus vel nata est habere quātum de se: & hec veritas est de essentia v̄tutis. Alio mō dicitur virtus vera que pducit in finem: & hec veritas nō est essētialis virtutis: sed dicit v̄tutis statum siue ɔtinuationē: & fm hoc dicēdū: q̄ si p̄mo modo dicat pnia vera que verum virtutis habet actū sic de veritate pnie est detestari malū cōmissum & pro alio tēpore nullū cōmittere. Si aūt dicat vera q2 pducit in finē: vt ipsa que est finalis & cōtinuata: ab hac nō cōtingit cadere: sed hāc ñ ē dicere hominē habere nisi finaliter pseuerēt. Sed p̄mo mō accipiēdo pniam dico q̄ ab ipsa ɔtingit peccatorē cadere. Cui⁹ rō est: q2 pnia h3 eē in libero arbitrio nōdum ɔfirmato: sed tale est v̄tibile: ergo pōt cadere a statu grē iustitie: ergo & pnie patet hoc p exēplū Dauid q. de pctō moꝝ vrie penitēs cuius etiā pniaz dn̄s acceptauit. ij. Reg. xij. & tñ cecidit ab ista pnia peccādo postea i numerādo pplm. ij. Reg. penulti. patet p auctoritatē Jo. v. vbi dixit dn̄s paralytico: Noli ampli⁹ peccare. &c. S3 ñ fuisset cōminat⁹ malū nisi posset cadere: ergo. &c. ¶ Scd̄a ps ɔclusiōis est: q̄ similiter ɔtingit pniam iterare in hac vita: s3 post hāc vitā nō pōt. Et rō q̄re penitētia possit iterari p3 sic. Esto q̄ aliq̄s diu fuit i pnia pp aliqd̄ pctm̄ postea lapsus ē in culpā: s3 cōstat q̄ peioris esset ɔditiōis: si nō egisset pniaz. S3 si p̄clusa eēt sibi via resurgēdi p pniam deterioris esset ɔditiōis q̄3 si nō fecisset pniam. S3 cōstat q̄ hoc nō est veꝝ: ergo nō ē p̄clusa tali via ista. Patet hoc p auctoritatē Ezechie. xviij. vbi dr̄. Si ipi⁹ egerit pniam ab oib⁹ pctis suis: oium iniq̄tatū ei⁹ q̄s opatus ē nō recordabor. Sed nō distiguit pctōrē q recidiuauit: ab eo q nō recidiuauit imo simplr̄ loqt: ergo veꝝ ē de eo q recidiuauit: q2 termin⁹ in ɔditiōali in auctoritate posit⁹ tenet vni-

uersalr: ergo. ꝛc. ¶ Qđ si ꝯ hoc̃ oppo/
neret: q̃ꝛ baptisma nō iterat᷑: ergo pari
rōne nec pn̄ia. R̃ndet Alexan. de al. ꝛ
Bo. in. iiij. di. xiiij. ꝛ beat᷒ Tho. ibidē: ꝙ
pn̄ia pōt iterari ꝛ baptism᷒ nō: ꝑꝑ tria.
Pꝛīo q̃ꝛ i baptismo imꝑmit᷑ character
q̄ est ī delebilis: in pn̄ia aūt non. Scđo
q̃ꝛ baptism᷒ est ꝯ morbū nō iterabilem
q̄lis est morb᷒ pcī originalis: sed pn̄ia ē
ꝯ morbū iterabilē q̄lis est morb᷒ pcī ac
tualis. Tertio q̃ꝛ baptismus h̄ꝫ totā vim
a passiōe: pn̄ia aūt nō: sed ab actu nr̄e
volūtatis. ꝛ iō baptism᷒ nō iterat᷑: sic̄ nec
passio xp̄i: pn̄ia aūt iterat᷑ ſm ꝙ volūtas
nr̄a cōuertit᷑ ꝛ reuertit᷑. Inde est ꝙ i ba
ptismo oīs pena remittit᷑: in pn̄ia v̄o nō.
Et sic patet q̄d dicēdū de pma parte hu
ius sermonis.

¶ Pars scđa hui᷒ ſmonis in qua de/
clarat᷑ ꝙ peccatoꝛ quotiēs vult h̄ꝫ ad pe
nitentiam reuerti habilitatem.

Ecūdo in isto ſmone cū dictū
S sit supi᷒ ꝙ ꝯtingit pctōꝛē pn̄iaꝫ
iterare: in isto ſmone determina
tur ſm sacros theologos. s. Alex. vbi s.
Ric. in. iiij. di. xiiij. ar. ix. q. ij. ꝛ Bona. ea
dē di. pte. ij. ar. i. q. ij. Et btūs Tho. in. iij.
pte. q. lxxxiiij. ar. x. Et in. iiij. sen. di. xiiij.
ar. iiij. q. iii. Qđ quotienscūq̄ꝫ pctōꝛ vult
ꝯuerti ꝑ pn̄iaꝫ totiēs h̄ꝫ habilitatē: nec ē
aliq̄s numer᷒ determinat᷒. Et hoc ꝓba
tur tripl̄r. s. rōne: auctoritate: ꝛ exēplo.
¶ Pꝛīo ꝓbat᷑ rōne sic: Quādiu hō est
ī hac vita: v̄tibilio ē ad bonū ꝛ ad ma/
lū ꝑ liberi arbitrij facultatē: q̄ꝫ diu igit᷑
hō viuit: pōt facere ꝙ in se ē: vt sibi det᷑
a deo v̄a pn̄ia s̄ꝫ oī facīēti q̄đ in se ē de᷒
dat pn̄iaꝫ verā. Alias. n. nō pulsaret ho/
minē: vt se ꝑpararet. Iuxta illud Apoc.
viij. Ego sto ad hostiū ꝛ pulso: sed vera
pn̄ia nūq̄ꝫ caret remissiōe peccatoꝝ q̄đ
ꝓbat᷑ de pe. di. iij. §. iter q̄đ frequēter. vbi
dr̄. Cōstat ei nullū ꝫ pcīm displicere: q
ꝑ ꝑsto ē ea destruere. S̄ꝫ si v̄a pn̄ia ali
q̄ū careret pcī remissiōe: de᷒ nō eēt ꝑ
ꝑsto pcīā destruere: ergo. ꝛc. Pꝛeterea
maioꝛē mīaꝫ exhibet de᷒ q̄ꝫ hoī ꝑcipiat
q̃ꝛ magna est misericordia eius ſm ma/
gnitudinem eius. Iuxta illud Eccle. ij.
Scđm magnitudinem eius sic ꝛ miseri
cordia ipsius cū ipso est. Sed ꝑcipit hoī
q̄si infinities remittere Math. xviij. di.
Dico tibi vsq̄ꝫ septuagies septies: vbi ſꝫ
Hiero. ꝛ Nico. de lira ponit᷑ numerus
finit᷒ ꝓ ifinito: ergo cū misericordia dī
sit infinita remittit᷑ infinities. Pꝛeterea
dn̄s iesus sup ceteros hoīes est ſm natu
raꝫ misericors est: q̃ꝛ filius est pr̄is mi/
sericordiaꝝ: d̄ quo dr̄ ad Coꝛ. i. Bn̄dict᷒
de᷒ ꝛ pater dn̄i nr̄i iesu xp̄i. Ubi no.
ꝙ dicit misericordiaꝝ in plurali: q̃ꝛ non
tm̄ remittit in pma pn̄ia ꝛ secūda: s̄ꝫ in
tertia: ꝛ deīceps ergo. ꝛc. ¶ Scđo hoc
idē ꝓbat᷑ auctoritate sic Aug. in pmo li.
retractationū. c. xviij. sic ait: De quocūq̄ꝫ
pessimo i hac vita ꝯstituto nō est despe/
rādum. tūc sic. Si ꝑ pn̄iam non pōt hō
resurgere q̄tienscūq̄ꝫ vellet: de peccante
mortalr̄ post pn̄iam esset desperādū: er
go ꝑ pn̄iam pōt peccatoꝛ resurgere plus
q̄ꝫ semel: imo q̄tienscūq̄ꝫ penituerit. Itē
Aug. in li. de v̄bis dn̄i sic ait: Coꝛ impe
nitens q̄ꝫ diu in hac carne viuit iudicari
nō pōt de nullo. n. desperādū est q̄ꝫ diu
patiētia dei ad pn̄iam illū adducit: ergo
ꝛc. Et Ezech. xxxiij. dr̄: Impietas impij
non nocebit ei: in quacūq̄ꝫ die ꝯuersus
fuerit ab impietate sua: vt dicit Alex. ꝙ
hic ostēditur. Qđ quotienscūq̄ꝫ penitens
penitet totiens reperit indulgentiam.
¶ Tertio idem ꝓbat᷑ exemplo q̃ꝛ sicut
quātūcūq̄ꝫ homo deo seruierit si cadit ī
pctō de᷒ obliuiscitur bonoꝝ: sic a simili
quotienscūq̄ꝫ penitet de malo remittit᷑
malū ꝛ eius obliuiscit᷑. Item exemplum
habet᷑ de infirmātibus in hac vita: quos
sepe recidiuantes in ifirmitate videmus
liberari: ad denotādū multo magis libe
rari aīam recidiuātē in pctō. Unī Aug.
in li. de pn̄ia ait: Uidemus quotidie i ec
clesia sepe febricitātes: sepe lāguidos: se
pe passiōibus captos sepe liberari vt ap
pareat totiēs opus liberātis vel miserān
tis quotiēs ꝯfessio fit penitētis. Quomō
enī corpus q̄đ vilius est ꝛ ab ipso dissimi
lius sepe sanaret ꝛ aīam digniorē ꝛ recrē
plaīū,

piā nō toties liberaret. Medicū se vo-cat ⁊ nō sanis sed male habētib⁹ oppor-tunū. Sed q̄lis esset medicus q malū iteratū nesciret curare: Medicor enim ē cēties infirmū cēties curare. Hec ille. ⁊ sic patet rōnib⁹ auctoritatibus ⁊ exēplis verā esse istā cōclusionē. Qd quotiens-cūq̃ peccator ad deū p pniam accurrit totiens peccatoꝝ sordes abstergūtur.

¶ Pars tertia huius s̄mōis in qua po-nūtur ac soluūtur quedam dubia.

Tertio in isto s̄mone ad maiorē declaratōem p̄dictoꝝ circa p̄dicta ponēda sunt aliq̄ dubiola ⁊ dīo soluēda. ¶ Priō.n. opponitur per Hiero.di.in plogo Amos pphe sup il-lud qd habet.c.i. Sup trib⁹ scelerib⁹ ⁊ sup q̄rtū nō cōuertā eū di.iij. peccatorū īdulgētiā deū dare posse significat quez q̄rto eadē petā admittētibus nec īdulgē-tiā nec pniam datuꝝ enūciat. Hec ille. In qb⁹ v̄bis ostendit q̄ sic determinat vsq̃ ad quot vices peccāti debeat īdulge-ri. R̄ndet s̄m Alex.vbi.s.ad hoc dictū dupl̄r. Primo q: dici pōt q̄ q̄rtum pec-cati sit impnia finalis: ⁊ sic itelligēdū ē illud dictū Hiero. Vñ alia glo. sup illud idē ait: Primū pctī est mala cogitare. Secūdū ↄsentire. Tertiū opari. Quar-tum finaliter nō penitere. Qui in tribus p̄oribus peccat: si penitet cōuertit ad eū deus vultū clemētie sue: si v̄o nō peni-tet auertitur ab eo vultus clemētie sue. ¶ Scd̄o pōt dici q̄ loqtur ibi de con-uersione quātū ad reuocationem pene tpalis quātū enim ad istā nō semp inue-nit locū pnie eo q̄ nō expedit: vel ipsis q̄s penitet: vel ēt alijs q exēplo eoꝝ corri-gūtur. Vñ post v̄ba illa Hiero. in plo-go seqtur. Nā p ignis similitudinē quē i p̄dictas gentes imittendū p̄dixit gra-uē atq̃ irreuocabilē irā di ad euersionē earūdē ciuitatū ꝑcessurā voluit dēmōstra-re. Itē si opponat p illud dictū Isido. in sinonomis qd habet d pe.di.iij.§.i. Ina-nis est pnia: quā sequēs culpa coinqnat. ¶ R̄ndet s̄m Ric. q̄ pnia quā sequēs culpa coinqnat inanis nō dicit: q: non fuerit vera: si est sufficiēter facta. sed dr inanis q: īsufficiēs ad vitā eternā obti-nēdā: vel carens fructu illius pnie: quā nō seqtur culpa: cuius fructus est vita-tio gehēne ⁊ adeptio glorie. Et sic expo-nit glo. ibidē. Preterea si opponat p il-lam regulā Greg. q̄ habet di.xxviij.c. q: iūt di.xlv.c.s illud di.l. de lapsis. di.xciij. c. puenit ad nos.i.q.vlti.c. exigūt. xxi.q. ij.c. placuit. xxiij.q.iij.§. est iniusta. xxxv. q.ix.c. loci. de vita ⁊ ho.cle.c. vt clerico-rū mores.§. ne v̄o. vbi dr. Ne v̄o facili-tas venie icētiuū tribuat delinquēdi: sic arguēdo. De⁹ nō dz dare alicui occasio-nē peccādi: s facilitas venie icētiuū tri-buit delinquēdi vt dictū ē: ergo nō dz da-ri lnia iterādi pniam. ¶ R̄ndet ad hoc duob⁹ modis. ¶ Priō s̄m Alex. de al. q̄ lz ex hoc qdam sumāt occasionē pec-cādi tñ remittit penitentib⁹ quotienscū-q̃ penitēt: ne ecōuerso sumerēt occasio-nē desperandi qd grauī⁹ esset. ¶ Scd̄o mō r̄ndet s̄m Alex. ⁊ meli⁹. q̄ facilitas venie quātū ad remissionē pene satisfa-ctorie icētiuū tribuit deliquēdi. Sz sic petōr ñ ↄseqt facil'r veniā: q: de lege cōi deus sp exigit p petō penā satisfactoriā. Sz facilitas venie quātū ad remissionē culpe icētiuū nō tribuit delinquēdi: sed magis pctī cauēdi ex dei amore ⁊ cōsi-deratiōe diuie clemētie. Caueam⁹ ergo a pctis frēs charissimi. Et si i pctū inci-derim⁹: p⁹ verā pniaz nō in ipsis psista-mus: s p eādē pniaz cito resurgam⁹ q: semp de⁹ misericors est: q: misericordia ei⁹ a pgenie i pgēies timētib⁹ eū.i. pniaz agētib⁹ ⁊ manet i secula scłoꝝ. Amē.

¶ Feria qnta post scd̄am dñicā de ad-uētu: qm̄o deus mutat s̄niam iam factaz ppter pniam. Sermo.xij.

Necunq̃ scripta sunt: ad nr̄am doctrinam scripta sunt iterum vbi supra: In superioribus fratres ca-rissimi p tres p̄ceden-

tes sermones sufficienter tractadū est s quātitate penitētie sm oēs suas ptes quā vitale.i.intensiua extensiua z discreta. In calce vero precedentis smonis descripsimus: q̄ n̄o p penitētiā deus semp petit culpā z si nō penā. Ex quo videt q̄ de p pniam nostrā mutet qz sententiā pene eterne mutat in sententiā pene tpalis Vñ bene dicit Aug. de pe. di. iij. c. nouit Nouit deus mutare sententiā: si tn nouerio mutare delictū. Idcirco in presenti sermone: q̄liter deus qui oino dicitur imutabilis p pniam nostrā mutet: declarare: z dilucidare cōabimur: adducēdo ad hoc fūdamenta scripture sacre: q̄ vt dicit thema nostrū: quecūq3 scripta sūt zc. De mutatione igit diuine sententie p penitētiā facte tres cōsiderationes ānotabimus. quarum.

Prima dicet fūdata scripture cōclusio
Secūda dicet lucida scripture d̄claratio
Tertia dicet apta scripture exēplificatio

¶ Prima ps hui9 sermonis in qua declarat deū eē etiam in se z in sua voluntate immutabilem.

Primo igit in isto sermōe adducunt scripture sacre q̄ ostēdūt deum in se z i volūtate sua eē immutabilez. Ait eni ipse Moyses Nume. xxiij. Nō est deus qn asi hō vt mētiat: neq3 vt fili9 hominis vt mutet. Itē ait ipse deus Malach. iij. Ego deus z nō mutabor. Que confirmat Iaco. apls. Primo. c. sue canonice di. Omne datū optimū: z omne donū perfectū de sursum ē descendens a patre luminū: apud quē nō est trāsmutatio nec vicissitudinis obumbratio Vñ z Boeti9 inqt de deo. Immobilisq3 manens dat cuncta moueri. Que etiam ɔfirmat Aug. in li. de natura boni di. Solus deus imutabilis ē. Et in libro de quātitate aīe ingt. Dico deuz oium rerū que sunt creatorem: ex q̄ oia p quē oia in q̄ oia. i. incōmutabile eternitate: incōmutabilē veritatē vnū deum verū deū atq3 pfectū. Ex qb9 oibus elicunt due ɔclusiones: quarū prima est: q̄ deus in se est imutabilis: que pbat sm Tho. in pma pte q. ix. ar. i. Primo sic Quia sm oēs theologos z etiā Aristo. in. x. methaphi. z. viij. phisico z. Est deuenire ad aliqd pmū imobile qd sit cā altorū motuū: qz nihil mouet a seipso: z nō est pcessus in infinitū: qz vt. Tertio phisico z. Et ē deuenire ad aliqd ens pmū qd deū dicim9: z hmōi primū ens oportet eē purū actū absq3 pmixtiōe alicui9 potētie: eo q̄ potētia simpliciter ē posterior actu. Oē aūt qd mutat quocūq3 mō mutet: ē aliq mō in potētia. Ex quo p3 q̄ īpossibile est deū aliquo mō mutari. ¶ Scdo qz omne q̄ mouetur quātum ad aliquid manet z q̄tum ad aliqd trāsit: sicut q̄ mouet de albedine in nigredinē: manet sm substātiā. Et sic in oē eo qd mouet attēdit aliqua ɔpositio Ostēsum est aūt supra q̄ i deo nulla est cōpositio. s. in pma pte. q. iij. ar. vij. 3 de9 est oio simplex Vñ manifestū ē q̄ deus moueri nō pōt. ¶ Tertio. qz oē q̄ mouet suo motu aliqd acgrit z ptigit ad aliqd ad qd prius nō ptingebat: deus aūt cū sit infinitus cōprehēdens in se oēm plenitudinē pfectionis toti9 esse nō pōt aliqd acquirere nec extendere se ad aliqd ad qd prius nō ptingebat. Vñ nullo mō sibi cōpetit mot9. Et inde est q̄ qdā antiquorū quasi ab ipsa veritate coacti posuerūt pmū principiū esse imobile. ¶ Scda ɔclusio in hac pte est q̄ etiam volūtas dei est imutabilis: q̄ pbat sic p3 Tho. in pma pte. q. xix. ar. vij. q̄ i. con siderandū est: q̄ aliud est mutare volūtatē: aliud est velle aliquarū rez mutatio nē pōt eni aliqs eadē volūtate imobiliter pmanente velle q̄ nūc fiat hoc z postea fiat ɔriū: sed tūc volūtas mutaret si aliqd inciperet velle qd prius noluit: vel desineret velle qd prius voluit qd qdē accidere nō pōt nisi psupposita mutatiōe ex pte cognitionis: vl ɔ dispositionē ipsius substātie volētis. Cū eni voluntas sit boni aligs de nouo dici pōt scipe aliqd velle. Vno mō si incipiat de nouo sibi illud esse bonū qd, nō est absq3 mutatione ei9: sicut adueniēte frigore: icipiat bonū esse

nū esse ad ignē sedere: qđ prius nō erat. Alio modo si de nouo cognoscit illud esse sibi bonū eum prius hoc ignorasset, ad hoc aūt vt sciam⁹ quid nobis sit bonum oportet mutari de ignorātia in sciētiam. dictū est aūt in prima conclusione. ꝙ tā substantia dei ꝙ̄ eius sciētia est oīo īmutabilis: vnde oportet volūtatē eius īmutabilē esse. sic patet prima pars hui⁹ sermōis. s. fundamēta scripture ꝯclusio. ¶ Paro secunda huius sermōis in q̄ declarant quedā scripture q̄ ṗdictis vidētur esse contrarie.

Secundo in isto sermone declarant q̄dā scriptur̄ q̄ vident ṗdictis in prima parte esse ꝯtrarie. ¶ Primo enim dicit̄ Hiere. xviij. in ꝑsona dei Repente loquar aduersus gentes: ⁊ aduersus regnū: vt eradicem ⁊ destruam ⁊ disperdam illud. Sed si penitentiam egerit gens ista: agam ⁊ ego penitentiā super malum qđ locutus fueram vt facerē eis. Huius simile habet. Ezechiel. xxxiij. vbi dicitur Si dixero impio morte morieris. ⁊ egerit penitentiaȝ a peccato suo: feceritqȝ iuditium ⁊ iustitiam pignus restituerit ille impi⁹: rapināqȝ reddiderit: ī mādatiō vite ambulauerit: nec fecerit quicꝙ̄ iniustū. vita viuet ⁊ non morietur omnia peccata ei⁹ que peccauit nō imputabūt ei. hec ibi. ¶ Ad hoc respondet ꝭm Alex. in. iiij. in tractatu ꝺ oratione: qꝛ mutata cōditiōe dicit̄ ⁊ ipse mutari: ꝫ nō mutat sniaȝ quā dedit simplicit ⁊ absolute sine ꝯdiciōe Determinauit eni de⁹ ꝙ terra ꝑducat granū. s. cuȝ ꝯditiōe tacita: si aret ⁊ cultiuet: quo deficiēte nihil oīno fiet: ⁊ tñ deus non erit mutabilis ꝑpter quod Greg⁹ dicit: Nō de⁹ imutat sentētiā ⁊ nō imutat ꝯsiliū. s. volūtatē sue. qđ ego dicit pniaȝ agā ego: intelligit methaphorice dictū. Nā hoies qui nō iplēt quod cōminati sūt penitere vident: ꝙ etiā dicit morte morieris itelligit. s. si ī petō ꝑmāseris: si aūt a peccato resurrexeris: vita viuet ⁊ non morietur. ¶ Secūdo videt̄ ꝯtraria illa scriptura. Geñ. vi. vbi dr: Videns aūt de⁹ ꝙ multa malicia hoiū esset ī terra ⁊ cūcta co. cor. ite. es. ad malū oī tpe: pēituit eū ꝙ hoiēȝ fecisset i terra. Et ifra: pēitet eni me fecisse eos. ¶ Ad hoc rñdet ꝫ Tho. i ṗma pte. q. xix. ar. vij. in rñsione ṗmi argu. Nō ꝟ dñi illud dñi etiaȝ methaphorice intelligēdū ē ꝫ silitudineȝ nrām. Vñ ⁊ Nicho. de lira. ibidē dicit peniuit. i. ad modū pēitentꝭ se habuit. Cū eni nos pēitet destruim⁹ qđ fecim⁹: cuius ħ possit eē absqȝ mutatiōe volūtatꝭ: cū etiā aliqs hō absqȝ mutatiōe volūtatis interdum velit aliqd facer̄: sil̄ intēdēs postea illud destruere: sicut igit̄ penituisse, dicit̄ deuȝ ꝫ silitudinē nostrā seu oꝑationis nostr̄ inquātū hoīeȝ quē fecerat ꝑ diluuium a facie terre dleuit. ¶ Tertio ē alia scriptā que etiā videt̄ ṗdicte ꝯclusiōi ꝯ̄ria esse. s. Esa. xxxviij. de Ezechia rege cui petenti dixit de⁹ Audiui orōne tuā ⁊ vidi lachrymas tuas. Ecce. adijciā sup dies tuos. ānos. xv. ⁊ de manu r̄gis assyrioꝝ eruā te ⁊ ciuitatē istā ⁊ ꝑtegaȝ eā. Ad hoc rñdet ꝫ Tho. vbi. s. i rñsione. ij. argu. Quod volūtas dei cū sit cā ṗma ⁊ vniuersalis: nō excludit cās medias i quaꝝ ꝟtute ē vt aliq effectus ꝑducant sed qꝛ oēs cāe medie nō adequāt virtutē cāe ṗme mlta sūt i scia ⁊ virtute ⁊ volūtate dina q̄ nō cōtinent sub ordine causaꝝ īferioꝝ sicut resuscitatio. Lazari. vñ aliqs respiciēs ad cās inferiores dicere potat. Lazarus nō resurgit. Respiciēs ꝟo ad cām dinā ṗmā potat dicer̄. Lazar⁹ r̄surget ⁊ vtrūqȝ coꝝ de⁹ vult. s. ꝙ aliqñ aliqd non sit futuꝝ ꝫ cās inferiores qđ tñ futuruȝ sit ꝫ cām supiorē vl̄ econuerso. Et sic igitur dicēdū ē ꝙ aliqñ de⁹ ṗnūciat aliqd futurū ꝭm ordinē causarū iferioꝝ: puta ꝫ dispositionē nature vl̄ meritoꝝ qđ tñ nō fit: qꝛ alit̄ est i cā supiori dina. Et iō cuȝ ṗdixit. Ezechie: Dispone domui tue: qꝛ morieris tu ⁊ nō viues: nō, tñ ita euenit qꝛ alit̄ ab eterno fuit in scia ⁊. voluntate dina q̄ imutabilis ē. Agam⁹ ergo pniaȝ frēs charissimi: vt ꝯuertamus ad nos miaȝ dei q̄ sola pnia de celo trahit̄. Propterea Cyprianus de pc. pis. i. c. miror.

dicit. Miror aūt q̄sdā sic obstinatos eē vt dandā nō putēt lapsis pniām: aut penitentib⁹ existimēt veniā denegādā: cū scriptū sit. Memor esto vnde excideris et age pniā: et pria opa fac. Et Hiero. ead. di. c. q2 diuinitatis. dicit. Quia diuinitatis nā clemēs ē et pia. magisq3 ad indulgētiā q̄3 ad vindictā pna: q nō vult mortē peccatoris s3 vt cōuertat et viuat. si qs p⁹ lapsū pctōꝝ ad pniā se ꝯuerterit: cito a vō misericordie iudice veniā ipetrabit. hec ille. Et hec dicta sufficiāt quātū ad secūdā partē huius sermonis que dicitur scripture declaratio.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua ponitur ad predictarū confirmationem scripture exemplificatio.

Ertio i isto sermōe ad ꝯfirmationē p̄dictoꝝ ponēda ē scripture sacre exēplificatio. s. Jone pphe: q cū nollet ire ad p̄dicādū subuersionē niniue, piect⁹ ē i mare: et deglutit⁹ ē a pisce grādi trib⁹ dieb⁹ et trib⁹ noctib⁹ timebat eni' eis p̄dicare displicibilia: et tales cōminationes horribiles. Dicūt eni aliq q ideo noluit ire: qa sciebat deū eē misericordē q de facili eis parceret: si cōuersi fuissēt: et ipse falsus ppheta reputatus fuisset. postq̄3 vō piscis euomuit eū in aridā Jone. Scdō factū est vt scribit Jone. iij. verbū dn̄i ad Jonā scdō dicēs surge et vade in niniuē ciuitatē magnā et p̄dica in ea p̄dicationē quā ego loquor ad te. Et surrexit Jonas et abijt i niniue iuxta vbū dn̄i: nō eni voluit denuo ꝯdicere. q2 iā manū dn̄i expert⁹ fuerat. Sequit. Et niniue erat ciuitas magna itinere dierū triū: et cepit Jonas introire i ciuitatē itinere diei vni⁹ et clamauit et dixit: Adhuc quadraginta dies et niniue subuertet: et ceperūt oēs timere: et tota ciuitas cōmota ē et dicebāt ad alterutꝝ. Nūqd hoc ē verū? Nūqd hoc peccata nr̄a merent? Nūqd iste ē verus ppheta? Nūqd clamor pctōꝝ nostroꝝ ascēdit ad aures dei sabaoth? Nūqd ē āplius operū nostroꝝ aliqd remediū? Nūqd iniqtates nostre adeo sūt mltiplicate: q ampli⁹ veniā reperire nequeāt? Certe deus misericors est et p̄stabilis sup malicia: q nō vult mortē pctōris. sed vt magis cōuertat et viuat. Cōuertamur ergo et agamus penitētiā: clamem⁹ in celum et cognoscam⁹ oipotētē et misericordē deū. Ideo sequit. Et crediderūt viri niniuite i dn̄o. et p̄dicauerūt ieiuniū: et vestiti sunt saccis a maiore vsq3 ad minorē: vbi dicit Alex. de ales q peccata niniue erāt luxuria. et pōpa sup̄bia: vnde ispirati a deo p luxuria p̄dicauerūt ieiuniū: et pro sup̄bia vestiti sunt saccis a maiore vsq3 ad minimū. Ideo sequit. Et peruenit vbū ad regē niniue: et surrexit de solio suo: et abiecit vestimētū suum a se: et indut⁹ est sacco: et sedit i cinere: et clamauit et dixit. in niniue ex ore regis et principū eius di. Homines et iumenta et boues et pecora nō gustēt quicq̄3: nec pascāt: et aquā nō bibāt et operiāt saccis hoies et iumēta: et clamēt ad dn̄m in fortitudine et cōuertātur a via sua mala: et ab iniquitate que ē i manib⁹ eorū. Quis scit si conuertat et ignoscat deus: et ꝯuertat a furore ire sue et nō pibim⁹. Et vidit deus opera eorū: qa ꝯuersi sūt d via sua mala: et misert⁹ ē deus sup maliciā quā locut⁹ fuerat vt faceret eis et nō fecit. Sic faciam⁹ et nos fratres carissimi et deus miserebit nostri et dabit gratiā nobis in presenti Et gloriam in futuro in secula seculorum.

Amen.

¶ Feria. vi. post secūdā dominicam, de aduentu: de qualificatione penitentie. s. quomodo debebat esse integra: et recta. intentione facta. Sermo. xiij.

Ecunque scripta sunt ad nr̄az doctrinā scripta sūt. Iterū vbi. s. Nō sufficit fratres charissimi circa expeditionē vni⁹ negocij scire qd facere debeam⁹ et quātū nisi modū quoq3 expeditiōis cognoscam⁹. Idcirco postq̄3 in supiorib⁹ qdditatē pniē: institutionē, originē, necessitatē: necnon et quātitatē

pnia debet

quãlitatẽ descripsim⁹. Restat vt modũ q̃ꝫ ⁊ cõditionẽ eiusdẽ pnie describam⁹ et hoc qdẽ vtiq̃ꝫ ex fũdamẽto scripturaꝝ doceam⁹: q̃liter .s. pnia nr̃a debeat esse circũstãtiata ad hoc ꝙ sit fructifera: peccatoꝝ remissiua: grẽ impetratiua ⁊ deo grata: q꞉ vt dicit thema assũptũ Quecũ q̃ꝫ scripta sũt. ⁊c. De qualificatiõe igitur pnie tractãtes tres ꝯsideratiões ãnotabim⁹. quarum Prima dicetur integritatis conclusio. Secũda dicetur integritatis descisio. Tertia dicet intentionis rectificatio.

¶ Pars prima huius sermõis in qua declarat ꝙ pnia ad hoc ꝙ sit vera debꝫ esse de omnibus peccatis integra.

P Rimo igit in ista pte ponit illa ꝯclusio sacroꝝ theologoꝝ .s. btĩ Tho. in. iiij. di. xv. ar. iij. q. iij. Et in. ij. pte. q. lxxxvi. ar. iij. Et. Bon in. iiij. di. xv. ar. i. q. ij. Et Ric. ibidem. q. vj. Et Alex. in. iiij. pte sũ. siue i tractatu de pnia in gnãli .s. ꝙ ad hoc q̀ penitẽtia sit vera: necesse ẽ ꝙ sit integra de oib⁹ pctis nemine remanẽte. q̃ cõclusio ꝓbat tribus mõis. Rõnib⁹ .s. auctoritatib⁹. ⁊ ꝯuenientijs. ¶ Pmo ergo ꝓbat rõnib⁹ sic. ñ pt deo satisfieri nisi ꝑ op⁹ deo acceptũ. sꝫ op⁹ i pctõ mortali factũ ñ est deo acceptũ. iux̃ illd. Esaie lviij. Jeiuniũ eoꝝ q ad ꝯtẽtiões ⁊ lites ieiunabãt: deo acceptuꝫ ñ erat: ergo ⁊c. pterea pnia vl' satisfactio ẽ medicina curãs pctã pterita ⁊ a futuris pseruãs: sꝫ pctã sine grã curari ñ pñt. cũ ergo q̃libꝫ pctũ mortale grãꝫ auferat. ⁊ grẽ ꝯtrariet. seqt q̀ de vno ñ pt fieri pnia vl' satisfactio sine alio. pterea pnia dꝫ eẽ talis vt offẽsã tollat ⁊ amicitiã restituat: sꝫ q̀libꝫ pctũ mortale ñ tollit amicitiã sꝫ ipedit. ergo ⁊c. Itẽ dei pfecta sũt opa. Deutero. ij. sꝫ pfectũ ẽ cui nihil deest. ij. phisicorũ. Cũ igit remissio pctoꝝ sit op⁹ miẽ dei ad pfectionẽ ei⁹ reqrit ꝙ oĩa sil' remittat. Vñ. Aug. i li. de pnia ait. Quedã ipietas ifidelitatis ẽ: ab illo q iust⁹ ⁊ iustitia ẽ. dimidiã' spare veniã. ¶ Scdo h idẽ ꝓbat auctãtib⁹. ait eni. Aug. i. li. de pnia. q̀ ẽt hr̃ i. iiij. sñ. di. xv. ⁊ de pe. di. iij. c. sũt plures. sic. Sũt plres q̃s penitet peccasse. sꝫ ñ oĩo reseruãtes sibi quedaꝫ i qb⁹ delectãt: nõ aduertẽtes dñꝫ sil' mutũꝫ. ⁊ surdũ a demõio liberasse: ꝑ q̀ docet nos nũq̃ꝫ nisi de oib⁹ sanari. Si eni vellet pctã ex pte reseruari: hẽntẽ septeꝫ demonia pficere potuit sex expulsis. Expulit ãt septẽ vt oĩa crĩa sil' eijciẽda doceret. Legionẽ ṽo demoniũ ab alio eijciẽs nullũ reliqt de oib⁹: q liberatũ posside ret: oñdẽs ꝙ si ẽt pctã sint mille oportet de oib⁹ penitere. hec ibi. vt pꝫ. hoc ideꝫ ꝓbat auctãte Greg. d̀ pe. di. iij. c. pniaꝫ. vbi sic ait. Qui sic alia deplorat: vt itcrũ alia ꝯmittat. pniaꝫ adhuc agere aut ignorat: aut dissil'at. qd eni ꝓdest si pctã golu xurie defleat: ⁊ tñ adhuc auaritie estib⁹ hanelat? q. d. nihil. Iteꝫ auctãte Isido. ibidẽ. §. irrisor. si. di. Irrisor ẽ nõ penitẽs q adhuc agit qd pẽitcat: nec vr̃ deũ poscere subdit⁹. sꝫ subsãnare supb⁹ Canis reuersus ad vomitũ: ẽ pcitẽs reuers⁹ ad pctũ. multi lachrymas idesinẽter fũdũt. ⁊ peccare nõ d̃sinũt. q̃sdã accipe lachrymas ad pniaꝫ cerno: ⁊ effectũ pnie nõ hẽre: q꞉ in cõstãtia mẽtis in recordatiõe pcti lachrymas fũdũt nec nõ renuiscẽte vsu ea q̃ plorauerũt iterãdo cõmittũt. h ibi. Itẽ ꝓbat auctoritate mgr̃i in. iiij. di. xv. c. penul. ⁊ ẽt hr̃tur de pe. di. v. c. vlti. vbi sic dr̃: Falsã pniaꝫ cõstat esse cũ spretis plurib⁹ de vno solo pnia agit: aut cũ sic agit de vno: vt tamẽ nõ discedat ab alio. h ille. Itẽ auctãte Chrysosto. de cõpũctiõe cordis sic di. Qui praue viuendo pniam agit: in mortis periculo sicut ei⁹ dãnatio incerta ẽ: sic ⁊ remissio dubia Qui ergo cupit cert⁹ esse in morte de indulgẽtia: san⁹ peniteat. san⁹ q̃ꝫ oĩa ppetrata facinora defleat. hec ille. ¶ Cõfirmãt ista ꝑ legẽ canonicã extra de baptismo. m. c. maiores vbi dr̃: Dñs totũ hoiem sanũ fecit i sabbato. glo. nihil reputat actũ dñi aliqd supest ad agenduꝫ. vij. q. i. nihil. xxxviij. di. que in ipsis argu. q꞉ pnia ex pte nõ pt valere ⁊ ex pte sic. ff. familie hercis. l. in hoc iudicio. C. de reputatiõib⁹ q̃ fi. i iudi. l. vna. de cõse di. ij. c.

cõpim⁹. Ad hoc de puer. cõiu. c. placet in gl. Argumẽtũ ẽt qr nõ valet ꝓpte alȋ qd fieri: nisi id totũ fiat: ff. de procuratorib⁹. l. i. cãe. ff. ꝓ derelicto. l. iij. ff. de trãsactiõib⁹ l. cũ hi. nec liberat pign⁹: si de ꝑte sit satisfactũ debiti. C. de distractiõe pignorũ. l. q̃diu. Et. q aliquid debet facere non liberat faciẽdo ꝓ ꝑte. ff. de vbo rũ obligatiõib⁹. l. in executionib⁹. §. plura. ex̃ de pẽis. c. sũma. Et iõ pctm̃ nõ ex ꝑte sed ex toto dimittit. Et de pe. di. iij. §. his auctoritatib⁹. dr̃ his auctoritatib⁹ illoꝝ snĩa destruit: q̃ cũ qs plurib⁹ irretitus fuerit. asserit vni⁹ delicti pnĩa eiusdẽ veniã a dño ↄseq: sine pnĩa crĩs alteri⁹ hec ibi. Et sic patet ex ꝑdictis auctoritatib⁹ qualiter nõ põt peccator facere pñiã de vno pctõ sine alio: ꝛ q̃liter pnĩa nõ valet de ꝑteritis sine dispositiõe cauẽdi a futuris. ℂ Tertio hoc idez ꝓbat in cõueniẽtijs. Si eni hõ de vno pctõ sine alio posset penitere ꝛ deo satisfacere quatuor incõueniẽtia sequerẽt. Primũ est ꝙ hõ sil' placaret deũ ꝛ sil' irasci faceret exẽplo hoĩs q altero hoi se ꝯstraret ꝓ alapa sibi data ꝛ eidem aliã sil' daret. Secũdũ ꝙ cũ aĩa sit simplex i ꝑte esset ↄuersa ad deũ: ꝛ i ꝑte auersa: qꝺ ẽ ipossibile. Tertiũ qr tũc esset restitutio pene sine restitutiõe amicicie ita qꝺ sil' eẽt amicus ꝛ inimic⁹ dei: qꝺ est ipossibile: quia duo ↄtraria nõ pñt sil' eẽ in eodẽ subiecto. s̓ꝫ phꝫ. x. methaphi. Quartũ ẽ ꝙ sil' esset in gr̃a ꝛ sine gr̃a. qꝺ ꝑ simile ẽ impossibile. ℂ Ultra ꝑdicta ponit Aug. ꝙ hõ nõ põt de vno pctõ penitere: ꝛ deo satisfacere sine alio ꝓpter tria icõueniẽtia q̃ sequerẽt. Primũ est qr q̃diu hõ ẽ in pctõ: ẽ inimicus dei. ꝑꝑ qꝺ de⁹ nullã põt infũdere gr̃aꝫ: ex quo sequeret ꝙ gr̃a cum pctõ simul possẽt cõmanere: qꝺ est ipossibile. Scd̃m ẽ q aĩã sequeret ꝙ hõ sine amore dei. i. sine. charitate ꝑueniret ad regnũ. Tertiũ ẽ ꝙ hõ sine vera pnĩa recõciliaret deo: qr ille q ẽ i peccato mortali nõ ẽ capax veritatꝫ nec vere pnĩe: ꝓpter que oĩa tenẽda ẽ ista cõclusio: ꝙ pnĩa debet esse itegra. de oĩbus. s. pctĩs cũ dispositiõe cauendi a futuris. ꝛ hec dicta sufficiãt quãtũ ad p̃mã partẽ huius sermõs

ℂ Pars secũda huius sermõis in qua defensat ꝑdicta cõclusio ab euidentib⁹ cõtrarietatibus.

Secũdo in isto sermõe defẽdẽda ẽ predicte ↄclusio ab euidẽtibus ↄ̃dictionib⁹ ꝑ earũ solutionẽ. ℂ Primo eni predicte ↄclusiõi ↄ̃dicit rõnib⁹ cũ eoꝝ q̃ nõ ẽ necesse esse sil' vnũ põt auferri sine alio. sꝫ pctã ñ sunt connexa qr vnũ ꝑt eẽ siñ alio ergo vnũ eoꝝ ꝑt remitti ꝑ pnĩaꝫ sine alio. preterea pctã sũt debita q̃ nobis relaxari petim⁹ cũ dicim⁹ in orõne dñica. Dimitte nob̃ debita nr̃a. sed hõ q̃nq3 dimittit debitũ vnũ sine alio. ergo ẽt dñs ꝑ pñiam põt dimittere vnũ pctm̃ sine alio. Itẽ ꝑ dilectione dei relaxãt hoĩbus. pctã s̓m illud Miere. xxxi. In charitate ꝑpetua dilexi te. sed nihil ꝓhibet qn deus diligat hoĩnẽ q̃tũ ad vnũ: ꝛ odiat q̃tũ ad alterũ: sicut pctõrẽ diligit q̃tũ ad nãm: odit ãt q̃tũ ad culpã. ergo vr̃ possibile ꝙ deus remittat vnum pctm̃ sine alio. ℂ Scd̃o idẽ ꝓbat auctoritatib⁹ sic. Greg. sup illud Amos. iiij. Pluit super vna ciuitatẽ ꝛ sup alterã nõ pluit. in quadã omel'. super Ezech. sic ait. Cũ ille q ꝓximũ odit ab alijs vitijs se corrigit: vna ꝛ eadẽ ciuitas ex ꝑte ↄpluit ꝛ ex ꝑte arida manet: qa sũt ñ ulli cũ q̃dã vitia resecãt i alijs grauit ꝑdurãt ergo ꝑt vnũ pctm̃ r̃mitti siñ altero ꝑ pniam. Et Ambro. nr̃ sup Bt̃i immaculati. sic ait. Prima cõsolatio ẽ. qr nõ obliuiscit misereri de⁹. Scd̃a ꝓ punitione vbi ꝛ si fides desit pena satisfacit ꝛ releuat hec ibi. Põt ergo aliquis releuari ab aliquo peccato manẽte pctõ infidelitatis. ℂ Tertio idẽ ꝓbat Exẽplis sic hõ põt satisfacere de vno peccato veniali sine alio. ergo a simili de vno pctõ mortali sine alio. Et sic in ifirmitatib⁹ corpalib⁹ sanat vnũ mẽbrũ sine alio: ꝛ vna infirmitas expellit sine alia sic vr̃ vnũ peccatũ posse remitti sine alio Ad p̃mũ horũ dicas ꝙ pctã q̃tũ ad ñ sunt ãnexa q̃tũ ad

tū ad cōuersionē ad bonū cōmutabile:
q2 auaricia cōuertit ad bonū tpale. Lu/
xuria vō ad bonū corporale. sūt tn̄ āne/
xa quātū ad auersionē a bono icōmuta
bili in qua ɔueniunt oīa pctā mortalia ⁊
hac ex parte hūt rōnē offēse. Ad scōm
dicas ꝙ debitū exteriores rei: puta pecu
nie nō ɔtrariat amicitie ex qua debituʒ re/
mittit. ⁊ ideo pōt remitti vnuʒ sine alio:
ſʒ debitū culpe cōtrariat amicicie. ⁊ ideo
vna culpa nō remittit sine alia. Ridicu
lū enim vr̄ ꝙ qs ab hoie veniā petat de
vna offēsa nō de alia. Ad tertiū āt dico
ꝙ dilectio qua de⁹ diligit oēs nāliter: nō
ordinat ad bonū grē ⁊ glorie. a qua im/
pedit homo ꝑ qōlibet pctm̄ mortale. ſʒ
dilectio grē ꝑ quā fit remissio pcti mor/
talis ordinat hoieʒ ad vitā eternā. Juxta
illud ad Ro. vi. Gratia dei vita eterna q̄
ꝓpter nō est similis rō. Ad auctoritateʒ
Greg. dicas ꝙ nō est itelligēda quātuʒ
ad remissionē culpe: ſʒ q̄tū ad cessatio/
nē ab actu: q2 interdū ille q plura pecca
ta ɔsueuit ɔmittere desinit vnū nō tn̄ ali
ud: qđ qdē fit auxilio diuino. ſʒ ex hoc n̄
ꝑtingit vsqʒ ad remissionē culpe ⁊ ad re
q̄sitionē grē: nisi oīa peccata simul desi
nāt: ⁊ a vitijs abstinere disponat. Et ad
auctoritatē Ambro. dr̄ ꝙ ibi nō accipit
fides ꝓut credit in xp̄m: vt sit sensus: ⁊
si fides desit. i. peccatuʒ ifidelitatꝭ adsit:
pena satisfacit ⁊ releuat: ſʒ accipit fides
ꝓ ɔscia vt sit sensus: ⁊ si fides đsit. i. pcti
ɔsciētia. tn̄ pena satisfacit ⁊ releuat: quia
interdū ꝑ penas q̄s q̄s patiēter sustinet
ɔseqt remissionē pcti cui⁹ ɔsciam non
hʒ. Ad illā similitudinē de pctō veniali
dr̄ ꝙ nō ē simile: q2 nullū pctm̄ morta/
le pōt se pati cū charitate: vt pʒ ex supra
dictis. veniale aūt simul ɔpatit se cū cha
ritate: ⁊ iō pt acceptari pnīa de vno sine
pnīa đ alio. ⁊ ad istud exēplū đ ifirmita
tib⁹ corpalib⁹ dr̄ ꝙ n̄ ita se hʒ ifirmitas
corpalis sicut spūalis co ꝙ vna ifirmitas
corpalis sine alia pt curari. nō aūt spūal'
cui⁹ rō est: q2 infirmitates corpales hūt
tolli ꝑ diuersa remedia ⁊ nō ꝑ vnū oēs
aūt ifirmitates spūales. i. pctā oīa hūt re

moueri ꝑ vnū. i. ꝑ grām. Et sic patet se
cunda ps princ. palis hui⁹ sermonis.

¶ Pars tertia huius sermōis in q̄ po/
nit. alia penitētie cōditio. scilicet ꝙ ad h
ꝙ sit vera debet esse recta.

Certio in isto sermōe ponit ista
cōclusio. ꝙ ad h ꝙ pnīa sit vera
debet esse recta itētiōe facta. dic
eni Alex. vbi. s. ꝙ dupliciter pōt eē pnīa
de pctō ɔmisso: Aut ex lesiōe nāe. ⁊ istā
pniam pōt qs hēre ex sola nā sine aliq̄
grā. Aut ex offēsione maiestatꝭ diuine ⁊
ꝑuaricatiōe iustitie: ⁊ ista nō ē sine grā
gratū faciēte vl gratis data. ⁊ ista ē pnīa
vera ⁊ optima ⁊ satisfactoria. Agam⁹ er
go pniaʒ n̄ ex timore solū: ſʒ etiā ex amo
re. vt nō solū penā fugiam⁹: ſʒ ēt grām
acgram⁹. Intētio eni fin Ambro. li. de
offi. iponit nomen operi. Cōfirmat hoc
phs. i. li. ii. đ aīa. di. Oīa iuste denoiant
a fine Si ergo finis bon⁹ ē ꝑꝑ quē ali/
qd facim⁹: ipsū q̄qʒ op⁹ bonū erit. Sed
si mal⁹ est finis. malū erit op⁹. Pʒ h ꝑ
plura exēpla. Nā legit Geñ. xvii. ⁊ xviij.
abrahā: ⁊ sarram risisse: ⁊ tamen ab
rahaʒ laudari: ⁊ sarrā rephēdi. Et vñ h
nisi ex diuersitate itētiōis: q2 act⁹ exteri
or idē fuit: sed abrhaā risit ex ꝓmissiōis
leticia. Sarra vō ex ipetratiōis diffidē/
tia. q̄ stās p⁹ hostiū tabnaculi occulte ri
sit dicens. postq̄ʒ cōsenui ⁊ dn̄s meus vetul⁹
est. voluptati operā dabo q̄si diceret ridi
culū h est. Preterea Luc. xxi. c. pretulit
dn̄s munera vidue muneribus diuitū ex
diuersitate affectiōis. Itē herodes volu
it videre Jesū. Luce. xxij. nec tn̄ lauda/
bat: q2 viderit eū: nec aliqđ v̄buʒ ab eo
audiuit. q2 ex curiositate tm̄ hoc hēbat đ
siderium. zache⁹ aūt laudat Luce. xix. q2
ex deuotiōe cōcupiuit eū videre: ⁊ vidit
⁊ gauisus ē. Preterea Geñ. iiij. Cayn oc
cidit abel ex iuidia. ⁊ vituperatur ⁊ rephē/
ditur: Dauid occidit goliad ex iustitia ⁊
laudat ꝑmi. Re. xviij. Et vt ad ꝓpositum
nr̄m redeam⁹. Pharao pētiuit di. pec/
caui. Exo. ix. solū ꝑꝑ timorē flagellorū.
Silr Antioch⁹ ii. Mach. ix. pētiuit ꝓ
pter lesiōeʒ nāe quā icurrerat: nō ꝓpte

diuinā offensā vt refert Bo.i.iiij.di.xiiij. Quia ꝑpter null⁹ eoꝝ veniā meruit. Sz Dauid ꝑpter dei offensā penituit di.pec caui.ij.ꝝ.xij.vñ statim meruit audire ꝓ ꝓphetaz Natan: Dñs quoqꝫ transtulit pctm̄ a te. Cōfirmāt ista ꝑ auctoritatem Ambrosij i lib.ð officijs.⁊ habet.lxxxvj. di.c.nō satis. vbi dicit. Nō satis ē bene velle nisi sit etiā bñ facere: nec satis ē bñ facere nisi hoc ex bono fonte.i.ex bona volūtate ꝑficiscat. hec ille. Agam⁹ ergo pēitētiā cū ꝑdictꝫ circūstātijs.s.itegritate ⁊ v̄a itentiōe. ⁊ sic idulgentiā pctōꝝ im petrabim⁹ ⁊ ꝑmia eterna cōseqmur: ad q̄ ille nos ꝑducat qui cuz patre ⁊ spiritu sancto viuit ⁊ regnat de⁹ dō ans peccata p penitētiā i secula seculoꝝ. Amen.

Sabbato post secūdā dñicā ð aduētu ð hūilitate v̄ginis gloriose. Sermo.14.

Quia respexit

hūilitatē ācille sue: ecce.n ex hoc btām me dicēt oēs generatiōes. Gloriose vir ginis Marie v̄ba sūt ista q̄ Luc.i.c.scribunt. Quia fres charissimi dies sabbati est dies ð pu tat⁹ deuotiōi v̄ginis Marie q̄ ðdicat⁹ ē ꝑpterea: qz tota fides i sabbato mortuo christo i gliosa v̄gie ꝑmāsit Jdcirco cō mūitatē christiāoꝝ cōsiderās gloriose v̄gini affectāt eē qz ipsa ē mat pia pecca toꝝ ⁊ aduocata ⁊ omniū gratiaꝝ ipetra trix. ait eni Anselm⁹ i libro orationū. O maria dulcissia semp qz beatissima sicut oīs peccator a te auers⁹ ⁊ a te despectus necesse ē vt itereat: Jta oīs peccator ad te conuers⁹. ⁊ a te r̄spect⁹ necesse ē vt viuat. Hec ille. Existiaui ꝑ satisfactiōe deuo tiōis illoꝝ i isto sacro aduētu: oī die sab bati mēorā facere de gloriosa v̄gie ma ria. Et qz in sabbato ꝑcedēti predicaui mus de excellētia ꝯceptiōis ei⁹. Jn ꝑsē ti tractabim⁹ de efficacia meriti sui ⁊ ei⁹ ꝓfūda hūilitate: que ipsi⁹ meriti funda mentū fuit ⁊ causa. Quaꝑpter ait ipsa i v̄bis ꝑallegatis. Quia respexit humi litatē ancille. ⁊c. De q̄ tractātes tres con

sideratiōes ānotabim⁹. quarū. Pria dicet meriti dubitatio. Secūda dicet ma ternitatis declaratio. Tertia dicet profun da humiliatio.

Pars pria huius sermonis in qua declaratur efficacia seu excellentia meri tis virginis gloriose

P Rimo igit in isto sermōe vt vi deat excellētia meriti beate vir ginis orit vnū dubiū multū sin gulare. Si beata virgo Maria meruit vt filius dei in ipsa incarnaretur. Ad cui⁹ dubij declaratiōnē mouet aliud du biū. Si vnqꝫ aliquis fuit tāte sanctitatis ⁊ excellētie. ꝙ meruerit īcarnatiōnē filij dei. videt eni ꝙ sic: qz sentētia est olum theologoꝝ marie. Bona.in.iij.di.iiij. ⁊ Ricar.ibidē articu.iij.q.ij. Et in iiij.dis. xv.articu.iiij.q.vij. Et beati. Tho.secun da secūde.q.lxxxiij.artic.xvi. ꝙ ille q̄ hꝫ istas cōdinones in sua oratiōe meretur exaudiri.s.ꝙ pie.id est humiliter ⁊ reue nerenter. Fideliter id est cū fide. Perse ueranter. Et ad salutē necessaria petat vt patebit infra in tractatu de orone. vn de Math.vij. Ois q̄ petit accipit: ⁊ q̄ que rit inuenit: ⁊ pulsāti aperiet. Sed sancti pa tres q̄ fuerūt ante aduētū xpi. sic petie rūt filij dei incarnatiōnē: in quoꝝ ꝑsona dicitur. Exodi.iiij. Obsecro dñe: mitte quez missurus es. ⁊ psalmo.xvi. Emitte agnū dñe dñatorē terre. Et psalmo.xli. Rogate celi desup: ⁊ nubes pluāt iustū. ⁊ psalmo.lxxxiiij. Ostēde nobis dñe mi sericordiā tuā: ⁊ salutare tuū da nobis. ⁊ Esa.lxiiij. Utinā dirūperes celos: ⁊ de scenderes: Ergo. v̄r ꝙ sancti patres qui precesserūt incarnatiōnē ipsi eā merue rint. Cōtrariū tñ v̄r ꝑ apostolū q̄ ad titū.iij.ait. Apparuit benignitas ⁊ hūa nitas saluatoris nostri dei. nō ex operib⁹ iustitie que fecim⁹ nos: sed ꝑm suā mi sericordiā saluos nos fecit. Et ad Ro. xi. Si g̃ra dei ingt iā nō ex operib⁹: alio qn iā nō ex g̃ra. Sꝫ ꝑm Aug.xiij. de trini tate.c.xix. Jn reb⁹ per tēpus ortis illa sū ma g̃ra est: ꝙ homo in vnitate persone cōiunct⁹ est deo: ergo v̄r ꝙ n̄ aliquis merito

merito sit icarnat⁹: sed ex mera gratia: ergo ꝛc. ℂ Ad istā questionem. Rñdet Ric. in. iij. di. iiij. articu. iij. q. i. dicēs. Q̄ incarnatio dei pōt ꝯsiderari dupliciter. quātū ad essentiā. ꝛ quātum ad circūstātiā. Primo modo dico ꝙ null⁹ vnq̄ꝫ potuit mereri incarnationē filij dei trib⁹ rationib⁹. Primo qꝛ fundamētū meriti nō pōt cadere sub merito. sed incarnatio filij dei semꝑ fuit fundamētū oīs meriti: post lapsū humane nature: inquātū sine fide eius implicita. vel explicita vnq̄ꝫ potuit quis mereri vitam eternā. vnde Augusti: in li. Ench. c. penultimo dicit. Nec antiquorū quicq̄ꝫ iustoꝝ preter fidem xp̄i salutem potuit inuenire ꝛc. Secūdo quia incarnatio filij dei fuit infinita inquātum fuit ad reparādū naturā humanā que q̄uis nō habuerit infinitatē indiuiduā in actu. hūit tamē ī potentia. Quia nisi deus prefixisset numerū: erat apta nata cōicari in infinitum: ergo meritum nullius hoīs puri etiā oīum hoīnum simul sufficere poterat ad impetrandū filij dei incarnationē ꝑ quā humana natura esset reparāda. Tertio qꝛ null⁹ deo nō recōciliatus: pōt mereri de condigno aliquod donū: sed ante xp̄i incarnationē nullus erat deo recōciliatus: qꝛ ſm ordinationē diuinā recōciliatio presupponebat filij dei incarnationē: ergo nullus poterat mereri illō quo erat recōciliandus: qꝛ satisfacere nō poterat pro delicto. ſm Anselmū libro. ij. Cur deus homo. ℂ Si autē loquamur de predicta incarnatione. Secūdo mō. s. quantū ad circūstātiam hoc potest eē dupliciter. aut quātū ad circūstātiā tp̄is. aut quātū ad circūstantiam persone in q̄ debebat incarnari. Primo modo potest dici ꝙ sancti patres meruerunt ꝙ filius dei naturā humanā assumeret eo tēpore quo ipsam assumpsit. ipsi enī flagrātissimis desiderijs vt dictū est presupposita filij dei incarnatione futura meruerūt eius accellerationē. Secūdo modo quantum ad personā Respondet distinguēdo ſ꜠ Theologos. Ric. ꝛ Boñ. vbi supra. ꝛ etiā in. ll. sententiaruꝫ. di. xxvij: arti. ij. q. ij. Q̄ duplex est meritū: meritum cōdigni ꝛ meritū ꝯgrui. Meritū condigni est illud in quo reperitur ꝑfecte ꝛ complete ratio merendi. q̄ scilicꝫ est quedaꝫ adequatio meriti ad premiū sicut exēpli causa. Ille qui laborauit per totū diem mereꝛ de ꝯdigno habere vnū carlinū. Meritū congrui est illud ī quo nō perfecte ratio merendi reperiꝛ tamē cōgruū est vt habeat aliqd̄ p̄miuꝫ: sicut qui laborauit partē diei mereꝛ. ñ de ꝯdigno: sed de congruo etiā habere carlinū Modo ad propositū nostruꝫ: si loquamur de primo merito: dicūt theologi ꝙ nulla persona meruit ꝙ filius dei incarnareꝛ. qꝛ nulla adequatio est ꝛ mensuratio. Si āt scdō mō dicūt theologi q̄ sic quia. s. beata virgo Maria propter sanctitatē: humilitatē: ꝛ innocentiā p̄supposita futuritiōe incarnatiōis filij dei meruit: vt in ipsa conciperet: qꝛ ſm Anselmū in libro de conceptu virginali. Decebat vt illius conceptio fieret de matre purissima. ꝛc. Et iō de ipsa cantat ecclia Btā viscera Marie v̄ginis q̄ meruerūt portare eterni patris filium. Et hoc sufficiat quantuꝫ ad primam partem huius sermonis.

ℂ Pars secunda huius sermonis in qua declaratur. ꝙ virgo Maria tāte fuit dignitatis vt meruerit dici mater xp̄i.

[S]ecūdo in isto sermone ad cōmendationē bea. virg. poniꝛ ista ꝯclusio ſm Ric. in. iij. di. iiij. ar. ij. Quod vir. est tante dignitatis ꝙ vere potest dici mater dei. Ad cuius conclusionis probationē presupponuntur duo deinde infertur conclusio. ℂ Primo presupponitur ſm eundem doc. ca. dis. ꝙ virgo Maria vere fuit mater naturalis corporis Christi: qꝛ quicquid reqritur ad rōnē maternitaꝫ fuit in v̄gine respcū Jesu xp̄i: ꝑ v̄tutē generatiuā. humorē sāguineū in mēbris digestū in semen ꝯuertit eo mō quo semē ēī mulieribus ꝛ illud semē cecidit sine q̄cūq̄ꝫ trāsmutatiōe: ꝛ decordiatiōe ad locū debitū

trāsmisit. ꝛ in nutritiōe ꝛ ꝯseruatiōe pue ri: cooꝑta fuit ꝑfecti⁹ ꝛ excellenti⁹ ꝙ̄ alie mulieres plura aūt non reqrūt. Sꝫ hic posset argui ꝙ si ꝟgo ē mr̄ nālis cristi ꝛ vera ꝙ nō potuit seruare ꝟginitatē: qa mā nāe hūane cōstat ex semie viri ꝛ fe mine: aut ergo nō fuit verū corp⁹ hūa nū. aut fuit ex vtroqꝫ semie ꝛ ista ābo sūt maxia incōueniētia. Rn̄dit beat⁹ Tho. i tertia pte. q. xxviij. ar. i. i respōsiōe vlti. argu. qꝛ ſm phm̄ l. ii. de gnātiōe aīaliuꝫ Semē maris nō ē sicut mā in cōposi tione ꝓlis: sed solū sicut agēs. vn̄ ꝑ hoc ꝙ semē maris defuit i cōceptiōe corꝑis xp̄i. nō sequit̃ ꝙ defuit ei ꝓpria mā de bita ꝛ sic fuit verū corp⁹ hūanū: virtutē aūt actiuā que reqrebat̃ ex pte viri sup pleuit spūs scūs sine aliqua inordinatio ne vt seruaret̃ virginitas. ❡ Scd̄m ꝙ ꝑ supponēdū est ſm eū. Ric. in. iij. di. iiij. i qōnib⁹ circa literā Qd̄ multis mōis dr̄ filiatio. Prio mō dr̄ filiatio creatiōis ꝛ sic āgeli ꝛ oia creata sūt filij dei creatiōe Scd̄o mō dr̄ filiatio nālis. s. qn̄ gignit̃ sibi silē in spē de substātia sua. ꝛ sic xp̄s ſm ꝙ hō dr̄ fili⁹ virg. nālis. Tertio mō dr̄ filiatio adoptiōis ꝛ sic oēs sum⁹ filij adoptiui ipsi⁹ dei. s. iusti ꝛ angeli. Quar to mō dr̄ filiatio imitationis: ꝛ sic mali sūt filij diaboli qꝛ imitāt̃ ipsū de qb⁹ dr̄ Joh. viij. Uos ex patre diabolo estis. Et ecōuerso. s. boni sūt filij xp̄i. de qbus dr̄ Joh. i. Dedit eis potestatē filios dei fieri Quīo dr̄ filiatio ꝯiūctiōis ꝛ sic oēs reli giosi sci Frācisci dicūt̃ fratres ꝛ filij eius. ꝛ etiā dicūt̃ fratres q iurauerūt insimul fraternitatē. ❡ Tertio his ꝓsuppositis īfert̃ cōclusio. s. ꝙ ꝟgo Maria nō ē nec dr̄ mater dei rōne ꝑmaꝝ quātuor filia tionū: vt pꝫ intuēti sed solū rōne ꝯiūctio nis. Nā vt dicet̃ infra deo dāte in die na tiuitatis dn̄i: fuit ꝯiūcta ꝑsona diuia filij dei. cū carne formata de puro sanguini bus gloriose virgi. ꝛ ēt cū aia ipsi⁹. ꝛ sic factū ē illud aggregatū filij dei aie ꝛ cor poris. xp̄i ꝛ notāter dico aggregatū n̄ cōpositū: qꝛ nō est facta alteratio i vtro qꝫ extremoꝝ: qd̄ . qd̄ cꝫ aggregatū nun ꝙ̄ ē separatū: qꝛ qd̄ semel assūpsit nūqꝫ di misit. s. corp⁹ nec aiam. nō. enī intelligit̃ de hūanitate: qꝛ xp̄s nō fuit homo i tri duo posito: ergo ꝙ virgo dicat̃ vere mr̄ isti⁹ aggregati rōne iseꝑabilis cōiūctio nis: vocabit̃ ꝯsequēter mater dei. Cui⁹ rō ē: qꝛ ſm phm̄ qd̄libet cōpositū noiat̃ a nobiliori forma ipsi⁹. Uocat̃ enim hō aia i scriptura sacra: qn̄ in fine Gen̄. dr̄ Septuagita aie intrauerūt i egyptū. Cū igit̃ in isto aggregato dicto. nobilior sit ꝑ sona diua. sic verū est dicere: demōstrā do xp̄m. Maria ē mater isti⁹: ꝛ in isto ē ꝑsona diua. cū qd̄libet noiet̃ a nobilio ri seqt̃ ꝙ ē verū dicere. Maria ē mater dei. Jdeo cātat eccl̄ia. scā dei genetrix in tercede pro nobis. Sūt ꝛ alie rōes q̄ cā breuitatis omitto. Sꝫ ad ꝯfirmationē ꝑ dictoꝝ i ista pte ꝛ ꝑcedēti. Textū nostre Ambro. adduco: q. i ij. li. d ꝟginitate ait Quid nobili⁹ mr̄e: Quid splēdiduo ea quā splēdor elegit: Quid casti⁹ ea q̄ sini corꝑis cōtagiōe gnāuit: Ei vt d celsis ta eeā ꝟgo erat nō solū corꝑe: sed ꝛ mēte. hūilis cord. verbis grauis. aio prudēs nō in icerto diuitiaꝝ: sꝫ in ꝑce pauꝑtū spūi reponēs: intenta opi: sermōe vere cūda: arbitrio mētis nō hominē. sꝫ deū q̄rēs. Jnsuꝑ nolēs nulli offēdere: oib⁹ bn̄ velle: maiorib⁹ assurgere: eqlib⁹ nō inuidere: iactantiā fugere: rōnē seq ꝟtu tē amare. Qn̄ ista fastidiuit iopē. risit de bilē: vitauit pauperē: Nihil in oculis toꝛ uū: nihil in ꝟbis ꝓcax: nihil in actu ve recūdū: nō incessuo fractior: nō gestus solutior: n̄ vox petulātior. ita vt ipsi spēs corꝑis simulachꝛū fieret mētis. Talem hāc euāgelista mōstrauit: talē angel⁹ re perit. Talē spirit⁹ sctūs elegit. qd in sin gulis moretur. Hec ille. Et sic patet se cūda pars istius sermonis.

❡ Pars tertia istius sermōis in q̄ de claratur ꝙ cū tāte dignitatis in virgine ma ria fuit sua ꝓfunda humiliatio.

Tertio in isto ſmōe tractādū ē quō cū tāte excellētie ꝛ dignitatis i. b. vir. fuit sua ꝓfunda hūiliatio. ❡ Ad cui⁹ euidētiā notādū ē ꝙ ꝙ̄to vna ꝟtus

operatur

opař cū maiori difficultate tāto est ma/
gis meritoria Nā magis meret castitatē
seruās carne tētat⁹:quā nō: ⁊ habēs pa
tiētiā in aduersis ꝯ iniustitiā:quā iuste pa/
tiēs ⁊ hūilis inter pōpas ⁊ dignitates. ⁊
facultates ꝙ ignobilis ⁊ paup ⁊ miser:
ſ3 virgo Maria fuit nobilissima ⁊ pul/
cherrima corpe īter oēs dñas mūdi vt
dicet in sabbato sequēti. Fuit etiā habū
dās in facultatib⁹. vt p3 in adoratiōe ma
gorū vbi fuerūt ei data munera ꝓciosa.
Fuit et grādiū ꝟtutū ⁊ magne fame: q̄
inter bona tꝑalia cōnumerāt. Fuit vtiq3
ꝓ eminēs dignitatib⁹: q2 regina celi ⁊ ter
re mř dei: ⁊ tñ hūilima. O virgo glorio
sa. O ꝟginitatē alabastrū. O suauitatis
odor. Tu ꝟgo alta generositate. ⁊ altissi
ma pulchritudine: ⁊ tñ ifinita hūilitate
Tu sublimis abūdāti facultate: ⁊ tñ ꝓfū
da hūilitate. Tu gloriosa dignitate: ⁊ tñ
in hoc mūdo misera hūilitate. Fuit eni3
virgo Maria hūilis ante partū: in par
tu ⁊ p⁹ partū. Ante partū fuit hūilis i an
nūtiatiōe angelica. Luc. i. vbi dicit ꝙ tur
bata ē in sermōe ei⁹ ⁊ cogitabat qualis
ēēt illa salutatio virgo gloriosa. Alterata
est virgo ex celsitudine inaudite laudis
Et in fine euāgelij seq̄t. Ecce ancilla dñi
fiat mihi ſm ꝟbū tuū. vbi demōstratur
ꝙ nō ē elata in tāta salutatiōe. ſ3 potius
hūiliata. Deinde hūilis fuit in visitatiōe
helisabeth: ita vt veniret dña ad ancillā
⁊ mater dñi ad matrē serui. de q̄ dicitur
Luc. i. Exurgēs Maria abijt i mōtana
cū festiāriōe. et salutauit helisabeth. In
partu etiā fuit hūilis: quia filiū suū pepit
nō i palatijs laureatis: nec in lecto ebur
neis n̄ i pānis pōpaticis: ſ3 reclinauit eū
in ꝓsepio: q2 nō erat ei loc⁹ i diuersorio.
Luce. ii. c. Post partū etiā fuit humilis.
qđ maxie fuit i ꝓsētatiōe sua ⁊ oblatione
ꝓ filio in tēplo facta p⁹ tēpus purgatio
nis eius: vt pat3 Luce. ii. Obediēdo le/
gi Moysi ad quā n̄ erat obligata: vt vi
debit infra in die purgationis sue. Ecce
ergo quāta humilitas bea. vir. que tanta
fuit: vt ꝓpter ipsā digna efficeret mater
dei. Quod ꝯfirmat Aug. sermōe. ij. ꝺ ei⁹

natiuitate dicēs. Dic mihi ia3 queso: ia3
sancti sanctorū mater: queādmodū ma
terni ordinis liliū niuei coloris ꝯuallium.
sine succo humāe ꝓpaginis ⁊ sine hym
bre carnalis seminis in sinu eccl'ie ger/
minasti. Dic mihi queso vnica mř: qb⁹
manib⁹: vel quo deitans articulo in vte
ro tuo format⁹ est dei fili⁹: cui⁹ deus so
lus est pater. Dic obsecro te p eū qui talē
te fecit: vt ipse fieret in te. Dic inquā mi/
hi quid boni egisti: quātū ꝓmiu3 obtu/
listi: p quas potestates ambisti: quos pa
tronos adhibuisti que suffragia ꝓmisi/
sti: quo sensu: vel qua cogitatiōe. ad hoc
vt accipes ꝓuenisti: vt virtus ⁊ sapientia
patris que attingit a fine vsq3 ad finē for
titer. ⁊ oīa disponit suauiter. totus vbiq3
manēs: ⁊ sine vlla sui mutabilitate i vte
rū tuū veniēs. ita castellū castū tui vētris
incoleret: vt ingrediēs nō lederet: ⁊ exi
ens incolumē custodiret. Dic mihi que
so queādmodu3 ad hoc ꝓuenisti. Et illa
ꝯuis ame qđ obtulerim mun⁹. ⁊ vnde
mater efficerer creatoris. Oblatio mea
est virginitatis promissio: nō a me mihi
data: sed ab ipso mihi auctore bonoru3
omniū cōcessa. Oē eni datū optimū ⁊c.
Oblatio mea est humilitas mea: ⁊ ideo
Magnificat aīa mea dñm ⁊c. Nō au/
ro eleuatā tunicā meā: nō pōposo cultu
radiātis auri ornamentum ceruicis mee:
aut pōposoꝝ lapidū margaritaꝝ ꝺpēdē
tiū aspexit in aurib⁹ meis: aut gēmaru3
ruborē attēdit nec succo mēdaci colore3
sed respexit humilitatē ancille sue. hec il
le. Rogemus ergo oīpotētē deū humi/
liter vt per humilitate3 bea. vir. cōcedat
nobis grām i ꝓsētī ⁊ gloria3 in futuro in
secula seculorum Amen.

¶ Dñica tertia de aduētu. De periculis
que incurrunt tardantes de pctīs pniā3
agere vsq3 in finem. Sermo. xv.

Audete in
domino sēper. Iterū
dico gaudete. mode/
stia vestra nota sit om
nib⁹ hoībus. Scribū

tarū ḃba ad Col. iiij. c. ¶ Ad maiorē
penitētie cōditionis declarationē p⁹ tot
dicta de ipsa ad extirpandū vnū errorē
valde piculosū multoꝝ penitētiā tardā/
tiū vsq₃ in finē vite: ꝛ sic existimantiū se
posse saluari: cogitaui in p̄senti sermone
tractare, q̄₃ sit piculosa vsq₃ in finē peni
tentie dilatio: vñ de talib⁹ sic pniā₃ dif/
ferentib⁹ loqt̄ ꝓpheta in psona eoꝝ di/
cens. Circūdederunt me dolores mortꝪ
ꝛ picula inferni inuenerūt me. Nā₃ dei
iudicio fit: vt q pñiā dū sani sunt age/
re nolunt: in piculis grauib⁹ incurrant:
ex qbus difficillimū ꝛ q̄si ipossibile est
aiam euadere cū salute. Qua de re si qs
ea recta cōsideratione cōsiderare velit.
citi⁹ ad ipsam in vita dū sanus erit ve/
niet assumēdā. Idcirco ait apostolus in
verbio preallegatis. Gaudete in dño sē
per, pniam agendo de peccatis que gau
diū spirituale cōfert. Iterū dico gaude/
te: modestia vestra p pniā₃ nota sit oib⁹
hoibus. ¶ De periculis ergo tardātiu₃
pniam vsq₃ in finē tractāteo nouē rōes
assignabim⁹ qb⁹ q̄₃ piculosa sit pnie₃ di
latio. vsq₃ in finē aptissime demōstrabi/
m⁹. quarū. Prima dicet̄. passiōu₃ occu
patio. Secūda dicet̄ circūstātiarū priua
tio. Tertia dicet̄ pcōꝝ habituatio Quar
ta senilis cōditio. Quinta demonū im/
pugnatio. Sexta tpaliū intricatio. Se/
ptima gratiaꝝ ꝯsūptio. Octaua ab oib⁹
derelictio. Nona ꝛ vltima tēporis abla/
tio. De qbus hoc ordine procedem⁹: qꝛ
de primis tribus in prima parte De ali/
is tribus in secunda. De vltimis vero tri
bus i tertia parte huius sermōis tracta
bimus.

¶ Pars prima de tribus primis peri/
culis que incurrūt hi qui vsq₃ in finem
tardāt pniam agere.

p Rrimo igitur in isto sermōe tri
bus rationib⁹ ꝓbabim⁹ piculo
sam eē pnie dilatiōe₃. ¶ Prio
rōe occupatiōis passionū. Adeo enī in
firmitate pctōꝝ dolore atq₃ cruciatu in
tensissimo ꝛ timore q̄nq₃ seperati₃: q̄nq₃
do q₃ cōiunctim impedit̄. vt vsus liberi
arbitrij: ꝛ rōnis: ꝛ volūtas q ad dignā₃
susceptiōe₃ sacramēti pnie reqrit: ita sit
impedit⁹: q nequeat ad ipsā assumēdā₃
se exercere: nec miru₃: qꝛ fm Augu. li.
lxxxiij. questionū. q. xxxvi. passiones cau
sate a tristabilibus plus mouēt. q̄₃ pas/
siones causate a delectabilib⁹. Et nihil
omin⁹ delectatiōis passio vehemens vt
ait Augu. in li. de ciui. dei. quādoq₃ im/
pedit totaliter vel fere. vsū rōnis huma
ne. Quāto igit̄ alterabūt amplius trista
biles passiones doloris vel timoris vsu₃
rationis q vt dixim⁹ ad verā pniam as/
sumēdā reqrit̄ liber. Si vo dicas q do
lor vel timor qui mēti hoīs inest nō tota
liter impedit intellectū vel volūtatē: hoc
verū esse fateor: tñ multū impedit: ꝛ per
cō sequēs remissius: ꝛ iperfectius vsus in
tellectus ꝛ volūtatis: tūc pōt hēri: q vix
sufficit ad displicētiā requisitā ad pniam
verā. hoc piculū tangit. Aug. in li. de pe.
dicens. Difficile est vt tunc sit vera pnia
quādo tā sera vēit. quādo cruciatus mē
bra ligat: ꝛ dolor sēsu₃ opprimit: vt vix
hō aliqd cogitare valeat. Et ibidē. Idē
Augu. ait. vt notat̄ per Magistrū sen/
tentiarū₃. in. iiij. di. xx. Et de pe. di. vij. c.
nullus sic. Nullus expectet pēitere: quā
do peccare nō pōt: arbitrij querat liber
tatē: vt delere possit cōmissa: nō necessi
tatē qui prius itaq₃ a peccatis relinqtur
q̄₃ ipsa relinquat nō ea libere: sed quasi
necessitate ꝯdemnat. Hec ille. Tant⁹ nē
pe quādoq₃ sensitiuus dolor opprimit: ꝛ
cruciatus mēbra coarctat: q vix hō ali
qd cogitare valet: vnde Greg. inqt Tā
ta est ibi vis doloris, q alibi nō pōt fieri
vis cogitatiōis. Patet hoc p exēplū. Sic
qui habet dilectissimū filiū pre oculis ad
mortē horribilē p̄paratū. vicinūq₃ infir
mū hēat de cui⁹ icomodo nihil vel mo
dicū cogitat: nec etiā an oculos suos hꝫ:
qd mirū si dilectū filiū quē ante oculos
habet: tenet: cogitat: ꝛ infirmi obliuiscit̄
quē n̄ videt nec diligit multū₃. Sic in ꝓ
posito sēsualis appetit⁹ ꝛ carnalis amor
su⁹ filius dilectus est que₃ peccator cru/
ciatū i tormētis ante oculos suos habet
Absens

Absens vicin⁹ modicū qdem dilect⁹ est
ipse deus seu propri⁹ spirit⁹ cuius pecca
torz oblitus scit. cū angustia doloris et timo
ris cōprimit. Si aūt vicinū spm̄ suū in/
telligere volum⁹ cui⁹ etiā tūc obliuiscit
testimoniū ab Augustino hēmus in ser
mone innocentiū dicēte. Percutit hac
aiaduersione peccator vt moriēs obliui
scat sui. qui dū viueret oblit⁹ est dei. Et h
est rō Scoti in. iiij. sententiarz. di. xx. q. ii.
Scdo idē pbat rōne priuatiōis circū
stantiarz. Ad hoc eni q pnia sit deo gra
ta et peccatorz remissiua. debet esse debi
tis circūstātijs circūstātiata. Circūstan/
tia. s. principij vt fiat voluntarie nō coacte
Iuxta illud pphete. psalmo. liij. Volūta
rie tibi sacrificabo. Nō hētur. xx. q. iij. c.
presens cleric⁹. Quod etiā ꝯfirmat apo
stolus secūde ad Cor. ix. c. xxiij. q. vi. §.
ex his dicens. Nō ex tristicia aut ex ne/
cessitate. hylarē. n. datorē diligit de⁹. Cir
cūstātia vtiqz finis. s. vt nō tātū fiat ex ti
more: sz etiā ex amore. Vnde Aug. in p/
dicto. c. nullus inqt. Scriptū est. nemi/
nē sine charitate saluū esse. Nō vtiqz in
solo timore viuit homo. Quē ergo sero
penitet oportet nō solū deū timere iudi
cē: sed iustū diligere nō vt tīi penā time
at sed etiā anxiet p gloria. Ex verbis igit
Aug. patet hoc q licet hō timeat penaz
timorē tñ proponere debet charitatē di/
uinā. Sz difficile est in tali extremitate
hēre hūc actū. hac principali circūstan
tia intentionatū et regulatū. Et hoc ma
xime propter duo. Prio q timet infer
nū Nā qui vsqz nūc fuit impenitēs non
videt tūc extorquere a seipso displinaz
nouā peccatorū suorz nisi timore immiē
tio pene nō charitatis diuine: psumit. n.
q si remotus a pena eēt sicut prī⁹. non
extorqueret a se displicētiā illā: sicut etiā
nec prius. Scdo q timet mortē. Nā sal
tē aliqd simpliciter inuoluntariū videt cā
isti⁹ displicētie scilicz expectatio illa mor
tis propinqua. Mors eni illa inuolūta/
ria est. et quod nō fit nisi ex presuppōne
cuiusdā inuolūtarij. nō simpliciter dici po/
test voluntariū. que ꝯfirmāt p auctoritatē
Cypriani ad Antoniū de cornelio et ei⁹
laudib⁹: et fortitudine: et contra nouatia
nū et scismaticos dt. Domin⁹ i euāgelio
beatos dicit plangētes: q qui plāgit mi
sericordiā prouocat qui pertinax et sup/
bus ē iram sibi et penā iudicij venientis
exaggerat. Et idcirco fratres carissimi:
pniam nō agētes nec dolorē delictorūz
suorz toto corde et māifestata lamētatio
ne sue pfessionis testantes: phibendos
oino censuim⁹ a spe cōicatiōis et pacis
si infirmitate aut periculo ceperint depre
ri q rogare illos nō delicti pnia: sz mor
tis vrgentis admonitio cōpellit nec di/
gnus est in morte accipere solatiū: q se
nō cogitauit moriturū. hec ille. Quod
ēt patere potest per Exemplū. Non eni
oino voluntarie proijciet quis merces su
as in mare: nisi ex suppositiōe cuiusdaz
periclitatiōis quam tollit. Quod autem
fit nisi sit voluntarium: non est multum
acceptabile illi cui fit quia non videtur
propter eius amorem fieri. Ex defectio
ne igitur istarum circumstantiarum pa/
tet quam difficile sit penitentiaz fructuo
sam peragere. Et hec est etiā ratio Sco
ti vbi supra. ¶ Tertio et vltimo in ista
parte probatur etiam rōne habituatio
nis peccatorum. Ait enim philosophus
in secundo Ethicorum. Ex frequentatis
actibus generatur habit⁹ de difficili mo
bilis et ideo peccator in tali hora existens
habituatus vsqz tūc in peccatis propter
illum habitum contractum: multum re
trahitur ab actu penitentie. Ampla est
via per quam piscis natat in nassam. le/
tusqz comedit inuentam escam. sed po/
stea quando vult exire non potest. Sic
euenit peccatori qui habitum peccato/
rum induit. propterea clamans David
dicebat Saluū me fac deus quoniam
intrauerūt aque vsqz ad animā meā. Infi
xus sū in limo profundi. et nō ē substātia
In hoz aūt figurā popul⁹ israel. q diu i
captiuitate steterat sub pharaōica serui
te ab eo difficiliter liberat⁹ ē sicut patz i

Exodo. Ex quibus oibus patet: q̃ pnia
est festinãda nõ autẽ tardãda. Ad quo/
rũ ɔfirmationẽ tria adducũt exẽpla ciui
lia. Primũ est sicut cũ debet fruct⁹ ali/
cui vie vel itineris per aliquã domũ: si
edificio alteri⁹ impediat via illa poterit
illũ ꝓhibere per interdictũ noui operis
ff. de noui operis nũciatiõe. l. si seru⁹ in
dicet. §. si fecerit. Qđ verũ ẽ si op⁹ ẽ no/
uũ. l. i. §. hoc interdũ. ff. de noui operis
nũciatione. Sic oẽs xpiani habẽtes ius
eundi p viam mãdatoꝝ dei versus celũ
si per malã cõsuetudinẽ ⁊ obstinationẽ
vult eos impedire diabol⁹ edificãdo do
mũ vitiorũ iuxta illud ps. In via hac q̃
ãbulabã abscõderũt supbi laqueũ mihi
ꝓhibẽdus ẽ p noui operis nũciationẽ id
est per pnie festinationẽ. qua aliter diabo
lus posset allegare q̃ op⁹ illud est anti/
quũ: ⁊ ideo destrui nõ debet. Et io ꝓ
uerb. xxij. dicit. Adolescẽs iuxta viã suã
cũ senuerit nõ recedet ab ea. Et hoc est
q: cõsuetudo inducit seruitutẽ. Extra de
foro cõpetenti. c. cũ contingat. Secũdũ
exẽplũ: q: cũ seruitus alicui debebat lu/
minis. Et aliqd fit quo impedit. potest
illud impedire p noui operis nũciatio/
nem. ff. de seruitutib⁹ vrbanoꝝ pdioꝝ
l. inter seruitutes. Sic peccator impedi/
re debet p pniam hostes anime: qui ni/
tũt ab eo excludere lumẽ gre ⁊ glorie. di
cẽtes illud psal. Usq; in eternũ nõ vide/
bit lumẽ. Et hoc debet cito facere: quia
peccata tanto sunt grauiora. quãto diuti⁹
aiam detinẽt infeliciter alligatã. Extra đ
cõsuetudine. c. cum tanto. Et consuetu/
do peruersa ex diuturnitate non leuigat
crimen sed auget. xxiiij. q. j. c. scisma. Et
extra de symonia. c. satis. vnde male ex/
cusat qui dicit q̃ consuetudo mala facit
se iurare. blasfemare. inebriari. ⁊ cetera.
Tertium est quia sicut ille qui habet ius
ducendi aquam oportet q̃ vtatur iure
suo: quia si posset ostendi: q̃ duab⁹ esta
tibus nõ sit vsus: tunc amitteret ius su/
um. ff. de aq̃ q̃tti. ⁊ esti. l. i. sic pctõ ɔhabẽs
ius viendi pnia si tardet ea vti pdit ius
suũ: sicut pdiderũt virgĩes ille. Math

xxv. Et sic patet q̃ ꝓpter pിculũ ɔsuetu
dinis pnia ẽ festinãda. Et sic trib⁹ rõni
b⁹ patet q̃ sit piculosũ tardare pniam
vsq; in finẽ.

¶ Pars secũda huius sermõis in q̃
põnũt tria alia picula q̃ icurrũt hi q vs/
q; in finẽ tardãt penitentiã agere.

Ecũdo i ista parte q̃ sit piculo
S sa tardatio pnie vsq; i finẽ trib⁹
alijs rõnib⁹ ẽ ꝓbãdũ. ¶ Prio
rõne seruilis cõditiõis: etiã s̃z Sco. vbi
s̃. q dicit sic: q̃ quãto aliquis minus est
domin⁹ sui actus i corpore: tãto regrit
itensio: displicẽtia melius ad hoc q̃ sit
dispositio sufficiẽs ad ɔ̃letiõez ɔmisse cul
pe pctõr aũt i extrẽis agẽs min⁹ ẽ dñs
act⁹ exterioris ad peccãdũ: regrit igitur
s̃z rectã iustitiã dei displicẽtie intensior
mot⁹ ad iustificationẽ eius q̃ ad iusti/
ficationẽ sani cũ tñ vix possit habere eq̃
itẽsũ: ergo ⁊c. Quã rõnẽ tãgere videtur
Aug. i. li. de pe. ⁊ i. li. đ lapsu mũdi. sermo
ne. xxiiij. qđ habet trãsũptiue i. iiij. di. xx.
⁊ đ pe. di. vij. §. q̃ vbi dicit: si qs posi
t⁹ i vltia extrẽitate sue egritudinis volue
rit accipe pniã ⁊ accipit: ⁊ mox recon/
ciliabit ⁊ hic vadit: fateor vobis. Nõ illi
negam⁹ qđ petit: s̃z dicere nõ p̃sumim⁹ q:
bene hic exeat. Si securus hinc exierit
ego nescio penitentiam dare possumus.
securitatem dare non possum⁹. Nũqd
dico dãnabit s̃z nec dico saluabitur. Uis
ergo a dubio liberari vis qđ incertũ est
Age pniã dũ san⁹ es. q si sic egeris di
co tibi quia secur⁹ es q: pniam egisti co
tpe q̃ peccare potuisti. Si aũt vis agerẽ
pniã qñ peccare nõ potes pctã te dimi/
serunt nõ tu illa. Itẽ Aug. ibidẽ: Bapti
ȝatus ad horã secur⁹ hinc exit. fidelis bñ
viuẽs securus hinc exit: agens pniam ⁊
recõciliatus dum sanus est ⁊ postea bñ
viuens securus hinc exit agens pniam
⁊ recõciliatus ad vltimũ securus hinc
exit ego non sum secur⁹ vñ q: securus
nõ sũ. pniam dare possum. hec ille. S̃z
dices forte tunc petũ dimittitur etiam
peccatori. ꝶ. Aug. vbi. supra Due sunt
res. aut ignoscitur tibi aut nõ ignoscitur
ad horã

quid horum tibi futurum sit nescio: er/
go tene certũ: ⁊ dimitte incertũ. ¶ Multi
tñ suscipiũt exẽplũ a latrõe cui⁹ ⁊ si fue/
rit sera pnĩa. nõ tñ fuit sera indulgentia:
nec tales aduertũt q̃ nec simile de aliq̃
alio legit in scriptura sacra: positusq̃ fit
in sũmitate mortis misericordie dei in fi
gura humani generis latrocinanti. ⁊ so/
la dei misericordia liberati. insup vt te/
stat Magr̃. in. iiij. sẽtẽnar. di. xx. i. fi. c.
i. licet. latro in fine veniam meruisset de
oĩ crimine. ñ tñ dedit baptiçatis peccãdi
⁊ pseuerãdi auctatẽ. ¶ Scdõ idẽ, pbat
rõe ĩpugnatiõis dẽonũ: fz eni greg. dia
bolus grauiores tentatiões suggerit quã
to magis peccatorẽ appropinquare fini
cõspicit. insidiat eni in abscondito quasi
leo i speluca sua. Insidiat vt rapiat pau
perẽ: rapere pauperẽ dũ attrahit euz in
laq̃o suo humiliabit euz: vnde sicut mu
rigula ad foramina isidiat muri: ita dia
bol⁹ i fine vite ⁊ ppe exitũ aie isidiat pec
catori: vñ tali pctõri. Salomõ ecclisti/
ci. xi. cauit dicẽs. Attẽde tibi a pestifero
veneno. i. a diabolo. Fabricat eniz mala
s. culpe i vita: ne forte. s. in hora mortis in/
ducat sup te subsãnationẽ in ppetuũ. Si
igit peccator nõ potuit spias tẽtationes
tollerare quin caderet qñ erat san⁹: quõ
grauiores tollerabit qñ erit ifirm⁹? Peri
cẽdus vtiq̃ foret q̃ dũ vincẽs ⁊ san⁹ ẽ ⁊
fortis dicit se pugnare nõ posse: deniq̃
cũ fact⁹ ẽ ita debilis ⁊ ifirm⁹ q̃ se mouere
nõ põt petit cãpũ certaminis igredi: ar/
maq̃ sibi postulat dari. Maior itaq̃ de
risio. cõuenit huiõi pctõri q̃ tẽpe tã peri
riculoso ⁊ arcto debilis ⁊ ifirm⁹ cõ̃ isidi/
as versutias ⁊ violẽtias dẽmonũ pugna
re querit.: cũ sicut ait apostol⁹ ad Ephe.
iiij. Nõ est nobis colluctatio maxie tpe
isto aduers⁹ carnẽ ⁊ sãguinẽ: fz aduers⁹
pncipes ⁊ ptãtes aduers⁹ mũdi rectores
tenebrarũ harũ: cõ̃ spiritualia negtie i ce
lestib⁹: Itẽ apostol⁹ Petrus pme. iiij.
c. Vigilate ait. q: aduersarius vester dia
bol⁹ tãq̃ leo rugiẽs circuit querẽs quez
deuoret: cui resistite fortes in fide. i. in fi
deli obseruatione mandatorũ dei in vi
ta. ¶ Tertio idem ,pbatur ratione intri
cationis tpaliũ. Occupat eni intellect⁹
hic in tali hora a cogitatione rerũ tpaliũ
quas in vita dilexit: vt recte illud psal. di
cere possit. Cor meũ cõturbatũ est in me
dereliquit me v̈tus mea: ⁊ lumẽ oculorũ
meorũ ⁊ ipsũ nõ ẽ mecũ: quia cogitatio
nes adeo cor eius opprimũt, q̃ in eo il
lud Job. xx. verificat: Cogitationes mee
varie succedunt sibi: ⁊ mens mea in di/
uersa rapit. tũc eni experit talis illud ec/
cliastici . xli. O mors quã amara ẽ me/
moria tua. Ecce talis peccator de q̃ pro
pheta inquit. Quorũ filij sicut nouelle
plantationes in iuuentute sua filie eorũ
compositẽ: circũornate vt similitudo tẽ/
pli. Promptuaria eorum plena: eructã
tia ex hoc in illud ⁊c. in tãto periculo cõ
stitutus quid aliud cogitat? qd aliud dis
ponit? qd deniq̃ in eius mẽte versatur?
qd aliud nisi ad qd afficit: hoc exẽplariter
visũ est semel in mercatore quodã quẽ
dũ sui ad penitẽtiã quo ad poterant inui
tarent. ipse sic eos interrogabat. Quãti
precij est nunc libra pyperis? quomodo
lana vẽdit ⁊ his verbis vitã finiuit. vt in
eo cõpleret qd Math. vi. scribit. Ubi ẽ
thesaur⁹ tu⁹ ibi ⁊ cor tuũ erit. Et sic patz
tribus alijs rationib⁹ q̃z periculosa sit di
latio pnie vsq̃ i finẽ

¶ Pars tertia huius sermonis in qua
ponitur tria alia pericula q̃ incurrũt hi
qui tardant de peccatis agere penitentiã
vsq̃ in finem.

t Ertio in ista parte probat trib⁹
alijs rationib⁹ dilatione penitẽ/
tie vsq̃ in finẽ esse periculosam.

¶ Primo ratione cõsumptionis gra/
tiarũ. Duo nempe sunt genera gratiarũ
Unũ est gratie gratificantis qd est chari
tas que solum perdit p peccatũ mortale
Aliud est gratie gratis date que ⁊ si non
perdatur per peccatũ mortale tamen in
extremis agenti maxime peccatori aufe
runtur. Et hoc ex euidentissima diuine
misericordie ⁊ iustitie dispensatione sa/
pientissime ordinatur. Unde ecclesiasti
ci. xii. c. dicit. Memẽto creatoris tui in

tenebrescat sol: ⁊ lumē: ⁊ stelle: ⁊ luna. ⁊
reuertat̄ nubes post pluuiā. Uaria enim
sunt genera. gratiaꝝ gratis dataꝝ: que/
dam mentalis. s. intellect⁹ bonus ⁊ cla/
rus: voluntas libera: ⁊ memoria firma:
hec sunt velut sol lucēs in intellectu: ca/
lens in voluntate: ⁊ vigens in memorie
facultate: de quo sole cū homo est iuue/
nis ⁊ sanus dicit̄. Ecclesiastici. xlij. c. Sol
illuminās ꝑ oīa respexit: lumē est cō scie
scīlla. de quo ꝓpheta inquit Signatū
est super nos lumē vultus tui dn̄e dedi/
sti leticiā in corde meo. Stelle sūt sensus
nostri: tā spirituales ꝙ̄ corporales: de q̄
bus Baruth. iij. dicit̄. Stelle dederūt lu
mē in custodijs suis luna cor nostrū de
notat: siue appetitū nostrū carnalē mu/
tabilē velut luna d̄ quo ecclesiastici. xxvij.
dicit̄. Stultus vt luna mutabit̄: que oīa i
vltiā infirmitate ab tenebrescūt: diuoꝗ
iudicio fit vt tāto maiori in mēte ꝯtēpto
ris fiat cecitas: quāto maior ꝑcedētuꝫ
gratiaꝝ fiat prius in mēte humana cla/
ritas que cecitas in nube denotat̄. Et iō
ait apostolus. ij. ad Cho. vi. c. hortamur
vos ne in uacuū graciā dei recipiatis. Ti
mēdū ē ergo ne pctō: nimis tarde aiaꝫ
suā manumittat: vt sit in casu illi⁹ q̄ ma
numittit seruū suū cā mortis: sub illa cō
ditiōe q̄ si ꝯualuerit lib eē desinat. Qui
q̄dē modus manumittēdi lꝫ valeat apd̄
leges ciuiles vt patet. ff. de manumissiōi
bus. l. mortis cā tn̄ qd̄ sic q̄s aiaꝫ suam
manumittat apd̄ deū nō valet. Timēdū
est eni ne talis moriēs sit in casu legis q̄
h̄. ff. arborū furti cesarū. l. si plures. i q̄
lege iudiciū dat̄: ꝙ arbor sit illi⁹ in cu⁹
horto viuit ⁊ radices hꝫ: ⁊ nō illi⁹ in cu
ius terra declinat q̄n̄ scindit̄. Sic ē de il
lo q̄ viuēs vult eē in dn̄io diaboli: ⁊ mo
riēs vult caput suū declinare ad deū qd̄
erit difficile. ¶ Secūdo idē ꝓbat̄ rōne
derelictiōis oīuꝫ. In tali eni extremitate
degēti maxie si diues fuerit ⁊ magnat⁹
ad sūt parētes ⁊ amici: nō nisi ad tpalia
pretēdētes ⁊ nihil de spirituali salute aie
sue sollicitātes quoꝝ alter. s. vxor vel filij
capsas claudit: alter ei sigillū appōit: alt

q̄z ei aliq̄d nō dimisit turbatus recedit:
alter aliq̄d asportare festinat. alter vesti
mēta dilaniat: alter linteamina hēre ꝓ
curat: ⁊ nullus est q̄ de ꝓximo morien/
do crucē ostēdat: dei misericordiā ꝑ quā
pro nobis mortu⁹ est ei ꝓponat: vn̄ di/
cere de eis ipse potest: diuiserūt sibi vesti
mēta mea ⁊ sup̄ vestē meā miserūt sortē
Nō quāti periculi sit prīs medicis de ꝓ
pria ⁊ infirmoꝝ aia nō curātib⁹ ostēdit
decretalis extra de peni. ⁊ re. cū infirmi
tas vbi dicit̄. Cū infirmitas corporalis
nō nū ꝙ̄ ex peccato ꝓueniat dicēte dn̄o
languido quē sanauerat: vade ⁊ amplius
noli peccare ne deteri⁹ aliq̄d tibi ꝯtigat
ꝑsēti decreto statuim⁹ ⁊ destricte ꝑcipi/
mus medicis corpoꝝ: cuꝫ eos ad infir/
mos vocari cōtigerit: ipsos sup̄ oīa mo
neāt ⁊ inducāt vt medicos adu ocēt aia/
rū vt postꝙ̄ fuerit infirmo d̄ spūali salu
te ꝓuisū: ad corꝑalis medicine reme/
diū salubrius ꝓcedat̄. Cū causa cessāte
cesset effect⁹: hoc quidē inter alia huic
causā dedit edicto: ꝙ q̄dā in egritudīs
lecto iacētes cū eis a medicis suadet̄ vt
de animaꝝ salute disponāt in desperatio
nis baratrū ruūt: vnde facil⁹ periculuꝫ
mortis incurrūt Si q̄s aūt medicoruꝫ
hui⁹ nr̄e ꝯstitutiōis postq̄ꝫ ꝑ ꝑlatos lo/
corū fuerit publicata trāsgressor extiterit
tādiu ab ecclie igressu arceat̄ donec pro
trāsgressione hmōi satisfecerit cōpetēter
Ceterū cū aia multo sit ꝑciosior corꝑe
sub iterminatiōe anathematis ꝓhibe/
m⁹ ne q̄s medicoꝝ ꝓ corporali salute
aliq̄d egro suadeat: qd̄ in ꝑiculū aie cō
uertat̄ hec ibi. Si aūt medici hoc decre/
to tāta seueritate ad ꝑdicta cogunt̄: quā
to magis parētes. fratres filij: vxores: ce
teriꝗ cō sanguinei ⁊ ꝓpinqui ad ꝑfacta
arctant̄: cū ceteri etiā ꝓximi ꝓ loco ⁊ tē
pore ⁊ instante necessitate ad hoc ex di/
uino ꝑcepto obligati sint dicēte Math.
xxij. Diliges ꝓximum tuū sicut teipsuꝫ.
solēt nēpe tales ⁊ maxie vxores dn̄e re/
cordātib⁹ de cōfessiōe ⁊ cōione infirmo
nō dū est tēpus. cui dicto faciēda est glo
sa. Nō ē tēpus vere q̄ diabolus super in
firmū

firmū tātā hēat ptātē: sed vtiqꝫ tempus est ꝙ igrossetur lingua ꝺficiat memoria ⁊ nolit: vel nō possit aīo ꝯfiteri scelera sua nec cōdere testamēta: de quib⁹ dicit glosa i. §. sepe aūt ⁊ est tex. institiuta qb⁹ nō est permissum facere testamentum. Sepe aūt literati hoīes ⁊ eruditi varijs casibus loquendi ⁊ audiēdi facultatē amittūt: vbi glo. amittūt ⁊ maxime impij aduocati. ¶ Tertio ⁊ vltimo idē probatur rōne absolutionis tpis. ¶ Multi enim sperant i mortis articulo penitere: sed heu miseri nō considerant: ꝙ de futuris contingentibus nō ē veritas certa: vt aiūt plius ꝑio piermēias. lꝫ humana vita sit breuis. Juxta illud Job. xiiij. Homo nat⁹ de muliere breui viuens tēpore: replet⁹ multis miserijs qui quasi flos egreditur ⁊c. Et licet quotidie moriamur: vt ait. Seneca. xxiiij. epl'a. ad lucillū sic di. Quotidie morimur: quotidie demit aliqua pars vite: ⁊ tunc quoqꝫ cū crescim⁹ vita decrescit infantiā amisim⁹: deinde pueritiā vsqꝫ ad extremū quicqd tēporis transit perit: nūc ipsū quē agim⁹ diē cū morte diuidim⁹: tamen duꝫ i extremis quisqꝫ laborat tēpus aliqd nō expectat in q̄ bonū agat: ideo dicit dn̄s. Math. xxiiij. Vigilate q: nesciꝫ qua hora dn̄s vester ventur⁹ sit: ⁊ apocali. iij. dicit. esto ergo vigilās. ⁊ subdit. Si ergo nō euigilaueris veniā ad te tanqꝫ fur i nocte. Et ideo cātat ecclesia: Emendem⁹ in meli⁹ que ignorāter peccauim⁹: ne forte ꝑoccupati die mortꝫ queram⁹ spaciū pn̄ie ⁊ inuenire nō possim⁹: ⁊ apl's ad gal. vi. ait Operemur bonū dū tēp⁹ habemus Et. ij. ad Cho. vj. idem inquit. Tempore accepto exaudiui te: ⁊ in die salutꝫ adiuui te. Ecce nunc tēp⁹ acceptabile: ecce nūc dies salutis. ꝑpter oīa ꝑdicta exclamās Aug. ait. O vita ꝑfēs ꝙꝫ multos ꝺcipis q̄ duꝫ cognosceris nihil es cum videris vmbra es: cū exaltaris fum⁹ es insipientibus dulcis es: sapientibus amara es: q te querunt nō te cognoscunt: ⁊ q te cognoscunt nō te querunt: q te fugiūt ipsi te intelligunt vera nō est via quam oñdis. Figura es velut somniū. alijs ostēdis te longam vt in fine ꝑdas: alijs breuem vt dum penitere volunt non permittas alijs largā vt faciant quecūqꝫ volūt: alijs angustam vt non faciant bonum: alijs tristem vt non cōsolentur de bono. hec ille. ¶ Agamus ergo penitentiam velociter ⁊ non tardemus ne in eternum pereamus: Sed gratiam dei percipientes ⁊ in ipsa vsqꝫ in finem perseuerantes sē per bonum facientes ⁊ diuinis preceptis attendentes ad eternam gloriam peruenire valeamus: vbi omnipotens deus viuit ⁊ regnat vnus ⁊ trinus pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus cum omnibus angelis ⁊ suis scis in scloꝝ secula. Amē

¶ Feria secunda post tertiam dominicam de aduentu. De iustificatione impij que fit per penitentiam.

Sermo. vi.

Gaudete in dn̄o semper. Iterū dico gaudete modestia vestra nota sit omnibus hoībus. Iterum vbi. s. Post dicta de penitentia fratres charissimi ꝯgruū ē ⁊ conuenientissimum: vt de iustificatione impij que fit per penitentiā aliquid breuiter disseramus. Et quia ex hoc letari valde debemus: ꝙ ꝑpter pn̄iām iustificationis gratiam acquiramus. Idcirco verba nunc apostoli iterū assumpsi dicentis. Gaudete in domino semꝑ ⁊c. Cum eniꝫ penitentia sit causa nostre iustificationis: que iustificatio fit per criminis remissionem: peccatoris vocationem: mentis renouationem: cordis sanationem: muneris infusionem. De tali iustificatione per pn̄iam facta ⁊ horū ad iustificationē concurrentiū iustificatione conuenienter est tractandū. Nam ꝙ iustificatio fiat ꝑ criminis remissiōe ꝫ patet per glosaꝫ super illo verbo ad. Romanos. viij. Quos vocauit hos ⁊ iusti-

ficauit: dicēte. s. remissionē peccatorum. Itē q̄ fiat per pctōris vocationē patet: q̄a sicut ille q̄ vocat distat ab eo q̄ vocat ita ille qui iustificat quantū ad terminū a quo. s. q̄ ad peccatū: ē distans ab eo. s. deo iuxta illud psal. Lōge a peccatorib⁹ salus. Preterea quod idē fiat per mētis renouationē patet: quia sicut culpa ē cā turpitudinis. debilitatis: ⁊ corruptionis: ita iustificatio est causa virtutis integritatis ⁊ decoris in aīa ⁊ i potētijs. Itē q̄d fiat p̄ mentis sanationē patet: q̄ sicut sanitas corporis fit per debitā cōmēsurationē humorū. ita iustificatio impij p̄ rectitudinē mentis ad deū. Itē q̄ fiat per muneris infusionē patet: quia iustificari idē est q̄d gratificari: sed gratificatio a grā dei efficit: ⁊ ad grām ordinat in presenti et ad pfectionē glie i futuro. ¶ Ex q̄bus oībus iustificatio sic diffinit bz. gl. ad ro. viij. Iustificatio ē remissio pctōꝝ ⁊ ꝯsumatio bonoꝝ opeꝝ. Et scūs Tho. sic eā diffinit. Iustificatio est trāsmutatio de statu culpe ad statū grē. In q̄bus v̄bis tāgit recessus a termino a q̄ cū dr̄ Iustificatio est trāsmutatio de statu culpe. vel iustificatio est remissio pctōrū: ⁊ ēt tangitur recessus ad terminū ad quē cū subdit Iustificatio est transmutatio ad statū iustitie vel consūmatio bonorū opeꝝ. Que vt clari⁹ videant ⁊ q̄lr ordie pctōr per penitētiā iustificet. Sciendū, q̄ ad iustificationē ipij tria ꝯcurrūt q̄ꝝ Primū dr̄ liberi arbitrij cōmotio. Secūdū dr̄ culpe detestatio. Tertiū dicit p grē infusionē culpe deletio. ¶ Ad q̄rū declarationē aduertēdū fm̄ Ric. in. iiij. di. xvij: ar. iiij. q. ij. q̄ sic ad hoc vt ex vno elemento fiat aliud cōcurrūt quattuor. Unius forme corruptio ⁊ alterius generatio: ⁊ dispositio ad corruptiōē vnius: ⁊ dispositio ad generationē alterius: sic eū de impio fit iustus requirūt quattuor s. impietatis destructio que est culpe remissio: ⁊ grē īfusio: ⁊ dispositio ad d̄structionem impietatis que est culpe detestatio: Et dispositio ad susceptionem grē q̄ est liberi arbitrij ad deū cōuersio

¶ Pars prima hui⁹ sermonis in qua declaratur q̄ ad iustificationē ipij ꝯcurrit liberi arbitrij cōmotio.

Primo igit in isto sermōe de iustificatione impij tractātes sciēdū q̄ primū necessariū ad hoc q̄ ipsa iustificatio ipij sequat ē liberi arbitrij cōmotio. Q̄nis cū aīa in pctō iacēs per se nō possit a pctō resurgere nisi diuina gratia incitet: ⁊ inuitet. ꝓueniat: q̄ ait Augu. in. li. de ecclīasticis dogmatib⁹: Nā et ad querēdā salutē libertas arbitrij sz admonēte pri⁹ deo vel inuitāte ad salutē. ⁊ in. li. de natura ⁊ grā idem ait. Nemo dicat sic hominē factū esse: vt de iustitia quidē possit in peccatū ire: ⁊ de pctō ad iustitiā ire nō possit: sz vt in pctm̄ iret sufficit liberū arbitriū quo se vitiauit. Ut aūt redeat ad iustitiā op⁹ hz medico: q̄m san⁹ nō est: op⁹ hz iustificatione: quia mortu⁹ est. Itē in eodē li. idē ait. Naturā hois dignis laudib⁹ honoram⁹. eiusq̄ laudes ad creatoris gliā referam⁹. Sed q̄a nos creauit ita sumus grati. vt nō sim⁹: q̄ sanat ingrati. Uitia sane nostra que sanat nō diuino opi: sz humane volūtati iustitieq̄ illius ⁊ vindicte tribuam⁹: sz ⁊ i nostra ptāte fuisse vt nō accederēt ꝯfitēur: ita vt sanēur i illi⁹ magis. q̄ꝫ in nr̄a esse ptāte fateamur hec ille. hoc idē affirmat Ber. super cant. omel. xxxiij. di. Sciāt hostes grē nec ad bonū cogitādū p se sufficere cor humanū. Et in. li. de libero arbitrio. c. xvij. idē ait. Conatus liberi arbitrij ad bonū cassi sūt: si a gratia dei nō adiuuent: ⁊ nulli si nō excitant. Que est etiā sēctia oīum theologoꝝ maxime bti Tho. pria scōe. q. cix. ar. vij. Et beati. Bo. i. ij. dis. xxviij. ar. i. ⁊ in. q. i. ¶ Attamē bz sētētiā oīuz theologorū Gratia nō pōt: q̄ non vult posse cogere arbitriū nostrū. Et ideo ad iustificatiōē eius impij requirit p̄paratio ⁊ cōsensus anime vt. s. infusiōe diuine grē incitātis ⁊ inuitātis acquiescat. Qđ pbat tripliciter. s. Rōne: auctoritate: ⁊ similitudine. Primo pbo rōne: q̄ nisi aīa aegescat per cōsēsū. affectū. vel desideriū ⁊ conatuz

⁊ conatũ nũꝗ̃ infundit̃ gratia: eo ꝙ talis tanꝗ̃ inuitus ⁊ inuolũtari⁹ est in/dispositus: nec de⁹ cogit liberũ arbitriũ sed solũ excitat. Tria enĩ requirunt̃ ad bonũ meritoriũ. s. inuitatio gratie: cõsensus liberi arbitrij: operatio bona que sũdatur in gratia ⁊ libero arbitrio ꝯsentiẽ/te. Inuitatio gratie dei nũꝗ̃ d̃ficit: ſ3 aĩa cũ libero arbitrio nõ cõsentit: ⁊ iõ sepe nõ se ad bonũ disponit: nec a peccato resurgit: vñ si aliqs velit attẽdere ordinẽ liberi arbitrij ⁊ grẽ dine. audiat Aug. i li. d̃ diuinis dogmatib⁹ dicẽtẽ: Initiũ salutis nr̃e deo miserãte habem⁹: vt acqescam⁹ salutari ĩspirationi nr̃e ptãtis ẽ. ¶ Secũdo h̃ idẽ ꝓbo solũ auctoritate Ber. dicẽꝭ Donũ dine gratie: tã absq̃ ꝯsensu recipiẽtꝭ eẽ nõ põt: ꝗ̃ absq̃ grã dantꝭ. hec ille ¶ Tertio h̃ idẽ ꝓbo silitudĩe: qr sicut ille q habet vel tenet oculũ clausũ lumẽ naturale vl' sensibile nõ põt recipe: sic ita ille q nõ se ꝑparat vl' dispõit faciẽdo qđ ĩ se ẽ nõ põt lumẽ spũale. s. diuĩe grẽ recipe: ⁊ iõ nõ põt iustificari. Et ꝯfirmãt be. Tho. ⁊ Ricar. vbi. s. Et sic patet pri/mũ qđ ꝓpositũ ẽ. s. ꝙ ad iustificationẽ impij ẽ necessari⁹ ipe cõsensus liberi arbi. ¶ Pars secũda hui⁹ s̃monis i q̃ d̃clarat̃ ꝙ ad ipij iustificationẽ requirit̃ culpe detestatio.

f Ecũdo i isto s̃mone dico ꝙ ad iustificationẽ ipij reqrit̃ detestatio ꝑ ꝯtritionẽ ⁊ displicẽtiã q̃ ꝓbo tripliciter: rõe: auctoritate: ⁊ silitudĩe. ¶ Primo ꝓbo rõe sic: Sicut se h3 i trãsmutatione locali ita se h3 in ꝯuersione mẽtali: sed in trãsmutatione locali: ita ẽ ꝙ corpus nõ põt accedere ad terminũ ad quẽ nisi prius deserat terminũ a quo Sic ⁊ in iustificatione oportet ꝙ sit recessus a pctõ sicut a termino a q̃: ⁊ sit accessus ad iustitiã: sicut ad terminum ad quẽ: vt p3 ꝑ diffinitionẽ iustificationis: vbi. s. nõ põt peccator iustificari: nisi prius pctã cõmissa sibi displiceãt. ¶ Scđo hoc idẽ ꝓbo silitudine sic. Videm⁹ ad sẽsum ꝙ in aere obscuro nõ põt solis claritas introduci nisi prius obscuritas pe/pellat̃: sic a silĩ est de obscuritate culpe ⁊ claritate diue grẽ. Nã claritas diue grẽ introduci nõ põt nisi culpe obscuritas excludat̃. Itẽ sicut ad hoc ꝙ corpus formet̃ ꝑ aiaʒ in esse nature. oportet ꝙ corpus ꝑ naturã disponat̃ pri⁹ ordine nature quã infũdat̃ aĩa a creatore: sic ad hoc ꝙ aĩa impij informet̃ ꝑ iustificationẽ in esse grẽ: oportet ꝑcedere ꝯuersionẽ volũtatis ad deuʒ ꝑ detestationem culpe. ¶ Tertio hoc idẽ ꝓbo auctoritate psalmiste dicentis Sacrificiũ deo spũs ꝯtribulat⁹ ⁊ ꝯtrit⁹ ẽ sacrificiũ q̃ pctã soluũt̃: ergo ⁊c. Ista ꝯfirmat. b. Tho. in. iiij. di. xvij. ar. iij. Et p̃ma scđe. q. cxiij. ar. ij. Et sic patet scđm in iustificatione impij necessarium.

¶ Pars tertia hui⁹ sermonis in q̃ declarat̃ ꝙ ad impij iustificationem cõcurrit gratie infusio.

t Ertio ⁊ vltio i isto s̃mone tractãdũ est d̃ tertio ꝯcurrẽte ad iustificationẽ ipij qđ d̃r remissio culpe ꝑ infusionẽ grẽ. Nã postꝗ̃ pctõr detestat⁹ ẽ culpã ꝑ actũ attritiõis ⁊ displicẽtie. necessariũ ẽ ad deletionẽ clpe: pri⁹ ordine ꝗ̃ natur̃ fiat infusio grẽ diue: qđ ꝓbo tripliciť. s. rõne silitudĩe: ⁊ auctoritate. ¶ Prio rõe i sinuat̃ sic: Nulla virtus finita h3 potẽtiã ĩfinitã: ſ3 offensa dei vel culpa q̃ de⁹ offendit̃ ẽ malũ ĩfinitum eo ꝙ culpa vel offẽsa est cõmissa ꝯ deũ q est bonũ ĩfinitũ ⁊ iõ ad remissionẽ culpe hũana nã ꝑ se nõ sufficit ꝓpter qđ ad ei⁹ remissionẽ o3 ꝙ grã diuĩt⁹ ĩfũdat̃: sicut ẽt ad merẽdũ vitã eternã. Scđo h̃ idẽ ꝓbo silitudine. Quia sicut apđ nos videm⁹ ꝙ possibile ẽ ꝙ vn⁹ hõ: aliquẽ aliũ hoĩe3 nec diligat: nec odiat. ſ3 si eũ offendit nõ põt ꝯtingere ꝙ ei dimittat offẽsam sine spãli beniuolẽtia: ita ẽt apđ deũ est: ſ3. n. aũꝗ̃ homo peccasset in statu. s. inocentie posset eẽ sine culpa ⁊ sine grã tñ postꝗ̃ peccauit nõ poterat eẽ sine culpa nisi dimitteret ei offensa ex speciali dei beniuolẽtia: spãlis aũt dei beniuolẽtia ad hominẽ sine grã reparari nõ põt: ergo ⁊c. ¶ Tertio hoc idem probo auctoritate

apl'ad Ro.iij.di. Iustificati grat p grãz
ipsi⁹. Ista ɔfirmat beat⁹ Tho.in.iiij.dis.
xiiij.ar.iij. Quã īfusionē grē seqt remis/
sio culpe.qđ pbat tripliciter.s.rōne: auc
toritate: ⁊ exēplo. Prio rōne sic: Iusti/
ficatio est qdā trāsmutatio de statu clpe
ad statū iustitie. In motu aūt rqrūt tria
Priuz est motio mouētis. Scđz ē mo
tio mobilis. Tertiū ē ɔsecutio finis: vbi
grā. Nā qñ aer illuminat sunt ibi tria.
Primo est ibi īfluētia lucis. Scđo ē ibi
īfluētia aeris. Tertio ē ibi absētia obscu/
ritaš: ex qb⁹ oīb⁹ seqt claritas ⁊ aeris illu
minatio. Et sic a simili ī iustificatiōe im
pij sūt ista tria. pmo ē ibi īfusio grē. scđo
assēsus aīe. tertio ɔtritio vl' ɔpūctio clpe
ex qb⁹ seqt remissio clpe. Ubi sciēdū q
īfusio grē accidētaliter se hz ad remissio
nē clpe: sicut fuit ī statu īnocētie ⁊ ī chri/
sto hoīe qūi ad pmū instāo sue ɔceptio
nis: vñ īfusio grē īcludit remissionē cul/
pe ex pte stat⁹. qñ. s. hō est in statu pctī: ⁊
tūc ad iustificationē ipij ē necessaria re/
missio culpe: ⁊ oñ remissionē clpe ē ne/
cessaria īfusio grē sine q nō pōt fieri re
missio clpe. ¶ Scđo hoc idē pbo simi/
tudie tali: qr sicut ī nālib⁹ generatio vni⁹
est corruptio alteri⁹: qđ pz sic: qr aduēt⁹
lucis ī aere ē abscessus obscuritaš cā: ita
a simi infusio grē ē cā remissiōis culpe in
eo q iustificat. Tertio h idem pbo aucte
Esa. pphete.xxvij.c. sic di. oīs iste fruc/
t⁹ iustitie ē vt auferat pctm̄ Ista ɔfirmat
beat⁹ Tho. vbi.s.⁊ pma.ij.q.cxiij.ar.vi.
p totū. Quā culpe deletionē ɔcedat no/
bis dñs p grām in pñti ⁊ in futuro glo/
riā in secula seculoꝝ. Amen.
¶ Feria tertia post tertiā dñicaz d aduē
tu. Iterū de iustificatione ipij p pēnitten
tiā. Sermo decimusseptimus.

Gaudete in

dño semp: iterum dico
g gaude. mo. v. n. sit oib⁹
hominib⁹. Iteruz vbi
s. q̄uis fratres charissi
mi ī sermō e pcedēti mul
ta dixerim⁹ de iustificatiōe ipij terminā/
do quot videlicet ad ei⁹ itegrationē cō/
currūt. Nihilomin⁹ ad maiorē iustifica/
tiōis ipij explicationē: ⁊ ipsi⁹ dignā ɔmē
dationē. restat vt aliq̄ alia de ipsa satis cō
grue tractem⁹: vt. s. itelligam⁹ q̄lē ordinē
pdicta ī se habeāt ⁊ q̄ntē dignitatis ⁊ ex
cellētie sit ipsi⁹ iustificatiōis op⁹ p pniaz
facte. Et iō vt ait aplš in vbis pasūptis
Gaudete ī dño semp. s. pniaz agētes: ite
rū dico Gaudete: qr p pniaz vraz a deo
iustificabimini: qr iustificatiōe nihil ma
ius fieri pōt. De q̄ vltra pdicta: tria sunt
notāda: quoꝝ Primū dicet iustificatio
nis ordinatio. Scđm dicet iustificatiōis
miraculosa opatio. Tertium dicetur iu/
stificatiōis significatio.
¶ Paro pma hui⁹ smōis in q̄ dclarat
qñ ipij iustificatio sit miraculosa ⁊ qñ ñ.
p Rimo igit ī isto smōe tractan/
dū ē q̄lr dicta ī pcedēti smone ī
uicē ordināt. Ad qđ efficiēdum
tres ɔclusiōes annotant: quaꝝ Prima
ē q iustificatio ipij ē actio istātanea. Se
cūda ē q īfusio grē ī hac iustificatiōe ē
pmaria. Tertia ē q ipij iustificatio essen
tiali⁹ respicit grē infusionē q̄ pctōꝝ re/
missionē. Pria ɔclusio sic declarat sm
Ric. in. iiij. di. xvij. ar. iiij. q. vi. di. q iusti
ficatio ipij ɔsiderari pōt: vel q̄tū ad mo
tus disponētes ad eā q sūt detestatio cul
pe ⁊ ɔuersio volūtatis ad deū. Uel quā/
tū informes ⁊ sic iustificatio nō fit in in/
stān: qr ista duo nō semp sūt in istātivno
nec inter se: nec cū iustificatiōis essētia.
Uel q̄tū ad grē īfusionē ⁊ pdictoꝝ mo
tuū formationē: ⁊ culpe remissionē in q
bus ɔsistit iustificatiōis essentia: ⁊ sic iu
stificatio ipij fit ī eodē istān: qđ pbo sic.
Iustificatio originaliter pcedit ex infu/
sione grē spūs sancti: sz infusio spūs scti
fit in istāti: ergo ⁊c. vñ glo. sup illud act.
ii. Fact⁹ est repente de celo son⁹ ait: Ne
scit tarda molimina spūs scti grā pz hoc
p exēplū. Efficacior ē virt⁹ diuia ad agē
dū q̄ vtus nature: sz vtute nature illu/
minatio aeris ⁊ exclusio obscuritaš fit ī
instāti: ergo multomagis iustificatio pec
catoris q̄ ɔsistit ī remissiōe culpe ⁊ infu/
sione

sione gr̃e. Ista ɔfirmat beat⁹ Tho. i. iiij.
di. xvij. ar. v. q. iij. et p̃ma. ij. q. cxiij. ar. vij
p totũ ꝙ si ɔ̃dicat sic: intellectus nõ põt
plura itelligere simul vt dicit ph̃s. ij. to-
picoꝝ nõ põt ergo simul ferri ad ɔside-
rãdũ pctm̃ ⁊ deũ: sed ad iustificationem
impij reqrunt detestatio pcti ⁊ tendẽtia
in deũ q̃ includũt cognitionẽ pcti ⁊ dei
ergo iustificatio ipij nõ est in istãti. Ad
hoc. dr̃ ꝙ vt dicũt oẽs theologi: intellec
tus põt plura simul itelligere: ⁊ volũtas
velle qñ vnũ ordinat ad aliud: sic aũt est
in ꝓposito ɔsideratio eni culpe ⁊ detesta
tio ei⁹ ordinant ad cõsiderationẽ dei ⁊
ɔuersionem volũtat̃ ad deũ ⁊ sic patet p̃
ma ɔclusio. ¶ Scd̃a ɔclusio sic decla-
rat ſm Alex. de ales vbi. s̃. Cũ ad iusti-
ficationẽ ipij q̃tuor requirant vt dictum
est. s̃. q̃ ordine tpis sũt simul vt dictũ est
s̃. pxi. Advertẽdũ tñ ꝙ ordie nature ex
pte iustificati pctõris pri⁹ est remissio cul
pe q̃ ifusio gr̃e. ex pte vo iustificãtis ẽ ɔ̃:
qꝛ pri⁹ est infusio gr̃e q̃ remissio culpe:
qd̃ ꝓbo sic infusio gr̃e est cã remissiõis
culpe: cã aũt est prioꝛ effectu: ergo ⁊c. Nã
illuminatio aeris dupliciꝛ põt ɔsiderari
Primo ex pte aeris illuminati: ⁊ tũc p̃
oꝛ est purgatio a tenebris q̃ assecutio lu
minis. Scd̃o ex pte solis illuminãtis: ⁊ sic
pri⁹ ẽ illuminatio q̃ tenebraꝝ exclusio vel
remotio ergo ⁊c. Ista cõfirmat beatus
Tho. in. iiij. di. xiiij. ar. iiij. q. i. ⁊. i. ij. q. cx
iii. ar. ix. p totũ. ꝙ si dicat prioꝛ est ordie
nature dispositio q̃ habit⁹: sed remissio
culpe dispositio est ad ifusionẽ gr̃e: ergo
ordine nature prioꝛ est ad hoc. dr̃. ꝙ mi
noꝛ est falsa quãuis remissio culpe sit di-
spositio ad esse gr̃e i aĩa differt eni ifusio
gr̃e ⁊ ipsã esse in aĩa sicut fieri ⁊ factum.
¶ Tertia ɔclusio sic declarat ſm Ric.
in. iiij. di. xvij. arti. iiij. q. vij. di. ꝙ essentia
iustificatiõis ipij ẽ gr̃e ifusio ⁊ culpe re-
missio: essentiali⁹ tñ respicit gr̃e ifusionẽ
q̃ culpe remissionẽ: qd̃ ꝓbo sic: Qñ de
rõne alicui⁹ toti⁹ sũt due ptes quaꝝ vna
est alteri⁹ cã: illa q̃ est ꝑncipalioꝛ cã i illo
toto est essentialioꝛ q̃ illa que ẽ effectus
sed vt visũ ẽ supius ifusio gr̃e est cã re-
missionis culpe: ergo ꝑncipalioꝛ est i iu
stificatiõe ipij ⁊ ipsi essentialioꝛ q̃ remo
tio culpe. ꝙ si dicat si posset eẽ culpe re-
missio sine gr̃e infusione: hõ sine gr̃e in
fusione iustificaret: sꝫ si posset eẽ gr̃e in-
fusio sine pcti remissione nõ ꝓpter hoc
hõ iustificaret: ergo essentiali⁹ dependet
ipij iustificatio a culpe remissiõe q̃ a gr̃e
infusione. Ad h̃ rñdet ꝙ si eẽt culpe re-
missio sine gr̃e infusione hõ desineret eẽ
iniustus: sꝫ nõ esset iustus qꝛ nõ habe-
ret formã iustitie: ⁊ si posset esse gr̃e infu
sio sine culpe remissione simul posset eẽ
hõ iustus ⁊ iniust⁹ qꝛ ꝓpter p̃sentiã gra
tie esset iustus ⁊ ꝓpter p̃sentiã culpe in-
iust⁹. Vñ positio nõ tñ est ipossibilis sꝫ
etiã icõpossibilis. Et hec dicta sufficiant
q̃tũ ad primã ptem ſmonis.

¶ Pars scd̃a hui⁹ ſmõis i q̃ declarat
qñ ipij iustificatio sit miraculosa ⁊ qñ nõ.

Secundo in isto sermõe declarã-
dũ est an iustificatio ipij sit mi-
raculosa. Dicit eni Ric. in. iiij. di.
xvij. ar. iiij. q. ix. ꝙ q̃uis iustificatio ipij
sit supnaturalis: non tñ est miraculosa:
qꝛ vt di. Aug. io. d̃ ci. dei. c. xij. Quicquid
mirabile fit i h̃ mũdo, pfecto mi⁹ est q̃
tot⁹ hic mũdus: sꝫ q̃uis creatio mũdi
fuerit supernaturalis: non tñ dicit fuisse
miraculosa: ergo iustificatio ipij. q̃uis
sit supnaturalis non tñ est miraculosa.
¶ Ad cui⁹ declarationẽ notandũ ẽ ꝙ d̃
rõne miraculi proprie sumpti: tria sunt.
Unum est ꝙ fiat p actiuam potentiam
supernaturalis agentis: qd̃ enim ope na
ture fit ⁊ si qñqꝫ sit mirabile eo ꝙ igno-
retur cã ſm Aug. xxi. de ciui. dei. c. iiij: tñ
miraculũ nõ est. Aliud est ꝙ in materia
nõ sit aliq̃ dispositio nisi solũ pura potẽ-
tia obedientie ad h̃ ꝙ ipsa vel de ipsa fiat
illud opus qd̃ est miraculum. Tertiũ est
vt sit p modũ incõsuetũ. vñ dicit Augu.
p̃mo li. retractationũ. c. xiij. ꝙ si solita es-
sent: mira nõ essent: q̃uis aũt nõ oẽ mi
rũ vel mirabile sit miraculũ tñ oẽ mira
culũ ẽ mirabile ⁊ ẽ miꝝ. Et ꝓpter ista
tria dr̃ ꝙ miraculũ est op⁹ arduũ pter
spem nature ⁊ insolitũ. cũ ergo iustifica

tio impij nõ sit insolita: ꝛ lege cõi req̃ra
tur aliqua dispositio in adulto q iustifi-
cat: iustificatio impij que fit de lege cõi
nõ est miraculosa: quãuis effectiua fiat
ꝑ potẽtiam supnaturalis agẽtis: iustifica
tio aũt impij ꝑter legẽ cõem q̃ fit si deꝰ
iustificat adultũ aliquẽ q ꝑus se non di-
sponit miraculosa est: qꝛ in tali iustifica
tione sunt oĩa illa tria q̃ ad miraculũ re-
grunt. ¶ Sꝫ si dicat nõ est minꝰ resu-
scitare mortuũ spiritualr̃ ꝙ̃ resuscitare
mortuũ corpaliter: sed resuscitatio cor-
poralis mortui est miraculosa: ergo re-
suscitatio impij cũ sit resuscitatio spũalis
est miraculosa. Ad hoc. ꝶ. ꝙ ꝙ̃uis vnũ
nõ sit minoris potẽtie ꝙ̃ aliud: qꝛ neu-
trum eoꝝ fieri põt nisi ꝑ diuinã potẽtiã
tñ duo alia que reqrunt ad miraculum
inueniũtur in resuscitatiõe corpalr̃ mor
tui que nõ inueniuntur in resuscitatione
mortui spũaliter: loquẽdo de illa que fit
de lege cõi. Et sic pꝫ qd habendũ de se-
cunda parte huius ẜmonis.

¶ Pars tertia huiꝰ ẜmonis in qua de
claratur dignitas iustificatiõis impij.

Ertio in isto sermone de digni
ficatiõe iustificatiõis ipij tractã
tes. Aduertẽdũ est ẜm Tho. in
iiij. di. xvij. ar. v. q. i. ꝛ di. xlvi. ar. i. q. iij. ꝛ
ꝑma. ij. q. cxiij. ar. ix. in corpe q̃onis. in
fine. ꝛ Ric. in. iiij. di. xvij. ar. iiij. q. ix. in ꝑ
te affirmatiua: ꝛ rñsione ꝑmi argumẽti
ꝙ iustificatio ipij est opatio dei maxia:
vñ in psal. dr̃: Iustificationes eiꝰ super
oĩa opa eiꝰ. ¶ Vñ nota ꝙ tria sunt q̃ di
uersis respectibꝰ sunt maxia opa dei. s.
creatio: iustificatio: ꝛ glorificatio. Pri-
mo inter oĩa opa dei. creatio ẽ maximũ
opus dei: ꝛ hoc ex ꝑte modi agẽdi: cuiꝰ
rõ est: qꝛ in creatiõe nihil ꝑsupponit cũ
sit ꝓductio alicuius ex nihilo: in iustifi-
catione aũt ꝛ glorificatiõe iustoꝝ volun
tas ꝛ gr̃a ꝑsupponitur. Scdõ dico ꝙ
iustificatio peccatoris est maius opꝰ dei
ꝙ̃ creatio ex parte facti: qd ꝓbo duplici
rõne. Pria est qꝛ in iustificatiõe pecca-
toris datur ꝛ acqrit nobilius eẽ ꝙ̃ i crea
tione: qd patet qꝛ in creatiõe datur ꝛ ac
quiritur esse nature: in iustificatiõe aũt
acqrit esse gr̃e: esse aũt gr̃e est nobilius
esse nature. Scda rõ est qꝛ in iustificatiõ
ne peccatoris repugnat deo iustificãti in
ordinata peccatoris volũtas: in creatio-
ne aũt nihil repugnat volũtati creantis
vñ Aug. exponẽs illud verbũ Io. xiiij.
Maiora hoꝝ faciet sic ait: Maiꝰ opꝰ
est vt ex impio iustus fiat ꝙ̃ creare celũ
ꝛ terrã. ¶ Tertio iustificatio impij. ẽ ma
ius opꝰ ꝙ̃ sit glorificatio iusti ex ꝑte me
riti. Cuius rõ est: qꝛ maiꝰ donũ est cõce
dere gr̃am impio q erat dignꝰ pena ꝙ̃
beatificare iustũ q est dignus glĩa sed ex
ꝑte doni glorificatio iusti est maiꝰ opus
dei ꝙ̃ sit iustificatio pctõris: eo ꝙ ma-
ius est donũ glorie beatificãtis ꝙ̃ iustifi
cãtis: vel maiꝰ donũ ꝛ nobilius est glĩa
ꝙ̃ sit gr̃a: vñ Aug. vbi. s. ait: Iudicet q
põt. vtrũ maiꝰ sit iustos angelosq̃ crea
re vel ꝑmiare ꝙ̃ impios iustificare. Cer
te si vtrũq̃ ẽ eq̃lis potẽtie: hoc maioris ẽ
mĩe. Qd nobis mereri ꝯcedat ille ipio-
rũ iustificator Iesus xp̃s dñs noster: q
cum patre ꝛ spiritu sãcto viuit ꝛ regnat
in secula seculoꝝ Amen.

¶ Feria quarta post tertiam dñicam d
aduentu. De tribꝰ ꝑncipalibus fructibꝰ.

Sermo. xviij.

Audete in

dño sp̃ iterũ dico gau-
dete mo. ve. no. sit. o.
ho. Itẽ vbi. s. Pre-
termisso iam in predi
ctis ẜmonibus fratres
charissimi varijs ꝛ diuersis ꝯsideratiõi-
bus pñie ꝯgruũ est valde ad maiorẽ in
cordibꝰ fidelium ipsius impssione vt ali
qua tractemus de ipsius vtilitate ꝛ fructi
ficatiõe: de qua loqtur Aug. in li. l. ome
liaꝝ omel. xxix. di. Tẽpus est nũc mĩe: vt
corrigamur: nondũ venit tẽpus iudicij:
locus est spatiũ est: peccauimus: corriga
mur: nõdum finita est vita: nõ dũ clau-
sus est dies: nondum expiratum est: nõ
desperet aliqs ꝙ peior ẽ: qñ ꝑꝑ ipsa pec
cata

cata hũana ⁊ tollerabilia: ⁊ tãto crebrio ra quãto minora. Cõstituit deus i ecclia ipõs progãtie misericordie q̃tidianã medicinã: vt dicam⁹: Dimitte nobis debita nostra: sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitorib⁹ nřis: vt his verbis leta facie ad altare accedam⁹. ⁊ his v̉bis leta facie corpori ⁊ sanguini cõmunicem⁹. hec ille. Qua ppter bene dicit apostol⁹. Gaudete i dño semp penitẽtiã agentes: iterũ dico gaudete: q: ex ipsa mirabiles fruct⁹ pcipietis de qb⁹ cã breuitatis in isto sermone tres tñ annotabim⁹: q: de religs in sequẽtibus smonib⁹ describem⁹: quoꝝ Primus dicet fruct⁹ restitutiuus. Scõs dicet viuificatiu⁹. Terti⁹ dicet ichoatiu⁹

¶ Pars pma hui⁹ smonis inq̃ vn⁹ ponit pnie fruct⁹ q dicit restitutiuus.

PRimo igitur in ista pte tractãdũ ẽ q̃uo p pniã virtutes theologice. s. fides: spes: ⁊ charitas ante petm̃ infuse: ⁊ post petm̃ pdite: nobis restituant. q eni p petm̃ pdant patet discurrẽdo p singulas. Nã fides sine meritis ⁊ bonis opib⁹ mortua est. Jaco. ij. Similiter ⁊ spes sm Ber. sine meritis nõ est spes: sed presũptio debet dici. Charitas aũt est ɔ̃ria petõ: ⁊ iõ nõ põt esse simul cũ petõ: q: ɔ̃ria simul ⁊ semel eidẽ sbo inesse nõ pñt. Ecce ergo q p petm̃ iste virtutes amittunt: q̃ tñ p pniam restituũtur. Qd pbat p Ricar. in. iij. di. xiiij. ar. vj. q. i. ⁊ beatũ Tho. ibidẽ rõne auctoritate: ⁊ exẽplo. ¶ Prio rõne sic sm rõnẽ oĩuz theologoꝝ. in. iij. dis. xxvij. Charitas nõ põt esse in aĩa cũ carentia alicuius v̉tutis necessarie ad rectitudinẽ vite spũalis: sz vt videbit. j. remittuntur oĩa petã p pniam qb⁹ remissis habet charitas igit p pniam restituit virt⁹ charitatis Ex quo seqtur q etiã oẽs virtutes amisse necessarie ad rectitudinẽ vite spũalis vt expũissis pz. Preterea p pniam isũdit gr̃a ⁊ restituit ⁊ culpa remittit: sed cũ gr̃a simul isũdunt oẽs virtutes. ergo ⁊c. Jtẽ p pniam fit iustificatio: sz generalis iustitia q̃ aliqs dicit iustificari cõprehẽdit oẽs v̉tutes sm glo. sup illud ps. Feci iudiciũ ⁊ iustitiã. ergo p pniam oẽs virtutes amisse restituũt: ⁊ hoc intellige d' virtutib⁹ q̃ habent p infusionẽ. s. fide: spe: ⁊ charitate. ¶ Scõo hoc idẽ pbat auctẽ sic p glo. sup illud Esa. lij. non adijciet vltra ⁊c. ait. Aĩa si p pniã pstinũ robur accepit vocabit habitaculũ spũs sci: ⁊ fiet tẽplũ dei hec ibi. Et qd p pstinũ robur: nisi virtutes amisse intelligit: q: robur aie in v̉tute ɔsistit. Jtẽ glo. sup illud Esaie. lij. Solue vincula colli tui ⁊c. ait vt graui onere liberata ⁊ recipiẽs ornamẽta pstina cesset eẽ captiua. Et qd p ornamẽta: nisi virtutes intelligũt: ergo ⁊c. ¶ Tertio hoc idẽ pbat exẽplo sic Sicut eni vẽtus auferẽs nubẽ nobis lumẽ solis restituit: ita pnĩa tãq̃ remouẽs culpam grãm grani faciẽtem ⁊ oẽs v̉tutes nobis restituit. Et iõ de vtilitate pnie inqt. Ambro. li. sup bti inmaculati. l'ra q̃rta v̉su. vij. sic. Nõ ergo ɔfũdit quẽ mũdi huius illecebrosa nõ ceperũt nõ ɔfũdit ⁊ si erubescẽda cõmiserit q veniã delictoꝝ poscit a christo. Et iõ rñdet ei: Dimissa sũt tibi pctã tua: vade i pace: sz ita nõ cõfũdit si fuerit in eo opata peccatoꝝ remissio vt nõ solũ pctã: sz etiã peccãdi affectũ auferat iustitia. Remittat iniqtates fortitudo timoris: tẽperãtia ipuritatẽ: vt nõ solũ tpalis sz ẽt ppetua fiat remissio pctõꝝ. Jntret i aĩaz tuã christ⁹: habitet in tuis iesus mẽbris: vt i tabernaculo virtutis pctõ locus eẽ nõ possit. hec ille Et sic pz pmus pnie fruct⁹ i isto smone tractandus.

¶ Pars scõa i qua ponit alt⁹ pnie fructus q d' reuiuificatiuus.

SEcundo in isto smone tractandus est scõs pnie fruct⁹ q d' reuiuificatiu⁹ p quo ponit ista cõclusio. q bona opa p petm̃ mortificata p pniaz i aĩa reuiuificant. ¶ Ad cui⁹ cõclusionis declarationẽ aducẽdũ est sz Ric. vbi. s. q. ij. ⁊ Bo. ibidẽ pte. ij. ar. ii. q. iij. ⁊ Alex. vbi. s. ⁊ beatũ Tho. in. iij. pte. q. lxxxix. ar. v. ⁊. vi. ⁊ i. iiij. di. xiiij. ar. iij q. iii. q q̃dã sũt opa q̃ dicunt mortificata p se. s. qñ siũt existente pctõ mortali: ⁊

ista p pniam nō pñt viuificari: qḋ ꝓbat sic. Q nō viuo nō generat aliqḋ viuum nec habēs potētiā ad vitā: sȝ hō sine charitate nō pōt facere aliqḋ spūale opꝰ viuũ: sȝ opus factũ in pctō mortali ē mortuũ nō hñs potētiā ad vitā. Et iō nō est viuificabile: pȝ hoc p exēplū: qꝛ hō oīno mortuus p nullā medicinā viuificari pōt ampliꝰ q̄dā sūt q̄ dicunt mortificata per accidens: q̄ aliqñ fuerūt viua qꝛ in charitate ⁊ ex caritate facta: sȝ postea adueniente pctō sūt mortificata: qꝛ nō sūt digna remuneratiōe ꝓpter dignitatē ipsiꝰ q lapsus est: ⁊ ista p pniam reuiuificant qḋ ꝓbat sic. Plus pōt grā pnie q̄ cl͞pa sed culpa mortificat opa viua: ergo grā pnie viuificat mortua. Preterea opa bona prius facta digna erāt remuneratiōe eterna: sȝ ꝙ nūc nō remunerent: hoc est solū qꝛ iste nō pseuerat in grā: ergo si resurgat ⁊ pseueret in grā ista opa remunerabūt: ergo ⁊c. Itē opa in charitate facta: ⁊ p ꝯsequēs pctm̄ mortale mortificata q̄tū est ex pte ipsoꝝ efficaciam hñt eo ꝙ in charitate sunt facta: ꝙ aūt non hēant efficaciā h̄ est p accñs. s. ex indispositiōe pctōris. Et iō remota a pctōre indispositione p pniam: opa ista effectū suū hr̄e incipiūt. Patet h̄ p exēplū. Nā qdā vulneratꝰ ⁊ semiuiuꝰ adhibitis vnguētis incipit reuiuiscere: pȝ hoc p auctoritatē gl. sup illud Joel. ij. Reddā vobis annos quos comedit locusta: q̄ ait: nō patiar perire vbertatē quā cū ꝑturbationibꝰ animi amisistis: p quā vbertatem ꝭm Alex. intelligit multitudo bonoꝝ operū q̄ erāt ꝑdita ꝑturbationibꝰ peccatorū: ⁊ nūc p pniā restituit. ꝙ si opponat sic: Omne qḋ viuificat aliquo mō est: sȝ qḋ oīno ꝑterijt nullo mō est: q̄lia sūt bona opa priꝰ in charitate facta postea per pctm̄ mortale mortificata. Itē Ezechielꝭ xviij. dꝭ si auerterit se iustus a iustitia sua ꝭ. Oēs iustitie eiꝰ q̄s fecerat nō recordabunt: sȝ si p sequentē pniam viuificarent recordarent: ergo ⁊c. Ad rōnem dicas ꝭm Tho. vbi. s. in solutione tertij argumēti. ꝙ bona opa in charitate facta quāuis nō maneāt actu: manēt tū in merito in diuina acceptatione: sic peccata trāseūt actu ⁊ remanent reatu: manēt etiā in dei memoria vel ad remunerandū: si p penitētiam reuertat ipse peccator: vel ad puniendū si nō reuertat ꝓpter igratitudinē ipsius recidiuātis: vel manēt in eis q sūt in corpore mystico ad merēdū qꝛ qḋ est mortuū vni vel respectu vnius ꝓpter indispositionē eius pōt esse viuū respectu alteriꝰ ꝓpter dispositionē ipsiꝰ: sicut oculis egris lux ē odiosa: q̄ tū puro est amabilis. Ad auctoritatē ꝭm Ri. dicas: ꝙ est intelligenda de illis q nō reuertūt p pniam. Et sic pȝ qualiter pnia ē bonoꝝ peccatoꝝ viuificatiua ꝭm distinctionē ꝑdictā: q̄ habet in his vsibꝰ. Sepe reuiuiscūt q̄ mortificata fuerūt: Viuere nō pñt q̄ mortua nata fuerūt. Hoc idē dicit Ray. sub titulo ꝺ penitentia ⁊ re. ꝭ. item circa idem queritur.

¶ Pars tertia huiꝰ sermonis in q̄ tractat de alio pnie fructu q dꝛ inchoatiuꝰ.

t Ertio in isto ꝭmone tractādū ē de alio fructu pnie q dꝛ inchoatiuus p quo ponit ista cōclusio. Qḋ penitētia est futuroꝝ bonoꝝ inchoatiua ⁊ viuificatiua. Qḋ ꝓbo sic. Existens in pctō mortali nullū opꝰ viuū ⁊ meritoriū facere pōt: qḋ ꝓbo sic ꝭm Tho. i. iiij di. xiiij. ar. iij. q. ij. dꝭ. ꝙ illa ꝓprie dicunt mortua q̄ ꝓpria opatione ⁊ motu carēt sicut illa aqua dꝛ mortua q̄ nec motum nec ptātē nec virtutē mouēdi se hȝ: sed opa in pctō mortali facta nec vtutē merendi: nec virtutē attingēdi ad btitudinē q̄ est vltimꝰ finis hñt: ergo ⁊c. Cū igitur p pniam pctm̄ expellat: ⁊ in penitēte vita introducat p quā pōt mereri ⁊ bn̄ opari: seqt pniam esse ipsoꝝ operū ⁊ meritoꝝ viuificatiuā. Idcirco q vult bene opari ⁊ i ꝯspectu dei mereri: ꝑmo latebras cordis querat: ⁊ si aliqḋ pctm̄ inueniat. Primo de ipso peniteat vt sic oīa bona q̄ p ipsum faciēda sūt deo sint accepta ⁊ in libro vite scripta: qꝛ ꝭm Aug. in li. de pnia. Nemo sue volūtatis arbiter ꝯstitutꝰ pōt nouā vitā inchoare nisi eum

veteris

deteris vite peñteat: hic q̄d ait phūs i. ij. phi. Nō pōt itroduci forma noua nisi prius destruat antiqua. Nō eni pōt fieri de cathedra scānū nisi prius forma cathedre sit destructa. Ita ipossibile est introducere in aiam nr̄am formā gratie ꝛ virtutis: nisi prius corrupia deformitate vitij: hinc ē q̄ pnia assimilat oliue q̄ hʒ radicē amarā ꝛ fructū dulcissimum sic ꝛ pnia in principio hʒ amaritudinē doloris: i fine dulcedinē gratie ꝛ ḡtutis. Ex qb⁹ oibus apparet quāta sit dāmficatio in pctō diutissime pseuerare: qr oia bona q̄ facit ꝑdita sūt: necnō ꝛ alia bñficia q̄ in ecclia fiunt: de qbus particeps esset si cito a pctō resurgeret. Nam exn̄s in pctō de bonis opib⁹ suis ꝛ bñficijs dei ꝛ ecclie suffragijs nil ꝑcipit: sicut cū q̄s est excōicat⁹ nihil ꝑcipit de ꝓuentib⁹ suoꝝ bñficioꝝ: vt habet ex̄ de appel. c. pastoralis. in fi. vbi sic dr̄. Illi ꝓuentus ecclastici merito subtrahūtur: cui ecclie coio denegat. Hec ibi. Qō sicut excōicatus sniaʒ excōicationis pōt multipliciter ɔtēnere ꝛ pcīm suū aggrauare: fm Hosti. ꝛ glo. ex̄ de sen. ex. in nouella Innocētij sup. c. dilecto filio. s. qn̄ nitit culpā culpis cumulare: vel qn̄ intrat ecclā etiā si dicant diuina. i. q. i. non liceat. nisi forte cā predicatiōis: qua audita statim exeat. extra de sen. ex. c. rn̄ sonso. Uel excōicationi alioꝝ se ingerit: ex̄ de cle. exc. c. illud vel qn̄ nimis dormit. i. expectat sic ligatus Sic pctōr tardans pniaʒ cōtemnit excōicationē dei aggrauās pctm̄ suū oibus istis modis: qr pctm̄ pctō cumulat: ꝛ sacra ecclie indignus sine pnia suscipit: ꝓpter qd maiorē dānationē incurrit: ꝛ alioꝝ cōicatiōi se ingerit eis ꝑbens malū exēplū: ꝛ nimis in pctō dormit tā longo tpe ꝑseuerāo. De quo ꝛ alijs similib⁹ Ezechielis. v. dr̄. Judicia mea ꝓiecerūt ꝛ in ꝑceptis meis nō ambulauerūt. Que oia ɔfirmat Ambro. in. ij. li. ꝺ pe. dicēs. Agenda ē eni pnia nō soluʒ sollicite sed etiā mature ne forte euāgelicus ille paterfamilias q arborē fici plantauit in vinea sua veniat ꝛ querēs fructū in ea: si nō inuenerit dicat cultori vinee Succide illā: vt qd ēt terrā occupat. ꝛ nisi cultor vinee iteruenīat di. Dn̄e dimitte illā ꝛ h āno vsqʒ dū fodiā circa illā ꝛ mittā cophinū stercoris: sʒ q̄mn⁹ excidat ficulnea: stercorem⁹ agricolas quos iu. pudet fimo pingui saturare terrā ꝛ in mūdo iūcere stercora spgere: vt vberiores fructus colligāt. Et quēadmodū stercorem⁹ docet apls di. existio oia vt stercora vt christū lucrifaciā q ꝑ isāiā ꝛ bonā famaʒ meruit christū. Legerat eni qūo Abrahā dū se sterc⁹ ꝛ cinerē fatet: sūma hūilitate iuenit dei grāʒ. Legerat q̄ Job i stercore residēs oia q̄ amiserat recupauit. Legerat ꝓphetātē Dauid. q̄ de⁹ ꝺ terra suscitat iopē ꝺ stercore erigit paupē. h ille Agam⁹ ergo pniaʒ frēs charissimi festināt ꝛ ñ tarde vt fructū bōi opis nr̄i ꝑcipiētes ad illā etnā gliā ꝑuenire mereamur: vbē viuit ꝛ re. oipotēs de⁹: pr̄ ꝛ filius ꝛ spūs sanct⁹ in secula seculoꝝ. Amen.

¶ Feria qnta post tertiā dn̄icā ꝺ aduētu i q̄ ponūt tres alij pnie fruct⁹. Ser. xix.

Gaudete in dn̄o sp: itez dico gaudete ꝛc. Iteꝝ vbi. s. ꝛ si frēs charissimi i supiori fmōe satꝭ dictū sit de fructificatiōe pnie: tn̄ sūt ꝛ alie fructificatiōes tractāde ex ipsa pnia ꝓcedētes qua ꝓpter pnia sūmope est astrigēda: qr vt ait Aug. in Omel. de pnia. Quisqs pnie recusat humilitatem deo appropiquare nō cogitat. Aliō eniʒ est leuare ad deū. aliō leuare se ɔ deū q aū illū se ꝓijcit ab illo erigit: q aduersus illū se erigit ab illo ꝓijcit. Alia ē soliditas magnitudinis: alia inanitas inflatiōis: q foris tumescit: int⁹ rubescit. Hec ille Et iō vt iugit apls in verbis assūptis. Gaudete in dn̄o semꝑ ꝑniam agentes. Iterū dico, gaudete: ꝓpter multas fructificatiōes inde sequētes: de qbus i presēti fmōe tres tm̄ fruct⁹ anotabim⁹: quorū Primus dr̄ delectatiu⁹. Secūdus dr̄ pacificatiu⁹. Tertius gratificatiuus.

¶ Pars pma huius smōis in q̄ ponit
alius pnie fruct⁹ q dr delectatiuus.

p Rimo igitur in isto smōe tra/
ctādus est ali⁹ pnie fruct⁹ q dr de
lectatiu⁹. Est.n.pnia miro mō
oīe delectatiua. Cū.n.aīa sm theologos
nō possit stare sine aliq̄ delectatōe d su
nā: ⁊ agēs pniam puet oī gaudio tpali:
carnali: ⁊ mūdiali: seqt ipam repleri oī
gaudio spūali: hinc ē qd ait Grego. lib.
xviij. Mora. Si vo pōt a qbusdā hac
carne corruptibili inuētib⁹: sed tñ in ef/
fabili vtute crescētib⁹ quodā ɔtēplatiōis
acumine claritas diuia videri: hoc q̄q̃z
a sctī Job sniā nō oberrat q ait. Abscon
dita sunt hec ab oculis oīuz viuētiū: q̃si
q̃sq̃s sapiam q̄ de⁹ est videt: huic vite sin
dit⁹ morit ne iā ei⁹ amore teneat. Nullus
qppe eā videt q adhuc carnalr viuit: qr
nemo pōt ãplecti deū simul ⁊ sclz. Hec
ille. Ex qb⁹ pz q agētes pniam desistē/
tes carnalr viuer diuia dulcedie delectā
tur. pz exēplū d abbate. Syloi quē sic di
uina meditatio absorbebat: q qū frater
illi suicō cibū afferebat: diuia ɔsolatiōe
refect⁹ dicebat. Nūqd nō comedimus
hodie fili? Cui ille nō pr: ⁊ ipe rñdebat.
Si nō comedim⁹ comedam⁹. Quō.n.
pres illi sctī patr loca deserta potuissent
Quō vitā solitariā amauissent? Quō ie/
iunia tā ɔtinua ⁊ cibaria aspa ⁊ tā modi
ca sufferre potuissent: nisi int⁹ refecti ⁊
pigues diuia ɔsolatōe pasti fuissent? Nā
spūs ipinguescit duz corp⁹ atterit. Unde
Gre. xi. li. Mora. ait. Spūs deficit vbi
caro regescit: vt.n. caro mollib⁹: sic aīa
aspis nutrit: illā blāda resouēt: hāc aspa
exercēt: illa delectatiōib⁹ pascit: hec ama
ritudib⁹ vegetat: ⁊ sicut carnē dura fan/
ciāt: sic mollia spm necāt: ⁊ sicut illā la/
boriosa itermūt: sic istā delectabilia ex
tinguūt. Et idē i. xxxi. Mora. ait. Quo
plus caro pmit: eo de celesti spe aīus se/
curi⁹ letat: tāto.n. meli⁹ mens ad supna
appetēda ɔponit: quāto ab illicitis corp⁹
arcti⁹ edomat. Hec ille. Est igit pnia si/
cut hort⁹ oīb⁹ delitijs plen⁹ ⁊ arborib⁹ de
lectabilib⁹ ɔsitus: rosis ⁊ florib⁹ ornat⁹
sz foris pūgētib⁹ spinis sept⁹. Sic ⁊ pnia
videt exteri⁹ spinis plena: ⁊ viris mūda
nis videt amara: sz itus i aīa ē dlcissima
⁊ aq̄s grãꝝ irrigua: ⁊ magnis ɔsolatōi
b⁹ plena. Que oīa ɔfirmat Ambro. sup
ps. Cuz ipse accusator tu⁹ eē debeas: ⁊
coacervare flagitia: teq̃z ipz offerre sup
plicio: q̄nō negare obiecta desideras?
Pnia patiētiā q̄rit: parua mitigat delicta
magna? Quō irasceris alijs me ipe reus
ɔscie? Quō ɔmoueris cū debeas eē mi/
serabilis? Qui arguit: ⁊ q amplius a se/
metipo curare dz vulnera sua: nō alteꝝ
vulnerare: nemo alienū vulnerādo se sa
nat. Medice cura teipsum: si medicus
quāto magis re⁹ prius curare se dz? Cōfi
teris pctm tuū: ⁊ medicū pfiteris alienū
⁊ si vitatis est qd retorques: tpis nō est.
Peccatori.n. dixit de⁹. Quare tu enar
ras iustitias meas? vsurpasti tibi vt de le
ge arguas q ɔ legē ipe stetisti. Quid la
chrymaꝝ tps amittis q ɔcertādo vanos
smones aut audis aut loq̄ris? Hec ille.
Et sic pz pma ps pncipalis smonis.

¶ Pars scda hui⁹ smonis in q̄ ponit
ali⁹ pnie fruct⁹ q dr pacificatiuus.

s Ecūdo in isto smōe tractādus
ē de alio fructu pnie q dr pacifi
catiu⁹ qr. s. p pniam aīa multipli
cē pacē acq̄rit. Pro q̄ notādū ē q pnia
ē multiplicis guerre euitatiua: multiplicis
aduersitatis fugatiua: ⁊ multiplicis pacis ac
q̄sitiua. ¶ Prio dico q pnia ē multipli
cis guerr euitatiua. Un̄ sciēdū q q̄ttuor
gñā guerraꝝ sūt illis q in pctō psistūt.
Primū ē cū deo ispirāte qn̄. s. pctōr resi
stit diuis ispiratōib⁹: qb⁹ de⁹ pctōres ad
pniam ɔuertere q̄rit. Apoc. iij. Ego sto
ad ostiū ⁊c. Un̄ pctōr ppriā volūtatē re
bellē diuis ispiratōib⁹ opponit: tāq̃z cli
peū ad ɔsendēdū se in pctis suis. Secū
da ē cū āgelo custodiēte q ipijs pctōruz
affectiōib⁹ resistere nō cessat: ne de ma
lo in pei⁹ labant. Tertia ē cū ppa ɔscia
stimulāte q̄ pctōrē miseꝝ in pctis obru/
tū facit q non possit ita pfecte voluptati
b⁹ vt optat delectari. vn̄ Aug. d h scribit
vt hr. xxiij. q. i. c. parat⁹. vbi dr. Nihil ē
iselicius

infelici⁹: ifelicitate peccātiu3: q̄ pena ſnu triſ ipunitas: ⁊ mala volūtas velut interior hostis roborat. Ité idē Aug. i li. de v̄a inocētia ait. Nulle ſunt maiores ſeu grauiores cruces in vita iſta q̄ȝ mala cōſcia. quarta ē cū diabolo iſcq̄nte cui peccator tāq̄ȝ ab eo ligat⁹ l3 ſe ponat ad reſiſtēdū in nōnullis pctīs ei reſiſtere n̄ valet: vn̄ fit vt vi iſeliciſſimi hoies ad multa ſcelera q̄ nū q̄ȝ ſeſe facturos putaſſent trahant. Addi pōt ⁊ qnta guerra quam ſcelerati hoīes patiunt a ,pxio pſequēte. nā plerūq3 diuio iuditio fit vt hō hoiez pſequat ne pctā vtriuſq3 cōmiſſa ipuni ta remaneāt. vez .n. hmōi guerras faciliime gſq3 euitare poterit ſi pniā3 ,p pctī egerit: q2 vt dicit Ambro. d̄ pe. di. i. c. nouit. Nouit de⁹ mutare ſen. ſi tu noueris mu. d̄lictū. ℂ Scđo dico q̄ pnīa ē multiplicis īfirmitat̄ fugatiua. Quattuor. n. ſunt gnā aduerſitatū. Prīa gdē fortūa hoib⁹ i bonis tpalib⁹. ſ. diuitijs honorib⁹: ingrātib⁹: dignitatib⁹: impijs: vl' aduerſari vl' aſpirare dr̄. Aſpirare nāq3 dr̄ fortuna cū hmōi bona mutuat. Aduerſat v̄o cu3 mutuata tollit. Vn̄ Saluſti. Profecto fortuna in oī re dn̄at: eas res cūctas ex libidine magis q̄ȝ ⁊ vez celebrat obſcuratq3. Et Boe. li. ij. de ɔſolatiōe, pſa. ij. vbi introducit fortunā ſic loquētē. Opes honores ceter̄ taliū mei iuris ſunt: dn̄am famule cognoſcūt: mecū veniūt: me abeūte diſcedunt. Secūdo mūdus tāq̄ȝ in maligno poſit⁹ atq3 oib⁹ diuitijs plen⁹: vt dr̄ pme. Jo. ij. q2 oē qđ ē in mūdo ⁊c. v̄tuti: pbitati: religiōi: bonitatiq3 oi aduerſat. Jō ſp bonos odio habuit ⁊ h3: vt dn̄s dicit. Jo. xv. Nolite mirari ſi mūdus vos odit: q2 me priorē vo. o. ha. Tertio caro bonis gratuit̄ aduerſat. Jō ad Gal'. v. Caro concupiſcit aduerſus ſpūm ⁊c. Hec .n. ſibi inicē aduerſant: vt nō quecūq3 vult̄ illa faciat̄. Quarto diabolus bonis gratificātibus ſ. diuie grē ⁊ caritati aduerſat. i'. Pe. v. Frēs ſobrij eſtote ⁊c. S3 q̄ v̄e pniā3 agit ⁊ in caritate pſeuerat nec fortūa nec mūdus nec caro nec diabolus tāu3 pn̄t aduerſari: qn oēs aduerſitates in bonū ei⁹ ,puenīāt q2 vt aplſs ad Ro. viij. c. ait. Diligētib⁹ deū oīa cooprant in bonū: his q ſm ,ppoſitū. ſ. pnie pagēde vocati ſūt ſci q2 nullus tā magn⁹ pctōr eſt q p pniam ⁊ ſcificari ⁊ ſcūs vocari n̄ poſſit. ℂ Tertio dico q̄ pnia ē multiplicis pacis acqſitiua. Nō pniā3 digne ſine caritate agere pōt: vt nota. de pe. di. ij. p totū. ſ3 q caritatē h3 ſine pace eē nō pōt: iuxta illud ,ppheticū. Pax mlta dili. le. tuā: imo q pniam agit ipe ſibi multiplicē pacē acqrit. Prīo pacē dei. q2 p grām p pniā3 acceptā in dei filiū adoptat: atq3 ita hominī pacē diuinam pnia acqrit: vt Hiere. xiiij. c. dn̄s ait. Si pniam egerit gens a malo ſuo. ⁊c. Scđo pacē āgeli. Nā āgelus cū q̄ verā pniā3 agit hō: affectiōibus ei⁹ vltra nō aduerſat: ſed poti⁹ in oībus bonis aſſentit. iō āgeli in natiuitate dn̄i. Luce. ij. cātādo: hoib⁹ bone volūtat̄ pacē ānūciauerūt di. Glia in excelſis deo ⁊ in terra pax. ho. bo. vo. Tertio pacē ſui. Nā ɔ̄ſcie ſtimulis vltra non ipetit atq3 ſagittat ſed poti⁹ in ſue ɔſcie tranqllitate gloriat. iō. ij. ad Cor. i. Glia nr̄a hec eſt teſti. ɔſcie nr̄e. Quarto pacē ,pximi: du3 eni aliēa reddunt: ⁊ illate inīurie viciſſi3 remittunt: ⁊ bona fama q̄ad fieri pōt reſtituit: veniaq3 ad inuicē erogat ⁊ dat: q̄ oīa ſunt neceſſaria penitētib⁹: pax inter hoies fit: cuſtodit atq3 ſeruat. Et ſic p3 ſcđa ps pncipalis huius ſmonis.

ℂ Pars tertia in q̄ ponit alius pnie ſructus: q dr̄ gratificatiuus.

Tertio in iſto ſmone tractādū ē de alio fructu pnie q dr̄ gratificatiu⁹. Nā pnia ē meritoz pticipatiua: iuſtitie ſacrificatiua: dei gratificatiua. ℂ Prīo dico q̄ pnia ē meritoz pticipatiua. Quattuor nāq3 ſūt gnā meritoz q̄z gſq3 penitēs pticeps efficit. Prima ſt merita xpi. Scđa ſt merita btē virginis: ⁊ alioz ſcōz. Et hec ſūt ecclie theſauri ex qb⁹ indulgētie oēs emanāt. Tertia ſunt merita iuſtoz viuētiu3. Quarta ſunt merita ,ppa: atq3 ita vnuſqſq3 penitens recte illud ps. decātare pōt. Parti-

ceps ego sum oium zc. Sz de hoc satis
dictu est sup smone. iiij. in fine: cu age/
ret de institutioe pnie: io hic breuiter tra
seam⁹. ¶ Scdo dico q pnia e iustitie sa
crificatiua: si qde p pniam qtuor iustitie
sacrificant. Primu est sacrificatio deo
de q dicit glo. ordiaria sup illud ps. Sa
crificate sacrificium iustitie: vt in. iiij. di.
xiiij. ar. ij. q. ij. p Ric. allegat. Quid. n. iu
stius q vt qs suis pctis poti⁹ q alienis
irascat: seq3 punies p pniam sacrificium
deo offerat p satisfactione. Secudu e re
cociliatio ecclie: de q dicit Aug. in li. de
pnia. Et de pe. di. i. no pot. vbi dr. Agite
pniam qlis agit in ecclia: vt oret p uo/
bis ecclia. Tertiu est restitutio pximo d
q ide Aug. dicit ad Macedoniu. xiiij. q
vi. c. i. Si res p qua pctm e reddi pot z
no reddit: pnia no agit: sed simulat. Si
aut veraciter agit: no remittit pctm nisi
restituat ablatu3 si vt dixi restitui possit.
Quartu e iustificatio sui: de q dicit Ri.
in. iiij. di. xiiij. ar. ij. q. ij. Pnia est qdam
iustitia: ergo e i volutate: sed q sit in alt/
q potetia vr: qr vtus no opat nisi vbi e:
s3 pnia opat 3 qualibet pena: qr qualib3
purgata culpa: ergo e in qlibet potetia.
Idcirco ppheta exultas z gaudes: oes
pctores ad offereda ista qtuor sacrificia
p pnia3 hortat dices. Sacrificate sacrifi.
iu. z sp. in dno multi di. qs oste. no. bo.
Signatu3 e sup nos lu. vul. t. d. de le. in
cor. me. s. du pniam ago. ¶ Tertio dico
q pnia e dei gratificatiua. Na p pniam
oia deo gratificant: z pcipue qtuor sut q
p pnia3 deo gratificat seu grata efficiut.
Primo cogitatoib⁹ de qb⁹ Iuer. viij.
Ego crudij iter sit3 cogitatoib⁹. Scdo
smoib⁹: de qb⁹ dicit ps. Docebo iniqs
vias tuas zc. Tertio opatoib⁹: de qbus
dr Ezec. xviij. vbi dicit de 2uerso z pnia3
agete. Si aut ipi⁹ zc. In iustitia sua qua
opat⁹ est viuet. Quarto affectoib⁹ satis/
facie di: nulli. n. dubiu ee d3 qn affecto es
satisfacie di si desit factias deo grate sint
Vn Aug. sup illud ps. Cofitebor zc. ex/
panit di. d. pe. di. i. in pn. Magna pietas
dei: vt ad sola pmissione pcta dimittat.
Na du pnuciat ore z de⁹ ia audit i corde
qr ipm dicere qsi qdda pnuciat e. votu
enim p ope reputat. Que oia 2firmat.
Aug. smone d pe. No erubescat pnia3
agere q no erubuit peteda comittere:
s3 cito in se bois opib⁹ 2tedat dei imagi
ne repare vt inter filios agnosci videat a
pre: ne ab illa btitudie exclusus a 2uiuio
nuptiali piect⁹: z ligat manib⁹ z pedib⁹ p
iiciat i tenebras exteriores: vbi erit flet⁹ z
stridor detiu. S3 magis medicamento
pnie: humilitat: copuctioi s ad sanitate p/
stina reuocat⁹ z bonor oper margarit
ornat⁹: audire mereat. Euge sue bone
z fidel' itra i gaudium dni tui. Hec ille.
Agam⁹ ergo pnia3 fres ca. p qua vberri
mos fruct⁹ recipiam⁹ z ad illa supna glia
pueniam⁹ vbi sine dolore s3 cu pleno gau/
dio cu agel' gaudebim⁹ i secla seculor.
¶ Feria sexta post tertia dnicam de ad/
uentu: de tribus alijs vltimis pnie fru/
ctibus. Sermo. xx.

Gaudete i dno sp: ite
ru dico gaudete zc. ite
ru vbi. s. Non obstati
b⁹ fres carissimi ia dictj
i duob⁹ smoib⁹ d vtili/
tate pnie. Ad maiore ei⁹ explanatione3
iter in isto smoe d ipa vtilitate pnie tra
ctabim⁹: de q loqt Aug. in plogo libri d
va z falsa pnia di. Qua sit appeteda pnie
gra ois clamat auctoritas: oia bonor vi
ta conat ostedere. Languores. n. sanat: le/
prosos curat: mortuos suscitat: sanitate
auget atq3 2seruat: claudis gressu3: ari/
dis copia: cecis restituit visu: vitia fugat
acgrit vtutes: mete munit z roborat: oia
sanat: oia reitegrat: 2strigit ipci⁹: mode
rat gressus: ignoras se p hac se inuenit.
Hec ibi. Et io gaudete in dno sp: pnia3
agetes: iter dico gaudete pp mirabiles
fruct⁹ ide sequetes. De qb⁹ vltra pdictos
tres alios anotabim⁹: quor Prim⁹ di/
cet satisfactiuus. Secudus significati/
uus. Tertius glorificatiuus.
¶ Pria ps hui⁹ smois in q ponit ali⁹
pnie fructus q dr satisfactiuus.

p Rimo

P Rimo igit̄ i isto ſmōe tractādū ē de alio pnīe fructu q dr̄ ſatiſfactiu⁹. Pro q̄ ſciēdū ē: q pnīa ē oīum pctōꝝ purgatiua ⁊ oīum penarū ſatiſfactiua. Nullū ē.n. adeo pctm̄ magnū qd̄ p pniaʒ nō remittat. ¶ Ad cuius declaratōem aduertēdū ē ſm Ric. i iiij. di. xviij. ar. vij. q. i. q pnīa pōt accipi p pnīa iformi: ⁊ ſic n̄ remitt̄ aliqd̄ pctm̄ p ipāʒ niſi diſpoſitiue inq̄ʒtū p ipam diſponit̄ hō ad ſuſcipiēdū grām dei p quā formalr̄ remittit̄ pctm̄. Aut pōt accipi p pnīa formata: ⁊ ſic nullū eſt pctm̄ adeo graue qn p pniam remittat̄: qꝛ maioꝛ ē mīa dei q̄ʒ oīuʒ pctā ſit. Vn̄ Caſſiodo. ſup ps. xvi. ait. Facili⁹ ē ꝯtinere irā q̄ ab ei⁹ trāqllitate cognoſcit̄ aliena q̄ʒ miāʒ q̄ nūq̄ʒ ab ei⁹ maieſtate diuidit̄. Hec ille. Et glo. Eſa. xxviij. ait. Op⁹ dei ꝓpriū eſt miſereri: pcere ⁊ donare: op⁹ aūt n̄ ſuū ſed alienuʒ ē iraſci. Hec ibi. De hoc hr̄ tex. Greg. i decret. di. l. c. tua ſcias. vbi ſic dr̄. Poſt dignā vtiq̄ʒ ſatiſfactōēʒ credim⁹ poſſe redire ad honoꝛē ad fontem mīe recurrētes euāgelicā pferam⁹ ſnīaʒ. Gaudiū igi ē ſup vno pctōꝛe pniāʒ agēte: q̄ʒ ſup nonagītanoue iuſtis q nō indigēt pnīa. Et ouē ꝑditā nonagītanoue nō errātib⁹ relict̄: humeris pij paſtoris ad ouile repoꝛtādā: dñs ipe teſtat̄. Si ouis ꝑdita errās poſt inētionem ad ouile humero reponat̄: ꝑdict̄ nonagītanoue nō errātib⁹ in deſerto relict̄: cur p⁹ pniāʒ ad eccliē miſteriū lapſus nō reuocet̄. Sic in Apoc. dr̄ de miniſterio eccliē. Memēto vn̄ excideris ⁊ age pniam: ⁊ pma opa fac. Quid ē.n. graui⁹ q̄ʒ aut carnale delictū admittere: ſiue q̄ pauci iueniūt: aut filiū dei iureiurā. negare? In q̄ v̄bo hūc ipm btm̄ Petrū aplōꝝ pncipē ad cui⁹ ſacrū coꝛp⁹ indigni ſedem⁹: lapſum eſſe cognouim⁹. ſʒ poſt negatiōē pnīa ſecuta ē: ⁊ p⁹ pniam mīa data: qꝛ ab apoſtolatu cū nō diſtulit q an̄ ipm ſe negat̄ ꝑdixit. Hec ibi. Ex his ergo ꝯcludit̄ q p pniam q̄dlʒ magnū pctm̄ remittit̄. De ſpiritu ſcō ēt q̄lit̄ ſit remiſſibile hr̄ ſufficiēter i tractatu d̄ clemētia dei: q li ꝯ ar guit̄ de pctō i ſpūm ſcm̄: p illud Mt. xij. Qui peccauerit in ſpūſ: n̄ remittet̄ ei neq̄ʒ i h̄ ſcl'o neq̄ʒ in futuro. Ad h̄ i n̄dēt̄ q pctm̄ in ſpūm ſcm̄ dr̄ irremiſſibile. i. difficile ad remittēdū: qꝛ oē pctm̄ i ſpūʒ ſcm̄ hʒ ꝯriā diſpōneʒ ad remittēdū: qꝛ hʒ ānexā ipniāʒ ſine q̄ pnīa nullo mō pōt remitti: tn̄ rēiſſibile ē pctm̄ i ſpūʒ ſcm̄: tū rōe diuie potētie remittētis: tū qꝛ hō pōt d̄ iſto penitere. Sʒ vt iſta clari⁹ itelligāt̄ aduertēdū ē ſm Bon̄. in. ij. di. xliij. ar. ij q. ij. Cū ſit q oē pctm̄ in ſpūm ſcm̄ vl' ē ipnīa: vel hʒ ipniāʒ ānexā: dupl'r dr̄ irremiſſibile. i. ipoſſibile ad remittēdū ⁊ alio mō icōſuetū remitti. i. difficile pp diſpōnē ꝯriā. ¶ Ad q̄ꝝ declaratōēʒ notādū eſt: q ipnīa duob⁹ modis dr̄. Vno mō ad ꝓpoſitū n̄ penitēdi. Alio mō ꝯtinua ꝑmanētia in malo vſq̄ʒ ad diē extremū iclusiue. Et ſʒ iſtū modū pctm̄ in ſpūm ſcm̄ qd̄ claudit in ſe ipniam dupl'r pōt dici. Vno mō ꝓut claudit i ſe ipniāʒ q̄ q̄dē ē final' ꝑſiſtētia i malo: ⁊ ſic dr̄ irremiſſibile. qꝛ nullaten⁹ pōt remitti: qꝛ n̄ cadit ſub pnīa. Sepata.n. aīa a coꝛpe n̄ ē ampli⁹ loc⁹ pnīe. Alio mō dr̄ pctm̄ in ſpūʒ ſcm̄ ꝓut claudit in ſe ipniam. i. ꝓpoſituʒ n̄ penitēdi. Hoc mō dr̄ irrēiſſibile. i. incōſuetū remitti: nō tn̄ q ſit ipoſſibile: qꝛ tale ꝓpoſituʒ mutari pōt: ⁊ ſic cadit ſub pnīa. ¶ Cōfirmāt̄ iſta p q̄ndā glo. ſup illo v̄bo Gen̄. iiij. Maioꝛ ē iniq̄tas mea ⁊c. di. Mētiris chaym: qꝛ maioꝛ ē mīa dei q̄ʒ oīum hoīum miſeria. Et ideo ait Amb. noſter ſup B ti imaculati: de ꝑdicta fructificatōē pnīe ſic. Bon⁹ eſt dn̄s ſuſtinētib⁹ eū aīe q̄ q̄rit eū: bonū ē ſuſtinere ⁊ ſperare in ſalutare dei. Bonū eſt viro cū poꝛtauerit iugū a iuuētute ſua: ſedebit ſingul'r ⁊ ſilebit: qꝛ tulit iugū graue: Hec vtiq̄ʒ q̄dalud aſtruūt niſi bōe excluſiōis hāc iterꝑtatiōē videri: Quiſ enī ſuſtiet dn̄m niſi ſtudio caritat̄: Quiſ ē q ſperat niſi q id qd̄ ſperat ⁊ optat ⁊ diligit: Nō enim ſperam⁹ p paciētiā expectam⁹. Ergo q ſpat ſuſtinet: q ſuſtinet: i paciētie q̄dē excludit effectū. Quis eſt q iugū optat a iuuētute ſua: vʒ glie niſi q

delitijs renūciat a iuuētute sua: ⁊ luxuriā
fugi. Quis est q̄ singulariter sedit nisi q̄
singularib⁹ voluptatib⁹ abdicatis mole/
stiaꝝ oīm excludit tumult⁹? Iste ergo
timere nihil poterit: q2 charitas glīa vim
timoris absorbuit. Et .j. Qui aūt cōpun
gunt vtiqꝫ delectationē excludūt erroris
⁊ q̄ agit pniām excludit pudorē: seque/
strat verecūdiā flagitij cōfitēdi vt recu/
perādē spē salutis inueniat. Meritoqꝫ
⁊ ipse Dauid vbi agnouit errorē Pecca
ti inqt dn̄o: tātus rex: tātus ꝓpheta: nō
erubuit petm̄ suū ꝯfiteri. Et iō dictū est
ei: Et dn̄s abstulit petm̄ tuū. Hec ille.
¶ Scdo dico q̄ pnia ē penaꝝ satisfacti
ua: q2 f̄m Ric. vbi. s. q. ij. Tāta pōt esse
pnia interior ⁊ exterior q̄ posset remitti
tota pena simul petō debita: vel vt meli
us dicā exolui. Patet exēplū in Mag
dalena vt patet Luc. vij. cui dictū ē. Re
mittūtur tibi petā tua q2 si tūc mortua fu
isset stati euolasset ad celū. Hinc ē q̄ vt
ait Aug. in li. Encheri. c. lxx. de qbusdā
tpalib⁹ penis q̄ in hac vita peccātib⁹ irro
gant eis quoꝝ petā delent: ait apostolus
q̄ si nosmetipsos iudicarem⁹ nō vtiqꝫ a
dn̄o iudicaremur: cū aūt iudicamur a
dn̄o corripimur: ne cū hoc mūdo dāne
mur. Agam⁹ ergo penitētiā iteriorē ⁊ ex
teriorē: ne solū penā eternā fugiam⁹ sed
etiā penā purgatorij deuitem⁹. Cōfirma
tur hoc p exēplū ciuitatis Niniue: que
p pniām satisfecit ⁊ penā quā dn̄s p Jo/
nā cōminat⁹ fuerat. Jone. iij. euasit. de q̄
loqtur Augu. xx. de ciui. dei. c. xxiiij. di.
Niniuite qppe in hac vita egerūt pniā:
⁊ iō fructuosam velut in agro seminātes
in quo voluit deus cū lachrymis semi/
nari: qd̄ postea cū letitia meteret. Et tū
quis negabit qd̄ dn̄s ꝑdixit in eis suisse cō
pletū nō parū aduertat q̄ ad deū pecca
tores deus nō solū irat⁹ sed et miserat⁹
euertat. Euertunt enī petōres duob⁹ mo
dis. Aut sicut sodomite vt ꝓ petis suis
ipsi hoīes puniant. Aut sicut Niniuite vt
ipsa petā hominū destruant. Factū ē er/
go qd̄ predixit deus: Euersa est Niniue
q̄ mala erat: ⁊ bona edificata q̄ nō erat
stantibus enī menijs atqꝫ domib⁹ euer/
sa est ciuitas īpeditis morib⁹: ac sic quā
uis ꝓpheta fuerit ꝯtristat⁹: q2 nō est fac/
tū qd̄ illi hoīes timuerūt illo ꝓphetante
venturū: factū est tū qd̄ fuerat deo ꝑsci/
ente ꝑdictū qui nō erat q̄ predixit q̄ in
melius esse iplendū. Hec ille. Et sic pa/
tet pars ꝑma huius sermonis.
¶ Pars secunda huius s̄monis ī qua
ponit alius penitentie fructus q̄ dicit di
gnificatiuus.
ſ Ecūdo in isto sermone tractan
dū ē de alio fructu pnie q̄ dr̄ di
gnificatiu⁹. Nā pnia est aīe sa/
natiua ⁊ nobilitatiua. ¶ Pmo dico q̄
penitentia est aīe sanatiua. q2 dū pnialis
grā aīe aduenit a morbis omnibus sa/
nam reddit: nō enī expellitur vnum cō
trariū nisi per aduentū alterius q2 natu
ra oppositoꝝ imediatoꝝ est vt simul eē
nō possint. Nō enī possunt simul eē vi/
sus ⁊ cecitas. Cū igit culpa ⁊ gratia sint
inter se imediate opposita semꝑ necessa
rio alterū est in aīa. Et dū simul esse nō
pnt necesse est vt dum gratia pnialis in
ducit culpa illi opposita repellat. Pnia
ergo dū p grām animā sanā reddit: oēꝫ
culpā inficientē excludit. Vn̄ Aug. de ve
ra ⁊ falsa pnia in ꝓlogo sic inqt. Hec est
q̄ hoīes ad angelos ducit: ⁊ creaturam
reddit creatori. Ista ouē ꝑditā mōstra/
uit querēti: ⁊ decimam dragmā obtulit
anxianti: hec dissipatorem filium ad pa
trē reduxit: ⁊ vulneratum a latronibus
custodi curādū tradidit. In hac oē bo/
nū inuenit: per hāc oē bonum conserua
tur: fugat tenebras: inducit in lucem ex/
coquit oīa: ipsa est ignis ꝯsumens. Hec
ille. ¶ Scdo dico q̄ penitētia ē anime
nobilitatiua: quod patet sic. Omnis vir
tus que mouet ad aliquid inter duo op
posita: tanto probatur esse nobilior quā/
to magis a viliori in opposito separat ⁊
digniori approximat. Quia quanto est
aliquid similius digniori ⁊ dissimili⁹ vi/
liori. tanto creditur esse nobilius. Exēpli
gratia. In cōtradictorie oppositis sicut ī
affirmatione ⁊ negatione: quoꝝ affir/
matio

matio semp aliqd ponit in negatio tollit et distrahit. Et sic in his talibus nõ possit dici ppe alter ab altero nobilius: qm iter ali qd et nihil cõparatio nulla cadit. Pōt tñ dici q vnũ est simplr nobile. s. affirmatio: et alterũ ignobile simplr. s. negatio. Exemplum ẽ habetur in priuatiue oppositis: vt in visu et cecitate: qz visus corpus nobilitat: cecitas dehonestat. Item exemplũ habeñ in ptrariis: sicut de albedine: nigredine: dulcedine: et amaritudine: quorũ tñ vtrũqz aliqd ponat: tñ vnũ nobilitatẽ: alterũ vilitatẽ sonat. Vñ sancti angeli nũqz apparent hoibus in nigris sed semp in albis. Exemplum vtiqz apertissimũ oium istorũ est in relatiue oppositis sicut in dñatiõe et huitute: quorũ vnũ sonat aperte nobilitatem sed alterũ vilitatẽ Itaqz quãdo aliq virtus mouet aliqd a vilitate in nobilitatẽ: vt si moueat a cecitate in visionẽ: ab amaritudine in dulcedinem: a huitute in dñationẽ vel a loco infimo ad supiorẽ: tãto est virtus illa nobilior: quãto a maiorẽ vilitate ad maiorem dignitatẽ pmouet: sed sũmã oium vilitatũ absqz dubio est petũ cũ hoiem faciat ignobilẽ. Cũ. n. eum seruũ ei⁹ qd nihil est efficiat: et a sũme nobili hoiem diuidat ergo penitentia que hominem remouet a culpa et a vilissima huitute: et ducit ad filiatõem diuinam est virt⁹ dignissima: sũme nobilitans nos in via et tandẽ pducens nos ad patriam. Et sic patet scda pars pncipalis hui⁹ sermõis.

¶ Pars terna huius smonis i qua ponitur vltimus pnie fructus q dicitur glorificatiuus.

Ertio in isto smone tractãdum est de alio et vltimo fructu pnie q df glorificatiuus. Pro quo ẽ notãdũ q pnia est in pñti psperatiua et in futuro eleuatiua in celũ. ¶ Primo dico q pnia est in pñti psperatiua: qz quo penitẽs pspcrat in bonis aie et nature: vt patet exẽplo. Sicut enim Nabuchodonosor ex hoie in bestiã ppter petũ ẽ mutatus: vt legit Danie. iiij. Et nota. xvij. q. iiij. c. miror. vbi Aug. ait. Si de ptãte presumitur. Nabuchodonosor regem intẽde: q cũ supbie ex homie in bouẽ est cõmutatus. Ita p pniaz multi ex bestialibus in hoies cõmutari: et de virtute in ỽtutẽ q sunt aie bona, psperando ambulare vident. Preterea sicut stulti hoies letant cũ malefecerint et exultãt in reb⁹ pessimis. Prouer. ij. c. Ita nulli du biũ qn gaudẽdũ sit his q bonũ opant et agũt pniam qz vt scriptũ ẽ Ecclesiasti. iij. Nõ ẽ meli⁹ q̃ letari: et facere bonũ. Et Prouer. xxi. Gaudiũ iusto est facere iudiciũ i. qd esse rõ indicat. Scdo, psperat penitens in bono gre. Nã his q pniaz agũt diuina gra superabũdat. Vñ ad Ro. v. Vbi supabũdauit peccatũ supabũdat et gra. s. dum verã pniam p seuerãter agũt petõ res. Patet in Magdalena peccatrice: in Matheo publicano: in Paulo eccl̃e psecutore. iõ de pe. di. i. s. ñ pōt df. Non pōt glĩa grãm accipere nisi purgatus fuerit ab oi sorde peccati p penitentie ɔfessionẽ: p donũ baptismi salutaris. Tertio, psperatur penitens et gaudet tẽtationes deuincẽdo. Marie eniz solent hoies gaudere: ac ol qua possunt letitia exultãdo plaudere: si difficiles variasqz victorias de aduersariis reportarent: et p milia rez discrimina suis cum hostibus certãdo triũphauerint. Vnde apostolus Jacob. i. c. Omne, ingt gaudiũ existimate frẽs cũ in tẽtatiões varias icideritis: sciẽtes q pbatio fidei nr̃e patientiã opatur: patiẽtia aũt pfectũ opus h3: vt sitis pfecti et integri in nullo deficiẽtes. Et. i. Pe. iiij. Cõmũicãtes xpi passionib⁹ gaudete. Gaudet insup penitens vitã emẽdasse: quo nihil leti⁹ atqz iocũdius q̃. s. relictis afflictiõ malis: de uictisqz salutis nr̃e hostib⁹ vitã in meli⁹ emendasse. Vñ Deutrono. xxxij. c. Letare in exitu tuo scilicet qz a periculis recessisti. Et. i. Paralipo. ij. Dedit illi dominus gaudiũ eo qd inimicis suis ec. ¶ Secũdo dico q pnia est in futuro in celum eleuatiua: et sic imortalitatis ppetue donatiua. Est enim scala illa quã vidit Jacob: Gene. xxviij. Per quam ascendũt

angeli ꝛ descendūt: eo ꝙ ad visitandos nos veniunt: ꝛ deo nr̄as ꝺfōes ferunt. Vidit aūt dn̄m inixum scale quasi paratum ad auxiliādū: ꝛ post cōpletā pn̄iaꝫ ad suscipiēdum filios penitētes. Unde Hiero. ad Julianū ait. Noli aspicere Judā negātē sed Paulū respice ꝯfitentēꝫ. Jacob ditissimi pr̄is filius ꝛ nudus ꝛ solus in baculo suo ꝑgit mesopotamiā: iacet lassus in itinere: ꝛ q delicatissime a rebecca matre fuerat educat⁹: lapide ad caput vtit̄ ꝓ puluillo: vidit scalā de terra vsqꝫ ad celū: ꝛ ascendētes ꝑ eā angelos ꝛ descēdētes: ꝛ desuꝑ innitētē dn̄m: vt lassis manū porrigeret: vt ascēdētes suos ad laborē ꝓuocaret aspectu: vn̄ vocat̄ locus ille bethel. i. dom⁹ dei in q̄ q̄tidie ascēdit̄ ꝛ descēdit̄. Sci enī corruūt si fuerint negligētes ꝛ pctōres ꝓstinū recipiūt gradū si sordes fletib⁹ lauerit. Hoc ideo dico vt te nō terreāt descēdentes ꝫ vt ꝓuocēt ascēdētes. Nūqꝫ exēplū a malis sumit̄: etiā in seculi reb⁹: sꝫ a meliori pte in citamēta ꝟtutis sunt. Hec ille. Uerꝫ ꝙ hec scala q̄ dicta est pn̄ia ducat i celū ꝛ introducat in regnū ꝛ auctoritas certa docet ꝛ rō ꝑsuadet. Nōne Math. iiij. dr̄. penitētiā agite ꝛc. ꝛ est sensus. Pn̄ia ē virtus q̄ ducit ad regnū celoꝝ. Suꝑ q̄ dic̄ Chriso. O exactio q̄ nō facit pauꝑes ꝫ diuites. Nā cū qs debitū iustitie reddiderit deo nihil ei ꝓstat: sed sibi lucrū salutis acqrit. Et subdit. Pn̄ia. n. cor mundat: sensus illuminat: aīas scificat: ꝛ ad susceptionē xp̄i ꝓparat humana ꝓcordia. Preterea hoc idē rō ꝑsuadet. Naꝫ iuxͣ phicū documētū. Qͥ remouēs ꝓhibēs obstaculū q̄ moueri sibi ad locū nālīter debitū nō pōt mouere dr̄ illud ad locū desideratū. Exēplū de lapide nālr̄ ad terrā descēdēte ꝛ ad cētrū vt sui pōderis se mouēte: cui si in sui descēsu occurrat obstaculū ꝓhibēs ei⁹ motū ne tēdat ad locū nālr̄ desideratū: remouēs illud ꝓhibens siue ipedimētū dr̄ q̄dāmō motor lapidis ad locū suū. Exēpluꝫ ēt pōt dari de aliq̄ cīue Romā: q captꝰ si in carcere poneret̄ ille q eū a vinculis absolueret: ꝛ ad eūduꝫ expeditū redderet: diceret̄ mittere eū Romā. Jsta tn̄ itelligi debēt esse ꝟba ꝑ accidēs ꝛ nō ꝑ se. Nō aūt aīa nālīter tēdat in deū: tāqꝫ in sue btītudinis locū ꝯstat ex ꝟbis Bernardi i li. de ꝟbis dn̄i di. Aīa rōnal̄ ad imaginē dei facta ceteris oīb⁹ occupari pōt: repleri oīno nō pōt. Capacē dei qcqd deo min⁹ ē non īplebit. Hec ille. Cū igit̄ loc⁹ aīe deus sit ꝛ pctm̄ sit illud obstaculū q̄ ipedit̄ ꝑuenire ad ipm deū ꝛ pn̄ia vt ostēsum est. ē. sit hui⁹ obstaculi remotiua: seqt̄ ꝙ pn̄ia est aīe i celū eleuatiua. Ad qḋ nos cōducat ops ꝛ etern⁹ deus q viuit ꝛ regnat in secula seculoꝝ. Amē.

Sabbato añ quartā dn̄icā ꝺ aduētu de triplici pulchritudīe gloriose virginis Marie. Sermo. xxi.

Ota pulchra es amica mea: ꝛ macula nō ē i te. Scribunt̄ hec ꝟba. Cāti. iiij c. Sequētes ordinem nr̄m frēs carissimi hodie mēoria faciēda ē de gliosissima ꝟgie Maria matre dei q̄ fuit suꝑ oēs alios nobilissima: dignissima ꝛ formosissima: qꝛ vt dicit Hiero. Nil ē cādoris. nihil ē splēdoris qḋ nō resplēdeat i Maria ꝟgie. Hec ille. Quapp bn̄dicta vocat̄ iter oēs mulieres. Un̄ Aug. i li. ꝯ qnqꝫ gēna hostiū ait. Solus ad ꝟginē fabricator ꝛ dn̄s venit: vestē quā nō hūit iduit: eā sicut inuenit clausaꝫ reliqt: sicut ille nat⁹ solus iter mortuos liber: sic xp̄s ex q̄ natus ē mr̄is pudor: solus est iteger. Eua inobediēs meruit penā Maria obediens ꝯsecuta ē grāꝫ: illa gustādo ꝓhibita maledicta ē: hec credēdo āgelo bn̄dicta illa nobis mortē ꝯtulit: hec vitā pepit. Hec ille. De nobilitate igit̄ ꝛ dignitate atqꝫ formositate btē ꝟgīs tractare intendētes ꝯueniēter ꝟba ꝓdicta assūpsim⁹. s. Tota pulchra es amica mea. s. in aīa ꝛ corpe. ꝛ macula nō est in te. s. spūalis neqꝫ corpal̄. De q̄ pulchritudīe i btā ꝟgīe tres dr̄ias describem⁹: q̄rū Prima dicet̄ pulchritudo nobilitatꝭ. Secūa dicet̄ pulchritudo dignitatꝭ. Tertia dicet̄

pulchritudo formositatis.

¶ Pars pma hui⁹ smonis in q̄ ponit̄ q̄dā beatissime v̄ginis Marie pulchritudo que dicitur nobilitatis.

P Rimo in isto smone tractādū est de pulchritudie nobilitatis v̄ginis Marie. Fuit.n.btā v̄go nobili⁹ idiuidnū seu nobilior creatura oib⁹ īdiuiduis seu creaturis q̄ in humana nā fuerūt: sint aut possint: aut poterūt gn̄ari. Eqdē Math.i.c.sui euāgelij describit eā fuisse natā de.xiiij.pfiarchis de.xiiij.regib⁹.de.xiiij.ducib⁹ sm q̄ distinguūt ⁊ enumerāt qdā. Lu. q̄z.iij.c. describēs nobilitatē origis sue exordiēs ab adā ⁊ eua vsq̄z ad xp̄m deū genealogiā suā ptraxit. hēm⁹ nāq̄z q̄ dn̄s iesus xp̄s q sine m̄re fuit in celis: ⁊ sine p̄re i terris: totā a v̄gine hūanitatē accepit: ⁊ dignitates q̄ ad humanitatē sequūtur.s. cognatiōis vt diceref fili⁹ David: ⁊ cōsanguinitatꝫ vt diceref h̄re frēs ex nobili parētela: totū hoc a bn̄dicta sua m̄re suscepit. qđ ēt eēt vltim⁹ dux: vltim⁹ rex: vltim⁹ pr̄iarcha toti⁹ ppl̄i isrl̄: vn̄ hoc habuit nisi a v̄gine gliosa: vt ex hoc manifeste clarescat q̄ oīs nobilitas corpal' cōcessa humāo gn̄i i Adā a deo pncipaliter data ē: vt descēderet p multas gn̄ationes ⁊ p v̄ginē m̄rez terminaref i xp̄z: hic tātā mūditiā ad lraz p̄cipiebat de⁹ i lege sua: nō tm̄ i hūanis corpib⁹ sed ēt in vasis. i domib⁹: i castris: ⁊ i cūctis que erāt i ppl̄o dei: vt.s. ppl̄s pp xp̄m illā nobilitatē ⁊ mūditiā ꝯseruare deberet. Cū āt venit xp̄s exhausta māifeste appet oīs mūditia ⁊ nobilitas iudeoꝝ q nō credi derūt i eū: ita q̄ vbi gēs iudaica mūdissima ⁊ nobilissima fuerat an̄ xp̄m: nūc vilissima ⁊ abiectissima appeat vltra oēs alias natiōes h̄ ēt māifesta expiētia mōstrat: q̄ p⁹ xp̄m nūq̄z hūerūt aliquē pr̄iarchā vl' regē vel ēt ducē sic i p̄mis. Et ēt ipi met publice attestāt: vt v̄ificef qđ ipe d̄ se Apoc.ij.c.ait. Hec dicit p̄m⁹ ⁊ nouissim⁹ p̄m⁹.s. quē de⁹ i ppl̄o pricipare faciebat. Et nouissim⁹.s. pr̄iarcha rex ⁊ dux i ppl̄o illo. Totā ergo nobilitatē xp̄s sm carnē traxit d̄ btā v̄ir. ex cui⁹ nobilitate ꝯseq̄tur tota creatura nobilitata ē.s. corpalis: rōnalis ⁊ itellectual': isensata: vegetatiua: sensitiua ⁊ itellectiua. Et hec ē vna rōnū quā assignat Sco.in.iij.sen. Qđ si ēt Adā nō peccasset: xp̄s icarnat⁹ fuisset: nō tn̄ passus vt.s.i ipa hūanitate xp̄i tota creatura nobilitaref: ⁊ oīs i ipa bonitate dei pticiparet Cui⁹ rōnis fūdamētū ē. q̄ bonū iq̄ztū bonum sm Dionysium de angelica hierarchia: est sui ipsius communicatiuum. Et q̄zto magis bonū ē tāto magis dz eē cōicatiuū. Cū igit̄ de⁹ sit sūma bōitas i abstracto: dz eē sūme cōicatiua: ⁊ si creatura tāte eēt capacitatꝫ vt totā bonitatē dei ꝯphendere posset ⁊ ptīcipare: cū sit īfinita bonitas dei: īfinite cōicari deberet. Sz cū ita sit q̄ creatura n̄ ē capax tāte cōicatōnis: saltē in⁹tm̄ debuit cōicari: quātum ipa creatura apta nata ē pticipari: sz q̄r sz Aug.xiij.de trini.c.xix. In reb⁹ p tēpus ortꝫ nulla maior gr̄a ē: q̄z vt hō cōiunct⁹ sit deo in vnitate psone. Maior eni cōicatio diuie bonitatꝫ ē scipaz cōicari creature btīfice ⁊ essentiali vnione q̄z btīfice tm̄. Qđ factū ē in icarnatiōe ⁊ assūptiōe nāe hūane i q̄ cōicata ē bōitas diuīa oī creature. Si.n. ꝯiūcta fuisset psona diuīa lapidib⁹ tm̄ vel elemētis nō nisi creaturis essētiaz tm̄ hūiub⁹ bōitas diuīa tn̄ cōicata fuisset. Si v̄o ꝯiuncta fuisset plātis ⁊ arbustis: nō nisi potentie vegetatiue ēt bonitas dei cōicata fuisset. Si aīalib⁹ irrōnabilib⁹ siue pecoribus nō nisi creature sensitiue. Si āgelis nō nisi creature itellectiue: sz q̄r hō pticipat cū oib⁹ creaturis: hz.n. sm Aug.v.d̄ ci. dei.c.xi. eēntiā cū lapidib⁹: vitā seminabilē cū arborib⁹: vitā sensualē cuz pecorib⁹: vitā itellectiuā cū solis āgelis: ⁊ iō hz aliqd cōe cū oib⁹ homo. Vn̄ ⁊ Gregorius in omel'. Ascēsionis sup illud Mar. vlti. Predicate euāgeliū oī creature sic inquit. Oīs creature noīe intelligit̄ hō. Sunt nāq̄z lapides sed nō viuunt: arbusta sunt viuūt: sed nō sentiūt aīalia sunt viuūt sentiūt sed n̄ discernūt: angeli v̄o sunt viuūt sētiūt ⁊ intelligunt: hō vero est viuit sentit intelligit ⁊ discernit: habet

ergo aliqd cõe cũ oib⁹ hõ. Jdcirco ɔiũ
gẽdo se psona dina cũ hoie: siue cũ hu-
mana nã cõicauit bonitatẽ suã oi creatu
re ꝛ oẽm creaturã sublimauit ad quãdã
equalitatẽ dei in ipsa ei⁹ essentiali ɔiũctio
ne ꝛ sublimiter nobilitauit. Quã qdẽ no
bilitatẽ traxit ḋ puris sanguinib⁹ bea. vir
Qua ppter ois nobilitas q̃ fuit in xp̃o
ẽm carnẽ ꝛ ɔsequẽter r̃dũdauit i oẽs ali
as creaturas pcessita nobilitate virginis
marie. Et iõ ois creatura ei est obligata
qm̃ ipsa fuit nobilissima quã nobilitatẽ
oib⁹ cõicauit. Et sic pꝫ ꝑma ps hui⁹ ser.

¶ Pars scd̃a huius sermonis in q̃ po
nit alia beate virginis Marie pulchri-
tudo. s. dignitatis.

S Ecũdo in isto sermone tractan
dũ est ḋ alia pulchritudine glo-
riose ṽginis marie q̃ dr̃ pulchritudo di
gnitatꝭ ꝛ regalitatis: qꝛ fuit regina celi ꝛ
terre quã meruit i cõceptiõe filij. ¶ Ad
cui⁹ declarationẽ sciẽdũ ꝙ sicut dine p-
fectões oi itellectui incõphẽsibiles sũt
sic ꝛ pfectiões grãꝝ quas virgo accepit
in susceptiõe filij dei solo itellectui dino ꝛ
xp̃o cõphẽsibiles fuerũt ꝛ sibi. eqdem
ꝙ de⁹ generaret deũ nulla reqrebat in
deo dispositio cũ ei ex nã ɔueniret: ꝛ per
viã nature intellect⁹ ḋ hũ pduceret p oĩa
sibi equale imo ipossibile ẽ ꝙ nõ gene-
raret deũ ppter suã fecũditatẽ. Sꝫ ꝙ fe
mina ɔcipet ꝛ pareret deũ: est ꝛ fuit mi-
raculũ miraculoꝝ. Oportuit eni vt sic di
cã feminã eleuari ad quãdã eq̃litatẽ dinã
p quãdã q̃si ifinitatem pfectionũ ꝛ grãꝝ
quã eq̃litatẽ nũq̃ creatura expta est. vñ
credo ꝙ ad illã abyssũ iscrutabilẽ oĩuꝫ
charismatũ spũs sci q̃ in btãꝫ ṽginẽ de
uenerũt i hora ɔceptiõis intellect⁹ hũa-
nus vel angelic⁹ nũq̃ potuerũt attingere
Qḋ declarãs angel⁹ gabriel L u. p. cum
ab eo q̃reret btã ṽ. ꝛ diceret qũo fiet istḋ
qm̃ viꝝ nõ co. R̃ñdẽs aũt angelus se tã-
tũ mysteriũ ignorare di. spũs sanct⁹ sup
ueniet in te. ꝛc. q. d. Qḋ a me q̃ris igno
ro: sꝫ eterne sapie doctor q sibi soli hoc
altissimũ mysteriũ reseruauit: ꝛ te p illu-
minatissimã expientiã docebit. Meruit

eni gl̃iosa ṽgo i vno suo ɔsensu. s. ɔcep-
tiõis filij dei p̃matũ orbis dñiuꝫ mũdi:
sup oẽs creaturas sceptrũ regni: pleni-
tudinẽ oĩuꝫ grãꝝ oĩuꝫ ṽtutũ: oĩuꝫ dono
rũ: oĩuꝫ btitudinũ: oĩuꝫ fructuũ spũs: oĩ
um sciarũ ꝛ maxie altissime theologie i-
terptatiõis ꝑmonũ: spirit⁹ pphetie: discre
tiõis spũum: opatiõis ṽtutũ gr̃e sãitatũ
meruit fecũditatẽ ĩ ṽginitate mr̃nitatẽ fi
lij dei. Qḋ sit stella maris: porta celi: ꝛ su
p oĩa ꝙ dine mĩe sit r̃gina. ꝛ ꝙ r̃gina mise
ricordie noiet multiplr̃ pbari põt. Pri
mo eni pl⁹ ɔueniret hoc nomẽ: q̃ꝫ si di-
cat iperatrix. Nã ipatrix est nomẽ ma-
gni timoris ꝛ rigoris. Regina aũt plus
est nomẽ puidẽtie ꝛ eqtatis ppterea nõ
credo i tota scriptura sacra deũ expresse
noiari ipatorẽ sed regem: hoc nãq̃ no-
men ẽ maiestatis. Scdo etiã dr̃ magis
pprie regina misericordie: q̃ꝫ dña dña-
rũ ꝛ regina reginarũ: vel dea dearũ. hec
eni noia iportãt dignitatẽ vel excellẽtiam
respectu maioꝝ ꝛ minoꝝ. Si eni dicere
tur dea deaꝝ nõ videret esse dea vel re
gina pctõꝝ vel demonũ. Silr̃ nec p-
prie dicit regina pacis vel dilectiõis: qm̃
nec hoc ẽ velle oib⁹ sui regni. Tertio etiã
meli⁹ dr̃ regina misericordie q̃ꝫ vel po-
tẽtie vel sapie. Jn sapia eni intelligit po-
tẽtia sed nõ ɔuertit. Jn misericordia ve
ro intelligit ꝛ sapientia ꝛ potẽtia: ꝛ non
ecõuerso. vñ mĩicordia claudit ista tria
oĩa in se: ppterea regina misericordie ẽ
regina potẽtie ꝛ sapie ꝛ non econuerso.
Quarto eni nõ põt pprie dici regia glo
rie seu regia gr̃e: seu regia iustitie. Nam
gl̃ia gr̃a ꝛ iustitia p se tm̃ dicũt collatiõeꝫ
boni ꝛ ablationẽ mali: p se eni pl⁹ cõpre
hendit: ꝛ in ampli⁹ se extẽdit regnũ mi-
sericordie q̃ꝫ gl̃ie vel gr̃e vel iustitie: sed
ab ãplori ꝛ maiori potẽtia dignitas ꝛ de
noiatio maior ẽ. ergo btã ṽgo maria a sũ
ma dignitate regina misericordie dici dꝫ
Quĩto ad idẽ gl̃ia ẽ tm̃ i celo ꝛ nõ i ter-
ra: nõ in iferno: nõ in purgatorio sꝫ mi-
sericordia i q̃libet hoꝝ est. ergo maximũ
regnũ ẽ mĩa: merito ergo maria regia
regina mĩe est dicẽda. Sexto in sup reg
na miseri

na mīſicordie dz dici. Nā gegd ē ſupi⁹
ſuperiore ē ſuperi⁹ iſcrioꝛ: ſʒ mīſicordia
ē ſup oīa opa dei: ⁊ regnū mīſicordie ſu
per mīa: ergo regia mīſicordie determi
nat potentiā ſup oīa. Sʒ iſta ꝯueit ꝓpri
iſſime vgini marie. ergo ꝓprie mīe ē re
gina. Septio ēt ipa ſup ꝑſunomū ⁊ ꝓ
ꝑetatē filij ſui ē regia: ſʒ h ē mīe: propri
um ē.n. dei miſeri ſēp ⁊ pcere. ergo btā
vgo ꝓpe mīe ē regia. Octauo iſup ꝓba
ri ꝑt Eſa. xviij. dič dn̄s. ego āt ꝯſiderabo
i loco meo. glo. Qui loc⁹ ē mīa: ſʒ ꝓpri⁹
loc⁹ regis ē regnū. ergo mīa ē regnū re
gis ⁊ regia: ſʒ ꝓpe di rex ⁊ regia ei⁹: qđ
ē ipſi⁹ regnū: ſicut rex ⁊ regina frācie dř
cui⁹ ē regnū francie: ppea btiſſima vgo
ꝓpe dicitur regina mīſicordie: cui⁹ mīe
regnū eſt. Et ſic pʒ pars ſcđa hui⁹ ſmo
nis. quō. ſ. vgo glioſa hūit pulchritudinē
dignitatiſ ⁊ regalitatis q: fuit regia mīe.

¶ Pars tertia hui⁹ ſmonis in q̄ tracta
tur đ corporali ſeu exteriori pulchritudi
ne vginis marie.

t Ertio in iſto ſermōe tractādū ē
đ pulchritudie formoſitatiſ glio
ſe vginis marie. ſ. pulchritudis exterio
ris ⁊ corpalis: p q̄ pōit iſta ꝯcluſio per
Boñ. i. iij. di. iij. qđ in ſcripturis iudeoꝝ
inuenit. ſ. q vgo maria erat corpore pul
cherrima: ⁊ tñ nūq̄ fuit hō tā carnal. tā
libidinoſus q ipaʒ potuerit deſiderare.
Et h ſm Ber. fuit pp tria. ¶ Pmo pp
ipſſionē ⁊ irradiationē: q: non appebat
ꝯcupiſcibilis: ſicut mulier maritata non
appet ꝯcupiſcibilis viro ſuo. Nā ex fa
cie vginis pcedebāt q̄ſi radij ſolis. quos
null⁹ carnalis poterat ſuſtinere aſpicere:
Vñ i gl. ſup Luc. dř de Joſeph. q facie
ad faciē ipaʒ reſpicere ñ poterat. ¶ Se
cūdo pp honeſtā ꝯfuſionē: q: geſt⁹ ita
hōeſtos hēbat ⁊ mores ⁊ vba ita ꝯpoſi
ta: vt null⁹ poſſet ipaʒ ꝯcupiſcer: ſʒ poti⁹
ꝯpūgebāt. ¶ Tertio pp occultatōē. Nā
cū honeſtis veſtimētis ſe occultabat: in
domo ſera ſtabat. O femīa laſciua. O la
queū demōis. O femīa petulās. O ſpe
culū diabolicū. Come ñ te ꝯfūdi a dele
ctarti tāto de eſſere bella: e pdi nella ſua
vāitate q̄lli liq̄li xpo ha redēpti cū el ſuo
ſangue: ñ ꝯſidert che ſei inimica de xpo
e della vgine glioſa: e fattrice del diauo
lo. Cōſidera hōeſtatē vginis: ſpecula te
in iſto ſpeculo. Nā dicit Ambro. ſuper
Luc. diſcite vgines non circūcurſare p
alienas edes: ñ morari i plateis: nō ali
quos i publicū miſcere ſermōes. Ma
ria i domo ſera: feſtinat i publico: māſit
apđ cognatā ſuam trib⁹ mēſib⁹: ⁊ q̄ pp
offm̄ venerat iħerebat offō. Māſit tri
bus mēſib⁹: ñ q: eā dom⁹ delectaret alie
na: ſʒ q: videri in publico frequēti⁹ diſpli
cebat. h ille. Rogem⁹ ergo oīpotētē deū
vt p glioſā vginē mariā dignet nob cō
cedere pulchritudinē aīe ⁊ corpis ſimul
i pn̄ti p grāʒ ⁊ in futuro p gliam in ſecu
la ſeculoꝝ. Amen.

¶ Dn̄ica q̄rta de aduentu de gnāli vo
catione oīum ad pniam: qm̄ clamāt ce
leſtia. terreſtria ⁊ iſernalia. Sermo. xxij.

Vox clamantio in deſerto pate viaʒ
dn̄i rectas facite ſemitas
ei⁹. Scribūt hec verba
Luc. iij. ⁊ i euāgelio oc
currētiſ dn̄ice. Scđʒ ſen
tētiā oratoꝝ fres chariſſimi ſine arq̄ rhe
torice offiſi oratoris eſt: docere: flectere:
⁊ delectare. Qua pp ꝯgruū videt ⁊ per
utile valde. poſtq̄ʒ in ſupioꝛib⁹ plaborami⁹
mus mīuū inſiſtendo ad docēdū. Quid
ē pnia: qual'r debeat fieri pnia quāta de
beat eſſe pnia: q̄ʒ fructuoſa ſit pnia vt in
pn̄tiarū inſiſtam⁹ ad māudtecđū: necn̄
⁊ flectendū dura corda peccantiū ad pe
nitētiā ſuſcipiēdā ꝓponēdo illa añ coꝛuʒ
oculos q̄ inducāt ⁊ inclinēt: moueant ⁊
quodāmō neceſſitēt ipoꝝ pctōꝝ mētes
ad ipaʒ pniaʒ ñ tm̄ peragēdā: ſʒ ſtricte ⁊
cordeten⁹ āpleeēdā. Jdeirco in iſto nr̄o
ꝓpoſito vba ſācti euāgelij hodierni ſuſ
ſūpta: ꝓptime accomodāt dicētia: Vox
clamantis i đſerto. ſ. i iſto mūdo pp pctā
grā deſerto: parate viaʒ dn̄i domini: re
ctas facite vias eius pniaʒ agēdo. Que
vba q̄ʒ veriſſime hūc ſenſū habeāt oſtē

dit ibidē ex verbis p̄cedētib⁹ vbi dr̄. Fa/
ctū ēst v̄bū dn̄i sup Joannē zacharie fili
um in deserto: ⁊ venit in oēm regionē
iordanis predicans baptismū pnie in re
missionem peccatoꝝ. Ita hodiernis tē
poribus factū est v̄bū dn̄i super nos p̄
dicatores vt eam⁹ p mundū clamantes
pniam agite: q̄ꝛ hoc idē clamāt p̄rio cele
stia scd̄o terrestria tertio infernalia.

¶ Pars pria hui⁹ sermōis in q̄ ponūt
tres voces celestiales pniam agite cla/
mantes.

P Rimo igit̄ i isto s̄mōe ponunt
tres voces terribiles. P̄ria est
vox dei. Scd̄a vox angeli. Ter/
tia padisi clamātes pniā agite. ¶ P̄ri
ma vox ē dei clamās o supbe age pniā
Cōtinuo. n. p inspirationes hec vox inci
tat peccātes ad pniam pagendā: ⁊ i hoc
multū gaudet q̄ pbat tripl̄r. Rōne au/
ctoritate ⁊ exemplo. P̄mo pbat rōne
sic. Multū gaudet qs q̄n fit s̄ voluntatē
suā: sed volūtas dei est vt pctōres pniā
agant. iuxta illud. i. ad Thessa. iiij. Hec
est voluntas dei sanctificatio vr̄a. ⁊c. Et
Ezec. xviij. Viuo ego dicit dominꝰ nolo
mortē peccatoris: s̄ vt reuertat a via sua
mala ⁊ viuat ergo pz ppositum. P̄rete
rea multū gaudet qs q̄n digne laudat: n̄.
n. hō deū digne laudare pōt dū in pctō
mortali existit ipenitēs ⁊ pseuerat. Vn̄
Eccl. xv. dr̄. Nō ē speciosa laus i ore pec
catoris: Et iō vt diu̇a laus digne possit
celebrari abiicienda sūt pctā: ⁊ sacrificiū
iustitie deo per pniā offerendū ē. Quia
vt dicit ppheta. Sacrificiū deo spiritus
contribulatus. Ac per hoc idem ppheta
ta oēs pctōres ad hmōi sacrificium ce/
lebrandum in q̄ maxia dei laus cōsistit
hortat dicēs: Sacrificate sacrificiū iusti
cie: vbi gl. ordinaria inqt. Quid. n. iustiꝰ
ē vt q̄sqꝫ suis pctis potiꝰ ē alienis ira
scat: seqꝫ puniens p pniā sacrificiū deo
offerat. ergo ⁊c. P̄reterea gaudet deꝰ de
multitudine ei militantiū: dū. n. sumꝰ in
hac vita vel deo militamꝰ p opa v̄tutū
Iuxta illud apli. ij. ad Thimoth. ij. La/
bora sicut bonꝰ miles Jhū xpi. vl̄ diabo
lo p exercitiū vitioꝝ iuxta illō Sapie. ij.
Inuidia diaboli mors intrauit in orbē
terrāꝝ. Deinde subiungit. Imitāt aūt il/
lū q̄ sūt ex pte ipsiꝰ. Ex q̄ dat̄ intelligi in
hac vita eē duo genera militū diuersis
dn̄is militātiū: q̄ꝛ alij sūt bōi: ⁊ isti deo
militāt. Alij sunt mali diabolo militātes
vn̄ fit vt q̄ pl̄es boni repiūt eo maior sit
copia spūaliū militū deo militātiū. Ex q̄
pz ⁊c. ¶ Scd̄o idē pbat auctoritate tri/
plici. s. mosaica: pphetica: ⁊ euangelica:
P̄rio per moisē clamat deꝰ pniā agite
sic. Sancti estote ⁊ scificamini: q̄ꝛ ⁊ ego
scūs sū. Leuit. xx. ⁊. xxiij. inqt. Ois aia q̄
n̄ fuerit afflicta die hoc peribit de pplis
suis. Scd̄o clamat p pphās dicēs Hie/
re. ij. Vide vias tuas i ꝯualle: scito qd fe
ceris. ⁊ Hiere. iij. Leua oculos tuos in
directū ⁊ vide vbi nūc pstrata sis. ⁊ Hie
re. xxix. inqt. Queritis me ⁊ n̄ inuenietis: cū
aūt quesieritis me in toto corde vr̄o inue
niar a vobis. Et Hiere. xxxi. Statue ti/
bi speculā dirige cor tuū in viā rectā in q̄
ambulasti. Reuertere retro v̄go isrl̄ vsqꝫ
q̄ diuitijs dissolueris. Itē clamat Ezec.
xviij. dicēs. Cōuertimini ⁊ agite pniam
ab oībꝰ iniqtatibꝰ vr̄is: ⁊ n̄ erit vobis in
ruinā iniqtas. ⁊ iterꝫ ibidē. Si ipiꝰ egerit
pniam ab oībꝰ iniqtatibꝰ suis: oium iniq
tatū eiꝰ q̄s opatꝰ est non recordabor. Et
Ezech. xxxiij. Inipietas ipij n̄ nocebit ei
in q̄cūqꝫ die cōuersus fuerit ab ipietate
sua. Itē clamat prouer. i. dr̄. Vocaui ⁊ re
nuistis: extendi manū meā: ⁊ n̄ fuit qui
aspiceret. ⁊ Cant. ij. Surge ⁊ pperā ami
ca mea sponsa mea ⁊ veni. ⁊ Cant. vi. Re
uertere reuertere sunamitis: reuertere re/
uertere vt intuamur te. Itē clamat Esa.
i. Quiescite agere peruerse: discite bn̄fa/
cere. ⁊ Esa. xxx. Si reuertimini ⁊ qescatis
salui eritis. ⁊ Esa. xliiij. Reuertere ad me:
q̄m ego redemi te. ⁊ Esa. lxv. Expandi
manus meas tota die ad populū incre/
dulū qui gradit̄ via non bona post cogi
tationes suas. Iterꝫ clamat Johel. ij. di/
cens. Conuertimini ad me i toto corde
vr̄o in ieiu. fle. ⁊ planc. ⁊c. Tertio clamat
p euāgelistas suos di. Math. iiij. Peni
tentiā

tentiam agite appropinquabit enim regnũ celorũ. Et Math. xi. Ue tibi corozaim: ve tibi bethsaida: quia si i tyro ⁊ sydõe facte essent virtutes que facte sunt in vobis olim in cinere ⁊ cilicio penitẽtiã fecissent. Et Luc. xiij. iterũ inqt. Nisi pniaz habueritis oẽs simul peribitis. ¶ Tertio hoc idẽ pbat exemplo: q2. s. xps fleuit peccatores pniam non agẽtes: qd patet figuratiũ in ploratione sup ciuitatem hierusalem. De qua loqtur Hiero. Ad Rusticũ di. fleuit dominus sup ciuitatẽ hierusalẽ quia non egissent pniaz. Et Petrus trinã negationẽ abluit lachrymis: impleuitq illud propheticũ. Exitus aquarũ deduxerũt oculi mei. Plãgit ⁊ Hieremias ppłm pniam nõ agentez dicens Quis dabit capiti meo aquam ⁊ oculis meis fontẽ lachrymarum ⁊ plorabo ppłm istuz. p diẽ ⁊ noctẽ. Cur aũt plãgat ⁊ defleat in sequenti sermõe demõstrat. Nolite flere mortuũ: neqz plãgatis euz fletu ⁊ planctu. Qui ingredit non reuertet vltra. Nequaqz igit plangendus est gentilis atqz iudeus: q in ecclesia nõ fuerũt: ⁊ semel mortui sũt. De qbus saluator ait Dimitte mortuos sepelire mortuos suos sed qui per scelera atqz peccata egrediuntur de ecclesia ⁊ nolunt vltra reuerti ad eã, ppter dãnationẽ vitiorũ. Unde ad viros ecclesiasticos: q muri ⁊ turres ecclesie nuncupant loquit sermo, pphetic9 di. Muri syon, pferte lachrymas iplentes illud apostoli. Gaudere cũ gaudentib9 flere cum flentibus ⁊ dura corda peccãtiũ lachrimis prouocetis ad fletum: ne pseuerãtes in malicia audiant. Ego plãtaui te vineam fructiferã: quomodo conuersa es in amaritudinẽ vinis aliena? Et iterũ ligno dixerunt: pater meus es tu. ⁊ lapidi genuisti me. ⁊ ṽterũt ad me dorsa ⁊ nõ facies suas: ⁊ est sensus. Noluerunt ad me ɔuerti vt agerent penitentiã: sed cordis duricia in iiuriã meã sua terga dederũt: quãobrẽ ⁊ dñs loquitur ad Hiere. Uidisti. q̃ fecerit mihi hitatio isrł Abierunt super oẽm mõtez excelsum ⁊ subt9 oẽ lignũ frõdosũ ⁊ fornicati sũt ibi.

Et dixit postqz fornicata es hec oĩa ad me reuertere ⁊ nõ es reuersa. O clementia dei. O nřam duriciã. dñs ⁊ p9 tot scelera nos, puocat ad salutẽ. ⁊ ne sic qdẽ volum9 ad meliora ɔuerti. hec ibi. ¶ Secũda vox celestialis q̃ clamat pniaz agite dr vox angelica. Gaudiũ ẽ enim angelis sup vno pctõre pniam agente. Luc. xv. qd patet triplici rõne. Prima ẽ diabolice societatis diminutio. Quotiẽs. n. aliquis a pctõ ad pniam se cõuertit idẽ ẽ ac si de diaboli grege ad xpi exercitum cõfugeret ac, pinde diuine militie ascriberet. quo fit vt angeli plurimũ gaudere debeant de cõuersiõe pctõris q̃ quo copiosior ẽ: eo magis diaboli grex diminuit. Nñquidẽ oĩs peccator ipenitẽs diaboli fili9 ⁊ mẽbrũ ee dicit: sicut erãt hi de qb9 Johã. viij. dr: Uos ex pře diabolo estis q2 opa pris vři facere vultis. Tales etiã sũt de qb9 scriptũ est. xxxviij. di. c. nullus vbi dr. Qui. n. rebellr viuit ⁊ discet atqz agere bõa recusat magis diaboli qz mẽbruz xpi esse oñdit. Idcirco angeli vidẽtes diabolicum exercituin p pniam pctõrum diminui atqz debilitari. ⁊ xpi militiã augeri atqz roborari tãqz optimi milites letant de multiplicato imperatoris sui exercitu ⁊ diminuto hostiũ suoꝝ grege. Secunda rõ est angelici officij pfũctio dicit. n. Hiero. Math. xviij. Magna ẽ dignitas aĩaruz: vt habeat vnaqueqz ab origine matris sue: angelũ ad sui custodiã deputatũ. Ex quo dat intelligi: q inter cetera officia qbus angelica nã hũano generi obseqt illud pstans ⁊ singulare est: q̃ homines custodiãt ne a diabolo decipiant ⁊ decepti in pctõ labant: sz si per diaboli suggestionẽ homines peccauerint: tunc angeli vt resurgant sollicite instant. Quod si factum fuerit tũc ipsi angeli suo erga nos officio fungentes: letant ⁊ gaudẽt: vt pz Daniel. xij. vbi dr q michael p ppli liberatiõe stabat. Tertia rõ est celestis ruine reparatio. In celo quidem ruinas fuisse patz Esa. xiiij. ⁊ Apoc. xij. de casu luciferi. Ad idem facit quod ait Grego. de pe. di. ij. c. cum sine

charitate .ꝟſu ſcriptū ē.vbi dī.Si altiſſi
ma illa ſublimitas cecidit:qs cadere nō
poſſit?Si i celo ruine q̄ꜩto magis i terra
Hec ibi.Vñ factū ē:vt dīna ſapīa volēs
āgelicas ruinas reparē:hūanū gen⁹ cō
deret ꝯditū ēt i pctō lapſū morte filij ſui
icarnati redimeret:ne ille celeſtes ſedes
vacue remanerēt.Atq3 iō āgeli caritate
pleni.dū vidēt hoīes pniaz agētes gau-
dēt:eo ꝙ certi ſūt ſi i pnia ꝑſeuerauerint
oēs ad celeſtes ſedes eē ꝑucturos.De q̄
repatiōe ſcriptū ē ꝑ ꝓphetā dī.Judica-
bit natiōes iplebit ruinas.Que oīa ſup-
dicta i iſta pte ꝯfirmāt ꝑ auctoritatē hie-
ro.ad ruſticū monachū dī.Nonaginta
oues reliquit i ſolitudīe.Vna ouis que
aberrauerat paſtoris hūeris reportat.
Vñ ⁊ leticia angeloꝝ ſup vno pctōre pe
nitentiā agēte.Quāta felicitas:vt de ſalu
te nr̄a exultēt celeſtia:de qb⁹ dī.Pniaz
agite appropiq̄bit.n.regnū celoꝝ.Mul-
lū i medio ſpaciū:mors ⁊ vita ſibi ꝯria
ſūt:⁊ tñ pnia copulāt.Luxurioſus filius
totā ꝑdegerat ſubſtantiā ⁊ ꝓcul a patre:
vix porcorū cibis inediā ſuſtētabat.Re-
uertitur ad parētes:imolat ei vitul⁹ ſagi
natus:ſtolaz accipit ⁊ anulū vt xp̄i reci-
piat veſtimētū qd dudū polluerat:⁊ au-
dire meret.Candida ſint ſēp veſtimēta
tua.Receptoq3 ſignaculo dei ꝓclamat
ad deū.Pr̄ peccaui i celū ⁊ corā te:⁊ re
cōciliat⁹ oſculo dicat ad deū.Signatū ē
ſup nos lumē vult⁹ tui dñe:dediſti leticiā
i corde meo.Juſtitia iuſti nō liberabit eū:
i q̄cūq3 die peccauerit iniq̄tas impij nō
nocebit ei:i q̄cūq3 die cōuerſus fuerit:
vnūquēq3 iudicat ſicut inuenerit:nec pec
cata ꝯſiderat ſed penitētiā.Si tñ vete-
ra crimina nouella ꝯuerſiōe mutēt.Se
pties cadit iuſt⁹ ⁊ reſurgit ſi cadit quō iu
ſtus?ſi iuſt⁹ quō cadit?Sꝫ iuſti vocabu
lū nō amittit:q ꝑ pniaz ſp̄ reſurgit:⁊ nō
ſolū ſepties ſed ſeptuagies ſepties:delin
quenti ſi ꝯuertat ad pniam:pctā donāt.
Hec ille.¶ Tertia vox celeſtialis q̄ cla-
mat pniam agite dī vox padiſi.Clamat
enī paradiſus ad pctōres vt pniaz agāt
trib⁹ rōnib⁹.Prio rōne ſūme exultatio

nis.Jn celo.n.ē gaudiū oīo ſine admi-
xtione triſticie vel doloris.Et iō ſi volu
mus ad illō gaudiū ꝑuenire:neceſſe eſt
nos pniaz agere iux̄ illō Mat.iij.Pe
nitentiā agite ⁊c.vbi.ſ.i regno celoꝝ etiā
erit aliq̄ mō pnia:ſꝫ ſine dolore ⁊ triſti-
cia ⁊ cuꝫ oī gaudio.Vñ ait Alex.vbi.ſ.
Qđ i btīs nō erit pnialis diſplicētia de
pctīs:ꝓut diſplicētia dolorē mētꝭ iportat
eo ꝙ btī ſine aliq̄ alteratiōe aſpectu ⁊ af
fectu i ſūme delectabile ſēp mouēt.Hic
ē ꝙ btī ſi ꝯuertant ſe ſup mala ſua vl̄ dā
natoꝝ non cōſiderāt illa ꝓut fuerūt illis
dānifica vel nociua:ſꝫ magis ꝓut occa-
ſionaliter ſūt expedienda vel coopatiua
i bonū:qꝛ et ſic cōſiderata ſūt motiua
ad deū diligēdū:⁊ mā laudis.Vñ beati
ꝯſiderant mala ſua vt remiſſa eis diuia
miſericordia:⁊ ſilr̄ ꝯſiderāt dāna ⁊ ma
la damnatoꝝ:vt punita dīna iuſtitia:q̄ꝝ
vtrūq3 ē rō diligendi deū ⁊ ipꝫ laudādi
⁊ ſilr̄ exultandi in deo.iuxta illō pſal.Le
tabit iuſt⁹ cū viderit vindictā.¶ Scđo
ꝓbat rōne ſūme ꝑuiatiōis.obligamur
enī ſuire deo ⁊ abſtinere ab ei⁹ offenſis
ꝑꝑ innumerabilia bñficia q̄ accepimus:
creatiōis aīe ⁊ corꝑis ⁊ oīuꝫ reꝝ:necnō
⁊ rēdēptiōis ēt ſi nihil aliō expectarem⁹
quāto magis obligamur pniam agere:
vt ad ſūmā exultationē ꝑeniam⁹ ⁊ eterna
ꝑmia capiam⁹.Vñ Aug.d ꝟbis dñi ſer
mōe.Tertio ď iſta exultatiōe penitētib⁹
ꝑpata logt dī.O magna bōitas dei:cui
cū ꝓ ꝯditione reddere debeam⁹ obſeq̄a
vtpote ſerui dño:famuli deo mācipia re
dēptori:amicitiaꝝ ꝑmia nob̄ repromit
tit:vt nobis obſeq̄a debite ſuitutis extor
q̄at:vt quos nolle ſuire ꝯſpicit ſpōte bñ
ficioꝝ ſuoꝝ poſſit ꝓmiſſionib⁹ iuitare.H
ille.¶ Tertio clamat padiſus pniaz agi
te rōe icōpabil̄ bōitatꝭ.Quid.n.retinent
pctōres ne pniaz agāt:niſi delectatiōes
carnales mūdiales ⁊ corꝑales.⁊ iſte qđ
ſūt niſi caduce ⁊ momētanee.Sꝫ vt igt
ph̄us prio metaphi.lij.⁊.viij.phiſicorū.
Finiti ad ifinitū nulla ē ꝓportio.Bona
āt paradiſi infinita ſūt ⁊ eterna.Qua ꝑꝑ
ad pctōres clamat padiſus pniam agite
q.v.ad me

Vide p tota ad p Jnade du pniam.

q.d.ad me nullus pctõꝛ intrare pt.iuxta illud Apoc.viii. Nihil coīnqnatū intra/bit in illud. Et iō pniam agite: vt in celo empireo mō splēdido ⁊ specioso sūmis ⁊ infinitis delectationibus pleno mecū gaudere possitꝫ: sine doloꝛe: sine tristicia: sine timoꝛe: in eternuz ⁊ vltra. Que oīa ꝯfirmare vr̃ Greg.in omel.vni⁹ marty ris di. Si cōsiderem⁹ frēs carissimi q̄ ⁊ quāta sūt in celis: vilescūt aīo oīa q̄ habē tur in terris ⁊c. Et sic patet pꝛima pars huius sermonis.

¶ Pars scḋa hui⁹ ſmōis i q̄ ponūtur tres alie voces.s.terrestres pniam agite clamantes.

Secūdo i isto ſmone ponēde sūt tres alie voces terrestes.pniam agite clamantes.s.vox stimuli. vox mūdi: ⁊ vox viri. ¶ Pꝛima vox q̄ clamat pniam agite: dī vox stimuli.ē.n. ſꝫ sniaz theo.i ꝯscia vis aīe q̄ sp̄ nata ē i supioꝛib⁹ figuris nāl'r ad bonū mouēs ac malū abhoꝛrēs: q̄ ⁊ dr̃ sindercsis. ⁊ ista ē vis quo quotidie ꝯsciam pctō depraua tā stimulat di.illō Hiere.ii. Scito ꝙ ma lū ē ⁊ amarū te ðrliqsse deū factoꝛē tuū Et iō Aug.ait. Sicut mali cruciabūt in die iudicij i māifesto: ita nūc cruciabūt i occulto. ⁊ Amb.li.ij.soliloqoꝝ inqt.cō scia aūt rei sp̄ ē pēa: nūq̄ȝ secur⁹ est reus Mens.n.mala ꝯscie ꝓpꝛe stimulis agi tat.hec ille. Et iō sūt pctōꝛes de illis de qb⁹ ait apl's.i.ad Thimot.iiij. Cauteria tā hūtes ꝯsciam suā ꝓpꝛa Hiero.inquit cū de eis.s.pctis habet ꝯscia: toꝛquēt ho minē ⁊ coꝛrodūt: vt genimina viparum nīfem suā. Hec ille. Nā vipa filijs i vte ro positꝫ: lacerata pīmit. ita nos pūgunt pctā nr̃a ad pniam incitātia: ⁊ lacerāt ni si pniam egerim⁹ ad eternā dānationem ꝯducētia. ¶ Scḋa vox clamās pniam agite.dī vox mūdi.ait.n. Ber.in q̄dā ser mōe. Bōa q̄ facere negligim⁹ nobis de us ab alijs fieri demōstrat: vt q ꝓceptis nō attēdim⁹: saltē exēplis icitemur atq̄ꝫ i l'appetitu rectitudis nihil sibi mēs ipsa difficile existimet: ꝙ pfecte ab alijs pagi videt.hec ille. Exēplo igit toti⁹ mūdi ad pniaz māuducimur. Nōne videm⁹ ſm sniaz Salomōis ꝙ oīa flumia ad vnuz locū vn̄ veniūt reuertāt ⁊ fluant? Aqua quanto cadēdo descēdit: tāto ascēdit: ex pte opposita: vt iux̄ mēsurā casus sit mē sura ascēsus: Sol ⁊ si in occasū tēdit ad oꝛientē tn̄ mox redit. Sic hō i occasu.i. in pctō remanere nō dꝫ: ſꝫ ad oꝛientem gr̃e redire tenet. Ignis qnātūcūq̄ꝫ ꝓmia tur ad ima: tn̄ sp̄ se erigit ad sūma. Ar boꝛ vēto agitata: aut aliter dep̄ssa: se po/stea adhuc erigit. Mus dū claudit sub scutella: lignū roddere n̄ ðsinit vt exeat. Auis in rete cōclusa: statī exire laboꝛat Ex qb⁹ oīb⁹ colligere possum⁹ ꝙ si peni tentiaz agere nolum⁹ deterioꝛes his cre aturis sumus. ¶ Tertia vox clamās: pe nitētiā agite dī vox viri. Pꝛīo pegrina/tionis ⁊ cursoꝛis q attēdūt lōgitudinem vie ⁊ aspitatē ⁊ tps ad iterādū valde bre ue: ⁊ iō nulle faciende sūt indutie: nec so lis oꝛtū dꝫ qs expectare: sed mane sur/gēdū est an̄ lucē: eo ꝙ bono hospitio ſp̄ caret: ⁊ cena: q ad illō ꝓuenit tarda ho/ra. Ita ⁊ peccatoꝛ q est viatoꝛ tendēs ad patriā supernā: nō dꝫ moꝛari in pctō: ſꝫ statim surgere ꝑ pniaz: ne iueniat de his de qb⁹ dr̃ Mat.xxv. cū intrare voluerit regnū celoꝛum. Amē dico vobis nescio vos. ¶ Scḋo clamat vox viri, agricole pniaz agite. Quis ē.n. agricola cui si fue rint vno anno fruct⁹ auulsi: q agrū dese rat ⁊ cū ampli⁹ nō excolit. Sepe accidit ꝙ arboꝛ casu impedita vno anno fruct⁹ n̄ affert. ſꝫ i sequēti duplicatos repoꝛtat fruct⁹. Sic ⁊ hō aliqn̄ resurgēdo i pl'es ⁊ meliores fruct⁹ ðtutū ⁊ gr̃aꝝ resurget. ¶ Tertio clamat vox viri bellāt̄ꝫ pniam agite. Quis.n. ꝓnceps ðuict⁹ arma mox abijcit. Octauian⁹ impatoꝛ sepe deuict⁹ nūq̄ꝫ arma piecit: ſꝫ ſcp̄ p⁹ casū resurge re studuit. Vn̄ in fine oēz mūdū suo im perio subiugauit. Quis in terrā cadit: ⁊ statim n̄ resurgere molit? Resurgam⁹ ⁊ nos a casu ꝑ pniaz. ⁊ sic pꝫ scḋa pars ꝓn cipalis hui⁹ ſmonis

¶ Par stertia huius sermonis in qua ponūt tres alie magne voces pniaz agi

te clamantes.

Ertio in isto sermone ponunt tres ale magne voces penitentiam agite clamantes. Vox. s. inferni. Vox damnati. Et vox ignis eterni. ¶ Primo clamat infernus penitentiam agite. In inferno autem est dolor omnis sine admixtione gaudii: quoniam si damnati penitentiam agant nullum tamen gaudium de ipsa penitentia habent: prout quod dicunt theologi: quod penitentia duobus modis accipitur: proprie. s. et communiter. ¶ Primo modo penitentia accepta, proprie dicitur ut est detestatio peccati pro ipso peccato vel propter offensam dei: et in spe venie: quod penitentia non est in damnatis: quia sicut illi qui cum christo regnabunt nullam in se reliquias male voluntatis habebunt. Ita illi qui erunt in supplicio ignis eterni bonam habere nullatenus poterunt voluntatem. Cum igitur nullam habeant voluntatem bonam: non habent voluntatem resipiscendi a peccato ergo nec penitendi de peccato. ¶ Secundo modo penitentia communiter accepta: dicitur quecunque de peccato detestatio et hec est in demonibus et damnatis detestantur. n. peccata que commiserunt: non propter dei offensam: sed propter penam quam inde sustinent. unde Sap. v. dicitur: Erunt penitentiam agentes etc. Agamus ergo penitentiam ne incidamus in illam damnationem ubi penitentia erit sempiterna cum magno dolore et tristitia sine omni gaudio et leticia. unde Augustinus de fide ad Petrum ait: Qui vero in hoc seculo penitentiam non fecerit: habebit illam in futuro seculo de malis suis: sed indulgentiam in conspectu dei non inveniet. Quod et si erit tibi stimulus penitudinis: nulla tamen ibi erit correctio voluntatis. Et talibus. n. ita culpabitur iniquitas sua ut nullatenus possit vel diligi vel desiderari iustitia voluntas enim eorum ita erit et talis: ut habeat in se semper malignitatem sue supplicium nunquam tamen possit recipere bonitatis affectum hec ille. ¶ Secundo clamat damnatus penitentiam agite vos qui estis in mundo. Nam si damnati possent exire de inferno: in una hora tantam penitentiam agerent: ut ad celeste gloriam euolarent. Patet hoc per exemplum illius divitis de quo dicitur Luc. xvi. Mortuus est autem dives et sepultus est in inferno. Elevans autem oculos suos cum esset in tormentis: vidit abraham a longe et Lazarum in sinu eius: et ipse clamans dixit. Pater abraham miserere mei. Et infra rogo ergo te pater ut mittas eum in domo patris mei. habeo. n. quinque fratres ut testet eis: ne et ipsi veniant in hunc locum tormentorum. Et ait illi abraham. habent moysen et prophetas audiant illos. Et ille dixit. Non pater abraham. Sed si quis ex mortuis ierit ad eos penitentiam agent. Hec ille. ¶ Tertio clamat ignis eternus penitentiam agite: prima. n. ex omnium rerum experientia quod magnum malum fugiendum est et minus eligendum: et paruum bonum dimittendum est ne incidamus in magnum malum. Cum igitur agere penitentiam sit malum paruum et cito transitorium: et delectatio temporalis et carnalium, propter quam peccato subsistitur sit paruum bonum momentaneum et caducum. Et pena eterna adequata pro peccatis nisi de ipsis penitentiam agamus irremissibiliter declinamus: sit magnum malum perpetuum et infinitum agere penitentiam debemus. Et ista delectabilia totaliter relinquere condemnamus ne ad illam eternam damnationem irrecuperabiliter deueniamus. Quis. n. stultus vult uno die gaudere et decem cruciari. Quanto minus viginti. Quanto minus centum et sic de singulis discurrendo usque in infinitum. O mundane stulte: cur vis gaudere isto paruo tempore et postea eternaliter cruciari. Age penitentiam dico anima mea: age penitentiam quia peccata tua ad infernum trahunt: demones properant: et ibidem te portare intendunt. Noli acquiescere anima mea: noli: quia in inferno nulla est redemptio Non omnes lachryme mundi. Non omnes orationes sanctorum. Non obsecrationes angelorum. Non sanguis martyrum. Non humilitas et puritas virginis marie. Non omnes cicatrices christi. Non sparsio sanguinis eius te animam mea in inferno damnata redimere poterit Sit. n. ibi secundum Gregorium in mora. li. xi. et dialogorum. iiii: Miseris mors sine morte: finis sine fine: defectus sine defectu: quia mors vivit et finis semper incipit et defectus deficere nescit. Age ergo penitentiam: quia secundum Grego. xv. mora. Cuius vita hic mortua fuerit in culpa: eius mors semper vivit in pena. Hec ibi. Sed si penitentiam egerimus de multas et varias tribulationes: ad illa eterna gaudia peruenienmus

perueniem⁹: vbi sine dolorꝭ gaudebim⁹ in secula seculorum. Amen.

¶ In vigilia natiuitatꝭ dñi nrī Jesu xp̄i de virginitate ꝛ desponsatione virginis marie.

Sermo .xxxiij.

Cum desponsata esset mrꝭ Jesu maria Joseph: ante ꝙ ꝯuenirent inuenta ē in vtero habens d̄ spū scō. Scribunꝭ h̄ v̄ba Math. i. c. ꝛ i euāgelio occurrentis vigilie. Ex q̄ ffes carissimi post multa dicta de pn̄ia in isto sacro aduentu peruenim⁹ ad hanc sacratissimaꝫ vigiliā natiuitatis dn̄i nostri Jesu xp̄i. in q̄ sācta mater ecclia cōmemorat v̄ginitatē necnō d̄spōsationeꝫ virginis marie. Juste cogimur ꝛ nos ipsas hodie ꝑcōnicare: laudib⁹ extollere ac magnificare qꝛ pro ipsis oēs maxime mulieres gaudere debēt. Qua ꝓpter Aureli⁹ Aug. in sermone. iiij. de assūptione v̄ginis inqͭ Exultent v̄gines: v̄go pep̄it xp̄m nihil voluerūt ex eo ꝙ puteut exterminatum: qꝛ mansit v̄go post ꝑtū. Exultent cōiugate solemnia btē matris frequentātes: Helisabeth cōiugata a v̄gine matre domini est salutata. Exultent vidue natalē v̄ginis celebrantes. Anna vidua v̄ginē in fem̄ agnouit. Exultēt pueri cōtinētiā xp̄o vouētes: ipse v̄o integritatē puericie cōseruauit: q̄ sue matri fecunditateꝫ attulit ꝛ v̄ginitatē nō abstulit. h̄ ille. Idcirco de ipsis tractare volētes assūpsim⁹ v̄ba pposita hodierni euāgelij dicētia. Cū despōsata eēt mrꝭ Jesu Maria Joseph ꝛc. de qb⁹ ordīate ꝓcedēdo tres cōclusiones ānotabim⁹: q̄ꝝ Pri̇a dicetur v̄ginalꝭ itegratio. Scd̄a dicetꝭ vera d̄spōsatio. Tertia dicetꝭ rōnabilꝭ cōiugatio.

¶ Pri̇a pars huj⁹ s̄mōis in q̄ declaratꝭ gl̄iose v̄gis marie v̄ginalꝭ integritas.

Primo igitꝭ in isto s̄mōe tractādū ē d̄ v̄giali itegritate mrꝭs dn̄i ꝑ q̄ treꝭ cōclusiōes theologice ponūtꝭ. ¶ Pri̇a cōclusio ꝙ v̄go maria p̄ria fuit q̄ votū v̄ginitatꝭ emisit. Que cōclusio ꝓbatꝭ ꝑ Aug. in li. de virginitate inquit. Annūciāti āgelo maria rn̄dit: q̄nō fiet istud qm̄ virꝝ n̄ cognosco: qd̄ ꝓfecto n̄ diceret nisi se v̄gineꝫ deo an̄ vouissꝫ. Un̄ ꝛ alia glo. ordiaria sup illō idē Luc. i. c. virū nō cognosco inqͭ Ecce tāgit ꝙ ipsa vouerat castitatē. Nā dicūt q̄dā doctores cōtēplatiui ꝙ vir. ma. Legēs illō Esaie. vij. Ecce v̄go ꝯcipiet. ꝛc. nō existimās se eē illā amore illi⁹ vir. votū emisit ꝓpea magister sen̄ i. iiij. dis. xxx. c. ij. ait. ꝛ Gratian⁹ in decretꝭ. xxvij. q. ij. c. btā maria. dicūt ꝛ asserūt. ꝙ btā maria ꝓposuit se s̄uaturā votū virginitatis in corde. ſꝫ ipsum votum n̄ exp̄ssit i ore. Et ita adiūgūt: postea silꝭ cū viro labijs exp̄ssit: ꝛ vterqꝫ i v̄ginitate ꝑmāsit. h̄ ibi. Que cōclusio ēt declaratꝭ ꝑ Ri. de media villa in iiij. di. xxx. ar. i. q. i. ꝛ s̄m Tho. i. iij. pte. q. xxviij. ar. iiij. dicētes: Qd̄ ceteris parib⁹ purior ꝛ magis nitēs ē v̄ginitas d̄o ꝑ votū dicata ꝙ illa q̄ n̄: vt ēt volūt oēs theologi. Sꝫ s̄ꝫ Ansel. li. de ꝯceptu v̄giali. c. xviij. vt dc̄m ē. s̄. i s̄mone d̄ ꝯceptiōe. Decebat vt illi⁹ hoīs ꝯceptio de mr̄e purissima fieret ꝛc. ergo btā v̄go n̄ tm̄ v̄ginitatē s̄uauit sꝫ s̄uaturā se ēt vouit sb̄ hac ꝯditione nisi de⁹ aliter ordiaret: vt dicit magister vbi. s̄. Un̄ dicit Tho. ꝙ n̄ ē credēdū ꝙ vir. ma. añꝙ d̄spōsatꝭ Joseph absolute votū v̄ginitatꝭ emiserit: ſꝫ eā in d̄siderio h̄uerit p⁹ moūꝫ v̄o accepto spōso: s̄m ꝙ mores illi⁹ tp̄is exigebāt: silꝭ cū eo votū v̄ginitatꝭ emisit: vt dictū ē s̄ꝫ s̄ententiā magr̄i ꝛ Gratiani. Et iō si diceretꝭ Hiero. sup p̄mā ep̄lam Pau. ad Thi. c. v. sic inqͭ. Uouētib⁹ v̄ginitatē nō solū nubere: ſꝫ ēt velle nubere damnabile ē. Sꝫ desponsata est v̄go Joseph. vt dicit thema nostruꝫ: ergo ꝛc. Rn̄detꝭ ad hoc s̄m Tho. ꝙ illud v̄bū ap̄li ꝛ Hieronymi intelligēdū est de illis q̄ absolute castitatē vouēt qd̄ mrꝭ dei n̄ fecit añꝙ Joseph desponsaretꝭ: dictum est. s̄. Preterea si diceretꝭ. Deut. vij. scribis. Non erit apud te sterilis vtriusqꝫ sexus taꝫ in hominib⁹ ꝙ in gregib⁹ tuis. Sꝫ be. vir. ntl vouit: quod esset cōtrariū legi. Cum ēt

go ṽginitas includat sterilitatē: vī q̄ vir
ginitatē nō vouerit. Ad h̄ rn̄det b3 Ri.
q̄ btā ṽgo fuit ꝯfiniū veteris legis ⁊ no
ue: sicut aurora noctis p̄cedēs ⁊ diei sub
sequentis. Et iō fecit votū cō sonū noue
legi: nec ꝯrm̄ legi veteri in q̄ntū ꝯdiuōez
apposuit. Postremo si dicat Luc. ij. scri
bit. Q̄ m̄r iesu dixit ad illū. Ecce ⁊ pa/
ter tuus ⁊ ego dolētes q̄rebam⁹ te: ergo
Joseph fuit pater xp̄i: qd̄ nō esset veruz
si btā ṽgo p̄suasisset ṽginitatē. Ad h̄ re/
spondet b̄m Ri. q̄ ibi noīat⁹ est Joseph
pr̄ xp̄i b̄m glo. ibidē ordinariā putatiue.
Cui cō cordat illō qd̄ dr̄ Luc. iij. Ip̄e ie
sus erat quasi annoꝝ. xxx. ⁊ putabat fili⁹
Joseph. ⁊ sic p3 p̄ma ꝯclusio. ❡ Scd̄a
ꝯclusio est q̄ m̄r dn̄i fuit ṽgo i p̄tu que
declarat ⁊ p̄bat p̄ btm̄ Tho. vbi. s̄. ar. ij.
Qd̄ p̄ph̄a Esaias. vij. c. nō solū dicit.
Ecce ṽgo ꝯcipiet: s3 addidit: ⁊ pariet fi/
liū. Et hoc q̄dē fuit cōueniens trib⁹ rōni
bus. Primo rōe p̄p̄etatis. s. ei⁹ q̄ nasce/
batur: qd̄ erat ṽbū dei: nā ṽbū nō solū
in corde sine corruptione cōcipit: sed ēt
absq3 corruptōne ex corde p̄cedit: vnde
vt ondereť q̄ illō corp⁹ esš ip̄si⁹ ṽbi dei
cōueniēs fuit: vt de incorrupto virginis
vtero nasceret. Vn̄ Aug. in li. ꝯ q̄nq3 ge
nera hostiū inq̄t. Sol⁹ ad ṽginē fabrica
tor ⁊ dn̄s venit vestē quā non habuit in/
duit: eā sicut inuenit clausā reliquit sicut
ille solus nat⁹ ē inter mortuos liber: sic ⁊
isti⁹ ex q̄ nat⁹ ē m̄ris pudor solus ē inte
ger. Eua inobediēs meruit penā. Ma/
ria obediēs ꝯsecuta est grāz illa gustādo
p̄hibita est maledicta hec credēdo an/
gelo b̄ndicta. Illa nobis mortez cōtulit.
hec vitaz pep̄it. Hec ille. Scd̄o fuit hoc
ꝯueniēs rōne effect⁹ incarnationis ip̄si⁹
xp̄i. Nā ad hoc venit vt n̄raz corruptiōz
tolleret ⁊ iō n̄ fuit ꝯueniēs vt ṽginitatez
m̄ris nascēdo corrūp̄et vn̄ Aug. dicat i
quodā b̄mone de natiuitate dn̄i. Fas nō
erat vt per ei⁹ aduētū violareť integritas
qui venerat sanare corrupta. Tertio fuit
hoc ꝯueniēs rōe honorationis ip̄si⁹ vir.
ne. s. matris honorē nascendo minueret
q̄ parētes p̄cep̄at honorādos. Hec ille.

Qd̄ si ꝯ argueret sic nihil. i mysterio xp̄i
eē debuit p̄ qd̄ corp⁹ ei⁹ fantasticū appa/
reret: s3 hoc n̄ vr̄ ṽo corpori s3 fantasti/
co ꝯuenit vt possit p̄ clausa trāsire eo q̄
duo corpora simul eē n̄ p̄nt: ergo ⁊c. Ad
hoc rn̄det b̄m Tho. q̄ xp̄s voluit ṽtuẽ
sui corporis demōstrare: q̄ ēt sil' ei⁹ diui
nitas declararet. Et iō p̄miscuit mira hu
milib⁹: vn̄ vt corp⁹ ei⁹ verū ondereť na/
scitur ex femina sed vt ondereť ei⁹ diuini/
tas nascit ex ṽgine. Talis. n. part⁹ decet
deū: vt dicit Ambro. in hymno natiuita
tis: ⁊ sic patet secūda ꝯclusio. ❡ Tertia
ꝯclusio est q̄ m̄r dn̄i fuit ṽgo post p̄tuz
Ait. u. b. Tho. vbi. s̄. ar. iij. Qd̄ detestā/
dus est valde error heluidij: q̄ dicere pre
sumpsit matrē xp̄i a Joseph p⁹ partū eē
carnaliter cognitaz: q2 Primo h̄ derogat
xp̄i p̄fectiōi q̄ sicut b̄m diuinā nām vni/
genit⁹ ē p̄ris tā q̄ p̄fect⁹ p̄ oīa fili⁹ ei⁹. ita
ēt decuit: vt eēt vnigenit⁹ m̄ris tā q̄ p̄fec
tissimū germē ei⁹: nec obstat q̄ dr̄ i the
mate n̄ro: antē q̄ ꝯuēirēt ⁊c. q̄ inquit
Hiero. ꝯ heluidiū. Qd̄ hec p̄positio an̄
l3 sepe ꝯn̄tiā iudicet: tn̄ nōn̄ q̄ ea tn̄ q̄
pri⁹ cogitabanť ondit: sicut si aliq̄s dice/
ret an̄ q̄ in portu prādere nauigaui: non
intelligiť q̄ in portu prandeat post q̄ na
nigauit: s3 q2 cogitabať in portu pransu/
rus. Sil'r euāgelista dić. Antequā ꝯuen
rēt. ⁊c. Nō q2 postea ꝯuenerint. s3 q2 dū
viderenť ꝯuenturi p̄uenit ꝯceptio p̄ spi/
ritū scm̄: ex q̄ factū est vt vlteri⁹ nō cōue
nirent. Scd̄o hic error iniuriā facit sp̄ūi
scō: cui⁹ sacrm̄ fuit vterus ṽginalis: in q̄
carnez xp̄i formauit: vn̄ non decebat: vt
de cetero violareť p̄ ꝯmixtionē virilē. Qd̄
in figura elegāter designať in Ezech. c.
xliiij. cū dr̄. Porta hec clausa erit ⁊ nō
aperieť: ⁊ vir n̄ trāsibit p̄ eā: q̄m dn̄s de⁹
ingressus ē p̄ eā eritq3 clausa p̄ncipi. Et
q̄d p̄ portā nisi maria designať. dn̄s de⁹
isrl' ē xp̄s: clausa ṽginitas: p̄nceps vero
Joseph. Tertio h̄ derogat dignitati ⁊ sā
ctitati matris dei q̄ igratissima videreť:
si tāto filio cōtēta n̄ eēt. Et si ṽginitatem
q̄ i ea sic miraculose ꝯ̄uata fuerat spō
te p̄dere vellet p̄ carnis ꝯcubitū. ēt h̄ eē
ipsi Josep

ipsi Joseph ad maximā p̄sūptionē spu/
tandū si eā quā reuelante āgelo d̄ spū.s.
cōcepisse cognouerat polluere attentasset
Nec valet p̄dict⁹ error defēdi p auctorita
tes euangelij: ex qb⁹ male intellectis pre
dictus error inoleuit. Prima auctoritas
habet̄ Math.i. vbi dr̄ de Joseph. q̄ nō
cognoscebat eā donec pepit filiū suū p̄/
mogenitū: ergo vr̄ q̄ post partū xp̄i co/
gnouerit eā. Scd̄a auctoritas hēt̄ Jo.ij.
vbi dr̄ d̄ xp̄o. q̄ descēdit capharnaū ipse
ꝛ mater ei⁹: ꝛ f̄res ei⁹ ꝛ discipuli ei⁹. ergo
f̄res habuit carnales: q̄r aliter nō pone
ret̄ copula īter f̄res ꝛ discipulos. ergo ꝛc.
Ad p̄mā auctoritatē ait Ric. q̄ ibi scri/
ptura vocat p̄mogenitū: nō post quē ali
us: sed an̄ quē nullus. Silr̄ donec ibi ac
cipit̄. Sicut cū dr̄ i psalmo: Sede a de/
xtris meis: donec ponā inimicos tuos
scabellū pedū tuoꝝ: p hoc nō intelligit̄
q̄ postea nō sedeat: sꝫ q̄ vsq̄ tūc ꝛ po/
stea. Similiter ꝛ illud ꝓphe. Oculi no/
stri semp ad dn̄ꝫ: donec misereat̄ nostri.
Ex q̄ nō ē intelligēdū q̄ p⁹ impetratam
mīaꝫ oculi auertāt̄ a deo. Nā hec dictio
donec dupliciter in sacris scripturis su/
mitur. Inclusiue.s. ꝛ exclusiue. Primo
sumit̄ p̄dictuꝫ psal.cix.s. Sede a dextris
ꝛc. Includit.n. hic donec oē temp⁹. Ita
cū dr̄ nō cognoscebat eā donec ꝛc. In/
telligendū ē inclusiue.s. q̄ nō cognouit
eā an̄ tūc nec post: q̄r nūq̄ aliq̄ tp̄e eaꝫ
cognouit. Scd̄o mō accipit̄ p̄mi Reg.
ij. donec sterilis pepit plīmos. Nā de fa
cto fuit q̄ anna fuit sterilis donec pepit
Samuelē. post cui⁹ ortū fuit fecūda. De
hoc donec ita sumptū tractāt canoniste.
i. c. incerta. xxx. q.v. sup v̄ su. quousq̄ ve
niat. ꝛ in. c.i. de iudeis. ꝛ in. c. de muliere
de matrimo. ꝯtrac. ꝯtra inter. ec. ibi do/
nec tādiu sepēt̄. Et plene p Jo. d̄ imol. i.
c. cū hōe de eta. ꝛ quali. ꝛ in cle.i. de ꝯsā.
ꝛ affi. Et hoc mō nō ē intelligendū i p/
posito. Ad aliā aūt auctoritateꝫ. R̄ndet
Tho. ꝛ ēt Ric. q̄ vocant̄ fratres nō tm̄
illi qui sūt de eodē vtero nati: sꝫ ꝯsangui/
nei germani. Quatuor.n. modis in scri/
ptura fratres dicūt̄.s. nā: gente: cognatio
ne: ꝛ affectu: vn̄ fratres dn̄i dicti sūt nō
s̄m nām quasi ab eisdē parētib⁹ nati seu
ab eadē matre: sꝫ s̄m cognationem: q̄si
ꝯsāguinei ei⁹ exn̄tes. vn̄ ꝛ apl̄s ad Gal.
i. dicit aliū aūt apostoloꝝ vidi neminem
nisi Jacobū fratrē dn̄i: ꝛ ꝯstat q̄ ille Ja
cob⁹ fuit ꝯsanguine⁹ german⁹ ih̄u xp̄i. fi
lius.s. matertere sue xp̄m aūt nō habuis
se fratres filios matris sue: pꝫ in hoc q̄
vt habet̄ Jo.xix. Moriēs matrē suā re/
cōmēdauit Johāni euāgeliste loco filij
cū tm̄ nō esset ei⁹ fili⁹ sꝫ nepos. Qd̄ n̄ fe/
cissꝫ si alios filios p̄ter xp̄ꝫ hūissꝫ. Que
oīa ꝯfirmat Aug. i tractatu de marie vir
ginitate di. Sūt q̄ dicūt q̄ scā maria ha
buit filios ex Joseph post partū dn̄i: qd̄
nefas ē credere: q̄r ipa ē porta quā vidit
ꝓph̄a i domo dn̄i clausā: de q̄ dr̄ q̄ de⁹
isrl̄ ingressus ē p eā ꝛ sēp erit clausa: vbi
euidenter ōn̄dit nobis q̄ sācta maria sp
vir. fuerit. vir. permansit: vir an̄ ptū. vir
go in ptu: virgo post partū cōcepit ꝛ vir
go est. Hec ille. Qualiter aūt fuerit v̄go
in ꝯceptione tractabit̄ infra i die assum
ptionis eiusdē: vbi etiam tractabitur de
possibilitate virginitatis eius. Sed hec
sufficiant q̄tum ad primam partem hu
ius sermonis.

¶ Pars secūda huius s̄mōis in q̄ tra
ctatur de vera gl̄iose v̄ginis matris ma
rie desponsatiōe. s. q̄ inter ipsā ꝛ Joseph
fuit verū matrimoniū.

[S] Ecūdo in isto s̄mōe tractādū ē
d̄ vera v̄gi. marie ꝛ Joseph de
spōsatione, p q̄ pōit̄ ista ꝯclusio
Qd̄ iter mariā ꝛ ioseph fuit veꝝ matri/
moniū. Que declarat̄ sic s̄ꝫ Ri.i.iiij. di.
xxx. arti.ij. q.ij. Et btm̄ Tho. in tertia pte
q. xxix. arti.ij. di. Qd̄ duplex ē rei pfectio
s. prima ꝛ scd̄a. Prima perfectio in ip/
sa forma rei ꝯsistit ex q̄ speciem sortitur.
Scd̄a aūt perfectio ꝯsistit in operatione
rei: per quā res aliqualiter suū finē attin
git. Forma aūt matrimonij consistit i q̄/
daꝫ indiuisibili cōiūctione animoꝝ per
quā vnus cōiugū indiuisibiliter alteri fi
dem s̄uare tenet̄. Finis aūt matrimonij
ē ples generāda ꝛ educāda ad quoꝝ pri

niū peruenit per copulā ꝯiugalē. Ad secūdū vō p alia opera viri ⁊ vxoris gbꝰ suiceꝰ obsequūt ad plē nutricīdā. ¶ Quātū igit ad primā pfectionē: dico verū fuit mrimoniū vir. matris dei. ⁊ Joseph: qꝛ vterqꝫ ꝯsensit i copulā ꝯiugalē ñ aūt expresse in copulā carnalē nisi sub ꝯditiōe si deo placeret. Nā ad primā mrimonij pfectionē vt inqt Ric. nō reqrit ꝯsensus ad carnalē copulā nisi iplicite ⁊ sub ꝯditione: sꝫ. sialiter ꝯiūx eā exegerit: ⁊ si deꝰ debitū reddēdi ñ relaxauerit. Et sic btā vir. in carnalē copulā ꝯsensit nec in hoc periculo se exposuit nec suo voto in aliqͦ derogauit: qꝛ diuina inspiratiōe certificata fuit qꝫ Joseph nūqͫ ab ea exigeret carnalē copulā: ⁊ qꝫ si Joseph exigeret deꝰ eā a debito reddendi absolueret. Ut Magister in. iiij. di. xxx. artic. iij. recitat. dictū Aug. qđ etiā recitat a Gratiano. xxvij. q. ij. c. i. §. cū igit sic dicēs: Cōmittēs igitur vginitatē suā diuine dispositioni consensit in carnalē copulā nō illam appetēdo: sed diuine dispositioni in vtroqꝫ obediendo. Postea vero filium genuit: quod corde cōceperat simul cū viro labijs expressit. ⁊ vterqꝫ in vginitate pmāsit. hec ille. ¶ Quātū vō ad secūdā perfectionē que ē per actū matrimonij si hoc referat ad carnalē ꝯcubitū: p quē ꝓles generat nō fuit illud matrimoniū ꝯsumatū. vñ Ambrosius super Lucā inquit. Non te moueat qꝫ scriptura mariā ꝯiugē vocat. Non. n. vginitatis ereptio: sed ꝯiugij testificatio ⁊ nuptiaꝝ celebratio declarat. Habuit tñ illud matrimonij perfectionē secūdam quantū ad ꝓlis educationē. vñ Augustinꝰ dicit i libro de nuptijs ⁊ concupiscentia. Omne nuptiaꝝ bonū impletū est in illis parentibꝰ xp̄i: ꝓles: fides: sacramētū: ꝓlē cognoscimꝰ ipsū dominū iesū: fidē quia nullū adulteriū: sacramētū: qꝛ nullū diuortiū: solū ibi nuptialis cōcubitus non fuit. Hec ille. Qui ēt dic. xxvij. q. ij. c. isti tutū est. §. iuxͣ hāc. vt ēt recitat a Magistro. in. iiij. di. xxx. c. iij. iter mariā ⁊ Joseph fuit pfectū ꝯiugiū: vbi dicit Magister in eodē. c. pfectum fuit ñ in significatione: qꝛ mrimoniū ꝯsumatū pfectiꝰ vnionē xp̄i et ecclie figurat. gratianꝰ vero adiungit: sed pfectū ñ itelligit ex offō scilicet coitus: sꝫ ex his que comitantur ꝯiugiū: ex fide videlicꝫ ple ⁊ sacramēto. Que oia inter parentes xp̄i fuisse probatur auctoritate Augusti. Unde scgt ibidē. §. itē Augu. Cū de parentibꝰ dñi loqͥ retait. Cōiuges fuerūt mente nō carne sicut ⁊ parētes. Ex quo dat itelligi: qꝫ sic. Joseph pater dñi dictus est non effectu geniture sed officio ⁊ cura prouidendi: sic ⁊ cōiūx matris eius appellatꝰ ē ñ cōiugij effectu: sed subministratione necessariorū ⁊ indiuiduo mētis affectu. h. ibi. Jdcirco in. c. sequēti eadē qōne. Hieronimus sup euangelio. Math. ingt. Genuit Joseph viꝝ Marie. Cū virū audieris suspicio tibi non subeat nuptiaꝝ: sed recordare ꝯsuetudinis scripturarū: qꝫ sponsi viri ⁊ sponse vocent vxores. h ille. Et hec dicta sufficiant quantū ad secūdā partem huiꝰ ſmonis.

¶ Pars tertia huiꝰ ſmonis in q̄ declaratur qꝫ rationabiliter beata vgo maria fuerit desponsata.

Ertio in isto ſmone ad maiorē. t predictoꝝ dilucidatiōē videndū est quā rōnabilr vgo fuerit desponsata: ⁊ qꝫ ꝯueniēs fuit xp̄m ď virgine desponsata nasci: vt enim colligit a Magistro in. iiij. di. xxx. circa finem. Et a Ricar. ibidē articulo. ij. q. ij. in responsione scđi argumēti. Et a beato Tho in tertia parte. q. xxix. ar. i. fuit hoc cōgruū ⁊ rationabile scilicet xp̄m de desponsata vir. nasci. Primo rōne fui. Scđo rōne matris dñi. Tertio rōe n̄ri. ¶ Primo fuit conueniens propter ipsum xp̄m triplici rōne. Primo quidē vt partus eiꝰ diabolo celaret. Ait eni; Jgnatius hac de cā virginem fuisse desponsatam: ne cte moueat quod dicūt quidā qꝫ diabolū non latent ea q̄ sūt in corpe q̄mis lateāt q̄ sunt in mente: quia dicūt doctores: qꝫ etiam latent ea que sūt in corpore eū sꝫ appropinquare non potest. Diabolꝰ autē virgīni

ꝟ giní appropinquare non poterat: pro/pter ꝟtutē sáctitatꝫ ipsi⁹. Et iõ scire ñ po/tuit vtꝝ ꝟgo ꝯcepissꝫ: cū eā mariti hēre videret. Scđo hoc fuit ꝯueniēs pp xp̄z ne ab infidelib⁹ tāq̄ꝫ illegitime nat⁹ abi/ceret. Vñ Ambro. sup Luc. inq̄t. Quid iudeis: qđ Herodi possꝫ cõscribi: si na tū ex adulterio videret̃ perseq̄: q̃si dice/ret nihil. ergo fuit ꝯueniēs vt despõsaret̃ Tertio fuit hoc ꝯueniēs pp xp̄z vt a Jo/seph. nutriret̃ vñ ⁊ pater eius dici⁹ est q̃si nutricius. vñ Luc. ij. existēs maria cūꝫ Joseph dixit ad iesū. Ego ⁊ pr̃ tu⁹. s. pu tatiuus ⁊ nutricius: dolētes q̃rebam⁹ te: qđ nõ negauit xp̄s: sꝫ rn̄dit. Et qđ ē q̄ me q̃rebatꝫ ⁊c. ¶ Scđo fuit ꝯuēiēs xp̄z de dspõsata ꝟgie nasci, ppter ipsā ꝟginē ẽt triplici rõne. Primo ne a iudeis lapi daret̃ tāq̄ꝫ adultera. vt dicit Hiero. Nā ꝫm leges lapidabat̃ nõ solū ista q̃ iā erat desponsata vel nupta: sed ẽt illa que i do mo pr̃is custodiebat̃: vt virgo q̄ñ q̄ꝫ nu/ptura: vñ dr̃ Deut. xxij. Si nõ est in pu/ella inuenta virginitas lapidib⁹ obruent eā viri ciuitatꝫ. Scđo vt p hoc ab isfamia liberaret̃: vñ Ambro. sup Luc. dr̃. Mõ dspõsata ē ne temerate ꝟginitati sadure retur infamia cuius grauis alu⁹ corrupti bile videretur insigne preferre: Et addit Ambro. Maluit dñs de suo ortu quāꝫ de matris pudore dubitari. Sciebat. n. tenerā eē ꝟginis verecūdiā: ⁊ lubricā fa/māꝫ pudoris: nec putauit ortus sui fidē matris iniurijs astruēdā. Hec ille. Ter/tio ꝫm Hieronymū vt ei a Joseph mi/nisteriū exhiberet̃: vñ Chriso sup Ma/the. xxvij. q. ij. c. pulcħ inq̄t. Sicut enim illā postea comēdat xp̄us ipsi discipulo: sic etiam nūc angelus copulat sponso: ñ in sedus solēne cõiugij: sed in ꝯsortium cois habitaculi. hec ibi. ¶ Tercio fuit h̄ ꝯueniens propter nos ⁊ hoc triplici rõe Primo vt xp̄s natus de ꝟgine certi⁹ cre deret. vñ Amb. sup Luc. inq̄t. Locuple tior testis pudoris marit⁹ adhibetur: qui possit delere iiuriā ⁊ vindicare opprobri um si nõ agnosceret sacrm̄. Et iterꝫ ad/dit. Fides marie verbis magis asseritur ⁊ mendacij cā remouet̃. Scđo fuit cõ/gruū ppter nos vt ꝟginibus excusa. io tolleret̃. q̃ ppter incautelā suā non vt tāt infamiā. vñ Ambro. sup Luc. dicit. non decuit virginibus sinistra opione viuen tibus velamē excusatiõis relinqui q̄ in famia m̃r quoq̄ꝫ domini vreret̃. Tertio fuit hoc conueniens ppter nos: vt vni/uersa ecclesia designetur que cum virgo sit: desponsata tñ est vni viro xp̄o: vnde Augu. dicit in li. de scā virginitate põt ẽt alia rõ addi. Qđ. s. mater domini fuerit desponsata ⁊ virgo vt in psona ipsius ⁊ virginitas ⁊ matrimoniūꝫ haberet cõ/tra hereticos alteri eoꝝ detrahētes. Jd circo exultent virgines ⁊ coniugate imi/tātes gloriosa virginem mariam despõ satā Joseph vt ipsam per virginitatē ⁊ castitatem coniugalē imitando in presē/ti seculo mittentur sublimēꝫ gloriā ī fu/turo in se. se. Amen.

¶ Jn natiuitate domini nostri iesu xp̄i de possibilitate incarnationis: de conti/nentia: ac ipsius veritate.

Sermo. xxiiij.

Verbum caro factū est. ⁊ habitauit in nobis Scribūtur hec verba Joh. i. c. ⁊ in euangelio occurrentis solemnita/tis. Cum enim fratres charissimi ⁊ d̄sideratissimi peruenerim⁹ ad hanc clarissimam diem natiuita/tis domini nostri. Diem videlicet leticie ⁊ exultationis. Diem gaudij ⁊ iubilatio/nis gaudere ⁊ exultare oportet. Naꝫ cūꝫ homo sit non solum animal rationale sꝫ risibile cuius naturam fouet gaudium ⁊ eādem tristitia prosternit. Manifestum est omnes homines appetere leticiaꝫ ⁊ fugere tristitiam verū cū homo interdū gaudeat non solū de bono pn̄ti: qnimo gaudeat simul spe de bono futuro iux illud apli ad Ro. xij. Spe gaudētes. Jd circo si licuit abrahe cū gaudio sub spe exultare pp pmissionē sibi factā a dño d̄ aduētu filij dei. Cu⁹ diē spū prophetico

vidēs exultauit ⁊ gauisus est: vt pʒ testi/
stimonio xp̄i Joh. viij. ⁋ Multo magis
gaudendū ē d' bono tūc pmisso nūc iaʒ
nobis pn̄ti. ⁋ Magis.n. sicuti Johēs in vte
ro mr̄no exultare in pn̄tia filij dei in vte
ro v̄ginis iā ↄcepti: vt habet Luc. i. Sʒ
lōge magis nos exultare letariqʒ debe/
mus iā ipo dei filio nobis nato ac dona
to. Ait.n. Aug. s̄mōe. iij. d' natiuitate do
mini. Saluator nr̄ hodie nat' ē gaudea/
mus neqʒ.n. locū oʒ eē tristicie: vbi na/
talis est gaudioꝝ. Ad oēs itaqʒ gaudiuʒ
illud peruenit: q2 xp̄s p nob oīb' venit.
Nullus ergo sea leticia hui' diei arbitra
ret alienū. Si sctūs ē gaudeat: q2 accipi/
et remunerationē. Si pctōr ē gaudeat:
q2 inuitat ad veniā. Si gētilis ē gaudeat
q2 mittit ad salutē: vn̄ i s̄mōe. x. eiusdeʒ
diei idē Aug. ait: hodie nat' ē xp̄s: illumina
tus ē mūdus: hodie xp̄s nobis p v̄ginē
quē gābriel āgel' ānūciauit: ⁊ maria vir/
go ↄcepit de p̄re de' ⁊ m̄re hō. Exultate
ergo v̄gines scē v̄go nobis pepit cui si/
ne corruptiō e nubat. Exultate oēs xp̄ia
ni natalis est xp̄i. Exultate serui: natalis
ē dn̄antis. Exultate liberi. natalis ē libe/
rantis. Exultate debiles ⁊ egroti: natal
ē redēptoris ⁊ iteꝝ hodie xp̄s in leticia
ē. diabol' in luctu: hodie āgeli in exulta
tatione: ⁊ demones in ↄfusiōe: hodie na
tus dn̄i in ꝑortu venit: ⁊ h̄eticoꝝ furor
iactatur in fluctibus: hodie xp̄s in exul/
tione ⁊ heretici in conturbatione: hodie
nobis apparuit verū lumē cuius regni
nō erit finis. ⁊ Nō exultantes cantem' do
mino gliose v̄ba ꝑposita dicētes: v̄bum
caro factuʒ est: ⁊ habitauit in nobis. In
qb' v̄bis de incarnatiōe dn̄i tres ↄside
ratōes faciem' q̄rū. Primā dicem' in/
carnationis possibilitatem. Secūdā ve/
ro incarnationis congruitatem. Tertiaʒ
aūt incarnationis ⁊ natiuitatis veritatē.
⁋ Pars p̄ma huius sermonis in qua
declaratur fuisse possibile diuinā naturā
cū humana vniri vnitate persone.

P Rimo igit in isto s̄mōe q̄ritur.
vtrū fuerit possibile diuinā n̄aʒ
vniri cū humana in vnitate ꝑso
ne. Ad qd̄ r̄ndet s̄m tres famosos doc.
videlicet docto. irrefragabilē. Alexā. de
al. in. iij. ꝑte in tractatu d' ↄueniētia icar/
natiōis. q. i. ⁊ Ri. i. iij. di. i. ar. i. q. i. ⁊ Bo
na' ibidē ꝑ oīa ꝑsupponēdo: q2 iter crea
torē ⁊ creaturā ē penit' distātia iꝓpor/
tionabilis q̄ ꝑp n̄ videt vnibilia. Nā oīa
vnibilia sūt silia: ⁊ ois silitudo ē s̄m ali/
quā formā cōeʒ: quā nō ē accipe iter de
uʒ ⁊ hoieʒ siue creatorē ⁊ creaturā. Que
silitudo dupl'r attēdit inter aliq̄. Aut s̄m
formā cōeʒ ꝑticipatā ab illis: ⁊ h̄ mō n̄
ē aliq̄ silitudo inter creatorē ⁊ creaturā.
Aut s̄m ↄuenientiā ꝑportiōis vni' ad al
terū: ⁊ hoc est dupl'r. Uno mō ↄparando
duo ad tertiū: ⁊ hoc mō iustitia creata ⁊
icreata ↄueniūt: sʒ nō in aliq̄ forma cōi
gn̄e: vel spē: q2 iustitia increata ē eēntia
dina vl' sub̄a: iustitia v̄o creata ē q̄litas:
sʒ ↄueniūt i h̄itudie ad eūdē effectū q̄ ē
reddere vnicuiqʒ qd̄ suū est. Alio mō at
tēdit hec silitudo cōꝑando vnū ad alte/
rū: vt sic dicā. De' ē bon'. creatura ē bo/
na: Bonitas icreata ē ꝑ eēntiā. i. ipe de'
⁊ ad hāc ordinat bonitas creata. h' ergo
q̄ dico ordinari ad illā facit silitudinē ⁊
ↄuenientiā bonitatꝭ create ad icreatā. nō
ē tn̄ dicēdū q̄ bonitas icreata sit silis bo
nitati create sʒ ecōuerso: q2 nūqʒ deter/
miat silitudo respcū alicui' deterioris sʒ
r̄spcū maioris vl' eq̄lis. Sic ergo dom'
i ope silis ē domui vl' arti i m̄ēte eo q̄ fa
cta ē ⁊ ducta i eē s̄ʒ illā: sʒ nō dr̄ ecōuer/
so ars silis domui: ita creatura dr̄ silis
creatori q2 ē ordiabil' isti ⁊ n̄ ecōuerso: q̄
silitudo attēdit i ordie. vl' h̄itudie vnius
ad alterā. Et ex h̄ sūt vnibiles. n̄ eo mō
s̄m Ri. q̄ elta vniūt i mixto: n̄ eo mō q̄
nutrimētū nutrito vnit nec eo mō q̄ mā
⁊ forma vniūt i ↄposito nec eo mō q̄ ac
cidēs vnit sbiecto: q2 ad h̄ q̄ mōis ꝑdi/
ctis fiat vnio r̄grit mutatio ⁊ opatio: nec
n̄ ⁊ pias i q̄libʒ extremo: ꝑsona aūt filij
dei ē act' purus: vn̄ nec mutari pōt vllo
mō. sʒ dico q̄ n̄a h̄ūana sibi fuit vnita tā
q̄ʒ n̄ae supposito n̄ in eē ꝑ eā ↄstituto sic
suppositū creatū ↄstituit i eē ꝑ sui natu/
rā: sʒ supposito ↄstituto i eē ꝑ aliā n̄aʒ: ꝑ
sona enim

sona eni filij dei ñ ꝯstituit l ceꝑ nãꝫ hũanaꝫ cuiꝰ ẽ suppositũ ab eterno ex tpe sed ꝑ diuinã cuiꝰ ẽ suppositũ ab eterno. Talis aũt vniõis triplex ꝓbatio hꝫ̃i põt. s. rõnis: auctoritatꝫ: ⁊ exẽplificatõis. ¶ Primo ꝓbaꝫ ꝑdicta ꝯclusio triplici ratione. Prĩo rõe creatiõis sic nulla creata sub͂a ĩ se ipa pt existere nisi ꝑsupposita ifluẽtia cãe pme: ⁊ qꝛ ifluẽtia cãe pine ẽ volũtaria: iõ sicut pt adesse ad h vt sub͂a maneat ⁊ ñ opeꝛ: ita põt adesse ad hoc vt existat nõ tñ vt existat in scipa: ⁊ sic dico ꝙ adest nãe humane in xpo: vñ nũꝙ̃ inxita ẽ in existendo sibiipi cui deꝰ ꝑ suaꝫ oipotẽtiã dedit existere ĩ suo filio vt ĩ supposito: vñ nõ ẽ nisi vnũ suppositũ ĩ xpo ⁊ ad ꝑdicta credẽda: ⁊ ex ꝯsequẽti faciliꝰ ꝓut possibile ẽ in hac vita itelligenda aliquo mõ disponimur seu mãnducimur: ñ recogitamꝰ ⁊ firmiter tenemꝰ ꝙ deꝰ ꝑ v̉bũ suũ mundũ creauit de nichilo nec ad momentum aliqḋ creatum manere posset sine ipo ⁊ spm̃ incoꝛrupnbilẽ vnit coꝛpi luteo et sibi q est summuꝫ bonũ tã ꝙ̃ obiectũ ꝑ clarã visionẽ ⁊ ꝑfectaꝫ fruitionẽ. Scḋo idẽ ꝓbaꝫ rõe itimatõis sic: Deꝫ qḋ ẽ alteri maxime intimũ ⁊ amabile, ẽ ei vnibile vnione maxia: sꝫ deꝰ ẽ aĩe intimꝰ ⁊ amabilissimꝰ: ergo viꝫ ꝙ substãtie rõabili ꝑfecte vniri possit spũs icreatus. Nã plꝰ pt deꝰ faceꝛ quã hõ pt diceꝛ iuxͣ illḋ Luc. prĩo. nõ erit ipossibile apḋ deũ oẽ v̉bũ. Si igiꝛ hõ põt illḋ dicere ⁊ credere ꝙ deꝰ sit h ũanitati nr͂e vnitꝰ: viꝫ ꝙ h nõ sit apḋ deũ ipossibile. Tertio ⁊ vltimo idẽ ꝓbaꝫ rõne attributiõis sic. Illa attribuẽda sũt diue potẽtie q̃ sibi ñ derogant: ⁊ talia sũt q̃ posse ẽ posse. Diuinã aũt nãm vniri hũane in vnitate ꝑsone nõ ẽ aliqd ꝯ diuinã ꝑsonã q̃ ab eterno fuit hypostasis respectu diue nãe circa hypostasim respcũ hũane nãe ĩ tpe: h aũt ñ dicit aliquã ipfectionẽ: sꝫ potiꝰ dignitatẽ ⁊ nobilitatẽ. Sicut. n. cũ deꝰ sit bonꝰ ab eterno ĩ nullo fit derogatio bõitati sue si est cã bõitatꝫ create ĩ tpe: ꝙ̃uis bõitas creata longe sit inferioꝛ bõitate icreata: sic cũ ꝑsona filij dei sit hypostasis itellectualis ⁊ spũalis ⁊ icreata ab eterno ĩ nullo derogat. ⁊ si sit hypostasis rõalis nãe create ĩ tẽpoꝛe. quẽadmodũ deꝰ ḋ non creãte fit creano in actu absqꝫ sui mutatione: sꝫ mutatio ex ꝑte nãe create: sic nã filij dei q̃ ñ erat hypostasis humane nãe in actu: hꝫ aũt eiꝰ hypostasis sine aliq̃ mutatiõe sui: vel inouatiõe sola scã mutatione ex ꝑte nãe assũpte. Et quẽadmodum deꝰ ẽ ĩ creatura ꝑ eẽntiã pñtiã potẽtiã ĩ nullo depẽdet ab ipa: sꝫ potiꝰ depẽdet creatura ab ipo tãꝙ̃ a cã ꝯ̄uãte ⁊ sustẽtante: sic ⁊ deꝰ cũ ẽ ĩ creatura rõnali ꝑ vnionẽ ñ depẽdet ex illa: sꝫ potiꝰ ecõuerso rõnalr nã ḋpẽdet ex hypostasi: diuina ⁊ hꝫ sustẽtari in illa sicẽ nã sustãtificaꝛi ꝑsõa. Et sic pꝫ ꝙ vnio diue nãe cũ hũana ĩ nullo derogat nobilitati diue. ergo ⁊c. ¶ Scḋo predicta ꝯclusio declaraꝛ ⁊ ꝓbaꝛ. via exemplificatiõis ꝙ̃uis nullũ sufficiens exemplũ reperiri possit in creatura: si. n. aliqḋ adducaꝛ exẽplũ ĩ creaturis ĩ aliq̃ sile ĩ plibꝰ tñ ẽ dissile. Tria tñ sũt q̃ magis ad silitudinẽ appropiq̃re vñr. ꝓmũ ẽ vnio accidẽtꝫ ⁊ subiecti iꝙ̃tũ ex illꝛ ñ ꝯstituit vnũ ꝑ se ex ꝑsõa. n. filij dei ⁊ hũana nã ñ ꝯstituit aliqd vnũ. Scḋm exẽplũ ẽ vnio rami cũ trũco ꝑ isftionẽ. sicẽ. n. ĩ trũco ĩ q̃ ramus vnꝰ erat ꝑ nãꝫ: fit ramꝰ aliꝰ ꝑ insftionẽ: ita ĩ ꝑsõa filij dei ĩ q̃ nãlr erat diuina nã: scã ẽ ꝑ vnionẽ hũana nã. Terniũ exẽplũ ẽ vnio suppositi creati ⁊ sue nãe. sicẽ. n. nã sustẽtaꝛ in suo supposito sic hũana nã sustẽtaꝛi dei filio. ꝑ modũ tñ excellẽtioꝛẽ icõꝑabilr nobilioꝛẽ quã hũana nã ĩ suo supposito creato. vñ notãdum ꝭm Augu. ĩ li. de spũ ⁊ aĩa: vt declarat Alex. vbi. ŝ. ꝙ sicẽ sẽsualitas q̃ ẽ supmũ carnis ⁊ ifimũ aĩe. s. fãtasma ⁊ fãtasticꝰ spũs sũt silia. et iõ vnibilia: sic supmũ aĩe. s. itelligẽtia siue mẽs imaginẽ ⁊ silitudinẽ gerit creatoꝛis sui. i. dei. vñ eiꝰ susceptiua eẽ potuit ad vnionẽ ꝑsonalẽ. Si ergo sẽsualitas carnis ñ aliter ẽ vnibilr ipsi aĩe vnione ꝑsonali nisi vt dictũ ẽ. ita nãli oꝛdie nã hũana erit vnibilis deo vniõe ꝑsõali ergo ⁊c. ¶ Tertio ꝑdctã ꝯclusiõ ꝯfirmatur via triplicis auctoꝛitatis: q̃rũ Pꝛia

ē Anſelmi in li. de icarnatione ubi ultra mediū di. De⁹ nō ſic aſſūpſit hoīez ut natura dei ⁊ hoīs una eadēq₃ ſit: ſ₃ ut pſona dei ⁊ hoīs una eadēq₃ ſit: ergo poſſibile fuit aliquā diuinā pſonam aſſumere naturā hūanā in unitate pſone: h āt ē incarnari. ergo ⁊c. Scd̄a auctoritas eſt Aug. in li. Cur qñ ⁊ quō de⁹ hō. c. vi. di. deus hō fieri dignat⁹ ē q̄ten⁹ tāto illū pleni⁹ diligam⁹ atq₃ laudem⁹: quāto clari⁹ ei⁹ beniuolētiā erga nos cognouim⁹. Et iteꝝ. Ad hoc. n. ualuit naturaꝝ diuerſitas ⁊ pſōe unitas in xp̄o ⁊ hūano generi neceſſaria fuit: ut qd̄ n̄ poſſ₃ hūanitas diuina faceret natura: ⁊ ſi qd nūc ꝯuēiret natur̄ diue hūana exhiberz. ⁊ n̄ alt⁹ atq₃ ali⁹: ſed idē ipe eēt q ex utroq₃ pfecte exiſtēs p hūanā qd̄ ipa debebat: ⁊ p diuinā poſſet q̄ expediebat. Hec ille. Qui ēt in li. de agone xp̄iano ſic ingt. Si viſibilia mūda a viſibilib⁹ mūdis ꝯiūgi poſſunt ⁊ n̄ iquinari: q̄to magis inuiſibil̄ ⁊ incōmutabilis veritas aiam ⁊ p aiam corp⁹ ſuſcipiēs toto hoīe aſſūpto ab oib⁹ eū infirmitatib⁹ nulla ſua ꝯtaminatiōe liberauit. Tertia auctoritas ē apoſtoli Pauli. ad Eph. iij. di. de deo. Qui potēs ē oīa facere ſupabūdāter q̄z petim⁹: ſ₃ ſcti pfes icarnationē petiert filij dei: i pſōa quoꝝ dr̄ Eſa. lxiiij. utinā diſrūperes celos ⁊ deſcēderes ergo p diuiā potētiā fuit poſſibile aliquā diuiā pſonā icarnari. Vñ ergo dicit pncipiū themat̄ nr̄i. ubū caro factū ē p ſenſibiliorē ptē nature hūmāe dās itelligere naturā hūanā. Tūc. n. pſōa filij icarnata fuit qñ natura hūana ſibi fuit unita eo modo quo dictū eſt. Et ſic p₃ prima pars huius ſermonis.

¶ Pars ſecūda hui⁹ ſmonis in q̄ declarat̄ q̄ ꝯueniēs fuit filiū dei icarnari.

Ecūdo in iſto ſmōe tractādū ē de cōuenietia incarnatiōis filij dei utrū ꝯueniēs fuerit ip₃ icarnari. Ad qd̄ rñdet ſ₃ tres famoſos doc. videl₃ Ri. de mediauilla in. iij. di. i. arti. ij. q. i. ⁊ Boñ. ibidē. ⁊ ſēm Tho. in tertia pte. ar. i. q. i. q̄ ꝯueniētiſſimū fuit filium dei incarnari trib⁹ rōnib⁹. ſ. rōne ſue bonitat̄ ⁊ clemētie: rōne ſue ūitat̄ ⁊ iuſtitie ⁊ rōne ſue integritat̄ ⁊ ſapie. ¶ Primo cōuenientiſſimū fuit rōne bonitat̄ ⁊ clemētie: q₃ illud ē unicuiq₃ rei ꝯueniēs qd̄ ꝯuenit ſibi ſ₃ rōnē ꝓprie nature: ſic hoī ꝯueniēs ē rōcinari: q₃ hoc cōuenit ſibi inq̄tū eſt rōnalis ſ₃ ſuā naturā: ipa aūt natura dei eſt bōitas ſ₃ Dionyſiū de diuinis noib⁹. c. i. vñ qcqd ꝯuēit ad rōnē boni ꝯueniēs ē deo: ptinet aūt ad rōnē bōi ut alijs ſe ꝯmunicet: q₃ bonū inq̄tū bonū ē ſui ipſi⁹ coicatiuū: ut dicit Dioniſius. iiij. c. de diuinis noibus: vñ ad rōnē ſūmi boni ptinet ut ſuo mō ſe ꝯmunicet creature: qd̄ qdē maxie fit p hoc q̄ noſtrā naturā ſic ſibi ꝯiūget ut una pſōa fiat ex tribus ūbo: aīa ⁊ carne: ſicut dicit Aug. xiij. de trinitate. Preterea p incarnationē roborata ē ſpes nr̄a: ut deo poſſim⁹ ꝯiūgi p clarā ⁊ beatā viſionē ⁊ pfectam fruitionē: qua pp in ipa appet magne mīe manifeſtatio: vñ Augu. xiij. de tri. c. xix. dicit q̄ ſi natura filij dei pp filios hoīuz mīa fact⁹ ē fili⁹ hoīs: quāto credibilius ē natura filios hoīum grā fieri filios dei. hec ibi. ¶ Scd̄o ꝯuenientiſſimū fuit filiū dei incarnari rōne ūitatis ⁊ iuſtitie: qrī hoīe victo nō aliū facit vicere tyrānū: neq₃ vi ex morte eripit hoīnē. Preterea q₃ p incarnationem ſ₃ Aug. xiij. de tri. c. xiiij. ad liberādū filios hoīuz: ꝓpoſuit de⁹ iuſtitiā potentie. Fuit ipa incarnatio manifeſtatio diuine iuſtitie: nec tñ defuit māifeſtatio ſue potētie. In exaltatione. n. humane nature ad h ut ſuſtentaret̄ in ſuppoſito increato manifeſtatio fuit magne potētie in exaltāte vñ Aug. ſup pſal. lxx. ſermone. ij. p̄dictā iuſtitiā ꝯfirmat. di. Propter te peccatorem: pp te iniquū: pp te deſertorē: pp te ſuperbū: pp te pūerſū: ⁊ dei tui iniuriatorem: factus ē ille qd̄ tu: fili⁹ hoīs: ut nos filios dei faceret: et in li. Cur qñ quō de⁹ hō. c. xvi. idē ait. Si gs p angelū ad debitū ſolui potuiſſe opīat cogitet. q̄ angelica natura pti₃ ⁊ ipſa erat corrupta: ⁊ q̄ ad incōmutabil̄itatē ſuaz ꝯtinentiaz: nec ſibi ipa ſuffecerat: iam ad aliorꝝ ruine reparationem

parationē nulla rōne sufficeret. ¶ Tercio fuit ꝯuenientissimū filiū dei incarnari rōne sūme sapie: qm̄ inuenit difficilimi decentissimā solutionē. Et eo mō q̄ petm̄ in hūanā naturā igressū ē eo mō ē expulsū. s. ꝑ feminā. Qua pp Aug. in li. de agone xp̄iano. Rn̄dit aliqb⁹ isipiētibus q dicūt. Qualr non poterat de⁹ alr. ⁊c. sic di. poterat oio: sz si alr faceret: silr vr̄e stulticie displiceret. Nūc aūt qr visibiliter nos ꝯmonere dignat⁹ ē. vt ad iuisibilia ꝑpararet. Displicet auaris: qr n̄ aureū corpus accepit Displicet ipudicis: qr ex femina v̄gine nat⁹ ē. Displicet supbis qr ꝯtumelias patientissime ꝑtulit. Displicet d̄licatis qr crucifix⁹ ē. Displicet timidis qr mortu⁹ ē. Et ne vitia sua videāt defendere: nō in hoie h̄ dicūt sibi displicere: sz i filio dei. ⁊ iterū h̄ medicina hoiuz tāta ē quāta n̄ p̄t cogitari. Nā q̄ supbia sanari p̄t si hūilitate filij dei n̄ sanat? ⁊ q̄ auaritia sanari p̄t si paupertate filij dei n̄ sanat. Que iracūdia sanari pōt si patiētia filij dei n̄ sanat. Que ipietas sanari p̄t q̄ caritate filij dei n̄ sanat? Postremo q̄ timiditas sanari p̄t: si resurrectōe corpis xp̄i n̄ sanat? Erigat ergo spē suā gen⁹ hūanū ⁊ recognoscat naturā suā videat q̄ntū bonū hēat i opib⁹ dei. Nolite vos ip̄as ꝯtēnere semie: Fili⁹ dei ex femia nat⁹ ē.. Nolite tn̄ amare carnalia qr i filio d̄i nec masculi⁹ nec femia sum⁹. Nolite amare tp̄alia: qr si bn̄ amarēt amaret ea hō quē suscepit fili⁹ dei. Nolite timere ꝯtumelias ⁊ mortē ⁊ crucē: qr si nocerēt hoi n̄ ea pateret quē suscepit fili⁹ dei. h̄ ille: Et sic pz q̄ fuit ꝯgruissimū filiū dei incarnari ex ꝑte ipsi⁹ dei. Fuit ēt ꝯueniētissimū ex pte nature assūpte: qr creatura hūana pleni⁹ ꝑfici n̄ potuit: q̄z q̄ vniret suo p̄ncipio in vnitate ꝑsone: vn̄ Aug. xiij. d̄ tri. c. xix. inqt. In reb⁹ ꝑ tp̄s ortis ista sūma gr̄a ē. q̄ hō i vnitate ꝑsone ꝯiūct⁹ ē deo. Preterea magis ꝯgruū fuit q̄ hō ꝑ satisfactionē redimeret quā sine satisfactione: vt ei gloriosior corona eēt si patiēdo coronā acqreret: quā satisfactionē n̄ potuit facere nisi ille q eēt deus ⁊ hō. sed Ansel. in li. Cur deus homo. s. homo q deberet: ⁊ de⁹ q possz: ergo ⁊c. Preterea hō n̄ btificat ꝑfecte nisi i ip̄o deo q ē tota merces: nec beatificat nisi totalr btificet ⁊ ex pte corpis ⁊ ex pte aie ⁊ ex pte sēsus iterioris ⁊ exterioris: sēsus aūt exterior n̄ p̄t btificari nisi in re corꝑali: ergo cū decet deū ꝑfecte btificare: ⁊ de⁹ beatificat hoiem in se ipso dando se in p̄miū decebat eū nō soluz habere nāᵐ spūalē sz ⁊ corporalē: sz hoc ē ex incarnatione. ergo ⁊c. Ex q̄ rōne dixerūt qdaz theologi: vt Alex. Sco. ⁊ Bon. q̄ ēt si Adaz n̄ peccasset. tn̄ xp̄s incarnatus: nō tamen mortuus nec passus fuisset: vt patebit in sequenti sermonario de peccatis. Et sic pz pars secunda huius sermonis.

¶ Pars tertia hui⁹ s̄mōis i q̄ tractat de veritate ⁊ ꝑbatione natiuitat dn̄i ihū

Tertio in isto s̄mone ondit veritas natiuitatis dn̄i nr̄i Jesu xp̄i ꝑ oēs creaturaꝝ gradus. Est, eniz q̄dam creatura q̄ tm̄ hz eē sicut simpliciter corporea: quedam q̄ habet eē ⁊ viuere sicut vegetabilis: quedā q̄ hz eē viuere ⁊ sentire sicut aial ⁊ sensibilis. q̄dā q̄ hz esse viuere sētire ⁊ discernere: sicut humana ⁊ rōnabilis. q̄dā q̄ hz eē viuere sētire discernere ⁊ intelligere sicut angelica ⁊ itellectual: ꝑ has oēs creaturas hodie xp̄i natiuitas ē ondsa. Prima aūt creatura. s. pura corporea triplex est scilz opaca transparens ⁊ lucida. ¶ Primo ergo ostensa ē ꝑ pure corporeā ⁊ opacā sicut ꝑ destructionē tēpli Romanorum Rome enim vtestat Innocenti⁹ papa tertius. xii. annis pax fuit: igitur romani tēplū pacis pulcherrimū cōstruxerunt: ⁊ ibi statuā Romuli posuerūt. ꝯsulentes aūt apolinē q̄ntum duraret acceperūt responsū: q̄usqz virgo pareret. Quod audientes dixerūt: ergo in eternū durabit. Impossibile eniz credebant q̄ vnq̄z pareret virgo. vnde in forib⁹ tēpli hūc scripserūt titulū. Templum pacis in eternū sz in ipsa nocte q̄ virgo peperit tēplū funditus corruit: ⁊ ibi est mō ecclia sancte marie noue. Scd̄o ostensa est per pure

corporeā trāsparētē ꝛ puiā. Nā i ipa no
cte obscuritas aeris i claritatē diei vsa ē.
rome ēt vt testat Horosius. ꝛ Inno. iij.
Fōs aq̄ in liq̄re olei vsuo ē: ꝛ erūpēs vs/
qȝ ad tyberim ꝓfluxit: ꝛ tota die illa lar
gissime manauit: ꝛ ibi ē mō scā Maria
trans tyberim. ꝓphetizauerat. n. Sybilla
ꝙ qñ ꝓrūperet fons olei nasceret Salua/
tor. Tertia oñsa ē ꝑ pure corpeaȝ lucidā:
sicut ꝑ corpa sup celestia. Nā i ipa die na/
tiuitatꝭ ꝫm aliq̄ꝝ relationē: vt ait Criso⁹.
Magis sup quēdā montē orantib⁹ stel
la sup eos apparuit q̄ formā pueri pul/
cherrimi hēbat: ꝛ i ei⁹ capite crux pēde/
bat: q̄ magnos alloquēs dixit vt i iudeā
ꝑgerent: ꝛ ibi natū pueꝝ iuenirent. Oc
tauian⁹ i sup ipator vt ait Innocēti⁹ papa
iij. vniuerso orbe ditioni romane subiu/
gato in tm̄ senatui placuit: vt eum ꝓ deo
colere vellēt. Prudēs aūt ipator se mor
talē intelligēs imortalitatꝭ nomē sibi no/
luit vsurpare. Ad illoꝝ vo iportunā istā/
tiā Sybillā ꝓphetissā aduocat scire vo/
lens ꝑ ei⁹ oracula: si in mūdo maior eo
aliqñ nasceret. Cū ergo i hac die natiui/
tatꝭ dñi ꝯsiliū sup hac re ꝯuocassꝫ: ꝛ Sy
billa in camera ipatoris oracul' isisteret:
i die media circul⁹ appuit aure⁹ circa so/
lē: ꝛ i medio circuli virgo pulcherrima
stās sup arā pueꝝ gestās i gremio. Tūc
Sybilla h̄ cesari 'ondit. Cū āt ipator ad
ꝓfatā visionē plimū admiraret audiuit
vocē dicētē h̄ ē ara celi. dixitqȝ ei sybilla
h̄ puer maior te ē: ꝛ ideo ipȝ adora. eadē
ergo camera i honorē scē Marie dedi/
cata ē: vñ vsqȝ hodie dr̄ scā Maria ara
celi. Intelligēs igit imꝑator ꝙ hic puer
maior se erat ei tura obtulit: ꝛ de⁹ de ce/
tero vocari se recusauit de hoc āt Horo
sius ita dicit: Octauiani tpe hora circi
ter tertia tpe ligdo puro ac serēo circul⁹
ad spēm celestis arc⁹ orbē solis ambiuit
q̄si vēturus eēt q ipsū solē [sol⁹] mūdūqȝ
totū fecissꝫ ꝛ rgeret: h̄ Horosi⁹ ꝛ Eutro
pi⁹. ¶ Tertio oñsa ē ꝑ creaturā q̄ hȝ eē
viuere ꝛ sētire: sicut sūt aīalia: ꝓficiscēs. n.
Ioseph in bethleē cū Maria ꝓgnante
duxit secū bouē: forte vt ipsū venderet ꝛ
cēsū ꝓ se ꝛ vgie solueret: ꝛ de residuo v
ueret: ꝛ vnū asinū forte vt sup eū virgo
veheret. Bos igit ꝛ asin⁹ miraculose deū
cognoscētes flexis genib⁹ ipm adoraue
runt. Añ ēt xp̄i natiuitatē ꝑ aliq̄t dies vt
ait Eusebi⁹ in cronica. Cū gdā ararēt bo
ues ad aratores dixerūt: hoies deficient
segetes ꝓficiēt. ¶ Quarto oñsa fuit per
creaturaȝ q̄ hȝ eē viuere sentire ꝛ discer/
nere vt ē hō sicut ꝑ pastores. Nā in ipsa
hora pastores sup gregē suū vigilabāt si
cut bis in anno in lōgiorib⁹ ꝛ breuiorib⁹
noctib⁹ āni ꝯsueuerant. mos eni fuit an
tiquitus i vtroqȝ solstitio. s. estiuali circa
festū Io. baptiste: ꝛ hyemali circa nati/
uitatē dñi vigilias noctꝭ custodire ob so/
lis venerationē: q forte mos ꝛ apud iu/
deos ex vsu cohabitantiū inoleuerat: ip
sis igit angel⁹ dñi apparens ꝛ saluatoris
natiuitatē ānunciauit: ꝛ q̄ loco inueniret
signū dedit. Facta est cū eo mltitudo an
geloꝝ dicētiū Gloria i excelsis deo. ꝛc.
Pastores ergo vēientes: totū sicut āge
lus dixerat iuenerūt. Sic igit manifestata
ē ꝑ cesarē Augustū: q tunc ꝓceptū dedit,
ne eū aliqs deū vocare auderet: sic Ho,
rosi⁹ testat. Forte. n. cū visionē istaȝ ꝯ so
lē vidisset: recolēs simul de ruina tēpli
ꝛ de fonte olei ꝛ intelligēs ꝙ i mūdo na
tus essꝫ q maior se erat nec dñs nec de⁹
vocari voluit. In qbusdaȝ vo cronicis
legit: ꝙ appropinquāte die natiuitatꝭ xp̄i
Octauian⁹ ꝑ mundū vias publicas fieri
ꝓcepit: ꝛ oia dbita romāis dimisit. sic ēt
manifestata ē ꝑ sodomitas q oēs i toto mū
do extincti sūt sicut dicit Io. super illud:
Lux orta ē eis tanta. s. ꝙ oēs laborātes
illo vitio extinxit. Et hoc fecit Christ⁹ vt
oēs eradicaret: ne in nā quaȝ assūpserat
tanta de cetero immūditia iueniret. Nā
vt dicit Augu. videns de⁹ vitiū ꝯ naturaȝ
i humana nā' fieri fere desijt incarnari.
¶ Quinto. oñsa ē ꝑ creaturā q̄ hȝ eē vi
uere sentire discernere ꝛ itelligere sicut
angelus. Angeli eni ipam Christi nati/
uitatē pastorib⁹ ānunciauerūt: vt supius
dictū est: q qdem apparuerūt ꝛ in mul
titudine ꝛ i claritate: ꝛ in iubilatōe. ergo
Uerbum

Uerbum caro factũ est ꝛ habitauit in nobis: ꝑ incarnationẽ ꝛ natiuitatez. Nõ ꝯcedere dignet vt id hẽam⁹ in corde ꝑ ardẽtẽ charitatẽ ꝛ grãm inhabitãtẽ in p̃senti ꝛ gloriã in futuro triũphãtẽ in secula seculoꝝ Amen.

¶ In die natiuitatis dñi post prandiũz de legatione sanctorum patrum postulãtium veniam peccatorũ ꝛ liberationem ab inferis. Sermo.xxv.

Verbum caro factũ est. Jo.i. Creauit deus dilectissimi in Christo Jesu naturaz humanã vt tandem ad patriã paradisi ꝑduceret. Sz serpẽtis calliditate ei suggestũ est vt ꝯ dñi p̃ceptũ pomũ vetitũ ederet: q̃ esu se totãq₃ posteritatẽ suã ne dũ terrestri p̃uauerat: imo ꝛ celesti. Et sicut si stetisset imortalis fuissz: ita qꝛ nõ stetit mortalis fact⁹ ẽ ac post mortẽ pena dãni .i. priuatiõe visiõis diuine p̃uatus est cũ sua posteritate. Cũ igit Adã Abel ceteriq₃ p̃res in lymbo ꝑmanerẽt lachrymanter lamẽtabant istud Treñ. iiij. Pupilli facti sum⁹ absq₃ p̃re ꝛc. Serui .i. diaboli dominati sũt nobis: iõ defecit gaudiũ cordis nr̃i ꝛ versus est in luctũ chorus nr̃. Tũc vn⁹ patrũ ait Cũ notũ sit nobis deũ esse misericordissimũ cur ad eũ nõ mittim⁹ rogãtes vt nostrũ misereat: ab eterno enĩ nos redimere disposuit: Qñ igit hec dispositio exequat: bonũ ẽ igit vt aliquis mittat corã deo ex p̃te oĩuz nr̃m rogaturus vt liberet nos ab his obscuritatib⁹: Itaq₃ īter ipsos determinatũ est: ꝙ nullus ꝯgruẽtius hẽret ire corã deo q̃₃ adã qꝛ ipse peccauit: ꝛ qꝛ deus ipsũ valde dilexit. Introduct⁹ est ergo Adã añ diuinã maiestatẽ q̃ ꝓcidẽs sic dixit: Man⁹ tue dñe fecerũt me ꝛ plasmauerũt me totũ in circuitu ꝛc. Propici⁹ esto mihi peccatori: miserere mei. Sed vt sermo nr̃ sit ordinatus tria mysteria circa hãc materiã ãnotabim⁹. Primo ꝯ Adã opiniones. Scdõ ꝓ Adã ꝓbatiões. Tertio eiusdẽ q̃õnis determinatiões.

¶ Pars prima in q̃ tractat de opinionib⁹ adductis ꝯ Adã postulãtẽ ꝓ se ꝛ ꝓ semine suo veniã ꝛ liberatione.

Primo in isto sermone ponunt ꝯ Adã opiniones imediate nãq₃ surrexit iusticia ꝯ Adã dicẽs Justus es dñe ꝛ rectũ iudiciũ tuũ. Tu aũt iã decreuisti ꝙ pctõres deleant d̃ li. viuẽtiũ: ꝛ cũ iustis ñ scribant: hic igitur cũ pctõr sit cũ iustis nõ dz ascribi: ac ꝑ ꝯñs nec ad p̃riam paradisi ꝑduci: imo in eternũ magis puniri: sz vt dictũ meũz magis approbet ꝛ verificet septẽ testes ꝯ ipsuz hoiez adduco. ¶ Accedat igitur p̃m⁹ testis. nã. s. angelica: qd dicis o angele d̃ hoie: nũqd dz liberari. R. dñe iste creat⁹ fuit ad replẽdũ sedes vacuas paradisi. Ecce ꝯ te fuit inobedĩẽs ꝛ peccauit ac neglexit illas sedes q̃s ad sui gloriam p̃parasti. Nõ est ergo dign⁹ exaudiri: sicut nec lucifer cũ suis sequacibus. ¶ Scdus testis celũ empyreũ di. Dñe tu me c̃asti nobilissimũ corp⁹ ac me collocasti in nobilissimo loco. Fecisti autez hoiem istũ pro maiori meo ornatu: hãc aũt dignitatẽ qꝛ nõ extimauit dign⁹ est ipsa p̃uari: q̃re expellas eũ: nõ enĩ dign⁹ est tua misericordia. ¶ Terti⁹ testis fuit q̃tuor elemẽta q̃ dicũt: Dñe antẽq₃ h̃ hõ peccaret eram⁹ splẽdida ꝛ lucida: delectabilia ꝛ pulchra: post pctm̃ aũt ei⁹ effecta sum⁹ obscura corrupta ꝛ plena angustijs. Et hoc est ꝙ magister dicit i. iiij. di. xlviij. Minorata in quã fuit lux solis ꝛ lune aliorũq₃ siderũ ꝑ peccatũ p̃mi hominis cum igitur per peccatum primi hois nos puniamur: meret a fortiori ꝛ ipse puniri. ¶ Quart⁹ testis fuit terrestris paradisus di. Dñe fecisti me plenã delectationib⁹ ꝛ iocũditatib⁹: collocastiq₃ ibi hoiem istũ vt delectaret ꝛ illis vesceret. Ingrat⁹ aũt spreuit p̃ceptũ tuũ: q̃re fecit se indignũ misericordia tua: ꝛ iõ expelli meret ac puniri. ¶ Quintus testis omnes alie creature ade subdite di. Dñe iste antẽq₃ peccasset poterat nobis vti ꝓ suo bñplacito: vt pz Geñ. p̃mo. sz iusto tuo

iudicio sic ipse tibi rebellis fuit ita ⁊ nos
ipsi: durãte aũt hac rebellione nr̃a erga
eũ vr̃ durare ⁊ suũ pcm̃: q̃re meret pu-
niri. ¶ Sextꝰ te. isernꝰ di. dñe fecisti pa-
radisũ vt esset locꝰ iustoꝝ obseruantium
mãdata tua. Fecisti ꝯ o me infernum vt
essem locꝰ pctõꝝ trãsgredientiũ ea. Cuz
igit̃ iste sit peccator a me nullatenꝰ aufer
ri dz. ¶ Septimꝰ te. demõ. di. Dñe ad
te ptinet premiare iustos: ad me tua or-
dinatione punire malos. Noli ergo tol-
lere officiũ meũ. Iste cũ sit peccator a
me dz puniri: accipiesq3 Adã trahebat
eũ ad iferna. Sic pz p̃ma ps huiꝰ s̃mo.
¶ Scda ps huiꝰ s̃monis in qua addu-
cũtur ꝓbatiões ꝓ Adã ꝓ se ⁊ semine suo
postulantẽ veniã ⁊ liberationẽ.

S Ecũdo in isto sermone ponũt ꝓ
Adã ꝓbatiões. Cũ eni Adã has
rõnes ꝑ hos testes ꝯ se adduc-
tas audiret lachrymabilr̃ lamẽtabat di-
ceno. Heu me: q2 incolatꝰ meꝰ ꝓlõgatꝰ
ẽ ⁊c. Implorabatq3 auxiliũ. Tũc surre-
xit mĩa eũ ꝯfortans: ⁊ ꝓ eo ꝓcurationẽ
suscipiens ait dño: Dñe audi aliã ptez ⁊
recte iudicabis: ⁊ ego cũ multis testibus
ꝓbabo ac rõnibꝰ q3 h̃ hõ meret liberari
¶ Accedat igit̃ p̃mꝰ testis. Abel. s. iustꝰ
q corã ꝓcidẽs ait: Ẽ elis dñe facere insti
tiã ⁊ nõ vltra. Pater nãq3 meꝰ Adã pec
cauit: q2 a muliere blãditijs ⁊ adulatio-
nibꝰ seductus est: mulier aũt a serpente:
⁊ iõ sicut alio suggerẽte cecidit ita releuã
te meret erigi. Demõ aũt nullo suggerẽ-
te peccauit: ⁊ iõ nullo releuari dz. si aũt
Adã eternaliter puniri dz: tũc nõ erit dif
ferentia iter penã ipsiꝰ ⁊ demonio qð in
iustũ vr̃ esse qm̃ in pctõ fuerũt iequales
sufficiat ergo dñeiui ipsũ hũisse penam
tot ãnis. s. 5228. Amõ tp̃s ẽ vt liberetur
dñe mi. Ad quã rõnẽ angelus opponit
Tace squã Abel: q2 pr̃ tuꝰ dotatus fuit a
deo oĩ ꝑfectiõe scie: dedit q3 sibi origina
lẽ iustitiã q̃ vires iferiores sp̃ obediebãt
viribꝰ supioribꝰ: deditq3 sibi magnã lib
tatẽ arbitrij: adeo q a nulla creatura ad
peccãdũ cogi posset: peccauit igit̃ grauit
q̃re liberari nõ meret. Erũt igit̃ ipse ⁊ de
mon eq̃les i pena. s. extẽsiue iẽq̃les aũtẽ
itensiue. ¶ Scda testis fuit Noe. di. dñe
tuũ est misereri cuilibz penitẽti s̃m illud
psal. Cor ꝯtritũ ⁊ humiliatũ deꝰ nõ dspi
cies. Vides aũt eũ quãto do' ore Adã ad
pniaz adducit misericordiã iplorãdo: er
go miserere. Rñdit eclũ. O Noe: nõne
regula iuris ẽ li. vi. Nõ remittit̃ pctm̃ ni
si re. ab. lz ergo pr̃ez vr̃m. Adã peniteat
tñ nõ satisfacit nec satisfacer̃ põt. ¶ Ter
tius testis fuit Abrahã di. Dñe volo ꝓba
re q tibi debitũ est misereri ade: q2 si i te
deficit misericordia qð est ꝓpriũ nature
dei dficit deũ eẽ: q2 ꝓpria deficit nã si vis
ergo te deũ eẽ facias misericordiã. rñdet
clemẽtia lz pietas ⁊ misericordia sint na
ture diuie: iustitia ẽt ẽ naiture diuie: q̃ de
ficiẽte deũ eẽ deficiet: ergo ⁊c. ¶ Quar
tus fuit Moyses di. dñe q scel' placuit
ampliꝰ displicere nõ põt. ex̃ d re. iu. li. vi
Tu ꝯo creasti Adã ad finẽ beatitudinis
si nõ facis misericordias nõ ꝑueniet ad
finẽ ad quẽ eũ creasti: q̃re miserere. Cui
rñdit terrestris paradisus verũ ẽ q Adã
creatꝰ est ad hũc finẽ: tñ cũ hac ꝯditiõe
si esset bonꝰ: iustꝰs: ⁊ obediẽs: nõ stãte
ergo conditione mutata est dispositio.
¶ Quintꝰ fuit Iosue di. dñe odia sũt re
stringẽda: fauores aũt ampliãdi. ex̃ d re.
iu. li. vi. Odiosum fuit pctm̃ ade ⁊ absq3
dubio meruit penã s3 amplia misericor-
dias tuas. vt parcas ei. Rñdet iñalia: ve
rũ ẽ q misericordia dei ẽ amplianda: s3
non tantũ q opprimat iustitia: ergo ⁊c.
¶ Sextus fuit Dauid dicens: Dñe nõ
debet aliqs odio alteriꝰ ꝑgrauari: d re.
iur. li. vi. ⁊ dãnũ qð qo sua culpa sentit si
bi ⁊ nõ alteri debet iputari Tot patriar-
che ⁊ ꝓphete sci ⁊ iusti supportãt penã ꝓ
peccato ade: vt qd tu deꝰ repulisti nos:
Iratꝰ est furor tuꝰ sup oues pascue tue:
Quare faciẽ tuã auertis: oblimsceris in-
opie nr̃e ⁊ tribulatiõis nr̃e: Exurge. d.
adiu. n. ⁊ li. n. ꝓpter nomẽ tuũ. Nos enĩ
populꝰ tuꝰ ⁊ oues pascue tue. Confitebi-
mur tibi i seculũ ⁊c. Cui ifernꝰ respõdit
O dauid dato q Adam solus peccauit
ñ erat ols hõ: q2 oẽs ab eo descẽderunt
⁊ iõ

e lõ oẽs punhiri bebẽt. Nõne tu dixisti i
psal. Homo cũ in honore esset nõ itelle
xit rc. Et deutro. xxxiij. Incrassat⁹ dila/
tat⁹ ipinguat⁹ recalcitrauit. Ipse me ꝓuo
cauit i eo q̄ nõ erat de⁹: r ego ꝓuocabo
eos in eo q̄ nõ est popul⁹: r in gẽte stul
ta irritabo illos. Tũc Dauid voluens se
ad deũ ait: Ubi sunt misericordie tue an
tique dñe? Uere enĩ peccauim⁹ cũ pr̃ib⁹
nostris: sed ostende nobis Dñe miseri/
cordiã tuã rc. Cui iteꝝ ĩferni⁹. Tu i psal.
scripsisti hõ dilexit maledictionẽ r veni
et ei no. b. r el. ab eo. Tũc Dauid recessit
dicẽs Quis dabit mihi pẽnas sicut co/
lũbe rc. Elõgaui fugiẽs r mansi in soli/
tudine. Quẽ videns populus interroga
uit si de⁹ ad misericordiaꝫ flecteret: Cui
Dauid cor meuꝫ ↄturbatũ est rc. q̃r auertit
dñs faciem suã a me r factus sum ↄtur
batus. Irat⁹ est dñs furore in populũ su
uꝫ: abhomiat⁹ est hereditatẽ suã. ¶ Ue
nit igit septim⁹ testis. s. Esa. di. xliiij. c. do
mie sancte pr̃ noster es tu: factor noster
opa manuũ tuaꝝ oẽs nos: ne irascaris
Dñe vtinã disrũperes celũ r descende/
res. Cui demõ respondit: Nõne tu pri/
mo. c. dixisti. Filios enutriui r exaltaui:
ipsi aũt spreuerũt me. Cognouit bos rc.
Et Esaie. lxv. Corã me nõ tacebo: ſꝫ red
dã r retribuã in sinũ vestrũ: ĩpietates ve
stras r iniq̄tates patrũ vestroꝝ: q̃r q̄õ no
lui fecistis r elegistis. Recede ergo a me
r ne appropies mihi q̃r nudus es. Tunc
ↄfusus discessit di. Esa. xxxvij. Dies an/
gustie r blasphemie dies hec Et sic patꝫ
secundum mysteriũ.

¶ Pars terna hui⁹ sermonis: In q̄ po/
nit diffinitio hui⁹ questionis.

Tertio in isto sermone ponẽda ẽ
eiusdẽ q̄stionis singularis deter
minatio. Aduertẽdũ est q̄ mĩa
humani generis aduocata feruẽtissima
vidẽs suos testes deuictos: ac p̃ ↄseq̄ns
Adã amare flentẽ dixit. Nõ est rõ ↄ di
uinã iustitiã: nec cũ deo disputãdũ quia
magna temeritas est: sed misericordiaꝫ
ĩpetrem⁹ ab ipso eodẽ deo: q̃r pr̃ miseri/
cordiarũ dr̃: r deus toti⁹ ↄsolatiõis. Tũc
genib⁹ flexis totũ gen⁹ humanum cla/
mabat Misericordia mĩa rc. Tũc fili/
us cõpatiẽs generi hũano dixit pr̃i suo
Pater eterne: iã ab eterno decretũ ẽ in
nr̃o ↄsistorio hũc hõieꝫ ñ iustitia: ſꝫ mi
sericordia saluare r redimere: hec aũt re
dẽptio p̃ filiũ dꝫ fieri. ecce ego: mitte me
Cõfirmat hoc spũs sanct⁹. Tũc pr̃ dixit
Ade seu misericordie generis humani
ꝓcuratrici. Quia determinauim⁹ filiuꝫ
dei incarnari debere: vt te redimat r to/
tũ gen⁹ humanũ: ſꝫ q̃r etiã determinauim⁹
vt icarnet de muliere. Inuenies igit vnã
feminã adeo sanctã vt mater filij mei eẽ
mereatur. Tũc Adã presentauit coram
deo septẽ mulieres: vnã post aliã: quarũ
oẽs habuerũt repulsaꝫ septima excepta
¶ Prima fuit Sara vxor Abrahã: que
cũ gestis honestis ad pedes dñi reuerẽ/
ter ꝓcidẽs ait: Per nostra culpa tu ne
ↄdẽnasti. Noi siamo dolente del nostro
delicto. De reuoca signori el to iterdicto
E fa merecede al homo qual tu creasti.
Cui deus pr̃: O sara. Nõne meministi
derisiõis quã tu mihi fecisti q̄ñ dixi te de
bere ↄcipere filiũ tuuꝫ Isaac: r credere
noluisti: vt habet Gene. xviij. q̃r igit de
me risisti: r mihi credere noluisti ab re/
nũcio te p̃ spõsa mea. ¶ Scđa mulier
fuit Rebecca: vxor Isaac. que humiliter
dixit. A ti misericordia ciascuno crida:
O gratioso idio non star si duro. Trane
del nr̃o carcere si obscuro. Ascolta i nr̃i
dolorosi cridi. Cui de⁹ O Rebecca Nõ
ne recordaris q̃r malitia tua virũ tuũ de
cepisti priuãs Esau benedictione pr̃na:
vt habet Genesis vigesimoseptio. Etiõ
nõ es digna eẽ mea spõsa: neq̧ mr̃ filij
mei. ¶ Tertia fuit Rachel vxor Iacob
q̄ dixit: O dolce signore. o pieta diuina:
O imẽsa bõita. o dio benigno. De lassa
ormai el to grãde ↄ̃sdegno. Receue lho
mo el q̄l a te se iclina. Cui de⁹. Nõne re
cordaris: q̃r furasti idola pr̃is tui. r abscõ
disti ea sb̃ erba: Gen. xxxi. r iõ nolo ego
te: ¶ Quarta fuit Iudith di. adã offese
tua fuerẽtia. fctõ a la toa silitudie. dñi gu
ardar a soa ĩgtitudie. ma monstra a noy

toa grāde clemētia. Cui spūs sanctus O Judith. Nōne recordaris φ erga holofernē pncipē manus sanguineas habuisti Judith: ꝛ lꝫ hoc fuerit cū merito: tñ turpe videt φ mulier cōmittat homicidiū. Quare ego nolo te. ¶ Quīta fuit Susanna q̄ dixit. Cum lachryme e cuꝫ doglie a te vegniamo. Con sperāza: ma cō vergognoia faça ꝓgando cō fervori che ti piaça. Nō guardar piu al peccato paterno. Cui de⁹. O Susāna. Nōne recordaris: qꝛ vngebaste ī pomerio: ꝛ ob hanc cām iduxisti senes in cōcupiscentiam tui. Daniel. xiij. propterea nolo te. ¶ Sexta fuit Anna ꝓphetissa assidue stans in tēplo Salomōis dicēs. Nō deperire tāta v̄tu cū fede. Quāta e hauuta fra li padri sancti. Per tuo amori afflicti e morti aliquanti. Deche rēde a noi toa mercede. Cui de⁹. O Anna tu scis: qꝛ vidua es ꝛ corrupta: q̄re nō decet te esse matrē filij mei: ꝛ iō nolo te. ¶ Septima fuit vna puella virgo beata. s. maria: que ad pedes dei ꝓstrata humillime dixit. Nō ne humana creatura digna da vere gr̄a de te o alto signori. De nō guardari an n̄ro grāde errori. Ma volta a noi toa pieta bēigna. Hic notare debes φ lꝫ in diuinis nō sint tales disputationes nec ꝯsultatiōes: tñ mens n̄ra q̄ diuina itelligit modo suo pōt isto mō: cōgrue ꝛ rōnabilr ꝯtemplationis sue aspectū dilatare. Dicitur. n. cōmēto decimo sup ꝓpositionem. de causis φ recipiens recipit scd̄m modū suū: non scd̄m modum rei recepte. hic igit̃ itelligere debes ꝛ potes patrē sic loquētem: quādo vidit btām virginē tam humiliter supplicātē. Que est ista que ascendit ante ꝯspectuꝫ nostrū sicut virgula fumi: ex aromatib⁹ myrrhe ꝛ thuris: ꝛ vniuersi pl̄ueris pigmētarij: Vere spē sua ꝛ pulchritudīe sua meū attrahit aīum: vt ꝯcupiscā decoreꝫ suū. Filius v̄o iā supplicās pr̄i: Descēdā si placet ingt pater in hortū hui⁹ sacratissime v̄ginis vt colligā sue lilia puritat̄. Nā ipse est hort⁹ ꝯclusus: fons signat⁹: fons hortoꝝ: ꝛ pute⁹ aquaꝝ viuētium.

Nardusq̄ ei⁹ sūme hūilitatis me ꝓuocat vt in ei⁹ mēte recubā ꝛ de eius carne mihi tunicā faciā grossam: q̄ indutus tā q̄ꝫ decore in misericordia pie redemptꝫ electꝫ: ac demonib⁹ supatis ad n̄re maiestatis honorē. Spūs sanct⁹ aīt: An non videt q̄ꝫ ta charitat̄ dilatatiōe mēs eillius scissime v̄ginis āpliata. Nūqd ēt nō attēdit̄ φ thalam⁹ illi⁹ cordis nullo v̄tut̄ munere caret? Videt̄ miraculū stupēdius φ in tāta v̄tutū plenitudine ipse videt humilitat̄ abyssus. Nēpe sicut ꝓphetatum est qꝛ sup humilē debeo regescere vere volo φ in hac v̄ginē q̄ ꝑ humilitatē est terra ꝛ ꝑ meā irrigatōē est fecūda: cōpleat ille v̄siculus. Dn̄i est terra ꝛ ple. ei⁹. ꝛc. Replebo ergo hui⁹ sacre v̄ginis taꝫ mētē q̄ꝫ carnē: ꝛ erit reges mea in seculū seculi. hic habitabo quoniam elegi eā. Sic ergo videt pat̄ dicere. Ego hāc amaui ꝛ exq̄siui ꝛ ꝓposui mihi spōsam accipe: ꝛ amator fact⁹ sum forme illius. Unigenit⁹ me⁹ sit vnigenit⁹ ei⁹. ꝛ tu s. s. sis habitator in ea fecūdus. Procedat igit̃ nostre nūcius maiestat̄: ꝛ roboret aīum v̄ginis ipam sublimādo noue salutatiōis munere: ꝛ sibi nūciādo n̄re volūtatis secretū φ nos ipos plenarie sibi dam⁹. Ego pater me sibi do in sociū indiuiduū ꝛ amorosissimū sponsuꝫ. Filius se dat libere in suū vnigenitū. Et tu s. s. in habitatorem gratiosissimū: q non tm̄ mentē v̄tutibus: sed ꝛ vteꝝ fecūdes formādo corpus filio meo de suis purissimis sanguinib⁹: vt sicut ipse desiderat pascat in lilijs v̄. m̄tis sue. Vocet̃ ergo Gabriel. Audi. G. que imponūtur. Vides illā v̄ginem. cuius odor corā nobis flagrat? Vides ortū illum omni v̄tutum pulchritudine germinātem. Vides paradisum voluptat̄ quam plātauimus in ꝓncipio vt sit nostre diuinitatis habitaculum gratiosum? Vides fonteꝫ sue pietatis quo irrigat vniuersam terraꝫ? Curre cito: nūcia nostrum beneplacitū: nūcia trinitatis cōsilium. Dixitq̄ꝫ sibi pater Accipe hanc literam: ꝛ da illi ex parte mea. Dixitq̄ꝫ filius. Cū ista virgo sit de

sua v̄ginitate

sua virginitate valde tenera: sum certus q lectis lfis patris ex administratione stupebit ꝛ turbabitur: ꝛ iõ da sibi istas lfas noie meo. Dixitq spūs sanct⁹: sum certus q2 disposuit virginitatē ꝑpetuam seruare ꝛ ꝯcipi nõ pōt naturaliter absq virginitatis violatione dubitabit satis q̄liter poterit h̄ esse: ꝛ iõ da illi istā aliā. missus ē ergo Gabriel angel⁹ a deo i ciuitatē gali. ꝛc. Et no. q vt dicit Fran. d̄ ma. in tractatu sup Missus ē: sup illo v̄bo Gabriel q angel⁹ apparuit virgini i humana effigie ꝛ visibili: allegās Chriso. sup mat. hoc idē dicit Ri. in. iij. di. iij. ar. ij. q. iiij. ꝓgensq angelus Ga. iuxta diuinū mādatū in ciuitatē galilee: ingressus ad beatā v̄ginē mariā cū reuerētia eāq salutās: sibi assignauit lfam pr̄is: quā iuēit sociatā trib⁹ nobilissimis puellis q̄ꝝ Prima prudētia vocabat. scd̄a v̄ginitas. tertia v̄o humilitas. Accipiēsq beata v̄go litteras eterni pr̄is cū maxio tremore apuit iuēitq scriptū: Aue gr̄a ꝛc. Tūc btā virgo vidēs nouitatē sue annūciationis ꝯsuluit ꝑmā puellā. s. prudētiā qd sibi sup h̄ videretur que r̄ndit: q nō ita cito v̄ facili suū ꝓberet assensuȝ nec isti ꝯdescenderet: sȝ q bene cogitaret super his. Et h̄ est q d̄r: Que cū audisset turbata est ꝛc. Tūc igit vidēs eā turbatā dedit ꝛ assignauit sibi scd̄aȝ lraȝ ex ꝑte filij dei: quā suscipiēs cū reuerētia inuenit Ne timeas Maria inuenisti eni gratiā ꝛc. tūc ꝯsuluit scd̄aȝ so. s. v̄ginitatē di. sibi O socia mea charissima scis q te in dissolubili dilectionis vīculo amplexata sū: ꝛ de hoc votū feci dn̄o. Dicit eni a q̄busdā theologis deuotis q qn̄ Grabriel apparuit v̄gini inuenit eā studentē sacre scripture ꝛ legētē illū passū Esaie. vij Ecce v̄go ꝯcipiet ꝛc. Tūc btā virgo tāto dilectiōis affectu: erga illā v̄ginē dei matrē futurā allicita fuit q ob ei⁹ amorē ꝓmissū v̄ginitatis deo vouerat: ꝛ iõ ꝯsulebat v̄ginitatē qd sibi sup h̄ videret. que r̄ndit q ꝑeteret v̄ mō. Et tō dixit: Quō fiet istud ꝛc. qm̄ vir̄ nō cognosco. i. non cognoscere ꝓposui: ac si apte diceret: cū

ꝑm vsū nature ipossibile sit feminā ꝯcipe absq sue itegritatis violatiōe: ego quoq firmiter ꝓposuerim mee integritatis virginitatē seruare illibatā: quō ergo fiet istud qd̄ tu dicis: Tūc dedit illi tertiā litterā q̄ mittebat a spiritu sancto quā apperiēs iuenit Spūs sanct⁹ supueniet in te ꝛc. q. d. q virtute spūs sancti supplebit: qd̄ virtute seminis virilis actiuā vim habētis fit in ꝯceptione ꝓlis. Tūc btā virgo tertiā ꝯsuluit domicellā. s. humilitatē que r̄ndit illud Aug. in sermone de natiuitate vir. O btā Maria seculū oē captiuū tuū deprecat assensū: te dn̄a mūd⁹ sue fidei obsidē fecit Noli morari v̄go nūcio festinant r̄nde v̄bū ꝛ suscipe filiū da fidem ꝛ senti v̄tutē. R̄nde verbū benedicta v̄go: qd̄ optāt supiores. i. angeli qd̄ optāt iferiores. i. pr̄es iclusi: qd̄ desiderāt posteriores. s. filij p tuū filiū redimēdi: qd̄ appetūt exteriores. i. appetit⁹ creature in te ꝯsumādi. Nō tn̄ ꝓpter h̄ te extollas v̄go gloriosa: q2 h̄ potius diuine benignitatis est q̄ tuoꝝ meritoꝝ. Tūc btā virgo cū ꝓfūdissima humilitate genib⁹ flexis manib⁹ mentis pariter. ꝛ corporis eleuatis dixit: Ecce ancilla dn̄i fiat mihi ꝑm v̄bū tuū. Mox ꝑfectis v̄bis ꝛ dato assensu dictis angelicis a btā vir. in ei⁹ vtero sacratissimo q̄tuor mirāda fuerūt facta: vt potest trahi ex dictis Greg. sup illud cant. ij. Ecce iste venit saliens. Ex dictis Franci. de ma. sup h̄ v̄bo ancilla. Primū fuit corporis christi de puris sanguinib⁹ vir. ꝯceptio ꝛ formatio. Nō eni successiue formatū est corpus illud sanctissimū sicut cetera corpora humana: sed in instāti totū. Scd̄m fuit aie christi de nihilo creatio. in eodē instāti quo corpus fuit formatū. Tertiū fuit aie ad corpus vnio siue infusio. Nō eni cōpletis q̄dragita dieb⁹ hec aia christi fuit infusa suo corpori sicut in ceteris fit: sȝ in eodē instāti quo corpus fuit formatū. Quartū fuit humanitatis nr̄e a diuinitate assūptio. formato eni corpore ꝛ aia aiato: diuinitas assūpsit humanaȝ naturam. Ric. tn̄ in. iij. dis. ij. ar. ij. q. iiij.

dicit φ in eodē instāti fuerūt carnis ꝯceptio: ⁊ carnis ⁊ aie vnio: ⁊ ipsoꝝ ꝯiunctionū humane nature ꝯstitutio: ⁊ carnis ⁊ aie ⁊ humane nature assumptio: ad vnitatē ꝑsone filij dei. Fuerūt eni facta ꝓdicta ꝑ virtutē spūs scī ꝗ infinitate sue virtutis potuit ea facere in instanti. Sicut eni carnē potuit formare sine virili semine qđ nō potuisset virtus creata ita potuit eā in instanti formare: Quis ea ro pura formari nō possit nisi in tp̄e virtute creata. ⁊ q̄uis inter ꝓdicta nō fuerit prius ⁊ posterius ƀm tp̄s fuit tn̄ ibi ꝑus ⁊ posteriꝰ ordine nature: sic enim fuit prius carnis cōceptio q̄ aie creatio: ⁊ aie creatio q̄ eiꝰ ad carnē vnio: ⁊ vnio carnis ⁊ aie q̄ nature humane ꝯstitutio ⁊ ꝯstitutio humane nature q̄ eiꝰ assūptio ad vnitatē diuine ꝑsone: nec tn̄ intelligendū ē φ ꝯstitutio illiꝰ nature humane priꝰ ordīte nature terminata fuerit ad aliquā actualē siue existentiā in se ipsa q̄ in vno: qꝛ nū q̄ nec in tp̄e nec in instāti actu i seipsa: al's eni nō vere posset dici filiū dei fuisse ꝯceptū in virgine: qđ falsū est. hec ille egregius doctor Ri. pȝ igit quāti meriti fuit hoc humillimū ỽbū Marie vir. s. Ecce ancilla ⁊c. quia tūc verbū caro factū est vt d̄r in themate ꝓallegato: ⁊ tūc adimpleta est illa prophetia: Ecce ỽgo ꝯcipiet. Esai. vij. aliud thema assūptū: de q̄ humilitate Hie. dicit: O vere btā humilitas Marie: q̄ deum hoibꝰ ꝑpit: vitā mortalibꝰ edidit celos innouauit paradisū apuit: mūdum purgauit: ⁊ hoiuȝ aīas ab inferis liberauit. Hec ille. Decursis igit nouē mēsibꝰ aduēit iā tp̄s btē virgi. Interea exijt edictū a cesare Augu. ⁊c. Veniēte nāqȝ filio dei in carnē: tāta pace totꝰ mūdꝰ gaudebat vt toto orbi vnicꝰ romanoꝝ iperator pacifice presideret. Nā sic nasci voluit vt nobis mentis ⁊ corporis ⁊ eternitatis pacē tribueret: sic etiā voluit vt ortuȝ suū pax tp̄is illustraret. Cesar ergo scire voluit: quot ꝓuincie: ciuitates castra: ville: ⁊ hoīes i mundo essent. Iussit ergo vt oēs hoīes ad ciuitatē vnā trahebāt ortuȝ ꝑgerent ⁊ denariū offerrēt ꝓsidi ꝓuincie ⁊ se subditos romano iperio ꝓfiterēt. nā ⁊ nūmus imaginē cesaris ꝓferebat ⁊ nominis subscriptionē. Joseph ergo cū eēt de genere dauid, ꝓfectꝰ est in bethleeȝ a nazaret. Cū aūt Marie tp̄s pariendi instaret: ⁊ ipse de reditu suo nesciret eā secū duxit nolēs thesauꝝ a deo sibi cōmissū in aliena manu dimittere: sȝ eā custodire. Cū igit bethleē ambo ꝑuenissēt: tū qꝛ paupes erāt: tū qꝛ ab alijs iā oīa hospitia capta erāt: nō potuerūt hospitiū hr̄e ꝓ. multitudine hoiuȝ: iō diuerterunt ad q̄ddā diuersoriuȝ. i. opimētū sub q̄ ciues ad sedēdū ⁊ colloquēdū ꝯueniebāt ibiqȝ boui ⁊ asino Joseph presepe parauit. Asinū eni duxerat vt sup eo Maria sederet: bouē ỽo vt vēderet ⁊ sibi necessaria emeret. Veniēte igit ꝓma vigilia noctis ỽgo btā. posuit se in orōne: ⁊ ecce apparuit lux q̄ virgineȝ solā coopuit: cum magna multitudine angeloꝝ ꝓme hierarchie: in scđa vigilia, lux maior totā domū cooperiēs: ⁊ magna multitudo angeloꝝ scđe hierarchie. In hora ỽo medie noctis. Ecce lux maxia q̄ domū totā intus ⁊ ex̄ cooperiēs totā ciuitatē illuminauit in tm̄: vt qlibet miraret: qꝛ lux ⁊ dies clara videbat ⁊ magna multitudine angelorum tertie hierarchie: dulcissime cantantiū ⁊ dicētiū. Ecce venit desideratus cūctis gentibꝰ. Ecce rex regū ⁊ dominꝰ dn̄antiū. Ecce venit christꝰ vnicꝰ dei filꝰ deus ⁊ hō: verus saluator mūdi ꝗ oēs circūquaqȝ circūdederūt Mariam q̄ in medio stans: deuotissime ad dominū grās agēs genibꝰ flexis: manibus in celū eleuatis. Christū filiū suū absqȝ dolore pepit: ⁊ sine apertura ꝑ illaȝ viaȝ quā natura instituit: vt dicit Albertinꝰ de casali: q̄ est in alijs porta apertiōis ⁊ corruptionis in generatiōe: in hac fuit porta clausa: ⁊ sigillū ꝑpetue ỽginitatꝭ ⁊ tn̄ ꝑ illā eādē sicut flos ð ỽga: radiꝰ ð luce.

¶ Dominica post octauā natiuitatꝭ dn̄i de amore dei erga Creaturas respectu creatoris ꝓpter quē amorē qlibet excitari oȝ ad penitentiā agendam.

Sermo. xxvi.

Sermo.xxvi.

In charitate pfecta dilexi te: ideo attraxi te miserans tui Scribuntur hec verba Hiere.xxxi.c. Quamuis fratres charissimi i principio huius operis disposuissem de festiuitatib' occurentib' aliquid breuiter tractare. Nihilominus vt intuenti patet rónabili de causa pretermisi: et illa potissimũ: qz de ipsis particulariter esset tractandũ: et nõ cũ alijs iter miscendũ quapropter de istis tñ.s. solẽnitate cõceptionis virginis Marie: et natiuitatis dñi: vt iam plene pertractatum est: et de epiphania: et de annunciatione beate virg. sic dño pcedẽte pagef. Et de resurrectiõe dñi nostri Jesu christi i isto sermonario singulariter tractare decreui. Quia igit principalis intentio huius operis est tractare de pnia vltra iaz multa dicta in isto sacro aduentu adhuc alia pponere libet: que ad pniam peragendã maxime incitare debẽt: quoz maximũ est psideratio magnitudinis amoris dei circa nos. Quis eni nõ excitetur ad offensionẽ dei euitandã cogitando et intrinsecus psiderãdo quãtũ deus creaturã humanã et rõnalẽ dilexit: ipsam ppter se et oĩa alia pp ipsam creando: p incarnationẽ et passionẽ filij sui redimẽdo nec nõ celestẽ ei gloriã preparando: vt bene et optime verificet thema assũptũ p qd pius deus ad rõnalem creaturam huius mũdi loqtur dicẽs in hec verba s. in charitate perfecta dilexi te ec. De quibus amoris speciebus tractare simul et semel nimis longũ esset. Idcirco de primo tñ.s. amore creationis in ista dñica tñ tractare conabimur. De quo loqtur Aug. valde bñ predicta explicãdo li.i. de verbis dñi. sermone.vi. di. hec tibi regula preponitur cũ minime offendenduz: q maior est ceteris: discute nũc maiores tuos pmi tui sũt pater et mater maior est deus qui te et ipsos creauit. Generat eni hõ creat deus: Unde generat homo nescit quid generatum sit: nescit. Ille q te fecit vidit vt faceret anteq̃ esses: certe maior est patre tuo: maior sit patria et ipsis parentibus tuis: vt quicquid parentes contra patriam Et quicquid iusserit patria contra deum non audiatur. De quo amore creationis fm tres differentias rerum creatarum tres consideratiões faciemus quarum Prima erit de amore creationis rerum mundialium. Secunda erit de amore creationis corporum humanorum. Tertia erit d amore creationis spiritualiũ animaz.

¶ Pars pria hui' smõis vbi declarat amor creatiõis oĩuz rerum mundialiũ

Primo igitur in isto sermõe tractandum est de amore creationis rerum mundialiuz. Ad cuius euidentiam queritur. Utrum mundus siue machina mundialis habuerit principium fm omnem sui partem. s. principium causale et formale. i. vtrum materia et forma oĩuz rerũ facte sint a deo. Circa quod quesitum notandũ q mundus prout capitur p mũdana machina rez pductus est a deo. Qualiter aũt hoc factũ sit diuersimode senserunt diuersi. Quidam antiq phi et poete dixerũt mundum esse factũ a deo de sui essentia sic arguendo: Mundus factus est: sed ante munduz nihil erat nisi deus: et ex nihilo nil fit: ergo ec. Est aũt ista positio ex nihilo nihil fit Aristo. in phia. vt patet primo phisicoz: vt dicit pmentator q pductio est rei actio sed omnis actio requirit in qd agat: qz oportet esse subiectum deferens factionẽ. s. materiaz et ideo. ff. de acqui. re. do. l. adeo. §. cum quis dicitur. Non esse materiatum sine materia: sed ex materia bene potest esse materiatũ. Interdum in specie reducibili ad materiam: vt ex auro et argento vasa et interdum in specie nõ reducibili vt ex melle et vino mulsum. vt dicto. §. cum quis. Et institu. de rerum diuisio. §. cum ex aliena. et. ff. de rei vendi. l. si frumentum. §. i. et. ff. ad exhiben. l. de eo. §.

si qs ex vino. Et ideo ipse canis Auer-
rois appellat nos xp̄ianos loquētes: q2
a pueritia ꝯsueuimus dicere: Ex nihilo
nihil fit. O maledicte christiane religio
nis inimice: q non sapis ea que dei sūt:
ꝛ q te sequūtur omnes sunt heretici: ꝛ
ideo purus philosophus purus hereti-
cus. Nam hec positio nō solum fideli-
bus sed etiam sequētib⁹ philosophis ap
paret improbabilis: q2 .s. dei essentia oīo
inuariabilis ꝛ nobilissima fieret corpo-
ralium ꝛ variabiliū materia que de se ē
impfecta nisi pficiat p formā. Nam ipse
deus est simplex nō cōponibilis cū ali-
quo ergo ꝛc. Et quāuis ex nihilo nihil
fiat ꝑm .nām: fit tñ p creatōem. Unde
notādum ꝙ creare nō est agere sed face
re. Agere .n. nō qd agat: sed in qd agat
exigit: facere aūt ecōuerso. Et ideo crea
tio qd agat reqrit: ꝛ sic patet illam posi-
tōem esse falsam. Alij dixerūt mūdum
factū ex p̄ncipijs p̄existentibus comple
tis .s. ex materia ꝛ forma: sed forme late
bant in materia sicut merces in apothe
ca: non sicut vasa in massa figuli anteꝗ̄
intellectus distingueret eas: q nihil aliō
fecit nisi ꝙ aperuit formas latentes: ꝛ
distinxit vnam ab alia: ꝛ manifestauit
eo modo quo nūc videt. Et hoc posuit
Anaxagoras vt pꝫ p̄mo phisicoꝝ .ij. de
aīa ꝛ p̄mo de generatiōe. Et etiam alter
philosophus dictus Anaximādros. Sꝫ
ista positio p sequētes philosophos est
reprobata: q2 oēs formas simul esse in
materia nō capit rō recta. Quidā alij .s.
Plato ꝛ eius sequaces vt ei iponit Ari.
posuerūt mundū factū esse ex p̄ncipijs
p̄existentibus .s. materia ꝛ forma: sꝫ ma
terias p se posuerūt ꝛ formas separatas
ꝛ postea ex tempore ab opifice sūmo eē
cōiunctas. Nam imaginati sunt ꝙ ab
eterno forme essent separate ꝛ quando
voluit de⁹ cōiunxit materie. Et ēt quan-
do generātur indiuidua spērum: vt puta
homo vel asini vel huiōi: ꝙ forma cōis
asini exīs in cōcauo lune: cū esset mate
ria ista in vltima dispositione descēde-
bat ꝛ informabat illud corpus: ꝛ postea
illuc reuertebat. ¶ Circa hāc positionē
sciendum ꝙ duplex est agens .s. ꝑm na
turam ꝛ ꝑm itellectū. Agens ꝑm naturā
ꝓducit p formas que sunt vere nature
sicut homo hoiem ꝛ asin⁹ asinū. Agens
ꝑm intellectū ꝓducit p formas que non
sunt aliqd rei sed idee in mēte: sicut ar-
tifex ꝓducit archā cuius similitudinem
iam habet in mēte: ꝛ isto modo ꝓducte
sunt res mūdi: ꝛ sic sunt forme reꝝ coe
terne ipsi deo. Et si ita posuit Plato cō
mendandus est queadmodū iposuit ei
Aug. ꝛ Sco. vij. metha. Si aūt ꝓcessit
vt imponit ei Ari. sine dubio errauit ꝛ p
ipm ph'um reprobata est. vij. metha. ꝛ
ꝓemio posterioꝝ: q2 illud irrōnabile vi
detur .s. ꝙ materia ab eterno fuerit pfe
cta ꝛ ꝙ ea forma sit separata pariter ꝛ
coniūcta: ꝛ absurdū videt triplicem ho
minem ponere .s. nālem: diuinū in men
te diuina ꝛ metaphisicū .s. separatum a
materia. Quidā alij .s. ꝑipatetici quoꝛꝫ
p̄nceps ꝛ dux fuit. Aristo. magis veritati
appropiquantes dixerūt mūdum factū
esse sicut legit in .ij. metauroꝛꝫ vbi dicit
mare factū ꝙ si mare: ergo ꝛ alia elemē
ta. Et si elemēta ergo corpora celestia.
Et in p̄ncipio de celo ꝛ mūdo ꝛ in. viij.
phicoꝝ: ꝛ in pluribus locis idē elici po-
test. Sed dixerūt non esse factū ex p̄nci
pijs p̄existentibus sed p̄ncipia coeterna
ipsi opifici sicut .n. in scōo vegetabiliūꝫ:
loquor vt phs loqtur ꝯ a brutaliū: mun
dus semp fuit plenus aīalibus ꝛ plantis
Ex quo patet ꝙ non posuit māīn ꝛ for
mā factam ex nihilo. Nam ponere mū
dum eternum sicut posuit vt patet ex di
ctis. Et ponere factū ex nihilo implicat
ꝯdictōem: ex quo expresse videtur ꝙ ēt
ipse errauit ꝗ̄uis minus alijs. Minor
enim error est ponere mūdum formatū
ab eterno: ꝗ̄ ponere formā ꝛ māīn ab
eterno separatā ꝛ iformē. Idcirco vbi
deficit phoꝝ pitia: subueniat nobis scri-
ptura diuinit⁹ reuelata ꝗ dicit oīa ex ni-
hilo eē creata: vñ ꝛ ꝑm oē qd sunt in esse
ꝓducta. ¶ Unū notandū ꝑm Bo. in .ij.
di. j. ar. j. q. j. ꝛ Sco. vij. metha. ꝙ ex ni-
hilo aliqd

nihilo aliqd fieri pt itelligi tripl̄r. Aut mā
liter vt ex ferro cultellus. Aut cāliter vt
ex pře fili⁹. Aut ordinařr vt de mane fit
meridies. Primis duob⁹ modis verū
est ex nihilo nihil fieri. Tertio vo modo
verꝝ est ꝼm nām: sed falsum. ꝫ nām: per
vtutem .n. infinitā q̄ nō indiget fulcimē
to materie ita faciliter pōt aliqd pduci
ex nihilo sicut de aliquo. aliogn nō esset
vtus pmi pncipij infinita: ꝫ egeret ma
terie fundamēto. Oia .n. sunt ei possibi/
lia Mat. xviij. Et. C. de vete. iu. enu. l. i.
De⁹ .n. res penitus desperatas ⁊ diffici/
les siue īpossibiles donare ⁊ ꝯsūmare v
tutis sue magnitudine pōt. Et pũer. iij.
Dn̄s sapia fundauit terrā ⁊ stabiliuit ce
los prudētia. Et sapiētie. i. Creauit deus
vt essent oia. Jo. i. oia p ipm facta sunt:
quoꝝ dictoꝝ tres rōnes assignari pn̄t:
quaꝝ pma ē hec. Quāto pducēs est pri
us ⁊ pfecti⁹: tāto plus influit in rē: qꝛ ꝼm
phm in li. de causis. Cā pma plus īfluit
in suū cātum q̄ȝ secundaria sed scđa cā
pōt pducere formā: ergo pma ⁊ pfectis
sima pōt pducere totū: sed hec est deus
ergo ⁊c. Scđa est hec: nobilius ⁊ perfe/
ctius est agēs quāto paucioribus īdiget
ad agēdum: ergo agēs nobilissimū nul
lo ex̄ se eget: ergo si ipm solū eēt: adhuc
res pduceret sed nō ex se cū ipse nulli⁹
sit pars ergo ex nihilo: pꝫ ergo q̄ deus
pōt in totā substāniā creature: ergo. Ter
tia ⁊ vltima rō est hec. Efficiens ⁊ finis
sunt cāe correctoꝛie. v. metha. ij. phisico.
qꝛ agens agit ppter finē vt ibidem pꝫ. ij.
phisico. ⁊ finis est respectu agētis: ergo
qđ nō ē ab alio n̄ ē ad aliud. Sꝫ oia sūt
ad aliđ ꝼꝫ oē qđ sūt qꝛ ꝼꝫ oē qđ sūt appe
tūt bonū: ⁊ finis ⁊ bonū idē sūt. ij. phico
rū. Sꝫ finis creaturaꝝ ē hō. De⁹ ē finis
hoīs ergo ⁊c. Et q̄ ista rō sit bona ostē/
dit sic. Si .n. bonū ⁊ ens ꝯuertunt: ergo
qđ est a se ipo ens: a se ipo est bonū: sed
qđ p seipm est bonū nō est ppter aliqd
aliud: ergo idē nō est ab alio nec ppter
aliud. Si ergo oia mūdana ꝼm se tota
sunt ppter aliud: ergo sunt ab alio. Ex q
bus pꝫ q̄ oēs creature ꝯdite sunt pp di

uinā gloriam ⁊ vtilitatē nřam: iuxta illđ
ppheticum. Oia subiecisti sub pedibus
eius ⁊c. Et iđ q̄ritur qd sit finis pncipa
lioꝛ ꝯditiōis reꝝ: vtꝝ vꝫ diuia glia vel i/
firmitas nřa. Ad qđ breuiter rn̄det ꝼm
Bona. in. ij. di. i. pte. ij. ar. ij. q. i. Qđ pn/
cipalioꝛ finis ē dei bōitas siue glia. Jux
ta illud Prouer. xvi. Uniuersa pp semet
ipm opatus ē de⁹: sed nō pp suā vtilita/
tē vel indigentiā: qꝛ in ps. dr̄. De⁹ me⁹
es tu: qm̄ bonoꝝ meoꝝ nō eges: ergo
pp suā gliam nō inq̄ȝ augmētandam sꝫ
manifestandā ⁊ cōicandaꝫ. ¶ Ad quo
rū clarioꝛē notitiā notādū ꝼm Tho. in. i.
pte. q. lx. ar. ij. q̄ ex oib⁹ creaturis ꝯstitui
tur totū vniuersum sicut totū ex ptibus.
Si aūt alicui⁹ totius ⁊ partiū ei⁹ velimus
finē assignare inueniem⁹ q̄ singule ptes
sunt ppter suos act⁹: ⁊ pars ignobilioꝛ p
pter nobilioꝛē: ⁊ partes oēs ppter pfectō
nem toti⁹ ⁊ totū ppter aliquē finē extrin
secū. Patēt ista exemplariter in minori
mūdo .s. hoīe. Nā singule ptes eius sunt
pp suos actus .s. ocul⁹ ad vidēdū: ⁊ au
ris ad audiēdū: po etiā ignobilioꝛ est pp
nobilioꝛē sicut sensus ppter itellectuꝫ ⁊
pulmo ppter coꝛ: oēs vo ptes ei⁹ sunt p
pter pfectionez ipi⁹ totius. Tot⁹ aūt hō ē
ppter aliquē finē extrinsecuꝫ: vtputa vt
fruat deo. Jux̄ illđ Magri. in. ij. di. i. di
cē. Fecit de⁹ creaturā rōnalē vt summuꝫ
bonū itelligeret: itelligēdo amaret: amā
do possideret: possidēdo frueret. Hec il
le. Similiter aūt eodē modo dicēduꝫ ē
in partib⁹ vniuersi: qꝛ vnaqueq3 creatu
ra ē ppter suū pprīū actum ⁊ pfectōem.
Creature vo ignobiliores sunt ppter no
biliores: sicut creature q̄ sunt īfra hoīeꝫ
sunt ppter hoīem. Singule aūt creature
sunt ppter pfectionē vniuersi: postremo
aūt totū vniuersum cū suis simul parti/
bus ordinat in deū sicut in finē: inquan
tū in eis p quādā imitationē diuina bo/
nitas repñsentat ad gloriā dei: Quis crea
ture rōnales spāli q̄dā mō sup hoc hn̄t
finē deū quē attigere pn̄t sua opatiōe co
gnoscēdo ⁊ amādo. Pricipalioꝛ igitur
finis oium creaturaꝝ est deus: quod p/

batur tripliciter ſm̄ Bona. vbi. s. Pri/
mo ſic ille finis ꝑncipalior eſt q eſt vlti/
mior: finis enim vltim⁹ potiſſim⁹ eſt: ſ;
vltimior finis ē dei gloria q̄ vtilitas nr̄a
q2 nō glia dei ꝓpter vtilitatē ſed vtilitas
ad gloriā ordinat̄: ergo dei glia ꝑncipa/
lior. Item ille finis eſt ꝑncipalior q eſt ꝑ
fectior: ſed glia dei eſt ꝑfectior: qđ ꝓbat̄.
Perfectior finis eſt q ꝑfectiorē reddit
oꝑationem ordinatā ad ipm̄: ſed multo
melius eſt opus qđ quiſq; facit ꝑꝑ glo/
riā dei q̄ ꝓpter vtilitatē ſuā. Vn̄ apſus
i. Cor. x. Oīa in gliam dei facite: ergo vi
detur q ipſe ſit ꝑncipalior. Preterea il/
le finis eſt ꝑncipalior q eſt vtilior: ꝓpter
hoc q ꝑncipalis finis totū dz cōplecti:
glia dei eſt finis quā aſſeqr̄ oīs creatura
ſiue humana ſiue angelica ſiue bona ſi/
ue mala: quāuis aliter ⁊ aliter: ergo ⁊c.
Et ſic pz q de⁹ eſt finis ꝑncipalior oīum
rer̄. Et ideo q2 ſunt ad illud relata ſunt
ab alio. ¶ Secūdari⁹ aūt finis eſt crea/
ture vtilitas: qđ pz ex hoc q2 qcqd a ter/
ra: ab aqs: ab aere: ab ignea celis: ⁊ a
toto mūdo ꝓcedit in nr̄am vtilitatē re/
dit. Vn̄ Lactātius in li. de ira dei. c. viij
ait. Si ꝯſideret aliqs vniuerſam mūdi
adminiſtratōē: intelliget ꝑfecto q̄ varia
ſit ſtoicor̄ ſnīa: q aiunt noſtri cā mūdū
eſſe ꝯſtructū. Oīa eni; qbus cōſtat: qc
qd generat ex ſe mūdus: ad vtilitatē ho
minis accōmodata ſunt: homo igne vti
tur ad vſum caleſaciendi ⁊ luminis ⁊ co
quēdor̄ cibor̄: ferriq; fabricādi. Vtitur
fontib⁹ ad potū ⁊ ad lauacra. Flumini/
bus ad agros irrigādos terminādaſq;
regiōes. Vtitur terra ad ꝑcipiēdam fru
guni varietatē. Collib⁹ ad ꝯſerēda vine/
ta. Mōtibus ad vſū; arbor̄ atq; ligno
rum. Vtitur mari nō solū ad ꝯmertia ⁊
copias ex lōginqs regionib⁹ ferendas:
verū etiā ad vtilitatem oīo generis piſci/
um. Qđ ſi his elemētis vtitur qb⁹ eſt ꝓ
ximus: nō eſt dubiū qn ⁊ celo: qm̄ cele
ſtium rer̄ officia ad fertilitatē terre ex q̄
vniūmus tp̄ata ſunt. Sol irreqetis cur/
ſibus ⁊ ſpatijs inequalibus orbes ānuos
cōficit: ⁊ aut oriens diē ꝓmit ad laborē:
aut occidēs noctē ſupdūcit ad requiem
⁊ tum abſceſſu lōgius ad meridiē: tū ac
ceſſu ꝓpius ad ſeptētionē hyemiſ ⁊ eſta
tis viciſſitudinē facit vt ⁊ hibernis hu/
morib⁹ ac pruinis in vbertatē terra pin/
gneſcat ⁊ eſtiuis caloribus: vel herbide
fruges maturitate durent: vel que ſunt
humidis icocta vl' ferueſacta tumeſcāt.
Luna quoq; nocturni tp̄is gubernatrix
amiſſa ac recepti luminis vicib⁹ mēſtrua
ſpatia moderat̄ ⁊ cecas tenebris horren
tibus noctes fulgore ſue claritatiſ illuſtrat
vt eſtiua itinera ⁊ expeditiōes ⁊ opa ſi/
ne labore ac moleſtia cōfici poſſint. Si
qdem nocte leues melius ſtipule nocte
arcta prata tondent. Aſtra etiam cetera
vel ortu vel occaſu ſuo ceteris fanctioni/
bus: opportunitates tēpor̄ ſubminiſtrāt
ſed ⁊ nauigijs quo minus errabūdo cur
ſu ꝑ immenſum vagētur regimē ꝑbēt: cū
ea rite gubernator obſeruās ad portum
deſtinati littoris ꝑuehat̄: ventor̄ ſpū at/
trahūtur nubes vt ſata hymbribus irri/
gent vt vites fetib⁹: arbuſta pomis exu/
berent. Et h̄ ꝑ orbē vicib⁹ exhibent̄: ne
deſit aliqū q̄ vita hoīum ſuſtineat̄. An
enim ceteras aīantes eadē terra nutrit.
vt eiuſdē ſetu ēt muta paſcānr. Num ēt
mutor̄ cā de⁹ laborauit: Minime quia
ſunt rōnis inexꝑtia: Sz itelligim⁹ ⁊ ipa
eodem modo in vſum homis a deo fa/
cta partim ad veſtitū: partī; ad opis au
xilia: vt clar̄ ſit diuinā ꝓuidētiā rer̄ ⁊ co
piar̄ abūdātia: hominū vita; inſtruere
atq; ornare voluiſſe ob eāq; cām ⁊ aerē
volucribus: ⁊ mare piſcib⁹: ⁊ terrā qua/
drupedib⁹ impleuit. Hec ibi. Et Ma/
giſter li. ij. di. i. ait. Et ſicut fact⁹ eſt homo
ꝓpter deū vt ei ſuiret: ita mūdus fact⁹
eſt ꝓpter hoīem vt ei ſuiret. Poſit⁹ eſt
ergo in medio vt ei ſuiret ⁊ ipſe ſeruiret
vt acciperet vtrūq; ⁊ refflueret totum ad
bonū hoīs: ⁊ qđ accipit obſequm ⁊ qđ
impendit. Ita. n. voluit deus ſibi ab ho
mine ſuiri vt ea ſuitute non deus ipſe ſ;
homo ſuiens iuuaretur: ⁊ voluit vt mū
dus ſuiret homī: ⁊ exīde ſimiliter iuua/
retur homo. Totū igitur bonū hoīs erat
⁊ quod

⁊ quod factū est ꝓpter ipſm ⁊ ꝓpter qđ factus eſt ipſe. Hec ille. Hinc eſt q̄ con cludit ſm̄ ſniam oium theologoꝝ poſt iudiciū nō amplius adeſſe aīalia: generatione ⁊ ꝓductiōe: q: deficiente hoīe ꝓpter quē omnia facta ſunt etiā ipſa deficient. Nō q̄ deficiāt elemēta ⁊ celi: ſʒ ipſoꝝ mutue actiones ⁊ paſſiões. Mōi aūt ſignū potiſſimū eſt q̄ in ſcriptura ſacra Gene. pmo. pus deſcribit creatio eorum q̄ facta ſunt ꝓpter hoīem: deinde ipſius hoīs formatio. vt ante ſit habitatio pparata: q̄ ille q̄ dʒ habitare in ea. Sū Lactan. in. ij. li. inſti. aduer. gen. di cit. Itaq; neceſſe fuit hoiem poſtremo fieri: cū iam mūdo ceteriſq; reb⁹ man⁹ ſūma eſſet impoſita. Deniq; ſancte littere docent hoiem fuiſſe vltimū dei opus Et ſic inductū eſſe in hūc mundum q̄ſi in domū iam paratam ⁊ inſtructā: Illi⁹ enim cā facta ſunt omnia. Idem & poe te fatent. Ouidius pfecto iam mūdo ⁊ vniuerſis aialib⁹ figuratis hec addidit. Sanctius his aial mētiſq; capatius alte: Deerat adhuc ⁊ qđ dñari i cetera poſ ſet. Hec ibi. Quapropter Aureli⁹ doct. Augu. laudat deum de pdicta mirabili creatione in li. de ſpeculo. c. viij. di. Tu es deus ineſtimabilis ⁊ potēs q̄ totā hui⁹ mūdi molem cum omni inſtrumēto elemētoꝝ corpoꝝ atq; ſpiritnū verbo quo iuſſiſti: rōne qua diſpoſuiſti: virtute qua potuiſti: ex nihilo feciſti: in ornamētum maieſtatis glorie tue: q; tempus ab ipſo tūc eno ire iubes: ſtabiliſq; manēs das cūcta moueri. Qui terraʒ multiplici germine fructui: ⁊ celum pulchro decorā ſti lumine ſidep: Quoꝝ tu ſolus nomia ſigna: poteſtas: curſus ⁊ tempora noſti. Et ſi omnia opera tua ita ſunt magna ⁊ inſcrutabilia: pulchra ⁊ ſtupenda dicant qui volunt quomodo eris: tu pulcherrimus creator oium eorum: Conſtat eniʒ opificem oiuʒ longe aliter ſe habere q̄ ea que a ſe fieri voluit. Ex pulchritudine tamen circūſcripte nature ⁊ mund omnium rerum mirabili ſpecie pulchritudo tua que tu ipſe: q: ſimplex. ⁊ excellentia glorie tue que circūſcribi non pōt intelligi aliquatenus valet. Hec ibi. Reſpice ergo anima mea celum ⁊ terram: reſpice fructus: reſpice animalia ⁊ volatilia celi ⁊ reuertere ad dominū deū tuū q: ipſe omnia iſta ex dilectione tua creauit: ⁊ pn̄ſ am age. Et ſic patet pma pars huius ſermonis.

¶ Pars ſecunda huius ſermonis in qua declaratur amor dei ad creaturam rationalem reſpectu creationis corporum.

Secundo in iſto ſermone tractādum eſt de amore creationis corpoꝝ humanoꝝ. Nam poſt creationē mūdi formauit hominē deus ꝓducendo pmo ⁊ ante corpus Ade ⁊ Eue parentum noſtroꝝ nec in ꝓductione ſua vſus eſt modo alioꝝ animalium in quoꝝ ꝓductione dicitur Geneſis pmo. Producat terra vel aqua. ſed in productione hominis dictuʒ eſt. Formauit igitur hominē de limo terre: ac ſi diceret. Diligenti⁹ ⁊ nobilius diſpoſuit. Deinde dixit. Nō eſt bonū hominem eſſe ſolum: faciamus ei adiutoriuʒ ſibi ſimile. Et ſic formauit euam p ſe. Unde Aug. ſuper Geneſis. ad litteram. li. ix. inquit. Quale miniſterium exhibuerūt angeli in ipſa mulieris formatione quis audeat aſſignare: certiſſime cum dixeriʒ ſupplemētum carnis in coſte loco: ipſiuſq; femine corpus ⁊ aīam: cō figurationēq; mēbrorum: viſcera oīa ſenſus oēs: ⁊ q̄cq̄d quo illa creatura ⁊ homo ⁊ femina erat: nō niſi illo ope dei factum: qđ de⁹ nō p angelos ſed p ſemetipſum operatus eſt. Hec ille. Ecce ergo clemētiaʒ dei in formatiōe corpoꝝ pmi patris ⁊ prime matris q̄ ⁊ ſi nos a patre ⁊ matre corp⁹ accepimus aduertēdum tñ q̄ pncipaliter a deo illud habem⁹. Ait. n. phs. viij. Phiſicoꝝ. q̄ omne actiuū agens agit i v̄tute pmi actiui. Et ideo hō p ſe nō generat hominē ſed mediāte influētia ſolari: iuxta illud phi. ij. Phiſicoꝝ. Sol ⁊ homo generāt hominē. Sol aūt illud in virtute intelligentiarū ipſum ⁊ alios

orbes mouentiũ: maxie p̄mũz mobile ad cuiꝰ motũ mouent̄ oēs alij: sed si deus nō daret eis istā potētiā nō possent ꝯtinue ⁊ sine intermissione orbes mouere: ⁊ sic nō fieret generatio neqꝫ corruptio nec aliqs posset ampliꝰ viuere. Ex qbus patet ꝙ principalis cā nostrī corpoꝛ est ipse deus. Fecit ergo ipse hoīem q̄ cōplectit̄ in se totū mūdū. Unde vocatur. viii. Phi. Microcosmus. i. minor mūdus. Juxta illud Jo. p̄mo Mūdꝰ. i. hō eū nō co. hꝫ ēni homo rotūditatē quādā in toto corpore vel capite ad simitudinē celi sperici ⁊ circularis. Ceruix enī hoīs rotūda velut celū cōtinet omnem motū ⁊ sensum hoīs. Decē sūt celi: Lune lucide: Mercurij gratiosi: Ueneris amorose: Solis luminosi Martis vigorosi: Jouis pluuiosi: Saturni tēpestuosi: Stellarū fixarū: Cristallinū ⁊ Empyreū. In capite hoīs sūt duo oculi velut sol ⁊ luna sūt due aures velut mars ⁊ mercurius: sūt due nares velut Jupiter ⁊ Saturnus: vnū os velut Uenus. Illa sidera mūdū illumināt ⁊ gubernāt: hec mēbra totū corpus hoīs ordināt ⁊ decorant. Celū Stellatū est in virtute hoīs cuius Stelle sūt capilli q ad decus hominis ꝑtinent qꝛ calui turpes videt̄. Celum cristallinū est in anteriori ꝑte capit̄ vbi viget sensus cōmunis. Celū empyreū est in posteriori ꝑte capitis vbi viget memoria. In figura capitis totꝰ celestis ornatus cōtinet. Sicut enī de Celo ad terrā descendūt rores: īpressiones: ⁊ calor naturalis qbus mūdus ꝯtinue gubernat: sic in hoīe est caput a quo oēs vires corporis desfluunt. Propterea interrogatus Anaxagoras qd est homo Respondit: Mensura oium rerum: vt dr̄. x. Metaphi. Et pictagoras interrogatus ad qd esset natus Respōdit causa videndi Celū: vt dicit Lactantius in iij. li. di. in sti. aduer. gen. c. xi. Et iō debꝫ semꝑ homo in laudibus dei se exercere Nā ⁊ caput illius est sic dispositū vt in ꝗbus suis clare legas homo dei: nota aspiratiōis. h. est cū ab extremitate longitudinis nasi ꝓtrahatur virgula trāsiēs a supꝑficie nariū vsqꝫ ad os. Deinde legis o in oculo dextro: qui habet similitudinem. o Deinde legis. m. cum duobus supercilijs cōiunctis cum longitudine nasi. Deinde legis. o in oculo sinistro. Ulterius legis. d. in aure dextra: que illiꝰ prefert similitudinem. Legis. e. in aure sinistra. Legis. i. in longitudine nasi. Ex quo apparet ꝙ in capite hominis legis homo dei. Sed quia illa non est oratio perfecta datum est os: labia: dentes: palatum: lingua: guttur: ⁊ pulmo velutinstrumenta naturalia quibus vox ⁊ loquela formatur per armoniam laudis diuine ps. l. Domine labia mea aperies ⁊ os meum annunciabit laudem tuam. Ideo ex his formatur hoc verbū lauda: Quia vo os habet similitudinē figure circularis in qua nō est principium nec finis. Ideo homo semper debet laudere deū. ps. Lauda anima mea dominum: laudabo dominum in vita mea: psallā deo meo q̄ diu fuero. Et sic patet ps secūda huius sermonis.

¶ Pars tertia huiꝰ Sermōis in q̄ declaratur amor dei erga rationalē creaturam respectu creationis aīarum.

T Ertio in isto sermone tractandum est de creatione animarū in quibus ostenditur maxima dei clementia: quia ipse solus creauit et creat eas. Nam anima intellectiua que est forma hominis non est ex semine per generationem: Sed a deo per creationem. Et ideo Nicholaus de Lira super Gene. primo. c. ait In formatione hominis non dicitur. Producat terra: sicut dictum est in alijs rebus: vt patet ibi: sed ait omnipotens deus. Faciamus hominem ad imaginem ⁊ similitudinem nostrā. Imago autem dei cōsistit in anima quantum ad proprietates naturales. s. memoriam: intellectū ⁊ volūtatē: similitudo aūt in gratuitis. Et iō similitudo est q̄dā perfectio imaginis: qꝛ gratia

gratia pficit naturam. De cuius anime creatione multa dicenda essent: que cā breuitatis omitto: qz in sequēti sermonario in tractatu de aīa: lucide ⁊ apte recitabunt. Cogita ergo aīa ingrata quātuz deus te dilexit. Nam dicit Rica. q aīa fuit prius a deo dilecta q̄ in effectu creata: qd nihil aliud ē dicere nisi q de⁹ prius cognouit nobilitatem aīe: necnō ⁊ bonitatem q̄ crearet eā. Et hoc verū ē: qz dilectio dei est eterna: vt concludunt doc. i. iij. di. xxxij. ¶ Reuertere ergo aīa mea ad deū q oīa ppter te pduxit q corpus tuū formauit: q te ipaz nobilissimā ⁊ dignissimā creaturā sibi similem fecit. Ipse est. n. de quo Aug. in. v. de ciui. dei c. xi. loquitur di. Deus itaqz sūmus ⁊ ver⁹ cum vbo suo ⁊ spū suo: q tria vnū sunt de⁹ vn⁹ oīps creator ⁊ factor oīs aīe: atqz oīs corporis cui⁹ sunt participatiōe felices quicūqz sunt veritate ⁊ non vanitate felices q fecit hoīez rōnale aīal ex aīa ⁊ corpore: q eum peccātem nec īpunitū eē pmisit nec sine misericordia dereliquit: q bonis ⁊ malis essentiam cū lapidib⁹: vitam seminalem cū arborib⁹: vitā sensualem cuz pecorib⁹: vitā ītellectualē etiam cū solis angelis dedit. A q̄ est oīs mod⁹ oīs spēs: oīs ordo: a q̄ est pōdus: numerus ⁊ mēsura: a quo est quicqd nāliter est cuiuscūqz generis est: cuiuslibet extimatiōis est: a quo sunt semina formarū: forme seminū motus seminuz atqz formarū: q dedit etiā carni originē: pulchritudinem: valitudinē: ppagationis fecūditatem: mēbrorū dispōnem salutē: concordiā. Et q anime irrōnali dedit memoriam: sensum: appetitū: Rōnali insuper mentem: intelligentiam volūtatē. Qui nō solum celum ⁊ terram: nec soluz angelum ⁊ hoīem: sed nec exigui cōtēptibilis aīantis viscera: nec auis pēnulā: nec herbe flosculum: nec arboris foliū sine suarū partiū conueniētia: ⁊ quadam veluti pace dereliqt. Hec ibi. Agant igitur pniam peccatores ⁊ reuertant ad dūm q tantū eos dilexit vt sic grām pcipiētes ad imarcessibilē gliam, tādē pueniāt possint ⁊ cū illo gaudeāt q cū pře ⁊ spū scō viuit ⁊ regnat in secula seculorū. Amen.

¶ In sacratissima solēnitate Epiphānie dūi nostri Iesu xpi: De adoratiōe ei⁹ p magos facta. Sermo. xxvij.

Ubi est qui natus est rex iudeorū? vidimus. n. stellā ei⁹ in oriente: ⁊ venim⁹ cum muneribus adorare euz. Scribunt hec verba. Mat. ij. c. Et in euāgelio occurrētis solēnitatis. Cōsuetudo est in lōguz deducta. ħ. carissimi q qñ pnceps qdam magnus acqrit aliquod magnū dñium: vl̄ pseqtur quandā victoriam de inimicis suis: tūc capitanei ⁊ cōmilitones sui cōgratulātur ei: populus aūt ciuitatis vadit ei obuiam cum cāticis ⁊ iubilis: ⁊ barones eius sibi offerūt muñera. Simili mō veniēs dñs dñorū: rex regū magn⁹ ⁊ excelsus: habēs victoriā vō nō humana: rapiens ipam de manu diaboli p mysterium incarnationis sue. Primo ⁊ antea venerūt angeli cōmilitones sui: vt patet Luce. ij. c. di. Gloria i excel. de. ⁊ in ter. p. ho. bo. vo. Deide populus suus. i. pastores q vt pz ibidem vt discesserunt ab eis angeli in celū: loquebant ad iucē dicētes. Trāseamus vsqz Bethleem ⁊ videamus hoc vbum qd factū est: quod ondit nobis dñs. Et venerūt festināter ⁊ iuenerunt Mariā ⁊ Ioseph ⁊ infantem positū i pscpio. Postremo aūt qd nūqz cōpertū est est in libris historialibus antiquorū phorū: historiographorū: vel poetarū. s. aliquē fuisse regem tāte maiestatis q alij reges nō astricti sed vocati accesserint cū munerib⁹ ad adorāduz euz. Hodie pfecto ɔpletū est i rege nřo xpo. Qm̄ reges ab oriente ventētes dicti magi a magnitudie sciētie venerunt hierosolymā querētes ⁊ dicentes. Ubi ē q natus ē ⁊c. De qua adoratiōe i ista solēnitate tria ɔsiderabim⁹: quorū Primū

dicetur regis christi adoratio. Secūduʒ dr eiusdem excellētia ⁊ honorificatio. Tertiū aūt dicet hodierna magoꝝ veneratio ⁊ oblatio.

¶ Parochinia huius ſmōis in q̄ declaratur ꝙ xp̄s siue eius humanitas debet adorari adoratione latrie.

P Rimo igitur in isto ſmone ponitur ista cōclusio ſm sanctum Tho. i. iij. pte. q. xxv. ar. i. ⁊ Ric. in. iij. di. ix. ar. ij. q. i. ⁊ Bona. ibideʒ. s. ꝙ xp̄s siue humanitas eius est adoranda adoratiōe latrie: qḋ pbaṫ rōne: auctoritate: ⁊ exemplo. ¶ Prio pbaṫ ratione. Nam honor ſm Arist. pmo. Ethi. Est reuerētia alicui exhibita pp̄ sui excellentiam. Et iō duo possumus ꝯsiderare in eo q honoraṫ. s. eū q honoraṫ: ⁊ cām honoris. Honor aūt exhibeṫ toti rei subsistenti. Nō. n. dicim⁹ ꝙ manus hoīs honoreṫ: sed ꝙ homo honoreṫ: q2 ptes honoranṫ rōne totius: p quem etiā modum aliq homo pōt honorari in aliq̄ exteriori. puta in veste aut in imagie. Cā aūt honoris est id ex quo ille q honoraṫ hʒ aliquā excellētiā. Et ideo si in vno hōmie sunt plures cause honoris: puta ꝓlatio: scia: virtus. Erit qdem vnus honor illius hoīs ex parte eius q honoraṫ: plures aūt ſm cās ipsi⁹ honoris. Cū igitur in xp̄o vna sit tm̄ psona diuine ⁊ humane nature: ⁊ etiā vna hypostasis ⁊ vnuʒ suppositū est vna qdem eius adoratio ⁊ vnus honor ex pte eius q adoraṫ: sed ex pte cāe qua adoraṫ possunt dici plures esse adoratiōes: vt. s. alio honore honoreṫ ꝓpter sapiām increataʒ ⁊ alio pp̄ sapiāʒ creatam. Si aūt ponerenṫ in christo plures psone seu hypostases seq̄reṫ ꝙ simpliciter essent plures adorationes. Cultus ergo latrie exhiberi humanitati xp̄i: dupl'r pōt itelligi. Aut ita ꝙ exhibeatur ipsi humanitati christi ꝓpter se habēdo respectū ad eam tm̄ ⁊ sic dico ꝙ cū creatura sit nō obstāte hoc ꝙ vnita est v̄bo. nō est licitū sibi cultum latrie exhiberi. Aut ita ꝙ sibi exhibeaṫ ꝓpter verbum cum quo vna adoratiōe adoraṫ supposi-

tum ⁊ natura: ita ꝙ hā p suppositū. xp̄s aūt est nomē psone in duab⁹ naturis ſʒ Damas. li. iij. c. iij. Et ideo vna ⁊ eadem adoratione adoraṫ christus ⁊ nā humana in ipo. Et qm̄ caro xp̄i nunq̄ꝫ est separata a verbo: ideo semp cōsiderāda ē vt ꝯiuncta ⁊ semper adorāda est latria. Sed humanitati, put p se cōsideraṫ nō debetur nisi dulia: vt dictū est. Et sic patet quomodo est adoranda humanitas christi. Qḋ si dicaṫ minori minor debeṫ reuerētia: sed christus inquantū homo minor est patre. Vn̄ Joan. xiiij. Pater maior me est ergo sibi inquātū homo nō debetur illa maxima adoratio q̄ per virtutem latrie est exhibēda. Ad hoc respōdetur ſm Ric. ꝙ verꝫ est de reuerentia que debeṫ alicui primo ⁊ ꝓpter se: sic aūt non debeṫ cultus latrie humanitati xp̄i: sed pmo ⁊ p se debetur verbo: ⁊ ex consequēti humanitati christi ꝓpter verbū inquātum eius suppositū est. Item si dr̄ nullus dʒ adorari adoratiōe latrie cuius est adorare: sed humanitaꝭ est adorare ipam summā trinitateʒ: q2 eius est adorare cuius est orare: christus aūt orauit vt patet euangelia intuenti. ergo non dʒ adorari adoratione latrie. Ad hoc respōdeṫ ſm Bonauē. ꝙ hūis ipsi⁹ esset adorare: nō tm̄ seqtur ꝙ adhuc nō deberet adorari adoratiōe latrie: q2 nos q debēmus adorare nō debem⁹ respicere ad eius humanitatem: sed ad psone dignitatem. ¶ Scḋo eadem ꝯclusio pbatur auctoritate Damas. li. iij. c. viij. Cuius dictum adducit Magister in. iij. di. ix. vbi dicit. Unus est christus pfectus deus pfectus homo quem adoramus cum patre ⁊ spiritu sancto vna adoratiōe cū incontaminata carne eius. Item Aug. in Omel. lviij. de v̄bis domini dicit. Perfectam in christo humanitatē ideo adoro: q2 a diuinitate suscepta atq3 diuinitati vnita est: vt non aliun atq3 aliun ⁊ sed vnum eundēq3 deum ⁊ hominem dei filium esse confitear. Hec ille. Qḋ si dicatur ꝙ idem Aug. x. de trinitate dicat: ꝙ non sacrificandum censuit nisi ei quē-

deum

deitati. quod sciuit aut putauit aut finxit: ergo humanitati illi non est sacrificandū. Ad hoc respondetur sm Bonauētu. ꝙ hoc non dicit Augusti. q̄ non deberet in carne adorari ⁊ ei sacrificari: sed quia voluit vitari occasionem erroris ne alicui creature exhiberetur p̄ se honor diuini muneris. Quod ergo dicit ꝙ carni christi non est sacrificandum: verum ē p̄ se: sed bene est sacrificandum deitati coniuncte. Unde ⁊ glo. eiusdem Augu. super illud ps. Adorate scabellum eius: quoniam sanctū est: sic dicit. In christo caro sine impietate adorata a nobis: q̄ nemo carnem spūaliter manducat: nisi pri⁹ adoret. Quod si dicatur ꝙ alia glo. ibidem inquit. Caro christi non est adoranda illa adoratione latrie que soli deo debetur: sed illa que dulia dignior ē. Ad hoc respondetur sm Bonauē. ꝙ intelligitur de carne verbi put in se nuda ꝯsideratiōe consideratur. Et hoc est qd̄ dicit Augu. Si separaueris hominem a deo illi nūq̄ credo nec ei seruio: hoc autem non obuiat qn sm ꝙ vnita est adoranda sit latria. Unī Damas. Non vt nudam carnem adoramus: sed vt vnitam deitati in vnam hypostasim verbi dei.

¶ Tertio eadem cōclusio ꝓbatur exemplo. Nam sicut eadem adoratione adorantur in homīe caput ⁊ pedes: ita vna ⁊ eadem adoratione adorantur in christo humanitas ⁊ diuinitas. Item sicut eodem timore ignis ⁊ ferrum ignitum timentur: sic ⁊c. sed magis vnita est diuinitas carni christi q̄ ignis ferro: sic videtur ꝙ eadem reuerentia sit exhibenda eius humanitati que exhibetur diuinitati. Preterea purpura qua quis rex indutus est: honoratur illo honore quo honoratur rex. Unde Aug. Omel. lviij. de verbis domini inquit. Cum rex purpura fuerit indutus: periculum mortis incurrit si eam cum rege adorare quis contempserit: ergo similiter q̄uis humanitas christi si esset a verbo separata non deberet latria adorari: tamen videtur ꝙ inquantum verbo est vnita vna ⁊ eadem adoratione cum ipso verbo debeat adorari. Et sic patet p̄ma pars principalis huius sermonis.

¶ Pars secunda huius sermonis de excellētia ⁊ honorificatione ipsius sacratissime adorationis.

Secundo in isto sermone declarandum ⁊ persuadendum imo ꝓbandū est: ꝙ Jesus christus paruulus vt modo ecclesia representat: nup natus in gremio gloriose virginis matris collocatus fuit: ⁊ est cunctorum regum excellentior: quod ꝓbatur trib⁹ rōnibus. Rōne prophetice p̄nunciationis: Rōne piculose traductiōis: ⁊ Rōne durationis ⁊ dilatationis. ¶ Primo ꝓbatur rōne ꝓphetice p̄nunciationis: Surgant rogo omnes qui legerūt omnes decas Titi liuij: ceterorūq̄ historiographoꝝ ⁊ narrent regem ꝓphetatum tam gloriosum futurum: q cunctoꝝ sit excellentior: ⁊ neminem dabunt. Sed q̄ istis non dantur libri prophetarum: sed dati sunt iudeis: ideo surgant ipsi ⁊ quem volunt proponant in rei enim veritate nisi tres ꝓphetias regales dabūt que omnes loquuntur de christo. Prima habetur scd̄o Reg. vij. c. vbi dicitur Cum fuerit completi dies tui ⁊ dormieris cum patribus tuis: suscitabo semen tuum post te. quod non potest intelligi de Salomone vt voluerunt iudei: quia natus non fuit post mortem. David sed ante per multos annos: ouinimmo per David patrem suū constitutus fuit rex anteq̄ David moreretur. iij. Regum. i. Sequitur ibidem. Quod semen egredietur de vtero tuo ⁊ firmabo regnum eius ⁊ stabiliam tronū regni eius vsq̄ in sempiternū. Quod ⁊ iam non pōt intelligi de Salomone: q̄ regnū eius nō fuit stabilitū vsq̄ in sempiternū: qīn ꝓ filio suo Roboā fuit diuisum: quando decem tribus cōstituerūt supra se regē in Samaria: Jeroboam regem israel: nec filio Salomonis remanserunt nisi due tribus. iij. Reg. xij. c. Sequitur ibidem.

Et fidelis erit dom⁹ tua ⁊ regnū tuū vſ/
q₃ in eternū añ faciē meā. Qd̄ etiā non
intelligit̄ de Salomone q̄ inueteratus
amore mulierū alienigenarū fecit tēpla
idolis ⁊ coluit ea. iij. Reg. xi. Nec verifi
cat̄ de domo sua: q₂ q̄ſi oēs reges fue/
rūt idolatre vſq₃ ad Ezechiam cui⁹ filiꝰ
Manasses iplevit tēplū dn̄i idolis. iiij.
Reg. xxi. Sed nec illud qd̄ ſeq̄t̄ de Sa
lomone verificat̄. ſ. ego ero illi in patrē:
⁊ ipse erit mihi i filiū. S₃ recte iſta ꝓphe
tia verificat̄ de rege nostro chriſto: de q̄
ingt deus p̄ David in ps. Ipſe invoca/
bit me: pater meus es tu: Ego ꝑmoge/
nitū ponā illū excelſu₃ p̄re regib⁹ terre.
Regē hūc magnū regē iudeoꝝ queſie
rūt tres reges dicentes. Ubi est q̄ natꝰ
est ⁊c. Secūda ꝓphetia habet̄ Hiere/
mie. xxiij. vbi dicit̄. Ecce dies venīūt di
cit dn̄s: ⁊ suscitabo David germen iuſtū
⁊ regnabit rex ⁊ sapiēs erit. Qd̄ vt volūt
iudei nō intelligit̄ de David in ꝓpria p̄/
sona: q₂ iſte ꝓphetauit tēpore Josie filij
Amon regis Hieruſalē: vt patet ibidē
c. pmo q̄ Amon fuit rex poſt mortē Da
uid: quē David secuti sūt. xij. reges ante
q̄ regeret Amon pater Josie. Si dicūt
q̄ intelligit̄ de David mortuo sed suſci/
tādo. Respōdeant in quo libro habent
q̄ David suscitatus fuerit a mortuiſ ⁊ si
lebūt: q₂ nō habent qd̄ loquātur si di/
cāt q̄ de David intelligit̄ nō in ꝓpria p̄
sona sed ui semine suo. i. de aliquo naſci
turo de sua ꝓgenie: tūc peto qs fuit ille
Forte dicent q̄ fuit ille Josias sub cui⁹
regimine ꝓphetabat q̄ vere fuit iuſt⁹ ⁊
bonus: vt p₃. iiij. Reg. xxij. ⁊ xxiij. c. Fal
ſu₃ est q̄a Hieremia ꝓphetante Josias
iam regnauerat annis. xij. ⁊ iā erat i. xiij
anno vt patet Hiere. c. i. nec iſte vocat⁹
est dn̄s iuſtus noster: sed mortuus fuit.
ꝓpter patrē regis Amon. ſ. Manaſſen
a Pharaone rege egypti. iiij. Reg. xxiij
Forte mutato ꝓposito. ſ. de malo dicunt
q̄ ꝓpter sequētia v̄ba eiuſdē ꝓphete in
allegato. c. ꝓphetia illa itelligit̄ de zoro/
babel q̄ fuit de stirpe David: q̄ nat⁹ fuit
in seruitute Babylonis: ⁊ q̄ fuit vn⁹ de
primis redeūtibus poſt. lxx. annos capti
uitatis ad reedificādū templum dn̄i in
Hieruſalē₃. Esdre. i. c. ⁊. iij. iiij. ⁊. v. iſtis
respōdens dico duo. Primū est q̄ zo/
robabel edificauit tēplū vt bn̄ dictū est:
sed nō edificauit ciuitatē Hierlm̄ ſ₃ Ne
emias: vt p₃ Neemie. ij. c. Scd̄m q̄ di/
co hoc est q̄ poſt reedificationē Hieru
salem q̄ñ reuerſi fuerūt de seruitute Ba
bylonica: nūq₃ habuerūt reges de po/
pulo suo: ſ₃ tn̄ duces: vt patet p̄ Hiero
nymū in ꝓlogo primi libri mach. vnde
zorobabel nō fuit rex: ergo predicta ꝓ
phetia nō loqt̄ur de ipso que dicit: Re
gnabit rex: sed intelligit̄ de Christo rege
nostro quē adorauerūt adorāt ⁊ adora/
būt oēs reges terre: oēs gentes seruiunt
ei. Tertia ꝓphetia habet̄ Michee. iiij. c.
vbi habet̄: Et regnabit dn̄s sup eos in
mōte syon ex hoc nūc ⁊ vſq₃ in eternū
⁊ seq̄t̄. Et veniet potestas prima regnu₃
filie Hieruſalē₃ nunc quare merore cō
traheris: nūqd̄ rex nō est tibi: hec tbi.
O insensati. O ceci quomodo regnat ſu
per vos in syon dn̄s vſq₃ in eternū cu₃
ſitis p̄ mūdū dispersi? Jam sunt mille
quatuorcenti anni ⁊ vltra. Preterea vbi
illa pma potestas: vbi regnū filie Hie/
ruſalem: que nō deberet merore ꝯtra
hi nisi eſſet ceca sui malicia. vel obſtina/
ta sua dura perfidia: Sed si nō valēt re
spōdere ad iſta duo: ſaltē respondeāt ad
iſtam tertiā particulā ꝓphetie que dicit
Nunquid rex nō est tibi? O iudei apite
oculos: aperite aures: q₂ hodie tres re/
ges nō iudeos sed gentiles ⁊ video ⁊ au
dio interrogantes ⁊ dicentes: Ubi est q̄
natus est rex iudeorum. ¶ Secundo
q̄ Christus ſit cunctorum regum excel
ſior probatur ratione periculoſe tradu/
ctionis ⁊ mirabilis protectionis. Ad cu
ius declarationem est notandum: q̄ ad
maximam seruitutem remouendam ⁊
ad cōtrariam libertatem introducendā
exigitur maxima potentia: sed peccatu₃
primi parentis fuit maximum ideo ad
liberādū genus humanum a tam gene
rali ſuitute exigit̄ potētia īfinita. Est ergo
nen in finit

per infinitam dei bonitatem prouisū de rege excellentissimo.s. de filio dei: vt sicut per ipsum totū factū est: ita ꝛ totū destructum repararetur: vt autē iste rex ostenderet se esse potentie infinite: preciū huius redemptionis.scilicet sanguinis trāsduxit.ab Adam.quia incarnari voluit ꝛ sumere carnē de ipso. Non tamē ſm virtutem seminalem: sed tantum ſm corpulentiā: Sed quia diabolus per inuidiā hominem captiuauit: per eandē inuidiam semper nititur impedire hāc libertatem. Fuit necesse ꝙ sicut precium redēptionis vsqꝫ ad principiū generatiōis se prime ab hac seruitute periculose traducebatur. Sic ꝛ per regalem eterni regis prouidentiā mirabiliter ꝛ miraculose ꝓtegeret. Primū igit periculū fuit mors Abel primi electi ad vitā eternam nati de Adam. Et quia Christ⁹ nō erat traducendus de aliquo reprobo. Cayn qui erat finaliter reprobandus merito a Lamech sagittat⁹ fuit. Gene.iiij.c. Adam autē cū Eua luxit mortē Abel.ꝛ vouit amplius filios nō generaturos sꝫ deo ꝑ angelum precipiēte vt filius dei de ea nasceretur.cū esset.xxx. annorū ſm doc. hebre.vel cum esset annorum.ccxxx.ſꝫ doc.lxx:interpretum cognouit Euam ꝛ genuit filium vocatum Seth:electū ad vitam eternam: de cui⁹ semine filius dei debuit incarnari. Ecce ergo quomodo deus mirabiliter ꝓuidit huic primo periculo ne impediretur illustrissimus sanguis virginis gloriose de qua incarnandus erat Jesus Christus. ¶ Secūdū periculū fuit diluuium qđ euenit iudicio dei: vt patet Gene.vi.c. vbi dicitur. finis vniuerse carnis venit coram me.penitet enī me fecisse hominē. Ecce quō diabolus ꝓparauit periculū: vt sanguis regius nostre redēptiōis periret.dū filij Seth idest filij dei de quo sanguis xpi erat traducendus: accesserunt ad filias hoīum s. Cayn: ꝛ ꝛ pariter sūt polluti: Huic periculo ꝓuidit gloriosus deus precipiens Noe qui ꝓseruatus erat iustus: ꝙ faceret archam in qua saluauit se cū vxore sua ꝛ trib⁹ filijs ꝛ vxorib⁹ filiorum. Inter q̄s fuit ꝓseruat⁹ Sem: ī quo ꝓseruabat sanguis redēptionis hūane: vt pꝫ Luc. iij.c. Et sic eū post diluuiū bn̄dixit Noe pater eius Gene.ix. De quo Sem nati sūt oēs patres de qbus Abraham erat nasciturus. Geñ.x.c. Et cui facta fuit in tertia gnātiōe ꝓmissio de filio dei īcarnādo de seīe suo: ꝛ adīpleta Isaac nato. Geñ.xxi.c. ¶ Tertiū piculū fuit ī patriarchis.ꝛ primo in Isaac nato ex diuina ꝓmissiōe ꝛ in quo de⁹ ꝓmiserat filium suū incarnari: ꝛ in quo benedicerēt oēs gentes. Geñ.xxvi. Sed ecce periculum. Nā Rebecca vxor sua quam duxit quadragenari⁹ inuēta est sterilis: cui piculo ꝓuidit deus ꝑ orōnē Isaac q orās pro fecūditate Rebecce vxoris sue: exaudit⁹ fuit a dn̄o: que cōcepit ꝛ peperit vno partu duos filios.s. Jacob.ꝛ Esau: in qbus apparuit periculū: qa Esau odio habebat Jacob.ꝛ volebat occidere eū. Geñ. xxviij. Jacob aūt hūit duas vxores. Ex quarū vna.s. Lia suscepit filiū.s.iudā de cuius semine filius dei debebat incarnari. Judas aūt duos filios neqssimos: q abutētes vxore sua Thamar a dn̄o interfecti sūt. Quā Thamar cognouit Judas in forma meretricis: dās ei ꝓ mercede hedū ꝛ pignora anulū: armillā ꝛ baculū ex quo coitu ꝯcepit duos.s. Phares ꝛ zaram quā etiā cū vellet Judas facere ꝯburi: misit ei pignora sua: ꝛ sic liberata est vt patet. Geñ.xxxviij. Ecce qn̄o de⁹ prouidit ne semē iude deficeret ꝑ Thamar ꝛ ne periret. Phares in ventre ei⁹ ī q̄ seruabatur sanguis ad virginem traducend⁹. Phares aūt genuit Esron: ex q̄ nati sūt patres ex quibus debebat nasci Dauid rex. Mathei.i.c. vt adimpleretur ꝓmissio facta ad Jacob qn̄ dixit illi dn̄s reges egredient de lūbis tuis. Ge. xxxv.c. ¶ Quartū periculū fuit seruit⁹ in egypto: vt patet discurrēti: de vēditiōe Joseph. Ge.xxxvij. Et de ingressu Jacob in egyptū cū oib⁹ suis ꝓpter famē Geñ.xlij.ꝛ.xliij.c. ꝛ de aspero labore in edificijs cū pauco victu p⁹ mortē Jacob

⁊ Ioseph. Exo.i.c. Et de pcepto q̄ oēs
masculi occiderent: quod tñ diuina pro
uidentia nō est factū eodez.c. Et tādem
per Moysen deduct⁹ ē populus vltra
mare per desertū ⁊ liberatus est ab hac
seruitute p manū Moysi: vt patet Exo.
Nūe. ⁊ Leui. p totū. ⁊ finaliter mortuo
Moyse Deutrono. vlti. p manū Iosue
popul⁹ iste i quo traducebat sāguis nr̄e
redēptionis cōduct⁹ fuit ad ciuitatē re
galē ⁊ sanctaz Hierusalē. Iosue p totuz
Et sic patet quō dei⁹ mirabilit̄ protexit
hūc sacrū sanguinē regiū a piculo serui
tutis. ¶ Quintū periculū fuit psecutio.
Dauit: de quo fili⁹ dei debebat icarnari
Diabol⁹ eni fecit duas magnas psecuti
ones vt sanguis regi⁹ nostre redēptiōis
in ipso periclitaret. Prima persecutio
facta fuit p regē Saul: vt patet. i. Reg.
xviii. xix. xxi. xxiij. ⁊ xxiiij. ⁊ ista fuit pria
psecutio quā fecit cōtra eū diabol⁹ anq̄z
obtineret regnū. Secundaz aūt fecit āte
⁊ post regnuz adeptum que fuit spūalis
deducens eū ad multa peccata: vt patet
de peccato adulterij ⁊ homicidij .ii.
Reg. xi. ⁊ xij. Et de peccato negligentie
correctionis filij sui Amon ⁊ de peccato
supbie i multitudine populorū. ii. Reg.
xxiiij. Propter qd̄ peccatū peste fuerūt
mortui. lxx. milium virorūz Et tñ deus
mirabiliter ptexit eū ispirādo sibi penitē
tiā ⁊ hūilitatē: ⁊ sic etiā indulgendo sibi
vt promissio facta tribus patriarchis:
Abraā: Isaac ⁊ Iacob. ⁊ pmissio fcā ipi
Dauid de rege nascituro de sanguie suo
haberet locū veritatis. ¶ Sextū piculū
fuit reguz Iuda vsq̄z ad trāsmigrationē
Babylonis q omnes instinctu diaboli
adorauerūt idola: vt Salamō. iij. Reg
xi. Et Roboam superbus filius Salo
monis. iij. Reg. xii. Et de multis alijs de
quibus longum eēt enarrare: vt patet i.
iiij. li. Reg. a. xiiij. c vsq̄z ad. xxiiij. ⁊ tñ de
us prouidit q̄ supradicti reges nō per
ierūt. Huius rei veritas patet quia quā
uis propter supradictorum peccata de⁹
permiserit q̄ Ioachim cū matre ⁊ to
ta domo sua ductus fuerit i Babiloniaz

⁊ cōsimiliter pt̄ ei⁹ Sedechias rex. At
tamē in illa seruitute nō pmisit de⁹ q̄ sā
guis regi⁹ deficeret. qm̄ p⁹ trāsmigratio
nē babylonis. Iechonias genuit Salati
el. Salatiel aūt zorobabel: q postq̄z edi
ficauit tēplū. s. post. lxx. ānos captiuitatis
zorobabel genuit abiud. ⁊c. mat. pūo. c.
¶ Septimū ⁊ vltimū piculū fuit xp̄i ⁊
matris ei⁹. Ipsa eni iuēta ē in domo pa
tris gaudia: anteq̄z Ioseph illā duceret
q̄ pp debebat lapidari p legē q̄ habetur
deut. xxii. c. Cui piculo puidit de⁹ p an
gelū testificātē suā sctitatem di. Ioseph.
Qd̄ in ea natū ē de spiritu scō ē Math.
pūo. c. Ipse ēt xp̄us nat⁹ fuit in periculo.
qm̄ herodes audiēs a magis q̄ nat⁹ est
rex iudeorū turbat⁹ ē ⁊ cogitauit eū oc
cidere Math. ij. c. Cui piculo puidit de
us p angeluz apparētē i sōnis magis ne
redirēt ad herodem: ⁊ apparētē ēt Io
seph: ⁊ di. Tolle puerū ⁊ matrē eius. ⁊c.
ēt Math. ii. c. Ecce quō puisū ē oib⁹ pi
culis hūc sanguinē regiū ipedietib⁹ pci
uz hūane salutis p quā ptectionē miracu
losā ⁊ traductionē periculosaz declarat
xp̄m esse cūctorū regū excellētiorez siue
excelsiorē. ¶ Tertio q̄ xp̄s sit cūctoruz
regū excelsior pbat ratione durationis.
Nā de ipo dicit Luc. ij. Et regni ei⁹ non
erit finis. Et qr hoc verbū est de futuro
ptaui⁹ nos ad pterita: qr rō pteriti sci
re futura facit. Prim⁹ eni dux caput ⁊
rex toti⁹ terre fuit prim⁹ homo. Ita q̄
nūq̄z fuit filius ei in dñio: ⁊ mortu⁹ ē an
no vite sue noningentesimo trigesimo.
Gen̄. v. c. Et oēs filij eius ⁊ filie ⁊ filij fi
liorū pierūt in diluuio exceptis Enoch
translato Gen̄. v. c. ⁊ Noe cū trib⁹ filijs
⁊ vxorib⁹ in archa saluati Gen̄. vij. Se
cūd⁹ dux. caput ⁊ rex in terra post dilu
uiū fuit noe cuius tres filij sui diuiserūt
terrā. Sem occupāte asiam: Cham oc
cupante affricā. Iaphet europā. Et hi
oēs mortui sūt ⁊ eorū regna diuisa. Ter
tius dux fuit Nembroth prim⁹ dñator
dñij liuore cogens hoīes adorar̄ ignem
dñandi amore. Et edificauit babyloniā
principium regni eius Gen̄. x. c. Et hic
mortuus

mortu⁹ est ⁊ regnū eius diuisū ē. Quartus fuit Chanaā a q̄ regnū chananeoꝝ ablatū ē Geñ.x.c. ⁊ hi tātū diuisi fuerūt in trigīta ⁊ vnū reges q a Josue. ⁊ pplo dei capti fuerūt ⁊ occisi. ⁊ ipsoꝝ ciuitates a pop̄lo dei occupate fuerūt. Josue xiiij. c. Et sic reges ⁊ regna habuerūt finem. Quint⁹ fuit in. xij. duces iuxta ꝓmissionē factā. Agar ācille Sare Geñ. xxv. ⁊ hi oēs cū patre suo mortui sūt ⁊ dñia diuisa. Sext⁹ fuit Assuer⁹ q regnauit in susis ⁊ dñabat sup. cxxvij. ꝓuīcias Hester. i. c. Et hic mortu⁹ est ⁊ regnū ei⁹ dispersū. Regnū ēt romanoꝝ vt ait. Aug. iiij. de. ci. dei. c. vij. Fuit magnū ipiū qꝛ imꝑauerūt toti europe ⁊ affrice ⁊ ꝓ magna pte asie. sȝ nō toti. qa ꝑsas nō potuerūt totaliter subiugare: cui⁹ ipij fuerunt vij. reges. Quoꝝ prim⁹ fuit Romulus vltim⁹ vo Tarqn⁹ supb⁹. vt recitat Aug. ii. de ciui. dei. c. xv. Qd iperiū fuit desolatū ⁊ diuisū ñ tñ ānihilatū: qꝛ factū ē regnū ipsi⁹ xpi. qd vicari⁹ ei⁹ in terra possidet. Nā eo tēpe quo ipiū romanorum vbiqȝ ipabat. Cōstātinus ipator fuit cōuersus ad fidē. ⁊ mādauit vbiqȝ ꝑ orbē ꝙ fides xpi seruaret sub his verbis. Cūctos poplos quos nostre clemētie regit iperiū i tali volum⁹ religiōe versari: quā diuinū Petrū apostolū tradidisse romanis religio vsqȝ adhuc ab ipso insinuata declarat: ⁊ quā pōtificez Damasū sequi claret ⁊ Petrū alexādrie vrbis episcopū virū apostolice sanctitatis hoc ē vt ꝺȝ apostolicā disciplinā euāgelicāqȝ doctrinā. patris ⁊ filij ⁊ spūs sancti vnā deitatē sb pari maiestate ⁊ sub eternitate credam⁹ hāc legē xpianoꝝ nomē catholicorū iubem⁹ amplecti Et nō solū hanc epistolā misit ꝑ orbē: sȝ ēt mādauit publico statuto. ꝙ oēs volētes effici xpiani publice possēt baptiçari: ⁊ in publico etiā possēt ecclias cōstruere atqȝ dotare. xij. q. i. c. futurā. Et cū hoc ecclesiā sci Petri. cōstruxit ⁊ sedē impialē successorib⁹ suis reliqt rōanā vrbē ⁊ oiuȝ italie ⁊ occidētaliū regionū ꝓuincias successoribus Petri cōsignauit: oiaqȝ insignia apparatus ⁊ ꝓcessionis imperialia sūmo romano Petri successori cōcessit: ⁊ vt vicario sūmi pōtificis ac excellētissimi regis Jesu xpi equū pedester freno direxit xcvi. di. Cōstātinus. Et sic verificat⁹ fuit ille versus. lxxv. psal. Et adorabūt euȝ omnes reges terre: omnes gētes seruient ei. Unde per istum modū imperiuȝ romanorum deuenit ad Christū regeȝ supremū cui⁹ regnum nō habet fineȝ ⁊ cunctis regnis finem impōit Et sic patȝ secunda pars huius sermonis.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua ponitur magorum adoratio ⁊ oblatio.

Tertio in isto sermone tractandū est de magoruȝ veneratione ⁊ oblatione. Circa quā tres particule annotantur. Quarum prima dicitur stelle apparitio. Secūda dicit magorum aduētio. Tertia aūt dicitur munerum oblatio ¶ Prima ergo ꝑticula dicitur stelle apparitio. qꝛ sequit in textu. Uidim⁹ stellam ei⁹ in oriente. Nam ꝺm Chrisosto. Petrū Johannis ⁊ Nicho. de lira. sup Math. ⁊ bea. Tho in iij. pte. q. xxxvi. ar. vij. Stella que apparuit magis. non fuit vna celestiū stellarū sed d̄ nouo ꝓducta. Quod etiā cōfirmare videt Augustin⁹ in libro cōtra faustū di. Non ex illis erat stellis que ab initio creature itinerū suoꝝ ordinem sub creationis lege custodiūt: sed nouo virginis partu nouum sidus apparuit. Hec ille. Hoc autē multipliciter ostenditur eē verum. Primo quidez quia nulla alia stellarum hac via incedit Hec enim stella ferebatur a septentrione in meridiē Ita enim iacet iudea ad paradisuȝ vnde magi venerunt. Secundo apparet hoc ex tempore. Non enim solum apparebat in nocte: sed etiam in die media: qd nō est virtutis stelle. nec etiam lune Tertio quia quandoqȝ apparebat ⁊ quandoqȝ occultabatur. Cum eniȝ intrauerūt hierosolymam occultauit seipsaȝ deinde vt herodem reliquerunt monstrauit seipsam. Quarto quia nō hēbat continuum

motū: sed cū oportebat ire magos ibat
qñ aūt oportebat stare stabat: sicut ꝺ co
lumna nubis que erat in deserto habeo
Quinto qꝛ nō sursū manēs ꝓtū virginis
demōstrabat: ꝫ deorsū descēdēs hoc fa
ciebat. Dicit eni Math. ij. Quod stella quā
viderāt in oriente antecedebat eos vsqꝫ
dū staret supra vbi erat puer. Ex quo pa
tet ꝙ ꝟbū magorū dicētiū. Vidim⁹ stel
lam eius in oriente. nō sic ē itelligēdū ꝗ
si ipsis in oriente positis stella apparue-
rit existēs i terra iuda. Sꝫ qꝛ viderūt eā
in oriēte existentē ⁊ ꝓcessit eos vsqꝫ in iu
deā quꝫuis hoc a qbusdā sub dubio relin
quat. Nō aūt potuisset distincte domuꝫ
demōstrare nisi esset terra vicina. Et si-
cut ipse dicit hoc nō videt ꝓpriū eē stel-
le: sed virtutis cuiusdā rōnalis. vnde vi
det ꝙ hec stella diuī inuisibilis fuisset i
talē apparentiā trāsformata. Vnde qdā
dicūt ꝙ sicut spirit⁹ sanct⁹ descēdit super
baptizatū dominū i specie colūbe: ita ap
paruit ⁊ magis in specie stelle. Alig ꝺo
dicūt ꝙ angelus qui apparuit pastorib⁹
in specie humana apparuit magis i spe-
cie stelle. Probabili⁹ tamē videt ꝙ fue
rit stella de nouo creata nō in celo sed i
aere vicino terre: que ꝭm dei voluntatē
mouebat. Unde Leo papa dicit in ser-
mone Epiphanie. Tribus magis in re
gione orientis stella noue claritatis ap
paruit: que illustrior ceteris pulchriorqꝫ
sideribus in se intuentium oculos ani-
mosqꝫ conuerteret: vt confestim aduer
teretur non esse otiosum: quod tam in-
solitum videbat. Et sic patet prima ꝑticu
la. ¶ Scđa ꝑticula dicit magorū aduē-
tio. Erat eni ꝓphetatum Numeri. xxiiij
Oriet stella ex Iacob ⁊ surget virga ex
isrl. Et iō in hora natiuitatꝫ xp̄i: appar
it stella in orientali terra vbi hitauit Ba
laā vt patꝫ numeri. xxiij. Qua ꝓpter ma
gi sic dicti. non a magica arte sed a ma
gnitudine sciētie: qui etiam erant reges
qꝛ illo tp̄e philosophi sapiēteo regnabāt
videntes nouā stellā cognouerūt ꝑ diui
nā inspirationē ꝙ illa erat que dicta fue-
rat ꝑ Balaā. Statim mouerūt se ꝺ locis
suis vt venirēt ad venerādū puerū natū
in qbus a venietib⁹ a remotis ad xp̄ꝫ ap
paruit sicut in quodā ꝓsagio fides ⁊ de-
uotio gētiū. Et ideo sicut fides ⁊ deuo-
tio coꝝ est sine errore ꝑ inspirationē spi-
rit⁹ sancti: ita etiā credēdū est magos a
spiritu sancto inspiratos sapiēter xp̄o re-
uerētiā exhibuisse. Sequētes igit stellaꝫ
venerūt i iudeā die. xiij. qa illa terra vbi
habitabat Balaā nō multuꝫ distabat a
iudea. Ipsis au ē iudeā intrātibus stella
diuina dispositione disparuit: vt necesse
haberēt recurrere ad ciuitatē regiam vi
delicet Hierusalē: ⁊ ibi ingrere de Chri
sto nato. hoc factū ē a deo duplici ꝺ cā.
Una ꝓpter ipsos magos: vt qui pri⁹ fue
rant cōmoniti celesti signo: cōfirmarē
tur ēt dicto prophetico ex hebreorū re-
ponsio doctorū. Nam vt hētur Math.
ij. Audiēs herodes rex turbat⁹ est ⁊ om
nis hierosolyma cuꝫ illo. Et cōgregans
oēs principes sacerdotū ⁊ scribas popu
li sciscitabatur ab eis: vbi Christ⁹ nasce-
ret. At illi dixerūt. In bethleem iude. sic
eni scriptū est ꝑ Micheā prophetaꝫ. v.
c. Et tu bethleē terra iuda nequaqꝫ mi-
nima es in principib⁹ iuda. Ex te eni exi
et dux qui regat populuꝫ meū isrl. Alia
causa fuit ꝓpter xp̄m vt eius natiuitas i
ciuitate regia nūciaretur: ⁊ ꝑ ꝯseqns iu
dei xp̄m nō recipiētes inexcusabiles ha
berētur: ꝓpter qđ figurabatur ꝙ fides
xp̄i erat a gentib⁹ deuote recipienda: ⁊ a
iudeis pro maiori parte in infidelitate re
manētib⁹ spernēda: quia magi qui gen-
tiles erant ipsum christū deuote quesie-
rūt ⁊ inuētū adorauerūt: sacerdotes aūt
iudeoꝝ audientes Christū natū ꝑ cele-
ste signū in nullo moti sūt ad ipsū que-
rēdum siue inueniendū. Sed tunc he-
rodes clā vocatis magis diligenter didi
cit ab eis temp⁹ stelle que apparuit eis.
Et mittēs illos in bethleē dixit. Ite ⁊ in
terrogate. ⁊c. Spōdet eni falsuꝫ obsequi
um. vt facilius eos decipiat. Et sic patet
secūda particula. ¶ Tertia particula di
citur magorum oblatio. Sequit eniꝫ in
tex. Qui cuꝫ audissent regē abierunt: ⁊
ecce

ecce stella quã viderãt in oriẽte añcedebat eos. &c. Et apertis thesauris suis obtulerũt ei mũera: aurũ thus ꝛ myrrhã. Obtulerũt ei aurũ tãq̃ regi: thus tãq̃ deo. myrrhã tãq̃ homini mortali ƀm Grego. prestantes ipsũ pro salute hominũ moriturũ: ƀm Aug. Chrysosto. aũt di.. Qd ꝛ si nõ itelligebãt quale mysteriũ ista gerebãt: vel qd significarent: dei tñ ꝓuidẽtia eos occulte mouẽte hoc ordinatũ est propter varia mysteria: q̊ꝝ ad p̄sens dico vnũ. Tria eni sũt in nobis. s. intellectus: affect⁹ ꝛ sensus. Primũ offerim⁹ cũ totã nostrã intelligẽtiã ꝛ sapientiam in dei obsequium captiuamus. ꝛ dedicamus: que sapientia auro designat: Teste Salomone q ait. Thesaur⁹ desiderabilis reqescit in ore sapiẽtis. Et Sapiẽtie. vij. dicit de sapiẽtia. Qd infinitus est thesaur⁹ hominibus. Secundo ꝟo offerim⁹ per feruorẽ charitatis ꝛ orõnis: que per thus significat. iuxta illud psal. Dirigatur oratio mea sicut incensũ in cõspectu tuo. Tertiũ aũt offerim⁹ per carnis mortificationẽ q̃ p myrrhã significat: tũ qꝛ amara. tũ qꝛ corpa a putrefactiõe p̄seruat: q̃ oĩa ꝯfirmant p Grego. di. Instruimur nato regi aurũ p qd significat sapientia offeramus in cõspectu ei⁹ sapientie lumine splẽdẽtes. Thus aũt p quod exprimit orationis deuotio offerimus deo per oratiõnũ studia vt redolere valeamus. Myrrham q̃ significat mortificationẽ carnis offerimus: si carnis vitia per abstinentiam mortificamus. Hec ille. Offeramus igitur cũ magis deo ꝛ salutari nostro ista spiritualia munera: ꝛ reuertamur non per viam peccatorum nostrorum: sed per aliam viam. s. virtutum in regionẽ nostrã celestẽ. s. patriam in ipsa habitaturi in secula seculorum Amen.

¶ Dominica prima post epiphaniaꝫ de amore dei erga creaturas respectu redẽptionis gubernationis ꝛ glorificationis propter que quilibꝫ excitari debet ad penitentiam. Sermo. xxviij.

In his que patris mei sunt oportet me esse. Scribunt hec ꝟba Luc. ij. c. ꝛ in euãgelio occurrẽtis dñice. Ultra amorem creationis omnipotentis dei fratres charissimi de quo in preterita dñica tractauim⁹ ad peragendã pniam videlꝫ incitantẽ. Restat in presẽtiaꝝ de amore redẽptiõis. gubernationis: ꝛ glorificationis: nõ mim⁹ ad ipsã pniaꝫ ipellẽtẽ iure tractare. Quis eni nõ excitet? Quis nõ moueat ad. offensiones ipsius dimittẽdas: q nos pditos ꝛ dãnatos incarnatione ꝛ sanguinis effusione filij sui mirabiliter redemit: q nec per nos nec p aliũ redimi poteram⁹. Ait eni Aug. sup psal. lviij. Mortu⁹ est xp̄us inter man⁹ iudeoꝝ. ꝛ redemit multitudinẽ gẽtiũ. Et sup psal. xcv. Uẽdere homines se potuerũt: sed redimere nõ potuerunt. Uenit redẽptor ꝛ dedit preciuꝫ: fudit sanguinẽ suũ: ꝛ emit orbẽ terrarũ. Qua ꝓpter idẽ ipse in libro de ꝟbis apli sermõe. xx. iquit. Ex prima trãsgressiõe primi hoĩs vniuersũ gen⁹ humanũ natũ sub obligatione carnis peccati victor diabolus possidebat. Si eni sub captiuitate nõ teneremur redẽptione nõ indigeremus. Uenit ad captiuos nõ captus venit ad captiuos redimẽdos nihil in se captiuitatis hoc est iniq̃tatis hñs: sꝫ i carne mortali p̄ciũ nr̃m portãs. Si eni carnẽ mortalẽ nõ hẽret: vñ in ꝟbo sanguinẽ quẽ ꝓ captiuis fũderet? Ille aũt qui ad captiuitatẽ nr̃am venit in similitudineꝫ carnis peccati. nõ cũ carne peccati venit: venit ꝟo caro sed nõ peccati caro. Hec ille. Idcirco redẽptor noster nat⁹ i mũdũ ab initio natiuitatis sue vsq̃ ad corporalis vite cõsumationẽ ꝓcurauit salutẽ nostrã: qd maxĩe ostẽdit ex euangelio hodierno: qꝛ cũ esset annoꝝ. xij. relictis parẽtibus ipsũ eẽ in comitatu existimantib⁹ ꝛ regrẽtib⁹: inuenerũt illũ in tẽplo sedẽtẽ in medio doctoꝝ audiẽtẽ illos ꝛ interrogãtẽ. Mater aũt ei⁹ dixit ad illuꝫ.

Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pr̄ tu⁹ ꝛ ego dolentes querebam⁹ te. Et ait ad il los: Quid est ꝙ me querebatis. Nescie batis q̄: vt. s. dicit thema nostrū in his que patris mei sūt oportet me esse. i. insi stere ad redēptionē mūdi ꝛ salutē aiarū ad que misit me pr̄ meus. ¶ Tria igitur in isto sermone cōsiderabim⁹ peccato- res ad agēdū pniam incitantia: quorū Primū dicet redemptionis modifica- tio. Secūdum vero angelice custodiuo nis ordinatio. Tertiū dicet sublimis glo rificationis pparatio.

¶ Pars prima huius sermonis in qua mod⁹ hūane redēptiōis mire declarat.

P Rīo igit in isto sermōe ꝗ mi rabilis ꝛ attrectatiuus. fuerit mo dus nr̄e redēptiōis ad peccato- res ad pniaꝫ ꝓuocādos sūmo studio in sinuādū ē. Pro quo tres ꝯclusiōes dn̄i Bo. in. iij. di. xx. ānotāde sūt. ¶ Prima ꝯclusio ē: ꝙ nulla pura creatura satisfa- cere potuit ꝓ redēptiōe toti⁹ hūani ge- neris: q̄ sic declarat. Si pure creatura esset q̄ satisfaceret aut eēt hō: aut nō hō Si eēt pur⁹ hō aut eēt pctōr aut debitor ergo nō potuisset eē mediator ꝛ recōci- liator. cū ipse indigeret recōciliatiōe. Si vo eēt nō hō. sed ꝓ hoie nō debet satis facere nisi hō: q̄ ad eū ptinet satisfactio in quo fuit transgressio: ergo vꝫ ꝙ nulla pura creatura potuerit satisfacere. Pre terea satisfactio dꝫ ꝓportionari iniurie ꝛ offense: sed tanta ē iniuria ꝛ offēsa quan tus est ille cui infert: extra de sen. excō. i c. cuꝫ illo ꝛ. §. nos tamen in tex. ꝛ in glo. insti. de iniu. §. atrox. ꝛ in plib⁹ alijs lo- cis. Cū igit deus sit infinit⁹. offensa ꝛ in iuria p hoiem deo illata fuit infinita: sed nulla creatura ꝛ eius operatio est infini ta: ergo cū finiti ad infinitū nulla sit pro portio. iij. ꝛ. viij. Phisi. nulla pura crea- tura potuit satisfacere pro ista offensa. Ampli⁹ nō min⁹ obligamur deo ꝓ bn̄ ficio recreatiōis ꝗ ꝓ bn̄ficio creatiōis si igit pura creatura gen⁹ humanū re demisset: tantū essem⁹ obligati sibi quā tum nostro creatori. ergo tantum tene- remur diligere creaturam ꝗtum crea- torem. Si igitur impossibile ē nos ad hoc obligari: ipossibile fuit purā creatu raꝫ satisfacere ꝓ toto genere humano. ¶ Ad quorū clariorē noticiā sciēduꝫ ꝙ duob⁹ modis reqrit satisfactio de iniu- ria. s. ꝛ de dāno. Si igit deus reqsisset sa tisfactionē ab humano genere. Aut re- qsisset ꝓ vtroqꝫ. aut ꝓ altero hoꝝ. Si ꝓ vtroqꝫ planū ē ꝙ impossibile ē aliquam purā creaturā satisfacere ꝓ humano ge nere. Preterea tā grauis ē iniuria q̄ in- fertur deo ob excellētissimā eius dignita tē ꝙ nulla pura creatura pōt recōpēsa- re aliquid illi equale. Si vo exigat satis- factionē de solo dāno cōdonādo iniuriā nec sic potuit ꝓ toto hūano genere satis facere aliqua pura creatura. Aut. n. illa creatura eēt hō: aut nō hō. Si esset hō: eū nullus purus homo possit equalere toti hūano generi. talis hō offerēdo se- ipsū dicēdū ꝙ nūꝗ recōpēsaret dānuꝫ qd Adā intulit corrūpēdo totū gen⁹ hu manū. Si esset nō hō: nec sic adhuc re cōpēsaret si pura creatura esset: ac si pos set nō tn̄ satisfaceret q̄a ad illud genus spectat satisfactio ad qd spectauit trans- gressio: ac si hoc posset nō tn̄ deceret: q̄ naturā humanā in statū pristinū nō re- uocaret. Esset enī ex hoc subiecta alij cre ature. Et ex hoc habet ꝙ nō solū nō pos set satisfacere deo si eēt alterius generis: sꝫ ēt nec si esset a deo assūpta ꝯueniret vt ꝓ humano genere satisfaceret. Et sic pꝫ prima cōclusio. ¶ Secūda ꝯclusio est ꝙ nullus adiutus gr̄a potuit satisfacere plene ꝓ seipso. Que sic declarat sꝫ Bo- na. ꝙ duplex ē satisfactio plena. s. ꝛ semi plena. Satisfactio plena est qn̄ fit satisfa ctio simul de iniuria ꝛ dāno. Satisfactio semiplena est qn̄ remittit iniuria ꝛ satis- factio fit pro dāno. Intellectū est igit ꝙ pro nullo peccato p qd fit auersio a deo potest satisfacere aliqs satisfactione ple- naria nec ꝓ se nec ꝓ alijs ꝓpter hoc ꝙ offensa ꝛ iniuria illa superexcedat puraꝫ creaturā. Si vo loquamur de satisfactio ne semiplena: ista videlicet in q̄ remissa

offēsa

offensa requirit emēda de dāno: sic discendū q̄ hō potest satisfacere ꝓ suo actuali nō aūt pro originali: cuius rō est triplex. Primo q: ad hoc q̄ fiat satisfactio: necessariū est q̄ fiat dāni recōpensatio sed ꝓpter originale pctm̄ quilibet habet necessitatez moriēdi: ergo si debet satisfacere deo ꝓ originali pctō tenet reddere aīaz ꝓ aīa: sed quilibet ē mortis debitor ꝓ originali pctō. ergo nō videt q̄ aliqs q originale pctm̄ ɔ̄xit possit vnq̄ satisfacere pro illo. Scdo q: pctm̄ actuale dicit deprauationē volūtatis: originale aūt deprauationē nāe. In hoc aūt differt deprauatio nāe a deprauatiōe voluntatis quia corruptio voluntatis respicit ipsam ꝑsonā vt est indiuiduū: sꝫ corruptio nāe vt ē alteri⁹ principiū. Impossibile igit fuit q̄ aliqs pro originali pctō satisfaceret: nisi olo ab originali pctō mūd⁹ esset: nisi hēret grāz cōem cuius plenitudo nata est in alios redūdare: t talis nō potuit esse nisi q esset de⁹ t hō. ergo. tc. Tertio q: voluntas ē vertibilis: t corruptio in ea existens est de facili mobilis: q: vō natura vno mō mouet corruptio existēs in ea difficile mobilis: qm̄ igit deordinatio voluntatis introducta ꝑ actuale ē ꝑsone singularis t facile mobilis recōpēsari pōt ꝑ vsū grē gratū faciens q̄ respicit ꝑsonā singularē: q: vō deprauatio nature respicit ꝓpagationem nature t in naturam cōem: t vlterius eradicari nō potest oīno: ideo pro damno illato nemo potest satisfacere per gratiam singularis persōe: illa eni nō tollit omnino originalis pcti radicē ab eo in quo ē nec per se: nec ꝑ vsū suū: t ideo nō pōt oīno tollere reatū t obligationē: sed solus ille q ē deus t homo sicut dictū est. Et sic patet secūda cōclusio. ¶ Tertia cōclusio est q̄ deus genus humanū potentia absoluta. q̄tnm' in se ē absq̄ dubio potuit liberare alio modo t saluare: Et dicit hugo de sancto victore in li. de sacramentis Cuius dictū recitat magister in littera. in. iij. di. xx. Cuius ratio est q̄ potentia dei nō est limitata: t sicut solo nutu mētis t imperio volūtatis potuit creare: ita etiaz potuit reparare. Unde Leo papa in quodam sermone in ramis palmaꝝ inquit Oipotentia filij dei que propter eādem essentiā est equalis patri: potuisset liberare genus humanū solo iperio volūtatis sue. t Greg. expressius. xx. li. mora. hoc asserēs ait. Qui nos fecit existere ex nihilo reuocare ēt sine morte t passiōe sua potuisset. Unde Aug. x. de trini. vt habetur a magistro in. iij. di. xx. inqt. Si q̄rat vtrū alio mō potuisset reparari gen⁹ hūanū quā per mortē filij ei⁹: dicimus t aliuz modū ei fuisse possibilē cui⁹ potestati cūcta subiacēt. ¶ Aduertēdū tn̄ q̄ si loq̄mur de potētia dei ordinata respectu generis humani repati t liberati: q: determinauit deus sibi posse ad hāc viam tm̄ ad cōuenientiorez. nō potuit alio modo gen⁹ hūanū reparari. vnde t Aug. seqtur in predictis verbis di. Sz nostre miserie sanande nullū modū fuisse cōuenientiorē: nec oportuisse. Et etiaz Leo papa sequit verbis ꝑdictis: qm̄ dixit potuisset liberare gen⁹ humanū solo iperio voluntatis sue: nisi. s. diuinis opib⁹ marie ɔgruisset: vt neqtie hostilis aduersitas eo quo vicerat vinceret. Unde t Ansel. i li. Cur deus hō ait de Cristo Nō potuisset transire calicē nisi biberet illū: nō quin posset vitare mortē si voluisset: sed quia impossibile fuit aliter saluare mundū. Quod ɔfirmat pater noster Ambro. di. Tātū fuit pctm̄ nostrū vt saluari nō possem⁹. nisi vnigenitus dei fili⁹ moreretur pro nobis debitorib⁹ mortis t glo. sup illud ad Heb. ij. Decebat auctorē salutis eoꝝ per passionez cōsūmare tc. sic inquit. Nisi xp̄s non moreret hō nō redimeretur: nō redempt⁹ autē per nos frustra fuissent omnia facta. Que ēt confirmari videntur ꝑ dictū dn̄i nostri Lu. vlti Oportebat pati Christū t resurgere a mortuis tc. Quare autem sic decreuit deus fuit cōueniētia sue potentie sapie: t iustitie: nec nō t mīe: que melius t expressius seruare non potuit vt patet ex supradictis l sermōe natiuitatis domini. ¶ Ad quoꝝ ēt clariorez noticiā t

clementiā dei magis explicādā aducrtē-
dū q̄ modū istū vltra ceteros debuit de
us acceptare tāq̄ʒ nobilissimū iter oēs q̄
excogitari pn̄t. Fuit.n. acceptabilissim⁹
ad placādū deū prudētissim⁹ ad expu-
gnādu3 gn̄is hūani inimicū. cō gruētissi
m⁹ ad curādū morbu3 ⁊ efficacissimus
ad attrahēdū gen⁹ hūanū. ¶ Primo
dico q̄ fuit acceptabilissim⁹ ad placādū
deū. ꝑpter qd dicit Ansel.ij.li. Cur de⁹
hō: Nihil asperi⁹ ⁊ difficili⁹ pōt hō pa
ti ad honorē dei spōte ⁊ nō ex debito q̄ʒ
mortē. Et nullaten⁹ pt seipsū magis da
re hō deo q̄ʒ cū se morti tradit ad hono
rē ipsi⁹. Et hoc ē qd dr̄ ad Eph.iiij. Tra
didit semetipsū oblationē ⁊ hostiā deo i
odorē suauitatis. ¶ Scd̄o fuit prudētissi-
m⁹ ad vicēdū aduersariū nr̄3. Decebat
eni. vt xp̄s sua prudētia supāret diabolū
sicut diabol⁹ sua astutia decepit hoiē3 p̄
mu3 iuxta illud Job.xvi. Prudētia ei⁹
ꝑcussit supbū. ⁊ vlt.c. Nūqd poterit ca-
pe leuiatā hamo. q.d. imo ꝑpter qd dic
Ansel. vbi.s. Venit redēptor ⁊ vict⁹ est
deceptor tetēdit muscipulā crucē suā: po
suit ei quasi escā sāguinē suū. ¶ Tertio
fuit cōgruētissim⁹ ad curādū morbum
p̄ni⁹.n. peccauerat p supbiā: gulā: ⁊ ino
bedientiā: sicut di. Greg. Voluit eni assi-
milari deo p sciētie sublimitatē: gustare
ligni suauitatē ⁊ trāsgredi p̄cepti diuini
limitē. Et qm̄ curatio hēt fieri p ꝯtrariū
iuxta illud.ij. Ethi. Medicine hn̄t fieri
p ꝯria: idō mod⁹ satisfaciēdi fuit ꝯgruen
tissim⁹ p abiectionē hūiliationē3 ⁊ diuine
volūtatis ipletionē: que oīa reluxerūt in
ipsius xp̄i passione. Juxta illud aposto
li ad Phil.ij. Hūiliauit semetipsū.s.o.
v. ad mor. mortē aūt cru. ¶ Postremo
fuit efficacissimus ad attrahēdu3 genus
hūanū. Nō eni decuit aliter ipsū salua-
re nisi saluo volūtatis arbitrio: quo saluo
nō potuit de⁹ hoiē3 magis attrahere ad
amorē suū q̄ʒ sustinēdo p eo crucis pa-
tibulū. Qua ꝑpter dixit ipse Jo.xij. Et
ego si exaltat⁹ fuero a terra oīa traham
ad me ipsū. Et Hugo d̄ arra spōse inq̄t.
Vt ondēderet tibi q̄ʒtū te diligeret nō nisi
moriēdo a morte te liberauit: vt nō tm̄
pietatis ipēderet bn̄ficiū: verū etiā chari
tatis affectū mōstraret. Que et̄ ꝯfirmat
Aug⁹.x. de trini. ⁊ recitat mgr̄ vbi.s. di.
Quid est eni q̄ tātū mētes nr̄as erigit
⁊ ab imortalitatis despatiōe subleuat q̄ʒ
q̄ nos tāti fecit deus vt eius fili⁹ imuta
biliter bonus i se manēs qd erat: ⁊ a no
bis accipiēs qd nō erat dignatus nostr̄
iire ꝯsortiū mala nr̄a moriēdo pferret.
Et in li. Cur qm̄ ⁊ quō deus hō .c.ix ait.
Grās igit̄ oīpotēti deo agim⁹: q̄a sicut
cecidimus grauiter releuati sumus mi
rabiliter ⁊ m̄iam oē debitū trāscēdētem
p mediatoris morte repim⁹ Nēpe q̄d
misericordi⁹ intelligi valet q̄ʒ cū pctōre
dānato eternis tormēnt̄ ⁊ vn̄ se redimat
nō hn̄ti. de⁹ pr̄ dicit. Accipe vnigenitu3
meū ⁊ da ꝓte. Et ipe filius. Tolle me ⁊
redime te: q̄si eni3 hoc dicūt qn̄ hoies
ad xp̄ianā fidē vocāt: ⁊ trahunt. Quid
vtiq̄ʒ iusti⁹ q̄ʒ vt illud cui dat̄ p̄ciū ma-
ius oī debito oē pctm̄ dimittat illi. q hoc
debito donat effectū. Hec ille. Que etiā
declarat Hieroni in epl'a ad Damasū pa
pā de filio ꝓdigo di. Que aūt maior pt
eē clemētia. q̄ʒ vt fili⁹ dei hois fili⁹ puta
ret: decē mēsiū fastidia sustineret partus
expectaret aduētū. inuolueret̄ pānis: sbij-
ceret̄ parētib⁹ p singulas adolesceret eta
tes. Et post ꝯtumelias vocū: alapas: fla
gella.: crucis q̄q̄ʒ p nobis ferret maledi
ctum vt nos a maledicto legis absolue-
ret: patri factus obediens vsq̄ʒ ad mor
tem: vt id opere compleret quod ante
ex persona mediatoris fuerat dep̄catus
di. Pr̄ volo vt quō ego ⁊ tu vnū sum⁹.
ita ⁊ isti i nobis vnū sint: ergo q̄r ad hoc
venerat: vt qd erat ipossibile legis. q̄r ne
mo ex ea iustificabat̄ ineffabili m̄ia vin
ceret: publicanos ⁊ pctōres ad pn̄iā3 p
uocabat. Cōuiuiū q̄q̄ʒ eorū expetēs vt i
cōuiuio doceret̄: sicut manifestū eē pote
rit ei q euāgelia sollicita mente plegerit.
Quō ⁊ cib⁹ ⁊ pot⁹ ⁊ deambulatio ⁊ vni
uersa que gessit in terris salutē hoiu3 p
curaret. Hec ille. Et idō xp̄us in sua pas-
sione ꝑpter nostrā salutē ⁊ ad ondendā
suam

ſuam in finitam bonitatem tria ſingula/riter fecit. Primū ē ſollicita inquiſitio. Scdm alta crucifixio. Tertiū amoroſa clamatio. ¶ Primū qḋ fecit xp̄us pro redēptione nr̄a: vocat̄ ſollicita inqſitio: Trib⁹ eni modis pōt cognoſci qn̄ quis diligit rē pditā. Pri̇o qn̄ nō aliq̄ nē mit tit ſed ſolus ipſe reqrit. Scḋo qn̄ longū iter facit. Tertio qn̄ multos labores ſuſti net. O bone Jeſu tu pdēs aiam nr̄am ſpōſam tuā: ppter pctm̄ primorū paren tū expulſā a regno celorū volēs oſtēdeī quātū ipſā amabas: ī his trib⁹ actib⁹ te ipſū pſtituiſti. Nō eniz miſiſti angelos nec archangelos: ſed tu met a ſūmo ce/lo/ cū multis laborib⁹ ꝛ dolorib⁹ aiam pditā queſiſti. O qs explicare poſſet la/bores ꝛ dolores quoſ redēptor nr̄ in i'lis trib⁹ annis p nostra redēptiōe portauit Ipſe eniz fecit ſicut bon⁹ paſtor. de quo Luce. xv. c. dr̄. Quis ex vobis hō q hȝ cētū oues: ꝛ ſi pdiderit vnā ex illis: nō/ne dimittit nōagīta nouē ī deſerto ꝛ va dit ad illaȝ que pierat? Sic fecit xp̄us q xcix. pecudib⁹ dimiſſis. i. nouē choriſ āge lorū: queſiuit cēteſimā pecudē. i. naturā hūanā cū ſudorib⁹ ꝛ humeris ſuis im/poſuit ꝛ hoc fuit qn̄ tulit crucē humeris ſuis p peccatis noſtris. Unde Ber. ad/mirās cl⁹ infinitā miſericordiā ꝛ pietatē dicit. O nate dei quo tua deſcēdit hūili/tas. Quo tua flagrauit charitas ꝛcete. O piiſſime Jeſu infinite potētie ꝛ miſeri cordie: quid vadis inquirēdo? Audi ipȝ reſpōdentē. Ego q̄ro aiam tuā: ego q̄ro te pditā: ego quero te vlceratam. Reuer tere ergo ad eū aīa mea quia ipſe ſuſci/piet te. ¶ Secūdum fuit alta crucifixio O aia indurata ꝛ deſperata: ſi parua ti/bi videntque dicta ſūt: vade ad arborez ſancte crucis ꝛ interroga illū quē detinet cū tāto dolore ꝛ merore ꝛ dic ei. O amā tiſſime iuuenis quid facis in iſto horren do patibulo? Cur in altū aſcēdiſti? Et ip ſe reſpōdebit tibi. Ego in iſto ſupplicio expecto te anima mea: in altuz aſcēdi vt oēs me viderēt: brachia extēdi: vt om/nes ad me veniētes ſuauiter āplecterer

Confirmat iſta Lact. in. iiij. di. inſti. ad uer. gentes rōnē reddēs: quare in altaȝ crucē aſcēdit dī. Illa quoqȝ p̄cipua fuit cauſa: cur de⁹ crucē maluerit: quia illa eū exaltari fuit neceſſe oībuſqȝ gētib⁹ paſ ſionē dei noſceſcere. Nā qm̄ is q panbu lo ſuſpēdit̄ ꝛ eō ſpicu⁹ ē oībus: ꝛ ceteris eſt altior: crux poti⁹ electa eſt q̄ ſignifica ret illū tā cōſpicuū tāqȝ ſublimē futuruȝ vt ad eū cognoſcēdum pariter ꝛ colen/dū cūcte natiōes ex oī orbe ꝯcurrerent Deniqȝ nulla gēs tā inhūana eſt. nulla regio tā remota: cui aut paſſio eius: aut ſublimitas maieſtatis ignota ſit. Extēdit ergo in paſſione man⁹ ſuaſ orbēqȝ dimē ſus eſt vt iam tūc oñderet ab ortu ſolis vſqȝ ad occaſū magnū ppl̄m ex oīb⁹ lin guis ꝛ tribub⁹ ꝯgregatū eſſe ſub alas ſu as: vētūrū ſignū illud maximū atqȝ ſub lime frōtib⁹ suis ſuſcepturū: cui⁹ rei fi/gurā iudei etiā nūc exhibēt cū limīa ſua de cruore agni notāt. Hec ibi. ¶ Scḋz qḋ fecit eſt amoroſa clamatio: q2 clama uit a cruce ad pīez. Luc. xxiij. Pr̄ igno ſce illis ꝛc. Clamauit ſitio. Et qd ſitit do min⁹ Jeſus niſi ſalutē tuā? Reuertere. ergo aīa mea: quia ipſe clamās vocat te Unde Ber. ait Aſcēdit in altū vt lōgius audiret: fortiter clamauit vt nullus excu ſaret: clamori lacrymas addidit vt ho/mo cōpateret. ꝛc. Et ſic patȝ prima parſ huius ſermonis.

¶ Pars ſecūda hui⁹ ſemonis ī q̄ po/nit altus dei amor erga creaturas vide/licet angelice cuſtoditionis.

Ecūdo in iſto ſermōe declarat[ur] f alt⁹ amor dei reſpectu angelice cuſtoditionis. q̄ etiā nos excita re habet ad pniam pagēdā. Poſtq̄ȝ.n. oīpotēs de⁹ aiam creauit. ꝛ pditā reſtau rauit: miſit angelos ſuos ad ipſā aſſociā dā. Ezech. xxiij. nobis loq̄t dn̄s dicens Ecce ego mittā angelū meū q pducat te ꝛ cuſtodiat te in via: ꝛ itroducat te ad lo cū quē pparaui nō ſolū aiam iuſtorum ꝛ amicorū ipſi⁹: ſed etiā cuiuſcūqȝ peſſi mi peccatoris. put Hiero. ſup Math. ait. Magna eſt dignitas aiaruȝ vt hēat

vnaqueqꝫ aīa ab ortu natiuitatis sue an
gelū ad sui custodiā deputatū Unde notā
dū ē ꝙ ab ortu natiuitatis intelligit qñ
creat̄ ⁊ īfūdit̄ aīa. Dicit nāqꝫ dñs Bōa.
in.ij.di.xj.sup litteram. ⁊ Allex. de al. in
Secūda pte sūme ⁊ etiā Archidiaconꝰ
sup.c.firmissime.de ɔse.di.iiij. ꝙ duplex
est natiuitas.s.in vtero ⁊ ex vtero Pria
est qñ aīa creat̄ simul ⁊ infūdit̄ corpori
Secunda qñ hō exijt de ventre matris
Angelꝰ vō deputat̄ hoi a pma natiuitate
s.in vtero nō ante: nec debuit etiam dif-
ferri vsqꝫ ad secūdā. Rō huiꝰ ē s̄z. Bo.
vbi.s̄. q: ista custodia respicit pncipaliꝰ
spm̄ ꝙ̄ corpꝰ. Et ideo nō debet speciale
angelū ad sui custodiaꝫ habere anteꝙ̄
spiritus infundat̄: nec debet etiā differri
q: extūc potest eaꝫ defēdere ⁊ adiuuare
Preterea notare debes ꝙ angelꝰ non
deserit hoieꝫ obstinatū in peccatis vs
qꝫ ad mortē. de q̄ Bona. vbi.s̄. assignat
talē rationeꝫ. ꝙ ꝑnior. ē bonꝰ angelꝰ ad
adiuuādū: ꝙ̄ malꝰ ad perdēdū s̄z malꝰ
hominē quātūcūqꝫ sāctū nō deserit vsqꝫ
ad morteꝫ: sic ⁊ bonus quātūcūqꝫ scele
ratū nō derelinquit vsqꝫ in finē est tamē
sciēdū ꝙ duplex est effectus in homine
angelice custodie. Unus respectu boni
acquirēdi ⁊ seruandi. Aliꝰ respectu mali
deserendi ⁊ vitādi. Quantū ad primum
effectū deserit angelus obstinatum: sed
quātū ad secūdū nō. Et sic patet ꝙ lar
gissimus dator omniū bonorū tam sol-
licitā curā gerit ꝓ salute nostra propter q̄
Augꝰ in libro soliloquiorū ad deū: au.
c.xxix. Facis domine angelos tuos spiri
tus sup me: quibꝰ mādasti vt custodiāt
me in oībꝰ vijs meis: ne forte offēdā ad
lapidē pedeꝫ meū. Hi sūt custodes sup
muros noue hierusalē ⁊ mōtes i circu
itu eiꝰ: vigilātes ⁊ custodientes vigilias
noctis super gregem suum neqñ rapiat
vt leo aīas nostras dum nō eēt ille qui
eripet ille antiquꝰ aduersariꝰ nr̄: q quasi
leo rugiēs circuit q̄rens quē deuoret. hi
sūt ciues btē ciuitatis supne hierusalē ad
mysteriū missi ꝓpter eos q hereditatē ca
piūt saluꝫ vt eos liberēt ab inimicis suis
⁊ custodiāt i oībꝰ vijs suis: cōfortēt q̄qꝫ
ac moueāt ⁊ orōnes filiorū offerāt i cō-
spectu maiestat̄ tue. Et iterū. magna sūt
dñe bñficia tua qbꝰ nos honorasti: dāa
nobis angelos tuos in ministeriū nr̄m.
Declaras eni nobis qcqd celi ābitu cōti
net. ⁊ q̄si pua eēnt hec q̄ sub celo sūt: ni
si addēs ea q̄ sup celū sūt: Hec ille. Age
ergo pniam aīa mea: q: angeli custodiē
tes ad hoc te custodiunt: ⁊ ad hoc missi
sunt. Et sic patet secūda pars huius ser-
monis.

Pars tertia huius sermonis in qua po-
nitur alius amor dei ad rationalem crea
turā videlicet amor glorificationis.

Ertio in isto sermone tractat̄ d̄
amore dei respectu glificationis
cuiꝰ desiderio quilibet excitari
debet ad pniaꝫ pagēdā. Aperi ergo ocu
los tuos aīa mea ⁊ vide: q: oipotēs deꝰ
magis te diligit ꝙ̄ oēs hoies mūdi plus
ꝙ̄ pr̄: ꝙ̄ mr̄: ꝙ̄ filij: ⁊ sic de alijs trāscur
rēdo: q: nō tm̄ bona corpalia: naturalia
⁊ tēpalia sed bona inaudita inuisibilia: in
finita: icōphēsibilia: si reuersa fueris ad
eū tibi ꝑparauit. Unñ Esa.xliiij. ⁊ prīe ad
Chor.ij.dr̄. qd̄ oculꝰ nō vidit: nec auris
audiuit: nec in cor hois ascēdit q̄ ꝑpara
uit deus diligētibꝰ se. Tpales eni res s̄m
Aug. sup psal.cix. Nemini cōferūt verā
felicitatē: q: nō exigūt insatiabilē cupidi
tatē. Qui biberit ex hac aqua sitiet iterū
vñ orat̄ ipse li. de salubribꝰ documētis
di. Nihil vos terreat mūdi īfelicitas. qa
si istā felicitatē mūdanā sancti dei oēs ti
muissent: ꝑpetuā felicitatē nō hērēt. si fe
licitas huius mūdi diligit̄ hec ꝑpetua nō
inuenit̄. Ad ꝑpetuā felicitatē tēdamꝰ vbi
patriā ⁊ parentes hēamus: patiētissime
huiꝰ mūdi mala ꝓ xp̄i noie toleremus.
Quid ē qd̄ toleret̄ cōtra illud qd̄ nobis
ꝓmittit̄ apl's vo inqt. Nō sūt cōdigne pas
siones huius mūdi ad futurā gliam que
reuelabit̄ in nobis. Nulla nos terreat ꝑs
sura. nulla calamitas frangat. Hec ille.
¶ Ad cuius veritatis testimoniuꝫ legit̄
de thais meretrice in sua legēda: ꝙ cuꝫ
ɔuertisset eā abbas Pānutius dimissis
preteritis

preteritis vitijs: ac his q̄ lucrata fuerat i medio platee cō bustis: in carcere stetit quousq̄ p̄dict⁹ abbas vidit in celo lectū p̄ciosissimū: que tres virgines ,p thaide custodiebāt: que in pace quiit tribuens spm̄ deo. Ibi eni vt ait Ber. erit rōni plenitudo lucis: beatitudo pacis: memorie ptinuatio eternitatis. Ergo sedula mēte reuolue z psidera diligēter peccatrix aia quāta reph̄en sione digna es cū dura efficeris ad dimittēdas offēsas creatoris: redēptoris: z glorificatoris tui. Reuertere igit ad eū q te tāto amore dilexit: q cū pa. z f. s. suo glorios⁹ viuit z regnat in secula seculorum Amen.

¶ Dñica secūda post epiphaniā de ipedimēto pnie prio qd̄ ē ipedimētū infidelitatis. Sermo. xix.

Hoc fecit initiū signoꝝ Jes⁹ z manifestauit gloriā suā z crediderūt in eū discipuli ei⁹. Scribūt hec verba Jo. ij. z in euangelio occurrētis dñice. Infirmitates cu rāde frēs charissimi nō aliter curāt nisi p medicinas cōtrarias. iuxta illud. Grego. Cōtraria cōtrarijs curant vt calida frigidis. z frigida calidis. Qd̄ cōfirmat phus. ij. Ethi. di. Medicin e h̄nt fieri p ɔ̄ria. Quia igit antiqu⁹ ille serpēs hūani generis inimic⁹: vidēs hoīe illuc posse cōscēdere p humilitatē: vnde ipse p sup biā corruerat cōfirmatus in dei odio et in fi inuidia sēp querit nos p̄cipitare: z ad baratrū vbi ipse ē deducere p frequē tationē pctōꝝ mortaliū. Sȝ q ga scit nos p pniam in hac vita posse resurgere: conatur multis modis in ipsis nos ligare: z ne resurgam⁹ ipedire: vt in eis moriēdo secū faciat in eternū pire. Idcirco p⁹ tanta predicta de pnia existimaui aliqd breuiter ptractare de his que alligāt reti nēt z ipediūt ipsos pctōres ne ad pniaꝫ resurgāt: ɔ̄ferēs ex scripturis sacris cōtra alia remediū oportunū. Quoꝝ ipedimētoꝝ maximū z principale ē infidelitas ad quā extinguendā poptime valet ɔ̄sideratio miraculoꝝ. In ista dñica cōgrue decreui de ipso impedimēto infidelitatis cū remedijs suis ptractare. Qui pp occurrit euāgeliū opportune ad ,ppositū nostrū: de inito miraculorū domini nostri facto in mutatiōe aq̄ in vinū: vn̄ bn̄ dicit vba ,pposita Hoc fecit initiū signoꝝ Jesus. In p̄sentiaruȝ igit de ipedimēto infidelitatis cū sua remediatione tractātes tria cōsiderāda occurrunt Quoꝝ Primū dē bonoꝝ z maloꝝ occasio. Secūdū vō speculatiua cōsideratio. Tertiū aūt miraculoꝝ remediatio. ¶ Pars prima hui⁹ sermōis in qua ḋclarat q sicut fides ē oium bonoꝝ fūdamētū ita infidelitas ē cā oiuȝ maloꝝ.

Primo igit in isto sermone ɔ̄siderare ɔuenit: q sicut fides ē fūdamētū oiuȝ bonoꝝ nostroꝝ: ita infidelitas ē fūdamēn̄ oiuȝ maloꝝ. Admirās aūt tātā diuersitatē hoīum tā diuerse opantiū. Quidā bn̄. alij. melius nōnulli optie: alij male. qdam pei⁹: nōnulli vō pessime. Et finalit inemo q̄sta diuersitas nō causat nisi a diuersitate fidei. Et Quis oēs dicāt se credere nō tn̄ oēs illa q credūt practicāt: inuestigāt: cōtēplant: z considerant. Ex cuius consideratiōis defectu oritur peccatorū occasio pnie obliuio: z bonorum operuȝ defectio. Que q̄ vera sint ,pbatur per rationē auctoritatem: z exemplū. ¶ Primo ,pbatur per rationem sic. Phus in libro de sensu z sensato z in. iij. de aia inquit. Nihil est in intellectu qn̄ prius fuerit in sensu: qd̄ intelligēdū ē p mordialr. z de his que cognoscuntur per viam cōmunē z nālez. Ea,pter phs p°io posteriorū ingt: q oia nr̄a cognitio ortū hȝ a sensib⁹. Qd̄ enim, minime sentimus naturaliter nō cognoscim⁹: q si p intellectū ñ cognoscit: nec ēt p volūtatē amatq vt ipse ait in. iij. de aia. Volūtas non fert nisi in p cognitū. Et Aug. x. de trini. c. p°io. Firmissime nouim⁹ nō nisi nota

amari posse. q si nõ amat nec ēt ꝓpter illō aliqd boni opat. Cū igit due sint vie salutꝫ nr̄e s̄m ꝓphetā .s. declinare a ma/lo ⁊ facere bonū. Si volum⁹ bn̄ agere ⁊ ꝯtutib⁹ isudare: necesse ē bonū ⁊ p̄miū ꝑꝑ qd facim⁹ cognoscere: q2 finis mo/uet agēte ad opandū .ii. phi. Sꝫ ipsi bo nū supnū ⁊ felicitatē eternā nō possum⁹ nāliter cognoscere: ergo necesse ē vt co gnoscam⁹ supnāliter: ⁊ h̄ ē p fidē. Quā ta ergo erit fides tua: tāta erit cognitio: ⁊ tātus erit amor ⁊ affectio: quanta erit cognitio ⁊ quāta erit affectio tāta erit ꝟtu tis opatio: ergo a p̄io ad vltimū quāta erit fides tāta erit opatio. Rursus p eā/dē rōnez penā eternā malā eē ⁊ acerbis/simā nāliter cognoscere nō possum⁹: er go supnāliter p fidez. Si ergo volumus pctā deuitare necesse ē penā ad quā pctā inducūt cognoscere ⁊ tāta erit pcti deui/tatio quanta erit pene cognitio. Si er/go ista cognitio nō h̄etur nisi p fidē quā ta erit fides: tāta erit pctōꝝ oditio: nec/nō ⁊ maloꝝ effugatio: pꝫ ergo p istā rō nē opa bōa ⁊ mala ꝓcedere a ꝓfectu ⁊ ⁊ defectu fidei. ¶ Scdo ꝓbat p auctēs Aug. di. Fides mēsurat actiōes. ⁊ aucta te Lactā .ij. di. insti. aduer. gē di. circa p̄i cipiū. Nā dū existimāt nulli deo nos eē cure aut p⁹ mortē nō esse futuros: totos se libidinib⁹ adijciūt. ⁊ dū licere sibi pu/tāt. hauriēdis voluptatib⁹ sciēter icūbūt p quas impudētes laqueos morꝫ incur rūt. necnō Cipriani sic di. Nemo cō si/derat qd metueret ꝯscia nr̄a si crederet q q2 nō credit oīno nec metuit: si autē crederet ⁊ timeret: si timeret ⁊ caueret. si caueret euaderet. Probat ēt p auctem scriptuꝛ sa. nā Moyses dicit Nu. xx. Quia nō credidistis mihi vt scīficaretꝭ me corā filijs israel: nō itroducetis hos populos in terrā quā dabo eis. Item .ij. Parali. xvi. Prebet fortitudinē his q ꝑfecto corde credūt in eū. ⁊ c. xx. ibidē ⁊ Thobie .ii. Vitā illā expectam⁹ quā do min⁹ datur⁹ est his q fidē suā nūqꝫ mu tāt ab eo. Et Esa. vij. Si n̄ credideris n̄ ꝑmanebis .i. q2 in pctū rues. Ideo dr̄

Abachuc .ii. Iust⁹ in fide sua viuit ⁊ bn̄ operatur. Propterea dicebat. Iesus in euāgelio Ma. ix. ⁊ Luc. vij. Cō fide fi/lia: fides tua te saluā fecit. Scdm fidem vestrā fiat vobis mat. vj. ⁊ xv. O mulier magna ē fides tua fiat tibi sicut vis. Et Math. ix. Oīa possibilia sūt credēti .i. etiā si sint ardua ⁊ maxima Et Jo. iij q credit in eū nō iudicabit: qui nō credit iaꝫ iudicatus ē. Et iterū ibidē. Qui cre dit in filiū dei habet vitā eternam Qui aūt incredul⁹ est filio nō videbit vitam eternā: sed ira dei manet sup eū. Item Paul⁹ magnificat fidē di. Gras ago deo meo: q2 fides vr̄a ānunciat in vni/uerso mundo. ad Ro. i. ⁊ in. c. x. dicit. Corde credit ad iusticiā ore aūt ꝯfessio fit ad salutē. Et .ij. ad Cho. 13. ait si estis in fide christi vos ꝓbate per opa. Et ad Gal. ij. Nullus iustificabit ex operibus legis nisi p fidē: ⁊ ad Ephe. ij. Gr̄a sal/uati estis p fidē: ⁊ ad Ephe. vi. In oīb⁹ sumētes scutū fidei vt possitis oīa tela mi mici ignea extinguere. Et ad Hebre. xi. lapidati sunt secti sunt temptati sūt: i occisione gladij mortui sunt: circuierūt in melotis ⁊ in pellibus caprinis egētes angustiati: afflicti. quibus dign⁹ nō erat mūdus: ⁊ hec oīa fecerunt per fidem ⁊ Jacobi .ij. Quid proderit fratres si fidē quis dicat se hr̄e: ⁊ opera nō h̄eat nūqd fides poterit saluare eum ⁊ .i. Jo. v. hec ē victoria que vincit mundū fides nr̄a patet ergo dc̄a conclusio: per auctes. ¶ Tertio probatur per exēpliꝫ Pōat q quidā trāsiens p viaꝫ occurrit ei vn⁹ ei⁹ amic⁹ di. Ne transeas vlteri⁹ q2 ini mici tui hic parati sunt prope. vt te in/terimant: ille aūt si crediderit aufugiet sin aūt transibit ⁊ interficietur Sic eue nit nobis per viam pctōꝝ transeuntiꝭ bus venerūt prophete martyres ⁊ apli ⁊ deinum ipse christus nobis amicissi/mus: immo plus quam credi potest ⁊ clamauerunt omnibus pctōribus di. Ne transeatis per viam superbie. O su perbi: o auari per viaꝫ auaricie ⁊c. quia si sic inimicus vester diabolus glu/tiet vos

liet vos in infernū in illas tenebras ex/terioꝛes. Quare ergo nō fugim⁹? quare nō fugimus? quare istā vitā nō deuitamus? nō ob aliud nisi quia nō credim⁹. Rursus si ponatur q̄ vnus cupidus et auarus querēs ditari nūcios habeat di. sibi. Perge ad illā ciuitatē et multa pecūias lucraberis: nunquid si credet ad/ibit? imo cursu velocissimo nectardabit. sic a nobis bonū naturaliter desiderantibus quibus dictū est solā felicitatē esse in alia vita et ibi sūmū bonū esse. nō ob aliā causā euenit vt illō sūmū bonū cōtenatur nisi quia ānunciātibus nō credimus. Et sic patet predicta cōclusio per ratiōes: auctoꝛitates et exēpla. ¶ Si q̄reretur a me ,ppter quid fidei nostre tantis signis approbate nō credit hominū maxima multitudo: dicere cupiditatem et inoꝛdinatā terrenoꝛ affectionē huius rei solā cām esse: ,pbando sniam meam p̄ auctoꝛitatē Lactā. vij. li. di. insti. ad. g. ca. di. Interim necessariū puta admone re lectoꝛes q̄ hec n̄ sa que tradim⁹. pra ue vitiosos q̄ mentes: aut oīno nō intelligent: hebetat eni aciem coꝝ terrenis cupiditatib⁹ que sensus omnes grauāt imbecilles q̄ reddūt. aut si intelligent dissimulabūt tamē et hec vera esse nollēt: q2 trahuntur a vitijs et sciēter malis suis fauent: quoꝝ suauitate capitiūr et vtuf vi am deserunt: cuius acerbitate offēdunt. Nā quia auaritia et opū quedā inexplebili siti flagrant: q2 non p̄nt vēditis aut. clarg̃i que amant tenui cultu vitā dege re: sine dubio malūt id eē fictū q̄ deside riꝛo suis renūtiarē cogūt. Itē q̄ libidinū stimulis icitati: vt ait poeta. Insurias. ignē q̄ ruūt vnq̄ icredibilia nos afferrē di cūt. q2 vulnerāt aures coꝝ p̄cepta p̄tinētie q̄ eos illos a voluptatib⁹ suis ,phibet q̄ b⁹ aiam suā cū coꝛpe adiudicauerunt. Qui vo ābitiōe inflati aut amoꝛe potētie inflāmati. oē studiū suū ad acq̄rēdos hōnores mācipauerūt nec si solē ip̄i manib⁹ gestēm⁹. fidē accomodabūt ei doctrīe q̄ illos iubet oī potētia et honoꝛe cōtēpto hūiles vincere: atq̄ ita hūiles vt et accipere iniuriā possint et referre nolit: si acceperint hi suu hoiꝭ q̄ ꝫ veritatē claū sis oculis quoq̄ mō latrāt. Qui aūt sanī erūt et nō ita vitijs imersi: vt isanabiles sint et credēt his et libēter accedēt et q̄cūq̄ dicim⁹ aperta et plana et simplicia: et q̄d maxime op⁹ est: vera et inexpugnabilia illis videbūt. Nemo vtuti fauet nisi q̄ sequi pōt: sequi aūt nō facile est. oib⁹ hi p̄nt quos paupta et reꝝ indigentia exercuit et vtutis capaceo effecit. Nā si vtus est tollerantia maloꝝ: nō capiūt ergo virtutē q̄ semp in bonis fuerūt: q2 mala neq̄ experti sunt: neq̄ ferre p̄nt assuetudine et desiderio bonoꝝ. q̄s que solā nouerunt. Ex quo fit vt paupes et humiles deo credāt facil⁹ q̄ sunt expediti q̄ diuites q̄ sunt impedimētis plurib⁹ iplicati. imo vo cathenati et cōpediti serviūt ad nutū dn̄e cupiditati: que illos in extricabilib⁹ vinculis irretiunt nec p̄nt icelū aspicere: q̄ri mēs eoꝝ in terra prona humoq̄ defixa est. vtutis aūt via nō capit magna onera gestantes. Hec ille. Ecce ergo q̄ magnū ipedimentū ē infidelitas. Et sic patet ,ppositia cōclusio et ,pima pars huius sermonis.

¶ Pars secūda huius sermōis in qua ostenditur q̄ ex cōsideratione oīum creaturaꝝ debet infidelitati abrenuntiari.

Secundo in isto sermōe ad infidelitatē decoꝛdib⁹ peccatoꝝum diuellēdā ipsi ꝯsiderare debent ratiōes creatas huiūse p̄ncipiū: et mūdū esse factū: vt dicit Pheꝛo.ij. Et Bethau. et in principio de celo et mūdo. sed non ab alio nisi ab ipso deo. et p̄ hāc rōne venimus in cognitionē dei: sicut ,pbat Aristo. i. viij: phisi. ¶ Pmo viā cāe efficieñ quia est deuenire ad vnā cām que sit cā omniū et nō habeat cām super se. q2 aliter esset processus in infinitū q̄ non datur. Secundo via mot⁹ q2 nihil mouet se ipso. Et intellig: hic moueri educi de potentia ad actum. est ergo deuenire ad vnū imobile q̄d faciat oīa moueri. et iste ē deus de quo dicit Boeti. Qui manens imobilis dat cūcta moueri. Hoc ,p sup/

posito nota q̄ iste deus est summa sapientia: ⁊ intelligentia: ⁊ ideo omnia fecit propter aliquē finē: q2 oē agēs fm rōnē agit ꝓpter finē ait phs .ij. phi. ⁊ .ij. de aia. Si ergo queram⁹ quare fecit deus elemēta ⁊ fructus terre: ⁊ oia alia aialia nō ob aliud nisi vt ondēret suā potētiā ⁊ ad hoīs vtilitatē qui eis vtit ꝓpter qđ Aristo. ait .ij. phi. ⁊ .ij. de aia. Finis q̄ dāmō oiuz ē hō. Et ex hoc seqtur. hoīes esse nobilissimū oium rerū naturalium pp ipm creatarū. ¶ Rursus si q̄ratur quare fecit hoīem ⁊ velim⁹ dicere ꝙ ad hoc solū ꝙ in hac vita comedat: bibat: viuat: ⁊ finaliter moriat: vt videmus p experientiā ⁊ de ipo vlterius nō fit memoria: sequeret hoc falsissimū terram ⁊ elemēta: arbores ⁊ bestias nobiliores esse ipso hoīe: ⁊ q2 hoc est incōueniēs ⁊ nullaten⁹ verū ⁊ ꝯ phiaz naturalē que vult finē nobiliorē esse hīs que ordinata sūt ad finē vt ait Aristo. ij. phy. Idcirco oportet cōcludere finē nostrū esse alibi: ⁊ in futura vita ⁊ hoīem futurū eē immortalē ⁊ ppetuum: q2 frustra aliter cōditus eēt a deo: ⁊ de ceteris creaturis maior cura fuisset q̄ de nobis rō nabilibus qđ falsū ē. Hec oia trahunt ab illo pulcherrimo textu. Lac q ait in .vij. diui. i sti ad .gē. Quis ē eni tā iept⁹. vel tā ociosus vt aggrediat aliqđ facere frustra ex quo nullā vtilitatē: nullū comodū speret. Qui domū edificat: nō ió edificat. vt tm̄ modo dom⁹ sit: sed vt in ea possit habitari. Qui nauē fabricat nō ió opaz insumit: vt tm̄ nauis appareat: s3 vt in ea nauiget. Itez q vas aliqđ instituit aut format. nō ꝓpterea id facit vt tm̄ fecisse videat: s3 vt vas illud effectū capiat aliqđ necessariū. Silr cetera quecūq3 fiūt nō vtiq3 insupuacuū sed ad vsus aliqs vtiles laborantur. Mūdus igit a deo factus est nō vtiq3 ꝓpter ipsū mūdū. non eni aut calore solis: aut lune: aut aspiratione vētorū aut humore imbriū: aut alimonia frugū cū sensu careat indiget. Sed nec illud quidē dici potest ꝙ ꝓpter se fecerit mūdū q2 pōt esse sine mūdo sicut fuit antea. Et hīs oib⁹ que i eo sūt queq3 generant: deus ipse nō vtit. Appret ergo aiantiū eē mūdū ee ꝯstructū q2 rebus hīs qb⁹ cōstat aiantes fruūt que vt viuere ⁊ cōstare possēt: oib⁹ hīs necessaria tpib⁹ certis submistrāt. Rursus ceteras aiantes hoīs causa eē factas. ex eo clarꝫ ē q2 homini seruiūt ⁊ tutele ei⁹ atq3 vsib⁹ facte sūt. Et .j. Sicut ergo mūdū nō ꝓpter se de⁹ fecit: q2 comodis eius nō indiget sed pp hoīez q eo vtit̄ ita ip3 hoīez ꝓpter se. Que vtilitas deo i hoīe inqt Epicur⁹ vt eū pp se faceret. vt eēt q opa ei⁹ itelligeret: q ꝓuidēnam disponēdi: rōnes faciēdi: vtutē ꝯsūmēdi ⁊ sensu admirari: Et voce ꝓlog posset: Quoꝝ oium sūma hec ē: vt deū colat. Jo eni colit q hec intelligit is artifex rerū oium is vez patrē suū debita veneratiōe ꝓseqt q vtutē maiestat ei⁹ de suoz opum inuētiōe: iceptiōe: ꝑfectiōe metit qđ plan iuo arg. ꝑserit pōt: ⁊ mūdū hominis ⁊ hoīes sua cā deum fecisse: q̄ q oibus ex aiantibus solus ita format⁹ est vt oculi ad celū directi: facies ad deum spectās: vult⁹ cū parēte coia sint: videat q̄ hoīez de⁹ quasi porrecta manu eleuatum ad contemplationem sui excitasse. Hec ille. Et sic patet pars secunda huius sermonis.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua declaratur ꝙ ex miraculoꝝ cōsideratione infidelitas abijci debet.

Tertio i isto sermōe ad maiorē fidei ꝯfirmatiōne ⁊ ꝑdicti ipediméti ifidelitatis remotiōnē ꝯsiderāda ē multimoda miraculoꝝ opatio: q̄ qb⁹ dr̄ i themate nr̄o. Hoc initiū signorū fecit Jesus in Cana galilee. Nā talia nō nisi p deū fieri potuerūt. Ait Aug⁹. x. de ci. dei. c. xij. inqt. Quecūq3 miracula siue p āgelos siue qūcūq3 mō: ita vt uinit⁹ fiūt vt dei vni⁹ i q solo vita btā est cultū religionēq3 comēdēt. ea v̄o ab eis vel p eos q nos fm v̄itatē: pietatē q3 diligūt fieri deo ipo i illio opante credēdū ē. Neq3 eni audiēdi sūt: qui deū inuisibilē visibilia miracula opari negāt: cum

ipse

ipse mūdū fecerit quē visibilē negare nō possūt. quod igit mirabile fiti in mūdo pfecto min⁹ ē q̄ tot⁹ hic mūdus: celū ꝛ trā ꝛ oīa q̄ in eis sūt: q̄ certe fecit: de⁹ Sicut aūt ipse q fecit: ita modus q̄ hoc fecit ocult⁹ ē et incōprehēsibilis homi ni. Quis ista miracula visibiliū nāru vi dendi assiduitate viluerint: tn̄ cū ea sapi enter itueamur: isitatis rarissimisq3 mi ra sūt. Nā ꝛ oī miraculo qd̄ fit p ho/ minē mai⁹ miraculū ē hō. Qua ppter deus q fecit visibilia celū ꝛ terrā nō de/ dignat facere visibilia miracula i celo ꝛ in terra: quib⁹ ad se iuisēē colēdū excitet aīam adhuc visibilib⁹ dedirā: Hec ille. Uñ Ric. in. ii. de trini. loquēs ad deū di cit. Dñe si decepti sum⁹ nō nisi p te de/ cepti sum⁹. Nā tātis sūt signis firmata q̄ nō nisi p te fieri potuerūt. Et pbat per Aristo. in post pdicamētis vbi dicit: q͂ a priuatiōe ad habitū nō ē regressus per nām.. Si ergo priuat⁹ es visu nō potes illūinari nisi p op⁹ supnāle ꝛ diuinū. Si militer si mortu⁹ nō potes suscitari nisi p miraculū quare ergo dubitamus gre/ mio fidei credere ꝛ ei totaliter adherere cū sit tot ꝛ tātis miraculis pbatum ꝛ fir matū? Qd̄ si dixeris miracula nō eē fa/ cta. Rñdit. Aug. xxij. de ci. dei. c. v. dicēs Si ista miracula facta esse nō credunt: vnū nobis grāde miraculum sufficit q͂ sine vllis miraculis tot⁹ mūd⁹ credidit Hec ille. Qd̄ similiter dici pōt de mira culis factis dieb⁹ nr̄is p inclitū ꝯfessorē nr̄m Bernardinū q̄ tot ꝛ tāta fuerūt. vt in vehemētē stuporē totū mūdū induxe rint. O fides sancta. o fides catholica. o fides ortodoxa. o fides roborata. qs du bitat āplius tibi credere? certe nullus ni si a sensu ꝛ rōne alienat⁹ Naz miracula tot p te facta vidim⁹: palpauim⁹. audiui mus: q̄ nullaten⁹ negare possum⁹. Qd̄ si quidā serpētino venēo inflati negaue/ rint: vnū grāde miraculū miraculorū est: q͂ tot⁹ mūd⁹ vt ita loquar pedibus vnius pauperis fratris mortui psternit ꝛ inclinatur: ipsū adorāt reges ꝛ magni dn̄i. plati. ꝛ sūmi pōtifices. Credam⁹ er go indubitanter: ꝛ credendo amemus ꝛ amando deo fideliter seruiamus: ꝛ fi/ naliter salui glorificati erimus. in se. se. Amen

¶ Dominica tertia post Epiphaniam de duobus alijs penitentie impedimen tis. Sermo. xxx.

Um autem descendisset Jesus de mō te: secute sūt cū turbe mul te. Scribuntur hec verba ma. viij. c. ꝛ in euāgelio oc currētis dn̄ice. Ois chri/ sti actio fratres charissimi fuit nostra in structio ꝛ ois christi pdicatio fuit nr̄e sa/ lutis pcuratio. Ait eni Hiero. i epl'a ad Damasū papaz de filio pdigo. Manife/ stū eē poterit ei qui euāgeliū sollicita mē te plegerit quō cibus: ābulatio. pdicatio ꝛ vniuersa que gessit in terris salutē ho/ minū pcurarent. Hec ille. Que marie ostēdūt in euāgelio occurrēti. sup quo di cit Nicho. de lira. q͂ duplex est doctrina Quedā que nō excedit facultatē hūani intellectus: ꝛ illa debet p rōnes demon strantes ꝯfirmari. Alia est doctrina ex/ cedēs facultatē hūanā. Et hec nō potest ꝯfirmari p rōnem euidētē: ꝛ iō oportet q͂ ꝯfirmet p opa diuine virtutis ostēsiua Talis autem est euangelica doctrina. Et ideo eius cōfirmatio facta est p miracu la. Et hoc est qd̄ dicitur in v̄bis passum ptis. Cum autem descendisset Jesus de monte in quo. s. legē euangelicā pmul/ gauerat: secute sūt eū turbe multe: quia aliqui sequebant eum ex deuotiōe pter sanctitatē sue doctrie. Aliq aūt ex curio sitate vt viderēt miracula: ꝛ audirēt ali/ qua noua: vt ei isidiarent sicut pharisei. Aliq v̄o vt ab eo curarētur: sic aliq in firmi de quib⁹ erat leprosus ꝛ paralytic⁹. vt patet auāgeliū intuenti. Que etiam verba moraliter possūt exponi ad ppo/ situ nostrū. Cū. s. descendisset Jesus de mōte trinitatis exinaniēs semetipsū p in/ carnationē: secute sūt eū turbe multe p

ceptis eius adherentes et opa eius texe plaimitantes. Quo fit vt remoueantur ipedimēta pnie difficultate bone opatio nis. et peruersoꝝ hominū male exēplifi cationis. De quib⁹ simul in pñti sermo ne tractātes tria cōsiderabim⁹. Quorū primū dicet ipedimenti difficultatis de claratio. Secūdū vo praue exēplaritatis malignatio. Tertiū aūt ipsius peruerse exēplaritatis remediatio.

¶ Pars prima huius sermōis in qua aliud pnie impedimentū declarat: qḋ dicitur difficultas.

Primo igit in isto sermone po nit aliud ipedimētū qḋ est diffi cultas. Suggerit. n. diabol⁹ hu mane menti. maxime peccatrici vt nul latenus a peccato resurgat: nec in bonū pficiat: qꝛ hoc est difficile & quodāmō īpossibile. Ad qḋ ipedimētū dissoluēdū & salutis nostre facilitatē. ppalandā & de mōstrādam monet quedā pulchra que stio & notabilis. Si deo creatura pmi at sola bona volūtate absqꝫ opibus & si necessaria est operatio adiūcta volunta ti. Oritur aūt ista questio ex auctoritati bus sibi cōtrarīantib⁹. Ab vna eni par te pbatur ꝙ nō: Nā Ber. dicit. Inten tio sufficit ad meritū bonū actio reqrit ad exēplū: ergo videt ꝙ quātū ad meri tū vite eterne nō sit necessaria bonitas actionis exterioris. Itē sup illud ps. Di xi cōfitebor ꝛc. dicit glo. Votū pro opa tione iudicatur. Cōfirmat hoc Greg⁹. in Omel. super Mat. di. nō est vacua man⁹ a mūere cū archa cordis repleta fuerit bona voluntate: hetur de hoc text⁹ et de pen. et. in. c. cū volūtate: in. glo que dicit. Amplius respicit deus ad corda & ad spōtaneas volūtates ꝙ ad act⁹. Ad iungit. c. si qḋ. xiiij. q. v. di. Deus cor in terrogat nō manū. argumētum ad hoc hetur. xiiij. q. vi. c. vl. xv. q. vi. c. i. xxij. q. v. c. qui piurare. xxiij. q. i. c. odij. xxxij. q. ij. c. reuera. xlij. di. c. gescam⁹. Habet et text⁹. de pe. di. i. c. piculose. c. ii quacunqꝫ. & c. couertimini. qui ait. Voluntas p facto reputat. & in. §. item dicit ali⁹ tex.

Itē vt auctoritas testat: Volūtas remūe rat nō man⁹. Ex quo oib⁹ cōcluditur ꝙ volūtas sine opib⁹ remūerat. Pro bat etiā vna rōe sic. Mereri vitā eternā ē in ptāte nr̄a: sꝫ opa exteriora nō sūt in potestate nr̄a ergo i eis non consistit cā meriti nr̄i sꝫ os attribui ei potētiq̄ sola ē libera. talio aūt sola ē volūtas que iō est nobilissima & regina i toto regno aie ꝛ alijs potētijs iperans: adeo ꝙ fꝫ Scoti in. i. di. i. etiā si illō bonū & infinitū ei re psītet: Quis nō possit illud non velle. odio hr̄e & 2riū velle pōt tm̄ in libertate sua illud nolle suspēdēdo actū suū ergo vꝫ ꝙ sola volūtas sine opib⁹ possit vitā eternā mereri. ¶ Sꝫ ex alia pte arguit ꝙ sic. Primo p textū Ambro. in. li. de officio trāsūptiue vo. lxxxvj. di. c. n satis dī. nō satis ē bn̄ velle nisi fit & bn̄ facef Et. Jacobi. ij. Fides sine opib⁹ mortua ē. Et Jo. viij. si filij abrahe estis: opa ab rahe facite. Et Mat. iij. Oīs arbor q̄ nō facit fructū bonū excidet & in ignem mittet. Et. ij. ad Cor. iij. Audiuimus iter vos quosdā ingete abulare nil opātes q. d. male facitis. & ij. Pe. i. Satagite vt p bōa opa vestrā vocatiōē & electiōē faciatis. Ex quibꝫ oībus vꝫ ꝯcludi necessaria eē opa cū bōa volūtate ad. meritū vite eterne. Qḋ etiā pbat vna rōne qꝛ si itētio & volūtas sola sufficeret ad meri tū: facillimū eēt mereri vitā eternā: qḋ ē ꝯtra salutatorē di. Mat. vij. arcta ē via q̄ ducit ad vitā. ¶ Ex his ergo 2rietatib⁹ orit qḋ pdicta. Ad quā rñdet fꝫ Alex. ij. parte & Bonauē. in. ij. di. xl. Ar. i. q. iij. ꝙ duob⁹ mōis posſum⁹ log de opib⁹ bonis. Aut de his q̄ sūt i supererogatione. Aut de illis q̄ sūt in obligatiōe De pmio dico volūtatē nō eē sine merito: imo p̄ mīari: etiam. si sit facultas ad opandū Et. no. ꝙ si i his nō eēt possibilitas tn̄ tū mereret bona volūtas quātum si eēt adiūcta opatio cū facultate & possibilitate Et hoc verū ē de pmio essentiali nō tn̄ ð accidētali. Nā mulier nupta ðsiderās se esse virginem: Quis illud desideriū pmiet pmio eētiali nō tn̄ de aureola & premio

pmio accidentali. Similiter dici pōt de martyrio ⁊ de alijs operib⁹ supererogationis. De illis vō operib⁹ q̄ sunt in obligatione distinguendū ē. Aut enim ille q̄ habet intentionē habet facultatē bū operandi aut nō. Si nō habet facultatē ſʒ bonā volūtatē ⁊ rectā intentionē: tūc sola plenitudo voluntatis interne: sufficit ei ad meritū vite eterne absq̄ exteriori opatione: ⁊ sic habēt intelligi oēs auctoritates ⁊ rōnes que pūo fuerūt deducte. Si aūt adsit facultas ⁊ possibilitas intentio n̄ pōt ad meritū sufficere absq̄ ope. Et hoc pbaṫ rōne auctoritate: ⁊ exēplo. ¶ Primo pbaṫ trib⁹ rōnib⁹ ſʒ Bona. vbi. s̄. Primo ppter diuinoꝝ mandatorum obligationē: q̄r diuini mandati obligatio facit q̄ intentio sine operib⁹ non sufficit: cū se offert oportunitas ⁊ facultas. ¶ Mandata enī dei nō solū obligāt ad volendū sed etiā ad faciēdū. Vn̄ Hiero. ad Eustochiū ait. Eterna vita nō nisi p diuinorū mandatoꝝ obseruationeʒ acqriṫ. Et veritas in euangelio Math. xix. dicit. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Secūdo ppter virtutis perfectionē: qm̄ virt⁹ est vltimū potētie: ⁊ ideo eleuat potentiā ad aliquod magnū ⁊ arduū. Potētie aūt aīe nō habēt suā vtilitatē siue perfectionē cōpletā nisi exeant in opa sibi d̄bita qū adest facultas ⁊ oportunitas. Unde Aristo. ait. ij. Ethi. ad perfectionē virtutis tria requiruṫ: scire velle: ⁊ operari. Tertio ppter volūtatꝫ cōpletionē: qm̄ plena voluntas ponit effectū si adsit facultas. Alioqn nō dr̄ homo plene aliquid velle si nō facit cū possit facere: ſʒ semiplene ⁊ pigre. ¶ Scd̄o pbatur per auctoritates. N̄ ā Aug. dicit in sermone de dedicatione tēpli. Sicut enī malis operib⁹ q̄si qbusdā seris ⁊ vectibus vite nobis ianua claudiṫ: ita bōis operib⁹ vite nobis ianua aperiṫ. ⁊. i. Jo. iij. filioli mei nō diligam⁹ verbo nec lingua: sed ope ⁊ veritate. Itē Gre. in q̄dā Ome. amoꝛ dei nunq̄ est otiosus. opaṫ enim magna si est: si aūt opari negligit amoꝛ dei nō est: ergo si opera nō adsūt nō est veritas amoris. Probaṫ etiā per euangeliū Mat. xv. Esuriui ⁊ nō dedistis mihi māducare ⁊c. dicet dn̄s reprobis: ⁊ per hoc feret sniam dānationis ꝯ̄ eos. Si ergo ppter defectū bonorū operū q̄s dānaṫ: ergo a ꝯ̄rio sensu per exercitiū bonoꝝ opeꝝ q̄s saluabiṫ. ergo opa necessaria sūt ad meritū: sic semp intelligendo cū adest facultas. Et sic intelligūṫ omnes ille auctoritates secūdario adducte. ¶ Tertio pbaṫ p exēplū: certe amiciores dei Petr⁹ ⁊ Paul⁹ ⁊ ceteri apl̄i fuerūt q̄ꝫ quilibet nr̄m. Si ergo ipsi coronati sunt ppter bona opa: patet q̄ nec etiā nos sine operib⁹. Et hoc specialiter deus ostendit Petro passionē fugienti cui apparēs in via dixit. Vado Romam iterū crucifigi. dū ille q̄reret: Dn̄e q̄ vadis. Videm⁹ etiā p experientiā hoies mortales ppter lucra tpalia vehemēter laborare ⁊ insudare. Quare ergo nos tedere debet ppter illā sūmā felicitatē vbi oē gaudiū. oīs iocunditas: oēs diuitie: oīs pulchritudo repiṫ: vigilare: laborare: nec nō ⁊ virtutibus abūdare. Naꝫ Ber. de qntaualle dū staret in choro ad missam ⁊ leuareṫ corpus xp̄i cecidit in extasim: ⁊ sic stetit vsq̄ ad nonā: demū resurgēs ⁊ in seip̄m reuertens clamauit ad fr̄es. O fr̄es mei: agam⁹ bonū: replicano multies: nec poterat ista dicens saturari. Et hmōi reddēs rōnē subiūgebat. O quāta glia. o quanta beatitudo. o quanta iocūditas bene operātib⁹ p̄parata ē. Agamus ergo bonū q̄r cetera oīa dimittim⁹ sola bona opa nobiscuꝫ portam⁹ di. Jo. apo. Apoc. xiiij. Opera. n. illorū sequunṫ illos. Nō ergo dꝫ nob̄ eē difficile ⁊ graue bonūꝫ opari. Ait. n. Aug. sup p̄s. vi. Magnificaṫ aīa luctās cū oīb⁹ sensib⁹ diu aut dilata a medico vt ei persuadeaṫ in q̄ mala peccando se p̄cipitauerit. Nō n. facile sanaṫ nō nimiū caueṫ: ex difficultate āt sanatōis erit diligētior custodia recepte sanitatis. Nō tāq̄ꝫ crudelis existimandus ē de⁹: ſʒ tanq̄ꝫ psuasor aīe vt videat qd̄ mali sibi ipsa peperit simul etiā vt illud agnoscat quāta pena impijs pre-

pct q se noluit ꝯuertere ad deū si tātā dif ficultatē ꝯuertētes patiunt. Hec ille. Ex qb⁹ oib⁹ ꝯcludit q nēo excusari pt ꝺ im possibilitate salutꝭ sue: qꝛ sola voluntate: deficiente facultate pōt ꝓmereri facultate aūt assistēte ꝛ si sit difficile: ꝛ iō meritoriū nō tñ ē īpossibile. Et sic patet po prima hui⁹ sermonis.

¶ Pars ṡmō ij scđa i q pōit aliꝺ pnie īpedimētū: qꝺ ē maloꝝ exēplificatio.

Ecūdo in isto ṡmōe declarādū ē aliꝺ pnie īpedimētū qꝺ ē maloꝝ exēplificatio. Quid. n. dicit diabol⁹ i corde hoīū seclariū i pctis existētiū vt in ipsis ꝑmaneāt: nec ꝑ verā penitētiā resurgāt. profecto illꝺ qꝺ vulgus cōe ꝓlogt. Nō sūt ista grauia vt ꝑdicat. diabol⁹ ñ ē ita turpis vt depigitur. Et vt istis maxie adhereāt añ oculos eoꝝ exēplū adducit alioꝝ ꝑcipue supioꝝ: doctorū: sacerdotū ꝛ religiosoꝝ: ꝛ isto mō ligat aīas adeo vt tot⁹ mūdus sic ligatus pereat. O cathena terribil' tu es illa vt ita loqr q deū īpassibilē facis lachrymare ꝛ plorare ꝛ ꝑ os cātoris sui. Dauid clamare ꝛ dicere. Fact⁹ sū tanq̄ vas ꝑditum. i. ꝑforatū qꝺ ab vna pte capit ꝛ ab alia ꝑdit. Et rōez subiūgit dicēs. Quiā audiui vituꝑationē multoꝝ ꝯmorātiū i circuitu. In circuitu. n. ꝯmorāt hoīes mūdani: auari: luxuriosi: ꝛ reliqui pctōres q clamāt ꝛ dicunt. Si licet doctorib⁹ q legeo noscūt. Si sacerdotib⁹ ꝛ religiosis q q̄tidie diuina legūt q̄re ñ ēt nob? Profecto si vera eēnt q ꝑdicāt ñ male agerēt: nec i vitijs ꝑmanerēt. Et istis diabolicis cogitatiōib⁹ i pctis irretiti ꝑseuerāt: ꝺ pctō in pctm̄ ruūt: ꝛ nunq̄ ꝑ pniaꝫ resurgūt et h rō ē maxia: qꝛ diuina scriptura hortat ita ad bonū exēpluꝫ ꝛ vehemēter repꝛhēdit pusillos scādalizātes: occasionē peccādi ꝑbētes ꝑ ꝯriū. s. exēplū. Qꝺ āt hortet ad bonū exēpluꝫ ꝓbat. Nā i testō veteri dī. Qꝺ me facere videbitꝭ facite. Judic. i. Sit hec mulier in exēplū ꝟtutis in effrata. Ruth. iiij. Nā tētatiōeꝫ ꝑmisit ꝺus venire btō Job vt posteris daret exēpluꝫ patientie. Tho. ij. Exēplo didici disciplinā. Prouer. xxiiij. Florete flores q̄ liliuꝫ date odorē. s. hr̄ēteo duplicē mūdiciā iteriorē ꝛ exteriorē: ꝛ quasi liban⁹ frōdete: ꝛ gr̄a . s. per bonā famaꝫ. Eccliasti. xxxix. Itē in euāgelio Mat. v. dī. Nō pōt ciuitas abscōdi supra montē posita. Et iteꝝ. Sic luceat lux vestra corā hoīnibus. Et Luc. xi. Nēo accēdit lucernā ꝛ ponit eam sub modio sꝫ super candelabrum: vt luceat oib⁹ q in domo sunt. Et Luc. xij. Sint lūbi vestri ꝑcinc. ꝛ lu. ar. i ma. ve. Et Jo. xiij. Exēplū dedi vob vt quēadmodū ego feci: ita ꝛ vos faciatis. Ad hoc etiā hortat ap̄l'us Paul⁹. i. ad Cor. xi. Imitatores mei estote sicꝫ ꝛ ego christi. Et ad Ro. xij. Prouidētes. n. bona nō solū corā deo sꝫ etiā corā oib⁹ hoīminibus: Itē. ij. Ad Cor. vi. In oib⁹ exhibeam⁹ nos sicut dei ministros. Et ad Phil. ij. Sitis sine repꝛhēsione i medio nationis praue atq̄ peruerse: inter quas lucetis sicut lucerna in mundo. Et ibidē c. iiij. Modestia vestra nota sit omnib⁹ hoībus. Et. i. ad Thessa. iiij. Rogamus vos frēs vt digne ambuletis ad eos qui foris sūt. Et. i. ad Thio. iiij. Exēpluꝫ esto fideliū i verbo: in ꝯuersatōe: in caritate. in fide: ꝛ in castitate. Et ad Tytū. ij. In oibus prebe teipsū exēplū bonoꝝ opeꝝ: in doctrina: in integritate: in grauitate. Et Jaco. iij. Qui sapiens ꝛ disciplinatus est inter vos ostēdat ex bona ꝯuersatōe opa sua in māsuetudine. ¶ Ex qb⁹ oib⁹ patet q̄ laudabile ꝛ q̄ optimū ē inferioribus bonū prebere exēpluꝫ: Nā Moyses dicit Leui. xix. Corā ceco nō pones offēdiculuꝫ. Maledict⁹ qui errare facit cecū in itinere. Deutro. xxvij. De his cōq̄rebat Dauid ꝑs. cxxxix. Juxta iter scādaluꝫ posuerūt mihi. i. ꝑ maluꝫ exēpluꝫ Hos repꝛehēdit Salomon Ecceliasti. xxvij. Qui laqueuꝫ alij ponit: ꝑibit i illo Simil'r Esaie. iij. c. Pctm̄ suū quasi sodoma ꝑdicauerūt nec abscōderunt. Et lvii. ait. Auferte offendicula ꝺ medio populi mei. i. mala exēpla. Et Ece. xiij. dicit Cōfortastis man⁹ impij vt ñ fuerteret a via sua mala: ꝛ hoc propter mala exempla Propterea

pla. Propterea saluator Math.v.ostē
dit quātū sit detestabile alijs malū pre-
bere exēpluz dī. Si oculus tu⁹ scādalisat
te erue eū ⁊ pijce abs te. Et Mat.xviij.
Et Mar.ix.ait. Qui scādalisauerit vnū
de pusillis istis qui credunt i me: expe-
dit ei vt suspendat mola asinaria in col
lo eius ⁊ demergat in pfundum maris.
Et iterū. Ve aūt homini illi p quē scā-
dalum venit. Cōtra istos clamat Lact.
v.di.insti.aduer.gē.c.xx. Discant ⁊ suaꝝ
⁊ alienarū intersectores aiarū ꝗ͂ inexpia
bile facinus admittāt pmo ꝙ seipos iu-
gulāt pditissimis demōib⁹ ꝑmiēdo quos
de⁹ i eterna supplicia dānauit. Deide ꝙ
nec ab alijs deū coli patiūt: sed auertere
eos ad mortifera sacra ꝯtēdunt: nūꝗ̄ ꝗ͂
sūma diligentia ne qua sit aia incolumis
sup terrā: q̄ saluo statu suo speciet in ce-
lū: sic implicati reꝝ oīuz ignorātia nec se
nec alios saluari volūt. Atq vtinā soli er
rarēt: soli desipere vellent: alios etiaz in
consortiū mali sui trahūt quasi habituri
solatiū de pditione mltoꝝ. Hos rephē-
dit ⁊ Paul⁹ ad Ro.xiiij. Noli cibo pde
re illū p quo xps mortu⁹ ē. Propterea
de seipso dicebat ne alios scandalisaret,
i.ad Cor.x. Oia mihi licēt: sed nō oia ex
pediūt. Et.ij.ad Cor.vi. Nemini dantes
vllā offensionē: vt non vitupet misteriū
vestrū. Et.ij.ad Cor.xi. Quis scādalisat
⁊ ego nō vror? Propterea Hiero.dice-
bat. Omne intēdū ē ppter scādalū oē qđ ꝑ-
termitti pōt. Huius aūt mali exēpli dete
statio ñ ob aliđ facta eē credit: nisi quia
inimic⁹ hūani generis multos ad petm̄
inducit p illđ malū exēplū: maxi illorū
q bono exēplo splēdescere deberēt: nec-
nō ligatos in petō tenet: ne p pniam re-
surgant ⁊ sic patet pars secunda hui⁹ ser
monis.

¶ Pars sermonis tertia in qua ponūt
duo remedia ꝯ īpedimētū predictū ma
le exēplificationis.

t Ertio i isto ꝓmone ponēda sunt
duo remedia ꝯ ꝑdictū īpedimē
tū male exēplificatiōis. Pmū
ē sci Tho.ꝑa ꝑe.q.lxxiij. ꝙ magnitudo
peccātis aggrauat petm̄: iuxta illđ Iuuc.
Oē animi vitiū tāto ꝯspectius i se crimen
hz quāto maior q peccat hēt. Et pbatur
iiij.rōnib⁹. ¶ Pmo maioris cognitōis
qꝛ facili⁹ maiores vt sūt doctores: sacer-
dotes ⁊ religiosi ⁊c. pñt resistere petō cū
excedāt i scia ⁊ ꝟtute. Vñ Luc.xij. Ser
uus sciēs volūtatē dñi sui ⁊ ñ faciēs pla
gis vapulabit mulꝗ. Et Lactā.i.di.insti.
aduer.gē.c.i. Hi eni scelerati potius sūt
hñdi: q cū sint liberaliū disciplinarū ex-
politi studijs ab hūanitate desistūt ꝗ͂ q
rudes ⁊ imperiti ad mala facinora: bo-
norū ignoratiōe labunt. ¶ Scđo rōne
maioris ingratitudinis: qꝛ oē bonū quo
quis magnificat: siue sit tpale: siue spūa
le: siue sit scia aut dignitas dei beneficiū
ē: cui.s.deo hō sit ingrat⁹ peccādo: ⁊ quā
tū ad hoc q̄libz maioritas ēt in tpalibus
bonis peccatūz aggrauat. ¶ Tertio pp
spālez repugnātiā act⁹ peti ad magnitudi
nē psōe: sicut si pnceps iustitiā violaret:
q ponit iustitie custos: magis peccat ꝗ͂
ali⁹. Et si sacerdos fornicet q castitatem
vouit ⁊ alios hortari dz. ¶ Quarto pro
pter exēplū siue scādalū: qꝛ vt dicit Gre.
in pastorali. In exēplū culpa vehemēter
ostendit qñ pro reuerētia ordinis petōr
honorat. Ad pluriū etiā noticiā peruenī
unt peccata maiorum ⁊ ea magis hoies
i digne ferūt. Idcirco grauiora sūt ⁊ ma
iorem penā ⁊ dānationē habebūt. Si er
go o petōr vides maiores peccātes ⁊ in
petō perseuerantes: noli exēplo peccare
nec i peccatis perseuerare: quia ⁊ si pec-
catum eorum grauius sit ⁊ maiori pena
dignū tuum tñ pēa sibi debita ñ effuga
bit. Et si cū his in inferno dānaberis pp
mltitudinē nō min⁹ ardebis immo ma
gis. Cuius rōnē assignat Augu.ij.q.i.c.
multi. Nō ppterea min⁹ ardebunt q cū
multis ardebunt imo etiā magis: qꝛ quā
to plura in igne sunt ligna tanto magis
inualescit ignis. Hec ille. Propterea Sa
lomon Ecclesiasti.vij.ait. Non pecces
in multitudine ciuitatis. Sed peccator
qui se per maiorum exēpla defendit: h ñ

ob aliō facit nisi q: a pctō resurgere negligit: ⁊ in ipso pmanere satagit: ⁊ iō huiusmōi excusatio nō ipm excusat: iuxta illō Ecclesiasti. xxxij. Nō pctōr vitabit correctionē ⁊ ꝫ volūtatē suā inueniet cōpassionē. Vñ Hiero. ad Ruffinū. Peccantiū mltitudo ñ parit errori patrocinium. ¶ Scdo pdicta cathena sic dissoluit. Nā si solū eēnt malū pbētes exēplū ⁊ nō ecōuerso bonū pferētes excusati essent pctōres ⁊ si ñ a toto tñ a tāto. Quia igit in vnoq̄ꝫ genere boni ⁊ mali sūt sequenda sūt exēpla bōa: mala' dimittēda ppter quod ait Hiero. i epl'a ad Celantiā de mō recte viuēdi. Ideoq̄ꝫ timēdū ē ne q̄s duces recti hui⁹ itineris hre nos credim⁹: eos comites hēam⁹ erroris. Si igit inueniūt exēpla que nos p hāc viaꝫ ducāt: ⁊ rectū euangelij tramitē teneāt: sequēda sūt: Sin aūt vel deficiāt vel deficere credāt apl'orū forma vniuersis posita ē. Clamat vas electiōis Paul⁹. nos q̄ꝫ q̄si ad āgustū h iter puocās ait. Imitatores mei estote sicut ⁊ ego xpi. Certe qd ē apli⁹ oib⁹ ipsi⁹ xpi relucet exemplū q in euangelio ait. Venite ad me om. q la. ⁊ one. e. ⁊ e. re. vos. Tollite iu. m. su. vos ⁊ dis. a me. q: mi. sū ⁊ hu. cor. Si periculosū ē imitari illos d qb⁹ dubitat an imitandi sint: hunc certe imitari tutissimū ē atq̄ꝫ eius vestigia seq q dixit. Ego suꝫ via ve. ⁊ vi. Nūq̄ꝫ eni errat imitatio q̄ sequr veritatē. Et itez. Auferant peccandi feda solatia: nihil oio agim⁹ q nos p multitudinis exēpla defēdim⁹ ⁊ ad cōsolationē nr̄aꝫ aliēa sepe nūerātes vitia deesse nobis dicim⁹ quos seq debeam⁹. ad illi⁹ exēplū nitamur quē oēs fatemur imitanduꝫ. Atq̄ꝫ iō pcipua cura tibi sit legē nosse diuinā: p quā possis q̄si pn̄tia cernere exēpla scōrū. Hec ille. vñ Aug. in smōe de catacismo in fine sic inquit. Vterq̄ꝫ sex⁹ ⁊ oisetas hꝫ scōrū hominū imitatiōis exēplū: imitent senes mores Thobie: q cū senex eēt cec⁹ in corpe viā vite filio demōstrabat i corde. Ille eum māducebat ad terraꝫ: ⁊ pr monebat ⁊ monēdo pducebat ad celū. Imitentur adolescentes Ioseph pulchꝝ corpore ⁊ pulchriorē mēte: quē castitas sic possederat: vt irruentes mulieres ipudice ñ possent eū violare cuius iā de⁹ mētē possederat. Imitent virgines sancte: scāꝫ sui domini m̄rem Mariā. Imitēt vidue scāꝫ Annā. Imitēt cōiugate castā Susannā virgo mater qd vouit ipleuit. Anna vidua in oronib⁹ ⁊ ieiunijs vsq̄ꝫ in finē pseuerauit. Susanna vsq̄ꝫ ad periculum mortis accessit. Hec ille. Quos imitātes ⁊ in bonis opérib⁹ pseuerātes grāꝫ pseq̄mur i pn̄ti: ⁊ glīaꝫ i futuro: vna cū prē ⁊ fi. ⁊ s. s. in secula seculoꝝ. Amen.

¶ Dñica q̄rta p⁹ Epiphaniā i q̄ ponūt tria alia ipedim̄ta pnie. Sermo. xiij.

Nunc surgens imparauit vēt̄ ⁊ mari: ⁊ facta est tranquillitas magna. Scribunt hec vba Math. viij. c. ⁊ i euangelio occurrēt̄ dñice. Fm̄ sniaꝫ sapiēt̄ Prouer. xvij. Omni tpe diligit q amic⁹ ē ⁊ frater in angustia comprobat. Propterea discipuli xpi de dilectōe sui magistri quā sepe fuerant experti pfidētes: cū exñtes in nauicula fere mergerēt ⁊ Ihs dormiret sicut euāgeliū hodiernū recitat. accesserūt ad iesū cū fiducia di. Dñe salua nos pim⁹ nec fraudati sūt a desiderio suo: q: stati surrexit dñs di. Quid timidi estis modice fidei. Et tūc vt dicit thema nr̄m ipauit vēt̄ ⁊ mari ⁊ fa. ē trā. m. Ipse ē. n. de q̄ dic Sara vxor Thobie filia raguel' Thob. iij. Dñe ñ delectaris i pditionib⁹ nr̄is: q: p⁹ tēpestatē tranqllū facis. Instruimur igit ab aplis q̄liter in tribulatiōe positi debem⁹ a deo auxilium iuocare ⁊ ipse succurret nobis qd maxie facere debem⁹ cū a pctis resurgere ⁊ pniam facere volētes fluctib⁹ mūdi carnis ⁊ diaboli ipedimur ne id exeq possim⁹: vt nisi ad remedia recurrentes a dño adiuti peam⁹. Idcirco in pn̄ti sermone tria alia pnie ipedimēta cū suis remedijs pponem⁹ q̄ꝝ. Primū dr ipedimētum timiditatis. Secundum vo dilectabilitatis

ctabilitatis. Tertiū aūt longanimitatis.
¶ Pars pria hui⁹ ſmonis in qua pōit
aliud pnīe ipedimētū qđ dr timiditas.

Primo igit in isto ſmōe decla/
dū ē aliud pnīe ipedimētū qđ dr
timiditas. Dicit.n. itra ſe inſen/
ſatus pctōꝛ diabolica ſuggeſtiōe. Quid
mihi ꝓderit ꝯfiteri quō potero in bōis
ceptis pſeuerare: ⁊ a pctis in futuꝝ abſti
nere. Iteꝝ icidā in illa: ⁊ tūc nihil ꝓdeſt
pnīa acta: ⁊ iſta timiditate cathenat⁹ nō
reſurgit a culpa. ¶ Ad quā diſſoluēdaꝫ
mouet vna pulchra qſtio vtilis ⁊ inau/
dita. Si pctā ſemel dimiſſa p verā pnīaꝫ
nō dico falſā: qꝛ tūc nō oporteret dubi/
tare poſſint redire in nūero ꝗ̄tū ad cul
pā p ſequēs pctm̄ mortale commiſſum.
¶ Probatur prio q̄ ſic p illā pabolam
ſcriptā Mat. xviij. lō aſſilatū eſt regnū
celoꝝ hoi regi q voluit rōnē ponere cuꝫ
ſuis ſuis: vbi hēt q̄ rex ille ſuū ſuū ine/
niēs dbitorē decē miliū talētoꝝ oē dbitū
dimiſit ei qm̄ rogauit eū. Ille āt aliū ꝯſer
uūꝫ reperiens debitorē centū denarioꝝ
et noluit miſereri: ſed poſuit euꝫ i carce/
rē: qđ audiēs rex ille vocauit eum ⁊ ait
illi. Serue nequā oē dbitum dimiſi tibi
qm̄ rogaſti me. Nonne ergo oportuit ⁊
te miſereri ꝯſerui tui ſicut ⁊ ego tui miſ
tus ſū? Et irat⁹ dñs ei⁹ tradidit euꝫ toꝛto
ribus donec redderet vniuerſū debitū.
Sic ⁊ pr̄ me⁹ celeſtis faciet vobis ſi non
remiſeritꝭ vnuſqſqꝫ ſri ſuo de cordibus
vr̄is qđ nō ē aliđ dicere niſi q̄ dñs de⁹ q
penitentib⁹ nobis multa pctā dimiſit. ⁊
ꝑxio nobis offendenti vtiqꝫ nō dimitti
mus illa eadē pctā nobis dimiſſa: iteruꝫ
ab ipo ſūt iputata ⁊ ēt punita: ergo a ſili
i oīb⁹ alijs pctis. Qđ ꝓbat ēt p Aug. i li.
đ baptiſmo ꝯ̄ donatiſtas di. Redit dimiſ
ſa pctā vbi fr̄na caritas nō ē aptiſſie dñs
docet de illo ſuo quē cū dñs ſueniſſꝫ de
bitorē decēꝫ miliū talētoꝝ đꝑcātī oīa di
miſit: ille āt ꝯſui ſui q ei debat cētū dna
rios cū miſeri⁹ nō ſuiſſꝫ iuſſit eū dñs red
dere qđ ei dimiſerat. hoc idē dicit magr̄
in iiij. diſ. xxij. c. i. Et habet de pe. di. iiij.
§. ꝯſiderandū vbi dr. Si nō ex corde di/
miſim⁹ q̄ in nos delinquit illud rurſus
exigit q̄ iā nobis p pnīaꝫ dimiſſū eē gau
debam⁹. Itē Eze. xviij. dr. Si auerte/
rit ſe iuſt⁹ a iuſtitia ſua ⁊ fecerit iniqtatē:
oēs iuſtitie qſ operat⁹ eſt nō recordabūt
qđ vtꝫ nō eēt niſi oīa mala illis iuſtitijs
oppoſita ſibi iteꝝ ad culpā iputarent. ꝓ/
pterea Iaco. ij. dr. Qui totā legē ſuaue/
rit offēderit āt in vno factus eſt oīuꝫ re⁹
ergo ⁊c. Itē originale ſile in ſpē reuerit
qꝛ obligatio ad penā originali debitaꝫ q̄
pena eſt carentie viſiōis dei reuertit per
ſequēs mortale pctm̄. ergo a ſili pctā ac/
tualia ſaltē eadē in ſpē reuertūt. Prete
rea. xij. q. ij. c. epūs q mācipiū dr hmōi
aūt liberto aduerſus eccliam cui⁹ iuris
extitit accuſādi: vel teſtificādi denegel li
centia qđ ſi pſūpſerit placet vt ſtante cō
mutatione in ſuitutē ꝓprie reuocet ec/
cleſie. Que ſnīa ēt habet ſm leges. C. de
obſe. patrono pſtandis. l. ſi manumiſſo
ri tuo. Et. C. de libertꝭ ⁊ coꝝ libertinis. l.
ſi mānmiſſus. ſ. ingrat⁹ circa patronū ex
titerit ſuū: ⁊ qdā iactātia vel contumacia
ceruices aduerſus euꝫ erexerit vel leuis
offenſe culpā ꝯ̄xerit a pſono rurſus ſub
ipio ditōeqꝫ mittat: filijs ēt q poſtea na/
ti ſunt ſeruiuur⁹. Pꝫ ēt in auctētico vt li
berti decetero. §. qꝛ ēt coll. vi. ergo a ſili
hō a ſuitute pctī p dei miaꝫ libat⁹. per
ingratitudinē pene pcedentꝭ ſuitutꝭ iterū
ſbijcit. ergo ⁊c. Amplius q ꝯtrit⁹ poſtea
ꝯfiteri cōtēnit poſt pctōꝝ remiſſionē ex
vi ꝯtritionis factā iteꝝ mortale pctm̄ in
currit in quo ſi moriat: aut peccata ꝓus
dimiſſa remanebūt iſufficienter punita
qđ eēt ꝯ̄ iuſtitiā: aut p illis in inferno pu
niet ergo ⁊c. ¶ Ad pdictas ābiguitates
declarandas tres concluſiones ponēde
ſūt. Pria eſt ſm Scotū in. iiij. ſen. diſt.
xxij. ⁊ Ri i. eadē di. ar. i. ⁊. q. i. Et Bona.
ibdē. ſ. q̄ pctm̄ dimiſſū: ſiue originale: ſi
ue actuale: mortale: ſiue veniale: vnū ⁊
idē numero redire nō pt ꝗ̄tū ad culpaꝫ
i. q̄ ſi p⁹ pnīaꝫ vnū pctm̄ mortale ꝯmit
titur ꝓpter qđ aīa dānet: ſolū de illo pu/
nietur ⁊ nō de alijs p pnīaꝫ iaꝫ dimiſſis.
O pnīa ſcā: quāta eſt efficacia tua. de q̄

bñ ꝓphetauit. Eze. c. xviij. Si ipi⁹ ege/
rit pniam de oib⁹ iniqtatib⁹ suis. Et iterꝫ
oiuz iniqtatū suaꝝ nō recordabor. Ait .n.
Auicena. uj. metha. sue. c. iiij. Qd anihi
latū est non reducit: sed cū pctm̄ remit/
titur anichilat. ergo ipossibile ꝛc. Prete
rea nullū successiuū corruptū pōt redi/
re idē nūero; alr̄ ꝯdictoria possent eē sil'
vera: sed pctm̄ ē de gn̄e successiuoꝝ q̄
cōsistit in actu volūtatꝫ q ē successiu⁹. er/
go ꝛc. Rō aūt hui⁹ positiōis ē ista: q: ƀz
sniaz oium Theo. in. iiij. di. xliiij. Ubi lo/
quūtur de resurrectiōe mortuoꝝ. Nulla
res anichilata pōt redire eadē in nūero
nisi p diuinā potētiā. Tūc sic ƀz sniaz oiuz
theo. i. ii. sen. di. xxxiiij. De⁹ nō pōt eē cā
alicui⁹ pcti: q: hoc nō eēt facere ƀz poti⁹ de
ficere qd absurdū ē i deo pōere. vn̄ Aug.
ait li. lxxxiij. qōnū: q. iij. deo auctore non
fit hō deterior. Restat ergo q̄ pctm̄ per
pniaz dimissū ꝛ totalr̄ anichilatū: nō pōt
alr̄ redire nisi p diuinā potētiā: ꝛ hoc ē im
possibile ꝛ ꝓbatū ē. ergo pctā dimissa nō
pn̄t amplius redire. Facienda ē ergo pnia:
nec recidiuatio timēda pp p̄dictā rōnez
¶ Scd̄a ꝯclusio ē ƀz Bo. ꝛ Ri. vbi. s̄.
q. ij. q̄ nec pctā dimissa p sequētē culpaz
mortalē redeūt eadē i spē vl' gn̄e q: diuer
se sūt macle ƀz diuersa gn̄a pctōꝝ. ergo
p vnū pctm̄ nō pn̄t redire macule oium
pctōꝝ dimissoꝝ. p̄terea vnū oppositoꝝ
nō reducit alteꝝ ƀz expellit sed multa pctā
inter se sunt opposita vt sūt oia illa inter
q̄ est virt⁹ media: vt auaritia ꝛ ꝓdigalitas
in quaꝝ medio est ꝟtus liberalitatꝫ: ergo
p ꝯmissionē vni⁹ nō reuertūt oia alia p̄/
us dimissa. Preterea nihil reducit ali/
quid ꝯletū ad eē nisi qd pōt facere eē ƀz
vn⁹ act⁹ nō facit nisi vnā culpā siue vnaz
maculā in aia: ergo ipossibile ē plura ge/
nera peccatoꝝ redire p vnā culpā. Naz
dicere res corruptas reuerti quoꝝ gen⁹
in aliquo indiuiduo reuertit: nō ē eas re
uerti nisi ƀz qd ideo simpliciter dicēduz
q̄ p sequēs pctm̄ mortale nō reuertunt
oia pctā pri⁹ dimissa eadē i spē: sicut nec
p quēcūqꝫ recessū humoꝝ a ꝺbita ꝓpor
tiōe reuertūt oēs infirmitates pri⁹ delete

Et iō bn̄ dr̄ ꝺ pe. di. iiij. circa finē p Ge
lasiū. Diuīa clemētia dimissa pctā i vltiō
nē vlteri⁹ redire nō patit. Et Nau. i. lxx/
xi. di. p̄sbyter. xiii. q. ii. q̄situ. xxiij. q. v. qd
ergo ꝺ pe. di. iij. §. his auctoritatib⁹. Nō
iudicabit deus bis in idipꝫ. Si ergo ali
quē p pctō ꝯmisso penituit ꝛ se puniuit:
patet ꝓpositū. ¶ Scd̄a ꝯclusio ē q̄ q̄/
uis peccata ꝯmissa p⁹ verā pniaz grauio
ra sint ꝓpter ingratitudinē recidiuatiōis
nō tn̄ p̄ora pctā redeūt q̄tū ad equalen
tiā. Nā ingratitudo pensat ƀm q̄ntitatez
bn̄ficij ƀz mai⁹ bn̄ficiū prestat de⁹ ꝯƀuā/
do inocētiā q̄ reuocādo ad pniaz. Verꝫ
ē tn̄ q̄ aliq̄ mō aggrauat culpā sequētez
p̄cedens remissio: q: ē ibi ꝯceptus p̄stiti
bn̄ficij: nō ita tn̄ q̄ faciat equalētiā. Un̄
distinguit Ric. vbi. s̄. q. v: q̄ graꝝ actio
duo respicere debꝫ ꝛ quātitatem doni: ꝛ
modū gratuite donationis. Respiciēdo
āt ad quātitatē doni: magis ingratus ē i
nocēs peccādo q̄ penitēs: q: ceteris pa
rib⁹ mai⁹ donū ē ƀuare hoiez vt nō pec/
cet q̄ illi qui peccauit idulgere: Ceteris.
n. parib⁹ nobilior ē stat⁹ inocētie q̄ pnie
Sꝫ ꝯsiderādo modū gratuite dōatiōis
magis ē ingrat⁹ penitēs cū peccat q̄ in
nocēs: q: q̄to magis aliqs ē elongatus
a debito recipiendi bn̄ficiū: tāto est mo/
dus donationis magis gratuit⁹ cū bn̄fi
ciū sibi cōfert: magis āt elongatur a r̄ce
ptione grē q̄tū est ex pte sua ille q pec/
cauit q̄ ille q a grē ꝯseruatione nō pec
cauit. Quibus tn̄ pensatis si cōpenset ag/
grauatio: q̄ est in sequēti pctō ꝓpter p̄ce
dentia iā dimissa maior est igratitudo ca
dere a vera pnia q̄ ab innocētia. Et iō
dicūt doc. q̄ pctōrib⁹ recidiuatꝫ propter
eoꝝ ingratitudinē debet maior pnia im
poni q: peccatū eoꝝ grauī⁹ est. Dicas er
go ad parabolā euangelij ꝛ auctoritatez
Aug. ꝛ Magri q̄ ꝓ tāto dicūt peccata
dimissa redire q̄ p ea sequēs culpa gra/
uatur. Si eniz mihi peccāti ꝯ te idulsisti
ꝛ postea iterū ꝯ te pecco: ex hoc peccatū
illud grauius reddit. Un̄ Gre. de pe. di.
iiij. §. item finis. dicit: peccata dimissa re
dire: dicuntur: quia quisquis post acce/
ptam

ptam remissionez ad vomitū redierit tā to grauius punietur quanto magis beni gnitatē dei ab vsu singulorū remissioni accepte ingratus extitit. Hec ille. Ad au ctoritates āt Ezech. ꝛ Iaco. dicēdum ꝙ duplex est reat⁹ pcti. s. quātū ad penā sen sus ꝛ sic pctā dimissa nullo mō redeunt Aut quātū ad penā dāni: ꝛ sic bn̄ dicunt redire. Quādo ergo dr̄ ꝙ oēs iustitie n̄ recordabūt: ꝙ nō pl⁹ accipiet p̄miū vi sionis dei ac si nullam iustitiaz fecisset ꝛ oīa pctā cōmisisset: nō tn̄ ꝙ p eis penaz sensibilē patiat̄ vt dictū ē. Ad aliud qḋ dī̄ d̄ originali dicēdū ꝙ nō reuertit̄ obliga tio ad carētiā visionis dei sub rōne q̄ ori ginali est debita: quia talis carentia est si ne remorsu ꝛ sensibili pena: sed reuertit̄ sub rōne qua est debita actuali mortali q̄ ē cū remorsu ꝛ alia pena sensibili adiū cta. Et eo modo habet intelligi illud Ra bani quod recitat magister i. iiij. di. xxii. c. i. Et Gratian⁹ de pe. di. iiij. v̄ suo p̄nci piū. s. ille q non vult fribus remittere: n̄ solū pctā que post baptismū egit reputa bunt̄ ei ad penā: sed etiā pctā originalia que in baptismo ei dimissa sunt: qḋ intel ligi habet ad silitudinē pene i genere nō in spē. Ad illud aūt de suo ingrato māu misso nō plus ↄcludit nisi ꝙ p ↄsequēs peccatū mortale iterū in seruitute redu citur.: ꝛ hoc est verū: nō tn̄ reducit̄ in eā dem in qua erat per illa pctā que sibi fue runt dimissa: nec in tantū sicut si illa pec cata sibi nunꝙ̄ fuissent dimissa. Ad vlti mū aūt dicēdū ē ꝙ in illo casu duplex ē opinio. Prima est Ri. ꝛ Boñ. vbi. s̄. s. ꝙ ille qui non adipleuit totam p̄niam p peccatis p̱ p̄niam dimissis si p̱ sequens mortale pctm̄ in inferno dānat̄: remanet obligat⁹ ad solutionē residui pene: p ill' pctis p̄us dimissis i inferno pena eterna p̄mct. s. p accñs: qꝛ in pctō mortali nulla pena ē satisfactoria in ↄspcū dei. Et ideo ꝙ̄tūcūꝗ puniat̄ semp̱ remanebit ad pe nā obligat⁹: illa tn̄ pēa min⁹ erit intensa ꝙ̄ si illa pctā ei non fuissēt dimissa. Alia opīo in ↄriū est Scoti in. iiij. di. xv. ar. i. q. iij. Et Astexā. li. v. ti. iij. ar. i. q. viij. q dī cūt ꝙ illa pctā mortalia ↄfessa p q b⁹ nō fecit p̄niaz. Dānat⁹ p alio pctō mortali i inferno p illis pctis dimissis puniet̄ pēa finita: ꝛ postea liberabit̄. Rō hui⁹ ē qꝛ ta lis ē pena tēporalis: ꝛ remittit̄ etiā existē ti in pctō mortali. Faciamus ergo p̄niaz nec timeam⁹ recidiuare: qꝛ ex assūpta pe nitētia inimicus factus est debilior. ꝛ tō minime timēdus est: qꝛ s̄z Hiero. parū timendus est hostis qui non potest vin cere nisi volentē. Insup̱ ex secure cōsci entie libertate homo fit robustior cōtra insidias diaboli tanꝙ̄ fortis armatus ꝛ a carcere liberatus: quia p̄nia ē armatu ra dei de qua ad Ephe. vi. apostolus ait Induite vos armaturā dei: vt possitꝪ sta re aduersus insidias diaboli. Preterea penitētiam agēs fit particeps oiuz custo dientiuz mandata dei. Iuxta illud psal. Particeps ego suz omniū timētiū te: ꝛ custodientiū mandata tua. Appropinq̄ tur etiā dominus penitentibus protectio ne ꝛ illuminatione. iuxta illud psal. Do min⁹ illuminatio mea: ꝛ salus mea quē timebo. Domin⁹ protector vite mee a q̄ trepidabo: q. d. non a demone nō ab ali qua potentia. Et Iob. xvii. Pone me iuxta te: ꝛ cuius vis manus pugnet con tra me. q. d. nō curo. Et ad Ro. viij. Si deus pro nobis quis contra nos: Facia mus ergo penitentiam quia dominus p tector ꝛ defensor noster erit contra insi dias diaboli ꝛ tentatiōes inimici. Et sic patet prima pars huius sermonis.

¶ Pars secunda huius sermonis in q̄ ponitur aliud penitentie impedimentū qḋ dicitur delectabilitas.

Secundo in isto sermōe decla randum est aliud penitētie im pedimentum quod dicitur dele ctabilitas. Adeo eniz in multis caro spi ritui dn̄at̄. Adeo oblectamentū mūdi ꝛ carnis ab ipsis amatur ꝛ peccatorū car nis spēs fantasie imprimitur. Adeo dia bolus suis deceptionibus sup̱ ipsos dn̄a tur, vt quotiens recordentur si penitere volunt nō amp⁹ius debere delectari: vt hacten⁹ delectati sūt aliam vitam mime

reputātes in placibilibus huius miserri me vite: licet cū offensis multis ⁊ sceleribus quasi in sua beatitudine cōquiescūt. Qua de re ne huius delectamēta dimittant ⁊ vitia que amant: sequant de eorū peccatis nō solū pniam assumere renuunt: verū ēt vt amplius mundo isto gaudeant de peccato in petrā ludēdo: ⁊ quasi bn̄faciendo discurrūt. ¶ Ad quod impedimentū dissoluendū primo occurrit illō Hiero. Facile cōtemnit oia q se semper cogitat esse moriturū. Cogitate ergo mortē o iuuenes sepe horā eius ad mētē reducite: quia tūc mundi delectationes totis conamie spernetis. Ad hoc vtiq̄ dissoluēdū plurimū valet memoria passionis xp̄i: qd̄ de seipso testat Hiero. di. in epl'a ad Eustochiū. Quia ipossibile ē in sēsu hois nō irruere notū ex medullarū calore: ille laudat: ille p̄dicat btūs q statim vt cepit cogitare interficit cogitatus ⁊ allidit eos ad petrā: petra āt est xp̄s. Et q̄ h̄ sit verū in seipso p̄basse fatet ibidē di. O quotiens in heremo p̄stitutus ⁊ in illa vasta solitudie: q̄ exusta solis ardoribus horridū monachis p̄stat habitaculū: putabā me romanis interesse delinijs. Sedebā solus: q̄ amaritudine, repletus erā. Horrebant sacco membra deformia: ⁊ squalida cutis sitū ethiopisse carnis obduxerat. Quotidie lachryme: q̄tidie gemitus. Et si qn̄ me repugnātē somnus imminens oppressisset nude humo vix ossa herentia collidebā. De cibis vō ⁊ potu taceo. cū etiam languentes mōachi aq̄ frigida vtant: ⁊ coctū aliqd accepisse luxuria sit. Ille igit ego q ob gehenne metū tali me carcere ipe dānauerā: scorpionū tm̄ socius ⁊ ferarū sepe choris intererā puellarū. Pallebāt ora ieiunijs: ⁊ mēs desiderio estuabat in frigido corpe: ⁊ ante hoiem sua iā carne p̄mortuū sola libidinū incēdia bulliebant. Itaq̄ oi auxilio destitutus ad Iesu iacebā pedes rigabā lacrymis: crine tergebā: ⁊ repugnantē carnē hebdōarū inedia subiugabā. Non erubesco p̄fiteri infelicitatē mee miserie: qn potius plango me nō esse qd̄ fuerim.

Memini me clamātē diē crebro iūxisse cū nocte: nec prius a pectoris cessasse verberibus q̄ dn̄o īcrpāte rediret trāqllitas. ipsā q̄z cellulā meā q̄si cogitationū mearū cōsciam pertimescebā: ⁊ mihimet iratus ⁊ rigidus: solus deserta penetrabā. Sicubi cōcaua valliū: aspa mōtiū: rupium prerupta cernebam: ibi mee orōnis locus: illic mee miserrime carnis ergastulū collocabā. Et vt mihi testis est dn̄s post multas lachrymas post celo oculos inherentes nōnūq̄ mihi videbar interee agminibus angelorū. ⁊ letus gaudēsq̄ cantabā post te in odorē vnguētorū tuorū currimus. Hec ille. Et sic patet scd̄a pars huius sermonis.

¶ Pars tertia huius smonis ī q̄ poīt aliud pnie ipedimētū qd̄ dr longanimitas.

Ertio tn̄ isto smōe dclarādū ē aliō pnie ipedimētū qd̄ dr lōganimitas. Plerique peccātores mihi sūt q vitā n͞rā corporalē: nūq̄ finē habere credūt: itra se dicētes. Gaudeamus ⁊ epulemur: fortes ⁊ diuites sumus quis malū nobis facere poterit. Cōtra q̄s scriptura sacra expientia expssa ⁊ euangelij parabola clamāt. Scriptura sacra dico Iacobi. iiij. scribit. Que est vita n͞ra? Uapor ē ad modicū parēs ⁊ deinceps exterminabit. Et Iob. xiij. c. Homo natus de muliere ⁊c. Et. c. xiij: Gaudiū ipiorū ad instar pūcti si ascēderit vsq̄ ad celos superbia eius: ⁊ caput eius nubes tetigerit: q̄i sterquilinū in fine pdet. Et Dauid i ps. ait. Uidi impiū superexaltatū ⁊ eleuatū sicut cedros libāi: ⁊ trāsiui. ⁊ ecce n̄ erat nec inuentus ē locus eius āplius. Et dn̄s in euāgelio tales cōuicet di. Mat. xxv. Uigilate nescitis. n. qn̄ dn̄s domus veniat: sero an media nocte: an gallicantu: an mane ne cū venerit repēte iueniat vos dormiētes. ¶ Scd̄o p̄ ipos clamat expiētia expssa qr vidimus iuuenes mori sicut senes ⁊ frequētius. Noui ego iuuenē egtē diu in terrarū multarū pulcherrimū morte repētina deficientē. Fui in quadā ciuitate p̄dicādi cā: vidi dn̄ā filiā egtis cū sonitu tubarū magnis pōpis ad nuptias euntem vno die dn̄ico: sed i secūda hebdōa seque(n)ti cum

ta bona reposita in ãnos plurimos: re/
quiesce: comede bibe ⁊ epulare. Cui dixit
deus. Stulte hac nocte aiam tuã repetẽt
a te: que aũt parasti cuius erunt: iõ infert
dñs estote parati qꝛ q̃ hora nõ putatꝭ fili
us hoĩs veniet. Vñ Aug. in li. de vera in
nocẽtia. c. x. ait. Remedia ꝯuersiõis ad
deũ nullis sunt cunctationibꝰ differẽda
ne tps correctionis ꝑeat tarditate. Qui
n. penitendi idulgẽtiã ꝓmisit: dissimulã
ti diẽ certũ nõ spopõdit. Hec ille. Item
idẽ in li. de salutaribꝰ documẽtis ait. Si
forsitã vt solet hũane fragilitatꝭ ꝯditio ali
q̃ negligentie maculã malignꝰ spũs ĩ no
bis ĩficit citiꝰ ꝑ ꝯfessionẽ ⁊ pniaꝫ fonteq̃ꝫ
lachrymaꝝ abluere cũ oĩ studio sustinea
mus: ne diu sine amici nri ãplexu ma/
neamꝰ: qꝛ paratior est nos recipe q̃ꝫ per
dere: si tñ ñ tardamꝰ de die in diẽ ꝯuerti
ad eũ. hec. n. duo mala ops deꝰ odit i oi/
bus hoĩbꝰ. i. negligentiã reuertẽdi: ⁊ de/
sperationẽ salutis. tñ hec absint a cogita
tionibꝰ nr̃is ⁊ ille tũc aiã ꝓpe erit nobis
Hec ille. Et sic pꝫ q̃lr dissoluũt hec im/
pedimẽta. Rogemꝰ ergo oĩpotẽtẽ deuꝫ
q ꝯcedat nobis grãꝫ ꝑdictã dissoluendi
ĩpedimẽta: vt hic grãꝫ ⁊ in futuro seculo
gliaꝫ ꝯsequamur ab eo q viuit ⁊ regnat
in secula seculoꝝ Amen.

¶ Dñica. quinta pꝰ epiphaniã de tribus
aliĩs pnie ĩpedimẽtĩs. i. ꝑsũptuositatꝭ assi/
duitatis ⁊ horribilitatis.

Sermo. xxxij.

Colligite ꝑmũ ȥiȥa/
nia ⁊ alligate ea fascicu
los ad ꝯburẽdũ. Scri
bũtur hec ṽba Mat.
xiij. ⁊ ĩ euãgelio occur/
rẽtis dñice. Sũt pleri/
q̃ꝫ frres charissimi diabolica suggestione
decepti: q pꝰ q̃ꝫ plimis pctĩs fuerint irre

tenuit curari. Et ex hoc ...
lũ: qꝛ ruũt ᵭ pctõ in pctũ: ⁊ in dies fiũt
deteriores. iuxta illõ ad Ephe. iiij. Despe
rantes semetipos tradiderunt impudici
cie. Sꝫ qꝛ hoc ĩpedimẽtũ dissoluet ꝑ ea
que dicentur infra in dñica. Sexagesime
⁊ Quinquagesime ᵭ ipsa imẽsitate mĩe
dei. Idcirco hic cã breuitatis sub silẽtio
ꝑtranseundũ duxi. Sunt ⁊ alij q̃ꝫ plimi
⁊ ꝑdictis multo pluriores: q miam dei
tm̃: iustitiã ṽo minime ꝯsiderãtes ĩ pec/
catis diu iacẽt ⁊ raro vl nũq̃ꝫ ᵭ ipsis pe/
nitent: nõ attẽdẽtes tãtã eẽ dei iustitiam
quãtã vniq̃ꝫ mĩaꝫ: qõ maxime ᵭmõstra
tur ĩ euangelio occurrẽti: ĩ q̃ apte ᵭscribi
tur q in hac vita in ecclesia. s. militanti si
nit bonos ⁊ malos: siĺ hitare ⁊ siĺ cresce
re vsq̃ꝫ ad messẽ. i. vsq̃ꝫ ad mortẽ vel ad
diẽ iudicij. Et in tpe messis dicet messo/
ribus. i. angelis suis ṽba ꝑposita. s. Col/
ligite ꝑmũ ȥiȥania. i. pctõres ĩpenitentes
⁊ obstinatos: ⁊ alli. e. fa. ad cõbu. id ẽ in
inferno: vbi ostẽdit maxima dei iustitia.
Igit in p̃nti ṽmone ᵭ tribꝰ alijs pnie im
pedimẽtis cũ suis remedijs tractãdũ oc
currit q̃ꝝ Primũ ⁊ ꝑncipale dĩ impedi
mentũ ꝑsũptuositatis. Secũdũ ṽo ĩpe/
dimẽtũ assiduitatꝭ. Tertium aũt impedi
mẽtuꝫ horribilitatis.

¶ Pars pria huꝰ ṽmõis ĩ q̃ põit aliõ
pnie impedimẽtũ qõ dĩ ꝑsũptuositas.

Primo igit in isto ṽmone tractã
dũ ẽ aliõ pnie ĩpedimẽtũ qõ vo
cat ꝑsũptuositas. Presumunt.
n. peccatores iniq de mĩa dei. s. q male
viuẽdo deꝰ eoꝝ misereat: qõ ẽ dñꝫ iudi/
care iniustuꝫ necnõ ⁊ blasfemare: sicut
in persona talium psalmista ait. Nõ vi/
debit dominus nec intelliget deꝰ Jacob
Cõtra quos dicitur Eccle. iiij. Ne dicas
miseratio domini magna est: quia ᵭ spe
rues in presumptionem temerariam ⁊

supbā: ⁊ absq3 timore ī pctō tuis firma3 facies habitationē: vñ Aug.li.iij. d̄ v̄bis dñi s̄mōe.xxij.inquit. Ista duo mala occidūt aīas; aut despatio: aut puersa spes. Nā sicut liberat bōa spes ⁊ recta: ita decipit puersa. ¶ Ad qd̄ īpedimētū dissoluēdū q̄rit̄ ista qō. Utrū ī deo sit iustitia: v̄r enī q̄ ñ. Quia qcūq3 facit oīa p libito sue volūtatis nō s̄3 iustitiā opat̄: s3 s̄3 q̄ dicit apl's ad ephe.i. De⁹ opat̄ oīa s̄m ꝯsiliū sue volūtat3: nō ergo iustitia d3 ei attribui. Preterea act⁹ iustitie ē reddere d̄bitū. s3 de⁹ nulli ē debitō ergo deo ñ cōpetit iustitia. sed ꝯ hoc obstat tota scriptura q̄ deū iustū eē clamat. nā apl's dic.ij. ad Thi.iiij. Qd̄ de⁹ ē iudex iust⁹ s3 ñ ē iust⁹ iudex ī q̄ ñ ē iustitia. ergo ⁊c. ⁊ p̄ho ad d̄um clamat. Iustitia plēa ē dextera tua. Et alibi. Iust⁹ domin⁹ ⁊ iustitiā dilexit. ¶ Ad hāc qōnē r̄ñdet Tho. in pria pte. q.xxi.ar.i. Et Ric. in.iiij. di.xlvi.ar.i.q.i. di. q̄ duplex est iustitie spēs: vna cōmutatiua: alia distributiua. Pria cōsistit in mutua datiōe ⁊ acceptiōe: vt p3 in ēptione ⁊ venditione ⁊ alijs cōmutationibus. Et hec d̄r Ethicor.v. iustitia cōmutatiua. ⁊ hec nō pōt eē in deo: q2 null⁹ pedit ei t̄ñ vt mereat̄ q̄ illi retribuat̄. vñ apl's ad Ro.xi. Quis p̄or dedit illi ⁊ retribuetur ei. q.d. null⁹. Secūda q̄ ꝯsistit ī distribuēdo s̄m quā aliqs gubnator vl' dispēsator dat vnicuiq3 s̄m suā dignitatē. Sic ergo ordo ꝯgru⁹ familie vel cuiuscumq3 multitudis gubernate demonstrat hmōi iustitiā in gubernāte: ita ordo vniuersi q apparet tam in reb⁹ nāl'b⁹ q3 ī reb⁹ voluntarijs demōstrat dei iustitiā. Unde dicit Diony. c.iiij. de diuis noib⁹. Oportet videre in hoc verā eē dei iustitiā q oīb⁹ tribuit ppa s̄3 vni⁹cui⁹q3 existentiā dignitatē: ⁊ s̄m vniu⁹cuiusq3 nā3 ī ppo saluat ordine ⁊ virtute. Et sic p3 q̄ in deo ē iustitia distributiua que distribuit bonum ⁊ malū penā ⁊ gliā3. Dicas ergo ad ar. ī oppositū s̄m Tho. vbi.s. q̄ q3uis deus opet̄ oīa s̄3 ꝯsiliū sue volūtat3 ñ t̄ñ h' obstat q̄n opet̄ s̄3 suā iustitiā. q2 ipossibile ē deū velle nisi qd̄ rō sue sapie dictat: q̄ q dē ē sicut lex iustitie s̄3 quā ei⁹ volūtas recta ⁊ iusta est: vñ quicūq3 facit s̄3 volūtatē suā iuste facit sicut nos id qd̄ s̄m legē facim⁹ iuste facim⁹ s3 nos qdē s̄3 legē alicui⁹ supioris: de⁹ at̄ sibiipi est lex. Ad aliō ar. dicas s̄m Ric. vbi.s. ⁊ ī r̄ñsione iiij. argumēti. q̄ si de⁹ nulli creatur sit debitor ex recepto: t̄ñ debitor est ex pmisso. Promisit.n. dare gliā3 bñfaciētib⁹ ⁊ penā malefaciētib⁹: q2 nulli est debitor nisi q2 vult. Si aūt q̄rat̄ q̄re vult nō r̄ñdeo nisi q2 vult: q2 volūtas sua ē cā p̄ma. Et sic p3 ista qō. Noli ergo p̄sumere de misericordia dei. q2 tāta ē iustitia quanta ē misericordia. vñ Gre. Miā3 dei debemus erubescere; si iustitiā ei⁹ nolim⁹ formidar̄. Et Hie. Magna ē mīa dī immaior q3 credas. s3 ñ mior ē iustitia ⁊ tō poti⁹ est iustitia timēda: q3 mīa sic pnia p̄sumenda. vñ Deut.x. d̄r deus magn⁹ ⁊ potēs terribil' q potētiā ñ accipit nec munera. ⁊ Job.ix. d̄r. Si iustificare me voluero: os meū cōdēnabit me: ⁊ si innocētē me ostēdero p̄uū me cōprobabit. Vñ Salomon puer vi. ꝫelus ⁊ furor viri nō pcet ī die vindicte: nec acqescet cuiusq3 p̄cib⁹; nec suscipiet p redēptione dona plurima. Ite.c.i. d̄r. Nō pderunt thesauri ipietat3 in die iudicij ⁊ vltionis: ppterea dñs p Esa. loq̄t̄. c.xlvii. his presūptuosis di. Reuelabit ignominia tua: videbit̄ opprobriū tuū: vltionē capiā ⁊ ñ resistet mihi hō. Et p Hiere.c.xlviij. inquit. Erit cor fortiū moab ī die illa sicut cor mulieris parturiēt3. Et p Ezech.vij.c. ⁊ Sopho.i. ait. Argētū ⁊ aurū eorū ñ poterit eos liberare in die furoris dñi. Noli ergo p̄sumere s3 pniā3 age: q2 de⁹ non poterit iustitiā suā p̄terire. Hec oīa ꝯfirmat Aug. sup Jo. s̄mōe.xxxiij. Et li.ij. de v̄bis dñi s̄mone.x. Ex vtroq3 hoīes piclitāt ⁊ spando ꝯrijs reb⁹: ꝯrijs affectionib⁹ sperando decipit̄ q dicit. Bonus ē dñs. misericors est dñs: faciam quod mihi placet: qd̄ libet: laxē habēas meas cupiditatib⁹ meis implēā desideria mea ad h̄ q2 misericors est deus: bō deus mansuetus est deus. Spe isti pclitantur. Desperatiōe

speratione assit q cũ gratia pctã putãtes eã sibi nõ posse ignosci penitẽtib⁹ ⁊ statuentes ad damnationẽ sine dubio obstinatos dicunt apud seipsos. Jã damnati sumus: quare qd̃ volum⁹ non facim⁹? Et ita illis qui spe piclitant dicitur. Ne tardes conuerti ad dominũ: ne differas de die in diem subito enim veniet ira eius: ⁊ in tempore vindicte disperdet te. Illis q de speratione periclitantur, dicitur: In quacunq; die cõuersus fuerit iniquus omnium iniquitatum eius obliuiscar: propter illos ergo q desperatione piclitant, pposuit indulgentie portuz: propter vo eos qui ⁊ dilationibus illuduntur facit diem mortis in eternum. Et sic patet pars prima huius smonis.

¶ Pars secũda huius smonis in qua ponitur aliud penitentie impedimentũ quod dicitur assiduitas ⁊ pulchre.

[S]ecũdo in isto smone tractãdũ aliud pnie ipedimentũ qd dr assiduitas siue ↄsuetudo peccãdi: siue malefaciẽdi. Cũ .n. Jo. viij. dñs dicat Qui facit pctm̃ suus ẽ pctĩ. necesse est vt q p ↄsuetudinẽ malã diu sub iugo iniquitatũ subiect⁹ fuerit sine maxia difficultate resurgere neq̃q̃ possit. In cui⁹ persõa Treno. i. dr. Vigilauit iugũ iniqtatũ mearũ in man⁹ ei⁹. s. ↄsuetudinis male ↄuolute sũt ⁊ iposite collo meo: infirmata est virtus mea: dedit me dñs. s. pmissiue: in manu de q̃ nõ potero surgere. Hoc ẽ iugũ deq̃ Eccle. xl. dr. Iugũ graue sup filios adam: h gdẽ est labor q̃ filij isrl' duris opib⁹ pallear: luti: ⁊ lateris pmebãt sub pharaonica suitute: sicut patet exo. i. c. Cuius rõnez assignat Hugo de scõ victore sup regulã bti Augu. di. Cogitatio mala pit delectationẽ: delectatio ↄsensũ: ↄsensus opationẽ: opatio ↄsuetudinẽ ↄsuetudo necessitatẽ: q̃ gdẽ necessitas nõ excusat sed magis incusat: Hec ille. Ex qbus vbis patet q ↄsuetudo iducit necessitatẽ qr est altera nã. ff. ad macedonianũ. l. i. de li. ⁊ posthu. l. si qs. posthumos de postulãdo. l. i. §. in his. Insti. de rerum diuisi. l. pauonũ. Scdm̃ et phm li. de reminiscẽtia. prio retho. c. xliij. pro blematũ pticula. xxviij. ⁊ vij. ethico. vbi ait. Difficile ẽ resistere ↄsuetudini: qr assimilat nãe. Patet ẽt q ex mala ↄsuetudine pctõr nõ valet verã pniam pagere. Cũ eni Cognitio pcti sit initiũ salutis ⁊ mala ↄsuetudo nõ pmittat pctm̃ cognoscere: sequit q verã pniaz pagere ipediat. Ait eniz Aug. in li. Enchiri. pctã quãuis magna ⁊ horrida: cuz in ↄsuetudinẽ venerint: aut nulla aut pua esse creduntur vsq; adeo vt nõ solũ nõ occultãda: vm etiã predicãda ⁊ diffamãda videãt. Qñ sicut scriptũ est Laudat pctõr in desiderijs aie sue ⁊c. Et iõ bñ ait Juuenal' lib. iij. satyra. ij. Cõsuetudo mali tenet insanabile vuln⁹. Et Jacobus bñuentanus ait. Res ẽ dura nimis vsũ depellere cui⁹ radix euelli nõ valet alta bene. Hec ille Patet etiã ex dict Hugo. q cõsuetudo nõ diminuit pctm̃ sz aggrauat: sicut habetur. xxiiij. q. i. in. c. scisma. ⁊ extra de simonia. c. satis. ⁊ in. c. cuz in ecclesia. ⁊ de eo qui duxit in ma. q. po. p adul. c. cũ haberet. Ex extra de cõsue. c. fi. vbi dr. Tãto pro certo grauiora sũt peccata q̃to diutius infelicẽ aĩam detinẽt alligatã. Hec ibi. Et multa alia de mala consuetudine hic adduci pñt q̃ causa breuitatis omitto: pserti cum in alio sermonario de peccatis dñica. iiij. de aduẽtu in. iij. pte diffusi⁹ habẽtur. Ex qb⁹ omnibus patere põt q mlte male cõsuetudines vanitatũ ⁊ maloꝶ cõtractuum hodiernis temporibus adinuente: quãto longiores tãto nequiores rationabiliter reputãt: iõ taliũ nõ ↄsuetudo sz abusio nũcupanda ẽ: nec min⁹ q̃ corruptela vitiosa vitari dz: sic pz di. viij. c. Mala vbi dr. Mala cõsuetudo non minus q̃ vitiosa corruptela vitanda est: q̃ nisi citi⁹ ⁊ radicit⁹ euellat in puilegiorum ius: ab ipsis assumit: ⁊ icipiũt puaricationes varie ⁊ presũptiones creberrime nõ oppssse p legib⁹ venerari ⁊ puilegiorum more ppetuo celebrari. Et ibidẽ c. veritate Aug. ait. Nemo cõsuetudinẽ ratiõi ⁊ veritati preponat qr ↄsuetudinẽ ratio ⁊ veritas sẽp excludit. ⁊. c. sequenti

Grego. ait. Aduertendū ē q̄ dn̄s dixit. Ego sū veritas: ⁊ nō dixit. Ego sū cōsuetudo sed vitas ⁊ iii. c. frustra. itez Aug. ait frustra qdē q rōe vincūt ↄsuetudinē nobis obijciūt: q̄si cōsuetudo maior sit vitate. ⁊ i. c. ↄsuetudo. btūs Cypian⁹ ait. Cōsuetudo sine veritate vetustas erroris est. Hec ibi. Inducit ergo ↄsuetudo pctā ⁊ cogit hoīez peccare. Quoꝝ oīum hēt exēplū illi⁹ ph̄i: q ex suoꝝ grauitate moꝝ elect⁹ fuit i regē cuiusdā nobil' ciuitatis. Cū hortaf̄ ciues nutrir̄ filios sub moꝝ debita disciplina: atq̄z illos auertere a prauis ↄsuetudinib⁹ vitioꝝ: nec ciues huic v̄tuose admōitiōi oīo parcrēt nutriri fec̄ duos optimos canes ex optimis pentib⁹ ortos: vnū in cogna: alterū v̄o in venationū expientia. Ad tps aūt pplo cōuocato in publico ⁊ in supdictis morib⁹ illis iterato s̄mōe ambob⁹ canib⁹ ibi spatio in medio ppli appōi fec̄ sartagines: parapsideo: icisoria: cognaria pinguedine plena: atq̄z lepoꝛē in spto dimisit. Factoq̄z signo s̄m q̄ p̄monuerat seruos suos: q dimitterēt subito canes: canis venationib⁹ assuet⁹ insultu p̄mo leporē dētib⁹ rapuit. Illi⁹ vero canis in cogna nutrit⁹: oīb⁹ circūstātib⁹ cū ad leporez exhortantib⁹: stati cucurrit ad parapsides pingues ⁊ cetera ↄsitcia. Quo q̄dē memorato exēplo mysteriū reserās dicef̄t astātes q̄ztū sint violēte ↄsuetudines male ⁊ bone. Iux̄ illō ex̄ d̄ cōsue. c. cū ↄsuetudis vsusq̄z lōgeui non sit leuis auctoritas. ⁊c. Et ex̄ de sen. ⁊ re. iu. c. cā habet. Ad qd̄ ipedimētū dissoluendum tria mī remedia cā breuitatis occurrūt.

Pmū ē remedū puisiōis. vt. s. in sua volūtate maxīe i iuuētute ↄsuetudo mala tollat. v̄ga. n. plicata i p̄ncipio ⁊ dū tenera ē cito ad rectitudinē tēdit. Auis puula ex ipso nido excepta mclius q̄z alie domestica fieri solet. Equ⁹ pull⁹ cito discit deponere q̄dā vita q̄ antiq̄⁹ nūq̄z relinqueret. Sic cōsuetudo mala de facili mutaf: antiq̄a v̄o difficillime aut nūq̄z nisi cū diuo miraculo mouef. vn̄ Greg. narrat. Alexādrū orbis dn̄z morib⁹ pedagogi sui ⁊ vitijs nō potuisse carere quibus adhuc puul⁹ ifect⁹ erat. vn̄ Tulli⁹ in li. philippicoꝝ ait. Dē maluz nascēs facile opp̄mit īueteratū plerūq̄z fit robusti⁹ Et Gre. in registro ingt. Si p̄ue rei aditus āuq̄z iualescat n̄ claudif fit latior. et erit ↄsuetudie licitū qd̄ rōe ↄstat eē phibitū. Et Ber. i. epl̄a ad f̄res de mōte dei ait oīs aius mal⁹ p̄usq̄z indurescat malicia emoliri pōt: sz p⁹ q̄z idurueerit despādus ē h̄ ille. Scd̄z remediū d̄r inuocationis. Qui. n. a supiori p̄mit p̄lāte q̄ conaf illū in ppetuā redigere s̄uitutē si prudēter agat in suū adiutoriū aduocat fortiorē. Sz vt d̄r Job. xl. c. Nō ē ptās sup terrā q̄ cōpet ei. s. diabolo a q̄ ptāte cum fuerim⁹ p malā ↄsuetudinē pssi: cū eius ptāti resistere nō valeam⁹ supma. i. dīna potētia est iuocāda atq̄z fidelr cū pphā Clamādū ē: De⁹ i adiutoriū meuz itēd. ⁊c. Et itez: De⁹ in noīe tuo saluū me fac. Naz sicut Luce. xi. c. dn̄s ait. Cū fortis armatus custodit atriuz suū: in pace sūt oīa q̄ possidet id ē diabol⁹ hoīez in pctīs p malā ↄsuetudinē in pace sūt oīa q̄ pos. Si āt fortior illo qd̄ est adiutorium dei si deliuer inuocatum superueniens: vincit ipsum. s. de aīa expellendo: vniuersa arma eius in quibus confidebat q̄ sunt iterata peccata aufert scilicet per penitentiam veraz. Et ideo deberet quilibet peccator adherere per deuotionem alicui sācto ⁊ illius deuotiōe a peccato proponere ⁊ abstinere exemplo illius prelati cui dixit Ber. vt abstineret trib⁹ dieb⁹ amore dei ab omni illicito. quod ⁊ fecit adeo vt diceret. Leue est eniz mihi ⁊ suaue de cetero abstinere a malo. Sic luxuriosis ⁊ ieiunare nolentibus: ⁊ mendacibus: ⁊ iurantibus ⁊ blasfemis consulendum ē.

¶ Tertium ⁊ vltimum remedium dicit elongationis. Nam inter omnia xp̄i cōsilia vnū celeberrimuz ⁊ quasi totius religionis fundamētū ē: euitare seu fugere pctōꝝ occasiones. Hic Math. v. c. ait dn̄s. Si oculus tuus scandalizat te erue eum ⁊ pijce abs te: expedit. n. tibi vt pereat vnum membroꝝ tuoꝝ q̄z totū corpus

eat in

cat in gehēnā. Oculus qdē dexter sūt lubricis plerūqꝫ suspecta cōsortia: auaris parca substantia: elatis fama ⁊ glia: gulosis delicata cibaria ⁊ magna ꝯuiuia: q̄ nō pugna sed p elongationē ab hoīe supantur. Qđ intelligēs ꝓpheta ait. Elongaui fugiēs ⁊ mansi i solitudine. s. vt fugerē occasiones peccandi. Fugiende sūt igit occasiones male praue societates atqꝫ prauoꝝ consortia: bonoꝝqꝫ societates tenēde sunt: qꝛ ꝭm plꝫ m. Mores fiūt ex victu. Et iuxta illđ ꝓphete. Cū sācto scūs eris: ⁊ cū viro innocēte inocēs eris: ⁊ cū puerso puerteris. Et sic pꝫ pars secūda huius sermonis.

¶ Pars tertia huius sermōis in q̄ ponit aliud pēitentie impedimētum qđ dī horribilitas.

Tertio et vltīo i isto ꝭmone tractādū ē aliđ pnīe ipedimētum qđ dī horribilitas. s. satisfaciēdi. Et voco hic satisfactionē ꝓ restitutiōe alienoꝝ: ꝓ restitutione fame: ꝓ recōciliatione inimicoꝝ: ꝓ remissiōe iiuriaꝝ: ꝓ obseruatiōe votoꝝ: ꝓ executiōe testamētorum: ꝓ euitatiōe pctōꝝ futuroꝝ: necnō excisiōe causaꝝ eoꝝdē iux illud Augu. scriptū. de pe. di. iij. circa ꝑncipiū. Satisfactio ē pctōꝝ cās excidere nec eoꝝ suggestionib⁹ aditū indulgere. Sed oīa ista horrēt facere pctōres. Cōfitent nāqꝫ ⁊ cōmunicant sꝫ nūqꝫ restituūt: nūqꝫ inimicis recōciliant nūqꝫ peccādi occasiōes deuitāt. ⁊ sic eternalr puniunt ⁊ dānāt. Hꝫ ē ipedimētū ferreū: h̄ ē ipedimētū calibeū h̄ ē ipedimētū adamātinū: h̄ ē ipedimētū plūbeū: h̄ ē mola gˀuis ad collū pctōrū ligata: demergēs eos i ꝓfūdū iferni. Exclama ergo ad vsurarios: ad auaros ad depdatores: ad oēs subas alioꝝ rapientes siue p malos ꝯct⁹ siue p sniaꝫ falsā siue p falsā aduocationē: aut p quēcūqꝫ aliū modū ꝓximū dānauerit vt restituāt qꝛ alr nō remittit pctm̄ nisi restituat male ablatū. de re. iu. li. vi. ⁊ . xiiij. q. vi. c. i. Et ē Aug. ij. epl'a ad Macedoniū. xxiiij. q. ij. c. legat. et ex de sē. ex. c. porro. gl. i v̄bo satisfaciāt. Sine satisfactiōe nō pōt qs veram pniaꝫ agere. Et ex̄ d̄ vsuris. c. cū tu. d̄ pe. di. i. §. neminem. ⁊ di. vi. §. falsas vbi dr̄. Qui bōa alterius iiuste d̄tinet: ⁊ odiū i corde gerit: sciat se nō posse verā pniaꝫ p agere: p quā valeat ad eternā felicitatē p uenire. Vñ ⁊ Aug. in li. de v̄o cultu ingt nō solū ꝓ maxia male ablatoꝝ quātitate verū et ꝓ minima denarij pticula nō poterit qs faciē videre dinā. Hec ibi. qđ intelligēdū ē si detineat ꝯ volūtatē possidētis. hec audire horrēt: ista aures eoꝝ offēdūt: nullatenus satisfacere volūt. O ipedimētū diabolicū: quātos demersit quantos ligauit ⁊ ligat: q̄ i baratro iferni demersit: Non. n. errauit ille q dixit: Pecunie obediūt oīa: ꝑpea sprūs scūs Baruth. iij. ꝓnūciat oēs istos esse dānatos di. Ubi sūt q argētū thesaurizāt ⁊ auꝝ in q̄ ꝯfidūt hoīes? Rñdit ad iferna descēderūt. Horrent ⁊ mulieres amouere a se supfluas vanitates: supflua iocalia: adulterinos capillos: diabolica fucamēta: ⁊ reliq̄ q̄ oīo sꝫ pētere volūt a se amouere tenēt. Horrēt ptiales renūciare ptialitatib⁹: idulgere inimicis: remittere iiurias q̄ tū facere obligāt. Horrēt detractores restituere famā quā iiuste tulerūt: nec tñ absolui pnt: nisi h̄ pficiāt. isti oēs ꝓfecto cathenis ferreis ligati sūt: ita vt pnia eoꝝ vana sit ⁊ vacua: nec ꝓtin⁹ deo grata nec accepta. ¶ Cōtra qđ ipedimētuꝫ sol⁹ vn⁹ malle⁹ vl' remediū ꝓficit: q ꝯtinetur i his paucis v̄bis Hiero. Tpale ē qđ d̄lectat: eternū qđ cruciat. cōsidera ergo gaudiū qđ hēs d̄ oib⁹ supdict̄ tpale esse ⁊ istantaneū: caducū ⁊ oīo trāsitoriū: penā v̄o nisi satisfacias vt p̄dictū ē eē ppetuā ⁊ eternā. Quis. ē. n. tā ignar⁹: tā insipiēs: vt modicū qđ hēat gaudij ⁊ delectatiōis infinitas vero penas ⁊ supplicia eterna sustineat? O magna mēcͣ alienatio q̄ nō ꝯsiderat illđ euangelicū. Quid ꝓdest hōi si vni. mun. lu. a. v̄o. s. detri. pa. Math. xvi. Et sic patet illđ ipedimētū cū suo remedio. Rogem⁹ ergo oīpotētē f. c. vt dignet nob gratiam impiri q̄tenus ab oib⁹ p̄dictis ipedimētis expediti veram possim⁹ pniam peragere. ne colli

secula. Amen.

¶ Dñica in septuagesima de gnāli oīuz vocatione ad dei seruitiuz in ecclesia militanti. Sermo in ordine. xxxiij.

Exijt primo mãe ɔducere opgarios in vineã suã. Scribunt hec v̄ba Mat. xx. ⁊ in euãgelio occurrenť dominice. Licz ꝟm phm vij. Ethi. c. xij. Finis ē pncipiũ in appetibilib⁹ ⁊ agibilib⁹. Notãdũ ē tñ ꝟm eũdē: qꝛ ad h̄ vt moueat ad agẽdũ tria inter cetera sunt necessaria. Prĩo vt sit bonũ: qꝛ dr̄. i. Ethico. bonũ ē qđ oia appetũt. Scđo qđ sit desideratũ: qꝛ finis mouet agentē sicut volitũ ⁊ desideratũ ꝟm phm. Tertio ꝙ sit possibile: qꝛ vt dicitur iij. Ethicorũ. Electio nõ ē impossibiliuz Si ergo cõsiderem⁹ finē n̄r̄m. s. beatitudinē ad quē hõ finaliter ordinať inueniemus ꝙ finis ē qđ optimuz: qm̄ btitudo ꝟz Boetiũ. iij. de ɔsola. Est stat⁹ oīuz bonoꝝ aggregatiõe pfect⁹: ē etiã maxīe desiderat⁹: qꝛ vt dicit Aug. x. de ciui. dei. c. i. in prin. Oīuz certissima sniã q recta ratione vtũť: oēs hoīes velle eē btõs vt ait Boe. vbi. s̄. inest mẽtib⁹ hoīuz sũmi boni nāl'r inserta cupido. Sz finē istũ ppa volũtate nobis ɔseq ipossibile ē: qm̄ supnāle ē. Jđ ne de hoc sũmo bono ⁊ maxime desiderato ɔsequẽdo final'r hõ desperet. Sz poti⁹ ad ɔsequẽdũ studeat laborare: xp̄us oēs ⁊ iuuenes ⁊ senes sapientes ⁊ insipientes pariter vocãs dicit Jte ⁊c. Ponens parabolã in isto sacro euãgelio de pr̄efamilias: q exijt prĩo mane ɔducere opgarios in suã vineã: q pr̄fa milias est deus oīps q vocat oēs ad seruitiũ suũ in ecclia militãti. De q̃ vocatione in p̄n̄ti ꝟmõe tria occurrũt ɔsideranda. Primũ q̄p dr̄ gnālio vocatio. Secundũ v̄o vocatiõis modificatio. Ter

p

de⁹ vocet oēs: qꝛ ex euãgelio vr̄ ꝙ sic. Nã dr̄ ꝙ exijt prĩo mane ɔducere opgarios: deinde hora tertiaruz, vi. ix. xi. ⁊ vesperoꝝ: qđ ñ ē aliđ dicere nisi qđ de⁹ vocat ĩ oī etate. Nã vt dicit Nicolaus de lira ⁊ Pe. Jo. sup hoc euangelio ꝙ mane est pueritia ꝟm Gre. hora tertia ē adolescentia: qꝛ q̃si sol in altũ pficit dũ calor etatis crescit Sexta ē iuuent⁹: qꝛ velut in cẽtro sol figiť dum iã plenitudo roboris solidať. Nona autem ē senect⁹ in q̃ sol q̃si ab alto axe descẽdit qꝛ hec etas a calore iuuẽtutis deficit. Undecia ē etas q̃ decrepita vel veterana vocatur: in q̃ etate ēt ipsos antiquos vocat dicens: Jte ⁊ vos in vineã meã. Ex qb⁹ patet ꝙ vocet oēs: ⁊ oēs vult saluos fieri. Nã oīs h̄ñs caritatē debet illud velle: ergo cũ deus sũmã habeat dilectionem patet ppositũ. Qđ ɔfirmat aplŝ p̄me ad Thi. ij. exp̄sse di. oēs ad agnitionē v̄itatis venire: sed q oē dicit nihil excludit: qꝛ est terminus vniuersal'r: ex̄ de maioritate ⁊ obedientia in. c. solite de obꝟ. ie. c. ij. di. xix. si romanorũ. xxv. di. ꝟ. i. in gl. C. nã. l. procuratorũ. ff. de offi. p̄si. l. iij. ergo ⁊c. Sz oppositũ vr̄ tali rõne. Si de⁹ oēs vocat ⁊ oēs vult saluos fieri. ergo oēs diligit eq̃l'r: ⁊ ɔũter oēs sũt electi qđ falsum ē ex euãgelio vbi dr̄. Multi sũt vocati. pa v̄o e. ad hoc dubiũ r̄ñdeť ꝟz sniaz plimorũ doctoruz. s. Nico. de lira sup epl'a ad Ro. v. c. ⁊. b. Tho. ip̄ria p̄te. q. xix. ar. vi. ⁊ be. Bo. ⁊ Ric. in. i. di. xlv. ar. i. q. i. Qđ cũ oēs ñ saluẽt ⁊ dei volũtas nõ frustretur, necesse est ꝙ fiat vis ĩ mõ distribuendi vel mõ volendi. ⁊ Augu. in li. Enchi. ait ꝙ dupliciter sit vis in mõ distribuendi. Uno mõ ꝙ fiat distĩctio ꝟz cõez modũ loquendi oēs timent mare. s. existẽtes ĩ eo: vl' dicẽdo: iste magr̄ docet oēs pueros istius ciuitať. s. q addiscunt: qꝛ null⁹ doceť nisi p ip̄m. Sil'r deus vult omnes hoīes saluos fieri. q a null⁹ saluabiť nisi velit

velit ipse: ⁊ q volunt saluari saluat. Alio mō ꝙ fiat distributio ꝫ cōez modū distribuendi qꝛ pōt fieri distributio ꝑ singulis generꝫ: vel ꝑ generibꝰ singuloꝝ: ⁊ sic ē falsa: nec sic intelligit apostolus vel pro generibꝰ singuloꝝ ⁊ sic est vera quia deꝰ de oī gēte voluit ⁊ vult saluari: ⁊ de grecis ⁊ latinis: ⁊ de ꝓlatis ⁊ subditis: diuitibus ⁊ paupibꝰ: ⁊ sic de singulis: iō dicit aplꝯ ꝑ oibꝰ eē orādū. Et hec ē .ꝟ. Aug. cui Magr̄ innit. Si aūt fiat vis in mō vocādi. Tunc distinguit̄ i deo duplex voluntas .s. antecedēs ⁊ ꝯn̄s. Pmō mō vult deus oēs saluos fieri: vt sit sensus. Deus vult oēz hoiez saluū fieri añcedēter id ē ꝫ q ꝯsideraẗ in ꝗ̄tū hō ⁊ i ꝗ̄tū imago dei. Et sic veꝝ ē: vn̄ Damasce. ij. li. c. pe. dicit. Oportet scire añcedēter ꝙ deꝰ vult oēs homines saluari ⁊ regno eiꝰ potiri ⁊ fortunari. Decille. Nō eni ad puniēdū plasmauit homines ſꝫ ad ꝑticipandū vt bonꝰ bonitatē eiꝰ. Scđo ꝯñter .s. deus n̄ vult oēs hoīes saluos fieri cōsequēter .n. velle oēs hoīes saluos fieri ē velle cōpēsatis oibꝰ cōditionibꝰ ꝓsia oēs hoīes saluari: Et sic nō ē veꝝ ꝙ deꝰ velit oēs homines saluari. qꝛ si sic vellet oēs saluarētur. nō .n. deꝰ vult saluos fieri illos q moriūt̄ i pctō mortali. vn̄ Damasce. vbi .s. subiungit di. Peccātes aūt vult puniri. Nō ergo dr̄ i deo voluntas añcedēs ⁊ ꝯn̄s no ē accipiēda ex ꝑte volētꝭ: ſꝫ ex ꝑte volitoꝝ. exēpli cā. Sicut si diceremꝰ ꝙ iustus rex pmō vult oēs regni sui n̄ affligi. ꝓn̄do respectū ad conformitatē nāe ⁊ tn̄ ex ꝯn̄ti vult aliq̄s puniri. Dr̄ia āt iter istas voluntates nō ē ꝫ diuersitatē affectionis: siue mōi volēdi q fit i deo: ſꝫ ꝫ rōnē ꝯnotādi ⁊ intelligēdi: put .n. deꝰ dr̄ velle oiuz salutē ꝗ̄tuz i se ē ⁊ añcedēter tunc ꝯnotat̄ i oibꝰ hoibus ordinabilitas ad salutē. Tuz ex ꝑte nāe date. Tuz ex ꝑte grē oblate. Dedit .n. deꝰ nām ꝫ quam possent euz cognoscere: ⁊ cognituz q̄rere: ⁊ q̄situz iuenire: ⁊ iuēto adherere ac ꝑ hoc salutē obtinere: grāz siľ obtinere. Grām siľr obtulit duz filiū misit cuiꝰ precium oiuz suffecit leges ēt ⁊ mādata tribuit salutis. Ipse ēt presto ē oibꝰ tugrentibus: ⁊ ꝓpe ē oibꝰ iuocātibus eū. Velle ergo hoiez añcedēter saluare ē ordiatuz ad salutē facere ⁊ volēti ꝑuenire nō deesse. Vn̄ velle añcedēter saluare nō connotat salutē ſꝫ ordinabilitatē ad eaz. Velle aūt ꝯñter ē velle actu dare salutē. Dicas ergo ad argumētū ꝙ si aliqs sciret aliq̄o ꝓscitos ꝗ̄uis ꝗ̄tū in se ē. deberet eos velle saluari: nō tn̄ volūtate absoluta: sed cōditionata. Et sic vult deus cōsequenter ⁊ antecedenter. verū ergo esſꝫ quod cōcludit argumentū si deus vellet oēs saluari tam voluntate consequenti quā añcedenti. quod falsuz est. Et sic pꝫ prima ps huius ꝟmonis.

¶ Pars scđa huiꝰ ꝟmonis i q̄. ondit̄ ꝙ triplicit deꝰ hoīnē ad penitētiā vocat.

Secūdo i isto ꝟmō ē notādū ē ꝙ tribꝰ mōis nō cessat deus hoīes vocare ad pniaz. itrīseca ispiratiōe ꝑdicatiōe: ⁊ bonoꝝ tpaliū elargitione: ⁊ ꝑcussiōe. ¶ Pmo nāq vocat hō a deo itrīseca ispiratiōe. Nā deus volēs mētē pctōris i pctis suis dormiētē a via sua pessima r̄uocare siue r̄mouere ad illā ꝑ ispiratiōnē itrīsecā clamat. ex q̄ sepꝰ isurgit ꝯsolatio q̄dā spūal̄: iuẍ illō Joh. iij. Spūs vbi vult spirat: ⁊ vocē eiꝰ audis .s. d'illō apli ad Eph. v. Surge qui dormis ⁊ exurge a mortuis: ⁊ illuminabit te xp̄s: spirat sic ventꝰ ducēs pluuiā q̄ nubes gnāt ⁊ r̄soluit sic spūs scūs mouet coꝛ ad lachrymas: ⁊ ad irrigādū coꝛ vn̄ ps. Flabit spūs eiꝰ ⁊ fluent aq. vēit ne ubi pctō: ꝯfuēdi volūtas ꝑeitēdi orādi. dimittēdi iiurias: elymas dādi: ieiunādi: aliudue comodiꝰ bonū faciēdi? Cuiꝰ fuit obsecro vox illa nisi dei? ad Cor. iij. n̄ .n. sumꝰ sufficientes cogitare aliqd a nobis q̄si ex nob: ſꝫ sufficiētia nr̄a ex deo ē. Et ad Ro. ix. Nō .n. ē volētꝭ neqꝫ currētꝭ: ſꝫ miserentis est dei. Ubi no. Alexā. in .iij. Volūtas dr̄ ꝗ̄tū ad motū interiorē: currentis ꝗ̄tū ad opus exterius: vn̄ Aug. in li. de predestinatiōe. Pꝛiꝰ est cogitare bonū ꝗ̄ credere ⁊ ipsum cogitare bonū a deo est. Idem in li. de correctiōe ⁊ grā

rectione ꝛ gratia. Sine gratia dei nullū
prorsus siue agendo siue volēdo faciunt
homines bonum. Et ad Bonifacium
papam. Nō pōt hō aliqd bōi velle ni/
si iuuet a deo: q̄ nullū malū pt velle. Idē
i Ench. Gra prio velit vt velim⁹ bonuz.
Idē ad valētinū. Cogitare vel agere ꝫ
deuz nulla rōe sine grā dei possum⁹. ꝛ ꝯ
ecclīasticis dogmatib⁹: Manet ad q̄rē
dā salutē lībtas arbitrij ſʒ admonēte pri⁹
deo. Bernard⁹ sup Cant. ſmōe. xxxiij.
Sciāt hostes grē nec ad bonū cogitādū
sufficere cor humanuz. ꝛ magr̄ di. xxvi.
Bōa volūtas vicat grāz. Sʒ errāt in h
pelagiāi ꝯ q̄s. Aug. i. rtractatio. ait No
ui hr̄tici pelagiāi sic liber̄ asserūt volūta/
tis arbitriū. vt grē deflocū n̄ rliquāt: quā
grāz ꝫ nr̄a merita dari fatent. Qualr āt
p grāz liberuz arbitriuz ordiat: declarat
Aug. i li. de ecclīasticis dog. di. Initium
nr̄e salutꝭ deo opante hēm⁹ seu mirante.
vt agescam⁹ salutari inspiratiōi nr̄e ptā
tis: vt adipiscamur qd admōitione adi/
piscēduz cognouim⁹. Diuini. n. muneris
vt n̄ labamur: iā adepto salutis munere
nr̄e est sollicitudis ꝛ diui piter adiutorij.
Errauit. n. pelagi⁹: q: credidit liber̄ ar/
bitriuz oi ꝯstitutuz grā gratꝭ data qd fal/
suz ē. Ubi nota ꝫ Tho. i. ij. q. cviij. ar. ij.
vbi q̄rit. vtr̄ hō possit bonum absq̄ dei
grā facere ꝛ velle. Et dic q̄ nā hois pōt
dupl'r ꝯsiderari. Prio i sui itegritate: vt
fuit i prio parēte aū petm̄. Scdo mō vt
ē in nob corrupta p⁹ pctm̄ pmi parentis
Et ꝫ vtrunq̄ nā humana auxilio indi/
get diuo: vl' ad volēduz: vl' ad faciēdum
qdcunq̄ bonuz sic a prio monēte. Sʒ i
statu nāe itegre q̄ntuz ad sufficiētiā opa/
tiue v̄tutꝭ poterat hō p sua nālia vell. ꝛ
bonū opari sue nāe pportiōatū. q̄le ē bo
nū v̄tutꝭ acq̄site: n̄ āt bonuz superexcedēs
q̄le ē bonū v̄tutꝭ īfuse: ſʒ in statu nāe cor
rupte ēt deficit hō ad h qd ꝫ nāz suā pt
vt n̄ possit totū hm̄oi bonum iplere per
sua nālia q: nā humana p petm̄ n̄ ē tota
destructa ſʒ corrupta: vt toto bono nāe
puet. Pōt ēt q̄dē in statu nāe corrupte
p v̄tutē sue nāe aliqd bonum pticulare

agere: sic edificare domos: plātare vine
as ꝛ hm̄oi nālia: nō tn̄ totum bonū sibi
gnāle: ita q̄ in nullo deficiat: sic hō ifir/
mus pōt p seipm aliquē motū hr̄e: non
tn̄ pōt moueri perfecte motu hois sani
nisi sanet auxilio medicine. Sic igit vir
tute gratuita superaddita v̄tuti nature i
diget homo in statu nature integre q̄ntū
ad vnū. s. ad volendū bonū ꝛ opanduz
bonū supernaturale. Sʒ in statu nature
corrupte q̄ntū ad duo. s. vt sanet ꝛ vlteri⁹
ad bonum supnālis v̄tutꝭ opatiue: qd ē
meritoriuz. Ulteri⁹ āt in vtroq̄ statu in/
diget homo auxilio diuo vt ab ipo mo/
ueat ad bn̄ agēdū. Sed ꝯ dici pōt. Illd
eni in ptāte hois est cui⁹ ipse dn̄s est: sed
dn̄s ē hō suor̄ actuū: maxie ei⁹ qd ē vel
le: ergo hō pt velle ꝛ facer̄ bonū ꝛ p seip
sū sine auxilio grē dei. R̄. q̄ hō est dn̄s
suor̄ actuuz ꝛ volēdi ꝛ nolēdi pp delibe
rationē rōnis q̄ pōt flecti ꝛ ad vnā ptē ꝛ
ad aliā q̄ deliberz ꝛ n̄ deliberet: si hm̄oi
ēt sit dn̄s oportet q̄ sit hoc p deliberatio
nez precedentē: ꝛ etiā hoc nō pcedat in
infinituz oportet q̄ finaliter ad hoc de/
ueniat q̄ liber̄ arbitrium hois moueat
ab aliq̄ exteriori pncipio qd est sup men
tem humanā. s. a deo vt pbat phus in li.
de bona fortuna: vn̄ mēs hois etiā sani
nō habet ita dn̄ium sui act⁹ qn indigeat
moueri a deo ꝛ mlto magis liberum ar
bitriuz infirmi p⁹ petm̄ qd impedit a bo
no p⁹ corruptionē nāe. Itē dices Spirit⁹
vbi vult spirat: ſʒ nō i petōr̄ corda: q: n̄
deo placent petōres. Ego dico q̄ null⁹ ē
cuius mētem nō pulset testante Petro
act. ij. Effundā ꝯ spiritu meo super oēz
carnem. Et ibidez. xij. In nationes gra
tia spiritus sācti effusa est. Apoc. iij. Ego
sto ad hostium ꝛ pulso. Est eni ipsa grā
gratis data: sicut sol qui oibus coicat lu
mē, nisi claudat fenestra. O magna mor
talium igratitudo: ꝛ nūq̄ cessat influere
ꝛ ad bonū nos ipellere: ſʒ poti⁹ nos mise
ri diabolicas suscipim⁹ suggestiōes quā
diuinas inspirationes: ꝛ si quando susci
pimus confestiz abijcimus de corde no
stro: Istarum inspirationuz multe non
recipiuntur

recipiunt ꝓpter magnā occupationem. Uas eni ad terrā ꝓstratū nō pōt stillas ỹint vel aque recipere: Alique recipiunt ⁊ spernūtur nec executioni mandant: ⁊ potius obediūt diabolo quā deo: ⁊ mul totiens diabolus temptationibus pulsat ⁊ aperiet: ꝫ nullus est q christo velit aperi re dicēti. Cān. v. Aperi mihi soror mea s. retinendo bonas inspirationes ⁊ cogi tationes videlicet mortis: iudicij inferni paradisi: ⁊ suoꝝ peccatoꝝ: hac eni vo catione venit ad te inuisibilis deus ne in supbiam eleueris. hec de pina. ¶ Se cūdo vocat predicatione. Et hic modus est solemnis ⁊ generalis: de hoc dicebat psal. Emittet verbū suū ⁊ liquefaciet ea s. spūs ei⁹ ⁊ fl. aque scilicet deus ꝑ predi catores suos in corda pctōꝝ. Nam pre dicatores sunt nuncij ⁊ apostoli dei: hoc aūt figuratū fuit Luce. xiiij. Quidā ho mo fecit cenam magnā ⁊ misit seruos su os hora cene dicere inuitatis. Ecce prā dium meū paui. Nā predicatio est diui na locutio: ⁊ ꝑ os predicatoꝝ spiri⁹ san ct⁹ loquit. Math. xiij. Nō eni vos estis q loquimini: sed. s. p. v. q loquit in vobis Unde precepit Esa: quinquagesimoquīto Clama: ne cesses quasi tuba exalta vo cē tuā ⁊ annūcia. ⁊ cetera. Et .ij. ad thi. iiij. Predica vbū: insta oportune: im portune argue: obsecra: increpa: i oī pa tientia ⁊ doctrina. Ex quo eni ꝑ pctm̄ ce cidit hō a pria nūqꝫ cessauit bōnas dei nos vocar. Cepit cū ptriarchis: postmo dū cū ꝓphīs Esa. Hiere. Ezech. Dan. oēs clamabāt Ueni veni. Re. re. su. re. re. vt intueamur te. Post infinitos nun cios deo male tractatos misit filiū suum q. d. Uerebūt filiū meū: quē tū extra vi neam occiderūt: q ꝑ mundū ibat aiam clamādo vt ebrius: tandē crucifixus est ⁊ mortuus. O christe optie. Ecce mor tui sūt ptriarche ⁊ ꝓphe mortuus est chri stus: mortui apsi: ⁊ doc. tñ nos multipli citer vocare aliis nūcijs ⁊ ambasiatori bus: vt ꝑ predicatores: nūcios ⁊ inspira tiones: ⁊ tēptationes ad ptriam nō cessat Heu nobis q maiori veneratiōe ⁊ amo

re hominē nobis amicū accipimus qꝫ filium dei. Si enim venerit nūcius tpa lis dñi: cū honore recipit eius ambasa ta: qꝫuis siqꝫ sit odiosa ⁊ timorosa. quā do diligentius debet ausculare nūcium christi. i. ꝑdicatorem ex pte oipotentis dei dicentis: Tauri mei ⁊ altilia occisa sūt: ⁊ ꝑata sūt oia. Item Math. xi. Uenite ad me. o. q. la. ⁊ o. e. ⁊ ego reficiam vos. Sꝫ multis accidit sicut falconis ⁊ accipitri ci bato ⁊ gallinis q̄ hñt caput in paleario ꝓpter ea in talibus deseuiet ira dei. dicē te ꝓpha Effunde iram tuā in gentes q̄ te nō nouerūt. Hi. n. nōne sūt q obau dientes ⁊ ignorantes doctrinā recipere nolūt vt bonū opent: psal. Noluit itelli gere vt bñ ageret. puer. i. vocaui ⁊ re. ex pa. ma. me. ⁊ nō fuit q aspiceret. Despe xistis oē ꝯsiliū meū: ⁊ increpatiōes me as neglexistis: ego quoqꝫ in interitu ve stro ridebo ⁊ subsanabo cū vobis qd ti mebatis aduenerit. Cum irruerit repen tina calamitas. ⁊ interit⁹ quasi tēpestas ingruerit: qñ venerit sup vos tribulatio ⁊ angustia: tūc inuocabūt me ⁊ nō exau diam. Mane ꝯsurgēt ⁊ nō inuenient me. eo q exosam habuerint disciplinā nec acqeuerint ⁊ timorem dñi nō susceperint nec acqeuerint ꝯsilio meo ⁊ detraxerint vniuerse correctioni mee. Comedēt igit fruct⁹ vite sue: suisqꝫ cōsilijs saturabunt auersio puuloꝝ interficiet eos ⁊ ꝓsperi tas stultoꝝ pdet eos. Hec ille. ¶ Tertio vocat nos bñficioꝝ collatione. O tu qui diues es: ⁊ es in alto statu: ꝓsperitate: di gnitate: ⁊ sanitate tot bona tibi dedit de⁹ quot bona habes tot te vocib⁹ clamant doni⁹: agri: Diuitie: pecora: officia: stat⁹ sanitas: filij oia ista clamant alta voce Anima dic Regratia dic vñ Aug. Celū ⁊ terra ⁊ oia que in eis sunt: ecce vndiqꝫ mihi dicūt vt te amē: nec cessant dicere vt inexcusabilis sim Grē. in omel. Tāto ergo esse humilior: atqꝫ ad seruiendum deo ꝓmptior quisqꝫ dꝫ ex munere: qꝫuis se obligatiorē esse ꝯspicit in reddēda rōne Sꝫ heu ꝓhdolor: qꝫ q plura accipit ma gis ingratus est plus deū offendit ⁊ cō

tēnit: plus intumescit τ alios dspicit: ac si ipse oīa suis manibus fecisset: ac ꝓpria v̄tute sine auxilio dei τ grā acquisierit. Nōne miser venisti mūdū nud⁹? Job pmo Nudus egressus sū de vtero matris mee: nudus reuertar illuc. Nonne sicut asinus q cū bñ cibat⁹ est calces in pectore figet: ꝫ illud psal. Incrassatus τ īpinguat⁹ dilatat⁹ retribuebat mihi mala p bonis. O mulier inuenēshēs maritū de quo ꝯtētaris: ornata: pulchra cū filijs. debes de oībus humiliari inimi⁹ cōuersari: a pctīs cauere: deo pl⁹ s̄uire. nā nos allicit deus: vt venator accipitrē. dat enī accipitri pmo cibū: nec satiat illū: vt tñ allicitat ad reddēdū qd ille venet τ capiat dño suo spe cibi futuri q̄ speret ad plenū satiari debere: sic deus dat nobis terrena: vt ad celestia alliciat: h̄ restituamus terrena dño deo suo. Sꝫ insipiētes ꝯtinicūqꝫ accipiam⁹ pua: stricta seruamus q̄si debeam⁹ eternaliter possidere: futura penit⁹ ꝯtēnentes eterna Et q̄s peius cū dñis suis guerrā faciūt diuites τ dñi diuitias τ dña mala ꝯ p̄cepta dei expendentes i dies. De qbus Luc. xvi. Mortuus est diues τ sepultus in inferno: Mortuus est Lazarus τ sepult⁹ est in sinū abrahe. ¶ Quarto vocat etiam ꝑcussione: cū. s. vocauit per inspiratione predicationem: τ bonoꝝ collationem: τ induratus obaudit tūc percussione tribulationū vocat eūdem. O pauper q heri eras diues. O angustiate in captiuitate q heri eras liber. O infirme. O tentate rñde deo vocanti: ꝓpterea Dauid dicebat in psal. Multiplicate sunt infirmitates eoꝝ postea accelerauerunt. Vidisti vnq̄ꝫ pastorem vocantem ouem. Bianchina bianchina. τ venit. Si aūt venire noluit τ ꝑ deuia currit baculo veniēs ad semitā ducit. Sic deus vocat nos ꝑ tribulationes. vñ Gre. Mala que h̄ nos p̄mut ad deū ire cōpellūt. Vidisti ꝓijcī lapides ad gal'inas: nō ad ipsam sꝫ post ipsam. Vidisti matrē filio timorē incutiētem vt ad ipsam fugiat τ inter brachia recipiat. Grego. Vbiqꝫ Luctus: vbiqꝫ mors: vbiqꝫ dolor: vbiqꝫ desolatio: τ tñ ceca mente carnalis ꝯcupiscētie dūꝫ vocātē ꝯtēnim⁹. Hec ille. O q̄ꝫ vtiles imo necessarie sūt ille extrinsece tribulatiōes Nā nos humiliāt: purgāt: τ ad deū ire cōpellūt dicēte ꝓpha. Ad dñm cū tribularer clamaui τ ex. m. he nāqꝫ ꝑcussionū aduersitates nos sctōꝝ socios faciūt vñ Aug. in quodā s̄mone ait. Si fuerimus socij passionū erim⁹ τ ꝯsolationū. Nā s̄m Ber. Nunq̄ꝫ christus a cōione sui sociū tribulatiōis excludit: qꝛ iuxta e do. h. q. t. s. co. τ. h. s. s. Ipse. n. deus est in tribulationib⁹ τ nō in vanis mūdi ꝓsperitatib⁹. di. ꝓpha. Cū ipso sū in tribulatione er. e. τ gl. eū. Sꝫ sūt nōnulli superbissimi: q⁹ pori⁹ a deo auertunt ꝑ eas. naꝫ murmurāt blasfemāt. O supbissimi homines qd murmuratis: qd deū blasfematis Audite q̄so Ber. di. Quāñcūqꝫ tribulatio deseuiat: nō putes te esse derelictuꝫ sed memineris eē scriptū. Cū ipso sū in tribulatiōe. O tribulate quare deus tepauit: vt ad ipsum redeas. Ego ingt ipse. Deut. xxxij. occi. τ. e. vi. sa. ꝑcu. τ ego sa. Quid aūt dicūt tribulationes tibi illate: nisi veni ad dñm deū tuū. Hec enī tribulationū via celi portā apit. dicēte Hie. ad egrotū. Ad vnū enī dñm vna via in christo tenēda est: q̄ in gustātib⁹ tētamēto in spatio longe securitatꝫ iducat huic seculi vie pꝫ palatiū celi. Hec ille. Quicūqꝫ. n. ꝑ hāc viā nō ducūt q̄si indigni supbia sua sinis lasciuijs relaxant. De qbus spūs sanct⁹. Et cū hoib⁹ nō flagellabūt ideo tenuit eos supbia: iō Hiero. dicto loco dicebat. Ergo felix ē q vapulat: vbi tumoris ē plaga. Beat⁹ quē supni v̄bi remediū curat: corrigit: emēdat: atqꝫ cōpōit. Hec ille. τ sic pꝫ ps scd̄a hui⁹ s̄mo.

¶ Pars tertia hui⁹ s̄mōis i q̄ tractatꝫ ō vocatione pctōꝝ s̄m euāgeliū vocatoꝝ

t

Ertio in isto s̄mone tractanduꝫ est de vocatiōe pctōꝝ vocatorū s̄m euāgeliū vbi dr̄ Ad pater familias dixit, ꝓcuratori voca operarios τ redde illis mercedē incipiēs a nouissimis vsqꝫ ad primū. Vbi inuestigādū est

Si beati in patria equaliter bñficant. qd q: in alio sermonario insta dñsica decla-rabit causa breuitatis relinquo. ¶ Sed remanet dubiū super illud. Et accipientes murmurabant aduersus patremfamilias. Si ordo charitatis remanet in patria. Et dicit Bona. duas opiniones in iij. di. xxxi. ar. iij. q. iij. Una q̄ dicit q̄ ordo charitatis saluat in patria qui est in via nō tm̄ per comparationē ad deū: sed tm̄ p comparationē nr̄i ad pximū: vn̄ in statu siue glorie: siue vie plus hō diligit seipsum q̄ aliū: ꝛ plus circa seipsum afficit. Deinde plus circa illos q ei cōiū cti sūt q̄ circa illos q minus ei ꝯiuncti sunt q: hic ordo ꝯsonat dictamini nature: q: natura dictat q̄ hō plus se q̄ aliū diligat. Consonat etiā diuine iustitie que ordinat q̄ plus de suis meritis gaudeat hō q̄ fecit q̄ de alienis ꝛ sic patet hec via. Alia est que dicit q̄ ordo charitatis qui est respectiu⁹ nostri ad pximū nō remanebit in patria ille qui est in via. Tuz q: ibi erit pfecta ꝯformitas volūtatis nostre diuine. ꝛ ideo nō magis diligemus illud qd erit nobis magis ppinquū: sed illud qd erit plus deo placitū ꝛ acceptuz. Tum etiam q: erit perfecta affluentia cōis letitie: multiplicabit gaudium hois multiplicatione pfectiua: vt tantum gaudeat de bono pximi quantuz de suo qd nō posset esse nisi diligeret pximū sicut seipsum. Et hoc est qd dicit Ansel. in li. de ꝯso. c. vlti. In ista pfecta charitate innumerabilium angeloꝝ atq3 hoiuz beatoꝝ: vbi nullus minus aliū q̄ seipsuz diligit nō aliter gaudebit q̄sq3 pro singulis alijs q̄ seipso. Quis autem istoꝝ modorum sit rōnabilioꝛ: difficile est diffinire. Dicit predictus doc. q̄ ille sensus est ꝯsonans dictis Aug. in li. d vera religione. Et Ber. de diligendo deo: sed quomodocūq3 sit vnū est verissimū: q̄ vnusquisq3 p istos duos modos dicēdi nō inuidebit alteri: nec murmurabit de alteri⁹ bono nec odiū habebit: ꝛ hoc patet ex dictis. Sz tūc remanet dubiū. quare dicit textus. Et accipiētes murmurabāt. Rū-

det q̄ triplex est hic rn̄sio fm̄ Petrum Jobis sup hoc passū. Prima est vt totū hoc sit locutio ꝯditionalis: vt sit sensus. Qd si aliq de primis vellēt sic murmurare posset eis sicut subdit rn̄deri: vnde Chryso. dicit q̄ nō inducit hoc vt ostendat illos inuidia morsos esse: sed vt ostendat hos tanto pottos esse honore q̄ inuidiā alijs poterāt generare. Secūda est vt p totā hanc murmurationez nō designet nisi īmensa admiratio beatoꝝ sup tanta pfunditate ꝛ varietate diuersoꝝ iudicioꝝ ex qua solēt hoies prūpere in huiusmodi murmurationes. Et ideo designat p eas velut eā p suū effectū vel suū sequēs signū: p satisfactoriam do rn̄sionē signat plena reuelatio diuine bōitatis hite sup tali iudicio. Tertia rn̄sio vt p murmurātes itelligāt aliq hui⁹ vite aut quicq3 mali d p̄mio: q tn̄ spe lz nō in re iā q̄si acceperūt p̄miū. Et qn̄ vidēt posteriores sibi p̄poni vel purificari inuidēt ꝛ insaniūt etiā ꝯ deum: sicut iuxta parabolā. q̄ habet Lu. xv. Senioꝛ frater indignat⁹ est ꝯ p̄rem nolebatq3 intrare: q: iunioꝛ ita gl'iose fuerat recept⁹ a p̄re. Nō aūt mireris si hec murmuratio idistincte attribuit primis: q: mos est scripture id qd est ptis attribuere toti. Ecce ergo: q: in p̄ria nulla erit inuidia: nulla discordia Ait eni Aug. xxij. de ci. dei. c. vlti. Id ēt beata illa ciuitas magnū in se videbit bonū: q: nulli supioꝛi nullus inferioꝛ inuidebit: sicut nūc nō inuidēt archangelis angeli ceteri: tāq3 nollet eē vnusq3q3 qd nō accepit: q̄uis sit pacatissimo ꝯcordie vinculo ei q accepit obstrict⁹: q: nec i corpore vult eē ocul⁹ q est digit⁹ cū mēbrū vtrūq3 ꝯtīcat toti⁹ carnis pacata ꝯpago: sic itaq3 hēbit donū ali⁹ alio min⁹: vt h quoq3 donū habeat: nec velit ap̄li⁹. Hec ille. Audi ergo aīa q te tot vicibus vocauit: q exiuit de sūmo celo in hunc mundū vt te in paradisū suum ꝯduceret vbi cū patre ꝛ spiritu sancto vi. ꝛ regnat in secula seculoꝝ Amen.

¶ Dn̄ica i sexagesima de misericordia dei nos ad pniaz iducēte. Sermo. 34.

Ec dicens

clamabat: Qui hꝫ au/
res audiendi audiat.
Scribuntur hec verba
Luc. viij. ⁊ in euãgel.
occurrent dñice. Qui
cũ deo non est ⁊ ab eo ꝑ suã culpã disce/
dit currit velocissimo cursu ad tetras ⁊
horribiles regiões infernoꝝ. Sed deꝰ
pius ⁊ bonus ꝓpter suã imensam boni
tatem in tot puersitatibus ꝓm nõ dere
linquit. Idcirco frẽs carissimi postq̃ tot
⁊ tãta de pnĩa in gnãli dicta sunt. Restat
vt aliq̃ d dei misericordia pctõres ad pe
nitẽtiam ꝓuocante breuiter pstringamꝰ
Nam in euãgelio hodierno ponit salua
tor noster parabolã de semie. i. ṽbo dei
qđ seminat ꝑncipalr ad ꝓuocãdũ pctõ/
res ad pniam: qꝛ sicut semẽ cadit in plu
ribꝰ locis: ita ⁊ dei ṽbum in pluribꝰ mẽ
tibus. Aliud. n. cecidit secus viã in cor/
da vana ⁊ curiosa ⁊ cõcu. est ⁊ vo. ce.
co. illud. Aliud cecidit iter spinas. i. diui
tias ⁊ mũdi sollicitudines: ⁊ simul exorte
spine suffocauerũt illud. Aliud cecidit su
per petrã. i. corda pctõꝝ dura ⁊ lapidea
⁊ iõ naum aruit: qꝛ nõ habebat humo
rem. Aliud cecidit in terraꝫ bonã id est
corda deuota ⁊ bene ꝑparata: ⁊ facit fru
ctum cẽtuplũ maxime ꝯtritiõis ⁊ pnĩe.
vñ hec dicẽs clamabat. Qui hꝫ aures
audiẽdi audiat. s. hoc ṽbum dei vñ orit
ꝯtritio ⁊ pnĩa: ex q̃ seqtur ⁊ impetrat dei
mĩa: vñ deuotus. Ber. ait. Verbum dei
benigne audiẽdũ: deuote suscipiẽdũ sol
licite ꝯseruãdum qcqd ad aiaꝝ salutem
ꝑtinet: ⁊ nõ sicut de ṽbo hoium sed sic̃
vere ṽbũ dei: siue illud sit cõsolatoriũ:
siue cõminatoriũ: siue ẽt icrepatoriũ au
diat. Hec ille. De q̃ dei mĩa in isto ſmo
ne tria tñ ãnotabimꝰ alia ṽo in aliã dñi
cã differemꝰ. quoꝝ Primũ dr̃. Cõuer
siõis facilitas. Scđꝫ ṽo remissiõis vni
uersitas. Tertiũ aũt generis grauitas.

¶ Pars pma huiꝰ sermonis in q̃ de/
claratur q̃ꝫ facile sit vnicuiqꝫ ad deũ cõ
uerti.

P Rimo in isto ſmone declaran
duꝫ est q̃ꝫ facile sit vnicuiqꝫ pec/
catori ad deũ ꝯuerti: qꝛ vt in ꝑ/
cedẽti ſmone habitũ est. Deꝰ oẽs gnãli
ter vocat ⁊ ad salutẽ reducit: ⁊ ex euãge/
lio hodierno in mentibꝰ hoium ṽbum
dei seminat: vt hoc idẽ efficiat. Ex parte
aũt nr̃a est facultas liberi arbitrij ad cõ
sentiendũ ꝑdicte vocatiõi. Ecce ergo q̃ꝫ
facilis est cõuersio nr̃a. ¶ Nõ vt clari
us disserat mouet quoddã singulare du
biũ. Si solũ creatura rõnalis habeat do
miniũ liberi arbitrij: q̃ qdem qđ oritur
ex rõnibus sibi iuicẽ opponẽtibꝰ. Nam
videt q̃ ẽt aialia bruta habeãt libeꝝ ar/
bitriũ ꝓbatur sic tribꝰ rõnibus. Illa po
tentia libera dr̃ esse cuius est eligere bo/
num ⁊ fugere malũ: Sed hãc potẽtiã vi
demus esse in brutis: sicut pꝫ in oue q̃
fugit lupum ⁊ querit pastorẽ. Preterea
illa potẽtia libera est ꝑcipue cuiꝰ est gere
re ꝓuidentiã nõ solum circa ꝑsentia: ſꝫ
ẽt circa futura sed talis est in brutis: sicut
pꝫ in formicis ⁊ alijs aialibus: ergo ⁊c.
Sed ꝯ hoc opponit tribꝰ alijs rõnibus
Primo ꝑ locũ ab auctoritate Aug. di.
libeꝝ arbitriũ est facultas rõnis ⁊ volũ
tatis: sed in nullo est facultas rõnis in q̃
nõ sit ip̃a rõ: ⁊ hoc est in solis rõnabili
bus: ergo in ipsis solũ est donuꝫ liberi
arbitrij. Preterea oẽ qđ hꝫ libeꝝ arbi/
triuꝫ est laudabile ⁊ vituperabile: sed so
la rõnabilia sunt digna laude ⁊ vitupe/
rio: pena: ⁊ pmio: ergo ⁊c. Preterea oẽ
qđ hꝫ libeꝝ arbitrium est aptum consi/
liari ⁊ deliberare: sed hoc est solius rõ/
nalis creature: ergo ⁊c. ¶ Ad hoc du/
bium rñdet ſm Bona. in. ij. di. xxv. ar.
i. ⁊ in. q. i. ꝯcludẽs donũ liberi arbi. solũ
in rõnabilibꝰ absqꝫ dubio reperiri. Et
rõ huiꝰ sumit ex duobꝰ. Tuꝫ ex pte liber
tatis: tuꝫ ex parte arbitrationis. Ex pte li/
bertatis dr̃ sola illa potentia esse libera q̃
dñium hꝫ plenum tam respectu obiecti
q̃ꝫ respectu actus ꝓprij. Illa potẽtia dñi
um hꝫ respectu obiecti que nõ est arcta
ta ad aliqđ genꝰ appetibile. i. ad appetẽ/
dum magis istam q̃ꝫ illã rem: sed nata
est oĩa

liberi arbitrij

est oīa appetibilia appetere ⁊ oīa fugien
da fugere: qđ sola creatura rōnalis face
re pōt. Nā tria sūt genera bonoꝝ q̄ ap-
petant quoꝝ opposita fugiunt videlicet
honestū: vtile ⁊ delectabile sed solū vtile
⁊ delectabile pñt appeti ab irrōnabilib⁹
ſʒ bonū honestū appeti pōt a solis rōna
bilib⁹ ⁊ iđ in eis solū reperit virtus q̄ nō
est ad aliqđ gen⁹ appetibile apta: ac ꝑ h
habēs libertatē respectu obiecti. Ex ꝑte
aūt actus ꝓprij in solis rōnabilib⁹ repe
rit libertas arbitrij. Nā volūtas in eis n̄
solū cōpescit manū exteriorē vel pedeꝫ
sed ēt ꝯpescit seipsaꝫ ⁊ refrenat: incipiēs
odire frequēter qđ pri⁹ diligebat: ⁊ hoc
ex dñio sui ipsius ⁊ imꝑio. In brutis aūt
⁊ si aliquo mō sit repire dñiuꝫ respectu
actus exterioris qñ illuꝫ refrenat: aliqñ
tñ respectu act⁹ interioris videlicet appe
titus dñiuꝫ nō est: q2 id qđ amant n̄ pñt
nō amare licet timore alicui⁹ rei arceant
Et iđ dicit damasce. q2 magis agunt q̄
agant: vñ act⁹ interior creature rōnalis
cōpesci nō pōt. Cui⁹ rei exēplū habetur
de Scđo pħo. Qđ cū paruul⁹ esset mis
sus a ꝓgenitorib⁹ ad discēdū ⁊ cū in scho
lis esset mortu⁹ est pr̄ eius. Audiuit aūt
i scholis hoc v̄biū ꝙ oīs mulier fornica
trix esset ⁊ ipudica. Tandē post multos
annos in forma peregrini venit ad do-
mū patris ignotis oībus: q2 barbā ⁊ ca
pillos ꝓlixius nutrierat volēs ꝓbare qđ
in scholis audierat de mulierib⁹: voca-
uit vnā de ancillis ꝓmisit ei decē aure-
os si ꝑsuaderet vitiū matri. Nocte autē
sequēti secū dormiēs tanq̄ cū mr̄e nihil
inhonesti egit. Mane autem cum vel
let egredi ⁊ discedere: illa apprehendēs
eum ait: Ut me tentares h fecisti? Ne-
quaq̄ dñā mater. Nō eni dignū ē ma
culare vas istud vnde exiui. Illa sciscitā
te q̄s eēt Respōdit: Ego sū Secūd⁹ fili
us tu⁹: q̄ ex cōfusione hoc audito stati
mortua ē. Secūd⁹ aūt sciēs ꝙ ꝑ loque-
lā suā mors matri cōtigisset hāc i se i po
sterū exegit penā ne ūpli⁹ loqueret: ⁊ sic
vsq̄ ad morteꝫ taciturnitatē seruauit: i-
mo nec ꝑ Hadrianū iperatorē q tūc tē-
poris venit athenas potuit violari vsq̄
ad decollatiōeꝫ ponēs caput potiu sq̄ lo
qui. Tūc Hadrian⁹ admirat⁹ philoso-
phi cōstātiaꝫ ait illi. Quia lex silētij quaꝫ
tibi ꝓposuisti nullo modo solui pōt su-
me tabulā ⁊ saltē manu tua loquer. Qui
scripsit i hūc modū. Ego q̄dē Hadriāe
nō te timeo: sed q2 ꝑnceps hui⁹ tēporis
videris existere: me quidē occidere po-
tes: ſʒ vocis mee ꝓ ferēde nulla tibi pote
stas ē Ex quo patet ꝓpositū. ¶ Ex ꝑte
aūt arbitratiōis eadē ratio sumit. Arbi
triū enim idē ē qđ iudiciū: ad cui⁹ nutū
cetere virtutes mouent ⁊ obediūt. Iudi
care aūt illi⁹ ē ſm rationē cōpletā cuius
est discernere iter iustū ⁊ iiustū ⁊ iter ꝓ-
priū ⁊ alienū: Nulla auteꝫ potētia nouit
quid iustū ⁊ q̄d iiustū nisi illa sola q̄ est
ꝑnceps rationis: ⁊ nata ē cognoscere sū
mā iusticiā a qua est regula oīs iuris: h
autē solā ē in ea substātia que ē ad imagi
nem dei: qualis ē tñ potētia rationalis.
Nulla etiā potētia discernit q̄d ꝓpriū vł
quid alienū nisi cognoscat sepsā vel su-
per sepsā reflectat: ſʒ nunq̄ aliqua potē
tia seipsaꝫ cognoscit vel suꝑ seipsaꝫ refle
ctit nisi potētia rationalis. Et iđ ipa sola
ē i qua plenū iudiciū ⁊ arbitriū i discer
nēdo quid iustū ⁊ quid iiustū quid ꝓpri
uꝫ ⁊ quid alienū. Tā igit rōne libertatis
q̄ rōne arbitratiōis ꝓbatr̄ solis rōnabi
lib⁹ liberū arbitriū reperiri. Dicas ergo
ad argumētū in oppositū primo ꝙ licꝫ
bruta ꝑeligāt bonū: hoc est verū de bo
no vtili ⁊ delectabili: sed nō de bono ho
nesto respectu cui⁹ ꝓprie liberꝝ arbitriū
ꝯsistit. Ad aliđ similit qđ obijcit ꝙ bru
ta possunt ad opposita moueri. R. ꝙ nō
possunt moueri i oīa opposita: ſʒ solū in
ista q̄ sūt īfra liberi arbitrij dignitatē. Ad
tertiū qñ dicebat ꝙ bruta hñt ꝓuidētiā
ēt d̄ futuris: dicas ꝙ duplex ē ꝓuidētia
Quedā q̄ ꝓuenit ex actu d̄liberationis
⁊ ꝑcogitatiōis: ⁊ q̄dā ex istinctu natura
li. Prima est libertatis arbitrij: ⁊ repit
i sol' rōnabilib⁹. Secūda v̄o ē naturalis
sagacitatis ⁊ idustrie: ⁊ hec reperit i bru
tis. ſʒ talis nō ponit liberꝝ arbitriū. Et sic

pꝫ ista qꝺ būn declarata ⁊ dilucidata. Re
uertere ergo aīa mea qꝛ tu hēs libertatē
liberi arbitrij: facultatē volūtatis q̄ ē in
manu tua. quā libertatē nulla potētia n/
bi pōt auferre. Nō aīalia ferocissima. nō
hoīes potētes: nō demones infernales
nō angeli celestiales. nō ipa dei potētia oꝛ
diata. Cur ergo nō reuerteris. Quis te
tꝫ: nō certe aliud nisi tua ferrea volūtas.
Nā liba es. reuerti potes si vis. Deus te
vocat. Neqꝫ eni violēt̄ vult te deꝰ saluar̄
sꝫ vt magis lauderis vt sublimiꝰ glieris:
dedit tibi hāc libtatē vt bonū facere pos
sis ⁊ malū. ¶ Probāt oīa ista p auctes
euidētissimas ⁊ exēpla clara. Nā ps ait.
Aīa mea ī manibꝰ meis sp. Et Sap. Ec
clia. xv. Deꝰ abinitio cōstituit hoīez ⁊c.
Et Aug. i. v. ꝺ ciui. dei. c. x. Sūt igit̄ nr̄e
volūtates: ⁊ ipe faciūt qcqd volēdo fa/
cimꝰ: qꝺ nō fieret si nollemꝰ. Quicqd āt
alioꝝ hoīuz volūtate nolēs qsqꝫ patitur
etiā si volūtas valet: ⁊ si nō illius: tn̄ oīs
volūtas sed ptās dei. Et Hiero. in qōni
ad Elbidiā. Deus eni equali cūctos foꝛ
te gnāuit: ⁊ dedit arbitrij volūtatē vt fa/
ciat vnusqsqꝫ qꝺ vult siue bonū siue ma
lū. Itē ibidē. Oēs suo arbitrio derelicti
sūt. Neqꝫ eni bonū necessitate faciūt sed
voluntate: vt credētes coronā accipiant
⁊ icreduli supplicijs mācipētur. hec ille
Hec ꝯfirmat Aug. ēt. xxiij. q. iiij. c. Na/
buchodonosoꝛ. ⁊ c. vasis ire. ꝺ. Nunq̄
redderet deus interitū nisi spōtaneū in
uēiret hō hr̄e petm̄. Itē ibidē. xv. q. i. c.
illa dicit. Iō etiā in iudicijo huiꝰ mūdi
volūtate reos: non necessitate cōpulsos
culpa ꝯstringit: pena cōdēnat. Et ꝺ pe.
di. ij. c. si eniz dr̄ liberi arbitrij nos cōdi
dit deus: nec ad ꝟtutes: nec ad ad vitia
necessitate trahimur. Aliogn vbi neces/
sitas: nec corona. neqꝫ eni peccatuz dici
potest nisi volūtariū. vt. viij. q. i. c. sciēdū
xv. q. i. c. illa. xv. q. vi. c. i. xxij. q. iiij. iter ce
tera. xxiij. q. v. de occidendis. Nec aliqs
debet remunerari de eo qꝺ inuitꝰ facit:
vt. xiij. q. ij. q̄ppostertū. xx. q. i. illꝺ. xxxij.
.q. i. ille. Et sic pꝫ p auctēs euidētissimas
ꝙ salꝰ nr̄a ex nr̄o bono libero arbitrio
ꝓcedit. ¶ Exēpla habes de latronibus
existētibus in cruce: vnꝰ blasfemauit ⁊
dānatus fuit. Alter ꝟo saluꝰ factꝰ est: qꝛ
se humiliauit. Cognouit se esse pctōꝛem
vn̄ hoc ꝓcessit nisi qꝛ vnꝰ voluit se salua
re alter nō? Ergo confitearis aīa mea ⁊
ad dn̄z deū tuū reuertaris: qꝛ si vis po/
tes te saluare. Exēplū hēs Petri ⁊ Iu/
de: ambo discipuli Christi erāt: ⁊ ambo
peccauerūt. Quid est ergo ꝙ Iudas dā
natꝰ est ⁊ Petrus saluꝰ factꝰ est? ꝙ si di
cas ꝙ fuit ꝑꝑ magnuz peccatū qꝺ ꝑpe/
trauit. Absit: imo potuisset se saluare si
voluisset: vt habes de pen. distin. i. c. his
peccātibus. vbi dr̄. arbitroꝛ eni ꝙ etiam
iudas potuisset tāta miseratiōe deū nō
excludi a venia si pn̄iaz nō apud iudeos
sꝫ apud Christū egisset: qꝛ nemo potest
bn̄ agere pn̄iam nisi qs sperauerit idul/
gētiā. de pe. di. i. c. nemo. Nā iudas peni
tuit sꝫ male: qꝛ laqueo se suspēdit. de pe.
di. iij. c. iudas. ⁊ c. nihil. ⁊ c. sceleratioꝛ: ꝺ
quo etiā hr̄. i. q. i. q studet. xxiij. q. v. si nō
licet. ⁊ c. tu. dixisti. ⁊ Math. xxvij. Pe/
trus ꝟo ter Christū negauit ⁊ cū sacroꝛ
sꝫ penituit: ⁊ bn̄ in dei misericordia spe/
rans saluꝰ fuit: qꝛ Christꝰ respiciēs Pe
trū ac coꝛ eius dixit. Nescis Petre qꝛ
laui tibi pedes? qꝛ accepi te in discipulū
⁊ negasti me? obliuisceris petre qn̄ dixi
tibi amas me. Qūo amas me si mene
gasti? Et nūc fleuit amare ⁊c. Preterea
hēs exēplū Nabuchodonosoꝛ ⁊ Pha/
raōis Dan. iiij. ⁊ Exo. vij. trāsūptiue ꝟo
xxiij. q. iiij. i. c. Nabuchodonosoꝛ Nabu
chodonosoꝛ pn̄iam meruit fructuosam.
Nōne post innumeras ipietates flagella
tus penituit ⁊ regnū qꝺ ꝑdiderat rursus
accepit Pharao autē ipsis flagellis du
rioꝛ est effectꝰ ⁊ perijt. Nūc mihi ratio/
nē reddat q nimiū diuinū cōsiliuz alto
⁊ sapiēti corde diiudicat cur medicamē
tum vnꝰ medici ꝯfectū alij ad interitū
alij valuerit ad salutē: nisi quia Christi
bonus odoꝛ alijs est odoꝛ vite in vitaz
alijs est odor mortis in mortē. Quantū
ad naturā ambo hoīes erāt: q̄tuz ad di
gnitatem ambo reges: q̄tū ad causam
ambo

ambo populum dei captiuuz possidebāt ꝙtum ad penam ambo flagellio clemē ter admoniti. Quid ergo fines eoꝝ fecit esse diuersos nisi q: vnus manū dei sentiens in recōciliatiōe ꝓpriꝫ iniqtatis ingemuit. alter libero ꝯ dei misericordissimā pietatē pugnauit arbitrio: Hec ille. Idē Augu. in li. de salutarib⁹ documētis ait. Nulli laici: nulli clerici: nulle virgines: nulle vidue debēt negligere salutē aiarū suarū: dū tantū preciū sanguinis ꝓ nobis fusū esse manifestū est: ideo oēs q relicti sum⁹ sup terrā petā nr̄a agno scam⁹: ne cū impijs peream⁹ dū cito digna satisfactione nō placam⁹ deū ꝙ velociter placauit irā ei⁹ q dixit: Peccaui meū. c. ꝛ in. vi. nie. nō am. dū ꝓnūciabo ad. m. in. m. ꝛ tu re. in. m. parat⁹ est semper deus petā nr̄a idulgere si nō tardauerimus ad eū reuerti. ¶ Restat nunc declarandū tibi. O. aia curiosa ꝙ benigne tecū agit deus: vt exire valeas de tenebris delictoꝝ tuoꝝ. Angeli te expectant: sancti pro te intercedunt: orat pro te sācta mater ecclia. Et dn̄s Jesus xp̄o vulnerat⁹ in cruce ad te clamat. Re. et ego sum tecū. O. ꝓfunduz mīe dei. O pelagus pietatis eius. O ꝙ inextimabilis bonitas creatoris. q: in pūcto in momento: in ictu oculi saluat pctōres. Stetit homo tanto tpe in tāta copia pctōꝝ reuertat ad cor suū dolēs de peccat: proponēsqꝫ de cetero: nolle ampli⁹ ea sequi statim indulget sibi deus: statim suscipit Ecce ergo quāta facilitas ad inueniēdū misericordiā dei. Et qs est qui possit dicere in hoc mūdo. Non possū penitere Quid eni facili⁹ hoi ꝙ mutare volūtatem. Reuertere ergo ꝛc. Et sic pꝫ prima pars huius sermonis.

¶ Pars secūda huius sermōis i qua ostenditur ꝙ deus vniuersa pctā tam ꝛ si grauia remittit.

S Ecūdo in isto sermōe occurrit aliud considerandū qd̾ dicitur. Remissiōis vniuersalitas. Nā possēt multi dubitare: ꝙ lꝫ sit infinita benignitas ꝛ pietas dei: debet tamen intelligi ꝙ illa se ad peccata extendant leuia non ad grauia: quia illa non parcit. Qui quidē error que ambiguitas tollit: quādo dicit fornicata es. i. grauia peccata ꝛ maxia cōmisisti: tamen re. ad me ꝛc. Quāuis eni peccatū mortale infinitū sit q: ꝯ infinitū obiectū: ꝛ tā graue ꝙ nihil pōt ei cōꝑari: verūtn̄ si fieri possit vt iterū grauitas eius augeret in infinitum ꝛ iterū atqꝫ iterū in infinitū milies ꝛ de illo pctōr faceret pniaꝫ adhuc parceret sibi deus cuius misericordia copiosior est in bono ꝙ quodcūqꝫ peccatuꝫ in malo. ꝙ si de peccato in spū itū sanctū dubitat quia vniuersaliter dr̄ irremissibile. Nam Math. xii. dicitur: Qui peccauerit in spiritū sanctū nō remittet ei: neqꝫ in hoc seclo neqꝫ in futuro. vnde Augu. de fide ad Petrū ait: Qui peccat in spiritum sanctū non habet hic nec in futuro remissionem peccatorum Noli desperare anima mea: sed reuertere: quia non vnum tantū peccatū in spiritū sanctū: sed mille remittunt ꝑ verā penitentiam. ¶ Ad quoꝝ declarationē notādū fm Alex. de al. in secūda parte sūme: ꝙ pctm̄ i spūꝫ sctm̄ Vno mō ē remissibile alio mō irremissibile pctm̄. n. fꝫ eūdē i tertia parte in tractatu de incarnatione tripliciter dicitur remissibile: negatiue ꝛ priuatiue. ꝛ cōtrarie. Negatiue est quod nullo modo potest remitti. ꝛ isto modo est irremissibile peccatuꝫ luciferi ꝛ aliorū dānatorum. Priuatiue dicitur irremissibile quod non habet aliquid dignum vt remittatur. ꝛ sic omne peccatum est irremissibile: quia nullum mortale habet aliquid quod sit dignum remissiōe. Contrarie. dicitur irremissibile quia habet contrariam dispositionē ad remittendū sine qua nullo modo potest remitti ꝛ ista sunt irremissibilia in spiritum sanctum. Que sunt sex: fm ꝙ ait Augu. de fide ad Petrum. videlicꝫ desperatio: que est qn̄ post multa peccata commissa peccator dicit: volo facere de malo peius ꝑmittēs se ruere de pctō in peccatū. Secūda est presumptio qn̄ co-

gnoscis q̄ male agis: tñ ꝑseueras in pec
cato. Tertia est obstinatio quādo omne
studiū cū malicia ponit in male agēdo.
Quarta est inuidētia fraterne gratie: qñ
ꝓximus inuidet habēti grām dei. Quī
ta est negatio agnite ꝟitatis: qñ pecca·
tor agnoscit veritatem: ⁊ tñ ꝯdicit sicut
faciūt dicētes q̄ ꝑdicatores nō sunt ve/
ri. Sexta ⁊ vltima est finalis impeniten
tia: qñ peccator est obstinatus vsq̄ ad
mortē ⁊ non vult penitere. Q: igitur ista
sunt sub dispōnibus ꝯrijs ad ꝯremissio/
nem: ideo dicunt irremissibilia. Ad hoc
enim q̄ de⁹ dimittat desperatōem opor
tet vt habeat spes: ⁊ sic de alijs. Remis/
sibile ꝟo est pctm̄ in spūm sanctū. Tum
rōne diuine potentie remittētis. tum q:
homo pōt penitere de illo. Sed vt ista
clarius intelligant. Aduertēdum est ꝟm
Bonauē. in. ij. di. xliij. ar. ij. q. ij. Cum sit
q̄ omne pctm̄ in spūm sanctū vel est i/
pnia vel habet impniam ānexam dupli
citer dr̄ irremissibile. Uno mō vt dicat ir/
remissibile. i. ipossibile ad remittēdum.
Alio modo incōsuetū remitti. i. difficile
ꝓpter dispositionē ꝯriam. Ad quorum
declarationē notandum est: q̄ impnia
duob⁹ modis dr̄. Uno modo ꝓpositum
non penitēdi. Alio modo cōtinua pma
nentia in malo vsq̄ ad diē extremū in/
clusiue. ⁊ ꝟm istum modū peccatum in
spūm sanctū qđ claudit i se impniam du
pliciter pōt itelligi. Uno mō ꝓut claudit
in se impniam q̄ qdem est finalis ꝑsistē
tia in malo: ⁊ sic dicit irremissibile quia
nullatenus pōt remitti: q: nō cadit sub
pnia: separata. n. aia a corꝑe nō est am/
plius locus pnie. Alio mō dr̄ pctm̄ i spi
ritū sanctū ꝓut claudit in se impniam. i.
ꝓpositum ipenitēdi: hoc mō dr̄ irremis
sibile. i. incōsuetū remitti: nō tñ q̄ sit ir/
remissibile: q: tale ꝓpositū mutari pōt:
⁊ sic cadit sub pnia. Reuertere ergo aia
mea: ⁊c. nec ꝓpter magnitudinē pecca
torum tuorum velis desperare: q: maior ē mi
sericordia dei q̄ peccata tua. Nā si po/
natur aliquē nunq̄ egisse bonum q̄ di/
sponat se velle dānari ⁊ facere oia mala
⁊ hodie cognoscat se male fecisse: dicat
q̄ culpā suam: veniā petat: nunq̄ qđ idul
gebit sibi de⁹ ꝯimo. Qđ cōfirmat Chri
so. de pe. di. iij. c. talis. di. Talis mihi cre
de erga hoies pietas est dei q̄ nunq̄ sp/
nit pniam si ei sincere ac simpliciter of/
ferat: ⁊ si qs ad summū ꝑueniat malorum:
⁊ inde tñ velit reuerti ad ꝟtutis viam: su
scipit libenter: amplectitur: ⁊ facit oia q̄
tenus ad ꝑorem reuocet statum. hec ibi.
¶ De hoc exēplum habet valde notādū
in legēda sancti Basilij vbi sic narrat:
q̄ erat vir qdam venerabilis noie Era
clius: filiam vnicā habēs quā dño con/
secrare disponebat: sed diabolus vnum
de ꝟuis Eraclij in amorē puelle inflam/
mauit q ad maleficū accessit: quē cum
q̄dam epistola ad diabolū malefic⁹ mi
sit: ⁊ sup sepulturā gentilis cuiusdam ď
nocte stare iussit ⁊c. Uenit diabolus: ⁊ tā
dem iuuenis renunciauit xp̄o ⁊ baptis/
mo: ⁊ diabolus incitauit aīum puelle in
amorē iuuenis: ita q̄ accepit eā in vxorē
Et cum nunq̄ iuuenis ingrederet eccle/
siam puella hoc scire voluit: ⁊ sciuit: q:
se dederat diabolo: ⁊ puella ad sanctum
Basiliū accessit q interrogauit iuuenem
si ad dñm vellet redire: q dixit vellē sed
non possum: q: pp quādā ꝓmissionē ⁊c.
Et signauit eū signo crucis reposuitq̄ i
clausuram: q audiebat voces demonū:
visitauit eum ter Basilius: ⁊ tādē ducēs
eum ad ecclīam p manū. Ecce diabolus
venit ad eū: ⁊ accipiēs eū cōabat ď ma
nu sācti Ba. euellere: ⁊ dixit diabolus:
Preiudicas mihi Ba. Ecce scriptū de
manu sua qđ mihi fecit. Tūc oēs q ade
rant dixerūt kyri. Et Basi. dixit ad dia/
bolum: Nō cessabim⁹ orare donec red/
das scriptum: ⁊ orāte Ba. ⁊ tēdente i ce
lum man⁹ ecce charta p aerem delatā
⁊ ab oibus visa venit: ⁊ imposita est ma
nibus Ba. quā ille suscipiens dixit iuue
ni: Cognoscis has litteras frater? Et ille
mee sunt dñe. ⁊ frāgēs Ba. scriptū pdu/
xit eū ad ecclīam: ⁊ dignum fecit sancto
mysterio: ⁊ bñ istruēs ⁊ regulā sibi dās
reddidit mulieri. ⁊ remissionē accepit tā
ti sceleris

ti sceleris. Cõfirmant ista p quãdã glo. sup illo ṽbo. Geñ. iiij. Maior est iniq̃tas mea ⁊c. di. Mẽtiris chaym: qz maior ẽ mĩsicordia dei q̃ oiuz hoiuz miseria. ⁊ p Aug. in li. de spũ ⁊ aĩa. c. iij. Nemo de dei pietate diffidat qm̃ maior est ei⁹ mĩa q̃ nr̃a miseria. Et q̃sq̃s ad deũ toto corde clamauerit exaudiet illũ: q̃a misericors est. Tardius siqdez videt̃ ei peccatori veniã dare: q̃ ipsi peccatori accipere: sic .n. festiat absoluere eũ a tormẽto cõscientie sue: q̃si plus eruciat eũ passio mĩsi q̃ ipm̃ miseruz passio sui. h ille Et sic pz pars scd̃a huius ṽmonis.

¶ Pars tertia hui⁹ ṽmonis in q̃ ondit̃ur quomodo dei mĩa se extendit ad oẽ genus aggrauans peccatum.

Tertio in isto ṽmõe circa dei misericordiã aliud declarãdũ occurrit qḋ dr̃ generis grauitas: qz. s. dei mĩsicordia extendit se ad oẽ genus aggrauãs pctm̃: siue sit genus numeri siue tp̃is. ¶ Primo extẽdit se ad genus numeri. Nam si vn⁹ fecisset tot milia peccatoꝝ quot sunt in celo stelle: gutte in mari frondes in arboribus ⁊c. vellet tñ reuerti libẽter eũ suscipiet: ppea dicit. eũ amatorib⁹ multis. i. multis gñib⁹ peccatoꝝ: tñ reuertere: qz suscipiã te. vñ Luce. vij. de Magdalẽa dr̃. Remittũtur ei pctã multa qz dilexit multũ. nõ .n. spreuit eã pp multitudinẽ peccatoꝝ: sed respexit dolorẽ cordis ⁊ dimisit ei pctã: imo q̃tũ supabundauit pctm̃: supabundauit ⁊ grã vt dr̃ ad Ro. v. qḋ sic intelligas supabũdare grãm: si pro pctõ commisso abundat dolor ⁊ ꝯtritio: vñ dantes in. iij. c. purgatorij. ait Horribel forno li pcti mei. Ma la bonta infinita ha si gran bragia. Chi prẽde cio che si riuolse a lei. ¶ Scd̃o extẽdit se ad gen⁹ tp̃is qz si possibile esset q̃ aliq̃s haberet annos Matusalem: q fuerũt. 969. vt hẽtur Geñ. iij. ⁊ sp offendisset deũ: ⁊ nũq̃ fecisset aliqd boni: ⁊ in puncto vellet reuerti: ⁊ pẽitere: de⁹ remitteret ei: vt i multis exẽplis sacre scripture apparet. Naz legit̃ in legẽda sci Andree q̃ qdã senex nole Nicholaus iuit ad btm̃ Andream di. Ecce. lxx. ãni vite mee: in qb⁹ luxurie deseruiui ⁊c. In legẽda ẽt de scã Maria egyptiaca legit̃ q̃. xvij. ãnis libidini publice deseruiuit: ⁊ tñ reuersi suscepti fuerũt ad misericordiam. Re. ergo aĩa mea qz ⁊ si vsq̃ ad horã mortis malũ fecisses: ⁊ añ mortẽ reuersa fueris p veraz ꝯtritõem: de⁹ tibi pcet ⁊ libẽter suscipiet vñ Ietero. ad Paulinã de morte Blesille ait. Cũ sanctũ corpusculuz febrium ardor excoqueret ⁊ semianime in lectulo vallaret circulus ppinquoꝝ. Hec in extremis ṽba mãdabat. s. Blesilla que erat. xij. ãnoꝝ. Orate dñm Jesum vt mihi ignoscat: qz iplere nõ potui qḋ volebã. Secura esto O mi Blesilla. Cõfidimus pbãtes ṽa q̃ dicim⁹: Nũq̃ est sera cõuersio: vox hec p̃mũ dedicata est i latrone: Amẽ dico tibi hodie mecũ eris in paradiso. hec ibi. Idẽ ad Damasum papã: Christus in paradiso de cruce latronẽ tulit: ⁊ ne q̃s aliquãdo serã ꝯuersionẽ putaret. Fecit homicidij penã martiriũ. in. c. quoq̃ agnouimus. xxvi. q. vi. Celestinus papa ait: Perdidisset vniq̃ latro in cruce p̃miũ ad Christi dexteraz pẽdẽs: si illũ hore vni⁹ pnĩa nõ iuuasset. Cum venit in pena penituit: ⁊ p vnius ꝯfessione ṽmonis habitaculũ paradisi eo pmittẽte pmeruit. Uera ergo ad deũ cõuersio in vltimis positoꝝ mente potius est extimãda q̃ tp̃e: ꝓpheta hoc taliter asserente. Cũ ꝯuersus fueris ⁊ ingemueris: tunc saluus eris in p̃ñti grãm acgrẽdo ⁊ gliam in futuro in secula seculorum: Amen.

¶ Dñica in q̃nquagesima. Itez de misericordia dei que nos ad pniam adducit. Sermo in ordie. xxxv.

Jli dauid miserere mei. Scribũtur hec verba Luce. xviij. ⁊ i euãgelio occurren. domi. Ex euangelio p̃nti frẽs carissimi di

misericordia euidenter ostendit: quia .s. Christus mortuus est et passus in remissionem peccatorum. Unde scribit quod assumpsit Iesus xij. et ait illis. Ecce ascendimus hierosolymam et consummabuntur omnia quae scripta sunt per prophetas de filio hominis. Tradetur enim gentibus et illudetur et flagellabitur etc. Ait enim Aug. in sermone .xviij. de quadragesima et ieiunio. Quae maior esse misericordia super miseros peccatores potuit quam illa quae celi creatorem de celo deposuit: et terreno corpore terre induit conditorem: et qui in eternitate patris manet equalis mortalibus coequauit et formam serui mundi domino imposuit: vt ipse panis esuriret saturitas sitiret: virtus infirmaretur. sanitas vulneraretur vita moreretur. Hoc autem ideo vt nostra pasceretur fames et rigaretur ariditas. consolaretur infirmitas: extingueretur iniquitas ardesceret charitas. Quae maior misericordia quam creari creatorem: seruire dominatorem: vendi redemptorem humiliari exaltatorem: occidi suscitatorem. Hec ille. Quam misericordiam intelligens cecus qui sedebat secus viam mendicans. vt habetur in euangelio: audiens quod Iesus transiret clamauit dicens Iesu fili Dauid miserere mei. Et qui preibant increpabant eum vt taceret: ipse vero multo magis clamabat verba proposita: Fili Dauid miserere mei. De cuius misericordia in presenti dominica tria alia occurrunt consideranda: Quorum Primum dicitur diuine misericordie probatio. Secundum autem diuine misericordie festinatio. Tertium autem diuine misericordie improperium abhominatio.

¶ Paro prima huius sermonis in qua probatur per sacras scripturas magnam esse dei misericordiam.

P Rimo igitur in isto sermone. quia in superiori dictum est. Quod faciliter peccatores reuerti: nec deus respiciet intensitatem multiplicem et durationem peccatorum: sed libenter miseretur et parcit: hoc vt clarius videatur et apertius demonstretur euidenter per scripturas sacras demonstrabimus: quod plus et misericors est deus peccatoribus penitentibus quod maxime in euangelio occurrit declaratum. sicut patere potest intuenti. Quod si oppositum diceret sic: Sis bona diffinitio de bet competere diffinito: et cuilibet contento sub diffinito secundum autem Damascen. li. ij. Misericordia est tristitia in alienis malis: sed in deo nulla est tristitia: ergo nec misericordia. Ad hoc respondet secundum plures theologos s. Ri. et Sco. in iiij. di. xlvi. Et Bonaventura dem arti. ij. q. i. et. Alex. in prima parte summe in tractatu de misericordia dei. Et Tho. in prima parte q. xxij. arti. iij. Quod misericordia dicit effluxum bonitatis in alterum secundum merita vel supra merita: et eum qui effluit compassionem vel debitum. Primum quidem nobilitatis est. Secundum vero imperfectionis. Et quia omne quod nobilitatis est deo attribuendum est. Quod vero imperfectionis non. Ideo est in deo misericordia quantum ad primum: non autem quantum ad secundum. Nam nostra duo importat vnum tamen eentiale: alterum tamen accidentale. Primum est promptitudo voluntatis ad subueniendum miseriis in quo est tota eentia vtriusque misericordie. Secundum est passio tristicie: que oritur in appetitu sensitiuo ex cognitione miserie alterius. Quantum ad primum summa misericordia est in deo quantum vero ad secundum nequaquam. Et sic potest intelligi diffinitio Damas. ¶ Ex premissis ergo colligitur quod in deo est misericordia secundum effectum non secundum passibilitatis defectum propterea inquit Ansel. li. Monologion. ad deum. Misericors es quia miseros saluas et peccatoribus parcis: misericors non es: quia nulla miserie nostre compassione afficeris. Que quidem misericordia talis tanta est vt per ipsam pena damnatorum mitigetur. Quod potest intelligi per di. Bonaventura vbi .s. ar. i. q. ii. Aut post pene taxationem et inflictionem et sic non est verum: quia hoc modo in damnatis nulla cadit mitigatio a diuina misericordia: quia ex tunc claudit eius viscera pietatis. Aut quantum ad taxationem et inflictionem pene. et sic absque dubio est ibi mitigatio qua diuina iustitia non totum exigit pro eo quod eius pietate interueniente aliquam partem pene infligentie remittit. Et sic potest intelligi illud psal. Numquid obliuiscetur misereri deus. aut continebit in ira misericordias suas? q. d. n. Nam peccator cum peccat mortaliter offendit deum a quo est omne bonum: ergo meretur amittere omne bonum. Cum igitur deus neminem reducat ad non esse oes putat citra condignum: quod verum est modo predicto intelligendo. Preterea peccator offendit deum qui

am⁹q̄ ē infinitū bonū ol īfinitate. ergo ī
finita pena ēt itēsiue dʒ puniri: sʒ nō pu-
nit ergo pʒ ꝓpositū. Qđ si dicat Apoc.
xviij. dr̄. Quātū glificauit se ꝛ in dilicijs
fuit: tātū. date ei tormētū ꝛ luctū. et Esa.
xl. Suscepit de manu dn̄i duplicia: dr̄
đ aīa peccatrice. Et sup illđ psal. Ex vsu
ris ꝛ iīqtate glo: inqt. Usure dn̄r pctā: qꝛ
pl⁹ mali iuenit ī suplicijs q̄ꝫ cōmissū ē ī
culpis: ergo ibi n̄ ē aliq̄ mitigatio. Nā đ
lectatio ē momētanea ꝛ modica: ꝛ in pu
nit pena eterna ꝛ acerbissima q̄ ī īfinitū
excedit illā: ergo ꝛc. Ad ista rn̄det q̄ ē ꝯ
pare cōpatione ad penā ſm duplicē cō
patione. Aut ſm itēsionē hi⁹ in gn̄e pe-
ne: ꝛ illi⁹ ī gn̄e dlectatiōis. ꝛ sic mlto ma
ior ē pēa q̄ꝫ delectatio: nec ē ibi ꝓportio
sʒ excessus. Est iterū ꝯpare h ad illđ ſʒ
rōeʒ meriti siue dmeriti. ꝛ sic dico q̄ me
ritū delectatiōis īordinate excedit penā
qꝛ dign⁹ ē ēāpli⁹ puniri. Seruat ergo ī
punitiōe ꝓportiō abilitas: qꝛ magne cul
pe magna īfligit pena. Sʒ nō seruat ꝓ
portio: qꝛ q̄ꝫtū ad itēsionē ꝛ durationem
pena excedit culpā. Quātū v̓o ad meri-
tū cl̄pa excedit penā: ꝛ p h pʒ ꝯclusio: qꝛ
ꝛ si delectatio sit momētāea. tn̄ qꝛ. offēdi
tur ea bonū īfinitū: meret penā īfinitā ēt
itēsiue: qꝛ tn̄ dīna mīa n̄ īfert. Qđ si his
doctorib⁹ credere n̄ vis. Saltē scripturā
sacrā audi mīaʒ dei sic sublimit ꝯmēdā
tē ꝛ p̄cōizātē. Minor sū cūctꝫ mīſatiōi-
b⁹ tuis. Gen̄. xxxij. Ego. n. sū dn̄s deus
tu⁹ fortꝫ ꝛ zelotes visitās iīqtatē patꝝ in
filios ī tertiā ꝛ q̄rtā gn̄atiōnē coꝝ q ode
rūt me: ꝛ faciēs mīaʒ ī milia. his q̄ dili-
gūt me ꝛ custodiūt p̄cepta mea. Exo. xx
Si clamauerit ad me. ſ. pctō: exaudiaʒ
eū: qꝛ mīſicors sū. Exo. xxij. Dn̄ator dn̄e
de⁹ misericors ꝛ clemēs patiēs ꝛ multe
mīe ac ver⁹: q custodis mīaʒ ī milia: q
aufers iīqtatē ꝛ scelera atqꝫ pctā. Exo. xx
xiiij. de⁹ mīſicors dn̄s de⁹ tu⁹ ē deut. iiij.
Ego sū. d. de⁹ tu⁹ emulator ꝛ faciēs mīam
ī milia milia diligētib⁹ me ꝛ custodiētib⁹
p̄cepta mea Deut. v. Judicabit dn̄s ppl'ʒ
suū. ꝛ in ſuis suis miserebit. Deut. xxxij.
Misericordiā aūt meā n̄ auferā ab eo.

ij. ꝑ. viij. Tu fecisti cuʒ seruo tuo mīam
magnā. tertij. Regū. iij. Inuestigabilis
mīa ꝓmissionis tue. ij. Parali. xxxvi.
Nō derelīqt nos de⁹ nr̄. sʒ inclinauit su
per nos mīam suā. ij. Esdre. ix. Fac me-
cū mīam: ꝛ suscipe in pace spūm meuʒ
Thobie. iij. Cū irat⁹ fueris mīam faci-
es. ibidē. Cōfitemini ei: qꝛ facit nobiscū
mīam suā. Thobie. xij. Sʒ qꝛ patiēs est
dn̄s in hoc ipso peniteam⁹ ꝛ indulgētiā
eius lachrymis postulem⁹. Nō eni qua
si hō de⁹ sic cōminabit nec sicut filius
hōis ad iracūdiaʒ inflāmabit. Et iō hu-
miliem⁹ illi alas nostras: ꝛ in spū ꝯstitu
ti hūiliato ſuiētes illi dicam⁹ flētes dn̄o
vt ſm volūtatem suā sic faciat nobiscuʒ
cito mīam suā. Judith. viij. De⁹ celoꝝ
creator aq̄rū: ꝛ de⁹ tot⁹ creature exaudi
me miserā dep̄cātē: ꝛ de tua mīa p̄sumē
tē. Judith. ix. Hoc solū v̓buʒ dico in q̄
cūqꝫ loco mīſe sue. Job. xxxvij. Miserē
re mei de⁹ qm̄ infirm⁹ sū sa. me. do. ꝛc.
Psal. vi. Misericordia tua sbsequet me
ps. xxij. Reminiscere miseratiōnū tuaꝝ
dn̄e: ꝛ mīaruʒ tuaꝝ q̄ a seculo sunt ſm
mīam tuam me. m. t. p. b. t. d. ps xxiiij.
Mīa tua aū oculos meos ē: ꝛ ꝯplacui
in v̓itate tua. ps. xxv. Audiuit dn̄s ꝛ mi
sert⁹ ē mei. ps. xxix. Ego aūt in dn̄o spe-
rabo: exultabo ꝛ letabor in mīa tua: ps
xxx. Sperātē aūt in dn̄o mīa circūdabit
ps. xxxi. Fiat mīa tua dn̄e sup nos queʒ
admodū sperauim⁹ in te. ps. xxxij. Dili
git mīam ꝛ iudiciū. mīa dn̄i plena ē ter
ra. Ibidē. Dn̄e in celo mīa tua: ꝛ veritas
tua vsqꝫ ad nubes. ps. xxxv. Ne lōge fa
cias miserationes tuas a me. ps. xxxix.
Suscepim⁹ de⁹ mīam tuaʒ in me. t. tui.
ps. xlvij. Miserere mei deus ſʒ magnā
mīaʒ tuā. ps. l. Misere mei de⁹ qm̄ cō
culcauit me hō. ps. lv. Misere mei de
us miserere mei qm̄ in te ꝯfidit aīa mea
ps. lvi. Magnificata est vsqꝫ ad celos
mīa tua. ps. lvi. Irat⁹ ē ꝛ misert⁹ ē nob
ps. lix. melior ē mīa tua sup vitas ps. lxij.
In mltitudine mīe tue exaudi me. ps.
lxviij. Exaudi me de⁹ qm̄ bēigna ē mīa
tua ſʒ mltitudiēʒ mīſatiōnū tuaꝝ respi

ce ime. Ibidē. Cito āticipēt nos mīe tue q: paupes facti sum⁹ nimis. ps. lxxviij. Mīaʒ ⁊ veritatē diligit de⁹ ps. lxxxiij. Ostēde nob dñe mīaʒ tuā. ps. lxxxiiij. Mīa ⁊ veritas obuiauerūt sibi. Ibidē Mīa tua magna ē super me. ps. lxxxv Tu dñe de⁹ mi̅sator ⁊ misericors: patiēs ⁊ multe mīe ⁊ verax. Ibidem. Misericordias dñi i eternū cātabo. ps. lxxxviij Mīam meā nō dispergā ab eo. s. pctōre ꝯuertēte. Ibidē. Laudate nomē eius qm̄ suauis est dñs: in eternū mīa eius. ps. xcix. Magna est sup celos mīa tua ps. cvij. Qm̄ ꝯfirmata est sup nos mīa ei⁹ ⁊ v̄itas dñi manet in eternū. ps. cxvi. Mīa dñi plena est terra. ps. cxviij. Fac cū s̄uo tuo s̄m mīaʒ tuā. ps. cxviij. Apō dñm mīa ⁊ copiosa apō e. re. ps. cxxix Per pniam ⁊ fidē purgant̄ peccata. puer. xv. Mīa ⁊ veritate redimit̄ iniquitas. puerb. xvi. Qui aūt ꝯfessus fuerit ⁊ reliquerit ea. s. pctā: mīaʒ ꝯsequet̄. puer. xxviij. Gr̄a dei ⁊ mīa in scōs eius. sap. iiij. Exiguo ꝯcedit̄ mīa. sap. vi. Et qdeʒ cū mīa disciplinā accipiēt. sap. xi. Tu aūt de⁹ suauis ⁊ ver⁹ es: patiens ⁊ in mīa disponens oīa. sap. xv. Filios aūt tuos nec draconū venenatoꝝ vicerūt dētes: mīa eni tua adueniēs sanabit illos. sap. xvi. Pius ⁊ misericors ē dñs: ⁊ remittit in die tribulationis pctā. ecclastici. ij. Qm̄ magna est mīa dei: ⁊ ppitiatio illi⁹ ꝯuertentib⁹ ad se. Ecclastici. xvij. Miseratō hois circa pximū suū: mīa aūt dñi sup oēm carnē. Ecclastici. xviij. Quis adijciet narrare misericordiā dñi. Ibidem. Speciosa misericordia dei in tpe tribulationis: q̄si nubes pluuie in tpe siccitatis. Ecclastici. xxxv. Miserere nr̄i deus oium ⁊ respice in nos: ⁊ oñde nobis lucē miserationum tuarū. Ecclastici. xxxvi. Memorat⁹ suʒ misericordie tue dñe: ⁊ coopationis tue q̄ a seculo sunt qm̄ eruis sustinentes te dñe. Ecclia. li. Letetur aīa mea in misericordia ei⁹: ⁊ non ꝯfundemur in laude eius. Ecclia. li. Preparabitur in mīa soliū: sedebitq̨ sup illud in v̄itate. Esa. xvi. Propterea expectat dñs vt misereat̄ nr̄i: ⁊ ideo exaltabit̄ parcens nobis. Esa. xxx. Plorans nequaq̄ plorabis: miserans miserebit̄ tui. Ibidem. Dñe miserere nr̄i. te. n. expectauimus: esto brachiū nr̄m in mane: ⁊ salus nr̄a in tpe tribulatiōis. Esa. xxxiij. Laudate celi ⁊ exultet terra. iubilate mōtes laudē q: ꝯsolat⁹ est dñs populū suū: ⁊ pauperꝝ suoꝝ miserebit̄. Esa. xlix. In mīa sempiterna misert⁹ sum tui: dicit redēptor tu⁹ dñs. Esa. liiij. Derelinquet impi⁹ viā suā ⁊ vir iniqu⁹ cogitatiōes suas: ⁊ reuertat̄ ad dñm ⁊ miserebit̄ ei⁹: ⁊ ad deum nr̄m qm̄ mult⁹ est ad ignoscēdū. Esa. lv. Tūc inuocabis ⁊ dñs exaudiet: clamabis ⁊ dicet ecce ad sum: q: misericors sum dñs de⁹ tuus. Esa. lviij. Ego sum dñs q faciā misericordiā ⁊ iudiciū ⁊ iustitiā in terra. Hie. ix. Cū euulsero eos ꝯuertar: ⁊ miserebor eoꝝ ⁊ adducā eos. Hie. xij. Ecce ego ꝯuertā ꝯuersionē tabernaculoꝝ iacob: ⁊ tectis ei⁹ miserebor. Hie. xxx. In charitate perpetua dilexi te: iō attraxi te miserās tui. Hie. xxxi. Oēs. n. cognoscēt me a minio eoꝝ vsq̨ ad maximū ait dominꝰ: q: ppitiabor iniqtatib⁹ eoꝝ: ⁊ pctī eoꝝ non ero memor amplius. Ibideꝫ. Nō erit tibi difficile omne verbum q facis misericordiā in milibus ⁊ reddis iniqtatem patrū i sinu filioꝝ eoꝝ post eos Hiere. xxxij. Si abiecerit ⁊ miserebitur s̄m multitudinē miserationum suaruꝫ. Trenoꝝ. iij. Misericordie dñi q nō sumus cō sumpti: q: nō defecerūt miserationes ei⁹. Ibidem. Neq̨. n. in iustificationib⁹ nr̄is ꝓsternim⁹ p̄ces ante facieꝫ tuā: sed in miseratōib⁹ tuis multis. Dan. ix. Nūc reducā captiuitatē Jacob: ⁊ miserebor oīs domus israel. Ezech. xxxix. Domui israel miserebor: ⁊ saluabo eos in dño deo suo. Osee. pmo. Despōsabo te mihi in sempiternum: desponsabo te mihi in iustitia ⁊ iuditio ⁊ misericordia ⁊ miserationibus. Osee. ij. Misericordiam volui ⁊ non sacrificiū: ⁊ sciam dei plusq̄ holocausta Osee. vi. Cōuertimini ad dñm deū vr̄m: q: benign⁹ ⁊ misericors est: patiēs ⁊ multe mīe ⁊ p̄stabi

super

sup malitia. Joel.ij. Nō imittet vltra fu rorē suum: qm̄ volens mīam est: reuer tere ⁊ miserebit tui. Mich.vij. Cū iratus fueris: mīe recordaberis. Aba.iij. Scio enim q̄ tu deꝰ clemēs ⁊ misericors patiens ⁊ multe miseratiōis: ⁊ ignoscēs sup malitiā. Jone.iiij. Cōuertā eos quia miserebor eoꝝ: ⁊ ero sicut fuerunt qn̄ nō piecerā eos. zach.x. Dep̄camini vultuz dei vt misereat vestri. Malach.i. Congregatus est ꝯuētus vt essēt parati ad p̄lium: ⁊ vt peterēt mīam ⁊ miseratiōes. p̄mi Machabeoꝝ.iij. Et sic pz q̄ p totum testm̄ vetus cōmendat ⁊ extollitur mīa dei. Similr̄ in testamēto nouo misericordia p̄conizat. Misericordiā volo nō sacrificium. Math.ix. ⁊ Mar.xij. Omne debitum dimisi tibi qm̄ rogasti me. Math.xviij. Misereor sup turbā. Matth.ix. Miserere mei fili Dauid. Mar.x. ⁊ Luc.xviij. Misericordia eiꝰ a pgenie in pgēies. Luce.x. Per viscera misericordie dei nr̄i. Ibidem estote misericordes sicut ⁊ pater vester celestis misericors est. Luce.viij. Cū vidissz eū pater suꝰ a lōge.s.deꝰ misericordia motus est. Luce.xv. Miserebor cuiꝰ. misereor: ⁊ misericordiā p̄stabo cuiꝰ miserꝰ fuero. Igit nō est volētis neqz currentis: sed miserantis est dei. Ad Roma.ix. Cōcludit enim oia deꝰ in icredulitate vt oium misereat. Roma.xi. Dico.n. Jesum xp̄m fuisse ministrū circūcisionis pp veritatē dei ad ꝯfirmādas pmissiōes patrū: gentes aūt sup misericordiā honorare deum. Ro.xv. Bn̄dictus deus ⁊ pater dn̄i nostri Jesu xp̄i: pater misericordiaꝝ ⁊ deꝰ totius ꝯsolatiōis: q consolat nos in omni tribulatiōe nostra. scd̄e ad Chor.i. Ideo habētes hāc administrationem iuxta qd̄ misericordiā consecuti sumus nō deficimus: sed abdicamꝰ occulta dedecoris: nō ambulātes in astutia neqz adulterātes ꝟbum dei. scd̄e ad Chor.iiij. Quicūqz hāc regulam secuti fu.p. sup illos ⁊ misericordia. ad Gal.vi Deꝰ q diues ē in misericordia ad Eph.ij. Misericordiā ꝯsecutus sum q: ignorans feci. p̄me ad Thimo.i. Apparuit benignitas ⁊ humanitas saluatoris nr̄i dei: nō ex opibus iustitie q̄ fecimꝰ nos: sed s̄z suā misericordiā saluos nos fecit. Ad Tytum.iij. Debuit p oia fratribꝰ similari vt misericors fieret. ad Hebre.ij. Adeamꝰ ergo cū fiducia ad thronum grē: vt misericordiā ꝯseq̄mur ⁊ grām inueniamus in auxilio oportuno. ad Hebre.iiij. Misericordia superexaltat iudicium. Jacobi.ij. Sufferentiā Job audiuistis: ⁊ finē dn̄i vidistis qm̄ misericors ē dn̄s ⁊ miserator. Jacobi.v. Bn̄dictus deꝰ ⁊ pater dn̄i nr̄i Jesu xp̄i: qui s̄m magnā misericordiā suā regn̄auit nos i spez viuā. p̄me Petri.i. Ante nō pp̄ls nunc aūt populus dei: q nō ꝯsecuti misericordiā: nūc aūt misericordiam ꝯsecuti. p̄me Petri.ij. ip̄os vos in dilectiōe dei s̄uate expectātes mīam dn̄i nr̄i Jesu xp̄i i vitam eternā in epistola Jude. Et sic pz p diuinas scripturas q̄z p̄conizata ⁊ magnificata sit clemētia dei ⁊ pars p̄ma huius sermonis.

¶ Pars scd̄a huiꝰ s̄monis in qua ostēditur q̄z festina sit dei misericordia eis q se conuertunt ad eum.

Ecūdo igit in isto s̄mōe declarādum est q̄z sit festina mīa dei cōuertētibus ad se. Nō.n. expectat diutiꝰ oipotēs deꝰ aīe peccatrici post suam ꝯuersionez ꝯferre grām amoris sui. Luce.xv. Reuertente filio pdigo.i. peccatore: dixit pater.i.deꝰ. Cito pferte stolā p̄mā idest grām: sup quo ꝟbo dicit Petrus Rauēnas. Nō dicit: Vn̄ venis? vbi fuisti? vbi sunt q̄ tulisti? sed pferte stolā p̄mā ⁊ induite illū. Videte q̄ delicta nō videt vis amoris: tardā misericordiā pr̄ nescit. h̄ ille. ppterea.ij. Reg.xiiij. dr̄. Nec vult deꝰ perire aiam: sed retractat cogitās ne pariter pereat. Reuertere ergo aia peccatrix: q: vt dr̄ Thobie iij. Si aia in tribulatione fuerit liberabitur ⁊ si in corruptiōe fuerit ad misericordiā tuā puenire licebit. Non enim delectaris in pditionibus nostris: q: post tēpestatē tranqllū facis: ⁊ post lachryma

tionem ꝛ fletū exultatōez infundis. Re/
uertere dico qꝛ psal. xxxix. d. Misericor
dia tua ꝛ vitas tua semꝑ susceperūt me
Re. re. qꝛ dñs deus tibi dicit Esay. xlix.
Nūqd obliuisci pōt mulier infantē suū
vt nō misereat filio vteri sui. Et si illa ob
lita fuerit: ego tñ nō obliuiscar tui. Re.
re. qꝛ Esa. lxi. d. Ad ānunciādū man
suetis misit me: vt mederer ꝯtritis cordi
ꝛ pdicarē captiuis idulgentiā ꝛ clausis
aptōem. Re. aīa mea re. Quia dñs loq
tur di. Eze. xviij. Nunqd voluntatis mee
ē mors impij dicit dñs: ꝛ nō vt ꝯuertat a
vijs suis ꝛ viuat: idest habeat grām: vñ
loqtur ipse deus ad aīaz peccatricē dicēs
Hiere. iij. c. Tu aūt. s. aīa mea peccatrix
q̄ fornicata es: q̄ deū offendisti i magni
tudine pctōꝝ cū amatoribus multis. s.
diabolo mūdo ꝛ carne. tñ reuertere ad
me piū ꝛ misericordē ꝛ ego q sum ꝓte/
ctor tu⁹ ꝛ merces tua. Geñ. xv. Qui sci/
fico vos. Leuit. xx. Qui sum pars ꝛ he/
reditas tua. Numeri. xviij. Qui habito
inter vos. numeri. xxxv. Qui sum salus
tua. ps. xxxiiij. Qui diligētes me diligo.
puer. viij. Qui deleo iniqtatem. Esa. xl/
iij. Qui redemi te. Esa. xliij. Qui te con
solabor. Esa. li. Qui sum panis viuus q
de celo descēdi. Jo. vi. Qui sum lux mū
di. Jo. viij. Qui sum pastor bonus ꝛ po
no aīam meā p ouib⁹ meis. Jo. x. Qui
sum resurrectio ꝛ vita. Jo. xi. Qui sum
via vitas ꝛ vita. Jo. xiiij. Qui sum vitis
vera. Jo. xv. Qui vici mūdum. Jo. xvi.
Qui Jesus Nazaren⁹ sum. Act. x. Qui
ꝓpter te hō fact⁹ sum ꝛ crucifixus: de/
lusus sum: ꝛ pp te mortu⁹ qīsi tu me of/
fendisti: tñ reuertere ad me. ꝛ ego susci/
piam te peccata remittendo ꝛ grām in
fundēdo: Nam nullus vnq̄ ꝯuersus ē
ad deū ꝛ ab eo repulsus sine misericor/
dia. Patet de latrone: de peccatrice: d
dephensa in adulterio: ꝛ ceterio de qb⁹
dicit Ber. s̄mone. xxij. sup cātica cāntico/
rum. Dino ꝓpter māsuetudinē que in
te pdicat: currim⁹ post te dñe Jesu au/
dientes q non spnis pauperē peccatorē
non horreas. Nō horruisti ꝯfitentez la/
tronē: nō lachrymātem peccatricem: n
dephensam i adulterio: nō supplicātez
publicanū: nō negātem discipulū: nō p
secutorē discipuloꝝ: non ipsos crucifixo
res tuos. In odorē vnguentoꝝ tuorum
currimus ꝛc. Et sic patet pars secunda
huius sermonis.
¶ Pars tertia huius s̄monis in q̄ oñ
ditur q̄ntum sint digni reprehensione q
ad deum conuerti abnuunt.
T Ertio in isto s̄mone ꝯsiderādū
est q̄ rephendendi sunt impij
peccatores: q ad tātā dei miseri
cordiā non mouent: sed potius idurant.
Sed ꝯsiderare debēt q deus nō tñ est
misericors: sed etiā iustus: q post dulce/
dinem misericordie oñdit seueritatē iu/
stitie: Vñ Aug. sup psal. xxxij. s̄mone. i.
Misericordie tēpus modo est. Judicij
tēpus post erit. vñ nūc de⁹ vocat auersos
donat peccata cōuersis. patiēs est super
peccatores donec cōuertant: quādocū/
q3 conuersi fuerint pterita obliuiscitur
futura ꝓmittit: hortatur pigros: cōsolat
afflictos: docet studiosos: adiuuat dimi
cātes: neminē deserit laborantē ꝛ excla/
mantem ad se: donat vnde sibi sacrifice
tur: ipse tribuit vnde placet: hoc magnū
misericordie temp⁹ non nos transeat: ve
tur est. n. iudicium: ꝛ tunc erit pnīa: sed
iam infructuosa dicentes inter se pangu
stia spūs gementes: qd nobis ꝓfuit sup
bia? hec ille. Hoc idem in s̄mone qnto
de passione dñi in parasceue. Quamuis
multū p̄sumere debeatis de misericor/
dia dei: non tñ negligenter debetis eius
timere iustitiā: cum iustitia. n. te iudica/
bit: q cum misericordia te redemit. Nā
q tam longo tēpore peccamus: ꝛ parcit
nō negligentia est sed patiētia. Nō ille
potētiā pdidit: sed ad misericordiā s̄ua/
uit. Timeam⁹ ergo iustitiā eius: miseri/
cordiā desiderem⁹: peit mō ꝛ tacet: sed
nō semꝑ tacebit. Audiam⁹ eū dū tacet
in pcepto: si volum⁹ vt nobis parcat cū
nō tacuerit i iudicio. Mō. n. ꝓrogatur
mīa dei: tūc a nobis exiget iustitia ꝛ red
det vnicuiq3 s̄m opa sua: fietq3 qd apla
ait: Judicium

ait: Iudiciū sine mīa fiet illi q non fecit misericordiā. simus ergo misericordes: vt deū mereamur habere ꝓpitiū. hec il/le. Solū illi pctōres plāgendi sunt q ob durati: obstinati: ⁊ impenitētes existūt. Et hoc docet antiquus il'e Hierony. in epla ad Sabinianū exhortatoria ad pe/nitētiā di. Samuel quōdā lugebat Saulem: qꝛ penituerat dn̄m q̄ vnxisset eum regē sup israel. ⁊ Paulus Corin. in qb⁹ audiebat fornicatio q̄lis nec īter gētes: ⁊ qdez voce flebili cōmonebat di. Ne cū rursum venero humiliet me deus apud vos. ⁊ lugeā multos ex his q ante pecca uerūt: ⁊ nō cognouerūt pniam sup im/mūditias q̄s gesserunt impudicitia ⁊ for nicatione. Si hic ꝓpheta ⁊ apl's nulla ipsi labe maculati clemētī in cūctos mē te faciebāt: quanto magis ego ipse pec/cator in te debeo facere peccatore q eri/gi nō vis post ruinā: nec oculos ad celū leuas. sed ꝑducta pris substātia porcoꝝ siliqs delectaris ⁊ supbia: p abrupta cō scendens p̄ceps laberis in ꝓfundū deū vētrē vis hr̄e pro xp̄o: huis libidini glo riaris in ꝯfusione tua: ⁊ q̄si pinguis ho stia in morte ꝓpria saginaris: imitarisq3 eoꝝ vitam quoꝝ tormenta non metuis. Ignoras q̄ bonitas dei ad pniaz te hor tetur: f̄m duriciā aūt tuā ⁊ cor impeni/tens thesaurizas tibi irā in die ire. An id circo iuxta pharaonē indurat cor tuū: qꝛ nō statim ꝑcuteris ⁊ differris ad penā. Diu ⁊ ille dilatus ⁊ decē plagas non q̄si ab irato deo: sed q̄si a cōmonēte p̄re su/stinuit: donec in ꝑuersum acta pnia po/pulū quē dimiserat p deserta sequeret: ⁊ ingredi auderet maria pque vel sola do ceri potuit timor i habēdum cū cui etiaz elemēta fuirēt. hec ille. Dicas ergo cec⁹ i. peccator donec es in via. i. in vita pn̄ti Iesu fili Dauid miserere mei. Magna est. n. misericordia tua ⁊ multe sunt mi/serationes tue. Attēdis nescītes vt do/ceas. Attēdis ꝯfitētes vt ignoscas. Quā misericordiā vt inueniat peccator nō au/geat pctā pctis nō tardet ꝯuerti de die i diē. Et tūc stabit Iesus dicēs. Quid vis faciaz q̄ si dixeris corde ꝯtrito ⁊ be ne disposito dn̄e vt videā statim subiun get. Respice ꝑ grām in p̄senti ⁊c.

¶ Feria scd̄a post dn̄icam quinquagesi/me de diffinitiōe ieiunij quo ad formā finē ⁊ effectū. Sermo. xxxvi.

Fili dauid

miserere mei. Scri. h̄ v̄ba Luc. xviij. ⁊ i eua gelio p̄cedēti do. Ad impetrādum dei mise/ricordiā fratres carissi/mi multū ꝓdest ⁊ ꝯfert feruēs orō ⁊ ad deū exclamatio: vt ait ipse dn̄s Exo. xx. Si clamauerit ad me exaudiam eū. Et ꝑ ꝓphetaz iteꝝ. Clamabit ad me ⁊ ego exaudiam euz. Sed Sicut dicit Aug. in s̄mone dn̄i in monte: si vis orōnem tuam volare in celum fac duas alas. s. ieiunium ⁊ elemosynā. Vn̄ Tho. xij. dr̄. Bona est oratio cum ieiunio ⁊ elemosy na. Humiliati igitur ieiunio: secure pos sumus dicere cū ceco. Fili Dauid mise/rere mei. Post ergo iam multa dicta d̄ pnia in generali: iure descēdēdum ē ad particularia. Et qꝛ appropinquamus sa cratissime q̄dragesime tēpus ieiunij ⁊ abstinentie: cōgruū est vt i hoc exordio ⁊ huius tpis p̄ncipio de ip̄o ieiunio per tractemus. Et qꝛ vt dictū est in supiori/bus. Ois rei q̄ a rōne suscipit institutio dz a diffinitiōe ꝓficisci. In isto s̄mone d̄ ipsi⁹ ieiunij diffinitiōe tm̄ describemus. Qua de re aduertendū est s̄m Alex. de ales in q̄rta pte sūme sue in tractatu de ieiunio q̄ tripl'r possumus ꝯsiderare ie/iuniū. Aut q̄tū ad essentialia ipsi⁹: ⁊ sic dat vna diffinitio q̄ ē formal'. s. Isidori. Et h̄etur ab Innocētio sup Rubrica d̄ obseruatiōe ieiunioꝝ. Ieiuniū ē psymo nia vict⁹: abstinētiaq3 ciboꝝ. Aut inq̄tū refert ad finē: ⁊ sic datur secūda diffi/nitio cōis di. Ieiuniū est abstinentia a cibo ⁊ potu s̄m formā ecclesie intuitu sa tisfaciendi vel vitandi peccatū vel acq/

rendi vitam eternã. Aut ic̃ʒ tũ refert ad effectũ ipsius. Et sic dat tertia diffinitio Isidori li. ij. de officijs. c. xlij. di. Ieiuniũ est res sctã opus celeste: ianua regni forma futuri. Scḋm q̃s diffinitiões tres in prin faciem⁹ ꝯsideratiões: Quaꝝ prima erit de diffinitiõe formali. Scḋa aũt de diffinitione q̃ ad finẽ. Tertia ṽo de diffinitione quo ad effectum.

¶ Pars pᵐa hui⁹ ſmonis inq̃ declarat ac ponit formalis ieiunij diffinitio.

P Rimo igit in isto sermõe ponit pᵐa diffinitio ieiunij formalis que dicit. Ieiuniũ est ꝑsimonia victus abstinẽtiaq3 ciboꝝ. Cõtra quam potest sic argui: ieiuniũ istitutũ ẽ ad carnis afflictionẽ. vñ Leuit. xxiij. dr̃ Oĩs aĩa q̃ nõ fuerit afflicta die hoc ꝑibit de populo suo: sed in dicta diffinitiõe nihil ponit qḋ indicet afflictionẽ: ergo diminute data est: q2 ꝑsimonia ⁊ abstinentia ciborum determinat spẽm virtutis. s. tẽperantie: vltra ꝓgreditur afflictio: vñ ñ dicit aliqd afflictiuũ: ergo ⁊c. ¶ Hanc diffinitionẽ declarat Alex. vbi. s. in tractatu de ieiu. di. ꝙ ieiuniũ nõ dicit oĩno priuationem: s3 simul cũ priuatiõe quãdaz ꝯcernit positionẽ: vñ Isido. postq̃ dixit: ꝑsimonia victus abstinẽtiaq3 ciborũ seqtur. Cui est nomẽ indituũ ex quadam ꝑte viscerum: vt tenuia semꝑ ⁊ vacua ⁊ exinanita existãt ex quo patet ꝙ ieiuniũ dicit aliquã positionẽ. s. viscerũ: nõ oẽm ãnihilationẽ sed quãdam inanitionẽ. Qñ ergo dr̃ ꝑsimonia victus: ponit aliqd: q2 ꝑsimonia est quasi quedã parca simonia vt dictũ est. Qñ dr̃ abstinentiaq3 ciboꝝ: subintelligit nõ oĩmoda sed cũ quadaꝫ positione q2 cũ priuatione imoderate sũptionis ciboꝝ: ponit sũptio moderata eoꝝ: vñ duo hic ꝯcurrũtur. Vnũ qḋ reqrit necessitas nãe: aliud qḋ ꝓmouet ad expeditionẽ grẽ. ¶ Et ideo notandũ est ſm Tho. ⁊ Ri. in. iiij. di. xv. ꝙ in trib⁹ casib⁹ nõ est laudabile ieiuniũ neq3 licitũ. Pᵐo qñ ꝑ ieiuniũ subtrahit qḋ est necessariũ vite: qḋ nõ licet sicut nec ipsũ met interficere. Scḋo qñ subtrahit qḋ est necessariũ ſm ea q̃ incũbunt facienda ex officio vel ex societate eorum cũ qbus ꝯuiuit: vt si ꝑdicator ex ieiunio deficeret a predicatione: hoc esset de rapina hostiã offerre. Tertio qñ ꝑ ieiuniũ ab opibus vtilioribꝰ ipediret. s. ab operib⁹ charitatis ⁊ a vigilijs oppositis ad que l3 nõ teneat: indiscretũ est tale ieiuniũ. Sed laudabile ieiuniũ est qñ caro diminuit absq3 robore vt facili⁹ spũi subdat: nec tñ ꝓpter hoc mors accelerętur vñ Hie. in ep̃la ad Nepotianũ. Tantum tibi ieiunioꝝ ipone quãtũ ferre potes. Sint tibi ieiunia pura: casta: simplicia: moderata: ⁊ nõ supstitiosa. Quid prodest oleo nõ vesci: ⁊ molestias quasdaꝫ difficultatesq3 ciboꝝ q̃rere. q. d. nihil. Et in ep̃la ad Rusticũ mõachũ idẽ ait Balneaꝝ quoq3 fomenta ne q̃ras: qui calorẽ corporis ieiunioꝝ frigore cupis extinguere: q̃ ⁊ ipsa moderata sint ne nimiuꝫ debilitent stomachũ: ⁊ maiorẽ refectionẽ poscentia erũpant in cruditatẽ: q̃ parens libidinũ est. Modicus ac tẽperat⁹ cib⁹ ⁊ carni ⁊ aĩe vtilis est. Et in ep̃la ad Demetriadẽ idẽ ait. Nec3 ṽo imoderata tibi imperam⁹ ieiunia ⁊ enormẽ ciborũ abstinentiã quib⁹ statim delicata frãgunt corꝑa: ⁊ ante egrotare incipiũt q̃ scẽ ꝯuersationis iacere fundamenta. Et alibi idẽ ait. ⁊ habet ď ꝯse. di. v. c. nõ mediocriter ñ mediocriter errãt q magno bono ꝑferũt mediocre bonũ. Nõ est rationalis hõ dignitatẽ amittit q ieiuniũ charitati aut vigilias prefert sensus integritati. Et. j. de rapina ṽo holocaustum offert: q vel ciboꝝ nimia egestate vel sõni penuria corp⁹ suũ imoderate affligit. Hec ille. Tali ergo mõ ieiunãdo comedẽdũ est: ꝙ caro subiecta spũi teneat ⁊ corpus oĩo nõ ꝯterat. bene ergo dr̃ in diffinitione: Ieiuniũ est ꝑsimonia vict⁹ ⁊c. Dicas ergo ad argumẽtuꝫ ꝙ in hac diffinitione bñ ponit aliqd afflictiuũ: q2 ꝑsimonia victus: dicit subtractionẽ eoꝝ que solẽt incorporari ad vite sustẽtationẽ. Et iõ quia in subtractione supfluoꝝ

solet

solet esse nō modica q̄n̄q̄ delectatio: igitur in hoꝝ subtractione oꝛtᷓ afflictio. Et sic patet prima diffinitio ⁊ pars pꝛincipalis prima huiꝰ sermonis.

¶ Pars scd̄a huiꝰ sermōis i q̄ declaratᷓ ieiunij diffinitio iq̄ztū refertᷓ ad finē.

s Ecūdo in isto sermōe ponitᷓ alia diffinitio ieiunij data inq̄ztū refertᷓ ad finē q̄ dicit: ieiuniū ē abstinētia a cibo ⁊ potu ƀꝫ formā ecclie ⁊c. Cōtra quā sic pōt argui. Ber. in quodā sermōe ait. Si sola gula peccauit: sola ieiunet ⁊ sufficit. Si ergo peccauerūt cetera mēbra quare nō ieiunant ⁊ ipsa. ergo videtᷓ ꝙ ieiuniū nō debeat diffiniri abstinētia cibi ⁊ potus: ſꝫ abstinētia q̄dā q̄ tota mēbra enumeret. Preterea ieiuniū affligēs hoiem exteriorē nō ē ieiunium qd̄ elegit dn̄s. qꝛ Esa. xxxviij. ait. Nūqd tale est ieiuniū qd̄ elegi affligere p diem hoiem aiam suā. q. d. Neq̄q̄. Sꝫ ieiuniū qd̄ elegit dn̄s ē satisfactoriū. ⁊ hoc diffiniēdum est ergo ieiunium non est diffiniēdū esse abstinētia a cibo ⁊ potu. Hanc diffinitionē dicit Alex. de ales eē bonā inq̄ztū ieiuniū refertᷓ ad finē ipsiꝰ q̄ est satisfacere vl̄ vitare pctīm: ⁊ ꝯsequēter acq̄rere gloriā sēpiternā: qd̄ bn̄ fit p abstinētiā cibi ⁊ potꝰ. Vn̄ Aug. in sermone. xij. de ieiunio. xl. sic ait. Clemēs ⁊ pius dn̄s nr̄ hūanū genꝰ qd̄ predestinauerat ad vitā nō est passus relinquere in morte: sed vt p suasione deceptꝰ fuerat p gustū pomi diaboli pessimi in paradiso ita sacroscō ieiunio docuit liberādū. Et id̄ in. iiij. epl̄a ad Bonifaciū comitē idē ait. Exerce ieiūia quātū sine corꝑis tui lesiōe potes. Dicas ergo ad primū: ꝙ multiplex ē ieiuniū. s. abstinētie a pctō mortali. Esa. xxxviij. Hoc est ieiunium ⁊c. Itē est ieiuniū abstinētie a gaudio corporali. de quo Thobie. iij. dr̄. Nūq̄ cū ludētibus miscui me. Et Hiere. xv. Nō sedi in consilio ludētiū. Tertiū est ieiuniū abstinētie a cibo corꝑali. de quo i ps dr̄ Genua mea infirmata sūt a ieiunio. Verbū ergo Bernar. intelligēdū est de ieiunio p̄io modo sūpto vel secūdo: q2 sicut peccator oīa mēbra exponit in actu peccādi: ⁊ voluptatē assequitᷓ in actu peccandi: sic debet affligere oīa mēbra ieiunādo a pctō ⁊ a delectatione ⁊ a voluptate pcti. Et ideo ait Ber. ibidē. j. Ieiunet oculus a curiosis aspectibꝰ: auris a fabulis. ⁊ rumoribꝰ ieiunet līgua a detractione ⁊ a murmuratiōe: ieiūet manꝰ a malis operibꝰ: ieiunet aīa a vitijs. Hec ille. Ad secūdū dicēdū ꝙ dn̄s nō exigebat tale ieiuniū: nō qꝛ tale simpliciter nō eēt bonū. nec eligibile: ſꝫ qꝛ deprauabatᷓ malicia operū ipsoꝝ ieiunātiū: ⁊ maxie hypocrisi eoꝝ: vnde ꝓmittitᷓ ibidē. Nolite ieiunare sicut vsq̄ ad hāc diē. vt audiatᷓ in excelso clamor vester: vbi ait glo. i. p laude hoīum. Et sic patet secunda pars huius sermonis.

¶ Pars tertia huiꝰ sermōis i q̄ declaratᷓ ieiunij diffinitio quo ad suos effectꝰ.

t Ertio ⁊ vltimo in isto sermone ponitᷓ alia diffinitio ieiunij data quo ad suos effectus que dicit: Ieiuniū est res scā opus celeste ⁊c. Cōtra quā pōt sic argui q2 ƀm ph̄m li Posterioꝝ. Ois bona diffinitio dꝫ cōpetere diffinito: ⁊ nulli alij a diffinito ſꝫ ista diffinitio res sctā: opꝰ celeste ꝯuenit oratiōi ergo ista diffinitio ieiunio nō ē ꝯuenienter assignata. Ad h̄ rn̄det Alex. de ales: ꝙ hec diffinitio nō est formalis vt illa q̄ datᷓ per genus ⁊ drias: sed potiꝰ notificatio quedā insinuās esse ieiunij p aliquos effectꝰ eiꝰ. Nā ieiuniū carnē macerādo purgat a pctō ⁊ dedicat penitētē deo. Et ideo dicitᷓ res sancta: vt eni dr̄ in glo. Leuit. xx. sup illud. Scī estote ⁊c. Recte scātificationē ponit. qꝛ fūdamētū ē ꝟtutis. Itē ieiuniū mētē erigit ad superna: quia carnē subijcit spūi ⁊ spūm liberū ad opa spūalia exercēda reddit: ⁊ id̄ dr̄ opꝰ celeste. Vn̄ gl. i. ad Cho. ix. Castigo corpꝰ meū ⁊c. seruituti subijcitᷓ dū nō suā sed spūs pficit volūtatē. Itē ieiuniū virtutes inducit. s. dispositiue. pp qd̄ dr̄ ianua regni aperta. Itē ieiuniū p̄miū ampliat ꝓpter qd̄ dicitᷓ forma futuri disponit enī ad informationē grē pfecte que est glīa.

Quia ergo coherceт a vitio carnis erigit spiritum ad supiora: pparat vlteri⁹ ad virtu tem: q pateт ui ſtus ingreſſus regni ⁊ p/ miū cumulat. Iſta q̄tuor pdicta ponūt in ci⁹ notificatōe. Et ideȝ pōt hſi a btō Greg. di. q corpali ieiunio vitia ↄprimis mētē eleuas. virtutē largiris ⁊ pmia. Sȝ q: de his āpliſſime dicet infra: qn̄ tracta bit de fructificatione ieiunij. hic breuiter transeūdū ē. ¶ Qn̄ ergo dr̄ q̄ iſta que ponūt in hac diffinitōe ↄueniūt orōni pōt dici q̄ hoc ē verū ſȝ mō differēti: q: oro ſctificat vniēdo cū ſcō ſcōꝝ: ieiuni/ uȝ do a vitijs carnis purgādo. ſiīr oro ē op⁹ celeſte imediate cū deo ſpūȝ vniēdo ieiuniū aūt p carnis pſſionē ſpūȝ erigen do. Utrūq̄ āt pōt dici ianua regni: ſȝ ie/ iuniū inferiorē holeȝ pūcipalr̄ erigēdo: oro ſupiorē hoieȝ in ſuo optimo delectā do. Utrūq̄ ēt dr̄ forma futuri: ſȝ ieiuniū rōne amplificatiōis pmij. oro aūt rōne quietis in ſūmo delectabili. Et ſic pȝ q̄ iquātū ieiuniū diffinit p ſuoſ effect⁹ Iſta diffinitio ↄuenīēter ē aſſignata. ſ. ieiuniū ē res ſctā ⁊c. Confirmat hec Hiero. bn̄ ⁊ elegāter li. ij. ↄ Iouinianū di. Btitudo padiſi abſq̄ abſtinētia cibi nō potuit de dicari. Quādiu Adā ab arbore iciūauit in paradiſo fuit: comedit ⁊ electus eſt: eiectuſq̄ ſtatī duxit vxorē: q ieiun⁹ in pa diſo vgo fuit: ſatur⁹ in terra mr̄imonio copulat. Gene. iij. poſtea vo opa carnis deus diluuio ↄdēnauit. Gene. vij. Cū p didit Eſau primogēita ſua: impatiētiāq̄ gule: lachrymis emēdare n̄ potuit. Ge/ ne. xv. eiectus de egypto pplo iſrl̄ angelo rū cibū cōtēnētes carneſq̄ egyptias ſu/ ſpirādo ira dei aſcēdit ſup eos. Numeri xi. Moyſes. xl. dieb⁹ ⁊ noctib⁹ ieiunus cū dn̄o loqtur. ppls autē ſatur⁹ idola fa bricauit. Exo. xxiiij. Ille vacuo vētre le/ gē accipit. iſte mādncās ⁊ bibēs ↄſurgēſ q̄ ludere aurū cōflat in vitulū: tot dieꝝ labor vni⁹ diei ſaturitate perijt. Frangit Moyſes tabulas ſciēs dei vba nō poſ/ ſe audiī temulētos. Exo. xxxiij. Sȝ nec ſecūda. conſcriptio abſq̄ ieiunio potuit ipetrari. qō pdiderat ebrietas iedia repe

rit Ex quo oñdiſ poſſe nos p ieiuniū re/ dire in padiſū. vn̄ p ſaturitatē fueramus abiecti. Comuti dei ↄfabulatiōe Moy ſen paſt⁹ ⁊ pin guior populus ſuſtiere nō potuit Aduerſ⁹ Amalech orone Moy ſi ⁊ toti⁹ populi vſq̄ ad veſperā ieiunia dimicat Ieſus fili⁹ naue ſtationē ſoli im pauit ⁊ lune ⁊ inediaȝ pluſq̄ vn ius diei victor exiſtēs ↄtelauit. Saul maledict⁹ inqt qui panē ederit vſq̄ ad veſpam: do nec vlciſcar de inimico meo. Helias. xl. dierū ieiunio pparat⁹. deū videt in mō/ te oreb ⁊ audit. Quid illic facis Hely / as: multo familiarior iſta vox q̄ illa in Gene. Adam vbi es. Illa eni paſtū ter/ rebat ⁊ perditū: hec ieiunātū famulo blā diebat. Cōgregatū Samuel in Maſ/ phat populū: inſito ieiunnio roborauit. i. Reg. vij. Aſſyriorū ipetū ⁊ potētia Eze chie lachrime ⁊ ſaccus ⁊ hūiliatio vict⁹ ↄſtrauit. Ciuitas Niniue iminētē iram dn̄i ieiunioꝝ miſeratione deterſit quā ⁊ ſodoma placaſſet ⁊ gomorra ſi voluiſſēt ⁊ lachrymis pnīe patrocināte cōciliare ieiunio. Acab rex ipijſſim⁹ vt ſētētā dei ſubter fugeret ieiunio impetrauit ⁊ ſacco Anna vxor Helcane in anē cibo vētrē filio meruit implere. Leo q cuſtodiuit tactā ↄphete leuāis ſe de prādio nō pe pcit: q ieiun⁹ miracula fecerat: prāſus il lico ſaturitatis penas luit: pdicitantur in Babylone magi. Daniel. ⁊ tres pueri re uelationē merent in ieiunio: ⁊ paſti le/ guminib⁹ pulchriores ſūt ⁊ prudētiores his q de mēſa regis veſcebāt. Daniel p⁹ ieiuniū leonib⁹ in lacu fit horribilis. Da uit cinerē ſicut panē māducat: ⁊ genua infirmata ſūt a ieiunio. Sampſō ⁊ Sa muel vinū ⁊ ſicerā nō bibūt per abſtinē tiā ieiuniūq̄ cōcepti. Aaron ⁊ ceteri ſa/ cerdotes ingreſſuri tēplū: oē qō pōt ine briare nō bibūt ne moriant. Ex quo itel ligim⁹ mori eos q in eccleſia nō ſobrie miſtrauerit. Ionadab pcepit filijs ſuis ne biberent vinū vſq̄ in ſempiternū: q bus loqtur dn̄s p ↄphetā: Nō deficiet vir de Ionadab ſtās in conſpectu meo cūctis dieb⁹. Anna Phanuel. prophe tiſſa

tissa ieiunāis ⁊ orās. non discedebat de tē
plo donec ɔficeretur dño: ⁊ eis⁹ loq̄retur
de illo. Precursor et⁹ ⁊ preco: locustis
alitur ⁊ siluestri melle. Sed ⁊ ipse domi
nus baptisma suū quadraginta dierū ie
iunio dedicauit. Et acriora demonia do
cuit nō nisi orōne ⁊ ieiuniis posse super
ari. Cornelius centurio vt spm̄ sctm̄ acci
peret añ q̄ baptisma: elemosynis meruit
crebrisq̄ ieiuniis. Paulus apostol⁹ p⁹
ceteros labores crebra ieiūia enumerat.
Hec ille. Jeiuniū igit' ē res sacta: ⁊ op⁹
celeste: q: per illō grāz in pñti possum⁹
impetrare: ⁊ in futuro gloriam. Ad quā
noo perducat saluator noster piissimus
Jesus Christus. qui cum patre ⁊ spiritu
sancto viuit ⁊ regnat in secula seculorum
Amen.

¶ Feria tertia post dominicam quinqua
gesime de dignitate ⁊ excellentia ieiunij
Sermo .xxxvij.

Fili Dauid
miserere mei. Scribūt
hec verba vbi.s. fz sen
tentiam theologorū, fra
tres charissimi tres sūt
partes satisfactionis. s. ieiuniū: orōe: ⁊ ele
mosyna. Jdcirco quia de ieiunio tracta
ra incepim⁹ tāq̄ in principio hui⁹ tpis
q̄dragesimalis. Aduertēdū fm Alex. d
ales in. iiij. pte. in tractatu de partib⁹ sa
tisfactiōis. Et Bona. in. iiij. di. xv. pte. ii.
ar. i. q. iiij. Qḋ ieiuniū sicut ⁊ alie ptes sa
tisfactionis trip'r accipit. s. ppie: cōmu
niter: ⁊ cōmunissime. Proprie ieiuniū
dicitur afflictio carnis fm gustū. Com
muniter dicit oīs afflictio carnis. Com
munissime aūt abstinētia ab oi mortali.
iux' illud Esa. lviij. Nōne hoc est ieiuni
um quod elegi. ⁊c. qḋ quidē ieiuniū nō
ppe ñ ɔiissime sz cōiter tm̄ ē ꝑs sa
tisfactiōis inquātū p illud de bonis cor
pis satisfacim⁹ ɔ ɔcupiam carnis qḋ ēt
ordinat nosmetipsos ad nos: sicut ora
tio ordinat ad deū. ⁊ elemosyna ad pxi
mū. Nā cū sit duplex vita. s. actiua ⁊ cō
templatiua: quātū ad contemplatiuam est
oratio: q̄tū ad actiuaz est elemosyna: vt
aūt sit dispositꝰ ad vtrunq̄ sic est ieiuni
um vt sic dispositus possit dicere cū ce
co Fili Dauid miserere mei. Ex qb⁹ oi
bus patet quāte excellentie ⁊ dignitatis
sit ieiuniū ⁊ abstinentia. Qua de re post
q̄ in precedēti sermōe ieiunij descripno
nē cōpēdiose aperuimus: in pñti sermo
ne eius p̄eminētiā ⁊ sublimitatē sub tri
plici ɔsideratiōe describemus quarum
Prima dicet bonitas. Secunda vo vir
tuositas. Tertia autem varietas.

¶ Pars pria huius sermonis in qua
pbat ieiunij bonitas tribus medijs.

Rimo igit in isto sermōe. q: ie
p iuniū sit bonū pbat trib⁹ me
dijs. Primo sic. oē illō per qḋ
prosternit vitiū ⁊ domat caro ⁊ alienat
hō a mūdo ⁊ spūalis efficit' ⁊ tentamen
ta vincunt': est bonū. sed vt patet ex su
pradictis ieiuniū est hmōi. ergo ⁊c. Secū
do sic. oē illud qḋ facit aiam sitire deum
est bonū. sed ieiuniū est hmōi. iuxta illō
Jsi. de sūmo bono. li. ij. di. Caro tunc de
um sitit qñ p ieiuniū abstinet ⁊ arescit.
ergo ⁊c. Tertio sic: oē illud, pp̄ter cuius
carētiā amittim⁹ bonū habitū ⁊ p eius
pñtiam illud perditū recuperam⁹ ē bo
nū: sed ieiuniū est hmōi. Unde Aug. ɔ
Julianū ait. Quia nō ieiunauim⁹ a pa
radiso decidim⁹: ieiunem⁹ vt iterū reuo
cemur. ergo ⁊c. ¶ Sz cōtra hoc argui
tur trib⁹ alijs medijs. Primo sic: oē q
ledit naturā est malū sed, ieiuniū ē hmōi
q: affligit carnē ⁊ inducit infirmitatē.
ex q̄ etiā ipedit bonū spūale pficiendū.
Un̄ Jsi. ij. li. de sū. bo. sic ait. Prenalē
te nimia infirmitate carnis anima nō pōt at
tingere ad pfectionē: ergo ⁊c. Secūdo sic
Cassian⁹ li. de collationib⁹ patrū. c. xij.
sic ait. Reatū maximū ac sacrilegij cri
men incurrimus abstinētes a cibis q̄s
deus creauit ad pcipiēdū cū gratiarū ac
tione. Quod etiam habet. i. ad Timo.
iiij. Si ergo p ieiuniū hoc fit: ⁊ illō ē cri
mē sacrilegij. ergo ieiuniū ñ ē bonū sed
malū. Tertio sic. Criso. in sermōe quē fec

de oratiõe Moysi 9 Amalech sic ait.
Potētior hostis efficit iusti corpe fatiga
to sz qḋ pstat robur hosti ē malū: ieiuni
um ē hmōi: q2 fatigat corp⁹ iusti ⁊ debi
litat. ergo. ⁊c. Hāc qōnē declarat Alex.
vbi. s̄. di. q ieiuniū est bonū si fiat debitꝭ
circūstantijs. Illis aūt deficiētib⁹ bonuz
nō ē imo qn̄qꝫ malū. Vn̄ Isidor⁹. ii. li.
de sū. bo. c. xliij. ait. Quidā incredibilr
abstinēt vt hoib⁹ curiosis sci appareant
sz hoc bonū abstinētie nō ē virt⁹ talib⁹
reputāda sz vitiū. ɔcludēdū ē igit q ieiu
niū pōt eē bonū: malum ⁊ indifferens.
¶ Ad cuius euidētiā notādū ē q ē q̊d
dā bonū noiatū ⁊ mox sonat bonū vt ē
charitas ⁊ ē bonū ex circūstātia. vt dare
elemosynā cui debet ⁊ qn̄: ē bonū in ge
nere: qn̄. s. actus trāsit supra mām debi
tā nulla addita circūstātia. vt pnia q̄ ē bo
nū in genere declinatiōis. Cōtra bonū
sic tripliciter sūptū ē malū. simil'r tripl'r
sūptū. s. malū simpl'r qḋ. s. mox noiatuz
dicit malū: vt blasfemare deū. maluz ex
circūstantia. vt dare elemosynā nō cui ⁊
qn̄ debet: ⁊ est malū in genere qḋ. s. trā-
sit super māz idebitā. vt occidere hoiez
Indifferēs āt sumit duob⁹ mōis. Vno
mō sumit qḋ sub neutra hap eadit cōdi
tionū vt currere vl' leuare festucā vel ali
qd hmōi. Alio mō pōt sumi indrn̄s:
qcqd ē inter duo extrēa. s. iter bonū sim
pliciter ⁊ malū simpliciter. His igit pre
missis dicēdū ē: qḋ ieiuniū qn̄qꝫ bonuz
ē si fiat cū debitis circūstātijs ⁊ est bo-
nū ex circunstantia vel in genere: qn̄qꝫ
malū ē. s. qn̄ fit malis circūstātijs: qn̄qꝫ
indifferēs qn̄ nō ē factū nec bonis nec
malis circūstātijs. Et iō solet dici q sūt
sex genera hoium diuersimode ieiunā-
tiū q̄ ɔtinēt in hoc versu. Abstinet eger
egēs: cupidus: gula: simia: virtus. Pri
mo eni eger abstiet: vel q2 comedere nō
pōt: vel q2 ppter medicinā. i. sanitatē re
cuperandā. Secūdo abstinet egēs: q2 nō
hz qd comedat: ⁊ istoꝝ ieiuniū dicit in-
differēs. Tertio abstinet cupidus ne ex-
pendat: ⁊ tale ieiuniū ē malū. Vn̄ Leo
papa sic inqt. Nō sūt casta ieiunia q̄ nō
de rōe veniūt cōtinētie. sed de arte falla
cie. Quarto abstiet gulosus vt postea aui
dius comedat: ⁊ illud ē etiā malū d quo
ait. Augusti sup ps. xliij. Nō laudat il
lo ieiuniū q ad luxuriosā cenā seruat. vē
trē suū Inuitāt aliqn̄ hoies ad cenā ma
gnā ⁊ cū ad eā voluit' auidi venire ieiunāt
Nūqd hoc ieiuniū cōtinētie ⁊ nō potius
luxurie cōputādū ē: Et Hiero. de cōse.
di. i. c. sint tibi ali. Sit tibi q̊tidiana ieiu
nia ⁊ refectio saturitatē fugiēs. Nihil p
dest biduo vl' triduo trāsmisso vacuum
portare vētrē si pariter obstruat. Quito ab
stinet simia. i. hypocrita: vt hoibus ieiu-
nus appareat: vt laudet. Et hoc ēt malū
est de quo saluator ait. Mat. vi. Cuz ie.
no. fi. si. hy. t. ex. e. facias suas vt ap. ho.
ie. i. ex terminos humane ɔditiōis po-
nūt. vt ap. ho. ie. i. vt dissimiles alijs vide
ant: ⁊ ex visa austeritate: bōi hoies pdi
cet. ⁊ qm̄ finis taliū hoiuz i laude posit⁹
ē hāc laudē acciperūt quā itēdūt. iō adiū
git. Amē amē dico vobis re. m. s. vbi gl.
dicit accceperūt laudē quā voluerūt: non
filioꝝ adoptionē ad quā. s. bona. opa or-
dinant. Vnde. nota f'm Chriso. q isq
ieiunat ⁊ tristē se simulat hypochrita est
quāto magis q nō ieiunat ⁊ tristē se simu
lat' vt ieiunare videatur. q. di. a fortiori
Sexto abstinet virtus. idest virtuosus
vt deo placeat ⁊ de pctō satisfaciat: vt sic
mereat ⁊ hoc ieiuniū bonū est Ad hoc
hortat Hiero ad Demetriadē virginez
di. Abstinētia tua atqꝫ ieiūiū tuū eo ma-
gis deo grata ɔsūt: quo cū sctis morib⁹
offerūt: vt q̄ in alijs sūt vmbracula vitio
rū in te sint ornamēta virtutū. Et de ɔse.
di. v. c. sint tibi. idē ait. Sint tibi ieiunia
pura. cōtinua. moderataqꝫ. i. q̊tidie esu
rire quottidie prādere. Apl's inqt: Noli
adhuc aquā bibere sed modico vtere vi
no ppter infirmitates tuas curat enim
vulnera delinquētis curatosqꝫ scisicat ie
iuniū: Hec ille: ergo bonū ē si debite fi
at. dicas ergo ad primū in oppositū: q ie
iuniū moderate exercitatū rōne sobrie
tatis ānexe. nō ledit sed iuuat naturā. vt. j.
patebit. Si aūt ledat naturā vt accidit p
pter imo

pter immoderantiā: hoc nō est rōne q̄ est ieiuniū: vt patet. s. i prima diffinitiōe sed rōne qua ē imoderatū. Ad scdm dicas q̄ illud dictū Cassiani: verū ē ea intentione q̄ illi abstinebāt reputantes aliqua imūda q̄bus eis nō licebat vesci s₃ illos: de q̄b⁹ ait gl. sup illō. i. ad Thimo. iiij. abstinere a cibis q̄s de⁹ ꝛc. q̄si imūdos nō cā castigatiōis corpoꝝ sed vt videantur abstinētes ꝛ boni: q̄s cibos nō vt illi mentiunt̄ p̄nceps tenebraꝝ creauerat. Hec glo. nō aūt ieiunātes hac intētione abstinēt: ergo ꝛc. Ad tertiū dicas q̄ duplex est abstinētia. s. moderata qua frāgit̄ corporis inobediētia ꝛ lasciuia ꝛ superbia: ꝛ hec resecat ꝛ extinguit vina carnis ꝛ hoc fit p ieiuniū inquātū ē moderatu₃ Alia est imoderata: que impedit ne corpus sit sufficiens organu₃ ad opationes anime exercēdas: quas debet exercere. Et de hac intelligit̄ predicta glosa Chriso. Ideo dicendū q̄ nihil sic proficit ad exercitationē oiu₃ operū sicut moderatū ieiuniū. Vn̄ Jo. Chri. de cōse. di. v. c. nihil. sic ait. Nihil sic iocūdū ē sicut bn̄ digestus cibus aut decoctus: nihil sic salutē: nihil sic sensuū acumen operat̄: nihil sic egritudinē fugat sic moderata refectio. Et sic p₃ prima pars hui⁹ s̄monis.

¶ Pars secūda huius s̄monis in qua declaratur ieiunij v̄tuositas

Ecūdo in isto s̄mone q̄rit̄ vtrū abstinētia sit v̄tus vel act⁹ v̄tutis. Ric. in. iiij. di. xv. ar. iij. q. i. q̄ abstinētia pōt accipi. s̄m q̄ īportat subtractionē cibi ꝛ potus absolute: ꝛ h̄ mō nec dicit v̄tutē nec actū virtutis: q₃ h̄ pōt fieri bene ꝛ male. Alio mō pōt accipi s₃ q̄ importat subtractionē cibi ꝛ potus regulatā rōne. Et sic per eam vina carnis reprimūtur. vt tn̄ natura corpis destruat̄ qd̄ pbatur. v. medijs. ¶ Pmo sic: ad Ro. xiij. super illō curam carnis ne feceritis in d̄siderijs. glo. ait. Sic sumēda sūt alimēta sicut medicamēta. s₃ medicamēta sunt sumēda s̄m arctationē artis medicine materialis: ergo ꝛ alimēta q̄ sunt sumenda in ieiunijs: silr̄ sūt sumēda s̄m aretationē medicine spūalis. Sed s̄m Aug. in. iiij. de ci. dei. Virtus est ars perueniendi in finē: ergo abstinētia ē v̄tus. ¶ Secūdo pbat̄ sic gl. sup illud Hiere. xxxv. Nō bibetis vinū ꝛc. sic dicit. Non magnū est si ab illicitis abstinem⁹: s₃ si a licitis propter reuerentiā ei⁹ q ea ppter infirmitatē nobis cōcessit. Magnū ergo est ppter dei reuerentiā a licitis abstinere: ergo opus virtuosissimū: ergo ꝛc. ¶ Tertiō probatur sic gl. super illō Hiere. xxxvi. Predicauerūt ieiuniū ait: vt q p luxuriā peccauerūt: p abstinētiā abluant̄: tunc sic luxuria est vitiū: abstiētia est sibi opposita: ergo ipsa est virtus. ¶ Quarto sic arguit̄. Danie. x. sup illud Panē desiderabilē nō comedi: ꝛ caro ꝛ vinū nō introierūt in os meū. glo. ait. A cibis delicatis abstinuit: quod maxie faciēdū est i tēpore ieiunij: sed virtus est placidis abstinuisse bōis: ergo h̄mōi abstinētia ē virtus vel actus v̄tutis. ¶ Quinto pbat̄ sic. Augu. in li. euangelicaꝝ q̄ōnū. Tanto minus delectāt carnalia quāto sagena spūaliū maior est. Quare manifestū ē q̄ d̄lectatio carnaliū delectationē reprimit spūaliū ꝛ cō: s₃ oē qd̄ auget delectationē spūaliū ē v̄tuosū: sed abstinentia a carnalib⁹ delectationib⁹ auget spūaliū delectationē: ergo ē v̄tus. Qd̄ si dicat̄ glo. ad Ro. xiiij. Non ē regnū dei esca ꝛ pot⁹ sup hoc ait. i. hoꝝ vsu nō acquirit̄ regnū dei sicut nec amittit̄. ꝛ paruū post sequit̄. Nec abstinēdo nec manducādo est iustitia: sed q̄lib₃ v̄tus ē iustitia quelibet ordinata ad acqrendū regnu₃ dei: ergo abstinētia a cibo ꝛ potu nō est v̄tus. Ad hoc ait Ric. q̄ hec glo. loquitur de abstinentia q̄ est in subtractiōe cibi ꝛ pot⁹ ꝛ absolute n̄ de abstinentia rōne moderata. Ex his oib⁹ cōcludit̄ q̄ ieiuniū est act⁹ v̄tutis: quia si abstinentia ē v̄tus ꝛ ieiuniū ē actus abstinētie: ergo ieiuniū est v̄tus. Pretera s₃ Hiero. Jeiuniū ē satisfactio mētis sine qua nemo videbit deum: sed nō sanctificat̄ mēs nisi per v̄tutē vel actū v̄tutis. ergo ꝛc. Preterea s. Math. xvij. Hoc gen⁹ demōiorū

nō elcitur: nisi ieiunio ⁊ orōne. Et qd ꝑ
demoniū nisi pctm̄ intelligit̄: qḋ nō eiici
tur nisi ꝑ ꝟtutē. ergo ieiuniū ē act⁹ ꝟtuꝗ.
Preterea oē difficile ⁊ meritoriū ē ꝟtus
vel actus virtutis. ij. Ethi. sed ieiuniū ē
hmōi: aliter nō esset satisfactoriū ⁊c. Pte
rea sup illō Mat. iiij. Cū ieiunasset. xl.
dieb⁹ ⁊c. gl. ait. Pugna xp̄i ꝓus agit̄ ꝯ
gulā ieiunādo: sed oē ꝑ qḋ pugnam⁹ ꝯ
pctm̄ ē ꝟtus vel act⁹ ꝟtuꝗ ⁊ ieiuniū ē hu-
iusmōi: ergo ⁊c. Et idō ꝯcludit Augu. in
sermone. vi. quadragesime di. Ieiuniū
ē aīe past⁹: qꝛ sicut iniungit laborē: ita ꝓ
ficit ad salutē. Christus inter cetera salu
tis exēpla ēt ieiunioꝝ reliqt formā. ipse ē
ergo actor ieiunij tui: q erit retributor la
boris tui. Si ieiunauit ille q pctm̄ nō fe
cerat: quāto magis necesse sunt hoi pec
catis obnoxio: ⁊ si expetita ñ delinquēti
quāto magis exhortāda delinquēti. hec
ille. Et sic pꝫ pars scd̄a hui⁹ ſmonis.

¶ Pars tertia huius sermōis in q̄ de-
claratur ieiunij varietas.

t Ertio in isto ſmone ꝓ supposito
q abstinentia sit actus virtutis.
Queritur cui⁹ ꝟtuꝗ sit act⁹. vide
tur enī q sit act⁹ tēperātie: qꝛ ē abstinētia
a cibo ⁊ potu: sꝫ abstinētia ē ꝑs tꝑantie:
ergo ⁊c. Preterea Math. xvij. glo. ait.
Ista carnaliū voluptatū mutabilitas ñ
vincitur nisi spūs oratione confirmet̄ ⁊
caro ꝑ ieiuniū maceret̄. maceratio autē
carnis est tēꝑantia. ergo ⁊ ieiuniū. Pre
terea ois motus vegetatiue ē ꝟtuosus ⁊
meritori⁹. ieiuniū est huiusmōi. ergo ⁊c.
¶ Secūdo videt̄ q sit act⁹ qualitaꝗ qa
Aug. de moribus ecclie. c. xxviij. sic ait.
Aia rōnalis est immortalis atqꝫ terreno
vīcta corpo: e: ꝑitꝫ ergo hoi: ꝑtim anime
hominis bn̄ facit q ꝓximū diligit: quod
ad corp⁹ ꝑtinet medicina ē noiata. quod
aūt ad aiam disciplina: ⁊ medicinā voco
ꝯcqd oio nūc corpis vel tuet̄ vl' instaurat
salutē. Medicinā exhibere corpi op⁹ est
caritatis: sed ꝑ ieiuniū exhibet̄ medici
na: qꝛ ieiuniū cū reprimat inordinatōes
corruptoꝝ membroꝝ tuet̄ ⁊ instaurat sa
lutem corporis. ergo ieiuniū est act⁹ cari
tatis. Preterea cū ieiunium est rō obti
nendi vitā eternam: ad vitam autē ob-
tinendā sola mouet caritas ꝓprie loquē
do: ergo videt̄ q ieiunium sit mot⁹ cari-
tatis ¶ Tertio vr̄ q sit opus iustitie: qꝛ
satisfactio ē op⁹ iustitie: ieiuniū autē est
pars satisfactionis: ergo ⁊c. Postremo
videtur q sit act⁹ obedientie: qꝛ ieiunare
ꝓceptū ē: ⁊ adiplere ꝓceptum ē obediē
tia: ergo ⁊c. ¶ Ista s discordias ꝯcorda
Alex. de ales vbi. s̄. di. q ieiuniū ꝑt cōsi-
derari vel ſm sbam act⁹ vel ſm rōnem
actus: siue ſm ordinē ei⁹ ad finē. Et in-
quantū hmōi pōt ꝯsiderari: vel inquā
tū bonū: vel inqn̄tū debitū. vl' inqn̄tum
ꝓceptū. Scd̄m p̄mā ꝯsiderationē. s. ꝓ
ut ꝯsideraꝫ qn̄tū ad subam act⁹ ē tꝑan-
tie ñ solū iꝑatiue: sꝫ ēt elicitiue: qꝛ oēs
ꝟtutes q̄ regunt nutritiuā ⁊ generatiuā
sub tꝑantia redigūt̄. Scd̄m autē secūdā
ꝯsiderationē est act⁹ caritaꝗ nō elicitiue
sed iꝑatiue: vt ꝓbatū est: qꝛ ꝑ caritatē
ieiuniū ordinat̄ ad debitū finē: ⁊ cū ca-
ritate factū bonū ē. Scd̄z tertiā ꝯside-
rationē ē act⁹ iustitie etiā iꝑatiue inquā
tū in ipso subtrahit aliqd delectabile illi
q delectabilib⁹ imoderate ihesit ꝓut hꝫ
rōnē satisfaciēdi ꝑ pctō qꝛ hoc debitū ē.
Scd̄m quartā cōsiderationē ē act⁹ obe-
dientie: ⁊ hoc ē etiā intellectiue: qꝛ iei-
niū ꝓceptū est: ⁊ q obseruat ꝓceptum
obedit vt dictū ē. Ieiuna ergo aīa mea:
qꝛ bonū ē ieiuniū ꝟtuosū ⁊ act⁹ pluriū
ꝟtutū. Ieiuna dn̄o: qꝛ ieiuniū est actus
tꝑantie: ꝑ quā libidies refrenāt̄: vt Aug.
li. i. de libe. arbi. c. xiiij. ait. Temperantia
est affectio cohercēs ⁊ cohibens appeti
tum ab his reb⁹ que turpiter appetūtur.
Item ibidē ait. Temꝑantia est ꝟtus q̄ li
bidies cohibet: ꝓpter quā etiā mala cō-
suetudo vīcitur: ⁊ demones expellūt̄. vn̄
idē Augu. li. vi. musice. c. xiiij. ait. Tem-
perantia ē actio ex qua sese oio opitulan
te deo ⁊ domino suo ab amore inferio-
ris pulchritudinis extrahens atqꝫ debel
lans atqꝫ interficiens aduersus se vtilitā
tem consuetudinem suam: ⁊ ea victoria
triūphata in semetipsā de potestatib⁹ ae
ris huius

ria huius quibus inuidentibus ⁊ impedire ⁊ prepedire cupientibus euolat ad suam stabilitatem ⁊ firmamentum dñi. Hec ille. Propter quaz etiam exuitur hõ vetus: ⁊ iõ renouatur: corporalia cõtemnunt: ⁊ inuisibilia diligunt. Unñ Augu. in li. de moribus ecclie. c. xx. ait. Omne officiũ temperantie est exuere veterẽ hominẽ ⁊ in deo renouari. i. contẽnere omnes mũdanas corporeas illecebras laudẽq₃ popularem totũq₃ amorẽ ad inuisibilia ⁊ diuina conferre. hec ibi. Jeiuna dico: q₃ ieiunium est actus caritatis si debite fiat. p quã ꝯformamur deo. vñ aug. lib. de moribus ecclesie. c. xiiij. ait. Per caritatẽ fit: vt cõformemur deo: ⁊ ex eo cõformati atq₃ cõsignati ⁊ circũcisi ab hoc mũdo non confundamur cũ his q̃ nobis debẽt eẽ subiecta. Hec ille. Per quam adimplentur oĩa mandata. Aug. in trac. de laudibus caritatis. Totam latitudinem ⁊ magnitudinem diuinorum eloquiorum possidet caritas: qua deum proximumq₃ diligimus docet nos eam celestis magister ⁊ dicit. Diliges dominũ deum tuum ⁊c. In his enim duobus ꝓceptis tota lex pẽdet ⁊ pphete. Hec ibi. Propter quam omnis operatio reddit vtilis. Unde Augu. in li. de catetizandis rudibus. Tunc vere ẽ opus bonuz cũ a caritate iactat agentis intẽtio: ⁊ tanq₃ ad locũ suum rediens: tandem in caritate requiescit. Hec ibi. Ideo sine ipsa cetera omnia frustra habentur. Unde sup Jo. sermone. ix. idem Augu. ait. Tanta ẽ caritas que si deest frustra habẽtur cetera. Si vero adest: recte habentur omnia. ⁊ super prima Canõica Jo. Omel. v. idez ait. Quicquid habeas: caritatem solum non habeas: nihil prodest tibi. Alia si ñ habeas hanc habe: ⁊ implesti legẽ. Hec ibi. Sine ipsa etiam anima mortua est. Unde Augu. super Jo. sermone. ix. Sicut corpus sine anima mortuum est: sic anima sine caritate mortua reputabitur Hec ibi. Ipsa est aũt q̃ operit multitudinem peccatorũ. Prouer. x. Jaco. vlti. i. Pe. iiij. i. q. i. c. multe. xxiij. q. iiij. ipsa pietas. de pe. di. iij. in tantũ. ex̃ de baptismo c. maiores. Ipsa ẽ ẽt finis ꝓceptoꝝ. i. ad Thimo. i. de pe. di. ij. c. caritas est. Jeiuna iteꝝ dico: quia per ieiuniuz acquires iustitiam q̃ est sup oĩa diligenda. Unde Aug. in epla ad Anastasi. ⁊ ẽ. lxxxiiij. ait Justitia sic amanda est vt ab eius opibus etiam pene corporis nos prohibere non debeant. Et in lib. xiiij. de ciui. dei sic ait. Justitia non sic diligit vt peccati cupiditas eius delectatione vincat: vt autem diligatur ⁊ delectet ipsa iustitia: non nisi diuina subueniet gratia. Hec ille. Jeiuna insuper dico. quia etiam ieiuniũ est actus obediẽtie. que melior ẽ q₃ victie. i. Reg. xv. Propter quaz pax acqrit. Prouer. xiij. Qui timet preceptũ in pace versabit ppter quã aĩa custoditur. Prouer. xix. Qui custodit mandatũ custodit animã suam. propter quam victoria acquiritur. Prouer. xxi. Uir obediens loquetur victorias pp quã ab iniqtate discedit. Ecclesiastici. xxv. Salutare sacrificiũ ẽ atẽdere mandatis ⁊ discedere ab oĩ iniquitate. ppter quam semen multiplicat. Gene. xxij. In semie tuo bñdicẽtur omnes gentes: quia obedisti voci mee. propter quam benedictio acqritur ⁊ maledictio fugatur. Deut. xi. En propono vobis hodie in cõspectu vr̃o benedictionẽ ⁊ maledictionẽ. Benedictionẽ si obedieritis mandatis meis. Maledictionẽ si ñ audieritis mandata dei vr̃i. propter quã vita eterna acqritur Mat. xix. Si vis ad vitam ingredi srua mandata. Ad quam ille nos perducat qui sine fine viuit ⁊ regnat in secu. seculo. Amen.

¶ Feria quarta cineꝝ de sacra ieiunij institutione.

Sermo. xxxviij.

Cum ieiunatis nolite fieri sicut hypocrite tristes. Scribunt hec v̾ba Math. vi. c. ⁊ in euangelio occurrẽt₃ ferie. Saluator nr̃ fra-

v. Attēdite ne iustitiā vestrā faciatis corā
hoib⁹: ꝓsequi spāli de iustitia ieiunij do
cēs: ⁊ in occurrenti euāgelio prout ab ec
clesia in principio huius sacratissime q̄
dragesime institutum ē vi. Cū ie.no. fi.
si.hy.tri. Nō .n. dixit. Nolite fieri tristes
sed nolite fieri sicut hy⁹. Hypocrisis. eni
dr̄ ſm Nicho. de lira ab hypo. qḋ ē sub
⁊ crisis aurū quasi sub auro .i. sub hone
state exterioris cōuersationis hꝫ abscō
ditū plūbuꝫ falsitatꝫ. Tristitia .n. pnialis
ꝯtritiōis ⁊ sensualis mortificatiōis a vir
tute redūdāo: nō aūt a corrupta intētiōe
manās ē res scā ⁊ optia: alſ nō bn̄ dice
retur ð xp̄o. Tristis est aia mea vsqꝫ ad
mortē. Mat. xxvi. Bn̄. ij. Cor. vij. dicit.
Que ſꝫ deū tristitia: pniam ⁊ salutē sta
bilē operat. Seculi autē tristitia mortē
opatur. ⁊ iō dicit. Noli fi. si. hy. qui n̄ sūt
tristes: ſꝫ apparēt: ideo sequit. Extermi
nant eni facies suas. Nā ſꝫ Chri. Exter
minare hic sumit ꝓ demoliri: demolit.
enim hypocrita vt tristitiā simulet: ⁊ aīo
forte letante luctū gestet in vultu. Scien
dū tn̄ ꝙ hypocrite in suis austeritatib⁹
⁊ abstinētijs interi⁹ habēt tristitiā ꝯriam
delectationi virtutū ⁊ gaudio spūs sci: qꝛ
ipi nō faciūt illa ex ꝑfecto habitu virtutꝫ
⁊ charitatis, ſꝫ solū ex amore glīe inanis
Et iō nō sūt eis ꝓpter se placita. Exteri⁹
vō assumūt falsā imaginē tristitie ꝑten
dentis grandē macerationē ⁊ cōquassa
tionē vt videāt sibi austeri: ⁊ lōga ⁊ aspe
ra ieiunia obseruasse. Itē nota ſꝫ Chri
so. ꝙ si is q ieiunat ⁊ tristē se simulat hy
pocrita ē: quāto magis iniquior est ille q
nō ieiunat ⁊ tn̄ ieiunātē ⁊ afflictum se si
mulat. Reliquas vō partes euāgelij cā
breuitatis ad alia loca declarādas, dimit
tam⁹. Postq̄ȝ vō in supiorib⁹ ð diffini
tione ⁊ dignitate ieiunij vidim⁹ in princi
pio huius quadragesime ad ieiunium ⁊
abstinentiam institute: restat merito vt
ipsius institutionē apiam⁹. Circa quam

singularitas.

¶ Pars huius sermōis prima in qua
declaratur quantum fuerit ieiunij insti
tutio necessaria.

P Rimo circa institutōis ieiunij
necessitatē ponit ista ꝯclusio ſm
Ale. de ales vbi. s. ꝙ post trans
gressionē primoꝝ parētū necessaria fuit
institutio ieiunij. Que trib⁹ rōnib⁹ ꝓbat.
Primo sic: post transgressionē ꝑcepti
facti a primo hoīe totum humanum ge
nus reū factum ē: sed ꝑ q̄ qs peccat per
hec ⁊ puniet. Sap. ij. Cū igit peccauerit
pctō gule ⁊ comestionis debuit fieri pre
ceptū in penā siue satisfactionis trāsgres
sionis eius de non comedēdo siue de ie
iunando. ¶ Scdo sic: ratione curatōis,
quia in carne est quedā corruptio incli
nans ad malū. ergo cōueniebat vt hūa
no generi prouideret quaten⁹ posset ab
hmōi corruptione cauere: ſꝫ si aliqd de
buit institui ꝑ qḋ hmōi iclinatiuuꝫ repri
matur nihil fuit magis cōpetēs q̄ȝ ieiu
nium qꝛ sanat pestes corpis ſm Hiero.
ergo ⁊c. ¶ Tertio ꝓbat sic rōne reuoca
tionis: quia cōueniebat vt homini pro
uideret quatenus ad patriā propriā redi
ret siue reuocaret: ſꝫ sicut per cibuꝫ abie
ctus erat a paradiso: ita necesse fuit vt in
stitueretur ieiuniuꝫ per qḋ reuocaret ad
paradisūꝫ. Hinc est qḋ ait Aug. li. i. ꝯtra
iulianū. Egrotauim⁹ ꝑ pctm̄ sanemur ꝑ
pniam penitētia vō sine ieiunio vacua ē
Maledicta terra spinas ⁊ tribulos ger
minat: cōtristari ordinat⁹ es nūqd deli
ciari: quia n̄ ieiunauim⁹ ðcidim⁹ a para
diso: ieiunem⁹ ergo vt redeam⁹ ad eum
Hec ibi. ¶ Sed ꝯ predicta arguit etiā
trib⁹ modis siue rōibus. Primo ab au
ctoritate Aug. ꝯ Iulianū qui ait ꝙ ieiu
niuꝫ fuit institutū in ꝑadiso: qꝛ ibi hō ac
cepit mādatū ne de ligno scie bōi ⁊ ma
li comederet ergo n̄ debuit iteratū insti
tui. Ad hoc rn̄det ꝙ si aliquo mō ibi fu
it institutuꝫ

li institutū: nihilominus ieiuniū de q̄ in
tendim⁹ hic debuit etiā istitui: q: in q̄ꝫtū
fuit ibi institutū fuit m ere disciplinabile:
vñ nō fuit bonū: nisi q: indictū: mō nō
fuit pure disciplinabile: sed etiā morale.
Et iō dicit Aug. in trac. de arbore inter/
dicta s̄mone. ij. Qđ inq̄ꝫ s̄fes p̄miū nō
pugnanti dat: aut que corona nō dimi/
canti aut que sine conflictu victoria? Au
di aplm ore diuino loquentem. Nemo
co. ni. q leg. cer. Adā nō certauit nec cer
tamine cū diabolo dimicauit: s̄ꝫ ad vnaꝫ
suggestionē p̄miū imortalitatis amisit:
victus est qui nō pugnauit: succubuit vo
luntati nō necessitati. Ex quo pꝫ q̄ non
fuit datuꝫ p̄ceptum abstinentie ade: nisi
vt haberꝫ cām preliandi ⁊ sic merendi.
Nobis āt datū ē ne p̄liando deiciamur
¶ Scđo arguit sic. Ieiuniū ē idē q̄ ab
stinentia: abstinentia est spēs vel act⁹ so/
brietatis: sobrietas vel spēs ei⁹ siue actus
nō instituitur nec institui debet: q: a le/
ge nature persuadet: ergo nec ieiunium
Ad hoc rñdet: q̄ sobrietas duplicē elicit
actū. s. actū necessitatꝭ ⁊ supererogatiōis
Actū necessitatꝭ q attēdit in debita mēsu
ra circa cibū ⁊ potū vt in hiis nō excedat
⁊ h̄ est quodāmodo ieiunare. Actū dicit
supererogatiōis: vt q̄ abstineat a tali ci/
bo ⁊ tali tēpore ⁊ vsqꝫ ad talē horā. Pri
mum dictat nā ad quā oēs tenemur nec
oꝫ institui ab alio. Secūdū ē ab institu/
tione ad quā non tenemur oēs nisi put
requirit oportunitas tēporis ⁊ ieiunium
put est act⁹ ⁊ ille debuit institui: vt patꝫ
rōibus p̄habitis. ¶ Tertio arguitur sic.
Ecclia debet se conformare quantū pōt
actibus ⁊ operibus diuis. vñ dictum est
Moysi ecclie typū gerēti. Exo. xxv. In
spice ⁊ fac s̄m exemplar qđ tibi mōstra
tū est. Sꝫ cuꝫ inter p̄cepta moralia sint
quedā p̄hibitiones q̄ respiciunt actuꝫ ge
neratiue: vt nō mechaberis: nō ꝯcupi/
sces vxorē. ⁊c. tñ nō sūt alique q̄ respici/
ant actum nutritiue: vt patet discurren/
do per singula. ergo de ieiunio ñ debuit
esse institutio. Ad hoc rñdet q̄ precepta
moralia nō sunt data nisi ad ordiātiōeꝫ
hoīs ad deū ⁊ p̄ximuꝫ: ⁊ q: cohibitio
act⁹ gñatiue ordinat hoieꝫ ad p̄ximum.
nutritiue v̄o ad seipm iō nō oꝫ q̄ inter
moralia sit aliqđ p̄ceptuꝫ ptinēs ad actū
nutritiue sicut generatiue: q̄ꝫuis inter di
sciplinaria possit eē. Vel pōt dici q̄ prece
pta moralia sunt d̄ his tm̄ q̄ dictat nā tā
q̄ꝫ necessaria. Disciplinaria v̄o sūt ēt de
his q̄ nō dictat nā tāq̄ꝫ necessaria: s̄ꝫ tā/
q̄ꝫ vtilia ⁊ expediētia ⁊ q̄si quodāmodo
supererogationis. Et iō p̄ceptū discipli
nale ad plus se extendit q̄ꝫ morale: ⁊ iō
p̄t eē expressa istitutio disciplinalis d̄ ali
quo circa qđ ñ ē p̄ceptū morale exp̄ssū
⁊ sic nō ē simile. ¶ Sꝫ hic orit vnū du/
biuꝫ q̄re cuꝫ sint tres ptes satisfactionis.
orō. s. elemosyna ⁊ ieiuniū nō ē aliq̄ isti
tutio gñalr facta oibus de elemosyna ⁊
orone: sicut de ieiunio. Ad hoc rñdetur
s̄m Alex. de ales q̄ licet aliq dicant q̄ ñ
est siīe de ieiunio elemosyna ⁊ oratione:
q: hō non peccauit petō cui rñdeat ele/
mosyna vel orō sicut cui rñdet ieiuniū
Tñ pōt rñderi per interpretationē negā.
do q̄ nō sit instituta orō vel elemosyna.
Nā orō ē instituta ⁊ indicta: q: p̄ceptuꝫ
ē vt fideles i solēnitatib⁹ debeant ꝯueni
re ad eccliaꝫ vt orēt ⁊ vacēt spūalib⁹ opi
bus. Elemosyna fuit istituta in lege moy
si. vnde dictū fuit Deut. xv. c. oio idigēs
⁊ inēdic⁹ non erit inter vos ⁊ multa alia
de q̄bus dicet infra de elemosyna. Et ēt
in lege euangelica isinuatiue vtpote: vbi
dñs māifestat vt elemosyna valeat ad sa
tisfactionē. Luc. xi. di. Qđ superest date
elemosynā: ⁊ ecce oia mūda sunt vobis
Et etiā qđ erit iudiciū vētilādū opib⁹ pie
tatis Mat. xxv. Et ēt vbi dñs ostendit
erogationē elemosynaruꝫ valere ad co/
opationē status p̄fectionis. Math. xix.
Si vis p̄fect⁹ eē vade ⁊ vē. oia q̄ hȝ. ⁊ da
pau. Et sic pꝫ pars p̄ma huius s̄monis
¶ Pars s̄monis secūda i q̄ declaratur
q̄ in tpe ieiunium fuit institutum.

Ecūdo circa istitutōē ieiuniꝫ tē
s poralitatē ponit ista p̄ma cōclu
sio s̄m Alex. de ales vbi. s̄. q̄ ie
iunium conuenienter est institutum i le

cina ꝯ morbū. Est etiā lex q̄ purgat pctā
ꝛ preseruat a futuris: ꝛ pbat̃ ista p Aug.
in li. de ṽa innocētia. xxxij. c. vi. Qui de/
dit legē ipse dedit ꝛ grām: s; legē p scri/
ptu; misit cū grā .i. in lege grē ipse descē
dit: vt q2 lex .s. antiqua ondit pctā nec co
git nolētes suis iurib⁹ exeq nec valentes
cogit̃ ad grā; q̄ ꝛ ipossibilitat̄ morbum
ꝛ iobediētie anfert reatū. Et i lib. q̄ōnu;
noui ꝛ veteris testa. q. cij. idē ait. Sēper
dn̄s p totā legē pctōres ad se ꝯuerti hor
tat̃ nolēs op⁹ suū pditiōi eē obnoxiū: cū
nec alia cā date legi sit: q̄ꝫ exhortari hoi
nes vt ꝯuertāt̃ ad ṽitatē: ita tn̄ vt i nouo
testō auctor legis clemētior videat̃: q2 tē
pore q̄ sacr̃m filij seu dn̄i nr̄i māifestare
dignat⁹ ē largior ꝛ vberior in mĩa eē vo
luit: vt pl⁹ gēs p̄dicāte filio eēt q̄ꝫ p̄dicā/
tibus suis fuerat: sicut dignu; fuerat vt
maiora dona p filiū q̄ꝫ p famulos largi
rentur. Itē ibidē ait. Noua lex plenitu/
dinē h; mĩe s; ne ꝯtēptui hēret̃ ab ama
toribus pctō; aliq̄s indicauit: vet⁹ vero
lex q̄ꝫ q̄ꝫ ad vindictam data eēt: aliqbus
tn̄ ignouit ne oīo crudelis diceret̃: sed in
plures vindicauit: q2 sensus ei⁹ ad vlci/
scendū pmpt⁹ ē. Sic igit̃ maior ē grā no
ue legis q̄ꝫ fuit veteris. Hec ille. Cū igit̃
ieiūiū sit medicamētū ꝯ morbū ꝛ purga
tiuū a pctis pperrat; et p̄suatiuū ꝯ pctā
ppetrāda: ꝯueniebat q instituerēt̃ pon/
sime tpe grē qn̄ cōuenīebat talē medici
nā exhiberi. Nā p ieiuniū s̄m Isidorū
in li. de offic. Prosternūt̃ vitia: caro hu
miliat̃: diaboli tentamēta vincunt̃ q sūt
effectus legis grē. Qd̄ si ꝯ dicat̃ sic: tri/
plex ē lex .s. nāe scripture ꝛ grē q̄ ē lex li/
bertatis ꝛ lenitatis .s. lex grē. s; i lege na
ture nō fuit obseruatu; hmōi ieiunium.
nec istitutū: nec sil̃r i lege scp̄ta: ergo nil̃
to min⁹ in lege grē debuit institui. Ad h̄
rn̄det̃ q lex euāgelica lex dr̃ libtatis ꝛ le
nitatis n̄ q2 n̄ p̄cipiat aliquid austeritat̄
s; q2 interi⁹ dat vnctionē leticie iux̃ illud
ps. Bonū mihi lex oris tui ꝛc. Et q2 ex
amore fit qd̄ precipit̃: iō nō ē graue: ga

ritas: q2 per caritatē iplet̃ lex nō p timo
rē. In tantū. n. siūt mandata iustitie quā
tū adiuuat spūs grē. Preterea si dicat̃ i
lingua sunt duo opa nāe .s. locutio ꝛ gu
stus: ꝛ frequēti⁹ peccam⁹ p locutionē q̄ꝫ
p gustū s; n̄ ē institutū ab ecclīa silētiu;
gnāle imo sēp ē bonū loq licita ꝛ hone/
sta: ergo n̄ debuit institui ieiuniū gnāle.
Ad h̄ rn̄det̃ q n̄ ē sil̃e q magis sum⁹ p
ni ad loquēdū q̄ꝫ ad comedēdū: iō n̄ sic
potuit lex euangelica regulare hoīes i lo
cutione sicut in comestione: nec sine di/
spendijs multis posset seruari ieiuniū lo
cutiōis sic comestiōis eo q hoīes oz in
sil̃ negociari. S; h̄ oīt̃ vnū dubiū si p
iustis institutū ē ieiuniū: q2 Aug. de libe
ro arbitrio. ait. Eos qui eterne legi erāt
subditi nō erat ꝯueniēs tpali legi subij/
cere: iusti āt eterne legi subiacēt: nō ergo
debēt tpali sbiacer̃: ergo vr̃ q ecclīa hu
iusmōi ieiuniū instituere nō d̄buit q̄ꝫ
ad istos. Rn̄dit ad hoc Alex. de ales q.
ieiuniū pdest et iustis q2 null⁹ ē ita bon⁹
qn possit fieri melior ꝛ possit pficere. Et
qd̄ dic̃ Aug. q iusti nō sunt nisi sub lege
eterna: loqt̃ d̄ iustis q iā sūt in pr̃ia. De
iustis d̄o q sūt i via: q̄re abstinere debe/
ant docet idē Aug. i li. de fi. ad Petru;
pte. i. ca. x. vi. Quī i reb⁹ licitis ꝛ a deo cō
cessis freqnenter pctā hoīb⁹ surrepūt: ꝛ
quāto magis facilioib⁹ cibis corp⁹ iple/
tur: ꝛ carnalib⁹ cor hoīs actib⁹ atq; affe
ctib⁹ iplicat̃: tāto freqnētior culpa in hac
mortalitate ꝯhit̃. ppterea hūiles sui xp̄i
q cupiūt dn̄o suo sine ipedimēto absq;
al noxia occupatiōe fuire conuiuia oio
non appetūt: a vino ꝛ a carnib⁹ abstinēt
q̄ꝫtū corpis valitudo pmittit. Et in eodē
li. pte .ij. c. xxix. ait. Firmissime tene bonā
esse oēm creaturā dei: ꝛ nihil reijcīēdu;
qd̄ cū grā; actione pcipit̃: ꝛ dei seruos
q a carnibus ꝛ a vino se abstinēt: nō tā/
q̄ꝫ immūda que a deo facta sunt respue
re: sed a fortioribus cibo ꝛ potu pro so
la corporis castigatione abstinere. Hec
ille. Et sic p; pars scd̄a huius sermonis.

¶ Pars

¶ Pars .iij. h(uius) s(er)monis d(e) singularitate ieiunij q̄dragesime q̄tuor t(em)p(or)u(m) vigiliar(um)

Tertio videndū ē de singularitate institutiōis ieiunij q̄dragesime q̄tuor tēpor(um) ⁊ vigiliar(um). ¶ Primo ergo videndū ē d(e) singularitate ieiunij q̄dragesimal(is) de q̄ h(abe)t(ur) de (con)se. di. v. c. Quadragesima summa obseruatione ē obseruanda vt ieiuniū preter dies dn̄icos qui de abstinentia subtracti sunt nisi q(ue)m i(m)pedierit infirmitas nullaten(us) soluat(ur): q(uia) ipsi dies decime sunt anni. Hec ibi. h(ec) idem h(abe)t(ur) e(xtra) de obs(eruatione) ieiu. p(er) totū. ⁊ de (con)se. di. iij. c. Nō liceat. v. feria f(rat)res nouissime septimane ieiuniū soluere: ⁊ oēm exonerare q̄dragesimā s(ed) sincere abstinētes totā q̄dragesimam perire. Et i. c. seq. dicit(ur). Nō oport(et) i q̄dragesime. v. feria vltime hebdōe ieiuniū dissolui: ⁊ totā q̄dragesimā inhonorare. Et escis abstinētie (con)ueni entib(us) i. arctiōrib(us) vti. h(ec) ibi. ¶ Sup(er) p(re)dicta mouēt(ur) tria dubia. Primū ē si fuit cōueniēs ieiuniū istitui ad exercēdū t(em)p(or)ib(us) certis ⁊ determinat(is): vt p(ate)z i p(re)dict(is) statut(is) an ad exercēdū s(em)p(er). R(espo)n(de)t s(ecundu)m Alex. q(uod) ieiuniū debuit institui interpolatū n̄ (con)tinuū: determinatum nō p(er)petuū p(ro)p(ter) tria. Primo p(ro)p(ter) hūane infirmitat(is) debilitatē q(uia) (con)tinuū ieiuniū ⁊ perpetuū debilitans hō sustinere nō posset ⁊ illū discrimini exponeret. Sc(un)do p(ro)p(ter) fastidij (con)tinui afflictionē: q(uia) fastidij afflictio nimis fatigaret ⁊ impatientiā i(n)duceret. Tertio p(ro)pter deuotōis necessarie ānichilatonē: q(uia) deuotio ieiunādi periret: ⁊ nisi ieiunare dimitterēt. Nō si dicat(ur) si debem(us) dn̄z imitari i (Christ)ū possum(us) tūc debem(us) ieiunare cōtinuo q̄draginta dieb(us) sine i(n)terpolatiōe: tā dn̄icis dieb(us) q(uam) alijs sicut fecit dominus. R(espo)n(de)o q(uod) in dieb(us) malor(um) n̄ debemus esse i(m)mēores bonor(um). vn̄ cū mēoria passiōis (Christ)i debem(us) mēorari resurrectionis ei(us): iō rōe ei(us) die dn̄ico n̄ ieiunam(us) ⁊ sic p(ate)z p(ri)mū p(ro)positū. ¶ Sc(un)d(u)m q(uod) circa p(re)dicta q(ue)rit(ur) q(ua)re ieiuniū institutū ē illo tēpore in quo nunc exercetur. s. tempore veris. R(espo)n(de)t s(ecundu)m Alex. vbi. s. ⁊ beatus Tho. i. iiij. di. xv. ar. iij. q. iij. Qd̄ t(em)p(or)e veris (con)uenientius assumit(ur) ⁊ ieiuniū exercet(ur) p(ro)p(ter) tria. Primo p(ro)p(ter) cōcupiscētie rep(re)ssionem q(uia) in vere maxime insurgūt ⁊ inualescūt mot(us) carnales ⁊ (con)cupiscētie: maxime in gn̄atiua: sicut ēt i alijs aialib(us). ⁊ h(oc) accidit p(ro)p(ter) q̄litatē hui(us) t(em)p(or)is. Est. n. ver calidu(m) ⁊ humidū qd̄ maxie vi gn̄atiue (con)ueīt. Et iō illo t(em)p(or)e ieiunium ad istos mot(us) rep(re)mēdos istitutū ē. Preterea dic(it) ph(ilosoph)s. qd̄ i viris magis dn̄at(ur) icētiuū carnis i hyeme ⁊ i femis i estate. Cū igit(ur) ieiuniū impediat icētiuū carnis: debuit indici i t(em)p(or)e coicāte ⁊ cō iūcto t(em)p(or)e incentiui vtriusq(ue) sex(us). s. in vere. Sc(un)do institutū ē tali t(em)p(or)e p(ro)p(ter) dine g(rati)e susceptionē: q(uia) nob(is) ieiuniū iter alia (com)petit vt ad suscipiēdā diuā gratiā p(re)paremur. ⁊ q(uia) sacr(ament)a dine g(rati)e circa festū pasce sp(eci)al(ite)r p(ro)ponūt(ur): maxie coio corpor(is): ⁊ iō imediate an̄ solēnitatē paschalē ieiuniū q̄dragesime iplet(ur). iij. p(ro)p(ter) eterne g(lori)e adeptionē. Sicut. n. (Christu)s per suam passionē ad g(lori)am resurrectionis p(er)uenit: sic nos p(er) ieiunia ⁊ alias p(e)n(iten)tias p(er)uenim(us) ad g(lori)am eterne b(ea)titudis. vn̄ Ysydo. lib. vi. ethi. ait. Obseruatio quadragesime i vniuerso orbe institutione ap(osto)lica obseruat(ur) circa cōfiniū dominice passionis: s(ed) hec fuit facta i vere ergo ⁊ nos ieiunare debem(us) in vere. Nō si (con)tra dicat(ur). Ieiuniu(m) institutū ē i (con)formatonē ieiunio (Christ)i: sed (Christu)s ieiunauit. xl. dieb(us). ⁊. xl noctib(us) imediate p(ost) epiph(an)iā Mat. iiij. ergo ieiuniū q̄dragesime tē debuit instituti. R(espo)n(de)t q(uod) b(e)n̄ (con)gruit q(uod) fidēles sint (con)formes ieiūio (Christ)i s(ecundu)m q(uod) (con)gruit fragilitati n(ost)re: n̄ tn̄ oio maxie q(uan)tū ad ritū t(em)p(or)is: q(uia) tenebāt(ur) mediante ieiunio p(re)pare se vt digni eēnt iuxta fragilitatē hūanā ad corp(us) (Christ)i suscipiēdū i paschate: vt d(i)c(tu)z ē. ¶ Terciū q(uod) circa p(re)dctā q(ue)rit(ur) ē. si (con)ueniēt(er) ē istitutū ieiuniū. xl. dierū. R(espo)n(de)t s(ecundu)z Tho. s(ecund)a s(ecund)e. q. cxlvij. ar. v. q(uod) sic trib(us) rōib(us). Primo rōe obligatiōis q(uia) sic(ut) i(n) b(e)n(e)ditū tenet(ur) dn̄is dare tributa Mathe. xxij. Reddite q̄ sūt ce. cesa. Ita etia(m) deo ⁊ sacerdotib(us) loco dei decimas in signū recognitionis vniuersalis dn̄ij: vt dicit Inn. iij. c. tua nobis. e(xtra) de decimis

Cum igit dies totius ãni sint.ccclxv.decima pars dieꝝ sunt.xxxvj.sed v. ipleat nũerus quem saluator noster suo sacro ieiunio cõsecrauit.iiij.addunt ꝛ fiũt quadraginta.ꝙ ppter.xl.dies rõnabiliter ieiunant. Scdo rõne satisfactiõis: qꝛ sicut corpus nostrũ ꝯstat ꝙtuor elementis: ꝛ corpore peccauim⁹ circa decalogũ.ita dignũ ẽ vt totiens peniteam⁹ quotiẽs peccauimus: peccauim⁹ terra ꝑ auaritiã: aꝙ ꝑ bonorũ opeꝝ torpentiã: igni ꝑ luxuriam: aere ꝑ lasciuiã ꝑ sereni aeris blandimenta: tpo ꝑdẽdo ꝑ vicos ꝛ agros solaciando: ꝛ choreas siliacꝫ deo odiosa cũdo ꝛ faciendo. Dignũ est ergo vt satisfaciam⁹ ꝑ ꝙdraginta dieꝝ pniam qui ꝯtra decalogũ quater peccauim⁹. Tertia rõne figurationis: qꝛ numer⁹ ille fuit ꝓfiguratus i legis veteris editiõe in ꝙ Moyses bis ieiunauit.xl.dieb⁹.ꝛ.xl.noctibus Exo.xxiiij.ꝛ Deut.ix. Fuit etiã ꝓfigurat⁹ in tpe pphetie: in ieiunio Helie.s. in figura mortis quaꝫ interpͣtauit sibi Jezabel.iij.Reg.xix.ꝛ postea fuit a xpo exercitatus ꝗ veritas est. Mat.iiij. Et iõ filiĩ filij isrl fecerunt.xl.mansiones qñ venerũt de egypto ad terrã pmissionis: ita ꝛ nos transeundo ad refectionẽ spũalez ꝙ ẽ fluens lacte ꝛ melle: debem⁹.xl.dieb⁹ ieiunare. ¶ Sꝫ hic oritur vnũ dubium ꝙre cuꝫ in ꝙdragesima dieb⁹ dñicis non ieiunet abstinet in illis a carnib⁹ ꝛ lacticinijs. Rñdeo ꝙ ex quo nõ cõgruit ꝙ ieiunem⁹ dñicis dieb⁹ rõne exultatiõis vl' solẽnitatis resurrectionis Jesu xpi: congruit tñ vt abstineam⁹ a carnibus ꝛ lacticinijs: vt ieiuniũ nostrũ sit ꝯforme ieiunio xpi inqñtuꝫ ꝯuenit: ¶ Scdo videndũ ẽ de singularitate institutionis ieiunij ꝙtuor tẽporuꝫ de ꝗ.lxxvi.di.c.ieiuniũ ait. Calixt⁹ papa. Jeiuniuꝫ qđ ter i anno apud nos celebrare didicistis ꝯueniẽt⁹ ꝑ ꝙtuor tpa fieri decreuim⁹ ꝛ sic ann⁹ ꝑ ꝙtuor anni tpa voluit sic ꝛ nos ꝙternuꝫ solemne agam⁹ ieiuniuꝫ per ꝙtuor anni tempora. Et in.c.statuimus ait. Vrban⁹

ieiunio.xl. Scdõ i hebdõa penth. Tertiũ septẽbri. Quartũ ꝟo decẽbri more solito fiat.h ibi. Ponũt tres ꝯclusiões. Prĩa ẽ ꝭm Alex.de al'.ꝙ ieiunia ꝙtuor tẽpoꝝ fuerũt instituta ad purgatõem offensaꝝ cõmissarũ i ꝙtuor ꝙdris anni.ꝛ pp hoc dicũt ieiunia ꝙtuor tẽpoꝝ. Scda ꝯclusio ẽ ꝙ ꝓdictuꝫ ieiuniuꝫ ꝗlibꝫ vice terminat trib⁹ dieb⁹ tũ pp nũeꝝ mẽsiũ ꝗ compet cuilibꝫ tpi: tũ pp numeꝝ fãctoꝝ ordinũ ꝗ i his tpib⁹ ꝯferunt: ꝗ solũ tres sũt. Ad quoꝝ susceptionẽ oꝫ ꝑ ieiuniuin ꝓparari ꝛ eos ꝗ ordinant ꝛ ꝗ ordinãdi sunt ꝛ totuꝫ ppłm ꝓ cui⁹ vtilitate ordinant. hec ꝭm Tho vbi.s. Tertia cõclusio ẽ ꝙ ieiuniũ ꝙtuor tẽpoꝝ ꝭm Alex.de ales communiẽter celebrat ꝙrta ꝛ sexta feria ꝛ sabbato: qꝛ ipsa ꝙ fiunt ad expiatiõnẽ nostraꝝ offensarũ celebrantur quodam respectu humano ad passionem domini qua oĩs pnia hꝫ qđ ẽ petõꝝ purgatiua: vñ quarta feria incipit ieiuniuꝫ illud qꝛ tũc iudei moliebant xpi ꝓditionez: sexta feria pp xpi crucifixionẽ ꝛ mortẽ: in sabbato qa tunc quieuit in sepulchro. Et sic patꝫ qđ dicẽdum sit de ieiunio quatuor tempoꝝ. ¶ Tertio vidẽduꝫ ẽ de singularitate ieiunij vigiliaꝝ aliꝙꝝ solẽnitatũ: de ꝗ nihil ẽ aliud dicẽdũ nisi ꝙ introductũ ẽ ob dei reuerentiã ꝛ matris ꝛ ceteroꝝ sanctoꝝ: vt fructuosi⁹ dies illoꝝ scõꝝ cuꝫ deuotione celebrari possit: vt ait Hiero.de transmissis muneribus⁹. Conclusionaliter ergo dicẽdum est ꝙ institutuꝫ ẽ ab ecclia ieiunari ꝑ totã ꝙdragesimã exceptis diebus dñicis: vt patet in capłio ꝓallegato. Clericis autẽ quibuscunqꝫ iniunctuꝫ ẽ ieiunium incipe a qnꝙgesima sicut pꝫ.di.iiij. c.statuim⁹.ꝛ.c.deniqꝫ.sed cõsilium est ꝭꝫ.glo. Scdo ꝙtuor anni tpib⁹: vt pꝫ ẽt in preallegatis capitulis. Tertio in omnibus vigilijs apostolorum Philippi ꝛ Jacobi Joãnis euangeliste ꝛ Barnabe exceptis. ex̃ de obser.ie.c.ꝯsiliuꝫ. Quarto in vigilia natiuitatis dñice que natiuitas si venerit feria sexta illi qui nec voto

nec regula

nec regula abstinentia carniū sūt astri
cti tali die carnib⁹ vti pñt s3 ꝯsuetudinē
ecclie generalē: nec tñ hi rep̄hēdēdi sūt
q ab eis ob deuotionē voluīt abstinere.
ex̄ de obserua.ie.c.explicari. Quinto in
vigilia penthecostes.vt no.lxxvi.di.c.neces
sario. Sexto in vigilia assūptiōis gliose
virginis ex̄.de obser.ie.c.i. Septimo in
vigilia bti Jo.bap.sancti laurentij ⁊ om
niū sanctoꝝ ⁊ hoc de ꝯsuetudine appro
bata que ligat.sicut patz di.i.c.ꝯsuetudo
⁊ di.xi.c.ecclīarū.⁊.c.in his. Octauo in
vigilia Bartolomei vt patet i dicto.c.cō
siliū. Nono pōt addi q ōbitū ē ieiuniū
s3 cōsuetudinē pñie approbataz: q2 talis
cōsuetudo obligat vt p̄dictū ē si i aliqua
regione siue diocesi sit aliqđ ieiuniū cō
suetū: qđ ⁊ si p ius scriptū nō sit p̄ceptū
nihilominus ab existib⁹ ibi obſuandū
ē. Decimo in trib⁹ dieb⁹ rogationuz añ
dñi ascēsionē ieiunādū ē de cō se.di.iij.c
rogationis. S3 vt ibidē glo.ait: Cōsiliū
ē: vbi tamē ē approbata cōsuetudo ieiu
nādū ē p equalētiam sub precepto sicut
ex p̄cedētib⁹ patet. Cōcordat cum hoc
Hosti. Undecio ieiunia ab epis indicta
obseruāda sūt de ꝯse.di.iij.c.i.⁊ di.v.c.
ieiunia. Duodecio aūt ieiuniū aduēt⁹ si ē
in patria de ꝯsuetudie ē p̄ceptū aliter nō
s3 Host.in.d.c.cōsiliū. Licet honestuz
sit q ieiuent clerici ⁊ maxime p̄sbri.sīlr
est de ꝯsilio ieiunare feria.iiij.⁊.vj.⁊ sab
bato.de cō se.di.iij.c.ieiunia.⁊.c.sabbato
In oib⁹ aūt vigilijs scōꝝ q̄ secūda feria
veniūt in sabbo p̄cedenti ieiunādū ē: vt
in p̄dicto.c.ꝯsiliū.⁊.c.ai aduertēdum ex
pte.q obseruare. Ergo aīa mea ieiunat
q2 necessariū ē ieiuniū ⁊ in hoc potissimū
tpe ordinatuz. Et cū ieiunatis nolite fieri
sicut hypo.tri.vt in illa beata celoꝝ pa
tria mercedē ppetuā recipiatis in secula
seculorum. Amen.

¶ Feria qnta post cineřs de ieiūij obli
gatiō e p legē nature scripture ⁊ gratie.

Sermo.xxxix.

Sanatus est
puer i illa hora Scribū
tur hec v̄ba Math.viij. Lactācij firmis
sima sentētia ē i.iiij.diuinaꝝ insti. frēs cha
rissimi q hoēs exēpla malūt q̄z v̄ba. Id
circo i hodierno euāgelio pponit hūili
tatis exēplū de cēturione: q ex hūilitate
sua cū audisset q Jesus itroisset caphar
naū: q2 gētilis erat posit⁹ a romanis ad
custodiā illi⁹ ciuitatis: nō venit ad Je
sū in ppria persōa: reputās se indignuz
ad hoc ip̄etrādū.s.curationez filij sui pa
ralytici. s3 misit ad eū principes iudeoꝝ
vt hētur Luc.vij.vt facili⁹ ip̄etraret. Et
q2 hoc qđ p amicos facim⁹ p nos q̄dā
modo facere dicimur: iuxta illā regulaz
iur. Qui p aliū facit p seipsū facere videt
Et iō dicit in pñti euāgelio.p Mat. Ac
cessit ad eū cēturio.s.p nūcios s3 Nicho.
d lira. Iste igit q dr̄ cēturio: q2 hēbat cē
tū hoies sub se.audit̄ miraculis xp̄i.fir
miter credidit q poterat sanare seruuz
eius q erat ei valde char⁹ s3 Lucā. Jō
de eius sanatione erat valde sollicit⁹. Je
sus aūt sciēs fidē eius ⁊ d̄uotiōez rñdit
ei p internūciū di. Ego veniā ⁊ curabo
eū. Cū aūt esset in via misit ei nūcios ob
uiā vt dicit Lucas di. Dñe nō sū dign⁹
vt intres sub tectū meū.⁊c. vbi oñditur
magna cēturiōis hūilitas ⁊ fides. q2 fir
miter credebat q2 solo verbo seruū suuz
absēs curare poterat. ppter qđ subditur
Nā ⁊ ego hō sū sub potāte cōstitut⁹.⁊c.
q.d. ergo tu q non es subdit⁹ alicui ptāti
potes p̄cipe infirmitati ⁊ eā eijcere: ⁊ sic
solo verbo seruū meū curare. Quib⁹ di
ctis dixit Jesus centurioni: vade sicē cre
didisti fiat tibi ⁊ sanat⁹ ē puer in illa hora
Hūiliem⁹ ergo aīas nr̄as in ieiunio: vt
sanationē aīe ⁊ corpis possim⁹ ip̄etrare.
De quo postq̄ȝ in sermōe p̄cedenti eius
institutionem descripsim⁹. In presentia
rum eius obligationē aperiamus: ⁊ q̄li
ter ieiuniū in triplici lege ē nobis neces
sariū describamus. Pmo i lege nature
Scđo i lege scripture. Tertio i lege grē.

¶ Pars prima vbi declarat ieiuniū fu
isse necessariū in lege nature.

P Rimo declarādū est in triplici
lege maxime in lege nature ieiu

niū fuisse necessariū s3 Ri in.iiij.di.xv.
ar.iij.q.iij.Et Tho.ibidē ar.i.q.i.τ s a se
q².cxlvii.ar.iij.Tali rōe s3 p̄ceptū iuris
naturalis iūt nobis illa necessaria q̄ faci
unt ad p̄fectū virtutis τ ad vitationē pec
cati sed ieiuniū ē h̄mōi: ergo necessariū
est s̄m p̄ceptū iuris nālis tātā abstinen
tiam exhibere carni ne spūi rebellet: sed
poti⁹ vt spūs corpori dn̄et τ salus corpo
ris cōseruet: τ multo magis ale sanitas
cōsequat. Nā τ si t̄palia mensurā accipi
unt ex cōseruatione salutis corporis: mul
to magis ex ɔseruatione salutis spūalis
Q̄d āt per abstinentiā p̄dicta cōsequan
tur, p̄bat triplici doctrina. ¶ Prio do-
ctrina ph̄oꝝ moraliū τ hoc p̄ opationē3
sui contrarij: q̄ quot modis habet fieri
vnū oppositoꝝ: tot habet fieri τ reliquū
iiij.topicoꝝ τ q̄d ɔsiderat vnū oppositoꝝ
cōsiderat τ reliquū posterioru3.i.τ.ij.de
aīa q̄ ɔtrariorū eadē est disciplina.i.to-
pi.ix.methaphisice.vii.q.i.c.sciendū.τ.
ff.de his q̄ sūt sui vl' alie.iuris.l.i.in p̄n.
vbi sic dicitur. Cognito quis sit sui iuris
cognoscitur q̄ τ alieni. Et etia3 habetur
insti.eo.ti.in p̄n.τ.ff.q̄ satisdare cōga.l.
sciendū in fine. Et iō cognito malo, p̄ce
dente ex voluptate gule cognoscitur bo-
nū abstinentie. Nam voluptas gule s3
ph̄os morales tria mala inducit. Prio
mentis obnubilationē.vñ Tullius in li.
padoxarū dicit. Cū tibi deus vel mater
oium natura dederit aīum quo nihil est
prestantius: nihil diuinius: sic te p̄ijcies
ipse aut p̄sternes vt nihil inter te τ pecu
dē interesse putes voluptas quo maior ē
eo magis aīum a sede sua τ statu dimo-
uet. Hec ille. Et i li.de senectute. Impe-
dit consiliū voluptas rōnis inimica ac
mentis oculos perstringit: nec habet vl
lū cū virtute commerciū. Scdo indu-
cit bonoꝝ τ virtutū corruptionem. Vñ
Archita tarentin⁹ dicit. Nulla pestis ca
pitalior q̄3 corporis voluptas cui⁹ auide
libidines temere τ effrenate ad se ponē-
dū incitant. hinc p̄ie p̄ditiones: hinc re
rū publicarū euersiones. Nullū denic3
scelus: nullū denic3 facin⁹ est: ad q̄d su-
scipiendū non libido voluptat3 ipellat. h̄
ille. Et Tullius in li.de.senectute. Archi
ta tarentin⁹ cū eius sermoni plato athe
niensis interesset. Nullā capitaliore3 pe
stē q̄3 voluptatē corporis dicebat hoīb⁹
a nā datā. Cūq3 nihil mente p̄stabilius
dedisset homini deus: huic diuino mune
ri nihil tā inimicū esse q̄3 voluptatē. Q̄d
vt magis intelligi posset fingebat aīo tā
ta incitatū aliquem corporis voluptate
q̄nāta percipi posset maxima: neminē du
bitat fore dubiū q̄n ta3 diu ita gauderet
nihil agitare mente: nihil rōne: nihil co
gitatione consequi posset. Hec ille. Ter
tio īducit vitioꝝ sedationē. vñ Macro-
bius in lib. saturnaliū. Ea q̄ sunt actu τ
gustu voluptas est. eosq3 maxime qui se
his duab⁹ dederūt voluptatibus: incō-
tinentes τ intemperatos dicimus: istas
solas duas vidim⁹ hoībus cōmunes esse
cū beluis. Et idcirco i pecudū ferarūq3
numero habetur q̄sq̄ his voluptatibus
occupat⁹ ē. Hec ille. Et Lact. in li.de fal
sa sapia. Voluptas est q̄ a cūctis appetit
s3 honestū nō habet: τ satietatē aufert: τ
nimia nocet: τ p̄cessu ei⁹ etas nunulli τ
multis nō cōtingit: nō est igit sūmum
bonū. Hec ille. Et i li.de vero cultu idē
ait. Illecebre voluptatum arma sūt illi⁹
cuius vnū corp⁹ ē pugnare ɔtrā. Scit
enim q̄ mortis fabricatrix est voluptas
Hec ille. Et Boetius.ij.de consol. Felix
nimiū p̄rior etas contenta fidelibus ar
uis. Nec inerti perdita luxu faciliq3 sole
bat ieiunia soluere glande: nec bacchi
ca munera norat liq̄do ɔfundere melle.
Paucis minimisq3 reb⁹ nā cōtēta ē: cu
ius sanetate3 si supfluis vrgere velis aut
iniocūdū fiet q̄d infuderis: aut noxiū. τ
Seneca li.de bn̄ficijs. Voluptas fragi-
lis est: τ breuis fastidio obiecta: q̄ auidi
us hausta ē citius i ɔtrariū recedēs: cu
subiectū necesse ē vt aut peniteat. aut pu
deat. Hec ille. ¶ Secūdo idē, p̄bat do
ctrina poetarū τ hoc est per locū a ɔtrio
sensu: q̄ C.de furtis.l.manifestissimi. a
contrarijs he regule dantur. idem habe
tur.ff.de procuratoribus.l.pomponius.
sed τ.§.

ff.sed τ his qui Insti.de tutel.in prin. Cũ
igitur vitium gule sit maxime nociuum
hoi.ergo abstinẽtia est ei valde vtilis.sꝫ
q vitiũ gule sit hoi nociuũ.pbat pdicta
doctrina tripliciter. Primo rõe insatia
bilitatis.vnde Lucan⁹ in.iiij.ait. O pro
diga rerũ luxuries:nũq̃ꝫ paruo cõtenta
parti. Et quesitoꝝ terra pelagoqꝫ ciboꝝ
Ambitiosa fames τ laute glia mẽse. Di
scite q̃ꝫ paruo liceat pducere vitã. Et q̃tũ
natura petat ñ erigit egros. Nobil' igno
to diffusuo consule bachus. Non auro
gemmaqꝫ bibunt sed gurgite puro. Vi
ta redit satis ẽ populis fluuiusqꝫ ceresqꝫ
Hec ille. Secũdo rõne infidelitatis.vñ
Enodius ait. Libertas semp studijs re
serat honestis. Nulla fides letis integra
nec dubijs. Amplector sanctas que dãt
bona semina fraudes. Post culpas aie
sunt holocauste dei. Tertio rõne grauita
tis vñ Gofredus i poetria.dicit. Qñ da
pe reficis dapib⁹ nõ sis ita plenus. Vt ni
hil apponi nequeat ampli⁹. Esto refect⁹
plus semipleno pleno min⁹ ingere ven
tri. Nõ q̃tũ possis sꝫ q̃tũ psit. Hec ille
¶ Tertio idẽ pbat doctrina τ exẽplo gẽ
tiliũ apd q̃s abstinẽtia fuit ꝯmendabilis
trib⁹ rõnib⁹. Prio rõe exẽplaritatis. Vñ
Valeri⁹ maxim⁹ li.ij.ait. Fuit antiquoruꝫ
illa simplicitas in cibo capiendo hũani
tatis sit τ continentie index certissima.
Nã maximis viris prandere τ cenare i
ppatulo nõ erat verecũdie:qr nec illas
epulas hẽbãt quos oculis ppli sui subij
cere erubescerent. Vini etiã vsus oli ro
manis feminis ignot⁹ fuit:ne.s.in aliquod
dedec⁹ collaberent:qm̃ a libero pře ad
icõ cessã venerẽ facil' extat gradus. τ Au.
gelius li.i.noctiũ acticaꝝ ait. Parsimo
nia apud romanos veteres τ vict⁹ atqꝫ
cenaꝝ tenuitas nõ domestica solũ obs
uatiõe ac disciplina sed publica aiaduer
siõe legũqꝫ structionib⁹ custodita ẽ. Se
cũdo rõe libertatis.vñ Orati⁹ in li.epl'aꝝ
ait. Forte p angustã tenuis vulpecula ia
nuã. Repetat in cameraꝫ frumẽti pasta
qꝫ rursus. Ire foras:pleno tendebat pe
ctore frustra. Cui mustela pcul si vis ait
fugere istinc. Macra cauũ repetes adi
tum q̃ macra petisti. Hec ille. Et iõ nar
rat Valerius q rex Philippus ex cibi
nimietate ac potus factus temulent⁹ ex
hoc immemor iudicij subito τ inaduer
tenter mulierẽ iniuste dãnauit:que dixit
se appellare ad Phillippũ:sed sobriuꝫ.
Rex aũt excussa crapula τ cũ diligenti⁹
inspecta sniaꝫ reuocauit. Tertio rõe hu
manitatis. vñ Ouidi⁹ li.xv.metamorph.
Parcite mortales dapib⁹ temerare ne
phandis. Corpora sunt fruges semp du
centia ramos. Pondere poma suo:tu
mideqꝫ i vitibus vue. Sũt herbe dulces
sunt q̃ mitescere flaua. Molliriqꝫ que
ant nec nobis lacte⁹ humor. Eripit nec
mella timi redolẽtia flore. Prodiga di
uitias alimentaqꝫ tellus. Suggerit atqꝫ
epulas sine cede τ sãguine prebet. Quip
pe equ⁹ τ pecudes armentaqꝫ germie
viuũt. At qbus ingeniũ est immansue
tumqꝫ ferũqꝫ. Armenie tigres iracũdi
qꝫ leones. Cũqꝫ lupis vrsi dapib⁹ cum
sanguine gaudent. Heu quantũ scel⁹ est
in viscere viscera condi. Congestũqꝫ ari
dum pinguescere corpore corpus. Alteri
usqꝫ animã animantis misere leto. Hec
ille. In quibus verbis Pitagoras sua
debat scholaribus suis abstinentiaꝫ assi
gnando plures rationes. Prima qr ter
ra hoc edocebat producẽdo varias her
bas:poma τ fructus omni tempore an
ni. Secũda quia animalia mitia vt equ⁹
pecus:bos: τ asellus:nõ comedunt car
nes:animalia vero ferocia sic. Tertia qr
in prima etate aurea homines nõ come
debãt carnes: Sꝫ solũ illud qd terra p
ducebat τ arbores. Quarta quia anima
lia cetera non ledunt benefactores suos
homo vero facit oppositum:quia oues
que lanam:lac:caseum:fimuꝫ: τ boues
qui corium prestant:ipse homo mactat
τ manducat. Quinta q quãdo vn⁹ ho
mo morit:aia corp⁹ alicui⁹ aial' ingredit
sꝫ sua dmerita:iõ comedẽdo carnes illi⁹
aial' comedit přeꝫ aut filiũ:lꝫ hoc nõ sit
veꝝ:tñ h finxit vt hoies abstiãerẽt a sup
fluis cibis τ sũptuose pas. Nõ si ꝯ hoc

arguat sic. Nulla virtus excludit aliã. sʒ abstinentia excludit patientiã ꝛ humilitatē. vñ Grego. in pastorali abstinentia mētes abstinētiū plerūqꝫ excutit a sinu tranquillitatis: ꝛ cogitatiões abstinētium nõ nūqꝫ superbie culpa transfigit. Hec ille. ergo abstinētia nõ est virtus illa de q̃ pdicta sunt recitata. Rñdet qꝫ illa vitia fm Tho. s. ipatientia ꝛ superbia ꝑueniunt ex abstinentia ꝑut nõ est fm rectaʒ rõnem. q: abstinētia sʒ rectã rõnē facta facit abstinere cum hylaritate mentis ꝛ ꝑpter dei gloriã ꝛ nõ ꝑpter gloriaʒ hominū ꝛ maxime suaʒ. Preterea si dicat Aug. i omel. de igne purgatorij dicit di. xxv. §. alias. Quotiens aliqs in cibo aut potu plus accipit q̃ necesse est ad minima pctã nouerit ptinere quotiens cū sit corpore sanꝰ alijs ieiunantibꝰ prandere voluerit: ergo nõ est pctm̃ mortale non ieiunare. Rñdet qꝫ Aug. loquit de gula prout importat inordinatione cõcupiscētie fm ea solũ que sūt ad finē vitpote q: nimis cõcupiscit delectationes ciboꝝ: nõ tamen propter hoc faceret aliqd cõtra legē dei ꝛ sic est veniale. si vo paratꝰ eēt ꝯ preceptū dei agere vt hmõi delectatione fassequeret. eēt pctm̃ mortale. Cõcludit ergo qꝫ ꝑpter legē naturalē obligamur ieiūare ieiunio abstinētie eo mõ quo dictū ē. Et sic patet pars pma huius sermonis.

¶ Pars scda huiꝰ sermõis vbi declarat ieiūiū fuisse necessariū i lege scriptur

Ecūdo videamꝰ q̃do ieiunium fuit necessariū in lege scripture Qð ꝑbat triplici doctria. s. mosayca hystorica ꝛ ꝑphetica. ¶ Pmo doctrina mosayca. Pmo qa voluit dñs nr̃os pmos paretes nõ oi cibo vti in paradiso: sed ab aliquo abstinere: vt ex abstinētia ampliꝰ mererẽt Gen. iij. Itaꝫ ꝛ Moyses ieiunauit ꝛ post abstinentiam legē accepit a dño. Exo. xxiiij. Etiõ sic ieiunū in lege Moysi multū inuenitur ad salutē ꝑfuisse: ita ꝛ vitiū gule nocuisse. Nam q: populus dei cepit mãducare ꝛ bibere postea surrexerunt ludere ꝛ vitulū adorare. Exo. xxxij. Et q: populus flagrauit esu carniū inuisit eis deus coturnices: ꝛ cū adhuc forēt esce in ore eoꝝ ira dei ascēditꝰ sup illos. s. pestilētia q̃ cõsūpsit magnã pte multitudinis nume. xi. ¶ Scdo idē ꝑbat doctrina historica sic: Maledictꝰ q comederit panez vsqꝫ ad vesperã. i. Regū. xiiij. Ieiun auimꝰ ꝛ rogauimus deū. ꝛ euenit nobis ꝑspe. Et io Josaphat rex iuda victoriã habuit. q: ieiunauit ipse ꝛ alijs ieiunium indixit. Et post ieiunium ꝛ fletum vicerunt. israel Sed sichimite inter epulas ꝛ pocula maledicebant abimelech. ¶ Tertio idē ꝑbat doctrina ꝑphetica sic discurrēdo. Aie esurienti amara dulcia videt q̃ prius nolebat. Job. vi. Humiliabã in ieiunio aiam meã. ps. xxxiiij. Mel inuenisti comede qð sufficit tibi. ne forte saturatꝰ euomas illud. Prouer. xxvi. Btã terra cuius nobilis rex est ꝛ cuiꝰ pricipes comedūt in tpe suo. s. ad reficiēdū nõ ad luxuriã. Ecclesiastici. x. Sobrietatē ꝛ prudētiã docet ꝛ virtutē ꝛ iustitiã: qbꝰ nihil vtiliꝰ ē in hac vita hoībꝰ. Sapiētie. viij. Initiũ vite hoīs aqua ꝛ panis. Ecele. xxix. Utere q̃si hõ frugibus q̃ tibi apponūt. Ecele. xxxi. Nõne hoc ē magnū ieiūiū qð elegi: dissolue colligatiões ipietatꝭ solue fasciculos depmētes. Esa. lviij. Tenta nos obsecro suos tuos diebꝰ decē: ꝛ dētur nobis legumina ad vescēdū ꝛ aqua ad bibēdū ꝛ ꝯtēplare vultus nr̃os. Danielꝭ. i. Panē desiderabilē nõ comedi ꝛ caro ꝛ vinū nõ itroierūt in os meū: sed neqꝫ vnguēto vnctꝰ sū donec cõplerent triū hebdomadarū dies. Dan. x. Scificate ieiunū: vocate cetū: ꝯgregate sencꝭ ꝛ oēs hītatores terre in domo dei vr̃i. ꝛ clamate ad deū vr̃m. Johelꝭ. i. Couertimini ad me i toto corde vr̃o in ieiunio ꝛ plãctu ꝛ fletu. Johelꝭ. ij. Cū ieiunaretis ꝛ plãgeretꝭ in. v. ꝛ. vij. ꝑ hos septuaginta annos nūqd ieiunū ieiunastis mihi: idest ꝑpter me. q. d. nõ. zach. vij. Multi de populo israel elegerunt magis mori q̃ cibis coinqnari. i. Macha. i. Et sic pꝫ pars secunda huius sermonis.

¶ Pars

¶ Pars tertia hui⁹ sermōis vbi decla-ratur ieiuniū fuisse necessariū i lege grē.

Ertio ꝟo vidēdū ē ieiuniū fuis-se necessariū i lege grē. Qđ sic ꝓbat triplici doctria. Pīo doc-trina euāgelica ꝛ aplica sic. Esca aūt ei⁹ erat cib⁹ locuste ꝛ mel siluestre. Math. iij. Nō i solo pane viuit homo. Math. iiij. Hoc genus demonioꝝ .i. superbia ꝛ luxuria: nō eijcit nisi in oꝛone ꝛ ieiunio Math. xvij. Esurientes iplebo. ꝛ di. di. inanes. Luc. i. Bti q nūc esuritis: quia saturabi. Luc. vi. q in carne sūt q̄ carnis sūt sapiūt: q ꝟo in spiritu que sūt spūs: prudentia carnis mors ē. Ro. viij. debi-tores sum⁹ nō carni: vt ꝺꝫ carnē viuam⁹ si eni ꝺm eā vixeritis moriemi. Ibidem Obsecro vos ꝑ misericordiā dei vt exhi-beatꝭ corpora vestra hostiā viuentē. ꝛc. Ro. xij. Abijciam⁹ opa tenebraꝝ ꝛ idu-ar. lu. sic vt in die ho. ambulem⁹ nō in cōmessatiōib⁹ ꝛ ebrietatibus. Ro. xiij. Spū ambulate ꝛ desideria carnis nō ꝑ ficietꝭ. Gal. v. Juuenes hoꝛtare vt sobrij sint ꝛ i oībus ꝓbe te exemplū bonorum Tit. ij. Epulati estis sup terrā: ꝛ in luxu-rijs nutristis corda vr̄a in die occisiōis adduxistis: ecce iudex añ ianuā assistit. Jacobi. v. Charissimi obsecro vos tāq̄ꝫ aduenas ꝛ ꝑegrinos abstinere a carnali-bus desiderijs q̄ militant aduersus aīaꝫ i. Pe. ij. Hi sūt i epulis suis macule cō-uiuātes sine timore semetipsos pascētes ꝛ infra q b⁹ ꝓcella tenebrarū i eternū ser-uata ē Jude. ij. ¶ Idē. ij. ꝓbat doctria canonica ꝛ autētica: qꝛ vt pꝫ in ꝓcedēti cōsideratiōe. Statuit eccl'ia qñ ꝛ quō ie-iunare debem⁹: ꝫ statutū eccl'ie obligat ꝑ modū ꝓcepti sicut ꝓceptū dei: qꝛ dñs dixit Luc. x. q vos audit me audit ergo obligātur saltē ieiunare tpib⁹ ab eccl'ia sta-tutꝭ de qb⁹ dictū ē. s. ꝓterea si pp'ls noue legis ad maiora obligat̄ q̄ꝫ pp'ls veteris legis ꝺꝫ illud Math. viij. nisi abūdaue-rit iusticia vr̄a. ꝛc. ergo oīno obligantur ad ieiuniū statutū ab eccl'ia cum in lege veteri eēt ieiuniū in ꝓcepto. Hinc est q ait Hiero. de ꝯse. di. v. c. ñ dico hebdōas: nō dico ieiūia duplicata: ꝫ saltē singulis dieb⁹ absq̄ꝫ ciboꝝ luxuria trāsigam⁹ Et. c. cōtraria. dicit Ambro. Cōtraria dine cōditiōis ꝓcepia medicine sūt q̄ a ieiu-nio reuocāt lucubrare nec sinūt: ab oī in-tētiōe meditationis abducūt. Itaq̄ꝫ q se medicinis dederit scipsum sibi abnegat hec ibi. ¶ Ad maiorē tñ ꝓdictoꝝ euidē-tiā no. ꝺ ieiunio tres distinctiōes. Pīa ē qꝛ aliud ē ieiuniū volūtatꝭ ꝛ aliud neces-sitatis. Ieiūniū eni volūtatꝭ ē qđ hō spōte obseruat: ꝛ tñ sine vllo pctō obmittitur Ieiuniū aūt necessitatis ē ad qđ hō vel ex ꝓcepto tenet̄ ꝛ ꝓcipue. quadragesime qđ nulla necessitate vel rōabili causa ob-stāte ē obseruādū: ꝛ adeo stricte ē obser-uādū vt q vnū diē fregerit bis cōedēdo totā q̄dragesimaꝫ videat̄ violasse siue in-honorasse. vñ Ambro. in ꝺmone de qua-dragesima q ꝯstitutum numeꝝ vna die mādacādo ꝓterijt ñ vt vni⁹ diei violator accusat̄: ꝫ vt toti⁹ q̄dragesime trāsgres-sor arguit̄. ¶ Secūda distinctio. Quod aliud ē ieiuniū nāe ꝛ aliud ieiuniū eccl'ie Nā ieiūniū nāe dr̄ ieiūniū ieiūtꝭ qđ requit̄ ad eucharistie susceptionē: vñ ꝑ vnicam comestionē vel potationē soluit̄. Ieiūniū aūt eccl'ie. i. qđ ab eccl'ia institutū est dr̄ ieiūniū ieiunātis: ꝛ illud ñ soluit̄ ꝑ cibaria licita ꝛ horā ordiatā: ꝫ solū ꝑ ea q̄ eccl'ia iterdicūt. Et iō licꝫ aq̄ soluat ieiuniū na-ture: nō tamē soluit ieiuniuꝫ eccl'ie hoc ꝺꝫ Tho. in. iiij. di. xv. ar. i. q. iiij. ¶ Tertia distinctio ē qꝛ aliud ē ieiuniū meroris ꝛ aliud exultatiōis. Ieiuniuꝫ aūt meroris dr̄ illud qđ agit̄ cuꝫ pctōꝝ amaritudine vel ꝓsētis miserie. Ieiūniū aūt exultatōis ē qđ ex iocūditate spūali abstrahit a car-nalib⁹: qꝛ gustato spū desipit oīs caro ꝛ hoc ieiunio ieiunāt filij sponsi ꝺm Tho. vbi. s. ar. ii. q. ij. in solutōe. ij. argumenti. ¶ Tertio idē ꝓbat̄ doctrina politia siue trib⁹ rōnibus Pīo rōne accomodati-onis qꝛ caro ē ꝑ abstinētiā castigāda. nā corp⁹ tradit̄ aīe ad bonū op⁹ faciēdū ad moduꝫ comodati quod differt a ꝓcario qꝛ ꝓcariuꝫ ē qđ habētes tā diu teneāt q̄ꝫ diu is q cōcessit patit̄. ff. de precario. l. i.

Sz comodatū vf ad certū vsū,vt como
do tibi scalam vt ponas fenestrā Silīter
comodo tibi equū vt cuz ducas ad villā
quo si vteris ad al'ū vsū teneris de casu
fortuito.ff.comodati.l.in rebus.Sic aīa
hz corpus sibi a deo comodatū ad vsuz
bonoꝝ opeꝝ vt seruiat deo.Si ergo il/
lud ducit ad pugnā ꝯtra deū totū ꝑdit.
Iō apl's ⁊ multi alij ne corp⁹ ꝑderēt ⁊ aīaz
carnē suā crucifixerūt cū vicijs ⁊ ꝯcupi/
scētijs ad.Gal.v.ij.rōe ꝯmēdatiōis nāꝑ
pter bonā famā cōseruandā sp̄ ē abstinē
dum ab illicitis ⁊ qn̄qz a licitis ne opus
qđ illicitū ē fiat in alterius dānū vel ꝑiu
diciū:quia lex dicit: ꝙ si ꝑuilegiū alicui
sit a principe concessuz ꝙ possit edificarē
in loco publico:hoc tamen facere non
debet in alterius preiudicium q: nō de/
bet presumi ꝙ princeps sic priuilegium
concesserit:vt.ff.ne quid in loco publico
vel itinere fiat.l.pretor.ait.§.merito .l.si
qs a ꝑncipe huic cōcordat lex dina .l. q̄
btō Paulo ꝯcessū erat ꝑuilegiū a suo
ꝑncipe deo ꝙ carnes comedere poterat
sicut ⁊ alij apli Luc.x.Edētes ⁊ bibētes
que apud illos sunt nec tn̄ isto priuile/
gio vti voluit in aliorum preiudiciuz vel
scandaluz vt patet.i.Chor.viij.vbi ipse
dicit.Si esca scādalizat frēm meū non
māducabo carnes in eternum Hic est
ꝙ si quis huiusmodi opera facit igno
ranter per q̄ aliquos scandalizat quādo
hoc percipit vel debet se sufficienter ex/
cusare vel cessare:sicut patet per legem
allegatam.§.Ibidē vbi dicitur ꝙ si edifi/
cium meum alteri obstet qđ in loco pu/
blico edificat̄ ē cessādū.Sic in ꝓposito:
q: teste aplō.i.Thi.iij.oportet testiomū
bonuz habere ab his q̄ foris sūt: vt nō i
opprobriū incidāt ⁊ in laqueuz diaboli.
Tertio rōne custodītiōis Quia sicut via
publica sic debet custodiri ⁊ seruari vt
nihil ponat̄ in ea qđ offendat aliquē ⁊ si
positū fuerit tollat̄.ff.ne qd in loco pu/
blico vl' itinere fiat.l.ij.§.hoc interdictuz
⁊.§.ait ꝑtor.Sic sensus qui sunt via ad
corꝑ abstinētiā custodiēdi sūt ne diabo.
lus pōat petrā ī eis ⁊ ꝑcipue sensus gu/
stus ne sicut serpēs seduxit Euā malicia
sua ita corrūpat̄ sensus nr̄i.in q̄ tētatione
gule oēs sensus corrupti fuerūt. Ieiune
mꝰ ergo vt tātā obligationē expedire pos
simus per quā in ꝑsenti grām mere/
mur.⁊ gloriam in futuro. Amen.

Feria sexta post Cineres.de ieiunij
modificatiōe.Quō.s.fieri debeat.vt sit
deo gratium: Sermo.xxxix.

Attendite ne iustitiā vr̄az faciat̄
corā hoib⁹ vt vide/
mini ab eis math.vi
Philosophi snīa ē
ii. Ethi.fratres cari
simi ꝙ bonū ꝯtingit vno modo malū
aūt oīfariā:q: ad hoc ꝙ actꝰ humanus
sit bonꝰ reqrit̄ bonitas generis ⁊ circū/
stātiaꝝ.sz reddit̄ malꝰ ex quolibz defectu
istoꝝ.⁊ iō nō sufficit ꝙ actio sit bona de
genere:sz reqrit̄ ꝙ fiat recta itētiōe.Nā
bonitas finis ē circūstātia ꝑncipalis.Et
deo opꝰ q̄ntūcunqz bonū in gn̄e: si fiat
inanis glorie intētiōe reddit̄ malū:pro/
pter qđ saluator nr̄ in v̄bis ꝑassūpꝭ di
cit in gn̄ali.Attēdite.i. diligēter ꝯsidera
te ne iu.v.fa.c.hoibus vt vi.ab eis.i.non
iusti reputemini ab eis: sz vt appareatis glo
riosi qđ intelligit̄ qn̄.s.in hoc ponit̄ vlti/
mus finis. ita ꝙ in eo cōsistit finalis in
tētio.Si.n. vteret̄ hūana existimatiōe ⁊
apparētia solū ad dei honorē ⁊ illoꝝ edi/
ficatiōnē:tūc esset opꝰ sanctū ⁊ itētio scā
⁊ recta.Et iō ad hoc inuēdū xp̄us dixit
vt videamini ab eis: q: sūt q̄dā q faciunt
iustitiā.c.ho.nō vt ipsi videāt̄ ab eis sed
opa videāt̄ ⁊ glorificet̄ deꝰ a q̄ pricipalit̄
emanāt. Et iō seqt̄ in spāli docēdo vanā
gloriā vitare in tribꝰ generibꝰ bonorum
operū ad q̄ oīa alia quodāmodo redu/
cūt̄.s.in elemosyna de q̄ dr̄ in isto euan
gelio. Cū facis elemosynā.no.an̄.te.tu.
ca.⁊c.in orone.ꝭ.i pricipio.v.c.Math.
vi.cū oratis nō eritis sicut hyppo.In ie
iunio v̄o eo.c.vi. Cū ieiunatis nolite ⁊c.
Et i ꝑphetia occurrētis ser. Esaie.lviij.
vbi dr̄

d' of Nolite ieiunare sicut vsq3 ad hāc
ē vt audiat in excelso clamor vester.
.In qb⁹ ondit q̄le debeat esse ieiuniū
sit deo gratū. Quapropter cū in supe
rib⁹ visū sit de ieiunij institutiōe ⁊ ob
atione merito restat vt nūc tractem⁹
ieiunij modificatiōe ⁊ qualificatione
q̄liter debeat fieri vt sit deo gratum ⁊
eritoriū. Nā debet eē trib⁹ qualitatib⁹
cūstātiatū. Prio dz eē sine crapula ⁊
lositate. Secundo sine peccatorum
ixtione. Tertio cum elemosina ⁊ bo
operatione.

Pars pria vbi declarat euidēti⁹ qđ
iuniū dz fieri sine crapula ⁊ gulositate

P Rimo dico q̄ ad hoc q̄ ieiuni
um sit deo gratū ⁊ nobis meri
toriū dz fieri sine crapula ⁊ gu/
itate: q2 pctm̄ gule frāgit ieiuniū. vnđ
.fm Ri. vbi.s.q.vi.q̄ triplex ē ieiuni
ū. Primū.s.ab iniq̄tatibus abstinere
q̄ dicet infra. Et hoc ieiuniū frāgit p
cūq3 pctm̄ mortale. Aliud est ieiuniū
tinētie. đ q̄ dictū ē.s. fm Hiero. Sit
quottidiana ieiunia ⁊ refectio saturi
fugiēs. ⁊c. Et hoc ieiuniū frāgit per
ā qđ est pctm̄ mortale. Tertiū est ieiu
istitutū ab ecclia: ⁊ hoc frāgit p quā
t gulā q̄ est mortale pctm̄ nō in q̄tū
oc ieiuniū includit illud qđ ē necessa
ad actū v̄tutis abstinētie s3 q̄tū ad il
quod addit ex statuto ecclie spāliter
igit p regulā ⁊ hoc tripl'r Primo in
rali comestione. Scđo in carnali re
iōe. Tertio in notabili preuentione.
Primo frāgit ieiuniū in plurali co.i.
edēdo plusq̄3 semel in die. Nā fm
o in.iij.di.xv.ar.iij.q.i. Et Alex. vbi
:ō uenienter statutū est tpe ieiunioꝝ vt
semel comedat q2 hmōi ieiuniū p/
⁹ est q̄tū ad tria.s. q̄tū ad modum
n ⁊ ordinē. Primo q̄tū ad moduz
cut se h3 multū ad paucū: ita freq̄uē
d raro: sed peccam⁹ comedēdo fre
ter ⁊ multū: ergo satisfacere debem⁹
iūū comedēdo raro ⁊ paucū. s3 hoc
gis fit cōedēdo semel in die: ergo ⁊c
eterea si querat an sit magis abstinē
dū tpe ieiunij a q̄to an a q̄li. Rñdendū
ē qđ fm legē v̄tutis q̄ ē sobrietas: si loq̄
mur de delicto magis abstinēdū ē a q̄/
to q̄3 a q̄li. Si aūt loquamur de illicito
sic abstinēdū ē magis a q̄li q̄3 a q̄to: vñ
magis pctm̄ eēt tpe ieiūij comedere mor
sellū carnis: q̄3 multū de pane. Scđ3 āt
ↄstitutionē ecclia sticā abstinēdū3 ē ma/
gis a q̄li q̄3 a q̄to. eo q̄ circa abstinētiā
a quali piculū ē min⁹: q2 nō refert cuius
modi sumāt alimēta: dūmodo nā suste
tet. Est etiā in abstinētia a quali iudiciū3
certi⁹. q2 nō potuit ecclia iudicare q̄tu3
deberet sufficere cuilibet: q2 qđ ē v ni pa
rū multū ē alij: s3 circa q̄litatē certitudi
naliter potuit diffinire dicēdo talia ciba/
ria nō eē sumēda tali tpe. Est ēt in absti
nētia a q̄li comodū mai⁹: q2 circa dele/
ctabilia maiores fiunt expēse q̄3 de resi/
duo nō delectabili. Cū igit ecclia nō po/
tuerit determiare quātitatē pōderis vel
molis i ieiūio. q2 qđ parū ē vni mltū est
alteri ⁊ ecōuerso: ⁊ tñ debuit quātitatē3
aliquā determiare i ieiunio: ergo debuit
determiare quātitatē vicissitudis. h ē sel'
i die tpe ieiunij comestiōe3: ergo ⁊c. Se
cūdo q̄tū ad spēz. Spēs.n.rei ē q̄ vnū/
qđq3 distiguit ab alijs: s3 ieiūū ē rōnal'
creature se affligētis: ⁊ differim⁹ i h ab al
is se nō affligētib⁹ ⁊ plies comedētib⁹. ⁊
ēt differim⁹ a brutis i eo q̄ sel' in die co
medim⁹: q2 plies comedere magis ad
brutalē nā3 accedit. p̄terea s3 Aug. i. li.
de v̄a religiōe. Ois religio: ois secta h3
sua sacrificia: suos sacerdotes: suaq3 ie
iūia: s3 sacrificia religiōis xpiane p̄cellūt
sacrificia aliaꝝ religionū ⁊ sectarū: ergo
⁊ ieiunia nr̄a ieiūia aliaꝝ sectaꝝ. Recte
ergo istituta sūt ieiūia nr̄a ad d̄rīā alioꝝ
Tertio idē p̄bat q̄tū ad ordinē: q2 plu
h3 ieiūiū nr̄3 de ordie q̄ attēdit in rela/
tiōe ad finē pp quē istitutū ē: vñ Hugo.
de sacfis ait. Uita parca occidit vitia: li/
bidie3 extīguit virtutē nutrit: animū ro/
borat mente3 ad celestia subleuat. Hec
ille. Sed hoc magis fit in ieiunio quan/
do semel comedit q̄3 si plies comedere
mus: ergo ⁊c. Preterea i actib⁹ in qb⁹

cõiūcta est voluptas cū necessitate q̄ꝫto
g's rari⁹ se exercet tāto puri⁹ viuit: ſꝫ in
actu comedēdi ꝯiūgit voluptas nccītati
ꝛ difficile ē discernere qd voluptati ꝛ qd
nccītati expediat. ergo q rarius comedit
puri⁹ viuit: ergo ꝛc. Aduertēdū tñ est ſꝫ
Ri. vbi. s. ꝙ q dieb⁹ ieiunioꝝ semel dū
taxat tātū comedit q̄ꝫtū actu duab⁹ vici
bus comederet: q̄ꝫuis litteras statuti ser
uet ñ tñ ei⁹ intētiōi obedit nec meritū ac
qrit: qꝛ. C. de legib⁹. l. nō dubiū. dr ñ du
biū est in legē cōmittere eū q vba legis
ãplexus ꝯ legis nitit voluntatē. ¶ Sed
hic orit vnū dubiū. si in sero facere colla
tionē frāgeret ieiuniū. Rñdēdū est ꝙ bi
bere vinū ꝛ comedere electuaria nō frā
gūt ieiuniū: nisi sumāt in fraudē: potus
eni vini nō soluit ieiuniū cui⁹ rō reddet
inferi⁹. Pot⁹ aūt aq̄ licꝫ soluat ieiuniū
nãe: nō tñ soluit ieiuniū ecclie: qꝛ nō su
mit principalr ad nutriēdū. Electuaria
aūt nō soluūt ieiuniū: qꝛ nō assumūt per
modū cibi ſꝫ medicine. Et iō ꝫ aliq̄ mō
nutriāt: ñt ñ h ē pncipalis vs⁹ eoꝝ. et iō
ieiūiū ecclie ñ soluūt nisi vt dictū ē vt si
qs in fraudē sumeret vł si eis quasi alijs
cibis vteret in magna q̄ntitate ad famē
extinguēdā. Si qs ergo in sero ꝯfectiōes
vel electuaria parce sūpserit p modū me
dicine tpe ieiunij vel ne vinū noceat siti
patiēdo nō frāgit ieiuniū. Et h ſꝫ Tho.
in. iiij. Et ēt ſm Ri. di. xv. ar. iiij. q. i. Et
scd'a scd'e. q. cxlvij. arti. iiij. Et exinde ali
q sumūt. ar. ꝙ cetera pter cōfectiōes ꝛ
electuaria frāgūt ieiuniū. Alij aūt dicunt
oppositū qr ēt fruct⁹ pñt capi ne vinū no
ceat: ſꝫ hoc regrēdū ē ad nccītatē ꝛ ad in
tētionē. qꝛ qcqd in hoc feceris cū bona
ꝯsciā facias ꝛ fallere nō poteris. ¶ Se
cūdo dico ꝙ frāgit ieiuniū in carnali co
mestiōe siue refectiōe. i. carnē comeden
do vel lacticinia: ꝙ tali rōne ostēdo. Ille
q trāsgredit statutū ecclie peccat. ſꝫ sicut
ecclia determinauit p abstinētiā q̄ꝫtū ad
numerū vt. s. ieiunās tñ semel comede
ret pp satisfactionē ꝛ afflictionē carnis:
ita taxauit abstinētiā q̄ ad cibū. s. a carni
bus ouis ꝛ lacticinijs abstineret: qꝛ hoc

gñe cibi pcipue ꝯcupiscētia fouet ꝛ robo
rat. Et iō inter hec tria interdicūt ieiunā
tib⁹ principalr⁹ carnes q̄ꝫ oua nec lacti
cinia eo ꝙ magis puocāt ad libidinē
q̄ statutū ecclie p abstinētiā a carnib⁹ itē
dit abstrahere. Quia vō o vł lacticinia in
terdicūt ieiunātib⁹ inq̄ꝫtū sūt orta ex aia
lib⁹ carnē hñtib⁹. ſꝫ hec intelligēda sūt
de ieiūio q̄dragesimali. vñ Greg. iij. di.
c. denicꝫ. dicit pa aūt ē vt q his diebus
s. q̄dragesime a carnib⁹ aialiū abstine
mus nisi ab oib⁹ q̄ꝫ q̄ semētinā trahunt
originē carnis ieiunem⁹ a lacte videlicꝫ
caseo ꝛ ouis. hec ibi. In alijs aūt ieiunijs
a ieiunio q̄dragesimali diuerse cōsuetu
dines sūt q̄s qsqꝫ obseruare dꝫ ſꝫ morē
eoꝝ inter quos ꝯuersat. lxxvi. di. c. vtinā.
Ubi sic ait Hiero. Unaqꝫ puīcia abū
dat in suo sensu. Esus āt carniū gnālr
in oi ieiūio ē phibit⁹: qꝛ gnāliter magis
est delectabilis: ꝛ ad hūorē luxurie ma
gis coopat. vñ etiam in. vi. fer. ꝛ sabba
to necessario est abstinēdū a carnib⁹ ſm
quorūdā cōsuetudines. ex de obser. ie. c.
ꝯsiliū. hoc ſꝫ Host. Inno. ꝛ Durā. li. i.
pte. prima. di. vij. q. i. ꝛ Ri. ꝛ Tho. vbi. s.
¶ Sed hic orit vnū dubiū quare nō p
hibeat potatio vini sic esus carniū. Nam
cū ad incitationē cōcupiscētie cōcurrāt
tria. s. abūdātia caloris ꝛ spirituū ꝛ seminis
ꝛ ex esu carniū multiplicat semen qa in
ea multū est de nutrimēto. ꝛ iō ex ei⁹ esu
maria multiplicat supfluitas tertie dige
stionis q̄ seminis est mā: ex esu vētosoꝝ
multiplicat abūdātia spirituū grossoꝝ.
ex potu vini caloris abūdātia: ſꝫ i excita
tiōe cōcupiscētie cā efficiēs ē calor ꝛ mā
lis est semē ꝛ magis ē cā efficiēs q̄ꝫ mā
lis: ergo vini pot⁹ magis ē cā excitatio
nis cōcupiscētie q̄ꝫ esus carniū: ppꝫ qd
ait apls Eph. v. Nolite inebriari vino in
quo est luxuria. Et pūer. xx. ꝛ xxxv. di.
c. luxuriosa est res vinū ꝛ cōtumeliosa:
hinc ē ꝙ q̄ꝫuis in mulierib⁹ magis abū
det supfluitas tertie digestiōis q̄ꝫ in vi
ris nō tñ ita seruet per se in eis carnalis
cōcupiscētia: pter debilitatē caloris re
spectu caloris viroꝝ: q̄ꝫuis pter mino
rem visum

rez vsū rōis nō refrenātis cōcupiscētiā interdum magis in eis seruēat q̄ in viris. Flegmatici etiā q̄uis pl⁹ habeāt de superfluitate tertie digestiōis q̄ colerici: tñ q2 in colericis fortior est calor magis seruet in eis appetit⁹ carnalis ꝯcupiscētie q̄ in flegmaticis q̄uis flegmatici ꝓpter abūdantiā seminis pl⁹ possint illū actū exercere q̄ colerici. Ex quib⁹ oībus videt ꝙ magis esset abstiñere a vino q̄ a carnib⁹. Respondet scḋm Alex. de al. ꝛ Ric. vbi s. ꝙ eccłia magis interdicit ieiunātibus esuz carniū q̄ vini potum triplici rōne. Prima ē q2 difficili⁹ ē abstinere a potu vini q̄ ab esu carniū. Et ideo si eccłia interdixisset vini potū expositi plures fuissent pꝛiculo transgressiōis q̄ ꝑ īterdictū esum carniū: Secūda ratio ē ꝙ ieiuniū frequēter tristiciā excitat: ꝛ vinū letificat cor hōis s3 ꝓphetā: ꝛ ideo ꝯueniētissime ieiunantib⁹ vini vsus ꝑmissus ē. Tertia est q2 abstinētia carniū magis ē cōtra cōcupiscētiaz gule ꝑ quā peccatū in hoīe ē introductū: Quis mahomet⁹ iniūxerit abstinentiā a vino: hoc nō fecit: q2 huiusmodi abstinētia sit magis meritoria: s3 q2 facit magis ad cōseruationē rei publice. De qua semꝑ arabes curauerūt q̄niā cū in regione calida sit vinum fortissimū: si vterent saraceni vino fortissimo sicut ꝛ nos: cū ipsi ñ sint sobrij. tota die essent ebrij ꝛ se mutuo interficerēt. Aduertendū tñ q2 ꝛ si vinū ab eccłia tēpore ieiunij nō sit ꝓhibitū tñ parce sumēdū ē vnde Grego. iiij. di. c. Deniq3. ait vinū ita bibere permittim⁹ vt oīno ebrietatē fugiamus. Et ideo ait. Alex. ꝙ si eccłia ñ ꝓhibuit vinū tēpore ieiunij ꝑdictis rōnib⁹ Tñ laudabilior est abstinentia vini quā carnium: tū3 quia est magis purgatiua ꝛ satisfactoria: q2 magis penalis est: penalius est enim homini a vino abstinere q̄ a carnibus. Tum quia est magis preseruatiua quia per huiusmodi abstinentiam magis mitigatur carnalis concupiscentia: Tum quia est magis eleuatiua: quia vinum magis impedit eleuationē mētis ad supna ꝛ magis turbat rōnē. Unde in lege veteri sacerdotes bibere vinū ꝓhibebant qui intrare debebant sanctuariū. Et ideo sicut potatio vini ineptā cōfert leticiā: ꝛ imprudētez efficit in periculis ꝓcauēdis: in tentationib⁹ īfirmū: in exercitio virtutū inualidū Ita a contrario sensu eius abstinētia efficit habiliorē ad dolēdū de cōmissis: prudētiorē in ꝓcauēdis ꝑiculis: ꝛ maxime in ꝑiculo recidiuationis fortitudinē ministrat in tētationib⁹ deuincēdis ꝛ expeditiorem reddit in operib⁹ virtutū exercendis. Bibe ergo sed parce ꝛ tēperate ne meritū ieiunij perdas. Et no. s̄m Albertū in tractatu de v̄tutib⁹ cardinalib⁹ di. Sed ꝛ cū eo ꝯcor. Alex vbi. s̄. Q̄ȯ pot⁹ vini soluit sūptū ante cibū: q2 cib⁹ est ꝛ pot⁹: ꝛ ideo nutrit: nō aūt frāgit p⁹ prādiū: q2 iuuat digestionē: ꝛ q2 potus ē seq̄la cibi ꝛ p⁹ cibū ōfert ipsū ad mēbra. Inno. aūt dicit ꝙ nō credit solui ieiuniū ꝓpter potū vel añ cibū vel post ꝛ hoc ꝓpter cōsuetudinē: sed in hoc recurrēdū3 est ad intētionē ꝛ necessitatē. Itē si q̄rat q̄re nō ꝓhibent pisces cū esus eoꝝ sit delectabilis q̄nq3 plus q̄ carniū. Rñdetur s3 Alex. ꝛ Tho. s̄a s̄e. q. cxlvij. ar. ix. Q̄ȯ eccłia intēdit ꝑ ieiuniū reprimere cōcupiscentiā carnis. Cū igit esus pisciū cōiter nō sit ita delectabilis sicut esus carniu3: q̄uis in aliquib⁹ aliter se habeat ꝛ pisces sint frigidiores q̄ carnes: nec alimētū3 ita cōueniēs corpori ꝓstent sicut alie carnes ideo eccłia ieiunātib⁹ magis ꝓhibuit esū carniū q̄ pisciū. Nā dn̄s multotiens multiplicauit pisces. Matth. xiiij. Marci. vi. Jo. vi. Luce. ix. Et de ipsis pluries comedit ꝛ dedit aplīs. Luc. xxiiij. Jo. xxj. Sed carnes nō legit nisi semel comedisse. Matth. xxvi. Marci. xiiij. Luc. xxij. ¶ Item si querat quare tpe ieiunij nō ꝓhibent fruct⁹ cū prima trāsgressio a fructib⁹ ichoauerit. R. s3 Alex. de ales ꝙ nec tunc. nec nūc vsus fructus simpliciter ē interdictus. sed inordinat⁹ appetitus nūc: ꝛ vsus ꝓhibit⁹ est tūc. Inordinat⁹ aūt appetitus meli⁹ ꝛ efficaci⁹ reprimitur per abstinentiam ab esu car-

nium q̄ p abstinētiā ab esu fructuū vt dictū ē. ¶ Postreō si q̄rat q̄re tpe ieiu nij legumina nō sunt ꝓhibita cū sint vē tosa ⁊ faciant extēsionē in mēbris geni talib⁹.ꝛc. Sm Alex: ꝙ ⁊ si legumina hoc faciāt: q: tn̄ sūt vētosa nō sūt multū icor porabilia. q: aer nō facile imiscet corpi/ b⁹ in qb⁹ dn̄at terra ⁊ aq̄ cui⁹ mōi sūt le gumina. Et iō lȝ faciāt quādā extēsiōeȝ mēbroꝝ: tn̄ cito recedit eo ꝙ nō de faci li cū aere admiscet ⁊ ēt q: in illis dn̄atur terra ⁊ aq̄ q̄ maxime sūt frigide nature vn̄ nō sūt incētiua: iō nō sunt ꝓhibita ¶ Tertio frāgitur ieiuniū in notabili ꝑ uētiōe: vn̄ in ieiunio q̄dragesimali nō lȝ comedere an̄q̄ dicāt vespe i eccl'ijs. vn̄ de cōse. di. i. c. Solēt plures q̄ se ieiuna/ re putāt in q̄dragesima mox vt signum audierint ad horā nonā māducare: qui nullaten⁹ ieiunare credēdi sūt si an̄ mā ducauerint q̄ vesptinū celebret officiū. Hec ibi. In alijs vō ieiunijs regulariter nō licet comedere an̄ horā nonā: ſȝ bn̄ licet tardare cū ad penalitatē ieiunij faci at. vn̄ q: omittere ꝑceptū eccl'ie nō licet sed superogare licet ⁊ ideo licet tardare horā tpe ieiunij: ſȝ nō licet nimis antici pare. Rō aūt q: statutū est vt tpe ieiunij comedatur hora none: pōt assignari tri plex sm Tho. in. iiij. di. xv. ar. iij. q. v. ⁊ Alex. vbi. s. Prima rō ē penalitatis: q: sm cōeȝ cōsuetudinē post tertiā aliquā/ tisper a medicis reputat hora comedēdi tū q: nocturno tpe nāli calore interius reuocato pp frigus noctis vr ēē cōpleta digestio: tū q: tūc ꝑcipue nā corpis hu/ mani ꝯ exteriorē aeris calorē iuuari in/ diget: ne humores interi⁹ aduratꝫ: vt er/ go ieiunās p culpe satisfactionē ⁊ cōcu/ piscētie cohibitionem aliquā afflictiōeȝ sētiat hora edēdi cōuenienter circa horā nonā taxat nec talē horā oportet stricte accipe: q: .s. nō multū refert ꝓpter infir mitatē vel aliā rōnabilē cām ꝙ paulisp̄ hora illa anticipet. Secūda rō ē cōsue/ tudinis: q: cōsuetudo nr̄a est qn̄ bis in die comedim⁹ comedere prādiū hora tertiaꝝ: ⁊ cenā hora vesperaꝝ: in ieiu/ nio vero simul est vtrunq: .s. prādium ⁊ cena. Et ideo debuit ecclesia tenere me/ dium vt ieiuni reficerentur tempore mē dio: ⁊ q: magis tenēt rōneȝ cene illa re fectio: magis debuit accedere hora re/ fectionis ad vesperam q̄ ad tertiā horā ⁊ ideo hora nona magis congruit. Ter/ tio est rōne conformitatis q: ieiunantes dum suam carneȝ affligunt cōformant passioni christi sm illud ad Gal. v. Qui christi sunt carnem suam crucifixerunt cū vitijs ⁊ concupiscentijs: vn̄ q: passio christi fuit hora none; qn̄ dixit sitio: ⁊ in/ clinato capite emisit spm̄: ideo cōueni/ enter hora none ieiunium soluimus. Et ideo dicit abbas moyses sm ꝙ recitat Cassian⁹: Comodum ⁊ satis vtile horā none temp⁹ indultū est. Et Hugo in ex positione regule bti Augu. ait Nō ieiu nantib⁹ nec tn̄ īfirmātib⁹ rectā horā re/ ciēdi itelligim⁹ ab hora tertiaꝝ vsq3 ad sextā Jeiunātib⁹ vō ab hora nona vsq3 ad vesperā. Sȝ querit vtruȝ hora come dēdi sit in ꝑcepto. Et respōdit Alex. de al. ꝙ non tn̄ qui ex contemptu statuti siue consuetudinis ecclesie illam horā in comedēdo negligeret mortaliter pec caret: nō quia preceptuȝ trāsgrederetur sed q: ordinatuȝ ab ecclesia contēneret Nulla enim negligētia est ita leuis qn̄ fiat mortalis si procedat ex cōtemptu. ⁊ hoc sonat verbuȝ dn̄i di. Luc. vij. Qui vos spernit me spernit Et sic patet pri/ ma pars huius sermonis.

¶ Pars huius sermonis scd̄a vbi de/ claratur ꝙ ieiuniuȝ debet fieri sine pec catorum admixtione.

Ecūdo dico ꝙ ad hoc ꝙ ieiu/ niū sit dō gratū ⁊ acceptū fieri debet sine peccatoꝝ admixtiō vt maxie tēpore ieiūij abstineat ab iniq tatib⁹ ꝓpter qd̄ dicit i ꝓphetia hodierna Nūqd tale ē ieiūiū qd̄ elegi p diē affli/ gere hominem animam suaȝ? Nunqd contorquere quasi circulum caput suuȝ ⁊ saccuȝ ⁊ cinereȝ sternere? Nūqd illd̄ vocabis ieiūiū ⁊ diē acceptabilē dn̄o? Nō ne hoc ē magis ieiūiū qd̄ elegi. dissolue colligatione

olligatiões ipietatis solue fasciculos de
nietes. vñ Ambro in omel. de quadra
gsima. lxxxvi. di. c. Quid pdest ieiuna
visceribꝰ ⁊ luxuriari venatibꝰ: abstine
a a cibis ⁊ errare in peccatis. hoc idẽ
ugu. sup Jo. de cõ. di. v. c. ieiuniũ ait.
eiuniũ aũt magnũ ⁊ gnāle ẽ abstinere
inigtatibꝰ ⁊ ab illicitꝭ voluptatibꝰ se
li: qḋ est perfectũ ieiuniũ in hoc sclõ
uasi q̃dragesimalẽ abstinẽciaȝ celebra
us: cũ bñ viuimꝰ: cũ ab inigtatibꝰ ⁊
illicitis voluptatibꝰ abstinemꝰ. Hec
. Et in sermone ad herenitas idẽ ait.
uid eni pdest si affligis corpꝰ tuũ qñ
hil pficit cor tuũ: valde dura ⁊ nimis
lenda cogitatiõe oi intẽtione studiũ
oris impẽdere ⁊ fructũ nõ recipe pꝰ
orẽ: vigilare ieiunare: scribere: ⁊ mo
s nõ corrigere: sic ẽ quõ si aliqs ex vi
ã stirpet: ⁊ vineã ipsaȝ desertã ⁊ incul
elinquat vt spinas ac tribulos germi
. Agnoscite itaqȝ charissimi ꝙ ad p
uã salutẽ cõquirẽdã abstinẽtia corpa
sola nõ sufficit nisi ei ⁊ alie ieiuniũ
oqȝ ⁊ abstinẽtia vitioꝝ fuerint sociata
uid eni adiuuat si sit ꝗppiã corpe ca
s ⁊ mente pollutꝰ: quẽ malicia depra
⁊ furor iracũdie faucibus exagitat:
i supbia oi gratia expoliat: quem mẽ
ijs vl' maledictꝭ ligua ꝯmaculat: Nõ
ipe se fallit ac dcipit si se credit sine re
uo ꝟtutibꝰ ieiunijs ac vigilijs sanctifi
dũ. Et idcirco dilectissimi ita corpus
rceamꝰ ieiunijs vt mẽtẽ nostrã purge
s a vitijs. Itẽ in sermõe. xv. quadra
ime. idẽ ait. Abstinẽtia corpus mace
sed cor impinguat: carnẽ debilitat: sȝ
ȝ cõfortat. sed ille bñ abstinet a cibis
. etiã a malis actibꝰ ⁊ nõ ieiunet ani
ionibꝰ. Nam qui a cibis abstinent ⁊
lc agũt demones imitant̃ qbus esca
est sed nequitia spũalis semper inest
in sermõe. v. de ieiunio q̃dragesime
ait. Ieiunia xp̃ianoꝝ spũaliter plusq̃
naliter exercenda sunt. vñ a peccatis
icipaliter ieiunemꝰ ne ieiunia nostra
t iudeorum ieiunia a deo respuant̃.
are enim vt a cibis quos deus crea

nit nescio quis peccator abstineat ⁊ pec
catorũ sagina pinguescat ⁊ infra idẽ ait.
Ieiuniũ eni quod pbat altissimus ẽ nõ
solũ intermissa corporis refectio verum
etiã a malis actibꝰ facta discessio. Itaqȝ
cura ne mens grauetur oppressa peccatꝭ
neqȝ animus tuus morũ illecebris dele
ctetur: ⁊ digna deo exoluisti ieiunia. Ce
terũ si corpꝰ tuũ ieiunia lõga cõsumpse
rint atqȝ illi cibũ subtraxeris. cũ nõ etiã
detraxeris animo vitia in malis pseue
res magis horreo ꝙ placeas deo: tunc
erunt deo accepta ieiunia si operibus sã
ctis fuerit expiata consciẽtia. Cur eni fa
me corpꝰ crucias: cur turpiter peccãdo
blandiris: principaliter igitur animꝰ ie
iunet a malis ⁊ sic corpus subeat exercẽ
da ieiunia Naȝ cũ sit ieiuniũ anime hu
miliatio quale est hũiliari cibis ⁊ augeri
peccato: Qui võ corpori suo ieiunia de
uotus indicit principaliter renũciet viti
is: cupiditatũ fontes cõprimat: frangat
impetus mentis: libidines vincat: faces
ardentes extinguat. latiusqȝ facꝭ vim di
lectionis extendat atqȝ in alimenta pau
perũ abrupti apparatꝰ impẽdia largiat̃
Hec ille. Hoc idẽ confirmat Hiero. in
epl'a ad celantiã de recto mõ viuẽdi di.
Quicqd pro iustitia offertur deo nõ dȝ
impedire iustitiã sed iuuare. Quid enim
pdest attenuare corpus abstinẽtia si ani
mus intumescat supbia. Quam laudeȝ
merebimꝰ de pallore si inuidia liuidi su
mus: Quid virtutꝭ habet vinũ nõ bibe
re ⁊ ira atqȝ odio inebriari: Tũc inq̃ p̃
clara est abstinẽtia. tũc pulcra atqȝ ma
gnifica corporis castigatio: cũ est animꝰ
munidus a vitijs: imo qui pbabiliter ac
scienter abstinẽtie virtutem tenent co af
fligunt carnem suam quo anime frãgãt
superbiam: vt quasi de quodam fastigio
contemptus sui. atqȝ arrogantie descen
dant ad implendã domini volũtatẽ que
maxime in humilitate pficitur. Idcir
co auari ciboruȝ desiderijs mentẽ retra
hunt vt totã eius vim occupẽt in cupidi
tate virtutũ. Itaqȝ minꝰ ieiunioꝝ ⁊ absti
nentie laborẽ caro sentit aia esuriente ie

stiuā. Decille. ¶ Sȝ hic oꝛit vnū dubiū an ieiunās i peccato moꝛtali.sit trāſgreſſoꝛ ſtatuti eccleſie. R̄ndet ſm Tho. in.iiij.di.xv.arti.iiij.q.i. Qḋ lȝ talis trāſgrediat p̄ceptū dei q vult q̄ bonū abſqꝫ moꝛtali pc̄ō fiat: n̄ tn̄ trāſgredit ſtatutū eccle vl' legiſ poſitiue eo q̄ dēm ſtatutū nō attēdit intētionē obſeruāſ ſȝ actū: vn̄ modus p̄cepti nō cadit ſub p̄cepto: ſȝ ē finis p̄cepti. Et iō ſm Albertū in tractatu de quattuoꝛ v̄tutib' cardialib'. Quis ieiunia nō ꝑſit factū in pc̄ō moꝛtali ad meredū vitā eternā.ꝑdeſt tn̄ ad alia ꝗ ꝑapue ad tria. Pꝛimū ē obſeruatio vel ipletio mādati ad qḋ tenebat ex p̄cepto eccle: ſiue obligāte ꝯfeſſoꝛe q̄ pniaȝ in iūxit: vn̄ lȝ ieiunās in pc̄ō moꝛtali nō faciat vt vult de' facit tn̄ qḋ inſtituit eccleſia vel qḋ iniūxit cōfeſſoꝛ. Scḋm bonū eſt diſpoſitio quā relinqt q: ieiunū quocūqꝫ mō factū diſpoſitionē bonā ad caſtitatē in coꝛpe relinqt. Tertiū bonū eſt q̄ magis ꝯfinē deo facit gr̄a dei. Jeiūādū ē ergo oīo.ſȝ q vult deo placere ꝗ bonū eternū mereri faciat ieiuniū cum carnis moꝛtificatiō e: ꝗ bona opatiōe ſine gulo ſitate ꝗ peccatoꝝ ꝑmixtiōne. Et ſic patet pars ſecūda huius ſermonis.

¶ Pars tertia vbi declarat q̄ ieiuniū debet fieri cū bona opatiōe maxime.cū elemoſyna ꝗ oꝛatione.

Ertio ſciēdū ē q̄ ieiunū dȝ fieri cū bona opatiōe ꝗ marie elyna ꝗ oīone De elyna autē dr̄ in ꝓphetia hodierna Eſaie.lviij. Frāge eſurienti panē tuū: ꝗ egenos vagoſqꝫ induc in domū tuā: cū videris nudū opi eū: ꝗ car.tu.ne.deſ. vn̄ Aug.i ſermōe ꝑ̄o q̄drageſime. Bonū ē ieiunare ſȝ meli' eſt elyna dare. ſi quis vtrūqꝫ facit duplex bonū facit: ſi vo nō pȝ meli' eſt elyna dare: ſi poſſibilitas ieiunādi nō fuerit elyna ſufficit tibi ſine ieiunio. Jeiuniū vo ſine elyna oino non ſufficit: Dec ibi. Et iō diuites q nō p̄nt ꝑpter ꝯſuetudineȝ a cibis delicaṫ abſtinere debēt paupib' de ſubſtātia ſua cōicare: vt ieiunū ſuū deo ſit acceptū: vn̄ Aug.in.li.de v̄bis.dn̄i.xli.di.c. Nō co gāt diuites paupȝ cibis veſci vtanť cō ſuetudine infirmitaṫ ſue: ſȝ doleāt aliter ſe nō poſſe ſuſtētare: ſi cō ſuetudie egratant vtanť ſupfluis: dēt inopib' neceſſaria vtanť p̄cioſis: dēt paupib' vilia. Dec ille. De oīone aūt ꝗ auditiōe miſſarū ꝗ officioꝝ ꝗ auditiōe ꝑdicatiōis q̄ debent fieri marie tp̄e ieiunioꝝ habeṫ cō.di.i.c. ſolēt vbi dr̄. Cō currēdū eniē ad miſſam: ꝗ auditis miſſaꝝ ſolēnijs veſpinis officijs. largitis elyniis ad cibū accedendū eſt. Si vo aliqs n eceſſitate cōſtrict' fuerit ad miſſā venire nō valeat extimata veſptina hoꝛa cōpleta oīone ſua ieiuniū ſoluat. ꝗ di.iij.c.ne qs dicit. Nec q̄drageſimaꝝ dieb' ab eccłijs deſint fideles nec habitēt in cubiculoꝝ lanbullis ac mōtiū q in ſuſpitionib' p̄ſeuerāt: ſȝ exēplū ac p̄ceptū cuſtodiāt ſacerdotū: ꝗ ad alienas villas agēdoꝝ ꝯuētū cā nō cōueniāt ab vniuerſis ep̄is dictū ē anathema ſit q̄ hec ꝯmiſerit. Dec ibi. Abſtinētes ergo ab oī crapula ꝗ guloſitate ieiunem' pariter a vitijs ꝗ ab oī ſoꝛde pctī dantes elynas' vt in p̄ſenti mereamur habere gratiam ꝗ in futuro eternā atqꝫ imarceſſibilem gloꝛiam. Amen.

¶ Sabbato Cinerū de his q exceptū tur a ieiunij obligatione. Sermo.xli.

Jrca quar tam vigiliā noctis venit ad eos. Sribūtur hec verba Mar.vi. Tractātes de ieiunio frēs cariſſimi Adūertēdū ē q̄ vt deſcribit in p̄nti euāgelio nauis xp̄iane religiōis ē in medio mari tribulationū huius mūdi carnis ꝗ diaboli vbi oēs xp̄iani laboꝛāt in remigando. Jdcirco quarta vigilia nobis vigilādū ē vt circa quartā vigiliā noctiſ vt dicūt verba ꝓpoſita veniat ad eos dn̄s liberās a maris tribulatiōib'. Pꝛima vigilia eſt pure intētionis cōtra ſimulationē hypocriſis.iuxta illud pſal. De' de'.m.ad te de lu.vi.ꝗ Eſa.xxvi. Aia mea deſiderauit te in nocte. Scḋa vigilia dr̄ meditationis ꝯtr

tionis ꝯtra errorẽ fidei: d' qua dr ꝓuer.
viij. Beate' vir q audit me ⁊ q vigilat ad
fores meas q̃tidie. Tertia vigilia ẽ oro
nis cõtra timorẽ. iux illd' Matth. xxvi.
Uigilate ⁊ orate ne intretis in tẽtationez
Et prie Pe. iiij. Estote prudẽtes ⁊ vigi
late in orõnib'. Et Ecclasti. xxxix. Iust'
cor suũ tra. ad vigilãdũ di. Quarta vigi
lia dr mortificationis carnis cõtra pra
uũ amorẽ. iuxta illud Ecclasti. xxxi. Ui
gilia honestatis tabefaciet carnes: que
carnis mortificatio fit p ieiuniũ. de quo
postq̃ in sermõe p̃cedẽti vidim' qualr
debeat fieri vt sit deo gratũ. In p̃nti ser
mone tractandũ est de ipsius exceptua
tione ꝓpter qd' q̃rit. Utrũ oẽs obligẽtur
ad ieiunij obseruationez. Ad hoc rñdet
Ric. vbi. s. q. iiij. ꝙ ieiuniũ acceptũ nõ
fm ꝙ ẽ act' virtutis tñ: sed p̃cise rõe hu
ius qd' superaddit statutũ eccl'ie: non est
de iure nature: nec diuino sz de iure pu
re positiuo. Tali aũt iure ꝓhibẽt talia vl'
precipiũt que al's bene vel male possent
fieri. Et id' legislatoris cõdẽdo ius po
sitiuũ nõ ẽ intẽtio vel esse nõ debz obli
gare hoies ad obseruationẽ illius iuris
habentes legitimã ⁊ rationabilẽ cãm il
lud nõ obseruandi. Et ideo regulariter
dicẽdũ est ꝙ a ieiunio exẽpti sunt quicũ
q̃z nõ ieiunãdi legitimã ⁊ rõnabilez cãz
habent sicut pz extra. de obser. ieiunioꝝ
c. consiliũ. vbi dr legi nõ subiacet neces
sitas. Et de reg. iur. Quod nõ est licitũz
ex lege necessitas facit licitũ. Et de con
suetudine. de cõse. di. i. c. sicut. ⁊ di. iij. ꝓ
uenit hinc ꝙ necessitatis tpe oia sũt cõia.
xij. q. i. Dilectissimis. ff. ad. l. rodiã de ia
ctu. l. i. §. cũ in eadẽ. argumẽtũ. xli. di. q'
q's. c. delitie. extra de furtis. si qs ꝓpter
necessitatẽ. Et. xxv. di. §. his ita. Et ꝓpter
h' pater põt vendere filiũ. C. de patribus
q filios distraxerunt. l. ij. Caueat tñ si
bi quicũq̃z falso sibi indulget ne carna
liter decipiat semetipsũ. Qui eni ieiuna
ret quotidie ꝓ lucrãdo floreno: nec tñ
ieiunare se dicit ꝓ lucrando paradiso:
amplius diligit nũmũ q̃z celuz siue deuz
¶ Possunt tamẽ aliqui a ieiunio rõna
biliter excusari. Et ideo solent. xij. gene
ra p'sonarum assignari que a ieiunio di
uersimode excusant. De qb' hoc ordie
ꝓcedem'. Primo de p'mis quattuor
Secũdo d' alijs quattuor. Tertio de reli
quis quattuor. ¶ Primo ponunt quat
tuor personarum genera a ieiunio exce
ptuataꝝ. Primũ sunt pueri q fm Alex.
vbi. s. nõ obligãt ieiunare ante. xviij. an
nũ. Secũdũ võ Ri. vbi. s. Et Tho. s. s.
q. cxlvij. arti. iiij. non obligãtur ieiunare
ante finẽ tertij septẽnij. Nam fm philo
sophũ vsq̃z tunc sũt in augmẽto: ⁊ ideo
assignãt predicti doc. tres rationes hui'
excusationis. Prima est q2 est in eis ca
loris magnitudo qui multũ ꝯsumit. Et
ideo si qs diceret ꝙ pueri plus possunt
ieiunare sine lesione q̃z illi q sũt etatis pro
uecte: q2 in eis plus ẽ de humido: ⁊ ita
magis resistũt desiccatiõi ⁊ hñt pl' de ca
lore tẽperato: ⁊ ita vr ꝙ magis possint
digerere multũ de cibo simul sũpto er
go videt ꝙ pueri magis tenẽtur ieiunio
q̃z alij. Dicendũ ꝙ pueri min' hñt de ca
lore in actu q̃z ꝓuecti: lz magis habeãt
in potẽtia. In pueris. eni vsq̃z q̊ peruẽtũ
fuerit ad periculũ in masculo scẽtie vir
tus crescit ⁊ inualescit. Quo peruẽto quã
to calori naturali immiscet plus de extra
neo qd' addit per nutrimẽtũ eo efficitur
virt' minor. ⁊ minus pura: vnde in fine
nõ põt vlteri' augeri per actionẽ nutri
mẽti. lz cõferat in ipsa additione. Et q2
cõgregat forti' ad agendũ i cibũ aptior
est status ille ad ieiunandum q̃z status
puerilis in quo virtus intendit actu nu
triendi ⁊ augmẽtandi. Secũda ratio est
quia nutrimẽtũ in eis est materia opera
tionis duplicis virtutis. s. nutritiue ⁊ au
gmentatiue: ꝓpter qd' frequẽti indigent
alimento. Tertia ratio est ꝓpter nature
debilitatẽ ex qua ꝓuenit: vt frequenti ci
bo ⁊ nõ multo simul vtant: q2 q̃uis ha
beant multũ de humiditate. tñ rõne de
fectus spissitudinis eius facilius cõsũpti
bilis est. Conueniens est tamen: vt etiaz
pueri ⁊ adolescẽtes ante p̃dictũ tẽpus
aliquãdo ieiunẽt. Et hoc tribus rõibus.

Primo rōne assuefactiōis. Nam cōue
niēs est ſcḋm modū etatis ſue: vt ēt pueri
plꝰ ⁊ minꝰ ad ieiunia ſe exerceāt ⁊ assue
ſcant. ideo ait Alex. Qḋ pueri nō tenēt
ad ieiunia eccliaſtica niſi forte interpol/
late: ⁊ tales ſint ꝙ virtꝰ iⁱ eis ſuppleat eta
tē duplici rōne. Primo rōne tribulatio
nis. Nam iminēte tribulatione magna
bonū ē vt pueri ſ ēt ieiunia indicant in ſi
gnū acrioris pnīe ad placādū deū. vnde
dr̄ Joelis. ij. Scīficate ieiuniū. ⁊ poſtea
ſeq̄r Cōgregate paruulos ⁊ ſugētes vbe
ra. Sic ēt de niniuitis legit̄ Jone. iij. hoīes
⁊ iumēta nō guſtēt quicꝙ nec paſcātur
⁊ aquā nō bibāt. Scḋo rōne ſtimuli car
nis: q̄r ꝗuis adoleſcētes nō obligēt̄ ad
ieiuniū eccl̄ie: obligāt̄ tn̄ ad ieiuniū ab/
ſtinētie ex p̄cepto legis nature que dictat
a feruēti ⁊ exuberāti corpis olla extrahē
da eſſe alimētoꝝ fomēta. Si igit̄ laſciui
ſūt ⁊ diſſoluti ieiunare debēt ꝓpter vitio
rū refrenationē. Et iō ait Inno. ſup Ru
brica de obſer. ieiunij. Qḋ ieiuniū indi/
ctū ab ecclia ē neceſſariū nobis omnibꝰ
ſane mētis ⁊ doli capacibꝰ potentibꝰ ie/
iunare cū ipſi poſſint ēt pctīn flere. ex de
delictis pue. c. i. hec ille. Quia ſi poſſunt
luxuriare expreſſe pꝫ ꝙ poſſūt ēt ieiuna
re. Nā ſcḋm phōs cibus eſt ad ꝯſeruatio
nē indiuidui: ⁊ ſuperfluū cibi ad ꝯſerua
tionē ſpeciei. Si igit̄ adoleſcētes carne
ſtimulēt̄: ſignū eſt ꝙ de ſupfluo habent
ergo abſiicere pn̄t ⁊ ieiunare debēt. Quid
ergo facietꝫ filioli mei chariſſimi tēpore
tētationū niſi ad arma ieiunij recurrere
vt poſſitis de ipſis triūphare. Scḋm enim
Aug. in ſermōe. vij. in q̄dragesima. Cū
Chriſtus pꝰ acceptū Johānis Baptiſma
ꝯtinue ieiunauerit tācꝫ regulā ꝯſeruatio
nis dediſſe credēdū eſt nō vt poſt ipſiꝰ
baptiſmū Chriſti acceptū ꝯtinue ieiuna
re neceſſe eſt: ſꝫ plane iſto exēplo docuit
ieiunādū qū forte aliquoꝝ luctamine cū
temptatione ꝯfligit̄. Ob hoc etenī Chri
ſtus q ſicut homo dignatꝰ eſt naſci: nec
reſpuit vt homo tētari. vt Chriſtianꝰ my
ſteriis eiꝰ inſtructꝰ nō poſſit a tētatore ſu
perari: ſiue ergo cōtinue poſt baptiſmū
ſiue quolibet interuallo temporis inter
poſito quando ſimile preliū tentationis
inferk̄ ieiunādū eſt vt ⁊ corpus impleat
de caſtigatione militiā ⁊ animꝰ impetret
de hūilitate victoriā. hec ille. Jdeo Hie/
ro. hortat̄ adoleſcētes ad abſtinētiaꝫ in
epiſtola ad furiam de viduitate ſeruādi
di. Neqꝫ enī hoc di. ꝯdendo cibos quos
creauit, ad vtendū cū gratiaruꝫ actione
ſed iuuenibus ⁊ puellis incētiua aſſero
eſſe voluptatū: nō ethne ignes nō vulca
na tellus nō olympꝰ tātis ardoribꝰ eſtu/
ant vt iuueniles medulle vino plene ⁊ da
pibus inflāmate. auaritia calcat̄ a pleriſ/
qꝫ ⁊ cū marſupio deponit̄: maledicā lin
guā indictū emēdat ſilentiū: cultꝰ corpo
ris ⁊ habitus veſtiuꝫ vnius hore ſpatio
ꝯmutat̄: oīa alia peccata extrinſecꝰ ſūt
⁊ facile qḋ foris eſt abiicit̄: libido ſola in
ſita habet̄ adeo ob liberoꝝ ꝓcreationeꝫ
ſi fines ſuos ꝓgreſſa fuerit redūdat in
vitiū ⁊ quadā lege nature in coitū geſtit
erūpere. Grādis ergo virtutis eſt ⁊ ſolli/
cite diligētie ſuperare ꝙ nata ſis in car/
ne nō carnaliter viuere tecū pugnare q̄
tidie ⁊ incluſū hoſtē argi vt fabule ferūt
centū oculis obſeruare. hec ille. ¶ Se/
cundi qui a ieiunio excepruātur ſunt mu
lieres pregnātes que nō tm̄ poſſunt di/
mittere ieiuniū ſed etiā debent ſcḋm Ro/
donenſē ſi iminēt periculū prolis come/
dere omnia nutritiua ex quibus ſuſten/
tetur natura. Excuſātur naqꝫ ꝓpter du/
as rationes. Una eſt quia debent accipe
re cibū nō tm̄ pro ſe ſed etiam ꝓ nutri
mento fetus. Alia eſt quia pregnātes cō
ſueuerunt habere varia ⁊ inordinata de
ſideria diuerſorū ciboꝝ ⁊ quandoqꝫ ita
intenſa ꝙ niſi aliquo modo poſſent ap/
petitui ſatiſfacere poſſet eſſe cauſa peri/
clitationis fetus. ¶ Tertij ſunt nutrices
que excuſantur a ieiunio duꝫ lactant cū
etiam habent recipere nutrimentū ꝓ ip
ſa prole. ¶ Quarti ſūt pauperes mendi
cantes: q̄r ſcḋm Tho. vbi. ſ. ⁊ etiaꝫ in. iiij.
di. xv. ar. ij. q. iiij. ⁊ Ricar. vbi. ſ. ⁊ etiam
Alex. a ieiunio abſoluuntur ⁊ liberant̄ in
duobus caſibus. Primus eſt quando
ſimul

simul tantũ habere nõ possunt hora comestionis q̃ eis ad victum vni⁹ diei sufficiat: sicut frequenter contingit egenis: qui frustratim elemosynas querũt. Et dicit Alex. q̃ si haberent determinatã aliquã ãnonam sufficientem quã aliquãdo dat ab aliquib⁹ personis diuitib⁹: tũc tenerent ieiunare aliter nõ. Secũdus casus est qñ ex precedenti inedia tantũ debilitati sunt qd ieiuniũ sufferre non possũt. Et sic pz pars prima hui⁹ sermõis. ¶ Pars secũda vbi describunt alia q̃tuor personarũ genera ab ieiunio vario respectu exceptuatarum.

S Ecundo declarãdũ est de alijs quattuor a ieiunio exceptuatis. ¶ Primi in hac pte sunt peregrinãtes qui fm Tho. ⁊ Ric. vbi. s. Aliquando a ieiunio absoluunt aliquando propter peregrinatione nõ absoluunt. Et ideo circa peregrinatione est distinguẽdũ: quia si est talis peregrinatio q̃ sine incomodo differri possit: debet pegrinatiõe3 dimittere siue dimiuet si simul cũ peregrinatione ieiunare nõ põt. Si aũt cõmode pegrinatio differri nõ põt quia vel tempus ieiunij hominez in via occupat: vel quia dies festus alicui imminet ad quez homo ex deuotiõe pergere cupit: vel q2 mora in patria periculũ habet corporale vel spũale põt fm dispẽsationem sui superioris omnibus predictis causatis peregrinari ⁊ ieiuniu3 soluere. Hoc tamen intelligitur de his qui laboriosi itineris adeo affliguntur q̃ simul cu3 ieiunio itinerare non possunt vnde si sine magno grauamine corporis propter adiutorium vehiculi vel aliorum necessariorum: vnde corpus non tantu3 debilitatur quin possit sustinere ieiuniũ tales non debent illud soluere propter peregrinationem. Secundi sunt cursores de quibus est dicendũ sicut supra de peregrinantib⁹. Na3 fm Alex. de ales. Nulla afflictio neq3 pegrinatiõis neq3 itineratiõis absoluit a ieiunio ab ecclesia instituto: nisi necessitate dispensante auctoritate clauium: sed post modũ cum stant debent ieiunare. ¶ Tertij sunt operarij siue laboratores agro⁊ vinearũ ⁊ hmõi qui secundũ p̃dictos doctores si ieiunãdo possunt cõpetẽter pro persona sua ⁊ familia cuius cura eis incũbit victũ habere siue q2 diuites sunt: siue cũ minore labore q̃ secũ ieiuniũ patit lucrari sufficientia possũt a ieiunio nõ excusantur. Si aũt victum sufficientem pro se ⁊ sua familia habere nõ possunt nisi frãgẽdo ieiuniũ: excusant. Tamẽ debent si adsit facultas petere dispẽsatiõe a suo sacerdote. ⁊ ille debet eis ↄcedere. Ex his patet q̃ intẽtio maioris lucri nõ necessarij eos a peccato nõ excusat si propter laborem ieiuniũ frãgũt. Sed hic oritur vnũ dubiũ. Cum enim vnusquisq3 debeat prouidere saluti anime proximi. Queritur vtrũ liceat iducere opa⁊ios ad operãdũ quos nouit presumptione vehemẽti assuetos infringere ieiuniũ quãdo laborãt. R fm Alex. q̃ si incũbit ei necessitas propter quam necesse habet cõducere operarios: nec iuenire põt qui laborare velint ⁊ simul ieiunare: presumere debet q̃ necessitatem habent laborandi ⁊ impotentes sũt ad ieiunandum. Unde bñ potest quis conducere eos. Dubia enim interpretanda sũt in meliorem parte3. Si autem queratur vtrum debeat inquirere siue inuestigare eorũ necessitatem vel impotentiã. Credo q̃ nõ: cũ huiusmodi inquisitio multis posset fieri scandali occasio. Sed aduertendum est fm predictos doctores q̃ illi a pctõ nõ sicut immunes qui operarios conducere nolũt nisi cũ pacto q̃ ieiuniu3 frangant nisi forte talis necessitas immineret q̃ rationabiliter opus festinantiam postularet. ¶ Quarti vero sunt mense nobilium seruitores qui si ex causa necessaria preueniũt comedendi hora3 ex toto comedendo vel modicũ p̃libando ne deseruiendo deficiãt: ⁊ hoc faciunt iã positis mẽsis vel modicũ ante: ita q̃ propter tẽ

appropiquāte plio. Deutro.xx.di. Audi israel: vos hodie pugnā ꝯ inimicos cōmittetis nō ptimescat cor vr̄m: nolite metuere: nolite cedere nec formidetis eos: q2 dn̄s de9 vr̄ in medio vr̄i est: ꝛ p nobis ꝯ aduersarios dimicabit. ꝛ eruet nos de periculo. hec ibi. Ait ergo apl's in prelibatis v̄bis. Adiuuātes. s. ipz deū ꝛ iux illud pric ad chor.iij. Coadiutores dei sum9 exortamur. s. vos ne in vacuū gratiā dei recipiatis. vt. s. vos p bona opa nō exerceatis. Ait eni. s. dn̄s p Esaiā. xlix. tēpe accepto siue placito exaudiui te. ꝛ in die salutis auxiliat9 sum tui. i. plene effectū mīe exhibui dimittendo pctā. Seqt Ecce nūc in lege grē siue nūc in q̄dragesima tp̄s acceptabile. ecce nūc dies salutis de quo dr̄ eccli.iiij. Fili ꝯserua tēp9 ꝛ declia a malo. Quā igit libēter aiuo nr̄ mouet ad labores ꝛ bona opa qū pmium ꝛ lucrū ex his ꝯsiderat: adeo vt nō sit in hoc seculo via ita aspera qn p simile ꝯsiderationez facilis efficiat. iux illud Origenis sup Gen̄. Spes futuroꝝ laborantib9 requiem parit. q̄re postq̄ i pcedētib9 visū est q oēs q necitate nō excusātur ad ieiuniū obligāt in hoc tpe deo accepto mētes torpidas ad hmoi bonū excitādo op9: seqt cōuenient̄er de fructificatione tractare ieiunij. De q̄ noue fructus ꝯsi9ānotando in isto sermone h ordine pcedem9 prīo de pmis trib9. scd̄o de alijs trib9. tertio de reliqs tribus.

Pars pria sermonis vbi agit de pmis tribus sacri ieiunij fructibus.

P Rimo in pria pte hui9 s̄mōis hēm9 declarare de trib9 pmis ieiunij fructib9. Et pmus dr̄ cōcupiscēcie refrenatio. Domat corp9 ꝛ eius imminuit illecebras: quāto eni magis corp9 douet. tāto magis aia attenuat: ꝛ eꝯrio: q2 medicine p contraria inate sunt. ficri. ij. ethi. ꝛ. xxvi. q. vij. c. affectū. de pe. di. ii. si qs semel. ꝛ s̄m Greg. ꝯria ꝯrijs curāt Et iō sicut p vitiū gule rō subdita fuit in Adā ipsi sensualitati: ita ecōuerso pp ieiuniū rō dn̄at pti inferiori ꝛ sensualitati vn̄ Basili9 ait. Sicut equs frena sūt ipo nenda: ita corpa nr̄a ieiunijs sūt refrenāda. Vigilijs stude copulare ieiunia. vt ita cūctis aie v̄tutibus florere possit: ꝛ caro tua subiecta sit aie. sicut ancilla famulat dn̄e sue. h ille. hinc ꝛ apl's pme ad chor. ait. Castigo corp9 meū ꝛc. De q̄ ait Hiero. ad rusticū. Vas electiōis in cui9 ore: Christus resonat. maccrat corp9 suū ꝛ subijcit seruituti: ꝛ tn̄ cernit nālez carnis ardorē sue repugnar̄ snīe: vt qd̄ nō vult agere cōpellat: ꝛ q̄si vim patiēs vociferat ꝛ dicit Miser ego hō qs me liberabit d̄ corpe mortis hui9. ꝛ tu te arbitraris absq3 lapsu ꝛ vulnere posse transire nisi oi custodia seruaueris cor tuū? Et ad furiā de viduitate seruanda: iterū ait apl's macerat corpus suū ꝛ aie subijcit ipcrio ne qd̄ alijs pcipit ipse nō seruet: ꝛ adolescētia feruēte cibis corpe de castitate secura est hec ille. Et merito p castigationē corp9 in seruitutē redigit: q2 cū corp9 in creatione factū fuerit aie seruū ex patrata culpa factū ē aie dn̄s ꝯri9. Ita vt dicat Hiero. ad Eustochiuz q3 diu h fragili corpusculo detinemur: q3diu hēm9 thesauꝝ istū in vasis fictilib9 ꝛ cōcupiscit spūo aduersus carnē ꝛ caro aduers9 spūm nulla est nobis certa victoria. h ille Sz per ieiuniū ꝛ pniam debitā. refrenat vt merito p abstinētiā gule aia corpi dominet: sicut p inobediētiā gule caro aie inobediēs facta ē ppterea Hest. xiiij. hūiliauit corp9 suū ieiunijs. Diuin istoꝝ cāpotissima est: q2 deficiēte cā deficit effect9. ii. phi. Et de pe. ꝛ re. c. cū infirmitas de appel. c. cū cessāte. de iureiu. ꝛ si Christus. de renūciatiō c. post trāslationē. lxi. di. §. his oib9. xix. q. ii. c. vl. xxxij. q. vij. c. cautū. ff. de postulan. l. i. §. sexū. ff. de dol. cū fili9. ff. solu. mat. l. i. C. d̄ nup. l. sancim9 C. de re. pmu. l. fi. Nā sine aia non pōt moueri corp9 s̄m phm. ij. de aia. nō sine sole radi9: n̄ sine mari fluui9: nō sine fōte riuul9: nec sine radice ramusculus: ergo sine gula rebelle nō ē corpus Et hoc ꝯ illos q dicūt nō posse abstinere qi bn̄ pūt cū animo ieiunij. Nam nō est ignis adeo magnus, qui lignis subtractis

nō deficiat:q2 ,pucr.xxvi.df.Cū defece rint ligna extinguet ignis.Si vo de im potētia te excusas audi Geñ.xxi.q2 di cit est.Ecce ancilla in manib⁹ tuis.Ait Amb:o in sermōe ð ieiunio.xxxv.di.c. sexta die.ait de Noe.q vbi mali ebrietas tis agnouit inuētū suū.i.carnē ꝫ glo. ad rem̄ eduā iperauit:supple p abstinen tiā.Ait tātū ē nob magis necessariū ie iunii ꝗnū potior est cāpria ꝗ remota. ff.de edi.ob.tur.ca.l.si ob turpē cāz.ff. rerū amotarū.l.si.mulier.ff. de excusa. tuto.l.ꝫ ꝛ mulieres.ꝫ. ignominia.ff. de excep.re.iudi.l.cū ð hoc.Cū igit caro sit nobis ꝓpinqssima ꝛ magis libidinis in cētiua:vehementi⁹ est p abstinētiā casti gāda.vt Hiero.ꝫ Iouinianuꝫ.ij.li.ait. Repugnāt carnē ꝛ ad libidinū incen tiua rapiētē inedia subiugam⁹.Elus car niū ꝛ pot⁹ vini vētrisꝗ saturitas semina riū libidinis ē.hec ille.Ait comic⁹ sine cerere ingt ꝛ libero friget ven⁹.Et epl̄a ad Saluinā ð Nebridio ꝛ viduitate ser nāda idē ait.sicut irasci hois est ꝛ irā nō pficere christiani:sic ois caro cōcupiscit qdē que carnis sunt ꝛ qbu sdā illecebris ad mortiferas aiam voluptatis trahit. Sed nr̄m est voluptatis ardorē maiorē Christi ardore restringere: ꝛ lasciuiens iumētū frenis inedie subiugare.hec ille O igitur sodomite furciferi.O adulteri O fornicatores porci viles Cur dicit̄ q caste viuere nō potestis: Accipite h re mediū.Affligite carnē vr̄am eū sciō ie iunio:ꝛ nūc videbitis sī caste ꝛ pudice sa cile viuetis.Ideo dicit Hiero.ad Furiā de viduitate seruanda Extīdās flāma de ficiētib⁹ nutrimētis paulatim emoritur Et epl̄a ad Demetriadē de virginitate seruāda omnia ista ꝯcludēs elegāter ait. Post cogitationū diligētissimā cautio nē ieiunioꝝ arma sumēda sūt ꝛ canēdū cū Dauid: Humiliaui i i eiunio aiaȝ meā ꝛ cinerē tāꝗ panē māducabā.ꝛ cū mi hi molesti cēnt induebar cilicio ꝛc.Et sic patet prim⁹ fruct⁹.¶ Secūd⁹ fruct⁹ dr̄ peccā ꝑ satisfactio.Cū eni aīa ieiunijs re formauerit corp⁹ satisfactionē de futuris culpis ꝯseq cōuenientissimū est: que per ieiuniū ꝯuenientissime fieri potest. Quia satisfactio est pctōꝝ excidere causas:vt ꝫ.dicti est:ꝫ ieiuniū satisfacit ꝑ futuris causas excidēdo ꝛ ꝑ peccatio debitū,sol uēdo.ꝛ ideo est vna ps ieiunij satisfactio nis instituta ꝑ satisfactiōe pctōꝝ de pe. di.vi.c.i.ꝛ ꝫ. Alex.vbi.ꝫ.ꝛ Tho.vbi.ꝫ. ar⁹.i.q.v.ꝛ Bonauē.in.iiij.di.xv. pte.ii. ar.ii.q.ij.hui⁹ ratio est: q2 oportet q sa tisfactio fiat p opera penalia.vt dictū est ꝫ.ꝫ ieiuniū ē penale ꝛ carnis afflictiuū ergo ꝛc.¶ Sed notādū ad maiorē de clarationē ꝫm Alex.q satisfacere dr̄ du pliciter.s.cōmuniter ꝛ ꝓprie. Proprie s.peccatoꝝ causas excidere p exercitium actuū ꝯtrarioꝝ:sic ieiuniū ē satisfacto riū ꝑ peccatis carnis:quia quodāmodo cōtrariat cōcupiscētie carnis: elemosy na vo cōcupiscētie oculoꝝ:oratio super bie vite. Cōmuniter satisfacere est penā debitā soluere ꝑ pctō.Et sic ieiuniū ꝗ̄l bet paro satisfactionis pōt cē satisfacto ria ꝑ quolibꝫ pctō:Et iō solet dici q ie iuniū est satisfactoriū ꝛ sanatiuū ꝓprie peccati carnis.Sed cōiter ꝛ extēsiue est satisfactoriū ꝑ oī peccato:ꝫ nō sanati uū.Exēpli gratia.Cū cui aliqs fuerit in firm⁹ ꝛ iā curat:adhuc est quasi tot⁹ cō bustus in corpe:vñ habet adhuc corp⁹ dispositū ꝛ pnū ad hoc q facile recidi uet:sicut qñ in aliquo loco fuit ignis ex tincta flāma. ꝛ remotis cinerib⁹ adhuc remanet locus calidus. Sicin ꝑposito est qñ aliqs fuit in pctō carnis postꝗ pe nituit ꝛ penis recessit:longa tn̄ ꝯsuetudi ne pcti facilis est ad recidiuū ideo sicut ille q euasit de acuta infirmitate indiget medicina siue aliq alteratiua ad amouē dā dispositionē ad egritudinē cōsimileꝫ p cōtraria illi dispositioni: sic ille indiget aliquo repmēte ipsū fomitē:ꝛ hoc ē ie iuniū.Idem est dicēdū de elemosyna ꝛ oratione respectu eoꝝ qb⁹ ꝓpriē opponun tur.¶ Insup notādū ē q triplex ē ieiu niū.s.iniunctū:indictū: ꝛ assūptū. Iniū ctū est satisfactoriū.ꝛ nō solū realiter. ꝫ etiā sacramentaliter.Aliter eccl̄ia decipe ret peni

ret penitêtes. Nã oîs faciês rê ea intêtiõne qua fieri ꝑcipit finem assequit' ꝓpter quê ꝑcipit: sed ieiunãs tali ieiunio iniũcto a sacerdote in cõfessione ⁊ hmõi: qꝛ ad hoc ꝓprie est iniũctuȝ sibi vt ꝑ illud satisfaciat de peccatis q̃ sacerdoti ê cõfessus: ergo tale ieiuniũ est maxie satisfactoriũ. Ieiuniũ aũt indictũ siue institutum ab eccl'ia est maxie satisfactoriũ: qa ad hoc institutũ ê vt primo curet' anima vt Greg. in collecta quadã ait: Cõcede vt hoc ieiuniũ solêne qḋ aiab⁹ corporibus/ qȝ curandis salubriter institutũ est deuoto seruitio celebrem⁹ ⁊c. Sicut enĩ ab ecclesia iniũcta elemosyna est satisfactoria ergo similiter ⁊ ieiuniũ ab ea institutum. Nec obstat illud qḋ dicũt qdã. s. ieiuniũȝ institutũ ab eccl'ia nõ est satisfactoriũ: qꝛ ad illud tenent' oẽs. Nã ad patiẽtiã in flagellis tenẽt' oẽs ꝓ loco ⁊ tpe: ⁊ tamê pa/tiẽdo volũtarie flagella: ⁊ in charitate satisfacit quis qñq3 vt dictũ ê supra: ergo ⁊ ieiuniũ lȝ ad illud teneamur oẽs: ⁊ licȝ inocẽs nõ teneat' satisfacere ꝓ delicto: tenet' tñ ad hoc ieiuniũ. qꝛ nõ tñ est institutũ ad satisfactionẽ: sed ẽt virtutũ custodiã ⁊ fomitis repressionẽ. Ieiuniũ etiã assũptũ ⁊ volũtariũ est satisfactoriũ realiter. ⁊ si nõ sacramẽtalr' ad min⁹ in casu. s. ꝑcedẽte cõtrariatione ⁊ cõfessiõe ⁊ nõ iniuncta satisfactiõe ex negligẽtia vl' incuria et indiscretiõe sacerdotis. Qḋ ꝓbatur sic. Nihil est satisfactoriũ nisi sit volũtariũ: sed tale ieiuniũ est hmõi: ergo cũ sit volũtariũ est in charitate exer/citatũ: est ⁊ afflictiuũ ⁊ intẽtiõe ordiata informatũ posito. s. ꝙ fiat intẽtiõe satisfaciendi deo ⁊ eccl'ie: nõ vr' ꝙ aliqd deficiat qḋ reqrat' ad satisfactionẽ. ergo ⁊c. Preterea magis est mereri vitã eternã q̃ pene dimissionẽ sȝ tale ieiuniũ in charitate factũ meret' vitã eternã. ergo cũ sit de gñe opis satisfactorij vr' ꝙ sit satisfa/ctoriũ. Preterea tale ieiuniũ ê merito/riũ vite eterne: sȝ vita eterna nõ ꝑt mereri nisi oĩ pena dimissa: ergo est meritoriũ dimissionis pene ⁊ satisfactoriũ. Sȝ querit' qḋ hoꝝ ieiunioꝝ sit magis satisfactoriũ. Et respõdet Alex. vbi. s. ꝙ inter ieiunia ꝑcepta magis est satisfactoriũ iniunctũ. p⁹ illud indictũ q̃ȝ volũtarie assũptũ. ¶ Ad quoꝝ euidentiã notãdũ ê ꝙ ad hoc ꝙ ieiuniũ sit satisfactoriũ cõplete ꝑter gen⁹ operis ⁊ informationẽ charitatis oportet ꝙ sit voluntariũ ⁊ efficax a virtute clauiũ in gnãli ⁊ speciali: ieiuniũ aũt iniũctũ hȝ primũ qꝛ ê volũtariũ hȝ similiter secũdũ qꝛ habẽtes primã siue ꝑcipuã virtutẽ clauiũ statuerũt vt sacerdotes pniam iniũgerẽt: habet etiaȝ tertium qꝛ habet efficaciã a v̉tute clauiũ in spãli Nã illi qui iniũgũt ieiunia in satisfactiõe virtute clauiũ hoc faciunt. Ex hoc pȝ ꝙ ieiuniũ iniũctũ ê magis satisfactoriũ. Ieiuniũ aũt indictuȝ est volũtarium. sȝ tñ habet efficaciã a virtute clauiũ in gene/rali. Ieiuniũ v̉o assumptũ tñ volũtari/um est. Ieiunemus ergo in satisfactio/nẽ peccatorum nostrorũ. qꝛ fm Leonẽ papaȝ. lxxvi. di. c. igit'. sic dicit'. Igitur p⁹ scẽ leticie dies quos i honorẽ dei a mortuis resurgẽtis ac deinde in celũ ascẽdentis exegim⁹: postq̃ȝ acceptũ spũs scẽi donũ salubriter ⁊ necessarie ꝯsuetudo ordinata est ieiunij: vt si qd forte inter ipsa festiuitatis gaudia negligens libertas ⁊ imoderata sñia ꝑsumpserit hoc religiose abstinẽtie censura castiget. hec ibi. Et Gre. omel'. x. super illud. Esaie. xlviij. Et oẽs debitores v̉ros repetitis sic ait. Ne q̃ȝ q debitorẽ suum hoc qḋ dȝ repetit aliqd iniustũ facit: sed dictũ est vt q sgs le in pnia maceret. et hoc ꝙ sibi iuste ꝯpe nt' interdicat: sic nobis afflictis penitẽ/tib⁹ a deo dimittit' qḋ iniuste egimus si ꝓ amore illius etiaȝ hoc qḋ nobis iuste cõpetit relaxem⁹. Et sic patet secundus fructus. ¶ Terti⁹ fructus dr' diuine ire placatio. Cũ. n. vt. dr' ad Gal'. v. Caro ꝯcupiscat aduersus spũm ꝑtulãn carne refrenata ne rebellet spũi: hũiliat' spũs ne recalcitret deo: ex q̃ benigne placat' de⁹ ne peccatori vel scelerato populo ꝑ iudicium aspere irascat' quod iouũ operat' ieiuniũ Et iõ tẽperauit dñs penaȝ Acab quaȝ sibi cõminat⁹ fuerat ꝑ ieiuniũ. iiij.

ꝶ.xxi. Patet hoc exēplo Niniuitaꝝ de
quo Jone.iij.dr. Factū est vbū dñi ad
Jonā.ij.dr. Surge ꝛ vade in Niniuē ci/
uitatē magnā: ꝛ ꝑdica in ea ꝑdicatōnē
quā ego loquar ad te. Et surrexit Jonas
ꝛ abijt in Niniuē iuxta verbū dñi: ꝛ Ni
niue erat ciuitas magna itinere dierū triū.
Et cepit Jonas introire in ciuitatē
itinere vni⁹ diei ꝛ exclamauit ꝛ dixit. Ad
huc.xl.dies ꝛ Niniue subuertet. Et cre/
diderūt viri niniuite in dño. ꝛ ꝑdicaue
rūt ieiuniū: ꝛ vestiti sunt saccis a maiore
vsqꝫ ad minorē. Et ꝑuenit verbuꝫ ad re
gē Niniue: ꝛ surrexit de solio suo ꝛ abie
cit vestimētū suū a se ꝛ indutus est sac/
co ꝛ sedit in cinere ꝛc. Nō āt quare pla
catus est. Cū vniuerse vie dñi sint mīa
ꝛ veritas si vnā manū ei⁹ fugis ꝛ alteri
te ꝓpinquas. si iustitie approximas mi
sericordiam fugio ꝛ ecōuerso. Igit cū ie
iuniū sit euasiuuꝫ ire dei ꝓpinquat mīe
eius. Unde Ambro. ait in qdā sermōe:
Nullū ē tā graue delictum qd nō absti
nētia purget. Tpe ergo tribulatiōis ꝛ fla
gelli recurrēdū est ad ieiuniū. Uñ Aug.
in epla dici sabbati ad cōsulanti ait Est
qdē hec opinio plurimoꝝ qꝫuis eā ꝑhibeāt
esse falsaꝫ plerīqꝫ romani: ꝙ apostolus
Petrus cuꝫ Symone mago die dñico
certaturus: ꝓpter ipsū magne tentatōis
ꝑiculū prima die cū eiusdē ecclia ieiuna
uit ꝛ secuto tā ꝓspero ꝛ glorioso triūpho
eūdē morē tenuerūt: eūqꝫ imitate sūt
nōnulle occidentis ecclesie. Et sic pꝫ ter
tius fructus ꝛ pars prima.

¶ Pars secūda huius sermōis in qua
ponunt tres alii sacri ieiunij fructus.

[S]Ecūdo in isto sermone ponunt
tres alij fructus ieiunij: quoꝛuꝫ
Prim⁹ dicit placabilis sacrifi/
catio. Per afflictiōꝫ eni ieiūij fit de ho
mine iusto sacrificiū deo vespertinū: ꝛ ma
tutinū. Uespertinū quoad corp⁹: matu/
tinū aūt quo ad spiritū: ꝛ de vtroqꝫ logt
ꝓpheta. Sacrificiū deo spiritus ꝯtribu
latus. i. simul cū corpore ꝑ ieiuniuꝫ tri/
bulat⁹. In hoc aūt sacrificio mactam⁹
ꝛ astrīgim⁹ mēbra nr̄a ꝛ diuio cultui mā
cipam⁹. ꝛ qsi i holocaustū carnē nostrā
offerim⁹ incēdio famis ꝛ inedie Ad h
qdē sacrificiū hortabat Paul⁹ ad Ro.
xij. cū dicebat. Obsecro vos per mīam
dei vt exibeatis corpora vr̄a hostiā viuē
tē sanctā deo placētē: rōnabile obsequiū
vestrū. Et sic habem⁹ primū fructū hu
ius secūde partis. ¶ Secūd⁹ fruct⁹ dr
mētis illuminatio: qꝛ ieiuniū intellectuꝫ
clarificat ꝛ illūinat. iuxta illud Esa. xxv.
Quē docebit dñs sciam ꝛ quē intelliget
faciet auditū: ablactatos a lacte: auulsos
ab vberib⁹. Duplex eni intelligētia ꝑ ieiu
niū acqrit pria i opandis. secunda i spe
culandis. In opandis qdē qꝛ vt legitur
Exo. xxiiij. Moysi post ieiuniū data est
lex. vnde Ambro. in. li. de ieiunio sic ait
Moyses. de ieiunio legē dedit ipsūqꝫ ie
iunantē nō voces magne nō fulgura nō
nubes vmbrosa: ꝛ fumigāns syna terruit.
Necqꝫ itroisset in nubē ꝛ vocē dei loquē
de medio ignis sine ꝑiculo audisset nisi
munit⁹ armis ieiunij: Quadraginta eni
dieb⁹ ieiunauit in mōte vt legē acciperet a
dño deo nr̄o. Et quidē i supiorib⁹ mont
lex dabat Moysi ieiunāti. In inferiori
bus vō populo manducāti ꝑuaricatiōe
sacrilega accēdebat epulantiū: quo spe/
ctaculo motus fregit tabulas Moyses
indignū iudicās vt ebrio populo lex da
ret hec ille. In speculādis etiā aquirit ꝑ
ieiuniū intelligētia. Nā ad ꝑspicuitateꝫ ꝛ
puritatē orōnis ꝛ ꝯtēplationis miro mō
disponit. Nā lectio ꝑdicatio ꝛ orō: ieiu/
no stomacho meli⁹ capiunt ꝛ exercētur
Uñ Hiero. li. ij. ꝯ Jouinianū ait. Dani/
el atqꝫ tres pueri reuelationē somnioꝝ
ieiunio reuelāt: pastiqꝫ leguminib⁹ pul/
chriores ꝛ prudētiores inueniūt. Anna
ꝓphetizare meruit: qꝛ ieiunijs deo vaca
bat. iō Isi. li. ij. de sūmo bono ait. per ie/
iuniū occulta mysterioꝝ celestiū reuelāt
Nā ꝛ phi vt culmē scie attingerēt abstie
bant. Hinc de scō dñico dr ꝙ vt studio
ꝓficeret abstinuit ꝑ decēniū a vino. Jō
Hiero. ait. Nihil sic intelligentiā obruit
vt cōmessatio ꝛ ebrietas ꝛ alibi. Uenter
piguis nō gignit tenuē sensū. Patet hoc
exemplo

exēplo Jo. euāgeliste cui ieiunāti in insula pathmos reuelato apocalypsis facta ē De q̄ Hiero. ait ad Paulinū. Apocaly. x. Tot habet sacra quot v̄ba. Apli q̄z ieiunātes ꝛ orātes in liguis igneis spūz sanctuz acceperūt. Act. ij. Gloriosus q̄z Frāciscus. xl. dieb⁹ in solitudine mōtis orās ieiunauit in pane ꝛ aq̄ ꝛ ibi sicut accepit ex ore dei vt ipse postea asseruit sacratissimā regulam scribi fecit. Et sic p3 secūdus fructus. Tertius fruct⁹ dr̄ aie cibatio siue delectatio. Cum enim mēs fuerit illuminata ex cognito bono faciliter delectatur: ꝛ ex hoc ieiunio diuine dulcedinis spūali delectatione inebriat. Vñ Job. xxxviij. scriptū ē: pparat coruo escaz: q̄n pupilli ei⁹ clamāt ad dn̄m. Super q̄ ait Gre. ꝙ parētes coruoꝝ ꝯtēnūt pascere eos donec nigrescāt: sed vidēs dn̄s clamorē de rore celi pascit eos. Similr̄ aūt deus eos pascit q̄s mund⁹ abijcit q ad dn̄m clamāt ꝛ ꝑꝑ eū ieiunāt: teste v̄gie gl̄iosa q̄ Luc. i. ait. Esurientes impleuit bōis. s. spūalib⁹ delectationib⁹: ꝛ diuites dimisit inanes. In psal. q̄z dr̄ ꝙ de⁹ dat escā pupillis coruoꝝ inuocātib⁹ eū. Ini⁹ hui⁹ signū Math. iiij. dr̄. Cū ieiunasset Jesus ecce angeli accesserūt ꝛ ministrabant ei: ꝛ act. xi. Cornelio ieiunāti nō tm̄ spūalem cibū subministrabat de⁹ ob meritū ieiunādi s3 ēt corporalē: vt patet de Paulo primo heremita qui ieiuniū ꝓlongabat q̄usq3 medietas panis mitteretur a dn̄o: sed in aduētu Anthonij integer delatus est Danielē q̄z ꝑ Abachub dn̄o pauit. Dan. xiiij. Et etiā3 egyptiacā3 q̄ stetit in deserto. xlvij. annis cū panib⁹ tribus. Et sic p3 tertius fructus.

¶ Pars tertia vbi ponūt tres alij fructus ieiunij. s. sanatio: fortificatio: ꝛ glorificatio.

Tertio ponūt tres alij fructus ieiunij quoꝝ. Prim⁹ dr̄ corporis sanatio. Juste nanq3 sequit̄ sanitas ieiunāti. sic. n. electuarij ꝛ ꝯfortatiui cibi ad valitudinē ꝑducūt ꝯ̄ dulces: sic spūales delectatiōes ꝛ ꝯfectōes aliqb⁹ tm̄ a mente redūdāt in carnē ꝙ ex delectatione sanatiua spūs redūdat in eis sanitas carnis. Preterea frequēti⁹ copr⁹ humanū ex sup̄fluitate magis q̄ȝ ex parcitate cibi egritudines mortales incurrit: Vñ eccli. xxxi. ꝑpter crapulā multi perierūt q aūt abstinens ē adijciet vitā. Et Sen. Voluptatibus maior pars corpoꝝ perijt: ꝛ iō Galien⁹ ait: Abstinētia ē summa medicina ꝑpter qd̄ didym⁹ ad Alex. sic ingt. Gen⁹ bragmanoꝝ pura ꝛ simplici vita nullis reruz capit̄ illecebris: nihil appetit ampli⁹ q̄ȝ rō nāe flagitat. facit̄ nobis alimonia nunq̄ȝ luxurie sagacitas ꝑ oia alimēta perquirit: s3 quā tellus ferro inuiolata ꝑducit̄ mensam epulis oneram⁹ inocuis. Hinc est ꝙ nulla gnā morboꝝ ꝛ noia numeram⁹. s3 diuturna salute ꝑfruimur. Medicie remediū nob ꝑsimonia ē: q̄ non solū illapsos possit curare dolores s3 etiā ꝓcurare ne veniant. hec ibi Abstinētia ergo ꝯplectāda est: qr Hiero. lib. ij. ꝯ̄ Jouinianū ait. Ex vilissimis cibis vitanda satietas ē: nihil eni ita obruit aiuz vt plen⁹ venter ꝛ estuās huc illucq3 se ꝯ̄tens: ꝛ in ructus: vel increpitus vētoꝝ efflatiōe respirās et alibi idē ait: sup̄fluitas cibi generat morbos varios ꝛ mortiferos: moderata ꝯ̄o refectio sanat egritudinē: ꝓcurat sanitatē ꝛ hilaritatē. Exēplū habet̄ de prelato q nō poterat curari medicinis: sed monach⁹ factus ꝑꝑ ieiuniū ꝛ abstinētiā curat⁹: q ad ip̄s cū visitaret̄ a supiori dū comederet fabas: interrogat⁹ quō san⁹ fact⁹ esset. R̄. pane ꝛ fab. Ex his patet ꝙ abstinentia ꝓlongat vitā. hinc dr̄ in hystoria Alexādri ꝙ ipse venit ad patriā: vbi qr hoīes parcebant cibis ꝛ parce viuebāt longeue vite erāt sup̄ terrā. Et iō ꝯfortēt̄ egroti vt ieiunēt vt corpore sani fiant. vñ Hiero. de ꝯse. di. v. c. ne tales ait. Morbi saturitate nimia ꝯcitant̄: multiq3 impatientia gule vomitu remediāt̄: ꝛ qd̄ turpiter ingesserūt turpi⁹ egerūt: ꝛ ibidē in. c. legimus. ꝛ ē. ij. li. ꝯ̄ Jouinianuz. Legim⁹ q̄sdā morbo articulari ꝛ podagre humoribus laborantes ꝓscriptiōe bonoꝝ ad simplicē mēsā ꝛ paupes cibos redactos

ꝯualuiſſe. Caruerūt eni ſollicitudine di-
ſpenſande do:nꝰ: ⁊ epulaꝝ largitate: q̄ ⁊
corpora frangunt ⁊ animaȝ. Irridet ho
ratiꝰ appetitū ciboꝝ q̄ ꝯſūpti reliquāt pe
nitētiā. Hec ille. ¶ Scḋs fructꝰ dicit̄ for
tificatio q̄ bū ſeqt̄ ad ꝑcedētia cū ſanitas
ī fortitudine ꝯualeſcat. Facit.n. ieiunium
ad labores ꝓmptū: ad pacientiā firmuȝ
ad ꝯſtātiā ſolidū: ad oēmqꝫ fortitudinē
ꝑpatū: iō di. xxxv.c. ſexto die dr̄ q̄ ē co-
gnitio infirmitatꝫ in cibo ſirmitatis virtꝰ
in ieiunio. Et ad Chor. xij. Cū infirmor
tūc fortior ſum. Hinc iudicū. xiij.c. In-
dixit āgelus Manue ⁊ vxori ſue: vt eiꝰ
filiū. Sanſonē fortiſſimū abſtinere face
rent. Ob hanc cāȝ de pplo iſrl̄ in caſtris
nullꝰ comedit niſi Ionathas ꝯ̄ ꝑceptuȝ
Saul. ꝑmi. re. xiiij. Iudith. q2 ī oībꝰ die
bꝰ vite ſue ieiunauit: vt ibidē. viij.c. holo
fernē vič. Filij iſrl̄ bis debellati a filijs be
niamin q2 ieiunauerūt victoriā habuert
Iudic. xx. Philiſtei debellauerūt iſrl̄ ⁊
archā recepiūt. ꝑmi i. Re. iiij. pꝰ ieiuniū āt
hūerūt victoriā ꝑmi Reg. vij. Xp̄s vicit
diabolum in ieiunio. Mat. iiij. Et ſic pȝ
ſcḋus fructus. ¶ Tertiꝰ fructꝰ dr̄ corpo-
ris ⁊ aie glificatio q̄ bū ad oīa ꝑcedētia
ſequit̄: ſicut cantat eccl̄ia. Paradiſi por
tas apuit nobis ieiunij tēpus. Et. iiij. Re.
ij. Helyas poſt ieiuniū raptus eſt in celū
Et merito q2 ſicut gula celū nobis clau-
ſit: ſic ieiūiū illō nobis apuit. vñ Aug.
ſmōe. iij. de ieiunio q̄dragesime ſic dič
Videte qd̄ ſit inter ieiuniū ⁊ ſaturitatē:
inter ventrē vacuū ⁊ pulmones epulis
eſtuantes. Moyſes qui ieiunauit dñm
vidit populus q̄ comedit ⁊ bibit fabrica
tus ē idola. Quid de moyſe loquar ⁊ iſra
elytica multitudie? Ipſe ꝑnceps generis
noſtri. Adā q̄diu nō comedit in para-
diſo fuit: ſtatim vt comedit de paradiſo
eiectus ē. Qui in paradiſo ꝟgo fuerat de
paradiſo eiectꝰ cognouit vxorē ſuā Sem
per enim ſaturitati ꝯiūcta eſt luxuria: vi
cina ſunt ſibi venter ⁊ genitalia. ꝑ mem
broꝝ ordine ordo vitioꝝ. elicitur. Eiecit
nos de paradiſo cibus: reducat eſuries
hec ille. In huius myſterijs poſt ieiuniū

q̄dragesime. ſtatꝫ reſurrectionis glīa ce
lebratur. Vnde. i. Cor. ix.c. ait apl̄s. Ois
q̄ in agōe ꝯtēdit ab omnibus ſe abſtinet
illi q̄dē vt corruptibilē coronā accipiant
nos aūt incorruptā. Pro oībꝰ igit̄ ſupra
dictis audi Augu. in quodā ſermone de
amore ⁊ ieiunio. Ieiuniū mentē purgat
ſenſum ſubleuat: carnem ſpūi ſubijcit
cor cōtritū ⁊ humiliatū facit qḋ deꝰ non
ſpernit: cōcupiſcētie nebulas diſpergit
libidinū ardoreȝ extinguit: caſtitatꝫ lumē
accēdit: ⁊ infra ieiuniū ꝟ boſitatē n̄ amat
diuitias ſuperfluitatē reputat. ſupbiā ſp-
nit: hūilitatē cōmēdat ⁊ ꝑſtat hoī ſe ipȝ
itelligere eē fragilē ⁊ ꝺbilē: hec ibi. Quis
igitur nō exēptꝰ nō diſponet maxime in
q̄dragesima ieiunare viſa illiꝰ diffinitōe
⁊ excellētia ⁊ dignificatione qualificatio
ne: ⁊ inſtitutione: ac diligenter penſata
illius obligatione ⁊ fructificatōe: quam
intelligere: q̄rere ⁊ ꝯſeq̄ nob̄ ꝯcedat ſa-
cri ieiunij iſtitutor ⁊ ꝑmiator dñs noſter
Ieſus xp̄s q̄ cū pr̄e ⁊ ſpū ſācto viuit ⁊ re
gnat in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

¶ Dñica eadē iſra diem ꝺ tētatiōe. xp̄i
⁊ expoſitione euangelij. Sermo. xlii. ſ.

Ductus eſt Ieſus ī deſtū a ſpū vt
tētaret̄ a diabolo: ⁊ cuȝ
ieiunaſſȝ q̄draginta die
bꝰ ⁊ q̄dragita noctibꝰ.
poſtea eſuriit. Math.
iiij.c. Primꝰ hō ſr̄es chariſſimi ꝑ pctm̄
duplex dānū incurrit. ſ. mortē ⁊ i nālibꝰ
ꝺbilitatē: Incurrit aūt nō ſolū mortem
corpalē: ſȝ ⁊ ſpūalē. Corporalē q̄dē: q2 ſi
nō peccaſſȝ moriꝰ nō fuiſſȝ: mors. n. ē
pena pcti: fuiſſȝ aūt trāſlatus in aīa ⁊ cor
pore de paradiſo terreſti ad celeſtē para
diſū. Spūalē ꝟo mortē incurrit ꝑ cl̄paȝ
amittēdo grām q̄ ē aie vita: ſicut aīa eſt
vita corporis. Incurrit aūt hō debilitatē
in viribꝰ nālibꝰ. Nā in ſtatu inocētie oēs
vires inferiores erāt ordinate ⁊ ſubiecte
rōni. Nūc aūt rōni ꝯ̄dicit ſēſualitas eā-
qꝫ pleruqꝫ captiuat: iux̄ illō apl̄i ad Ro.
vij. Video aliā le. ī mē. m. re. le. mēꝫ mee

Chriſtus

Christus autē humani generis redēptor venit vt auferendo morte vitā nob tribueret grãz cōferendo: ⁊ vt debilitatē auferēdo nos fortificaret vigorēq cōferret. Quod ⁊ fecit nō solū mortē sustinēdo: iuxᵃ illud ad Ro. vi. Recōciliati sum⁹ deo p mortē filij eius sed ēt nobis exēplū vite dādo vt euidenter pz in euangelio occurrenti. Ubi Augu. ait. Xp̄s tētandū se pbuit: vt ad supandū tētationem diaboli supator eēt nō solū p adiutoriū: sed ēt p exēplū: Duct⁹ est igit a spū ⁊c. Ad quoꝝ v̄boꝝ ⁊ toti⁹ euāgelij declarationē tres cōsiderationes in pn̄ti faciem⁹ s̄mone. Pria dicetur vite solitarie cōsultatio ibi: duct⁹ est Jesus in desertū a. s. Secūda custoditionis Christi declaratio ibi: vt tentaret a diabolo. Tertia tētationis ei⁹ occasio ibi: tunc accedēs tentator.

¶ Pars pria hui⁹ s̄mōis i q̄ d̄claratur illud v̄bū euangelij. s. ductus est Jesus i desertum a spiritu.

P Rio i isto s̄mone declarat illō v̄bū euāgelij. s. duct⁹ ē Jesus in desertū a spū. Nā Mar. i. dr̄. ⁊ statim spūs expulit eū i desertū. Luc. aūt. iiij. dr̄. Agebat aūt a spū pp qd̄ s̄z quosdā signat triplex motiuū ad bonū. s. Rō q̄ psuadēdo ducit siue dirigit: ⁊ timor q quasi violenter ipellit: ⁊ amor seu dulcor q mēt: interi⁹ agit. Uel pōt magis s̄z lrāz dici: q p hoc significat: q xp̄s mot⁹ est a spū libere nō coacte. Et iō dicit duct⁹. Motus ē etiā vehēmēter ⁊ feruētissime ⁊ iō dr̄ expulsus. Mot⁹ ē vtiq assidue intrinsece simul ⁊ extrinsece: ⁊ iō dr̄ agitatus a spū in deserto. ¶ Qō si q̄rat a q̄ spū duct⁹ ē. R. s̄z Alex. de ales sup Luc. ⁊ s̄z Nicholaū de li. ⁊ Pe. de lo. sup Mathe. ⁊ oēs expositores q planū z ē q ductus ē a spū scō: q2 agere bōitatis ē. Juxta illō ad Ro. viij. Quicūq spū dei agunt hi filij dei sūt. Hinc dicit Greg. Cōuēienter accipit vt a spū scō ductus credat vt illuc eū suus spūs duceret vbi ad tētādū malign⁹ spūs inueniret. Qō pz eē verum tum q2 hic expsse distinguit spūs ductor Christi a diabolo tētāte: tū q2 cō ueniēs est deo spū eū loq de q̄ immediate p̄misserat. s. q vidit dei spm̄ descēdētē ⁊ venientem sup se. Tum q2 vt Lucas ait. Jesus plen⁹ spū scō agebat a spū. i. eodē i deserto. Blasphemū. n. eēt q alter spūs Christū duceret aut expelleret siue ageret in desertū ad opa virtutis. Ductus ē igitur Jesus a spiritu in desertuz quod erat s̄z glos. inter hierl'm ⁊ hiericho vbi morabantur latrones inter quos ille homo q descendebat ab hierl'm in hiericho dicit incidisse: quod ⁊ vocatur quarentena a ieiunio. Christi. quod ⁊ pphatum fuit p Dauid di. Ecce elongaui fugiens ⁊ mansi in solitudine quod etiam per eundem Dauid fuit figuratū. i. Reg. xxiij. de quo dr̄. Morabatur in deserto: mansitq in monte solitudinis. ¶ S3 occasiōe hui⁹ mouet vnū dubiuz: an sit meli⁹ viuere ⁊ pniam agere in solitudine q̄z in ciuitate siue cōgregatione. Naz videt ex hoc loco ⁊ etiam Joannis exēplo qui antra deserti petijt sub teneris annis q melius sit viuere in solitudine. Contrarium aūt vr̄ quia illud qd̄ ē cō naturam hominis est summe fugiendū: s3 hō est animal sotiale: vt dicit ph̄s in. i. poli. ergo ⁊c. R. ad hāc questionem s̄m Pe. Jo. q status aliquando dicitur perfectior: qui est aptior ad perficiendum eum: q2 sumit illuz eo modo quo medicus dicitur pfectior qui est efficacior ad introducendum sanitatem perfectam. Aliquñ v̄o status dr̄ perfectior: q2 ē aptior ad pficiēdū alios p eū q assūptus ē ad ipm: sic medic⁹ tāto ē pfectior q̄ato expeditior: ⁊ potētior ad curandum infirmos ⁊ ad regenduz sanos Tertio dicitur perfectior: q2 est aptior ad exercenduz pfectissimā virtutē perfectorum qui in ip'o existunt: vt cythara tāto ē pfectior quāto ē aptior: vt per eā ⁊ in ea possit fieri cytharizatio melior. Primo mō status regularis cōgregationis sācte ⁊ ordinate viuentis ē simpliciter pfectior seu ad pficiēdū nondū perfectuz aptior q̄z ē vita solitaria: Et hoc dico de cōi cursu ⁊ lege hominuz: quia ex singulari grã spūs sācti: ⁊ ex aliqua spāli cōditōne pso

cinium. dicas sm Nico. de lira. ꝛ Bon. Pe. Jo. Alex. de alës. ꝙ illud exerciciũ solũ fuit extrinsecꝰ ꝛ nõ intrinsecꝰ. aut s. Greg. ꝙ sola suggestiõe tẽtatꝰ fuit: q̄ mentẽ eiꝰ pcti delectatio nõ momordit de quo ait apl's Hebre. iiij. Nõ hẽmꝰ põtificẽ q nõ possit cõpati ĩfirmitatibꝰ nr̃is tẽtatũ p oĩa p silitudine absq; pctõ. non fuit igit tẽtatꝰ ad eiꝰ pbatiõnẽ. sz potiꝰ ad nr̃am instructionẽ ꝛ aduersarij ꝯfutatiõnẽ: ex q̄ Christi dignitas nõ minuebat sz mãifestabat. dz ergo vt tẽtaret a diabolo i. vt occasionẽ tẽtandi daret sibi: ac p cõseq̄ns ꝛ occasionẽ triũphandi de eo ad nr̃am informationẽ assumeret. Et sic pz pars secũda.

Pars tertia huiꝰ ſmonis in q̃ ponit tentationis xp̄i occasio.

Tertio in isto sermone ex p̄cedẽtibꝰ apte cognoscit ꝙ Christꝰ fuit tẽtatꝰ ad instructionẽ nostraz.

Sz orit dubiũ ad huiꝰ euidentiã: q̄re voluit diabolꝰ tẽtare xp̄m. R̃. ſm Nic. d̃ lira ꝛ Petrũ ioãnẽ. ꝙ diabolꝰ sciebat p pphetias xp̄z eẽ venturũ: iux̄ illõ Esa. ix. Paruulus natꝰ ẽ nobis ꝛc. Silr̃ tp̄s natiuitatis Christi eẽ ꝯpletũ: tũ pp hebdomadas Daniel' in qbꝰ erat determinate p̄fixus aduẽtꝰ suiꝰ terminꝰ: tũ pp trãslationem regni' put' predictũ fuerat p iacob p̄triarchã gen. xlix. c. Nõ auferet sceptrũ de iuda. sz nesciebat certitudialr̃ ꝙ xp̄s naçarenꝰ eẽt ip̄e Christꝰ de q̃ fuerãt talia dicta: verũtñ pp eminẽtiã sciarꝰ eiꝰ ꝛ pp cõplectionẽ tp̄is respcũ eiꝰ aduẽtꝰ hẽbat quãdã cõiecturã ꝙ ip̄e vere eẽt Christꝰ ꝛ iõ de hoc voluit expiri p tẽtatiõnẽ: q̄ tentare ẽ expientiã facere de aliq̃ ignoto sciendebat ẽt p hãc tẽtatiõnẽ inducere eũ in pctm̃ si inuẽiret purꝰ hõ: sz neutrũ obtinuit vt patebit. Nõ si dicat quõ diabolus potuerit ignorare aut dubitare ꝙ Christꝰ nõ eẽt deus aut saltẽ hõ ĩpeccabilis qr cũ sit intellectꝰ sepatꝰ hñs intelligẽtiã p̄spicacissimã vz ꝙ ip̄e videret subaz aie Christi: ꝛ ꝙ nõ sustẽtificabat ĩ seip̄a ac p ꝯsequẽs sz p̄sonã dei nõ videret: poterat necessario cõcludere ꝙ nõ sustẽtificabat nisi ĩ p̄sona dei. Ad hoc dicẽduz ꝙ bñ põt aliq̃ mõ videri suba aie ꝛ carnis: ꝛ tñ nõ videbũt oĩa interiora eorũ nec oẽs modi exñtie sue. Dicit ergo ĩ euãgelio: cũ ieiunasset. xl. diebꝰ ꝛ. xl. noctibꝰ vt carnẽ p nobis inocẽtẽ maceraret ꝛ exẽplũ fidelibꝰ daret: ꝛ p hoc ꝛ pꝰ baptismũ talia egit nobis ośndit ꝙ q inchoat nouã vitã dz seip̄m deo offerre p ieiunii ꝛ orõnẽ. Vñ Augu. Jeiunauit xp̄s aũ mortẽ carnis q̃si clamat: abstinete vos a desiderijs carnis: dũ in agone estis. Comedit pꝰ resurrectionẽ Jo. xxi. q̃si dicat: dũ hẽtis corpꝰ mortale spe imortalitatis iam pascimini qr dũ viã dũi carpimꝰ ꝛ a vanitate seculi ieiunare ꝛ refici debemꝰ futura pmissiõe. Jeiunauit aũt. xl. diebꝰ. ꝛ nõ vltra: vt vtꝰ diuinitatis celaret diabolo quia Moyses Exo. xxiiij. ꝛ Helyas iij. Re. xix. tali modo ieiunauerãt: ꝛ postea esurijt: ꝛ accedẽs tẽtator dixit ei tẽtando cũ tẽtatiõe carnali: si filiꝰ dei es dic vt lapis. pa. fi. Luce. iiij. dr̃ Dic lapidi huic ꝛc. qd idẽ est qr singulare includit ĩ plurali sicut accipit. Exo. viij. Venit musca grauissima in domo Pharaõis. i. multitudo muscarũ q talerñsũ dedit: qr nec diuinitatẽ eiꝰ poterat ppẽdere: nec ip̄z ad gl̃iaz ĩducere dicẽs. Scriptũ ẽ Deut. viij. Nõ in solo pane viuit hõ. s. corpali: sz in oĩni v̄bo qd pcedit de ore dei: qd v̄ificat nõ solũ de vita sp̄ũali sz ẽt corpali: sicut patz de Moyse q ieiunauit. xl. diebꝰ. ꝛ. xl. noctibꝰ. v̄bo dei sp̄ũalr̃ ꝛ corpalr̃ sustẽtatꝰ In q̃ rñsione docemur maxie quõ tẽtatiões carnales debellare debeamꝰ. s. meditãdo scripturã sacrã ꝛ v̄ba dei diuinitꝰ reuelata. Juxta illõ Hiero. Ama sciam scripturaꝵ ꝛ vitia carnis nõ amabis: qd clarius patebit in sequẽti sermonario de pctis de remediatiõe pcti gule. Qd ẽt cõfirmat Sapie. xviij. vbi dr̃. Quia nõ necessitas fructꝰ pascũt hoies: sz ſmo tuus hos q i te crediderũt ꝯſuat. Vñ ꝛ apl's Hebre. iiij. Viuus ẽ ſmo dei: ꝛ efficax: ꝛ dñs nr̃ Jo. vi. dicit. Verba q̃ ego locutus sũ vobis: sp̄ũs ꝛ vita sunt. Vñ Pe. dicebat. Dñe ad quez ibimus: v̄ba vite

eterne

eterne hereditatis. Et propheta rogabat dominum dicens. Vivifica me secundum verbum tuum. Et sic patet prima tentatio. ¶ Secundo tentavit eum de superbia ad eundem finem sicut prius. Unde sequitur. Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam civitatem .i. in Hierusalem que dicebatur sancta quia divino cultui dedicata sive deputata propter templum quod erat ibi: et statuit eum supra pinnaculum. Istud pinnaculum erat templi tectum quod erat desuper planum: sicut fiebant tunc domus palestinorum. Erat enim intentio demonis illuc eum portantis ut a populo civitatis ipse Jesus: quasi volare videretur: et sic in vanam gloriam caderet sed divina virtute fecit quod eum nullus vidit: quia in potestate eius erat videri et non videri. Et dixit ei. Si filius dei es mitte te deorsum etc. quasi dicat. hoc potes virtute propria sine periculo. Qui respondit ei per scripturam eius tentationem evacuantem .s. Non tentabis dominum deum tuum. Deutrono. vi. Tentare enim deum: est querere experientiam de dei virtute absque inevitabili necessitate: et hoc est peccatum ubi docet nos fugere tentationem superbie et vane glorie: quia nullus debet virtutem suam ex vana gloria ostentare nec de suis viribus presumere quasi amplius non possit peccare. Et sic patet secunda tentatio. ¶ Tertio tentavit eum de avaritia. unde sequitur. Iterum assumpsit eum in montem excelsum. Quis autem fuit mons iste non nominatur: nec multum refert ad propositum: et ostendit ei omnia regna mundi: quod non est sic intelligendum: quia ex illo loco possent omnia regna et omnes civitates determinate videri: sed ostendendo secundum Jo. chri. diversas partes orbis dixit ei. Tale regnum est in tali situ: et tale ibi etc. Hec omnia tibi dabo: si cadens adoraveris me. Unde sequitur. Vade sathana. Hic increpavit eum et non supra: ad ostendendum quod proprias debet homo iniurias portare: sed dei iniuriam nullo modo debet tollerare. Unde Jo. Chriso. Discamus exemplo Christi iniurias nobis illatas pati: illatas autem christo nec usque ad auditum sufferre: quod maxime fit quando cultus debitus deo impenditur diabolo: quod ipse facere suggerebat Et ideo hanc veritatem per scripturam confirmat, dicens illud Deutro. vi. Dominum deum tuum adorabis et illi soli servies. ubi docemur quod non debemus relinquere deum et adherere diabolo per avaricie cupiditatem: que est idolorum servitus. Col. iij. Sed adoremus dominum et pro bonis eternis illi serviamus: et tunc diabolus recedet a nobis sicut recessit a christo: iuxta illud Jac. iiij. Resistite diabolo et fugiet a vobis consequentes gratiam in presenti gloriam autem in futuro. Amen.

¶ Prima dominica in quadragesima de diffinitione et diversificatione elemosyne et evangelij hodierni expositione.

Sermo xxxiiij.

Esurivi et non dedistis mihi manducare. Scribuntur hec verba Math. xxv. et in evangelio presentis diei postque in superioribus de prima parte satisfactionis penitentie .s. ieiunio sufficienter tractatum est: iure convenit ut de alia ipsius satisfactionis parte tractemus. videlicet de elemosyna quam ut de ieiunio dictum est .s. tripliciter considerare possumus .i. communissime quia sic dicitur omne opus misericordie impensum sive proximo sive sibi ipsi: secundum quod dicit Augu. quod elemosyna hominis incipere debet a seipso: secundum illud Ecclesiasti. xxx. Miserere anime tue: deo placens. Communiter vero omne opus pietatis impensum proximis sive corporale sive spirituale et sic dicitur elemosyna pars satisfactionis. Proprie autem dicitur elemosyna opus pietatis impensum proximo ad relevandam indigentiam corporalem. Sicut igitur habemus bona corporis de quibus satisfacimus per ieiunium ita habemus bona fortune: de quibus satisfacere debemus per elemosynam. Et sicut ieiunium est contra concupiscentiam carnis: ita elemosyna contra concupiscentiam oculorum. Et sicut ieiunium ordinat nos metipsos ad nos: ita elemosyna ordinat nos ad proximum ne in finali iudicio ab eterno iudice nobis dicatur

tur verba proposita.s.Esuriui τ nõ dedi
stis mihi manducare τc.De elemosyna
ergo tractantes tres faciem⁹ considera/
tiones.Prima dicet elemosyne diffini
tio.Secũda dicet elemosyne diuersifica
tio.Tertia dicetur lectionis euangelice
appropriatio.

Pars prima huius sermõis in qua
declaratur elemosyne diffinitio.

Rimo in isto sermone aduertẽ/
dũ q elemosyna sic diffinit a sa
cris theologis.Elemosyna ẽ op⁹
siue largitio rei necessarie facta indigẽti
pp deũ τ ex cõpassione.Quã diffinitio/
nẽ bene dclarat Alex.de ales i.iiij.pte sũ
me sue.q.ij.di.q hec diffinitio facta ẽ ad
indicandu3 qd sit elemosyna s3 eẽ suu3
potissimũ:q2 sm q ↄsiderat s3 eẽ ei⁹ po
tissimũ:reqrunt ↄditiões ptacte.Ad ei
ius euidẽtiam aduertẽdũ ẽ q qttuor cãe
elemosyne pñt assignari.Prima dr effi
ciens τ hoc duplr.s.opatiue respectu cu
ius dicit opus siue largitio.Et inductiue
cũ dicit ex cõpassione.Nã τ si mentalis
deuotio ad reuelãdã miseriã alicui⁹ dco
erecta elemosyna dicat extendendo no
mẽ elemosyne,put dicit motũ interiore3
τ actum exteriorẽ:vnde τ volũtas bñ fa
ciendi dr opus:iuxta gl.sup illõ.Qui se
minat in lachrymis.dicit magna volun
tas multũ dedit multũ seminauit.In dif
finitione tñ sumit opus,ppie sm q dicĩ
motũ exteriorẽ.Secũda cã dr mãlis:τ
hec etiã est duplex.s.ex q̃ cũ dr rei neces
sarie pp cõditionẽ supadditã:pp qõ insi
nuat cã3 formalẽ q̃ ẽ tertia.Et ẽ cã mãlis
circa quã cũ dr:indigenti.Quarta cã dr
finalis q̃ insinuat cũ dr:pp deu3.Et sic
patet q hec diffinitio est bene signata.
Nõ,si dicat q ñ vi bñ dici ex ↄpassio
ne.q2.ij.Chor.ix.Hilarẽ.n.datorẽ dili/
git deus.Ergo ex hilaritate nõ ex ↄpassio
ne fieri d3.q2 ↄpassio iportat tristitiã.Vñ
ibidẽ.Nõ ex tristitia:ergo τc.Ad h rñ/
det q ↄpassio exigit ad h q op⁹ elemo/
syne sit,ppie elemosyna.Vñ Aug.li.ix.
de ciui.dei.c.ix.dicit.Quid ẽ aũt nĩa nisi
aliene miserie q̃dã in nro corde ↄpassio
Qñ ergo dr q hilarẽ datorẽ diligit de⁹:
põt dici q i ope elemosyne põt eẽ vtru
q3.s.hilaritas gaudij:τ cõpassio doloris
hilaritas respectu bñficij releuãti: dolor
respectu miserie releuãde.Vñ no.q ele
mosyna dr ab elys qd ẽ misereri τ moy
sis qd ẽ aq̃.vñ elemosyna q̃si aq̃ misera
tionũ.Itẽ aliter pt dici elemosyna ab ely
de⁹ τ sina mãdatũ:vñ elemosyna q̃si ac
tus diuini mãdati.Itẽ elemosyna dr ab
ely.deus τ moysis aq̃:q̃si aq̃ dei siue di
uina.Ex qb⁹ ethimologijs p3 q elemo
syna ẽ opus mĩe pietate deductu3 i esse
τ diuino mandato aptũ ad extinguendã
peccata.Pria ps hẽt ex prima ethimo
logia:p aquã.n.in scriptura pietas signi
ficat.Hiere.iiij.Quis dabit capiti meo
aquã τ oculis meis fontẽ lachrymarum
τc.Secũda ps hẽt ex secũda ethi.quia
dñs mandauit elemosynã fieri:vt.j.pa/
tebit.Tertia silr hẽtur ex tertia ethi.quia
elemosyna ẽ aq̃ diuina.i.diuine ṽtuti ad
extinguẽdũ pctã.Sicut.n.aq̃ mãlis est
ad extiguẽdũ ignẽ mãlẽ apta:ita elemo
syna ṽtute diuina ẽ ad extiguẽdũ pecca
ta.Vñ i ecclia͠sti.dr Ignẽ ardẽtẽ extiguit
aqua τ elemosyna resistit pctis.Ex qb⁹
oib⁹ p3 q elemosyna fit ex cõpassione τ
mĩa q̃ ẽ tristitia in alienis malis.Unde
Aug.d morib⁹ ecclie.xxviij.c.ait.Mĩa
appellata ẽ eo q miser9 cor faciat cõdo/
lẽtis alieno malo:qs tñ nõ cõcedat ab
oi miseria liberũ eẽ sapiẽtẽ cu3 subuenit
inopi τ esurienti cibos pstat:potũq3 sitiẽ/
ti:cũ vestit nudũ:cũ pegrinũ tecto reci
pit:cu3 oppressũ liberat:cũ denicq3 hũa/
nitatẽ suã vsq3 ad sepliturã porrigat mor
tuorũ:τ si id faciat mente trãglla:nullis
aculei doloriib⁹ instigatus sed adept⁹ bñ
ficio bõitatis misericors tñ vocãd⁹ ẽ.huic
nihil obest nomini cu3 absit mĩa.Hec
ille.Et sic patet ps prima.

Pars scda huius smonis in q̃ po/
nunt diuersa genera elemosynarũ spũa
liũ τ corporaliũ.

Ecũdo aduertẽdũ ẽ q mlta ge
nera elemosynar9 repiunt τ so/
lent assignari septe3 elemosyne
corporales

corporales q̄ ɔtinēt ī hoc vˢu: visito: po
to: cibo: redimo: tego: colligo: cōdo: q̄ꝝ
sex enumerant ¶ Mat.xxv. septima vero
Thobie.xij. vbi dr̄. qū orabas cū lachry
mis ⁊ sepeliebas mortuos. Quarū ele
mosynaꝝ corpaliū nūerū ⁊ sufficiētiam
assignat Alex. de ales. q.iiij. di. q² eū ele
mosyna sit opus mīe: ⁊ mīa miseriā re
spicit vt illā releuet ɔuēienter iux̄ nūerū
miseriaꝝ hoīs releuādaꝝ sumit nūer⁹ ely
naꝝ p̄dictaꝝ hō āt ē qōdā vnitū ex cor
pore ⁊ aīa. vn̄ q̄dā mis͛ie ɔueniūt ex de
fectu q̄ oriꝫ ex pte vniōis aīe cū corpore
Quedā ex pte aīe nō q̄o releuāt elyne spi
rituales de qb⁹ īfra dicet. Est igiꝫ mis͛ia
q̄ accidit ex pte corpis aut ex cāis itrinse
cis aut extrinsecis. Ex cāis itrīsecis acci
dit multiplex miseria. Quedā.n. ɔuenit
ex distātia sine ɔmēsuratōe ɔplexionū
sic infirmitas respcū cui⁹ releuāda ē visi
tatio īfirmoꝝ. Quedā ɔueīt ex depditio
ne subē q̄ accidit ex actōe q̄litatū actiua
rū q̄ sūt calidū ⁊ frigidū. Ex actōe nāq̄
calidi cū sicco accidit mis͛ia q̄dā q̄ dr̄ fa
mes. Ex actōe āt frigidi cū humido ac
cidit alia q̄ dī sitis. Ad q̄ꝝ releuatōēz est
elyna q̄dā q̄ dr̄ cibatio ⁊ alia q̄ dī pota
tio. Est.n. s̄m plm̄ fames appetit⁹ calidi
⁊ sicci. Sitis v̄o appetit⁹ frigidi ⁊ humi
di. Ex cāis aūt intrīsecis ɔueīt triplex mi
seria siue triplex passio circa corp⁹ hūa
nū. Pria ē ignominiose nuditatis quā
sortiꝫ hō ex origiali d̄licto quā releuat ely
na induitiōis. Scd̄a ē acerbe afflictiōis
q̄ causaꝫ ex īpetu hymbriū ⁊ caumatū:
ad quā releuādā ē elyna hospitatiōis q̄ ē
ɔtectio ab hymbrib⁹ ⁊ caumatib⁹. Ter
tia ē violatōis ex q̄ fit corp⁹ ipotēs ad de
fēdēdū aīe ī motu ɔpetēti. ⁊ hāc inducit
captiuatio siue carceratio quā releuat re
dēptio captiuoꝝ. Ex pte v̄o vniōis aīe ⁊
corpis accidit mis͛ia mortꝫ: q̄ ē dissolutio
corporis ⁊ aīe ⁊ hāc miseriā respicit sepe
litio siue mortuoꝝ sepl͛tura: ⁊ ipāꝫ rele
uat inq̄ntū ē possibile: q² cū ñ possit ɔhi
bere dissolutionē illā: ɔhibet saltē fetorē
sequētē. s. ne viui illo ledāꝫ: vt.n. habetur
ab augu. in li. de cura agēda p mortuis

Dia, q̄ s̄m morē gerūꝫ circa funera: ma
gis sūt solatia viuorū q̄ȝ adiutoria mor
tuoꝝ: Preterea tumul⁹ ē memorialē: p
qō mīa fiūt subsidia mortuo q̄ ñ fierēt
si locū determiatū ñ hēret. vn̄ Aug. vbi.
s. Monumēta dicūꝫ q̄si monimēta: iō
q² mētē moneāt ad orādū p defūctis: vl̄
ad spandū gl͛iaꝫ resurrectiōis. Et sic pꝫ
q̄ septē sūt elyne corpales releuātes mi
serias ɔuenītes ex defectib⁹ q̄ insūt ex
pte corpis ī se ⁊ vniōnis aīe cū corpore.
¶ Qō si ɔ̄ h̄ dicaꝫ: q².l. plib⁹ mōis fiāt
elyne corpales: vtpote fatigatū ī itineꝫ iu
uaꝫ silr̄ d̄sēdere inocētē a latrōib⁹ ipctēti
b⁹ cū: ne cū spoliēt aut occidāt: silr̄ curā
do vulneratū. Cū igiꝫ plib⁹ mōis ēt alijs
ɔtigat elynā fieri vi q̄ diminute sint assi
gnati mōi p̄dicti. ad hoc rñdeꝫ s̄ꝫ Alex.
d̄ ales q̄ vez ē q̄ multa sūt alia gn̄a ely
narū: sꝫ hec p̄cise nūerāt: q² de his fit p̄
cise mētio in scriptura sacra: vt.s̄. pꝫ. pre
terea ista sūt vl̄ frequētioris ⁊ necessitat̄
maioris ⁊ fructus copiosoris: pp qō ma
gis ɔuenit q̄ h̄ nūerent q̄ȝ alia: vt ad h̄
īpendēda mēbra ecclie eliciāꝫ. Sꝫ aduer
tēdū s̄ꝫ Tho. s̄a s̄e. q.xxxij. ar.ij. q̄ cete
re ɔximi necessitates ad p̄dicta septē re
ducūꝫ. vn̄ ducere cecū: sustētare claudū
reducūꝫ ad visitationē infirmi: liberare
ɔximū a q̄cūq̄ oppssiōe ⁊ violētia: re
duciꝫ ad violētiā carcerati. Et iō d̄bem⁹
gn̄alr̄ ɔxio ī ei⁹ oib⁹ necessitatib⁹ subueni
re sicut ēt vellem⁹ nobis rōnabilr̄ subue
niri. vt. ī. patebit. ¶ Aduertēdū insup q̄
reperiūꝫ septē elyne spūales q̄ sunt he. s.
docere ignorātē si: ɔsuleꝫ dubitātē: ɔsola
ri afflictū: ɔfortare pusillanimē: corrigeꝫ
peccātē: remittere iniurias: patiēter sup
portare on⁹ ɔximi: orare p oib⁹ ēt inim
cis. Et de his dr̄ iste ver. Consule: casti
ga: solare: remitte: fer: ora. ⁊ sub ista dic
tione: ɔsule. ɔprehēdūꝫ doctrina ⁊ ɔsiliū
q̄ ēt elyne spūales sūt nobiliores q̄ȝ cor
porales. Prio q² illō qō exhibeꝫ ē nobi
lius. s. donū spūale qō p̄eminet corpora
li. Scd̄o rōne eius cui subueniꝫ: q² spūs
nobilior ē corpe. Tertio q̄ntū ad ipsos ac
tus qb⁹ subueniꝫ: q² spūales act⁹ nobil

lioꝛes sūt corpalibꝰ: quaꝝ elꝫnarum numerum ⁊ sufficientiã assignat Alexan. vbi.s̄.di. ꝙ he elꝫne distinguuntur: iuxͣ septem miſias anime: ⁊ per illas septē releuandas. Due enim sunt miſie ex parte cognitiue. Una est ignorantia propter quã releuãdã ē doctrina. Alia est miſia perplexitatis ipsiꝰ rõnis ad quã releuandã est consiliũ. Et de his duabꝰ dř Jaco. vltimo. Fratres mei si qs ex vobis errauerit a veritate ⁊ ꝯuerterit qs euꝫ: scire dꝫ qm̄ qui cõuerti fecerit pctõꝛẽ ab errore vie sue: saluabit animaꝫ eius a moꝛte. Preterea alie sunt miſie ex pte affectiue: vna est culpe: alia pene. Illa ṽo q̄ est culpe: aut est repabilis ꝑ adiutoriũ hũani: aut simplr̃ a deo. Si ē repabilis ab homine aut est culpa ꝯmissa in te aut in aliũ. Si in te ad illã releuãdaꝫ ē remissio d̃ q̄ dř Mat. xviij. Sic ⁊ pr̃ meꝰ celestis faciet vob qꝛ n̄ remisert vob pctã ſſe cõmissa: si n̄ remiseritꝭ vnusqsqꝫ d̃ cordibꝰ vr̃is fratri suo. Si cõmissa ē in aliũ: tũc ad illã releuandã ē coꝛrectio siue castigatio. Et de ista dicit̃ Mat. xviij. Si peccauerit in te frater tuuꝰ ⁊c. Et ideo. xxiij. q. iiij. duo ista ait. Augu. Quia peccatoꝛ est coꝛripe: ⁊ quia homo miſere: neqꝫ oino liberabis hominẽ nisi cũ pse curꝰ fueris peccatoꝛẽ. Hec ibi. Si ãt nõ ē repabilis nisi a deo: sicut ē culpa obstinatoꝛũ ⁊ impenitẽtiũ: tũc ad illã releuandã ē oõ. Et de ista dř Jacobi. v. Oꝛate pꝛo inuicem vt saluemini. Et Math. v. Oꝛate ꝑ psequẽtibꝰ ⁊ calũniãtibꝰ vos. Si ãt ē miſia pene: aut ē releuãda p ṽbum aut per factum. Si ꝑ ṽbum ad illã releuandaꝫ est cõsolatio de qua dř. i. Thes. v. Cõsolamini pusillanimes ⁊ inuicẽ edificate alterutrũ. Si per factuꝫ ad illã releuandã est suppoꝛtatio. Et de ista dř. Ro. xv. Debemus aũt nos firmioꝛes ĩbecilitates ĩfirmoꝛũ sustinere: ⁊ non nobis placere ⁊c. Et fm Tho. Non solum debemus poꝛtare pondus proximi inquantuꝫ ex suis modis inoꝛdinatis grauis est: Sed etiã omnem grauedineꝫ eius iuxta illõ apostoli ad Gal. vi. Suppoꝛtate inuiceꝫ in caritate. Et ad Gal. vi. Alter alteriꝰ onera poꝛtate ⁊c. ¶ Qõ si ꝯ dicat̃ sic. Cum elꝫna simpliciter consistat in largitione vt patet ex supradicta rõne: ⁊ remissiõ dicat aliud genꝰ largiẽdi: vř ꝙ debꝫ poni inter modos elꝫne. Ad hoc respõdetur ſꝫ Alex. ꝙ ille q remittit: ⁊ si nõ largiatur aliqd dando: largitur tñ obligando. Qui enim remittit alicui id ad quod tenetur ille: dat quodãmõ aliquid liberãdo eũ: siue deobligando ab eo qõ debebat: ⁊ iõ in decretis assignant̃ tria elemosynaꝝ gnã. xlv. di. c. tria. vbi dř. Tria sunt genera elemosynarum. Una coꝛpoꝛalis: dare egenti qcqd poteris. Alia spũalis: dimittere a q̄ lesus fueris. Tertia delinquẽtẽ coꝛrigere: ⁊ errãtes in viã veritatis reducere. Hec ibi. Ex quibꝰ oritur vnum coꝛrelariũ: ꝙ nemo cuiuscunqꝫ ꝯditionis existat: excusat̃ a largitione elemosẏnarum. Unde ſꝫ Ambꝛo. super Luc. lxxxvi. di. c. in singulis dř. Alia officioꝛum pꝛecepta ꝓpꝛie sũt singuloꝝ: misericoꝛdia cois ē. vsqꝫ. iõqꝫ cõe ꝓceptuꝫ est oĩbꝰ officijs: oĩbꝰ etatibus necessaria ⁊ ab oĩbꝰ deferenda: nõ publicanꝰ: non miles excipitur: nõ agricola vel vrbanꝰ diues ⁊ pauper oẽs i coĩ admonent̃ vt cõferãt n̄ hñti. Hec ille. Si qs igit̃ hꝫ substantiã tpalẽ tribuat indigẽti. si ãt n̄ hẽat remittat iniuriã offendẽti ⁊ diligat inimicuꝫ qꝛ hoc ē ꝓclariꝰ genꝰ elꝫnarum. Unñ Aug. li. Enchi. c. lxij. ait. Multa sũt ita ꝙ genera elꝫnaꝝ q̄s cũ facimꝰ adiuuamur: vt dimittant̃ pctã nr̃a. Sꝫ ea nihil ē maiꝰ qua coꝛde dimittimus qõ in nos qsqꝫ peccauit. Minꝰ ergo bonũ ē erga eũ eẽ beniuolũ siue etiã bñficuꝫ q nihil tibi mali fecerit: sed multo grandiꝰ ⁊ magnificentissime bonitatis ē vt tuuꝫ quoqꝫ. diligas inimicũ ⁊ euꝫ q tibi malũ vult ⁊ si põt facit. Tu ṽo bonũ semꝑ velis: faciasqꝫ si possis: illius memoꝛ exẽpli qui pẽdẽs in cruce oꝛauit ꝑ suis persecutoꝛibus: alios admonuit dĩ. Diligite inimicos vr̃os ⁊c. Hec ille. Et iõ in li. I. ome. ome. vi. dist. xlv. c. due. sunt idẽ ait. Due sunt elemosẏne: vna coꝛdis: alia pecũie.

Elemosyna

Elemosyna cordis ē dimittere a q̄ lesus es. Nā dare aliqd indigēti aliqn̄ q̄ris ⁊ nō habes indulgere peccān̄ ꝗtui volueris redūdat tibi. Elemosyna cordis multo maior est ꝗ̄ elīa corporis: cariat elīa sine terrēa sba sufficit. hec ibi. Hoc dicit breui⁹ Damel. xliij. co. li. vbi ait. Fac quā/tū potes. fac vnde potes: fac hilariter ⁊ securus: mitte orōnem: qr habebit alas duas. s. geminas elemosynas. Et quid ē geminas elemosynas Dimittite ⁊ dimittetur vobis. Date ⁊ dabitur vobis. Una est elīa q̄ fit de corde. qn̄ frī tuo dimittis pctm̄. Altera elīa que fit de sba qn̄ panē pauperi porrigis: ambas fac ne si/ne vlla ala remāeat oratio tua. Hec ille. ¶ Qd̄ si forte qs dicat sba3 nō habeo nec iniuriā patior ab aliquo: inimicū nullū teneo: quō ergo elīnā facere potero? Istis etiā rn̄det q alid gen⁹ elīnarū restat: de quo ait Aug. in coib⁹ smonibus smone septimo. Forte aliqs dicit. Ego terrenā sbam nō hēo: quā possim pau/perib⁹ erogare: nec ab aliq̄ iniuriā patior cui indulgendo possi3 mea pctā redimere: qd igitur faciā⁹ g nec illa habeo: nec ieiunare: nec a carnib⁹ vl' a vino abstinere valeo? Accipe ergo preclar ⁊ preciosu3 tertiū elīnarū gen⁹. Sit in te bona volū/tas: omnes homines sicut teipsū diligas p oib⁹ ora: hoc illis desidera quod tibi velis: ⁊ clamat ab angelis. pax in terra hoib⁹ bone voluntatis. Et qr bona volū/tas est ipsa caritas: est ordo secur⁹: quia caritas opit multitudinē pctōr. Sic tol/litur omnis excusatio ⁊ cōtradictio tua: qr potes dicere q bonā volūtate3 habere velis: sed nō potes probare q ea3 habere non possis. Hec ille. Et sic p3 pars secunda.

¶ Pars tertia que dicitur lectiōis euāgelice appropriatio.

Ertio ⁊ vltimo in isto sermone
3 pro declaratione illius partis euā
gelij ad propositum nostru3 occurrentis: quia. s. christus dicet in die iudicij his qui a dextris sūt. Uenite bene/dicti ⁊c. Esuriui ⁊ dedistis mihi manducare. sitiui ⁊ dedistis mihi bibere. Et his qui a sinistris erunt dicet. Discedite ⁊c. Esuriui ⁊ non dedistis mihi manducare: sitiui ⁊ nō dedistis mihi bibere ⁊c. ¶ Mouetur vnum dubium: vtru3 di/sceptatio in die iudicij de solis misericordie operibus tantum futura sit. Nam dicitur Math. xij. De oi verbo ocioso qd̄ locuti fuerint homines: reddēt rationē deo in die iudicij. Ad hoc respondet s3 Ricar. in. iij. distin. xlvij. artic. i. q. iij. Et Pe. io. super hoc euangeliū q duplex ē disceptatio. s. mentalis ⁊ vocalis. Prima erit de omnibus non tantum in generali sed etiam in singulari: quia sicut dicit Augusti. xx. de ciuita. dei. c. xiiij. Uirtute diuia fiet vt cuiq3 opa sua vl' bōa vl' mala cuncta in memoriā reuocentur ⁊ mē/tis intuitu mira celeritate cernātur vt accuset ⁊ excuset scientia conscientiam at/q3 ita simul ⁊ ōnes ⁊ singuli iudicētur. Utru3 autem de alijs operibus spiritualis misericordie aliqua vocalis disceptatio sit futura. certum nobis non est. Nā de illis operibus propter suam perfectionem nulla fit mentio ad designandum q si de operib⁹ minimis tanta fuerit remuneratio: quāto magis a fortiori de il/lis perfectissimis operibus: viri enī apostolici qui propter excessum humilitatis ⁊ paupertatis ⁊ mundane abiectionis: hic vocantur minimi: designantur stare quasi iudices seu iudicis assessores: iux illud Mat. xix. Sedeb. ⁊ vos super se. d. iu. d. tri. is. Quapropter in dei iudicio non examinantur nec eorum opera di/sceptātur: sed quasi approbati ⁊ perfecti sine aliqua disceptatione remunerātur Fit ergo tantu3 mentio de operibus mi/sericordie corporalis tribus rationibus. Prio qr boni: mediocres: vel īfirmi solent per opera mīe facta in sanctos pauperes supplere proprios defectus: ⁊ pcurare sibi scōr merita: iux illud Luc. xvi. Facite vobis amicos de māmona iniq/tatis: vt cū defeceritis recipiāt vos in eter/na tabnacula. Secūdo ad prouocandū

oēs ad misericordiā et ad ostēdēdū. Sʒ Jacob.ij.c. sue canonice. quod ibi misa superexaltat et supplicit iudiciū et rigorē iustitie et ad monstrāduʒ duos ordies electorū. idē eorum qui pro christo oīa deseruerūt: et eorum qui per opera misericordie se illis associāt. vnde fit etiaʒ ibi mētio de sex tm̄ operibus mīe corporalis quia pauperes euāgelici communiter illis sex indigent videlicet cibo: potu hospicio: et indumento: et visitatione in suis infirmitatibus et persecutionibus. Et etiaʒ quia christus vt habetur Hebre.vij. semper viuēs est ideo fit mētio tm̄ de illis operibus que facta sūt mēbris suis viuis nō aūt mortuis. Que oīa confirmat Petrus rauēnatēsis quodā sermone di. In regno celi corā oībus āgelis in conuentu resurgentiuʒ quod abel passus sit quod mūdū saluauit Noe. quod Abraham fidē custodiuit quod Moyses legē tulit quod Petrus crucē ascēdit: dn̄s tacet et clamat quod pauper comedit. Hec ille. Tertio et vltimo fit precipue de illis mētio vt oībus appareat manifeste quod qui peccata per opera misericordie nō redemerūt indigni sūt misericordia. ideo ps. Dispereat de terra memoria eorum: pro eo quod nō est recordatus facere misericordiā. et Jaco.ij. Judiciuʒ sine misa fiet ei: qui nō fecerit misaʒ. Propter quod cōsiderare deberēt auari: vsurarij: raptores et ceteri similes qui nō tm̄ dāt propria sed auferunt aliena quātū horrēduʒ sustinebūt iudiciuʒ. Ait enim Gre. Si tāta pena datur qui sua nō dedisse conuincitur: qua pena plectetur qui aliena redarguitur abstulisse: Faciamus ergo mīe opera: ne de illis inueniamur de quibus dicitur in euangelio. Ibūt hi in suppliciuʒ eternuʒ. Sʒ de illis de quibus sequitur. Hi vero in vitā eternā. Ad quaʒ nos ille perducat etc. Amen.

¶ Feria tertia prime dn̄ice quadragesime de excellētia et dignitate elemosyne.

Sermo.xlv.

Ejiciebat oēs vēdentes et emētes in templo Mat.xxj. Ad declarationē alicuius partis huius euangelij fratres charissimi notandum secundum Hieronimum quod sacerdotes excogitauerunt quomō predicta dei ppl'o facerēt ēt oīa alia quibus opus erat ad sacrificia vēdebāt nō hn̄tibus vt sic tenerū ea pro oblationē susciperēt hāc aūt fraudē multorū inopia impediebat: quia nō habebāt vnde emerēt. Posuerūt ei itaque numularios qui mutuo sub cautione darent pecuniā: sed quia secundum legē nō poterāt a iudeis vsuras accipere vltra sortē: excogitauerunt aliā artē. s. vt collibistas facerēt. Collibia apud eos dicunt vilia munercula: vtpote ciceris: vuarum passarum igitur collibiste pro vsuris pecuniarijs accipiebāt varias species: cū tm̄ Ezechiel. xviij. vtrūque interdixerit dn̄s di. Vsurā et superabūdantiā nō accipietis. Intrauit igitur Jesus in templuʒ: et vt dictū est verba proposita Ejiciebat oēs emētes et vendētes in templo: et mēsas numulariorum in quibus suas pecunias pro cābio et mutuo tenebant: et cathedras. i. sedilia vendētiū colūbas euertit. De columbis. n. magis agitur quia de illis paupes plus emebāt: quia nō poterāt emere animalia grossiora. Erat. n. in templo fornax symonie et vsure ac tumultuatōis negociatorie dissipantis trāquillitatē orationis et puritatē diuini cultus: et ideo dixit eis Scriptū ē Esa.lvi. Domus mea domus orōnis vocabitur. Si aūt inuenisset eos elemosynas conferentes nō eiecisset ipsos: quia vt dictū est. Bōa ē orō cuʒ ieiunio et elemosyna. Tho.xij. De qua elemosyna postquā vidimus eius diffinitiōeʒ et diuersificatōeʒ conuenit vt in presenti sermone eius excellentiam et dignitatem edisseramus: de qua breuiter tres annotabimus considerationes. Prima dicetur rationabilis dubitatio. Secūda dicetur eiusdem dubitationis declaratio. Tertia dicetur eiusdē dubitationis roboratio.

¶ Pars prima huius sermōis in qua declaratur quod dare elemosynam est actus virtutis.

P Rimo ad declarādū elemosyne dignitatem et excellētiā dubitatur an elemosyna sit actus virtutis: et videtur quod sic: quia vt videbitur. j. Dare

dare elemosinā ē preceptū: ſʒ nō preci piūtur niſi opa v̄tuoſa: ergo ⁊c. Prete rea pnīa ē v̄tus: vt patet in tracta. d̄ pnīa ⁊ ſatiſfactio ē actus pnīe: ⁊ datio elemo/ ſyne ē ſpēs ſatiſfactionis: ergo a p̄io ad vltimū elemoſyna ē actus virtutis Pre terea mīa ꝯiungitur īuidie: q̄ ſicut dicit Damaſ. li. ij. c. xxvij. Inuidia eſt triſtitia de alienis bonis. mīa aūt triſtitia in alie nis malis. Cū igiť īuidia ſit vitiū: ⁊ ꝯtra riū vitij ſit virtus: ſequiť ꝙ mīa ē virtus ſed dare elem oſynā ē act⁹ mīe. ergo ele/ moſyna eſt act⁹ v̄tutis. ¶ Sed ꝯriū vť ſic arguendo. Si ē act⁹ v̄tutis ē act⁹ mīe ſʒ mīa non ē v̄tus: ergo nec elemoſyna ē actus v̄tutis minoꝛ ꝓbať: q̄ ſm phm. ij. Ethicoꝝ. v. c. Nulla paſſio ē v̄tus: qđ ꝓbať dupliciter. Pꝛīo ſic. ſʒ v̄tutes di/ cunť bōi ⁊ ſʒ malicias oppoſitas dicūť mali: ſed ſʒ paſſiones abſolute cōſidera tas dicunť bōi vel mali: ergo paſſiones neqꝫ ſūt v̄tutes neqꝫ malicie. Secundo ſic: ſʒ v̄tutes laudamur: ſʒ ſꝫ oppoſitas malicias vituꝑamur: ſʒ ſʒ paſſiōes abſo lute ꝯſideratas neqꝫ laudamur neqꝫ vi tuperamur: ⁊ ſic pꝫ ꝙ nulla paſſio ē vir tus: ſʒ mīa ē paſſio: ergo nō ē v̄t⁹. Pre terea circa bona exterioꝛa de qb⁹ fit ele/ moſyna nō ſūt niſi tres v̄tutes vt poteſt colligi ex dictis ꝑhi. ij. Ethico. c. vij. ſ. li beralitas: magnificentia: ⁊ iuſtitia: ſʒ da re elemoſynā nō ē actus liberalitatis: q̄ liberalis nō attēdit indigentiā ei⁹ cui dat nec magnificentie: q̄ ſʒ phm. iiij. Ethi. c. v. Magnificētia non ē niſi circa ma/ gnos ſūptus: mīa autē circa magnos ⁊ paruos: nec iuſtitie: q̄ ſicut Augu. dicit. xi. de ci. dei. xxi. c. Juſtitia virtus eſt que ſua cuiqꝫ diſtribuit: ſed mīa dat id qđ ē dantis ꝓpriū nō illius cui dat: ergo dať elemoſynā nulli⁹ v̄tutis ē act⁹ Preterea actus v̄tutis ſemꝑ eſt rect⁹: q̄ v̄t⁹ ē ars bñ recteqꝫ opandi ſm Augu. ſed datio elemoſyne pōt eē nō recta vt cū fit vana glīa: vel intentione ſiniſtra: ergo pꝫ ꝓpo ſitū. Ex qbus oībus rōnabiliter dubitať an elemoſyna ſit actus virtutis que eſt ps pꝛima huius ſmonis.

¶ Pars ſecūda huius ſmonis in qua ꝑdicta dubitatio apte declaratur.

ſ Ecūdo ꝑdicta dubitatio ſoluiť diuerſimodꝫ ꝑ tres doc. ¶ Pꝛi mus ē Alex. vbi. ſ. q. iij. q dicit ꝙ elemoſyna poti⁹ ē act⁹ v̄tutis ꝙꝫ v̄tus poteſt tamē vno mō ſumpta dici virtus ſ. ſm ꝙ ē volūtas habitualis: ſiue habi/ tus volūtatis ſubueniendi miſeris: q̄ ſi ē qualitas mentis contenta ſub ipſa ſpe/ cie qualitatis que eſt habitus vel diſpoſi tio: ⁊ ip̄a recte viuitur: quia ea recte oꝛdi natur mens pꝛout moueť ad erogatio/ nē bñficij alicui idigenti: nec ipſa aliqs male vtiť. Et iō pōt dici v̄tus quia ſm Aug. Uirtus eſt bona qualitas mentis qua recte viuiť: qua nemo male opať. Et Ariſto. ait. iiij. Ethi. Uirtuoſus bñ vtiť quibuſcūqꝫ. ¶ Secūd⁹ doctoꝛ ē beatus Tho. in. iiij. di. xv. ar. i. q. iij. q dicit ꝙ ele moſyna eſt actus v̄tutis. Sicut enī dicť phs. ij. Ethi. Opa v̄tutū ſūt laudabilia: ⁊ ꝑ oppoſitū opa vitioſa ſunt vituperabi lia. Sicut ergo nō dare elemoſynā i ali/ quo caſu ē culpabile vľ vituperabile: ita dare elemoſynā in aliq̊ caſu ſic ē lauda/ bile: ⁊ ꝑ cōſequēs virtuoſuꝫ. Cōfirmat hec Ambꝛo. ſuꝑ illō. i. ad Thi. x. Pie/ tas ad omnia vtilis ē. ⁊c. ſic di. Omnia ſūma diſcipline xp̄iane eſt i mīa ⁊ pieta te: qm̄ qs pietatē ſequēs ſi lubꝛicū car/ nis patiť ſine dubio vapulabit: ſed vbi ꝓ bit mīa largioꝛ vbi fides ꝓmptioꝛ: nihil tā cōmēdat xp̄ianū ꝙꝫ miſatio caritatis Hec ille Et Gre. omel. v. ait. Reſpicere inopē ⁊ exaudire precē: largiri ſtipē. pre bere defenſionē atqꝫ ꝓ eiuſdē defenſio ne pauperis aduerſantis cuiuſlibꝫ inimi cicias nō timere magna mēris latitudo eſt. Hec ille. ¶ Tertius doc. eſt Ric. ea/ dē di. ij. q. i. di. Nō dare elemoſynā debiť circūſtantijs ē actus v̄tutis. Et hec ē ſe cūda ps huius ſermonis.

¶ Pars tertia in qua declaratur cuius virtutis elemoſyna ſit actus.

t Ertio in iſto ſmone ad ꝑdicto/ rū roboꝛationē ſciendū ꝙ ele/ moſyna ē act⁹ mīe: iuſtitie: latrie

Pr͂io dico q̄ ē actus mīe, pbo sic. Sub
uenire aliene miserie ex mīa pcedit: qꝛ ī
datione elemosyne mīa ītendit aliquod
bonū quod est releuatio miserie aliorꝫ:
quod patꝫ supra ex ethimologijs elemo
syne. Et p hoc solutū p̄mū argumētū qd̄
dr̄ q̄ mīa non est virtus sed passio: quia
mīa pōt accipi p passione ⁊ sic nō ē vir-
tus: quia ⁊ siqs cōpatiatur alteri nec tn̄
subueniat potēs non meretur. Pōt etiā
accipi p habitu voluntatis habilitante
ad subueniendū miseris sine miserie in
digentis, pp̄ter deū: ⁊ sic ē v̄tus quaꝫ sic
cōmēdat Tulius in orōne facta p laude
cesaris: vt aug. recitat li. ix. de ciui. dei. c.
ir. ⁊ ad Amāciū. x. c. di. Nulla de v̄tuti
bus plurimis nec gratior nec admirabi
lior est mīa: homines. n. ad eos nulla re
propi⁹ accedunt q̄ꝫ hominib⁹ dando: ni
hil hꝫ fortuna magis q̄ꝫ vt possit: nec nā
melius q̄ꝫ vt velit seruare cōplurimos.
hec ille. Facias ergo elemosynā: qꝛ sic fa
ciendo mīam exerceas q̄ multuꝫ lauda-
beris. Unde Aug. in tractatu de orōne
⁊ misericordia sic ait. Sola misericordia
tm̄modo est ab excessibus liberata: duꝫ
oia odiosa sint cū transcenderint metaꝫ:
sola misericordia terminū nō hꝫ ipsa tm̄
ē cui⁹ nimietas plꝫ cui⁹ oblectat enormi
tas: cuius laudabilis pōt eē pfusio. So
la itaqꝫ misericordia ē q̄ quāto ad maio
ra incrementa processit tanto amplior ē
⁊ si laudes ⁊ in dn̄o tribuit caritatē. hec
ille. Facias dico elemosynā quia ipsa est
actus mīcordie ad quā hortamur ī scri
pturis diuinis. Ideo Aug. in lib. de ele
mosyna. Nūq̄ꝫ admonitio diuina cessa-
uit: nūq̄ꝫ tacuit quo min⁹ in scripturis sā
ctis tā veterib⁹ q̄ꝫ nouis: sēp ⁊ vbiqꝫ ad
misericordie opa dei ppl̄s puocat. Unde
Ciprianus ad frēs de ope. ⁊ elemosynis
sic dicit. Qd̄ aūt timorē dei seruat in mi
serationibus pauperꝫ: deū cogitat: opat
enim id qꝛ credit: qꝛ scit vera esse q̄ pre-
dicta sūt verbis dei: nec scripturaꝫ posse
mentiri arbores īfructuosas. i. steriles
homines excidi. ⁊ in ignem mitti mise
ricordes ad regnū celorꝫ vocari. hec ille

Exerce igit̄ elemosynā: dico exerce: q̄a
ipsa est actus misericordie pp̄ quā bn̄di
ceris. Ruth. ij. Sit bn̄dict⁹ q misertus ē
tui. Propter quā honorabis dn̄ꝫ. Pro
uer. xiiij. Honorat dn̄m q miseret̄ pau-
peris: propter quaꝫ deo placebis. Pro-
uer. xxi. Facere mīam magis placet deo
q̄ꝫ victime: pp̄ter quā inuenies retribu-
tionē Eccle. xij. Bn̄fac iusto ⁊ inuenies
retributionē magnā: ⁊ si non ab ipso cer
te a deo. Eccle. xvi. Misericordia facit
locū vnicuiqꝫ s̄m meritū operꝫ suorum.
Unde Aug. in tractatu de orōne ⁊ mīa
Mīa laborās sp vigilās tm̄ efficacie ob
tinet vt auctorē suū sine p̄mio esse non
patiatur. Et in lib. de correptione donati
starū ad Bonifaciū comitem. Quid de
opere mīcordie quod pro vita eterna
adipiscenda ⁊ pena eterna euadēda ho-
minibus debem⁹ impēdere: iudicandū
est: si p salute ista nō solū tēporali: sꝫ etiā
breui ad ipsū tps exiguuꝫ liberanda: sic
nos hominib⁹ subuenire nō vera ⁊ be-
nigna cōpellūt. Hec ille. Aperi ergo ma
nus ad pauperes. qꝛ Osee. vi. de pe. di.
vi. c. libēter. l. dt. c. ponderet dominus ait.
Misericordiā volo nō sacrificiū. pp̄ter
ipsū. n. facies deo id qd̄ sibi gratū ē. iux
illud Michee. vi. Indicabo tibi homo
quid sit bonū: ⁊ qd dn̄s reqrat a te: vtiqꝫ
facere iudiciū et diligere mīcordiaꝫ
Propter ipsam et btūs eris. Math. v.
Bti mites qm̄ ipsi misericordiā ꝯsequēt
Et id Mat. xviij. reprehēdit q noluit fa
cere misericordiam quando dr̄. Serue
nequā: oē debitū dimisi tibi qm̄ rogasti
me: nōne ergo oportuit ⁊ te misereri cō
serui tui. Et Jacobi. ij. Judiciū sine mi
sericordia fiet ei q nō fecerit misericor-
diam. Estote ergo mīcordes sicut ⁊ pr̄
vester celestis misericors ē. Lu. vi. Esto
te inuicē misericordes ⁊ benigni donan
tes inuicē. Ephe. iiij. Et ideo Lac. ait in
sexto diuinarꝫ insti. x. c. Dixi quid debea
tur deo: dicam nūc qd hōi tribuendū
sit q̄ꝫ id ipsū qd̄ homini tribuitur deo
tribuit: qꝛ homo dei simulacrū est: sꝫ tn̄
primū iustitie offm̄ est cōiungi cū deo: se

cundum

cidũ cũ hoie: sed illud pmũ religio df. hoc scdm mĩa vel humanitas nominat que virtus ppria est iustorũ & cultorum dei: qꝫ ea sola vite cõmunis in se cõtinet rõnem. Deus.n. qui ceteris animalibus sapientiã nõ dedit naturalibꝰ munimẽtis ab incursu & periculo tutiora generauit: hominẽ vero quẽ nudũ fragilẽqꝫ formauit vt eũ potius sapia instrueret: dedit ei preter cetera hunc pietatis affectũ: vt hõ hominẽ tueat: diligat: foueat ꝯtraqꝫ oĩa picula & excipiat: & prestet auxiliũ: & iter. Deniqꝫ ce esti sumus oẽs semine ortũdi: oibꝰ ille idẽ pater est: ergo pro beluis immanibus sunt habẽdi qui hoi nocent qui cõtra ius humanitatis & fas oẽ spoliant: cruciãt. occidũt: & exterminãt. Ob quã necessitudinẽ germanitatis: docet nos malum nũqꝫ facere: semp bonũ: id aũt bñfacere quid sit: idẽ ipse prescribit prestare auxiliũ oppressis: & laborantibꝰ impertiri victũ nõ habẽtibꝰ. Deus.n. qũi pius ẽ aial nos voluit esse sociale. Itaqꝫ in alijs hoibus nos ipsos cogitare debemus: nõ meremur in periculo liberari si nõ succurrimꝰ: nõ meremur auxiliũ si negamꝰ. hec ille. Et sic pꝫ qꝫ elemosyna est actus misericordie. ¶ Scdo ẽ actus iustitie elemosyna & h ĩqꝫtũ elemosyna ordinat ad satisfaciẽdũ p peccato: quia satisfactio est actus iustitie: & iõ cõtinet sub iustitia sicut spẽs sub genere. s. sub ista specie que dicit liberalitas. Iustitia enim diuidit in seueritatẽ & liberalitatem vt dogmatiçãt phi. Et p hoc respõdet ad illõ qꝫ qrebat si erat actus liberalitatis: magnificentie: vel iustitie: qꝛ ẽ actꝰ iustitie nõ rõne sui sꝫ rõne sue ptis q̃ est liberalitas: Fm qꝫ liberalitas reducit ad iustitiã sicut pars: qꝛ sicut pdigalitas est dare vbi nõ est dandũ: ita liberalitas est dare vbi est dandũ: qõ est actus iustitie. Et qñ dicit qꝫ liberalitas nõ attẽdit indigentiã eius cui dat. Dic Ri. qꝫ si hoc nõ attendat omnis liberalitas: hoc tamen attendit aliqua eius spẽs que est misericordia cuius actus est elemosynã dare: vt dictũ est supra. Et sic patet quõ liberalitas sit pars iustitie. & mĩa sit spẽs liberalitatis. Qõ elemosyna sit actꝰ mĩe & iustitie: confirmat hoc Lactãtiꝰ vbi. s̃. xij. c. vi. Captiuoꝝ redẽptio magnũ atqꝫ pclarũ iustitie munꝰ est. Qõ idẽ ipse Tulius approbauit: atqꝫ hec benignitas inquit ẽt reipublice ẽ vtilis redimi a seruitute captos: locupletari tenuiores hanc ergo cõsuetudinẽ benignitatis largitioni munerũ longe antepono: hoc ẽ grauiũ hominũ atqꝫ magnoꝝ: ꝓpriũ igitur iustoꝝ opus ẽ alere pauperes. ac redimere captiuos. cum apud iniustos si q hoc faciãt graues & magni appellent: & ista: Hoc igit offm̃ benignitatis ne anponere quidẽ largitioni munerũ debuit quod est cõparantis: & de duobus bõis id qõ sibi videt melius eligentis. Illa. n. largitio hominũ patrimonia sua in mare abijciẽtiũ inanis & leuis ab omniqꝫ iustitia remotissima ẽ. Itaqꝫ ne dici quidẽ munera & i quibus nemo accipit nisi q accipet ñ meret. Nõ minꝰ magnũ iustitie opus est pupillos & viduas & destitutos & auxilio indigentes tueri atqꝫ defẽdere: quod adeo vniuersis diuina lex illa pscribit: qñ boni quidem quiqꝫ iudices ad offm̃ sui iudicãt ptinere: vt eos nãli humanitate foueant: ac ijsdẽ ꝓdesse nitant. Verũ hec opa nr̃a ꝓprie sũt q legẽ q vba ipsiꝰ dei pcipiẽtis accepimꝰ. Nã illi senũt qdẽ nã eẽ iustũ tueri eos q tutela carent: sed cur ita sit non pspiciũt. Deus n. cuius ppetua clemẽtia est: idcirco pupillos viduasqꝫ defendi atqꝫ foueri iubet neqꝫ respectu ac miseratione pignoꝝ suoꝝ retardet: quo minus mortem p iustitia fideqꝫ suscipiat: sed incũctanter ac fortiter subeat: cum sciat se charos suos deo relinquere: nec his vnqꝫ presidium defuturum. Egros quoqꝫ quibꝰ defuerit q assistat curãdos fouẽdosqꝫ suscipere sũme humanitatis magneqꝫ operatõis est. Qõ q fecerit: hic viuã hostiam deo acquirat: & quod alteri dederit ad tempꝰ ipse a deo accipiet recipietqꝫ in eternum. Hec ille. Facias ergo elemosynam & sic acquires iustitiam propter quam salua

bris Gen.xviij. Nunquid pdes iustuz cum impio: quasi ve.non. Deut.xxiij. Da beas iustitiam coram dno deo tuo. Propter quam afflictione fugies. Job.x. Si iustus fuero nō leuabo caput satiat' afflictione t miseria. Propter quam ingrederis tabnaculū dei psal.xiiij. Domine qs habitabit i tabernaculo tuo.tc. Qui ingredit sine macula t operatur iustitiā. ps.xvij. Retribuet mihi domin' fz iustitiam meā.ps.xci. Iustus vt palma florebit. Propter quā scp let' eris.ps.xcvi. Letami iusti in dno.ps.cxvij. Uox exultationis t salutis in tabernaculis iustoz. Propter quam placebis deo. Prouer. xvi. Initiū bone vite facere iustitiā: accepta autem apud deuz magis q̄ imolare hostias. Propter quā digne coronaberis. Prouer.xvi. Corona dignitatis senectus q in vijs iustitie reperiet. Propter quā securus venies ad iudiciū. Ecclesi. xviij. Ante iudiciū para iustitiam. Propter quam spē habebis in morte t refrigeriū. Sapie.iiij. Iust' si morte preoccupat' fuerit i refrigerio erit. Propter quā saturaberis. Mat.v. Beati qui esuriūt t sitiūt iustitiā: qm ipsi saturabunt. Per quā fili' dei vocaberis.I.Jo.v. Omnis q facit iustitiā ex deo nat' est. Et sic patet q elemosyna est act' iustitie. ¶ Tertio elemosyna est actus latrie que est virt' quedam qua impēdit honor deo quod probatur sic. Offerre sacrificiū deo est act' latrie: sed dare elemosynam indigenti ē offerre sacrificium deo iuxta illud Hebre.vlti. Beneficentie aūt t cōmunionis nolite obliuisci: talibus enim hostijs promeretur deus. ergo elemosyna est actus latrie. vnde Lactātius vbi.s. ait. Trāsfer ad magnū sacrificiū male parata vt pro his veris muneribus bēas a deo mun' eternū. Et p hoc patet rnsio ad vltimuz argumentū in opposito: qz dare elemosynā est act' v' tutis cū est debito modo circūstantiatus. vt.s. fiat ppter deū t sic nū q̄ pōt esse nisi rectus. Ex quibus omnibus concluditur q dare elemosynā est magna res virtuosa t excellētissima. de qua dicit Ciprianus in epla ad fratres de ope t elemosynis. Preclara t diuina res fratres charissimi: solitaris operatio solatium grande credentium: securitatis nostre salubre presidiū: monimentū spei: tutela fidei: medela pctī reposita in potestate patientis: res t grandis t facil sine periculo persecutiōis: corona pacis vez dei munus: t maximū infirmis necessariū: fortibus gloriosuz: quo xpian' adiutus prefert gratias spūalē: promeretur xpm iudicē: t deū cōputat debitorē ad hanc operum salutariū palmā libenter ac prompte certemus: oēs in agone iustitie de xpo q spectante curramus: t qui seculo t mundo iam maiores ēē cepimus cursum nostrū nulla seculi t mūdi cupiditate tardemus: si expeditos celeres: si in hoc operis agone currētes dies nos vel reductionis vel psecutiōis inuenerit nusq̄ domin' merit nostris ad premium deerit: in pace vincentibus coronā candidam pro operibus dabit i psecutione purpureas. pro passiō e gemīnabit. hec ille. Faciamus ergo elemosynā que est virtus dignissima t excellētissima: per quā in presentia assequamur gratiam: t gloriam in futuro in secula seculorum. Amen.

¶ Feria quarta post primam dominicā in quadragesima. De satisfactiōe elemosyne. Sermo.xlvi.

Uiri niniuite surgēt in iudicio cuz generatione ista t cōdemnabunt eam: quia penitentiam egerunt in predicatione Jone propphete. Mathei.xij.c. petiit iudei ērco charissimi scribe t pharisei vt patet in occurrenti euangelio aliquod signū a xpo videre: quod signum t qua intentione peterent Luce.xi. magis expsse declarat vbi dr. Et alij temptātes signū de celo querebant ab eo. Qd ergo hic dicitur absolute q querebant signum intelligit de signo aliquo singulari differente a signis q̄ xps cōiter faciebat ipse

bat. Ipsa autem questio cõsiderata cõdiuõe querẽtiuz aperte ostẽdit φ ex verbo infideli ꝛ superbo ac vano ꝛ tentatiuo procedebat: cum tot ꝛ tanta signa als/oris potentie faceret' φ̃ aliquod signuz visibile emittere de celo: ideo respondit eis Iesus. Generatio mala ꝛ adultera signũ querit. ꝛc. Deinde concludit verba ꝑposita. Uiri niniuite surgent ꝛc. Cõdẽnabũt eã: nõ auctoritate sed melioris facti cõparatione: q: pniam egerunt in ꝑdicatiõe Ione: quod nõ fecerunt iudei ad ꝑdicationẽ xp̄i. Et tñ Ionas tm̃ trib⁹ dieb⁹ predicauit eis: Christus aũt trib⁹ annis. Itẽ Ionas predicauit pegrinis: xp̄us ciuib⁹ suis. Itẽ Ionas nullũ fecit miraculũ xp̄s multa. Itẽ Ionas fuit purus homo: Christus deus ꝛ homo. Sicut ẽt hodiernis tẽpibus pauci tot predicationib⁹ mouent ad pniam ꝛ ad satisfactionem pro peccatis suis reducunt Non luxuriosi ad ieiuniũ ꝛ abstinẽtiaz. Non superbi ad orõnez ꝛ satisfactionez humilẽ. Non diuites cupidi ꝛ raptores ad largitatẽ ꝛ elemosynã. De qua elemosyna tractãtes postφ̃ in superiori sermone eius excellẽtiã ꝛ dignitatẽ vidim⁹. In presentiaꝝ eius satisfactionẽ pertractabimus: de more solito tres ꝯsiderationes annotãtes vt infra. videlicet Prima dr̃ suppositio. Secunda dr̃ declaratio. Tertia dicitur dubitatio.

¶ Paro pria hui⁹ sermõis in q̃ supponit φ elemosyna est pctõrũ satisfactiua

P Rimo igit in isto sermone supponit cõclusio. Qȝ elemosyna est ꝓ pctis maxime satisfactiua Qȝ ꝓbat tripliciter. Primo similitudine. Scdõ intentiõe. Tertio euidẽti rõne

¶ Primo ꝓbat similitudine sic. Homo satisfacit alicui trib⁹ modis: vel ꝑ penã quã sustinet: vel ꝑ aliqd qȝ ei largit: vel ꝑ intercessionẽ vel intercessores q̃s mittit: Sic a simili hec tria facit hõ per elemosynã. Quia ꝑ ipsã se punit subtrahẽdo sibi sb̃am corꝑalez. Scdõ hõ deo largit: q: dat pauperib⁹ aliqd ꝓpter deum. Tertio mittit intercessores ad ipsuz rogãdũ q: ipsi paupes tenẽtur ꝓ eo orare ergo elemosyna est opus satisfactoriũ

¶ Scdõ hoc idẽ ꝓbat. ex largitoris intẽtiõe sic: elẏna pt dupliciter fieri: recte ꝛ bene. Aut intentione subleuãdi necessitatẽ ꝓximi: ꝛ sic est op⁹ misericordie: ꝛ hoc mõ ꝓprie ptinet ad meritũ vite. Et hec est satisfactoria. Aut itẽtiõe recõpẽsandi ꝓ debito diuine offẽse ꝛ sic est op⁹ iustitie ꝛ satisfactoria: hec petrus de tarantasio. in. iiij. di. xv. ar. ij. q. i. ¶ Tertio hoc idem probatur euidenti ratione sic: ad hoc φ opus quod facimus sit satisfactorium ꝯportet φ habeat in se duo. Priõ φ sit opus bonũ vt sit in honorẽ dei: Scdõ φ sit op⁹ penale vt pctõri aliqd subtrahat: q: a pena ꝛ a culpa liberat ꝛ a culpa reseruat. Primo dico φ a pena ꝛ culpa cõmissa liberat: q: ꝑ penã fit satisfactio de pctõ: qȝ ꝓbat sic. Satisfacit eni aliqs deo ꝑ recõpẽsationez offẽse recõpẽsatio aũt offẽse iportat adeq̃tionẽ ei⁹ q offẽdit ad eũ in quẽ offẽsa ẽ cõmissa: adequatio aũt ꝛ in diuina iustitia ꝛ humana fit ꝑ subtractionez ab vno q plus iusto habuit: ꝛ ꝑ additionẽ ad alterũ cui iniuste aliqd est subtractũ. Deo aũt φ̃uis quãtuz est ex pte sua nihil possit subtrahi. pctõr tñ φ̃tũ in se est peccãdo aufert deo honorẽ debitũ: ꝛ iõ oportet φ i recõpẽsatiõe peti ꝛ offẽse dei cõtra eius honorez cõmisse aliquid subtrahamus Quapꝓpter necesse est φ op⁹ satisfactoriuz sit pẽale: vt ꝑ penã nobis aliqd subtraham⁹ ꝛ deo aliqd ipẽdam⁹. Scdõ dico φ pena ẽt a futura culpa ꝓseruat: qa nõ facile homo ad pctã redit: ex quo penã expert⁹ est. Nã medicine peccatoruz purgatiue ꝛ ꝓseruatiue sũt pene. ij. Ethi. Cũ igit subtractio bonorũ tẽporaliũ per elemosynã penalis sit. Seqtur φ elemosina est satisfactoria. hec Tho. in. iiij. di. xv. ar. i. q. ij. ¶ Cõfirmãt ꝑdicta triplici auctoritate. Prima ẽ decreti ꝛ ẽ Cipriani d pe. di. i. c. miror: vbi dr̃. Elemosyna a morte liberat: nõ vtiqȝ ab illa morte liberat quã semel Christi sanguis extinxit ꝛ a q̃ nos salutaris baptismi ꝛ nostri re

dem ptoris grā liberauit. ſʒ ab ea q̄ p de/
licta poſtmodū ſubrepit. Hec ille. Secū
da eſt L ac. iiij. vbi. ẟ. ¶ Magna eſt miē
merces cui de⁹ pollicet̄ oīa pctā remiſſiu
ruʒ ſi audieris inqt p̄ces ſupplicis tui ꝛ
ego audiā tuas. Si miſertus laborantiū
fueris: ꝛ ego i tuo labore miſerebor. Si
aūt ꝯſpexeriſ nec adiuueris: ꝛ ego animū
tuū ꝯtra te gerā. tuiſqʒ legibus te iudica
bo Hec ille. Tertia ē Aug. in li. ꝺ pctoꝝ
meritꝭ ꝛ remiſſiōe ꝛ baptiſmo paruuloꝝ
ſic ꝺi. Aliq̄ precipit ſʒ conſulit deus hoi
ad nō nulla ſupanda: vel q̄ male ꝯcupi
unt: vel male metuunt. ¶ Magnis aliqñ
vel q̄ totis virib⁹ op⁹ ē volūtaſ: q̄s nō p
fecte nos oīb⁹ adhibituros p̄uidit. q p
ꝓphetā veridice dici voluit. nō iuſtifica
bit i ꝯſpcū tuo oīs viuēſ. tales vtiqʒ nos
futuros dn̄s p̄uidēs q̄dā ſalubria reme
dia ꝯ reatū ꝛ vincula pctōꝝ ꝛ poſt bap
tiſmū dare ac valere dignat⁹ ē. Opa. ſ.
miē cū ait. Dimittite ꝛ dimittet̄ vob. Da
te ꝛ dabit vobis. hec ille. Et iō ſicut per
paſſionē xp̄i a pctō originali liberati ſu/
mus: ita ꝛ a pctis actualib⁹ p eādē paſſio
nē: ſʒ mediātib⁹ opib⁹ noſtris maxie ele
moſinis liberamur. Vñ Ciprian⁹ ad fra
tres ꝺ ope. ꝛ elemo. ¶ Multa ſūt fratres
chariſſimi bn̄ficia diuina. qb⁹ in ſalutē
nr̄am dei pr̄is ꝛ xp̄i copioſa ꝛ larga cle/
mētia opata ſit ꝛ ſēp opet̄. Q ꝯſeruan
dis ac viuificādis nobis pater filiū miſit
vt reparare nos poſſet. ꝙqʒ fili⁹ miſſus
ē ꝛ hois fili⁹ voluit eſſe vt nos dei filios
faceret. humiliauit ſe: vt ppl̄m q pri⁹ ia
cebat erigeret: vulnerat⁹ eſt vt vulnera
nr̄a ſanaret. Seruiuit vt ad libtatē fuiē
tes ſubtraheret: mori ſuſtinuit vt imor/
talitatē mortalib⁹ exhiberet. ¶ Multa h̄ ſūt
ꝛ magna diue miē mūera. Sʒ adhuc q̄
lis p̄uidētia illa ꝛ quāta clemētia ē q no
bis ſalutari rōni ꝓſpicit vt hoi q redē
ptus ē reſeruādo pleni⁹ cōſulat̄. Nā cū
dn̄s veniēs ſanaſſet illa nr̄a q̄ Adā por
tauerat vulnera: ꝛ venena ſerpētis āti
curaſſet: legē dedit ſano ꝛ p̄cepit vt vltra
iā nō peccaret: ne qd peccāti grauius eue
niret. Coarctati eram⁹ ꝛ in āguſtū īnocē

tie ꝓſcriptiōe cōcluſi ne hēret qd hūa/
ne fragilitaſ īfirmitas atqʒ ībecillitas fa
ceret: niſi iterū pietas dīna ſubueniēs iu
ſtitie ꝛ miē operib⁹ oſtēſis viā quādam
ende ſalutꝭ aperiret. vt ſordes poſtmodū
q̄ſcūqʒ ꝯhim⁹ elȳnis abluam⁹. Loqt̄
ſcripturis diuis ſpūs ſcūs et dic̄. Elemo
ſinis ꝛ fide delicta purgāt̄. Nō vtiqʒ il
la delicta q̄ fuerūt ante ꝯtracta. Nā illa
xp̄i ſanguie ꝛ ſcificatiōe purgant̄. Itē de
nuo dicit. Sicut aq̄ extinguit ignē: ita ele
moſyna extinguit pctm̄. Hic q̄ʒ oñdit̄ ꝛ
ꝓbat̄ ꝙ ſicut lauatiōe aque ſalutaris ge
hēne ignis extinguit̄: ita elȳnis atqʒ opa
tiōib⁹ iuſtis delictoꝝ flāma ſopit̄. Hec il
le. Et ſic patet pars pria huius ſmōis.
¶ Pars ſcd̄a hui⁹ ſermōis in q̄ decla
rat̄ ꝙ elȳna eſt ſatiſfactoria ꝯ oē pctm̄.

Ecūdo declarat̄ ꝙ elȳna ē ſatiſ
ſ factoria ꝯ oē pctm̄. Nā aplſ ait
i. Thi. iiij. Pietas ad oīa valet.
ſ. pctā ꝓmiſſionē hn̄s vite q̄ nūc eſt ꝛ fu
ture: ergo ꝛc. Preterea gl. ſup Luc. ait.
Prima elemoſyna ē mederi aīab⁹ vr̄is
credēdo in me qi corda mūdo: ſʒ cōſtat
ꝙ de⁹ mūdat aīam ab oī īmūdicia: qi n̄
mūdat eā in pte: ſʒ totalr̄. ergo ꝛc. Pre
terea ſm Aug. ii. li. ꝺ vbis dn̄i ſermone
vij. Faciēs elemoſinā dʒ incipere a ſeipſo
ait eni ibi ſic. Quō eni es miſericors al/
teri: ſi crudelis es tibi? Fac verā elȳnam
audi ſcrip. Miſeret̄ aīe tue placē s deo
mendicat añ te aīa tua: redi ad ꝯſciam
tuā q̄cūqʒ male viuis: cūqʒ īfideliter vi
uis redi ad ꝯſciam tuā ꝛ ibi inuēies mē
dicātē aīam tuā: egētē: paupeʒ: erūnoſā
ꝛ forte egētē ꝛ egeſtate muteſcētē? ꝛ qñ i
ueneris talē aīam tuā fac illi elȳnā iudici
um ꝛ caritatē. Quid ē iudiciū? Reſpice
ꝛ iueni te. diſplice tibi: ꝓnūcia īte. Et
qd ē charitas? Dilige deū ꝛ ꝓximū ꝛ ſe
ciſti miſericordiā: p̄us cū aīa tua ꝛ ꝯſcia
tua. hāc āt elȳnā ſi p̄termiſeris da quātuʒ
vis: dona q̄ztū vis de fructib⁹ tuis nō ꝺ
cimas ſeu dimidias: nihil facis qñ totuʒ
nō facis: ꝛ tecuʒ aīa tua veſcat̄: ne peat
fame: da illi panē: quē panē? Panē vi/
uum

unum q tecũ loqr. Ego sũ panis viuus q de celo descendi. Hec ille. Ex q̃ textu sic arguit. Elemosyna ẽ misereri aie sue: sꝫ misereri aie sue ẽ remouere oẽm miseriã ab ipsa.i.oẽ pctm̃: qꝛ ꝓuer.xiiij. pctm̃ miseros facit ppl'os: ergo el'yna ordinata oẽm miseriã aie tollit. Ista aũt q̃liter itelligi hẽant declarat Alex de al'.vbi.s̃. dl. Q̃ȯ vtilitas el'yne magna ẽ. Est enĩ q̃dãmodo vniuersalis: qꝛ efficax ꝯ duas radices pctõꝝ. nã vt hẽtur ab Aug. sup v̇bo psal.lxxix. Incẽsa igni ⁊ suffossa ab increpatiõe vult⁹ tui pibũt. Est ardẽs cupiditas velut ignis malus. ⁊ timet male iacẽs velut malũ frigus. ꝯ malũ ignẽ est el'yna velut aq̃: vt pꝫ.s̃. Cõtra malũ frig⁹ ẽ elemosiña velut ignis Prouer.xxv. Si esurierit inimic⁹ tu⁹ ciba illũ: si sitierit da ei aq̃m bibere: pꝛunas enĩ ꝯgregabis sup caput eius. Preterea hoc ẽt pꝫ ex his q̇ dn̄s mũdat aiaꝫ ab oĩ pctõ per grãm quã de sola mĩa infũdit. Eñ mĩa vel op⁹ mĩe quodãmodo ꝯriat oĩ pctõ. oẽ enĩ pctm̃ ẽ miseria aie ⁊ aiam efficit miserã: quã quodãmodo releuat mĩa.s. mĩa dei effectiue mĩa hoĩs dispositiue. Preterea elemosyna ꝓdest ⁊ facienti ⁊ recipiẽti: vñ quodãmodo habet vniuersalem vtilitatẽ. Aduertẽdũ tñ q̇ vniuersalis vtilitas elemosyne nõ ẽ est dicta ꝑ ꝓprietatẽ sꝫ appꝛopꝛiationẽ. Nõ ꝑ ꝓprietatẽ dico: qꝛ vtilitas elemosyne ꝓpꝛie satisfacere ẽ ꝓ pctõ auaritie: sicut ieiuniũ ꝓ pctõ luxurie: ⁊ oꝛõ ꝓ pctõ supbie: sꝫ ꝑ appꝛopꝛiationẽ: qꝛ sicut duplex ẽ medicina purgatiua ⁊ sanatiua ⁊ cuiusdã ẽ ꝓpꝛie sanare: cuiusdã ẽ ꝓpꝛie purgare. Sicut igit ieiuniũ ꝓpꝛie sanat luxuriã ⁊ etiã purgat: appꝛopꝛiate v̇o purgat oĩa pctã ꝓ illis satisfaciẽdo. Sic el'yna ẽt ꝓpꝛie sanat vitiũ auaritie ⁊ ꝓ ipso satisfacit: sꝫ tñ appꝛiate ꝓ oĩbus satisfacit. Est ẽt vniuersalis vtilitaꝫ nõ effectiue ꝓpꝛie dicẽdo sꝫ dispositiue: qꝛ disponit ad oĩum vitiorũ purgatiõeꝫ Cõfirmat ista trib⁹ auctoritatib⁹ scripture sacre. Prima ẽ Lu.xj. Date elemosynã ⁊ ecce oĩa mũda sũt vobis.ij. est Thobie.iiij. Elemosyna ab oĩ pctõ ⁊ a morte liberat.iij. ẽ Dãiel'.iiij vbi ẽ q̇ȯ Daniel. ait ad Nabuchodonosoꝛ Pctã tua elemosynis rẽdime ⁊ iniq̃tates tuas in misericoꝛdijs pauperũ. Et sic patet pars.ij. huius sermonis.

¶ Pars tertia hui⁹ sermõis in q̃ põit vnum dubium: vtꝝ dare elemosynam sit magis satisfactoꝛium inter partes satisfactionis.

Ertio in isto s̃mone oꝛit dubiuꝫ vtꝝ dare elemosinam sit magis satisfactoꝛiũ int ꝑtes satisfactiõis videtur enĩ q̇ nõ: qꝛ Auicẽna.x. methaij.c. loquẽs de obsequijs q̃ ꝓpter deum ipendunt ait q̇ ex his oĩbus obsequijs illud ẽ acceptabilius ꝑ q̇ȯ agẽs paratur q̃si sit loquẽs in deo ⁊ tendẽs in ipsuꝫ ⁊ ad ipꝫ fact⁹ q̃si pñs ei: sꝫ h̄ ẽ oꝛõ ergo ⁊c. Preterea cũ ꝑ satisfactionem sint cause peccatoꝛuꝫ excidẽde: illud magis ẽ satisfactoꝛiũ q̇ȯ est ꝯ ꝓoreꝫ radicẽ pctĩ: sꝫ ista est supbia vite ꝯ quã ẽ directe oꝛõ: ergo oꝛõ ẽ magis satisfactoꝛia iter satisfactõis ꝑtes. Preterea satisfactio satisfacienda est ꝑ opa penalia: sed ieiuniũ magis est penale q̃ꝫ donatio elemosyne: ergo est magis satisfactoꝛium q̃ꝫ el'yna. ¶ Sed cõtrariũ probat tribus rõnib⁹ sic arguendo. Illud ẽ magis satisfactoꝛium cui magis appꝛopꝛiat scriptura ꝯriari pctis sꝫ elemosyna est h⁹mõi iux illud Eccle.iij. Igneꝫ ardẽteꝫ extinguit aqua. ⁊ elẽosyna resistit pctis ergo magis est satisfactoꝛia. Preterea p⁹ q̃ꝫ Thobi.xij. dictuꝫ est. Bona ẽst oꝛatio cum ieiunio ⁊ elẽosyna: de elemosyna spãliter subiungitur q̇ñ elemosina a moꝛte liberat ⁊ ipsa est que purgat peccata ⁊ facit iuenire vitam eternam ergo vr̃ q̇ magis sit satisfactoꝛia elemosyna q̃ꝫ ieiunium vel oꝛõ Preterea i satisfactione tria sunt.s. vitatio culpe ad quam maxime valet oꝛatio Augumentum gratie ad quam maxie valet elemosyna. Solutio pene ad quã maxime valet ieiunium. Et qꝛ augumẽtum gratie nobilius quam vitatio culpe quia non euitatur malum nisi ꝓpter

bonū ꝛ quolibet istoꝝ melius est ꝙ so/
lutio pene: iō inter partes satisfactionis
vtilioꝛ ē elemosyna ꝛ oꝛo vtilioꝛ est ꝙ ie
iuniū. ¶ Istā ꝯclusionē ꝑrie dictā ꝯfir
mat Ric. in .iiij. di. xv. ar. ii. q. iij. Aliter
sic eā declarādo. Elemosyna debita intē
tione facta aliquo mō v̄tutē ꝯtinet oꝛo/
nis ꝛ ieiūij: q2 eū cui daꝛ obligat ad oꝛā/
dū ꝛ ieiunādū ꝛ alia bona faciēdū ꝑ dā
te elemosynā iꝗtū sibi possibile ē. Pre
terea elemosyna inꝗtū daꝛ ꝑpter deū
ē q̄si quedā oblatio deo facta. Oblatio
āt deo facta aliquā vim oꝛonis h3: inꝗ
tū ēt bona exteriora sūt ad sustētationē
coꝛporis: subtractio eoꝝ p elemosynam
aliq̄ mō virtutē ꝯtinet ieiunij: q2 in oꝛō/
ne aīa regimini coꝛpis min9 intēdit: ꝛ ex
consequēti coꝛpus debilitat. Sicut igiꝛ
virtuosioꝛ ē anima intellectiua ꝙ sensi/
tiua: q2 ꝯtinet ipsi9 v̄tutē ꝛ multo plus ꝛ
sensitiua ꝙ vegetatiua: q2 ꝯtinet ei9 v̄tu
tē ꝛ ampli9 sic magis ē satisfactoꝛia ele/
mosyna ꝙ oꝛo: ꝛ oꝛo ꝙ ieiuniu3: ꝗuis
elemosyna nō tātū excedat oꝛonē ꝛ ieiu/
niū in esse moꝛis ꝗtū aīa intellectiua ex
cedit sensitiuā ꝛ vegetatiuā in eē nāe. Di
cas ergo ad ꝑmū l oppositū. Qđ l3 oꝛo
ꝑ3 eēntiā dignioꝛ sit ꝙ donatio elyne: tñ
quātū ad vsū vtili9 ē dare elemosynā ꝙ
oꝛare: ꝛ sic d3 intelligi v̄bū auicēne: q2
tñ oꝛo ꝛ ieiuniū retrahūt a pctō: nō nīi p
modū meriti s3 ēt p modū ꝯsuetudinis
ꝯrie. Ideo de illo demonio qđ erat de/
putatū ad inclinādū hoīes in malā ꝯsue
tudinē dꝛ Math. xvij. Qđ eijci nō po/
terat nisi p oꝛonē ꝛ ieiuniū. Ad .ij. dicas
ꝙ ꝯ supbiā vite ē ēt elemosyna: q2 vt su/
pius habitū est ꝯtinet aliquā oꝛonis vir
tutē. Ad .iij. dicas ꝙ in satisfactiōe plus
attēdēda est bonitas ꝙ penalitas elemo
syna aūt melioꝛ est ieiunio: ꝗuis ieiuni
um sit penali9 simplr: qđ iō dico: q2 ali
qb9 penali9 ē elemosynā dare ꝙ ieiuna
re: ¶ Cōfirmaꝛ ꝑdicta cōclusio triplici
auctoritate. Prima ē Aug. in .ij. sermōe
de ieiūio quadragesime sic di. Ieiunia
nr̄a elemosynarū piguedo cōmēdet q2
tale est ieiuniū sine elyna: q̄lis sine oleo
ē lucerna: Nā sicut si lucerna sine oleo
accēdiꝛ fumigare pōt: lumē aūt habere
nō ꝑt. Ita ieiuniū sine elemosyna carnē
qdē cruciat: s3 charitatꝭ lumine aīa3 nō
illustrat. Hec ille. .ij. ē Ambrosij i sermo
ne de dn̄ica ꝯ Abrahā de pc. di. i. c. me/
dicina mīe tollit pctā magna: hēm9 plu
ra subsidia qbus pctā nr̄a redimimus
pecuniā hēs redime pctā tua Nō vena
lis ē dn̄o s3 tuipse venalis es: pctīs tuis
venūdat9 es: redime te operib9 tuis: re
dime te pecunia tua. vilis est pecunia: s3
ꝑciosa est mīa. elemosyna ingt a pctō li
berat. Crīa ergo elemosynis redimūtur
hec ille. .iij. ē Iohan. crisostomi ea. di. c.
medicamētū sic dicenꝭ Medicamētu3
forti9 qđ maxime in pnīa opaꝛ hoc ē ele
mosyna. sicut in ꝑceptꝭ medicine medi/
camētū qdē multas herbas accipit: vnū
āt dn̄ antissimā: sic ꝛ in pnīa. Ista herba
dn̄antioꝛ ꝛ potētioꝛ ē ꝛ vniuersū ipsa effi
cit. Audi eni qd dicit diua scriptura Da
te elemosynā ꝛ oīa mūda sūt vobis: hec
ille. ¶ S3 q̄riꝛ si elemosyne spūales sūt
magis satisfactorie ꝙ coꝛpoꝛales. Ad h
respondit Ri. ꝙ pure spūales magis sūt
satisfactorie ꝙ coꝛpoꝛales: q2 cū satisfa/
cere sit causas peccatoꝝ excidere ꝛ eoꝝ
suggestionib9 aditū n̄ indulgere: qđ ma
xime pōt fieri per grāz dei quā efficaci9
merenꝛ spūales: quia indulgentie aīe q̄
maioꝛ est ꝙ indulgentia coꝛpoꝛis subue
niunt. Idcirco sūt magis ceteris operi/
bus satisfactorie: qđ ideo dico: q2 hō in
exiliter posset oꝛare ꝛ docere ad subueni
endū idigentie spūali ꝑximi ꝛ ita effica/
citer laboꝛare ad subueniendū indigētie
coꝛpāli: ꝙ elemosyna coꝛpoꝛalis ꝑferre
tur spūali: s3 inter ipsas elemosynas spiri
tuales ad satisfaciendu3 potissima ē offē
se remissio qđ probaꝛ triplici auctoꝛitate.
Pria ē Augu. li. ij. ꝯ eplām pmeniā vbi
sic dicit. Peccatū qđ alter in te cōmisit
dimitte vt dimittat tibi deus: q2 magnū
op9 mīe ē offensas ꝛ iniurias remittere
Secūda est eiusdē in li. l. omel. omelia.
xviij. vbi sic diꝛ. In operib9 mīe ꝛ pietatꝭ
oīa delenꝛ: cum ex pleno coꝛde ꝛ vera fi
ducia

ducis dicimus illi qui videt. Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittim⁹ debitoribus nostris. Tertia ē ibidē omel. vi. Qui sic ipsi videtur ad remissionē oīuz pctōr: si substantia terre nō fuerit charitas et dilectio inimicor satis abūdeqz sufficiūt: nulla nobis excusatio remanebit in die iudicij. nec dicere aliqs poterit nō se habuisse vnde redimeret. Et ideo oēs hoies studeam⁹ toto corde diligere orātes vt qui boni sūt meliores fiant et in bono ope pmaneāt. q vo mali sūt cito corrigant timentes qd dñs cōminat. Si nō dimiseritis hoibus pctā eor: nec pr vester celestis dimittet vobis pctā vrā: sed magis cū ipsius adiutorio laboremus: vt in nobis possit impleri. Date et dabo. Cū i nostra ptāte positum sit qliter in die iudicij iudicemur. Dimittam⁹ ergo oib⁹ inimicis nostris: vt vera et libera cōsciā in orone dñica dicere possim⁹. Dimitte no. de. no. Hec ille. Ex qb⁹ oībus apparet q nō pōt maius fieri suffragium qz elargitio eleēosynar. vñ Hiero. ad Palmachiū de morte Pauline Palmachius noster sctām fauillā ossaqz venerāda elemosyne balsamis rigat: His pignerib⁹ atqz odorib⁹ fouet cineres qescētes. Sciens scriptū: Sicut aqua extinguit ignez ita elemosyna extiguit pctīn. Quantas virtutes habeat misericordia et qbus donanda sit pmijs beatus Ciprian⁹ grandi volumine exequit. et Dan. cōsiliū probat: q regē impijssimū si se audire voluisset dicit pauperū sustentatōe saluādum Hec ille. Oīa supradicta patent p exemplū singulare Johānis elemosynarij q ait. Qd cū quidā captus in carcerez detrusus esset euadētes qdā de captiuis suis et ad patriam illius reuertentes asserebāt illū mortuū qr similē sibi sepelierant quē illū putabant parentes ergo illi⁹ qsi p mortuo per annos tres collectā faciebāt. Post quattuor ānos ille redijt: et cū cognouisset ea q p eo agebāt: dixit se illo tēpore q collecte fiebāt a quodā candidato solutū fuisse et tota die libere ambulasse. In crastino aūt ferro rursus astrictū se sentiebat. Faciam⁹ ergo elemosynā debitis circūstātijs vt debita satisfactione peccata nostra abluentes in psenti assequamur gratiam et in futuro gloriam in secula seculorū Amen.

¶ Feria quīta p⁹ primā dñicā in xl. De trib⁹ cōditiōib⁹ elyne: gratiositate: largitate et bonitate. Sermo. xlvij.

Catuli edūt d micis que cadūt de mēsa dñor suorum. Math. xv. Quia frēs charissimi in hodierno euāgelio recitat q Christus secessit in ptes tyri et sidonis que fuerūt ciuitates gentiliū. Nā fm Remigium: tyrus fuit metropolis cananeor. Sidon termin⁹ cananeor respiciēs ad aqlonē. Et ecce mulier cananea a finib⁹ illis egressa: qa s. cananei non potuerūt p filios isrl' totaliter extirpari: et iō a finib⁹ illis egressa: qa xpm sequebat in via ad ipetrādum sue filie sanationē. vnde clamās dicebat Miserere mei fili Dauid. Querit ergo quare nō rñdit ei vbū: et quare. cōparauit iudeos filijs: cananeos aūt canibus Rūdet q hoc fecit xpus Primo ad fidē magis exercēdā et ostēdēdā ac patiētiā et humilitatē mulieris. ij. ad ostēdēdaz notabilē differētiā inter cultores veri dei et idolatras. Tertio ad ostēdendū generalē modū quē de⁹ tenet pctōrib⁹ redeūtibus ad ipsū qb⁹ sic dat fauorem qrendi grām q qsi eā dare nolle vr: vt sic eam magis ostdat nobis indebitā: ac p cōsequēs ex maiori beniuolētia datā. Scdm aūt glo. Filij sūt iudei generati p legez et nutriti sub cultu vni⁹ dei: Panis aūt ē euangeliū miracula et alia xpi opa q ad salutē nram ptinēt. Non erat ergo cōueniēs vt hec a filijs auferent et darent gētibus q erant canes bestiales et imūdi et a dei tēplo sequestrati: donec. s. psisterēt in ptinacia sua. Sed bñ et spāli dignatione dine mīe poterat hoc eē bonum pcipue in his q p fidem grām qz dsisterēt esse canes et inciperent esse filij. sicut fuit

mulier ista. Vñ dicēte dño: Nō ē bonū
sumere panē filoƺ ꝛc. Rñdit mulier: Et
dñe. i. ego sū cāis: fac ergo mihi vt cani
Naz camli cdūt. ꝛc. In q̊ apparet mira
mulieris hūilitas ꝛ fides in q̄ significat
fides eccl̄ie de gentibus. Ex quib⁹ oib⁹
apparet ꝙ multi hodiernis tꝑibus sint
rephendendi: q canes: aīalia: ꝛ bestias
replēt ꝛ ipinguant: filios aūt. i. pauperes
relinquūt inanes: O vtinaz paupcres si
cut catellos tractarent dantes eis q̄ sup/
fluūt ꝛ abundāt. Idcirco postꝙ elemo
syne tractauimus significationez ꝛ satis/
factionē vite conuenit vt aliqua de eius
modificatōe describam⁹. Ad hoc enim
ꝙ elemosyna sit deo grata plres hƺ ꝛ dz
conditiones. De qbus cā breuitatis in
pñti sermone tres tm̄ videbim⁹. Pria
dicetur gratiositas. Scōa dicet largitas
Tertia dicetur bonitas.

¶ Pars prima huius sermōis in qua
declaratur ꝙ elemosyna debet fieri cuz
gratiositate.

P Rimo ꝙ elemosyna debet fieri
cum gratiositate hilariter velo/
citer ꝛ suauiter. ¶ Prio ergo
elemosina debet fieri hilariter cū iocū/
da facie ꝛ hilaritate. Nihil enim grati⁹
pauperi eē pōt ꝙ in oī dato hilarez sibi
vultum oñdere. Vñ Eccle. xv. In omni
dato hilarem fac vultum tuū. Nā sicut
deus tristē vultū datoris nō respicit: ita
hilarem datorem nimis diligit. vñ. ij. ad
Chor. i. aplus ait: Non ex tristicia aut
ex necessitate: hilarez eniz datorē diligit
deus Qō habet. xxvj. q. vj. §. ex his vbi
sic dr. Ad bonum aūt quisqz inutiliter
cogit cū deus aspnetur coacta sacrificia
Vñ aplus cum ad elemosynas. Chor.
hortaret ait. Vnusqsqz det ꝓut destinauit
in corde suo nō ex tristicia aut ex neces
sitate: hilarem eni datorē diligit de⁹. vñ
datur intelligi ꝙ qui inuitus dat propter
pñtē pudorez: ꝛ rem ꝛ meritum perdit.
Sz hic orit vnuz dubiū Si mereantur
equaliter duo faciētes elemosynam ha/
bentes equalez charitatem: sz alter cuz
grauāie: alter cū hilaritate facit ceteris
paribus. Videtur enim ꝙ non equali/
ter mereantur ex predictis verbis: Et
etiā ex glo. ibidē q̄ ait: Quicqd boni fa/
cis cū hilaritate fac ꝛ tūc bñ facis. q. n/
ex volūtate dat bona approbat de⁹ ꝛ re.
munerat. Ex qbus vr ꝙ q dat nō hila/
riter nō bñ facit nec meritorie. Sz ɔtrā
vr sic. Quia elemosyna ē satisfactoria ex
duob⁹. s. ex charitate: ꝛ qr penalis ē. er/
go alijs parib⁹ que magis ē penalis ma
gis ē satisfactoria. ergo ꝛc. Preterea ma
ioris volūtatis est nā ꝙ fortuna: ꝛ ma/
gis pōderāda ē et merito circūstātie nāe
ꝙ fortune. sed legit Math. xi. ꝙ mulier
paup q̄ misit duo minuta in gazophila/
tiū plus misit ꝙ alij oēs. nō in quātitate
sz in ꝓportiōe: qr oēm victū suuz misit:
alij vo ex abūdāti miserūt. ergo circūstā
tia paupertatis facit ad maioritatē meriti:
qr plus grauat paup in puo ꝙ diues in
magno: ergo circūstātia nāe vbi maius
grauamē ē fac ad maioritatē meriti. Pre
terea vbi maior pugna ibi maior victo/
ria: ꝛ vbi maior victoria ibi maior mer/
ces: qr q dñat aīo suo melior ē expugna
tore vrbiū. ꝓuer. xvj. ergo cuz ille q dat
cū grauamine vincat animū suū in dā/
do elemosynā: maiorē victoriā hz ꝙ ille
q dat hilarit: ergo et habet maiorē mer/
cedē ꝙ ille q dat ex hilaritate: sed ɔstat
ꝙ illa q̄ fit cū grauamie magis ē penal.
ergo magis est satisfactoria. Ad hāc du
bitationē rñdet Alex. de ales dicēs. Qō
si grauamē illud ex radice auaricie ꝓue
niat illius q dat elemosynā non ē magis
satisfactoria ꝙ alia: qr ex radice pctī pro
uenit qa si hoc esset de malo. s. culpe re/
portaret lucrū. sz si grauamē illud sit ō nāe
ɔplexiōis illius magis ē satisfactoria ꝙ
meritoria ꝙtū ad remissiōez pene. Nec
verū ē ꝙ si dās cū grauamine magis ac
cedit ad dātē inuite: qr inuite dare sonat
i vitiū: sed grauamē hmōi respicit illud
qō est nāe: vñ nō sūt eiusdē ordis. Quā
do ergo dr ꝙ hilarē datorez diligit de⁹:
dicendū sicut in ꝓposito nro: ꝙ ille dr
hilaris q spōte ꝛ volūtarie dat ſm ꝙ hi
lariter dare dr q dat mō ɔrio illi q dat
cū tristitia

cū tristitia ꝛ murmure. Ex quo pꝫ ꝙ il-le q vult recte mereri in cōspectu dei dꝫ dare elemosynā spōte ꝛ voluntarie gratā ter ꝛ affectuose: vnde Hiero. in epl'a ad Julianū ait. Paupcula vidua duo era misit in gazophilatiū ꝛ qꝛ totū ꝯtulit qđ habebat: oēs dr̄ in oblatiōe munerꝝ dei supasse locupletes: qm̄ nō pōdere sut sꝫ offerētiū volūtate pēsat. Hec ille. Et iō xliȷ. di. c. q'escam' dr̄. Non eni ex vita eo rū quos accipis mercedē ubi retributu-rus est de'. sꝫ ex volūtate ꝛ honorificen tia multa: ex mīa ꝛ bonitate. ꝛ. xlv. di. c. duc. dicit. Elemosina que corporaliter dat si nō benigno corde tribuit oīno nō suf ficit: ppterea Aug. in tractatu suo de vi sitatiōe infirmoꝝ sermone pmo hoc nie liuo explicat di. Bona ē a malo declina tio: sed necessaria ē ad bonū faciēdū fe-stina ꝛ efficax ꝛ cū hilaritate exhibitio: hilarē eni datorē diligit deus ꝛ qđ ē bo-nū facere in publico ē boni faciēdi regu la. Enumerat eni bona sibi ipensa do-ctor doctoꝝ sic dicēs: Hospes fui: nu-dus: in carcere. sitiens. ꝛ esuriēs ꝛ mini strastis mihi ꝛ q̄diu vni. ex mi. m. fe. mi hi fecistis. Grande bonū qđ cum fit in pauperes redūdat in deū: sed in paupe-res largitio nō est totius boni exhibitio. hec ille. ¶ Secūdo ad hoc ꝙ sit gratio sa elemosyna debet fieri velociter: vnde Salomon pūer. iij. di. Ne dicas amico tuo vade ꝛ cras dabo tibi: cū stati possis dare: Est autē velociter danda: tū ne do nās tarditatē ipsā vēdat: ꝛ querēs pcib' emat: iuxta illud Senece. Nihil chari' emit̄ q̄ qđ multis pcib' ꝯparat. Et iō Eccliasti. iiij. dicit. Ne ptrahas datū an gustiāti. Tū vt donās bn̄dictionē acqrat iuxta illud pūerb. xxij. Qui pnus ē ad mīam benedicet. Tū ne mors veniat: ꝛ donātū nō ita sicut añ pficiat: vñ Ecclia sti. xiiij. dr̄ Ante mortē bene fac amico tuo. Et iō ad hui' exēplū. s. ꝙ elemosy-na sit velociter dāda illud Job. xxxi. de-duci pt. Si negaui qđ volebāt paupib' ꝛ oculos vidue spectare feci. quasi dice-ret minime. Sicut hodie plerīqꝫ faciūt ꝛ paupib' p elemosyna ad hostiū eoꝝ accelerātib' ꝛ clamātib' diu nihil respō dēt: ꝛ demū dicūt. vadas cū deo. Et iō Aug. oīa ista ꝯfirmās i li. l. omel'. omel'. xl dicit. Perfecta mīa est vt ante currat esurienti cib' q̄ roget mēdic'. Nō enim pfecta ē misericordia si pcib' extorquet Sꝫ si tacet mēdicus loqt pallor in facie. vñ lapsis fessis ceterisqꝫ suspectis festia pietate succurre: ne audias rogātem: ne qđ debet dño vēdices tibi. Imitare deū tuū q solē suū oriri facit sup bonos ꝛ ma los: ꝛ pluit sup iustos ꝛ iniustos. Ecce ve nit tibi pluuia: anteq̄ roges: descendit vbertas nec duꝫ stertis: dum adhuc in lecto es ex pcepto vigilat dies: excubāt elementa fructus te nesciente effundun tur vetat celum ꝛ parturit terra: tot cela ria messium dum nescimus accipimus ꝛ tantas opes comedimus anteq̄ roge mus. Et tu homo modicus est ꝛ ipe pa nis quem etiam precibus vendis. Non rogauerūt quattuor milia in deserto Je sum cum septem panes ꝛ paucos pisces infinita agmina panderent. Hec ille. Et ideo quedam deuota mulier cuꝫ esset in ecclesia ꝛ missa cātaretur ibidem: acces-sit ad eam pauper quidam nudus frigo re ꝛ algore grauiter cruciatus. pieqꝫ si-bi elemosynam postulans: quem cum pia mulier aspexisset misericordia mota cogitauit: si iret domum perderet missā si autem missam expectaret pauper al-gore cruciaretur. Et victa arcta necessi-tate pauperis frigescentis. cito ad angu lum ecclesie iuit. clāqꝫ se pelliciuꝫ exuit: ꝛ pauperi in Elemosynam dedit Mis-samqꝫ in eodem passu quo iam cantari dimiserat reinuenit ergo christiane cito fac elemosynam: quia velociter fienda est. ¶ Tertio ad hoc ꝙ sit gratiosa ele-mosyna debet fieri suauiter: Ut scilicet suaui voce ꝛ dulci responsione detur. vñ Ecclasti. xviij. Nōne ardorem refri gerabit ros: sic ꝛ verbū melius q̄ datū Et Paulo añ ibideꝫ dicitur. Cōgrega tioni pauperū affabilem te facito. Et ibi dē infertur. Declina pauperi aurem tuaꝫ

sine tristicia. Cōtra qḋ faciūt multi q̄ ap
perio ꝛ cōtumeliosis ꝟbis dāt elemosy/
nā vñ. Greg. ait. Sunt nōnulli qui mox
vt ab egenis fratribus fuerint necessaria
postulata: pri⁹ in eos cōtumeliosa verba
iaculant: q ꝛ si rebus ministeria pietatis
efficiūt: verbis tñ ꝯtumeliosis humani
tatis gratiā perdūt: ita vt plerūq̄ videat
iniurie illate satisfactionē exoluisse cum
post cōtumelias dona largiunt. Hec ille
vñ Ecclesiasti. xx. dicit. Datuꝫ insipientis n̄
erit vtile tibi. Exigua dabit ꝛ multa ip͛o
perabit ꝛ apertio oris illius inflatio est: ꝛ
odibilis est deo hmōi homo. Hec ibi.
¶ Debet autē fieri suauiter elemosyna:
niaꝫ q̄ fit deo quando fit paupi. vnde
Aug. sup psal. cxxiii. ait. Cum dam⁹ ele/
mosynaꝫ paupi nō dam⁹ q̄si de nostro:
sꝫ tanq̄ꝫ de dono Christi nec debemus
dare quasi mendico: sꝫ tāq̄ꝫ patri vnde
in li. l. omel. omel. xvij. ait. Dedisti deo o
homo. dedisti qḋ tibi dedit de⁹? Nūqd
inuenisti vñ dares homo mēdice? Quid
hēs qḋ nō accepisti: ergo dei dono das
deo ex eo qḋ tibi dedit bono ate accipit:
Nā mendicitas tua nisi prior ipse dedis
set inanissima remāeret. Hec ille: Et iō
exēplū habet ex legenda. Johis elemo/
synarij. Qḋ cū quidā optimis vestimētis
indut⁹ esset peregrino cuidaꝫ naufragio
petenti vestimētū suū dedit: quod ille ac
cipiens statim vēdidit. Cognito hoc ille
turbat⁹ est dicēs. Non fui dignus vt me
moriā mei haberet egen⁹. Et ecce dum
dormiret vidit quēdā fulgentē sicut soleꝫ
habētē indutū vestimētū qḋ tradiderat
egeno dicētē sibi. Quid ploras: Cogno/
scis vestimētū? Et ille etiā dñe. Et dñs
Illo ego vestior ex quo ꝺdisti mihi. Ma
christiāe: fac ergo elemosynā hilarit ve/
lociter ꝛ suauiter: q: ista faciūt elemosy/
nā deauratā. Et hoc exprimit in hoc ter
mino: ecce. Sicut etiaꝫ accipit Esa. xij. c.
Ecce de⁹ saluator me⁹: q: de⁹ in mūdū
descēdēs: ꝛ in elemosynā se nobis paupe
rib⁹ donās hoc obseruauit. ¶ Aduertē
dū insup q̄ ad hoc q̄ elemosyna sit gra
tiosa debet fieri in charitate: q: elemosy

ne in pctō mortali viuētib⁹ nihil ualt. pa
rū ꝓsūt: maxime quo ad meritū eterne
vite ꝛ remissionē pene. vñ Augu. xxi. de
ciuita. dei. xxvii. c. ait. q dignas p͛o suis
peccatis elemosynas agit prius eas inci
pit facere a seipso: q: indignū est vt q in
se nō facit in ꝓximū faciat. Cum audiat
dicētē deū. Diliges ꝓximū tuū tāq̄ꝫ teip
sū. Iterūq̄ꝫ audiat Miserere aie tue pla
cēs deo. hāc elemosynā: id est vt deo pla
ceat nō faciēs aie: quomō dignas ꝓ pec
catis elemosynas facere dicēdus ē? Ad
hoc eniꝫ illud scriptū est. Qui sibi mal⁹
cui bon⁹ erit. Hec ibi. Et iō o christiani
vultis q̄ elemosyne ꝓficiant animabus
vrīs mutate vitā vrām: relīnqte pctā ve
stra o luxuriose dimitte luxuriā. Et ideo
qui volunt sibi. elemosynas p͛odesse de
bent pri⁹ vitā mutare: vñ Lac. in. vi. di.
institu. xiij. c. Quotiēs igit rogaris tētari
te a deo crede an sis dign⁹ audiri: circū
spice ꝯsciētiā tuā ꝛ quātuꝫ potes medere
vulnerib⁹. Nec tñ q̄a pctā largitiōe tol
lunt dare tibi licētiā peccādi putes. Abo
lēt enī si deo largiare q: peccaueris. De⁹
enī purgari hoiem peccati maxie cupit.
Idōq̄ꝫ agere pniaꝫ iubet. Agere āt pniaꝫ
nihil est aliud q̄ꝫ ꝓfiteri: ꝛ affirmare se
vlterius nō peccaturꝫ. Hec ille. O quāti
hodie inueniunt: qui sbaꝫ ṫpalem i pau
peribus dare volūt Christo: aiam ꝟo in
peccatis dare volūt diabolo. vñ Aug. in
cōibus sermōib⁹ sermōe. xxiij. ait. Ro
go vos vt diligētius cōsiderātes attēdatis
ne vos crudelis ille hūani generis ini/
micus ita decipiat: sicut solet icautos inl
qua calliditate decipere: qui homicidiis/
raptorib⁹: ꝛ adulteris vanam securitatē
ingerit: vt talia crimina quotidianis ele
mosynis redimere credāt: putātes q̄ de
us corruptorū more iudicū pecuniā ac/
cipiat ꝛ peccata dimittat. Accipit plane
pecuniā ꝛ elemosynis delectat. Ea tamē
ratione vt offerēs simul offerat aiam su
am. Neq̄ꝫ est hec iustitia vt criminosus
pecuniā deo offerat: ꝛ aiam suā diabolo
tradat: imaginē īmpatoris offerat deo: ꝛ
in seipso imaginē dei tradat diabolo. nō
ita precepit

ta ꝑcipit ī euāgelio Christ⁹ cū ait. Red
dite q̄ sunt ce.ce.ꝛ q̄ sunt dei deo. Nam
quantūlibet largas elȳnas qs tribuat: si
capitalia crimina nō declinat pecuniam
ꝑdit ꝛ pctā nō redimit. Nemo putet ꝙ
elemosyne ea ꝯsumāt. Aliud enī ē muta
re vitā. Aliud colorare. Mutare vitam
est a talibus criminib⁹ abstinere. Colo-
rare vo elȳnis credēdo redimere. Ele-
mosyna enī tūc aīam liberat: si crimino
sus mortifera peccata iā deserat: ne sub-
stantiā suā offerat deo: ꝛ penitētiam tri-
buat inimico. Hec ille. Fiat ergo elemo-
syna ꝯditionibus ꝑdictis: qꝛ si aliter fiat
ꝛ si aliq̄liter ꝓsit: tn̄ incōparabiliter ma
gis si sic fiat ꝓderit. Et de hoc dat exem
plū ī legēda Johis elemosynarij vbi dr̄
Qd̄ erat qdā thelonari⁹ diues valde pe
trus noīe: sꝫ nimis paupib⁹ īmisericors
qꝛ eos ad domū suā accedētes cū nimia
indignatione repellebat. Unus ergo illo
rū dixit socijs. Ego facio vobiscū pactuꝫ
ꝙ ego hodie accipiā ab eo elȳnā. Facto
pacto paupe illo ad domū illā accedente
ꝛ p̄foribus stante: petrus cū videns ꝛ
accipiēs vnū de siliginis panib⁹ quos
illa hora mācipiū ferebat: qꝛ lapidē non
inuenit pauperē cū magno furore inde
ꝑcussit: quē paup accipiēs se illū recepis
se de manu illi⁹ socijs īdicauit. Post vo
duos dies infirmatus ad mortē vidit se
ante iudicē ꝛ mauros quosdaꝫ in statera
mala ei⁹ appēdere. Sed ex altera parte
dealbati tristes dicētes se nihil habēr ꝙ
imponerēt nisi paruū panē similaginis:
quē dederat Christo coact⁹: quē cū sup
staterā ponerēt eq̄litas non ē facta. Qui
dixerūt ei: Adauge similaginē hāc alio-
qn te imaniter apphendēt. Euigilās aūt
ꝛ liberatus dicebat pplo. Si vna simila
go quā p furorē iactaui tātū ꝓfuit: quāto
magis oia pp dn̄ꝫ elargiri. Caueat ergo
ait Augu. in sermōe. xxiiij. de cōibus ꝛ
obseruet vnusq̄sqꝫ pctōꝛ vt sic pro suis-
criminibus elemosynā faciat. ne ipsa vl
tra. cōmittat: timēs illō ꝙ dicit apl's. Si
distribuero in cibos pauperū omnes fa
cultates meas: charitatē autē nō habeā
nihil mihi ꝓdest. Quomodo charitatē
nō habere dr̄ q oia sua pauperib⁹ elar-
git: q: in alijs charitatē ostēdit: ꝛ sibiip
si crudelis existit q aīam suā in mortali
crimine interficit? Et quid ꝓdest si alijs
simus benigni cū nobis simus ipij? Dā
do elȳnas alienā carnē pascim⁹: crimia
cōmittēdo aīas nostras iugulamus. Et
sic patet pars prima huius sermonis.

¶ Pars secūda vbi ꝓbat ꝙ elemosy-
na debet fieri cū largitate.

Secūdo dico ꝙ ad hoc ꝙ elemo
syna sit deo grata ꝛ meritoria d̄
bet habere aliā ꝯditionē que dr̄
largitas. ꝛ ideo dicit. zacheus. Dimidiuꝫ
bonorū meoꝝ dn̄e do paupib⁹. Luce.
xix. vn̄ Thobie. iiij. dicit. Si multuꝫ tibi
fuerit: abūdāter tribue. ¶ Hic orit vnū
dubiū. vtrū liceat oia distribuere amore
dei. Et respōdit Alex. de ales. Qd̄ licitū
ē oia dare pauperib⁹ ꝛ pauperē effici ꝓ
deo: ꝛ nō solūmō licitū: sed etiā merito
riū. Et hoc ineffabiliter astruit doctrina
Christi. vn̄ Math. x. quecūqꝫ hēs ven
de ꝛ da pauperib⁹. vbi. glo. Oino oīs n̄
partez vt ananias. ꝛ Math. xvi. Nolite
solliciti esse qd̄ māducetꝭ dicētes. Quid
māducabim⁹ aut qd̄ bibem⁹ aut q̄ ope
riemur. ꝛc. Luc. xij. Uēdite oia que pos-
sidetis ꝛ date elemosynaꝫ: ꝛ iō apl'i hoc
fecerūt ex ꝑsuasione Christi. vn̄ Luc. v.
Relictis omnib⁹ secuti sunt eū. Et ideo
Math. xix. Marci. x. Lucc. xviij. dixe-
rūt ipsi. Ecce reliqmus oia ꝛ secuti sum⁹
te: propterea petrus Act. iij. dicebat: ar-
gētū ꝛ aurū nō ē mihi. Ex quib⁹ oibus
cōcludit ꝙ large ꝛ abundāter sunt faci-
ende elemosyne: vnde apl's. ij. Chor. ix.
Qui pce seminat pce ꝛ metet: ꝛ qui semi
nat in benedictionib⁹ de benedictiōib⁹
ꝛ metet: vnde Aug⁹. in. li. de elemosyna
sic ait. Metuis ne patrimoniū forte de
ficiat si ex eo opari largiter cepis? Quā-
do enim factū est vt iusto possent deesse
subsidia: cum scriptum sit. Non occidet
fame dominus animam iustam: hoc af
firmat Cyprianus in epistola ad fratres
de ope. ꝛ elemosynis dicēs. Metuis ne

patrimonium tuum forte deficiat si ope rari ex eo largiter incipias. et nescio mi ser: quia dum times ne res familiaris defi ciat et vita et salus ipsa deficit. Et dum ne quid de reb⁹ tuis minuat attendis: non respicis: quia ipse minuaris: amator ma gis mamone quam anime tue: ut dum times ne pro te patrimoniū tuū pdas ipse pro patri monio pereas. Hec ille. Et ideo nō te de bet ab elemosyna trahere amor filiorū. vnde Aug. ait in li. de dece cho: dis. Ele mosynam faciendo noli parcere thesau ris tuis vanis. Noli sub imagine pieta tis augere pecuniā di. filijs meis seruo. Magna excusatio filijs meis seruo. vi deamus seruauit tibi pater tuus. seruas tu filijs: et filij tui filijs suis. et sic per oēs et nullus facit pcepta dei: quare non illi po tius ipēdis oia q te fecit ex nihilo: Qui te fecit ipse te pascit. Ex his q fecit ipse, tu pascis filios tuos: neqꝫ enim tu melius cū illis patrimonium tuū quam creator tuo sī mētiunt hoīes: mala auaritia palliare se volūt noīe pietatis: vt quasi pter fi lios custodire videant: que pter auari tiā seruant. Hec ille. Aspers ergo manus tuas et elemosynas tribue fm facultates tuas qd dicit Cipriān⁹ vbi. s. di. Si tibi fuerit copiosa substātia ex illa fac elmosy nā: Si exiguā habueris ex hoc exiguo cōica: et ne numerio cuꝫ facio elemosy nā premiū bonū repōis tibi in diē necef sitatis quia elemosyna a morte liberat et nō patit ire in tenebras: mun⁹ bonū est de misyna oibus q faciunt eam corā dno Hec ille. Sed heu hodie: quia pauci sunt volentes nō dico multa sed pauca pau perib⁹ dare: imo quāto ditiores sunt tā to minus elemosynam impendūt vnde plerunqꝫ euenit qꝫ ampliores elemosy nas pauper quam diues medicantibus tri buit. Quis hodie sicut Paulin⁹ faceret qui vt recitat Greg. in dialogis. Cū oia pauperibus tribuisset. et quid vltra da ret minime haberet seipsū cuidā mulie ri pro filij sui liberatione condonauit. Et ideo Hiero. ad Eustochiū ꝺ morte Pau le ipsā comēdat de hac virtute di. Quid hac virtute mirabilius feminā nobilissi me familie magnis quondā opib⁹ tanta fide omnia esse largitam vt ad egestatē pene vltimam perueniret. Faciant alij pecunias et corbenā dei fimbrijsqꝫ aure is dona pēdētia nemo plus dedit paupe ribus quam qui sibi nihil reliquit: nunc illa diuitijs fruit et his bonis que nec ocul⁹ vidit: nec auris audiuit: nec in cor hoīs ascendit. Hec ille. ¶ Aduertendū est tamē qꝫ in danda elemosina magna dis scretione vtendū est: vt non dentur om nia vni: sed diuersis fm exigentiam per sonarū elemosyna distribuat. vñ. lxxxvi. di. c. fratrē dicit. In ipsa aute liberalitate modus adhibend⁹ est rerū et persona rū: rerū vt nō oīa vni: sꝫ singulis quedaꝫ prestent: vt pluribus pdesse possimus. iuxta illud pphete. Dispersit dedit pau perib⁹. Personarū vt primū iustis. de inde peccatoribus quib⁹ tñ dare phibe mur: non quia hoīes sunt sed quia peccato res. Hec ibi. Ex quo habet argumētū qꝫ pauperi nunquam est elemosyna denegā da: iuxta facultates suā. vñ et L ac. vi. di. instituta. xiij. c. Nec tñ si algo fuerit puri ficatus ab oī labe et pena. tēperandū si bi ab opere largitionis existimet: quia nō habeat peccata q̄ deleat, imo tūc magis iustitiā debeat operari cū factus est iust⁹ vt qd ante in medelā vulnerū fecerat, p⁹ modū faciat i gloriā ꝟtutis. Et sic patet pars secūda huius sermonis.

¶ Paro tertia vbi declarat qꝫ elemo sina debet fieri cum bonitate.

Tertio dico qꝫ ad hoc qꝫ elemo sina sit deo grata debet habere aliam conditionem que dicitur bonitas: quia pauperib⁹ debent dari: non dico optima: sed bona: non corrupta ne qꝫ nociua: vnde pner. iij. scriptū est. De primitijs frugū tuarū da paupib⁹ Bo norū etiam inquit: quia temporalia a deo creata bona bonis cooperant in bonū si de illis indigentibus subministrāt: vn de Aug. sermone secūdo de letanijs: bo ne sunt diuitie in quibus homines magis extollunt: et amantes vestem fulgentem quam cogi

q cogitantes vitam commune: hec bona sunt: sed bonos facere non possunt. Est enim bonum quod te facit bonum: et est bonum vnde facias bonum: bonum quod te facit bonum deus est. Non enim facit hominem bonum nisi ille qui semper est bonus. Bonum vnde facias bonum est aurum et argentum: et quicquid habueris bonum est: sed bonum non te facit: sed est vnde facias bonum. Quod bonum audi in psalmo. Dispersit dedit pauperibus etc. Hoc est bonum quia dedisti: et bonus quia rectus fuisti. Hec ille. vnde Ecclesiasti. lv. Noli offerre munera praua: non enim suscipiet illa deus. Et ideo Gen. iiij. Respexit deus ad abel et ad munera eius: ad Caym vero et ad munera eius non respexit: quia Caym mala: abel vero bona obtulit deo. Nam sicut ipse deus bona et non mala nobis donauit: ita pariformiter a nobis bona requirit: hinc sapiens. vt. s. ait: Da altissimo secundum datum eius: vt magis ac magis multiplicet tibi dona sua in hoc mundo per gratiam et in alio per gloriam. etc. Amen

Feria sexta post primam dominicam in xl. De tribus conditionibus elemosyne. Gratiositate Largitate et Bonitate.

Sermo. xlviij.

Urge, tolle grabatum tuum et ambula. Scribuntur hec verba Jo. v. c. Describit fratres charissimi in hoc sacro euangelio quod hierosolymis erat probatica piscina: in qua aque pluuiales colligebantur que hebraice cognominabatur bethsaida. i. domus ouium quinque habens porticus. vt per plura loca possent lauandas hostias descendere ad aquam. In his scilicet porticibus iacebat multitudo magna languentium: cecorum: claudorum: aridorum expectantium aque motum: quia vt dicitur angelus domini secundum tempus descendebat in piscinam et mouebat aquam: et quicumque prior descendisset in piscinam, post motionem aque sanus fiebat. Nunc ergo querit a doctoribus que esset causa huius miraculi et descensio angeli. Aliqui enim dicunt quod ista fiebant propter presentiam ligni dominice crucis ibi existentis: et ideo angelus descendebat propter ipsius ligni reuerentiam, et vt ostenderetur quod natura humana a morbo peccati per lignum dominice crucis erat sananda. Dicitur enim in historia scholastica: quod regina sabba veniens Hierusalem vidit in valle Josaphat super torrentem cedron vbi nunc est pons fabricatus de petra: quoddam lignum de quo vidit in spiritu quod in illo pateretur: propter cuius passionem et mortem deficeret regnum israel. Qua propter noluit inde transire. Quod cum significatum esset Salomoni fecit poni illud lignum in profundo terre iuxta templum: vbi postea facta est illa piscina. Aliqui etiam dicunt quod appropinquante euangelij veritate dominus voluit figuram baptismi expressam in hac piscina ostendere: que conueniebat cum baptismo in mundando et sanando virtute occulta angeli. Sic baptismus sub sensibili elemento mundat et sanat animam virtute occulta verbi. Sed aduertendum vt ex precedentibus patere potest: quod secundus baptismus est elemosynarum largitio. Qui ergo multis annis ad instar istius languidi iacuit in peccatis suis obediat voci christi in verbis preallegatis dicentis. Surge tolle grabatum tuum. i. peccatum per veram contritionem et elemosynarum largitionem: et statim sanaberis: que elemosyna vt deo grata sit oportet vt habeat aliam conditionem que dicitur proprietas. i. quod homo debet dare de suo et non de alieno circa quam proprietatem tria in isto sermone considerantur. Primo a quibus potest fieri elemosyna. Secundo si potest fieri de illicite acquisitis sed tamen proprijo. Tertio si potest fieri de rebus alienis inuito domino contractatis.

Pars prima huius sermonis in qua declaratur quod elemosyna debet fieri cum gratiositate et suauitate.

Primo circa primam consideratio-
p nem ponuntur quattuor quorum Primum
est. Si monachus vel persona religiose

põt facere elemosinam. Ad hoc rñdet.
Tho. Fa. Fe. q. xxxij. a. i. iiij. di. xv. ꝛ cũ eo
cõcordat Hostien. ꝛ Alexan. iiij. pte sũ
me sue in tractatu de elemosyna. Quod
monach⁹ sine regularis qcũqꝫ ſm cõ-
ditionẽ qbus talis ẽ nõ põt regul'r face
re elemosynã: q: nihil habet. liiij. di. c. ab
bati. xij. q. i. nõ dicatis ex' de statu mona
chorũ. Cũ a d monasteriũ ĩ fine: Sed
tñ distinguẽdũ est. q: aut monachus ha
bet administrationẽ: aut nõ: In pmo ca-
su põt facere elemosinã. imo oꝫ qδ illi su
per est necessitatib⁹ ĩ causis pijs erogare
debet. dño oĩbus dicẽte: Qδ supest. ꝛc.
Luc. xi. xij. q. i. qui a ma. lxxxvi. di. c. nõ
satis. Si ṽo nõ hꝫ administrationẽ: aut
ẽ ĩ claustro: aut extra. Si in claustro aut
ille q indiget ẽ in extrẽa necessitate: aut
nõ. si nõ: nõ debet facere elemosynã nisi
petita licẽtia ꝛ obtẽta. Si aũt ẽ in extre-
ma necessitate: aut est plat⁹ p̄sens aut ñ
Si est p̄sens ꝛ oportune põt petere licẽ
tiã petere debet. Si ṽo nõ ꝯcesserit vl' p̄
sens nõ fuerit ꝛ ipsũ adire nõ poterit ꝑ
pter tpis breuitatẽ: debet erogare: q: in
tali articulo oĩa sũt cõĩa. imo ꝓhibente
abbate hoĩ fame moriẽti tenet dare: qa
hoc dñs p̄cipit cui⁹ p̄ceptũ humano p̄
ponẽdũ ẽ. Act. v. Obedire deo. oportet
magis q̃ hoĩb⁹. Si aũt monach⁹ sit ex
claustrũ: vtputa ĩ scholis vel in itinere pe
grinationis: tũc põt elemosynas facere
moderamine tempato: nõ tñ maxime
indigentibus: sꝫ etiã mediocrib⁹ paupe
rib⁹. Nã eo ipso q dedit sibi licẽtiã eũ
di vel standi: intelligit ei cõcessisse licen-
tiã faciendi ea que honesti seculares ꝛ pe
regrini facere solent. Argumẽtũ ex de of
ficio delegati. c. pterea. ꝛ sic patet ꝓposi
tũ. ¶ Secũꝫ qδ querit ẽ. si vxor põt face
re elemosynã. Et rñdit ad hoc Alex vbi
s. Host. Ray. ꝛ Ric. ꝛ Bona. in iiij. di.
xv. Qδ mulier põt habere res trib⁹ mo
dis. Aut põt hẽre res de ꝓprio lucro eo
q ẽ mulier lucrosa. aut põt hẽre res para
frenales id est res cũ dote. Parafrena-
les aũt dicũl res ꝓpter p̄ter dotẽ: ꝛ dicũ
tur a para q est iuxta ꝛ frena q est dos

aut põt hẽre cõiter res cũ marito. Si sũt
res de lucro: aut illis sustentat ĩ ipsã ꝛ vi
rũ: aut sunt de superabũdanti. In pmo
casu dicendũ est q nõ potest facere elẽo
synas si subtractio sustẽtationis respectu
viri debeat inde sequi. Magis. n. tenet
ꝓprio viro q̃ alicui alij. In secũdo casu
dico q põt etiã inuito viro: nec intelligo
deductis expensis vict⁹ sui: q: vir tenet
ad omnia eius onera ꝓpter dotẽ ꝛ etiaꝫ
ꝓpter obsequiũ ab vxore exibitum. Si-
militer dico de reb⁹ parafrenalib⁹: quia
de illis etiã inuito marito põt facere elẽo-
synas. C. de pactis. l. cũ hac lege. De re-
bus ṽo quas habet cũ viro communes
possunt⁹ loqui ad elemosynas leues vel
magnas ꝛ notabiles. In primo casu põt
facere elemosynã etiã ꝓhibitã l generali
vt pote dare panẽ. ꝛ de vino pauperi: ꝛ
debere sibi formare cõscientiam. q hoc
vult maritus ꝛ si prohibuerit debet cre-
dere q nõ ꝓhibet omnino sꝫ vt trahat
eã ad mediocritatẽ: ꝛ h̄ debet cogitare q
si vir eius sciret pauperis indigentiam
vellet ei dare q si nihil horum credat ꝛ
oĩno ei interdicat non potest aliqd dare
de his q̃ sũt viri quia debet esse illi oĩno
subdita sicut corp⁹ capiti: vnde Aug. ĩ q
dam epistola dicit Mulierẽ coniugatã
non licet dicere facio qδ volo de meo ꝛ
cuꝫ ipsa etiam non sit sua sed capitis sui
Secundo casu simpliciter nõ potest eo
q mulieris caput est vir primo. Cho.
xj. immo ipsa pene est famula viri ꝛ vir
est dñs eius: vt dicit Amb. in li. q̃stionũ
veteris ꝛ noui testamẽti: ꝛ habetur. xxiij.
q. v. c. Hec imago ꝛ. c. vltio. Et ideo sine
licentia viri non potest facere elemosy-
nas notabiles: Et omnia intelliguntur
nisi videret pauperem indigentem ad
mortem ꝛ sic patet secundũ propositũ.
¶ Tertium quod queritur est. Si filius
familias potest facere elẽosinaꝫ: Rñdet
ad hoc Alexan. de al'. Quod filiusfami
lias elemosinas leues ꝛ mediocres sine
ꝯsensu ꝛ ꝯscientia patris facere põt sꝫ ma
gnas ꝛ notabiles nõ nisi habeat pecu-
liũ castrẽse, vl' q̃si castrense vt puta q: est
procurator

pcurator vel aduocat⁹ vl' aliqḋ offm̄ pu
blicū hʒ: qꝛ tūc ḋr habere q̄si castrense.
Peculiū ṽo castrense habere dicit qḋ
occasiōe militie a parētib⁹ vel alio aliqd
donat vel ipse in milina acquirit: ꝛ tunc
pōt facere elemosynas q̄tūcūqꝫ: qꝛ q̄ꝫ
tū ad ista paterfamilias censet. ff. ad ma
cedo. l. i. §. vltimo. ꝛ. l. ij. C. de offō censo
ris. l. fi. De peculio ṽo pfecticio qḋ ex re
bus pris vel carū occasione aduenit: vt
fructus seu lucrū ꝛ ēt de aducticio qḋ ex
alia quacūqꝫ cā filio aduenit: siue a ma
tre: siue ab extranea psona. siue de alijs
operationib⁹ ꝛ de istis pōt fili⁹ facere ele
mosynaʒ si credit patreʒ pmissurū aliter
nonqꝫ: profecticiū ꝛ qcqd ex eo acquirit
patris est. Aduenticiū ṽo patris est quo
ad vsūfructū. Instituta per quas psōas
nobis acqrit. §. i. Si tñ eēt in scholis de
lnīa patris vl' in peregrinatione possʒ ꝛ
de pfecticio ꝛ aduenticio elemosynā da
re. ff. ad macedo. l. item si fili⁹. §. qḋ dici
tur. ꝛ. ff. de iudicijs. l. si longius. ꝛ sic pꝫ
tertiū ppositū. ¶ Quartū qḋ q̄rit ē. Si
seruus ꝛ ancilla pōt facere elemosynam
de reb⁹ dn̄i sui. Respōdet ad hoc Alex.
de ales. Quod ad hoc ꝙ aliqs habeat
potestatē faciēdi elemosynas reqrit libe
ra facultas: iustū dominiū: ꝛ ordinatuʒ
ministeriū: quoꝝ nullū ē reperire in ser
uo respectu reꝝ dn̄i sui: pp quod simpli
citer dici pōt ꝙ sine cōsensu expresso vl'
presumpto dn̄i sui vel ratihabitiōe neqꝫ
magnas neqꝫ paruas elemosynas face
re pōt. Et si obijciat ꝙ eadem rōne nec
filiusfamilias: qꝛ nec est illius libā facul
tas nec iustū dominiū nec ordinatū mi
nisteriū. Pōt dici ꝙ nō ē simile: qꝛ ser
uus nec actu nec habitu dn̄at rebus dn̄i
sui: filius aūt ꝛ si nō dn̄et actu: tamē do
minat habitu rebus patris. Et sic patet
quartū propositū.

¶ Pars scḋa hui⁹ smōis in q̄ ḋclarat
Qḋ elemosyna dꝫ fieri largitate.

Ecūdo vidēdū ē si pōt fieri ele
mosyna de illicite acqsitis sʒ tñ
pprijs. Ad qḋ declarandū tria
videnda sunt. ¶ Primū est si pōt fieri
elemosyna de acquisito meretricio vel
fornicatiōe. Et rn̄det sʒ Alex. ꝙ sic: qꝛ
lʒ turpit' ꝛ malo mō acqrat: qḋ sic acq
rit nihilomin⁹ iuste possidet. In hi⁹ eni
acquisitione transfert dominiū nec cpe
tit repeticio illi a q̄ dat pecunia p hmōi
flagitio. Intelligendū est tñ ꝙ licet ele
mosyne priuate dari possint de sic acqui
sito vbi nullū est scandalū nō deberent
fieri publice que nō possunt sine scādalo
fieri: vnde ecclesia nō debet recipere fe
nestrā vitreā vl' pānū sericum a publicis
meretricibus. ne videat approbare acq
sitionē illicitā ꝛ de tali oblatione publica
intelligit: illḋ Deut. xxvij. Non offeres
mercedē pstibuli in domo dei tui. Et iḋ
dicūt theologi ꝙ si meretrix est occulta
vel pñiens pt recipi ei⁹ oblatio: ne si pe
nitens repelleret ex cōfusione desparet.
Et hoc astruebat dominus pedes suos
sustinendo ablui a muliere peccatrice ꝛ
inungi. Luc. vij. Si ṽo sit meretrix pu
blica ꝛ impenitens ei⁹ oblatio nō debet
recipi ne ex hmōi receptione videat ec
clesia tali facinori pstare fauorē: ꝛ sic pꝫ
pmū ppositū. ¶ Scḋʒ qḋ q̄rit ē ḋ acq
sitis per histrionatū si pōt fieri elemosy
na. Rn̄det ad hoc Alex. de ales ꝙ sic:
qꝛ sic acqsitū transit in dn̄ium acqrentis
nec cōpetit repeticio illi de quo aliqd p
histriōatū acqritur. ¶ Tertiū qḋ hic q̄
ritur ē. Si ex acqsito per ludū aleatū pt
fieri elemosyna. Et respondet Alexā. ꝙ
ille q ludit voluntarie motu cupiditatis
vel libidine lasciuie si amittit aliqd non
cōpetit illi repeticio in foro dei dico ꝛ de
sic acqsito pōt fieri elemosyna: imo sm
aliquos totū tenet distribuere paupib⁹.
Si aūt ille q ludit ludit coactus vtpote
iductus a maiore quē timet aut veretur
vel induct⁹ pcuʒ iportunitate: si aliquid
amittit illi competit repeticio: nec sic ali⁹
pt de sic acqsito elemosynaʒ facere imo
nihil sibi acquirit hoc ludo. Si aūt qs sic
cōpulsus aliqd lucret n̄ tenet ad restitu
tioneʒ imo pōt de illo facere elemosynā
ꝛ illud dꝫ dare pauperibus. ꝛ sic pꝫ ter
tium propositum.

¶ Pars.iij.hui9 sermõis in qua decla
ratur. Si põt fieri elemosyna de bonis
alienis inuito dño contractatis.

Ertio vidẽdũ ẽ. si põt fieri elẏna
t de reb9 alienis iuito dño ɔtatis
Ad qð declarãdũ duo tñ q̃rũt
¶ Primũ ẽ vtruz elẏna facta de furto
absoluat furẽ ⁊ si de rapina vel vsura ab
soluat raptorẽ vl' vsurariũ a debito restõ
nis.vt̃.n.q sic.si ponat̃ talis casus. Ra
ptor talis: vel vsurarius dat ex motu pie
tatis elẏnã paupi exñti in extrema neces
sitate. In tali a r.oia sũt cõia: imo in tali
necessitate sũt pauperi extremã indigẽtiaz.
Si ergo null9 tenet̃ restituere aliqd nisi
illi cui9 ẽ illud qð ẽ restituendũ cũ rõne
necẽitatis, illud qð de furto vel rapina vl'
vsura subtractũ ẽ pstitũ ẽ patiẽti necẽitatẽ
extremã restitutũ ẽ vero dño. ergo ille q
hmõi elẏnas aut exñti in hmõi necẽitate
reddidit ñ tenet̃ facer̃ alicui aliquã restõ
nẽ ð sic acqsito ⁊ sic dato. Ad hoc rñdet
Alex. q iste nũq̃ȝ absoluit̃ si sine ɔsensu
alteri9 facit elẏnã ð vsura maxie si sit po
tẽs vl' ɔtingat eũ vẽtre in posterũ ad pin
guiorẽ fortunã: q2 pp istã elẏne largitio
nẽ iste nõ absoluit̃ a pctõ. Et iõ cũ non
remittat̃ delictũ nisi restituat̃ ablatũ. sẽp
tenet̃ ad restõnẽ. Preterea isti indigẽti
sic elẏnã dare ñ fuit illi dare cui ð buit vsu
rã satisfacere. Alia ẽ eni obligatio qua te
net̃ illi paupi: ⁊ alia obligatio q̃ tenebat̃
ad restõnẽ: nõ eni satisfaciẽdo paupi sa
tisfacit illi: cũ ille paupi nõ teneret̃ ex q̃
nõ erat ei psenõ: nec paup vicẽ ei9 gerit
in hac pte: ⁊ iã vsurari9 sẽp remanet ob
ligat9. Ad illud ergo qð obijcit̃: qð posi
to in necẽitate sũt oia cõia. põt dici. q pe
cunia quã detinet vsurari9 põt dupliciter
cõsiderari: respectu indigẽtis: ⁊ respectu
illi9 q soluit eã vsurario. Prĩo mõ in ve
ritate ẽ pauperis ⁊ nõ solũ illa sȝ et q̃cũ
q̃ȝ alia p quaȝ põt sue indigẽtie necessi
tas subleuari. Si võ ɔsideraẗ. Secũdo
mõ.s.p relationẽ ad illũ q ð dit vsurario
aut ille est psenõ: aut absenõ. Si psenõ
tenet̃ ei restituere. Si absenõ sic tenetur
pauperi subuenire: sed tñ sẽp remanet
obligat9 dũmodo habeat: vñ possit re
stituere sicut dictũ est. Et iõ narrat cesa
rius hoc exemplũ. Qð colonie vsurari9
qdã cõpũct9 ⁊ ɔfessus dixit sacerdoti q
oia sua bona paupib9 erogaret. Cui sa
cerdos. Incide ð panib9 tuis eleosynas
ita q ex eis cistã impleas. Quo facto al
tera die cũ cistã apuisset: quot ibi posuit
elemosynas tot in ea repit buffões. Cui
sacerdos ait: vides nũc quãtuȝ deo pla
cẽt elemosyne de vsuris facte ⁊ ille pten
rit9 cõdignã egit pniam. ¶ Secũdũ q
querit̃ ad maiorẽ declarationẽ supioris
est. Si põt fieri elemosyna de reb9 alie
nis inuito dño cõtractatis. Ad hoc. sc.
Alex. de ales q aliqñ in iniusta acqsitio
ne nõ trãsfert̃ dñiũ: vt in rapina ⁊ fur
to. Aliqñ transfert̃ dñium., sȝ competit
repetitio vt, in vsura ⁊ symonia: ex̃ de iu
reiu.c. debitores. ⁊ ð symonia.c. veniẽs
Aliq ñ trãsfert̃ dñiũ ⁊ nõ cõpetit repeti
tio: vt in exactiõe officialis q qñ q extor
quet aliq̃ a subdito. In prio casu.s.cuȝ
nõ trãsfert̃ dñiũ: vt in rapina ⁊ furto. Et
in.ii.s.cũ trãsfert̃ sȝ cõpetit repetio: vt in
simonia ⁊ vsura nõ põt fieri elemosyna
In tertio.cãu.s.cũ trãsfert̃ dñiũ ⁊ ñ cõ
petit, repetitio: põt fieri licite elemosyna
Vñ xiiij.q.v.c. non sanc.§.sunt alte. vt̃.
Sũt alie psone q̃ ab vtraq̃ȝ pte insolen
ter accipiunt sicut officiales ⁊ q amouet̃
⁊ cui admonet̃ officiũ ab his extorta per
inmoderatã im probitatẽ repeti solẽt: ma
gis q̃ȝ rephendim9 q talia inusitate repe
tierũt q̃ȝ q ea de more sumpserũt. Isti si
viã vite mutauerũt: aut excellẽtioris cõ
scẽderũt senitatis gradũ facili9 ea q̃ hoc
mõ acqsierũt tãq̃ȝ sua papib9 elargiant̃
q̃ȝ eis a qb9 accepta sũt tãq̃ȝ aliena re
stituãt. Et ita q contra ius societatis hũa
ne furtis: rapinis: oppressionib9 ⁊ inua
sionib9 abstulerũt aliq̃ reddenda potius
q̃ȝ donãda censem9. hec ibi. ¶ Aduer
tẽdũ tñ q de pecunia habita p vsurã vl'
furtum põt fieri elemosyna si raptor vel
vsurari9 pponat restituere equippollẽtẽ
⁊ habeat vñ restituat: vt si dãdo nõ red
dat se impotentẽ ad restituẽdũ. Cũ ergo
dicitur

dicitur q̄ de vsura vel rapina nō pōt fie
ri elemosyna: intelligēdū est cū ille qui
facit elemosynā reddit se impotentē ad
restituēdū: vel cū credit se absolui a debi
to restitutionis rōne collatiōis elemosy
ne. In genere ergo loquēdo de rapina
vel vsura nō pōt fieri elemosyna: q2 da
tū tale nō est ipsius dantis. vñ. puer. xij.
Honora deū de tua sba: q̄si dicat nō de
aliena. et Thob. iiij. Ex sba tua elemosy-
nā fac. Et Esa. lviij. Frāge esuriēti panē
tuū et c. et. lxi. Ego dñs odio habēo rapi-
nā i holocaustū. et Ecclesiastici. xxxij. Immo
lās ex iniquo maculata ē oblatio ei⁹. Et se
quit. Qui offert sacrificium de substātia
pauperis: q̄si qui victimat filium in con
spectu patris sui: qd habetur. i. q. i. Non
est putanda elemosyna etiam si pauperi
bus dispensetur quod ex illicitis rebus
acquiritur quia qui hac intentione ma-
le accipit vt bene dispenset grauatur po
tius q̄ iuuatur. et infra. Quicquid eni in
dei sacrificio ex scelere offertur omnipo
tentis dei nō placat iracundiā: sꝫ irritat:
hinc rursum scriptū est. Honora dñm
de tuis iustis laborib⁹: qui ergo male tol
lit vt q̄si bene prebeat: cōstat q̄ sine du
bio dñm non honorat: hinc q3 p Sa-
lomonē dr. Qui offert sacrificiū de sub
stantia pauperis quasi q filium victimet
in cōspectu patris. Quāto aūt dolor sit
patris ppēdam⁹ si in ei⁹ cōspectu filius
ei⁹ victimet: et hinc facile cognoscit quā
t⁹ apud deū dolor exasperat qñ ei sacrifi
ciū ex rapina tribuit. hec ibi. Et. xiiij. q.
v. c. imolans. Aug. ait. Imolans ex iniq
oblatio est maculata: dona iniquoꝝ nec
pbat altissim⁹: nec respicit in oblationi
bus iniquoꝝ nec in multitudine sacrifi-
cioꝝ ppiciat peccatis: sꝫ qui offert sacri-
ficiū ex sba pa. q̄si q vi. fi. in cōspectu pa
tris sui. panis egēciū vita paupis est: qui
defraudat illū hō sanguinis est: q effun
dit sanguinē et q fraudē facit fratres sunt
necessario hec ibi. Et iō nō licet rape di
uitib⁹ vt des paupib⁹. vñ Aug. vbi. s. c.
forte ait. forte aliqs cogitat et dicit. Mul
ti sūt christiani diuites: auari. cupidi: nō
habeo pctm̄ si suū illis abstulero et pau-
peribus dedero: vñ eni nil boni agunt
mercedē hēre potero: sed huiōi cogita
tio ex diaboli caliditate suggerit. nā si to
tū tribuat quod abstulerat addit poti⁹
peccatū q̄ minuat. hec ibi. Arg. hr ad
hoc. xiiij. di. c. qd ait. et. xxx. q. i. c. nosce.
xxxij. q. iiij. si nō sunt. et. q. vlti. nō solū.
Fac igit elemosynā d sudore vult⁹ tui. q2
illa placet deo: vnde. xiiij. q. v. c. elemo-
syna. Greg. ait. Elemosyna redempto-
rio nostri occulis illa placet que nō ex il
licitis et iniquitate ꝯgerit: sed que de reb⁹
concessis et bene acquisitis impenditur
hoc idē affirmat Aug. in libro. ij. de ver
bo dñi. sermōe. xij. et in. li. l. omel. omel.
iiij. di. De iustis laboribus facite elemo-
synas: ex eo. qd recte habetis date: non
enim corrupturi estis iudicem deum.
Christum: vt in die iudicij non audiat
pauperes quibus modo aliquid tulistis
Si enim depredares aliquem inualidū
tu validior et potentior et veniret tecum
ad potentiorem iudicem per consulē vi
cariū quēlibet in hac terra habentem
iudicandi aliquam potestatem: et vellet
tecum causā dicere: si tu de preda illa vl
spolijs dares aliquid iudici vt pro te iudi
caret. et tamen tanta vis est iustitie vt iu
dici quem tu ipse corrupisti et tibi displi
ceat. Noli tibi pingere talem deum noli
collocare in templo cordis tui tale ido-
lum non est talis deus tuus. qualis nō
debes esse nec tu. Nolite ergo elemosy
nas facere de fenore et vsuris. Et in li. de
vita christiana ait. Aliqui per hoc se iu-
stificari existimāt: vt q̄ de substātia pau
perum exiguam elemosynā faciunt: de
eo q̄ plurimū abstulerit nūqd mini-
mum largiūtur. Libat vnus vñ plures
esuriunt: et de multorū spolijs vix pauci
tegūt. Non talē elemosynā deus querit
nec vult pietatē vni de crudelitate alteri⁹
pstari. Meli⁹ est eni te nō facere elyn̄
q̄ vnde paucis facias plurimos denu-
dare: vt vnum vestias plurimos expo-
lies vestitos. Illā elemosynā de⁹ appro-
bat q̄ de iustis laboribus mōstrat. Sic

scriptū ē. Honora deū de tuis iust' labo
ribus τ delibā ei d̄ tua sba τ fructib⁹. nā
abhōminat τ reprobat qd̄ de lachrymis
pstat alienis. h̄ ibi. Et iō debēt vsurarij
τ alij raptores pri⁹ restituere: τ postea ele
mosynas facere. Unī Cesari⁹ narrat exē
plū di. Qd̄ parisi⁹ erat qdā magn⁹ vsura
rius q ɔpūctus magistrū Mauritiū tē
ibidē epm cōsuluit qūo salu⁹ fieret: ille i
edificatōe ecclie btē v̄ginis seruēs cōsu
luit ei vt pecunias suas ad structurā ec-
clesie btē v̄ginis daret: qui ɔsilio hmōi
aliquātulū sibi suspecto magistrū Pe-
trū cantorē adijt: qui dixit ei. Uade τ fac
clamari q parat⁹ es oib⁹ r̄stitueř: factū qꝫ
est ita. Deinde rediēs ad cantorē dixit ei
Oia iniuste ablata teste conscia oib⁹ ve-
nientib⁹ ad me restitui: τ adh̄ supsūt plu
rima: tūc ille ait. Modo poteris elemo
synas facere: ipse ei postea per plateas ci
uitatis nud⁹ i femoralib⁹ incessit suo cū
v̄ga ipm impellēte τ clamāte: Ecce quē
p̄ro pecunijs suis p̄ncipes honorabant
Ex quibus omnib⁹ ɔcludit q pauperes
non debēt recipe elemosynas vsurarias
τ hmōi scienter. vnd̄. xiiij. q. v. c. nolite.
ait Augu. Nolite velle elemosynas face
re de fenore τ vsuris. Et hoc verū est de
certis: q̄r de incertis: bene potest elemo
syna fieri. xiiij. q. v. c. q habet. τ. c. sequē.
Et de hoc exēplū dat ex gestis sācti For-
sei. Cū aīa forsei egressa essꝫ de corpore
demōes eā ante tribunal iudicis accusa
bant: sꝫ nī inueniebāt q ei obijcerent: nisi q
aliqn̄ capā a quodā feneratore recepat: τ
iaꝫ ɔ ipꝫ snia imminebat. Sꝫ angel' sāctis
orantib⁹ p ipso decreuit de⁹ vt ad corp⁹
rediret τ penitētiā ageret. Unde vn⁹ de-
mon irat⁹ aīam feneratoris a quo capā
receperat i faciē ei⁹ piecit: vnī postq̄ su
it suscitatus apparuit in facie ei⁹ exustio
ex anima feneratoris igne gehenne suc-
censa. Nec tamen credit sanctū vir sci-
uisse illam capām fuisse ex fenore acqui
sitam: sed inquirere debuit. Facite ergo
xp̄iani elemosynas d̄bitis conditionib⁹
vt in hoc mundo acquiratis gratiaꝫ τc.
Amen.

Sabbato post primā dn̄icā in q̄dra-
gesima de trib⁹ alijs ɔditiōibus elyme.

Sermo. xlix.

Suscipite infirmos. Scribūt hec verba prime ad Thessa. v. c. De hodierna lectione euāgelica frēs charissimi i
presentiarū supsedēdū duxi: q̄r illud idē
euangelium in sequēti dn̄ica aperire de
creui. Sed post p̄dicta de elemosyna ex
tant τ alie tres ipsius cōditiōes q̄ ex epi
stola occurrenti patere possunt. dicit eni
ibidē oia pbate: quod bonū ē tenete: ab
omni specie mala abstiete vos quod est
dicere q bonū debet fieri sincero corde
coram deo τ nō hoib⁹: maxime elemo
syna. Unde seqt̄ ibidē. Ipse āt de⁹ pacis
sctificet vos p oia. Preterea in eodē lo
co videte ne qs malū p malo alicui red
dat: sꝫ semper quod bonū est sectamini
inuicē τ in oēs. Ubi satis claret q bonū
elemosyne debet fieri libere sine aliqua
exactione: q̄r illud solū bonum est τ deo
gratū: τ postremo cōcludit verbū assū
ptū. Suscipite infirmos. i. pauperes ac
debiles eis elemosynas dādo: non for-
tes τ diuites: τ huiusmodi. Sunt igitur
tres alie conditiōes elemosyne in sermo
ne hodierno declarande: quarū Pria
dicetur sinceritas. Secunda dicet' libe-
ralitas. Tertia dicetur pietas.

Pars prima huius sermōis in qua
declaratur q elemosyna debet fieri cū
alia conditione que dicitur sinceritas id-
est recto corde.

p Rimo in isto sermone attendē
dum est q ad hoc vt elemosy-
na sit deo grata debet hēre aliā
conditionem que dicitur sinceritas. i. in
tentio recta. in elemosyna enim plus pē
sat deus animum purum q̄ datum si-
cut. xlij. di. c. quiescamus. vnde Aug. su
per psal. xxv. ait. De corde pcedit elemo
syna. Si enim manum porrigas: nec in
corde miserearis: nihil fecisti. Si autē
in corde

in corde miserearis: Et si non habes qd̄
porrigas manu acceptat de⁹ elemosynā
mē. hec ibi. Ex q̄ habet q̄ bona volūtas
dandi elemosynā sufficit sine opere: sed
opus sine recta volūtate nō sufficit. Un̄
Aug. scd̄o s̄mōe q̄dragesime de ieiunio
ait. Cū de elemosynis loquimur n̄ tur/
betur angusta paupertas. Omnia. n. cō
pleuit q qd̄ potuit fecit: quia voluntas p
fecta faciēdi reputabit̄ p opere facti. Sȝ
hoc ille implere poterit qui oēm paupe/
rē q̄si seip̄m ↄsiderare voluerit. Et in li.
l. omel. omel. viij. ibidē ait. Uidete q̄ntū
laboret qui expoliare vult vestitū: ⁊ quō
sine labore sit qui vestire vult nudū. Si
enim habeat p̄ferat ⁊ det. Si nō habet
sufficit ei corā deo bona voluntas. Ecce
non laborat si habet: si v̄o non habeat:
q: quod valde necessariū est habet: pau
per est in archa: sed diues in ↄsciā: paup
in domo est: sed diues est in aīo. De scd̄o
aūt habet i. iiij. sen. di. xvi. c. i. sup illo ver
bo Respexit dn̄s ad Abel ⁊c. vbi dicitur
Prius dixit ad Abel q̄ȝ ad munera ei⁹
In iudicio enim cordis ↄsiderāda ē ele
mosyna tribuentis: sȝ nec ↄsiderādū est
quātū: sȝ q̄ intentione ⁊ q̄ mente dat qd̄
potest. hec ibi. Nam regulariter dicitur:
q̄ finis īponit nomē operi s̄m Ambro.
ī li. de officijs. ⁊ ph̄s scd̄o de aīa ait. Oīa
iuste d̄noiant̄ a fine: qd̄ habet etiā. ff. ad
l. fal. l. his qui. so. §. sed si opus. Qui er/
go bonū opus facit recta intentione bo/
nus iudicat̄: q: dn̄s nō ex opib⁹ iudicat
sȝ ex cogitationib⁹ ⁊ ex corde. xiiij. q. v. c.
si qd. xvi. q. vi. si sacerdotib⁹. xxij. q. v. q
purare. xxxii. q. v. c. p̄posito. ⁊ c. reuera
Cum ergo facis elemosynam facias re
cta intentione ⁊ amore dei. quia aliter nō
p̄dest. Unde Hiero. xxiiij. q. i. c. odi. ait.
Si holocausta obtulerint vt videant̄ ie/
iunare: dare elemosynas. pudicitiā polli
ceri: que holocausta sunt vera: nō ea su
scipit de⁹. Nā nō sacrificiorum magnitu
dinē: sȝ offerentiū merita causasq̄ȝ diiu/
dicat. vt habet. xiiij. q. v. c. scriptum. ⁊ q.
vlti. c. vltio. de pe. di. v. ↄsideret. iij. q. vij.
in grauib⁹. vbi dicitur. Dona quippe iniquorū non p̄bat altissim⁹ nec respicit in
oblationib⁹ eoꝝ nec in multitudie sacrifi
cioꝝ eoꝝ p̄pitiabit̄ peccatis. ⁊ iō Hiero. i. q.
i. c. Uide ait. Uide q̄ntum bonū ē caritas
si ita martyrū ferim⁹ vt nostras velim⁹
ab oīb⁹ reliquias honorari. ⁊ si opinionē
vulgi sectantes intrepidi sāguinē fuderi/
mus ⁊ substantiam nostrā vsq̄ȝ ad men
dicitatē p̄priā dederim⁹: huic opi nō laȝ
p̄miūȝ q̄ȝ pena debet̄: ⁊ perfidie magis
tormenta sunt q̄ȝ corona victorie. h̄ ille.
Eiō saluator noster Math. vi. ait. Cū
facis elemosynaȝ noli tuba canere aīi te
sicut faciūt hypocrite in synagogis ⁊ in
vicis vt honorificentur ab hoīb⁹. Amē
dico vobis receperūt mercedē suā. In q
bus v̄bis tres v̄itates circa elemosynaȝ
a dn̄o declarant̄. In prima n̄raȝ dirigit
intentionē. In secūda ostendit hypocri/
tarū cōditionē. In tertia addit eorū re/
munerationē. ¶ In prima quideȝ veri/
tate nostrā intentionē dirigit di. Cū facis
elemosynā noli tuba canere ante te. Sūt
nāq̄ȝ pleriq̄ȝ qui canunt elemosynas su/
as premittendo ante se: alij secuȝ: alij āt
post se. Primi nāq̄ȝ facientes elemosy/
nas canūt ante se ⁊ hi sunt qui cuȝ fastu
⁊ gloria distribuūt illas: s̄m enī Chriso/
stomū: tuba denotat oēm actū seu s̄mo
nē p quē bonū opus iactāter magnificat̄
⁊ predicat̄. Secūdi autē q secū deferūt
tubas sūt q cū fastu pōposo ⁊ vano qui/
busdā diebus congregant p̄ elemosynis
distribuendis multitudinē paupeꝝ ante
hostiū suū. Tertij v̄o qui post se deferūt
tubas sunt q cappellas ⁊ paramēta: cali
ces hospitalia ⁊ similia in vita sua aut p⁹
mortem statuunt fieri cū signis ⁊ armis
suis aut cū sculptura in parietib⁹ sculpta
aut depicta: sȝ q: executor est talis inten
tionis vt ad plenū impleat illa: faciat de
pingi tibicinantiū circulū circa arma si/
ue circa litteras: vt tubarū premiū ex h̄
siue ipsaꝝ abūdantiorē copiā sortiantur.
sed vt rectius agere conent̄ cum talia fi/
ant de impie acquisitis ⁊ maxime de cer
tis sicut fieri aliquando solet suspendūt
i talib⁹ sua propria insignia aut arma:

que sūt ꝓprie furche ⁊ latronū patibulū vt ipse meret ⁊ iustitia poscit. O misera nempe insania mundane migrāq; ⁊ vanitatis: vt nō solū velint peccare dū viuunt s; ēt quod amō peccare cōnāt post q̄ de hoc seculo decesserūt: nec tā per se vituperare intendim⁹ elemosynas manifestas. Cum Chrysostom⁹ dicat q; sicut lāpas accensa non pōt celari sic necop⁹ iustitie pōt abscondi: nō ē ergo ingrata deo elemosyna que videtur sed que ꝓpterea fit vt videat. Et ideo d̄ istis b̄n ⁊ male elemosynam facientibus ait Hiero⁹. ad demetriadē, v̄ginem. Alij edificent ecclesias. Vestiant parietes marmorū. costis colūnaꝝ molles aduehant. capitaq; deaurent capita precioso ornatu: pīstruant ebore argentoq; valuas: ⁊ gēmis aurata distinguant altaria: nō reprehendo nō arguo vnusquisq; in suo sensu abundet. Meliusq; est hoc facere q; repositis opibus incubare. S; tibi ꝓpositū ē xp̄s vestire in pauperib⁹ visitare in languentibus: pascere in esurientib⁹: suscipere i his q tecto indigent maxime in domesticis fidei v̄ginū alere monasteria: fuoꝝ dei ⁊ paupeꝝ spū h̄re curā qui dieb⁹ ⁊ noctibus seruiunt dño tuo: qui in terra positi imitātur angeloꝝ ꝯuersatione: ⁊ nihil loquūt nisi quod ad laudē dei pertinet. habēes victū ⁊ vestitū his gaudēt diuitijs qui plus habere nolūt si tamē suāt ꝓpositū. Alioqn si plus desiderant his q̄s que necessaria sunt, ꝓbātur indigni. hec ille. In secūda v̄itate osidit deus hypocritaꝝ cōditionē ⁊ in elemosynis dādis ⁊ de hoc sub du sicut hypocrite faciūt in synagogis ⁊ in vicis vt honorificētur ab hoībus. Duplici enim dolo a calliditate ⁊ simulatione hypocrite in elemosynis gloriā suam ꝓcurāt. Primo in synagogis. s. vt videāt a sapientib⁹ ⁊ notabilib⁹ viris qui eis possit ꝑhebere credibile ⁊ validū testimoniū bone fame. Secūdo in vicis. s. vt videantur a turbis ⁊ sic apud hoīes eoꝝ bonitas publicet. ⁊ hoc ñ ad gloriam dei nec ꝓpter exēplū bonū sed vt honorificent ab hominib⁹. In tertia veritate subdit eoꝝ remunerationē di. Amen dico vobis re. m. s. i. summā cui pam sibi debitam: suam in quit non dei quasi dicere velit: sufficit eis q; habeant illam gloriam quā finaliter ex suo opere quesierūt ⁊ seipsos indignos dei glia iudicauerūt. Ex his igitur patet quāta sinceritate ⁊ rectitudie in elemosynis ad deum ē intentio dirigenda. Et ideo dat exemplū q; Cesarius narrat dicens: q; quidam diuissim⁹ defūct⁹ ē ⁊ vxori sue apparuit qui requisitus ab ea de suo statu. s. q; damnat⁹ esset: ad quod dbū illa subiūrit. Quid est q; dicino: Non ꝓsunt vobis elyme magne ⁊ hospitalitates q̄s exhibuistis: Et ille. Nihil mihi ꝓsūt ad vitam eternā: q; nō ex caritate feci sed ꝓpter vanā gliam. Jō Hiero⁹ ad Eustochiū. Auꝝ liquescit in litteras: gēmis codices vestiunt: ⁊ nudus añ eoꝝ fores Xp̄s emorit: ⁊ cū manū egenti porrexerint bucinant: cū agapē vocant preco conducit: vidi nuper nomē taceo nec si etā rem puteo nobilissimā mulieꝝ romanarū in basilica beati Petri seruis eius antecedentib⁹ ꝓpria manu vt religiosior putaret singulos nūmos dispartire pauperibus. Interea anus quedā pānis obsita ꝓcucurrit vt alterū nummū accipet ad quam cū ordine perueniisset: pugnus porrigit pro denario: ⁊ tanti criminis reus sanguis effūditur. Hec ille. Et sic patet pars prima.

¶ Pars secunda huius sermonis in q̄ ponitur alia conditio elemosyne que dr̄ liberalitas. i. q; libere debet dari.

Secundo ponenda ē alia conditio elemosyne cōditio q̄ dr̄ liberalitas: q; libere deb; pauperib⁹ dari ⁊ nō vendi: sicut quidā quādoq; faciūt ⁊ maxime mulieres quedā quibusdā feminis pauperibus elemosynas ideo dant vt de nū aliqb⁹ seruitijs ab eis remunerentur ⁊ iā in p̄nti receperunt mercedē suā: ⁊ h̄ maxime faciunt etiā magnates ⁊ p̄lati De quibus ait Hiero⁹ ad Nepot. Sūt qui pauperibus parū tribuunt vt amplius accipiant

us accipiãt: ⁊ sub pretextu elemosyne q̃dã porrigũt indigẽtibus. vt p eorũ suffragia suas augeant diuitias: que magis venatio q̃ elemosyna appellanda ẽ: sic bestie sic canes capiuntur ⁊ pisces. Modica ĩ hamo esca aponitur: vt matronarũ in eo sacculi pertrahãtur: sic eps cui cõmissa est ecclie cura: quẽ dispensatiõi pauperũ curecq̃ preficiat aĩaduertat melius ñ habere qd̃ tribuas q̃ ipudenter petere qd̃ des. Hec ille. Sed audiat quilibet tal' q̃ci. Ecclesia. xxix. dicit Sup humilez aĩo fortior esto ⁊ p elemosyna nõ trahas illũ ad seruiuiũ tuũ. ppterea Luce. xiiij. dñs ait. Cũ facis puiuiuz voca paupes ⁊ debiles ⁊ claudos ⁊ cecos ⁊ beat⁹ eris: q̃ñ ñ hñt tibi retribuere: retribuet enĩz tibi ĩ retributione iustorũ. Jd̃ Seneca in lib. de elemosyna. Nihil est inquit venali misericordia turpius. Confirmat illa. Lact. in. vj. diuinarũ insti. c. xiij. Tenẽdum est igitur oĩmod ut ab officio misericordie spes misericordie absit oĩno: huius enĩz opis ⁊ officij merces a deo est expectanda solo. Nã si ab hoĩe expectas iam non humanitas erit illa: sed feneratio bñficij Nec põt videri bene meruisse qui, qd̃ facit non alteri sed sibi pstat: ⁊ tñ tãndez reddit qd̃ alteri q̃sq̃ prestiterit nihil ab eo comodi spectãs vere sibi pstet ⁊ mercedẽ capiet a deo. Jdez deus pcipit vt si q̃ñ cenam preueniimus in conuiuiũ eos adhibeamus qui reuocare nõ pñt ⁊ vicẽ reddere: vt oĩs actus vite nostre non careat misericordie munere. Nec tñ q̃sq̃ interdictũ sibi putet aut cõionẽ cũ amicis aut charitatẽ cũ pximis: sed notum nobis fecit de⁹: qd̃ sit verũ ⁊ iustũ opus ita oportet nos cũ pximis viuere: dummodo sciamus illud ad hoĩez hoc ad deũ pertinere. Precipua igitur virt⁹ hospitalitatis quod philosophi etiaz aiunt. sed caz detorquẽt a vera iustitia ⁊ ad comodũ rapiũt. Recte inquit Cicero theofrasto: ẽ laudãda hospitalitas. Est enĩ vt mihi quidem videtur valde decorũ patere domos hoĩuz illustriũ hospitib⁹ illustribus. Eodem mõ rursus errauit cuz idoneis diceret esse largiendum. Nõ. n. iusti ⁊ sapientis viri domus illustrib⁹ debet patere: sed humilibus ⁊ abiectis. nã illustres illi ac potentes nulla re possunt ĩdigere quos opulẽtia sua ⁊ niunu ⁊ honorat. Nihil a viro iusto faciendum ẽ nĩsi quod sit beneficium. Beneficiũ aũt si refertur interijt atq̃ finitur: nec enim id possumus habere integrum cui⁹ preciuz nobis persolutum est. Jn his itaq̃ beneficijs ratio versatur que salua ⁊ incorrupta pmanserint: permanent aũt non aliter q̃ si prestentur his hoĩb⁹ qui prodesse nullo modo possunt.

¶ Pars tertia hui⁹ sermõis in qua ponitur alia conditio elemosyne q̃ dr̃ pietas.

Tertio ponẽda ẽ alia elĩne cõditio: q̃ dr̃ pietas. i. ppter pietatẽ ex paupis necessitate mouẽte: Gñ Ber. ait in vacuo liquore elĩne sũdite: ñ ĩ pleno. iiij. Reg. iiij. Vacua vasa precipit heliseus impleri non plena. Et Grego. in moral'. Jniuriã facit hortis stillã pijciens in mare. Et Esa. lviij. Cũ effuderis esurienti animam tuã. ⁊c. Et ideo multi in h̃ errant q in dãdis elemosinis inconsiderate dãt indifferẽter oĩb⁹ elĩnã. Nõ enĩz oĩ q̃stori ⁊ ceratano ac furcifero dãda est elemosyna. vnd̃ Ecclesiasti. x. Da iusto ⁊ non dederis peccatori. i. ad fomẽtum peccati. Sunt enim quidam qui q̃storum exercent officium . ⁊ in tabernis atq̃ in alijs inhonestis locis puersãtes: turpitudinis ostendunt exemplũ contra quos. extra de pe. ⁊ re. c. cũ ex eo. dicitur Melius ẽ cũ seueritate diligere q̃ cum lenitate decipere. Vnius esurienti panis tollitur: si de cibo securus iusticiam negligebat. q̃ esurienti panis frangitur vt iniustitie seduct⁹ acquiescat. h ibi. Mercator etenim prudens pecunia sua in certo tempore egẽs nõ comodat eã hoĩ q ad nũdinas nõ ẽ vẽturus: nec aduocatorũ am⁹ salariũ quem nobis esse contrariũ dubitamus: sic nec passim omnibus impijs est elemosyna largiẽda nisi in extrema necessitate. lxxxvi. dist. pasce. Nã q̃ñ cũq̃ q̃s elemosynaz petit p nutrimẽto.

tūc semꝑ indistincte danda est.i.q.ij.ꝙ
pto. Si aūt non possum⁹ oīb⁹ sufficere tē
nō est indistincte dāda. vñ ad maiorē ꝑ
dictoꝝ declaratiōnē notādū ē qꝺ elemo
syna dāda ē. Primo bonis. Scdo qñ/
ꝗ malis. Tertio semꝑ infirmis ⁊ debili/
bus sibi subuenire non valentib⁹. Prio
dico ꝙ elemosyna ē dāda bonis paupe/
ribus: nec tñ tāta diligentia ē adhibēda
vt faciūt qdā q elemosynas suas nolunt
dispēsare nisi his pauperib⁹ nisi pri⁹ in eis
mirabilia viderint. Cōtra quos.xlij.dis.
c.quiescam⁹ Joh. Chriso⁹ ait: Quiescā
mus ab hac obseruātia curiositate ⁊ dia
bolica ⁊ peremptoria. ⁊ infra. Si ꝑ nutrimē
to postulat ne in his examines quomō
Abrahā hospitalē ostēdebat se circa oēs:
si scrutator: eēt circa refugiētes ad se nū
ꝙ āgelos hospitio recepisset: fortassis.n.
nō putasset eos angelos esse s; cū religs
eos repelleret s; qñ oēs recipiebat susce
pit ⁊ angelos. Hec ibi. Dāda ē ergo bo
nis indifferēter sine multa scrutatiōe: ⁊
ideo pot⁹ fidelib⁹ ꝙ infidelib⁹: ⁊ pri⁹ dā
da ē bonis pauperib⁹ ꝓpinquis ꝙ alie/
nis ceteris pauperib⁹: vñ.lxxxvi.di.c.ce
terū ait Ambro. Ceterū dei traditio ē vt
pātes pascas parentes. Naꝫ si iuxta di/
uinū oraculū contumelia parentū morte
luūtur quāto magis fames que grauior: ē
quo loco insolētes diis infrenat iactātiā
¶ Secūdo dico ꝙ etiā elemosyna qñ/
ꝗ facienda est etiā malis: vñ Ri.in.iiij.
di.xv.ar.ij.q.viij.ait. Quod in malo ho/
mine duo sunt consideranda. scilicet na
tura ⁊ vitiū: ⁊ sicut eius natura ita debet
ex caritate diligi vt tñ eius vitium odiat:
vñ dicūt theologi in.iij.snīarū. sic ita dz
ꝑ elemosynā subueīri: indigentie sue nāe
vt ꝑ hoc in malitia nō foueat: vt dictū ē
s. Hoc ē ɔtrā huic qꝺ d.lxxxvi.dist.c.
nō satis.c.fame. q2 ibi loquit de esuriēte
ad morē. Ideo Alex. vbi.s. ait. ꝙ mali
aut sunt in voluntate ⁊ statu peccādi: aut
nō. Si sunt. nō est eis subueniendū: ne
hoc modo subuentio fomentū sit mali/
cie: ⁊ cū ꝑmanēdi in peccato nisi in statu
notabilis necessitatꝫ. In quo natur semꝑ
subueniendū ē. Vñ Augu.lxxxvi.di.c.q
venatorib⁹ ait. Qui vēatorib⁹ donāt q do
nant histrionib⁹ quare donāt: nūqd nō ē
ipsa hominib⁹ donant: nō tñ naturā ibi
attendūt operis dei: s; nequitiā opis hu
mani. Si vō sunt in volūtate diuitiēdi
pctū: vel sperat ꝙ ex h boni fiat: tūc e
tali intentiōe dari potest: vñ p⁹ illō Ro.
xii. Si esurierit inimic⁹ tu⁹ ciba illū. sub/
dit. hoc faciens carbones ignis cōgeres
sup caput ei⁹ glo .i. feruorē caritatis: vel
spūs sci: vel vrentē pnie ardorē. Et sic pꝫ
ꝙ etiā elemosyna qñqꝫ est dāda malis.
¶ Tertio dico ꝙ elemosyna semꝑ ē dā
da pauperib⁹ infirmis ⁊ debilib⁹ ⁊ anti/
quis maxime si de diuitijs ceciderunt in
egestatē. vñ.lxxxvi.di.c.cōsideranda ē.
ait Ambro. ɔsiderāda est ē in largien/
do etas atqꝫ debilitas nō nūqꝫ etiā vere
cūdia ꝙ ingenuos ꝓdit natales: vt seni/
bus plus largiaris qui sibi iam nequeūt
victū qrere. Similiter ēt debilitas corpo
ris ē ꝓmpt⁹ adiuuāda. Cū ꝓ̄timi si q
ex diuitijs ceciderit in egestatē ⁊ maxie si
nō suo vitio: sed aut latrocinijs aut ꝓ/
scriptiōe: aut calūnijs q habebat amisit
hec ibi. ¶ Vñ notandū ē ꝑm Allexan.
de ales vbi.s. ꝙ duplex ē paupertas. s.
ficta ⁊ vera. Pauꝑ aūt illo gñe pau
ptatis q ē ficta nō ē hec libertas elemo
synas accipiēdi: sicut nec diuitū: nec eis
debēt dari: q2 hmōi paupes solēt magis
ꝑ alia siue transitoria in factis intendere
ꝙ eterna. Talēs.n. solēt ad mēsas alioꝝ
respicere. Aut propter pecunie ɔgrega
tionē aut ꝑꝑ lautiores vētris refectiones
vel aliud hmōi. Paupertas vō nō simu
lata .i. vera duplex est ꝑm Hiero. s. volū
taria ⁊ necessaria siue illata. Prima hꝫ
gliam. Scda cruciatū. Illa aūt q est ne
cessaria siue illata aut potens ē releuari
aut nō. s. ꝑpter infirmitatē vel debilitatē
vel quia forte nō se offert materia vl' lo
cus operādi ⁊ tūc pauꝑib⁹ h gñe paupe
tatis dēbēt a fidelib⁹ q⁹ supest d sui abū
dantia victui necessaria: sic manifeste pꝫ
ex ꝑmōe dñi sup allegato. Luc.xiiij. Cū
facis ⁊c. ⁊ ex textu Ambrosij. Si vō est
potē

potēs relevari p laborē τ ñ relevat. Aut h ē pp cāz inordiatā τ min⁹ rectā. s. pigritiā: desidiā: amorē otij: τ hmōi τ talibus nō debet̄ subvētio opuz pietat̄ inq̄tū tales sūt τ ɔ̄ tales ait aplo. ij. thesalo. vl. vi. Cū eēm⁹ apō vos denunciabam⁹ vobis qm̄ si quis manib⁹ nō vult opari ñ mādūcet. Si vo nō relevat̄ pp aliā cām. s. ordinatā: aut illa cā pōt cōpensare laborē aut nō. Si pōt excusat̄ paup accipiēndo necessaria affectu pietatis: si ñ pt oio q̄tū pōt tantū excusat̄. Si aūt sūt pauperes volūtaria paupertate aut ē expetita: aut ē assūpta amore dei τ zelo aīaruz. Et tales sūt veri pauperes q̄b⁹ regnū celoꝝ pmitit̄. Math. v. bti pauperes spū τc. ¶ Sz notādū ē q̄ hec pauptas aut nō pōt relevari p opationē pp cās pdictas: q̄z. s. occupat̄ i sp̄ualibus τ tūc excusat: τ dubiū nō ē q̄ ei debent̄ elemosyne. Si vo pōt relevari aut relevat̄ p laborē τ talis ē pauptas mūdo renūciātū τ opera necessaria acq̄rētiū: τ hec ē pauptas altissima q̄tū ad gen⁹ pauptatis. Si non relevat̄ τ hoc ex cā min⁹ ordinata vt desidia amore otij aut quietis. hec ē vitupabilis vt. s̄. dictū ē. Si nō relevat̄ ex cā ordinata: aut cā recōpēsat laborē: vt dēm ē. s̄. pp. s. aliā vtilitatē q̄ cām sequit̄: τ tūc ē pfecta τ cōmēdabil̄. Si vo nō recōpēsat oīo q̄tū recōpēsat tm̄ excusat̄. Ex q̄b⁹ oib⁹ orit̄ vnū correlariū. s. q̄ paupibus voluntarijs q̄ fidel̄r laborāt in vinea dn̄i q̄tūcūq̄z sint validi si ñ ex pigritia neq̄z ex libidie otiandi laborare corporal̄r negligūt. Sed vt expedit⁹ τ liberi⁹ in laboribus sp̄ualibus se cōtinuare possint: licite possit elemosyne dari: immo meritorie: imo ex debito sibi debent̄ nec tenent̄ tales ad laborē manualē: q̄z vt dicit Amb. sup illud Luc. ix. dicēte dn̄o sinite mortuos τc. docet dn̄s minora bona pp maiorē vtilitatē eē ptermittēda: magis ē animas mortuoꝝ pdicādo suscitare q̄z corpora mortuoꝝ in terra abscōdere. h ille. Itē Hiero. i plogo Job sic ait. Si fiscellā texerē iūco aut palmaꝝ folia ɔplicarē vt in sudore vultus mei comederē panē τ vētris op⁹ sollicita mente tractarē: nullus morderet: null⁹ reph̄ēderet: nūc aūt quia iuxta sniaz salvatoris volo opari cibū q̄ nō perit. Falsari⁹ vocor τ errores ñ auferre sz serere. Preterea s̄z Aug. in li. de opere mōachoꝝ. Illi q̄ paupes sustētaverūt de elemosynis pauperū sustētari debēt τ pn̄t: ait. n. sic: Oium xp̄ianoruz vna res publica ē. Et iō q̄squis necessaria vsibus xp̄ianis erogaverit vbiq̄z ipse qd̄ sibi necessariū est accipiet: q̄z vbicunq̄z ipse talib⁹ dedit qs vbiq̄z xp̄ian⁹ accepit. hec ille. Si ergo s̄m Ambro. maiora bōa pp miora ñ sūt ptermittēda: τ s̄z Hiero. maiora bōa sūt pdicatiōis: τ instructionis q̄z manualis opationis: τ s̄z Augu. ad hmōi opa nō astringunt̄ qui fuerūt divites τ delicati τ sua pauperib⁹ distribuerūt vt manifeste apparet q̄ intenti sacre lectioni τ opib⁹ mīe sp̄ualis τ laudib⁹ divinis: τ si validi sint ad hmōi opa ñ sūt astrictij: sz debēt τ pn̄t licite de elemosynis sustētari. Ex q̄b⁹ oib⁹ pz quāta diligētia adhibēda ē i distributiōe elemosyne q̄ q̄si oia habēt ex textu Ambr. i li. de officijs. lxxxvi. di. c. ñ sat̄. vbi dicit̄. Grandis ē culpa si te sciente fidel̄ egeat si sciās eū sine sūptu esse famē tolerare τ erūnā perpeti q̄ pscrtiz egere erubescit τ si i cāz ceciderit aut captivitat̄ sue vl̄ filioruz suoꝝ aut calūnie τ nō adiuves si sit in carcere posit⁹ τ penis τ supplicijs τ pp debitū aliqd̄ iust⁹ excruciet̄. Nā τ si oib⁹ debet̄ mīa iusto ampli⁹ si tpe afflictionis nihil̄ a te impetret si tpe periculi q̄ rapiat̄ ad mortē: plus apō te pecūia valet q̄z vita morituri ñ ē levie pctm̄: τ ita. Est etiaz alia pbanda liberalitas vt pximos seminis tui ne despicias: si egere cognoscas. melius ē. n. vt ipse subvenias tuis: q̄bus pudorē ab alijs sūptū deposcere: aut alicui postulare subsidiū necessitat̄. hec ibi. Ex q̄ habet̄ q̄ indigētib⁹ nō abūdantib⁹ elemosyna tribuēda sit. Un̄ L. act. vi. di. insti. xi. c. ergo iustitiā m̄cem principēq̄z virtutū suo precio nō tuo comodo exterminari: potissimū tribue q̄ nihil speres. Quid personas eligis? Quid membra

in spicis: p hoie tibi habēdus est quisqs
nō pcat q: te hoīez putet. Abijce vmbras
illas imaginesqz iusticie atqz ipāz verā z
expressāz tene: largire cecis: debilibus:
claudis: dstitutis qb⁹ nisi largiare moriē
dū ē: inutiles sunt hoib⁹ sz vtiles deo: q
eos retinet in vita q spū donat: q luce di
gnat: fonte chzūi in tēe z gias hoium ne/
extinguant humanitate sustenta. hec ille
Igit venit elemosyne dictis cōditiomb⁹ vt
sic ab oipotente deo eterna premia susci
pere mereamur in secula seculoz. Amē

ℭ Dñica scda in qdragesima de verita
te final' iudicij nos inducens ad pniam.
Sermo .i.

Iudex est

dominus de oib⁹ his
Scribunt hec vba .i.
Thessal .iiij. Scā ma
ter ecclia militās duo
bus modis .s. timore
z amore a malo nos retrahit z ad bonū
inducit. Et quia fm sniam theologorum
magis pctōres timore mouēt q amore
attestante Cassiodoro q in lib. d institu/
tione monachoz .iiij. c. ait. Pricipiū no
stre salutis sapiētieqz fm scripturas ē ti/
mor dñi: q: de timore nascit cōpūctio sa
lutaris de cōpūctione cordis pcedit ab
renūciatio .i. nuditas z cōtēptus omniū
facultatū: de nuditate humilitas pcrea
tur de humilitate mortificatio volupta/
tū generat: de voluptatū mortificatione
extirpant atqz marcescūt vitia vniuersa.
De vitiorū expulsione vtutes fructificāt
atqz succrescūt. De vtutū pululanōe pu
ritas cordis acgrit: p cordis puritatem
apsice caritatis psectio possidet. hec ille.
Idcirco ad incutiendū timorē de tremē
do iudicio aliq pdicare hodie disposui.
Nam fm Aug. in epla ad exitiū. Nihil
est vtilius populis q loq de tpib⁹ futu/
ris z marie de iudicio: pter quod ait.
Greg. Presētis tpis ita agenda est vita
vt nunq amaritudo diuini iudicij rece/
dat a mēoria. hec ille. Ad incitandū igit
mentes torpidas ad verā pniaz pagēdā:
aliq sub cōpendio tractare duxi de finali
iudicio relinquendo maiora ad aliō vo/
lumen qd cōpilare intendo de fidei arti
culis: qpropter assumpsi verba pposita
Pauli di. Iudex est dñs .s. in die iudi/
cij de oib⁹ his .s. peccatis a nob perpetra
tis. Et q: multi negāt iudiciū esse ventu
rū i isto sermone tm ad eius veritatē pro
bādā studebim⁹ inuigilare: que trib⁹ mo
dis haberi poterit. Pmo lucida rōne
Secundo antiqua figuratione. Tertio
multiplici auctoritate.
ℭ Pars prima hui⁹ smonis in q pro/
batur iudiciū eē vētuz lucida rōne.
p Rimo probatur iudiciuz eē vē/
turū lucida rōne. Nā fm sniaz
Scoti i. iiij. di. xlvij. Et Ric. ibi/
dē ar. i. q. i. z Tho. ibidē in eadez di. z in.
iij. parte di. xl. ar. v. Quatuor rationibus
duplicatis probatur iudiciū esse ventuz
Primo ratione equitatis z plenitudinis
Secundo ratione incertitudinis z pari/
litatis: Tertio rōne puritatis z veritatis.
Quarto ratione vtilitatis z mutabilitatis.
ℭ Prio pbat rōne eqtatis .s. diuine iu
stitie que requirit iudiciū eē venturū: q
more bilantie ponderat merita z deme/
rita hoiuz: z fz iusticiā pbat vl' reprobat
Cum igitur quottidie videamus bonos
mala pati in hoc mundo: z malos ecō/
uerso gaudere z sublimari quid indicat
illud nisi in hoc mundo non esse iustitiā
diuinam suam equitatem consecutam z
Idcirco venturū est iudicium vbi cuili
bet retribuet equaliter fz merita z deme
rita. Vn Aug. xxij. de ciui. dei. ij. c. hanc
rationem approbans ait. Iste quippe di
es iudicij proprie iaz vocatur: eo q nul/
lus ibi erit imperitie aut querele loc⁹: cur
iniust⁹ ille sit felix: z cur ille iustus ifelix
Oium nāqz tunc nō nisi bonorū vera z
plena felicitas: z omnium nō nisi malo
rum digna z summa infelicitas appare/
bit. Nunc aūt z equo aio mala ferre di/
scimus q patiunt z boni: z bona nō ma
gnipendere q adipiscūt z mali. ac p hoc
etiam in his reb⁹ in quib⁹ nō apparet di
uina

uina iustitia salutaris est diuina doctrina. Nescimus enī quo iudicio dei bonus ille sit paup̄: malus ille sit diues. Iste gaudeat quē p̄ suis perditis moribus cruciari debuisse merorībus arbitramur: ꝯtristetur ille quē vite laudabil' meritū gaudere d̄buisse persuadet: exeat de iudicio non solū iniustus. veꝝ etiā dānatus innocens: aut iniq̄tate iudicis p̄ssus: aut falsis obrut⁹ testimonijs. ecōuerso scelest⁹ aduersarius ei⁹ nō solū impunit⁹: veꝝ ēt iudicat⁹ insultet. Impi⁹ optīe valeat pius languore tabescat. Latrocinēt̄ sanissimi iuuenes: ⁊ qui nec v̄bo quēq̄ȝ ledere potuerunt diuersa morboꝝ atrocitate affligant. Infāo vtilis reb⁹ humanis imminatura morte rapiat̄: ⁊ q̄ videt̄ nec nasci debuisse diutissime insuper viuat. plen⁹ criminib⁹ sublim et honorib⁹: ⁊ hoiēȝ sine querela tenebre ignobilitatis abscōdāt: ⁊ cetera hmōi que q̄s colligit q̄s enūerat: Que si haberent in ipsa velut absurditate constantiā: vt in hac vita in q̄ hō sicut sacer psal. eloquitur. Uanitati simil' factus est. dies ei⁹ sicut vmbra pretereūt nō nisi mali adipiscerent̄ transitoria bona ista atq̄ȝ terrena: nec nisi bōi talia paterent̄ mala: posset hoc referri ad iudicium dei iustū siue benignū vt qui nō erāt assecuturi bona eterna que faciūt beatos temporalibus vel deciperentur p̄ malitia sua: vel p̄ mīa dei ꝯsolarent̄ bonis: ⁊ q̄ n̄ erant passuri eterna tormenta tp̄alibus vel p̄ suis quibuscunq̄ȝ ⁊ q̄ȝtulisc̄ūq̄ȝ peccatis affligerent̄: vel p̄pter implēdas v̄tutes exercerent̄ malis. Nunc v̄o quando non solum in malo sunt boni ⁊ in bono mali, quod videtur iniustum: verumetiā plerūq̄ȝ ⁊ malis mala eueniunt ⁊ bonis bona p̄ueniūt magis inscrutabilia sūt iudicia dei ⁊ inuestigabiles vie ei⁹. Quāuis ergo nesciam⁹ quo iudicio de⁹ ista vel faciat vel fieri sinat: apd̄ quē sūma virtus ⁊ sūma sapiētia sūmaq̄ȝ iustitia: nulla infirmitas: nulla temeritas: nulla iniquitas: salubriter tn̄ discimus n̄ magnipendere: seu bona seu mala q̄ discimus ⁊ videmus eē bonis malisq̄ȝ cōmunia. ⁊ ista bona querere que bonorū: atq̄ȝ illa mala maxime fugere que p̄pria sūt maloꝝ. Cū v̄o ad illud iudiciū dei venerim⁹ cui⁹ tp̄o p̄prie dies iudicij: ⁊ aliqñ dies dei nuncupat̄ non solum quecunq̄ȝ tunc iudicabunt̄: verūetiam quecūq̄ȝ ab initio iudicata: ⁊ quecūq̄ȝ vsq̄ȝ ad illud tēpus adhuc iudicāda sunt apparebūt esse iustissima. hec ille. Et sic p̄ȝ ratione equitatis futuruȝ esse iudicium.

¶ Confirmantur ista etiaȝ respectu plenitudinis: q̄ pena que ante iudiciuȝ cōplete inflicta non fuerit complebitur i extremo iudicio postq̄ȝ impij cruciabunt̄. quo ad corpus ⁊ quo ad animam simul tunc enim resumptis corporibus augebitur intensiue ⁊ extensiue p̄mium beatorum: ⁊ suppliciū damnatoꝝ. Non enim eēt plena iustitia si beati q̄ cum corpore deo seruierūt: etiam cū corpore n̄ p̄miarent̄: ⁊ ecōuerso dānati cū corpore n̄ dānarent̄. Et p̄ hoc soluit̄ ista rō que posset fieri per locū ab auctoritate p̄phe. Nau primo. Non iudicabit deus bis in idip̄ȝ quod habetur. lxxxi. di. c. p̄sbyter. xiij. q. ij. q̄ sitū. xxiij. q. v. q̄d ergo. de pe. di. iij. §. his auctoritatib⁹. ⁊. §. auctoritas. ⁊. c. qui erat. Cū igit̄ nūc de⁹ iudicat de singulis hoīum operibus: cū cuilibet post mortē retribuit penā ⁊ gliam. ergo ⁊c. quia illō iudiciū de quo h̄ loquit̄ fiet in corpore ⁊ anima simul. Illud autem quod factuȝ ē in morte solū ē de anima. Igitur rōne isti⁹ plenitudinis aliō futuꝝ iudicium ē.

¶ Scd̄o idē p̄bat̄ rōne icertitudinis ⁊ parilitatis: incertitudinis dico licet enim cuilibet hoi ante extremū iudiciū sit certa noticia de sui damnatione vel p̄mio: nō tn̄ oib⁹ oium dānatio seu p̄miū innotescit. Et ideo vt quilibet de alterius statu sit certus: ⁊ cuilibet innotescat iudicium dei eē veꝝ ⁊ firmū: necessariū ē iudiciū gnāle esse venturū: ⁊ per hoc soluit̄ alia rō q̄ fieri posset sic. Non adducūtur aliqui in mediū nisi ad hoc vt iudex certificetur pro causa: sed omnia certa sunt iudici iuxta illud Hebre. iiij. Oia nuda sunt ⁊ apta oculis ei⁹: q̄ sniā etiā habet̄.

Daniel.xiii.et.ij.q.i.deꝰ noster oīpotēs.
⁊.q.v.c.presbiter.ergo ⁊c. Quia ista ma
ior ē falsa: imo ēt in iudic͛io humano iu-
dice assistente certa de cā vocant hoīes
ad iudiciū vt assistentibꝰ cā manifestet͛:
⁊ ꝺm ordinē iudicioꝝ ꝓcedit: q͛i snīa a ꝑ
side ꝓlata ꝯ iudicioꝝ ordinē auctēm rei
iudicate nō obtinet.ij.q.vi.§.idē.⁊ extra
de sen. ⁊ re iudi.c.inter ceteras. ¶ Con-
firmatur hoc respectu ꝑilitatis siue corre
spondentie: ait enim Aug.in epl'a d͛ fine
mūdi ꝙ oīs hō hꝫ duo iudicia: vnū scꝫ li
cet ꝑticulare aliō vniuersale. Particula
re est in tꝑe cuiuscūqꝫ. Uniuersale erit i
die extremi iudicij in fine mūdi. Et ꝺm
Aug.ibidē qualisqꝫ hinc egredit͛.i.in
die mortis corporalis: talis in die illo.s.
extremi iudicij ꝑntabit͛ vt qđ factum fue
rat inuisibiliter ⁊ corporaliter fiat publi-
blice ⁊ vniuersal'r: ⁊ sic patet respectu in
certitudinis ⁊ parilitaꝫ vētuꝝ eē iudiciū.
¶ Tertio hoc idem ꝓbat͛ ratione ꝑtātis
⁊ veritatis. Potestatis dico quia.xp̄s in
carnatus in primo aduētu mundo inco
gnitus fuit: vt igit͛ eiꝰ potestas ⁊ sublimi
tas semel a toto mūdo cognoscat͛ neces-
se ē ꝙ appareat in secūdo aduētu. hoc ē
in iudicio i quo iudei aliiqꝫ īfideles ipm
⁊ ꝑtātē eiꝰ cognoscēt ⁊ opa bōa ⁊ ꝑfecta
ipsiꝰ approbēt q̄ i hoc mūdo non appro-
bauerūt. Et de hoc oēs testificent ⁊ glo
rificent ipm tanqꝫ deū: vt impleat͛ illud
Esa.xlij. Gliaꝫ meā alteri nō dabo. Cō
firmat͛ illud respectu veritatis. Nā theo-
logi oēs cōcludūt necessariū eē vēturuꝫ
iudiciū q: veritas dixit Luc.xxi. Celū ⁊
terra transibūt verba aūt mea nō trāsi-
būt. Cū igit͛ ipse dixerit iudiciū eē vētu-
rū Math.xxv. ⁊ in pluribꝰ aliis locis vt
infra patebit: nec nō Math.iij. dixerit
Nihil opꝰi qđ nō reuelet͛: ⁊ occultū qđ
nō sciat͛.sup q̄bꝰ v͛bis dicit Hiero. Quō
iustificabit͛ qđ v͛itas dicit: quia vidimus
multa occulta bona ⁊ mala q̄ nō possūt
sciri? Et rn̄dit ibidē di.ꝙ nō intelligitur
illud occultū reuelari in hoc mūdo: sed
in die iudicij qn̄ oīa nuda ⁊ apta erunt:
sequitur iudicium gnāle eē venturuꝫ vt
adimpleantur iste veritates ⁊ ꝑ hoc sol-
uitur aliō argu. qđ possꝫ fieri ab auctate
euāgelij sic Jo.xij. dictū ē a xp̄o. Nūc iu
diciū ē mūdi: ergo si ē factū nō ē futuꝝ
q: ꝺm Aug.omel'.lij.sup Jo. illud v͛buꝫ
intelligit͛ de iudicio qđ xp̄s fecit qn̄ post
suā mortē iuste liberauit ex seruitute dia-
boli humanū genꝰ. qđ ꝓbat͛ ꝑ hoc ꝙ im
mediate post v͛bū ꝑdictū subiungit͛. Nūc
ꝑnceps hiꝰ mūdi eiiciet͛ foras. ⁊ sic pꝫ ra
tione ꝑtātis ⁊ v͛itatis futuꝝ eē iudicium.
¶ Quarto ēt ꝓbat͛ rōne vtilitatis ⁊ mu
tabilitatis. Utilitatis dico: quia ꝓpter bo
noꝝ ꝑfectū mō ꝯmixti inueniunt͛ mali
bonis ⁊ ecōuerso: iō dicunt theologi ꝙ
mō differt͛ ꝑmutatio vniꝰ ꝑ alioꝝ vtilitate
q: pene vniꝰ ad ꝑfectū alteriꝰ cedunt: sed
tūc vlteriꝰ nō erit locꝰ vt mali ꝑ bonos vł
boni ꝑ malos ꝑficiant. ⁊ iō tunc erit vti
lis separatio bonorum a malis: ergo ⁊c.
Cōfirmat͛ illud respectu mutabilitaꝫ: iu
diciū enim d͛ hoīe dari nō pōt q̄ꝫdiu ꝑt
mutari d͛ bono ad malū ⁊ ecōuerso: aut
de bono ad meliꝰ ⁊ ecōuerso: ergo f'stat
iudiciū generale post qđ nullꝰ mutari po
terit eē vētuꝝ: ⁊ ꝑ hoc soluit͛ alia rō q̄ pos
set fieri sic: Uita hoīs terminat͛ ꝑ mortē.
⁊ iō pꝰ mortem non dꝫ eē iudiciū aliqđ:
q: ꝺm Tho. vbi.s. Quāuis vita hoīs per
mortē terminet͛ ꝑ ꝑte n̄ tn̄ in toto eo qđ
hō mortuꝰ aliq̄liter viuit in memoria ho
minū. Nā hō mortuꝰ pōt ꝯsiderari q̄ꝫ-
tū ad q̄tuor. Pꝛio q̄ ad memoriā ꝺꝫ ꝙ
hō mortuꝰ adhuc viuit in memoria ho-
minū in q̄ memoria qn̄qꝫ ꝯ v͛itatem re
manet hō bōe vel male fame. Secūdo
ad familiā inq̄ꝫtū boni patris remanēt fi
lij mali: ⁊ mali pr̄is boni filij: ⁊ boni bo
ni ⁊ mali mali. Tertio q̄ ad opa inq̄ꝫtuꝫ
bonoꝝ ⁊ maloꝝ opa nō fuerunt ꝑfecte
remunerata. Quarto q̄ ad fortunā inq̄ꝫ
tuꝫ ipi in pn̄ti vita fūt ꝓspati ⁊ boni affli
cti. Et frequēter ēt videmꝰ ꝙ corpora dā
natoꝝ tradūt͛ honorifice sepulture: scōꝝ
v͛o vel ꝯburunt vel insepulta relinquūt͛.
Cū igit͛ de his oībꝰ ꝑfectū ⁊ manifestum
iudiciū hꝛi n̄ possit q̄ꝫdiu huiꝰ tꝑis cur-
sus durat: iō oportet eē finale iudiciū in
nouissimo

nouissimo die: in q̄ pficete id q̇d ad vnū
quēq; ptinet hoīem q̄cūq; mō perfecte
et manifeste diuidat. Et sic pz pars pria.
¶ Pars secūda in q̄ ꝓbat iudiciū esse
vēturū antiqua figuratione.

Ecūdo igit ꝓbat iudiciū eē vētu
rū q̄druplici figuratione: q̄ ha-
bētur Daniel. vij. Pria de anti-
xpi ꝑsecutiōe. Scḋa de mūdi pturbatio
ne. Tertia de administrantiū aduentiōe
Quarta de iudicis ↄditione. ¶ Pria fi
gura ē de antixpi ꝑsecutione. Vn̄ ibidē
dr. Videbā in visione mea nocte: et ecce
quatuor venti celi pugnabant i mari ma
gno: et q̄tuor bestie grādes ascēdebāt de
mari magno diuersa inter se. Prima q̄
si leena et alas hēbat agle. Aspiciebā do
nec auulse sūt ale eius et sublata ē de ter-
ra: et sup pedes quasi hō stetit et cor eius
datū ē ei. Et ecce bestia alia silis vrso in
parte stetit: et tres ordines erant i ore ei⁹
et in dentib⁹ ei⁹. Et sic dicebāt ei. Surge
comede carnes plurimas: post hec aspi
ciebā: et ecce alia quasi pard⁹ et alas ha-
bebat q̄tuor sup se et q̄tuor capita erant
sup se et ptās data ē ei. Posthec aspicie-
bā in visione noctis: et ecce bestia q̄rta
terribil atq; mirabilis et fortis nimis: dē
tes ferreos hēbat magnos comedēs at-
q; ↄminuēs: et reliq̄ pedib⁹ suis ↄculcās
Hec ibi. Vbi notat pzio q̄ vētura sūt an̄
ꝑsecutionē antixpi qū dr q̄tuor venti ce
li pugnabant in mari etc. Nā mare ma-
gnū et spaciosū pn̄s seculū intelligi pt in
q̄ an̄ iudiciū multa bella insurgent sicut
Luc. xxij. scriptū ē. Surget gēs ↄ gētē et
regnū aduersus regnū: et terremot⁹ erūt
magni ꝑ loca: et pestilētie et fames: terro
resq; de celo et signa magna erunt. Heu
me. q: hodiernis tpib⁹ videm⁹ ista mlti
plicari q̄ nihil aliud clamāt nisi persecu-
tionē antixpi ꝓpe vēturā: et iō statī sub-
iungitur. Et q̄tuor bestie grandes ascē-
debāt de mari diuerse iter se: q̄ sunt anti
xpi ꝑsecutiones q hoīes cū q̄tuor bestia
lib⁹ vitijs aggrediet: et q̄si totū mūdū se
ducet. Primo p fastigiū supbie et illō ē
leena alata: q: hoīes alatos fac. i. supbos

Et hoc antixps faciet qn̄ honores: digni
tates et seculi pōpas hoīb⁹ ꝑdicabit: ofn̄-
det ꝓmittet: et dabit: eiusmōi signa apte
videm⁹. Scḋo per incitamētū luxurie
q: antixps luxuriari faciet: sacrū matri-
moniū destruet: libidinē ꝑdicabit: vt ad
se plurimos attrahat. Et illud vitiū ē vr-
sus in cuius ore sūt tres ordines: q: tria
ꝑncipalia pctā luxurie tūc tpis mltiplica
bunt. s. sodomie: adulteria: et sacrilegia.
Et iō sequit: q: dictū ē ei. s. luxurie. Sur
ge comede carnes plurimas: q: q̄si oēs
gnātiones istis abhominabilibus vitijs
maculabūt: qḋ hodiernis tpib⁹ vt mihi
vr ꝓximū demonstrat. None sodomie
plen⁹ ē mūd⁹? vtiq; adulterij et sacrilegij
plenus est. Tertio ꝓpter blādimētū hy-
pocrisis et asturie: q: scitatē simulabit et
falsa miracula faciet: et sic istud vitiū est
pardus: q velut hypocrisis varietate co-
lorū depictus est. O quot hodiernis tpi-
bus antixpi facti sūt: scitatem simulātes
et mirabilia facere fingētes: q ꝑcursores
antixpi ꝓtin⁹ vēturi dici possunt. Quar-
to ꝑ tormētū crudelitatis et ire: quia quos
ꝑdictis mōis ad se trahere nō poterit ꝑ
penas terribiles et martyria deuastabit et
illud vitiū ē significatū ꝑ illā bestiā terri-
bilē d̄ qua dictū est q magnos. i. electos
deuorabit: et reliq̄ pedib⁹ conculcabit: de
qb⁹ oīb⁹ expressius ꝓphauit Jo. Apoca.
xiij. d. Bestia quā vidi silis erat pardo. i.
i astutia: et pedes eius sicut pedes vrsi. s.
in luxuria: et os eius sicut os leonis. i. in
supbia: et dedit illi draco. i. lucifer v̄tutē
et ptātē magnā. i. in malicia. Et sic pz pri-
ma figura iudicij vēturi. ¶ Scḋa figu-
ra ē de mūdi hui⁹ ꝑturbatione q̄ i codē
c. a Daniele describit vbi sic dicit. Thro-
nus ei⁹ flāma ignis: rote eius ignis accē
sus: fluuius igneus: rapidusq; egredie-
batur a facie eius. Hec ibi. q nō ē aliud
dicere nisi ad literam q ignis vastās et
purgās ad modū fluminis iundāns cū
cta terrena vastabit: ethera v̄o purgabit
vt infra patebit. ¶ Tertia figura ē de ad
ministrantiū aduentione: q̄ in eodem. c.
a Daniele d̄scribit. vbi sic ait. Milia mi

lii̅ ministrabãt ei: ⁊ decies cẽtena milia assistebant ei: iudiciũ sedit ⁊ libri aperti sũt cõscie. ⁊ ita infra. Et vidi ꝙ interfecta eẽt bestia ⁊ perisset corpus eius. Hec ibi. Ubi tria obsequia angeloꝝ describũt. Judicij preparatio cũ dr̃: iudiciũ sedit: qḋ sedere ꝑ angelos fiet: qꝛ mortuos suscitatos vndiqꝫ adducẽt. vt .ĩ. patebit. Secũdo iudicij assecutio cũ dr̃. libri aperti sũt. i. cõscie ⁊ opa singuloꝝ: quoꝝ operũ ⁊ ꝯsciaꝝ angeli testes erũt vt .ĩ. patebit. Tertio antixp̄i interfectio cũ dr̃. Uidi ꝙ interfecta eẽt bestia illa: qꝛ archãgelus michael eũ. s. antichristũ iterficiet. ¶ Quarta figura ẽ de iudicis cõditiõe q̃ i ꝑdicto. c. a Daniele significata ẽ: vbi dr̃. Ecce cũ nubibus celi q̃si filiꝰ hois veniebat. ⁊ vsqꝫ ad antiquũ dieꝝ ꝑuenit: ⁊ in ꝯspcũ eiꝰ obtulerũt eũ: ⁊ dedit ei ptãtẽ ⁊ honorẽ ⁊ regnũ vt oẽs populi tribus ⁊ lingue ipsi ſuirent. Ptãs eiꝰ potestas eterna: q̃ nõ auferet. Hec ibi. Qḋ non ẽ aliud dicere nisi ꝙ filius dei q ẽ antiquꝰ dierũ: qꝛ eternꝰ ẽm diuinã ꝑsonã: cuiꝰ auctoritate eius hũanitas iudicat. Et iõ dr̃ ꝙ filius hois ꝑuenit ad ãtiquũ dieꝝ: qꝛ dũ mediũ silentiũ tenerẽt oia vnitus est filꝰ hois filio dei: cuiꝰ potestas erit eterna nec auferet: qꝛ sic Math. xxv. scribit Ibũt. s. mali in suppliciũ eternũ: iusti ãt in vitã eternã: ꝓut ꝑ xp̄m in iudicio determinatũ erit ẽz coꝝ merita atqꝫ demerita. Et sic patet secũda pars.

¶ Pars tertia in qua ꝓbat iudiciũ esse venturũ multiplici auctoritate.

t

Ertio probat futuꝝ eẽ iudiciũ triplici via. s. auctoritate ñ vnica ẽz multiplici: nõ vno teste ẽz cõ pluribus. ¶ Naꝫ regulariter duo testes sufficiũt. ff. ḋ testi. l. vbi nũerꝰ. iiij. q. iij. §. i criali. ḋ si. itẽ. vbi hoc idẽ asserit Host. Gof. ⁊ Durã. lib. ij. pte. ij. di. xiiij. q. ij. Et aliqñ statur testimonio vniꝰ in hĩs in qbꝰ alteri p̄iudiciũ nõ infert: puta si dubitatur de aliquo an fuerit baptizatus: vel si ecclesia fuerit ꝯsecrata. de conse. dist. iiij. ꝑuulos. ⁊ c. omnia itaqꝫ. Itez qñ q̃ritur vtrũ aliquis sit emendatꝰ de crimine statur testimonio sacerdotis. extra de testi. c. testimoniũ. Itẽ in correctiõe fraterna super prima correctione caritatiua ꝑ numeꝝ solũ ꝓceditur: quia nec aliter põt: extra de testi. in ꝯoi. Itẽ aliquãdo requirũtur plures q̃ duo: vt puta in donationibus causa mortis vbi requirũtur quinqꝫ testes. C. de dona. cau. mor. l. fi. ⁊ i codicillis. C. de codici. l. fi. in fi. In testamẽtis ḋo regulariter ẽm leges septez testes requiruntur. insti. de. testa. §. finali. ⁊ C. e. l. hac cõsultissima. hoc tamẽ fallit: qa quandoqꝫ valet sine teste: vt si miles in bello scribat ⁊ moriat. C. ḋ test. mil. l. milites. ¶ Quandoqꝫ sufficit vnus vt si fiat coram imperatore. C. e. l. omniũ. Nã tunc ille vnus testis ẽ imperator qui sufficit. Quandoqꝫ duo vt iter filios. C. co. l. hac consul. Similiter etiam in his que sunt ad pias causas. extra co. c. cũ esses. ⁊ c. relatũ. Quãdoqꝫ tres vel quattuor: vt ex speciali priuilegio. C. e. l. si non speciali. ⁊ l. si vnus. ¶ Notãdũ tñ ꝙ ꝑdcã solẽnitas testiũ videt abrogata per ius canonicũ ac etiam diuinũ. ⁊ per quod duo vel tres fidedigni testes sufficere videntur iuxta illud Math. xviij. In ore duorũ vel trium constat omne verbuz. Qḋ etiam habet Deutro. xix. ⁊ ij. Chor. xiij. ⁊ ij. q. iiij. c. i. ⁊ .xxxv. q. vi. ab isto die. ⁊ extra de testi. c. lz vniuersis. ¶ Uñ tamẽ vt animus noster magis exercitet ad expectandum futurũ iudicium non vno teste vel duobus sed cõplurimis venturuz esse probabimus: ⁊ sicut superiꝰ quadruplici ratione ⁊ figuratione ꝓbatum est: ita nunc quadruplici auctoritate hoc idẽ demonstrabimus. Primo auctoritate Mosayca ⁊ prophetica. Secundo auctoritate euangelica ⁊ apostolica. Tertio auctoritate canonica ⁊ auctẽtica. Quarto auctoritate phĩca ⁊ politica. ¶ Prio probatur auctoritate prophetica ⁊ Mosayca sic Gentẽ cui seruituri sunt ego iudicabo. Gene. xv. Mane in notum faciet dominꝰ qui ad se ꝑtineant ⁊ sãctos applicabit

cabit

cabit sibi: ⁊ quos elegerit appropinqua-
bunt ei. Numeri.xvi. Inuocabo cõtra eos
celum ⁊ terram.s.in die iudicij. Deutro.
xxxi. Judicabit dñs populũ suũ: ⁊ in ser
uis suis miserebit. Deutr.xxxij. Si acue
ro vt fulgur gladiũ meũ: ⁊ arripuerit iu
diciũ man⁹ mee reddã vltionez hostib⁹
meis. ⁊ his q oderũt me retribuã ibidez
Dñs iudicabit fines terre: ⁊ dabit impe
rium regi suo ⁊ sublimabit cornu xp̄i sui
Dauid.i. Reg.ij. Ve genti insurgẽti su
p gen⁹ meũ dñs.n.oĩpotẽs iudicabit in
eis i die iudicij visitabit illos. Judith.xvi.
si fuero iudicat⁹. scio q: iust⁹ ĩueniar. Job.
xiij. Fugite ergo a facie gladij: quoniam
vltor iniquitatũ est gladius: ⁊ scitote esse
iudiciũ. Job.xix. Quid faciam cum sur
rexerit ad iudicandũ dominus: cũ q̃sie-
rit quid respondebo illi. Job.xxxi. Judi
ca me s̃m iustitiã meam ps. vij. Cogno
scetur dominus iudicia faciens.ix. Pa
rauit in iudicio thronum suũ ⁊ ipse iudi-
cabit orbem terre in equitate: iudicabit
populos i iustitia. Ibidez. De vultu tuo
iudicium meũ prodeat: oculi tui videãt
equitates.xvi. Judicabit pauperes ppli
⁊ saluos faciet.lxxi. Cum accepero tem-
pus: ego iusticias iudicabo .lxxiiij. Judi
cabit populos i equitate.xcv. Honor re
gis iudicium diligit.xcviij. Judicabit in
nationibus implebit ruinas.cix. Cogno
ui quia faciet dominus iudicium ino-
pis.cxxxix. Facit iudicium iniuriam pa
tientibus.cxlv. Nõ facias violentiã pau
peri: q: pauper est: nec conteras egenuz
in porta: quia domin⁹ iudicabit causam
eius. Prouerbi.xxij. Egredietur a dño
iudicium singulorum.xxix. Justũ ⁊ im-
piũ iudicabit dominus. Ecclesiastes.iij.
Letare ergo iuuenis in adolescentia tua
⁊ in bono sit cor tuuz in diebus iuuentu
tis tue: ⁊ ambula in vijs cordis tui: et in
tuitu oculoꝝ tuoꝝ: ⁊ scito q̃ p omnib⁹
his adducet te deus in iudicium. Eccle-
siastes.xi. Cuncta que fiunt adducet de⁹.
in iudiciũ pro omni errato siue bonũ¹ si
ue malũ sit. Ecclesiastes.xij. Non prete
reet illum corripiens in iudicio. Sapiẽ.

i. Fulgebunt iusti ⁊ tanq̃ ⁊c. Sapien.iij.
Tunc.s.in die iudicij stabunt iusti in ma
gna cõstantia aduersus eos qui se angu
stiauerunt: ⁊ qui abstulerunt labores il-
lorũ videntes ⁊c. Sapien.v. Qui nõ cu
stodierint institiaz iuste iudicabuntur: ⁊
qui didicerint iusta inuenient quid respõ-
deant. Sapien.vj. Quis enim dicet tibi
quid fecisti? aut quis stabit contra iudici
um tuum. Sapien.xii. Ante iudiciuz pa
ra iustitiam. Ecclesiastici.xix. Judicabit
gentes ⁊ arguet populos. Esa.ij. Domi-
nus ad iudiciũ veniet cum senioꝛib⁹ po-
puli sui. Esa.iij. Quid facietis in die visi
tationis ⁊ calamitatis: ad cuius confu-
gietis auxilium. Esa.x. Judicabit in iu-
stitia pauperes, ⁊ arguet in equitate pro
mansuetis terre. Esa.xi. Ecce veniet di-
es domini crudelis ⁊ indignationis ple
nus: ⁊ ire furorisq̃. Esa.xiij. Eos v̉o qui
iudicauerunt te: ego iudicabo: ⁊ filios tu
os ego saluabo. Esai.xlix. Attendite ad
me popule meus ⁊ tribus: mea audite:
quia lex a me exiet ⁊ iudicium meum
in lucem populorum requiescet. Esa.lj.
Omne vas quod fictum est contra te nõ
diriges: ⁊ omnem liguam resistentem ti
bi non iudicabis. Esa.liij. Ecce saluator
tuus veniet ⁊ merces eius cum eo. Esa.
lxij. In iudicio contendam vobiscum.
ait dominus: ⁊ cuz filijs vestris disceptа
bo. Hieremi.ij. Te autem non faciaz in
consummationez: sed castigabo te in iu
dicio vt tibi non videaris innoxius. Hie
rẽias.xxx. Judicabo te iuxta vias tuas.
Ezechi.vij. Judicabo te in iudicijs adul
terarum ⁊ effundentium sanguinez ⁊ da
bo te in sanguinem furoris ⁊ zeli. Ezech.
xvi. Dies illa dies ire: dies tribulationis
⁊ angustie: Dies calamitatis ⁊ miserie:
Dies tenebrarum ⁊ caliginis: dies nebu
le ⁊ turbinis: dies tube ⁊ clangoris. So-
pho.i. Magnus dies domini ⁊ terribi-
lis valde: et quis sustinebit illum? Joe-
lis.ij. Consurgant ⁊ ascendant gentes
in valle Josaphat: quia ibi sedebo vt iu
dicem omnes gentes. Joelis.iij. Judi-
cabit populos multos; ⁊ corripiet gẽtes

Michee.iiij. Quis poterit cogitare diē
aduētus eius: ⁊ quis poterit stare ad vi-
dendū eum: ipse enim quasi ignis con-
flans. Mala.iij. Ecce ego mittam vob
Helyam prophetam anteꝗ̄ veniet dies
domini magnꝰ ⁊ horrēdus. Mala.iiij.
Et sic patet multis prophetarū testimo
nijs iudicium esse venturū. ¶ Scdo ꝓ
batur auctoritate euangelica ⁊ apostoli-
ca sic. Quicunqꝫ non receperint vos ne
qꝫ audierint sermones vestros. Et infra
Amen dico vobis tolerabilius erit terre
sodomorum in die iudicij ꝗ̄ ciuitati illi
Mathe.x. Ve tibi corozaym: ve tibi
bethsayda. Et infra. Uerumtamen dico
vobis quia terre sodomorū in die iudi-
cij remissius erit ꝗ̄ tibi. Math.xi. Exi-
bunt angeli ⁊ separabunt malos de me
dio iustorum: ⁊ mittent eos in caminū
ignis. Mathei.xiij. Quomodo fugietis
a iudicio. Mathei.xxiij. Hi prolixꝰ iu-
dicium accipient dixit Jesus phariseis.
Mathei.xij. Tūc videbunt filiū homi
nis venientem in virtute magna ⁊ glia.
Mathei tredecim. Vigilate itaqꝫ omni
tempore orantes. vt digni habeamini fu
gere ista omnia q̄ ventura sūt: ⁊ stare an̄
filium hois. Luce.xxi. Pater oē iudiciū
dedit filio. Jo.v. Et sic patet oibꝰ euāge
listis testātibꝰ iudicium fore venturum.
¶ Probat etiā auctē aplica sic discurrē
do Nolite an̄ tpꝰ iudicare q̄ adusqꝫ ve
niat dn̄s q ⁊ illūiabit abscōdita tenebra
rū ⁊ manifestabit ꝯsilia cordiū. i. Chor.
iiij. Si nosmetipsos iudicaremꝰ non vti
qꝫ a dn̄o iudicaremur: dū iudicamur a
dn̄o corripimur: vt n̄ cū hoc mūdo dā-
nemur. i. Chor.xi. Oēs eni nos manife
stari oꝫ an̄ tribunal xp̄i. vt referat vnus-
quisqꝫ ꝓpria corpis ꝓut gessit siue bonum
siue malū. ij. Chor.v. Quorūdā hoium
peccata manifesta sunt precedētia ad iu-
diciū. i. Thi.v. Testificor corā deo ⁊ xp̄o
Jesu q iudicaturus ē viuos ⁊ mortuos ꝑ
aduētū ipsiꝰ ⁊ regnū eiꝰ. ij. Thi.iiij. Non
rursū iacietes fundamētū pnīe ab opibꝰ
mortuis: ⁊ fidei ad deū baptisma tū do-
ctrine īpositiōis qꝫ manuū ac resurre-
ctionis mortuoꝝ ⁊ iudicij eterni. Heb.
vi. Judiciū sine misericordia fiet ei q nō
fecit ⁊c. Jaco.ij. Nolite ingemiscere fra
tres mei in alterutrum vt nō iudicemini
ecce iudex ante ianuam assistit. Jaco.v.
Nouit dominus pios de temptationibus
eripere: iniquos v̄o in diem iudicij cru-
ciandos reseruare: magis autē eos qui
post carnē i ꝯcupiscētia ⁊ imūdicia am-
bulāt dn̄ationēqꝫ ꝯtēnūt. ij. Pe.ij. Ad
ueniet autē dies dn̄i vt fur. in q̄ celi ma-
gno īpetu trāsient: elemēta v̄o calore sol
uent ⁊ terra: ⁊ ea q̄ i ipa sūt oia opa eru-
rētur. ij. Pe.iij. Cū igitur hec oia dissol-
uēda sint: quales oportet eē nos in sanctꝭ
ꝯuersationibꝰ ⁊ pietatibus: expectātes ⁊
properantes in aduētu dn̄i. dei Jesu xp̄i
Filij manete in eo. s. xp̄o: vt cū apparue
rit habeamꝰ fiduciā ⁊ nō ꝯfūdamur ab
eo i aduētu eiꝰ. i. Jo.ij. Et vidi mortuos
magnos ⁊ pusillos stātes i ꝯspectu thro
ni ⁊ libri aperti sūt. ⁊ alius liber aptus est
qui est vite: ⁊ iudicati sunt mortui ex his
que scripta erant in libris ipsorū. Apoc.
vi. Ecce venio cito ⁊ merces mea mecū
est: dare vnicuiqꝫ s̄m opera sua. Apoca.
vlti. Uos metipsos in dilectione dei ser-
uate expectantes misericordiam dn̄i no
stri Jesu xp̄i. Jude.ij. Et sic patet predi-
ctis testimonijs apostolorum venturū
esse iudicium. ¶ Tercio idem probatur
auctoritate canonica ⁊ auctētica. s. decre
torum ⁊ sanctorum doctorum: decretoꝝ
di. Nā.ix.q.iij.c. aliorū dicit. Nolite exi-
stimare eas animas ingstiorionon ha-
bere formidinem: quas deus preciencis
suo reseruauit examini: nō habet apud
illum reus de allegatione victoris subsi-
dium: quando ipsorū factoꝝ vtitur teste
Quo iudice. Hec ibi. Et xv.q.vi.c. si sa-
cerdotibꝰ describitur sic. Cū magis īspe
ctor cordis sit dn̄s ꝗ̄ operis non ꝑt hu
mano cōdēnari examine quē suo dn̄s
reseruauit iudicio. Si omnia nāqꝫ i hoc
seculo vindicata essent locum diuina iu
dicia non haberent. Hec ibi. Et.xxiij.q.
v. sic dicit in.c. quid ergo. Scitote cū iō
a dn̄s reddidisse supplicia ne i eternū
puniret

cio.⁊.ij.q.v.c.sacerdotibꝰ.sic ꝺ scribitur. Nescimꝰ qs in terribili iudicio dei: qualꝭ futurꝰ sit: etenī Paulꝰ egregiꝰ ꝑdicator dicit. Nolite añ tēpus iudicare: q̄adusq; veniat dñs ⁊c. Nā sūt multa q̄ de illius iudicio hoīes ignorant: qꝛ fortassis que vos laudasꝫ ille reprehēdet: ⁊ q̄ vos reprehēdisꝫ ille laudabit. Hec ibi. Et.xxv.dis.i c.q̄lis dꝭ Qualis hic q̄sq; egreditur: talꝭ in dei iudicio ꝑntatur. Hec ibi. ¶ Confirmātur etiā ista auctoritatibꝰ scōꝝ.doc. vñ Ambro.in sermone de diuite cuius ager vberes fructꝰ attulit qui incipit. Duplex est tētationū spēs: sic ait. Sz ubi iterū añ faciē adducā ipsiꝰ iudicij futuri formas vt intelligas quales tibi genitꝰ recōdas. O q̄ multi precij tibi in die iudicij. sermo ille videbit.q ait. Uenite bñdicti patris mei ꝑcipite regnū ⁊c. Qualꝭ tibi horror qualisq; sudor: quales tenebre supuenient audienti ꝯdēnationis illiꝰ sētentiā qua dꝭ. Discedite a me maledicti in ignē eternū. Neq;.n.his ꝺbis q aliena inuasit arguit: sed is q non ꝯmuniter vsus est his q̄ habuit ꝯdēnat. Et in li.ꝺ officijs idē ait. Nihil est qꝺ magis ꝑficiat ad vitā honestā: q̄ vt credamꝰ eū iudicē vēturꝝ: quē ⁊ occulta nō fallāt: ⁊ indecora offendant: ⁊ honesta delectent. H ille. Itē Greg. sup Math. ait. In maiestate visuri sunt quē in humilitate viderꝭ noluerūt: vt tanto districtiꝰ ꝺtutē suā sētiant quāto ceruicē cordis eiꝰ ad pniam ñ īclinant. Et in alia Omelia sic ait. In extremo iudicij die cū apertis celis ministrātibꝰ angelis: cū sedentibꝰ apostolis in sede maiestatis sue xp̄us apparuerit: omnes hunc electi pariter ac reprobi videbūt vt ⁊ iusti de munere retributionis sine fine gaudeant: ⁊ iniusti de vltiōe iudicij ⁊ supplicij in ꝑpetuū gemāt. Hec ille. Item Aug. hoc idē ꝑbat in q̄dā ep̄la.d. Expectatꝭ dies iudicij vbi aderit ille equissimꝰ iudex q nulliꝰ potentꝫ ꝑsonā accipiet cuius palatiū auro argētoq; nullꝰ ep̄s vꝭ abbas aut comes corrūpe ꝑt. Et.xx.de

tuos iudicandos. Hec ille. Itē Ber. sup Cant. ait. Ueniet dies dñi: vbi plus valebunt pura corda q̄ astuta ꝺba: cōscia pura q̄ marsupia plena: qm̄ qdē iudex ille nō fallet ꝺbis nec flectet donis. Hoc ille. Hoc idem ꝑbat ꝑitissimꝰ Hieroꝰ in ep̄la de simbolo fidei ad Damasū papā ventuꝝ eē iudiciū sic ꝑtestatꝭ di. Accepta ergo a pr̄e oīuz potestate que in celo sūt in terra: venturus ē ad iudiciū viuorū ⁊ ⁊ mortuoꝝ: vt ⁊ iustos remuneret ⁊ peccatores puniat. Resurrectionē carnis cōfitemur ⁊ credimꝰ ⁊ ñ dicamꝰ nos in eadē in qua sumꝰ ꝺitate ⁊ mēbroꝝ eē reperiendos qualesq; semel post resurrectionē fuerimꝰ effecti i ꝑpetuū permāsuros vnā eē vitā scōꝝ: sꝫ ꝑmia ꝑ labore diuersa e cōuerso ꝑ mō delictorū ꝑctōꝛūq; eē supplicia. hec ibi. Et ad Palmachiuz ⁊ Occeanū. aderit dies illa i q̄ nr̄a scā q̄si in quadā tabula depicta mōstrāda sunt. O quātis in die illa expedisset si i hac vita ⁊ mēbrorū sensu ⁊ viscerū vigore caruissent ⁊ quanti illic elingues ⁊ muti feliciores loquacibꝰ nūc erūt: ⁊ quān pastores philosophis quāti rustici oratoribꝰ: quāti hebetes argutijs preferendi sūt Ciceronis. Job sanctus in tētatiōe ad sināgliam deuotus sic in dolore suo dicebat. Quid ꝑdest in tormento luxuria? Ut qd vbera suxi. Cur nō in ventre mortuꝰ sū: ⁊ mox vt de vtero exiui nō ꝑtinus obij? Si hic dei amicus dicebat in luce: quid ab inimicis eiꝰ dicetꝭ in tenebris? Si ille ingemiscit quez febris vrebat: qd faciet quē gehēna consumet. Si iste sibi dolet genua fuisse conuīcta cuiꝰ pedes sēper i dei amore cucurrerūt: qd dicturꝰ ē: cuiꝰ nūq̄ in veritate steterūt? Displicet illi q natus ex vtero vixerat q bñ vixit: qꝛ illū ꝺ mis moriturus edebat. Quid male viuentes facient: quos ignis eternus ⁊ vermis nūq̄ moriturus expectat. Hec ille. Et ad heliodorum de contēptu mundi. Quid facis i paterna domo delicate miles? Ubi vallū? vbi fossa? vbi hyema acta

sub pellibus! Ecce de celo tuba canit. Ec
ce cum nubibus debellaturus orbez im
perator armat⁹ egreditur. Ecce bis acu
tuo gladius ex regis ore procedens ob
uia queqꝫ metit ⁊ tu mihi de cubiculo ad
aciem et de vmbra egredieris ad solem.
Corp⁹ assuetū tunica lorice onus nō fert:
caput opertū linteo galeā recusat: e apuol
lē otio manum: durus exasperat. Ml⁹
Hec ille. Itē ad Eustochiuz. Expectens
magnū ⁊ terribilē iudicij diez: diē videlꝫ
ire: diē calamitatis ⁊ miserie: vbi celum
simul pauebit cum terra. Celorum oēs
mouebuntur virtutes: trementes erunt
angeli cum sanctis. Tunc singulorūz vi
te discutientur discrimina ⁊ merita appa
rebunt. Semper illa tuba terribilis ve
stris obstrepat i auribus. Surgite mor
tui. ad iudicium. Ecce in manu potēti ve
nit: a cūctis vniuersaliter scire rationem
certe de leuibus ⁊ minimis cogitationi
bus: certe de leuib⁹ otiosisqꝫ verbis. Si
reddere de singulis rationem parati nō
eritis: proijciemini in carcerez exteriorē
a iudice. Ite maledicti in ignem eternuz
Hec ibi. Et ad Oceanuz de opprobri
is ⁊ tentationibus pro xpi nomine perfe
rendis sic ait. Eos vo qui dilectione ⁊ ti
more dei cogente abierunt hec omnia: ⁊
sꝫ legis ordinē exhibēt: irridēt: atqꝫ sub
sanant infelices atqꝫ miseri suorꝫ malorꝫ
nimietate cecati: quibus nō sufficit ꝙ ꝓ
pria nolūt lugere peccata: adhuc isuper
eos qui quos debuerāt imitari. Sed ve
niet tempus vt eorū risus cōuertat in lu
ctum quibus noster nunc planct⁹ risus ē
vt se fuisse diuites lugeant: quia nūc xpi
pauperibus impudenter insultant. De q
bus scriptura dicit. Stabūt iusti i magna
con. ⁊c. Et ad Celānā de mō recte viuē
di. Distinguūtur certo discrimine error
⁊ veritas: illi terrena sapiunt qui celestia
promissa non habent: illi breui humane
vite totos se implicant: qui eternā nesciunt
vitam: illi peccare non metuunt qui pec
catorum impunitatem putant: Illi serui
unt vitijs qui non sperant premia futura
virtutum. Nos vo qui purissima cō fite
mur fide. omnē hominē manifestādum
esse ante tribunal christi vt recipiat vn⁹
quisqꝫ propria corporis prout gessit siue
bonum siue maluz: procul esse debem⁹
a vitijs: dicente apostolo. Qui autez sūt
xpi carnem suam crucifixerunt cum vi
tijs ⁊ concupiscentijs: nec turbaz sequit
errantem qui se veritatis discipulos con
fitentur. Hec ille. ¶ Quarto ⁊ vltio idē
probatur auctoritate philosophica ⁊ po
litica. Unde Plato in Fedrōe sic ait. Fe
runt enim vnumquenqꝫ cū decesserit ab
eo demōe qui viuentem adhuc sortitus
erat trahi i aliquez locum: vbi oportet si
mul collectos iudicare: ⁊ post sententiaz
ad inferna proficisci illo ducente cui mā
datum est vt hinc proficiscentes ad illa
loca traducat. Item in eodem. Purus
autem animus qui honeste vitam duxit
deos sortit duces: habitatqꝫ in loco decē
n. Ibidez. Cum peruenerint defuncti in
eum locum quo demon vnūquenqꝫ por
tat primo illic iudicabit: ⁊ qui pie iusteqꝫ
vixerit ⁊ qui secus. Hec ille. Et Seneca
in epistola secunda ad Luci. O quando
ille veniet dies. quando nemo in hono
rem tuum mentiatur. Huc ergo cogita
tiones tue tendant: hec cura: hec opta.
Hec ille. Quod scilicet erit in die iudicij
Item Ouidius lib. Methamorph. in
quit Iāqꝫ erat in totas sparsurus fulmīa
terras. Sed timuit ne forte sacer: tot ab
ignib⁹ ether. Cōciperet flāmas: lōgusqꝫ
ardesceret axis. Esse quoqꝫ in fatis remi
niscitur affore tempus. Quo mare quo
terra correptaqꝫ regio celi. Ardeat ⁊ mū
di moles. operosa laboret. Et Virgili⁹ in
lib. Eneidorum ait. Iudiciuz canit ⁊ tri
stes denunciat iras. Uenturum excidiuz
⁊ falsa conuulsa ruina. Omnia tun pari
ter rutilo misceriet igni. Pallētesqꝫ po
los tellus celiqꝫ ruinam. Tūc vo treme
facta nouis per pectora cunctis. Insinu
at pauor: ⁊ tactu vētura videbant. Pro
pterea habetur in sibillis antiquis expres
sa veritas iudicij. Naz prima Sibilla ti
burtina dicit. Iudicij signum tellus su
dore madescet. E celo rex aduēiet per se
cla futuris

da futurus. Scilicet in carne presens vt iudicet orbem. Unde deū cernent incredulus atqꝫ fidelis. Celsum cū sanctis eum iam termino in ipso. Sic anime cū carne aderunt quas iudicat ipse. Cū iacet incultus densis i vepribꝰ orbis. Reijciēt simulacra viri cūctā quoqꝫ gazam. Exuret terrā ignis pōtūqꝫ polūqꝫ. Inquirēs tetri portas confringet auerni. Sanctorꝫ sed enīꝫ cūcte lux libera carni: Tradetur sontes eterna flamma cremabit. Occultos actus retegens tunc quisqꝫ loquetur Secreta atqꝫ etiaꝫ reserabit pectora luci Et alia Sibilla erithrea sic ait. Et veniēt in conspectu agni abhominatio peccatorū. et vinonis appetitus. et descēdet ignis terribilis q vniuersa creata vsqꝫ ad ethera cōcremabit et nō erit vltra solare: lunare: nō iubar: nō montes: aut colles: nec hominum habitatio erit in terris: et nō abundabit vltra iniquitas et peccatū: sed veniet de celo vox tube terribilis ad vocans vniuersos vt veniant in examine. Fiet etiā ineffabiliter corporis et anime reintegratio: vt vtrunqꝫ simul retributionē recipiat siue penaꝫ. Tunc apparebūt cūcti reges et principes: et videbunt agnum in throno terribili vt retribuat vniuersis nec erit inopis diuitisqꝫ discretio: Sed examinatio meritorum. Iudicabit auteꝫ bonos et malos vt illos sursuꝫ leuet: hos autem in sortem demonum vertet auernus. Hec illa. Ergo penitentiam agamus in hoc mūdo de peccatis ne in tremendo iudicio nudi virtutibus inueniamur vt habeamꝰ hic gratiaꝫ et in futuro gloriam. Amen.

¶ Dominica eadem infra diem. De tribus preambulis que precedūt finalis iudicij sniationem.

Sermo .li.

Domine, bonū ē nos hic esse. Scribunt hec verba Mat. xvii. Et i euāgelio hodierno fres carissimi aperte cognoscitur: q xp̄us in monte tabor transfiguratus est. Quodqꝫ factum est ſm Tho. in tertia parte .q. xlv. ar. i. vt dominus suos discipulos et alios ad sue passionis sequelā iduceret. Oportet enim q ad hoc q aliquis directe procedat in via finem aliqualiter precognoscere: finis enim mouet operantem ad agenduꝫ. ij. phisicorum. et hoc precipue necessarium est: quando via est difficilis et aspera et iter laboriosum: finis v̄o iocūdus. Cum igitur per suam passioneꝫ ad hoc perueniret vt gloriam obtineret: nō solum anime quam habuit a principio: sed etiam corporis. iuxta illud Luc. vlt. Hec oportuit pati christum et resurgere a mortuis: et ita intrare in gloriam suam ad quam etiam perducit eos qui vestigia sue passionis sequunt ſm illud Act. xiiij. Oportet nos per multas tribulationes introire in regnum celorum. Idcirco conueniens fuit vt discipulis gloriaꝫ sue claritatis ostenderet: quod est ipsum transfigurari: cui suos configurauit: iuxta illud Philipen. iij. Reformabit corpus humilitatis nostre ꝯfiguratū corpori claritatis sue. Unde Beda dicit super Mar. quia prouisione factum est vt cōtemplatione supermanentis gaudij ad breue tempus deriuata fortius aduersa tollerarent. Hec ille. Nam tantum gaudium ex ista visione apostolos istos perfudit: vt in eorum persona apostolꝰ Petrus vnus ex illis existens in p̄dicta verba prorumperet dicens. Domine bonū est nos hic esse etc. Attamen maius gaudium erit beatis in die iudicij hanc eandem claritatem aliter et aliter videre. de quo iudicio post eius veritatem visam: anteq̄ꝫ procedamus ad eiusdem finaleꝫ sententiam discutiendaꝫ in isto meridiano tria preambula annotabimus: quorum Primum est signorum mirabiliū ostensio. Secundum erit iudicis admirabilis descensio. Tertium erit ipsius nobilissima sociatio.

¶ Pars prima huius sermonis vbi po/
nitur de signis iudicium precedentibus.

p Rimo annotat primū pambu/
lum ad sniam finalis iudicij qd
erit signoꝝ mirabiliū ostēsio. Le
git. n. ij. q. vi. Hatē. ⁊ ex. de sen. ⁊ re iudi. c.
si qs idē in snia: inter cetera. Sententia
citra ordinē iudicioꝝ a pside prolata au
ctoritatē rei iudicate nō obtinet. Cū igit
xpo oīuz statutoꝝ ⁊ legū aperta sit noti/
cia iuxta illud apli Hebr. iiij. Oia nuda
⁊ apta sunt oculis eius: sm legū ordina
tionē iudiciū faciet ne qs eū iniustū ap/
pellare queat. Et quia in iudicio requirit
solēnitas iudicioꝝ. s. basilica regia ī qua
iudex sedeat: pulsatio campane: signorū
apparentia ⁊ hmōi. Jō xps pro pria so/
lēnitate signa passionis sue per angelos
in iudicio deferri faciet: maxime crucez.
Vñ magr in. iiij. ait. Angeli deferent ante
eū signū crucis. Et quis aliqui dicāt q
nō erit lignum crucis in quo crucifixus
est xps: sed quoddā signū illi⁹ crucis re/
presentatiuū: tñ Ri. in predicta di. ī qō/
nibus circa litteram ↄcludit illāmet cru
cē in numero: in qua crucifixus est xps
debere portari ad iudiciū ministerio sā/
ctoꝝ angeloꝝ. Qui enī hūana corpora
redacta in pulueres eadem in nūero re/
staurabit: illaz eādem cruce numero po
terit restaurare: ⁊ multū rationabilius ē
q ipsamet ad iudiciū portet: q aliud si/
gnum p ea: ⁊ hoc tribus rōnib⁹. Prio
in ostensione sue gliose victorie vt vide/
ant omnes q mirabilr fuerūt redempti
Secūdo in ostensione sue mīe: vt vide/
ant bōi q mīsicorditer sūt saluati. Ter
tio in ostensiōe sue iustitie vt videāt ma/
li q iuste sūt damnati: de quibus meli⁹
dicet. ¶ Sed hic orit vnū dubiū si pdi/
cta crux apparebit facta gliosa vl nō. Dic
n. Chriso⁹ sup Math. q crux multo so
laribus radijs luculentior apparebit: sed
hoc nō potest eē nisi glificet: qr p sui gli/
ficationē ita luminosa apparebit nō per
suam naturā: ergo cū cruce facta glorio/
sa. Sz oppositū vr tali rōne. Omnia il/
la que sunt vegetatiua ⁊ naturalia ⁊ alia
huiusmodi corruptibilia sunt nec post iu
diciū remanebunt: ergo cum crux sit de
numero vegetabilium non permanebit
imo desinet esse postq apparuerit ī hac
claritate: ergo non erit glificata. Ad hoc
dicit Alex. vbi supra. nihil velle hic diffi
nire. cū sancti ponant diuersa. Nā aliqui
dicūt q si mutabunt elementa que sunt
corruptibilia ⁊ corpora celestia: multo for
tius vr q ēt illud qd fuit instrumentuz
nostre redēptionis ⁊ illud fuit crux. Vñ
p hoc dat intelligi q ipsa crux in ipsa lu
ce apparebit: de qua Chriso⁹ dicit supra:
⁊ q etiā in illa remanebit sicut alia cor/
pora ⁊ elementa que corruptibilia sūt de
sui natura. cū istud corp⁹ fuerit nostre re/
demptiōis instrumētū. Vñ per hoc ha/
bet quandam dignitatē ex qua videt ha
bere congruentiā ad pmanendū sicut ⁊
illa. Aliq tñ dicunt q sicut xps in trāsfi/
guratione ostēdit quandā claritatē manē
te adhuc corpore suo mortali: ita posset
ibi ostēdere claritatem in cruce manente
ipsa corruptibili: ⁊ sic per talē ostēsionē nō
oporteret q remaneret. Et sic pz ps pria
huius sermonis.

¶ Pars scda huius smonis: vbi poni
tur iudicis ad iudiciuz descēsio.

s Ecūdo pōit scōm pambulū ad
sniam finalis iudicij qd erit iudi
cis admirabilis descēsio: veniet
n. tūc iudex. i. xps ad iudicādū mūdū si
cut ipse predixit. Math. xvi. vbi sic ha/
betur. Filius hominis venturus est cum
angelis suis ī gloria patris sui: ⁊ tūc red
det vnicuiqz sm opera sua. Attente igit
audiam⁹ queso quomō veniet. ¶ Prio
enī veniet sedens in sede mirabili d qua
dicitur Apoc. xiiij. Vidi inquit Jo. ⁊ ec/
ce nubem candidam ⁊ super nubē sedē
tem similem filio hominis: habentez in
capite suo coronā aureā: per quam ma/
iestas diuina in ipso intelligit: ⁊ in māu
sua falcē acutā: per quā potestas a patre
sibi data denotatur: iuxta Illud Jo. iij.
Pater omne iudiciuz dedit filio. Hoc
ēt innuitur Act. i. vbi dr. Viri galilei qd
admiramini aspicientes in celuz: hic ihs
qui assumptus

lū. ℂ Secūdo veniet apparēs malis in aspectu terribili. Nā ẜm Ricar. i. iiij. di. xlviij. ar. i. q. ij. ⁊ Boñ. ibidē. ⁊ Alex. vbi s. Nullus ꝺ reprobis videbit in iudicio patrē ẜꝺ eēs filiū. q̄ꝛ fili⁹ hoīs ē vt ab oībus possit videri. Nō igit̄ apparebit malis in forma deitatis ꝓprie. Propter qꝺ nota q̄ꝑ duplex est diuinitatꝫ cognitio. Una ꝑ signa ⁊ effect⁹. Alia in sua forma ⁊ essētia. Dico ergo q̄ꝑ reprobi bñ hēbunt cognitionē de xp̄i diuinitate ꝑ signa certissima ⁊ ꝑ effectus manifestos: q̄ꝛ cognoscēt q̄ꝑ ipse est deus oīs. Cognitionē aūt que ē in ꝓpria forma. s. ꝑ visionē apertā hanc quidē nō hēbūt: q̄ꝛ Joh. xvij. dicit Hec est vita eterna. vt cognoscāt te verꝫ deū. Cū igit̄ mali nō sint hituri vitā eternā nō videbunt eū in forma diuinitatis Preterea talis forma oīno ē iproportionabilis oculis peccatoꝝ qui nō sunt sublimati per gloriā vel per supabundātiā gratie: cū igit̄ reprobis nō dabit̄ gr̄a nec simpliciter nec ad tp̄s. sequit̄ q̄ꝑ deū i ꝓpria forma nō videbūt. Rō autē quare nō dabit̄ eis talis virtus que faciat eoꝝ aspectū habilē ad videndū illā lucē ē ista q̄ꝛ si hērent oculū aptū haberent sūmā delectationē quā indecēs ⁊ impossibile est in peccatorib⁹ esse. Cōfirmāt ista Isido. ⁊ Hugo in li. de sacramētis. Magister in. iiij. di. xlviij. ⁊ Aug. i. de trini. penul. c. ℂ Sed hic querit̄ vtrū xp̄s apparebit ipsis reprobis ẜm humanitatē in forma gloriosa. R̄. predicti doc. q̄ꝑ christ⁹ apparebit in forma gloriosa non tm̄ bonis sed etiā reprobis: q̄ꝛ primus aduēt⁹ fuit in infirmitate. sed secūdus erit in veritate. ℂ Preterea in iudicio apparebit talis qualē decet apparere ad ꝯfusionē inimicoꝝ ⁊ leticiā amicorū: sꝫ inimici maxime cōfundentur in gloria ⁊ exultatione illius quē despexerunt: ⁊ ecōuerso amici letabunt̄: ergo apparebit in gloria Preterea nulla erit in eo fictio: ergo tale ostendet formā qualem habebit in veritate. sed habebit gloriosam: ergo ostē- nubibus celi ⁊ videbit eum oīs oculus. ⁊ q eū pupugerunt. Nō si ꝯdicat sic. Uisio glorie humanitatis xp̄i est videnti delectabilis: sed dānati nullā hēbunt delectationē ergo nō videbunt xp̄i gloriosā humanitatē. R̄. Ric. vbi. s. q̄ꝑ q̄uis videre corpus xp̄i gliosū sit per se delectabile tm̄ per accidens erit reprobis tristabile. qui erūt eius inimici ⁊ inuidebūt ei. Inimicus aūt tristatur in videndo gloriā illius cui inuidet ⁊ quē odit. Et ideo mali videbunt eū cū cōfusione ⁊ pena. q̄ꝛ cōfundentur in aspectu eius: ⁊ nō poterūt eius sustinere vultū ꝑꝑ cōscientie remorsum ⁊ ꝓpter expectationē sententie ferēde. Itē si dicat̄ q̄ꝑ Criso. ait super Mat. Cū venerit ad iudiciū xp̄us nō solū vulnerū cicatrices: sed etiā ipam mortē exprobatissimā ostēdet. R̄. Boñ. q̄ꝑ sicut cicatrices in martyrib⁹ non sunt signum infirmitatꝫ pn̄tis sꝫ preterite: imo q̄ꝫtum ad gloriā ⁊ decentiā sunt signa victorie ⁊ glorie sic in xp̄o intelligendū q̄ꝑ ille cicatrices ⁊ crux signa erūt mortis vilissime quā sustinuit: sed q̄ꝛ apparebunt in excellentia glorie signa erūt etiā glorie nūc ꝑsentis. Preterea si dicat̄ q̄ꝑ q̄uis xp̄us sit benignus ẜꝫ veritatē: tm̄ apparebit terribilis reprobis: sicut dicit Isidor⁹. ergo pari ratione q̄uis sit gloriosus: tm̄ reprobis debet appere ingloriosus. R̄. Boñ. q̄ꝑ nō est simile: q̄ꝛ terribilis ⁊ blandus dr̄ ad alterū. Un̄ benignū hominē pōt hō aspicere. tanq̄ꝫ terribilē q̄ꝛ eū timet. sꝫ gloriosū ⁊ ingloriosū dicūt dispositionē a parte visibilis. Un̄ nisi fiat ꝑ deceptionē ⁊ ꝑ miraculū ⁊ diuinā virtutē q̄ tenet oculos sicut dr̄. Lu. vltimo: Oculi eoꝝ tenebant̄ ⁊c. Res talis vr̄ qualis ē ẜꝫ veritatē. Conclude ergo q̄ꝑ reprobi eū videbūt in forma gloriosa: nec ē sīle de luce sp̄uali: q̄ꝛ ista excedit multomagis q̄ꝫ lux corporis gliosi oculū corporis passibilis ex q̄bus oībus pꝫ q̄ꝑ xp̄us ad iudiciū veniens appebit malis in forma terribili. ℂ Tertio veniet bonis apparens

valiu placabili: dicunt enim predicti doc. q̄ beati videbunt oculo mentali eius diuinitatē in forma ꝓpria ⁊ etiā aie. ⁊ oculo corporali gloriā ⁊ luminositatē corporis sed aliter q̄ dānati: q: ipsi cū tristicia vt dictū est. boni vero cū gaudio ⁊ glia. ⁊ h̄ q: ipsū dilexerūt. Et iō gaudēt in ei⁹ honore ⁊ exaltatione. De ista diuersitate apparendi bonis ⁊ malis diuersimode loquit Hiero. in ep̄la ad Heliodoꝝ de vanitate mundi. d. Ueniet illa dies qua corruptiuū hoc ⁊ mortale induat icorruptionē ⁊ imortalitatē: beatus seru⁹ quē dn̄s inuenerit vigilātē. Tūc ad vocē tube pauebit terra cū populis: tu gaudebis indicaturo dn̄o: mundus lugubre imugiet: ⁊ tribus ad tribus pectora ferient. Potentissimi quondā reges nudo latere palpitabūt: exhibebit cū prole sua nūc tunc ignit⁹ iupiter: ⁊ adducet cū suis stultus plato discipulis. Aristotel' argumēta nō proderūt. Tūc tu rustican⁹ ⁊ paup exultabis ⁊ dices. Ecce crucifixus de⁹ me⁹: Ecce deus me⁹ iudex: qui obuolut⁹ pānis in presepio vagit. Hic est ille oparij questuariiq̄ fili⁹. hic qui matris gestat⁹ sinu hoiem deus fugit in egyptū: hic vestit⁹ cocino: hic sētib⁹ coronat⁹: hic magnus demoniū habēs ⁊ samarites. Cerne cerne iudee man⁹ quas fixeras: cerne romane latus qḋ foderas. videte corpus an idē sit qḋ dicebatis clā nocte discipulos sustulisse. Hec ille. Et sic patet secunda pars.

¶ Pars tertia hui⁹ sermonis vbi ponitur iudicis nobilissima sociatio.

Tertio ponit tertiū p̄ambulū ad sniaz finalis iudicij qḋ erit ipsi⁹ nobilissima associatio. Nā cū ipso veniet beatoꝝ frequētia. vn̄ iude. ij. c. Ecce venit dn̄s in scis milib⁹ suis facer̄ iudiciū ꝯ oēs: ⁊ arguere ipios de oibus opibus ipietatꝫ eoꝝ. Et Esa. iij. Dn̄s ad iudiciū veniet cū scis senioribus ppl'i sui Rō aūt hui⁹ societatꝫ est q: etiā sancti aliquo modo iudicabūt. s̄m illud. Sapie. iij. Judicabūt natiōes ⁊ dn̄abunt pplis ¶ Sꝫ hic orit vnū dubiū ex p̄dictꝫ vtrū s. soluo xp̄s iudicabit: q: vr̄ q̄ etiā sancti Rn̄deo s̄m Ricar. vbi. s̄. di. xlviij. ar. i. q. vij. q̄ qnq̄ modis pōt alicui iudiciū cōuenire. Primo ex ordiaria ptāte ⁊ sic iudicabit tota trinitas. Scd̄o cōuenit ex delegata auctitate: ⁊ sic iudicabit xp̄us inq̄tuꝫ hō iuxta illud Jo. v. Pater oē iudiciū dedit filio. Sꝫ nūc vlteri⁹ querit quare iudiciaria ptās sic spāliter tribuenda est xp̄o. Ad qḋ rn̄det btūs Tho. iij. pte. in. q. lviij. ar. i. q̄ ad iudiciū faciēdū tria requirit. Primo ptās subditos cohercendi. vn̄ Eccle. vij. Noli querere fieri iudex nisi valeas virtute rūpere iniquitates. Scd̄o requirit recti iudis ꝫelus vt s. aliqs. nō ex odio vl' liuore: sꝫ ex amore iudiciū ꝓferat iustitie. iuxta illud. ꝓuer. iij. Quē diligit dn̄s corripit. Tertio requirit sapia s̄m quā formal iudiciū. vn̄ Ecc. x. Judex sapiēs iudicabit ppl'm suū. Cū igit xp̄o hēat omnia predicta. s. oipotentiā ex eo qḋ est equalis patri s̄m diuinitatē ⁊ iustitiā q: iustitia dn̄i plena est terra: ⁊ ēt sapiam q: ei spāliter attribuit cōuenienter iudiciaria ptās data ē ei. Vn̄ de tertia proprietate iudicij faciendi iuxta quā ꝓpe accipit forma iudicij q. s. ē lex sapie ⁊ veritatis loquit Aug. in li. de vera religione. di. Judiciū attribuit filio inq̄tuꝫ est ipsa lex p̄me veritat'. ¶ Sed iuxta p̄dicta querit vtrū ipsa ptās iudiciaria sit xp̄i s̄m humanitatē aut s̄m diuinitatem. Et rn̄dēt Ric. ⁊ Boñ. in. iiij. di. xlviij. ar. i. q. i. Qḋ ad hoc q̄ iudiciū. sit firmū occurrit auctoritas in sentētiādo. Ptās in retribuendo p̄miū s̄m meritū. Si alterū hoꝝ deficiat nō est firmū iudicium Hec duo principal'r sūt in deo. In ipso eni est auctoritas ad sentētiādū: q: dn̄s oium est ⁊ nos serui eius. Est etiaꝫ ptās ad retribuendū: q: potentissimus ⁊ non est qui ꝯ eū se valeat erigere ⁊ eius sniaz irritare. Hec duo cōtcauit deus trinitas hoi xp̄o auctoritatē dando ⁊ dn̄iuꝫ sicut d' Act. iij. Dn̄m fecit deus hūc Jesum ptāte ēt sibi cetera subijciendo. Math.
vltimo

vltimo. Data est mihi ois ptas. Et iõ ip
se qui constitut⁹ est a deo iudex viuorũ
ↄ mortuorũ: sicut dr̃ Act.x. Quũ igit po
testas iudiciaria respicit illa duo iã dicta
ↄ ista sunt in deo per nãm: in xp̃o hoie
per gr̃az: ideo iudiciaria ptas est xp̃i sz
diuinitatẽ per nãm: sed sm humanitatez
p gratiã collata. vnde sm vtrãqz nãm
habet auctoritatẽ: sed sm diuinitatẽ prin
cipalẽ ↄ nãlem: sm humanitatẽ cõmis/
sam vñ constitut⁹ est. Cũ igit sit ptas pri
maria in deo. sz cõmissa in hoie xp̃o: la
tio sententie debet fieri a xp̃o hoie sm hu
manitatem: qz si fieret sm ptatem pma
riaz cum secũda nõ daret primã: nõ eẽt
vere iudex sm humanitatẽ. Sz qñ scda
operat cũ recipiat a prima: rõ iudicandi
residet penes vtrãqz. Secũda eniz reci/
pit a prima: iõ latio sententie fiet a xp̃o
sm humanitatẽ: sed qz xp̃us est deus ↄ
homo: snia ei⁹ nõ erit tanqz iudicis dele
gati sed tanqz principalis. Et iõ ab ea p
pter vtrãqz ptatem nullus poterit appel
lare ↄ sic patet q̃liter xp̃o ↄuenit iudiciũ
ex ordinata ptate: ↄ aliquo mõ ex delega
ta auctoritate: ↄ hoc sm vtranqz nãm.
¶ Tertio põt alicui ↄuenire ex accesso/
ria dignitate: ↄ sic iudicabunt viri pfecti
q erunt ,ppter pfectionẽ meritorũ suoꝝ
assistentes iudici: nõ vt iudici consulant
vel auctoritatẽ habeant: sed hoc erit pp
ipsoꝝ honorẽ ↄ dignitatẽ ↄ sic põt intelli
gi illud Job.xxxvi. Judiciũ paupib⁹ tri
buit. ↄ h maxie tribuet aplis ↄ vitã apo/
stolicã sequentibus. iuxta illud Math.
xix. Cũ sederit fili⁹ hois in sede maiesta
tis sue: sedebitis ↄ vos super sedes.xij. iu
dicantes.xij. tribus israel. Super quib⁹
verbis.d. Aug.xx. de ci. dei.v.c. ↄ Alex.
de al'. vbi.s. ꝙ per.xij. tribus isrl' vniuer/
sitas iudicandorũ itelligit. ↄ p.xij. aplos
oẽs viri perfecti designant. Rõ hec est:
qz in numero duodenario sunt oẽs par/
tes numeri septenarij. Quia igitur in se/
ptenario vniuersitas notatur que com/
ponitur ex tribus ↄ quatuor ↄ ista in se
ducta faciunt duodenarium numerum
q̃ ,ppter segtur ,ppositũ. ¶ Quarto põt
alicui conuenire iudiciũ ex snie approba
tione: ↄ sic iudicabunt omnes electi: qz
oẽs approbabunt iudicis sniam. iuxta il
lud Apoc.xix. Audiui quasi vocẽ tubaꝝ
multarũ in celo dicentiũ Alla. Laus ↄ
gloria ↄ virtus deo nostro est: qa vera ↄ
iusta iudicia sunt. ¶ Quinto põt alicui
conuenire iudiciũ ex cõparatione: ↄ sic
min⁹ mali iudicabũt magis malos. ↄ sic
põt exponi illd Luc.xi. Viri niniuite sur
gent in iudicio cum gnãtione hac ↄ con
dẽnabũt eã. Sed ad clariorẽ noticiã euã
gelij presentis occurrũt tria parua dubia.
¶ Primũ est si claritas ista quã in trãs
figuratione assumpsit fuit gloriosa sicut
erit illa quã ostẽdet in die iudicij. Ait eni
Hiero. super hoc euangelium ꝙ qualis
futurus est tempore iudicij talis appa/
ruit apostolis ↄ super illud Math.xvij.
Donec videant filium hominis venien
tem in regno suo.di. Criso. Volens mõ
strare quid est ista gloria: in qua postea
ventur⁹ est, eis in presenti vita reuelauit
sicut possibile erat eos discere: vt neqz in
domini morte iam doleant. Ad hoc re/
spondetur sm Alex. in.iij. parte in tracta
tu de resurrectione xp̃i. Et beatuz Tho.
in.iij. parte. in. q.xlv. ar.ij. ꝙ claritas ista
fuit claritas glorie q̃ztum ad essentiam:
non tamen q̃ztum ad modum essendi.
Claritas enim corporis gloriosi deriuat
ab anime claritate. sicut Augustin⁹ dicit
in epistola ad dioscoruz. Et similiter cla
ritas corporis xp̃i in trãsfiguratione de/
riuata est a diuinitate ipsius: vt dicit Da
masce. ↄ a gloria anime eius. Nõ enim
a principio conceptionis Christi gloria
anime nõ redundaret ad corpus ex q̃/
dam diuina dispensatione factum est vt
in corpore passibili nostre redemptionis
expleret misteria: non tamẽ per hoc adẽ
pta est ptas xp̃o deriuandi gliam aie ad
corpus. Et idẽ facit quãtũ ad claritatem
in trãsfiguratione: aliter tamẽ q̃z in cor/
pore glorificato. Nam ad corpus glorifi
catum reddundat claritas ab aia: sicut
quedã claritas permanẽs corp⁹ afficiẽs
vnde fulgere corpaliter nõ est miraculo

suz in corpore glorificato: sed ad corpus xpi in transfiguratione deriuata est claritas a diuinitate: et aia eius nō p modū claritatis imanentis et afficientis ipsuz corpus sed magis p modū passionis trāseuntis. sicut cū aer luminat a sole. Vñ iste fulgor tūc in corpore xpi apparēs miraculosus fuit: sicut et hoc ipm q ambulauit super vndas maris: et reliqua hmōi. ¶ Scōz dubiū est vtrū conuenientes introducti fuerint testes trāsfigurationis de quibus in euāgelio scribit. Rñdet fm Tho. vbi s. ar. iij. q sic. Nā xps trāsfigurari voluit vt gliaz suā hoibus ondeft et ad eā desiderādā hoies prouocaret. vt dictū est in pricipio huius sermonis. Ad gloriā aūt eterne beatitudinis adducent hoies p xpm nō solū qui post eū fuerūt: sed etiā q eū precesserūt: vñ eo ad passionē properante tā turbe que sequebant: q̄ que precedebant ei clamabant. Osanna. vt dicit Mat. xxj. quasi salutē petentes. Et ideo conueniēs fuit: vt de precedentibus ipsiz testes adessent. s. Moyses et Helias: et de sequentibus. s. Petrus Jacobus et Joannes. vt in ore duorum vel triū testium staret hoc verbum. ¶ Tertium dubiuz est. Si conuenienter adductum fuit testōiuz paterne vocis dicentis. Hic ē filius meus dilec. etc. Rñdet fm Tho. vbi s. ar. iiij. Qd adoptio filiorū dei est p quandā pformitatē imaginis ad dei filiū nālē qd qdē fit dupliciter. Primo quidē per graz vie q̄ est cōformitas iperfecta. Secundo p gliam que est cōformitas pfecta. fm illud. i. Jo. iij. Nūc filij. dei sumus et nūdū apparuit qd erimus: scimus qm cū apparuerit siles ei erimus: qm videbimus eū sicuti est. Quia igit gratiā p baptismū sequimur: in transfiguratiōe aūt pmōstrata est claritas future glorie. Jō tam in baptismo q̄ in transfiguratione conueniens fuit manifestare naturalem Christi filiationem testimonio patris: quia solus est perfecte conscius illius pfecte generationis simul cum filio et spiritu sancto regnans per infinita secula seculorum Amen.

¶ Feria secūda post secūdā dñicā in q̄dragesima De finalis iudicij seuera sententiatione. Sermo. lij.

In peccato vestro moriemi. Scribūtur hec vba Jo. viij. Qm qdē fratres carissimi fragilitas humana adeo ad malū pna est. et cū difficultate bonū operat: tū ex originalis peti fomite: tū ex mūdi huius nimia prauitate: vt pauci inueniant qui fm rōnis et legis vi. i recte viuant: fz illud psal. Nō ē q faciat bonū nō est vsq ad vnuz Jdeo necesse ē ad eā refrenandā: vt nō solū mortis memoriā habeamus: verū et et iudicij magni diē an mentis nre oculos teneamus. Vñ Greg. in quadā omel. Vñ vnusquisq de die nouissimo formidare debet. qz vnūquēq in quo inuenerit suus nouissimus dies cū de hoc seculo egredit: talis et in die nouissimo iudicat. Nā p ipam iudicij mēoriā timor del acgrit. Vñ Hiero. sup Math. d. Quotiēs diē illū cōsidero: toto corpe contremisco: siue eni comedo: siue bibo: siue aliqd aliō facio: semp vr mihi illa tuba terribilis resonare in auribus meis. Surgite mortui venite ad iudiciū. Per ipaz etiā vsq aduersa patienter sustinent. Unde Greg. d. Diē illū an oculos ponite et qd modo graue cernit in eius cōparatiōe leuigat. Per ipsā iterū a peccatis declinat ideo David in ps. Scdz iudiciū tuū iustifica me. Vñ Gualterus in alexandrayde li. viij. O felix mortale genus si semper haberet ethercū pmente bonuz finēq timeret. In quibus verbis ponit duo q si homo in vita cogitaret nūq peccaret s. felicitatē vltimā. et vniuersale iudicium Vñ qdā religiosus a Plato suo regrens quomō se a petis posset abstinere. Judiciū ait ille premeditare et a petō desistes et pniam subito de petis pteritis facies. q qui nō fecerint: dicet eis verbū xpi ppositū. s. In petō vro moriemini in pñti morte corpali: et in finali iudicio morte eternali.

eternali. De quo iudicio post dicta i duobus precedentib⁹ sermonibus ad magis mentes ꝛ duras ꝛ torpidas exciandas de terribili ꝛ seuera ipsi⁹ iudicij snia in p̄senti sermone tractabimus tria more solito annotantes: quoꝝ Primū est vniuersalis iudicij debita p̄paratio. Scd̄m erit vniu̅sal' iudicij ordīata executio. Tertiū erit vniuersal' iudicij t̄ribilis sētētiatio.

¶ Prima pars in qua ponit̄ finalis iudicij preparatio.

Rimo in isto sermōe attēdēdū est qd̄ ad p̄parationē vniuersalis iudicij tria ōbite ꝯcurrūt: q̄rū primū formidabilis tubarū pulsatio. Scd̄z oīuz mortuoꝝ gnālis resurrectio Tertiū ipsoꝝ mortuorū ante iudicē vniuersalis p̄ntatio. ¶ Primū igit̄ qd̄ concurrit ad p̄paratione vniuersalis iudicij erit formidabilis tubaꝝ pulsatio. De qua loquit̄ aplus. i. Thes. iiij. di. Ipse dn̄s in iussu ꝛ in tuba dei ꝛ in voce archangeli descendet de celo. ¶ Sed hic orit̄ dubium: si in iudicio ad litterā erūt ista: qꝛ sicut solo v̄bo oīa creauit de⁹: ita solo verbo pōt oīa suscitare: ergo vr̄ q̄ ista nō requirant̄. ꝫ. Alex. vbi. s̄. q̄ ꝙuis in iudicio dn̄i sufficeret iussus dei sicut ꝛ in creādo tn̄ ad notādū ꝯgruētiā apponūt̄ ista tria. Nā sicut dcm̄ ē. Tota trinitas iudicabit auc̄te. filius dei inq̄ȝtū hō iudicabit ex delegata auc̄te. Ipsi aūt angeli licz nō iudicēt. habebūt tn̄ iudiciū. s. antecedens misteriū. ipsi aūt congregabūt electos suos a q̄ttuor vētis t̄re: vt hr̄ Mat. xxiiij. Mittet angelos suos cum tuba ꝛ voce magna ꝛc. Ex ꝯuenientia ergo notat̄ qd̄ ex parte dei in illo iudicio ē: ꝛ hoc notat̄ in iussu. In voce archangeli notatur qd̄ est ex parte xp̄i. In tuba notatur q̄ est ex parte angeli. s. ptās ministerij ipsi collata ad congregādū iudiciū vt dcm̄ est. Aliter tn̄ predicta declarat Ric. i. iiij. di. xliij. ar. iij. q. iij. di. Qd̄ cā efficiens resurrectionis corpoꝝ nō erit vox tube sz solū cā instrumētalis: vt dn̄i tractatū ē in tractatu de resurrectiōe mortuoꝝ. Et id̄ illa tria q̄ dicit apl's vbi. s̄. sic distinguūt̄

Quia p̄mo xp̄s in suo descensu iubebit pulueres seu partes q̄scūq̄ȝ corporuz recolligi mortuoꝝ p̄ misteriū āgelicū. Et hoc notat̄ cū dr̄ q̄ descendit i iussu. Secundo p̄cipiet ex illis pulerib⁹ recollectis corpora reformari: ꝛ reformatis aīas vniri: que duo fient p̄ virtutē diuinā. Et illō p̄ceptū notat̄ cū dr̄ ꝛ in tuba dei. Tertio archangeli qui fuerūt custodes p̄uinciarū in p̄uincijs q̄s custodierūt clamabūt fortiter ꝛ sensibilr̄ sono articulato: ꝛ mediāte aliq̄ sensibili creatura formato: q̄ oēs corā iudice cōpareāt dicēdo. Surgite mortui venite ad iudiciū. Et hoc est qd̄ dr̄: In voce archangeli. iuxta p̄dcm̄ verbū Math. Mittet āgelos suos. ꝛc. vbi Chryso. ait. Magna est vox illa cui oīa obediunt elemēta q̄ petras scindit inferos aperit vincula mortis disrumpit: ꝛ de profūdis abyssi aīas corporib⁹ libertas assignabit. hec ille. Hec q̄ttuor dicta sufficiāt q̄ȝtū ad iudicij finalis debitā preparationē. ¶ Secundū qd̄ cōcurrit ad p̄parationē iudicij finalis erit oīuz mortuoꝝ gnālis resurrectio. In iudicio nāq̄ȝ vt dicit Isido. q̄ttuor regrunt̄ p̄sone. Iudex: reus: accusator: ꝛ testis. Cū igit̄ dictū sit in p̄ria p̄te q̄ iudex veniet cū oīb⁹ solēnitatib⁹ q̄ in iudicio regrūt̄. Necesse erit q̄ an̄ ipsū ꝛ rei ꝛ accusatores etiā testes veniāt. Cui⁹ rō ē. qꝛ cria ꝙuis nota sint si manifestis indicijs p̄bari nō pn̄t nō pn̄t etiā cōdēnari. xxiij. q. iiij. c. cū i lege. §. his rn̄dct. ij. q. i. §. sz sciēdū. c. ō maifesta. ij. q. vij. c. plerūq̄ȝ. xxx. q. v. c. Incerta vbi. dicit. text⁹. Quāuis cui vera sint nō tn̄ credēda sūt: nisi q̄ manifestis indicijs p̄bant̄. Hec ibi. Et cuiaz. c. nullū dr̄ Nullū an̄ verā iustāq̄ȝ p̄batione iudicare aut dānare debem⁹. Et ideo nemo dz iudicare nisi s̄m allegata ꝛ p̄bata ar. ij. q. i. §. vel his oīb⁹ auctoritatib⁹. Et i. c. i. semp̄ oīa nos inq̄ȝ. ꝛ in. c. multi corrigūt̄ ꝛ. c. de⁹ ur̄ ops. ꝛ. c. qn̄. aūt. ꝛ. iij. q. vij. c. iudicet. xj. q. iij. c. coꝝ q. ꝛ. c. sūmope. xv. q. v. c. p̄sbyter. de. cōse. dt. v. c. vltio. Hic ē. q̄. xxx. q. v. c. iudicātē. dr̄. Iudicantes oportet cūcta rimari: ꝛ ordinē rerū plēa

inq̄sitione discutere. Jdē hr̄ extra de te/
stibus.c.cū cām.C.de iudicijs.l.iudices
ij.q.i.c.in primis.xxiij.q.viij.occidit. Et
nota q̄ i iudicio ps a pte: ⁊ iudex a par/
tib⁹: pōt facere īterrogatiōes: vt pꝫ i di/
cto.c.iudicātē. ⁊ extra de dolo ⁊ cōtumi a
cia.c.pui.de concel.p̄bē. ⁊ eccle.nō va/
cātis.c.post electionē.ff. de interrogato
rijs actionib⁹.l.si sentētie. Nā causarum
merita partiū assertiōe pādunt.ex̄.de in
inte.restitu.c.cū ex literis.C. si per vim
vel alio modo.l.ij. q̄ oia ex q̄ fieri debēt
in iusto ⁊ pfectissimo vniuersali iudicio
fient. Et iō erit iudex cōpetēs de quo.s̄.
dictū est. Sed vt ibi sit reus ⁊ reliqua ne
cessaria. Prīo ⁊ añ ea fiet oium gnālis
resurrectio.d̄ qua loquit scriptura. Dañ.
xij. Qui dormiūt in terre puluere euigi/
labūt: alij in vitā eternā: alij i opprobriū
sempiternū. hec ibi. ¶ Tertiū qd̄ cōcur
rit ad preparationē iudicij erit eorundeꝫ
mortuorū añ iudicē vniuersalis presen/
tatio. iuxta illud Math.xxv. Cū aūt ve
nerit fili⁹ hoīs in sede maiestatꝭ sue ⁊ oēs
angeli eius cū eo. tūc sedebit sup sedem
maiestatis sue: ⁊ cōgregabūt aū eū oēs
gentes. hec ibi. Hoc etiā cōcludūt theo
logi maxime Ric. vbi.s̄.di.xlvij.ar.i.q.
iiij. assignās rōneꝫ quare oēs in iudicio
psonaliter apparebūt. vt.s. ꝯscie singulo
rū in presentia iudicis singulis pateant
ad diuine iustitie manifestationē: ⁊ vt vi
ui hoc p̄scientes etiā preaudientes p sa/
crā scripturā q̄ sic oportebit oēs psona
liter cōparere diligenti⁹ se prepararent:
ne in tāta cōgregatione ⁊ corā tāto iudi/
ce extremā recipiāt confusionē: nec erit
ibi defensio p ꝓcuratorē q̄ nō admittit in
cā criminali.ff. de publicis iudi.l.penul.
§.ad crimē. ⁊.ff. an per aliū cause appel/
latio.l.i.§.i. etiā hr̄ in.l.seruū.§.publice.
ff. de procuratorib⁹. et.C. de accusationi
bus.l.reos.v.q.iij.in criminalib⁹. Et ēt
oēs in iudicio psonaliter apparebunt vt
singuli iudiceꝫ quo ad humanā nāꝫ vi/
deant ad consolationē electorū ⁊ repro/
boruꝫ ampliorem afflictionē de quib⁹ di
ctuꝫ est superius. Sed hic orit dubium

Si oēs in tali⁹ iudicio iudicabūtur quia
ex supradictis videt q̄ sic. Cum eni oēs
in iudicio apparere debeant vt dictū est
ergo oēs iudicabuntur. Sed oppositūꝫ
videt.s. q̄ nullus bonus debeat iudica/
ri. iuxta illud Joh.iij. Qui credit i eo nō
iudicat. Item q̄ nullus infidelis q2 Jo.
iij. dicitur. Qui nō credit iam iudicatus
est. Sed qui iudicatus est iterū nō debꝫ
iudicari: ergo ⁊c. Iteꝫ q̄ nullus puulus
iudicat q2 paruuli nihil boni nec mali
opati sunt: nec meruerūt nec d̄meruerūt
cū meritū ⁊ demeritūꝫ ꝓprie loquendo
in actu consistat sed iudiciuꝫ erit ꝓpter
discussionē meritorū vel demeritorū: er
go nō iudicabunt paruuli. Ad hoc du/
biū r̄ndit Boñ. in.iiij.di.xlvij.ar.i.q.ij.
Et Ric. ibidē.q.vj. sic distinguentes. In
illo iudicio erit de meritꝭ. ⁊ de demeritis
disceptatio siue discussio: ⁊ p merit ⁊ de
meritis retributio. Quantuꝫ ad retribu/
tionē oēs iudicabunt etiā angeli: tum ex
pte iustitie dei. q2 sicut iudiciū oiuꝫ vni/
uersale fiet: vt dei iusticia ⁊ oibus clare/
scat ⁊ appareat. sic iudiciū āgeloꝝ fieri
debet. tū ex parte glie xp̄i: q2 xp̄s trium/
phauit de diabolo ⁊ iudicat⁹ fuit a mem
bro diaboli ⁊ ad suggestionē ei⁹. iō debꝫ
auctoritatē iudicialē sup ipsū accipe. Tū
ex parte demeriti: q2 eni pticipes fuerūt
humane culpe: debent ⁊ participes esse
contumelie ⁊ pene. Tuꝫ ex pte supplicij
consūmandi: sicut eniꝫ oēs hoīes expe/
ctant iudiciū vel ad ꝯsūmationē glie vel
pene. sic etiā demones iudiciū nō debēt
euadere vt si q̄d penarū eis deest plene
suppleat. Oēs ergo iudicabunt q2 auge/
bit suppliciū maloꝝ: tā hoium q̄ꝫ ange/
lorū ⁊ gaudiū bonoꝝ tā angeloꝝ q̄ꝫ ho/
minū: boni eni angeli q̄uis hēant suaꝫ
retributionē essētialē. Tñ p misterio qd̄
nob exhibēt recipiēt aliqd̄ accidētal gau
diū: sic mali angeli p malis: vt pꝫ.s̄. per
resūptionē etiā corpoꝝ reproboꝝ hoīuꝫ
augebit suppliciū: ⁊ electoꝝ augebit pre
miū. Et hec ē rō quare oēs i iudicio cō
parebūt ēt angeli boni ⁊ mali. Jō Job.
xl. de Behemoth dr̄. Spēs ei⁹ frustra
bitur

bitur ꝛ cūctis videntibus precipitabitur. Et .i. Cor. vi. Nescitis quō angelos iudicabim⁹. Quantū aūt ad discussionē non oēs iudicabunt: q2 ſm Grego. xxvi. mora. ꝛ mgr̄m .i. iiij. dis. xlvij. c. iij. Alij iudicabūt ꝛ peribūt. vt illi qui aliq̄ bona habuerunt permixta suis malis ſʒ mala finaliter preponderauerūt. Alij v̄o iudicabunt ꝛ peribūt: vt illi quorū mala fuerūt ꝑmixta bonis: vt hi qui fūdamēto fidei caruerūt. Alij v̄o iudicabunt ꝛ saluabūt vt hi quorū merita bona fuerūt ꝑmixta malis. sed bona ꝑualuerūt ꝛ preponderauerūt. Alij nō iudicabunt ꝛ saluabūt vt hi quorū merita ita fuerūt perfecta ꝙ nullis malis aut paucissimis fuerūt permixta: vt viri perfecti ꝛ etiā ꝑuuli purgati ab originale pctō q decesserūt añ liberi arbitrij vsū vtiqʒ ꝛ angeli scī. Hec ibi. Qñ ergo dr̄ ꝙ qui credit nō iudicatur. intelligit de ꝑfectis nulla aut pauca mala habentib⁹. Et qñ dr̄. Qui non credit iaʒ iudicat⁹ est: intelligit de infidelibus Et hoc solū intelligendū est de iudicio discussionis. Vñ ꝓpha ꝑdicta cōfirmās ait. Nō resurgēt ipij i iudicio. i. ſʒ Alex. ibidē ad h̄ vt iudicēt iudicio discussiōis q2 tā horribilia pctā sua erūt: ꝙ discussiōe nō indigēt. Et sequit neqʒ pctōres in cōsilio iustoꝝ. i. ſm eūdē falsi xp̄iani nō resurgēt ad hoc vt iudicēt in cōsilio iustoꝝ. i. ſnīe approbatione: qđ iudicium vocat consiliū iustorū: q2 nihil ibi nisi rectitudis erit. Et sic pʒ qualr̄ oēs añ iudicem debeāt p̄ñtari in vniuersali iudicio

¶ Sed hic orit aliud dubiū. s. vbi ꝯgregabunt: q2 Johel .iij. Adducā oēs gētes i valle iosaphat ꝛ disceptabo cū eis: nō enī vr̄ ꝙ oēs hoies in illa valle cōphendi possint. Dic. ad hoc Alex. de al. vbi. s. Et Ric. in .iiij. di. xlviij. ar. i. q. vij. ꝙ xp̄s nō descēdet in vallē iosaphat: ſʒ sup mōtē oliueti de q̄ in celū ascēdit residebit i aere in loco alto vt ab oibus possit videri. parū citra locū illū in q̄ apli desierūt ipʒ corꝑalr̄ videre qñ ascēdebat i celū hoies aūt cōgregabūt in vallē iosaphat cui ꝑeminet mōs oliueti. ꝛ q̄ i illa valle poterūt capi. tot erūt ibi: alij circa vallē Quidā ꝓpinqui⁹: qdā v̄o remoti⁹. Electio tñ ad dexterā existētibus iudicis nō in terra ſʒ i aere. iux̄ illud apli. i. Thessa. iiij. Rapiemur cū illis in nubib⁹ obuiā xp̄o in aere. Hec ibi. Sʒ perfecti eminētius ꝛ magis prope iudicē erunt. Reprobi v̄o a sinistris iudicio: sicut hr̄ expsse in euāgelio ꝛ in terra stabūt. His cōcordat magister in .iiij. di. xlviij. c. penultio. Boni rapient obuiā xp̄o in aere: reprobis in terrā quā dilexerūt remanētibus Hec ibi. Et dicūt doc. ꝙ magis cōgruū est. ꝙ xp̄s iudicādo stet in aere sup mōtē oliueti q̄ʒ sup locū in q̄ passus est: q2 passus est in forma infirma. sed iudicabit in forma gl̄iosa sicut ꝛ ascēdit. Et dicūt ēt ꝙ ꝓ tāto dr̄ vallis Josaphat: q2 interpretatur locus iudicij: nō ꝙ in ipsa totaliter fiet iudicium: Sed circa ipsaʒ eo modo quo dictum est. Et sic patet pars prima.

¶ Pars secunda huius sermonis i q̄ ponitur vniuersalis iudicij. debita executio.

Secundo ponuntur tria cōgrua ad execuionē iudicij: quoꝝ primū erit multoꝝ accusantiū locutio: quia contra prauos quattuor accusatores resurgent. Primus erit conscientia propria. iuxta illud Dañ. vij. Sedebit iudiciū ꝛ libri aperti sunt. s. conscie. ꝛ illđ hiere. ij. Arguet te malicia tua. Tūc enim in conscientia cuiuscūqʒ patebunt omnia scelera. Et qui de sceleribus suis penitentiam non fecerunt in conspectu totius mundi confondent. Quia vt ait. Ber. petm̄ propriū cuiuscunqʒ dicet i iudicio. Tu me fecisti opus tuum fuʒ: ego semper tecum ero ꝛc. Secūdus erit scriptura sacra. iuxta illud Jo. v. Est q uos accusat moyses ꝛ lex moysi. Tertius erit celum iuxta illud Job. ij. Reuelabūt celi iniquitatē eius. Quartus erit sathanas cū satellitib⁹ suis. Sed gnqʒ erunt principales i iudicio loq̄ntes. Prim⁹ erit lucifer qui ante se ducet reges: imperatores: barones: comites ꝛ milites prauos

⁊ puersos ⁊ reliquos sup̲bos: ⁊ dicet ip̄e
lucifer iudici. Eq̄ssime iudex: ecce isti ho
mines pessimi: leges ⁊ p̄cepta tua frege
runt pupillos ⁊ viduas occiderūt ⁊ pli-
mos opp̄ssert: vt sup̲bie sue vacarēt ⁊ sa
tisfacerēt. Cui dicet iudex xp̄s: sup̲bis ē
fortiter resistendū: sepa ergo eos ad sini
stram partē nec poterūt luciferi potētie
resistere. ¶ Secūd⁹ accusator erit mā-
mona q̄ ducet ante se vsurarios p̄dones
maris ⁊ terre mercatores ⁊ artifices qui
mēdacijs ⁊ piurijs lucrāt ⁊ rusticos qui
festa nō custodiūt p̲p lucra: q̄ ēt iudici di
cet. Iudex eq̄ssime in euāgelio dixisti: vt
Math. vij. scribit. In qua mēsura mēsi
fueritis: metiet̄ ⁊ vobis. Isti semp̲ mēdaci
is falsitatib⁹ ⁊ opp̄ssionib⁹ ꝓximos decepe
rūt. Cui dicet xp̄s. Ois auar⁹ regnū dei
ñ possidebit: q̄ sicut bti paupes: ita ma
ledicti cupidi ⁊ auari. Separa ergo eos:
qḋ ⁊ faciet: nec poterunt ei oēs isti auari
resistere. ¶ Terti⁹ erit Asmode⁹ q̄ ducet
añ se oēs furciferos sodomitas adulte-
ros: incestuosos vtriusq̄ sex⁹ ⁊ dicet: O
iustissime iudex posuisti in p̄ceptis tuis.
Nō mechaberis: nō ꝯcupisces vxorē ꝓ
ximi tui: q̄ isti nullaten⁹ obseruare volue
rūt. Cui ipse xp̄s: caro ⁊ sanguis regnuz
dei nō possidebūt. Separa eos: qḋ ⁊ fa
ciet. nec poterūt ei oēs luxuriosi ꝯdicere
¶ Quart⁹ erit Belzabub q̄ ducet añ se
h̄reticos: incātatores: maleficos: sortile-
gos ⁊ diuinos ⁊ dicet xp̄o. Dñe in multis
locis diuine scripture p̄cepisti qḋ te vnum
deū adorarent: nec facerēt sculptile: ido
la: ⁊ maleficia: ꝫ isti ꝓrsus ꝯfecerūt poti
ri vtriq̄ pseudo ꝓphet̄ ⁊ mala intelligētia
scripturaꝝ: ecce q̄ adsūt q̄ ecclia ꝫ tuā de
struxerūt. Cui xp̄s isti sūt lupi rapaces:
fures ⁊ latrones: q̄ nō sūt ingressi p̲ ho-
stiū in ouile: q̄ comederūt oues meas: i
vestimētis ouiū ambulantes. ⁊ iō sepa
eos: qḋ ⁊ faciet: nec poterūt ei suis argu-
mētationib⁹ ⁊ incantationibus ꝯdicere.
¶ Quint⁹ ē ali⁹ demō q̄ dat⁹ ē ī ruinam
status clericalis. s. Beemoth: ⁊ iste du-
cet oēs dānatos clericos: p̄sb̄os: ep̄os:
archiep̄os: cardinales: ⁊ sūmos pontifi
ces: religiosos ⁊ religiosas regulares: q̄
suas regulas nō obseruauerunt ⁊ dicet.
Dñe istos elegisti vt irēt ⁊ fructū afferrēt
⁊ eoꝝ fruct⁹ p̲maneret. sed isti in ecclesia
tua magis dissipauerūt q̄ꝫ ꝯstruxerunt.
Cui dicet xp̄s: hij ꝓlixi⁹ iudiciū accipi-
ent: q̄ noluerūt me seq̄. Et iō tāto indi-
gni⁹ tractādi sūt q̄ꝫto dignissimā dilectaꝫ
sponsā meā vilissime tractauerūt. Sepa
tgit eos longi⁹ a me: qḋ ⁊ crudelr̄ faciet:
nec poterūt sua dignitate ꝯdicere. ¶ De-
inde veniet demō cuiuscūq̄ pcti auctor
ante iudicē quēlibꝫ singulariter accusās
iux illḋ Aug. ī q̄dā ep̄la. Presto erit ad
uersarius n̄r diabol⁹ cū recitabunt v̄ba
ꝓfessionis n̄re ⁊ obijciet nobis q̄cūq̄ fe
cerim⁹ ⁊ in q̄ loco peccauim⁹. ⁊ qua ho
ra: ⁊ q̄d boni tūc tpi̲s facere debuim⁹. Et
si tales inuenti fuerim⁹ exultabit ille ne-
q̄ssim⁹: agēs talē cām apḋ talē iudicem
dicturus est enī diabol⁹: Eq̄ssime iudex
iudica hunc esse meū ꝓpter culpā q̄ tu⁹
esse noluit p̲ grām: tu⁹ per nām: me⁹ per
miseriam: tuus per passionem: me⁹ per
p̲suasionē: tibi inobediēs: mihi obediēs
A te accepit immortalitatis stolā: a me
pannosam hāc qua indut⁹ est tunicā: tuaꝫ
vestem dimisit. cū mea veste huc aduēit
oīa que huc attulit: mea esse video. mea
cōcupiuit: meus esse voluit ⁊ ideo meū
puniri dꝫ: heu heu. poterit ne talis aperi
re os suum q̄ talis inuenie̅t. vt iuste cuꝫ
diabolo dānetur? hec ille. ¶ Secūdum
erit multoꝝ testimoniuꝫ: q̄ sicut q̄tuor
accusatores in iudicio surgent: ita q̄tu-
or testes. Prim⁹ testis angelus cuiuslibꝫ
hois. Vñ Crisosto. sup Math. Angeli
aderūt cū ipso testificātes quantum ad-
ministrauerūt a deo missi. Secundus te
stis erit filius indisciplinatus contra pa
trem. ⁊ filius spiritualis ꝯ patrem spiri-
tualē ⁊ temporalis cōtra patrem tempo
ralem: ⁊ corporalis: contra corporalem.
ideo Eccle. xli. De patre impio cōq̄runt
filij: q̄m p̲p ip̄m sūt ī opprobriū. Tertiuꝫ
testis erit clamor pupilloꝝ orphanoꝝ ⁊
viduaꝝ. Sap. v. Tūc stabūt iusti ī ma-
gna ꝯstātia aduersus eos q̄ se angustia-
uerunt

nerūt τ q abstulerūt labores eoꝝ. Vidē/
tes turbabunt timore horribili: τ mira/
bunt in subitatione insperate salutis ge/
mētes ꝑ angustia spūs gemētes dī. inter
se. Hi sunt quos habuim⁹ aliqñ in deri/
sum. τ in silitudinem improperij. nos in
sensati vitam illorum estimabamus in/
saniā τ finē illoꝝ sine honore. ecce quō
cōputati sunt inter filios dei τ inter scōs
sors illoꝝ est. Hec ibi. Quart⁹ testis τ vl
tim⁹ erit xp̄i passio. iō Hiero. Crux xp̄i
ꝯ te porabit. xp̄us ꝑ vulnera sua ꝯ te al/
legabit: cicatrices ꝯ te loquentur. claui
de te ꝯquerent. Tūc eniꝫ xp̄s fm Ber.
dicturus ē peccatorib⁹. Ecce miserrimi
nazareth vbi annūciatus τ concept⁹ fui.
ecce. bethleē vbi natus τ pānis vilib⁹ ob
uolut⁹ extiti. vbi in presepio in medio bo
uis τ asini sup̄ senū reclinatus iacui. ec/
ce hierusalē in qua flagellatus: vilissime
dectus clamantib⁹ iudeis: crucifige: co/
ronā spineā portās adiudicat⁹ sum mor
ti. ecce caluarie locus vbi crucifixus sui.
Ecce hortus vbi orans pro vobis guttis
sanguinis cū magno dolore sudaui. ec/
ce instrumenta mee passionis. quibus tā
dire cruentatus fui. Ecce carnē quā pro
vobis assumpsi. Ecce cicatrices quas ꝓ
vobis pertuli. τ reliqua similia. Que om
nia confirmat Augu. de vanitate mūdi
dī. Ego te homo de limo terre hui⁹ ma/
nibus meis formaui: τ in paradisuꝫ me
um qd nō merebaris collocaui. ſꝫ tu me
iussaqꝫ mea cōtēnēs. deceptorē seq vo/
luisti. vñ τ iusta pena dānatus in inferni
supplicijs deputat⁹ es. postea tui miseri⁹
carnē assūpsi in terris degēs vitā iter pec
catores habitaui. contumelias τ v̄bera
ꝑ te sustinui vt te eriperē colaphos τ spu
ta suscepi vt te honorarē. Acetuꝫ cū felle
bibi. vt dulcedinem paradisi degustares
vepribus coronat⁹. cruci affixus. lancea
vulnerat⁹ sū ꝑꝑ te mortu⁹. In sepulchro
positus ad inferna descendi. vt te ad pa/
radisum reducerem tartara adij. vt in ce
lum regnares. Agnosce ergo ipictas hu
mana quanta pro te pertuli. Ecce limo/
res quos ꝓ te suscepi. ecce clauoruꝫ fora
mina quibus affixus in cruce pependi.
Suscepi dolores tuos. vt sanarē te. Su
scepi penā. vt tibi darem gliam. Suscepi
mortē. vt tu haberes vitā imortalē. Hec
ille. Quid igit̄ facient miseri τ infelices
dānati xp̄m talia dicēteꝫ audiētes? ꝑfe/
cto nihil et respondebūt. sed stridebunt
dentib⁹ super se τ plangēt. Vñ Crisosto.
super Math. hoc cōfirmans ait. Plā
gent se iudei vidētes viuentē τ viuifican
tem quem quasi hominē mortuū existi/
mabāt. Plāgēt se gētiles qui vanis phi/
losophoꝝ disputationib⁹ decepti irrōna
bilē stulticiā putauerunt esse deuꝫ colere
crucifixū τ detulerūt creature gliaꝫ crea
toris. Lugebūt mali xp̄iani q magis di/
lexerunt mūdū q̄ xp̄m. cū audierint eū
verba hec ad se dicentē. Ego ꝓpter vos
homo factus sum. ꝓpter vos alligatus.
delusus? cesus: τ crucifixus. vbi ē tātaꝫ
meaꝝ iniuriaꝝ fructus? ecce sanguinis
mei ꝑciū quē dedi redēptionē aiaꝝ vr̄a/
rū. vbi est seruitus vr̄a quā mihi ꝓ ꝑcio
sanguinis mei dedistis? Ego sup̄ gloriā
meā vos amaui. cū essē de⁹ apparēs hō
τ viliorē me oib⁹ reb⁹ vr̄is fecistis. Nā
oēm rem terre vilissimā ampli⁹ dilexistis
q̄ iustitiā meā τ fidē. Plangēt se heretici.
qꝛ purū hominem crucifixū dixerūt cuꝫ
viderint ipsum esse iudicem quē cōpre/
henderunt iudei. Plāgēt oēs trib⁹ terre
qꝛ nec v̄tus resistendi ē ꝯ eū. nec fugiē/
di facultas añ faciē ei⁹. nec pnie loc⁹ nec
satisfactionis tp̄s τ angustia est oīuꝫ re/
rū. nihilqꝫ eis remanet ꝑter luctū. Hec
ille. ¶ Ex quib⁹ oīb⁹ cōcludit̄ q in iudi
cio erunt cōuenientes accusatores τ te/
stes. De quib⁹ ait Ber. Attende q̄ cito
veniet dies vltima subito veniet τ forsitā
hodie erit. iam adest. iam presentaberis
ante xp̄i tribunal τ tremēdū iudicē. Ac/
cusaberis de multis τ magnis offensis.
non vno nec paucis. sed innumeris cri/
minibus non paruis. sed immensis nō
dubijs sed certis. non breui accusatōne.
sed tam longa q̄ longa fuit tota vita tua
non vno accusatore sed tot quot fūt deli/
cta tua. Ipse iudex est districtus accusa/

tor tuus. Omnes etiam boni et mali co
ram deo accusabunt te: cum eo boni qr
debent deo equitatē: mali qr seruant tuā
equitatem. Tot iudicibus populis asta
bis quot te precesserūt in ope bono. Tot
conuinceris testib⁹: qt te monuerunt bo
nis ſmonib⁹ et iustis accusationib⁹. Om
nibus pplis iudicabūtur iniqtates tue et
cūctis agminibus patebūt scelera tua nō
solū actuū: verū et locutionū et cogitatio
nū et ira. Hinc erunt accusātiū pctā: inde
terrens iustitia subt⁹ patebit horrēd⁹ infer
nus insuper iudex irat⁹. intus remorsus
cōscientie foris mūdus ardens. Si iust⁹
vix saluabitur: peccator sic deprehensus
in quam partem se premetur: latere ē im
possibile. apparere intollerabile. Hec ille
¶ Tertium in executione vniuersalis iu
dicij erit a iudice debita interrogatio. Nā
vt ipse iudex accusatores contra malos et te
stificationes audiuerit: separabit bonos
a malis: et statuet quidē oues. i. bonos a
dextris: hedos aūt. i. malos a sinistris ſz
qr in pñti vita p diuersa itinera incesserūt:
quia dextera per bonū opus: sinistra per
malum intelligitur. vnde Prouer. iiij.
Uias que a dextris sunt nouit dominus:
peruerse vo sunt que a sinistris. Et tunc
societatem suam interrogabit. ¶ Primo
dulcissimam matrem suam di. Mater
mea dulcissima te ob tenerrimū amorē
quem ad me semper habuisti: reginam
in celo constitui misericordie innumera
biles hoies vtriusqz sexus p te salui facti
sūt. Ecce ergo vide istos miserabiles pec
catores quid tibi vr: Tūc gloriosa virgo
Maria dicet filio. O fili benedicte in q
sunt omnes thesauri scientie et sapientie
dei bñdictio et claritas et sapientia: Ego diu
fui in mundo tue sanctissime voluntati
me semper conformare volui: nunc er
go quia non est amplius tempus miseri
cordie sed iustitie: nihil aliud dico: nisi vt
facias iustitiam cum illa tamen miseri
cordia que sine piudicio iusticie fieri po
test. O indurati peccatores conuertimi
ni dum tempus habetis: quia veniet di
es illa in qua nō erit locus supplicatiōis
et clementie. ¶ Secundo interrogabit
aplos martyres cōfessores q rñdebūt bñ
ficia narrātes q ad vtilitatē aiaꝝ fecerūt.
Deinde subiūget. Eqssime iudex apō te
nullū bonū ē irremuneratū: et nullū ma
lū īpunitū. Cuz ergo istos a dextris tuis
stantes multa bona vt nōuit sanctissima
tua maiestas constat fecisse et econuerso
malos: multa et grauia mala dignū ē vt
his bonis pmiū et his malis supplicium
tribuas: et tunc sigillatim omnes malos
a sinistris stantes cōdemnabūt incipien
te. Abel clamare contra inuidos et homicidas
Et Jacob contra gulosos. Et Joseph contra forni
catores et idolatras. Joanne baptista cō
tra adulatores. Et Petro contra simo
niacos vidicta. vin. vin. Domine eterne
glorie. Et sic patet secūda pars.

¶ Pars tertia hui⁹ ſmonis in q ponit
vniuersalis iudicij terribilis sētentiatio.

Ertio ponit tria congruētia ad
determinationē vniuersalis iu
dicij. ¶ Primū erit bonoꝝ p
meritis bñdicta remuneratio. Tūc enī
dicet his q a dextris erūt. Uenite bñdi
cti pris mei possidete patū vobis regnū
a cōstitutione mūdi. O dulcissima allo
cutio. O vox oī iocunditate plenissima.
O vox repleta oī suauitate q bti inuitāt
ad grām et glīam et añcedētē pdestina
tionē. Ad grām qdē ptinet bñdictio dei
pris de q dr. Uenite bñdicti. Ad glīam
ptinet possessio regni: de qua dr: possid
te paratū vobis regnū. Ad pdestiatōē
ptinet pparatio ab eterno: de q dr: a cō
stitutōe mūdi: iō vos bñdicti: venite ad
sūmā opulētiā q fuistis pauperes: ad sūmā
excellētiā q fuistis humiles: ad sūmā le
ticiā q fuistis in pñia tristes. Et cāz hui⁹
pmij assignauit di. Esuriui et dedistis mi
hi man. vbi notādū qr sex miserie corpo
rales i hoc mūdo sūt: fames: sitis: frig⁹:
pegrinatio: infirmitas: et carcer. qb⁹ sex
opa mīe corrñdēt: cibare: potare: vesti
re: colligere: seruire: redimere: q oia ele
cti ministrauerūt. De septio ope mīe. s.
sepultura nulla mētio fit eo qr mīa fit p
ximis

amis incẽtiũ xp̃i mẽbris: mortuꝰ aũt in/ q̃tũ mortuꝰ neq̃q̃ mẽbrũ ẽ xp̃i vt aplũs vij. ad Heb. ait. Christꝰ aũt sp viuẽs est sed q꞉ bonũ xp̃i amicis factũ vr̃ eis mo dicũ respectu boni oblati premij: iõ ipsi boni dicent. Domine quando te vidimꝰ ⁊c. q. d. ex p̄mio nobis collato mł̃tũ mi ramur ⁊ de seruitio qđ tibi fecisse ignora mus. Rex aũt sic r̄ndet di. Amẽ dico vo bis q̃z diu fecistis vni de minoribꝫ his: mihi fecistis: ⁊ q꞉ vt dicitis hec gdẽ opa vr̃a pauca sũt respectu premioꝝ ex mea largitate illa vobis cõtribuo. ¶ Scd̃m circa determinationẽ sñie vniuersalis iu dicij erit maloꝝ p̄ d̄merit̃ maledicta pũ nitio. Unde voluet se iudex ꝯsus prauos di. Discedite a me maledicti in ignẽ eter nũ. Et r̄ndebunt. O infelix discessio. O crudelis locutio: O ꝟbũ p̱tingens vsqꝫ ad diuisionẽ aie: O medullarũ ⁊ omniũ interioꝝ terribilis ꝯcussio. Propter tria cõcutient viscera pctõꝝ. Pmo pp̱ diui/ sionẽ ⁊ exclusionẽ visionis diuine cum eis dicet. Discedite a me. Scd̃o pp̱ eter nalis gehenne cõcussionẽ cũ eis dicet. In ignem eternum. Tertio pp̱ familiari tatis diabolice associationẽ cũ eis dicet. Qui paratus est diabolo ⁊ reliqua. Di/ scessus quidem est pudoris incendium doloris. Consortiũ horroris. Ne autem sententia eis iniusta videat͛ cãm assigna uit di. Esuriui ⁊ nõ dedistis mihi mãdu car͛. ⁊c. q. d. p̄pter vr̃as crudelitates hec crudelis sententia vobis datur. vbi Gre go. Si tanta pena datur qui sua non de/ disse conuincitur: q̃ pena feriendus erit qui aliena redarguit͛ abstulisse? In hoc etiaꝫ innuit dñs qꝫ si p̄pter peccata omis sionis impij tot cruciatibꝰ punient͛ quot supplicijs puniendi sunt qui scelera cõ/ missionis sortilegioꝝ: rapinaꝝ: vsurarũ. ⁊ huiusmodi perpetrarunt. Sed q꞉ pec/ cata sua vellent palliare: ideo falsa excusa tione nituntur se excusare di. Dñe qñ te vidimꝰ esurientem. ⁊c. Ubi Rabanꝰ dic͛. Si se excusare satagãt tñ xp̃z fallere non possunt qui omnia nouit. Unde eis sic di cet Amen dico vobis q̃diu nõ fecistis vni de minoribꝫ meis: nec mihi fecistis. ¶ Aduertendũ tñ qꝫ lꝫ vt superiꝰ dictũ est de operibꝰ misericordie. tãq̃ de mi/ noribus ⁊ facilioribꝰ ⁊ ad que magis na tura inclinatur disceptationẽ facere xp̃m dicatur: nõ tamen ex hoc indiscussa p̱/ transient: imo nec hora tẽporis quo ad opationẽ: nec verbũ ociosum quo ad lo cutionem: nec inanis mentis vagatio q̃ ad cogitationem sine maxima examina tione preteribit. vnde de primo Ber. ait Sicut non peribit capillus de capite: ita nec momentum de tempore de quo nõ q̃ratur. De ij. Math. xij. de omni ꝟbo ocioso quod locuti fuerint homines red dent rationẽ in die iudicij. De tertio sap. i. In cogitationibus impij erit interroga tio. Et origenes dicit. In illa die cogita tiones accusabunt animas. ¶ Tertium circa determinationem vniuersalis iudi cij erit inmutabilis vtrorũqꝫ. s. malorũ ⁊ bonorũ collatio: hec enim sententia i/ mutabilis erit: q꞉ per p̄phetã de xp̃o scri ptũ est. Que p̄cedũt de la. meis nõ faciã irri. In decretis eniꝫ. xlij. c. quattuor. dr̄ Mõ quattuor possunt peruertere a sentẽ tia recta iudicẽ q̃ in his ꝟsibꝰ ꝯtinentur. Quattuor ista. timor: odiũ: dilectio: cen sus. Sepe solẽt hominũ rectos p̱uertẽ sensus. q̃ longinqua fuerũt a Salomõe ⁊ p̄pinq̃ mlieri meretrici: vt in. iij. Reg. volumine clarꝰ demõstratur: que in fu/ turũ meliora sũt ⁊ erũt in christo. Unde Ber. ait. Iudex ille nõ fallet verbis: nec flectetur donis: Et ideo iniqui ibunt in suppliciũ eternũ: iusti autem in vitã eter nam. Ubi s̄m Grego. erit frigus intolle rabile. ignis inextinguibilis: vermis im mortalis: fetor itollerabilis: tenebre pal/ pabiles flagella cedentiũ: horrida visio demonum: confusio peccatorũ: despera tio omniuꝫ bonorum: erit enim miseris mors sine morte: defectꝰ sine defectu: q꞉ semp̱ mors incipit: ⁊ defectꝰ deficere ne/ scit. Cũ ergo dãnati se viderit esse ꝯstri/ ctos quo timore pauescẽt: quo latibulo se abscondẽt? supra erit iudex conturba/ tus: subtus infernꝰ horribilissimꝰ p̄para

tus: ocs iustā eē iudicio sententiā approbantes contra angeli boni ad tbartara, ꝓpellentes: a dextris peccata accusantia a sinistris demonia ad inferos trahētia: interius conscientia remordēs. exterius mundus exurēs. Sed gloriosa statio bonorū: q: ipsi ibunt in vitā eternā. De qua Aug. super Joh. Ibi pudici angelorū chori: ibi societas supernorū ciuiū ibi dulcis solennitas a peregrinatione eiꝰ redeuntiū: ibi festiuitas sine fine: eternitas sine labe. Ad quā felicē viā nos iritos et emendatos sententia tam orrida perducat ille q in tā felici gloria cū p. et s. s. vi. et re. in seculorū secla. Amen.

Feria tertia post secundam dñicā in xl. de prima penitentie parte que est contritio. Sermo. liij.

Qui se humiliat exaltabiturꝰ. Scribuntur hec vba Math. xxiij. Pꝰ, q̄ superiꝰ dictū est de pnia in generali nunc dicendū est de eiꝰ partibꝰ in speciali. Que sunt contritio: confessio: et satisfactio: o: iste sunt partes penitētie sacri: q̄ constituunt rē in esse integro: et perfecto sunt partes eius: sed contritio confessio et satisfactio constituunt pniā sacrā: ergo. etc. minor probatur per illud Chriso. de pe. di. c. i. perfecta pnia cogit peccatorem oia libēter sufferre: In corde eni ɔtritio: in ore confessio: in opere tota humilitas hec est fructifera pnia. Hec ille. Itē Aug. in li. de peni. distin. i. non sufficit. Non sufficit mores in melius mutare et a pteritis malis recedere nisi etiā de his que facta sunt satisfaciat dño per pnie lamenta vel dolo: ē: p humilitatꝰ gemitū p cōtriti cordis sacrificiū: cooꝑantibꝰ elemosinis et ieiuniis. Hec ille. Preterea pnia nō habet perfectam efficaciā nisi istis tribus ɔcurrentibꝰ peccatū eni separat a deo: ab ecclia et a btitudine: pnia igit rōne contritiōis habz efficaciā reconciliandi deo: rōne confessionis reconciliandi eccliae: rōne satisfactionis merendi ꝙ nō differat btitudo ergo sunt partes sufficiētes pnie. Itē per predicta tria aia triplr deo despōsat iuxta illud Osee. ij. Desponsabo te mihi in sempiternū. et desponsabo te in iustitia et iudicio et mia et misericordiis: et desponsabo te mihi in fide: et scies quia ego dñs super quo dicit Ray: in ti. de pe. s. xvj. Nota ꝙ ter dicit despōsabo ad notandū triplicis dilectiōis triplex testimoniū. s. cordis: oris: operis: vñ ter quesitū ē a Petro an diligeret dñm Jo. vltimo Itē ter dicit desponsabo. q: tripliciter desponsat aia peccatrix a xp̄o. s. per contritionē: confessionē et satisfactionē et merito. Ma per hec tria satisfit toti trinitati: ꝑ contritionē que consistit in mente: que iuxta Ber. i meditationibus representatur in memoria. Per confessionē filio q est verbum patris pro salute mūdi ab eē et a celo missū Jo. i. Per satisfactionē spū. s. cui attribuit bonitas. iuxta illō ad Gal. v. fructus aūt pacis ē charitas. Prima igit pars pnie est contritio: de q̄ vba ꝓposita choaptari pñt. s. Qui se humiliat de peccatis conterendo exaltabitur. s. in gloria. De qua cōtritione hodie tractantes eius diffinitionem tantū annotabimus. Secundum enim omnium theologorū sententiam. in. iiij. di. xvij. Contritio est dolor pro peccatis voluntarie assumptus cum proposito cōfitendi et satisfaciēdi circa quā tria tria anno tant quorum Primū df Rō nois cū actu. Secundum df obiectum. Tertiū df modus cum termino.

Pars prima huius sermōis in qua agitur de diffinitione Contritionis.

Primo circa rōnē huius nois ɔtritio q̄rit qua rōne df penitēs conteri de petō et non atteri vel frangi. Ad qd. ꝗ. Ric. in. iiij. di. xvij ar. i. q. i. Qd sicut in materialibus dicitur durum quod non cedit tactui: et scd̄m philosophū. iiij. Metbaurorū df fragi qd

gi qđ diuidit in partes magnas. Ita per quādā similitudinē i spūalib⁹ dr. Cor hoīs durū q̄diu diuine inspirationi se tangēti nō cedit: sed obuiat persistendo in affectu peccati. Frangi vō dr qñ a peccato recedere incipit: q̄uis nonduz plene ad deū conuersū sit. Cōteri vō qñ in eo totaliter destruit affectus peccati qđ est resilire a pctō: ꝓpter qđ qñ vere penitēs plene resilit a peccato potius dr ista actio ↄtritio q̄ fractio: attritio vel tractio. Ad quoꝝ dictoꝝ declarationē aduertenduz ſm Alex. in. iiij. parte sūme sue tractatu de ↄfessione ꝙ in contritiōe pnie tria sūt attendenda: qđ conterit: a quo conterit ⁊ ad quid conterit. ¶ Primo dico ꝙ illud qđ cōterit est cor peccatoris qđ est vas fictile repletū veneno peccati: iuxta illud Deut. xxxij. fel draconū vinum eoꝝ. Rō aūt quare cor peccatoris debeat ↄteri ad remissionē pctī ⁊ nō solū frāgi vel atteri est ista ſm Tho. in. iiij. di. xvij. ar. i. q. i. Quia initiū peccati est superbia per quā homo sensui suo inherens a mandatis dei recedit. Et iō oportet ꝙ illud ꝙ destruit peccatū: hominē a suo sēsu descedere faciat. Quapropter necesse ē ad plenā remissionē peccati ꝙ homo per contritionē totaliter oēz sensū ⁊ affectū peccati diminuat. ⁊ hoc est qđ conterit. i. hēre perfectā displicentiā de peccatis a se cōmissis. ¶ Secundo illud a q̄ cōterit est duplex mola. Una superius eleuans. s. spes venie ex consideratione diuine misericordie. Alia deorsū deprimēs s. timor pene ex consideratione dīne iustitie de his āt molis dr Deut. xxiiij. Nō accipies loco pignoris inferiorē ⁊ superiorem molam. ¶ Tertio dico ꝙ cor ad istum finē cōterit vt petra: vt delectatio totaliter effundat. Et iō dr contritio nō fractio: q̄ fractio est in partes imperfecte diuisas vt dictuz est supra. Contritio vō in ptes minimas ⁊ pfecte diuisas. Tūc enim vas imperfecte frangitur. scilicz in partes maiores: quando odor vel color vel sapor remanet in partib⁹ vasis coloris odoris vl saporis. Sic a simili cū cor frangitur per attritionē delectatio peccati adhuc remanet. Sed cū frangit p cōcontritionē habendo perfectā displicentiā de peccato tūc nihil remanet coloris odoris: ⁊ saporis peccati delectatiōis: ⁊ fit vas in honorē ⁊ nō in contumeliam iuxta illud Act. ix. Uas electionis ē mihi iste. Et. ij. Ti. ij. dr. Si quis emendauerit se ab istis erit vas in honorem sanctificatū. Ex his sequit ꝙ ⁊ si in inferno sit contritio. iuxta illud Ecclesiasti. xxvij. Conteret cū delinquente delictū. Aliter tñ est hic. s. p gratiā iuxta illud psal. Cor cōtrictū ⁊ humiliatū deus nō despicies q̄ ibi. s. i inferno conteret in puluerē nō vt aliud vas fiat: iux illud psal. Non sic impij nō sic sed tanq̄ puluis ⁊c. Sz hic per gratiā est contritio ad generandum vas nouū ⁊ solidū p humorē gratie ⁊ lachrymaꝝ vt dictū est. ⁊ sic patet rō hui⁹ nominis contritio. ¶ Secundo tangit actus contritionis qui dr dolor q̄ sicut peccatum cōmittit p consensū voluntatis rōnalis sic delet per discessum eiusdē. Discessius autē a re quā impossibile est non esse, est dolor ⁊ dolorē aggrauat: ergo cōtritio que est discessus a peccato vt dictū est supra est dolor per essentiā. Hoc idez probat per locū ab auctoritate. Ambro. sic di. Penitētia est dolor ⁊ amaritudo mentis pro peccatis que quisq̄ cōmisit sed hoc non est cōfessio neq̄ satisfactio: ergo contritio: ergo. ⁊c. Itē probatur auctoritate Aug. Dolendū est ⁊ dolore purgandū: sed contritio est illud in penitentia qđ purgat peccata: ergo bū dr in diffinitione. Contritio est dolor. Qđ si contra dicatur per illud Aug. xiiij. lib. de ci. dei. xv. c. sic. duplex est dolor. Carnis videlicet ⁊ mentis. Dolor ex carne est quedā ab eius passione discessio: sic aūt dolor qui tristitia nuncupat est discessio ab his rebus que nobis nolentibus acciderūt. hec ille. Ex quo dicto sic arguit. Cōtritio non est dolor carnis neq̄ mentis. Carnis non: quia dolor iste. s. carnis est discessio a passionibus carnis siue gratia nimibus: sed penitens in illis ↄsistit ⁊ ō

tis gaudet: ergo contritio nõ est dolor
carnis: nec mentis etiam dolor: quia ille
dolor est tristicia que est discessio ab his
que nolentibus acciderunt. sed peccata
non accidunt nobis nolentibus: quia s3
Augu. Non est peccatum nisi volunta/
rium. ergo contritio non est dolor mentis
igitur a sufficienti diuisione patet ꝙ ma
le dicit. Contritio est dolor. Ad hoc dixe
runt quidã ꝙ cum in perpetratione pec
cati multa accidunt peccantibus volen
tibus scilicet offensa dei: lesio naturaliu3
priuatio gratuitorum: ⁊ alia huiusmodi
de quibus dolendum est iuxta illud Au
gusti. dolendum est. non solum qꝛ pecca
uit: se ga ꝟtute se priuauit. Sed hec res/
põsio nõ sufficit. imo debet esse dolor de
eo qȝ fuit voluntariũ scilicet ꝺ ipa dele/
ctatione. Quapropter dicendũ est ad ar
gumentum fm Alex. vbi. s̃. ꝙ re vera.
Contritio est dolor mentis. quia lic3 pec
catum in perpetratione fuerit volunta/
rium: nihilominus existente penitentia
non est amplius voluntarium vndecu3
penitemus de peccatio dolemus: ⁊ do/
lor ille est de rebus que accidunt nobis
nolentibus id est de his que vellem⁹ nõ
accidisse. Posset vti3 contra predicta3
particula3 sic argui per talẽ rationẽ. Do
lor dr̃ a timore. qꝛ timor est de malo fu/
turo nõ dolor de malo presenti: sed pec/
cata de quibus homo conteritur nõ sũt
qñ ẽ ꝯtritio ergo ꝯtritio ñ ẽ dolor. Ad h
respondet fm Tho. vbi. s̃. ar. iij. q. i. tri/
bus modis. Primo qꝛ ꝙuis dolor sen/
sibilis sit tm̃ presentiũ. tñ dolor mentalis
s. voluntatis qui requirit ad delectionez
peti est tã presentiũ ꝙ preteritorũ. Se/
cundo qꝛ peccatũ l3 nõ sit presens q̊ ad
essentiã est tñ presens per memoriã. Ter
tio qꝛ peccatũ l3 non sit presens actu est
tñ presens reatu vel damno. s. temporis
quod quo ad aliquid recuperari nõ pt
¶ Unde no. ad ꝺclarationẽ predictoꝝ
ꝙ sicut in contritione reqrit dolor. ita et
gaudiũ spes ⁊ pudor. Oportet enĩ ꝙ cõ
tritus habeat dulcorem: spem pudorem
s3 principaliter tñ dolorẽ. Cuius ratio ẽ
quia ista tria non ita respiciũt directe pec
catum sicut dolor: qȝ patet inductiue:
spes autẽ quã contritus habet nõ respi/
cit culpã s3 diuinã misericordiã: gaudiũ
autẽ qȝ contrit⁹ habet non respicit ipsum
pctm̃: sed potius gratiã dei ex contritio/
ne recuperandã. Uel possum⁹ dicere ꝙ
illud gaudiũ respicit ip3 dolorẽ ꝑ quẽ re
cuperat gratia: gaudet. n. qa de peccato
dolet. Unde dolor est de mã gaudij. Si
cut etiã aliquãdo quis dolet se prius do
luisse: similiter pudor quẽ contrit⁹ hab3
non respicit directe ipsũ peccatũ sed pec
cati effectũ qui est infamia. Nã verecun
dia nihil aliud est nisi timor infamie: cõ
trit⁹ enĩ habet pudorẽ tã ex cõsideratio/
ne diuine ꝙ humane infamie: sed dolor
directe respicit ipsũ peccatũ. ⁊ iõ ꝯtritio
que ordinatur ad deletionẽ peccati ma
gis dicitur dolor ꝙ aliquod predicto/
rum. Concludamus ergo ꝙ bene dici/
tur. Cõtritio est dolor. Et sic p3 ꝑs pria.
¶ Pars secunda huius sermonis. De
diffinitione contritionis quo ad suum
obiectum.

Ecũdo declarat scda particula
contritiõis in qua tangit ipsius
obiectũ qñ dr̃ pro pctis. ¶ Ad
cuius euidentiã aduertendũ est. Qȝ cõ
tritio nõ debet esse de peccato originali:
Qȝ pbat sic fm Tho. vbi. s̃. ar. ij. q. ij.
Et Alex. vbi. s̃. qꝛ contritio est dolor cõ
minuens voluntatis duriciẽ. Et iõ solu3
de illis peccans cẽ põt que ex duricia vo
luntatis nr̃e ꝓuenerũt. Cũ igit peccatu3
originale nõ sit inductũ ex nostra volun
tate: sed ex vitiata origine nãe cõtractũ
iõ nõ põt cẽ de ipso cõtritio: sed displicẽ
tia vel dolor: necl telligo ait Alex. ꝙ req
ratur dolor contritionis qui vehemẽs cẽ
debet: sed sufficit displicentia leuis dum
modo nõ contẽnat. Non debet etiã esse
contritio de penis peccatorum: quod ꝓ
batur sic s3 Tho. vbi. s̃. ar. ij. q. i. Et etiã
Alec. vbi. s̃. Contritio per se ⁊ ꝓpe quã
tum est de necessitate culpa3 respicit pe/
nã autẽ nõ nisi ex consequẽti vtpote illud
quod est culpe annexum: licet enim ali/
quando

quando consideratio dãnorum que ac/cidunt ex peccati perpetratione dolendi materiam inducit ⁊ etiã dolorẽ: hoc tñ non est de necessitate contritionis sꝫ po/tius ex abundanti. Cum eni gratia gra/tis data excitat ad considerationem dã/norum peccati excitat consequenter ad dolendum de istis: nec dolor iste est cõ/tritionis licet quodammodo sit dispositi/uus ad illum. Sed dolor iste qui est de contemptu dei ⁊ auersione ab illo quẽ inducit gratia gratum faciens est contri/tionis sine quo non potest esse gratifica/tio cum deo. Patet ergo ꝙ licet de ma/lis pene possit esse dolor non tamen con/tritio: ⁊ sic habet intelligi illud Augu. in libro de penitentia. Dolendum est ⁊ do/lore purgandum non solum quia pecca/uit: sed quia etiam se virtute priuauit. q. d. principaliter ⁊ proprie dolendũ est de culpa ⁊ ex consequenti de pena: qui qui/dem dolor non contritionis de necessi/tate. Nullus enim tenet id de quo dolet sed penitens tenet penam: ergo dolor pe/nitentialis qui est contritio non est de pe/nis proprie. Preterea quod iuste infligi/tur voluntarie ⁊ gratanter debet sustine/ri: sed pena propter peccatum inflicta si/ue a deo siue ab homine est iuste inflicta ergo talis pena est gratanter sustinenda ergo de ipsa non debet esse contritio: sed solum dolor inquantum elongat nos a deo per gloriam ⁊ hoc ad tempus: quia gloria non compatitur secum penam si/cut nec gratia culpam: ⁊ sic patet ꝙ de penis peccatorum non est principaliter contritio. ¶ Aduertendum vtiq; ꝙ con/tritio non debet esse de penis alienis. qđ probatur fꝫ Tho. vbi. s. ar. ij. q. v. Illud idẽ conterit quod prius durũ ⁊ integrũ fuit. vñ oportet ꝙ contritio de peccato sit in eodẽ in q̃ pcti duricia precessit quapp de alienis pctis nõ est contritio: lꝫ pphe/ta indulgentiã petierit de alienis di. Ab alienis parce ꝟuo tuo. Nã hoc fuit iquã/tũ aliquis ex consortio peccatorũ per cõ/sensũ aliquã imundiciã ꝯtrahit: sicut scri/ptũ est in psal. Cũ peruerso peruerteris.

Insuper non debet esse contritio de pec/cato futuro. quod probatur sic fm Tho. vbi. s. Primo quia contritio que cõcer/nit in suo esse gratiam gratum facientẽ excludit non solum certitudinẽ sed etiã presumptionem peccandi in posterum: quia contritus presumẽdo de adiutorio gratie quandam confidentiam assumit de non peccando in posterum alias nõ est contritio vera: quod patet: quia si ali/quis proponeret vel etiã presumeret se labi in mortale non esset vere contritus. Secundo quia nunq̃ iuste infligitur pe/na sine culpa sed culpa futura nondum est ergo cum contritio sit pena culpe nõ potest esse de futuris peccatis. Tertio qꝛ penitentia est de omissis vel cõmissis: q̃ solummodo preteritum respiciunt. Pe/nitentia eni sic cõiter diffinitur ex supra dictis Pnia est preterita peccata plange/re: sed contritio est pars penitentie ergo contritio solum est de preteritis. ¶ Ad/uertendũ tamen est ꝙ ⁊ si de futuris nõ debeat esse contritio que est pars penitẽ/tie. debet tamen esse cautio que est pars prudentie. quod declaro sic: qꝛ in omni/bus motoribꝰ ⁊ mobilibꝰ ordinatis: ita est ꝙ motor inferior hꝫ motũ propriũ ⁊ ꝑ hunc sequit̃ aliquo motꝰ supioris, si/cut pꝫ in motu planetaꝝ q̃ preter motus ꝓprios sequũt motũ primi orbis. In oĩ/bus aũt virtutibus moralibꝰ motor est ipsa prudentia que est auriga virtutũ. Et iđ quelibet virtus moralis non motu ꝓ/prio hꝫ aliquid de actu prudentie adiũ/ctũ. Cũ ergo penitentia sit virtus mora/lis tanq̃ pars iustitie cũ actu proprio se/quit̃ motũ prudentie: ꝓprius aũt actus pnie est in obiectũ propriũ qđ est pctũ cõmissũ. iđ actus eius principalis. s. con/tritio respicit tm̃ pctm̃ preteritũ: ⁊ iđ con/tritio nõ est đ pctõ futuro: sꝫ magis cau/tio q̃ est pars prudentie contritioni adiũ/cta. Preterea ꝙ sufficienter contritꝰ de/beat habere ꝓpositũ ⁊ cautellã nũq̃ re/cidiuãdi pꝫ etiã sic: qꝛ quelibet virtꝰ ad h̃ ꝙ vere insit iportat ꝓpositũ certũ ꝑseue/randi. Scđm eni theologos. Castꝰ nõ

diceretur qui non proponeret continer
in perpetuū vñ est ꝙ non est vere peni/
tens qui nō h₃ ꝓpositū nūꝗ̄ recidiuan
di. Hic est ꝙ ait Alex. ꝙ contritio inquā
tū est virtus bene respicit futurū que tñ
dr̄ proprie cautio: sed inquātū est sacra/
mentū nō: q₂ pro futuro nō est conterē
dum nec confitendū nec satisfaciendu₃.
Necessariū est ergo ad hoc ꝙ vere sim⁹
contriti: ꝙ hēamus firmū ꝓpositū a fu
turis cauendi: q₂ virtus nō pōt esse cum
ꝓposito contrarij sicut vitiū. Et sic patet
ꝙ contritio non est de futuris ꝑ se ⁊ pro
prie. Ex his igit̄ concludit ꝙ cōtritio nō
debet esse de peccatis alienis: sed ꝓprijs
nō futuris sed cōmissis. ⁊ ideo bene dr̄
in diffinitione. Cōtritio est dolor ꝓ pctīs
s. ꝓprijs cōmissis actualibus mortalib⁹
⁊ etiam venialibus saltē in gn̄ali: qa ait
Alex. vbi. s̄. De oī peccato veniali siue
sit de primis motibus siue sit de volun/
tate rōnali quocunq₃ mō fiat: dūmodo
peccatū sit ⁊ actuale necessaria est contri
tio. Qd̄ autē contritio ꝓ peccatis predi
ctis sit necessaria ad hoc ꝙ nobis remit
tant̄ clare videbimus infra qn̄ tractabit̄
de necessitate contritionis. Sed si ꝯ ar/
guat̄. s. ꝙ contritio non sit dolor de pec/
catis preteritis sic: Si contrit⁹ dolet de
peccatis preteritis: aut vult ea nō eē: aut
nō fuisse. Si vult ea nō esse ⁊ iā nō sunt
ergo iā habet qd̄ vult. ergo magis gau/
diū est ꝗ̄ dolor. Si aūt vult ea nō fuisse
Contra. Volūtas rōnalis, ⁊ discreta nō
est eius qd̄ est ē simpliciter īpossibile: s₃
est īpossibile peccatū factū non fuisse. er
go contritio nō est dolor de pctīs cōmis
sis. Ad hoc r̄ndet s₃ Tho. vbi. s̄. ar. i. q.
i. in solutione tertij ar. di. ꝙ ꝗ̄uis volun
tas completa ⁊ absoluta alicuius sapient̄
nō possit esse de aliquo īpossibili: tñ vo/
luntas conditionata pōt eē de īpossibili
qua voluntate etiā sapiēs aliqd̄ vellet qd̄
est īpossibile si possibile foret. Et ista vo/
luntas sic cōditionata sufficit ad dolorē₃
causandū. Et sic est in ꝓposito Aliter r̄n
det Alex. vbi. s̄. di. Qd̄ est loqui de īpos/
sibili ꝗ̄tū ad agenda ⁊ s̄m hunc respe/
ctū nō est voluntas ordinata īpossibiliū
⁊ est loqui d̄ īpossibili ꝗ̄tū ad facta: ⁊ s₃
hunc respectū voluntas ordinata est im/
possibiliū. Rōnabiliter. n. ⁊ ordinate lic₃
velle nō fecisse qd̄ demeritorie factū est:
l₃ non fecisse sit impossibile sicut bonus
filius vellet p̄rem suū mortuum nō esse
mortuū: ⁊ sic patet illa particula pro pec
catis. ¶ Sed hic orit̄ dubium. vtru₃ de
peccatis oblitis debeat esse contritio. R̄.
s̄m Tho. vbi. s̄. ar. ij. q. iij. ⁊ Alex. vbi. s̄.
ꝙ aliqd̄ peccatū pōt esse oblitū dupliciť
Aut ita ꝙ in generali memoria maneat
⁊ nō in spāli: ⁊ tunc debet hō recogitare
vt inueniat illud peccatū: q₂ de quolib₃
pctō spāliter est conterēdū vt videbit̄ in/
fra si aūt inueniri nō possit sufficit de eo
ꝯteri s̄m ꝙ in memoria tenet̄. Et tūc d₃
hō nō solū dolere de peccato: s₃ et̄ d̄ ob
liuione pctī que ex negligentia contingit
Aut ita pōt esse oblitu₃ ꝙ peccatū oīno
a memoria cecidit: tunc ex īpotentia ex/
cusat̄ a debito ⁊ sic sufficit ꝯtritio gn̄alis
de oī eo qd̄ deū offendit s₃ qn̄ īpotentia
tollit̄ sicut cū pctm̄ ad memoriā reuocat̄
tūc tenet̄ hō spāliter ꝯteri: sicut exempli
grā. Paup qui nō pōt soluere quod d₃
excusat̄ a debito. attñ tenet̄ ꝗ̄primū po/
terit. h̄. Tho. Aliter r̄ndet Alex. ⁊ meli⁹
di. Qd̄ pctm̄ pōt eē oblitū ꝗ̄tū ad actu₃
nō ꝗ̄tū ad certitudinē cōmissionis. i. ꝙ
pctōr oblit⁹ ē ꝙ pctm̄ cōmisit. tñ certus
ē ꝙ aliqd̄ pctm̄ cōmisit: Et sic reqrit̄ cō
tritio spālis. rōne eni qua penitēs cert⁹ ē
se cōmisisse aliqd̄ pctm̄ licet ignoret qd̄
pctm̄ reqrit̄ cōtritio spālis ex cōuersiōe
ipsius aīe super certitudinē talis peccati.
Pōt esse etiā oblitū ꝗ̄tū ad vtrunq₃. s.
actū ⁊ certitudinē₃ ⁊ h̄ dupl̄r. Aut ita ꝙ
act⁹ pctī dat⁹ sit obliuioni ⁊ et̄ noticia cō
missiōis: adeo ꝙ nec in illis aliquo mō
ledat̄ ꝯscia: ⁊ d̄ istis requirit̄ ꝯtritio gn̄a
lis. licet. n. de illis nō sit memoria aliqua
neq₃ remorsus aliqs. tñ q₂ pctā mortalia
non remittunt̄ sine contritione spāli vel
gn̄ali: De necessitate saltē reqrit̄ ꝯtritio
gn̄alis. Aut ita pōt eē obliuio ꝙ act⁹ pctī
⁊ noticia ꝯmissiōis euacuata ē a memo
ria tñ

ria.tñ penitens ex consideratione ppzie fragilitatis z pronitatis credidit se cōmisisse pctā aliqua que tradidit obliuiōi: z q̄tū ad hoc h3 rem orsū ɔſcie: z de istis pctis taliter obliq̄ regrit quodāmodo cōtritio spālis.s.quatenus h3 ɔſciam se illa cōmisisse.vñ nō incōgrue posset diuidi ɔtritio per singularē z spālē z gn̄alē.Ita q̄ singularis ɔtritio rñderet pctō singulariter cōsiderato. Spālis pctīs indisti cte cōsideratis: vtpote obliq̄ super quib⁹ certitudine quadā adueniēte ē remorsus ɔſcie. Gn̄alis de oībus quib⁹ fuit deus offensus. Ad š si obijciaf q̄ cōtritio d3 ppetrationi pctī rñdere: ita q̄ sic singularr ɔmittit pctū.ita tenetur singulariter penitens de illo cōteri. Dicēdū q̄ penitēs semp tenef ad singularē cōtritionē de oībus mortalib⁹ sed non ad semp. Sicut enī preceptū affirmatiuū obligat semp sz nō ad semp: sic h̄ interius semp obligat sed nō ad semp. Nā quēadmodū p̄ ceptū de honore exhibendo parentibus lz semp obliget: si tñ nūq̄ exhibeat. qa s.nūq̄ se offert oportunitas nō induit trāsgressionē: sic est in ɔposito. Et lz penitēs semp teneat ad spālē contritionez de peccatis obliq̄ quocūq̄ mō cadāt sub obliuione tñ si nūq̄ penitēs conteratur singulariter: nihilomin⁹ remittunt ei p speciale vel generalē contritionē: vtpote si nunq̄ se offert oportunitas.qz.s.nūq̄ reducunt ad memoriā. Et sic patet qualiter requirit contritio de oblitis. De dolore aūt obliuionis.ait Alex.q̄ dolor ō obliuione peti necessario est annex⁹ dolor de ipso peccato. Et iō necessarius est dolor de obliuiōe qui sufficit ad deletionē peccati. Rōne doloris de peccato necessario annexi.z sic p3 pars secunda.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua ponitur modus contritionis in diffinitione ipsius.

Ertio declaraf vltima pars diffinitionis contritionis vbi tangit modus eius qñ dr voluntarie assumptus cū proposito ɔfitendi z satisfaciendi. ¶ Primo dr voluntarie assumptus ad cuius noticiam aduertendū est q̄ dolor contritionis d3 esse voluntarie assumpt⁹ triplici rōne.s3 Tho.vbi.š.ar. i.q.i.z Alex vbi.š. Primo ad ostendendū q̄ ad perfectionē virtut̄ requirit electio: vñ Aristo.ij.Ethi.ait. Virtus ē habitus electiuus ſm rectā rōnē. ergo zc. Secūdo ad oñdendū q̄ sicut peccatū fuit voluntariū: ita dolor contritiōis necessario d3 esse voluntarius: iō dr dolor voluntarie assumpt⁹. Tertio vt oñdatur q̄ nō oīs dolor est voluntarius vñ nec meritorius ergo zc. Ad ſi ɔ̄ arguat sic. Ad daf nō assumif: s3 contritio p pctīs nobis daf a deo.iuxta illō Heb.xj. Agētibus pniam dedit deus: ergo nō assumitur.ergo vr q̄ deberet dici dolor datus z non assumptus.R.ſm Ric.vbi.š. ar.i.q.i.in rñsione secūdi ar. Ad z ſi cōtritio sit a solo deo q̄tū ad formā qua informaf.s.gratiā: tñ q̄tū ad essentiā act⁹ nō tñ est a deo: s3 ēt a li.arbi.z sic patet particula huius diffinitionis q̄ tangit cōtritionis modū: vt videlicet sit dolor voluntarie assumptus. ¶ Secūdo qñ dr cū proposito confitendi z satisfaciendi. Sciendū q̄ predicta diffinitio daf ō cōtritione nō vt est act⁹ virtutis tñ: sed vt est pars sacri pnie ad quod regrit simul cū contritione confessio z satisfactio: Et ideo vere contritioni semper est annexū ɔpositū confitendi z satisfaciendi: sine quo proposito nō est contritio. Et iō bñ dicitur cū proposito confitendi z satisfaciendi. Sed forte arguet in cōtrariū sic Potest contingere casus q̄ cōficeat q̄s nō cōtrit⁹. postea vō ɔterit z tūc nō h3 necesse vt de illud ɔfiteri: pōt igit aliqua ɔtritio esse sine proposito cōfitendi. Ad hoc.R.ſm Alex.vbi.š. Ad contritio naturaliter precedit cōfessionez: s3 q̄ aliqñ contritio cōfessionē sequat hoc est p accidens ex defectu pnie. Et iō pōt intelligi sic. Cū proposito ɔfitēdi si necesse fuerit.s.si nō precessit confessio: vel sic. Si i contritis post confessionē est cōtritio cū proposito confitendi si qd memorie acciderit q̄ non fuerit confessus. ¶ Sed

r

ad maioré declaratõez dictoꝝ in vltima particula huius diffinitiõis querit. Utꝝ sola cõtritio ante confessioné tollat pctm̃ ⁊ ponat in statu grẽ. Ad qd̃. ꝫ. Ray. i ti. de pe. §. xix. q icipit qualiter aũt Di. Qd̃ sola cordis contritione pctm̃ dimittitur cuilibꝫ adulto dũ conterit ⁊ proponit ab alijs abstinere: ⁊ illud est confiteri ⁊ satisfacere ſm iudiciũ ecclesie. Probatur hoc de pe. di. i. in. c. magna vbi Aug. ait: Magna ẽ dei pietas vt ad solã ꝓmissio/ né peccata dimiserit: nondũ ꝓnũciat ore ⁊ tũ de⁹ quitiam audit in corde dimittit. Hec ille. Cui⁹ etiam veritas patꝫ per ex/ emplũ Lazari quez primo suscitauit do/ min⁹ ꝙ̄ a discipulis solueret. Jo. xi. Et per. x. leprosos qui in via anteꝙ̄ venirẽt ad sacerdotes mũdati sunt. Luc. xvij. Et ideo psal. xxxi. Dixi aũt cõfitebor aduer sum me ⁊c. Dixi. i. firmiter in animo ꝓ/ posui. Hoc idem Hosti. etiam ait: ꝙ li/ cet in contritione dimittat peccatũ quã/ do fit cũ proposito confitendi ⁊ satisfaciẽ di: sed tamen postea tempore debito nõ sequit confessio ⁊ satisfactio: peccatũ qui dez dimissũ nõ redit: sed mortaliter pec cat is qui omittit. Et sic itelligit predictũ c. magna. Ex qb⁹ oib⁹ ꝯcludit ꝙ ⁊ si qs quandoꝗ in articulo aliquo necessitatis possit saluari sola cõtritione sine actuali confessione: nũꝙ̄ tamen sine proposito implicito vel explicito confessionis. Si ergo quis conterit sine proposito confitẽ di contritio nulla est. Si autem cũ ꝓposi to ⁊ non in actu existẽte possibilitate ⁊ fa cultate pctã sũt ei dimissa: sed nouũ pec/ catuꝫ mortale cõmittit propter transgres sioné precepti: ꝙ si facultas confessionis desit ipsa sola contritione saluat. Patent ista per exemplũ. Legitur enim in cro/ nicis minoꝝ ꝙ cũ qdã fr̃ Bartholome⁹ eiusdem ordinis egregius predicator se/ mel contra peccatũ quoddam quod mu lier quedã commisit feruenter ꝓdicaret: illa verbi spiculo ex arcu tante virtutis ⁊ efficacie ꝑcussa tanto dolore compungit ꝙ subito spiritũ exalauit: tũc populo ex hoc tumultuante. Frater Bartholomẽ⁹ silentiũ imperauit ⁊ iniũxit omnibus vt orarent ꝙ deus super hoc suum bñplaci tũ reuelaret. Tũc ipso ⁊ alijs orãtib⁹: illa mulier a mortuis resurrexit: ⁊ dixit ꝙ ad diuinũ iudiciũ euocata ꝓpter ꝯpũctioné fuerat a pena eterna liberata. Sed vt di/ ctũ ꝯfitcret peccatũ fuerat a mortuis re uocata: ⁊ dixit inter alia ꝙ eadem hora qua obierat. lx. milia in diuersis mundi partibus tunc decesserunt: de quib⁹ tres tantum in purgatoriũ intrauerũt ceteris in inferno sepultis: ⁊ excepto vno fratre minore qui per purgatoriũ transiẽs sine dolore acceptis duabus animabus per/ sonarum q̃ sibi confesse fuerant inde cũ eis paradisũ ascendit ad quem nos pdu cat q sine fine viuit. Amen.

Feria quarta de diuersitate attritionis ⁊ contritionis. Sermo. liiij.

Escitis quid peta tis. Scribunt hec ver ba Math. xx. Circa occurrens euãgeliũ fratres charissimi ad/ uertendũ ꝫ Nico. de lira in expositione eiusdẽ. Qd̃ iudei exi/ stimabant xp̄ꝫ per prophetas promissuz regnaturꝝ temporaliter in hierusalẽ quia scripturas de regno xp̄i carnaliter intelli gebant. Et ideo regnũ ablatũ eis crede/ bant sibi restitui per xp̄ꝫ: propter ꝙ apo stoli dicebant xp̄o Actuum primo. Do/ mine si in tempore hoc restitues regnũ israel? Et hoc modo Jacob⁹ ⁊ Joannes filij zebedei ⁊ eoꝝ mater audientes xp̄ꝫ post mortem. tertia die resurrecturũ cre diderũt ip̄m immediate post resurrectio nem regnaturum temporaliter in hieru salem. Et ideo cupientes ei esse collatera les pre ceteris: quia erant eius cognati ⁊ germani informauerũt matrem suaꝫ de petitiõe sequẽti. Et hoc ẽ ꝙ dr̃ hic. Tũc scilicet audita resurrectione xp̄i futura: vt patet ex precedentibus in euangelio vbi dicitur. quia tertia die resurget. Ac/ cessit ad eũ. id est xp̄m mater filioꝝ ze/ bedei

bedei cũ filijs suis scilicet conscijs de petitione matris adorano ⁊ petens aliquid ab eo. Non petijt pmo in speciali vt cõcessione facta in generali minus postea posset sibi denegari in speciali. Qui dicit ei quid vis? Non petit vt inscius: sed vt petitio sua postea cõuenienti⁹ ostendatur irrationabilis: que ait illi. Dic vt sedeant hi duo filij mei. ⁊c. Qd̃ rogabat credens regnũ suum eẽ temporale vt dictũ est. Respõdẽs igit Jesus dixit v̾ba pposita. Nescitis quid petatis scilicet petentes tẽporalia. quasi diceret petite eterna: querite superna ⁊ immortalia que acquiruntur per penitentiam ⁊ cõtritionẽ peccatorũ. De qua postq̃ȝ in superiori s̾mone dictũ est de ei⁹ diffinitione dimittens eius obligationẽ ad illud sermonarium. de cõmendatione virtutũ ⁊ reprobatione vitiorum pretermittẽs etiã eius quantitatẽ De qua satis dictũ est supra d̾ pnĩa in generali. In presenti sermone eius scilicet contritionis ⁊ attritionis diuersitatem annotabimus ad cuius rei euidentiam tria sunt presupponenda: Deinde terminandum est propositũ. Primo presupponendũ est q̃ attritio precedit contritionem. Secũdo q̃ facienti quod in se est attritio fit contritio. Tertio determinandũ est propositum scilicet que differẽtia est inter attritionem ⁊ contritionem.

¶ Pars prima hui⁹ sermonis in qua ostendit quomõ attritio p̃cedit cõtritionē.

Primo igit in isto s̾mone declarat q̃ attritio p̃cedit cõtritionē.

¶ Prĩa cõclusio sic declarat s̾ȝ Alex. vbi. s. Qd̃ diua sapiã cõuenienter ordinat illa q̃ opãt ad iustificationẽ peccatoris. Et ideo ex p̃te nr̃a q̃dã p̃patio p̃cedit iustificationem. Quedam ex parte dei. ⁊ hoc insinuat zach. i. Conuertimini ad me ⁊ ego cõuertar ad vos. Sicut. n. i iustificatione requiritur ex parte dei iustificantis gr̃a gratũ faciẽs ⁊ ex p̃te nr̃a dolor cõtritiõis. Sic̾ i p̃patione regrit ex p̃te dei gr̃a grat̃ data: ⁊ ex p̃te nr̃a dolor attritiõis: vn̄ ad cõsũmatã iustificationẽ que fit solũmõ a culpa ⁊ a pena r egrit triplex dolor. s. Anteced̃s iustificationẽ. Et coexistẽs. Et subsequẽs. p̄mus ẽ dolor attritiõis. secũd⁹ ẽ dolor cõtritiõis sacr̃alis. terti⁹ ẽ dolor satisfactori⁹. Hac ergo declaratiõe p̄missa q̃ attritio p̃cedat ipsam cõtritionẽ sic dispõ hituȝ ⁊ preparatio ipsa actualẽ iustificatiõeȝ. pbat tripl̃r. Prĩo p̃ locũ ab auc̃te Greg. sic di. Alij p̃ timorẽ plangunt. Alij p̃ amorẽ lamentis se afficiũt: tũc sic. Cũ ex amore lamẽtis qs se afficit cõtritio ẽ: cũ p̃ timoreȝ plangit attritio. Sȝ vt habet ab Aug. in pgressu ad iustificationẽ timor introducit amorẽ sicut seta filũ: ⁊ ex cõsequẽti plãctus timoris introducit lamẽtũ amoris. ergo attritio introducit cõtritionẽ. ergo p̃cedit. Scd̃o pbat sic: Timor est q̃si termin⁹ a q̃: amor q̃si termin⁹ ad quẽ: sȝ termin⁹ a q̃ ẽ mot⁹ necessario p̃cedens terminũ ad quẽ. Cũ igit dolor relatus ad timorẽ sit attritio: ad amorẽ v̾o cõtritio: necessario attritio p̃cedit cõtritionẽ. Tertio pbat sic: Attritio dicit doloreȝ sine tristicia qui debet ad contritionẽ terminari: si ergo pri⁹ est motus q̃ȝ termin⁹: ergo prius est attritio q̃ȝ contritio: q2 si mot⁹ ad motũ terminat ⁊ ordinat pri⁹ est illo ad quẽ terminatur. Qd̃ si contradicatur sic Paulus fuit conuersus siue iustificatus subito sine aliq̃ p̃cedẽti p̃patiõe siue sui siue alteri⁹ doloris: vt pȝ Act. ix. ergo ⁊c. Ad hoc dicit Alex. q̃ si in Paulo nõ p̃cessit attritio qd̃ tñ sibi ñ cõstat ait ip̃e: sȝ poti⁹ sibi videt oppositũ: q̃ nõ fuit s̾ȝ legẽ cõem: sed poti⁹ fuit op⁹ p̃uilegiatum: qd̃ q̃dẽ op⁹ nõ p̃iudicat legi cõi: sic̃ nec lex cõis preiudicat priuilegio speciali: q̃ de⁹ aliq̃n forsasse aliquẽ iustificat sine oĩ p̃paratione. Iteȝ si dicat opa dei sunt ad declarationẽ sue magnificẽtie: sȝ illa in q̃bus nulla est dispositio p̃cedẽs manifestius ⁊ magis illã declarãt: ⁊ ita videt q̃ opa mirabilia: vtpote creatiõis ⁊ etiã recreationis deberent eẽ sine aliq̃ creatura disponente. Ad hoc. R. q̃ diuina magnificentia attendit in ptãte q̃ oĩa cõdidit ⁊ sapientia q̃ oĩa regit: ⁊ in bonitate q̃ ordinat in finem. Quamuis igitur si forte in

stificaret impiū nulla pcedēte pparatione r ex pte ipsi⁹ impij. videret sua magnificentia q̄tū ad ei⁹ potentiā magis declarari q̄ aliq̄ pcedente: nō tñ in tm̄ declararet q̄tū ad ei⁹ sapiam r bonitatē. Nā magis ↄueniens est impio q̄ sicut prius recessit a dn̄o p peccati delectationē: iux illud Ezech. xvi. Denudauit fornicationes suas r discoopuit ignominiam suā r recessit aīa ab ea. sic attritione pparet se ad accessū ad dn̄m. q̄ q̄ in nullo se prepararet: vnde mod⁹ iste magis diuinā declarat magnificentiā q̄tum ad diuinā sapiam r bonitatē. Preterea si queratur q̄re nō iustificat nos sine nobis: sic creat nos sine nobis. R. q̄ duplex rō potest assigna. Una rō pōt sumi ex parte liberi arbitrij: cuius libertati piudicaret si existenti in placentia peccati daret gr̄a iustificans. Alia rō sumit ex pte diuine iustitie: cui congruit q̄ sicut peccator pri⁹ recessit a dn̄o male delectando q̄ dn̄s ab eo recederet grām ñ ↄtinnādo: si ↄgruit q̄ pri⁹ cōuertat ipe peccator q̄dāmō ad deū dolēdo q̄ de⁹ ad eū grāz ↄferēdo. Nec ē sil'e decreatione q̄ ē nulla pexñtemā: infusio aūt grē est in pexñte li. arbitrio. et sic pz q̄ añ ↄtritionē pcedit attritio. Ex his sequit vnū correlariū vbi. s. q̄ attritio nō pōt stare cū ↄtritione: qd declarat sic: Fides iformis necessario est annexa attritioni: fides formata ↄtritiōi vñ ad attritionē seqt fides informis: ad ↄtritionē fides formata. sed si ↄsequētia non possunt simul stare: ergo nec antecedentia. Et sic patet prima conclusio.

¶ Pars secunda huius sermonis in q̄ declaratur quomodo facienti q̄nī in se est attritio fit contritio.

Secūdo declarat in isto sermōe q̄ facienti qd in se est attritio fit contritio fm Ri. de mediauilla in. iiij. sniaz di. xvij. ar. i. q. iij. sic Attritio est actus pnie elicit⁹ a pnia informi: q̄ postea caritate format illo actu adhuc durante: r sic fit cōtritio. Nota tñ q̄ q̄nis attritionē sit possibile fieri contritionem non tñ est necessariū. possibile enim ē q̄ attritio facientis qd in se ē pri⁹ ordine nāe desinat eē q̄ de⁹ tali grām infundat: sed facienti qd in se est nec hoc desinēti: sed ipso continuanti necessariū ē aliq̄ mō a deo dari grāz gratū faciētē nō necessitate causationis nec necessitate mutabilitatis absolute: sed necessitate immutabilitat. Ex psuppositiōe ordinationis sue q̄ immutat r liberal'r ordinauit se daturū gratiam oī qd in se ē faciēti. vñ. ij. Thi. ij. Deus seipm negare non pōt. Ex quo dicto arguit sic. Si reuertētē ex toto corde ad se de⁹ nō recipet ad grām negaret se misericordē eē: in q̄ includeret negatio sui: ergo oēm attritionē faciētis qd in se ē de⁹ de necessitate facit ↄtritionē eā formādo per grām. Qd si ↄ dicat fm Ansel. in li. cur de⁹ hō. xix. c. De⁹ nulli gc̄q̄ dz: sed si facientis qd in se ē de⁹ de necessitate faceret attritionē ↄtritionē: tali deberet grāz deus: ergo attritiōez faciēt qd in se est ñ ē necessariū fieri ↄtritiōez. Ad hoc rñdit Ri. q̄ aliquē eē alicui debitorē pt eē triplici de cā. Aut q2 aliqd sibi ↄmissū ē sicut tenet debitor. Aut q2 deliqt ↄ aliū sic tenet q aliū iniuste vulnerauit. Aut quia aliqd alij pmisit. Pmo mō nulli d̄bitor est: nec ēt secūdo mō. sed tertio mō sic: q2 pmisit ex mera liberalitate sua se daturū grām pnie faciētib⁹ qd in se ē. vñ manasses in sua ofone scdi Paral. vltimo ait. Tu dn̄e fm bonitatē tuā pmisisti penitentiā remissiōis pctōrū. r glo. sup illō ps. Quia rectū ē vbū dn̄i ait: q̄ ex promisso nō ex cōmisso de⁹ est nobis debitor. r sic patet secunda conclusio.

¶ Pars tertia in qua ponit differentia inter attritionem r contritionem.

Tertio in isto sermōe apte declarat ex pdictis q̄ differētia ē inter attritiōz r ↄtritionē. Nā fz doc. triplex differentia designat. ¶ Pria est q̄ attritio est dolor solū de magnis pctīs Dicit enim aneri cū in magnas ptes diminuit. vt. s. dictū ē. in qb⁹. s. ptib⁹ remanet qd de toto. Nam vt ita dicam remanet sapor adhuc totius. ita in attritione peccatorū remanet sapor eorū. q2 de par

uis culpis

uis cxpis lz mortalib⁹ attrit⁹ sepe ñ curat puta ð pð derabilib⁹ falsiſ ð rez vēditõe rõne festorum ꝛ cõsilibus. Cõtritio vo est dolor oium pctõꝝ ſm debitã mēsu-rã: hoc est vt de grauiorib⁹ grauior ꝛ de leuiorib⁹ leuior dolor habeat. Cor vo cõ-tritũ est velut mons: imo môticul⁹ pul-uerꝫ latez .i. pctõꝝ in mortario conscien-tie pulueriſatoꝝ qð totum attriti cordis 9riũ factũ: q: oib⁹ pceptis honestis obe-diit: ꝛ odorē dño suauitatꝫ obtulit ps. te-stante qui ait. Sacrificiũ deo spũs cõtri bulatus. ❡ Secũda differẽtia est q: ti-mor seruilis est pncipiũ attritiõis: timor initialis est pncipiũ ꝯtritionis. ꝛ iõ attri tio, puenit ex timore: cõtritio vo ex amo re. Et ideo qui solũ dolet, ppter timorē ñ potest habere peccati remissionē. Patꝫ hoc per exẽplũ. Quidã eni iuuenis cano nic⁹ vt narrat cesari⁹: parisi⁹ incõtinēter ꝛ delicate viuens: ꝛ multis implicat⁹ pec catis grauiter infirmat⁹ cõfessionē fecit: peccata defleuit: emēdatõ ez, pmisit ꝛ sic obiit: post aũt paucos dies cuidã suo fa miliari apparēs subiūrit: lz cõfessus fue rim ꝛ cõicauerim ꝛ pniam, pmiſerim: tñ q: h feci ex timore: ꝛ vnuz omisi sine q̃ cetera nihil, psũt dãnatus sũz. Cui ille: qd est illud? Aũt ille: Cõtritio vera q̃ est vt hõ cõterat de oib⁹ peccatis simul cũ, pposito abstinendi in postez. ꝛ hoc ex amore magis q̃ȝ ex timore qð ego non feci: lz eni, pmiserim ꝯtinentiam: tamē q: hoc erat, ppter timorē mortis ꝛ pene venture: ꝛ mihi dicebat ꝯscia q̃ si ꝯuale scerē nõ cõtinerē: ꝛ ad hoc cor meũ ma gis declinabat q̃ȝ ad nõ peccãdũ. iõ fir-mũ, ppositũ ñ habui nec pfectã ꝯtritio-nē: ꝛ ex ꝯñti iuste eterni supplicijs dãna tus sũ. Ex q̃ appet q̧ q̇ nõ dolet de oib⁹ pctis cũ, pposito cauēdi ex amor̄ magis q̃ȝ ex timore nõ pt iustificari nec sanari. ❡ Scda dña ē q̧ attritio ē a gr̃a gratis data. ꝯtritio āt a gr̃a gratũ faciēte. Ex q̃ sic arguit. Gr̃a gratũ faciēs opponit pctõ gr̃a grat̃ data nõ: q: ꝯpatit secũ pcm. er g ostmplr dicũt iste gr̃e: ergo ꝛ eoꝝ pn-cipiata .s. attritio ꝛ ꝯtritio. Nã attritio est

dolor de peccatis q̃ elicit a volũtate. Cõ-tritio aũt dolor pcti q̧ nõ hꝫ nisi p gr̃az: Sꝫ diceret aliqs. ꝛ qd ergo mihi ð ꝯtri tiõe? Cui dicēdũ ē vt insīũ i se ēe ppa-ret p attritionē: ꝛ tūc p dinaz gr̃az hēbit ꝯtritionē: vñ dñs Apoc. iij. ipsi ꝯscie ait. Ego sto ad hostiũ ꝛ pulsõ: si qs audierit vocē meã ꝛ apperuit iãuã introibo ad illũ ꝛ cenabo cũ illo: ꝛ ille mecũ sicut figura tũ ē. iiij. R. iiij. vbi dr̃ q̧ filij vidue offere bāt vasa: ꝛ ipsa infundebat oleũ. Sic igit pctõr offerat cor deo attritũ ꝛ ipse infun-det oleũ sue mi̾e ꝛ fiet ꝯtrito ꝛ pctõꝝ re missio. ❡ Sed ad pdictorũ maiorē no-ticiã ponunt hic due conclusiõe s. Pri-ma est q̧ de singulis peccatis mortalib⁹ debet esse contritio singularis: eo q̧ nõ sufficit vna cõis contritio de omnibus. vñ nota. ſm Tho. vbi .s. ar. ij. q. vi. q̧ cõ tritio potest cõsiderari q̃ȝtum ad duo. s. q̃ȝtũ ad ei⁹ principiũ. ꝛ q̃ȝtum ad ei⁹ ter minũ. Primo .s. q̃ȝtũ ad ei⁹ pncipiũ .i. q̃ȝtũ ad cognitiones peccatõꝝ q̃ est pnci-piũ ꝛ sic de singulis peccatis q̃ qs cogitat ꝛ in memoria habet oportꝫ q̧ sit contri tio: q̧ probo duplici ratione sic. Primo ratione confessionis. sicut requirit cõfes sio sic ꝛ ꝯtritio: sed impossibile est ꝯfiteri plura simul: ergo impossibile est ꝯteri ð oi bus simul. Scdo rõne curatiõis sic. di uersoꝝ membroꝝ diuerse sũt medicine q: nõ sanat oculũ qð sanat calcaneũ dī. Hiero. Si igit cõtritio est medicina sin gularis ꝯtra vnũ tñ pctm̃ mortale: non sufficit vna cõis contritio de oib⁹. Ex q̃ patet q̧ penitens de oib⁹ pctis de quib⁹ recordat ꝛ singulariter cogitat sigillatim habet conteri. De reliqs aũt sufficit con tritio generalis: ꝛ cõis. ꝛ sic habet intelli gi illud ps. Per singulas noctes laua-bo lectũ meũ .i. per singula pctã: ꝛ lachꝛi mis meis stratũ meũ rigabo. Secũdo contritio põt considerari q̃ȝtũ ad ei⁹ ter minũ q̃ est gratia dei. s. qñ ille dolor con tritionis est dei gratia informat⁹: ꝛ tunc sufficit q̧ sit vna cõis contritio de oib⁹ peccatis eo q̧ ille motus agit in virtute oium dispositionũ, pcedentiũ ꝛ in instãti

omnium peccatorum operatur delecta-
tioné nec ꝗtū ad hoc magis dꝫ esse cō
tritio de vno ꝗ de alio: qꝛ quicqd agit si-
mul in multa: ita ꝙ non singula: nō agit
i quoddā plus ⁊ i quoddā min⁹. ¶ Se
cūda cōclusio est ꝙ ſm qd maior eē de
bet contritio de vno peccato ꝗ de alio
ſm qd dico: qꝛ vt ex precedentib⁹ pꝫ res
pectu gratie informantis mor⁹ ꝯtritiōis
fit in instanti ⁊ oium peccatoꝝ simul de
letionem operat. Sed inꝗtū ipsa cōtri-
tio dicit dolorē ipsius rōnalis pensantis
peccata super qbus conterit penitens: qꝛ
estimatio hmōi est in tpe: maior dꝫ esse
contritio de maiori pctō: cū eni duplex
sit dolor. s. spūalis ⁊ sensibilis nō dꝫ esse
vterqꝫ dolor de oibus pctis mortalibus
Primo ergo ondo ꝙ dolor spūalis siue
mentalis q est displicentia de pctō com
misso: maior dꝫ esse de maiori pctō: qḋ
ꝓbo tribus rōnibus. Primo rōne offē
sionis sic: Ubi est maior rō dolendi ibi
dꝫ esse maior dolor: sed de vno peccato
mortali est maior rō dolendi ꝗ de alio
qḋ pꝫ: qꝛ vbi ē maior offēsa dei ibi ē ma
ior rō dolendi: ⁊ per ꝯñs dꝫ esse maior
dolor: sed in vno peccato mortali est ma
ior offensa dei qꝛ ex magis iordinato af
fectu ⁊ actu deus offendit magis: ergo
de vno peccato mortali dꝫ eē dolor ma-
ior ꝗ de alio. Scḋo hoc idē ꝓbo rōne
vitationis sic: Debet hō conteri de hoc
ꝙ debuit vitare: sꝫ hō debuit vitare ma
gis vnū peccatū qḋ grauius est ꝗ alte-
rū si necessitas alterū faciendi incūberet
ergo similiter homo dꝫ de grauiori pec
cato magis dolere ꝗ de leuiori. Tertio
rōne adequationis vel cōmēsurationis
sic. Contritione adequant vel cōmensu
rāt plage aut pene ipsis pctis: sꝫ ſm illḋ
Deut. xxv. Scḋm mensurā pcti dꝫ esse
plagaꝝ modus: ergo si sic contritio erit
maior de vno pctō ꝗ de alio. Secūdo
etiā dico ꝙ dolor sensibilis dꝫ eē maior
rōne maioris culpe seu offense: sꝫ qḋ ꝓ
pctō ex electione: assumit maior sensibi
lis ꝓ pena maioris pcti: ⁊ de hoc duplici
dolore. s. spūali ⁊ sensibili dr. Apo. xviij.

c. Quantū glorificauit se ⁊ in delitijs fu
it tantū date ei tormētū ⁊ luctū vbi prio
tangit culpa. s. superbia q̄ est cā auersio-
nis a deo: scḋo tangit culpa. s. ꝯcupiscen
tie q̄ est deordinata ꝯuersione ad aliqḋ
delectabile vbi etiā in delitijs fuit. Nā de
delectatione nō est dolendū rōe delecta
tionis: sed rōne qua est culpabilis. Est
aūt culpabilis delectatio rōne auersiōis
a deo. hinc est qḋ ait. Alex. ꝙ maioritas
ꝯtritionis dꝫ esse ſm maioritatē auersio
nis ⁊ nō ꝯuersionis: cui⁹ rō est: quia si
posset esse in pctō auersio sine ꝯuersiōe
adhuc deberet ei carentia visionis ⁊ dā-
natio ignis. In quibusdā eni maiorib⁹
peccatis est magis de auersione ⁊ min⁹
de delectatione qꝛ q̄si nulla: videlicet in
homicidio: inuidia: accidia: tristitia: ⁊
hmōi: qꝛ tales talia pctā ꝑpetrantes ar-
debūt acerbi⁹ ꝗ fornicatores ⁊ adulteri
Non est ergo maioritas ignis pene ſm
maioritatē ꝯuersionis semꝑ: sꝫ in codē
gñe pcti vt in simplici fornicatiōe erit ali
cui magis ⁊ min⁹ acerbi⁹ ſm ꝗtitatē de
lectationis: nō ꝑꝑ delectationē: sed pon⁹
qꝛ ē maior auersio in maiori delectatiōe
qꝛ q magis delectat min⁹ cōformat vo
luntati diuine q̄ precipit oppositū imo ma
gis deformat qḋ proprie est auersio ꝙ si
ꝯtradicat. s. ꝙ non dꝫ eē maior dolor de
vno pctō ꝗ de alio: qꝛ Hiero. cōmen-
dat Paulā de hoc ꝙ minima pctā sicut
magna plangebat. ergo ⁊c. Ad hoc dicē
dū est ꝙ Hiero. non laudat eā de hoc
ꝙ de oibus peccatis doleret equaliter: sꝫ
qꝛ de paruis pctis tātū dolebat ac si eēnt
magna ꝑ ꝯparationē ad alios q de pec-
catis mortalib⁹ doluissent. Itē si dicat ḋ
pctō dꝫ esse dolor ſm ꝙ auertit a deo: vt
dictū est. s. sꝫ oia pctā mortalia ꝯueniūt
in auersione a deo: qꝛ oia tollunt grām
qua aia cōiungit deo: ergo de oib⁹ pctis
mortalib⁹ dꝫ eē equalis dolor. Dicendū
est ꝙ ꝗuis qḋlibet pctm̄ mortale a deo
auertat ⁊ tollat grām: tn̄ quoddā plus
elongat a deo ꝗ aliud: ⁊ iō de vno ma-
gis est dolendū ꝗ de alio: inꝗtū vnū
habet maiorem dissonantiā ex sua inor-
dinatiōe

dinatione ad ordinē diuine bonitat͛. hec conclusio est Alexā. de al. vbi. s. τ Tho. vbi. s. ar. iij. q. iij. Cōuertimini ergo peccatores de omnib⁹ pctis vestris: vt remissionē a deo accipe mereamini i hoc mundo per gratiam: τ in alio per gloriam. Amen.

¶ Feria. v. post secundā dn̄icam in quadragesima de contritionis cōgruitate. Sermo. lv.

S

I quis ex mortuis ierit ad eos pniam agent. Luce. xvi. In isto sacro euāgelio frēs charissimi: ponit pabola siue facti euidentia ꝑm aliquos diuitis epulāq̄ q mortu⁹ est τ sepult⁹ in inferno. s. damnatorū τ pauperis Laçari τ mēdici qui portatus est ab āgelis in sinu Abrahe. s. ad limbū sanctoꝝ patrū vbi descēdebāt iusti morientes anq̄ȝ impedimētū gn̄alis glie p passionē xpi esset amotū. Eleuans aūt oculos diues vidit Abraham a longe τ Laçarū in sinu eius τ ipse clamans ait. P͛r Abrahā miserere mei τc. Filii recordare: q2 recepisti bona in vita tua: τ Laçarus similiter mala. Nō dicit̄ est ad augmentū sue pene: q2 maximuȝ infortunij gen⁹ est meminisse fuisse felicē: vt dicit Boe. i. de ꝯso. Et iō sequitur Nūc aūt hic consolat͛: tu ꝟo cruciaris. τ in his oībus inter nos τ vos magnuȝ chaos firmatū est. i. magna distātia meritorū τ statuū firmata est rigore iustitie vt ipossibilis sit transit⁹ ab vno statu ad aliū: iō sequit͛: vt hi q volūt transire hinc ad nos nō possint: neq̄ȝ ide huc trāsmeare. Seq͛t postea q̄uo rogabat ipsum vt mitteret Laçarū ad fratres suos ne dāmarent͛. Cui rn̄dit: Hn̄t Moysen τ prophetas audiāt illos. At ille dixit: Nō p͛r Abrahā: sed vt dicūt verba ꝑposita. Si qs ex mortuis ierit ad eos pniam agent ait aūt illi. Si Moysen τ ꝑphas nō audiūt neq̄ȝ si qs ex mortuis resurrexerit credent: τ hoc patuit per effectum: quia Laçaro resurgenti nō crediderunt sed potius interficere eū voluerūt: vt habetur Jo. xii. Silr nec xp̄o resurgenti sed magis suaserūt falso ipsū nō resurrexisse τ corp⁹ eius furatū fuisse. Math. vl. Audiamus igit͛ Moysen τ ꝑphetas τ euāgelia: τ pniam agam⁹ τ ꝯteramur d̄ pctis nostris ne cū epulone diuite τ fratribus suis in inferno dānentur. De qua ꝯtritione in pn̄iarū eius congruitatem tractare volētes tres ꝯclusiones ānotabim⁹. Prima ꝙ possibile est aīam peccato mortuā sanari. Scd̄a est ꝙ huiōi sanatio principaliter fit per pniaȝ τ maxime per ꝯtritionē. Tertia est ꝙ hmōi sanatio congruissime fit per medicinā cōtritionis.

¶ Pars prima in qua probat͛ ꝙ possibile est aīam peccato mortuā sanari.

P Rimo igitur in isto sermōe ponit ꝙ possibile est aīam peccato mortuā sanari ꝑm Alexā. de al. vbi. s. Et hoc tripliciter. Et pmo rōne. secūdo aucte. tertio exēplo. ¶ Pmo rōe sic: Natura nihil facit frustra. in. iij. d̄ aīa τ hoc itelligit͛ de nā naturata: ergo a fortiori nā naturās nihil facit frustra que ꝑfectioꝛ ē: sȝ deus est nā naturās: ergo nihil facit frustra: tūc sic. Deus instituit baptismū τ pniam τ alia sacr͛a ad sanāduȝ morbos spūales: si ergo ista frustra fcā nō sunt: sequit͛ ꝙ possibile est aīam īfirmatā a peccato per ꝑdicta sanari. ꝙ si q̄rat͛ q̄re contingit curare morbū letalem spūalem τ nō corporalē. Nā mortu⁹ totaliter curari nō pōt. Cum igit͛ morbus spūalis necessario morteȝ inducat q est pctm̄ mortale quo necessario morit͛ aīa vr͛ ꝙ tn̄ ab eo nō possit curari. Ad hoc ꝶ. Alexā. di. ꝙ non est simile de morbo spūali τ corporali. Aīa eniȝ de sui nā est imortalis incurrit tn̄ mortē accidētalē ꝑ pctm̄ ex separatione vite illi⁹ accidētalis s. grē. sic eni aīa hȝ eē primū qd̄ ē ei nāle τ essentiale: τ esse ꝑm quod est ei accidētale. s. esse gratuitū: sic similiter habet vitam duplicē naturalem s. τ accidentalē.

Naturalē quidē amittere nō pōt. Accidētalē vō quā sortit ex vnione cū deo q est vita ipsi⁹ aie amittere pōt. Nā ipsa priuat per egritudinē spūalē Vn̄ Aug. xiij. de ciui. dei. ij. c. v. Quāuis eni aia imortalis veraciter esse perhibeat: tn̄ hȝ etiam ipsa quādā mortē suā ⁊c. vt pȝ in principio tractat⁹ de bonitate dei: hec aūt egritudo qꝛ nō dissoluit eē nāle sed solū accidentale est curabilis: qꝛ accidentis ē ad esse ⁊ abesse preter subiecti corruptionē vt ait Porphiri⁹ in pdicabilib⁹. ¶ Secūdo idē ꝓbatur aucte Aug. sic di. ocul⁹ mētis eger est q̄usqȝ p fidē sanet: sup q̄ vbo q̄rit Alex. q̄re sanatio attribuit fidei. qꝛ Greg ait. Charitas sanat. ⁊ Aug. Fides nisi adiuncta fuerit charitati non sanat. Et. ȝ. ipse ad hoc qꝫ ratio quare sanatio aie attribuit fidei est: qꝛ sicut vires aie hn̄t ordinem inter se: sic etiā act⁹ gratie. hȝ aūt vno actu gratia illuminat cognitiuā ⁊ hoc q̄ntū ad actū captiuandi intellectū in credendo rationi: habet etiā aliū actū in affectiua. s. mouere ipsā voluntatē. Vn̄ a gratia fidei est qꝫ hō nō sequit suā voluntatē. sȝ grāȝ mouētē: ⁊ hec est fides operās p dilectionē. iuxta illud apli. Fides per dilectionē opat. qd̄ habet ad Gal. v. trāsūptiue. xxviij. q. i. c. vxor. de pe. di. i. §. penul. ⁊ di. ij. c. charitas ē. c. quicūqȝ. c. firmū. ⁊. c. circūcisio. ⁊ di. iiij. c. si ex bono. Et de sacra vnctione. c. vnico. §. qꝛ vō. Nō excludit igit charitas ab actu hoc. sed qꝛ fides ē in li. arbi. s. q̄ ad illūinationē in rōne: ⁊ q̄ ad motū in voluntate: iō fidei attribuit. Nā liberꝫ arbitriū qd̄ fide mouet est facultas rōnis ⁊ volūtat: ⁊ hec fides est de q̄ dr̄ Luc. vij. Fides tua te saluā fecit: qꝛ in ipa magna fides illūinauerat rōnē ⁊ mouerat volūtatē. Probat hoc idē aucte Cipriani in epla ad frēs de pn̄ia agēda: qꝛ rephēdit eos q nolunt hmōi sanationē recipe di. iniuste sibi placentes ⁊ trāsumpte mētis alienationes demētes dei pcepta ↄtēnūt medelā vulneris negligūt: agere pn̄iam nolūt. Vn̄ admissū facin⁹ iprouidi: post facin⁹ obstinati: ne pri⁹ stabiles: nec postmodū supplices: qn̄ dbuerāt stare iacuerunt qn̄ iacere ⁊ ꝓsternere se deo debēt stare se oppināt: pacē sibi vltro nemine dante sūpserūt falsa pollicitatiōe seducti ⁊ apostaticis ac perfidis vincti errorem p veritate suscipiūt. Hec ille. ¶ Tertio eadē cōclusio probat exēplo Apoc. vltio di. Nihil coingnatū introibit in illā. Si igit multi in illā gl̄iam introierūt q plurimis pctis irretiti fuerūt. vt pȝ de Paulo Petro Mattheo ⁊ cōplurimis alijs. seqtur qꝫ ab infirmitate pctī prius sanati sunt. Exēplū hr̄ spāle de Magdalena que vt tenet ecclia in celis est glorificata ⁊ vn̄ hoc nisi qꝛ seipsam infirmā cognoscēs ad medicinā cucurrit. Nā vt dicitur Luc. vij. Vt cognouit qꝫ Jesus accubuit in domū pharisei. attulit alabastrum vnguenti qꝫ in pixide marmorea p ↄstātiā sue mentis fecerat ⁊ cōseruauerat: ⁊ stās retro p verecundia suorū peccatoꝝ secus pedes Jesu ꝓpter cōfidentiā cuȝ lachrimis cepit rigare pedes ei⁹ p nimia s. contritione. ⁊ capillis tergebat ꝓ satisfactione: ⁊ osculabat pedes ei⁹ per confessionē. Et ideo nō solūmodo apd̄ phariseū meruit excusari ⁊ laudari: sȝ etiā ab oībus peccatis meruit mundari ⁊ purificari. Quapropter ait dn̄s. Remittunt ei peccata multa qm̄ dilexit multū: ⁊ deinceps dixit. Remittunt tibi peccata tua Nec sine cā bis ei peccata dimisit: vt in prima dimissione remissionē culpe: in secunda per virtutem cōtritionis remissionē pene ondderet. vnde subiunxit: Vade in pace. ⁊ sic patet prima ↄclusio.

¶ Pars secūda vbi declarat qꝫ huiusmodi sanatio principaliter fit per pn̄iam ⁊ maxime contritionem.

Ecundo in isto sermone declarat qꝫ hmōi sanatio principalr̄ fit per pn̄iam ⁊ maxime contritionē. Que cōclusio fundat super dictuȝ aimonis super illud Col. iij. Qui renouatur in agnitionē. ⁊c. Distinguit eni ipe triplicē renouationē. s. per baptismū: penitentiā ⁊ virtutes. Dimittēdo ergo illaȝ.

q̄ fit per

q̄ fit per baptiſmū ⁊ alias duas ſequētes
declarando Aduertēdū ꝙ duplex ē ſa/
natio mentis. Una a pctō: alia ab infir/
mitate peccati q̄ eſt ſequela culpe: hanc
duplicē ſanitatē diſtinguit Aug.xiiij.li.
de ciui.dei.vbi.d.Aliud eſt telū infixum
demere.Aliud vō qđ in eo factū eſt vul
nus ſanare.Hec ibi Prima ſanatio eſt
cauſā languoris remouere qđ fit ꝑ indul/
gentiā pctōꝝ.Scđa eſt ipm̄ languorē
tollere. Que duplex ſanatio etiā tāgit in
pſal.ibi. Qui ꝓpiciat oībus iniqtatibus
tuis ecce ſanatio ab iniqtate q̄ eſt idem
qđ culpa.vñ.glo.ꝓpiciat.o.i. tuis ea ſre
mouēdo.ſ.ꝑ gratiā ſequit.Qui ſanat oēſ
infirmitates tuas.ecce ſanatio ab infir/
mitate.glo.q pꝰ remiſſionē etiā ſanat oēſ
infirmitates tuas vel langores tuos.i.ſe
quelas pctī.¶ Ad maiorē horū declara
tionē aduertendū eſt ſcḋm Alex.de ales.
Qđ duplex ē infirmitas ī quā cadit hō
ꝑ culpā ſuā: qa pmo efficit debitor pe/
ne: ⁊ hec ē quedā infirmitas: vñ ſup illō
pſal. Miſerere mei dn̄e: qm̄ infirmus
ſū.glo. Reatu infirmat aīa a quo reatu
ſana me dn̄e: ⁊ ab iſta īfirmitate fit ſana
tio per cōtritionē: qꝛ per contritionē rea
tus pene eterne cōmutat in obligationē
pene temporalis a qua poſtea ſanat con
feſſio ⁊ ſatiſfactio: vñ Grego.ait. Contri
tio pungit apoſtema: confeſſio aperit: ſa
tiſfactio cataplaſma apponit.¶ Super
quo vbo mouet Alexan. vnū paruū du
biū.Si contritio ē initiū ſalutis. qꝛ dic.
Grego. Contritio pungit. Sed alibi idē
ipſe ait. Quid eſt cōfeſſio niſi quedā vul
neris ruptio. In ruptione aūt vulneris
incipit eſſe ſanatio: ergo ⁊c. Et reſpōdet
ipſe ꝙ ſanationis a culpa contritio ē ini
tiū q̄ntū ad aliqđ ⁊ confeſſio q̄ntū ad ali/
quid qꝛ duplex habet fieri reconciliatio
ſ.q̄ntum ad deum ⁊ q̄ntum ad eccleſiā.
Quantū ergo ad illā que eſt reſpectu dei
habet initiū in contritiōe q̄ntū ad illam
que eſt reſpectu eccleſie hȝ initiū in con
feſſione.ſ.q̄ntū ad manifeſtationē. Du/
pliciter enī delinquit peccator in deū.ſ.
qꝛ deformat imaginē ſuā: ⁊ in eccleſiam

qꝛ ſubtrahit mēbrū eccleſie ita vt nō ſit in
iuuamē alijs membris: ideo oportet ha/
bere reconciliationē ad deū ⁊ ad proxi/
mū ſiue ad eccleſiā. Et recōciliatio quo
ad eccleſiā manifeſtat in confeſſione pri
mo. ⁊ ſic pȝ ꝙ ſanatio hoīs īfirmi ex pec
cato principaliter hȝ fieri per penitētiam
⁊ maxime per contritionē. ¶ Secūdo
efficit etiā inhabilis hō ex pctō ad bonū
⁊ facilis ad malū ⁊ impotēs ad reſiſten/
dū malo. Et hec eſt secūda infirmitas q̄
dr̄ ſequella peccati: ⁊ iſta infirmitas hȝ
ſanari per virtutes maxime per fidē mō
quo dictū eſt in pma concluſiōe: qꝛ vir
tus.ij. Ethi.c.viij. eſt habitus bonus qui
habentem ꝑficit ⁊ opꝰ eius bonū red/
dit. Nā per virtutes magis ac magiſ ha
bilitamur ad bonū. Et qꝛ ex habilitatiōe
ad bonū tollit facilitas ſiue pronitaſ ad
malū ſaltē ſcḋm quid: ergo per virtutes ſa
nat infirmitas q̄ntū ad pronitatē ad ma/
lū. virtutes ergo hēnt efficaciā infirmita
tē ſanandi q̄ntū ad vtrūq; defectū: prin/
cipalꝰ tm̄ ad inhabilitatē ad bonū. Se/
cūdario vō q̄ntū ad facilitatē ad malum
non dico tamen oīno ⁊ ſimpliciter: quia
in iſta vita nunq̄ tollit oīno ꝓnitas cō/
cupiſcentie: ⁊ ideo infirmitas q̄ntum ad
hunc gradum nunq̄ ſanatur hic niſi in
aliquibus perſonis gratia ſingulari pre/
ditis: ⁊ ſic patet ſecunda cōcluſio huius
partis.ſ. ꝙ ſanatio infirmi ex peccato fit
principaliter per pniam. Secundario ꝑ
virtutes. De qua ſanatione ait Cyprianꝰ
in epiſtola ſupradicta. Putas ne tu dn̄ȝ
cito poſſe placare quem verbis perfidie
abnuiſti: cui patrimoniū preponere ma
luiſti? Cuius templum ſacrilega conta/
gione violaſti? Putas eum facile miſe/
rereri tui quem tuū non eſſe dixiſti? Ora
re oportet impenſius ⁊ rogare: diem lu/
ctu tranſigere: vigilijs noctes ac fletibꝰ
ducere: tempus etiam lacrymoſis lamē
tationibus occupare: ſtrato ſolo adhere
re: cineri in cilicio volutari: ⁊ ſordibꝰ ipꝰ
indumentum Chriſti perditum nullū
iam velle veſtitum: poſt diaboli cibum
male ieiunium iuſtis operibus incūbeꝛ

quibus peccata purgantur: elemosynis frequenter insistere quib⁹ a morte aīe li berant.: Qꝺ aduersari⁹ auferebat xp̄us accipiat. nec teneri iā nec amari ꝑrimonīū ƺ quoq3 decept⁹ est ⁊ vict⁹: hec ille. ⁊ sic p3 secunda pars.

¶ Pars tertia vbi declarat̄ ꝙ hm̄ōi sanatio congruissime fit per medicinā cōtritionis:

Tertio ponit in isto sermone alia conclusio q̄ declarat̄ s̄m Franciscum nostrū in sermōe de cōtritiōe Magdalene di. ꝙ maxima atq3 penosa egritudo cura maxima indiget. Hinc Hiero. ad matrē ⁊ filiā in galijs cōmorantes ait: Putride carnes ferro curant̄ ⁊ cauterio. venena serpentino cu rant̄ antidoto: qꝺ satis dolet maiori dolore expellit̄. hec ille. Hoc idē ipse ait in ep̄la ad Amandū presbyterū di. Putri de carnes ferro indigēt ⁊ cauterio: nec ē medicine culpa s3 vulneris cū crudelitati clemētī nō parcit medic⁹ vt parcat: se uit vt misereat̄. hec ille. Cū igit̄ mortalis culpa qua diua maiestas offēdit̄ maximas igerat egritudies sp̄ūales ⁊ oīu3 maloꝝ excessiua s pēa maxīa ⁊ dolorosissima sibi ꝺbet̄: aliter ꝓfecto diua iustitia n̄ seruaret̄. Nā deut. xxv. dr̄. ꝓ mensura peccati erit ⁊ plagaꝝ mōdus. hoc idē ait Cyprianus in ep̄la pall'. di. Quā magis deliqui mus tā granditer defleam⁹: alto vulneri diligēs ⁊ lōga medicina nō desit: pnia minor crimine nō sit hec ille. Idē affirmat Hier. in ep̄la de obiurgatiōe su. di. Peccator ergoq3 sibi nō pepercit: a deo illi parcet̄. ⁊ si futuras gehēnas ꝑpetuas in hoc parue vite spacio ꝯpensauerit seipsū ab eterno iudicio liberabit: grandi plage ⁊ alta ⁊ ꝓlixa est op⁹ medicia: grā de scelus: grādē h3 satisfactionē. hec ille. Si igit̄ ꝯtritiōis tristitia est maxīa oīum penaꝝ sequit̄ ipsā esse peccati congruissimā medicinā. Qꝺ aūt ꝯtritio penaꝝ sit maxīa ꝓbat̄: q2 includit tristitiā attritionis: q̄ quidē tristitia dr̄ esse maxima penaꝝ. ¶ Istius aūt pene magnitudo de

clarat̄ q̄drupliciter via. Prima via sumit̄ originē in inferno. Nā pena demonū est maxima cū peccatū angeli fuerit maximu3: vt testat̄ scriptura Ezechie. xxviij. vbi. dr̄. Tu signaculū similitudinis plenus sapientia: plen⁹ ꝺcore in delitijs dei fuisti: ⁊ in multitudie negociationis tue repleta sunt interiora tua iniqitate: ⁊ peccasti ⁊ eiecit te de monte scō dei ⁊c. Si igit̄ maxime culpe maxima debet̄ pena vt dictū est. s. ergo pena demonū ē maxima ⁊ tn̄ pena sensus q̄ est in demonibus nō est nisi tristitia. Non eni pn̄t ab igne calefieri vel ꝯburi cū sint sp̄ūs: nec deleri seu imutari cū sint intellect⁹ sepa rati nec patiunt̄ in nā seu intellectu: s3 solū in voluntate q̄ peccauerūt in q̄ nō pt̄ esse aliqꝺ afflictiuū nisi sit tristitia: ergo ipsa est tristitia maxima penaꝝ. ¶ Secūda via sumit originē in purgatorio: q2 sicut docēt oēs theologi in isto mundo nō est aliqua pena adeo magna sicut illa purgatorij q̄ infligit̄ aīab⁹ separat̄. vnde xxv. di. c. fi. ait. Aug. Qui in aliud seculū distulit fructū conuersiōis pri⁹ in futuro purgabit̄ igne purgationis: hic ignis ⁊ si nō sit etern⁹ miro tn̄ mō grauis est: superat. n. oēm penā quā nūq̄ȝ passus est in hac vita aliqs vel pati pōt. Hec ibi. Hoc idē hēt̄ur ad lrām ꝺ pe. di. vij. i fi. ⁊ sequit̄ ibi. Nunq̄ȝ in carne tāta inuēta est pena. l3 mirabilia martyres passi sint tormēta: ⁊ multi nequiter: quāta sepe su stinuerunt supplicia. Studeat ergo q̄sq3 sic delicta sua corrigere vt p⁹ mortē nō oporteat penā tolerare. Cum igit̄ iste aīe exn̄tes in purgatorio nō possiut pati ab igne i sua essentia cū ipsa essentia sit ima terialis: ⁊ ignis in agēdo in ea3 nō possit immittere aliquā q̄litatē corporeā: sequit̄ ꝙ affligunt̄ solū in potētia: sed nō in intellectu q2 in ipso nō ponit̄ aliq̄ passio afflictiua: igit̄ in voluntate cui⁹ pena est tristitia ergo tristitia est maxima penaꝝ. ¶ Tertia via sumit originē in hac vita: q2 i ista vita vltimū terribiliū est mors. iij. Ethi. ⁊ tn̄ aliquos contingit poti⁹ eligere mortē q̄ȝ incurrere tristitiā cū tamen ad vitā

dū mortē

dū mortē penā maiorē acceperint. Istud autem declaratur in illis qui seipsos pre tristitia interficiunt: aut sibi mortē procurant vt aliquā euadant tristitiā. Primū exēplū de Sanson. Judic. xxvj. ⁊ xxiij. q. v. c. si nō lz. Qui seipsū cū hostib⁹ ruina oppressit. Patet ēt exēplū de Saul. i. R. xxxi. vbi dr. Irrueruntq̧ philistim. ⁊ in Saul ⁊ in filios ei⁹: ⁊ percusserūt Jonatā ⁊ Amiadab ⁊ Melchisue filios Saul totūq̧ pōdus prelij versuz est in Saul ⁊ ꝯsecuti sūt eū viri sagittarij.: ⁊ vulneratus ē vehemēter a sagittarijs. dixitq̧ Saul ad armigerū suū: Euagina gladiū tuum ⁊ percute me ne forte veniāt incircūcisi isti: ⁊ interficiāt me illudentes mihi ⁊ noluit armiger ei⁹: fuerat eni nimio terrore ꝑterit⁹. Arripuit itaq̧ Saul gladiū suū ⁊ irruit sup eū: qd cū vidisset armiger ei⁹ videlicet ꝙ mortu⁹ esset Saul irruit etiā ipse sup gladiū suū ⁊ mortu⁹ est cū eo. hec ibi. ¶ Quarta via sumit originē in paradiso: q2 sicut ait Ricar. de scō Vic. Si pena inferni cū amore ⁊ volūtate posset assumi: pena nō esset: ⁊ ita pōt argui a contrario sensu ꝙ si felicitas paradisi posset esse cū tristitia ⁊ displicētia glia nō esset: cū nullū violentū aut displicens delectabile esse possit. ⁊ iō tristicia est maxima pena q̄ tantā felicitatē absorbere potest quā absorbere non potuit maxia pena ⁊ crudelissima passio Christi: lz enim tristaret nō tamē de obiecto beatifico. Ex quibus omnib⁹ pz ꝙ contristatio est maxima pena: ⁊ ideo ꝯuenientissime instituta fuit pro tali ⁊ tanta culpa delenda. Et ideo decens est vt tali pena inflicta deus peccatori fiat placat⁹ ex quo debitam penā sustinet quapropter propheta cantat. Cor contritum ⁊ humiliatum ⁊c. Solum ergo ⁊ vnicuz est remediū miseris peccatoribus ipsa contritio: ideo Hiero. in epistola de obiurgatione susanne ait: Solum enim ⁊ vnicū tentandū est remediū illud quod diuina vox per Ezechielem miseris porrigit Nolo inquit mortem peccatoris sz magis vt conuertatur ⁊ viuat. Et iterū post hoc dixit. Conuertere ad me. Nunquid non resina non est in galaad: aut medicus non est ibi? Quare nō ascendit sanitas filie populi mei? Hec itaq̧ dicta penitentiā sapiunt: he sententie dei vocant ad penitentiam peccatores. Penitentia est ergo necessaria sicut vulneratis sunt necessaria medicamēta. Sed quāta putas ⁊ qualis necessaria est penitentia q̄ aut equat crimen aut certe excedat: An ergo simpliciter hoc peccatū adulterij ē aut duplex fit per illam necem que facta dicit in occulto ⁊ sm conscientie molez exhibēda est penitētie magnitudo. Penitentia ergo non verbo est agenda sed actu: hic autem sic arguitur. Si nbi añ oculos de quanta gloria rueris ⁊ de quo li. nomen tuū deletum sit: ⁊ si iam te positam credas prope ipsas tenebras exteriores: vbi fletus est oculorum ⁊ stridor dentiū sine fine. Cum hoc certa fide sicut animo conceperis: q2 necesse est preuaricatricem animam tartareis penis ⁊ gehenne ignibus tradi: nec aliud esse remedium institutum post vnicum baptisma q̄ penitētie solatium: quantamuis afflictionem: q̄tumuis laborem in dedecore erit subire contenta dummodo ab eternalibus penis liberaberis. hec ille. Recurramus ergo ad medicinam contritionis per quam solam a peccatis mederi possimus: vt per eam consequamur gratiam in presenti ⁊ gloriam in futuro. Amen.

¶ Feria sexta post secundam dominicaz in quadragesima de necessitate ⁊ obligatione contritionis. Sermo. lvj.

Malos male perdet ⁊ vineaz suam locabit alijs agricolis qui reddant ei fructum temporibus suis. Mathei. xxi. In hoc euāgelio fratres charissimi ponitur parabola de per-

uersitate iudeo℞ videlicet ꝺ pṙfamilias
q plātauit vineā.i.domū israel: ⁊ sepe cir
cūdedit eā.s.clausura legis ⁊ mandato℞
⁊ fodit in ea torcular dādo doctrinas ꝓ/
phetarū ⁊ edificauit turrim.i.tēplū: ⁊ lo
cauit eam agricolis.i.sacerdotib⁹: ⁊ per/
egre ꝓfectus est. Appropinquāte aūt tpe
fructuū misit seruos suos.i.ꝓphetas q̄s
occiderunt: vt patet intuenti de Esaya:
Amos: zacharia: Hieremia: ⁊ alijs. No
uissime aūt misit ad eos filiū suū.i.xp̄m
quem crucifixerunt: qua parabola posi
ta dixit Christus iudeis. Cū ergo vene
rit dominus vinee quid faciet agricolis
illis? Aiūt illi: ꝟb̄a ꝓposita Malos ⁊c.
Ita ⁊ malos.i.peccatores īduratos ⁊ ob
stinatos male perdet eternaliter dānan
do ⁊ vineā suā.i.eccliā locabit alijs agri
colis xp̄ianis qui reddāt ei fructū tēpo/
ribus suis pnie ⁊ ꝯtritionis. De q̄ in pre/
sentiarum tractantes post predicta ī isto
sermone. De eius necessitate ⁊ obligatio
ne tractabimus. vnde mouetur questio
a theologis: vtrum ad iustificationē im
pij necessaria sit contritio. Ad quaz que
stionem respondit dn̄s Bona.in.iiij.di.
xvij.ar.i.q.iij.ꝙ iustificatio tripliciter di
citur ꝟm aliquos. Uno modo dicitur ad
iustitiam preparatio ⁊ huic quidem ne/
cessaria est attritio vel dolor. Alio modo
iustitie infusio ⁊ huic necessaria ē infusio
gratie ⁊ expulsio culpe. Tertio mō iusti/
ficatio dicit̄ in iusticia exercitatio: ⁊ huic
necessaria sunt quattuor duo a gratia et
duo ab anima. A gratia ꝟo duo sūt grē
s.infusio: ⁊ culpe expulsio. Ab aīa autez
motus liberi arbitrij ⁊ cōtritio. Nā gra/
tia venit ⁊ mouet liberum arbitrium qđ
mouetur consentiendo: ⁊ tunc fit contri
tio ⁊ subsequenter culpe remissio: ⁊ hec
quattuor tanguntur in illo versiculo ꝑs.
Cōmouisti terram ⁊ turbasti eā: sana cō
tritiones eius q: cōmota est. Gratia eni
adueniens in animam cōmouet rōnez
in q̄tū ipsa ē rō pars liberi arbitrij ⁊ cō/
turbat voluntatē ꝑ rōnem: ⁊ postmodū
sanat ꝑ peccati expulsionē. Et rō h⁹ red/
dit: q: ꝑcessit duplex ꝯmotio.s.liberi ar/
bitrij ⁊ contritionis ꝑ quā anima ipa se
grē iustificanti cōformauit: ⁊ ideo sub/
iungit: q: cōmota est.s.aīa ꝟ Boñ. Ex q
bus concluditur ꝙ ad iustificationē im
pij necessaria ē ꝯtritio q̄ ꝯclusio vt euide
ter pz tripl̄r declaratur. Primo ratione
Secūdo aucte. Tertio exemplificatione.
¶ Pars prima huius sermonis vbi ꝓ/
batur cōtritionē eē necessariā: Ratione.
Rimo ꝓbat̄ ꝯtritionē eē neces/
sariā rōne sic. Suppono oēs ho
mines nāliter appetere felicita/
tem ⁊ summū bonū ꝑ actū volēdi: cui⁹
obm̄ est ipm̄ bonū ⁊ nāliter fugere ma/
lū per actū nolēdi: q: opposita hn̄t fieri
circa idē. Cū igit̄ beatitudo eterna ⁊ sup
na ⁊ inuisibilis sit sūmū bonū ⁊ vera fe/
licitas ⁊ pena eterna sit sūmū malū ⁊ ex
trema miseria. ipsa beatitudo sūme qrē
da ē: ⁊ ipsa pena obnixe fugienda. O igit̄
indurati pctōres. O insensate creature.
O corda lapidea frangite vos ꝑ ꝯtritio
nē vt possitis ipm̄ sūmū bonū adipisci: ⁊
vt possit̄ a vobis eternū malū deuitari:
Nam sine ꝯtritione nec illō acqri: nec
istud deuitari valet. Ex qb⁹ formo talez
rōnem ꝟm doc. illuminatuz. Francis.de
may. in tracta. de magnitudine. Et pmo
q̄tū ad gl̄iaz supnā adipiscendā sic. Illō
est simpliciter necessariuz sine q̄ finis.i.
bonū: q: finis ⁊ bonū ꝯuertūt ꝟm phm
scđo phisico℞ hri nō pōt sicut medicīa
vel incisio dr̄ necessaria: q: sine illa sani
tas nullo mō hri pt. Cū igit̄ felicitas q ē
vltim⁹ finis hoīs ꝟz oēs theologos i.iiij.
di.xlix. ⁊ in pmo ethi. sine ꝯtritōe hri n̄
possit: ergo sūme ē necessaria. ꝙ aūt feli
citas sine ꝯtritōe hri nō possit: ꝓbat̄ sic
Apoc.xxi. Nihil coinqnatū introibit in
illuđ.s.regnū celo℞. Ex quo sequitur ꝙ
nullus existēs in peccato mortali potest
introire in regnū celorū. Unde ad Gal.
v. Manifesta autez sunt opera carnis:
q̄ sunt fornicatio: īpudicitia: imūdicia:
luxuria: auaritia: que est idolorum ser/
uitus: beneficia: inimicitie: cōtentiōes:
emulationes: ire: rixe: dissēsiones: secte:
inuidie: homicidia: ebrietas: comestio/
nes ⁊ his

neo.ꝛ his similia q̄ predico sicut ꝑdixi:
quoniā q talia agūt regnū dei non cōse/
quūtur.hec ibi.si ergo null⁹ talib⁹ pctis
coīquinat⁹ pōt regnū dei possidere ipsuꝫ
nūq̄ȝ possidebit nisi ab his mūdat⁹ ꝛ pu
rificat⁹.q̄ qdē purificatio non habet fie
ri nisi per cōtritionē.ergo ꝛc.Quod aūt
talis curatio sine contritione non possit
fieri triplici ratione ꝓbatur.Primo ra/
tione remissionis.Nullū peccatū morta
le sine pnia remittitur Luce.xiij.dicitur
omnib⁹ peccatorib⁹.Nisi penitentiā ha/
bueritis omnes simul peribitis.ſꝫ pnia
sine contritione non habet.ergo.ꝛc.Se
cundo ratione conuersionis ad deū.ↄ/
ria ↄrijs curantur ait Greg.ꝛ medicina
habet fieri per contrariū.ij.ethico.Cuꝫ
igit in omni peccato mortali sit auersio
voluntatis a deo ad peccatū.oportet ꝙ
in omni remissione peccati mortalis sit
actualis conuersio voluntatis a peccato
ad deū.hec autem auersio a pctō ↄtritio
dicitur.Duricia enim volūtatꝭ remanen
tis in peccato non tollitur nisi ꝑ ↄfractio
nē eiusdē que contritio dr̄.Tertio rōne
curationis.In omni peccato mortali est
quedā duritia volūtatꝭ quod patet.qꝛ vo
luntas peccatoris legi dei non cedit eaꝫ
transgrediendo vel omittendo vt in pec
cato mortali vel preter eam agēdo.vt in
peccato veniali.ꝛ ideo si peccatū curari
debeat oportet ꝙ ꝑ cōtritionē cōminuē
tē volūtatē remittat.Hec sūt rōnes Tho.
vbi.s̄.ar.ij.q.iij.Preterea ꝙ nullus hꝫ
introire in regnū celorū sine contritiōe
peccati mortalis:probat ꝑ aliaꝫ rōnem
sic.Nullus pōt introire in illud nisi iusti
ficatus.iuxta illud credit Abrahā deo ꝛ
reputatuꝫ est ei ad iusticiam Gen̄.xv.ꝛ
illō.Nūqd ꝑdes iustū cū impio? Gen̄.
xviij.ꝛ Sap.iij.Iustorū anime in mān
dei sunt.sed iusticia cōphendit oēm vir/
tutē sic̄ di.gl.super illud ps.Feci iudiciū
ꝛ iusticiā.Cū igitur nullus possit iustifica
ri nisi cōteratur de peccato.vt dictum ē.
s̄.ꝛ etiam qꝛ iusticia non est iustitia sine
virtutib⁹.ꝛ virtutes non se cōpatiuntur
peccato.necesse ē per cōtritionē expellet
peccatū q̄ expulso introducitur grā iusti
ficationis cū v̄tutib⁹ qb⁹ ipsa glia acqui/
rit Itē tertio idē ꝓbat.sic ꝙ nō acquirat
vita eterna sine contritione sic:Nullus
pōt intrare regnū celoꝝ nisi armat⁹ grā
ꝛ caritate:iuxta illud ad Gal.v.Fructus
aūt spiritus est caritas ꝛ gaudiū:sed pec/
catum est ↄriū gratie:cū igit non possint
simul ꝛ semel inesse i eodē s̄bo.x.Me/
tha.Necesse ē ad hoc vt introducat gra
tia ꝛ caritas expellet pctm̄:q̄ expulso in
duitur anima ipsa veste nuptiali per quā
introducit ad nuptias sponsi:Ad delici/
as regni celestis:vt habet Math.xxij.
necessaria est ergo ↄtritio ad acqsitionē
glie supne.Idē ꝓbat ꝑ locū ab auctori/
tate euangelij.Io.iij.Nisi quis renatus
fuerit ex aq̄ ꝛ spū scō ꝛc.Necessariū est
ergo sacr̄m regnātionis:vt hic:ꝛ tn̄ con
tritio est magis necessaria:qꝛ null⁹ adul/
tus ꝑ baptismū sine cōtritione pōt sal/
uari:qꝛ fict⁹ accedit ꝛ rem sacri non susci
pit:sed postea ipsū sola cōtritio saluat ꝛ
si sacr̄m baptismi suscipe non possit sola
contritio ipm purgat.Itē Joh.vi.Nisi
manducaueritis carnē filij hois ꝛ bibe/
ritis ei⁹ sanguinē nō habebitis vitā i vo/
bis ergo coio ē necessaria ꝛ tn̄ si qs sine
cōtritione coicaret iudiciū sibi māduca/
ret ꝛ biberet:iuxta illō prime ad Cor.xi.
Qui manducat ꝛ bibit indigne iudiciuꝫ
sibi māducat ꝛ bibit.Quātū ad penam
eternā formo silem rōnem ad ꝓbandū
necessariā eē cōtritionē sic.Illō simplr
dicitur eē necessariū sine quo sūmū ma/
lū vitari non pōt:ſꝫ sine ↄtritione pena
eterna a peccatorib⁹ vitari nō pōt:ergo
ꝛc.Qō aūt pena eterna vitari n̄ possit si/
ne contritione:ꝛ cū contritione sic ꝓbat
triplici rōne.Primo ratione libertatis.
grā exēpli sic.sicut habet.ff.de iure imu.
semp.§.negociatores.Negociatores pu
blici non debent grauari pedagijs ꝛ hu/
iusmodi exactionib⁹ dū occupāt circa ne
gocia rei publice.Sic de⁹ q vult omnes
saluos fieri nō vult ꝙ aliqs soluat vecti/
gal diabolo pro negocijs anime sue si oc
cupet ꝑ contritionē circa negocia ꝓprie

salutis que sunt ad augmentū rei publi/
ce celestis. ¶ Scd̄o rōne legalitatis. exē
pli gratia iterū. Sicut ille cui dom⁹ loca
tur nō resistens qñtū pōt volenti hostia
portare vel fenestras vel domū cōbure
re: tenet de toto dāno. ff. locati ⁊ cōducti
l. Itē querit. §. exercitu. Sic illis quibus
dn̄s locauit aiam grās. ⁊ virtutes ⁊ do/
na si nō obstiterint diabolo volenti eas
asportare aut si asportauerit ⁊ nō labora
bunt eas recuperare. Tenebunt de toto
dāno quā recuperationē pñt facere p so/
lam contritionē. Nā. ff. de legi. l. ex hio.
glo. querit/ Utrū resuscitat⁹ sicut Laʒar⁹
debeat possessiones hēre quas prius te/
nuit: an fili⁹ qui statim eas occupat mor
tuo pr̄e. ⁊ vr̄ magis tenere cuꝫ mortuo
pr̄e ⁊ recte: qr princeps. s. de⁹. cōcessit ei
principalē. s. vitā: ergo ⁊ accessoria intel
ligunt concessa. ff. de iurisdi. oium iud.
l. ij. ⁊ sic ei. quē resuscitat de⁹ ad donum
grē: p cōtritionē reddit oia bona sua an
teqꝫ peccaret. ¶ Tertio rōne vtilitatis.
nā sicut ille q hꝫ tutorē a pte malū ⁊ di/
lapidatorē bonorū suorū hoc ꝓbato co
rā iudice pōt eū amouere. ff. de probati.
l. quotiēs. §. q dolo. Sic pctōr q hꝫ dia/
bolū pro tutore suo. dꝫ eū corā xpo iu/
dice probare dissipatorē bonorū suoruꝫ
nālium ⁊ gratuitorū ⁊ eū amouere p ꝯtri/
tionē: vt q pri⁹ per pctm̄ dixit illud ps.
Dereliqt me virt⁹ mea. s. nālis ⁊ lumen
oculorū meorū. s. grē. ⁊ ipm̄ nō est me/
cū. Amici mei. s. angeli custodes: ⁊ pro/
ximi mei. s. iusti fideles: aduersū me ap
propinquauerūt ⁊ steterūt. postea vō di
tat⁹ in v̓tutib⁹ dicat illō Judith. xiij. No
biscū est de⁹ q fecit virtutē magnā i isrl̄.
Recuperemus⁹ ergo arma spūalia pdita p
contritionē: ne subiecti diabolo peam⁹
in eternā dānationē. Nā sicut miles qa
arma in bello ex tristicia amisit. vl' aliter
illicite alienauit. capite puniri dꝫ. vt. ff. de
re. milita. l. desertorē. §. miles. Sic pena
eterna dign⁹ est q a se proiecit arma vir
tutū pp malū lucrū. s. carnalē delectatio
nē. Dicat ergo peccator illud ps. In deo
faciemus virtutē. s. per contritioneꝫ cor/
dis. ⁊ ipe ad nihilum deducet inimicos
nostros. s. demones. ¶ Qd si ꝯ hoc ar/
guat. s. ꝙ nō sit necessaria contritio de oi
bus peccatis sic. Contrarijs cōtraria cu
rant vt dcm̄ est: ꝫ quedā pctā ꝯmittūt p
tristiciā. sic inuidia: odiū ⁊ accidia. Que
dā per gaudiū sicut illa que originē hñt
ex delectatione. sicut igit̄ ista purgari ha
bēt per dolorē contrariū delectatiōi: ita
vr̄ ꝙ illa purgari debēt p gaudiū contra
riū tristicie. Cū igit̄ contritio sit dolor p
⁊c. Ad hoc rn̄. Alex. de al. ꝙ nō est ali
qd̄ pctm̄ in quo nō sit aliqua delectatio.
Et ideo in oib⁹ pctīs que ex tristicia or
tū hñt: est delectatio quedā rōne cu⁹ qua
tristicia illa cōplacet nō est vacua a de
lectatione: que eni cōplacēt cū fiunt oino
absqꝫ delectatione nō sūt. ⁊ hoc est gnā
le in oi peccato qd̄ accidit ex tristitia: ⁊ iō
dolor contritionis: qr rn̄det delectationi
ipsius cōplacentie pctōrū ē remedium
etiā eoꝝ q̄ accidūt ex tristicia: ergo in oi
bus necessari⁹. Itē si dicat̄ p voluntariam
ꝯtritionē delent illa q̄ p voluntatē ꝯmit
tunt: ꝫ ignorantia tollit voluntariuꝫ. vt
dr̄ in. iij. Ethi. ergo de his q̄ per ignoran
tiā accidūt nō dꝫ eē contritio. Ad h .s.
Tho. di. ꝙ si ignorātia oino tollit volū
tatē male agēdi excusat ⁊ nō ē pctm̄: sed
qñ nō tollit totalr̄ voluntatē: tūc nō ex
cusat a toto: ⁊ iō de pctō p ignorātiā cō
misso dꝫ hō ꝯteri ⁊ vocat̄ ista ignorātia
affectata vel supina. ⁊ de istis pctīs p talē
ignorantiā dicebat ꝓpha. Delicta iuuen
tutis mee ⁊ ignorātias meas. i. pctā que
ignorant. ne memineris. i. ne serues ad
vindictā perpetuaꝫ. Si ergo hmōi pctā
reseruant ad vindictā perpetuā necesse
est ꝙ contritione deleant: sicut alia pctā
mortalia. Preterea si dicat̄ possibile est
aliquē a deo auerti nihil de ipo cogitādo
ergo similiter possibile ē aliq̄ mō a pctō
recedere nihil cogitādo d pctō. ergo sine
contritione. Ad hoc rn̄det. Bon. vbi. s.
in rn̄sione vltimi argumēti. ꝙ pdictū ar
gu. nō valet. tū qr recessus a deo ē inor
dinat⁹ sed regressus ordinat⁹. ⁊ iō qui
possit recedere a deo nihil de eo cogitā
do q̄

do qz ioꝛdinate pdit: tū nō pōt ad deū reuerti nisi oꝛdinato mō de eo z de offēsione eius cogitando. exemplū est de eo q cadit de scala inoꝛdinate ruēs p gradus. sed alter ascēdit p gradus oꝛdinate Tū q: pl'ra exigūt ad bonū q̄ ad malū gō pz expsse. ecce ergo q̄s bñ declaratū ē rōnib⁹ cū cōtrariis absoluē z confutatis necessariam esse cōtritionez. z sic patet pꝛima pars.

¶ Pars secunda vbi ponitur contritionem esse necessariam auctoꝛitate.

Secundo pbat contritionē esse necessariā aucte veteris z noui testi sic. Humiliem⁹ aias nras in spū humiliato constituti seruientes il li dicam⁹ flentes dño z fm volūtatē suā sic faciat nobiscū miaz suā. Judith. viij. Cū esset Anna amaro aio oꝛauit dñz. i. Reg. i. Factū est coꝛ meū tanq̄ cera liquescens. ps. xxi. Sacrificiū deo spirit⁹ contribulatus. ps. 50. Potasti nos vino cōpūctionis. ps. lviij. Qui sanat cōtritos coꝛde z alligat contritiones eoꝛz ps. c. xlvi. Qui hz fiduciā mei hereditabit terrā z possidebit montē scm̄ meū. z infra. Et sanctū nomē ei⁹ in excelso: z in sancto habitās z cū ꝯtrito z humili spū vt viuificet spm̄ humiliūz z viuificet coꝛ contritoꝛū. Esa. lvij. Spūs dñi sup me: eo q vnxerit me dñs ad annūciandum mansuetis misit me: vt mederer ꝯtrit coꝛde z pdicarē captiuis indulgentiā. Esa. lxi. Ad quē respiciā nisi ad pauperculuz z ꝯtritū spū. Esa. vl. Cōtritū est coꝛ meū i medio mei: cōtremuerūt oīa ossa mea Hiere. xxiij. In aio cōtrito z spū humilitaris suscipiamur. Daniel. iij. Scindite coꝛda vra z nō vestimenta vra. Joel. ij. Coꝛ qō nouit amaritudinē aie sue i gaudio ei⁹ non miscebit extrane⁹. Prouer. xiiij. Nō egent qui sani sūt medico: sz q male hñt: nō eni veni vocare iustos. sed peccatoꝛes ad pniam. i. contritionē pec catoꝛ. Luce. v. Si qs sitit veniat ad me i. per ꝯtritionē pctōꝝ suoꝝ. z bibat aquā sapie salutaris. Jo. ix. Si quis se munda uerit ab istis. i. peccatis p cōtritionē erit vas in honoꝛe sanctificatū z vtile dño ad oē opus bonū paratū. ij. Thi. ij. Emūdate man⁹ peccatoꝛes. i. aqua lachꝛimose ꝯtritionis z purificate coꝛda duplices aio miseri estote z lugete z ploꝛate: risus vester in luctū cōuertat z gaudiū in meroꝛē hūiliamini in ꝯspectu dñi z exaltabit vos. Scribo vobis filioli qm̄ remittunt pctā vestra, pter nomē ei⁹. i. p gfaz z ꝯtritionē: scribo vobis patres: qm̄ cognouistis eū qui ab initio ē. i. per coꝛdis cōpūctionē: scribo vobis adolescentes: qm̄ vicistis malignū. i. per coꝛdis amaritudinē. i. Jo. ij. Hoc idē pbat aucte canonica. nā de pe. di. i. §. poꝛro dr̄. Poꝛro illi quoꝝ pctā humanā noticiā latent nō ab ipsis confessa. nec ab aliis publicata. si ea ꝯfiteri vel emēdare noluerint. deū quē habēt testē ipsi habituri sunt z vltoꝛē: z quid eis prodest humanū vitare iudiciū: cū si in malo suo permāserint ituri sunt in eternū deo retribuente supplicium q̄ si sui ipsi iudices fiant: z veluti sue iniquitatis vltoꝛes: hi in se volūtariā penā seuerissime aiaduersionis exerceāt temporalibus penis mutabūt eterna supplicia: z lachꝛimis ex vera coꝛdis contritione flentib⁹ restringēt eterni ignis incendia. Hec ibi. z sunt verba Pꝛosperi Itez de pe. di. i. §. quā obrē. dr̄. Tu q̄ nbi conscius es alienius erroꝛis. z quāto tēpoꝛe errasse te nosti: z quanto tpe delīquisti: tanto nihilominus tpe humilia teipz ad deū. z satisfacias ei in confessione penitētie: nō expectes vt inuito necessitas extoꝛqueat pniam: sz ipse pneni te toꝛis ipsius duricia: qz si teipse emēdaueris: siue coꝛrexeris. plus est domin⁹ z miseri coꝛs qui vindictā tēperat ab eo qui eam penitendo preuenit. Hec ibi. Et sūt verba eiusdē. Pꝛosperi. Hoc idē probatur auctoꝛitate Gre. li. viij. Moꝛa. di. Alia ē cōpunctio q̄ per amoꝛez nascit: alia que nascit per timoꝛē: qa aliud est supplicia fugere. aliud premia desiderare: Sepe enim quod to ꝯentes latuit flentibus in notuit z afflicta mens certius inuenit ma

lum q̄ꝺ fecerat τ reatū suū cuius secura non meminit hinc in se cōmota depre/hendit. τ sic patet secunda pars in qua probat auctoritatibus predictis necessariam esse contritionem.

¶ Pars tertia vbi ꝓbat multiplici exēplificatiōe contritionē eē necessariam.

Erno probat necessariā esse cōtritionē triplici exēplificatiōe: q̄rum. ¶ Primū est Cesarij q ait ꝙ quidā scolaris pisius enormia habuit pctā q̄ pre verecundia pudebat ꝯfiteri tādē ꝯtritione verecūdiā vincēte quuz priori scī vitalis vellet confiteri: tanta fuit in corpore eius contritio: pura suspiria in pectore: singultus in guture in oculis lachryme: vt vox deficeret: nec aliquid ꝓferre posset. Dicēte ergo ei priore: Vade τ scribe pctā tua scripsit τ rediit: nec sicut prius voce confiteri valēs: scriptuz tradidit: legit ille: q̄ tā grauia erāt vt de licentia scolaris ad hñdū consiliū abbati ośidit cedulā: qui cedulā recipiens τ nihil scriptū reperiēs dixit p̄ori. Quid possū hic legere cū nihil sit ibi scriptū? quod vidēs prior stupēs dixit abbati. Scias ꝓ certo illū iuuenem sua peccata in hac cedula scripsisse τ me illa legisse: sed vt video misericors deus contritionē suā aspexit τ sua pctā dimisit: Q̄ꝺ sil' abbas τ p̄or iuuēi. dixerūt: q cū magno gaudio recessit ab eis: ex quo exemplo patet ꝙ cōtritio cū proposito ꝯfitendi delet pctā

¶ Secundū exemplum est Petri de palude patriarche hierosolimitani q in iiij. sniaruz ait ꝙ in ciuitate Lugduni repertum est a fodientibus fundamentuz alicuius palatij: vnū caput cuius os labia τ lingua τ denteo erant recentia τ viua. τ audierūt ab eo vocē dicentē Ite ad epm̄ vt huc veniat ad saluandū vnam aiam: q̄ꝺ caput videntes τ vocē audientes imediate fecerunt. epūs v̄o veniēs ad locū iterrogauit q̄s eēt τ q̄d vellet: caput r̄. Ego fui iudex legū τ vixi virtuose ꝓut cognoui debere: τ circa officiū grad⁹ mei nemine offendi: q: nullū consilium falsum dedi: nūq̄z feci cōtra iustitiā: nūq̄z legē extorsi: gentilis fui absq̄z xp̄i baptismo decessi: in fine vite mee volui de omnibus peccatis meis τ q: ad me nō peruenerat lex illius dei per quā possem saluari propter hoc misericors de' aiam meā reseruauit in h̄ capite. Nūc āt p̄cor ex quo tēpus aduenit vt misercaris mihi dando sacrū baptisma: quo suscepto aīa mea volabit ad celū: τ hoc caput redigetur in cineres. Statim v̄o epūs cū suo clero afferri iussit aquā baptismi τ predictū caput baptiçauit: aīa v̄o illa volauit ad celū: τ predictuz caput in cineres redactū est. ¶ Tertiū exēplū est phoruz nāliū in li. ꝓprietatū di. ꝙ est quedā auis q̄ vocat auis paradisi ob insignē sui pulchritudinē cui' pēne sūt mirabiles adeo vt nullus eis color desit: vox adeo dulcis ꝙ in hoīe gaudiū τ deuotionē excitat. Hec auis captiuata plangit τ gemit donec libertati donet. Sic aīa hoīs dūz est in grā: auis est paradisi pulcherrima q̄ si capiat a demone laqueo pctī: iuxta illō p̄s. Absconderūt superbi laqueū mihi. debet plorare per contritionē cordis q̄ si eā liberet. Hoc ideꝫ probatur exemplo aucte poetarū: Vñ Iuuenal' li. v. ait sic. Has patit penas peccādi sola voluptas Non scelus intra se tacitū qui cogitat vllū. Facti crimen hñs censi conari peregit. Hec ille. Ex quo h̄r ꝙ contritionē oportet esse de peccato cōmisso τ etiaz proposito. Item ouidi⁹. li. ij. sine titulo dicit. Multa miser timeo. q: feci multa proterue. Exempliq̄z metu terreor ipse mei. Vrbibus obsessis clause munimine porte. Prosunt in media pace q̄d armati/mes. Hec ille. Ex quo h̄r ꝙ contritio debet esse voluntaria. Per contritionē.n. facimus pacē cū deo τ iō contriti nō debemus timere timore seruili s̄ꝫ filiali. vñ Virgilius li. i. Enei. Soluite corda metu atq̄z animis secludite curas. Et lib. iij. ait. Degeneres aios timor arguit: τ Lucanus li. ij. di. Liceat sperare timēti. τ li. vj. Degeneres trepidant animi peioraq̄z uersant. τ li. vij. idē ipse ait. Multos in sūma pericula misit venturi timor ipse

ut ali

mali. Fortissim⁹ ille erit q̄ ꝓmptius menda pati. Sic omīn⁹ instent. Hec ille. Item Sedulius libro .i. dicit. Culpa fugit: cedunt lachrymis delicta fusis. Et dulcem veniam fletus grauantio amari. Ex quo habetur ꝙ de peccato debet eē pudor ⁊ fletus: sed plures repertunt qui magis flent reꝝ temporaliū amissionē q̄ sceleꝝ commissionem. Et tales reprehendit Juuenalis lib. v. di. Maiore tu multū plangunt nūmi q̄ funera. Fingit in occasum summā deducere vestē. Cō temptus vexare oculos humore coacto. Lachrymis plorat amissa pecunia veris. Itē Prosper lib. epigramatum ait. Qū peccati merito man⁹ oīpotentis. Vndiq̄ ꝯcludens arctat vbiq̄ reū. Vnū ꝓfugium tutū est deus: ipse timenti. A quo discedens ne pereat redeat. Conuerti nanq̄ ad deū certissima vita est. Et pꝫ offensi q̄rere sola salus. Qui terret: parcit: percutit ac ipse medet. Viuere vis: illi subdere quē metuis. Hec ille. Rogem⁹ oīpotentem deū vt nobis ꝯcedat ꝯterendi gratiam de peccatis nostris: vt sic grāꝫ cōsequamur. Amen.

¶ Sabbato post secundam dominicā in quadragesima de opportunitate contritionis.

Sermo .lvij.

Pater peccaui in celum ⁊ coram te: iaꝫ non sum dignus vocari fili⁹ tuus. Luc. xv. Hodie fr̄es charissimi ꝓponit exēplum singulare penitētie adolescētioris filij ⁊ ꝓdigi ⁊ peccatoris: qui petita portōe sua a patre peregre ꝓfectus est: per multiplicationem peccatoꝝ elongando se a deo patre omniū rōnabiliū creaturaꝝ ⁊ a celesti ciuitate: ⁊ dissipauit substantiā suam viuendo luxuriose: q: luxuria omnia bona dissipat: gratie: nature: ⁊ fortune. Et ideo facta est fames valida ꝑ defectum verbi diuini: gratie ⁊ virtutum. Idcirco cepit egeī spūalib⁹ bōis ⁊ adhesit vni ciuium illius regionis. s. diabolo: qui est ciuis in regione vmbre mortis: ⁊ misit illū in villam suā. i. occupauit eū circa cupiditatē mūdanam: cui⁹ ville diabolus dr̄ dominus: q: ꝑnceps est hui⁹ mūdi. Jo. xiiij. vt pasceret porcos. i. demones q̄ pascunt predicta occupatione per multiplicationē vitioꝝ: ⁊ cupiebat implere vētrē quia intētus ꝯgregationi tpaliū: querit in talib⁹ sufficientiā quā habere nō pōt. Et iō bene dr̄. Nēo illi dabat. In se aūt reuersus ꝑ peccati sui cognitionē: dixit i semetipso. Quanti mercenarij. i. seruientes pro mercede eterna in domo patris mei. s. ecclesia seu ꝯgregatione iustorum abūdant panib⁹ grāꝝ ⁊ sacramentorūꝫ. Hic aūt ego fame pereo: q: in pctō mortali existenti talia nō ꝓficiūt. Dolēdo igitur ait: Surgā ⁊ ibo ad patrē meū ⁊ dicam illi verba ꝓposita. Pater peccaui. ⁊c. vbi expresse ondītur ꝯtritio cū ꝓposito confitendi se ⁊ petendi veniā ante patrem. De qua ꝯtritione post ꝑdicta eius opportūitatē ⁊ bonitatē tractabim⁹. Ad euidentiā aduertendū est ꝑm Frācīscum mayronē. ꝙ medicia summe opportūa est atq̄ bona qñ in se tres ꝯditiones habet. Primo si est ad inueniēdū facillima. Secūdo si est in opatiōe celerrima. Tertio si est in executione integerrima.

¶ Pars prima vbi ꝺclaratur ꝯtritiōeꝫ esse bonam ⁊ opportunam: q: est ad inueniendum facillima.

Primo dico ꝙ medicina ē sūme opportuna que est ad inueniēdū facillima. Nā medicina multis ꝓdesse nō pōt: que ēt multo labore atq̄ ꝑcio hēri ⁊ inueniri nō valꝫ. Vñ Luc. viij. c. dr̄ ꝙ mulier quedā quā Jesus a fluxu sanguinis curauit oēꝫ substantiam suā in medicos erogauerat: nec ab vllo potuit curari: q: medicia sue sanitati opportuna ab eis nō valuit inueniri: sꝫ cōtritionis medela facilis est ⁊ bona ⁊ ad hñdum ⁊ ad inueniendū facillima: quia teste Augustino in prio libro ꝺ libero arbitrio. Nil est tā in ptāte volūtatis sic ei⁹ cuius signū apparet: q: q̄cūq̄ alīq̄ crea-

f

tura possit nos ad eūdē īpellere ⁊ ad cur
rēdū ꝯpellere:tñ ad aliqd volēdū ⁊ noiē
duꝫ nēo nos valet astringere. Et qꝛ act⁹
nolēdi peccatū q̄ ē displicētia rōnis dici
tur attritio:quā immediate ꝑ diuinā gra
tiam que parata est oib⁹ eā volentib⁹ se-
quitur ipsa ꝯtritio:nō eā faciliter habere
valet ois hō. Sed ꝯ̄ hoc arguūt qdā ꝓ
bare volentes φ nostrū libeꝝ arbitrium
possit cogi sic. Si aliq̄ virt⁹ pōt impedi⁹
ri ab actu suo:pōt ēt violentari:⁊ si suffi
cienter pōt violētari pōt ēt cogi. Cū igit
liberū arbitriū ab actu suo ⁊ vsu īpediri
possit:sicut pꝫ φ diabolus pōt īpedire
vsuꝫ liberi arbitrij ⁊ facere eū furiosum:
ergo vī φ ab eo libeꝝ arbitriū nostruꝫ
possit cōpelli ⁊ cogi:ergo nō ē i nostra
facultate vt supra dicebat. Preterea ad
hoc idē arguit sic. Qñ radius est iūctus
aque:mota aqua necesse est moueri ra-
diū:sed multo maiori vinculo cōiungit
aia corpi q̄ꝫ cōiungat radius aque:ergo
moto corpe necesse est moueri affectus
aie. Si igit aliqua virt⁹ creata pōt corp⁹
transmutare:poterit ꝑ ꝯsequēs liberū ar
bitriū vertere ⁊ ꝯpellere ipo nolēte:ergo
⁊c. Itē pōt sic argui. Sicut se habet in-
tellectus ad verū:ita se habet affect⁹ ad
bonū:qꝛ sicut verū est obiectū intellect⁹
ita bonū est obiectū voluntatis. Sed in
tellectus pōt ꝯpelli ad credenduꝫ aliqd
verū:ergo ⁊ affect⁹ ad amandū bonuꝫ.
Si ergo liberū arbitriū nō dicit aliud q̄ꝫ
rōnē ⁊ voluntatē:vī φ ipm ꝯpelli possit
ꝑ actionē alicuius agentis creati:ergo se
qtur idē qd prius. ¶ Sed ꝯ̄ hoc arguit
per sacrā scripturā. Et hoc trib⁹ medijs:
sicut etiam trib⁹ alijs oppositū est proba
tū. Primo sic. Si aliqua creatura pos-
set libeꝝ arbitriū hois cogere hoc maxi
me cōpeteret diabolo. De quo dī. Job
xl. Non est ptās super terrā q̄ cōparetur
ei. Si ergo diabolus nō pōt libeꝝ arbi-
triū hois cogere:iuxta illd Hiero. Pa
rum timēdus est hostis q nō vincit nisi
volētem. Nā si hoc possꝫ nūc facerꝫ nos
ꝯtinuo peccare:cui⁹ oppositū pꝫ expsse:
vī φ nulla alia creatura possit ipꝫ coge-
re. ¶ Secūdo idē sic. Nulla maior com
pulsio pōt fieri libero arbitrio hois q̄ꝫ in
tentatione morꝫ:sꝫ mortis īntentatio ad
ꝯpellēdū libeꝝ arbitriū nō sufficit:sicut
patet in martyrib⁹ sanctis ⁊ alijs multis
q aliqua persecutiōe ⁊ martyrio ab aliq̄
creatura ꝯpelli nō potuerūt. In quoꝝ
ꝑsona dicit apl's ad Ro. viij. Quis nos
sepabit a charitate xpi:tribulatio:an an-
gustia:an ꝑsecutio:an fames:an gladi⁹:
an nuditas. q.d.ñ. ergo ⁊c. Tertio sic ad
idē arguit. Si libeꝝ arbitriū ē sꝫ id qd ē
supmū in aia. s. rōneꝫ:cū ipsi⁹ sit regere
⁊ mouere oēs potētias eo φ supmuꝫ est
in aia solus de⁹ ē alioꝝ. ergo null⁹ īferior
deo hꝫ potentiā sup illd:igit nulla creatu-
ra pōt in hois libeꝝ arbitriū ꝯpellendū.
¶ Hāc qōneꝫ sine difficultatē clare lu-
cideq̄ꝫ declarat dñs. Boñ. in. ij. dis. xxv.
ar. i. ⁊ q. iiij. di. φ ad ꝑdictoꝝ intelligētiā
notandū est:φ est loq de libero arbitrio
q̄ꝫtū ad actū exteriorē:⁊ q̄ꝫtū ad actū in
teriorē:siue q̄ꝫtū ad actuꝫ ꝓpriuꝫ ⁊ actuꝫ
alienū. Si loq̄mur de libero arbitrio q̄ꝫ
tuꝫ ad actuꝫ exteriorē:⁊ sic respcū taliuꝫ
actuū pōt īteruenire coactio:ꝑt. n. qs cō
pelli vt genua corā idolo flectat:⁊ vi ma
nib⁹ ꝓprijs thura altarib⁹ īponat vl' ince
dat sꝫ hoc ñ est meritū vl' demeritū nisi
ꝯsentiat mēte. Vñ Lucia ad Pascasiū
dixit. Nō coinqnat corp⁹ nisi de ꝯsensu
mentis. Nā ⁊ si manu mea thura pōās
⁊ ꝑ manū meā sacrificiū facias:de⁹ hoc
nō attēdit sed irridet. De sensib⁹ ⁊ volun
tatib⁹ iudicat de⁹. Hec ibi. Si aūt loqua
mur q̄ꝫtū ad actuꝫ īteriorē q est velle eli
gere vel ꝯsentire:⁊ sic respcū talis actus
pōt liberū arbitriū aliq̄ mō induci:pōt
⁊ īpediri:sꝫ nullo mō pōt ꝯpelli. Induci
qdē pōt:qm aliud amat a se ⁊ qd īfra se ē.
vñ ꝑ oblationē alicui⁹ rei amate vl' ipsi⁹
ablationē pōt induci vel īclinari ad con
sentiēduꝫ i aliqd mīnuꝫ efficaci ꝑsuasiōe
ꝑ quē modū idolatre tentabāt scōs mar
tyres consentire in idolatria:mō ꝓmitē
do delectabilia:mō cōminando:siue
infligendo tristitia. Sed ista inductio lō
ge distat a coactiōe sicut ꝓbat ipse exit⁹:
qꝛ nec

qr nec blādimētis allici nec tormētis ter reri adeo potuerunt vt a veritate iustitie mutarent: ⁊ sic liber arbitrium iduci pōt qꝫ amat aliqd intra se: vt pote vitā corporalē vl aliud ꝯsimile: qd pōt agēs creatū ꝯferre: vel auferre. Pōt ēt īpediri ꝑꝑ inclinationē ⁊ ꝯiūctionez sui ad nālem corporaleq3 substātiē ꝟtuti create. Vñ bene possꝫ aliqs aliuz ita ledere qꝫ vsuz suz liberi arbitrij amitteret. Ex hoc tñ liberꝝ arbitriuz ñ cogeret. Coactio eniz ponit liberi arbitrij actuz ⁊ vsuz: hinc est qꝫ liberꝝ arbitriū ⁊ si possit induci ab agente creato rōne boni exterioris amati: ⁊ possit ipediri rōne corpis ꝯiuncti nō tñ pōt cogi respectu act⁹ ꝓprij: ⁊ pꝫ ꝑ hoc rñsio ad argumēta in ꝯriū. Ad pͥmuz ergo dicas qꝫ ⁊ si liberꝝ arbitriuz possit in sua actiōe īpediri: tñ ex hoc ñ sequit qꝫ possit cogi: qꝛ impedimētuz ꝓuat actuz libertatꝫ: sed coactio pōit actuz liberi arbitrij ⁊ siꝰ cuz hoc pōit qꝫ nō sit liberꝝ: ⁊ ista sunt incōpossibilia sicut si poneret qꝫ aliqs actus eēt volūtari⁹ ⁊ nō voluntari⁹. Ad scdm dicas qꝫ nō ē sile de motu radij ⁊ motu aīe: ꝑ hoc qꝫ mltiplicatio radij est nālis: nec pōt lux seipsam multiplicare: cuz inuenit nām sibi aptā: ⁊ sicut multiplicatio radioꝝ est nālis: ita ⁊ reflexio ipsoꝝ ⁊ repercussio illoꝝ est nālis. Et ꝓpterea cum aqua mouet: alio mō suscipit radius: idō necesse est ipm alio modo reflecti: liberꝝ arbitriū ꝑest corpi: cuz i suū actū volūtarie ex ipso exijt: nec ꝓprij act⁹ variatio sit ex h qꝫ sit aliqua variatio siue mutatio in corꝑe coniuncto. Ad tertiuz ⁊ vltimū dicas qꝫ si aliq̄ mō sit cōꝑatio silis intellectus ad veꝝ ⁊ affectus ad bonū nō tñ est oīmoda silitudo: qꝛ libertas arbitrij plus se tenet ex ꝑte motiue qꝫ cognitiue. Et idō coactio plus repugnat affectiōi q̄ȝ repugnat cognitiōi. Et idō non sequit qꝫ si intellectus pōt cogi qꝫ etiam affectus cogat. Cōclude ergo qꝫ nulla creatura: nō animalia nō homines: nō demones nō angeli pñt liberꝝ arbitriuz cogere ad aliqd volendū vel nolenduz qn ampli⁹ nec ipse creator pōt ꝑtāte ordinata: quia vult nō posse vt ita nō remaneas in sua potestate. Vñ Ber. ait in li. de li. ar. Voluntas ꝑ ingenita sui nobilitate nulla cogitur necessitate. Et Aug. in. xv. de ci. di. x. c. ait. Sunt igit voluntates nr̄e ⁊ ipse faciunt qcqd volēdo facim⁹: qꝛ nō fieret si nolem⁹. Hec ibi. Et Hiero. in questionib⁹ ad Abdiā. Oēs suo ar. derelicti sunt: neq3 eniz bonuz necessitate faciunt sed voluntate vt credētes coronā accipiant ⁊ increduli supplitijs mācipentur. Hec ille. O igit indurati peccatores: o scelerati hoīes o salutis vr̄e cōtēptores: cur viaz salutis tā facilē cōtēnitis: Quid facili⁹ q̄ȝ dicere: nolo peccare: nolo peccasse: q̄ dicto facta est attritio: infunditur gratia: ⁊ fit ꝯtritio: ⁊ peccati remissio: potestis ergo bñ dicere cuz ꝓpha. Anima mea in manib⁹ meis. s. qꝛ ipsaz faciliter saluare potestis. Et sic patet qꝫ ꝯtritio est medicina optima ⁊ ad inueniendū facillima: pateq3 pars prima.

¶ Pars secunda vbi declaratur qꝫ cōtritio est medicina bona ⁊ optima: quia est in operatione celerrima.

Ecūdo ꝓbat qꝫ ad hoc qꝫ medicina bona sit ⁊ optima: necesse ē vt sit in oꝑatione celerrima: qꝛ diutine cure nō solū grauāt infirmū: sꝫ ēt attediāt nimis medicū: iuxta illd Ecc. x. Languor ꝓlixior grauat medicū sꝫ cōtritionis medela hāc pariformiter cōditionē hꝫ: qꝛ velut solis radius cito veniēs ꝯscientiā sanat: illuminat atq3 purificat. ¶ Ad cui⁹ declaratiōez notādū est ꝑm Alex. vbi. s. i tracta. de iustificatiōe ipii: qꝛ si q̄rit. Vtrū sanatio aīe sit subita: an successiua. Rñdū ē: qꝫ loquēdo de sanatione q̄ est a cl̄pa ⁊ a reatu pene eterne q̄ fit ꝑ īfusionē gr̄e: qꝫ ista sanatio fit subito: nā sic lux i eodē instāti expellit tenebras ⁊ illūiat camerā: sic ⁊ gr̄a i eodē instāti expllit pctm̄ ⁊ sanat aīaꝫ ifundendo seipsam: ⁊ hoc est quod dicitur in ps. Di xi confi. ad. m. iniu. m. ⁊c. Sed loquēdo de infirmitate que est sequella peccati. Notandum qꝫ duplex est infirmitas. Vna ex originali: Altera ex actuali: ⁊

ista non sanatur: quia quasi insita est na
ture. vñ glo. ibi. C Esfere. m. d. q. in. suz
ait. Infirm⁹ suz nã ꝛ vitio: tñ qꝛ h̄ pena
ꝑmanet ad meritũ toleret oio ꝑ passio-
nem xp̄i: nisi moueret ad meritũ. Incũ
bit enĩ homini ꝑ eã necessitas luctandi
i q̄ luctanõe meritũ augeť. ꝛ idõ vt sꝑ sit
merendi occasio semꝑ manet. Altera ē
ex actuali sicut inclinatio ad malũ: dif-
ficultas ad bonũ: ignorãtia credendorũ
ꝛ operandoꝝ q̄ oia causant ex pctõ: ꝛ ista
infirmitas ꝑmanet vsq̃ q̄ satisfactũ fue-
rit de pctõ ꝑ pniaz exterioꝝ ꝛ exercitium
ꝯtutũ: ꝛ qñq̃ ẽi pl⁹: ꝛ sic successiue sanať
hec infirmitas. Dui⁹ aũt dilatiõis ꝛ suc
cessiõis p̄ces sunt cãe. Prima est vt ostē
datur malitia peccati. vñ glo. sup illõ ps.
Aia mea turbata est valde: sꝫ tu dñe vs-
quo. ait. Nõ est crudelitas dilatio dei: sꝫ
idõ differt vt ꝑsuadeat aie in quãta mala
se ꝑcipitauit. Secũda est vt diligenti⁹ ca
ueat infirm⁹ a pctõ. Vñ glo. ibidem ait.
Qđ enim facile sanať nõ multũ cauet.
ex difficultate aũt sanationis fit custo-
dia diligentier recepte sanitatis. Tertia ꝛ
vltima est vt mãifesteť quantitas pene re
proboꝝ. Vñ glo. ibidē. Dilatio enĩ fit sa
nitatis vt ostendať que pena sit nõ con-
uersis sit tãta difficultate est conuersis.
C Notandum ẽi q̄ aliter fit sanatio ab
ignorantia credēdoꝝ ꝛ operandorũ: ꝛ alr̄
a concupiscentia noxioꝝ. i. ab inclinatio
ne ꝛ ꝓnitate ad malũ: qꝛ alteꝝ est ex ꝑte
cognitiue. alterũ ex ꝑte affectiue. ex par-
te enĩ cognitionis sunt tres grad⁹. Pa
tet hoc in euangelio: qꝛ ibi legiť Math.
xx. De quibusdã cecis q̄ statĩ illuminati
sunt. De quodam aũt legiť Mar. viij. qꝛ
primo vidit paꝝ: postea clare. Primus
gradus est ꝯfestim videre. Scđs vide-
re hoies sicut arbores. Tertius oia clare
videre. Sic ꝛ a sili spũaliter est intelligē
dum. Qñ aũt infundit gr̃a silr̄ infundiť
fides: qui est prim⁹ visus spũalis: ꝛ iste
notať per cecos ꝯfestim videntes. Po-
stea sequitur scđo gradus: ꝛ hoc quo ad
visum prudentie q̄ est in discernēdo iter
bonũ ꝛ malũ nõ dico quãtũ ad habituz
qꝛ hic cũ fide infundiť: sed q̄ntuz ad visuz
Qui quidē duplex est. Unus est virtutis
prudentie impꝑfectus. ꝛ iste notať cuz dr̄.
Video hoies velut arbores ambulãtes.
Alius est visus prudētie ꝑfect⁹: Et hic
notať cũ dr̄. Qđ plus clare oia vidit: ca
sus ē discernere iter bonũ ꝛ malũ. Quo
ergo ad ꝑmuz purgať ignorãtia creden-
dorũ: in alijs aũt purgať ab ignorantia
operandoꝝ. ex parte vo affectiue alr̄ ē ꝓi-
cendũ. Nam vt ea ꝯcupiscentia manet.
Põt igitur quis dupl'r ꝯcupiscere ꝯmu
tabile bonũ. Aut ita q̄ ꝑponat illõ deo
ꝛ hoc est pctm̃ mortale. ꝛ hic gradus in
firmitatis euacuať in īfusione gr̃e subito
ꝛ velociter. ꝛ hec euacuatio significatur
ꝑ sanationē febricitanť. De q̄ dr̄ Mat.
viij. Qđ socrus Simõis te. ma. fe. sꝫ do
min⁹. te. ma. ei⁹ ꝛ dimisit eã febris. ꝛ sur.
ꝛ mi. eis. Hec ibi. Febris enim ista cũcu
piscentiã signat. Vñ glo. ibidē ait. Una-
queq̃ aia que ꝯcupiscentie carnis seruit
q̄si febrib⁹ estuat. Aut põt ita cõcupisce-
re bonũ cõmutabile: q̄ nõ tñ preponat
illud deo: sed inordinate sub deo: ꝛ hoc
est peccatũ veniale ꝛ quedã sequella pec
cati mortalis. ꝛ iste gradus infirmitatis
nunq̃ tolliť h̄ nisi in confirmatis: sꝫ tol
leť in futuro. Cõcludendũ est igiť q̄ illa
curatio per quaz significať curatio a pec
cato mortali: semꝑ legitur fuisse subita: q̄
ꝓpter medicina contritionis bona est ꝛ
operatiua qꝛ est in operatione celerrima.
C Pars tertia vbi declarať q̄ cõtritio
est bona ꝛ oportuna: quia est in executio
ne integerrima.

t Ertio in isto sermone videndũ
est q̄ ad hoc q̄ medicina sit bo
na ꝛ oportũa oportet q̄ sit in exe
cutione integerrima qꝛ vno membro sa
nato altero remanente infirmo totus lã
guet egrotus: Vñ cũ xp̄s cecũ natũ illu
minasset corpe: illuminauit ꝛ mente: quia
quotquot corpe: vt sancti dicũt spũ etiaz
profecto sanabat. Contritio vo vulneris
medicina est ꝛ integerrima: qꝛ impossi-
bile est vt patet. s. vnum vulnus peccati
mortalis per contritionez sanari gn oia
peccata

peccata curentur: q2 neq3 diuisa põt eẽ contritio neq3 diuisa põt eẽ diuina remissio. Unde in ps. dr̃ de dño. Qui sanat cõtritos corde. quãtũ .s. ad pctõrum purgationẽ. Et alligat ꝯtritiones eorum quãtũ ad futurorum preseruationẽ. ❡ Hic queri solet. Utrũ sanitas spũalis simul possit esse cũ egritudine spũali. Et .d. ad hoc Alex. de al. vbi .s. .pri. ꝙ sanitas ñ põt eẽ cũ egritudine respcũ eiusdẽ: q2 ñ põt simul eẽ peccatũ ⁊ gr̃a: põt tñ sil̃ esse bz quid .i. respcũ diuersorum. Uñ notãdũ est: ꝙ tres põt esse gradus infirmitatis in aĩa .s. pctñ mortale a deo sepans. Peccatũ veniale ad deũ ire retardãs. Pena corporis ipediẽs. põt ergo qs sanari a pria ĩfirmitate ⁊ nõ a scda ⁊ tertia. Et sic erit sanitas cũ egritudine bz quid ⁊ nõ simpliciter, ppter qd dicit' idẽ doc. ꝙ sanitas plena perfecta ⁊ cõpleta p exclusionem oium pdictarum infirmitatũ vt sit habilis ipsa aĩa sana ad bonũ .i. ad deũ diligẽdũ in summo: ita ꝙ nullũ ipedimẽtũ habeat ab alio amabili nõ ꝯtingit in via reperiri nisi forte in cõfirmatis. Quida m. n. ita ꝯfirmati sunt ꝙ ñ põt mortalr peccare. Quidã ita ꝙ nõ põt nec mortaliter nec venialr. In his q venialr põt ⁊ nõ mortaliter est retardatio: sed nõ sepatio. Sed post hoc ẽ quedã corruptio corpis que ipedit libertatẽ potentie: ⁊ hoc ipedimẽtũ tollet in futurum. Hec ille irrefragabilis doc. Ex qb⁹ omnib⁹ apparet ꝙ cõtritio est medicina saluberrima: q̃ facilr ⁊ celeriter ⁊ integre sanatur ꝯscie plaga. Propter hoc plorandũ est p illis pertinacib⁹ ⁊ induratis pctõrib⁹: qui tã oportunã medicinã suscipe contẽnunt. Pro his plorabat Cyprian⁹ in epl̃a ad fratres de pnĩa agẽda dicens. Quid aut quõ dicam: lachrymis magis q̃ v̓bis op⁹ est ad exprimẽdũ dolorẽ quo cordis nostri plaga deflenda est: q̃ ppli nũcrosi multiplex lamẽtanda iactura est. Quis .n. durus sic aut ferre⁹: Quis sic frnẽ charitatis oblitus: qui inter suorum multiformes ruinas ac lugubres ac multo squalore deformes reliquias cõstitut⁹ siccos oculos tenere preualeat: nec erũpente statis fletu prius gemit⁹ suos lachrymis q̃ voce dãnet: Doleo fratres: doleo vobiscũ nec mihi ad leniẽdos dolores meos integritas ppria: ⁊ sanitas puata blanditur qñ pl⁹ pastor in gregis sui vulnere vulneret. Cũ singultis pectus meũ copulo merorio ⁊ funeris pondera luctuosa pticipo cũ plangentib⁹ plango: cũ deflentibus defleo: cũ iacẽtibus iacere me credo. Et ita. Nõ querũt sanitatis patientiã nec verã de satisfactione medicinã: pnĩa de peccatorib⁹ excussa est: grauissimi extremiq3 delicti mẽoria sublata est. Operiũtur morientiũ vulnera: ⁊ plaga letalis altis ⁊ profundis visceribus infixa dissimulato dolore cõtegit. Hec ille. Patẽt predicta p exẽplum hui⁹ filij pdigi q surgẽs venit ad prẽm suũ .i. pctõr ad deũ. Cũ3 aũt adhuc longe esset .i. mot⁹ ad penitẽdũ nõ tñ perfecte cõtritus: ad quod requirit gr̃a dei. Uidit illũ pr̃ ipsius .i. deus oculo clementie: ⁊ occurrens cecidit sup collũ ei⁹ dãdo .s. ei quoddã nouũ sentimẽtũ familiaris cõfidẽtie sue: ⁊ osculat⁹ est eũ dũ per gr̃am certificat de idulgentia bm̃ Bedã .i. dedit ei alti⁹ sentimentum: ⁊ gustũ sue recõciliatiõis. Et cũ diceret ei filius. Pater peccaui in celũ ⁊c. dixit pr̃ ad seruos suos .i. ad angelos. Cito pferte stolã primã .s. innocentiã p pctñ amissam: ⁊ induite eũ ⁊ date anulum in manu eius .i. fidem cũ opibus sine quibus mortua ẽ. Jaco. ij. ⁊ calciamẽta ĩ pedes eius .i. statuta regulariũ ⁊ exẽpla sanctorum. Et adducite vitulum saginatum .i. xp̃m siue sacr̃m eucharistie ⁊ occidite .i. imolate: ⁊ manducem⁹ ⁊ epulemur: q2 hic filius meus mortuus erat per pctñ ⁊ reuixit per pnĩam: perierat ⁊ iuentus est. Et ceperunt epulari: q2 gaudiũ est angelis super vno peccatore penitentiã3 agente. Luc. xv. Ad quorum gaudiũ ⁊ felicitatem perducat nos ille doc. penitentie: qui cũ3 patre ⁊ spũ sancto viuit ⁊ regnat in secula seculorum. Amẽ.

❡ Dominica tertia in quadragesima: S signis ⁊ causis ⁊ remedijs pestilentie et

incitantis ad penitentiam.

Sermo.lviij.

p Ropter hoc enim venit ira dei i filios diffidentie. Ad ephesi.v. Tractantes vt sepe dictum est in isto volumine de pnia ⁊ partib⁹ ei⁹ post tractatū de penitentia siue pma parte eius.i.contritione libet iterponere ad ei⁹ maiorē incitationē: seueritatem diuine iustitie ⁊ ire dei: quem maxie ondit in pestiferis morbis pestilentie multiplicatis ꝓpter pctā nr̄a nūc temporis in multis locis. De quib⁹ Apoca.xvi.scribitur. Et abijt angelus primus ⁊ effudit phialam suam in terrā ⁊ factū est vulnus seuū et pessimū in hoibus qui habebant characterem bestie. Scdm enim glo. Vulnus seuum ⁊ pessimū ē pestilētia: que ita seua est ꝙ in vno die vel duobus vitā hominis adimit. Et hoc fit ministerio angeloꝝ ꝑcipientiū demōibus hoc facere ꝓpter peccata nostra. Nam dicit: in eos q habebāt characterē bestie: qꝛ sicut charitas est dei character: ita peccatū mortale est character diaboli. Qd autem hoc fiat operatione demonū: Augu. in libro de dominatiōe impioꝝ: transsumptiue aūt xxvi.q.iiij.c.sciendū est. ostendit dicēs. Nūc ergo qꝛ de dñatione demonum qd est. Primo sciendum est illos ea plerūqꝫ pnūciare q̄ ipi facturi sunt. Accipiūt enim ptātē ⁊ morbos immittere ⁊ ipm aerē inficiendo: morbidū reddere. Hec ille. Quapropter ⁊ apls i epl'a hodierna enumerat mlta peccata di. Fornicatio ⁊ ois imunditia aut auaritia nec noietur in vobis ⁊c. post pauca concludit verba ꝓposita. Propter h̄.n. venit ira dei in filios diffidētie: mittendo.s. morbos ⁊ pestilentias: vt ex eis perterriti peniteant. De qbus pestilentijs in pn̄tiarum dicturi tres ↄsideratiōes annotabimus. Prima cōsideratio erit de ipsaꝝ signis naturalib⁹ Secūda, erit de ipsaꝝ causis spālibus. Tertia erit de ipsarum remedijs euadētibus.

¶ Pars prima vbi ponuntur signa naturalia pestilentiaꝝ.

p Rimo igit̄ in isto sermone sciendum ꝙ pstilentia que etiam epidimia dr̄: ab Eliabate.v. Theorice sue: sic notificat: ꝙ est mutatio aeris in putredinē vel pessimam qualitatē vniuersaliter ⁊ multis pestiferam. Cui⁹.xij. naturalia solent signa demonstrari: quorum: ¶ Primum est quando tempora nō seruant naturā suam. Qñcūqꝫ igitur apparuerint q̄litates ⁊ dispositiones autumni: hyemis: veris: ⁊ estatis: ↄrie suis naturis: illa debēt iudicari tempora corrupta: ⁊ ex ↄsequēti aer eoꝝ putridus venenosus pessime qualitatis vniuersaliter multis pestiferus. Hanc sententiam sentiunt omnes philosophi ⁊ medici: maxime Aristo. particula prima probleumatum quasi per totum. Et Hypocrates ⁊ Galienus.iij.particula aphorismorum ⁊ quasi per totum. Et Auicena prima.iiij. c. De febre pestilentie. Dispositiones eni per tempora anni naturales sunt: ꝙ autumnus sit frigidus ⁊ siccus: hyems sit frigida ⁊ humida: ver calidū ⁊ hūidū: estas calida ⁊ sicca. Hec preclare demōstrat Auicē.ij.p.doctrina.ij.c. de naturis temporꝫ. ¶ Scdm signū naturale ⁊ magis ꝑticulare est. Cum in ꝑncipio autūni ⁊ maxime octobris apparēt stelle cadentes ⁊ ignes stantes in aere: qꝛ significat tp̄s autumni mutatū a sua naturali cōplexione.s.ad calidū ⁊ hūidū grossum ventuosum: aptū inflāmari. Eleuāt ergo fumi grossi a terra ⁊ ab aqua in aere: ⁊ ab eius caliditate tn̄ igniunt ⁊ inflammātur. Hec Aristo. Auerrois: Albert⁹ magnus. ¶ Tertium est qn̄ multiplicantur venti meridionales ⁊ occidentales tpe autumni diebus aliquibus: h enim vēti vt habetur.ij.p.doctrina.ij. ⁊ a philosopho ⁊ a Conciliatore.i. Petro de abbano pma probleumatum ꝓbleumate. xxiij. ⁊ ab Hipocrate ⁊ Galiēo.iij.aphorismorum. aphorismo.vi. Laxant ↄtutē

⁊ turbāt

ꝯturbant humores ⁊ faciunt febres pu-
tridas ⁊ faciunt egritudinum recidiuati
onem. ¶ Quartum signum est cum ap
paruerit aer tenebrosus ⁊ turbidus i au
tumno ⁊ estimaueris illa die pluuiam ⁊
inueneris vacuum. qꝛ non pluit: signifi-
cat cōplexionem aeris corruptam ⁊ ma
xime future hyemis. Est enim aer plenꝰ
vaporibus calidis ⁊ humidis ventꝭ au-
stralibus deportatis: qui existentes cau-
sa putredinis: magis inficiunt aerem ꝙ̄
si esset pluuia. Hec Aristo. in prima pro-
bleumatū. probleumate. xxiij. ꝙ̄ clarissi
me demōstrat idē Cōciliator. ¶ Quin
tum signum est paucitas pluuie in vere
cum frigore: deinde multiplicat auster
⁊ conturbatur aer diebus aliquot: dein-
de clarificatur post hebdomadam vnā
vt. s. nā vt ait Aristo. ꝓma ꝓbleumatū.
ꝓbleumate. ix. Et Hypocras ⁊ Galienꝰ
iij. aphorismorum aphorismo. iiij. hoc ē
qꝛ humores retenti ⁊ multiplicati in hye
me qui ad porositates extrinsecas debe-
rēt in vere a natura pelli: a frigido aeris
pelluntur ad interiora: ⁊ ibidem retenti
putrefiunt austro superueniente: permiscē
tur enim cū sanguine per totum corpus
vniuersaliter: ⁊ ex ꝯñti homies ꝑnecāt.
¶ Sextū signū ē: cum in aere accidit ꝙ
in nocte sit frigus ⁊ in die calor vehemēs
⁊ ꝓuocatio ⁊ cōturbatio: tūc cito accidit
pestilentia. Et in hoc concordant tā me
dici ꝙ̄ phi. ꝙ fols subita mutatio deijcit
actum proprie virtutis. ij. Tegni: qui est
liber Galieni. ¶ Septimū signū qñ ap
paruerit estas nō vehemētis caloris: ⁊
est magne cōturbationis habens matu
tina alterata. s. ⁊ iam preterierunt in autū
no stelle cadentes ⁊ ignes stantes i aere
tunc iudicandū est ꝙ vapores grossi exi
stentes materia ignium hmōi: ⁊ stellaꝝ
cadentiū in autumno ꝓcedente eleuati
toto tpe hyemis ⁊ veris in aere remāse-
runt: ⁊ ad estatē ꝑuenientes suffocant ca
lorem estatis ⁊ cū obtūdunt: ⁊ de mane
infrigidati: alterant matutina estatis sci-
licet ad frigidū. vel melius ad calorē re
missum suffocatum: quapropter aerem
estatis inficiunt ⁊ corrūpunt. de natura
humidi est obtundere calorem: ⁊ sicci
acuere. Metha. iij. Siccitas enim est li
ma caloris. primo apho. cōmento. xv.
¶ Octauum signum est quando vide-
ris aerē alterari in vno die multis vici-
bus hoc intellige de quacunqꝫ alteratio
ne siue ad calidum siue ad frigidum si-
ue humidum ⁊ siccum: siue ad tenebro
sitatem ⁊ luciditatem. Hec enim signāt
eius malam dispositionem ⁊ eleuationē
malorum vaporum ⁊ multiplicationē
diuersorum ventorum huiusmodi enī
aeris mutationes: ita etiam corpora no-
stra transmutāt: ⁊ ex consequenti alterāt
ad prauas egritudies ⁊ pestilētias. Non
me extendo: tum quia dictum est supra
tum quia de se patet. ¶ Nonum signū
est cum die vno ostenditur sol clarus ⁊
alio die conturbatur: ⁊ conuenit in ratio
ne cum priore. ¶ Decimum signū est
cum sol oritur ⁊ apparet ꝙ ante eum sit
nebula sicut puluis: ⁊ aer puluerulentus
apparet: ⁊ non reddit lucem claram: tūc
iudicandum est ipsum esse plenum ma-
lis vaporibus. ⁊ diuersis: qui postea infe
ctus est causa pestilentie. ¶ Undecimū
signum est cum videris ranas iā multi-
plicari: ⁊ intellige de ranis que apparent
subito post pluuiam estu magno prece-
dente: que sunt in parte superiori coloris
cinericij: ⁊ sub ventre coloris diuersi: ma
xime citrini vel aurei. Arguūt enim eo
ꝙ sunt humide ⁊ aquatice tp̄s humi-
dū ⁊ pluuiosū ⁊ tale signū pestilētie exi
stit cum repleat corpora nostra mlta hu
miditate putrescibili: sicut ait Aristote.
primo probleumatum ꝓbleumate. xxi.
⁊. xxij. ⁊ eius cōmētator Petrus padu
bensis. ¶ Duodecimum signum ⁊ vlti
mum est cum multiplicentur reptilia ex
putredine generata: sicut vermes diuer
si ⁊ vipere imperfecte. ⁊ appareant mu
res ⁊ alia animalia subterranea fugere a
supficie terre: ⁊ manifeste exire vt vide-
antur animalia male nature: vt serpen-
tes venenosos ⁊ similia fugere ex ni-
dis suis: ⁊ aliquando dimittunt oua sua.

Per hoc eniꝫ signũ nõ solũ arguenda est mala ꝛ pessima aeris dispositio: ſꝫ et terre ꝛ aque. Signũ eniꝫ ꝙ hec elemẽta corrũpunt imo sunt corrupta: iõ generãtur aĩalia de corruptione puta ĩ terre cõcauitatib⁹ generant fumi venenosi: a quibus mures: serpẽtes: ꝛ oĩa aĩalia subterranea fugiũt ad sup̃ficiẽ terre: tãq̃ꝫ a veneno mortifero. Et cũ videris non expectes ſi potes ꝓseruationeꝫ: sed cito fuge ꝛ lõge. Hec oĩa exponit cõciliator ꝑ͛ma ꝓbleumatũ ꝓbleumate. xxij. Hec oĩa signa ad litterã ab Auicẽ. ꝑ͛ma q̃rti tractatu. iuj. c. De febre pestilẽtie collegi. Et sic patet pars prima.

¶ Pars secũda vbi ponũt cãe spẽales pestilentie ꝛ morbi corporalis.

Secũdo ĩ isto sermõe ponunt q̃tuor cãe ꝑꝑ q̃s de⁹ imittit morbos ꝛ pestilẽtias: q̃rũ Prima ẽ celestiũ mãdatoꝝ abhoĩatio. Secũda ẽ mẽtiũ elatio. Tertia ẽ rapinaꝝ vsurpatio Quarta ẽ libidinũ ĩhonestatio. ¶ Prima cã pestilẽtiaꝝ ẽ abhoĩnatio celestiuꝫ mãdatoꝝ. Sicut eniꝫ ꝑꝑ obediẽtiã hoĩs oĩa obtẽꝑant hoĩ. ita ꝑ ĩobediẽtiã oĩa cõtrariant. Nã sicut nos a volũtate dei diuertim⁹: ita ꝛ creature a voluntate nr̃a. ¶ Unde mouet vnũ dubiũ a theologis Si teneamur ꝯformari volũtati diuine in volito. i. ſi obligamur velle q͛cq̃d scimus deũ velle. Ad qḋ r̃ndet ſm Alex. de al. in ꝑ͛ma ꝑte summe sue in tractatu de volũtate dei. circa finẽ. Et Boñ. in. i. dist. xlviij. ar. xxij. q. ij. Et Sco. in eadeꝫ di. in ꝑ͛mo. Ubi ñ mouet aliaꝫ q̃õnẽ nisi istã. Et biñ Tho. ĩ ꝑ͛mo scripto eadẽ di. q. iij. ꝛ. iiij. Et ſm R. adul. eadẽ dist. q. iij. Et Petrũ de tarã. ibidẽ ar. ij. q. i. ꝛ Jo. de ripa in eadẽ dist. circa fi. Et Frãciscuꝫ de mar. in ꝑ͛mo di. v. q. vlt. Qḋ ad illud d̃r aliq̃s teneri: qḋ ſi nõ facit: pctm̃ icurrit: in oĩbus aũt nãlib⁹ ꝛ volũtarijs pctm̃ ꝯtingit ex hoc ꝙ aliq̃s nõ ꝑuenit ad illḋ ad qḋ ordinat⁹ est: vt habet in. ij. phisicoꝝ. vt patet in monstris in natura ꝛ in erroribus qui cõtingũt in arte. Sed tñ differenter est in naturalib⁹ ꝛ volũtarijs: q: in nãlib⁹ defectus ñ est ab hoĩe ſꝫ incidit ex necessitate. Sed in volũtarijs ipsa voluntas est cã sui defect⁹: q: ĩ nobis est posse deficere ꝛ nõ. Uñ defect⁹ voluntatꝭ ab eo ad ꝙ ordinata ẽ ñ soluꝫ hꝫ rõneꝫ peccati sed ẽt culpe. Cum igit̃ ꝯformitas voluntatꝭ attẽdat̃ ſꝫ hoc ꝙ tẽdit ꝑ actuꝫ suuꝫ ĩ illḋ ad qḋ ordĩata ẽ: opꝫ ꝙ defect⁹ ꝯformitatis ĩducat pctm̃ ꝛ culpaꝫ. Et iõ tenemur ad ꝯformitatẽ voluntatꝭ: vnde glo. super illḋ ps. Non adhesit mihi cor prauũ ꝛc. Cor prauuꝫ hꝫ q̃ non vult qḋ de⁹ vult: ſꝫ oẽs tenemur ñ hr̃e cor prauũ ergo ꝛc. Nã ſm Tuliũ. in li. de amicitia. Amicoꝝ idẽ est velle ꝛ nolle ergo ſi obligamur ad amorẽ dei: obligamur idem velle qḋ ipse. ¶ Est tñ aduertenduꝫ: ꝙ q̃dã vult de⁹ volũtate añcedente: q̃dam voluntate ꝯsequẽte. Quedã dico vult voluntate añcedẽte sicut ꝙ oẽs salui fiant. iuxͣ illḋ. i. Thi. ij. De⁹ vult oẽs saluos fieri. Et de his nõ ẽ dubiũ q̃n volũtatẽ nostraꝫ in talib⁹ volitis deo ꝯformare debeam⁹: q: hoc ẽ ĩ q̃b⁹ volũtas nr̃a ẽ ordĩata. Quedã ṽo sunt q̃ de⁹ vult voluntate ꝯsequente: vt ꝙ iste dãnetur ꝛ iste ꝛ multa cõtingentia q̃ in hoc mũdo eueniũt. Et de istis reuera nõ tenemur ſm aliq̃s doctores velle oẽ qḋ de⁹ vult: sed solũ qḋ vult ꝛ innotescit nec ad illḋ oẽ. Jḋ notãdũ ꝙ aliq̃d oñdit de⁹ se velle absolute ꝛ q̃tũꝫ in se est: vt bõa q̃ facit: ꝛ hoc tenemur velle absolute ꝛ simpliciter. Absolute voluntate q̃tũ in nobis ẽ. Aliq̃d ṽo oñdit se velle volũtate absoluta: iꝫ oppositum velle q̃tũ in se ẽ. vt mala q̃ infligit ꝛ hoc tenemur volũtate absoluta ꝛ deliberata: tñ oppositũ possum⁹ velle voluntate pietatꝭ sicut dicit Hugo. Uñ sicut deus q̃tũ in se est: nõ delectat̃ ĩ nostris penis: sed magis dicit: Heu heu ꝯsolabor sup̃ hostib⁹ meis. Esa. i. tñ ꝑꝑ iustitiaꝫ ꝛ rigoreꝫ vindicte voluntate deliberata penas ĩfligit. Sic ꝛ nos debem⁹ velle istas penas infligi volũtate deliberata. cõformando nos volũtati diuine: q̃tũuis possumus voluntate pietatis velle oppositum volũtate. s. ꝯditionala: vtputa ſi hoc nõ

esset ꝯ

esset ꝯ volũtatẽ dei velle sic esse. Unde
Hugo distinguit in nobis triplicẽ volũ/
tatez.s.rõnis: ⁊ pietatis: ⁊ carnis. Idcir/
co ⁊ nos voluntate rõnis debem⁹ velle
ẽt malũ pene qḋ scim⁹ deũ velle. Sz vo
luntate pietatis possum⁹ ꝯditionaľr s.s.
deo placet nõ velle. Unñ dicit Sco. Qḋ
licet de⁹ velit pr̃em meũ mori: nõ tamẽ
debeo pr̃em meũ velle mori absolute: sz
sic volũtate ꝯditionali.s.inq̃ꝫtũ de⁹ vult
ipsum mori. Unñ Lãdulsus dicit: ꝙ volũ
tas nr̃a tenet cõformari diuine volunta
ti in volito vario mõ, put vario mõ acci
pitur voluntas ſm p̄dictã distinctionez:
q: si accipiat in nobis voluntas rõnis:
dico ꝙ dꝫ ꝯformari deo in volito: qñqꝫ
absolute ⁊ simpľr vt in p̄ceptis. Qñqꝫ
absolute sed nõ simpľr: vt in penis: q: ñ
inq̃ꝫtũ pene sunt tm̃ sed inq̃ꝫtũ pene sũt
pctĩ. Qñqꝫ tm̃ expediẽter non absolute
vt in cõsilijs diuinis: qḋ ꝯfirmat Boñ.
Ex his pꝫ ꝙ tenentur gn̄aľr velle cõfor
mare voluntatẽ nr̃am voluntati diuine
maxime in p̄ceptis: qḋ si nõ facim⁹ etiã
creature nõ obtẽperãt nobis. Sed vt di
ctuz est poti⁹ ꝯtrantur: q: sicut optimus
filius si pr̃ v̄beraret nõ solũ condoleret
sed ẽt defensaret: ⁊ nõ solũ defensaret sz
forte vindictã exgreret: ita ⁊ conditor: q̄
multitudinẽ creaturaꝝ sibi ⁊ nobis con/
didit: sibi ad honorem: nobis ad vtilita/
tem: sed cũ auctorẽ suũ p eas offẽdimus
oĩa vertunt nobis in vltionẽ iudicio dei
iuxta illḋ Sap.v. Armauit oẽm creatu
ram ad vltionẽ inimicoꝝ. Unñ Gre. sup
Luc. omel.xxxv. ingt. Quia in cũctis de
linquimus in cũctis ferimur: vt implea
tur qḋ dictũ est p Salomonẽ. Pugna
bit p eo orbis terraꝝ ꝯ insensatos. Oĩa
nãqꝫ que ad vsũ vite accepimus ad vsũ
conuertim⁹ culpe sed cũcta que ad vsum
prauitatis inflexim⁹ ad vsum nobis ver
tuntur vltionis. Tranquillitatem quippe
humane pacis ad vsum vertimus vane
securitatis: peregrinationem terre p ha/
bitatione dileximus patrie. Salutez cor
poꝝ in vsum redegimus vitioꝝ: vberta
tis abũdantiaz nõ ad necessitatez carnis
sed ad puersitatez intorsim⁹ voluptatis.
Ipsa serena blãdimenta aeris: ad amo/
rem nobis redegim⁹ terrene dilectiõis.
Jure igitur restat vt nos simul omnia
feriãt q̃ simul omnia vitijs nostris male
subiecta seruiebant. Et q̃ı pri⁹ in mundo
incolumes habuim⁹ gaudia: tot de ipsis
postmodum cogamur sentire tormenta
Hec ille. Quia igiť per ea q̃ a deo accepi
mus deũ offendimus: merito p ipsa fe/
rimur: vtq: p vitã nõ seruando dei p̄ce
pta ipm̃ offendimus p mortẽ meremur
offendi: qḋ ꝯfirmat Deuť.xxviij. Si au
dire nolueris vocẽ dñi dei tui: vt custo/
dias ⁊ facias oĩa mãdata eius: ⁊ cerimo
nias quas ego p̄cipio tibi hodie venient
sup te oẽs maledictiões iste ⁊ apprehen/
dent te. Maledictus eris i ciuitate: ma/
ledictus in agro: maledictũ horreum tu
um: maledicte relige tue: maledictus fru
ctus vẽtris tui: ⁊ fructus terre tue: armẽ
ta boum tuoꝝ: ⁊ greges ouiũ tuaꝝ. ma/
ledictus eris igrediẽs: ⁊ maledictus egre
diens. Mittet sup te dñs famẽ: ⁊ esuriẽ
⁊ increpationẽ in oĩa opa tua q̃ tu facis:
donec cõterat te ⁊ pdat velociter pp ad
inuentiões tuas pessimas in qbus dere
liquisti me. Adiungat tibi dñs pestilen/
tiam donec ꝯsumat te de terra ad quam
ingredieris possidendã: percutiet te dñs
egestate febre: ⁊ frigore: ardore ⁊ estu ⁊
aere corrupto: ac rubigine: ⁊ persequetur
donec peas. Hec ibi. Particulariter vo
de maleficijs filijs erga pr̃em scribitur.
Prouer.xx. Qui maledixerit pr̃i suo vľ
matri: extinguet lumẽ eius in medijs te
nebris.i. morietr in peccatis suis: vt veri/
ficet illḋ psal. Uiri sanguinũ ⁊ do. nõ di.
d.s. Et sic patet causa prima. ¶ Secũda
cã pestilentiaꝝ est mentis elatio. Nã qui
se extollunt ⁊ putãt se posse vitam p̄stare
merito in mortẽ ruunt: ⁊ qui putant per
se posse decidunt in nihilum. Nam ha/
betur.ij. Reg. vltio. ⁊.ij. Paralipo.xij.
Dauid motus peccato sup̄bie p̄cepit po
pulum numerari: quo numerato dicit te
xtus. Percussit aũt cor Dauid eũ.i. con
scientia eum reprehẽdit ⁊ dixit ad eum:

Peccaui valde scilicet peccato superbie vt dictum est. Nam preceptum erat Exo. xxx. q ante dinumeratione populi quilibet offerret deo: vt enim ibi. Quando tu leris summam filiorum israel: dabunt singuli preciu p animab⁹ suis dño et nō erit plaga in eis. Hec autem numeratio nō fuit sic facta: et ideo secuta est plaga. Uñ fact⁹ ē smo dñi ad Gaad pphaz di. Uade et loqre ad Dauid. Hec dic dñs: Triu tibi dat optio: elige vnū tibi ex his vt faciā tibi. Cūq venisset Gaad ad Dauid nūciauit ei di. Aut septē annis veniet tibi fames in terra tua: aut trib⁹ mensibus fugies aduersarios tuos et illi te persequētur: aut certe tribus diebus erit pestilentia in terra tua. Nunc ergo delibera et vide quid respōdeam ei qui misit me. Dixit aūt Dauid ad Gaad: Coarctor nimis sed meli⁹ ē vt incidā in manus domini. Multe enim misericordie sunt ei⁹: q̄ i manum hoīum eligendo vz pestilentiaz trium dierum. Tum quia de misericordia dei sperabat. Multe enim misericordie eius sunt. Tum quia si elegisset famē septem annorum ipse et alij diuites pui- dissent sibi de victu: et pauperes fuissent nimis afflicti. Item si elegisset fugaz coram aduersarijs: ipse et alij potentes fuissent protecti auxilio pugnatorum et refugio fortaliciorum et ceteri fuissent occisi. Et ideo elegit penam omnibus equalez: qr pestilentia a deo immissa: equaliter poterat cadere super regem et pauperem. Immisitq dominus pestilentiaz in illis de mane vsq ad tempus constitutū. Et vt dicit Nico. de lira. Tempus constitutum intelligit hora sacrificij vespertini. Illud enim fuit statutum in lege. Exodi xxix. Ita q a mane pnt diei vsq ad horam illam mortui sunt de populo septuaginta milia viror. Cūq extendisset angelus manū super hierusalem ait dominus angelo percutienti: Sufficit nūc. cōtine manum tuam. Dicebat autem Dauid: Ego sum qui peccaui: et ego q inique egi. Uertatur obsecro ira tua ō me et cōtra domum patris mei. ¶ Hic autē oritur

questio. Quare propter peccatum Dauid percussit dominus populum? Cum scriptū sit Eze. xviij. Filius non portabit iniquitatem patris: neq pater iniquitatem filij. Et Deut. xxiiij. Non occidentur patres pro filijs: nec filij pro patribus: sed vnusquisq p peccato suo morietur. Ex alia parte videtur deum punisse iniquitatem patrum in filios in tertiam et quartā generationez: his qui oderūt me. Exo. xx. et Deut. v. Ad concordiam huius aliqui dicunt q quadruplex est mors. Corporalis spiritualis: temporalis: et eterna. Dicunt enim q morte spirituali et eterna nō punitur pater pro filio: nec econuerso. Et isto modo intelligitur illud dictum Eze. xviij. Fili⁹ non por. etc. Morte autē corporali et temporali interficitur aliquādo filius pro peccato patris: et econuerso: vt patet in diluuio pro peccatis parentū submersi sunt pueri qui adhuc non poterāt esse pticipes in pctis parētū: vtpote rōnis vsum non hñtes. Uel mediantibus angelis scis: vtpote submersiōe sodomorum interfecti sunt puuli cum parentib⁹. Uel mediantibus angelis malis quibus aliqñ vtit de⁹ ad executionē sue iustitie: sicut p pctō egyptior primogeniti fuerūt interfecti inclusum paruuli. Uel mediantib⁹ hoībus: sicut de mādato dñi filij isrl interfecerūt habitatores canaan cū vxorib⁹ et filijs cōtinētibus puulis. Et hui⁹ sententie fuit btūs Tho. prima pte. ij. q. lxxvij. Et Nico. de li. in postilla sua super li. Deut. xxiiij. c. sup illō dictū. Nō occidēt pres p fi. etc. Dicit ēt btūs Tho. q detrimēta corpaliū rer vl ēt ipsi⁹ corpis sunt ēt quedā penales medicie ad salutez aie ordiate: vñ nihil phibet penis talib⁹ aliquē puniri p pctō alteri⁹ vl a deo vl ab hoīe: vt pote filios p prībus vt dictū ē. s. et subditos p dñis inq̄tū sunt quedaz res eor: vt pz. ij. Reg. vlt. c. s. hic qr populus fuit punit⁹ vt erat q̄dā res Dauid. Si obijceres: iā dixisti q de⁹ mittit pestilentiā pp pcā: vñ hoc q sepe heremite et optimi religiosi peste moriunt. Rñdeo q duab⁹ cōgruētijs oñdit q de⁹ hoc facit

primo pp

pńo pp aliquē ꝯsensū seu dissimulatiōez: ꝛ h mō īterdū bōi simꝰ cū malis puniuntur qꝛ eoꝝ pctā nō redarguerūt: vt Aug. ait in .i. de ci. dei. Scdo ad cōmendādā humanē societatis vnitatē ex q̄ vnꝰ hō p alio debet eē sollicitꝰ ne peccet. Uel tertio mō h facit deꝰ ad occultādū sua iudicia: qꝛ peccatores ñ merēt ea agnoscere: ꝛ isto mō colligit ꝛ rapit malos ex cā bonoꝝ. Uel si h tibi ñ suffic dic cū Paulo ad Ro. xi. O altitudo diuiti. ꝛc. Et cū Aug. Si nō facti pfunditatē iudicij dei penetrare nō possumꝰ: māifeste tñ scimꝰ veꝝ eē ꝛ bonū qd fec. ꝛ sic pz secunda cā pestilentie. ¶ Tertia cā ē rapiaꝝ vsurpatio. Dat. n. pestilentia pp vsuras ꝛ rapinas. Exo. ix. Dixit qꝫ dñs ad Moysen: Dices ad pharaonē: h dic dñs deꝰ hebreoꝝ. Dimitte ppłm meū vt sacrificet mihi i deserto. Nūc ēo extēdēs manū pcutiā te ꝛ ppłz tuū peste: pibisqꝫ de terra. Pharao violētia vł dissipatio: ppłs sensus cogitatꝰ cogitat ꝯctꝰ vł modos qbꝰ possit pximuz dissipare ꝛ ꝯtinue dissipet ispirationes q̄ sunt ppła dei: vł pharao iterptat denudās pcussos vł dissipās pparatos. dñr eiz denudare pcussos vsurarij: qꝛ raro vł nūq̄ aliqs accipit ad vsurā nisi pcussus aliqua molestia: vł dissipās pparādos: quia paupes ad diuinū cultū pparati pp molinā senoris retrahunt a diuinis ꝛ a celebratione festoꝝ. Sꝫ phdolor qꝛ nunq̄ aliena restituūt. sꝫ dicūt: faciaꝫ postea in morte testm̄: iudicio dei venit eis pestis ꝛ tollit intellectū: ꝛ nō possunt ordinare facta sua. Et sic nec ipi nec sui gaudēt illis bonis. Nā sepe ꝯtingit istis q confidunt in morte sic posse facere: q pmittē te deo nec restituūt nec filijs derelīquūt sꝫ in sterglinīu iaciunt. sicut accidit cuidā ciui Bononiēsi: q toto tpe vite sue secerat lucra mala. Ūn veniēs ad mortez ne filius hoc possideret accepit pecuniā ꝛ piecit in sterglinīu. Et appropinquans morti clamabat. Apite portas vt diaboli me portēt: ꝛ sic clamando expirauit ꝛ diaboli eū portauerūt. Ezech. vij. Argentū eoꝝ foras piciet: ꝛ auꝝ eoꝝ ñ valebit liberare eos in die furoris dñi. Et sic pz tertia cā. ¶ Quarta cā pestilētie ē libidinū inhōestano. h. n. luxuria pestilēs imo cathedra pestilētie: de q̄ logt psal. q beatus ē q non sedit in cathedra pestilentie. Adeo eniz hodiernis tpibꝰ creuit ista pestis q totū mūdū corrupit. Ascēdit eniz vsqꝫ ad cathedrā eccliasticā icipiēs a maioribꝰ. Nōne hodie vsqꝫ ad sacerdotalē cathedrā ascēdit ꝛ ipos deiec: cū manifeste ꝯcubinas teneāt? Quid de sacro mrimonio ploquar: de q̄ dicit Paulꝰ. Sacramētū hoc magnū eē i ecclia ꝛ in xpo Et pp hoc debēt diligere vxores sicut et xps eccliam: cū oi pudicitia ꝛ scimonia? Uere in tm̄ luxuria exercuit maliciā suaz vt sepe imptēt visū suū nālez in eo qui est ꝯ nāz: ꝛ non sicut hoies sed sicut canes insequātur mrimonium suum: nō seruantes modū: nec locū: nec tps: nec ordinē. ꝛc. Adhuc nō sufficiūt ista in offensa creatoris: cū ꝛ opus nefandissimū ꝛ innoiabile quod sodomiticū dr: totuz quasi orbē repleuerit ꝛ vt masculi in masculos: ꝛ femine in feminas hanc turpitudinē opent. O vtinā disrūperes deus celos ꝛ cardies terre: vt oēs absorberēt q te tm̄ offendūt. Johel. iij. Posuerunt pueꝝ i pstribula: ꝛ puellā vēdiderūt p vino. Jō ꝯuertā retributiōez vrāz i caput vrm. Ezech. vi. Contriui cor eorum fornicās ꝛ recedēs a me: ꝛ oclos eoꝝ fornicātes pꝰ idola sua. Hec dic dominꝰ deꝰ. Percute manū ꝛ allide pedē tuū: ꝛ dic ad oēs abhoiatiōes maloꝝ i isrł: qꝛ gladio ꝛ fame ꝛ peste ruituri sunt. Ezech. xxxiij. Fecistis abhominationes vestras: ꝛ vnusqsqꝫ vxorē pximi sui polluit: ꝛ terram hēditate possidebitis: hec dices ad eos. Sic dicit dñs deꝰ: Uiuo ego: qꝛ qui in ruinosis sunt gladio cadēt: q in agro bestijs tradent ad deuorandū: q aūt in predijs ꝛ speluncis sunt peste morient. Sꝫ h ñ solū sufficit. Nā ad luxuriā ꝯcitādā artē adinuenerūt. s. choreas. Et hic nota mala q̄ i choreis exercēt vt actꝰ ꝛc. Ezech. xxv. p eo q plausisti manu ꝛ percussisti pedē ꝛ gauisa es ex toto affectu

sup terrã isrł. Jdcirco ecce ego extẽdam manũ meã sup te ⁊ tradã te ĩ direptionẽ gẽtiũ: ⁊ iterficiã te de pplis: ⁊ pdã te d̃ terris ⁊ cõterã. Jtẽ Ezech. vij. Jra mea sup vniuersũ pp'ꝫ gladi⁹ foris: fames ⁊ pestis intrinsec⁹: q in agro ẽ gladio morieł: ⁊ qui ĩ ciuitate sunt pestilẽtia ⁊ fame ꝯsumabunł. Habeł ẽt a Justiniano in Auctẽ. vt ñ luxurieł ꝯ nãm ⁊ ait: Propter talia pctã. s. blasfemiã ⁊ pctm̃ ꝯ nãꝫ ⁊ fames ⁊ terremot⁹ ⁊ pestilentie fiunt. Jdẽ ꝯfirmał in glo. xxxij. q. vij. flagitia. Habetur ẽt in legẽda scõꝝ in vita beati Greg. in tractatu de letanijs. require in ſmonario de punitione peccatoꝝ: de punitione luxurie. Et sic patꝫ quarta causa.

¶ Pars tertia in q̃ ponunł remedia ꝯ pestẽ siue morbos pestilentie.

Ertio in isto sermõe tractãduꝫ
t est de remedijs ꝯ pestẽ: q̃ re vera ñ sunt alia nisi cõtritio: ꝯfessio: atq; satisfactio. Ad q̃ꝝ euidẽtiã notãdũ: q tria sunt bõa gb⁹ peccãdo abusi sum⁹. Est eniꝫ q̃ddã bonũ eẍ nos: ⁊ q̃ddã in nos: ⁊ q̃ddã ĩtra nos. Bonum eẍ nos ẽ tot⁹ mũdus: bonũ ĩ nos ẽ caro nostra: bonũ ĩtra nos ẽ aĩa nr̃a. Bonuꝫ eẍ nos datũ ẽ tanq̃ꝫ mediũ q̃ subleuemur ĩ deũ ad Ro. i. Jnuisibilia. n. dei per ea q̃ facta sunt intellecta ꝯspiciunł. Caro data est aĩe sicut mulier viro ad cooꝑanduꝫ. Jn cui⁹ figura Geñ. ij. ait dñs. Non est bonũ eẽ hoĩeꝫ solũ. Faciam⁹ ei adiutoriũ si'e sibi: ⁊ tũc fecit euaꝫ. Aĩa do creata ẽ rõnalis: vt deũ agnosceret: agnoscẽdo amaret: amãdo frueret ⁊ opareł q̃ꝫ ꝓbatio dilectiõis exhibitio ẽ opis. Jn cui⁹ figura Geñ. p̃o ait dñs: Faciam⁹ hoĩeꝫ ad ymaginẽ ⁊ silitudinẽ nr̃am. Sed hõ fact⁹ bestial' ⁊ apostata fact⁹ a deo ꝓꝑ bona ista dereliquit creatorẽ ⁊ adhesit creature iuẍ illđ. i. Jo. iij. Omne qđ ẽ in mũdo: aut ẽ ꝯcupiscẽtia carnis: aut ꝯcupiscẽtia oculoꝝ: aut supbia vite. Et iđ necesse ẽ q volẽs penitere tria opeł ꝯ istũ trinariũ pessimũ. s. Corde cõterendo de qua dictũ est. ſ. Ore confitendo ⁊ ope satisfaciẽdo de gb⁹ diceł ĩ sequẽtib⁹. Et iđ ꝯriũ facientib⁹ de⁹ cõminał pestẽ. Exo. v. vbi dr̃. Jngressi sunt Moyses ⁊ Aaron ⁊ dixerũt pharaoni. De⁹ hebreoꝝ vocauit nos vt eam⁹ viã triũ dieꝝ ĩ solitudinẽ q̃ sunt. s. treo ptes p̃nie ⁊ sacrificemus dño deo nr̃o ne forte accidat nob' pestis aut gladi⁹. vbi glo. Viã triũ dieꝝ ꝑuenerunt marath: ⁊ ibi erãt aq̃ amare: q̃ꝫ p̃nia est amara: ſꝫ fruct⁹ ei⁹ dulcis ẽ. Cũ q̃s igitur aggrauat⁹ ⁊ ꝑcussus fuerit peste: stati faciat sibi hoc vltimũ medicamẽtũ. Accipiat q̃ꝫtũ plus põt de amaritudine memorie ꝯ pctã ꝯmissa: ⁊ de vera cordis cõtritione aũ magis librã q̃ꝫ vntiã: ⁊ ꝑdicta misceat cuꝫ aqua lachrymaꝝ ⁊ faciat vomitũ per nudã confessionẽ: ⁊ sic purgabitur pestiferꝝ venenũ delictorum. Tũc remanebit ꝑus aggrauat⁹ spũs tot⁹ leuis ⁊ plenus felici gaudio: ⁊ apostema mortiferum pctõꝝ totum liquabił ⁊ euanescet. Postea suauissimum ⁊ refrigeratiuum electuariuꝫ corpis ⁊ sanguinis dñi nr̃i Jesu xp̃i sumat. Deiñ vngat ptes sẽsuales oleo scõ: ⁊ ĩ modico tpis spacio trãsibit ad icorruptibilẽ eterne vite patriam ⁊ san⁹ erit a peste: ⁊ ab oib⁹ alijs ĩfirmitatib⁹ hui⁹ corruptibił vite. Oĩa alia remedia ab isto vana sunt q̃ ñ solũ recipił sanitas sepenumero in p̃nti: sed ⁊ imortalitas in futuro seculo. Amen.

¶ Dominica eadem infra diem. De necessitate ⁊ obligatione confessionis.

Sermo. lx.

e RAT Jesus eijciẽs demoniuꝫ: ⁊ illud erat mutum. Luc. xi. Posteaq̃ꝫ in supioribus fratres charissimi taꝫ determinata est prima pars penitentie salubris ⁊ necessaria que est cordis cõtritio. Sequił tractare de secunda que est oris cõfessio: de qua mystice in p̃nti euãgelio insinuał in q̃ describił quõ xp̃s sanauit hoĩem demoniacũ: cecũ: ⁊ mutũ. De q̃ etiam habetur Math. xij. c. vbi scriptũ est. Tũc oblat⁹ est ei hõ demoniũ habẽs cecus ⁊

tec⁹: ꝛ mutus: ꝛ creauit eū ita vt loqueretur ꝛ videret: vbi dicit Jo. Chryso. Negãs demõis alterutrũ: igressum ꝑ quez crediturus erat oppillauit auditũ ꝛ visuz ꝛ tertiũ .i. linguã vt non ꝯfiteat. Et tõ dicunt v̾ba ꝑposita. Erat Jesus eijciẽs demoniũ ꝛ illõ erat mutum. Sup q̃ verba dicit Alex. de al. in postilla sua. Qd̃ demoniũ est pctm̃ ꝑmo a demone inuctũ: mutũ .i. faciẽs mutũ a cõfessione fidei ꝛ peccati. Quia de nã demonũ ẽ: vt postq̃ hoiem īduxerint ad pctm̃ inducũt ad illõ celanduz ne ꝑ ꝯfessionẽ deleat. Quã igitur multi sunt hodiernis tpib⁹ q ꝯfessionẽ tã salubrẽ in derisum hñt ꝛ ꝯtemptũ: eo ꝙ ñ v̾ sibi rõabile siue iustũ: vt qs reuelet alteri q̃ deo secreta sua. Qui error q̃ sit impi⁹ ꝯ seipm manifestat cũ sit ꝯ euãgeliũ ꝛ determinationẽ ecclesie. Jdcirco ꝯ tales conabimur insistere ꝑbando ꝙ oẽs in pctõ mortali existentes si volũt ab ipsis mũdari ꝛ purificari necessaria est p⁹ ꝯtrĩtionez cõfessio. Et hoc ꝑ triplicem legez videlicet. Primo lege nãli. ꝛ innata. Scd̃o lege veteri ꝛ scripta Tertio lege noua ꝛ gratuita.

¶ Pars pria vbi ꝑbat cõfessionẽ fuisse necessariam per legem nãlẽ ꝛ innatam.

p Rimo igit̃ ꝑbatur cõfessionem esse necessariaz lege nãli. ¶ Ad cui⁹ rei euidentiã aduertenduz est ꝙ nũq̃ potuit aliqs ẽt in lege nãli de pctõ suo habere remissionez nisi preuia ꝯfessione. Propter qd̃ q̃runt theologi. Si in lege nãli fuit necessaria confessio. Et rñdet Alex. d̾ al. in q̃rta pte summe sue in tractatu de cõfessione. artic. iij. Et Ric. in iiij. dist. xvij. ar. ij. q. iij. ꝛ Bona. ibidẽ pte. ii. ar. i. q. i. Alexan. dicit in lege nãe necessaria erat ꝯfessio: nõ vocalis: siue sacramentalis: qm̃ i ꝯfessione vocali ꝛ sacramẽtali tanq̃ in ordinario iudicio oportet aliuz esse reuz ꝛ aliũ iudicem: ꝛ oportet ꝙ reus sit penitens qui velit in spontaneo iudicio spõte peccata sua confiteri: sed iudex ꝑncipalis esse nõ potest: nisi qui valeat absoluere ꝛ ligare: ꝛ ideo iudicium confessionis soli deo cõpetit: qui ꝑncipalr̃ solus põt peccata relaxare. Quia igit̃ tpe legis nature ipe tm̃ deus erat: ꝛ nõ adhuc hõ non erat necessaria cõfessio vocalis: sed occulta siue cordis facta ipsi soli deo q̃ cõsistit in displicẽtia malitie cõsiderate ꝑm illõ Aug. viij. confessionũ. Cũ malus suz. nihil aliõ est me cõfiteri deo q̃ displicere mihi: ꝛ in damnatiõe sui siue accusatione. Vñ in psal. vi. De⁹ vitã meã annũciaui tibi: posui lachrymas meas in ꝯspectu tuo. Vbi glo. ait. Vitã deo nũciat q peccata deo ꝯfitet: nõ deũ docẽs: sed seipz peccatorẽ agnoscens ꝛ dãnans. Hec Alex. Ric. hoc idẽ affirmat addens ꝙ vocalis ꝯfessio q̃ fit sacerdoti: nõ est de iure nature: qꝛ nihil est de iure nature nisi illa prima ꝑncipia agibiliũ quoꝝ veritas vltro offert se nãli cognitioni practici intellect⁹. sed ꝯfessio mentalis ẽ de iure nãe: cui⁹ rõ est. qꝛ confessio nõ tm̃ est pars sacr̃i: sed act⁹ virtutis: vt .j. patebit. Act⁹ aũt virtutũ moralium sunt de iure nãe ergo. ꝛc. hec Ric. Boñ. aliter dicit ꝛ meli⁹ distinguens ꝙ dupliciter sunt aliq̃ de dictamie iuris naturalis. Aut in spẽali: vt honorare parẽteo. Aut in generali ꝛ sic nã dictat ea que supaddit lex euangelica sicut sunt aliqua supererogationis vel ẽt aliqua sacr̃a. Jntelligendũ est ergo ꝙ duplex est confessio de pctõ: mentalis. ꝛ vocalis. Mẽtalis confessio est recognitio peccati ꝛ offẽse. Et hoc est de dictamine nãe in speciali ꝑm ꝙ cognitio offense est de dictamine nature. Cognitio aũt offense hũane est de dictamine nature ꝑ se ꝑm ꝙ rõnalis est: sed cognitio offense diuine ẽ de dictamine nãe adiute aliquo mõ ꝑ fidẽ. Quõ enim scit hõ offendere deũ: quem nõ videt nisi ꝑ aliqd̃ radium fidei: hoc cognosceret. Cũ aũt hõ cognoscit ꝙ deũ ꝑ preuaricationez inhonorat: natura dictat ꝙ misericordia est ab ipso humiliter petenda: ꝛ hoc nũq̃ est nisi cognoscat culpa. Vocalis v̾o confessio est duplex. s. Que fit deo: ꝛ que fit homini. Vocaliter cõfiteri deo dictat natura nõ simpliciter sed in casu: vtputa quando deus exigit sicut

exegit ab Adã geñ.iij. Adã vbi es: Abſ
glo. ꝟba ſunt vocãtis ⁊ ad ꝯfeſſionẽ idu
cẽtis. Et ad Caym Geñ.iiij. Ubi ẽ Abel
frater tuꝰ. De qbꝰ dr̃ de pe.di.i.§. deniqꝫ
vt ꝑſpicue appeat neminẽ ſine ꝯfeſſione
a pctõ mũdari ab ipſiꝰ humani generis
ꝑncipio ſumamꝰ exordiũ: pctõ ꝑme trãſ
greſſiõis ꝑmi parẽtes corrupti a dño ſũt
reqſiti de culpa: vt pctm̃ qd̾ trãſgrediẽ
do ꝯmiſerãt ꝯfitendo delerẽt. Serpens
aũt de culpa reqſitꝰ nõ ẽ. qꝛ ꝑ ꝯfeſſionez
nõ reuocabat̾ ad veniã. Caym qꝫ cum
pctĩ ꝑuaricatiõi fficidiũ addidiſſet: ſiſr
a dño de culpa reqſitꝰ eſt cũ dr̃ ei: Abel
fr̃ tuus vbi ẽ. Sed qꝛ ſupbus capiti ſuo
pctm̃ ſuũ ꝯfiteri noluit: poſtꝰ mẽdaciter
negãdo dñm fallere conatus eſt di. Nũ
qd cuſtos fr̃is mei ſũ ego: indignꝰ venia
iudicatus eſt. Unde in deſperationis ꝓ/
fundũ merſus eſt. vñ ait: Mea inigtas
maioꝛ eſt q̃ꝫ vt veniã merear: vagus et
ꝓfugus exijt a facie dei: ſignificãs eos
qui pctm̃ ſuũ cõfiteri diſſimulant reſpcũ
diuine miſeratõis indignos haberi. hec
ibi. Uocalr̃ vo ꝯfiteri homini nõ dictat
nã niſi in generali: qꝛ dictat oibꝰ modis
recõciliari oibꝰ modis opoꝛtere deo: qui
bus ipſe ſtatuit. vñ natura dictat. Si deꝰ
arbitrum conſtitueret inter ſe ⁊ peccato/
rem q̇ ipſi eſſet culpa reuelãda: ⁊ ita di/
ctat natura in generali. Et ſic patet lege
naturali qualiter ad ꝯfeſſionem obliga/
mur. Patet quoqꝫ pars prima huiꝰ ſer
monis.

¶ Pars ſecunda huiꝰ ſermonis inq̃. ꝓ
batur confeſſionem fuiſſe neceſſariã per
legem veterem ⁊ ſcriptam.

ſ Ecũdo ꝓbat̾ ꝯfeſſionẽ eẽ neceſ/
ſariã lege veteri ⁊ ſcripta. ſ. in le
ge moyſi ⁊ ꝓphaꝝ. Leuiꝭ.xvi.
Uñ poſtq̃ꝫ emũdauerit ſcũariũ ⁊ taber/
naculũ ⁊ altare: tũc ſacerdos offerat hyr
cũ viuẽtẽ: ⁊ poſita vtraqꝫ manu ſuper
caput eiꝰ ꝯfiteat̾ oẽs inigtates filioꝝ iſrl̾
⁊ vniuerſa ðlicta. Et.xxvi. Propter pec
cata patrũ ſuoꝝ ⁊ ſua affligunt̾: donec
ꝯfiteant̾ inigtates ſuas: ⁊ maloꝝ ſuoꝝ re
cordent̾: quibꝰ ꝑuaricati ſunt ĩ me ⁊ am

bulauerunt ex aduerſo mihi. Tunc ora/
bũt ꝓ iniquitatibꝰ ſuis ⁊ recoꝛdaboꝛ fede
ris mei qd̾ pepegi cũ ſrĩbꝰ eoꝝ. Hec ibi
Et Nume.v. Uir ſiue mulier cũ fecerĩt
ex oibꝰ petis q̃ ſolent hoibꝰ accidere: ⁊
ꝑ negligẽtiã trãſgreſſi fuerint mãdatũ do
mini atqꝫ delĩqrint ꝯfitebũt̾ pctm̃ ſuũ.
¶ Sꝫ nota ad declarationẽ ꝑdictoꝝ fz
Durãdũ: q̇ tpe legis ſcripte: qꝛ ipſe deus
magis inotuerat hoi ⁊ iã põtificẽ cõſti/
tuerat in terra: hoies ꝯfiteri mãdauit vo
caliter ꝑ ſacerdotẽ gnãlr̃ tñ ⁊ indiſtincte
ꝑ determinationẽ ſacrificioꝝ: vt pꝫ p̄ie
dictis auctoꝛitatibꝰ. Hoc idẽ ꝓbat̾ dictis
ꝓphetaꝝ ſic diſcurrẽdo. ij. Neemie.ix.
Filij iſrael ſteterũt ⁊ cõfitebant̾ pctã ſua
⁊ inigtates patrũ ſuoꝝ. q̃ter in die: ⁊ q̃ter
in nocte ꝯfitebant̾: ⁊ adoꝛabãt dñm deũ
ſuũ. Joſue.vij. Fili mi da gliã dño deo
tuo iſrl̾ ⁊ cõfitere atqꝫ indica mihi qd fe
ceris ne abſcõdas. Rñditqꝫ Achan Jo
ſue ⁊ dixit ei: Uere ego peccaui dño deo
iſrl̾. ⁊c. iiij. Reg.xv. Uade ⁊ lauare ſepti
es in ioꝛdane: ⁊ recipiet caro tua ſanitatẽ
⁊ mũdaberis. i. Paralip.xvi. Cõfeſſio
pctõꝝ ⁊ magnificẽtia bonoꝝ opeꝝ corã
illo. Job.x. Loq̈r in amaritudie anime
mee: dimittã aduerſuz me eloquz meũ.
Job.xxxi. Si abſcõdi q̃ſi hõ pctm̃ meũ
⁊ celaui in ſinu meo inigtatẽ meã: qs mi
hi tribuat auditoꝛẽ. q.d. ñ erit. pſal.xxvij.
Ex volũtate mea ꝯfiteboꝛ illi ñ cõpulſus
pſal.xxxi. Dixi cõfiteboꝛ aduerſum me.
pſal.xcv. Cõfeſſio ⁊ pulchꝛitudo in con
ſpectu eiꝰ. pſal.xcix. Introite poꝛtas eius
ĩ ꝯfeſſiõe. q.d. alr̃ ñ ẽ itrãdũ. pſal.cxviij.
Os meũ apui ĩ cõfeſſione: ⁊ attraxi ſpi/
ritũ. ſ. ſcm̃. puer.xvi. Reuela dño opera
tua: ⁊ dirigent̾ cogitatiões tue. puer.xx/
viij. Qui abſcõdrit ſcelera ſua ñ dirigeĩ
q̇ aũt ꝯfeſſus fuerit ⁊ relĩqrit ea miſicoꝛ/
diã ꝯſequet̾. Ecc.iiij. Presbytero hũilia
aiam tuã: ⁊ magnato caput tuũ. Ecc.xx/
vij. Añ moꝛtẽ cõfitere peccata tua. Eſa.
xliij. Narra ſi qd debes vt iuſtificeris
Eſa.xlvij. tolle molã ⁊ mole farinã. Eſa.
lij. Solue vincula colli tui captiua filia
ſyon. ſ. in ꝯfeſſione. Eſa.lviij. Si abſtule
ris de

ris de medio tui cathenā. ⁊c. Et iterum. Orietur in tenebris lux tua: ⁊ tenebre tue erunt sicut meridies. Treni. ij. Effunde sicut aquā cor tuū in ↄspcū dei p ↄfessionē. Osee. xiij. Colligata est iniqtas effraim: absconditū est pctm̄ eius dolores parturientis venient ei. Osee. xiiij. Reddemus vincula labiorum nrorum. Et sic pz lege veteri necessariā eē ↄfessionē. p₃ꝗꝫ pars scḋa

¶ Pars tertia in q̄ pbat cōfessionē eē necessariā p legē nouam ⁊ gratuitam.

Ertio pbat cōfessionē eē necessariā lege noua ⁊ gratuita. Et h̄ tripliciter. Primo euāgelica ⁊ apostolica pceptiōe. Scḋo canonica ⁊ autentica cōstitutione. Tertio politica exēplificatiōe. ¶ Primo pbat h̄ idē euāgelica pceptiōe. Nā fm oēs theologos maxime Ric. i. iiij. di. xvij. ar. ij. q. i. Preceptū cōfessiōis habet ex euāgelio. nā xps h̄ pcepit iplicite i figura qñ dixit Mat. viij. Leproso mūdato. Uade ostēde te sacerdotib⁹. ¶ Scḋo h̄ idē pcepit explicite qñ discipul' dedit ptātē iudicādi i foro ↄsciē. Nā pmisit Petro se daturum huiusmōi ptātē. Mat. xvi. ibi. Tibi dabo clau. ⁊c. quā postea dedit ⁊ expsse post resurrectionē qñ dixit Jo. xx. Pasce oues meas: ⁊ oib⁹ aplis sil' eādē ptātē dedit p seipm cū p⁹ resurrectiōē dixit Jo. xx. Accipite spm̄ scm̄ q̄rum remiseritis pctā remittunt eis: ⁊ q̄rū retinueritis retēta sunt. Si ergo dedit hāc ptātē Petro aplis ⁊ discipul': dedit ēt suorum successorib⁹: qr fm Sco. ⁊ Ricar. vbi. s̄. Papa ē successor Petri. Epi successores aplorū. Ceteri vo sacerdotes sunt successores discipulorum. Habet hoc idē. xxi. dist. c. i. nouo. lxviij. dist. c. corepi. §. q aūt. ⁊ c. q̄rū vices. Et ex̄ de sacra vnctiōe. c. vnico. §. p frontis Et Hosti. de tpib⁹ ordinādo. §. ⁊ q̄lr vbi alij dicunt. Et nota q Petro spāliter data ē hmōi auctoritas: vt ab ipo summo pontifice ceteri inferiores hanc auctoritatē recipiāt. Hinc est q q̄uis hmōi auctoritas oib⁹ sacerdotib⁹ collata sit: vt pz ex supradictis: nō tñ oēs ipam exercere pñt qr ab ecclia restricta ē. Et hoc conuenienter. ¶ Ex quib⁹ omnib⁹ sic arguit. Quib⁹ dat ptās de aliq̄ cā implicite iudicandi: dat ēt illis ptās cognoscēdi de illa iux̄ illā regulā. Cū quid cō cedit: cō cedit etiam illō sine quo adimpleri nō posset. Cui iurisdictio data est ea quoqꝫ cōcessa esse vident sine quibus iurisdictio explicari non potuit ⁊ per quod puenit ad illud. habetur ista regula extra de officio delegati. c. preterea. Et. ff. ḋ iurisdictione om. iudi. l. ij. ff. de pcuratoribus. l. ad rē ⁊. l. ad legatū. ⁊. ff. si v suf. petatur. l. i. §. i. ff. de seruitutibus rusticorum prediorum l. qui habet. ff. de acquirenda hereditate l. illud. Cū igitur iudex non possit recte iudicare de causa sibi ignota: necesse est q iudex spūalis. s. sacerdos si debet conscientiam peccatoris recte iudicare q facta ipsius prius cognoscat: sed cognoscere non potest nisi peccator ei conscientiā suā p confessionē apiat: qr ecclia non iudicat de occultis fm Sco. in. iiij. di. xv. ar. i. q. iiij. Hoc idē habet extra de simonia. c. sicut. i fi. ⁊. c. tua nos. Et ex̄ de sen. excom. c. a nobis. ij. Et. xxxij. di. c. erubescant. xxxiij. q. v. c. christiana. Cū igitur christus sacerdotes instituerit aliorū iudices in foro conscientie qui iudicare nō possint de occultis: precepit peccatores ḋ necessitate salutis sacerdoti peccata sua confiteri. Et ideo Boetius ait primo li. de consola. Si operam medicantis expectas: oportet vt vulnus detegas. Confirmatur hoc exemplo Lazari Joh. xi. quem resuscitatum tradidit dominus discipulis soluendū. Unde Augu. in libro de pe. Et ponitur de pe. dist. i. §. quem penitet. vbi scribit. Lazarū enim de monumento iā suscitatū obtulit dn̄s discipulis soluendum p hoc ostēdēs potestatē soluēdi concessā sacerdotib⁹. Hec ibi. Hinc est q apli hito hoc precepto a magistro suo postea pmulgarūt. Nā Sco. dicit q apli illō pceptū nūq̄ꝫ predicassent siue ppalassent nisi illō expsse in mādatis a domino hūissent. Qḋ fecerūt vt pz Jac. v. vbi dr. Confitemini alterutrum pctā vr̄a ⁊ orate p inuicē vt saluemini. Sup q̄ vbo

dicit Ric. q̅ apostolus innuit confessio/
nem esse faciendã sacerdoti: qz paulo añ
hec verba p̄misit. Infirmat q̅s i vobis:
īducat presbyteros ecclie. Et ait idē doc.
q̅ apostolus ēt ītellexit eã eē necessariã
ad salutē: qz ɔcludit vt saluemini: q̄ pars
nō tm̄ referēda est ad orate: sed ēt ad cō
fitemini. ¶ Nō si ɔ̄ predicta arguat et
etiã p euangeliũ: qz Joh. viij. inuenit q̅
dn̄s remisit peccata mulieri in adulterio
deprehēsē sine ɔfessione. Nemo di. te cō
dem. nemo do. nec ego te cōdem. va. ꝛ
am. no. pec. Similr̄ lāguido q. xxxviij.
annis languerat: q ēt suaz infirmitatem
meruerat per peccatũ. vt Jo. v. dīc ei do
min⁹. Ecce san⁹ factus es iam noli pec/
care: ne deterius aliqd tibi ɔtingat: nul/
lam tm̄ ab eo exegit cōfessionē. Ad hoc
r̄ñdeo s̄m Alex. de al̄. vbi. s̄. Nō ꝛ si nō
legat predictoꝝ confessio potuit tm̄ fieri.
Multa eniz sunt a xp̄o facta: q̄ tm̄ non
sunt scripta. Cōfirmat hoc idē p auctori
tatem alioꝝ apostoloꝝ. Vn̄ Petrus. ij.
ep̄la. iij. c. Satagite imaculati ꝛ inuiola
ti xp̄o inueniri in pace scilz p ɔfessionez
emēdantē ɔsciētiã ꝛ iteꝝ. Crescite v̄o in
gratia ꝛ in cognitione dn̄i n̄ri ꝛ saluato/
ris Jesu xp̄i. hec aũt gratia crescit in no
bis per ɔfessionē s̄m glo. Itē Jo. prime
canonice sue. i. c. Si aũt ɔfiteamur pec/
cata nostra fidelis ꝛ iust⁹ ē dn̄s vt remit
tat nobis peccata n̄ra ꝛ emendet nos ab
oi iniq̄tate. Itē ap̄ls Paulus. i. Thi. vi.
Apprehende vitã eternã in q̄ vocat⁹ es:
ꝛ ɔfessus bonã ɔfessionē corã multis te/
stib⁹ p̄cipio tibi corã deo q viuificat oia
in xp̄o iesu q testimonium reddidit sub
pōtio pilato bonã ɔfessionē: vt s̄ues mã
datũ sine macula irreprehensibile: vsqz in
aduentũ dn̄i n̄ri Jesu. Hec ibi. Et sic pz
euãgelii p̄ceptis ꝛ ap̄lica instructiōe cō
fessionē esse necessariã. ¶ Scd̄o pbatur
ɔstitutione canonica. Nã per sacros ca
nones statutũ ē oēs volētes remissionē
peccatoꝝ accipe pri⁹ ad verã ɔfessionez
accedere. vn̄ de pe. di. i. c. vide df. Quis/
quis es q conscius tibi es alicui⁹ erroris
ꝛ quanto tpe errasse te nosti: tanto nihil/

ominus tpe humilis te ip̄m ad deũ ꝛ sa
tisfacias ei in ɔfessione penitentie. Hec
ibi. Et in. c. ecclia dicit. Ecclesia xp̄i ē n̄
habens maculaz neqz rugam aut aliqd
istiusmodi. Qui ergo peccatoꝝ aliq̄ sor
de maculatus est non pōt de ecclia xp̄i
appellari: nec xp̄o subiectus dici. possi/
bile est aũt vt quomō ecclia q̄ prius ru/
gam habuit ꝛ maculã ꝛ imũdicias ꝛ po
stea restituta est ita ꝛ peccator currat ad
medicũ. i. ad ɔfessorem qz non hn̄t op⁹
sani medico: sed male hn̄tes vt curet
vulnera ipsoꝝ: ꝛ sit de ecclia que est cor/
pus xp̄i. Et in. c. scd̄a df. Secunda post
naufragiuz tabula est culpaz simpliciter
ɔfiteri. Imitati estis errantē: imitamini
ꝛ correctum: errauim⁹ iuuenes: sed emē
demus senes: iungam⁹ lachrymas ꝛ ge
mitus copulem⁹. Et in. c. de⁹. df. Deus
diffinitionem non facit: qz misericordiã
suam omnib⁹ p̄misit: relaxandi licentiã
sacerdotib⁹ suis sine vlla exceptione con
cessit. Et in. c. si peccatũ. idē df. ꝛ i. c. quē
penitet. Quem penitet oio peniteat: ꝛ do
lorem lachrymis ostēdat: ꝛ rep̄ntet deo
vitam suam: p sacerdotez p̄ueniat iudi/
ciuz dei p ɔfessionē: p̄cepit enim de⁹ mã
dando vt ostēderent ora sacerdotib⁹ do/
cens corporali⁹ p̄ntia ɔfitēda peccata. ꝛ i
c. quō df. Frustrat claues ecclie q sine
arbitrio sacerdotis p̄niaz agit: si sine oris
ɔfessione indulgentia impetrat. ꝛ extra
de pe. ꝛ re. c. ois df. Omnis vtriusqz se/
xus cum ad annos discretionis peruene
rit omnia sua solus peccata semel in an
no fidelr̄ ɔfiteatur p̄prio sacerdoti: ꝛ in/
iunctam sibi penitentiam studebat p vi
ribus adimplere. Hec ibi. Super q̄ dīc
Bona. in. iiij. dist. xvij. Nō omnes siue
boni siue mali obligant ad ɔfessionez se/
mel in anno qz teneri ad cōfessionē pec/
catoꝝ est duplr̄. Aut ex institutione p̄ria
ꝛ sic est sub p̄cepto patet. s̄. solũ illis qui
sunt in pc̄tō mortali. Aut ex institutione
supaddita que est a generali concilio: in
dicto. c. ois. ꝛ rōne hui⁹ scd̄e institutiōis
tenent omnes: saltez semel in anno: vt
meli⁹ patebit. j. Rō aũt s̄m Alex. vbi. s̄.
huius institutionis

hui⁹ institutionis sc̄dm̄ potest esse triplex Prima rō fuit: ideo q₃ quilibet d₃ deu₃ glificare confitendo se pctōrem. Qui.n. se pctōrem confitet: deum glorificat: ostēdens se dei gratia ⁊ mīa indigere. Secūda rō fuit sacre cōīonis reuerentia: q₃ oēs tenent in pascha cōicare: tā perfecti q̄₃ iperfecti. Et tunc q₃ agn⁹ paschalis cū solēnitate mādu cādus est: vt mūdi eēnt manducātes ⁊ digni: oppoztuit premitti remediū purgationis. ⁊ hoc quidē est in ꝯfessiōe pctī. Tertia rō fuit discretio gregis dñici: ne lupi ascenderēt in grege₃ q manducarent agnos. Iō institutū est vt vult⁹ consciarū suarū oñderent sacerdotibus. vñ si qs nullū h₃ peccatū moztale d₃ tñ confiteri veniale. Sed quō ⁊ qualiter declarabit inferi⁹. S₃ hec dicta sūt incidenter ad d̃clarationē illi⁹. c. omnis Qd̄ si contra arguat sic. Nō est necessariū ꝯfiteri sacerdoti nisi ad taxādū emēdā pctī: sed hō sufficienter sibi pōt taxare emendā ꝑ pctō suo vel aliquis discretus nō sacerdos: ergo vr̄ q̄ nō fuit conueniēs hmōi institutio ꝯfessionis sacerdoti fiende. Ad hoc. R. Ric. vbi. s̄. i rñsione tertij argumenti. q̄ ille q nimis est familiaris vni parti: iudex eē nō d₃ i illa cā. Extra de offō ⁊ ptāte iudicis delegati c. insinuante: q₃ sicut di. glo. ibidē familiaritatis affectio veritatē īpedire solet: hō aūt ē nimis familiaris carni sue: ⁊ iō non est rōnale q̄ sit iudex in aliqua cā in qua agendū est de punitione carnis sue q̄ ꝑpter necessariū est ipsum stare alterius iudicio. s. sacerdotis. vl̄ pōt dici q̄ cōfessio ñ solū ordiat ad taxationē emēde imo ad aliquā relaxationē pene virtute clauiū ⁊ ad susceptionē gratie: ⁊ q₃ null⁹ h₃ claues in foro conscīe nisi sacerdos: iō necessariū est cōfiteri sacerdoti. Et sic p₃ necessariā esse confessionē ꝯstitutione catholica. Nam ⁊ doc. ecclīe hoc idem affirmant. Et primo ꝓbat aucte Augu. li. v. confes. Accipe sacrificiū cōfessionū mearū de manu lingue mee quā formasti ⁊ excitasti vt confiteat nomini tuo: ⁊ sana omnia ossa mea ⁊ dicent. Dñe qs

filis tibi? Neq₃ enim docet te qd agatur in se q cōfitet tibi: q₃ nō excludit oculu₃ tuū coz clausū: nec manū tuā expellit duritia holu₃. Sed solus etiā cū voles: aut miserans: aut vindicās: non est q se abscondat a calore tuo. Itē idē ipse ait. lib. ro. omeliarū. omel. xij. Quō nobis peccatorū vulnera nūq̄₃ deesse possunt sic ⁊ ꝯfessionis medicamēta deesse nō debēt. Nō eni ideo vult deus vt confiteamur pctā nostra q₃ ea ipse scire nō possit: s₃ q₃ diabolus hoc desiderat vt īueniat quid nobis añ tribunal eterni iudicis obiciat Iō vult vt magis desendere q̄₃ accusaf pctā nostra velim⁹. Ecōuerso aūt deus nr̄: q₃ pi⁹ ⁊ misericors est vult vt ea cōfiteamur in hoc seculo: ne ꝑ illis ꝯfūdamur postmodū in futuro. Qd̄ si ꝯ dicat sic arguendo: Tu dicis necessariā esse cōfessionē auctoritate Augu. s₃ Aug. exponēs illud Dixi ꝯfitebor. ⁊c. ait: Volūtas remunerat non op⁹: volūtas ṽo in cordis contritione est: op⁹ aūt in operis cōfessione: ergo luce clari⁹ constat cordis ꝯtritione nō oris cōfessione pctm̄ dimitti. Ex q̄ verbo vr̄ q̄ nō sit necessaria cōfessio penitenti. Ad hoc rñdet p Alexā. q̄ l₃ cordis contritione pctā dimittantur q̄₃tū ad culpā tñ confessio necessaria est q₃ de⁹ nō remittit pctā in contritione nisi cū conditione videlicet si penitens cōfiteat illa qñ offert se oppoztunitas. Secūdo hoc idem ꝓbat auctoritate Hier. in epl̄a de obiurgatione susāne. Nā nō est dubiū leui⁹ esse crimen vbi pctm̄ suum hō vltro cōfitet ⁊ penitet: at vbi celans mala sua ⁊ inuit⁹ detegit ⁊ nolens publicat illud graui⁹ scelus est. Hec ibi. Tertio hoc idē ꝓbat aucte Grego. viij. moz̄. Qui ꝓmereri vult qd̄ expedit debet malū confiteri qd̄ fecit: Valde enim st facile vt pctōrē se quisq₃ fateat cu₃ nihil ꝑ peccato suo patiat. Hec sunt vera insignia humilitatis iniqtatē sua₃ quēq₃ cognoscere: ⁊ cognitā vera ꝯfessiōe aperire: pctōres nos esse in tranquillitate loqmur: s₃ cū de peccatis ipsis flagello interueniente cozipimur murmuramus:

pena ergo nos interrogat si culpā veraciter agnoscimus. Plerunq3 grauioris certamis ē pctā cōmissa pdere q̄3 nō ad missa vitare. hec ille. Quarto hoc idem pbat auctoritate Ambro. in li. de paradiso. Nemo pōt iustificari a pctō quod nūdū confessus fuerit. Itē ipse in sermone. qdragesime. Ecce nūc tpus accepta bile in quo confessio alam a morte liberat ⁊ ɔfessio paradisū aperit: ɔfessio spez saluandi tribuit: hec ille. Qd si contradicat per eiusdē Ambro. verba super Lucam. Et de pe. dist. i. in principio sicut di. Petrus doluit ⁊ fleuit: qz errauit vt hō non inuento quid dixerit: scio q fleuerit Lachrymas eni lego satisfactionē ei9 nō lego. Ad hoc rñdet Alexan. q p verbū hoc Ambro. non vult oñdere q tanta possit esse contritio q deleat culpā ⁊ penā sine confessione ⁊ satisfactione: s3 qa tunc ſm magistrū sniarū. in. iiij. di. xvij. Non erat istituta adhuc ɔfessio tēpore Petri: l3 data esset ptās discipulis dimittendi peccata. Ex illo igitur verbo Ambro. non elicit q nō sit confitendū: sed poti9 q lachrymē cū cōfessione sunt magne efficacie: vnde Hugo de sctō Victore sic ait. Si illic tantū lachrime valuerunt vbi cōfessionē oris nō habuerunt: quāto magis si vere fuerint nunc valent vbi cum cordis contritione ⁊ oris cōfessione habent. Hec eni tibi demonstrat cum subdit: prius flendū: postea confitendū hoc sigdē ad veritatis confessionē pertinet vt prius compūgaris postea cōfitearis. hec ille. Postremo hoc idē pbat auctoritate Cryso. d pe. di. i. c. Nō pōt gsq3 gratiā vite celestis gratis accipere nisi purgatus fuerit ab omni sorde pctī per pnie confessionē. Hec ille. Qd si ɔdicat per verba ipsius Cryso. de pe. di. i. circa principiū Lachryme lauant delictū qd pudor est confiteri: Ad hoc rñdet Alex. q hoc intelligēdū est d lachrymis secretisque fiunt in confessione secreta facta vni sacerdoti d peccato quod esset pudor confiteri in publico: vnde ex hoc non sequitur q nō sit necessaria cōfessio. vnde Gratian9. de pe. di. i. c. non ita ait. Non ita intelligēdū est vt sine cōfessione secreta nāq3 peccata secreta confessione ⁊ occulta satisfactione purgātur nec est necesse vt qd semel sacerdoti cōfessi fuerim9 denuo ɔfiteamur vł pōi dicit ſm Hugonē de scō victo. qui ad lrāz ait. Lachryme lauant delictū qd orepudor est cō fiteri. Nunqd iō dixit tibi. Si erubescis ɔfiteri pctm̄ tuū q tibi sufficiat si tm̄ lachrymaueris ⁊ nō cōfitearis? Nonne multo meli9 ē vt scripturaz hoc poti9 dicere intelligas q lachryme ex intima cordis contritione plate? Illa etiaz peccata lauare possunt que sine pudore ⁊ verecūdia ore confiteri nō pñt. Quid ergo si pudentia pctā lachryme lauant sbi tacendū est vbi diuinū auxiliū magis necessariū est: imo multo magis confitendū est vt humilitas confessionis lachrymas adiungat contritionis. hec ille.

¶ Tertio hoc idē pbat legum exemplificatione. Primo eni qz sicut leges volunt q ratiocinijs obligat9 rōne procurationis vel administrationis non d3 religionem intrare nec ad sacros ordines promoueri anteq̄3 rōcinia reddiderit. extra de obligatis. ad ratiocinia. c. vnico. ⁊ .C. de episco. ⁊ cleri. l. officiales. Sic peccator propter malam dispositionē vite sue in seruitio dyaboli positus non assumet ad gremiū ecclesie ⁊ ad ordines angelorum nisi prius per confessionem ratiocinia reddiderit. Preterea sicut leges volunt q inter duos discordātes ponatur arbiter pro pace reformanda. ff. de arbitris. l. snia. sic ecclesia sancta ⁊ ipse Saluator noster inter deum ⁊ peccatores posuit arbitros id est confessores dicens illud. Luce. xvij. Ite ostendite vos sacerdotibus. s. auctoritatem vos absoluendi habentibus. vt p3. supra: Nam sicut iudiciū datum a nō suo iudice non valet ⁊ in tātū est a iure reprobatū: q si clericus suo iudice contempto vadat ad iudicez secularē non solū debet deponi: vt. xxiij. q. vltima. c. si qs episcopus. ⁊. c. quo abusi Sic ille deponit d statu gratie ⁊ glorie

qui vadit ad iudicem non suũ ⁊ cõfitea
tur qꝛ deus iudicabit eũ sicut nõ confes
sum i qꝛ illud quod nõ est recte factum
pro nõ facto reputaꝛ. ff. qui satisdare co
ganꝛ. l. quotiens. Preterea sicut ꝑm le/
ges si medicus conueniat cũ infirmo vt
ipsum sanet pro certa mercede ab egri/
tudine sua: ⁊ post sanitatẽ iteruꝫ decidat
in infirmitatem: ⁊ hoc ex culpa sua me
dicus non obligaꝛ nisi pro noua merce/
de ⁊ nouo pacto: vt pꝫ. ff. de re. iu. l. ꝙ si
qs ex culpa sua. ff. locati. l. maritus. Sic
spũaliter habent pecatores cũ deo medi
co aiarũ pactum ꝙ sanet oẽs ab infirmi
tatibus eorũ: ⁊ hoc pro mercede operuꝫ
charitatis ⁊ obseruantie mandatorum
eius. Si ergo culpa sua non sananꝛ: qa
faciunt contra precepta medici nõ teneꝛ
eos curaꝛ nisi noua mercede ⁊ nouo pa
cto idest noua cõfessione. Aut si post sa
nationem iterũ ceciderint in infirmita/
tem recidiuando in peccatuꝫ non teneꝛ
deus eos curare nisi inouata mercede
i. iterata cõfessione. Preterea sicut ꝑm
leges si quis habuerit duos seruos qui/
bus libertatem promiserit si rõnes red/
diderint: si quidem rõnes separatim fe/
cerint sufficere debet ad libertatem adi/
piscendã ei q rationes reddiderit vt ser
uus per redditionẽ rationis expensaruꝫ
cẽseatur liber. vbi ali⁹ qui nõ reddiderit
in seruitute remaneat. Quod habeꝛ. ff.
de manumis. in testõ. l. si prima fuerit. §.
hec questio. Sic a simili creatura libera
biꝛ a seruitute corruptionis in libertateꝫ
glorie filiorum dei: ⁊ hoc per cõfessionẽ
in qua peccator reddit rationem omniũ
que a deo accepit. Preterea sicut ꝑm le
ges que ex certa scientia testatoris deleta
sunt a legatorio vendicari non possunt.
ff. de his que in testamento delentur. l.
l. Sic spiritualiter malum testamentuꝫ
⁊ cyrographum quo erat anima diabo/
lo obligata per confessionem reuocare ⁊
delere potest. Nã si contra dicatur sic.
Nullus tenetur mãifestare corporis sui
inhonesta ergo multo minus anime sue
Ad hoc respondet Ricar. vbi supra in
responsione primi argumenti. ꝙ inho/
nesta corporis, expedit quandoqꝫ medi
co manifestare ad curationem: vt patet
ex legib⁹. s. allegatis: ⁊ hac intẽtiõe ma
nifestanda sunt etiã inhonesta aie sacer
doti tãqꝫ ipsi⁹ medico. Et sic pꝫ cõfessio
nem esse necessariã legũ exemplificatio
ne. Confirmanꝛ predicta duob⁹ memo
randis exemplis. vnũ est gẽtiliũ: aliud ẽ
xpianorũ. ¶ Probo hoc primo exem/
plo gentiliũ: qꝛ sic legiꝛ ꝙ sacerdotes de
pinxerunt pniam ⁊ confessionẽ ad mo/
dum hois nudi per totũ corpus tenen/
tis in manu quoddã flagellum. v. folio
rum in quibus scribebanꝛ. v. versus. In
primo folio sic erat scriptũ. Peccaui ces
sare volo. ꝙ peccaui grauiter doleo. In
secundo folio sic. Penitentia me liben/
ter affligo: qꝛ contra deũ iniuste egi. In
tertio sic: Totam spem meã ponã in ce/
lum: ⁊ pro misericordia lachrymabili/
ter postulabo deum. In quarto. Exerce
re volo opera misericordie: vt mihi ape
riatur porta venie. In quito. In vita bo
na perseuerabo ꝑpter gaudiuꝫ celi qđ
expecto. Spũaliter si peccator velit veni
re ad mũdã vitã oportet ꝙ sit mundus
ab oĩ peccato per purã peccatorꝫ confes
sionẽ ad quã exiguntꝛ quinqꝫ. Primo ꝓ
positũ dimittendi peccata cũ dolore cõ/
missorũ in primo versu. Secũdo sponte
⁊ voluntarie in penitentia se affligat in
secudo versu. Tertio spem ponat in dei
bonitate ⁊ misericordia in tertio versu.
Quarto exercitatio bonorum operum
in q̃rto v̾su. Quito ꝑseuerãtia in bono
in quinto versu. ¶ Secundo hoc pro/
batur per exemplum christianoruꝫ. Nã
legitur in cronicis minorum ꝙ parisius
quidam clericus lubricus ⁊ immundus
scientia tamẽ preclarus philosophie stu
dio vacans grauissimam infirmitatem
incurrit. Tũc socij ad confitendum eum
inducebant ⁊ recipiendum eucharistie
sacramentum ipse vero animo indura/
to hoc facere recusabat. Tunc socij fra/
trem quendã minorez valde deuotũ vo
cauerunt rogantes eum vt ipsum vellet

ad contritionē inducere: cū videret ad finē ꝓpinquare. Venit statī frater ille: ⁊ cū eū ad p̄niam a[?]aret ab infirmo repellit sicut a desperato p̄ces feruentissimas deo fudit. Et tūc infirm⁹ a deo bono respect⁹ vidit magnū ⁊ apertū puteū iuxta lectū: ⁊ de puteo velociter ascēdere draconē cū flāma sulphurea ore aperto qui videbat velle infirmū deuorare. Tūc īn firm⁹ timore magno percussus oculos ꝯ̄ sus celū erigēs vidit Iesū veluti cruci affixū in aere ⁊ predictū fratrē ad pedes orantē vt ipsi⁹ infirmi dignaret̄ dn̄s misereri. Et Iesus: veniat ad cōfessionem non negabo veniā. Hoc infirm⁹ audiēs consolat⁹ ⁊ ad seipsū rediēs totus dulcorat⁹ interi⁹ petijt cōfessionē ⁊ statim pro dicto fratre mittit vt illi plenarie ꝯfiteat statimq̄ ꝯualescens ordinē fratꝝ minorum ingredit̄. Cui⁹ vita in ordine extitit celebris ⁊ famosa. Confitemini ergo peccatores vt sic pctā vestra deleant̄: q: aliter deleri non possunt ⁊ sic grām consequemini in presenti ⁊ gloriam in futuro Amen.

¶ Feria secunda post tertiam dominicaꝫ in quadragesima. De generali cōprehensione confessionis ꝙ omnes cōprehendat. Sermo.lx.

Clausum

est celum annis trib⁹ Scribunt hec verba Luc.iiij. Postq̄ȝ in precedenti sermone fratres charissimi tractatum est de obligatione cōfessiōis In presentiarū tractandū est: si preceptum illud generalr̄ oēs cōprehendat: an aliqui sint ab ipso exceptuati. Cui⁹ confessionis mysteriū aperte in isto euangelio declarat̄ in quo fit mētio de mūdatione lepre Naaman Syri mundati ab Heliseo. Nā per lepraꝫ intelligit peccatū que manifestata Heliseo per consiliū ei⁹ mūdat. i. est: ita peccatum patefactum in cōfessiōne sacerdoti. Sed timeo ꝙ hodier nis tempori⁹ clausum sit celū: sicut clausum fuit tēpore Helye prophete annis tribus: vt dicunt ꝛ ba ꝓposita q̄ scripta sunt etiā terci. g. 17. v3 q̄ clausū sit celū .i. grā celestis annis trib⁹ .i. ꝓpter defectū triū p̄tiū p̄nie: ꝯtritiōis ꝯfessiōis: ⁊ satisfactiōis. ꝯ q̄ ꝯfessiōe ad declarationeꝫ eoꝝ q̄ scripta sunt in p̄cedēti s̄mone tres breues ꝯsideratiōes hic annotabimus quaꝝ Prīa dicet generalis cōprehēsio Secunda diuersoꝝ ꝯsententiū variatio. Tertia vniuersoꝝ dispēsatio.

¶ Pars prima vbi declaratur vtrum generaliter omnes ad confessionem obligentur.

P Rimo ad maiorem declarationem predictoꝝ querit̄ Si preceptum confessionis omnes homines annos discretionis h̄ntes cōprehendat nemine excepto. Videt̄ enim ꝙ sic per allegatā decretalē. Ois vtriusq̄ sexus q: primo vniuersalis .l. ois q̄ totum dicit nihil excludit. extra de ma. ⁊ obe. in. c. solite de obseruatiōne ieiunioꝝ l. c. ij. disti. xix. c. si romanoꝝ. xxv. di. §. l. in glo. C. mandati. l. a procuratore. ff. de officio presidis. l. iij. Secundo hoc edictū includit mares ⁊ feminas in ꝯbo. s. vtriusq̄ sexus. Nam si de quo minus vr̄ in esse ⁊ inest: ergo de quo magis. ij. topicorū. Extra de electione. c. cū in cunctis. Sꝫ min⁹ vr̄ inesse cū nō exprimit̄ sex⁹ ⁊ ū masculinū gen⁹ concipit femininū. xvij. q. iiij. Si qs suadēte. ⁊ de electione in. c. gn̄ali. li. vi. de confe. di. i. oēs fideles. Et ff. de leg. ij. l. si ita. ⁊. ff. de verbo. signi. l. si qs. ergo fortius: cū exprimit vtrūq̄ sexū. vt p3 in ꝓposito. Preterea vt habitum est superi⁹ ꝯfiteri sacerdoti est p̄ceptū dei: ꝫ ad preceptū dei oēs tenent̄: ergo. ⁊c. Preterea ꝯfiteri sacerdoti est preceptū aplīce sedis. Sed sicut dicit̄ di. xix. c. sic oēs. Sic oēs apostolice sedis sāctiones accipiende sunt tāq̄ȝ ipsi⁹ diuina voce Petri firmate: ergo idē vt prius. Sꝫ hoc arguit̄ sic: extra de elec. c. innotuit. vbi Nō h3 imperiū par in parē: ergo ad p̄ceptum de cōfitendo cuꝫ fuerit factum per Papam

Papam tenent eius successores. Item
illa decretalis omnis vtriusqz sexus non
obligat ad confessionē nisi fideles: ergo
infideles nō tenent ad confessionē: ergo
nō oēs. Preterea nemo tenet ad ipossi
bile. ff. de re. iu. l. ipossibiliū. sed multi sūt
q non possunt loqui vel nesciūt idioma
per qd intelligant a confessore: ergo sūt
multi qui non tenent ad ↄfessionē: ergo
nō oēs. ¶ Hanc questionē bñ declarat
Ricar. vbi. s. q. iiij. di. ꝙ regulariter oēs
tā fideles ꝗ̄ infideles tenent confessio
nē facere sacerdoti xpiano. inꝗ̄tū illud
preceptū est preceptū dei: q plenitudinē
ptātis vniuersaliter hz sup oēs ꝛ prece/
ptū vniuersaliter dedit. Si aūt nō esset
ꝑceptū nisi ab ecclia ad eius obseruatio
nē non teneret Papa nisi de congruita
te. Et per hoc pz. R. ad primū argumen
tū: qꝛ ꝗ̄uis vnꝰ Papa nō habeat iperi
um in successorē: tñ deus hz imperium
super eos q iplicite precepit confessionē
esse faciendā sacerdoti vt visū est. Et rō/
ne huius tenet Papa ad obseruationez
huiꝰ precepti de necessitate. Ad obseruā
dū autē ipsū ſm circūstantiā ordinatam
a concilio gñali. tenet de congruitate. qꝛ
xxv. q. i. c. confidimꝰ. ꝛ. c. iustitie. Iusti/
tie ac rōnis ordo suadet. vt qui a succes
soribus desiderat mandata sua seruari
predecessoris sui proculdubio voluntatē
ꝛ statuta custodiat. Hec ibi. Per hoc ꝛ
pz. R. ad scdm: qꝛ etiā infideles ad hu/
iusmodi ꝑceptū obligant ex quo sūt sub
iure diuino. Non tenerēt aūt ipsi qui sacrz
baptismi nunꝗ̄ susceperūt si hoc prece/
ptū nō eēt nisi ab ecclia qꝛ p̄rie ad Cor.
v. Quid eni mihi de his q foris sunt iu/
dicare nūc ō his qui intus sunt iudicate
Nā eos qui foris sunt iudicat deꝰ. Silr
xlv. di. Qui sincera. ꝛ. c. de iudeis. ꝛ. xi.
q. iij. inter verba. Quia sicut ait. Ric. in
iiij. di. xvij. ar. ij. q. i. Uicario xpi nō fuit
concessa directa ptās super illo qui sacra
mentū baptismi non suscepit. ¶ Sz ad
maiorē huiꝰ questionis declarationez ꝛ
tertij argumenti solutionē aduertendūz
est: ꝙ cum diuinū preceptū sit rōnabi/
lissimū nō obligat ad aliqd irrōnabile.
Jdō ad obſuationē huiꝰ ꝑcepti nō tenēt
hoies qui habent de non ↄfitendo rōna
bilē excusationem. Quapropter solēt sex
generationes assignari excepte ab hmōi
precepto. ¶ Primi sūt lingua carentes
qꝛ ſm Ri. vbi. s. Nō obligant ↄfiteri nisi
signo vel nutu eo mō quo pñt. Et ꝑ his
bene facit. xxvi. q. vi. c. qꝛ recedunt. vbi
dr. Subito obmutescens ꝓut statutum
est baptiçari: vel accipere pnīam potest
si voluntatis preterite testimoniū verbis
alioꝝ hz aut presentis in suo nutu anuē
tibus etiā quecunqz pietatis sūt conferē
da. Illi aūt qui loqui pōt ꝛ hz sacerdotē
pñtē non sufficit confessio per scriptū fa/
cta: qꝛ ꝗ̄uis fiat ad manifestandū pctīs
tū qꝛ est pars sacramenti requirit deter
minatꝰ modus. s. per actū quo precipue
manifestari ↄuenit hois conscīa. Et hic
est actus loquendi. vñ Magi. in. iiij. di.
xvij. c. iij. dicit. Dñs docuit corporali pre
sentia pctā confitenda nō ꝑ scriptū ma/
nifestanda: nec etiā per nunciū. Hec ibi
¶ Secūdi sunt idioma nesciētes. Qui
etiam ſm Ri. vbi. s. nō tenent confiteri
nisi per signū vt muti ꝗ̄uis aliqui dicāt
ꝙ tenent confiteri per interpretē: cū nul
lo iure nec dīno nec positiuo sit constitu
tū non vr tutum plus arctare confessio/
nē ꝗ̄ arctet per ipsa iura. Quia prouer.
penul. c. qui nimis emungit elicit sangui
nem. Et ideo nō tenēt confiteri nisi per
signum vt dictū est. Et per hoc pz rñsio
ad vltimū argu. Sed qꝛ dictū ē ꝙ nul/
lus dz confiteri ꝑ scriptū presente sacer/
dote. Querit si muti vel linguā nescien/
tes possint confiteri per scripturā si sunt
presentes. Et rñdet ꝙ sic si sine periculo
possunt: qꝛ predictū verbū magis intel/
ligitur de loqui valentibꝰ: vt in. c. omnis
super verbo solus dicit Inno. Surdus
vel mutus vel eger q sine periculo loq
non possunt vel qui essent alteriꝰ lingue
ꝗ̄ confessor posset confiteri per scriptu/
raz vel aliū. ¶ Tertij sunt q nō sunt do
li capaces: vt pueri. vij. annorū: vt patet
dicto. c. omnis. Et no. glo. ibi super ver/

bo discretionis. et etiam glo. in. c. i. De delictis puerorum. Et si puer vel puella. vij. annorum obligant ad confessionem ad eam per parentes debent induci. Obligantur etiam ante hoc tempus si sunt doli capaces: quia tunc potest peccare: quod magis accelerat in vno quam in alio. Exemplum habemus in li. dialogorum de puero. v. annorum blasfemante deum quem demones asportauerunt vt narrat. Et secundum Scotum. in. iiij. Nota quando puer facit ista tria vel vnum eorum obligat ad confessionem ante septennium. Primo quando respondet ad propositum cum ratione. Secundo quando vadit ad ecclesiam et discooperit caput et facit signa discretionis et deuotionis. Tertio quando verecundatur de malo aliis videntibus. Infantia namque regulariter iudicio caret. i. q. iiij. c. ij. Nam infans et furiosus exceperantur: quia iudicium animi non habent. ff. ad. l. aquiliam. l. sed et si lege. §. iniuriarum. et §. igitur. et. xv. q. i. c. illud. et. c. impuberes. vnde etiam si homicidium committeret talis siue furiosus non imputaretur ei. vt in. c. vno. de homicidio. in clementinis. idem in dormiente. l. fi. ff. ad. l. corneliam. Omnes igitur doli capaces contemnentes semel in anno confiteri: mortaliter peccant tanquam transgressores et violatores canonum. lxxxj. di. c. si qui sunt. vbi dicitur peccatum paganitatis incurrit quisquis dum se fidelem esse asserit sedi apostolice obedire contemnit. Et. xix. di. c. nulli. dicitur. Nulli fas sit apostolice sedis precepta transgredi. Et xxv. q. i. c. nulli dicitur. Nulli namque fas est apostolice sedis termisare decreta. ¶ Quarti qui excusant sunt sacerdotem non habentes quem tamen debent penitentes inquirere. vt dicitur in. iiij. sen. di. xvij. c. non pro. ius. Et illud Aug. li. de pen. di. vi. qui confiteri. Si deest sacerdos proximo vel socio fienda est confessio secundum Rica. vbi. s. exponendum de congruitate non de necessitate. Utrum de absente sacerdote penitens debeat ei confiteri in scriptura di. Ri. vbi. s. q. v. in cor. q. quod non. quia hoc non inuenit institutum: quia iminet periculum ne sit defectus in examinatione peccatorum quam facere debet sacerdos vt possit salubria prebere remedia: et ne fiat reuelatio peccati alicuius. Littere enim faciliter perdi possunt aut per nuncium maliciose aperiri: aut per ignorantiam nuncij tradi illis quibus non mittuntur qui eas aperirent. Etiam quia aliquis maliciosus sacerdos posset contra penitentem arguere per scripturam suam. In absentia ergo sacerdotis non tenetur quis confiteri laico nec sacerdoti per scripturam et nuncium tentione necessitatis et supererogationis: sed sufficit contritio cum proposito confitendi habita opportunitate sacerdotis. ¶ Quinti sunt amentes qui in confessione excusantur: quia amentes non possunt mereri vel demereri: sed sunt in statu damnationis seu saluationis prout in amentiam deuenerunt. Nam in eodem statu intelliguntur perseuerare extra. de bap. c. maiores. ad finem. Unde nec penitentiam nec confessionem facere possunt nisi lucida haberent interualla seu ad proprium reuerterent sensum. ¶ Sexti et vltimi sunt nullum peccatum habentes qui non tenentur nisi propter preceptum ecclesie se presentare dicendo se nullum delictum commisisse. Uel potest dici secundum Ric. quod tales non tenentur confiteri quia carere longo tempore omni peccato tam veniali quam mortali non potest homini conuenire nisi ex priuilegio speciali. et statuta non se extendunt nisi ad ea que veniunt de lege communi. xix. q. ij. c. due. §. lex. vbi dicitur. Qui lege priuata ducitur nulla ratio exigit vt a lege publica constringatur. Et simile habetur extra de regularibus. c. licet. Et sic patet pars prima.

¶ Pars secunda vbi ponuntur varij qui vario modo obligant confiteri.

Secundo in isto sermone vt predicta clarius intelligantur aduertendum est. Nota tria genera personarum confiteri tenentur. Primi sunt bene dispositi non habentes conscientiam peccati mortalis: sed tantum venialis: quia secundum Ricar. vbi. s. Quamuis homo non teneatur penitere de venialibus eo quod simul stare possunt cum gratia: et post hanc vitam remitti. Quapropter non separatur nec a regno militantis ecclesie: nec triumphantis. Et ideo per se non indiget

non indiget officio clauium quo aperit regnum: tamen per accidens tenetur ꝺ illis penitere ꝛ confiteri.s. propter obseruationem statuti ecclesie. Unde est ꝙ ait Alex. vbi.s. Qd ille qui non habet conscientiā peccati mortalis: tenetur confiteri tentione necessitatis ratione institutionis ecclesie: saltem se esse peccatorem in gnāli ñ specificādo de aliquo mortali peccato: sed peccata venialia ad minus in generali dicendo se esse peccatorem multorum venialium. Tentione autem equitatis tenet etiā venialia in speciali saltem illa de quibus recordat. Et hoc propter reuerentiam sacramenti ad qd accedere debet diligentissime preparat. Si eni qs hȝ ꝯsciāȝ venialis nec illō ꝯfitet nec ꝯfiteri ppōīt minꝰ reuerēter ad sacrā accedit ñ dico tñ ꝙ peccat mortalr. ꝙ si ꝯtradicat sic hñtes ꝯsciāȝ mortalis nō tenet confiteri venialia ex hac institutione. Si ergo non habentes tenent solūmodo confiteri venialia: q2 non hñt conscientiam mortalis: ergo malicia habentium conscientiam mortalis patrocinatur eis ex quo alij obligati sint ad difficiliora eo ꝙ boni sunt. Ad hoc rñdeo ꝭm Tho. in iiij. di. xvij. ar. i. q. iij. in solutiōe tertij argumenti. Qd ꝭm constitutionē ecclesie solum quis tenet peccata mortalia confiteri nec etiam ille qui non habet mortalia: tenet ad confessionem venialium sȝ sufficit ad implendum preceptum: vt se sacerdoti representet ꝛ se ostendat absꝙ conscientia mortalis esse: ꝛ hoc ei pro confessione computatur. Tenetur tñ tentione equitatis ꝯfiteri venialia vt dicmȝ est qua tentione tenet etiā ille ꝭm Alexā. qui habet mortalia. Ex quo pȝ ꝙ non tenent minus isti ꝙ̄ illi. Secundi qui tenētur ad confessionē sunt perfecti nō hñtes conscientiaȝ pcti venialis eo modo quo dictū est.s. ꝭm Ricar. Sed Alex. de al. aliter dicit vbi.s. di. Qd si aliqua persona esset talis conscientie non teneret cōfiteri nisi ratione institutiōis ecclesie nō dicendo tamē aliquid cōtra conscientiā sed dicendo in generali se esse peccatorē nec mendacium dicet ei. iuxta illud pro uer. xx. Quis pōt dicere mundū est cor meum purus sū a peccato? Et. i. Jo. i. Si dixerimus: q2 peccatū non habemꝰ ipsi nos seducimꝰ. Potest eni quis dicere se esse peccatorem peccato nō existente in actu: sed in habitu quo est reꝰ pene alicuius: licet in eo aliquod peccatum non sit nisi originale nō dico v originale sit culpa: sed eo modo quo originale manet actu post baptismum licet transeat reatu pene eterne: q2 tamen adhuc obligat ad multas penas. Potest etiam quis confiteri se esse peccatorem non ex culpa actuali quā nō habeat: sed ex reatu culpe que precessit ꝛ sic pȝ propositū. Tertij qui tenent confiteri sūt obstinati existentes in peccato mortali nō habentes voluntatem dimittendi peccatum. De quibus infiniti vt ita loquar hodiernis temporibus reperiuntur. De quibus dicit Alexan. de ales vbi.s. Qd ex institutione ecclesie etiam isti ad confessionem tenentur. Alioquin nouū peccatum mortale incurrunt: quod vitaret confitendo. Quod si contra hoc arguit sic. Ecc. xv. Non est speciosa laus in ore peccatoris: sed confessio peccati est laus dei. Unde super illud. Confitemini dño qm̄ bonus. ꝛc. dr. Pia confessio pctōꝝ nō est sine laude dei. Sȝ nullus tenet ad id qd nō est speciosū in conspectu dñi ergo nullus tenet ꝯfiteri existens i pctō. ¶ Ad hoc ꝗ. Alex. vbi.s. Quod verū est ꝙ nullus tenet ad confessionem faciendam in peccato existens ꝛ tñ in pctō tenet ad confessionem: sed deberet inferri: ergo non tenetur ad confessionem talem. Et isto eodem modo rñdet ad illō quod ꝯmuniter dici solet. Aliqs nō cōtritꝰ confiteri non oȝ: habet eni hoc duplicē sensum ꝛ intellectū. Primꝰ ē talis Aliquis non debet cōfiteri non contritꝰ ꝛ talis intellectus huius dicti est verus. q2 ordinate sunt partes penitentie: pria cōtritio. Scda ꝯfessio. Tertia satisfactio Debet ergo ꝯtritio pcedere cōfessionē: ꝛ cōfessio satisfactionē: ergo nō ꝯtriꝰ nō

debet confiteri sicut nec contrit⁹ nec cō fessus satisfacere: scd̄e intellect⁹ isti⁹ vbi est talis. Aliqs nō ɔtrit⁹ non ꝫ cō fiteri ꝛ talis intellect⁹ est falsus: qꝛ peccatori si ue sit contrit⁹ siue nō: ꝫ confiteri tēpo re ab eccl'ia statuto. Et sic ꝑꝫ ꝓpositū ꝛ ps secunda.

¶ Pars tertia vbi queritur vtrū possit fieri dispensatio in ɔfessione.

Tertio ꝛ vltimo ad concordan tiā predictorum querit vtrū pos sit fieri aliqua dispensatio de cō fessione. Et rñdet Ri. vbi. s. ꝙ possum⁹ considerare confessionē q̄tū ad duo. s. q̄tum ad essentiā. ꝛ q̄tū ad circūstanti am. Quātū ad essentiāque est ꝙ pctō: ob ligat ad confessionē pcti mortalis si vult de ipso remissionē: ꝛ qꝛ hoc est de iure di uino ꝛ euangelij precepto ꝯ qd papa dis pensare nō pōt. xxv. q. i. sunt qdā. Ex q̄ sequit ꝙ q̄tū ad hoc nulla pōt fieri dis pensatio. Et ɔfirmat ista rō sic: Aut pōt hō seruare illud preceptū: aut nō. Si nō dispensatione non indiget. Si sic: rōnabi le est ꝙ seruet: qꝛ ꝯ rōne fienda non est dispensatio ƒm Ber. ij. de ɔside. c. xiij. ergo papa de precepto confitendi sacer doti dispensare nō pōt: qꝛ vt ibidem dr̄ Papa posit⁹ est dispensator in edifica tione non in destructionē. Quātū vo ad circunstantias temporis determinati ab ecclia: qd̄ est ꝙ quilibet semel in āno cō fiteri teneat. ꝛ in hoc papa dispēsare pōt qꝛ ista circunstantia est de iure pure posi tiuo. ¶ Sed si contradicat sic. Lex non obligat ante sui promulgationē: sed lex de confitendo sacerdoti est ꝓmulgata per apostolos: vt dictū est. s. Cum ergo papa dispensare pōt cōtra canones apo stolorū. lxxxij. di. presbyter. videt ꝙ pa pa dispensare possit in precepto de con fitendo sacerdoti simpliciter ꝛ absolute etiam q̄tum ad essentiā cuius opposituz conclusum est: Ad hoc rñdet Ric. vbi s. in responsione tertij argumenti. Sed quis lex non obliget ante sui promul gationē: tamen robur suū habet princi paliter ab instituente. Quāuis autem cō tra statuta apostolorum possit papa dis pensare: non tamen contra statutū dñi num. Hec Ricar. Sed salua reuerentia Ricar. ꝛ aliorum docto. quia in hoc pre cepto aliquis dispensauit. Nam plerosqꝫ vidi stetisse per tres annos: alios per. v. alios per. x. alios per. xij. alios per. xxx. si ne confessione. Quis nā dispensauit cuꝫ illis? Non Papa? Non legatus a late re? Non episcopus? Non deus? Nō an gelus? Non nec clericus? Sed quis fuit dispensator. Respondeant isti. Dic mihi O infelix xp̄iane qui per tres annos si ne confessione fuisti. Quis dispensauit te cum? Quare non es confessus? Et statiꝫ dicent. Ego non fui confessus propter lu xuriā: alius propter auaritiam: alius pro pter discordiam: ergo eum his dispensat diabolus. Sic dispensauit cum illa iune ne que cō miserat incestū cum fratre car nali: quod peccatū ipsa nunq̄ confessa fuit: sed in eo mortua est: ꝛ post mortem apparuit fratri suo ī statu sororis sue sci re desideranti ligata cathena ferrea ab illo demone qui cum ea dispensauerat i confessione. dicens ei propter peccatum tecum contractū ꝛ a me non confessum sic crudeliter sum ligata: ꝛ eternaliter dā nata. Quod exemplum audiui predica ri a beato Alberto Sartinensi ordinis minorum multis hominū milibus in ci uitate nostra mediolani. Cum luxurio sis igitur dispensat diabolus luxurie. Cū auaris diabolus auaritie. Cum odiosis diabolus rixarum ꝛ discordie. O iniqua conditio chꝛistianoꝛ. O pertinacia dā nabilissima. O venenata synagoga in ferni. Cur contemnitis salutem vestraꝫ Confitemini ꝛ agite penitentiam: quia confessio instituta est in remedium salu tis nostre: quia liberat a pena eterna ꝛ inducit ad gloriam infinitaꝫ in secula se culorum. Amen.

¶ Feria tertia post tertiam dominicam in quadragesima. de preparatione con fessionis.

Sermo. lxj.

Quod ſcis

Quodcunq; solueritis super terrã erit solutum ⁊ in celis. Matth. xviij. Fm Nicho. de lira fratres charissimi super hoc euangelio pctã publica in publico arguenda sunt: qr prime Thi. v. aplõs ait. Peccantes corã oibus argue vt ceteri timorẽ habeãt: sed q̃ sunt secreta tunc habet locũ correctio fraterna: que est actus charitatis que dz fieri in secreto. Cuius rõ est: qr amissa fama vel lesa efficit hõ inuerecundus: ⁊ p cõsequens minus retrahit a pctõ q̃ prius. Preterea ille qui fratrem peccantẽ occulte corripit charitatiue dz tenere si possit fratrẽ emendare absq; detrimẽto sue fame: qa fama computat inter maiora bona hois citra virtutes. Et iõ corrigẽs fratres dz quantũ potest seruare eius famã. Est igit õbit⁹ processus in correctione charitatiua vt homo corrigat fratrẽ suũ inter se ⁊ ipsum solũ: vt sic possit eũ saluare cũ oimoda integritate sue fame. Et iõ dicit in euangelio. Si peccauerit in te frater tuus vade ⁊ corripe eũ inter te ⁊ ipsum solũ. Si te audieru lucrat⁹ es fratrem tuũ: fm integritatẽ fame ad salutẽ reducendo. Si autem te non audierit: adhibe tecũ vnũ vel duos. Quod si non audierit eos. s. corrigendo se dic ecclesie. i. prelato per denũciatiõnẽ publicã ⁊ tunc sunt testes inducendi ad factũ probationẽ qui prius fuerãt inducti ad fratris secretã correctionẽ. Si aũt ecclesiã non audierit. i. preceptũ prelati contemnendo sit tibi sicut ethnicus ⁊ publicanus. i. separat⁹ ab alijs fidelib⁹ p publicationẽ ⁊ censurã ecclesiasticã. Et q̃ talia possunt prelati inferre subdit. Amen. i. fideliter dico vobis: quecũ ligaueritis super terrã erunt ligata ⁊ in celo. Et verba pposita. Quodcũq; solueritis ⁊ cetera. In quibus denotatur etiam mysteriũ confessionis. De qua vltra predicta in pñti sermone tria consideranda circa ei⁹ preparationẽ. Primo de quib⁹ pccis se dz preparare hõ confiteri. Secũdo que dz cogitare in preparatione cõfessionis. Tertio quõ possit recordari de pctis cõ mis sis de quib⁹ est confitendũ.

Pars prima vbi ponũt peccata. De quibus est confitendũ.

Primo dico q̃ sunt confitenda tria gña peccatorũ. Primo peccatũ mãifestũ ⁊ publicũ. Secũdo peccatũ occultũ ⁊ secretũ. Tertio peccatũ recolitũ proprium ⁊ non alienum. Primo dico fz Alexan. de al'. v dis. ⁊ Bonã. in. iiij. dist. xvij. pte. ij. ar. ij. q. ij. ⁊ Ric. ibidẽ. ar. iij. q. iiij. ⁊ beatũ Tho. ibidem. ar. ij. q. i. Qđ manifestũ est cõfitẽdũ: tam ex parte sacerdotis confessionẽ audiẽtis: q̃ ex parte ipsi⁹ peccatoris cõfitentis. Primo ex parte sacerdotis cõfessionẽ audientis: vt cognoscat peccatũ non vt homo: sed vt dei vicarius. s. per testimoniũ cõscie accusantis que est testis diuinus. quousq; enim se nouerit non est eius soluere aut ligare: qr nõ sufficit aliquid esse notũ iudici nisi sit notũ ei in forma iudicij: qr vt dicit. iij. q. vij. c. iudicet. Judex dz iudicare fz allegata ⁊ pbata. Et iõ oportet cõfiteri peccatũ q̃tũcũq; fuerit publicũ. Scdõ ex parte cõfitentis vt iustificet. Quãticunq; enim aliqs ab aliquo accuset: nõ propter hoc iust⁹ iudicat sed magis iniust⁹: fz qñ hõ g est dign⁹ accusatiõe seipsũ accusat. Tũc exercet opus iustitie: iuxta illud prouer. xviij. Just⁹ in principio est accusator sui. vt ergo quisq; iustificet: ⁊ dign⁹ ecclesie reconciliatione cõprobet. Quãtũcunq; ei⁹ peccatũ sit publicum necessaria tñ est ei⁹ accusatio pprĩa. q̃si cõtradicat p illõ Gre. in Omel. de diuite epulone: Luce. xvj. Quid enim peccatori confessio nisi quedam vulneri apertio: qr vulnus peccati salubriter aperitur in cõfessione quod pestifere latebat in mente. Ex quo videt q̃ in confessione nõ dz aperiri nisi peccatum occultũ non publicũ. Ad hoc dicendũ est fm Alex. de ales q̃ sicut in foro iudiciali aliquod crimen latet iudicẽ ⁊ vt iudex est: lz innotescat illi vt homini

nec in hoc casu pōt procedere ad puni/
tionem siue dānationē sic in foro pnie
aliquod peccatū pōt esse notū iudici spi/
rituali.i.sacerdoti:vt est hō nō vt est iu/
dex. Et ideo debꝫ sibi aperiri vt iudici.s.
per accusationē propriā factam in cōfes
sione qua tollit latentia hmōi. Dicendū
est igit ꝙ Grego. loquit de latentia qua
malū latet non hoiem sed iudicē spūa/
lem vel medicum. Item si dicat Gen̄.
iiij. Vox sanguinis fratris tui ⁊c.ibi glo.
⁊ habet extra de accu.c.euidētia ait. Eui
dentia patrati sceleris nō indiget clamo
re accusatoris:ergo d̄ sceleribus que eui
denter patrata sunt non tenentur confi
teri. Ad hoc rn̄det Ri.ꝙ illa auctoritas
intelligenda est de notorio crimine in fo
ro iudiciali: quando scelus est ita mani/
festum non indiget inquisitione neqꝫ te
stium productione: non de accusatione
qua penitens accusat se in foro peniten/
tie. In foro enim iudiciali sufficit euidē/
tia sceleris ad conuincendū reū ⁊ ad cō
demnandū. In foro eni pnie:in quo nō
procedit ad condemnandū sed ad recō
ciliandū requirit voluntaria confessio.
Item si dicat: Ad hoc fit cōfessio vt scia
tur quātitas culpe a sacerdote:vt sꝫ quā
titatem culpe iniungat quantitatem pe/
ne:iuxta illud Deut.xv. pro mēsura pec
cati ⁊c. Si igit euidenter manifestata sit
culpa ⁊ quantitas illius: non erit neces/
saria hmōi peccati cōfessio. Ad hoc.ꝶ.
Dn̄s Bon̄.ꝙ ista non est tota ratio:im
mo rōnes superiꝰ assignate. Et hoc ma
xime vt sciat sacerdos penā per modū
iudicis ⁊ etiam propter erubescentiam
peccatoris:vt erubescat propriā maliciā
in confitendo qui non erubuit creatorē
suum in delinquendo. Vel potest dici sꝫ
Ri. ꝙ q̄uis morbus peccati sit patens
hominibꝰ in effectu:tamen est latens in
sua causa ⁊ radice:⁊ sic patet propositū.
Secundo dico sm̄ Alex. Bon̄. ⁊ Ric.
vbi.s̄.proxime allegatis.ꝙ confitendū
est peccatum occultum. Et hoc tam ex
parte confessoris:q̄ꝫ ex pte.ꝯfitētis prio
ex parte ꝯfessoris cuiꝰ ratio est ipsa abso
lutio a culpa ⁊ obligatio ad penā. Certū
est enim ꝙ pro omni mortali meretur
quis penā eternam. Ideo satisfactio i/
ponenda est sm̄ arbitrium sacerdotis
q̄ propter necesse est vt fiat ipsi sacerdo
ti confessio peccati occulti. Secundo ex
parte confitentis. vt que non erubuit in
tra thalamum cordis in conspectu diui/
ne presentie cogitare ⁊ velle: ⁊ volendo
consentire: tunc coram oculis sacerdos
recitet cum rubore: vt quod perpetrauit
verecundum verecundiam abijcien//
do. non ex hoc aperiat in conspectu ho/
minis erubescendo. homo enim carna
lis plus erubescit oculos hominis q̄ꝫ dei
ꝙ si contradicatur sic. Peccatum cor/
dis est peccatum occultum:sed illud nō
est necesse confiteri ergo ⁊c. maior patet
⁊ maiorem probo. tribus rationibus vel
auctoritatibus Prima est Jo. Criso. sic
di. Perfecta pnia cogit peccatorem om
nia libenter ferre: in corde contritio: in
ore confessio: in opere tota humilitas:
hec est fructifera penitentia: vt sicut tri/
bus modis deum offendimus.s. corde
ore: ⁊ opere: ita tribus modis satisfacia
mus. Ex quo videtur ꝙ peccatum cor/
dis ex sola contritione deleri potest: er/
go. ⁊c. Secunda auctoritas Augustini.
sic dicit: Vbi peccatum oritur ibi mori.
ergo peccata que solum oriuntur in cor/
de ibidē debēt mori ergo ⁊cetera. Ter
tia est magistri. in. iiij. di. xvi. c. i. di. Con/
tritio est contra peccatum cordis. ergo d̄
peccato cordis non tenentur homines
confiteri sed tm̄ conteri. Ad primam au
ctoritatem ait. Alexander. ꝙ non est in/
tentio Jo. Chrisosto. ꝙ penitens non de
beat confiteri peccata cordis ⁊ operis ⁊
ꝯteri ⁊ satisfacere ꝓ petis cordis ⁊ ope/
ris: sed potius de omnibus peccatis re/
quiritur contritio: confessio: ⁊ satisfactio
sed verbis. s̄. positis quandā appropria/
tionem insinuat vt ostendatur ꝙ sicut tri
bus modis cōmittitur peccatum sic tri
bus modis satisfit pro peccato. Nam cō
tritio est cordialis: ⁊ ideo attribuitur pec
cato cordis. Confessio ē oris: ⁊ ideo oris
peccata

peccato appropriatur. Satisfactio ē ope/
ris. ꝛ ideo eius peccato conuenit: tamen
ad oīa peccata oīa ista requirunt. Nam
sicut in trinitate potentia attribuit patri
sapia filio: ꝛ clementia spūi sancto: ꝛ tñ
ops pater ops filius ops spūs scūs. ꝛc.
Sic in predictis pȝ intelligi. Et eodē mo
do ẜm Ric. intelligitur tertia auctoritas
magistri .s. ꝙ contritio est contra petū
cordis per quandā cōuenientiā ꝛ appro
priationē: ꝛ sic pȝ rñsio ad primā ꝛ tertiā
Ad secundā auctoritatē dicas ẜm Bon.
ꝙ verbum illud Aug. intelligit ꝯtū ad
ꝓgressū peccati: vt peccatū nō procedat
sed vbi oritᷣ ibi moriatᷣ: non aūt ꝯtū ad
emendā. Uel potest dici ꝙ illud est intel
ligendum de pnia exteriori rñdente pec
cato publico ꝛ occulto De peccato eniȝ
publico publice est penitendum propter
scandalum extirpanduȝ: ꝛ de occulto co
ram vnico sacerdote: vt sit sensus. Ubi
peccatum oritur .i. si oculū sit ꝛ priuatū
occulte sepeliatur ꝛ nō detᷣ in publicum
Uel ecōuerso si sit manifestū manifeste
puniatᷣ ad remouendū scandalū. Et sic
pȝ propositum. ¶ Sed hic potest queri
si radices peccatorū sunt confitende .s.
ignorantia: infirmitas: ꝛ malicia. Et ℞.
Alex. ꝙ non sunt confitende nisi quate/
nus sunt voluntarie: vt quando est igno
rantia affectata: vel qñ infirmitas com
placet vt ex his habeatur lꝫia quedam
peccādi per manifestationē peccati ꝛ pe
ne debite: qꝛ sic quodāmodo sunt volū/
tarie: tunc de necessitate sunt cōfitende.
¶ Potest etiā queri si tentationes sunt
confitende. ℞. idem doc. ẜm glo. sup illō
ps. Ab occultis meis munda me dñe.
Ab occulta mala sunt que procedunt a
propria voluntate: alienaqꝫ a voluntate
aliena: vt a voluntate diaboli. Dicenduȝ
est igitur ꝙ tentationes non sunt confitē
de nisi quatenus sunt aliquo modo vo
luntarie. cuius ratio est: qꝛ nihil est con
fitendū nisi peccatum aut circunstantia
peccati: sed tentatio nō est peccatū neqꝫ
circūstantia: ergo tentationes nō sūt cō
fitende nisi inꝙtum sunt voluntarie.
¶ Si aūt queratᷣ qñ sunt voluntarie. ℞.
tribus modis. Primo qñ quis volunta
rie se tentatiōibus exponit: vt faciunt ꝗ
vadunt ad spectacula vt videant mulie
res de quibus postea temptantur. Con
tra quos. Job. xxxij. Pepigi fedus cuȝ
oculis meis vt nec quidem cogitarem
de virgine. Secūdo modo qñ tentatio
nibus non resistitur vel luctatᷣ contra tē
tationem que ex hoc voluntaria interpre
tatur. Tertio modo quando sine omni
tentatione quis exponit se pctō: si hmōi
expositio aliquo modo tentatio dicenda
est: vt de pe. di. v. c. cōsideret. ait Augu
sti. Sunt qui non soluȝ vincuntur: sed
vltro peccato se offerunt: nec expectant
tentationem sed preueniunt voluntateȝ.
hec ibi. Confitende sunt ergo tentatio/
non per se sed per accidens inꝙtuȝ sunt
voluntarie modis predictis. ¶ Tertio
ẜm Alex. vbi. s. ꝙ confitendū est pecca
tum recolitū non oblitum: qꝛ ad impos
sibile nemo tenetur. Debet tamen quis
confiteri de peccatis oblitis in generali:
ꝛ de negligentia que fuit causa illius ob/
liuionis in speciali: ꝛ merito quia du/
plex malum ex hoc accidit sibi scilicet ne
gligentia: ꝛ omissio confessionis sequēs
Nam grauiorem penam sustinebit ꝗs
pro peccatis oblitis: ꝛ confessione ne/
glecta quam sustineret pro eisdem si spe
cialiter essent confessi. Cuius ratio est qꝛ
pro obliuione peccati ꝛ confessione ne/
glecta vel omissa que oritur ex obliuio/
ne peccati punietur quis in purgatorio:
ꝛ sic dānabitur in inferno. Unde maio/
rem penā sustinebunt pro peccatis obli/
tis ꝙ sustinerent pro eisdem. Tum quia
erubescentia ex parte confitentis. Tum
quia virtute clauium ex parte confessio
nem audientis. ꝛ penitentiaȝ iniungen/
tis dimitteretur de pena debita. Confi/
tendum est igitur peccatum oblitum in
generali ꝛ negligentia obliuionis in spe/
ciali. Confitendum est etiam peccatum
proprium non alienum: quia ẜm Ale/
xandrum. vbi. s. peccata aliena nō debe
mus ꝯfiteri nisi in casu. s. quatenꝰ circū/

stantie sunt proprij peccati: ⁊ tunc ita ꝙ nullo modo fiat proditio alicuius crimi/nis vt patebit infra qñ dicet̃ ꝺ secreto cõ/fessionis. Rõ huius est qꝛ cõfessio fit ꝓ absolutione obtinenda: sꝫ nullus absolui/tur a pctĩs alienis: ergo nõ dꝫ ea ꝯfiteri Unde sup illud ps. Dixi confitebor. ⁊c. Jniustitiã meã dicit ñ alienã Petr⁹ de taran. in. iiij. di. xxj. dicit ꝙ hoc intelligit qñ periculũ immineret: aut aliter pctã pro/pria specificari possent q̃ꝫ aliena specifi/cando. hec ille. Nõ fieri nõ posset si qs peccasset cũ sorore vel cũ matre ⁊c. ideo oportet illas noiare. Nõ si ꝯdicat sic. Ex charitate põt qs pctã proximi deflere ⁊ pro illis pniam facere: ergo vr ꝙ possit peccata aliena in ꝯfessione referre. Rñ. sꝫ Alex. ꝙ nõ est simile: qꝛ si doleo ⁊ con/doleo peccato ꝓximi: ⁊ punio me ꝓ illo miãm illi impetro nec illi iniuriã facio: sꝫ si eum accuso: sũ criminis proditor ⁊ diffamator qꝺ nulli licet. Et sic pꝫ ꝓpo/situ. ¶ Sed querit quare. Dañ. iij. vt vi/detur confitent̃ pctã aliena sic dicendo: Peccauimus ⁊ inique egimus recedẽ/tes a te ⁊ deliquim⁹ in oibus: ⁊ precepta tua non audiuim⁹ nec obseruauim⁹ nec fecim⁹ sicut preceperas nobis: vt bene nobis esset. Et sunt ỽba Azarie. Cũ igit̃ constet ꝙ ipse Azarias nõ confitebatur pctã propria sed alioꝝ: qꝛ ipse non reces/serat a deo. Querit̃ vnde hoc rõnabile fuit ad hoc. Rñ. Alex. vbi. s. p̃m glo. super illud. ps. Confitemini dño qm̃ bo. Nõ est pia confessio sine laude dei. Dicendũ est igit̃ ꝙ patres antiq duo intendebant in hmõi ꝯfessionib⁹. s. cõmendare diuinã iustitiã. ⁊ excitare diuinã miãm. Et ideo duo ꝓponebant in hmõi cõfessionib⁹: diuinam iustitiã i puniẽdo illos: ⁊ ꝓpriã miãm in sustinẽdo penas iuste inflictas ꝓ peccatis. Uñ ibi de. s. Dañ. iij. premit/tur ante cõfessionẽ suã. Justus es dñe in oibus que fecisti nobis: ⁊ oia iudicia tua vera sunt. Et infra. Et nunc nõ possum⁹ aperire os: confusio ⁊ opprobriũ facti su/mus seruis tuis: ⁊ his qui colũt te: ne q̃/sumus tradas nos in perpetuũ ⁊ ne au/

feras misericordiã tuam a nobis. hec ibi Huiusmodi eñi confessiones fiebãt rõ/ne pretacta: nec erant sacramentales: ꝺ quib⁹ hic intendimus. De ꝯfessione ỽo venialiũ: et circunstantiaꝝ pctõꝝ mor/taliũ dicet̃ infra cũ tractabit̃ de confessio/nis integritate. Et sic pꝫ pars prima.

¶ Pars secunda vbi tractat̃ de prepa/ratione cogitationis ante confessionem

Secundo in isto sermone aduer/tendũ est ꝙ ad hoc ꝙ predicta pctã possint bene ꝯfiteri, ꝯfessio dꝫ fieri cũ magna p̃paratiõe. s. ꝙ añ cõ/fessionẽ dꝫ qs diligenter se preparare. ita ꝙ ⁊ noticiã: ⁊ memoriã ei⁹ habeat qꝺ dꝫ confiteri: qꝛ si ex ignorantia siue obliuio/ne procedẽte a propria ⁊ notabili culpa qs omittit confiteri vnũ peccatũ morta/le aut ei⁹ circunstantiã ad confessionem necessariã: nõ excusat̃ nec vere confessus dicit̃ vt no. glo. Ray. de pe. ⁊ re. §. itẽ cir/ca principes. ⁊ de. pe. di. i. Si obliuisca/ris pctõꝝ tuoꝝ. s. ea confiteri. vt di. glo. interli. tunc eoꝝ recordaberis nolẽs: qꝛ in toto publicabunt̃ ⁊ in conspectu ꝓse/rent̃ oium tam amicorũ tuorũ q̃ꝫ inimi/corũ ⁊ sanctoꝝ angelorũ celestiũq̃ꝫ vir/tutum. Non ad Dauid solum dicebat: Tu secreto fecisti ego hoc cunctis mani/festabo: sed ad omnes nos hoc dicitur. hec ibi. Et ideo si qs ex sua culpa igno/rat que debet confiteri: seu eorum obli⁹ est debet de huiusmodi negligẽtia ⁊ cor/de dolere ⁊ firmiter emendari ꝓpone/re. Ut no. in summa confessorum libro iij. titu. xxxiiij. q. xix. Unde confessor si ali/quem impreparatum inuenerit: ad con/fessionem accedere: debet ipsum mone/re vt cum preparatione veniat. Quam preparationem. Esa. xviij. sue prophetie explicat seu modum preparationis que ad confessionem requiritur declarat di. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee. Jn quibus verbis triplicem modum preparationis ostendit de quibus in ista parte tantum de primo scilicet cogitationis tractabi/tur. De quo dicitur: Recogitabo. i. ite/

rum atq₃ iterum cogitabo. s. quid in cõ/fessione dicere debeã: q₂ vt beat⁹ Greg. ait in mor. Debet vniuscuiusq₃ mẽs cãs suas apud deũ ꝯ se sollicita inq̄siuõe discutere. hec ille. Sʒ hoc nõ solũ facere deberet tempore ꝯfessionis hõ rõnalis ꝛ prudens verũ etiã toto tẽpore vite sue velut bon⁹ mercator nũq̄ȝ in sero gescẽs nisi pri⁹ facta discussione operũ ꝑ ipsum factoꝝ bonoꝝ vel malorũ: vel i mane fiendoꝝ: iuxta illud Pictagore. Duoruȝ q̄ppe inq̄t tẽporũ cura h̄ñda ẽ. mãe q̄d acturi sumus: sero q̄d fecerim⁹. Qδ melι⁹ exponit Señ. de ira dei li. iij. di. Qui quottidie ad rõnẽ reddendã vocãdus ẽ faciat hoc q̄ Sexti⁹: q̄ cõsũmato die cũ se ad nocturnã q̄etẽ recepisset interrogabat aium suũ. Quod hodie malũ tuum sanasti? Cui vitio obstiuisti? Qua pte melior es? Desinet ira: moderator erit q̄ sciet sibi ꝛ quottidie ad iudicẽ esse veniẽdũ Quid ergo pulchri⁹ hac cõsuetudine excutiendi totũ diẽ? Qualis est somn⁹ pᵃ recognitionẽ sui sequit. Quã trãq̄llus altus ꝛ liber: cũ aut laudatus est aius aut admonit⁹ ꝛ speculator sui censorq₃ secretus cognoscit de morib⁹ suis. Utor hac ptãte: ꝛ quottidie apud me causã dico ai sublatũ e ꝯspectu lumẽ est. cõticuit vxor moris iam mei ꝯscia: totũ diẽ meuȝ scrutor: factaq₃ ac dicta mea remetior: nihil mihi ipse abscondo nihil trãsco. Quare eni quicunq₃ ꝛ erroribus meis timeam cũ possim dicere: Uide ne illud amplius facias: nũc tibi ignosco. hec ille. Sʒ ad ꝓpositũ redeam⁹ cui⁹ oppositũ faciũt q̄ veluti bestie ad confessionẽ accedũt: ꝛ sepius sabbatũ sanctũ expectantes: nihil de confessione cogitantes ita ĩpreparati illo die ad ꝯfessionẽ vadunt di. vis nos audire in duob⁹ eni verbis expediem⁹ nos neq₃ siẽ mulieres q̄s corã te tenes mlta verba faciẽtes longã morã ꝓtrahere disposuim⁹. Quibus sic confessor ait. q̄ paruper expectẽt: dicũt Or bene stat. hora est tarda ꝛ ad aliqua expedienda: ꝛ forte ad cenã expectamur in domo: ꝛ tu dicis vt parumper hic expectem⁹. Si nos nunc non audies ampli⁹ in hoc anno non confitebimur. Plerique insuper stantes corã sacerdote: q̄d dicere debeãt penit⁹ ignorãt: q₂ super hoc ante nõ cogitant. O insensati. Si mercator suoruȝ quinternoꝝ rõnes vt ita loquar tanta diligentia discutit: quanto magis peccator consciam ꝓpriã examinare dʒ: q̄ñ ille ꝓ pecunia: iste võ ꝓ aia tales labores sustinent que adeo preciosa est. vt Ber. i sermone passionis dicat: Considera o homo quam nobilis sit aia tua: ꝛ quã grauia fuerint vulnera q̄bus pro ea necesse fuit tuũ Jesum vulnerari. Debet igit ipse peccator tria cogitare anteq̄ȝ confiteat. Pmo receptorũ a deo beneficiorum suã ingratitudinẽ quibus accendit mẽs ad diuinũ amoreȝ vt faciat confessionem cũ amore vñ in figura Leui. vi. Precepit dñs dicens. Ignis semper ardebit i altari meo. ꝛ q̄d ꝑ ignẽ nisi ardens dilectio designat? De quo igit Luc. xij. dñs ait: Ignem veni mittere in terrã ꝛ quid volo nisi vt ardeat? Altare võ mens nostra est in qua ignis dilectio dʒ accendi per sacerdotem. i. per rõnaleȝ intellectũ diuina beneficia cogitando. ¶ Secundo pẽitẽs dʒ cogitare bonorũ amissoꝝ copiositatẽ q̄bus mẽs humiliet vt cuȝ humilitate ꝯfiteatur. Unde Hiere. ij. dominus dicit. Uide vias tuas in conualle i. in mentis humilitate. de quibus bonis omissis. i. virtutibus loquit Aug. li. ij de libero arbitrio. c. viij. Animi affectio inherentis incõmutabili bono propriũ ꝛ primum est hominis bonũ. In eo etiã sunt virtutes oẽs quibus male vti nemo potest: quasi velit dicere: Bonis temporalibus homo vti male potest: sed virtutib⁹ non ꝛ ideo de ipsaruȝ amissione amarissime est dolendum. Tertio penitens debet cogitare ante cõfessionẽ suorum peccatorum numerositatem vt ad eam accedat de ipsis contritus ꝛ doloratᵘ. Unde Hiere. ij. Scito q₂ malũ ꝛ amarũ est te dereliquisse dominũ deũ tuum: q₂ necesse est aut pro peccatis nostris eternam incurrere damnationem: aut in present i

dolorosam emendationē: Unde ait Au/
gu. super verbis predictis in lib. medit.
xv. c.: Malum ⁊ amarū est derelinque/
re deum qui peccatis offendit. Redite ⁊
nolite peccare: nolite inquā nolite: malū
est ⁊ amarū nolite: vere malū ⁊ amaruz
est: expertus sum in hoc ipso sū. aut eniz
continui dolores cruciabunt penitentez
vitam meam: aut eterni cruciatus vexa
bunt puniendam animam meā: sed vi/
de ꝙ malum ⁊ amarū est. hec ibi. Sed
longe incomparabiliter minus malum
est dolere in hoc seculo ꝙ eternaliter in
futuro: imo quod maius est: hoc debe/
mus eligere sponte ne illud nobis inui/
te coacteꝗ inferat: hinc est ꝙ idē Aug.
in sermōe ď igne purgatorij ait. Quoti/
ens infirmos visitamꝰ: in carcere clau
sos inquirimus: discordes ad concordi
am reuocamus: indictum in ecclesia ie/
iuniuz ieiunamus: hospitibus pedes ab
luimus: ad ecclesiam frequenter conue
nimus: elemosynam damus: inimicis
nostris quotiens veniaz petierint indul/
gemus: istis ⁊ his similibꝰ minuta pec/
cata redimunt: pro capitalibus vo crimi
nibus nō hoc solum sufficit: sed adden
de sunt lacryme: rugitꝰ ⁊ gemitus: ⁊ cō
tinua ꝓ tempore longo ꝓtracta ieiunia:
largiores elemosyne ⁊ plusꝗ nosipsi va
lere possimꝰ. Hec ille. De predictis Ec
clesia. xviij. Sapiens dicit: ante iudiciuz
s. confessionis interroga te ipsum cogitā
do predicta tria. ⁊ in conspectu dei inue
nies propitiationem. Et sic patet pars se
cunda.

¶ Pars tertia vbi ponunt duo alij mo
di preparationis. s. recordatiōis ⁊ ama/
ricationis.

Ertio in isto ſmone ponūt duo
alij modi preparatiōis ad ꝯfes/
sionē. s. recordationis ⁊ amari/
cationis. Primus modus dr recorda/
tionis: qr ꝓpheta dixit: Omnes annos
meos: idest oia peccata mea que feci to
to tempore vite mee recogitabo tibi: qđ
ex nouē regulis fieri potest. s. vt omnia
peccata ad memoriam veniāt. ¶ Pri/
ma regula constat ex etatis consideratio
ne. s. infantie: pueritie: adolescentie: ⁊ hu
iusmodi cōsiderando in qua etate est ⁊
in q̄ fuit ⁊ q̄ pctā i eis cōmiserit. ¶ Se
cunda regula ꝯstat ex consideratiōe sta
tus in quo est vel fuit. s. virginitatis ma/
trimonij. vel viduitatis. ¶ Tertia regu/
la ex consideratione fortune ꝓsperitatis
vel aduersitatis. ¶ Quarta regla. ex cō
sideratione officiorū recogitādo artes ⁊
exercitia quas fecit. ¶ Quita regula ex
consideratione societatum cū quibꝰ cō
uersatur vel conuersatus fuerit: ⁊ locoꝝ
in quibus fuit. ¶ Sexta regula ex cōsi/
deratione temporū. s. solēnitatū naptia
rum ⁊c. ¶ Septima regula ex conside
ratione peccatoꝝ cordis: recogitādo qđ
corde cōmisit. ¶ Octaua regula ex cō
sideratione peccatorū oris recogitando
peccata que ore contraxit. ¶ Nona re/
gula ex consideratione peccatoꝝ operis
Et sic discurrendo poterit peccator mul
ta peccata inuenire. Caueat tñ penitens
ne nimis morose pctā carnis excogitet
qr Ecc. xiij. Qui tetigerit picem inquina
bit ab ea his ⁊ alijs reuocatis ad mentē
peccator ad deum se conuertat ⁊ percu/
tiēs pectꝰ suū ad se excitādū dicat cū pu/
blicano. Deꝰ ꝓpitiꝰ esto mihi pctōri. Et
cum filio prodigo. Luc. xv. Pater pec
caui ⁊c. ¶ Secundus igit modus ꝑpa/
rationis qui sequit ex predictis dicit ama
ricationis: qr penitens predicta cogitan
do irruet in amaritudinem ⁊ dolorem:
ideo ꝓpheta dixit. In amaritudine ani
me mee ad quam amaritudinem. Hie
re. xxxi. Hortatur di. Pone tibi amari
tudinem dirige cor tuū in viam rectam
Quam amaritudinem Dauid sentien/
do dixit. Rugiebaz a ge. cor. mei. Et ali
bi. Fuerunt mihi lachryme mee. p. di. ac
nocte. Amaricata igitur talibus ꝑpara/
tionibus anima secure accedat ad con/
fessionem disponens in futurum nō pec
care: qr sine ipsa dispositione confessio
non valet cuius rei euidentia patet p exē
plum Cesarij sic dicentis. In barbaria
quidam demon hominibus peccata cō

missa ⁊ non ↄfessa ĩproperabat: quē qui
dam homo desiderās videre: sed timēs
ne peccata sua reuelaret peccata sua vni
uersa confessus est sacerdoti voluntate
peccandi retenta: vnde ex hoc securior
factus venit ad domū mox vt retro aspe
xit demon in aere clamauit. Amice veni
huc certe bene te dealbasti: ⁊ statim om
nia peccata sua licet confessa omnib⁹ re
uelauit: ⁊ q2 turpia ⁊ vilia erant illum ni
mis confudit: tristis igitur effectus ⁊ in
se reuersus rediens ad sacerdotem que
gesta sunt retulit ⁊ confessionem iterauit
cum firmo proposito perseuerādi: ⁊ re/
uersus ad demonem dixerunt quidam
de circunstantibus: Ecce amicus tuus
cui tam turpia peccata improperasti. Et
respondit demon: Ego isti nihil impro/
peraui: neq3 de eo aliquid mali scio ⁊ exi
stimauerunt demonem fuisse mentitū3:
⁊ sic per confessionis virtutem euasit no
tam maxime confusionis. O confessio
dignissima. O confessio que omnes co/
operis maculas. Preparem⁹ ergo cor
da nostra diligenti peccatorum discus/
sione ad tam salubre confessionis sacra
mentum vt in presenti cōsequamur gra
tiam Amen.

¶ Feria q̄rta post tertiā dñica3 quadra
gesime. De cōfessionis feruoritate ⁊ sim
plicitate. Sermo .lxij.

Ic popu
lus labijs me hono
rat. cor autē eorū lō
ge ē a me. Matth.
xv. In verbis predi
ctis fratres charissi
mi hoc quod etia3
in precedentis sermonis fine tractatum
est euidēter aperitur. Quia videlicet cō
fessio oris d3 fieri cum antecedente ama
ritudine mentis: sine qua confessio nul
la est. Tales eni3 sic confitentes. s. ore tm̄
⁊ nō mēte: similes sunt huic populo de
quo mentio fit in hodierno euāgelio, de
quo prophetatū3 fuerat per Esa. xxvij ſ.
c. sub alijs v̄bis di. Eo ꝙ appropinquat
populus iste ore suo. ⁊ labijs suis glorifi
cat me. cor autez eorum longe est a me.
Qua ꝓpter saluator noster ipsos redar
guit de falsa sanctitatis simulatione: q2
ad hoc ꝙ essent in reuerētia populi ostē
debant sanctitatem in verbis ⁊ exteriori
conuersatione: cū tamen interius ēēnt
corrupti: Unde dicit. Hypocrite bene ꝓ
phetauit de vobis Esa. di. verba propo/
sita di. Hic populus ⁊c. Nā ⁊ hodiernis
temporibus q̄3 plurimi tales reperiūtur
qui solum confitentur ad apparentiam ⁊
ostentationem sanctitatis ⁊ non cum ꝓ
posito ⁊ dispositione cauendi a peccatis
contra quos Aug. li. i. de sancta virgini/
tate. Nemo a peccato tanq̄3 reditur⁹ ab
scedat nec se huiusmodi quasi societatis
pacto cum iniquitate constringat vt eū
magis confiteri q̄3 cauere delectent: hec
ille. De qua confessione tria in presenti
annotabimus a predictis diuersa. Pri/
mo confessionis feruorationem. Secū/
do confessionis subiectionem. Tertio cō
fessionis simplicem apparitionem.
¶ Pars prima vbi declaratur ꝙ con/
fessio debet esse cum charitate facta.

P Rimo igitur aduertendum est
ꝙ ad hoc ꝙ cōfessio sit fructuo/
sa d̄bet esse cum charitate facta
quia nullum opus est meritorium in cō
spectu dei sine charitatis fūdamēto: vt ait
Gregorius ait. Nihil habet viriditatis
ramus boni operis si non māserit in ra
dice charitatis. Et Augustinus in libro
de spiritu ⁊ litera. Infructuosum est il/
lud quod de radice charitatis nō surgit
Ex quibus sic arguitur ꝙ infructuosa sit
confessio si non surgit a radice charita/
tis. Inde Augustinus in alio loco ait:
Si charitas non est non adimpletur ꝑ/
ceptum sed fingitur. Et glosa super illud
Job. xxxvi. Non clamabunt cum victi
fuerint ait: Confessio est validus cla/
mor ad dominum: Tunc sic: Clamor
non est validus nisi fiat in charitate ⁊

Hoc idem probatur rationibus sic. Cō
fessio ad quā tenet fidelis est meritoria:
sed nihil est meritorium quod nō proce
dit de charitate: ergo ⁊c. Preterea con
fessio est preceptū noue legis que est lex
amoris: Vñ Aug. assignans differentiā
inter legē veterē ⁊ nouā ait. Breuis dif/
ferētia legis ⁊ euāgelij. timor: ⁊ amor er
go cōfessio dz fieri ex amore. Preterea
confessio dz fieri ad reconciliandū peni
tentē deo ⁊ eccl'ie: ⁊ propter hoc precipit
eo ergo modo debet fieri vt ea reconci/
lietur penitens deo ⁊ ecclesie sed non re
conciliatur aliqs deo vel eccl'ie ex ipa ni
si fiat ī charitate vl' ex charitate ergo ⁊c.
Sed qualiter predicta habeant intelligi
declarat Alex. vbi. s. ꝙ dupliciter pt fie
ri confessio. Vno modo solū ne statutū
eccl'ie trāsgrediat: ⁊ hanc nō est necesse
fieri in charitate siue ex charitate: vnde
non peccat mortaliter q cōfitet sacerdo
ti existens in peccato mortali eo ꝙ con/
fitet in mortali. Et fm quosdā maxime
beatum Tho. in. iiij. di. xvij. ar. i. q. i. talis
nō tenet iterare confessionē: sed tenetur
postmodū fictionē suam confiteri. ⁊ tūc
licet confessio tempore fictionis: non p/
cipiat absolutionis fructū: tñ recedente
fictione recipiet. Alio modo pōt fieri cō
fessio vt fiat satisfactio deo ⁊ eccl'ie de of
fensa peccati: ⁊ ista dz fieri in charitate
vel ex charitate saltem sufficienti ⁊ pba
bili. Scdz Boñ. i. iiij. di. xvij. q. vl. Et sic
hñt predicte auctoritates ⁊ rōnes in//
telligi. ¶ Attende ergo ꝙ si cōfessio tua
non sit in charitate facta infructuosa est
quo ad deū ⁊ meritū remissionis culpe
⁊ premij vite eterne. Et no. ꝙ tc ꝯfessio
est sine charitate qñ non contereris de
cōmissis: qñ vis abstinere ab vno pec/
cato ⁊ non ab alio: qñ ad ipsam accedis
cū voluntate peccandi: qꝛ fm Boñ. vbi
s. sic peccas mortaliter: qꝛ sacramentū
irritū facis. Et ideo nō est meritoria tua
confessio: ⁊ opera post confessionem per
te facta ad vitam eternam nihil prosunt
cum fuerint in peccato mortali: nec sic d
bes absolui a sacerdote si ei ꝯstet de tua
fictione: quod si fecerit nihil tamē valet
quo ad deum. Cuius ratio est: qꝛ sacer/
dos non absoluit aliquem nisi illū quē
credit diuinitus absolutū: vt dicit Tho.
in quolibet. q. xxiiij. Confirmant oīa ista
per illud dictū Sap. Ecc. xvij. A mor/
tuo quasi nihil perit confessio. Qd expo
nit tribus modis Primo modo sic A
mortuo. i. morituro de proximo quasi ni
hil perit cōfessio: qꝛ egrotantis ad mor/
tem nihil valet confessio: eo qꝛ dolor ⁊
angustia mortis sic aiam vexant vt de
peccatis non valeat cogitare. Secundo
modo exponit sic. A mortuo. i. post mor
tem quasi nihil perit confessio qꝛ in infer
no nulla est confessio: iuxta illud ps. In
inferno qs confitebit tibi. Tertio modo
exponit sic: a mortuo. i. ab exñti in pctō
mortali: quasi nihil perit confessio: qꝛ cō
fessio extra charitatē facta fructū meriti
non percipit vt dictū est. Facienda est er
go pnia cum charitate. que cognoscitur
ex tribus: Primo si voluntarie confite
tur ⁊ non coacte: vt ait ,ppha. Volunta
rie sacrificabo ti. ⁊ cōfi. no. tu. do. quoni
am bonū est. Et hoc dr̄ propter illos q
nisi timore prelatorum vel timore mor
vel infamie ⁊ confusionis nō confitent.
his quidez confessio infructuosa est quo
ad deū pz ex dictis. Secūdo potest co/
gnosci charitas si ñ timore pene sz amo
re glie dolet d peccatis. Nā si pctōr cer
tissime sciret nullā p peccatis suis suffer
re penā adhuc ex charitate de eis debe
agere pnīam: vnde Aug. de pe. di. vij. c.
nullus ait. Scriptū est neminē sine cha
ritate saluū esse. Tertio penitentis chari
tas potest cognosci ex locutione. Naz vt
doc. dicunt. Si quis penitēs eēt hui⁹ in
tentionis ꝙ preuerecundia aut alia cau
sa confessori peccata nō diceret nisi iter
rogaret ab eo: vere penitēs dici nō debz
⁊ confessio sibi nō valet: qꝛ fit sine cha/
ritate ⁊ debita dispositione. ¶ Unde cō
fessores attendant ad hoc periculū euitā
dū quaten⁹ per seipsos: primo de qb⁹ re
cordant faciant penitentes confiteri ⁊ de
inceps ad examinationē deueniant: ⁊ si/

mulier

militer ipsis penitentibus dicāt vt de ta/
li mala dispositione dolcant. Ex quibus
sequitur ꝙ qñ peccator verecundia pre/
peditus cuidā sacerdoti nōnulla cōfitet
que nullaten⁹ alteri diceret confessio mi
nime valet. Nā posito ꝙ sacerdos ille ñ
eēt nō minus obligat ad ꝯfessionē dum
modo habeat idoneum sacerdotem. Et
sic patet pars prima.

¶ Pars secunda vbi declaratur ꝙ cō
fessio debet fieri cum subiectione.

Secundo in isto sermone aduer
tendū est ꝙ ad hoc ꝙ ꝯfessio sit
salubris ꝛ fructifera debet peni/
tens in omnibus se subijcere cōfessori: ꝛ
parat⁹ esse ei in oib⁹ obedire que pertinēt
ad salutē anime sue: vñ Aug. in li. de pe
nitentia: ꝛ de pe. distin. v. c. ꝯsideret ait.
Ponat se penitēs oio in manu iudicis
ꝛ in iudicio sacerdotis: nihil sibi reseruās
sui: vt oīa eo iubēte paratus sit facere ꝓ
recuperanda vita aīe quecūqꝫ faceret ꝓ
euitanda corporis morte. hec ille. ¶ Sz
hic orit vnū dubiū. Si penitens teneat
tentione necessitatis recipe ꝛ explere pe/
nitentiaꝫ sibi iniunctaꝫ a sacerdote: ꝛ cir
ca hoc diuersi diuersimode dixerūt Ale
xander vbi. s. tractatu de satisfactione in
generali ad hoc sic ait: Nō ꝗdiu sit ali/
quis simplr de foro eccliē militantis te/
net ad impletionem pnīe sibi iniuncte a
ministro militantis ecclie: etiam si ma/
ior condigna sit: dūmodo illi suppetat fa
cultas adimplendi. hec ille. Ric. in. iiij.
di. xviij. art. i. q. v. sic ait. ꝙ aut sacerdos
iniungit pniam rōnalem indiscretaꝫ aut
irrōnalem ꝛ indiscretam. Si prio modo
dico ꝙ penitēs tenet tentiōe necessitatis
eam recipe ꝛ ꝓ virib⁹ explere: qꝛ peniten
tiā talem iniūgēdo recte vtit clauib⁹ ꝛ q̄/
libet tenet sui iudicis iustā sniam obser/
uare: vñ si penitēs talē pniam scienter ꝛ
ex deliberatione ꝛ absqꝫ legitima causa
vel dispensatione omiserit explere morta
liter peccat. Si ṽo secūdo, mō penitens
nō tenet eaꝫ recipere neqꝫ explere: qꝛ sa
cerdos talē pniam iniungendo abutitur
claue sciētie ꝛ potentie. hec ille. Et pro
ipso facit. c. statuimus. extra de maledic.
vbi dr. Si pniaꝫ renuerit pctōr inflictaꝫ
a sacerdote interdicatur ei ingressus ec/
clesie. ꝛ vltimo. careat ecclīastica sepultu
ra nullam misericordiā habiturus. Ad
idē facit extra de clerico excōi. deposito.
vel interdicto, celebrante. c. cū latro. glo.
sup ṽbo. ab officio. Scot⁹ ṽo totū oppo
situ tenet in. iiij. di. xviij. q̄si in medio ṽ/
sicu. nūquid pniam. Nō sacerdos tali re
nuēti nullā pniam īponere dꝫ: qꝛ postꝗ
penitēs est ꝛ ꝯtrit⁹ sufficit ei ad remissio
nē culpe: qꝛ maiorē partē pene sustinebit
in purgatorio: qꝛ ille qui est cōtrit⁹ ꝛ con
fessus ꝛ nō soluit penā sibi debitam in fo
ro hui⁹ mūdi persoluet ī foro purgatorij
Host. aūt de pe. ꝛ remis. §. ad quid valēt
ṽsi. tu teneas. dicit. Tu teneas ꝙ ꝓ quoli
bet pctō mortali duplex pena debetur. s.
eterna que ꝑ ꝯtritionē dimittit ꝛ tpalis q̄
per ecclīam imponit ꝛ remouet. Si er/
go dn̄s est largus in dimitēdo penā eter
nā: seruus ꝛ minister nō debet eē parcus
in dimitēdo penā tpalem: vt pꝫ. xxvi. q.
vij. c. allegāt vbi ēt dicit. Melꝰ ē ꝑꝑ mi
sericordiā reddere rationem ꝗꝫ ꝑꝑ cru/
delitatē. His ergo visis qd dicēdū ē ad
hoc nisi ꝙ ꝯfessor prudēs ꝛ discret⁹ non
debet īponere pniam nisi fm dispositio
nē penitentis: qꝛ ꝗuis debeat conari cō
formare se cū iuris dispositione: tñ con/
cessum est ei faciendi sup pnia imponen
da remissionē: iniungendi illa que saluti
penitētis magis videant expedire: ꝛ hec
est cōis opinio doc. ꝛ no. do. Anto. d bu
trio in. c. si quis. extra de furtis. Probat
ēt ex̄ de pe. ꝛ re. c. significauit. ꝛ. c. de⁹ qui
ꝛ. c. omnis. §. sacerdos. ꝛ ex̄ de homici.
c. sicut dignū. ꝛ de eo q cog. ꝯsang. vxo.
sue. c. transmisse. xi. q. iij. c. absit. xxvi. q.
vij. c. tpa. de pe. di. i. c. mensurā. Et ideo
debet sacerdos iniungere pniam consi/
deratis criminis quātitate: q̄litate: ꝑsone
dignitate: cōditione: officio: pauptate in
firmitate: debilitate: consuetudine: causa
animo: ꝛ voluntate: vnde si aliquē inue/
nerit qui dicat se penitere non tamē vult
subire onus penitentie dicens se tenerū

aut male complexionatum vel sile. Tūc
Ray. ⁊ Hosti. debet sacerdos talē indu
cere sicut potest vt aīum habeat paratū
ad implendū pniam quā sibi iniunget:
ostendens sibi magnitudinē pctō♃: qꝛ
ꝓ quolibet mortali deberet septēniū re
gulariter imponi. xxxiij. q. ij. c. hoc ipsuꝫ
⁊ §. sequenti. Rō huius est: qꝛ sic pctō ⁊
per pctm̄ septiformē grāꝫ. s. spirit⁹ sancti
amisit sic per septēnij penitētiā recupera
ret. ⁊ si potest eum inclinare imponat ei
talē pniam siue satisfactionē cum volun
tate sua qualem verisimiliter pōt porta-
re ne deterius ei cōtingat postmodū vio
lando. Q̄ð si non viderit eum iclinatuꝫ
non iponat ei nisi qualēcunqꝫ paruā pe-
nitentiaꝫ nō negādo ei absolutionē: ostē
dat tamē ei ꝙ id ꝙ min⁹ faciet hic ꝯple-
bit in purgatorio. Et si sacerdos nō pōt
gaudere de omnimoda ei⁹ purgatione:
gaudeat saltem qꝛ ipm̄ liberatū a gehē-
na ad purgatoriū pōt transmittere. Ca-
ueant tn̄ sacerdotes ꝙ sic arbitrentur ne
vilescat ecclie auctoritas ⁊ potestas claui
um ꝯtemnat. vīj di. l. c. Absit a romana
ecclia rigorē suū taꝫ ꝓphana facilitate di
mittere. ⁊ neruos seueritatꝫ euersa fidei
maiestate absoluere: vt cū adhuc tn̄ ia-
ceāt in peccatis sed etiaꝫ cadant euersoꝝ
fratruꝫ ruine properata nimis remedia
excōicationū vtiqꝫ non ꝓfutura ꝑstent
vbi enim poterit penitentie medicina ꝓ-
desse: si ēt ipse medic⁹ intercepta. i. subla
lata pnia indulget periculis hoc nō ē cu
rare: sed si licet dicere veꝝ volum⁹ occi-
dere Hec ille. Accedēs igit peccator ad
ꝯfessionē ei humilr̄ se subijciat: ⁊ si pnia
fuerit ab eo sibi iūcta quā leuiter suffer
re pōt humiliter suscipiat: quia nec aliter
videtur bene dispositus. Si aūt penitēs
sentiat pniam nimis grauem ⁊ ad obser
uandū periculosā sua conditione pensa-
ta debet ad eūdem confessorē vel ad aliū
si illum habere non poterit recurrere: ⁊
alienationem vel cōmutationem petere
⁊ ꝯfessor debet concedere etiam si vide-
ret ꝙ pnia alienata non sufficeret plena
rie pro emenda peccati. Et sic pꝫ pars se
cunda.

Pars tertia vbi dclaratur ꝙ ad hoc
ꝙ confessio sit deo grata debet fieri cum
simplicitate.

Tertio aduertendū est ꝙ vt ꝯfes
sio sit deo grata debet fieri cum
simplicitate ⁊ puritate que in tri
bus cōsistere videtur. Primo in eui
tatione mendacij: qꝛ ꝯm theologos q in
confessione mentitur semper mortaliter
peccat: tum quia precepto est inobediēs
eo ꝙ suam conscientiam sacerdoti nō ma
nifestat. veritas ergo in cōfessione dicen
da est: vt Augu. au sermone. xxi. super
Jo. Hoc est confiteri i. dicere qð habes
in corde. Si auteꝫ aliud in corde habes
⁊ aliud dicis: loqueris non ꝯfiteris. hec
ille. Hinc est ꝯm Alexan. vbi. s. ⁊ Ric.
in. iiij. dist. xxi. ar. ij. q. iiij. Q̄ð etiaꝫ in cō
fessione non debet dicere quis quod nō
fecit humilitatis causa: qð probo rōne:
auctoritate: ⁊ similitudine. Ratiō e sic.
Nullus in confessione mentiri debet: vt
dictum est: sed quicūqꝫ dicit se fecisse qð
non fecit mentitur. Preterea min⁹ quili
bet se offendere debet q̄ꝫ ꝓximum: sed
non licet alicui ferre contra proximuꝫ su
um falsum testimoniū: vt patet Exo. xx.
ergo minus licet ferre contra seipsuꝫ: ſ
confiteri aliquod peccatum quod nō fe
cit: est contra seipsum ferre testimoniuꝫ
falsum: ergo ⁊c. Preterea nullus pōt ꝓ
curare ꝙ puniatur innocens sine pecca
to: sed qui cōfitetur peccatū quod nō fe
cit facit ꝙ innocens puniatur a sacerdo
te sine peccato: ergo ⁊c. Quod si contra
dicatur sic: In contritione licet cōteri si-
ue dolere plus debito etiam satisfacere
plus debito: ergo videtur similiter ꝙ in
ꝯfessione licet ꝯfiteri plus debito: qð nō
est aliud nisi confiteri plura se cōmisisse
pctā q̄ꝫ cōmisit. Ad hoc dicendum ꝯm
Alex. ꝙ nō est simile. Nunq̄ꝫ eniꝫ aliqs
pōt cert⁹ esse de sufficienti contritione et
satisfactione. ⁊ iō q̄ꝫtūcūqꝫ conterat vel
satisfaciat nunq̄ꝫ tn̄ illa satisfactio vel cō
tritio est superabūdans q̄ꝫtū ad ipm̄: q̄ꝫ
uis sit superabundans ꝯm rei veritateꝫ.

Et ideo

Et ideo nullum est ibi pctm̄: sed potius acquisitio meriti. De cōfessione vō non est sic: ideo de illa potest quis ꝛ debet eē certus Auctoritate hoc idem ꝓbat. Augu. xxij. q. ij. c. cum humilitatis di. Cum humilitatis causa mētiris: si nō eras peccator antequā mētireris mētiēdo efficeris quod euitaueras: veritas aūt vera in te non ē nisi ita te dixeris pctōrez vt te etiā eē cognoscas. hec ibi. Et in p̄mo de ci. dei. xxi. c. Testimonij falsi non min⁹ re⁹ est qui de se ipso falsum fatetur q̄ si aduersus proximum hoc faceret. Hec ille. Quod si ꝯdicatur per auctoritatē Gre. di. v. c. ad eiꝰ. Bonaꝝ mentiū est ibi culpam cognoscere vbi culpa nō ē: ergo a simili Bonaꝝ mētiū ē ꝯfiteri culpā vbi nō est. Ad hoc. ꝶ. Tho. ꝙ illud dupliciter potest intelligi. Uno mō q̄tū ad operationē: ꝛ sic nō est veꝝ: nō enim ꝑtinet ad bonā mētē sed ad errantē vt se actuz aliquē ꝯmisisse cognoscat quē n̄ ꝯmisit. Alio mō q̄tū ad ꝯditionē act⁹: ꝛ sic verum ē qđ dicit Gre. q: iust⁹ in actu q̄ de se bon⁹ ē r̄ formidat ne aliqd defecerit ex ꝑte sua: iuxta illud Job. ix. Uerebar opa mea: ꝛ iō ad bonā mētē ꝑtinet vt ēt formidinē quā corde tenet lingua accuset: vt patebit. ī. Postremo hoc idē ꝓbat similitudie: q: sicut in iudicio exteriori nullus dz aliquā accusationē ꝓponere ꝯ aliquē si n̄ hz ꝓbatōez ꝛ idoneos testes ita sir̄ nec in iudicio pēali dz qs aliqd ꝓponere nisi hēat testē ꝯsciaz vt legē mētis que hoc dictet. Cū ergo in pctō qđ non fecit nō hēat testē ꝯsciam: vr̄ ꝙ sup ius nō possit se accusare in iudicio confessionis: dz ergo ꝯfessio eē pura cuz euitatiōe ois mēdacij. ¶ Scđo puritas ꝯfessiōis vr̄ cōsistere in euitatione duplicitat̄: ꝓfecto sicut ꝯscia dictat pctm̄ cōfiteri debz Ubi nota. fm Alex. vbi. s. ꝙ penitēs aliquando scit se fecisse pctm̄ ꝛ tunc simpl̄r obligatur ad confitendū illud: ꝛ si apponit conditionē aliquā di. si peccaui: non ē confessio. Aliqñ timet se peccasse: ꝛ tunc nō obligatur ad cōfitendū illud simpl̄r nisi sub conditione vt cum quis dubitat se peccasse debet dicere. Si feci tale peccatum vel dixi tale verbum: dico meam culpam ꝛ volo subire penitentiam. Aliquando se oppinatur peccasse: ꝛ tunc obligatur ad confitendum absolute sed in q̄tum credit se fecisse illud sicut accidit in illis qui nimis habent cōscientias strictas: Unde frequenter credunt peccare quando non peccant: credunt dico post factum: quia si ante crederent peccare mortaliter in perpetratione operis committerent se discrimini ꝛ peccarent mortaliter ꝛ de talibus intelligitur dictū Grego. Bonarum mentium ꝛc. Si igit̄ aliquis dubitat de aliq̊ peccato an sit mortale tenetur illud confiteri manente dubitatione. In prima confessione quādo aliquis scit se peccasse ꝛ simpliciter confitetur est veritas in re: in corde: ꝛ in sermone. In secunda vō confessione quando aliquis se timet peccasse est incertitudo: ꝛ ideo non dz tūc cōfiteri simpliciter sed conditionaliter. vt patet. s. In tertia autem confessione quando opinatur aliquis se peccasse ꝛ n̄ peccauit: est falsitas in re ꝛ in sermone: sed veritas in corde: vnde licet talis dicat falsum non tamen mentitur: falsitas enim est contra veritatem in re vel in sermone: mendaciuz vō proprie contra veritatem in mente. hec Alexan. Certum ergo pro certo ꝛ dubiū ꝓ dubio in ꝯfessione aperiatur. ꝛ illa dubietas in q̄ anim⁹ magis inclinat nō taceatur tñ cauendū est ne ꝯscientia sit aut grossa aut erronea aut ꝑsumptuosa. Et iō cū quis suam ꝯsciam cum oī diligentia examinauerit existimare dz ꝙ multa mala que ignorantur ab eo ipso cognoscuntur a deo: hinc ꝓpheta dicit: Delicta quis intelligit: ab oc. m. m. me. ꝛc. ꝛ prime Chor. iiij. dicit Paulus. Nihil mihi conscius sum. sed non in hoc iustificatus sum: qui autem iudicat me de⁹ est Et iō tutū est vt penitēs se accuset de oī pctō qđ ex negligentia vel oblitione dimiserit in cōfessione: etiam si confessioni diligētiā debitā adhibuit: ꝛ sic ꝯfessio debet fieri cum duplicitatis euitatione.

¶ Tertio puritas confessiõis vř cõsiste
re in euitatiõe excusationis: vt videlicet
penitẽs pctm̃ suũ non excuset: iõ accuset
Ulude Augu. in lib. l. omel'. omel'. xij. ait.
Confiteamur pctã nostra nõ excusem⁹:
tu fecisti: tu reus es: tu cõfitere: tibi ignõ
scitur. Si aũt tu dicas nõ feci ego: vbicũ
q̧ vbum excusare volueris pctm̃ tuum
manet in te: ⁊ nõ illud nimodo sed etiã
hui⁹ superbie q̧ confiteri noluisti. Et ĩ li.
de vbis dñi. fmone. vij. ait: Esto accusa
tor tuus ⁊ deus erit indultor tuus: omne
enim crimen qđ facimus vel nostre est
negligentie: etenim sanctitas ⁊ virtus dĩ
est indulgentie. Hec ille. Cõuenit qđ fa
ciunt mlťi q peccatũ suuz vel retorquẽt
in deũ dicẽtes: deus voluit ⁊ tñ peccare
fecit: sed isti mentiuntur: qr de⁹ nõ est cã
effectiua peccati: vľ retorquẽt ĩ fatũ dicẽ
tes. Fatũ me peccare fecit: qr fatũ nõ est
est causa peccãdi: vnde Aug. v. de ci. dei
Si quis vtutez vel potestatẽ dei fati no
mine appellat sniam teneat: linguã corri
gat. hec ille. Uel retorquẽt in diabolum:
hoiem mulierem: ↄstellationẽ vel ↄple/
xionem: ⁊ huiusmodi. ⁊ isti multi fallunt
qr oia hec ⁊ si alliciant ad peccatũ nõ tñ
necessitat: ⁊ iõ qui vult bene cõfiteri nõ
accuset aliũ sicut fecit Adã accusãs vxo
rem ⁊ vxor serpentem Gen. iij. sed sicut
isti qui se excusauerunt veniã non inue/
nerunt: ita penitentes qui peccata aliẽis
imponunt remissionem minime ꝑcipi/
unt. sed accuset seipm̃ dĩ. illud ps. Sana
aiaz meã qr peccaui tibi. Et illud. ij. reg.
xxiij. Ego sum qui peccaui: ego inique
egi. Confirmat oia ista Aug. in li. de ve
ra ⁊ falsa penitẽtia dĩ. Ne velit hõ se ex
cusare ne augeat crimen vt Adam cui ñ
sufficiebat peccare: sed suum ampliabat
crimẽ culpando vxorẽ: ⁊ culpam trãsfe/
rens in auctorem. Istõ peccatũ incurrit
multotiẽs: sed neglectũ ignorat. Nõ ita/
q̧ peccatores dicamus vel peccantes: ñ
aliud potui cũ me constitui furẽ: qr deus
fecit me pauperem nec mir̃ si dedit⁹ suz
fornicationi qr talis creatus sũ nãe ⁊ fra
gilitatẽ fragilitas enim mea multa cogit
me committ᷑ ⁊ re crimina talia errat enim
qui sic fallitur. Nã enim talis est vt pos/
sit quisq̧ resistere malo cui se subijcit ex
arbitrio. Sunt enim qui se defendũt cul
pam in dei prouidentia reputantes: dei
ordinationi ⁊ necessitati quod relictum
ẽ voluntati ⁊ arbitrij libertati. Sciuit. n.
deus quid facturus eẽt qui perpetrat sed
non ordinauit peccatum qui nullum re/
linquit impunitum. Hec ille. Et in lib. l.
omel'. omel'. xij. Multi sic ↄfessionẽ pec
cati fugiunt vt ipsum sathan accusent se
autem nihil mali fecisse dicant. Et cũ ca
stigãtur aliqui ⁊ dicitur eis qualiter hoc
fecistis. R. quia diabolus hoc fecit. Non
est enim vnde plus gaudeat dyabol⁹ ni/
si quando homo dicit: diabolus hoc fe/
cit vt peccarez: quando enim dicit: dya/
bolus hoc fecit non se accusat ⁊ dũz pec/
cata sua dissimulat confiteri indulgentiã
nõ meretur accipere. R. ergo ⁊ dicit: dya
bolus hoc fecit: quasi traxerit eum dya/
bolus aut violentiam fecerit. Suadere
enim ⁊ sollicitare potest: cogere omnino
nõ potest. Hec ille. Nolite igitur pecca/
tores excusare vos in cõfessione: sed po
tius accusare qui potius voluistis obtẽ/
perare dyabolo ad luxuriam ⁊ auaritiaz
necnon ad superbiam ⁊ alia peccata in/
uitanti ⁊ ad eternam damnationem tra/
henti q̃ obedire deo salubria ⁊ ad eter/
nam patriam inducentia precipienti: vt
in ipsa feliciter gloriemur. Amen.

¶ Feria quinta post tertiam dominicaz
in quadragesima de confessionis nuda/
datione fortificatione ⁊ verecundatiõe.
Sermo. lxiij.

Xibant autez demo
nia a multis. Scribunt
e hec verba Luce. iiij.
In isto sacro euange/
lio fratres charissimi
ponuntur tria sacramẽ
tum confessionis mystice designantia.
¶ Primuz est sanatio socrus Simõis
Nam dicit textus q̧ surgens Jesus de
sinagoga

synagoga intrauit in domū Simōis:so
crus autē Simonis tenebatur magnis
febribus: ꝛ rogauerūt illū ꝓ ea: ꝛ stās su
per eam impauit febri.l3.n.ſm Nico.d
lira ꝟtute nature febris possit curari:nō
tn̄ in instanti. Jesus aūt sanauit illā su
bito: iō sequit. Et dimisit illam scilicet fe
bris: ꝛ cōtinuo ꝯsurgens ministrabat illis
Ex q̄ ondit ꝙ ista curatio fuit miraculosa
ad discipulorum cōfirmationē. Jta stans
sacerdos sup aiaz peccatricē ꝛ pn̄itētē i
cōfessione pctā sua aperiētē: impat febri
idest pctō: ꝛ ꝯtinuo ꝟtute clauiū absol
uitur ꝛ liberat. ¶ Secūdū est de sana
tione aliorum infirmorum: vn̄ sequit. Cū sol
aūt occidisset oēs qui hēbāt infirmos va
riis languorib⁹: ducebāt illos ad eū. At
ille singulis man⁹ imponēs curabat eos
Jta ꝛ sacerdos p man⁹ impositionem sa
nat oēs lāgores pcōrum ꝯfitētiū. ¶ Po
stremū ꝛ vltimū est verbū ꝓpositū di.
Exibāt aūt demonia a multis: qꝛ.s.p cō
fessionē recedūt demonia ꝛ pctā. De qua
cōfessione vltra pdicta in pn̄ti sermone
tria vtiqꝫ ānotant. Primū dicitur ꝯfes
sionis nudatio. Secūdū dr cōfessionis
verecūdatio. Tertiū dicitur ꝯfessiōis for
tificatio.

¶ Pars prima vbi declaratur ꝙ con
fessio debet fieri cum nudatione.

Primo igitur in isto sermone di
co ꝙ ꝯfessio dꝫ esse nuda.i.ꝟbis
nō inuolutis sed claris ꝛ apertis fa
cta: ita ꝙ cōfessor intelligat qd cōfitens
dicit ptinēs ad necessitatem ꝯfessiōis: qꝛ
seipm infirm⁹ deciperet q medico coopertū
vuln⁹ ondēret. ꝛ iō dꝫ eē nuda q̄tuꝫ ad
tria. Primo q̄tū ad singularē pticulari
tatem. Scdō q̄tū ad gnālē vniuersalita
tem. Tertio q̄tū ad ꝓpriam ꝟbositatē.
¶ Primo dico ꝙ ꝯfessio dꝫ eē nuda q̄
tum ad singularem pticularitatē. nō.n.
sufficit in gnāli ꝯfiteri pctā sua dicendo
sicut dicit Augu. in psona ei⁹ q hoc facit
Ego peccator ingī dn̄e sacerdos peccaui
piurando. adulterādo: fornicādo: hoiēs
occidēdo: sacrilegiū cōmittēdo: furādo:
rapiēdo: hec oia cōmisi ope vel volūta
te. Cōfitentur q̄ nō fecerunt interponen
tes: reuelata velantes. Et ꝙ hoc nō suffi
ciat sed necesse sit sigillatī ꝛ pticulatī pe
nitentē cōfiteri pctā de qb⁹ recordatur.
Probat ſm Alex. vbi.s. ꝛ btm̄ Tho. in
iiij. dist. xxi. i expositione littere tribus ra
tionibus. ¶ Prima ē ex pte cōfitentis
qꝛ sicut ex auersione a deo culpa ꝯmittit
sic ex conuersione ad deum cū contritio
ne ꝛ obligatione ad penā culpa remittit:
dolor.n. cōtritionis dꝫ eē ex sepatione a
deo: pena ꝟo q̄ satisfacit dꝫ rn̄dere dele
ctationi quā i ꝯuersiōe ad creaturaꝫ hn̄it
ꝛ qꝛ ista conuersio trahit pctm̄ in spēm:
iō cōfessio que fit rōne pene iniūgende
debet fieri in spāli. ¶ Secūda rō est ex
pte sacerdotis: qꝛ ipse nō pōt taxare q̄ti
tatē pene nisi sibi innotuerit p confessio
nem q̄titas culpe: q̄titas aūt culpe nō
pōt innotescere: nisi fiat ꝯfessio pticulari
ter de singulis peccatis. ¶ Tertia rō est
ex pte status: nūc enim sum⁹ in lumine
grē: ꝛ iō sicut in lumine nihil absondit
sic nec in cōfessione dꝫ aliqd occultari:
occultaret aūt si ꝯfessio fieret tm̄ in gene
rali. Qd̄ si ꝯ dicatur sic. Cōtritio nō oꝫ
ꝙ fit sigillatim de oībus: qꝛ sicut contin
git cogitantē se offendisse conteri in ge
nerali: ꝛ illa ꝯtritione pctm̄ deleri: ita vr
ꝙ contingente casu ꝙ aliqs ꝯfiteat pec
cata in generali ꝓpm illa confessione ab
solui a reatu. Ad h̄ ait Alex. ꝙ ꝯtritio re
fertur ad deū ꝓprie loquēdo qui oia no
uit specialissime: cōfessio aūt refert homi
ni q debet iniūgere pn̄iam ſm exigētiaꝫ
demeritorum: qd̄ facere nō pōt nisi fiat si
bi discreta ꝛ pticularis ꝯfessio. Uel pōt di
ci ꝛ breui⁹ ꝙ ēt opꝫ de oi pctō qd̄ me
morie occurrit singulariter cōteri: vt pa
tet.s. de contritiōe. Hoc idē ꝓbat aucto
ritatibus ꝓphe. Bernar. ꝛ Mgri. Pro
pheta ait. Lauabo p sin.no.le.me.i.mū
dabo conscientiam meā: p sin.no.i.per
singula pctā ſm glo. Ber. ait sup Cant.
Omne qd̄ remordet ꝯsciaꝫ cōfitere hu
militer pure ꝛ fideliter: ꝛ nota ꝙ dicit oē
ad designādū ꝙ q oē dicit nihil excludit
Mgr in.iiij. dist. xxi. c. post h̄ ait. Oia

crimina semel saltē in confessione opor
tet exꝓmi: nisi aliq̄ a mēte exciderent q̄
debet gnāliter ↄfiteri ⁊ sacerdotibꝰ ⁊ deo
vt dicas delicta mea a te nō sunt abscō
dita.q.d.deꝰ qui nosti abscondita cordis
⁊ opa mea ⁊ delicta mea a te nō sunt ab
scondita: quibꝰ veniā largiaris: vbi insi
nuat q̄ gnālis ↄfessio non solū venialia
sed ēt mortalia delet: quorū intelligentia
vel memoria nō habet: q̄si velit dicere
Magister: q̄ gnālis cōfessio nō sufficit
de his que memorie occurrūt: sꝫ ꝑticula
ris requirit. Nō si ↄ̄ hoc arguat ēt ꝑ au
ctoritatem scripture. Luc.xviij. Deꝰ pro
pitius esto mihi peccatori. ⁊ sequit: descē
dit iustificatus ab illo. Cū hic igit n̄ exp
matur pctm̄ nisi in gnāli: vr̄ q̄ sufficiat
pctā cōfiteri in gnāli dicēdo: multū pec
caui ꝑ incōtinētiā. ⁊ sic de alijs. Ad hoc
dit Alex. q̄ secꝰ ē de ↄfessiōe facta deo ⁊
facta hoi. In ↄfessiōe.n.q̄ fit deo: hō iu
stificat a culpa ad quā iustificationē suffi
cit cōtritio ⁊ cōfessio gnālis. In cōfessio
ne vō facta hōi iustificat a pena: ad quā
iustificationē ē necessaria cōfessio ꝑticu
laris rōnibꝰ ꝑdictis. Postremo h̄ idē
ꝓbat exēplo ipsius Hiero. di. Nō sanat
oculū nō sanat calcaneū: ergo qd̄ sanat
supbiā nō sanat auaritiā: ⁊ iō sicut medi
cinis ꝑticularibꝰ sanāde sunt ifirmitates
ꝑticulares. Ut pꝫ in corꝑalibꝰ ita ifirmita
tes ꝑticulares spūales ꝑticularibꝰ medi
cinis. cū igit ↄfessio sit q̄dā medicina nō
ē adhibēda morbo gnāli sꝫ ꝑticulari: Et
iō morbi sanādi sunt ꝑticulariter cōfitē
di. Nā actꝰ ⁊ opatiōes sunt circa singl'a
ij. ethi. Nō si ↄ̄dicat exēplo: q: sicut suffi
cit ꝓ plibꝰ pctis vna satisfactio gnālis:
ita vr̄ q̄ sufficere debeat ↄfessio in gnāli
facta maxie cū nō fiat nisi ꝑꝑ satisfactio
nē. Ad h̄ ait Alex. q̄ nō ē sile de satisfa
ctione ⁊ ↄfessione: q: sanatio respicit pec
cati q̄titatē: ↄfessio vō pcti genꝰ vl' spēm
⁊ iō q: in q̄titate nō distinguit pctm̄ eo
q̄ q̄titas attendit penes libidinē q̄ vna
est sm̄ se ⁊ indistincta: spēs vō respicit
mām pene q̄ hꝫ distingui: ꝓpterea in cō
fessione oꝫ distincte pctā reuelari. In sa
tisfactione vō nō oꝫ huiꝰ distinctionem
fieri: q̄uis de cōgruo sm̄ diuersas spēs
pctōꝝ diuerse deberēt satisfactionis spēs
ēt iniūgi: ⁊ sic pꝫ ꝓpositū. ¶ Secundo
dico q̄ confessio dꝫ esse nuda q̄tum ad
vniuersalē gnālitatē. Nō enim licet diui
dere cōfessionē dicēdo ptē vni ⁊ ptē alte
ri q̄ ꝓbat Alex. vbi.s̄. tribꝰ rōnibꝰ. Una
est ex pte cōfitentis: q: in hoc q̄dāmodo
se iustificaret cū minꝰ se pctōrem osnde
ret q̄ eēt sicut in diuidēdo ↄfessionem: ⁊
sic hypocrita appareret. Nō si ↄ̄ istā rō
nē arguit sic. Cōfessio ē necessaria peni
tenti: vt pnia sufficiēs sibi taxet sm̄ arbi
triū sacerdotis: sꝫ a diuersis sacerdotibꝰ pt
imponi sufficiēs pnia de diuersis pctis:
ergo ⁊c. Dicēdū est ad hoc q̄ pnia a di
uersis sacerdotibꝰ iposita nō eēt sufficiēs
sicut ab vno sacerdote iposita: q: qlibet sa
cerdos cōsideraret tm̄ vnū pctm̄ per se
⁊ nō grauitatē eiꝰ quā hꝫ ex adiūctiōe al
teriꝰ pcti: ⁊ q̄nq̄ pena q̄ ↄ̄ vnū peccatū
debet esset ꝓmotiua alteriꝰ pcti: ergo ⁊c.
Nam sicut in medicina corꝑali oportet
q̄ medicus non solū vnū morbū ↄ̄ quē
debet dare medicinā agnoscat: sed ⁊ ali
os: ne dādo calida ꝓ vno alibi inflāmet
⁊c. ¶ Scda rō ē ex pte cōfessoris: q: ali
ter n̄ posset maiorē penā tpalē cōuenien
ter cōmutare in minorē: cū non intēdat
sacerdos partem pene tpalis mutare sꝫ
licet in minorē sed potiꝰ totā sicut deꝰ to
tam eternam mutauit in tpalem: ⁊ iō sic
diuidens confessionē decipit cōfessorē.
Nō si cōtra hoc arguat sic. Confessio n̄
debet fieri sacerdoti de pctis nisi propter
absolutionē: sed quādoq; sacerdos q cō
fessionē audit: pōt de quibusdā pctis ab
soluere nō de oibꝰ: ergo ad minꝰ in tali
casu oportet q̄ confessio non sit integra
sed diuisa. Ad hoc respondeo: q̄ aliquis
pōt confessionē diuidere ꝑꝑ duo. Prio
cū dicit qs pctā minora vni sacerdoti ⁊
⁊ maiora alteri: vt minor appeat sua ma
licia. ⁊ hoc malū ē ⁊ peruersum ⁊ hypo
crisie peccatum. Secundo cum quis di
uidit confessionem duobus.s. sacerdo
ti ꝑochiali ⁊ supiori: eo q̄ n̄ pt absolui a
sacerdote

sacerdote: ꝛ hoc est bonum: q2 talis mo netur ex bona ꝛ ordinata intentione qua hoc modo intendit prouidere saluti anime sue. Unde dato ꝙ etiaȝ sacerdos par rochialis non possit eum de omnib9 absoluere: tenetur tamen sibi omnia confiteri vt quantitateȝ post culpe cognoscat: ꝛ de quibus non potest eum absoluere ad superiorem eum remittat nec talis dicitur confessionē diuidere siue dimidiare: cum de conscientia vnius ꝛ consilio alterius confiteatur. ¶ Tertia ratio est ex parte peccatorum: q2 s̄m Ber. sermo ne. xv. Confessio inducit vitam anime: sed vita non potest suscipi nisi mors totaliter tollatur ꝛ expellatur: mors nō potest expelli nisi peccata tollantur: ergo oȝ ꝙ confessio fiat de omnibus simul. Nō si contradicatur sic: potest contingere ꝙ post confessionem factam ꝛ satisfactionē perfectam recordetur quis alicuius peccati mortalis quod quando cōfitebatur ī memoria ñ habuit: ꝛ tunc qñ memor fuit copiam sacerdotis cui prius confessus fuerat habere non potuit: ergo diuersis peccata diuersis sacerdotibus confitebit. Ad hoc dico ꝙ quando quis recordatur eorum que oblitus fuit non est necesse iterum alia peccata que prius cōfessus fuerat confiteri siue eidem sacerdoti siue alteri vt quidaȝ dicūt: sed sufficit ꝙ hoc peccatuȝ cuius confitens oblit9 fuerat explicite dicat ꝛ in speciali: ꝛ ꝙ cum alia peccata multa confiteretur hoc oblitus est: nec hoc est diuidere confessioneȝ predicto modo. Confiteatur ergo penitens omnia simul vni sacerdoti ne careat fructu confessionis ꝛ merito: q2 Ber. ait. Confessionem diuisā ꝛ fructu me confessionis priuari. Confirmat hec omnia Augu. de pe. di. v. c. consideret di. Caueus sit penitens ne verecūdia ductus diuidat apud se confessionem: vt diuersa diuersis sacerdotibus velit manifestare: quedam vni taceat que alteri manifestanda conseruet: quod est se laudare ꝛ ad hypocrisim tendere: ꝛ semper venia carere ad quam frustra putatur perueni

re. Hec ille. ꝛ sic patet propositū. ¶ Tertio dico ꝙ confessio debet esse nuda q̄tum ad propriam verbositatem: nō enī sufficit illis qui lingua prediti sunt: loquelam ꝛ presentiam sacerdotis habent confiteri per signa: nuncium: vel scriptū. Quod probatur per Alexandrū de ales vbi. s. ꝛ beatum Tho. primo quoli. q. x. tribus rationibus. ¶ Primo propter erubescentiam: erubescentia enī seu verecundia de manifestatiōe peccati ē valde necessaria penitenti: eo ꝙ magnam partem remissionis habet: ꝛ quia peccator magis erubescit ꝯfiteri verbo q̄ scripto ꝛ propria voce q̄ interpretatiō oportet ꝙ propter verecundiam ampliorem de peccato ore confiteatur. ¶ Secundo propter euidentiam: cuȝ enim confessio sit manifestatio peccatorum comunius ꝛ expressius homines consueuerunt manifestare conceptus suos vtendo verbis q̄ signis. Manifestatio eniȝ eius quod latet in corde: profecto non ita potest fieri scripto sicut verbo. ¶ Tertio propter conuenientiam. Nam conueniētius est ꝙ peccator si potest ore confiteatur: hoc ex duobus. ¶ Primo ex parte sacerdotis absoluentis quia oportet ꝙ ipse absoluat sub aliqua forma verborum. Absolutio autem debet fieri presenti ꝛ non absenti: non enim potest fieri per nunciuȝ vel scriptum: sed per proprium verbum sub certa forma. ¶ Secundo ex pte peccatoris ꝯfitentis: quia oportet ꝙ ipse clauibus ecclesie se subijciat per confessionem manifestās ore peccata sua. Confirmat omnia ista Augustinus libro de penitentia. de pe. dist. i. c. quem penitet di. Precepit. n. dñs mūdatis vt ostenderēt ora sacerdotibus docens corporali presentia confitenda peccata: non per nunctium nec per scriptum manifestanda. dixit enim ꝛ ora monstrate: ꝛ omnes: n on vnus pro omnibus: non alium statuatis nuncium qui pro vobis offerat munus a Moyse statutuȝ: sed qui p vos peccastis. p vos erubescatis: erubescētia. n. ptē hȝ remissiōis. h ille. Et sic pȝ pars pn̄a.

¶ Pars secunda vbi declaratur ꝙ cōfessio debet fieri cum verecundatione.

Secundo aduertēdū est sicut ex pdictis patere pōt ꝙ verecūde ⁊ cum erubescentia debēt peccata cōfiteri. Naʒ sicut inuerecūde deū offendimꝰ: ita per verecūdiam ei satisfaciamus. Patet hoc ex supra memorato dicto Augusti. sed melius in eodē. c. ipse ad hoc idē ait. Justitia enim sola dānat sed dignꝰ est misericordia qui specialē laborē querit grām: laborat eniʒ mens patiendo erubescētiā: ⁊ qm̄ verecūdia magna est pena qui erubescit p xp̄o fit dignus misericordia. Vn̄ pʒ ꝙ q̄to pluribus ꝯfitebit in spe venie turpitudinē criminis tanto facilius cōsequitur veniam aut gratiam remissionis. Hec ille. Ex q̄ dicto dicit Alex. ꝙ bonū est confiteri eadē peccata pluribus sacerdotibus: tū q: quod non videt vnꝰ videt alius: tū: quia plures orant pro penitēte. tum quia plures erubescentie minuūt culpā. Hec aūt verecūdia debet eē de peccatis ⁊ nō de cōfessione. Ecōtrario vō multi ⁊ multe faciūt qui frontosi ⁊ inuerecundi sunt ad peccandū: ⁊ effrōtes ⁊ muti diabolica deceptione ad ꝯfitendū: ⁊ ppterea rē agūt stultam ⁊ dānosam: qđ patet. v. rationibus. ¶ Prima est: q: ipsi nō verecūdātur de peccato sed d̄ v̄tute. i. de ꝯfessione que virtꝰ saluti est oīo necessaria. Unde Aug. in pdicto. c. quē penitet ait. Ex misericordia eniʒ pcepit hoc dn̄s vt neminem peniteret in occulto. In hoc eniʒ ꝙ p seipm̄ dicit sacerdoti: ⁊ erubescētia vincitur ⁊ timore offensi venia fit criminis. Secunda rō est q: ipsi nō verecūdātur de eo qđ dn̄s abhoīatur. s. de peccato: deꝰ enim abhominatur pctā etiam soliꝰ cogitatiōis: iuxta illđ Pro. xv. Abhoīatio dn̄i cogitatiōes male ⁊ verecūdant d̄ eo qđ est deo gratuʒ. s. de ꝯfessione q̄ est deo grata sicut dulcisonꝰ cantꝰ: iux illud Esa. xxiij. Sume citharā ⁊ circuꝯ ciuitateʒ frequēta cātū vt memoria fit tui. Citara ⁊ cātus est confessio q̄ ducit animaʒ peccatricē in dei memoriā. s. in eiꝰ grām.

¶ Tertia rō est q: nō verecūdantur sordidari sorde peccati q̄ excedit oēs immundicias ⁊ fetores. ppter qđ illā deꝰ abhoīatur. Unde Esa. i. Auferte malū cogitationū vrarum ab oculis meis ⁊ verecūdantur ab hmōi sorde mūdari. qđ fit p pniaʒ ⁊ confessionē. Vn̄ Esa. i. dicit dn̄s Lauamini mūdi estote. ¶ Quarta rō est q: nō verecūdant de re ꝯfūdibili. i. de pctō: iux illđ ps. Cōfūdant oēs iniq agentes. verecūdant de re honorabili. i. de ꝯfessione: iuxta illđ Jo. xij. Si qs mihi ministrauerit. s. cōfessione pcedente: honorificabit eum pater meꝰ. ¶ Quinta rō est: q: nō verecundant de re summe dānositatis. s. de peccato quod priuat eterna btitudine ⁊ ad eternam ducit dānationē. de pe. di. v. c. fratres ⁊ verecundant de re summe vtilitatis. s. confessiōe que a morte liberat ⁊ aperit paradisum. de pe. di. c. ecce. Debet igitur esse verecūdia de pctō nō de cōfessione: qđ ēt meliꝰ explicabitur in parte sequenti. Et sic patet secunda pars.

¶ Pars tertia huius sermonis vbi ponitur alia ꝯfessionis ꝯditio q̄ dicitur fortificatio.

Tertio q: dictū est in pcedenti parte ꝙ verecūdia dʒ eē de pctō nō de ꝯfessione: cuiꝰ ꝯrtū innititur diabolus psuadere: maxie supbis: hypocritis: ⁊ mulieribꝰ an̄ ipsoꝝ oculos tēdēs pudorē cōfessionis. vt igitur tales fortes sint ad confitēdū nec verecundia teneātur: tria remedia adhibent. ¶ Primuʒ remediū est nālē. Nā eniʒ dictat ꝙ sicut hō n̄ erubuit peccare: silr nō erubescat pctā manifestare. Vn̄ Ber. ait. O nimia insania hoīum: pudet ablui ⁊ nō pudet inquinari: pudet sordes abstergere ⁊ nō pudet cōtrahere: abstergitur caliga ⁊ dimittitur aīa. Et Aug. in li. de vera ⁊ falsa opinione. xx. c. Nō te pudeat coraʒ vno dicere qđ nō te puduit forsitan corā multis facere. Nā hūanum est peccare xp̄ianum a peccato desistere: ⁊ diabolicū pseuerare. Hec ibi. ¶ Scđm remediū est rōnale. Rō. n. dictat vt maiꝰ malū euitet

verecūdiā̄q₃ arctiorē effugiat. Cū igitur
mai⁹ malū sit ꝑpetuo in inferno dānari
q̄ hic tpaliter q̄si ꝑ vnā morulā paruā₃
verecūdiā sustinere: ⁊ maior verecūdia
sit vt pctō̄ oib⁹ manifestet in die iudicij
q̄ si demōstret vni: ꝓcipue cū illi dicat
vt vicario xp̄i: ergo ex ista pn̄ti vecūdia
penitēs pctm̄ celare nō d₃ vt eternalē cō
fusionē quā ex hoc meret euitet. Nā ex
opposito facienti deus minat per ꝓphā₃
Nau₃. iij. di. Reuelabo ingi pudēda tua
in facie tua: ⁊ onīda₃ in gentib⁹ nuditate₃
tuam: ⁊ regnis ignominiam tuā ⁊ ꝓijciā
super te abhoīationē ⁊ cōtumelijs te affi
ciam. Et iō Hiere. xx. Cōfundent vehe
menter qui nō intellexerūt opprobrium
sempiternū qd̄ nūq̄ delebit. Hinc Ecc.
iiij. Nō cōfundaris ꝓ aīa tua dicere ve
rum. ¶ Sed aduertēdū illō qd̄ in eo. c.
dr. Est cōfusio adducēs pctm̄: ⁊ est con
fusio adducēs grām ⁊ glīam: sed bona
est ꝯfusio q̄ honeste facit pctā confiteri:
ꝯfusio v̄o mala q̄ penitētē retinet ne pec
cata debite ꝯfiteat: ꝯ quā dr̄ ꝓdictu₃ ver
bū. Nō ꝯfundaris ⁊c. Aderit n. s₃ Hie
ro. ad Palmachium. Dies illa. s. iudicij
aderit in qua facta nostra q̄si in q̄da₃ ta
bula depicta monstranda sunt. Et Aug.
in tracta. de visitatione infirmi: s̄mone.
ij. Heu cur erubescis qd̄ nūq̄ facer̄ eru
buisti: lauti⁹ est corā vno aliquātulu₃ ru
boris q̄ in die iudicij corā tot milib⁹ ho
minu₃ grauī repulsa notatū erubescere.
Confessione₃ ꝓpala qm̄ ita tibi remittet
iniquitas tua. Et vbi quoꝝ re. sunt iniq.
⁊ quoꝝ tec. sunt pctā: vbi quoq₃ confessio
pcti est dānatio. penitētia v̄o cōfessione₃
parit vtilē. Hec ibi. ¶ Tertiū remediu₃
dr̄ ꝯscientiale. Nā sepi⁹ conscīa stimulat
vt citi⁹ penitens pctā sua cōfessori osten
dat: que sibi nō dr̄ vt hoī s₃ vt vicario
xp̄i: ⁊ iō pctā nō māifestant sibi: sed filio
dei: cui oīo nihil pōt celari. Vn̄ aplš ad
Hebre. iiij. Oīa nuda ⁊ apta sunt oculis
eius. Istis igit̄ trib⁹ remedijs aīa fortifi
cata nō erubescat de cōfessione: s₃ tm̄ de
pctō ⁊ dei offensione vt dictū est. s. que
remedia nō recepit mōialis quedā que
longo tpe optime vixerat: post ei⁹ mortē
abbatisse ceterisq₃ sororib⁹ apparens se
esse dānatam magnis eiulatis affirmauit
coram oibus: ⁊ cū damnationis sue cām
ille diligenter ab ea ꝑquirerent: dixit: q̄a
in ordine quodā crimen luxurie fecerat
qd̄ ex verecūdia semper in confessiōe ce
lauerat sperans eius remissionem habe
re: q̄r ꝑ seipam nō modicā pniā₃ statuit
sustinere. Cauēdū ē tn̄ ne ꝑ hoc penitēs
pctā sua sine honestate ⁊ verecūdia cōfi
teri pretermittat. ꝓpter qd̄ dicebat Da
uid. Verecūdia mea ꝯ me ē semꝑ: ⁊ cō
fusio faciei mee cooperuit me. Nō erube
scamus ergo cōfiteri scelera nr̄a vt i die
iudicij ab eterno iudice coronemur in se
culorum secula. Amen.

¶ Feria sexta post tertiam dominicam in quadragesima: de conditione quā debet habere confessor vt possit audire cōfessiones.

Sermo. lxiiij.

Lius est qui semi
natali⁹ qui
metit. Scribūt hec ver
ba Joh. iiij. Postq̄ a
btō euangelista Joāne
fratres charissimi descri
pta est in euangelio oc
currenti xp̄i lassitudo ⁊ conuersio sama
ritane: vt patet intuenti v̄s q₃ ibi. Exierūt
de ciuitate ⁊ veniebāt ad eū. cōsequēter
ponit informationē discipuloꝝ ad ꝓdicā
dum: ꝓmo oñdens q̄ hō debet eē ma
gis sollicitus d̄ spūali salute sui proximi
q̄ de necessitate corporali. Nā rogabāt
eum discipuli ei⁹. Rabi mādūca. Ille āt
dixit eis: loquens de cibo spūali. s. de cō
uersione samaritane ⁊ samaritanoꝝ per
ipsam. Ego cibū habeo mādūcare que₃
vos nescitis. q. d. alius cibus plus me de
lectat. Dixerūt ergo discipuli ad inuicem
Nunqd aliquis attulit ei manducare. s.
intelligentes de cibo corporali: ⁊ ideo
xp̄s exposuit di. Me⁹ cibus est vt facia₃
voluntatem eius qui misit me: vt perfi
cia₃ op⁹ ei⁹ in gentiliū conuersione: ⁊ q̄
instet tp̄s hoc faciendi oñdit. di. Nōne

vos dicitis q adhuc quattuor menses sunt
q.d.licet tēpus messis corporalis adhuc
distet tamen tempus messis spiritualis
iaz venit. Unde sequit. Ecce dico vobis
leuate oculos vestros et videte regiões
qr iam albe sunt ad messem. Quod dice
bat ꝓpter samaritanos venientes ad ip
sum iam dispositos ad credendū. Dein/
de inducit eos ad predicanduz respectu
remunerationis di. Et qui metit merce/
dem accipit et congregat fructum in vitā
eternaz vt et qui seminat simul gaudeat
et qui metit.s.ꝓphe et discipli. Unde et se
quitur. In hoc enim ē vbū vez.i.puer
biū cōe hz locū in ꝓposito qd.s.est ver/
bum nr̄m assūptū: qr ali⁹ ē qui seminat
et alius est qui metit. Qd ēt facit ad ꝓpo
sitū nostrum de ꝯfessione: qr alius ē qui
seminat.s.predicator: et ali⁹ est qui metit
scilicet cōfessor: de quo in pn̄ti sermone
sciendum est q qui vult bene cōfiteri de
bet eligere cōfessorē hn̄tem auctoritatez
de qua in sermonario de articulis fidei i
illo articulo: Remissionem pctōꝝ: cōce
dente deo dicemus tres alias cōditiões
Primo aie satisfactionem. Secūdo in/
telligentie illūinationem. Tertio pruden
tie discretionem siue discussionem.

¶ Parōpma vbi declaratur q confes
sor dz eē bōe ꝯscie et sācte et hōeste vite.

P Rimo igitur in isto sermone di/
co q ad hoc q penitēs inueniat
grām in cōspectu dei: debet que
rere cōfessorē bonū ꝟtuosum: et cōscien
tie secuꝝ: qr q̄uis sacerdos exn̄s in pec
cato mortali dūmodo non sit suspensus
notorie possit cōferre sacramenta. Cui⁹
ratio est: qr imunditia sacerdotū nō po/
luit sacramēnta.i.q.i.in.d.c.dictum est.
et in.c. dominus: vbi df. Dn̄s declarauit
in vno cetu hoium eadē sacra sumētiuz
non obesse mundis aliquoꝝ imundiciā
Hec ibi. attamē necesse est ad hoc vt pe
nitens a cōfessione recedat bn̄ purgat⁹:
mūdat⁹: et instruct⁹ q inueniat cōfessorē
cō scientia preditū: vita ꝓbatū: sanctitate
ornatum: qd ꝓbo tripliciter. Rōne. Au
ctoritate: et Exēplo. ¶ Primo rōne sic:
Ille debet esse bone: deuote: et hōeste vi
te cui⁹ ministerio iustificant impij: recō/
ciliantur rei: purgant infirmi: ceci.i.atqꝫ
leprosi: atqꝫ resuscitātur mortui: sz tales
sunt sacerdotes curā aiaruz hn̄tes: ergo
debent esse bone et honeste vite. Un̄ Au
gu.sup ps.xxvi.sermone.ij.ait. Talē esse
oportet dn̄i sacerdotez: vt qd pplus ꝑ se
apud deū non valet: ipse pro nobis me
reatur qd poposcerit ipetrare: qr scriptū
est. Si peccauerit populus orabit ꝑ eo
sacerdos: si aūt sacerdos peccauerit: qs
orabit ꝑ eo.q.d.nemo. Hec ille. Prete/
rea ille debet eē bone et honeste vite qui
vicē xp̄i gerit i terris: qui arbiter ē et me
dius extitit inter pctōrem et deum: sed ta
lis ē sacerdos qui qcq̄d in foro pn̄ie pro
nunciat claue non errante: de⁹ ipse in ce/
lesti ꝯsistorio auctoritate sua confirmat
dicente dn̄o. Math.xvi. Quodcunqꝫ li
gaueris etc. ergo debet esse bone et hone
ste vite. Un̄ Augu.ait in li.qōnum no.et
ve.te.q.xlvi. Aliud ē bene viuere: et aliō
est prātem alicui⁹ officij accipere. Sicut
enim qui sacerdos est non ex eo vitā cō
mendataz putare debet: ita qui et sancte
conuersationis et vite est nō etiā ex eo sa
cerdotiuz sibi vendicare debebit: q̄uis
bonū sit sacerdotium: tn̄ malū erit ei cui
concessum non est et presumit. Hec ille.
Ex quo videtur q non sufficit esse sacer
dotem sed necesse est esse bonum. Pre
terea sacerdos in confessione debet aias
instruere docere: arguere: ita et a pctō re
uocare: sed malus et in peccatis inuolut⁹
quomodo ista facere poterit iuxta illō Ec
clesiastici.xiiij. Qui sibi neqꝫ est: cui alij
bonus erit? de anima sua modicum cu/
rans de alieno multo minus curabit. Ex
quo fiet q male dispositus accedens ad
confessionem multo minus bene dispo/
situs a confessione recedet imo quod pe
ius est aliquando penitens ad talē malū
confessorem accedens cum decem pec/
catis mortalibus vtinaz non reuertatur
cum .xv. Amplius quomodo audebit
alium arguere de crimine de q̄ ipse con/
scius est: cū dicat Hiero. in transitu suo.
Quomodo

Quomodo predicabit auarus de paup/ tate: luxuriosus de castitate: inuidus de charitate. q. d. non est possibile: et impeni tens quomodo eius obtemperabit impe rio: quem scit dei mandatis non obtē/ perare. Nam Lactan. in. iij. di. insti. ad/ uer. gen. ait. Qui docent tantū et non fa ciunt ipsi preceptis suis detrahūt pōdus quis enim obtemperet cū ipsi precepto res doceant non obtemperare: Hec ille Debet ergo cōfessor esse bone vite: quia secundum Lactant. in. iiij. Predicti homines ma lunt exempla quam verba: quia loqui facile ē omnibus: prestare vero difficile. ¶ Secū/ do hoc idem probatur auctoritate: dici/ tur enim de confessoribus. i. Pe. iiij. Si cut boni dispensatores multiformis gra tie dei. Et. i. Chor. iiij. in persona confes/ sorum et sacerdotum ait. Sic nos existi/ met homo vt ministros christi et dispen satores ministeriorum dei. Et Augusti. in lib. de pe. de pe. di. vi. qui vult. ait. Sa cerdos itaque cui omnis offertur pecca/ tor: ante quem statuitur omnis languor in nullo eorum sit iudicandus que in alio iudicare est promptus: iudicans eni aliū qui est iudicandus seipsum condemnat: cognoscat ergo se et purget in se quod alios sibi videt offerre. et infra. In hoc itaque pa tentissimum est crimen sacerdotum: et vl tra modum detestabile. qui non prius se iudicant et alios ligant. Hec ibi. Et in li. 50. omel. Omel. xvi. idē ait. Si sacerdo tibus grande periculum est aliena pecca ta non arguere: quanto periculosius erit propria noluisse corrigere atque ea non so lum non emendasse: verumetiam defē/ disse et defendendo cumulasse. Et ideo illic erit inextinguibilis cōcrematio: quic/ quid hic medicabilis satisfactio: quicquid hic salutifera dissimulauerat sanare cō/ uersio. Et in lib. ij. contra Petellianum. respon sione. xxx. ait. Ut sit quisque verus sacerdos oportet vt non solo sacramēto sed iustitia quacumque induatur: sicut scri/ ptum est. Sacerdotes tui induantur iu stitia. Hec ille. Tu ergo sacerdos qui vis esse fons in quo sordidi debent lauari: prius purifica teipsum: quia secundum Greg. Difficile est fontē non turpari in quo sor didus lauatur. Nam secundum docto. irre/ fragabilem Alexan. In bonis et fortibus sacerdotibus talis turbatio est meritoria dum ei viriliter contradicunt. In malis autem et fragilibus mortifera dum ex ea mortaliter inquinantur et atrociter vul/ nerātur. Propter quod Bernar. in ser/ mone. xviij. super Can. taliter iquit cuili bet confessori. Tu frater cui propria sa/ lus firma satis nondum est: cui charitas adhuc aut nulla ē: aut adeo tenera atque harundinea: quatenus omni flatui ce/ dat: et eum credat spiritu omni: circūfera tur doctrine vento vno cui tanta non est charitas quod diligas proximum tuum si/ cut teipsum vel plus quam teipsum: et tamē la vt contra mandatum domini fauore liquescat: pauore deficiat: perturbetur tri/ stitia: auaritia contrahatur: pertrahatur ambitione: suspitionibus inquietetur: cō uitijs exagitetur: curis euiscceretur hono ribus tumeat: liuoribus contabescat. Tu itaque in proprijs teipsum sentiēs: qua nam clemētia queso aliena curare aut ambis aut acquiescis: et infra. Noli eē nimium iustus: sufficit tibi si diligas proximū tu/ um sicut teipsum. Hec ille. Propterea ab illo qui est in peccato mortali recipe/ re sacra quisque non debet: neque ad eorum ministratiōem iducere nisi quando necessitas aut prelatus vrgeret. eo quod aliter sacerdos haberi non possit. Cuius ratio est: quia secundum Duran. Ray. et Tho. in. iiij. di. xxiiij. Quicunque in mortali crimine executio/ nem alicuius ordinis operatur mortali/ ter peccat: et ex consequenti qui ad hoc eum inducit: similiter in eodem crimine ca/ dit. Apostolo testante qui ad Ro. i. ait. Non solum qui fa. e. sed etiam qui cō. fa. digni sunt morte. lxxxvi. di. facientis. ij. q. i. no/ tum sit. xxvij. q. i. c. ij. de offi. dele. c. i. licet ex precepto prelati: aut ex necessitate vt di/ ctum est a quocunque sacerdote ab eccle sia tolerato possint suscipi sacramenta. ¶ Tertio hoc idem probatur exemplo domini. Jo. viij. de pe. di. vi. qui vult. Nā

dum falsi pharisei suam sapientiam suis
insidijs capere cupientes mulierez adul
teram adduxissent ad euz dixit eis. Qui
sine peccato est vestrum primus in eam lapi-
dem mittat: et quia omnes cognouerūt
seipsos in pctō esse: nullus eam lapidare
presumpsit. Ex quo datur intelligi: qꝫ q
vult alios corrigere et eis pniam iniun-
gere prius ab omni peccato mortali se
debet mundare. O igitur popule talem
elige sacerdotē vt possis a cōfessione bene
mundatus recedere. Nā mali sacerdo
tes et confessores nō ex charitate confi-
tentur: nec salutem aiarum querunt: sed
honores: cōplacētias. imo qd peius est pe
cunias. Nam audiui de quodam sacerdote q
volebat mittere rusticū quendam ad cu
riam absoluendū: sed totam bursam eius
euacuauit: nisi illis pecunijs quibus ven
diderat plaustrū lignorum: et sic absoluit
eum. Quid aliud mali faciūt cōfessores
absoluunt a quibus nō possunt absolue
re: non faciūt conscientiam de grauissi-
mis peccatis mortalibus quibus quoti
diē repletur mundus. Unde hodiernis
temporibus tante vanitates: tot concu-
binarij: tot vsurarij: tot male consuetudi-
nes? nisi propter malos confessores: O pa
tres mei sacerdotes de manibus vestris
requirentur anime pereuntium vestris
malis exemplis. vnde Hiere. xxxiij. Si
speculator viderit gladium venientem: et
insonuerit buccina: et populus se non cu
stodierit veneritqꝫ gladius et tulerit eis
animam: ille quidez in iniquitate sua ca
ptus est: sanguinez autē eius de manu spe
culatoris. i. confessoris requiram. Cōfir
mat hoc Aug. li. 50. Omel. Omel. vij.
di. Si p se vnusquisqꝫ vix possit in die iu
dicij reddere rōnem quid de sacerdoti-
bus futurum est a quibus sunt omnium
anime requirende. q. d. male erit.

¶ Pars secūda vbi declarat qꝫ cōfessor
debet esse conuenienter doctus.

Secūdo notādū est qꝫ confessor
debet habere aliā conditionem
scilicet vt sit sufficienter scienti-
ficus et doctus. quia scḋm Ric. in iiij. di. xviij.

ar. i. q. iij. Quāuis vna clauis sit i radice
due tamē sunt claues ecclie quantū ad effe
ctus et ad relationes ad ipsos effectus. cla
ues ecclesie sunt potestas iudicādi in fo
ro animarū que ptās ex duobus integrat.
scilicet ex ptāte discernendi in cause cri-
minatione: et potestate diffiniendi in cāe
determinatione. Prima ptās dr: clauis
conscientie: que nō est habitus scie nec
actus sciendi cuius claues ecclie recipe
non debeat: nisi habēs scientie habitum
cōuenienter seu sufficienter ad executio
nem potestatis illius. Secūda dicit cla
uis potentie cuius actus est determina-
re cām ligando atqꝫ soluendo: et ista cla
uis est principalior: quia prima ordinat ad
istam. Hinc est qd ait Alexā. qꝫ duplici-
ter est considerare clauē scilicet essentia-
liter et accidentaliter. Est enim quedam
potestas discernendi que venit ex scien
tia acquisita vel infusa. Nō dico qꝫ hec
clauis sit essentialiter: quia hac desinente
non adhuc desinit esse clauis: nec adue-
niente aduenit: sed ex scientia accidenta-
liter dicitur clauis: quia accidit claui qꝫ
operetur scḋm huiusmodi scientiam. Sed
alia est que est pōtestas sacramentalis q̄
sacerdoti confertur in ordine: et hec ē po
testas discernendi inter leprā et lepraz. et
hec est essentialiter clauis. Ex quibus om
nibus patet qꝫ necesse ē cōfessorē habere sci
entiā ad executionez huius ministerij: et sō
sic diffinit clauis. Clauis ē potestas dis-
cernendi: ligādi atqꝫ soluendi: que diffi
nitio est ex glo. Math. xvi. In qua diffi
nitione relucet vestigiū trinitatis a qua ē
omnino virtus clauium: qd patet. Patri
attribuitur potētia. Filio sapientia. Spiri
tui scto clementia seu opatio bōa. Sic si
militer in ecclesiastica hierarchia est or
dinata potestas ad discernendum et
ad operandum respectu clauium: quia sci
re scḋm qꝫ hic sumitur est discernere inter
lepram et lepraz: clauis ergo est potestas
ordinata ad summam operationem sci-
licet regni celestis cū scientia precedente
quibz ergo dz q̄rere sacerdotē scia pditū
nec ipse sacerdos ad hoc opus se debz in

gerere aliter: quia periculosum est sibi ꝛ
animabus. ¶ Nam querit si sacerdos
absoluens aliquem de facto ab illis pec-
catis de quibus non potest eum absoluere
pecet mortaliter. Et respondit Ric. vbi.
s. ar. ii. q. v. Nō aut facit sciens aut igno
rās. Si primo modo: mortaliter peccat
scienter enim ꝛ ex deliberatione ꝯcessa
sibi libertate vel potestate abutitur in ꝑ-
iudicium anime illius quem sic absoluit
ꝛ dat ei intelligere ꝙ absolutus est: cum
tamen non sit: ꝛ quantum in se est ponit
eum in errorem. Unde super sic absoluē
tez cadit illa maledictio. Deutero. xxvij.
Maledictus qui errare facit cecū in iti-
nere. Si autez hoc facit secundo modo
aut illa est ignorantia affectata: ꝛ tūc pec
cat mortaliter. Quis nō ita grauiter si-
cut ille qui hoc facit sciēter. Aut ex igno
rantia crassa ꝛ sic credo ꝙ adhuc morta
liter peccet Quis ñ ita grauiter sicut hoc
faciēs ex ignorātia affectata. Sacerdos
enim officiū suum ignorare nō debet. Ad
ipsos enim ꝑtinet in lege instruere sub-
ditos suos. Unde sic absoluētes exponūt
se simili maledictioni illi que super filios
Hely vēit. de qb⁹ dr̄ i. Reg. xij. ꝙ erāt fi
lij belial nescientes dn̄m nec officiū sacer
dotum ad populum. ¶ Quod etiam ꝓ
batur: ratiōe: auctoritate: ꝛ exēplo. Pri
mo rōne sic: Iudiciaria nanqꝫ potestas
hoc expostulat vt qđ iudicare dꝫ agno-
scat. Cum aūt cōfessor sit iudex spūalis
cognoscere debet quod iudicat: sed hoc
fieri non pōt sine scientia. Hinc Augu.
de pe. di. vi. c. qui vult. ait. Caueat iudex
spiritualis vt sicut non cōmisit crimē ne
quitie: ita nō careat munere scie: oportet
ꝙ sciat cognoscere quod debeat iudica-
re. Iudiciaria enim ptās hoc expostulat
vt qđ debeat iudicare discernat. Un̄ glo.
super verbo sciat. ait ꝙ ignarrus iudex
esse dicitur nisi habeat peritiam ꝛ expe-
rimenta causarum. Quod etiam patꝫ in
Autentico de iudi. in prin. col. vi. Prete
rea vt dictum est ad sacerdotes ꝑtinet in
struere subditos suos in lege: iuxta illud
Agei. ij. Interroga sacerdotem legem:

sed nullus artem aliquam docere presu-
mit: nisi prius ipse didicerit. extra ꝺ elec.
c. cū in magnar. fo. di. c. ordinatos. lxi.
di. c. miser. xvi. q. i. c. si clericat⁹. difficili-
or aūt ars nulla est vtiqꝫ aiarum regimie
ꝛ conscientiarum examine: vt m. c. cū sit
extra de eta. ꝛ qualita. ordi. patet ergo ꝙ
nullus sacerdos debet presumere alios
in confessione docere nisi prius didicerit
Unde Gre. in li. pastoralium ait. Nulla
ars doceri presumit nisi pri⁹ interna me
ditatione discatur. Ab imperitis ergo pa
storale magisteriū qua temeritate suscipi
tur quando est ars artiū regimē aiarum
Hec ille. ¶ Secūdo idem probatur au
ctoritate. Maz. ij. Para. xix. in figura sa
cerdotibus ꝯfessoribus dr̄. Uidete quid
faciatis: non enim hoīs exercetis iudiciū
sed dei: ꝛ quodcūqꝫ iudicaueritis in vos
redūdabit. Sit timor dn̄i vobiscū ꝛ cū
cta cum diligentia facite. Et leui. x. dixit
dn̄s ad Aaron. Preceptū est sempiter-
nū in generationes vestras: ꝛ vt hēatis
scientiam discernendi inter sanctum ꝛ ꝓ
phanū: inter pollutū ꝛ mūdū: doceātisqꝫ
oēs filios israel oīa legitima mea. Item
Math. ix. dixit discipulis suis dn̄s: ꝛ cōse
quēter oib⁹ sacerdotib⁹. Uos estis sal ter
re. ꝙ si sal. e. i q̊ salietꝛ Propterea Aug.
in. d. c. qui vult sic ait. Qui vult cōfiteri
peccata sua vt inueniat grām: querat sa
cerdotem scientē ligare ꝛ soluere: ne cū
negligens circa se extiterit negligat a deo
qui eum misericorditer monet ꝛ petit: ne
ambo in foueā cadāt: vt. pꝫ Math. xv.
Luc. vi. xxxvi. di. §. vt itaqꝫ. xxxviij. dis.
c. quod ipsis. de pe. di. vi. §. qđ aūt de re
nunciatione. c. post translationē. de eta. ꝛ
quali. c. cum sit. Fm̄ enim Alexā. de ales
Scire soluere atqꝫ ligare est scire illi ostē
dere que requiruntur ad absolutionem a
peccato: ꝛ ligare cum penitentia cōpeten
ti. Unde Durandus noster ait. ꝙ sacer-
dos inquātum deputatus est ad celebran
dum diuinum officium tantum dꝫ habe
re de grāmatica vt sciat congrue ꝛ bene
proferre: ꝛ ꝙ intelligat saltem ad literam
quod legit. Inquātum vero minister est sa

cramentorum que sit cuiuscunq̃ sacramenti materia vel forma atq̃ modū eorum dispensandi scire tenetur. Inq̃tuz v̇o doctor ē tenetur scire fidei erudimēta. Inquantum v̇o iudex est in foro cōscientie tenetur scire ⁊ discernere inter lepram: ⁊ non lepram: saltem in illis peccatis que sunt omnib⁹ notoria ⁊ penitentem ad salutez dirigere. In alijs v̇o peccatis de quibus etiam sapientes dubitāt simplex sacerdos debet tantam scientiā habere: ꝙ sciat de his saltez dubitare: ⁊ ꝙ nec procedendū sit sine supioris consilio ad quē debeat ⁊ possit remittere penitentem. Nam difficile est scire mām restitutionū: ꝯtractuum ⁊ a coione suspēsionum. Et potest hic dici ꝙ qui non ingerit se sed requisitus exercet ex charitate non teneatur nisi ſm predicta inq̃tum scit ⁊ potest comode: qꝛ impossibiliū nulla est obligatio. ff. de re iu. l. impossibiliū Sed qui obtulit se officio fortius obligatur. talis enim tenet̃ deo omni exacta diligentia. ar. ff. depo. l. i. vbi dicitur in. c. sepe. ꝙ qui obtulit se deposito tenetur de leuissima culpa: vbi al's nō teneretur nisi de dolo ⁊ lata culpa: cum recipiat tantū ad vtilitatem alioꝝ. ¶ Tertio hoc idē probat̃ exēplo: sicut. n. in lege veteri officiū sacerdotis erat iudicare de lepra carnali ⁊ nō lepra: ⁊ differentijs lepre: ita ꝙ vnusquisq̃ leprosus vel mūdus iudicabat arbitrio sacerdotis. vt pꝫ Leuit. xiij. Si sacerdos inq̃tum ꝯfessor iudicare ⁊ discernere habet d̉ lepra spirituali: ergo ⁊c. ¶ Aduertēdū tñ ſm ſ̃em Antoniū archiepm̄ florentinū ordi. p̄dicatoꝝ. ꝙ pōt quis dūmodo non sit nimia imperitus in tribus casib⁹ audire ꝯfessionem. Prim⁹ est qn̄ piculū mortis iminet nec aliū possit habere: tūc quilibet pōt ⁊ dꝫ audire ꝓpter efficaciam sacr̃i ne ea priuet̃. Secūdus est qn̄ ꝯfitens est sufficienter peritus: ita ꝙ doceat confessorē. Tertius est qn̄ ꝯfitēs spūaliter viuit ⁊ crebro confitet̃ qui nō ꝯsueuit habere nisi pctā venialia. Qui vult ergo recte ꝯfiteri querat sacerdotem habentem scientiaz ⁊ cōscientiam: ⁊ iō oi sacerdoti non est confitēdum. vnde Ecc. iiij. dr̃. Ne subijcias te homini pro peccato. ⁊ in. d. c. qui vult. dicit Aug. Qui cōfitetur sacerdoti meliori q̃ȝ potest confiteatur. Sed hic oꝛit̃ vnum dubiū. Quid si non inuenit̃ idoneus scientia ⁊ cōscientia: sed vn⁹ deficit scientia ⁊ alius conscientia. Aliq̃ dicunt ꝙ tutius est confiteri habenti scientiaz ⁊ n̄ conscientiā: qꝛ scientia est necessaria ad executionem sacramenti. Aliqui sūt dicunt oppositum ⁊ forte melius: qꝛ vt ex proxime dictis patet: deficiens sciētia potest i casu necessitatis sine peccato audire: sed deficiens conscientia non pōt sine peccato mortali se intromittere: cui pctō annectitur qui ei peccādi occasionē prebet cū posset sibi aliter ꝓuidere: vt pꝫ ſ. in consideratione precedenti. Preterea plus valet facere sine scire q̃ȝ ecōtra vñ Math. vij. dr̃. Qui facit vo. p. m. q in celis est ipse in re. c. Et p̄me Chorin. xiij. Si habuero ꝓphetiaz ⁊ nouerīz mysteria oīa ⁊c. ⁊ oēm scientiaz. ⁊c. Et ideo Eccle. xix. Melior est insipientia cum timore domini q̃ȝ apparens sapientia ⁊ stulticia. Imperfectū scientie pōt supplere perfectio charitatis. extra de renu. c. nisi. §. pro defectu. Sed imꝑfectum inocentie non supplet scia: ideo quod peī⁹ est quanto est maior scientia tanto periculosior: sicut bon⁹ gladius in manu furiosi sicut patet in demone qui est denominatus a scientia. Unde prime Chor. viij. Scientia inflat: charitas edificat. Sup q̃ glo. magistri sniaꝝ ſm Aug. dicit̃ Addite scie charitatē ⁊ vtilis erit. Scientia cū charitate vtilis est. per se inflat in supbiā vt demōes q grcco noīe a sciētia sic sunt noiati in quibus scientia est sine charitate. Hec ibi. A ꝯsiliario ergo malo serua animam tuam. Eccle. xxxvij. Et sic patet pars secunda.

¶ Pars tertia vbi declaratur ꝙ confessor debet esse prudens ⁊ discretus in examinatione ⁊ discussione peccatorum.

t Ertio notandū est ꝙ intra alias conditiones confessoris est ipꝫ

diligenter

diligenter perscrutari ꝛ examinare conscientiam pctõꝛis. Ad cuius rei euidẽtiã aduertendũ est ꝙ triplex põt esse talis examinatio. Prima dr̃ negligẽs. Secũda dicitur indeficiens. Tercia dr̃ diligẽs

¶ Prima quidẽ dr̃ examinatio negligens q̃n scilicet ꝯfessoꝛ nõ curat examinare diligenter ꝯsciam ꝯfitentis. De quibus ꝓphetauit Dauid di. Defecerũt scrutantes scrutinio: ꝛ tñ hoc necessariũ ẽ et ꝯfessoꝛi ꝛ ꝯfitenti: ꝛ maxime ꝓpter tria.

¶ Primo ꝓpter ignorantiã: qꝛ pctõꝛes ignorant que dei sunt. Cõtra q̃s Augu. in li. ij. questionũ no. ꝛ ve. test. q. lxxxvij. Non oĩo ignorans immunis ẽ a pẽa il. l. c. n. ignorans põt excusari a pena: q qd̃ discat non audiuit: illo aũt hoc ignosci non poterit qui hñtes a quo discerent operam non dederũt. Hec ille. Et iõ si cõfessoꝛ audiuit aliquid de penitente vel sciuit per probabilẽ ꝯiecturã dꝫ penitẽti ad memoriã reuocare: qꝛ põt timere ne penitens sup hoc habeat ignorantiã crassam: que non excusat fm̃ Guliel. Vnde et Aug. in li. de grã. ꝛ lib. arbitrio ad Ualentinum ait: Qui ergo nouerint diuina mãdata: auferet̃ ab eis excusatio quã solẽt hoĩes haber̃ d̾ ignorãtia: nec ipsi sine pena erunt qui legẽ dei nesciũt. Qui enĩ sine lege peccauerit sine lege peribit. hec ille. Propter h̾ igitur debet cõfessoꝛ penitentẽ examinare vel ẽt forte qꝛ nõ intelligit illd̾ vel aliud eẽ peccatũ. Nam sicut Isido. ait. Ignorãs quotidie peccat ꝛ ignorat.

¶ Scdo necessaria ẽ examinatio ꝓpter negligentiam. Naꝫ homines multi reperiuntur circa salutem suaꝫ negligentes. vnde Aug. in omel. sup illud Utinam calidus esses. ꝛc. Sunt quidaꝫ iusti intra sanctam ecclũam cõstituti qui vitam ab omni crimine custodiant: sed tamen in agenda quelibet bona non resurgũt: ꝛ hi tales nec frigidi sunt nec calidi: qꝛ non sufficit mala cauere: nisi studeat quis bona facere. Hec ille. Huius ꝯditõĩs sepe sunt penitentes qui sine examinatione ꝯscientie sue ad cõfessioneꝫ accedunt: quod quidem euacuare cõsueuit fructum cõfessionis. Et iõ tales ꝑ cõfessoꝛe si bono mõ fieri posset audiẽdi non essent nisi prius seipsos examinassẽt ac obseruarent que dicta sunt de ꝯfessionis preparatione: in quo si deficiunt a prudo confessoꝛe adiuuandi sunt.

¶ Tercio necessaria est examinatio ꝓpter verecundiam. Sunt autem pleriqꝫ taꝫ femine ꝙ̃ mares: qui potius omitterent confiteri ꝙ̃ oꝛe proprio manifestare peccatum. quod quidẽ ex superbia ꝛ hypocresi originẽ habet vt ex supradictis pꝫ. Et ideo confessoꝛ discret⁹ a penitente ingenioso oẽm noxam ꝛ verecũdiã debꝫ remouere: ꝑinde nõ statim debet exponere sibi magnitudinem culpe cũ. s. cõfitetur eam: sed in fine hoc facere dꝫ. vnde Aug. de pe. di. vi. c. i. ait. Diligẽs inq̄sitoꝛ ꝛ subtilis inuestigatoꝛ sapiẽter ꝛ q̃si astute interroget a peccatoꝛe: ꝙ forsitã ignorat vel ex verecundia velit occultare.

¶ Secũda examinatio dicitur indeficiẽs. Sũt nãqꝫ plura que cõfessoꝛ in speciali minime q̃rer̃ dꝫ: ꝛ maxĩe ꝓꝑ tria. Prio ꝓpter curiositatẽ: ꝙ fit cuꝫ confessoꝛ nõ conuenientia nec ꝑtinẽtia sed aliena a statu ꝛ moribus penitentis perquirit: que in talibus queri non solent: quia quilibꝫ interrogari ꝛ examinari debet fm̃ statum ꝛ conditionem suam contra quos ait ꝓpheta. Scrutati sunt iniquitates ꝛc. hos etiã reprehendit Sco. in. iiij. dist. xv. Secundo ꝓpter fragilitatem: sunt eniꝫ quedam que non debet confessoꝛ inquirere ĩ spãli: sicut sunt incõsueta scelera ꝛ enoꝛmia ꝯ̃ naturam. Ratio est: quia frequenter adiscit penitens que nõ nouit: ꝛ contingit sepius inquinari ipm̃ ꝯfessoꝛẽ ꝛ in talibus cõcuti: ꝑinde. ꝓuer. xi. Inuestigatoꝛ maloꝝ opprimetur ab eis. Propterea nõ debꝫ talia inquirere nisi in generali quasi d̾ longinquo per quasdã circũlocutiões: vt si fecit q ꝯfitetur ĩtelligat: ꝛ si nõ fecit nõ adiscat. Nam narrat Cesarius Quod quedã virgo confitebatur sacerdoti: ꝛ ille sicut ĩprudens de pctĩs illi ignotis cepit eã interrogare: que mox deceis ꝛ tãtuꝫ cepit tentari ꝙ sicut postea re

tulit sacerdoti alteri vix ab illis petis se
continuit. Tertio ꝓꝑ improbitatē. Nā
dicit Sco. vbi. s. ꝙ sacerdos multū errat
in confessione interrogando ⁊ audiēdo
libenter placibilia ⁊ inhonesta auribus:
⁊ maxime si interrogat de ei⁹ voluntate
viciosa. In huius mysteriū Iudith. viij.
dr. ꝙ Iudith sacerdotib⁹ ait. Uos autē
nolo vt scrutemini animū meū. Iudith
aūt confessio interpretatur in qua mysti
ce designatur ꝙ improba inquisitio pre
dictoꝝ est in sacerdotibus necessario re
primenda. Insuꝑ eodē mysterio ꝑcepit
dñs Deut. xxiiij. Cū repetes a ꝓximo
tuo rem aliquā quā tibi debet nō ingre-
dieris domū ei⁹ vt pign⁹ auferas: sed sta
bis foris ⁊ ille tibi ꝓferet qḋ habuerit. Et
iō Cesari⁹ dat exemplū ostēdēs ꝙ iꝑoba
interrogatio pōt esse cā dānationis di.
Quod quedam matrona diues quedā
enormia pctā habebat de quib⁹ nunꝙ̄
potuit alicui ꝯfiteri: licet de eis multum
doleret. Sed quidā erat sacerdos iuue-
nis quē nutriebat ⁊ ex hoc sumpta secu-
ritate cōfessa est ei peccata sua: quibus il
le auditis cepit sollicitare eam ad cōsen-
sum suum: sed illa perfecte cōtrita renuē
te cepit eā diffamare ⁊ pctā sua reuelare
sed cū verbis ei⁹ nō crederetur illa sine
nota infamie remanēte sacerdos fatuus
de ꝓuincia est dānatus. Ex quo arguit
ꝙ non cuilibet sacerdoti est cōfitendū.
¶ Tertia dr examinatio diligens: qꝛ sic
ex precedentibus pꝫ: qꝛ sicut cōfessor dꝫ
vitare in examinādo extremitates: ita dꝫ
habere discussiōes mediocres que sunt
s. inter nimiū ⁊ non satis: ⁊ hoc obserua
re debet maxime ꝓpter tria. Primo ꝓꝑ
auctoritatem. Nam absq̄ dubio oportꝫ
ipm cōfessorē diligentē esse in inuestigā
do: maxime faciendo cuilibet petenti in
terrogationes gñales. s. vtrum preterito
anno confessus sit: ⁊ an integraliter con-
fessus sit: ⁊ vtrū cōpleuerit pniaꝫ: ⁊ si di
cit ꝙ nō: tūc q̄rat si pniam sibi impositā
scit: si scit dicat ꝙ adhuc expleat eā: ⁊ tūc
non oportet eū iterare confessionem: si
autem oblitus est tunc iterabit confessio
nem preteriti anni: deinde querat vtrū
postꝙ̄ venerit ad annos discretionis an
nis singulis cōfessus sit: ⁊ perceperit sa-
cratissimum sacramentum: ⁊ si vnꝙ̄ sacratissi-
mam eucharistiam in mortali culpa sū-
pserit: postea querat de transgressione. x.
ꝑceptorum. septem capitalium vitiorum
generalium ecclie mandatoꝝ: ⁊ de abusio
ne quinq̄ sensuum: ⁊ de circūstātijs pec
catoꝝ contra quosdā qui dicunt vel cre-
dūt nō esse obligatos ad interrogandū
vel examinandū eos quos in ꝯfessione
audiunt: tenentur enim ad omnia supra
dicta. Cuius ratio est: qꝛ confessor ipse ē
tunc iudex. Iudex aūt libēter debet inq
rere cause veritatē: maxie qñ dubia sur-
gunt: exemplo sanctissimi Iob qui de se
xxix. c. mystice ait. Causam quam nescie
bam diligentissime inuestigabā. Ad hoc
facit quod scribit de pe. di. vi. c. qui vult.
circa ꝑncipiū ⁊ optime vltra mediū. Et
extra đ pe. ⁊ re. c. ois. §. sacerdos aūt. vbi
dr. Inquirat ⁊ peccatoris ⁊ peccati circū
stantias quib⁹ ⁊ prudenter intelligat q̄le
debeat prebere ꝯsiliū ⁊ cuiusmodi reme
diū adhibere diuersis experimētis vten
do ad sanandū egrotum. Secūdo pro-
pter charitatē qua tenetur confessor dili-
gere ꝓximum suum sicut seipsum: imo
penitentem sicut filium. In cui⁹ myste-
rium Exo. xxiij. ꝑcepit domin⁹ di. Si vi
deris asinū odientis te iacere sub onere
nō ptrāsibis sed subleuabis cū eo: quāto magis
subleuād⁹ est fili⁹ spūalis: q a confessore
in sanguine xp̄i regeneratur. Tertio pro
pter vtilitatem. Si enim confessor fuerit
diligens inquisitor ⁊ prudens penitentis
examinator: sepius absq̄ scandalo ⁊ cū
fructu maximo quasi a longinquo que-
rens liberabit ⁊ saluabit ab occultis ⁊ ab
ignotis criminibus animam eius ꝓinde
Iob. xxvi. dicitur. Obstetricante manu
id ē a ꝯfessore prouido ⁊ discreto educt⁹
ē coluber tortuosus. Elige igitur anima
peccatrix confessorem bonum doctum
⁊ prudentem: vt sic possis ab omni pla-
ga spirituali curari ⁊ dei gratiam conse-
qui in presenti ⁊ gloriam in futuro in se-
cula seculoꝝ

cula seculorum Amen.

¶ Sabbato post tertiam dominicam in quadragesima de remissione et confessione peccatorum venialium.

Sermo.lxv.

Vade et iam pli⁹ noli peccare. Scribuntur hec verba Jo. viij. Tentantes Jesum pharisei fratres charissimi vt possent eum accusare adduxerunt ei mulierem in adulterio deprehensam di. In lege Moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare: tu ergo quid dicis? Jesus autem fm morem iudicialem. Primo scripsit sententiam suam postea pronunciauit: et io inclinans se deorsum digito scribebat in terra: illud.s.q postea protulit ad maiorem certitudinē. Cū aūt perseuerarēt in terrogantes eū erexit se ad eor importunitatem reprimendam et dixit: Qui sine peccato est vestrum primus in eam lapidem mittat.q.d.puniat peccatrix. sz non a peccatoribus: impleatur lex quam allegatis sz non a transgressoribus legis. Et iterum inclinans se scribebat in terram. Dicunt aliqui qd scribebat id quod pri⁹ ad ostendendam maiorem firmitatem sententie. Alij dicunt et melius videtur quod scribebat corū peccata: vt eos ostēderet ineptos ad executionē huius sententie: ideo sequitur q audientes hoc: vnus post vnum exhibat incipientes a senioribus: et remansit Jesus solus.s.a suis calūniatoribus. Erant enim discipuli et multi alij et mulier in medio stās: Erigens se Jesus dixit ei Mulier vbi sunt qui te accusabant? Nemo te condemnauit? que dixit nemo dñe: dixit autem ei Jesus: Nec ego te condemnabo: q.d. veni peccatores saluare et non condemnare. Est tamen sciendum fm Nicho. de lira: q hoc factum xpi non est trahēdum ad consequentiam: imo debent sacerdotes in foro penitentiali imponere penitentiam fm conditionez peccatoris et peccati q ipsi non habent talem potestatem remittendi: poterat enim xps tali mulieri tantam contritionem dare q sufficeret ad deletionē totius culpe et pene et istam contritiones cognoscere. Nō sic autem alius sacerdos qui non mouet cor: neq videt. Idcirco dixit mlieri verba pposita. Uade.s.absoluta a culpa et a pena. sz ecce penitētia quā tibi ipono. Jā amplius noli peccare. Saluando enim naturā condemnauit tm̄ culpā. In quibus verbis etiam ondit mysterim confessionis. Sed in presenti sermone aliq̄ breuiter duxi tractanda de confessione et remissione peccatorum venialium. Et q: lectio sabbatina dz esse paruula de peccatis venialibus tres paruas et breues considerationes annotabim⁹. Prima erit si aliqua peccata venialia p⁹ hāc vitam remitantur q̄tū ad culpā. Secūda si necesse est ad remissionē venialiū ea confiteri. Tertia quot modis possunt nobis venialia in hac vita remitti.

¶ Pars prima vbi declarat si aliqua peccata venialia post hanc vitam remittant quo ad culpam.

Primo ergo declarandum est. Utrum aliqua peccata venialia post hanc vitā remittant q̄tum ad culpam. Et respondet ad hoc isti famosi doc.s. magister.in.iiij. di.xxi.c.iij. Ric.in eadem di.ar.i.q.i. et Alex.i.iiij. parte sūme in tractatu de penitentia i generali. Nō peccata venialia remittūtur post hanc vitam non tm̄ q̄tū ad penam et sic etiā remittunt mortalia multa inq̄tum primo in hac vita remissa sunt q̄tū ad culpam: pena eni debita soluit in purgatorio: sed etiā q̄tum ad culpam non sic intelligendo: q sine pnia per ignem purgatorij consūmatur: sicut per ignem consūmitur argenti rubigo: sed q: per penam iuuant aie ad penitendū de venialibus de quibus in hac vita nō penituerunt et per charitatem cū qua a corporibus abscesserunt eorum pnia formatur et acceptatur et sic veniales culpe sic eis remittunt. Nam peccatū veniale simul

potest stare cum charitate: ergo pôt esse
q aia recedat a corpore cũ vtroq3. Aut
ergo illa aía carebit in perpetuũ vita glo
rie: quod esset iniustum aut remittet pec
catum illud veniale. Hec est opinio di
centium alas non posse a corporib⁹ re
cedere cum peccato veniali simul cum
charitate: q2 vt ipsi dicebãt. Omne pec
catu3 de quo homo nõ penitet añ egres
sum anime a corpoe: in ipo egressu fit
mortale: non idẽ in numero: sed q2 non
penitens in tali statu de oi tam mortali
q̃3 veniali: saltem in generali mortalem
cõtemptũ incurrit ipsa falsa est. Potest
enim contingere q hõ in charitate exi
stens obdormiat in aliquo veniali pctõ
de quo nunq̃3 penituit nec in spãli nec in
generali: 7 q sic dormiens moriat. Cu3
ergo dormiẽdo hõ nullũ mortalẽ cõtẽ
ptũ possit incurrere: planũ est aia3 istius
a corpore recedere cũ charitate 7 venia
li pctõ simul cui⁹ oppositũ ipsi dicebant
Preterea cũ vẽiale pctm̃ sit possit stare
cũ charitate: si moriens vsũ liberi arbi
trij habẽs ex carnis fragilitate sit nõ pe
nitẽs de aliquo veniali peccato: vere tñ
penitens de oi mortali non video rõnẽ
quare talis dici debeat incurrere contem
ptũ mortalẽ: cũ nõ adhereat alicui rei i
ducenti auersionẽ a deo vel corrũpenti
formabile principiũ spũalis vite quod ẽ
charitas. Qð si contradicat auctoritate
Hugonis. ij. li. de sacramẽtis. pte. xv. c.
xiij. di. Nemo spet qð hic neglexit cum
obierit apud deũ pmereri. Ad hoc dicẽ
dũ q ibi loquit Hugo de moriẽte in pec
cato mortali: q2 talis non meruit vt po
stea digne possit penitere: sec⁹ aũt de dor
miente in peccato veniali. Itẽ si dicat fa
cili⁹ est peccare q̃3 a peccato resurgere:
sed aie recedentes a corporib⁹ cũ chari
tate ampli⁹ nõ pñt peccare: ergo nec a
peccato veniali resurgere. Ad hoc dicẽ
dũ q verũ est de peccato mortali ta3 in
hac vita q̃3 in alia: q2 i hac vita a tali pec
cato difficile est resurgere: in alia aũt est
impossibile: sed nõ sic dicẽdũ est de ve
niali. Quãuis eni in hac vita facilius sit
venialiter peccare q̃3 de veniali peccato
vere penitere: non tñ sic dicendu3 est p⁹
hanc vitã per comparationẽ ad aiam q̃
recedit a corpe cũ charitate. Sicut eni3
illa que sine charitate recedit potest ma
le velle 7 de mala voluntate digne peni
tere non pôt: sic per 9triũ ista non potest
male velle 7 de inordinato actu volun
tatis respectu venialis quod habuit in
hac vita digne penitere pôt. Postremo
si dicat Damascen⁹. ij. li. c. iiij. di. Quod
est hoibus mors hoc ẽ angelis casus: q2
post casum nõ est angelis penitentia: er
go a simili nec aiabus separatis. Ad hoc
dicendũ est qð illud simile nõ valet ni
si q̃3tu3 ad aias que recedunt a corpore
cum mortali: ille eni que cũ solo veniali
recedũt mortue nõ sunt: nec venialiter
peccare proprie dr cadere: q2 per solum
veniale nõ cadit aia a spũali vita. Et sic
patet pars prima.

¶ Pars secũda vbi declarat an cõfes
sio sit necessaria ad remissionem veni
alium peccatorum.

[S]Ecũdo declarandũ est si neces
se est ad remissionẽ venialiũ cõ
fiteri. Et respondit ad hoc Ric.
in. iiij. di. xvj. ar. v. q. i. 7 Alex. vbi. s. Qð
de peccatis venialib⁹ pniam esse necessa
riã sine confessione dupliciter pôt intelli
gi: aut q sit necessaria ad eorũ remissio
nem: aut ad eorũ salutẽ. ¶ Primo mo
do loquendo de pnia interiori. s. de 9tri
tione: de lege cõi est necessaria de pctis
venialib⁹ iplicite vel explicite in spãli vel
cõi q̃3diu voluntas inordinationi actua
liter inheret oportet eã inordinatam esse
vñ ad remissionẽ venialis pcti necessari
um est q voluntas desint inordinatiõi
inherere: nec tñ hoc sufficit de lege: sed
ẽt reqrit q inordinatonẽ pteritã actualr
detestet explicite vel iplicite. ¶ Secun
do non est necessaria de venialib⁹ pctis
pnia per se in hac vita: q2 simul stare pt
cũ gra. In cui⁹ virtute cũ ea pctã volun
tas detestet. p⁹ mortẽ i purgatorio remit
tunt. Per accidẽs tñ est nec̃ia pnia ite
rior de illis 7 etiã exterior. s. confessio in

pcctū sit veniale vel mortale. Hoc idem
ait alex in.iiij. pte in tractatu de ɔfes. qui
ait q̄ in illo casu dʒ ɔfiteri ⁊ relinqui in
dicio confessoris vtrum sit mortale vel
veniale. Tunc enim si de illo non peni/
teat exponit se discrimini tanq̄ ɔtemptor
sue salutis. Hoc idē dicendū est qn̄ dubi/
tat de periculo. qn̄. s. aduertit hō aliquaʒ
affectionē deordinatā venialē ita in seip/
so ltendi q̄ ꝓbabiliter ɔiecturat q̄ nisi
ipsā p pniam abijciat trahit ipsū ad mor
tale. Aut rōne statuti: qn̄. s. homo nō hʒ
nisi pctm̄ veniale cū teneat semel in āno
ɔfiteri p statutū ecclie vt dcm̄ est. s̄. nec
hoc vltimū ɔcludit q̄ necessaria sit pnia
sterior. Si eni hō nō habēs nisi venia/
lia: ⁊ esto q̄ de illis interi⁹ nō peniteat si
tn̄ ea cōfitet suo sacerdoti nō est ecclia/
stici statuti transgressor. Attendendū tn̄
q̄ q̄uis confessio de venialibus nō sit
necessaria nisi in casib⁹ predictis: tn̄ per
utilis est ad remissionē eorū. Quia ƀm
Ric. in .iiij. di. xxj. ar. iij. q. i. ⁊ etiā beatus
Tho. ibidē. Ista generalis cōfessio ve/
nialiū ex quattuor hʒ q̄ ad remissionez
eorū valeat q̄tū ad culpā vel penā vel in
totū vel in partez. s. ex contritione ɔfiten
tis: ex humilitate confessionis: ex orone
sacerdotis: ⁊ ex vi clauium. ⁊ sic patet se
cunda pars.

¶ Pars tertia vbi declarat modus re
missionis venialium.

Tertio sciendum est q̄ vltra pre
dictos modos remissionis pec
catorū venialiū multi alij repe
riunt. ¶ Prim⁹ eni ƀm Ric. ⁊ Tho. in
locis prius allegatis per ɔfessionē gene/
ralem nō sacrālē que fit publice coram
multis in ecclia: vt in prima ɔpletorio ⁊
añ missā hec eni hn̄t efficaciaʒ ad remis
sionē venialē. Ex tribus primis prime
dictis. s. contritione confessione ⁊ sacer/
dotis orone nō ex quarto. s. vi clauium.
Et ppter hoc etiā n̄ subiungit in pria cō
pletorio absolutio ⁊ pnie ipositio: sed so/
lum dr̄ oro Misereatur tui ⁊c. Secun

dus est ƀm Tho. ibidē p oronem dñicā q̄
est per tunsionē pectoris. Tertius est p bn̄di
ctionē epālem ⁊ etiā ƀm Ric. p bn̄dictio
nem sacerdotalē in missa. Quart⁹ est p
cōionē digne sūptā de cōse. di. ij. cum oē
crimē. ⁊. c. si quotiescunq̄. Quintus est
per extremā vnctionē. extra de sacra vn
ctione. c. vnico. §. de secunda. Sextus
est p aq̄ bn̄dicte aspersionē. de ɔse. di. iij.
c. aquā. Septimus est per elemosinarū
largitionē. de pe. di. i. quā obrem. c. medi
cina. ⁊ di. iij. c. sane. Et hec inter alia sic
medicamina efficatior ƀm Chryso. quia
di. domin⁹. Luce. xi. Date elemosinam
⁊ ecce oia munda sunt vobis. de pe. di.
i. medicamentum. Octauus est per iniu
riarum remissionē. dicit enim dominus
Luc. viij. Dimittite ⁊ dimittet vobis. Si
militer ⁊ quidā addūt per flagellorū sup
portationē. Nonus est per deuotā oro/
nem precipue dn̄icalem. de pe. di. iij. de
quottidianis. Et de his aliq ponūt istos
versus. Confiteor: tundor: conspergor:
conteror: oro. Signo: edo: dono: p hec
venialia pono Decim⁹ ⁊ vltimus potest
addi p indulgentias positas a p̄lātez ha
bente extra de pe. ⁊ re. q̄ autem. Et ge/
neraliter per quodcūq̄ bonū opus di/
cto. c. medicina. de pe. di. i. ibi. Redime
te operibus tuis. Et quod dictum est de
venialibus idem etiam intelligitur de
mortalibus per veram penitentiaʒ ⁊ cō
fessionē ad venialia redactis. quod pro/
batur per illud August. de peniten. di. i.
Queʒ penitet fit veniale per confessionē
quod erat criminale in opere: ⁊ si non
statim purgatur tamen fit veniale quod
cōmiserat mortale. Et quod idem intel/
ligatur de mortalibus confessis patet in
dicto. c. de quotidianis. Et dicit Tho.
q̄ pauciora venialia vel plura per ista re
mittunt. ƀm q̄ per hoc maior vel minor
feruor excitat. vnde non semper oia ve/
nialia remittunt. ¶ Sed no. ƀʒ Ricar.
in. iiij. di. xiij. ar. iij. q. ij. Et Alexā. vbi. s̄.
in omnib⁹. Quod nō potest remitti ve/
niale nisi prius remissum fuerit mortale

potest bene remitti mortale sine veniali & veniale sine alio: q: actus gratie venia li pctõ oppositus per quã veniale pecca tum remittit: non potest esse sine habi tu gratie que peccato mortali s̃m se op ponit s̃m quod dictũ est: & iõ sine mor tali non põt veniale remitti. Surge igit aĩa mea & ɔfitere peccata mortalia & etiã venialia si potes: vel predictis modis do lere conare ad euadendas grauissimas penas purgatorij: propter qd ait Augu. in epistola ad Solentianũ. Timeda sũt parua peccata: q: q̃uis parua tñ crebra subrepunt que si colecta contra nos fue rint ita nos grauabunt & opprimẽt si cut aliquod graue peccatũ: Quid enim interest ad naufragiũ: vtrum vno grãdi fluctu nauis operiat aut paulatim subre pens aqua in sentina & p negligentiã de relicta atq; contẽpta ipleat nauẽ atq; de mergat: Ad quoꝝ remediũ ieiunia & ele mosyne & orones sunt. & in li. de pe. hoc idem affirmat di. Ista assidua pena qd̃ dãmodo quasi vlcera assidua lauent cõ fessione assidua restaurent elemosynarũ largitione resurgamus protin9 ad pristi nam restauratiõnẽ & perfectionẽ ne istis ꝑ sua mltiplicitate q̃si quadã̃ scabie pa tiamur corrũpi & collidi. Hec ille. Emũ dare ergo aĩa mea emũdare dico nõ so lũ a mortali: sz etiã a venialib9 q̃tũ po teo vt sic nitida mũda & imaculata pue nire possis ad p̃riaz paradisi vbi spõsus tuus Jesus viuit & regnat &c. Amen.

¶ Dominica quarta in quadragesima de integritate confessionis & reiteratio ne. Sermo .lxvj.

Letare ste rilis q̃ non paris erũ pe & clama q̃ nõ par turis. Ad Gal. iiij. Tã ta est seueritas extre mi iudicij dei fratres charissimi vt minus malũ sit rationali creature non nasci q̃ post natiuitatẽ multitudine peccatorum maculari & eis sine pnia mori: que quidẽ sententia & exemplo iude & auctoritate xp̃i Matth. xxvi. di. probatur. Bonũ erat ei si natus non fuisset homo ille: nec mi randũ est si res sic se habet qm̃ sacrarũ litterarum tractatores aiunt: homines i vtero & ex vtero nasci. Qui autẽ in vte ro moriunt & ex vtero non nascunt eter ne dãnationi dũtaxat pena damni puni unt: vt in sermonario de tribus peccat sermõe. vi. aperte declaratũ est. Qui do ex vtero nati sunt & aliquo peccato mor tali maculant: & sic maculati vt sepi9 eue nire contingit sine pnia & confessiõe de cedunt: nõ solum pena dãni sed etiã pe na sensus ignis acerbi & eternalr̃ crucia tur. Quapropter dicta sñia vera est: qa s. melius est non nasci q̃ sic natũ in pec cato mori: iõ melius est mulieri non ge nerare filios q̃ generatos & multitudie victiorũ maculatos aspicere: vnde vas electionis Paulus hodie clamat vba proposita di. Letare sterilis &c. Sed q: multi in peccatis moriunt ex cõfessiõis defectu: vel nõ dio facte: aut nõ debitis circunstantijs expedite. Idcirco vltra p dicta de confessione in presenti sermone tria alia concurrũt consideranda. Pri mũ erit de ɔfessionis integratione. Se cun dũ erit de ɔfessionis iteratione. Ter tium de confessionis discretione.

¶ Pars prima in qua tractat de cõfes sionis integratione.

Primo igit in isto sermone ad uertendũ ꝙ ad hoc ꝙ cõfessio sit vera & valida in ɔspectu dei necesse est eã cũ integritate fieri: hoc est ꝙ confessor cui qs confitet ɔfiteat om nia peccata sua mortalia prius nõ legit me confessa & eius necessarias circũsti tias. extra de pe. & re. c. õis. ¶ Ad cui9 in tegritatis declarationẽ tria dubia hic ha bent declarari. Primũ est an liceat ali quo modo diminuere confessionẽ: hoc est pauciora peccata confiteri q̃ fecerit ipse penitens. Secundũ est si necesse est confiteri circũstantias peccatorũ. Terti um est que circunstantie sunt confiten de. ¶ Ad primum respondit Alexã. de Alex. vbi

el.vbi.s̄.di.q̄ nullo modo est diminuē/
da confessio: imo integra dȝ esse: nec ali
ter esset salutaris. vnde Ecc.xxxv. Salu
tare sacrificiū est attendere mandatis ⁊
discedere ab oī iniquitate: vñ confessio
dimidiata non valet: q̄ꝛ aīa nō pōt viui
ficari ab vno nisi viuificet ab alio: nec ī
nocentia potest sibi restitui nisi tota resti
tuatur. Preterea nō valet confessio di/
midiata ad remissionem alicuiꝰ pcti. q̄a
dñs non remittit vnū peccatū sine alijs
vt pȝ. s̄. de pctō in gnāli. Remissio enī
pcti fit per infusionē gratie ⁊ virtutū: gra
tia enim non patit secū aliquod peccatū
neqȝ virtus. Preterea virtutes que sunt
vitijs opposite ꝯnexe sunt: vñ qui habet
vnā hȝ oēs: ⁊ qui vnā nō hȝ nullā habet
Confessio igit integre fieri dȝ absqȝ aliq̄
diminutione. vñ sic ꝯ̄ faciente dr. Osee
xiij. Absconditū est peccatū eiꝰ: dolores
pturientis veniēt ei. Hinc est qd̄ ait Be
da. Quid ꝓdest si tota ciuitas custodia/
tur. ⁊ vnū foramē per qd̄ hostes intrant
relinquit. q.d. nihil propterea ꝓpheta psal.
ix. dicit. Cōfitebor tibi dñe in toto corde
meo: q̄ꝛ simul oīa peccata fateri debent
Qd̄ si ꝯ̄dicat sic. Regula est in theolo/
gia q̄ q̄ꝛ mala facimus mali sumꝰ: non
q̄ꝛ bona facimꝰ boni sumꝰ. Si aūt q̄ꝛ ma
la facimus mali sumꝰ: ergo si malū siue
mala desinamus facere mali desinimus
esse. Si aūt affirmatio est causa affirma
tionis: etiā negatio est cā negationis: igit
si desinimus in parte mala facere in par
te mali desinimus esse: sed confitēs vnā
partē peccatorū in parte desinit mala fa
cere ergo in partē desinit malus esse: sed
expedit desinere malus esse in pte: ergo
confiteri in parte ⁊ penitere. Ad hoc rn̄
det Alex. q̄ illud nō sequit: q̄ꝛ mali a no
bis possumꝰ esse: sȝ boni nequaq̄ȝ vnde
Mar.x. Nemo bonꝰ nisi solus deꝰ: ait
glo. qui solus per se ⁊ alij per ipsū boni.
Qn̄ ergo dr̄ si affirmatio est cā affirma
tionis: ⁊c. Dicēdū ſm glo. sup illud Ro.
vij. Qd̄ eni operor nō itelligo: q̄ dimit
tere bonū ⁊ facere malū sūt ptes opatio
nis male. dr̄ eni larga acceptione ⁊ ꝯ̄iue

ta locutione etiā ille operari malum qui
dimittit bonū. Et secundū hūc modū
verū est: q̄ q̄ꝛ malū facimꝰ mali sumus
q̄ꝛ malū facit q̄ bonū ad qd̄ tenet omit
tit. Sumat ergo eodē modo in negati/
ua si facere vt sit sensus: q̄ꝛ non facimus
malū neqȝ cōmittendo neqȝ omittēdo
boni sumꝰ vel mali non sumus. Sȝ hoc
non potest dicere q̄ cōfitet vnū peccatū
aliud non cōfitendo: quia cū confessio
debeat esse integra: q̄ vnum peccatum
confitet ⁊ aliud celat omittit qd̄ facere de
beret: Preterea si dicatur cōfiteri hoc
peccatū similiter confiteri illud est bonū
nec cōfiteri hoc peccatū hȝ quod bonū
est ex confessione alterius: ergo bonum
⁊ per se est hoc confiteri nō confitēdo il
lud. Ad hoc ait Alex. q̄ hoc bonū ē ve
rū. q̄ꝛ bonū est in genere: nec q̄ sit bonū
in genere hȝ ex confessione alteriꝰ pcti.
sed in casu proposito illud bonū defor/
mat ex inordinata voluntate ꝯfitentis q̄
sic diminuendo ꝯfessionē maliciā suam
tegere intendit qd̄ est vitij siue pcti hypo
chrisis: vt pȝ de pe. di. v. c. ꝯsideret. Po
stremo si dicat Naū. i. Nō cōsurget du
plex tribulatio. ⁊ alia lra dicit. Non iudi
cabit bis in idipsū: ergo si iste ꝯfitat q̄/
dā peccata ⁊ quedā retineat: ⁊ sacerdos
de ꝯfessis pniam iniungat ꝯdignā: ⁊ cō
fitēs totā illā facit nō puniet a deo in fu/
turo ꝓ illis: aliter enī bis iudicaret qd̄
falsum est. Et sic vr̄ q̄ deꝰ remittit huic
peccata sine alijs. ad hoc ait Alex. Qd̄
huiusmodi ꝯfessio ficta est: sed fictio tol
lit vtilitatē sacramēti. ergo ⁊c. Qd̄ autem
hec ꝯfessio sit ficta pȝ q̄ꝛ triplex est modꝰ
fictionis: vnꝰ est qn̄ nō credit articulos
sȝ infidelis accidit ad sacrm̄. Aliꝰ est qn̄
bn̄ credit q̄ valcāt sacramenta: diffidit
tn̄ de hoc sacro vel de alio: vt de cōfessio
ne vel aliqd̄ tale credēs q̄ sibi nō valeat
tertiꝰ est qn̄ ⁊ si bn̄ credit q̄ hoc sacrm̄
sibi valeat: tn̄ quedā peccata retinet quo
rum recordat: ⁊ sic ꝯfessio est ficta ⁊ nul
la sic nec fictꝰ accessus ad alia sacramen
ta. Cōfitere ergo aīa mea itegre ⁊ pfecte
de oibꝰ peccatis quoꝝ recordaris ⁊ oīa

dic sacerdoti vt fructum recipias sacra/
menti: q si non recordaris sufficit tibi
post sufficientem preparationem dolere
in genere ꝛ confiteri ꝛ dicere te deuz in
multis offendisse quorum non recorda
ris: qꝛ vt scribitur in glo. super. c. porre/
cta. extra de confir. vtili vel inutili. C. de
veteri iu. enucle. l. ij. §. si quidem autem
Omnium habere memoriam ꝛ in nul.
lo penitus peccare potius est diuinitatis
q̄ humanitatis. Et no. ſm Ricar. i. iiij.
di. xxj. ar. iij. q. iij. Qꝯ per confessionē ge
neralem cū generali contritione remit/
tuntur mortalia oblita: deus eniz ab ho/
mine non requirit vltra posse. ¶ Atten
de tamen aīa mea q si recordaris ꝛ no
lis dicere: nec das operaz vt recorderis
cōfessio tua est infructuosa: vnde de pe.
di. v. c. fratres nostros dicitur. Falsaz pe
nitentiam constat esse cum spretis pluri
bus de vno solo penitētia agitur: aut dū
sic agitur de vno vt non discedat ab alio
vnde scriptum est: Qui totam legem ser
uauerit offendat autē in vno: factus est
oīum reus. s. q̄tum ad vitam eternam
Confirmat ista Aug. in li. de vera ꝛ fal/
sa pnīa ꝛ habetur de pe. di. v. c. conside/
ret di. Dolendum enim est ꝛ dolore pur
gandum: qꝛ non solū peccauit: sed quia
etiam se virtute priuauit. Nam licet spe
ret se consecuturum veniam: dolere tñ
potest quia non promeruit vnde remu/
nerari confidat: doleat etiam quoniam
in vno cōfidens factus est omnium reꝰ
ingratus enim extitit qui plenum virtu
tibus deum non timuit: in hoc enim gl/
q̄ peccator fit culpabilior: quo ē deo ac
ceptior ideo eniz plus peccauit qui plus
omni bono abūdauit: etiam aliquo mo
do offendēs in vno factus est omniuz re
us: quia omnis virtus detrimentuz pati
tur ab vno vitio: vnde omnis virtus cu
iusq3 vitio est deflenda ꝛ de omnibus
indulgentia petenda. Hec ille. ¶ Ad se
cundum dicendū est ſm Alex. Quod
necesse est confiteri non tm̄ genus pec/
cati: sed etiam circunstantias eius: quia
sicut habetur in quadam glo. super illō

Leuit. Juxta mensuram peccati ꝛ esti/
mationē peccati offert pro quātitate ꝛ q̄
litate culpe. ꝛc. mensurant flagella peni/
tentie. Et Deut. xxv. Pro mensura pec
cati. ꝛc. Quapropter ad hoc q pene si/
ue penitentie modo debito iniungantur
oportet q sciatur qualitas culparū: qꝺ
fieri non potest nisi sciantur circunstan
tie: ergo necesse est eas confiteri. Con/
firmatur ista ratio sic: quedam circūstā/
tia auget peccatuz quedam minuit. Ad
hoc igitur vt sciat sacerdos recte iudica
re ꝛ sine errore ꝺ quālitate peccati: opor
tet q sciat circunstantias peccati. Ampli
us quoq3 aggrauat magis circunstantia
q̄ ipsū genꝰ peccati. Cum igitur genus
peccati sit confitendū: a fortiori ꝛ circum
stantia. Preterea hoc idem ꝓbatur sic.
Confessio est inter alia ꝓpter duo neces
saria. s. erubescentiam ex parte confitent
ꝛ iudicium discretum ex parte sacerdo/
tis sed ꝯfessio circunstantiaꝝ plus opera
tur ad vtrunq3 predictorū q̄ ꝯfessio ge/
neris peccati patet de iudicio sacerdotis
ratione precedenti pꝫ etiam inductiue ꝺ
erubescentia confitentis: qꝛ erubescētia
maxime accidit in confessione circunstā
tiarum: quia igitur peccator nō erubu/
it efficaciter diuinam presentiam in pec
cando: debet erubescere peccatum su/
um penitendo ꝛ confitendo: non so/
lum genus peccati sed etiam circum/
stantias. Postremo idē ꝓbat sic: Om
ne illud ꝓ quo puniēdus est peccator g
petualiter est confitendū sacerdoti: s3 ꝓ
circunstantijs peccati dānati punientur
eternaliter: ergo. ꝛc. Hoc idez probatur
exemplo. Nam in lege Moysi confite
bantur per oblationes ſm circunstanti/
as peccatorum. Unde Leuit. v. dicitur.
Anima que peccauerit per ignorātiā. ꝛc.
offeret arietem immaculatum. ex quo patz
q ex oblatione perpendebantur pecca/
torum circunstantie: ergo multo fortius
in tempore euangelij. qꝺ maiorem hu/
miliationem precipit ꝛ perfectionez sunt
circunstantie confitende. Ad aliud exē/
plum potest adduci generale: quia sicut
non sufficit

non sufficit ad opus meritorium tm̄ ge/
nus operis sed etiam requiritur modus
ita videt ꝙ confessio non sit sufficienter
meritoria nisi fiat cū modo: ⁊ maxime
primo qui est necessarius confitenti ⁊ cō
fessori: ergo ⁊c. Ad aliud exemplum pōt
adduci particulare: quia sicut medicus
corporalis habet considerare non solū
genus morbi corporalis sed etiam circū
stantias ergo multo fortius medic⁹ spi/
ritualis. Confirmant omnia ista aucto/
ritate Augu. in li. de penitentia. ď pe. di.
v. c. i. sic di. Consideret qualitatem cri/
minis: in loco: in tempore: in varietate ꝑ
sone: ⁊ quali homo fecerit tentatione: ⁊
in ipsius vitij multiplici executiōe: opor
tet enim penitere fornicantem ſm̄ excel
lentiam sui status aut officij. aut ſm̄ mo
dum meretricis ⁊ in modo operis sui: ⁊
qualiter turpitudinem suam peregit si in
loco sacro: aut cui debuit excellentiā fi/
dei vt sunt domus dominorum ⁊ alioꝝ
multorum. Si i tempore orōnis consti/
tuto: vt festiuitates sanctorum ⁊ tempo/
re ieiunij. Consideret q̄tum perseue//
rauerit ⁊ defleat ꝙ perseueranter pecca/
uit ⁊ quanta virtus fuerit in pugnatiōe
Sunt qui non solum non vincunt ſʒ vl
tro se peccato offerunt: nec expectant tē
tationem sed preueniunt voluntatem: ⁊
pertractant secum ꝙ multiplici actione
vitij delectabiliter peccauerunt. Omnis
ista varietas ostendenda: confitenda est
⁊ deflenda: vt cum cognouerit ꝙ pctm̄
est multum cito inueniat deū propitiū
Hec ibi. Que autem sint huius circun/
stantie ⁊ qualiter habeant intelligi vide
bitur in probleumate sequēti sed hoc suf
ficit q̄tū ad responsionem secundi du/
bij supra positi. ¶ Ad secundum dicen
dū vt elici potest ex dictis Ricar. vbi
supra. ar. iij. q. v. Et Boñ. ibidem parte
ij. ar. ij. q. iij. ꝙ circunstantie contingen/
tes peccatum. quedam sunt alleuiantes:
quedam in aliud genus trahentes: que
dam sunt aliquo modo grauantes. Cir/
cunstantias alleuiantes: confiteri nō est
necessarium nec etiam bonum. nisi pro

pter hoc vt satisfaciat alicui inquisitio/
ni vt prouideatur eius scandalo ⁊ per//
turbationi: vtpote si timeat confessorem
ex hoc accipere occasionem ad malum
vel si etiam tm̄ diminuat vt sit in genere
venialis: sicut comedere carnes in qua
dragesima propter infirmitatem ita tm̄
quod sit gulositas aliqua aliter non: hoc
ſm̄ Alex. ⁊ Boñ. Circunstantias in ali
ud genus trahentes ſm̄ predictos doc.
⁊ etiam bea. Tho. vt notatur in summa
confessorum li. iij. ti. xxiiij. q. lxxxi. neces/
se est cōfiteri que possent esse circa. viij.
videlicet. Conditio rei: modus peccan/
di: locus: temp⁹: numerus: qualitas: in
ductio: ⁊ accidens. que sic declarantur.
¶ Conditio rei. vt si quis peccauerit cū
irrationali re. i. cum brutis est peccatum
bestialitatis. Si vō cum rationali. Si q̄/
dem masculus cum masculo: ⁊ femina
cum femina est peccatum sodomiticum
sed si masculus cum femina adhuc cō
ditio est exprimenda persone ⁊ non ꝑso
na. Nam si quis peccauit cum dedita
ad diuinum obsequium est sacrilegium
Si cū ꝓpria consanguinea vel affine ē
incest⁹. Si cū nupta ē adulteriū. Si cuꝫ
v̄gine est stuprū. Et qualitercūq̄ condi
tio confitentis seu persone rei cū qua cō
missū est pctm̄ inducat aliā spēm peccati
est de necessitate ꝯfessionis. ¶ Scđa cir
cunstantia est modus peccādi: posset enī
quis tali modo peccare ꝙ factū trahe/
ret in aliā speciē: vt si quis cum muliere
peccaret cōtra naturā ⁊ hmōi. Et sic di
cēdū est in peccatis matrimonij. ¶ Ter
tia circūstantia est loc⁹. Nā si peccatū fit
in loco sacro vel ad cultū diuī deputato
inducit aliā spēm pcti: quod dr̄ sacrilegi
um: sicut notat glo. in dicto. c. i. de pe. di.
v. vnde hoc casu nō solū confitendum
ē pctm̄ factū. ſʒ ēt vbi fit gestū. ¶ Quar
ta circūstantia est tp̄s. Nā qñ pctm̄ mor
tale fit in festo ꝑcepto inducit aliā speciē
peccati: videlicet transgressionem ter/
tij precepti decalogij. Ut dicit Nichola.
de lira. super. xx. c. Exodi. Et tanto gra/
uior est transgressio quāto festū est solē/

nius. Et idē est qn̄ fuisset cōmissum tpe
ieiunij precepti: qꝛ mortale peccatū rūpit
ieiuniū de ↄse.di.v.c.nihil ꝓdest. ¶ Se
cunda est numerꝰ: nā quotiēs quis pec
cauit tot diuersa pctā cōmisit: vn̄ est cō
fitendū quotiēs quis pctm̄ cōmisit: ⁊ si
nō recordat dꝫ dolere ⁊ cōfiteri q̄ ex ꝓ
pria culpa nō pōt recordari: ⁊ nihilomi
nus confiteri numerū quē esse verisimi
liter existimare pōt: ⁊ vel q̄to tempore
in pctō perseuerauerit: ⁊ q̄tū frequenter
solitꝰ erat peccare. verbi gr̄a si semel vl̄
plus in die aut hebdomada aut men
se. ¶ Sexta est qualitas pcti .i. si pecca
tū est publicū: hoc enī casu inducit aliaꝫ
spēm peccati videlicet scandaluꝫ proximi
vn̄ nō solū dꝫ confiteri si pctm̄ est publi
cū proximisꝫ in quo sit publicū: siue pau
cis siue multis: qꝛ tot suo malo exēplo
offendit: quot suū peccatū patuit: dꝫ enī
quis confiteri si cognoscit siue existimat
q̄ occasione sui mali exēpli sit quisq̄ ad
alicuiꝰ mali siue pcti perpetrationeꝫ ad
ductus. ¶ Septima est inductio. Naꝫ
qui cū aliquo peccauit ⁊ proximū ipsuꝫ
ad peccandū allexit vltra principale pec
catū homicidium spūale cōmisit multo
grauius corporali: vt dicit Augu. xxij. q.
v. c. ille qui: Et iō dꝫ confiteri q̄ induxit
seu inducere desiderauit seu q̄ peccandi
occasionē dedit. ¶ Octaua est accidēs
i. pctā q̄ qn̄q̄ icidēter occurrūt cū prin
pali. sepe. n. q̄s vt oget aliqd pctm̄ ↄmit
tit ⁊ alia ꝟbi gr̄a. Interponendo media
tores vel cōducendo socios. vt ei ad pec
catū auxilient: vel vt simul peccent: seu
vtendo adulationibꝰ vel mendacijs vt
ꝓximū ad peccandū ducat: vel vtendo
cātilenis seu verbis alijs inhonestis seu
diffamatorijs: vel proximū odiendo seu
ei iniuriando verbis aut factis: vel ꝓxi
mo materiā scandali p̄bendo ⁊ aliquan
do nocte ambulando vel arma gerēdo
seu alia huiusmodi faciendo: hec enim
oīa: qꝛ sunt peccata particularia ⁊ diuer
se speciei debent cuꝫ principali confiteri
in q̄tū quis potest recordari. Hec sūt cir
cūstantie in aliud genꝰ trahentes. ¶ Et

no. ſm Alex. q̄ hoc est preceptum affir
matiuū quare non obligatur quis semper
istas circunstantias confiteri: sꝫ ꝓ loco ⁊
tpe. s. qn̄ cognoscit eas seu per se seu per
inquisitionē alienā: vnde sapiens ⁊ intel
ligens dꝫ ⁊ tenet confiteri eas absq̄ inq
sitione: simplex tenet si ab eo inquirātur
¶ Circunstantias peccati aggrauātes
ſm Tho. ⁊ Bon. non est necesse confite
ri sed de bono ⁊ equo. ſm aūt Guil'. alci
sidacenseꝫ. Si circunstātie sūt notabilr
aggrauantes debent confiteri. Non enī
sufficit illi qui mille marchas rapuit di
cere: ego rapui aliena: qꝛ posset verifica
ri: si tm̄ duos solidos rapuisset: nec suffi
cit illi qui aliū gladio vulnerauit dicere p
cussi proximuꝫ multas quidē huiusmodi
circunstantias simul cū alijs supra posi
tis tangit Aug. in predicto. c. i. de pe. di.
v. que a doctoribus his tribus ꝟsibꝰ cō
cludunt: Aggrauat ordo: locus: psona:
scia: tempus. Etas: conditio: numerus:
mora: copia: cā. Est modus in culpa: sta
tus altus: lucta pusilla: que oīa sic intelli
gi possunt. Aggrauat ordo. s. subdiacōa
tus p̄sbyteratꝰ: ⁊ sic de alijs. scdo locus
s. sacer. Tertio psona. s. matrimonio co
pulata. Quarto scia. s. nō ignorāter factū
est. Quinto tempꝰ. s. sacruꝫ. Sexto etas.
Septimo ↄditio si videlicet nobilis fur
tum facit. Octauo. numerꝰ. i. quotiens
peccauit i luxuria: Nono mora. s. si ste
tit in peccato multo tpe: vt puta. xx. ānis
qꝛ hoc dicendo cōfitet simul. xl. peccata
mortalia que cōmisit in hoc tempe nō
obediendo preceptis scē matris ecclesie
circa confessionē ⁊ cōione. Decimo co
pia. i. q̄tū abstulit multū aut parū. Un
decimo cā. i. ex qua cā comedit in qua
dragesima carnes si propter gulā aut in
firmitatē. xij. modus. in culpa si manife
ste peccauit: aut in luxuria modū natu
ralē nō obseruauit. Decimotertio statꝰ
altus. s. si religiosus vel religiosa vel pre
latꝰ. Decimoquarto lucta pusilla: qꝛ par
ua tentatione stimulatꝰ vel nulla: sed il
la a seipso ⁊ ꝓpria iniquitate p̄uenit. Oīa
ista varietas ſm Augu. vbi. s. ↄfitenda
est ostendēda

est: ostendenda: ⁊ defenda: alioquin q
non fecerit plorabit in pena eterna: cui⁹
rei euidentia pꝫ per exemplū de illo fra-
tre or. mi. qui patrē ⁊ matrē ⁊ sororē fecit
venire ad habitandū iuxta locū fratruꝫ
minorū vt audirēt missas ⁊ officia ⁊ cō
fiterent peccata sua: quo recedēte p obe
dientiā ad aliū locū mortu⁹ est pater ⁊
soror ipso nesciēte: ipso ergo orante ī ipo
loco ꝓ patre ⁊ matre ⁊ sorore sua volun-
tate dei aīa ei⁹ per ministeriū angeli du-
cta est ad purgatoriuꝫ vbi inuenit soro-
rem suā ibi existentē: donec mater eius
viua exequeret testamētū per ipsam fa-
ctū: deducta est etiā aīa eius ad infernuꝫ
vbi inuenit patrē suū plorantē ⁊ multos
dolores patiētem ⁊ ait ei. Cur pater mi
es in hoc loco tormentorum cum tot
bona feceris in hoc mundo? qui dixit ei
Multa bona feci vt tu scis: tū aliq̄ pctā
cōmisi cū matre tua ipudice agendo cū
ea ⁊ ꝯ honestatē mrimonij que preuere
cundia nolui cōfiteri: ⁊ iō sū dānat⁹: dā-
nabit ⁊ mater tua nisi illa confiteat pec
catū suū: qbus auditis aīa ei⁹ reuersa est
ad corp⁹ ⁊ obtēta licentia venit ad matrē
⁊ oīa ei narrauit: ꝓpter qd̄ confessa salu
tē obtinuit. Confitere igit aīa mea nō so
lū pctā principalia: sed ⁊ circunstantias
vt salutē obtineas. Et iō Aug. ait in lib.
d̄ vera ⁊ falsa pnia. xi. c. Tu vo fili mi ñ
ita facias. s. vt faciūt multi q in veritate ñ
ꝯfitent: qꝛ sanior ꝯsilio creditur⁹ es astā
te corā te sacerdote eū angelū dñi exsisti-
ma: ⁊ cū reuerentia dei ministrū astare:
aperi penatrabiliū tuoꝝ abscōditissima
latibula ⁊ consciaꝝ tuaꝝ secretiora reuel
la pagula. Et in. xi. c. sequit dꝫ dolere de
crimie ⁊ de oī ei⁹ varietate. Credo q ille
q dixit. Quacūqꝫ hora ingemuerit pec-
cator ⁊ ꝯuersus fuerit vita viuet: dixit cō
uersū. i. totū versū viuere versū puto qui
dē q dolet de crimine: cōuersū q dolet
de ei⁹ varietate: vertit a peccato. qui iaꝫ
vult dimittere peccatū: conuertit totus
⁊ oīno vertit qui nō tm̄ penas timet. sed
ad bonū tendere festinat. hec ille. Et sic
pꝫ pars prima.

¶ Pars secunda huius sermonis vbi
declaratur in quot casib⁹ necesse est cō
fessionē reiterare.

l Ecundo in isto sermone tractā
dū est de ꝯfessionis iteratione, p
qua solet queri a theologis. si ne
cesse est confessionē factaꝫ de pctis eādē
de eisdem iterare. Et rñdet q sic. in. vij.
casibus. ¶ Primo ꝓpter recidiuatio-
nem: vñ querūt theologi si penitēs post
recidiuū tenet oīa confessa confiteri ite-
rū. Et vr̄ q sic: qꝛ s̄ꝫ oēs theologos vnū
pctm̄ disponit ad aliud ⁊ ita est cā altet⁹
pcti subsequentis: sed cā peccati reuelan
da est in confessione: ergo oportet ipsaꝫ
confessorē cognoscere: qꝛ non aliter valꝫ
medicina spiritualis sibi conuenienter mi
nistrari: sicut pꝫ in medico corporis: qa
nō pōt curare infirmitatē nisi infirmita
tis sibi cā innotescat. Preterea in ꝯfessio
ne peccati ⁊ qualitas ⁊ quantitas est attē
denda. qualitas aūt attendit q̄tū ad dif
ferentias peccatorū ⁊ circunstantias ag
grauātes: vt si peccatū est carnale: vtrū
sit simplex fornicatio: adulteriū: vel ince
stus: ⁊ q̄tiens: quō: ⁊ vbi peccauit s̄ꝫ ne-
cesse est confiteri gen⁹ pcti seu qualitatē
ergo pari rōne confitenda est ⁊ q̄titas:
sed q̄titatē nō pōt penitens ꝯfiteri nisi
peccata preterita confitendo. Necesse ē
igit q nō tm̄ peccatū in quo recidiuauit
sed etiā pctā p̄terita que videt pctm̄ sub
sequens aggrauare in ꝯfessione reuelet:
vnde sicut non valeret ꝯfessio si diceret
peccaui ⁊ non exprimeret gen⁹ peccati:
sic vr̄ q non debeat valere cōfessio vbi
tota q̄titas non exprimit: qd̄ esse nō pōt
nisi peccata preterita reuelentur. Itē per
locū ab auctoritate euangelij idē probat
Mat. xviij. de seruo nequā cui remissū
fuerat debitū: qꝛ tradidit eū dñs tortori-
bus quousqꝫ redderet vniuersū debitū.
Ex quo vr̄ q pctā dimissa per recidiuū
peccati redeant: ⁊ per consequens sit ne
cesse ea confiteri. Sꝫ oppositū ꝓbat tri
bus auctoritatib⁹. Prima est de pe. di.
i. §. nō ita. vbi dicitur. Nō est necesse vt
que semel sacerdoti ꝯfessi fuerim⁹ dnuo

confiteamur. Secūda est de pe. di. iiij. §.
antiqua. v. Itē Gelasius vbi. df. Diuina
clementia dimissa pctā in vltionē redire
non patit vlteri⁹. ¶ Tertia est in glo. de
pe. di. iiij. in sūma vbi df. Nō pñt redi/
re dimissa peccata quo ad penaz sꝫ quo
ad priuationē glorie: qꝛ proinde priuatur
glia: ac si peccata ei nō essēt dimissa. hec
ibi. hāc questionē bñ declarat Alex. vbi
s. ⁊ Tho. in iiij. di. xxij. ar. iij. q. iiij. Alex.
ait ꝙ in hoc casu distinguēdū est Quan
tū ad sacerdotē: ⁊ q̄tū ad confitentem.
Quātū ad sacerdotē: qꝛ aut est idem sa/
cerdos cui postea confitet: aut nō. Item
ex parte confitentis: qꝛ aut satisfecerat ꝑ
peccatis anteq̄ recidiuaret aut non. Di
cendū est ergo sine preiudicio ꝙ si peni
tens confiteat illi cui ante recidiuū fece/
rat confessionē: siue peregerit penitentiā
sibi iniūctā: siue nō dꝫ peccata retroacta
iterum cōfiteri: sed aliter ⁊ aliter. Si eni
peregerit pniam sufficit in genere ratio
ne ingratitudinis ea cōfiteri. Si vo nō
egerit: qꝛ presumit ꝙ cōfessor de his ob
litus est dꝫ ea expressius confiteri: qꝛ de
vtrisq3 vt videbitur magis. i. dꝫ pniam
suscipere ꝓm tn̄ arbitriū sacerdotis. Nō
si forte sacerdos habeat in memoria pec
cata ⁊ circunstantias quas eidē alias cō
fessus est ⁊ hec penitenti indicauerit suf/
ficit pctā illa ꝯfiteri in genere cū ingrati
tudine. Nō enim potest sufficiēter cōfi/
teri sin gratitudinē nisi recognoscat coraz
sacerdote bona que sibi dn̄s gratis con
tulit: ⁊ offensas quas misericorditer in/
dulsit. Si vo confiteat alicui nouo sacer
doti tenet omnia confiteri: siue perege/
rit pniam siue nō: qꝛ nec aliter vultum
peccatoris ipse cognosceret ꝑ mores eni
preteritos pōt quis statum hois de futu
ro cognoscere q̄uo ipsuꝫ habeat regere.
Nec etiaꝫ aliter penitēs ingratitudinem
suā sufficienter manifestaret. Et iō debꝫ
confiteri ad minus circunstantias saltē
in genere ⁊ maxime libidinis ⁊ contem
ptus. Hec aūt duo. s. quantitas ⁊ contē/
ptus libidinis in omni peccato sunt no/
tanda ⁊ ingratitudo: maxime in recidi/
uo. hec Alex. ad litteram. Tho. autem.
sic dicit ꝙ in confessione requirunt duo
Primo beneficium absolutionis: ⁊ q̄̄/
tum ad hoc recidiuans non tenet prio/
ra pctā iterum cōfiteri: qꝛ illud qd ē sim
pliciter dimissum nunq̄ dꝫ iterū confi/
teri. Et sic habent intelligi ille auctorita/
tes ad secundā partē allegate. Secundo
in confessione requirit remedium satis/
factionis: ⁊ q̄tū ad hoc recidiuans te/
net peccata preterita iterum confiteri: vt
sciatur que satisfactio ei cōgrue possit in
iungi: vt si lapsū carnis frequenter ē pas/
sus aliqua occasione ⁊ sic de alijs pecca
tis. Et etiā necessaria est ꝯfessio talis ad
exꝑmēdū q̄litatē cōmisse igratitudis i
recidiuando: ⁊ ad hoc vr sufficere con/
fessio peccatorū cōmissorum in genera/
li: tn̄ ad aliqua specialia oportet descēde/
re ꝓm quod confitens viderit opportu/
num. nō eni pōt in his ita aliqua mēsu/
ra prefigi. Et sic habent intelligi ratiōes
ad primam partem adducte. s. propter pre
seruationē a futuro ⁊ ingratitudinē ag/
grauantē peccatum. Nam illa parabola
euangelij adducta solum intelligitur de
grauedine peccati propter ingratitudinē
contractam in recidiuo. Ex quibus om
nibus cōcludit illud quod ait glo. Ray.
in ii. de pe. ⁊ remis. §. Sed nunqd pecca
ta semel dimissa. s. ꝙ recidiuans non te/
netur dicere specialiter ⁊ distincte ea que
ante confessus est: sed sufficit confiteri
in generali de illis exprimendo ingrati/
tudinem suam ⁊ dicendo: De multis ⁊
magnis peccatis mortalibus liberauit
me dominus per penitentiam: ⁊ ego ni
hilominus ingratus existens offendi eū
⁊ sic patet propositum. ¶ Secūdo mo/
do tenetur quis iterare confessionem ꝓ
pter iurisditionem ⁊ hoc ex parte confes
soris. s. quando quis confitetur sacer//
doti non suo seu non habenti potestatez
super eum: quod patet de pe. ⁊ remis. c.
omnis. Argumentum habetur ad hoc
xxxiij. q. ij. c. latorem. Et hec est sententia
Ricar. ⁊ Boā. di. xvij. ¶ Tertio tenetur
quis iterare cōfessionem propter remis
sionem

sionem siue absolutionem q̃ scilicet cõfessor super aliquo peccato absoluendo non habet facultatem. Oportet eniȝ tũc ſm Ric. ꝙ pro illo cõfitens recurrat ad superiorem ⁊ ei iterum reconfiteatur illud. Alia vͦo peccata de quib⁹ potest absolui a proprio sacerdote superiori iterare non tenetur d̓ necessitate si omnia integre dixit proprio sacerdoti. Et in isto casu absolutio proprij sacerdotis ⁊ superioris vnam complent sufficientem absolutionem. Debet tamen absolutio superioris precedere. Hec Ricar. Argumẽtũ extra de pe. ⁊ remis. significauit. Et notatur in directorio iur. li. i. ti. xv. §. xlvij.

¶ Quarto tenetur quis iterare confessionem propter ignorantiam confessoris. quando. s. nescit discernere inter lepram ⁊ lepram. Et ideo querendus ẽ sacerdos sciens ligare ⁊ soluere d̓ pe. dist. vi. qui vult vt dictum est supra quando tractabatur de confessoris conditione.

¶ Quinto tenetur quis reiterare confessionem propter omissionem quando. s. quis omisit in confessione scienter aliqd̓ peccatum ad confessionem pertinẽs vel eius necessariam circunstantiam. Et idẽ etiã si omittatur ex ignorãtia vel obliuione ab eius notabili culpa ꝓcedẽte. Quãdo vͦo scienter omittitur non solum confessio non valet ⁊ debet iterari. sed etiam nouum peccatum mortale committitur Et nota ſm Ricar. ꝙ talis omittens tenetur confessionem iterare illi vel alteri sacerdoti. ¶ Sexto tenetur quis reiterare confessionem propter dimissionem: quando scilicet quis dimisit peragere sibi iniunctam. Nam vt dicit Alexander ⁊ Ricar. Si recordatur de penitentia ⁊ possit refici ⁊ reficiat: eam non tenetur confiteri nisi de negligentia omisse penitentie. Nam certum est ſm Scotum in. iiij. distin. xv. ꝙ ex negligentia omittendo facere penitentiam predictã mortaliter peccauit: quia egit contra preceptum confessoris ⁊ ecclesie. Si auteȝ de penitentia non recordatur ⁊ ad aliũ confessorem vadit vel ad illum qui amplius de peccatis suis ⁊ penitentia sibi iniũcta non recordatur tenetur totam confessionem preteritam iterare. ¶ Septimo ⁊ vltimo tenetur quis iterare confessionem propter malam dispositionem: quãdo scilicet non vult abstinere ab omnibus peccatis. vel quia confitetur sine cõtritione: vel sine charitate: vel quia non vult remittere odium: vel satisfacere: seu aliquod aliud agere ad quod obligatur. His enim casibus confessio non valet de peniten. distin. v. c. falsas. ⁊. c. fratres. ⁊ distin. vij. c. nullus ⁊ ideo debet iterari. Aliqui tamen dicunt ꝙ his casibus licet non valeat confessio quo ad virtutem sacramenti ⁊ remissionem peccatorum: valet tamen quo ad partem sacramenti. idest ad expressionem vocalem. de peniten. ⁊ remissio. c. Quod quidaȝ. vnde cessante illa mala dispositiõe non iterum tenetur quis confiteri de iã confessis: sed de illa dispositione quam pro tunc habuit. Quorum dictum potest intelligi verum si in sequenti confessione duret effectus illius expressionis vocalis: quod potest contingere si fiat eidem ⁊ de recenti ⁊ non aliter. Nam intelligentia dictorum ex causis est assumenda dicendi extra de verborum significatione: intelligentia: vnde dicendum est ſm glosam Raynu. Et in vita q. lxvj. Quod his casibus si quis confiteatur eideȝ sacerdoti cui prius: ⁊ qui adhuc habeat ad memoriam peccata sua que audiuit: non tenetur reiterare confessionem quia sufficit dicere culpam suam generaliter de peccatis prius confessis: ⁊ particulariter de illa mala dispositione quam tunc habuit ⁊ de peccatis postmodum commissis. Si autem cõfiteatur nouo: qui vel non audiuit eum: aut etiam primo si oblitus est qui audiuit debet totum iterum confiteri. ⁊ sic pȝ secunda pars.

¶ Pars tertia vbi declarat ꝙ confessio debet fieri cum discretione.

b Tertio notandū est ꝙ inter alia confessio debet fieri cū magna discretione. Quia extra de officio custodis.c.i. Omnia cum discretiōe agant que oium virtutū noscit esse mater. ⁊ iō Nicho.d' lira sup illud Math.v. ꝙ si sal euanuerit ⁊c. ait. Nō sicut sale oia condiunt cibaria: ita discretione oia opera nostra ordinari debent ⁊ dirigi. ⁊ iō Ber. sermone.ij. sup Cañ. Discretio quippe oi virtuti ordinem: ponit: modū tribuit: decorem ⁊ perpetuitatē confert. Est ergo discretio non tā virtus ꝙ quedaꝫ moderatrix virtutum: ordinatrixqꝫ affectuū: ⁊ doctrix morū. Tolle hanc ⁊ virt⁹ vitiū erit. Et Isido. in sinonomis ait. Quicqd boni cum discretione feceris virtus est: quicqd sine discretione gesseris vitiū est: virtus eni indiscreta pro vitio reputat. hec ibi. Hac igit discretione habita debꝫ penitens discrete peccatorum suorū grauedinē ꝯsiderare: ⁊ grauiora prius confiteri: deinde minora: ⁊ hoc cū maiori maturitate: hūilitate. contritione ⁊ verecundia ꝙ potest. Argumentū in.c. admonere. xxxiij.q.ij. Nā vbi mai⁹ periculū intendit ibi proculdubio plenius est consulendū. extra de electione. Ubi periculū.li.vi. Nec velut qdam agere debemus: q multū ponderant leuia ⁊ transcurrunt grauia: quod indiscretionis ignorantie seu malicie est indicium. Hanc indescretionem habuit illa dña romana magne sanctitatꝫ ⁊ fame que cum haberet vnicū filiū dormientē secum nolens eū contristari qꝛ aliter volebat se interficere: cōcubuit cū eo ⁊ ꝯcepit ⁊ peperit filiū ex eo: ⁊ ipsū puerulum occidit filio nesciēte perseuerās in sanctitate sua peccatū illud occultum tenēs per decem annos nō est confessa. Et videns diabolus ꝙ a bonis operib⁹ non cessaret cogitauit eam extinguere timeno ne aliqñ pctm̄ suū confiteretur. ⁊ assumens formā hoīs transtulit se ad seruiendū cuidam cardinali adeo bene vt vocaret ad seruitiū pape: ⁊ cum multuꝫ a papa diligeret propter diligens seruitium eius. loquente papa ⁊ cardinalibus de sanctitate hui⁹ mulieris accusauit eaꝫ diabolus de crimine predicto: ⁊ citata ē ad curiā vt si posset probari moreretur. que sic citata cū venisset ⁊ talia audiuisset obstupuit ⁊ timuit nimis: ⁊ accepit terminū respondendi: ꝙ si ille non probaret volebat ipsum puniri. Et recedēs cōfessa est pctm̄ suū cuidā penitentiario cū contritione ⁊ multis lacrymis pniaꝫ sibi iniunctam pagens. Appropinquante autem die quo rñdere debebat: venit ad curiam cū parentibus ⁊ amicis suis vocato aūt illo pessimo dixit papa. Ecce mulier quam accusasti. Qui respondit: nō esse illam sed istā esse bonam ⁊ sanctā: ⁊ dicente papa. ꝙ oportebat eū sustinere illam penā quā ipsa sustinere debebat: fracto palatij tecto subito disparuit ⁊ statim cecidit in medio domus cadauer mortuū quod acceperat. O cōfessio scā quāo es magne virtutis. Illi autē obstupuerunt. Uidens autēꝫ hoc mirabile mulier nimis perterrita peccatū suū coram oibus manifestauit. Et rogauit papam vt cuncto populo ad cōmendationem confessionis hoc miraculum predicaret: que accepta pnia postea sanctissime vixit: Ergo aia mea ꝯfitere. ⁊c.

¶ Dñica eadē infra oīs. de acceleratiōe ⁊ frequentatione ꝯfessionis.

Sermo.lxvij.

Abiit iesus trans mare galilee qđ est tyberiadis: ⁊ seqbat eū multitudo magna qꝛ videbāt signa que faciebat sup his qui infirmabant. Jo.vi. Qꝛ iudei ſfes carissimi. qrebāt Jesū iterficere ⁊ ñ erat adhuc tps passionis sue. Et idcirco recedendo dedit exemplū cedendi ad tpus malicie hūane ostēdēs ꝙ aliqñ eēt licitū xpi fidelibus fugere a persecutione vñ dicunt v'ba proposita. Nō abiit Jesus trans mare

trans.m.g.q.e tyb. Illud enim mare est lacus quidã magnus quem ego vidi p quem transit Jordanis fluuius. Et vocatur mare. quia congregationes aquarum vocantur maria. Gen.i. Et vocat mare galilee: a prouincia iuxta quã transit ꝛ mare tyberiadis ex nomine ciuitatꝫ in littore que antiquitus genezareth: vocabat. vnde ꝛ stagnum genezaret dictuz est sed ab Herode thetrarcha fuit reedificata ꝛ ampliata ꝛ tyberias vocata i honorem tyberij cesaris. Et sequebatur eũ multitudo magna. Quidam ex deuotione ab eo curari. Quidã maliciose volentes eum capere in sermone. Quidaz ex desiderio adiscendi. Et aliqui ex curiositate propter miracula que faciebat: ideo subditur qꝛ videbant signa. ꝛc. Infirmi igitur spiritualibus infirmitatibus ꝛ peccatis sequant Christum per veram confessionẽ peccatorũ vt sanentur ꝛ totalr̃ liberent. De qua confessione vltra predicta tria occurunt in presenti sermone declaranda. Primum erit de eius acceleratione. Secundum erit de ei⁹ frequentatione. Tertiũ erit ꝺ eius humiliatione.

¶ Pars prima hui⁹ sermonis in qua declaratur ꝙ confessio dꝫ fieri. cuz magna acceleratione.

P

Rimo igitur in isto sermõe tractandum est ꝺ confessionis accelleratione. ¶ Circa quã solet queri q̃dã dubitatio magna ꝛ difficilis ꝛ a pluribus theologis ventilata. Si peccator in mortali existens statim habita opportunitate sacerdotis teneatur peccatum suũ cõfiteri sub pena incurrendi aliud peccatum mortale nouũ. Ad quam difficultatez declarandã hoc prius ꝓsupponendũ est: ꝙ est loqui de confessione dupliciter. Aut q̃tũ ad actũ: aut q̃tum ad propositũ. Et de isto secundo modo oẽs cõmuniter tenent ꝙ tunc confiteri tenetur: qñ ꝯfiteri obligat: ꝛ cõteri astringitur: quando hꝫ memoriam peccatoꝝ qꝛ vt diximus diffinitio contritionis cõtinet propositum confitendi. Et ideo nõ est dubitandum ꝙ qñ peccator recogitat culpam cõmissam vel dei offensam vel qñ offert se tempus in quo cogitare debet non volet de peccato cũ proposito confitendi nouã culpam incurrit: qa ex quo sibi culpa non displicet placere videtur: qꝺ mortale peccatum est. Quãtũ ꝟo ad actum ipsius confessionis in hoc diuersi diuersa senserunt. Fuit enim triplex modus dicendi. ¶ Primus fuit archidiacon. de pe. di.iij. c. alle. rex. ꝛ Inno. de pe. ꝛ remis. c. oīs. Hi quidem dixerunt confessionem differri non debere habita oportunitate confitẽdi ab his qui sunt in mortali crimine lapsi: aliogn nouũ peccatũ incurrunt. Quod ꝓbare nitunt. Rationibus: auctoritatib⁹: ꝛ exẽplis. ¶ Primo rationibus q̃ꝫ plurimis de quib⁹ in pñti solum tres assignabim⁹ ¶ Prima est ista Nũq̃ꝫ cadere in peccatũ ꝛ semper resurgere a pctõ sunt opposita: sed homo existens in gratia semper tenet ad nunq̃ꝫ cadenduz: ergo pari modo existens in mortali culpa semper tenet ad resurgendum ꝛ ita statim cum peccauit. ¶ Secunda est illa cum tenemur ad aliquid faciendũ sine temporis determinatione ad illud tenemur q̃ꝫ citius possumus. extra de sen. excõ. c. cos li. vj. ꝛ extra de vo. ꝛ cõtu. c. cum dilecti. Et beat⁹ Tho. ſa. ſe. q. lxxxvij. ar. ij. ait. Illud quod sine temporis determinatione debetur nisi statim soluat obligat ad peccatũ. Cum igitur constet nos obligari ad confessionẽ iure diuino sine determinatiõe temporis: ergo obligamur ad confitendũ q̃cicius fieri potest. ¶ Tertia est illa lꝫ aliquis sit in mortali peccato tenet tñ vitare casum in mortale: sed non potest vitare mortale si permaneat in contemptu confitendi qꝛ vt di. Greg. Peccatum qꝺ per penitentiã nõ diluit mox suo põdere trahit in aliud: ergo existens in peccato mortali mox tenet confiteri. Et confirmat illa ratio per illaz regulã famosam. Quod quilibet tenetur vitare periculum peccati mortalis Argumentũ datur. extra de simo. c. Matheus. de homici. c. pe. vnde. Ecc. iij. dicitur

Qui amat periculū peribit in illo. ¶ Se
cundo hoc idē ꝓbat auctoritatib⁹. Pri
ma ē Isido. de sūmo bono di. Cito cor/
rigit culpa que cito cognoscit: tardi⁹ au/
tem sanat vulnus quod iā putrescētibus
membris curationibus adhibet. Secū/
da est Aug. in ꝓspero di. Remedia cō/
uersionis ad dn̄m nullis sunt cōtamina
tōib⁹ differenda. Qui enim penitēti in/
dulgentiā promisit diem crastinum nō
spopondit dissimulanti. Hec ille. Ter/
tia ē scripture sacre. Ecc. v. vbi dr̄ ne tar/
des ꝯuerti ad dn̄z ⁊ ne differas de die i
diē. Ex qbus oībus concludit ꝙ stati ha
bita opportunitate petōr confiteri tenet.
¶ Tertio hoc idē ꝓbat exemplis. Pri
mū ē Ade. d̄ q̄ ait Amb. i li. d̄ pe. ⁊ d̄pe.
di. ij. c. Adam post culpā statim de para
diso deiecit deus: non distulit: sed statim
separauit a delitijs vt ageret pniam. hec
ille. Secundum est Dauid de quo idem
Amb. ait. In apologia Dauid. de pe. di.
iij. c. ille rex. Ille rex tantus ⁊ potēs nec
exiguo quidē momento manere penes
se delicti passus est conscīam sed prema
tura confessione atq̄ imenso dolore red
didit peccatū suū domino. Tertiū exem
plū est egrotationis morbi letalis q̄ mor
bo qs egrotās si ita aproximat morti ꝙ
nesciat si statim vel hora sequēti moriat
nisi apponat remedium si scit vel potest
peccat mortaliter. A sili vr̄ ⁊ a fortiori:
ꝙ egrotans a morbo aut vulnere spūali
q̄ ita vicin⁹ est morti. ꝙ nesciat horam
mortis spūalis. s. gehenne ⁊ scit ⁊ pōt ap
ponere remediū ⁊ n̄ appōit peccat mor
taliter. Ad decretalem v̄o illaz. Omnis
vtriusq̄ sexus. dicunt ꝙ talis constitu/
tio intendit arctare tempus ꝓpter negli
gentiā hoīum ⁊ non ampliare. cuz illud
spacium non concedit. sed potius per il/
lud negligentiā nolentium perimit. Mō
⁊ per similitudinē ostendi pōt. Nam ex
tra de here. c. excōicatus. §. que aūt dicit
Quod hi qui ex suspitiōe heresis excōi/
cāt si amplius vno anno in excōicatiōe
per contumaciam persisterent: post illd̄
tempus velud heretici damnari possunt

Manifestum est ergo vno anno nemi
ni in excōicatione pesistere cōcessum est
sed post annū nonnulle pene sunt in ex/
cōicatione persistentib⁹ addite. Potest
etiam decretali predicte ſm Inno. aliter
rn̄deri. s. ꝙ ipsa dūtaxat locū hz in illis
qui tantum venialiter peccauerūt: hi v̄o
semel in anno debent confiteri: non ex
eorum propria culpa sed ex institutione
ecclesiastica. Secundus modus dicen/
di est domini Bonauen. in. iiij. di. xvij.
ar. ij. q. ij. partis. ij. qui ait. Mō oīum ho
minū genera tria sūt: religiosi: seculares
clerici: ⁊ puri laici: hi quidē oēs ad pro/
positum confitendi tenent vt predictum
est post peccatum mortale: dum memo
riam habent: aliter eoꝝ contritio nō va
let sed ad actuz q̄ citius poterūt religio
si sine mora tenent: tuz q: opportunitas
confitendi eis nunq̄ deficit: q: eorū vi/
ta tota est penitētie tempus. De clericis
autē firmiter iste doctor iudicare nō au/
det. tn̄ magis existimat statuo post mor
tale peccatū ad confessionē obligari: q:
non vr̄ contritus q pōrat occultum taz
longo tempore vuln⁹ precipue cum eis
opportunitas confitendi vix aut raro de
ficit. De puris autem laicis asserere qui/
dem ꝙ possint vsq̄ ad pascha differre
vr̄ esse periculosum. ⁊ q: semper simili/
ter teneant qū se offert opportunitas ni/
miū vr̄ esse durū: ideo rōnabiliter sentiē
dū est mediū. s. Mō nunq̄ differre debe
ant nisi qn̄ maiorē opportunitatem: aut
temporis: aut sacerdotis expectant: tunc
enī tute differre possunt qn̄ pro vtiliori
causa differre vident. Si v̄o hi oēs non
ex propria mortali culpa q̄ non fecerunt
sed ex institutione ecclīastica consueuerit te
nent vsq̄ ad pascha: licite differre pos/
sunt nisi ratione statuti vel suscepturi sa/
cramenti ad qd̄ debite preparare se de/
bent. ¶ Tertius modus dicendi ē Sco
ti. ⁊ Alex. de ales. vbi. s̄. ⁊ Ricar. de me
diauilla. in. iiij. di. xvij. ar. ij. q. vi. ⁊ bea/
tus Tho. ibidem ar. i. q. iiij. Et etiam in
i. q̄libeto. q. ij. Qui dicunt ꝙ penitēs nō
peccet mortaliter non confitēdo habita
opportunitate

opportunitate dūmō habeat propositū confitendi tempore statuto ab ecclesia. Quod probat tripliciter. ¶ Primo effi caci ratiōe sic. Si qcunq3 omittit id ad quod ex pcepto tenet opportunitate ha bita mortaliter peccat: ergo si aliqs pec cator peccato perpetrato nō statim con fitet qn̄ copiam h3 sacerdotis si statim ad confitendū tenetur ꝛ non cōfitendo statim peccat mortaliter qua ratione pec cat in hoc instanti eadem rōne peccabit in sequenti: ꝛ sic sequit ꝙ multa imo qua si innumerabilia peccata mortalia com mittit in die pro vna confessionis dilatio ne: quod videt incōueniens ꝛ valde dā nabile: ꝛ hec rō est Alex. ꝛ Ri. ¶ Se cundo probatur ex precepti obligatione qꝛ precepta affirmatiua nō obligant sē per sed ad semper: hoc est dicere nō ob ligant ad statim sed ad tempus determi natum: non quidem ex hoc ꝙ tunc co mode impleri pn̄t: qꝛ sic si nō daret ali quis elemosynam de superfluo qn̄ cun q3 paup offerretur peccaret mortaliter quod falsum est: sed obligat ex hoc quā do tempus necessitatem inducit vrgen tem. Cum ergo cōfessio sit sub precepto affirmatiuo non est transgressor aliquis precepti q̄ntūcunq3 differat cōfiteri: dū tn̄ semel in anno confiteat: maxime tem pore ab ecclia instituto qđ est quadrage sima. Et hec est rō Bo. Alex. ꝛ b. Tho. ¶ Tertio hoc idem pbat exemplio ꝛ si militudine: qꝛ l3 filius semper possit ho norare patrem non tn̄ semp peccat mor taliter non honorando: sed qn̄ offert se possibilitas ex pte filij ꝛ necessitas ex par te patris ꝛ non honorat: tūc mortaliter peccat trāsgrediendo preceptū de hono ratione parentū3. Sic a simili posito ꝙ adsit facultas cōfitendi tum ex parte lo ci: tum ex parte sacerdotis: non tn̄ pec cat mortaliter si statim non confitet. Et hoc est exemplum beati Tho. ¶ Ad p mum argumentū in oppositum quādo arguit ꝙ existēs in gratia tenetur ad hoc ꝙ nunq̄ cadat ergo a simili existens in peccato tenet ad hoc ꝙ semper resurgat.

respondet Alex. de ales ꝙ non est simi le: qꝛ cadere non potest sine nouo con temptu mortali: sed existens in peccato potest resurgere sine nouo cōtēptu mor tali. Preterea resurgere importat profi cere: cadere autem deficere. sed non te netur homo semper proficere sed tenet ad non deficiendum semper lapsū mor talis. Preterea cadere per mortale est semper prohibitum. Resurgere vo non semper preceptum: qꝛ illud preceptū est negatiuum hoc affirmatiuum. Dicas er go ad argumentū ꝙ quecūq3 opposita non eque ligant. verbi gratia dehono rare parentes ꝛ honorare sunt opposita ꝛ tamen nunq̄ debemus dehonorare: sic a simili homo semp tenetur ad hoc ꝙ nō cadat non tn̄ semp tenet ad hoc ꝙ resurgat dū tn̄ semper habeat ppositū resurgendi sicut filij semp tenent habe re ppositū parentes honorandi. ¶ Ad scđm qn̄ arguit ꝙ sine termino obliga mur ad confessionem dicas s3 Tho. ꝙ aliud est detentio rei aliene ꝛ aliud dete tio vel obligatio cōfessionis: qꝛ detentio rei aliene inuito dn̄o suo contraria e pre cepto negatiuo: qđ obligat semper ꝛ ad semp: ꝛ iō tenet ad statim reddendū: confessio aūt est sub pcepto affirmatiuo quod nō semper obligat ergo ꝛc. Uel di cas sm Alex. ꝙ illud est falsum ꝙ obli gemur sine termino ad confessionē. lic3 enī n̄ exprimat terminus in institutione siue in confessionis promulgatiōe. expri mitur in executionis obligatione: vt in illa decretali omnis. Ad tertium quādo arguitur ꝙ quilibet tenetur vitare casu3 in mortale per illud Gregorij. positum ꝙ per pniam nō. ꝛc. R. Alex. ꝙ act9 tra hendi dicit inclinationē ad peccatū siue ad actū peccati non tamē ruina3 in ipsū ad primū nō tenet homo semper qꝛ sic teneret ad fugam venialiū que habilitāt ad casū ad scđm tenet semp: ꝛ sic patet illud. Ad auctēs vo respondit Alex. ꝙ non est prohibitio in illis auctoritatibus que importat obligationem necessitatis sed potius consilium vtilitatis. In sacra

enim scriptura multa proponuntur per
modum iperij que persuadent illud qd
est ꝯsilij. Et eodē modo pōt dici ad exē
plum ade. ꝛ Dauid. vel potest dici ꝙ illa
exempla nos non cogunt sed inducunt:
vel pōt etiam dici ꝙ Adā ꝛ Dauid stati
confessi sunt peccatum suū: qꝛ ab eis exi
gebat vt patet: sed a nobis non exigitur
nisi tempore statuto ab ecclesia. Ad ter
tium aūt exemplū qn̄ arguebat a simi/
li de morbo corporali. ꝙ. Ri. vbi. s. i rn̄/
sione primi argumenti: ꝙ contemnere
salutem spiritualem potest dupliciter in/
telligi. aut directe ꝛ positiue per aliquem
motum voluntatis deliberatiue: ꝛ hoc ē
peccatū mortale: aut negatiue ꝛ hoc est
nō querere salutem spiritualem sollicite
Et hoc nō est peccatum mortale sed cir
cunstantia peccati: nisi in aliquo ꝺtermi
nato casu in quo si non quereret sollicite
peccaret mortaliter omittendo. Dicas
ergo ad argumentū dupliciter. Primo
ꝙ aliter est de morbo corporali ꝛ aliter
de spirituali: qꝛ morbus corporalis nisi
per remedium medici extinguat semper
inualescit impetus. Morbus autē spiri
tualis peccati. s. extinguitur per contritio
nem cū proposito confitendi ad quam
semper tenet ꝛ tunc non est in periculo:
quapropter nō est simile in vtroqꝫ mor
bo. Secundo modo sic: si ille q egrotat
morbo letali non procuret ꝙ curetur nō
propter hoc peccat mortaliter: iꝫ si cōsi/
deratis considerandis non ꝓcuret. Si
militer si quis egrotat morbo spirituali ꝛ
constet sibi de periculo ꝛ nō procuret ꝙ
curet per confessionem non peccat mor
taliter sed illis concurrentibus ex quib⁹
oritur nouus contemptus: si tunc non ꝓ
curat detegendo medico spirituali actu
habita opportunitate sacerdotis vel pro
posito non habito: tunc infallanter pec/
cat mortaliter. Ex quib⁹ omnibus con
cludendū est de mente illorum doctorū
Ri. Alex. ꝛ beati Tho. ꝙ tenet confiteri
nisi semel in anno scilicet tempore qua/
dragesimali preterqꝫ in quinqꝫ casibus
quibus occurrentibus fieret nou⁹ cōte/
ptus habita opportunitate non confiten
do. ¶ Primus est ratione sacramenti
qn̄. s. vult celebrare: eucharistiā sumere
aut sacrum ordinem suscipere. His enī
in casibus dꝫ subito habita opportuni/
tate confiteri: vt etiā vult Pe. de taran.
in. iiij. di. xvij. ꝛ Tho in quadā questiōe
notabili: ꝛ in quolibet. iuxta illud cor. xi.
Probet autem seipsum homo ꝛ sic de
pa. illo edat ꝛ ꝺ ca. bibat nisi forte aīt Ri.
de propinquo expectet alium cui deuoti
us atqꝫ securi⁹ confiteri se credat sic enī
expectans tāqꝫ vere penitens nullo iure
istius doc. sententia cōicare prohibetur.
Secundus est ratione pīculi vt qn̄ est in
iminenti periculo mortis: vt tpe pestilēt
grauis ifirmitatis: guerrarꝫ: famis: ꝛ na
uigatiōis: ꝛ huiusmodi. qꝛ Ecc. xviij. scri
ptū est. Ante iudicium. s. mortis interro
ga teipsum per confessionē. ¶ Tertius
est ratione dubij. qn̄. s. probabiliter videt
amplius anno illo copiā sacerdotis ha
bere non posse tempore. s. ab ecclesia sta
tuto: seu confessorem idoneum: vt si qs
in aliquo peccato deliquit de quo absolu
tio ad papā pertinet ꝛ nunc habet copiā
penitentiarij pape tenet illi confiteri op/
portunitate famulante. dicit tamē Tho.
in quadam questione de quolibet: ꝙ lau
dabile est ꝙ peccator qꝫ citius pōt pecca
tum suum confiteat: per accidens: anteꝫ
tempus ab ecclesia statutum sine dilatio
meritoria esse pōt dūmodo vltra annuꝫ
nō differat: qꝛ vt ait apostolus. ad Gal.
vi. Dum tempus habem⁹ operemur bo
nū: ꝛ Boetius signat. Tempora propria
aptans officijs deus. ¶ Quart⁹ ē rōne
stimuli qn̄. s. ꝯscia stimulat illico post pec
catum confiteri: qꝛ oē ꝙ fit contra con/
scientiaꝫ. s. precepti vel prohibitionis edi
ficat ad gehennam: vt habet extra de re
stitutione expoliatorum. c. litteras. §. pe
nul. extra de simonia. c. per tuas. ꝛ ꝺ sē.
excō. c. in inquisitionibus de prescriptio
nibus. c. fi. de scrutinio in ordine facien/
do. c. vnico. xxviij. q. i. edificat ad ge. gl.
ibidem di. Omne quod fit contra con/
sciam non erroneam edificat ad gehē/
nam. Si

hennaꝫ. Si ex his de pe.di.iiij.c.omne
q̃ꝫ ibi ciꝫ habet ad lr̃am. Et iõ mala de
bet potius quis pati ⁊ bona opari q̈ꝫ fa/
cere ꝯ ꝯsciaꝫ.xxxij.q.ij.c.ita ne. ¶ Qui/
tus est rõne statuti. qñ.s. vltra q̈ꝫ statuat
ꝯsilium gnãle societas quedam vel reli
gio rõne suoꝝ statutoꝝ frequentius ꝯfi
teri tenet precipue qñ vouit talia obser/
uare statuta: quia scriptum est vouete ⁊
redite domino deo vestro. Et sic patet
pars prima.

¶ Pars secunda huius sermõis i q̃ de
claratur. ꝙ ꝯfessio dꝫ frequentari.

Secũdo circa ꝯfessionis frequẽta
tionẽ solet q̃ri vtrũ liceat cõfes/
sionẽ frequẽtare: quod põt fieri
duob⁹ modis. Uno mõ vt si frequenter
ceciderit in pctm̃ per cõfessionẽ frequen
ter resurgat: ⁊ hoc ẽ laudabile qꝛ septies
cadit iust⁹ in die ⁊ resurgit. ꝓuer.xxiiij.
de pe.di.iij.septies. Alio mõ vt pctã ea/
dẽ pctõꝝ cõfiteat: ⁊ tunc dico ꝙ nõ ẽ ne/
cesse vt qui semel bene cõfessus ẽ iterato
ꝯfiteat peccata sua nisi in aliquib⁹ casib⁹
de quib⁹ dictũ est.s̄. dũ agebat de cõfes/
sionis iteratione. Attamẽ multũ vtile est
⁊ laudabile extra illos casus idẽ peccatũ
pluries confiteri. ⁊ hoc ẽm Tho.in.iiij.
di.xvii.ar.iij.q.viij. ꝓpter quattuor ra/
tiones. Primo ꝓpter erubescentiã con/
fessionis. Nã erubescẽtia cõfessionis in
penam satisfactoriã cõputatur: ⁊ iõ q̈ꝫto
plus cõfitet tanto plus erubescit ⁊ tanto
plus satisfacit. Secũda causa ẽ propter
efficaciam clauis sacerdotalis: tanta est
eniꝫ virtus clauiũ ꝙ hõ posset totiẽs cõ
fiteri ꝙ ab oĩ pena liberaret. Tertia cã ẽ
ꝓpter orationẽ sacerdotis ꝓ sibi cõfiten
te intercedentis. Quarta cã est ꝓpter de
uotionẽ cõfitentis ad quã ex assuefactio
ne ꝯfessionis inducitur. hec btũs Tho.

¶ Sed aduertẽdũ ẽ ꝓ ꝯfirmatiõe isti⁹
ꝑcedentis ptis ꝙ in dilatione cõfessionis
põt eẽ pctm̃ ⁊ nõ: sicut in dilatione ba/
ptismi: sicut enim dilatio baptismi pt eẽ
bona ⁊ mala ex cã sua: qꝛ vt dicit ꝯmẽta
tor.viij.phisi. voluntas nõ retardat facere
opus volitũ nisi ꝑ aliquã cãm rõnalem:
ita dicẽdũ ẽ de cõfessione q̃ nõ est maio
ris veritatis q̈ꝫ sit baptism⁹: dilatio igit
ꝯfessionis ex sua cã põt eẽ meritoria: vi/
tiosa: ⁊ periculosa. Primo enim põt eẽ
meritoria si ad hoc aliqs ꝯfessionẽ diffe/
rat vt sacerdoti prudentiori cõfiteat vel
deuoti⁹ ꝓpter sacrũ tp̄s. Secũdo põt eẽ
vitiosa ⁊ hoc est ex negligentia. Si.n.in
ꝑdictis casib⁹ in qb⁹ necesse est cõfiteri
aliqs ꝯfiteri omittat mortalr̃ peccat: dũ
mõ debita opportũitas adsit ⁊ mlto ma
gis dilatio ꝯfessionis ẽ vitiosa ꝑꝑ ꝯtẽptũ
vt si aliqs ꝓpter ꝯtemptũ ꝯfessionẽ diffe
rat vel omittat. Ubi no. ꝙ ꝯtemptus cõ/
fessionis est pctm̃ mortale duplr̃: aut ra
tione culpe cũ ꝯtemnit celeritas ꝯfessio
nis vt iteret actus peccati: aut rõne mo/
re: vt si ex aliq̃ cõuersiõe actuali alicui⁹
inducẽtis ad pniam contẽptus ꝓueniat.
Ubi gfa: vt si aliqs peccator actualr̃ co/
gitaret dispẽdiũ pcti ⁊ offensaꝫ dei ⁊ alia
hmõi q̃ efficacit eũ moueret ad pniaꝫ: ⁊
tñ nõ peniteret. Tertia põt eẽ periculosa
ex hoc.s. ex nimia cõfidẽtia qꝛ ille q dif/
fert ꝯfiteri cũ statiꝫ põt discrimini se cõ
mittit: qꝛ in arbitrio suo sibi tp̄s viuendi
ꝯstituit. Quapropter q̈ꝫuis nõ sit neces/
sariũ cõfiteri nisi semel in ãno nisi in ca/
sibus predictis: tñ nõ taliter cõfiteri pi/
culosum est ⁊ ꝯfessionẽ accelerare ⁊ fre/
quentare ꝑfructuosissimũ est. Qd̃ ꝓbat
in summa ꝯfessoꝝ li.iij.ti.xxxiiij.q.lxv.
ꝓpter q̈tuor rõnes. Prima ꝓpter incer
titudinẽ tp̄is. Nam hora siue tp̄s mortis
incertũ est. Luce.xij. Ueniet dñs serui
illius qñ nõ sperat. Et ibi habet exẽpluꝫ
de diuite cui dictũ est. Stulte hac nocte
⁊c. ⁊ iõ ne forte ꝑoccupati die morꝭ que
ramus spaciũ pnie ⁊ ꝯfessionis ⁊ inueni
re nõ possim⁹ q̈ꝫ comode possum⁹ cõfi/
teamur. Secũda ꝓpter accumulationẽ
criminis. Nã q̈ꝫto qs maiori tp̄e residet
in pctis: tãto plura ⁊ maiora vl̓ grauiora
pctã accumulat. Apoc.vlt. Qui in sordi/
bus sordescat: adhuc. Pctã cũ peccatis
iusto dei iudicio pũiunt ẽꝫ glo.ad Ro.
i. ⁊ merito: qꝛ vnũ pctm̃ disponit ad aliõ
⁊ est cã alteri⁹. Tertia rõ est ꝓpter elõga

tionem conuersionis. Nam quanto quis tardat amplius confiteri tanto difficilius cõuertitur: vnde Ouidius: Qui nõ est hodie cras minus aptus erit. hoc idem in ps. dicitur. Qui elongant se a te peribunt. Quarta rõ est propter indignitatẽ iudicis. Nam qui in hac vita nõ exaudit et deum clamantem penitemini ⁊ cõfitemini ipse postmodũ clamabit ad deũ ⁊ nõ exaudietur ab eo: sicut clamauit diues in inferno ⁊ nõ est exaudit⁹. Tu ergo festina ne tardaueris. ¶ Põt etiam dici q̀ ꝯfessio est accelerãda ⁊ frequentanda: q̀ nihil adeo tristat diabolũ sicut ꝯfessio ⁊ ideo q̃to magis frequentatur tãto magis diabolus tristat. Patet hoc per exẽplũ cesarij. di. Nã cũ magr Tho. theologus ⁊ predicator egregius eẽt moriturus vidit diabolũ in angulo camere in q̃ iacebat quem adiurauit vt diceret quid esset q̀ plus ei noceret. Qui rñdit: Nihil tñ nobis nocet nec tantum virtutes nostras extinguit sicut cõfessio. Quãdo. n. inquit homo in peccatis mortalibus est omnia membra ei⁹ sunt ligata: ⁊ nõ põt se mouere: cũ võ pctã eadem confitetur statĩ liber est ⁊ mobilis ad omne bonũ: quo audito fidelis ille doctor in pace obdormiuit. Confirmat hec Augu. in lib. l. omel. Omel. xij. di. Si enim ꝯfitemur nos ille parcit: si agnoscimus ille nescit: sed serpens ille qñ instinit vt caderet q̀ stabat sic agit: vt qui cecidit non resurgat: ideoq3 aduersus incantationes eius ⁊ insidias quibus nunc impedire nobis vult confessionem peccati laborem⁹ qa scit nos non posse redire nisi per humilitatem q: per superbiam lapsi sumus ad quam ipse nobis dux fuit: modo ad humilitatem dum tempus est Xp̃m sequamur. Hec ille. Et sic p3 pars secũda.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua ostenditur q̀ cõfessio debet fieri cum profunda humilitate.

t Ertio in isto sermone aduertendũ ẽ q̀ ad hoc ꝯfessio sit dõ grata ⁊ fructuosa debet fieri cũ profunda humilitate: vnde Aug. sup Can. x. omel. ait: Humilitas pertinet ad confessionẽ: q: dũ ꝯfitemur nos pctõres et ipsa est humilitas: nõ vt dicam⁹ illud in lingua q̃si ppter arrogãtiã ne displiceamus hoib⁹ si nos iustos esse diceremus faciũt hoc impij ⁊ insani: scio inquit qa iustus sum: sed quid dicturus sum ante hoĩes fieri me iustũ dixero: qs ferat? qs toleret apud deum nota sit iustitia mea: Ego tñ me dicam pctõrem: q: non sum sed ne arrogantia odiosum inueniat dic hoibus qd̃ es: dic deo quis es: q: si non dixeris deo qd̃ es damnat deus qd̃ inuenit: nõ vis vt ille ignoscat tu agnosce: vt possis dicere deo: auerte faciem tuã a peccatis meis: dic illi: qm̃ iniquitatem meã ego cognosco: ⁊ cũ confessus fueris delicta tua ex omni iniqtate tua purgabit te. Et in li. de sancta virginitate. c. 50. ait. Quãdiu nõ est in celesti sublimitate pfectio: vituperabiles nos facit in humilitate pctõꝝ cõfessio: ⁊ in li. de pe. idẽ ait. Neq3 facilius ab inimico deijcimur q̃ cũ supbiendo eũ imitamur: nec vehementius eũ psternim⁹ q̃ cũ humilitatẽ dñi sequimur: nec acriores ei dolores infligimus q̃ cũ pctõrũ nostroꝝ plagas ꝯfitẽdo ⁊ penitẽdo sanam⁹. Et i. iij. li. de verbis domini sermone. xij. ait. Cognosce te infirmũ: cognosce te pctõrem: cognosce te hoĩem: cognosce te q: te viuificauit. Cognosce q: maculosus es: appareat in ꝯfessione tua macula cordis tui: ⁊ ptinebis ad gregem Xp̃i. Hec ille. Nõ 3 faciũt quidã velut supbi locupletes q̀ sine vlla humilitate ad cõfessionẽ accedunt: qui in ore pharisei magis se laudare q̃ accusare contendũt. Et iõ grãz remissionis ⁊ recõciliationis in ꝯfessiõe minime recipiunt q: Jaco. iiij. dr̃. Deus resistit sup. hu. aũt dat gratiaz. Et in ps. Cor contritum ⁊ humiliatum deus non despicies: q̃si. d. supbum sic. Sicut enim mulier que offendit viꝝ ⁊ post indulgentiam vultũ eius quasi intueri nõ audet ita similiter aĩa sponsa dei: iuxta illud spõsabo te mihi in fide Osee. ij. que mortali culpa deũ offendit humiliter coraz eius vicario

vicario pctā sua cōfiteri debet: precipue cum sibi dn̄s Hiere. iij. dicat. Tu aūt fornicata es cū am. m. añ. re. ad me. s. humiliter dicit domin⁹: ꝛ ego su. te. sicut suscepi Dauid: publicanū: zacheū: Magdalenam cananeā: latronē: ꝛ alios multos ad me venientes de quibus longū est dicere: q₂ qui se exaltat humiliabitur ꝛ qui se humiliabit exaltabit. Luce. xiiij. Hāc aūt humilitatez penitens ōndere debet corde: ore: ꝛ ope. ¶ Primo corde suoꝝ peccatoꝝ magnitudinē cōsiderando cogitando quibus peccatis tot vicib⁹ seipꝫ penis inferni dānauit: quot vicibus deū mortaliter offendere nō timuit: a quib⁹ penis etiā si suis lachrymis aliud mare faceret sine misericordia dei se liberare nō posset. Et iō se debet humiliare ꝛ cū propheta dicere. Miserere mei de⁹ s꜃ magnam misericordiam tuā. ¶ Secūdo ore. Nā humilitas oris signū est humilitatis cordis: vnde Mat. xij. Bon⁹ hō de bono thesauro: cordis suis ꝓfert bona. Et ita. Ex abūdantia cordis os loquitur. ¶ Ultimo vo hoc faciat ope vt se in manu sacerdotis collocet nihil relinquens sui. Unde Aug. ait: Añ ipsum humiliter in terra genua ponat: stet sine caputio ꝛ alia signa humilitatis oñdat: sicut a perito ꝛ discreto ꝯfessore breuiter addiscere poterit. hec oīa fere Jo. de au. ri. his vbis que de pe. di. i. notant. e. si cui cōplectitur di. Penitētia perfecta cogit pctōrem oīa libenter sufferre. In corde eniꝫ eius contritio: in ore cōfessio: in opere tota humilitas: hec est fructifera pnīa Hec ille. Ideo si sic humiliter cōfessus fuerit misericordiam cōsequetur a deo: sicut illa mulier ad monitionē fratris humiliter confessa misericordiam consecuta est: de qua legitur in cronicis fratrum minorum: ꝙ cū eēt deuota ꝛ amica ipsorum fratrū eisdem sepe ꝛ sepius sua pctā ꝯfitebat: vno pctō turpissimo deteto qḋ ꝓposuerat nunꝗ̄ ꝯfiteri ꝑ verecundia: dicebat tn̄: Ego tibi ieiunabo ꝛ orabo et elemosynas dabo ꝙ dn̄s mi serebit mei que omnia cum diu fecisset: tamen dn̄o volente: quidam frater minor venit ad domum eius visitare eam: quam cū nō videret in camera sua prospexit ꝛ vidit eam in loco alio orantem ꝛ plorantem: sed vidit demonem super humeruꝫ ei⁹ ridentem ꝛ eam suffocare volentez: sed dominus Jesus xp̄s non permittebat q₂ eam misericorditer expectabat. Dict⁹ vo frater non modicum expauescens fecit eam ad se vocari dicendo ei: Charissima domina non habeatis ꝓ malo quod dicam vobis. Cui domina: Dicatis secure cui frater: Credo ꝙ non estis bene confessa de peccatis vestris: quia sic ꝛ sic vidi vos essetis in oratione ꝛ narrauit ei totum quod viderat: que continuo illi fratri humiliter confessa est cuꝫ lachrymis ꝛ vera contritione ꝛ liberata est a demone: ꝛ semper perseuerauit postea in bono opere vsqꝫ ad mortez. Timeamus ergo ne pre verecundia aliquod peccatū abscondituм teneamus: sed integre celeriter ꝛ humiliter scelera in nostra ꝯfessiōe detergam⁹: vt mūdati ꝛ purgati mereamur in presenti consequi gratiam ꝛ in futuro gliam. Amen.

¶ Feria secunda post quartaꝫ dominicam in quadragesima. De sigillo ꝯfessionis quo ad tria genera personarum.

Sermo. lxviij.

ZElus domus tue comedit me. Scribunt hec verba Jo. ij. Cōcludūt doc. fres charissimi maxie Bon. in. iiij. dist. xvij. parte secunda. arti. i. q. iij. ꝛ Alexander vbi. s. ꝙ confessio debet fieri in secreto ꝛ nō in publico triplici ratione. Primo ratione scandali vitandi ex parte populi. Si. n. fieret publica confessio peccatorum frequenter incurrerent confitentes contemptū similiter ꝛ odium: ꝛ qñqꝫ capitale dispendium: ꝛ ex hoc infinita mala oriēt ꝛ rixe ꝛ discordie ꝛ infamie: vnde si oporteret publice confiteri nullus auderet ꝓ

pter predicta. Secūdo rōne fori: q: ꝯfes sio fit in foro ꝯscie qḋ est fox reconciliationis in quo manifestant pctā sacerdoti ñ vt manifestent sed vt deleant ⁊ occultentur. Nam manifestantur ēt sacerdoti pctā vi deo ad testimoniū ꝯscie interne: ⁊ iō vt hō totā ꝯsciam suam reuelet hōi tanq̄ deo. ℏ solus sacerdos dꝫ admitti g tenet locū xpī. vnde in. c. oīs. ait Inno. Oīs sua pctā solus semel in anno cōfiteatur ⁊c. Tertio rōne finis intenti: q2 hoc pceptū ex charitate institutū est: sed vt dicit Ber. in li. de dispēsatione. Qḋ ex charitate institutū est ꝯ charitatē militare nō debet. Cū igitur manifestatio pcti aliquib⁹ sit occasio labēdi: multis supbiēdi ⁊ cū pctō rem ꝯtemnēdi: ergo non dꝫ multis manifestari. Idcirco Xp̄s in verbis ꝑpositis hanc institutionē ex charitate factā ꝯdit di. zelus dom⁹ tue co. m. ℏ nō solū instituit confessionē secrete fieri sed ēt occultam teneri quo ad oēs: ⁊ q̄tum ad p̄sens spectat quo ad tres conditiones personaꝝ. Primo quo ad confessores. Secūdo quo ad incidenter audientes. Tertio quo ad ipsos peccata cōfitentes.

℄ Paro prima huius sermōis in qua declaratur q̄ cōfessio debet eē secreta q̄ ad confessores.

P Rimo igitur q̄ cōfessio debeat esse occulta q̄ ad ꝯfessores statutū est ab ecclia in dicto. c. oīs. vt ait Innocē. Qui pctū in pniali iudicio sibi detectū ꝑsumpserit reuelare: nō solum a sacerdotali offō deponēdū decreuimus: verūetiā ad agendū ꝑpetuā penitentiam in arctū monasteriū detrudēdum. Hec ille. Qḋ ꝯfirmat magister in iiij. di. xxi. c. vltio. di. Caueat sacerdos ne pctā penitentium alijs ꝑdat alioquin deponat. hoc idē habet de pe. di. vi. c. sacerdos. vbi dicit Ho. q̄ sacerdos pacta penitentia ꝑ septēnium vel decēnium peregrinando per mundū in monasterio ē retrudendus. hoc idē habet de pe. di. vi. Confirmat Aug. xxx. q. vij. c. sacerdos. vt sapiens medicus ⁊ ꝑfectus ꝑmō pctā sua diluere sciat: ⁊ postea aliena detegere ⁊ sanare ⁊ nō publicare. Et iō concludūt theologi ⁊ Alex. v bi. s. ⁊ Sco. in iiij. di. xxi. ⁊ Tho. ibidē. ar. i. q. i. ⁊ Ri. ibidē ar. iiij. q. ij. ⁊ Bo. ibidē pte. ij. art. ij. q. i. q̄ in nullo casu licet sacerdoti reuelare ꝯfessionē siue confitentem peniteat siue nō. Unde reprobanda ē ſnia in hoc ꝯ̄ in ꝯtenta. Est crimen heresis q̄ nec confessio celat. Debet tñ ꝯfessor diligenter pcauere pro posse ne pctū ꝑpetrandꝫ si bi in cōfessione detectum ope perpetreſ maxime pctū heresis: pōt enim dicere multitudini q̄ sibi caueat ⁊ ꝑsidenti vt gregi suo diligenter attendat di. Vigila sup oues q: lupus est in grege: rō autez tante occultatiōis est multiplex. Primo q: si licitū esset reuelare confessionē vilis reputaret in extimatione populi ⁊ a re si bi necessaria retraheretur imo cōfessio odiosa redderet. Secūdo q: via fraudibus aperiretur. Nāꝫ cū multū credatur hōi in confessione sua: multi mali se iustos ostēderent vt a sacerdote postea laudarentur ⁊ ꝑmererent. Tertio quia ꝯfessores in fideles imputarent qui tacite ꝑmittūt penitētibus illa celare: vnde. xxij. q. v. c. de forma dicit. De forma fidelitat ēt secretum nō denudare. Et hec eſt rō Ricar. ꝑ quam probat q̄ celatio cōfessionis est de iure nature. Quarto q: recludans mentiet: quia eadem persona ꝫ naturam vere affirmare pōt in persona alterius loquens q̄ vere negaret in persona propria. Ūn loquens angel⁹ Moysi in persona dei. Ego sum dñs deus tuus. Exo. xx. Qḋ vere negasſꝫ in persona ꝑpria. ergo a simili repsentans personam dei in foro confessionis vere aliqd potest affirmare: qḋ quādo loquitur de persona ꝑpria vere negat: ergo extra forum confessionis dicēdo se illa scire que solum nouit in persona dei mentitur. Hinc est ſm Bon. Alexan. ⁊ Tho. q̄ si aliquis iurat dicere verū super aliquod quod nō scit nisi in cōfessione dicere potest secure nescio: nec periurat rōne p̄dicta. Et ideo vt ista clarius videatur in

ista pte

ista parte plura dubia discutienda sunt.
¶ Primum est si peccatum qđ cõfitẽs
proponit facere tenetur sacerdos celare
posito ꝙ confitens nullo mõ velit a pro
posito resilire. Ad hoc dicũt Ri. ⁊ Bo.
ꝙ etiã in hoc casu sacerdos tenetur cela
re: quia penitẽs dixit illi nõ tanq̃ homi
ni sed tanq̃ deo: ait tamẽ Alex. ꝙ si qs
confitetur peccatũ suum ꝙ non fecit: sʒ
ꝓponit facere: sicut in casu illo de q̃ hic
est questio: ꝙ nõ tenetur celare simplici
ter sed rõne publice honestatis: nisi in/
conueniens aliquod graue sequeref: tñc
credo ꝙ non esset talis cõfessio penitus
tacenda: nec tamẽ publice reuelanda, ꝓ/
pter periculuʒ infamie: sed caute ⁊ secre/
te alicui qui posset ⁊ vellet prodesse ino/
tescenda. Nec tamen si sacerdos reuela
ret posset condẽnari tanq̃ violator sigil/
li cõfessionis, ꝓ ista opinione facit exem/
plũ cesarij q̃ ait: ꝙ monachus quidam
confessus est abbati suo: ꝙ licet nõ esset
sacerdos missam tñ celebrabat. Et cum
ille nec precibus nec admonitionibꝰ nec
etiaʒ preceptis secretis abbatis vellet de/
sistere: abbas tacita persona casum detu
lit ad capitulũ suum ⁊ capitulum misit
ad papam. Qui respondit hoc non esse
confessionem sed blasphemiã. ¶ Scđʒ
dubiũ est si confitens potest sacerdoteʒ
licentiare ad detegendũ peccatum ꝙ est
illi confessus. Et respondẽt predicti doc.
vbi. s. ꝙ sacerdos non põt reuelare pec
catũ confessuʒ de licentia confitentis alij
persone: nisi ille qui confessus est hoc ite
rum sibi diceret extra confessionem. Et
cõfessor etiam in hoc debet vitare scan/
dalum ne fractor sigilli imputet non no/
minando personam nec dicẽdo illũ ha
buisse in confessiõe qꝛ si dicat se licentia
tum esse a penitente: ⁊ penitens negaret
necũbit confessori probare ꝙ p̃dictã licẽ
tiam habuit a penitente ꝙ si, ꝓbare non
posset tanq̃ reuelator cõfessionis puni/
retur. Et no. ſm Boñ. ꝙ hoc debet in/
telligi cum illa generali suppositione: qꝛ
peccatum alicuius nulli est manifestan/
dum nisi ei qui posset prodesse ⁊ nõ ve/
let obesse: intelligatur etiã hoc de peccatis
proprijs nõ de alienis. ¶ Tertiũ dubiũ
est si peccatum vnius sacerdos sciens
aliʒ q̃ in confessione quod postea confi
tetur ei, teneatur illud celare. Ad hoc re
spondent predicti doc. ꝙ q̃tũ ad obliga
tionem necessitatis non tenetur. non tñ
potest dicere simpliciter: potest enim di/
cere cũ determinatione: ego vidi talẽ vł
audiui talem quid fecisse. Isti enim mo
di sciendi expresse excludunt scientiam
quam aliquis habet per confessionẽ: nõ
auteʒ excluderetur si diceretur ego scio.
Quantũ v̓o ad condecentiã honestatis
nullo modo ꝓpalare debet: tum qꝛ non
decet sacerdoteʒ loqui de peccatis alicu/
ius in speciali exprimendo personaʒ: ne
quia sacerdos est presumatur ꝙ audiue
rit in confessione: tum quia si dicatur cũ
determinatiõe ipsa datur materia inqui/
rendi vlterius vtrum illud nouerit i cõ
fessione. Et iõ dicenduʒ est ſm Ricar. ⁊
Boñ. ꝙ ꝓꝑ vitationem scandali dʒ illũ
celare nisi pro necessitate: vtputa ad mã
datum superioris: vel pro magna vtilita
te: vtputa: qꝛ fit preiudicium veritati vel
fraus ⁊ dolus patrocinatur alicui: qui se
solũ cõfiteretur vt clauderet os sacerdo
tis: vel causa vitandi mendacij: vel ne in
nocens possit accusari ⁊ condemnari: in
istis enim casibus non tenetur illud cela
re: sed cum determinatione predicta po/
test illud reuelare. ¶ Quartum dubiuʒ
est: Utrum sacerdos possit reuelare illud
peccatum ꝙ reuelans veniret in vtilita
tem confitentis. ¶ Ad hoc rñdet Ric.
ꝙ non: qꝛ si aliquando eẽt vtile cõfiten/
ti vt sua cõfessio reuelaretur nunq̃ põt
esse vtile cõi vtilitati cuius bonum prin
cipalius respicit charitas q̃ singularis
persone. ¶ Quintum dubiuʒ est si sacer
dos põt reuelare ex precepto pape pctũ.
Ad hoc respondet Ric. ꝙ q̃uis papa
sit super omne ius positiuum nõ tamen
est supra ius nature vel diuinũ. Et ideo
sacerdos non tenetur in hoc ei obedire
etiam si precipiat ei sub pena excõmuni
cationis: cum sigillum confessionis non

sit solum iuris positiui sed etiam natura
lis: ⁊ diuini. Nā illō qd sacerdos per cō
fessionem scit solum scit vt deus: non vt
homo vt dictum est: vnde tali precepto
ecclesie non obediens excōmunicatio/
nis sententiam nullatenus incurreret.
¶ Sextum dubium est si sacerdos pec
catum mortale quod habet de quo non
possit aliter cōfiteri quin reuelaret ei cui
confitetur confessionem sibi factam de/
beat illud peccatum alterius confiteri.
Ad hoc respondet Ric. Quod nō debe
ret tūc illud petm̄ ꝯfiteri: durāte enī tali
casu sufficeret sibi de illo pctō cōteri cū
volūtate confitendi illud qn̄ hoc facere
poterit sine reuelatione illius persone: q̄
sibi cōfessa est ⁊ sine quocūq; ꝑiudicio
sigilli ꝯfessiōis: fortiori.n. vinculo ligat cō
fessor ad celandū. q̄ꝫ pētēs ad ꝯfitēduꝫ.
ꝯcor. Sco. ¶ Septimū dubiū. Si sa//
cerdos ꝯpulsus reuelaꝛ dēat celaꝛ seu ta
cere vł subterfugeꝛ. Ad h̄ ait Ri. vbi. s̄.
Qd in isto casu sacerdos tenetur dicere
se nihil scire ⁊ si oportet etiāꝫ iurare ⁊ ve
ruꝫ iuraret: qꝛ in persona hominis nihil
scit. Nec est dicēdū vt quidam: ꝙ sacer/
dos interrogatus debet tacere: qꝛ posset
casus contingere ꝙ per suam taciturni/
tatem vel fugam malam suspitioneꝫ ge
neraret in cordibus requirentium de il/
lo qui sibi in confessione sua crimina de
texisset. Contra hoc faciūt quidam q in/
terrogati respondent de hoc nō possum
loqui: vel nunquid vis vt reuelem con/
fessionem ⁊ huiusmodi. ¶ Octauuꝫ du
biū an sacerdos teneatur illū vitare quē
scit ex confessione excōicatum solus. Et
respondit Ric. ꝙ ipm̄ priuatiꝫ solū pōt
vitare: nō autēꝫ publice. Similiter si po
natur casus ꝙ aliquis decanus scit ꝑ cō
fessionē quendam de suis canonicis esse
homicidam ⁊ instanter petitur ꝙ ꝓmo/
ueatur in sacerdoteꝫ: quia ecclesia habet
paucos sacerdotes an decanus teneatur
promouere. Ad hoc ait Alex. ⁊ Bona. ⁊
Tho. ꝙ neutruꝫ debet facere scilicet nec
talem tanq̄ꝫ indignum promouere: nec
causam eius dicere: quia hoc esꝫ ꝯfessio
nem reuelare: sed si comode pōt debet
differre ⁊ caute dissimulare quod vnctio
eum docebit. Si autēꝫ talis instanter pe
tat promoueri ita ꝙ scandalum oriatur
nisi promoueatur vel etiam al's decanꝰ
per superiorem cogatur bene potest euꝫ
mittere ad promouendum: nec ipse tūc
facit sed ecclesia quam ipse fefellit. Simi
liter dicendum est. Quod si aliqui cano
nici de licentia sui decani cōfessi sunt ali
cui sacerdoti peccata homicidij ⁊ biga/
mie per que facti sunt irregulares post/
modum volunt ad sacros ordines pro/
moueri: ꝙ nullo modo debet sacerdos
confessiones canonicoruꝫ reuelare deca
no: sed sufficit ꝙ persuadeat illis ne labo
rent ad sui promotionem: qꝛ plus noce/
re posset detectio suarum cōfessionuꝫ q̄ꝫ
prodesset illorum impeditio ad susceptio
nem ordinū ⁊ etiam qꝛ non sunt facien/
da mala vt veniant bona. ¶ Nonū du
bium est si prelatus sciret subditum suuꝫ
per confessioneꝫ male vti officio suo an
possꝫ remouere eum. Et respondet Ri.
Qd non quia alij scientes ꝙ ille ab offi/
cio remotus est pro sua confessione pro/
niores redderentur vt non confiterētur
veritatem: ⁊ ille ideꝫ minus confessionē
reuerebitur ⁊ pronior erit ad peccatoruꝫ
suorum celationem. Et ponit exempluꝫ
beatus Tho. de abbate qui scit in confes
sione priorem suum male vti officio di/
cens: ꝙ in illo casu debet eum admone
re vt ꝓoratui resignet: vel si noluerit pōt
⁊ aliqua alia occasione eum a cura prio/
ratus absoluere: ita tamē ꝙ omnis suspi
tio deuitetur de reuelatione cōfessionis.
¶ Decimum dubium est. Si aliquis sa
cerdos per confessionē alicuius queꝫ au
dit scit ꝙ ille prelatiōe sit indignus debet
consentire eius electioni: quia si cōsentit
videtur peccare mortaliter consentiēdo
indigno: si contradicit videtur contradi
cendo suspitionem inducere de peccato
⁊ sic videtur reuelare confessionē qd nū
q̄ꝫ in aliquo casu licet. Ad hoc respondit
beatus Tho. Qd ex multis alijs causis
aliquis indignus redditur ad prelatiōis
officium

officium q̄ ex peccato: sicut est defectus scie vel etatis: ⁊ ideo q cōtradicit electioni: nec suspitionem de crimine facit: nec cōfessionem reuelat: sed ꝯdicit, p motiuū indignoꝝ sicut sua interest. Similiter dicendum est. Quod si sacerdos scit aliquem in confessione qui fornicatus esset cum aliqua: ⁊ postea ille idē vellet ꝯhere cuꝫ sorore illius quam fornicariam cognouit in facie ecclesie illi⁹ sacerdotis: ꝙ nec ratione debet sacerdos cōfessionem auditam detegere: sed debet ei qui cōfessus ē dissuadere ne cōtrahat cum persona tali. Si autem nullo modo velit cessare: iꝫ instanter petit ꝙ matrimonium celebretur differat q̄tuꝫ potest. Si aūt oportet vt fiat vel propter scandaluꝫ ppli vel pp coactionem superioris ꝯsilium est vt faciat per vicarium: tuꝫ vt contrahens occulte confundatur tuꝫ propter criminis horrorem vt illi horror incutiatur. Si tamen ille in p̄sona pp̄ria faciat non credo ꝙ peccet: dūmodo non vltro se offerat: sed quasi coactus hoc sustineat. Posito autem ꝙ ep̄s excōicet omnes istos qui sciunt quare non debeat hoc esse matrimonium ⁊ non indicant: non debet sacerdos hoc timere: quia ipse nescit vt homo sed vt deus ad quem non extenditur ista excōmunicatio: hoc Alexan. ⁊ Boñ. ¶ Undecimū dubium est. Quid si duo cum vno sacerdote vadant ⁊ ordinent ipsuꝫ occidere in nemore per quod debeant transire ⁊ parum ante nemoris introitum vnus penitentia ductus sacerdoti hoc in cōfessione reuelaret. nū quid licituꝫ esset sacerdoti se subtrahere ab introitu nemoris. Ad hoc respondent Ricar. ⁊ Scotus ꝙ in tali casu si sacerdos posset renuere intrare nemus non reuelando confessioneꝫ: sed pretendēdo aliā necessariam occasionem hoc sibi licituꝫ esset. Si tamen poneretur casus ꝙ oporteret sacerdotem aut mortem subire: aut reuelare confessionem: tenetur poti⁹ subire mortem intrando cum ipsis recōmittendo se deo. ¶ Duodecimum dubium est vtrum sacerdos teneatur celare alia que dicuntur in cōfessione preter pctā vel circūstantias peccati. Ad hoc respōdit Ricar. vbi. s̄. ar. iiij. q. iiij. in responsione primi argumenti. ꝙ sic per accidēs ⁊ nō per se: quia per illud quod non est pctīn nec circūstantia peccati posset prodi cōfitens: vel aliqua mala suspitio haberi: vel sacramentum penitentie in minori reuerentia haberi. ¶ Tredecimum dubium est si locus ⁊ tempus cadunt sub sigillo. Ad hoc. rñ. Rica. vbi. s̄. in respōsione tertij argumenti ꝙ sic: qꝛ reuelatio temporis ⁊ loci pōt coopari ad generandum malam opinionem de illo qui confessus est. Si enim qdā canonic⁹ sciens famulū suum ⁊ nullū aliū intrasse cameram suā hora none: ⁊ ille hora ista furet domini ciphuꝫ: post multos aūt dies dominus ꝑpendat ciphuꝫ suuꝫ eē perdūtū: si ꝯfessor illius latronis vsqꝫ ad vnum annum vel duos diceret ciphū talis dn̄i fuisse acceptū tali die hora none: statim posset dn̄s suspicari ciphū fuisse acceptū a famulo suo tali die. Silr̄ dicēdū est ꝙ pctā audita in ꝯfessione cadūt sub sigillo ⁊ sine expressione persone: qꝛ ſm p̄dictū doc. qn̄ verisilr̄ ꝑ locutionē de pctīs confessis pōt deuenīri ꝑ se vel per accidēs in cognitionem vel dubitationem de confesso: vel confessio min⁹ tecta haberi: sanissimū ꝯsiliū est vt semper taceat: qꝛ raro vel nunq̄ pōt fieri quin ex reuelatiōe pctōꝝ in confessione auditoꝝ ꝑ viā aliā non scitorum aliqd̄ non eueniat de incōuenientibus predictis. ¶ Decimūquartum dubiū est vtruꝫ p̄sona cū qua penitens ꝯfitet se peccasse sub sigillo confessionis. Ad hoc respondet Ricar. vbi. s̄. ar. iiij. q. iiij. in corpore questionis ꝙ sic. Et probatur trib⁹ rōnibus. Primo cuꝫ penitentia sit sacramentum sacerdos tenetur celare omne illd̄ qd̄ ē necessarium ad integritateꝫ sacr̄i: sed penitens aliqñ nō pōt sufficienter exprimere pctm̄ suū nisi notificādo p̄sonā cū q̄ peccauit vt. s̄. patebit: ergo ⁊c. Secūdo sacerdos tenet celare omne illd̄ in cōfessione sibi dictū ꝑ qd̄ ꝯfitēs posset prodi: vel mala suspi-

to generari in cordib⁹ alioꝝ de illo. Sȝ quãdoqȝ deicgẽdo personã cũ qua peni tens peccauit ꝓderetur cõfitens: qꝛ si de tegeretur filiam concubuisse cũ pře ꝓde retur pater qui cõfessus est concubuisse cũ ea: ergo ⁊c. Tertio nõ est licitũ facere qḋ sit occasio retrahendi hoies ab actu ad salutẽ necessario: sed reuelatio perso ne cũ qua penitens ꝯfiteť se peccasse cẽt occasio retrahendi hoies a ꝯfessione: qꝛ non tm̃ retrahiť aliqs a re aliq̃ ꝑ timo rem lesiõis ꝓprie fame: sed ẽt persone si bi coniuncte vinculo amicicie: ergo ⁊c.

¶ Decimũquintũ ⁊ vltimũ dubiũ: ẽ q̃ differentia est inter sigillũ ꝯfessiõis ⁊ si gillũ secreti. Ad hoc. ꝶ. Ri. vbi. s̃. ar. v. q. iiij. ꝙ sigillũ ꝯfessiõis ⁊ secreti habent se sicut superius ⁊ inferius. Sigillũ enȝ ꝯfessiõis est etiã secreti sed nõ ecõuerso: cum enȝ vnus ab alio ꝯsiliũ petit: ⁊ ille bona fide sibi ꝯsulit recõmẽdãs vt hoc celet: vł ꝑsonã q̃ hoc ꝯsuluit nõ nominet ille q ꝯsiliũ petijt obligať ad celandũ per sigillũ secreti: qḋ tñ nõ est sigillũ ꝯfessio nis: frangẽs aũt quodlibet istoꝝ sigillo rũ mortaľr peccat: ꝗ̃uis grauius peccet frangens sigillũ confessionis ꝗ̃ secreti Nec est extimãdũ ꝙ hõ reuelans illuď qḋ dictũ ẽ sibi soli nũꝗ̃ frangat sigillũ secreti: nisi ille q sibi dixit adiũxerit: ego trado tibi hoc sub secreto ⁊ ali⁹ sic rece perit quasi viderit illam mãm esse talem ꝙ ex reuelatione ꝑsone ꝯsulentis illa no tabile detrimẽtũ incurreret ⁊ reuelet: cri men proditionis incurrit. Mi⁹ tñ pec caret ceteris parib⁹ ꝗ̃ si hoc expsso sib sub secreto tradidisset ⁊ ille ad hoc se ob ligasset. ¶ Sed notãdũ ẜm Alexã. ꝙ se cretũ ꝯfessiõis plus est ꝗ̃ secretũ simpľr qꝛ illud obligat ad celandũ ꝙ pro nullo scandalo vel dispendio est reuelandum. Istud aũt nõ obligat simpľr: sed cũ de terminatione. s. nisi cogat cũ obedientia superioris ad reuelationẽ vel necessitas mentiendi vel declaratio inocentie: vel alia hmõi quib⁹ ꝯdicere nõ põt nec etiã debet. Et sic patet quantum dȝ esse secre tũ sigillũ ꝯfessionis: qꝛ reuelatio ei⁹ mul tum displicet deo. Qḋ pȝ ꝑ exemplũ qḋ legitur in miraculis beatissime ꝟginis ḋ illa muliere q̃ occiderat generũ suũ. ⁊ cõ fessa cuidã sacerdoti: orta lite inter ipsam ⁊ sacerdotẽ homicidiũ generi sui a sacer dote eidẽ irrogatũ est: ꝙ cũ ad parentũ iuuenis noticiam deuenisset adducta ad iudicem ⁊ igni conburenda tradiť. Que flens btẽ virgini se comẽdauit. Igne igiť iniecta stetit in medio illesa. Ampli⁹ ignẽ succedẽtes nihil ꝓfecerũt: lãceis ergo ⁊ hastis eã impellebãt: tũc iudex vehemẽ ter obstupuit ⁊ diligẽter eã ꝯsiderãs nul lum in ea signũ incẽdij preter sola vulne ra lancearuȝ inuenit: ducta ergo domi ⁊ balneis ⁊ fomentis recreata post triduũ in laudibus beate virginis ꝑseuerãs ad dñm migrauit: ⁊ sic pȝ pars prima.

¶ Pars secunda hui⁹ sermõis: in qua ꝓbať ꝙ ꝯfessio dȝ eẽ secreta q̃ ad incidẽ ter audientem ꝯfessiones.

Secundo in isto sermone aduer tendũ ẽ ꝙ cõfessio debet esse oc culta ꝗ̃tũ ad cõfessionẽ inciden ter audientes. Ad cui⁹ declarationẽ tria dubia q̃runť. ¶ Primũ ꝙ q̃riť est. Si ali⁹ i ꝯfessiõe audiẽs a ꝓposito vel a casu teneať illa celare. Ad hoc. ꝶ. Ric. in. iiij. di. xxi. ꝙ sic audiẽs pctã ꝯfitentis ignorã tis ꝙ ipa ali⁹ a ꝯfessore audiat: teneť illa celare ex iure nãe: iure diuino: iure posi tiuo. Primũ probať sic. Nãle iudicium rõnis dictat ꝙ hõ faciat alij qḋ sibi vel let fieri in casu consilij: vt habeť. di. i. c. i. Sed quilibet hõ debet velle vt si a casu vel a ꝓposito aliquis confessore audiat peccata eius dum cõfiteretur ꝙ celaret ea: qꝛ quilibet dȝ celare ꝓ conseruatione fame ꝓprie: ergo quilibet peccata ꝓximi audiendo dũ confitetur teneť illa celare. ¶ Secundo ꝓbatur sic Mat. xviij. Si peccauerit in te frater tuus va. ⁊ cor. euȝ inter te ⁊ ipm solum. sed hõ dũ ꝯfitetur corrigit se aut ad correctionẽ se disponit ergo qcũqȝ sit ille pctã illi⁹ vltra reuelans directe facit ꝯ illud ius dictum proxime allegatuȝ: ergo ⁊c. ¶ Tertio ꝓbatur sic ex̃ de accu. c. q̃lr ⁊ q̃n. ij. ⁊. c. si qs e͛pus glo. sup

glo.super vbo charitate.extra de sen.ex com.c.sacro.⁊ de iudicijs.c.nouit.⁊ de si mo.c.licet.xxi.q.i.c.si peccauerit.xvi.q.i.c.qui das.xxiiij.q.iij.c.illicita. In oibus his habetur ꝙ denunciationē debet precedere charitatiua admonitio. Frustra aūt precederet si correptus per charitatiuam admonitionē ⁊ secretā postea publicare licite posset. Cū ergo hō per ꝯfessionē secrete corrigatur aut ad correctionē; disponatur nulli qualitercūq; pctā alteri ꝰ audiat licitū est reuelare. Nam illud preceptum datū de celando pctā ꝯfitentis in.c.omnis datū est in fauorē cōfessionis ⁊ ꝯfitentis. Sed si ingereni se super confitentē ⁊ audienti pctā eiꝰ liceret reuelare.hoc esset in preiudiciū ⁊ ꝯ̄ fauorem ꝯfitentis.ꝙ posset ꝯfitēs in famari: ⁊ sic multi traherent a tanto bono. ¶ Secūdum dubiū. qd̄ hic querit paruū ⁊ breue e.s. vtrūꝫ nō sacerdotes ꝙ sunt inter dum interpretes cōfitentis teneāt celare confessionē. Ad hoc rūdet Ric.⁊ Boñ. vbi.s.ꝙ sic rōnibꝰ pdictis: ⁊ etiam quia interpres ⁊ sacerdos ꝓ vna ꝑsona reputantur. ¶ Tertiū dubiū est vtrū ille cui confessor reuelauit ꝯfessionē alicuius teneatur celare illas si sciat ꝙ iste qui hoc sibi dixit nesciat illō nisi per confessionē ꝙ ꝓbat tripliciter. ¶ Primo sic qcqd homo scit p confessionē sacramentalē siue mediate siue immediate celare tenet: Quis ad celandū magis obliget ille qui hoc scit per confessionem imediate ꝙ̄ ille qui scit per ꝯfessionē mediate sed ille cui confessor reuelauit confessionem scit peccata confitentis per eā mediate: ergo illa tenetur celare. ¶ Secūdo sic ille qui iuuat ad promouendū crimen qd̄ alius inchoauit participat cum eo in crimine: sed ille qui confessionē; reuelat diffamationem penitentis inchoat ille cui confessio reuelata est: si vlterius eā manifestat promouet diffamationem penitentis: ergo tenetur eam celare: quia tenetur non pticipare in crimie. ¶ Tertio sic: Reuelans alicui confessionem de facto dat illi potestatem vt loqui possit alijs de peccatꝭ penitentis cuius confessionem reuelauit sed illam potestatem quā contulit de facto de iure conferre non potuit. Cū igit nulli licitum sit vti potestate sibi concessa ab aliquo de facto: q eas sibi dare nō potuit de iure: sequitur quod ille cui illa confessio reuelata est vlterius loqui non poterit de illa confessione: vnde prelato ꝑcipienti sibi vt dicat ei si scit aliqd̄ n alū de illa persona cuiꝰ confessio sibi reuelata est: non debet sibi dicere quod sibi dictum est a confessionis reuelatore. Et sic patet pars secunda.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua probatur ꝙ confessio debet esse secreta quo ad ipsos ꝯfitentes.

Tertio aduertendum est ꝙ confessio ds ēē occulta q̄ ad ipos cōfitentes vt nō reuelēt ea q̄.ꝑ sua salute in cōfessione vel dicta vel imposita sunt: ex quorum reuelatione scandalū oriretur. De pnia autem penitenti imposita dicit Ric. vbi.s.q.iij. ꝙ aut penitēs manifestando pniam sibi iniunctam a confessore faceret preiudiciū cōfessori: q: forte talem iniunxit pniā; ꝓ qua si sciretur eam iniunxisse incurreret alicuius vel aliquoꝝ maliuolentiā: vtpote: q: iniunxit mulieri vt abstineat a familiaritate alicuius viri cuius familiaritas erat castitati periculosa: vel aliquid aliud iniunxit pro quo aliqui mouerentur ꝯ̄ confessorem si hoc scirent. Aut penitens manifestando suam pniam: nec famie propriꝫ nec confessori: nec alicui preiudiciū; generaret. In primo casu tenetur penitens suam pniam celare. Quilibet enim tenetur suaꝫ famā scienter nō ledere sine alīqua vtilitate: iuxta illud Ecc.xli. Curam habe de bono homine. In casu etiam secundo tenetur eam celare. Si enim illō ꝙ confessor sibi iniungit seu consulit bona fide ꝓ salute anime sue ⁊ secreto alij reuelauit in preiudiciū cōfessoris crimē proditionis incurreret ⁊ sigilli secreti fractionem. In tertio aūt casu non tenetur celare nec tenetur dicere: sed de hoc irreprehensibiliter potest facere qd̄ istorum

duorum sibi magis placuerit. ¶ Sed iuxta hoc queritur vtrum penitens teneatur celare personam cum qua peccauit. Ad h. q. Ricar. vbi. s. q. i. q expressio persone aut est necessaria ad expressionem peccatorum: aut non. Si sic tenetur eam exprimere confessori eo modo quo dictum est. s. de circunstantijs peccatorum. Si autem expressio persone non est necessaria ad expressionem quantitatis peccati: tunc distinguo q aut est vtilis ad correctionem illius vel preseruationem a recidiuo: aut non. Si sic: tunc credo q penitens bene facit si extra confessionem hoc dicit alicui persone que illi peccatori velit et possit prodesse et non obesse: sed pro illa causa nominare ipsum in confessione non expedit nec oportet: quia per talem nominationem confessor non posset procedere ad correctionem illius. Si autem illa nominatio non est vtilis ad illius correctionem tunc subdistinguo: quia aut potest esse vtilis ad preseruandum penitentem a recidiuo: aut non. Si sic tunc bonum est et expedit penitenti q illam personam exprimat confessori: potest enim contingere q confessor per cognitionem persone sciet iniungere penitentiam talem penitenti: et talia dare remedia et documenta: et tales facere admonitiones per que penitens melius et securius poterit preseruari a recidiuo. Si autem nominatio persone non est vtilis ad magnitudinem peccati exprimendam nec ad eius correctionem nec ad preseruandum a recidiuo penitentem: tunc credo q penitens teneatur illam personam celare: quia quilibet tenetur non generare malam opinionem de proximo suo in corde alterius sine rationabili causa. Confitere igitur confidenter anima mea et noli expauescere: quia soli deo peccata tua dicis qui solus in confessione dabit tibi gratiam in presenti et gloriam in futuro: Amen.

¶ Feria tertia post quartam dominicam in quadragesima de satisfactione facienda deo in generali.

Totum hominem saluum fecit in sabbato. Scribuntur hec verba Io. vij. Sententia est phi in iij. phisico. fratres charissimi q perfectum est cui nihil deest. Nam vt habetur in glos. extra de baptismo. c. maiores. Nihil reputatur actum cum aliquid superest ad agendum. Hoc etiam habetur. xxxviij. di. c. que ipsis. et. vij. q. i. c. nihil. Cum igitur in superioribus tractatum sit abunde diffuse de duabus principalibus partibus ipsius penitentie. s. contritione et confessione. Restat ad perfectionem ipsius tractare de alia parte. s. satisfactione: quia sicut prima pars est cordis contritio: et secunda oris confessio ita tertia est operis satisfactio: cuius mysterium insinuare videtur dominus noster in verbis propositis: quia arguens scribas et phariseos qui ex lege Moysi circuncidebant hominem in sabbato absque legis transgressione: quia preceptum erat q octaua die circuncideretur puer: et ideo si octaua dies esset in sabbato tunc circuncideretur: nec aliqua transgressio reputabatur: et ideo ex hoc arguit saluator dicens. Si circuncisionem accipit homo in sabbato vt non soluatur lex Moysi: vt patet per predicta: mihi indignamini: quia vt dicunt verba proposita totum hominem saluum feci in sabbato. q. d. hoc est valde irrationabile: quia magis licita est et melior sanatio hominis in aia et corpore q sit ipsa circuncisio. Ex quo patet q opus Christi fuit perfectum: quia totum hominem sanum fecit. Igitur et nos opus perfectum penitentie faciamus: vt ad contritionem et confessionem et satisfactionem adiungamus: de qua ordinate procedendo tractantes: quia duplex est. s. que facienda deo et que homini. Primo tractabitur de ea que facienda est deo in generali: deinde in speciali. De satisfactione ergo facienda deo in generali in presenti sermone tres considerationes

derationes annotabimus: quarum Prima dicitur quidditas. Secunda dicitur charitas. Tertia dicitur penalitas.

¶ Pars prima huius sermōis in qua declaratur quid sit satisfactio.

Rimo in isto sermone aduertēdum est ꝙ de satisfactōe tres diffinitiones dantur. ¶ Prima est Ansel. in lib. ij. Cur deus homo di. Satisfacere est deo debitum honorem reddere: vbi di. Alexan. in. iiij. parte in tractatu de satisfactione in generali: ꝙ bene dixit Anselmus quia et si omnis honor est debitus deo maxime ē honor satisfactionis: quia honor ille est emendatorius peccati quod proprie cōmittitur in iniuriam dei. et est etiam humiliatio sub creatura contra contemptum quo efferebatur contra creatorem suum peccādo. Qui ergo satisfacit de peccatis preteritis per penam recompensando deo honorem debitū reddit. ¶ Secunda est Augustini in libro de ecclesiasticis dogmatibus propositione. xxiij. et habetur in. iiij. di. xxv. et de pe. dist. iij. §. i. di. Satisfactio est peccatorum causas excidere idest ꝫ Bon. in. iiij. dis. xv. motiua et occasiōes et hoc quidem est quod sequitur in diffinitione: nec eorum suggestionibus aditū indulgere: vt sequens pars sit expositio precedentis. Potest etiam aliter exponi sic. Satisfactio est peccatorū causas excidere idest intrinsecas causas: et radices ex peccato relictas: neque eorum suggestionibus idest i. opportunitatibus extrinsecis aditum non prebere vt fugiendo tēpus: locum et huiusmodi: et ex hoc ostenditur ꝙ in satisfactionis impositiōe singulariter debet attendi vt non fiat vlterius illud propter quod iniungitur satisfactio. ¶ Tertia est Ricar. in. iiij. dist. xv. arti. i. q. i. que complectitur ambas personas di. Satisfactio ē pro illata iniuria voluntaria recompensatio ꝫ iustitie qlitatem: nam per recompensationem predictorum cause peccatorum exciduntur sequitur cum proposito nouam iniuriā non committendi: quia propositum cauendi a noua iniuria est peccatorꝝ suggestionibus aditus non indulgere. Ad predictorum declarationem tria parua dubia mouentur. ¶ Primum est si est possibile satisfacere deo de peccato suo. Ad hoc. ꝶ. Ricardus vbi. s. q. ij. ꝙ hominē posse satisfacere deo dupliciter potest intelligi: aut cum alterius adiutorio: aut sine. ¶ Primo modo dico ꝙ homo potest satisfacere deo in virtute scilicet meri. Christi cuius particeps est per veram fidem. ¶ Secundo autem modo satisfacere non potest: Unde Augusti. in enchi. ait. Nec antiquorum quicunque iustorum preter Christi fidem salutem potuit inuenire: homo enim per se deo non potest equalem compensationem rependere: nec ab eo exigitur: sed si fecerit quod potest plus ab eo non requiritur. ¶ Secundum ꝙ queritur h̄ est. Si homo potest satisfacere de vno peccato sine alio. Et. ꝶ. Ricar. vbi. s. q. vi. ꝙ satisfacere ꝓ culpa dupliciter potest intelligi: aut de illa que consistit in actu anime interiori. aut de illa que consistit in actu exteriori. ¶ Primo modo non potest homo satisfacere de vna culpa mortali sine alia: vt probatum est. s. de penitentia in generali. ¶ Secundo modo loquendo pōt satisfieri de pena debita tēporali vni peccato sine alia: sicut satisfieri potest d̄ vna parte pene sine alia: huius autem ratio est: quia obligatio ad talem penam simul stat cum charitate: et ideo remanente debito pene pro vno peccato acceptari pōt solutio pene pro alio: si tamen adsit propositum satisfaciendi postea de alio: ꝙ si propositum mutetur ita vt pro alio non velit postea satisfacere remanet tamē solutio ꝑcedens acceptata: et sic patet p̄secūdū propositum. ¶ Tertium dubium est. Si vnꝰ pōt satisfacere pro alio. Ad hoc rn̄det Ricardus in. iiij. di. xx. ar. i. q. iij. et Sco. in eadem dist. Et Duran. li. i. parte. i. di. v. q. xxij. ꝙ duplex est satisfactiō is effectꝰ Unus ē excisio cause pctōꝝ sequentium

Et quantum ad hoc nõ potest vnus pro alio satisfacere: qr per ieiunium vnius alterius caro nõ domatur. Alia est solutio debiti peccatorũ precedentiũ: et quo ad hunc effectum distinguendum est: qr si vnus est per se impotens alius potest pro eo satisfacere si est in charitate. Sicut et confiteri: si est potẽs: tunc oportet ꝙ satisfaciat ipsemet pro seipso: nec alterius satisfactio sibi prodesset: nisi animũ paratũ habeat ad satisfaciendũ pro se facultate existentẽ: sicut sibi impositum fuit a sacerdote: quia ad hoc tenetur in .c. oĩs. Necesse est enim vt penitens recognoscat peccatum suum per aliquem actum satisfactiõis. de pe. di. i. nõ sufficit. Et sic patet tertium propositũ et pars prima.

¶ Pars secunda huius sermonis in q̃ declaratur vtrum satisfactio facta extra charitatem valeat et an sit iteranda.

Secũdo in isto sermone queritur Si satisfactio facta extra charitatem .s. in pctõ mortali valeat et an necesse sit eam iterare. R. ꝙ hic est triplex modus dicẽdi. Unus stricte qui dicit oĩo et indifferenter ꝙ nõ valet: et si est expleta in pctõ mortali necesse est eã iterare. Cuius opinionis est Ric. q. v. vbi d. ꝙ cum deus bonorũ nostrorũ nõ egeat opa hominis nõ acceptat tãq̃ digna remuneratiõe: nec vt satisfactoria nisi operantem acceptet. Unde Geñ. iiij. Prius respexit dñs ad Abel et post subiungitur et ad munera eius: sed deus non acceptat hominem existentẽ in pctõ mortali: qr in tali statu est inimicus eius: ergo nec acceptat opera. Cõcor. Alexã. de ales. et Gulielmus. Alius modus dicẽdi non ita strictus est. beati Tho. in iiij. di. xv. et Durandi lib. i. pte. i. dist. v. q. xix. s. ꝙ alique satisfactiones sunt ex quibus manet aliquis effectus in satisfacientibus et postq̃ actus satisfactiõis transijt: sicut ex ieiunio manet corporis debilitatio: et ex elemosynis largitis substantie diminutio: et de similibus. Et tales satisfactiões in mortali facte nõ oportet ꝙ iterentur: qr ad illud ꝙ eis manet per penitentiam sequẽtẽ accepte sunt. Satisfactiões aũt q̃ nõ relinquũt aliquẽ effectũ in satisfaciẽte postq̃ actus trãsijt: oportet ꝙ iterent: sicut de oratione et similibus. Actus autẽ interior .s. dolor de pctis qui totalr transijt nullo mõ viuificatur: sed oportet ꝙ iteret. Boñ. in. iiij. di. xv. ar. j. q. iiij. Narrat ambas opiniões illas et dicit primã eẽ securiorẽ: secũdã vero minus pbabilẽ. Doctor subtilis repugnat primam di. eam eẽ cãm sepius et peccãdi et desperandi. vtputa: si penitens ieiunaturus tribus diebus ex penitẽtia cras recidiuet in peccato mortali: audiens hoc non ieiunabit secunda die: et sic faciet cõ preceptũ ecclesie et vicarij dei: et peccabit mortaliter: aut nunq̃ faciet penitentiam impositam desperatus. Et iõ ad concordiam predictorũ est tertius modus dicẽdi: ꝙ aut est satisfaciendũ proximo: aut deo. Si proximo in quocũq̃ statu fuerit facta sufficit. Nam nõ interest proximi cuius meriti fuerit satisfaciens. Et iõ bona fides nõ patitur vt bis ab eodẽ idem debitũ exigat. ff. de reg. iur. l. bona fides Si satisfaciendũ est deo: dicẽdũ est ꝙ cũ satisfactio regulariter posita sit i arbitrio cõfessoris ab eius voluntate dependet vtrum iterari debeat vel nõ. Et si de eius voluntate constat stamus illi: ꝙ si nõ constat recurrimus ad cõtecturas. Unde si iniuncta penitentia non relinquit post se aliquem effectũ: sicut est oratio in breui explenda nõ presumitur imposita ad satisfactionem pene sed ad ipetrationẽ reconciliatiõis diuine: q̃ haberi nõ põt nisi per opa in charitate facta: iõ hmõi penitẽtia in statu peccati facta debz iterari. Si vero iniuncta penitentia relinquere posset aliquem effectũ rex seu corpis diminutiuũ presumit iniũcta ad satisfactionẽ pene: q̃ põt ẽẽ in statu peccati mortal fieri: vt dicit Sco. ideo non est necesse istã iterari: sed sufficit ꝙ penitẽs cõfiteat de hoc ꝙ satisfactionem fecit in mortali culpa: nisi huiusmõi satisfactio esset talis ꝙ eẽt imposita ad impetrationẽ gratie remisse que in statu peccati mortalis haberi non potest. Et sic dicta doctorũ que variare sup

rlare super hoc videnť inuicē cōcordan
tur: q2 primi loquuntur quantū ad gr̃az
ꝓmerendaz. secūdi q̃tū ad penā absol/
uendā. Ex his intelligat prudens sacer/
dos ꝙ ad vitandū dictas ambiguitates
debet penitenti aliquā iniungere satisfa/
ctionē quā statim exequať in statu gratie
ꝛ exinde addat qḋ sibi videbiť quo ad
reliquaz satisfactionē quā successiue age
re debet: ꝛ declaret ei ꝙ illaz debet itera
re: si i statu pc̃i mortalis egerit. Et sic pz
pars secunda.

¶ Pars tertia hui⁹ sermonis: in q̃ de/
clarať vtrū satisfactio fieri debeat ꝑ opa
penalia.

t Ertio queriť si satisfactio debet
fieri ꝑ opa pēalia. Ad h. ꝟ. Ri.
vbi. s̃. q. iij. Et Bo. ibidē: ꝛ Alex
an. de al. vbi. s̃. Ric. facit vnā dist. di. ꝙ
op⁹ penale ṗt dupl̃r intelligi: aut ratione
opantis. aut rōne generis opis. Si prio
mō: sic nō opꝫ ꝙ satisfactio hmōi ope
rantis fiat ꝑ opa penalia: q2 frequenter
opa ex suo genere penalia rōne feruētis
charitatis in operante sunt ei delectabi/
lia. Si secūdo mō sic satisfaciēdū est pro
pctō per opa penalia. Cui⁹ rō reddit q̃/
drupl̃r fm ṗdictos doc. maxie Alexā. et
Boñ. Prima est honoris ablati reddi/
tio: q2 dz hō reddere honorē deo ampli
us q̃z si nō abstulisset. Et iō requiriť vt
non tm̃ deo famuleť ꝑ opationē bonaz:
verūetiā seipm deijciat ꝑ penā assumptā
Secūda rō ē deordinati reordiatio: q2 q
se deordinauit per cōmissionē culpe po
tissime reordinat per ꝑpessionem pene.
Tertia rō ifirmati curatio: q2 ifirmat⁹ ꝑ
delectationis calorē: curať ꝑ penalitaţ al/
gorez: ꝛ iō culpe debeť pēa ēt ꝑꝑ ṗserua/
tionē a futura: q2 fz Aristo. ij. Ethi. c. iij.
Pene sunt medicine quedā ñ tm̃ cura/
tiue sed ēt preseruatiue. Quarta rō est de
biti absolutio: q2 pctm̃ qḋ ɔ̄trahit est debitū
pene. Et iō dz ꝑ penā satisfacere ipe pec
cator. Vñ Gre. in q̃dam Omel. sic ait.
Iustū est vt pctōr tāto maiora sibi infe/
rat lamēta per pniam: quāto maiora si/
bi intulit dāna ꝑ culpā. Qḋ si ɔ̄dicať sic
phs. ij. Ethi. iij. c. dicit. Medicine ꝑ ɔ̄ri
um innate sunt fieri: fz q̃dā sunt pctā pe/
nalia sicut tristitia: ira: ergo satisfactio ꝓ
talibus pctīs dz esse ꝑ opa delectabilia:
Ad hoc. ꝟ. Ric. ꝙ q̃uis aliquib⁹ pctīs
sint annexe pene sensibiles: tñ inq̃tum
sunt actus volūtarij aliquā delectationē
habēt q2 sicut dr̃ Prouer. xiij. Desideri
um si ɔ̄pleať delectat aiam. Vñ ad maio
rem hoz declarationē queriť vtrū flagel
la q̃ de⁹ imittit aut venire ꝑmittit sup ꝑe
nitētes sint ꝓ eis satisfactoria. Et. ꝟ. Ri.
ad hoc ꝙ sustinēs flagella siue ꝑ opatio
nē iustā cuiusmodi sunt oia illa q̃. de⁹ in/
fligit siue ꝑ actionē iniustam: cuiusmodi
sunt que de⁹ frequenter a pctōribus infli
gi iuste ꝑmittit. nō satisfacit ea sustinēdo
sub rōne qua faciēs tm̃: q2 sicut volūtas
sustinētꝭ nullo mō coopatur ad ea vt ac
tiuum ṗncipiū: opoꝛtet aūt ꝙ ṗncipium
actiuū meriti sit volūtas illi⁹ qui mereť:
inq̃tuz tñ volūtas sustinētis eadē patiē/
ter sustinet intentiōe remissiōis pene de
bite ꝓ suis pctīs sunt sufficiēti satisfactio/
nis mā: q2 ipsa satisfactio in actu volun/
tatis formaľr cōsistit: flagella tñ q̃ ipe de
us imittit: maiorē efficaciā hñt inclinan
di volūtatem ad bonū q̃z illa q̃ nō im/
mittit: sed imitti ꝑmittit: imo aliquando
ꝑmittit ꝛ immittit vt hic cruciet ꝛ nō in fu/
turo. Vñ Aug. in li. de vera inocētia. v.
c. Diuina bonitas iō maxime irasciť in h
seculo: ne irascať in futuro: ꝛ misericordi
ter adhibet tpalem seueritatez ne in eter
nū inferat vltionem. Et lib. i. de ciui. dei.
viij. c. Flagellū dei ad patiam erudit bo/
nos. ꝛ. xxx. c. Cū me deus aduersis reb⁹
exagitat: aut merita examiat aut pctā ca/
stigat. Hec ille. Vñ igiť flagellamur cha
rissimi ꝛ passiōes ꝛ ifirmitates patimur
patienter sustineamus: ꝛ hoc ꝑꝑ pctā no
stra euenisse ɔ̄cludam⁹ q2 si impatienter
sustinemus h: nō habent rationem satis
factionis: sed potius vindicatōis. Facia
mus ergo de necessitate ṽtutē vt aduer/
sitatibus hui⁹ seculi fugiam⁹ penas infer
ni ꝛ purgatorij. Qḋ si ɔ̄dicať sic: Satis/
facere nō ɔ̄uenit nisi illiť qui peccauerūt

sed temporalia flagella q̄n̄qȝ immittunt
hoībꝰ nō ꝓpter pctā: sicut patuit in Job
ergo n̄ sunt satisfactoria Ad hoc. R̄. R.i.
ꝙ sicut idem opus qđ in innocente nō
fuisset satisfactoriū est in penitēte satisfa/
ctoriū: ita idē flagellū pōt eē innocēti ma
teria maioꝛ boni ⁊ in penitēte mā remis
sionis pene pcti. ¶ Scđo querit. Si pe
nitens expleta satisfactione a sacerdote
imposita debeat aliā ꝑagere. Ad hoc. R̄.
breuiter ꝙ nō est necessariū tn̄ ꝯgruissi
mum est: qꝛ si forte illa nō sufficeret: hec
suppleret. Vñ Esa. ij. Docebit nos vias
suas. i. ꝑ sacerdotē docebit nos quid te/
neamur agere. Et ambulabimꝰ in semitis
eius. i. strictiorē pniam faciemꝰ q̄ȝ iniun/
cta sit. Strictiores. n. sunt semite q̄ȝ vie.
Et ideo sacerdotes debēt semꝑ dicere in
vniuersali pñitentibꝰ: q̄cq̄d boni feceris
sit tibi in remissionē pctōꝝ. Et hoc ſm
Hosti. ⁊ Ray. triplici rōne. Pꝛio rōne
satisfactiōis duplr̄. s. ex iniunctiōe sacer
dotis: ⁊ ex ipso pctō ꝯmisso: qꝛ si ꝯtingat
ꝙ sacerdos minorē satisfactionē iponat
quam requirat culpa: residuū soluet aut
hic aut in purgatorio. Scđo rōne maio
ris valoris: qꝛ opus qđ qs facit ex iniun
ctiōe sacerdotis vno mō scilȝ ex natura
opis iniuncti. Alio mō ex vi clauiū am/
plius valet ad expiādū pctā: q̄ȝ si ꝓprio
arbitrio idē faceret. Tertio rōne dubita/
tionis vt. s. si pnia n̄ decēter sit iposita ꝑꝑ
hec v̄ba. Opa bōa futura suppleāt. Bo
nū ergo faciamꝰ n̄ deficiētes: qꝛ nō suffi
cit abstinere a malo nisi ēt fiat bonum.
Vñ Augu. lib. l. Omel'. Omel. xvi. ait.
Quātū possumꝰ fructū iustitie studeamꝰ
afferre: timētes illđ qđ dñs dicit. Arboꝛ
q̄ nō facit fructū bonū excidet ⁊ in ignē
mittet. Hec snīa euidenter ostēdit: qꝛ nō
solū malū fecisse sȝ ēt bonū n̄ egisse dam
nabile erit. Et sup ps. xxxiij. idē ait. Pa
rum ē declinare a malo: nisi faciamꝰ bo
nuȝ: parꝝ est vt nō expolies nisi vestias
nudum. Et in lib. de vita xpiana. Non
hoc solum a xpiano querit vt malo care
at sed vt exerceat bonuȝ: qui eniā si nihil
mali fecerit nec boni aliquid: n̄ ad eter/
ne vite ꝓmiū nō admittit: sed gehenne
ignibus mancipat sicut in euangelio do
minum dixisse legimꝰ de his q nihil ma
li nec boni fecerūt. Discedite a me ma. in
i. e. q pa. ē. di. ⁊ an. eiꝰ. Esuriui enim ⁊c.
Ecce nō qꝛ malū gesserunt: sed qꝛ nō fe
cerūt bonū ꝯdemnāt. hec ille. ¶ Tertio
querit posito cāu ꝙ hō eēt certificatꝰ ꝙ
satisfecisset q̄ȝtum ad culpam ⁊ penā de
peccatis suis: q̄ vtilitas eēt penitenti ite/
rum satisfacere. Ad hoc. R̄. Alex. de ales
vbi. s. ꝙ est ei valde vtile iteꝝ satisfacere
⁊ in futuro ⁊ in pñti: qꝛ lȝ hoc in futuro n̄
ꝓficiat q̄ȝtum ad ꝓmiū substantiale: ꝓ/
ficit tn̄ q̄ȝtum ad ꝓmiū accidentale: ⁊ si
augmentet charitas ēt ꝓficit q̄ȝtū ad ꝓ/
mium substātiale. In pñti ēt multuȝ ꝓ/
ficit: qꝛ si bōa opera facta in mortali ad
multa valeant ſȝ oēs theologos: vtputa
ad diminutionē pene tpalis: ⁊ ad tpaliū
multiplicationē: ad gratie obtinende ha/
bilitationē: ⁊ ad multa alia q̄ longū esset
dicere. A fortiori multo plus ⁊ ad plura
valent facta in charitate: ⁊ ſm Alex. va
lent ad h. vij. que. i. scribūt. Pꝛimo va
lent ad iocūditatē mentis. Vñ ꝓpheta. In
via testimonioꝝ tuoꝝ delectatus suȝ. Et
Esa. lv. Audite audiētes ⁊ comedite bo
num ⁊ delectabit in crassitudine aīa vr̄a
Secūdo valent ad stabilitatē ⁊ ꝯfirma/
tionē charitatis: iuxta illđ Ecc. vij. Nō
pigeat visitare infirmū ex his eniȝ in di/
lectiōe firmaberis. Tertio valent ad au/
gmentationē grē: iuxta illđ Prouer. xi.
Alij diuidūt ꝓpria ⁊ ditiores fiūt. Quar
to valēt ad purgationē pctōꝝ: iuxta ꝓuer
bi. xv. Per misericordiā ⁊ fidē purgant
pctā. Quinto valēt ad debilitationem fo
mitis. Unde Job. viij. Tu si diluculo cō
surrexeris ad deū ⁊ oipotentē fueris de/
precatus: si mūdus ⁊ rectus icesseris sta
tim euigilabit ad te ⁊ pacatū reddet ha/
bitaculū iustitie tue. Sexto valēt ad eui
tationē pigritie. Vñ ꝓuer. vlt. Cōsidera/
uit semitas domꝰ sue: ⁊ panē ociosa n̄ co
medit. Septio ⁊ vltimo valēt ad repul/
sionē tētationis diabolice: Vñ Gre. sup
illud Job. ij. Nemo loq̄bat ei v̄bū. Vi/
debant

debant enim dolorem esse vehementes m. Si noo virtus ꝯpunctiōis in ītimis affici hoīs: strepit⁹ p:auc suggestiōis ob mutescit: bonū ergo facientes nolite desi cere: vt in die iudicij sublimiores gliam ab eterno iudice recipiatis Jesu christo. Qui cum pa. ⁊ spū sancto. Amen.

¶ Feria quarta post quartam dominicam in quadragesima de oratione.
Sermo.lxx.

Peccatores deꝰ nō exaudit. Scribunt hec verba. Jo. ix. Postq̄ fres charissimi de satisfactiōe deo facienda: tractare aggressi sumꝰ: determinato de ipsa in gnālitā restat determinare in particulari: ⁊ q: satisfactiōis tres sunt ptes. s. ieiuniū: elemosyna ⁊ oratio. Sed de ieiunio ⁊ elemosyna satis dictū est in principio huiꝰ sacre q̄dragesime. Sequit. igit hic tm̄ de oratiōe pertracta re: de qua in pñti euangelio mentio fit. Nā ille cecꝰ a xpo illūinatus: vt patet in textu: ductus ad scribas ⁊ phariseos in synagoga post multa dixit v̄ba p̄posita. s. Peccatores deꝰ nō exaudit. Ad qd̄ v̄bū declarandū: aduertendū ē ꝙ oēs doc. ꝙ ad h ꝙ o:o sit meritoria ⁊ impetratiua debet o:ās esse iustꝰ ⁊ bene dispositꝰ quia opera facta in mortali nō merent p̄miū vite eterne ⁊ iusti facilius exaudiūtur in orationibꝰ suis: iuxta illō. Clamauerunt iusti ⁊ dominus exaudiuit eos. vnde. i. q. i. c. ipsi dr̄. Quāto digniores fuerint scilz orantes tanto faciliusin necessitatibꝰ pro quibꝰ clamāt exaudient. Et aplš ad Ro. xv. Adiuuetis me in oronibꝰ v̄ris vbi glo. sic ait. Bene rogat aplš minores p se orare: multi enim minimi dū ꝯgregātur vnanimes fiunt magni ⁊ multorum preces impossibile est ꝙ nō ipetrent quod impetrabile est. Hec ibi. Noli tamē desperare anima mea ⁊ peccatrix: sed tu et effunde orationes in conspectu dei tui:

quia ipsas si etiam effuderis cum debitis circūstantijs de quibus statim dicetur: ⁊ si nō ita faciliter: tū exaudieris finaliter: non obstante verbo p̄posito. Ad cuiꝰ rei euidentiā tres in pñti sermone considerationes sunt annotande. Prima est si bonis ⁊ malis ꝯuenit orare deum. Secunda est si orans in mortali peccat. Tertia est que cōditiones faciūt orationem exaudibilem.

¶ Paro prima huius sermōis: in qua declaratur vtrum bonis ⁊ malis cōueniat orare.

Primo igit in isto sermone q̄ri q̄ritur. Si bonis ⁊ malis cōuenit orare. ꝙ. fm Alex. de al. ꝙ sine dubio bonis ⁊ malis ꝯuenit orare. Qd̄ probatur quinq̄ mōis. Primo sic. Isido. de summo bono lib. ij. c. vij. ait. Oratio in presenti vita tantum pro remedio petōꝝ effundit: sed boni ⁊ mali in p̄senti vita hoc remedio indigēt: iuxta illō iij. Reg. viij. Non est hō qui nō peccet ergo vtrisq̄ conuenit orare. Secundo sic fm Aug. ad probandum. Nulla est oratio vbi nulla est temtatio: tunc sic: vbi multa temtatio plurimum est orandum sed hoc est in viatoribꝰ tam malis q̄ bonis. ergo ⁊c. Tertio sic. Nulli p̄cluditur via salutis: ergo oēs sunt in statu merendi: ergo ⁊ orandi: cum oratio inter meritoria computetur: vt dictum est sup:a. Quarto oēs possunt satisfacere de peccatis: sed oratio inter satisfactoria reputat: ergo omnes possunt orare. Quinto ⁊ vltimo sic. Judex semp ante platiōnē diffinitiue snie est exorandus: Si ergo nūq̄ p̄fert snia ante mortē oēs debent deum dum viuunt exorare. ¶ Sed cōtra hoc est euangeliū Jo. ix. vbi dr̄. Scimus q: peccatores deus nō exaudit. Ad hoc q̄dam diuersimode. q. a diuersis. Nā Augu. ait. ꝙ verbū illud nō fuit xpi sed ceci nondum plene illuminati. Et ideo ingt ipse super Johannem. Si deꝰ pctōres nō exaudiret: frustra ille publicanus oculos in terra dimittens ⁊ pectus suum percutiēs diceret. Domine propitiꝰ esto mihi

peccatori. Tho. vo ad hoc rñdet: ꝙ pec
cator non exauditur inq̃tum petõr: pu/
ta q2 a deo petit ꝯplementũ alicui9 pcti:
tũc enim talio non impetrat nec meref:
imo desiderando hoc ⁊ petendo peccat:
vt dicetur infra. Unde Criso. super illo
verbo Mat. xij. Abeũtes pharisei cõsi
lium inierunt ⁊c. Colonus inquit diabo
li. auxiliũ dei: ⁊ si querit nõ inuenit: ⁊ po
nit exemplũ di. Uidisti aliquando euntẽ
ad furtum deũ orare: vt bene prosperef
in furto: aut qui vadit ad fornicationem.
Nũquid signuz crucis sibi ponit in fron
te vt nõ ꝯprehendatur in crimine: quod
si fecerit non iuuat: q2 nescit iustitia dei
patrocinium dare criminibus. Hec ille.
Aduertendũ tñ ẞm Tho. ẞa ẞe. q. lxxx/
iij. ar. xvi. ꝙ petõr inquãtũ petõr aliquã
do mõ ꝓdicto exaudit. s. ad maiorẽ vin/
dictã inq̃tum deus pmittit petõrez am/
plius ruere in pctã: iux̃ illud ps. Dimisi
eos ẞm desideria cordis eorum. Nã ẞz
Aug. deus quedam negat ꝓpiti9: que cõ
cedit iratus. Unde etiam apostolus ad
Ro. i. ait. Tradidit illos de9 in desideria
cordis eorum. qd̃ verbum exponitur ẞz
glo. quadrupliciter. Primo sic: tradidit
q. d. non incitauit: nõ immisit: sed permisit
ruere in mala desideria exigentibus cul
parum causis vite ipsius. Secundo sic:
tradidit. i. grãm subtrahendo pmisit ir/
ruere in mala desideria: nihil enim fit in
malis sine eius permissione. Tertio sic:
tradidit illos id est deserente luce sapien
tie dei: per cordis cecitatem lapsi sunt in
plura pctã ⁊ grauia. Quarto sic: tradidit
illos in de. cor. e. i. permisit traddi in ma
lis desiderijs tanq̃ quibusdam tortori/
bus. ⁊ no. ꝙ dicit cordis quod erit dei ⁊
deo: sed addit eorum: quia cor male desi
derans est derelictum a deo: q̃nia cor bo
num est dei: sed desiderium malum nõ
est dei sed cordis peccatorum. Alex. aũt
de alco. dicit. ꝙ deus nõ audit peccato/
res illos. s. qui affectant in peccatis pma
nere: alios aũt econtrario qui affectant
peccata deserere ⁊ iustitie statum indue/
re bene audit. ꝙ autem illos qui affectãt
in peccatis permanere deus non audiat
probatur per illd̃ Job. xxxv. Clamabũt
⁊ non exaudiet dominus eos propter su
perbiam illorum. ⁊ per illud ꝓuer. i. Cla
mabunt ⁊ non audiet eos eo ꝙ exosam
habuerunt disciplinam. Et Esa. v. Cum
multiplicaueritis orõnes nõ exaudiaz:
manus eniz vestre sanguine plene sunt
Et Esa. xxix. Populus iste ore suo ⁊ la/
bijs suis glorificant me: cor aũt illorum
longe ẽ a me. Et per illd̃ Hiere. vij. No
li orare pro populo hoc nec assumas pro
eis laudem ⁊ orationem: q2 non exaudiã
te. Et per illd̃ Luc. xi. Quid vocatis me
dñe dñe: ⁊ nõ facitis que dico. Et iõ ait
Criso. sup Math. Qui orat ⁊ peccat: nõ
orat deũ sed deludit. Et Aug. in quodaz
sermone. Qua fronte postulas qd̃ pro/
misit deus: si non facis quod iussit deus:
prius audi monitiones: ⁊ sic exige ꝓmis
siones. Et Ber. super Canti. xvi. sermo/
ne. Qua vo fronte attollo oculos meos
ad vultum patris taz boni tam malus fi
lius. Hec ibi. Nullus eniz indignus de
bet salutare principez. C. de dissertorib9.
l. cum intonuissz. li. xij. Maiori ergo ra
tione non debet salutari per orationẽ ille
de q̃ pho dicit. xij. Metaphisice. Unus
ergo princeps: quia ex quo seruus domi
ni terreni non reputatur dignus vt pre/
ces porrigat imperatori terreno. C. d ꝑfe/
ci. impera. offe. l. lz seruus ꝯditori. A for
tiori qui est seruus diaboli ⁊ peccati: imo
tot demoniorũ quot vitiorũ. ¶ Aduerten
dum insuper ꝙ deus non exaudit illos
peccatores qui non parcũt sibi offendẽ/
tibus: Quod patet per illud Ecclisti.
xxviij. Relinque proximo nocenti te: ⁊
tunc deprecanti tibi peccata soluẽtur. Et
per aliud ibidem. Homo hõi seruat irã
⁊ a deo querit medelam frustra. Collige
ergo ꝙ deus non exaudit eos qui petũt
saluti sue contraria nec qui peccare desi/
derant ⁊ eos qui offensas non relaxãt q̃
cõfirmat Augu. sermone. ij. de oratione
di. Tribus modis orationes impediunt
aut cũ qs a deo petit quod sue saluti resi
stit: vel cum orat: ⁊ ab iniq̃tate nõ cessat:
aut delinquẽti

sui delinquenti in se debita non relaxat: quod triplex malum dum a se vnusquisqz studiosus abstraxerit securus studio orationis incumbat: et ea que petit precibus se impetrare libera mente confidat. Concludo ergo quod iustus et peccator orare possunt et exaudiuntur: sed aliter et aliter. Unde Jo.an. et beatus Tho.vbi.s.dicunt: quod peccator exauditur non obstantibus predictis impedimentis: sed obseruatis conditionibus debitis: de quibus statim dicetur: non quidem ex iusticia: quia peccator hoc quod impetrat non meretur. sed ex pura misericordia. Justus autem secundum eundem Tho.vbi s.ar.xv. Exauditur a deo ex iusticia: quia oratio iusti.triplicem habet efficaciam: consolandi.s.impetrandi: et merendi. Prio habet efficaciam consolandi inquantum oratio specialem consolationem presentialiter confert menti. Secundo oratio iusti habet efficaciam impetrandi. et hoc ex gratia dei: qui nos ad orandum inducit. Unde Augu.in li.de verbis domini ait. Non tantum hortaretur vt peteremus nisi dare vellet. Tertio habet efficaciam merendi: inquantum ex charitatis radice procedit. Nam obiectum charitatis est bonum eternum: cuius fruitionem virtute charitatis meremur. Unde sicut quilibet actus virtutis habet virtutem merendi ex charitate sic et oratio que est actus religionis. Accedant ergo ad orationem iusti et mali: petant et accipiant: quia Chriso.sup Math. ait. Omnis qui petit accipit: siue iustus sit siue peccator. Et sic patet pars prima.

¶ Pars secunda huius sermonis in qua declaratur vtrum existens in mortali orans peccet.

Secundo quando queritur: Si existens in mortali orans peccet ex precibus: patet quod non absolute loquendo. Unde Eccle.xxi.scribitur. Fili peccasti ne adiicias iterum: sed de preteritis deprecare vt tibi dimittantur. Et ideo Alex.de ales vbi.s.ait: quod non omnis oratio existentis in mortali est peccatum: sed quedam sic et quedam non.i.existens in mortali orando: quandoqz peccat quandoqz non.

¶ Ad cuius euidentiam notandum est: quod .v. de causis peccat qui orat in mortali. Prima est quando orat vel petit illicitum: iuxta illud Ps. Iniquitatem si aspexi in corde meo non exaudiet dominus. Et Ja.iiij. Petitis et non accipitis: eo quod male petatis vt in concupiscentiis vestris vtatis. Secunda est quando oratio procedit ex presumptione: vt cum aliquis se digniorem reputat ceteris exaudiri. Et talis oratio significata est in facto. Ozie Qui voluit adolere incensum super altare timiamatis.ij. Para.xxvj. Tertia est quando oratio fit ex hypochrisi: iuxta illud Math.vi. Cum oratis non eritis sicut hypochrite tristes: qui amant primas cathedras in synagogis et in platharum angulis stantes orare vt videantur ab hominibus. Quarta est: quando fit ex amore pecunie vel ex vitio glorie: iuxta illud Math.xxiij. Ue vobis scribe et pharisei hypochrite qui comeditis domos viduarum longa oratione orantes. Unde glo.ibidem ait. Ue vobis qui vestra superstitione nihil intenditis nisi vt predam de substantia plebis faciatis. Quinta est cum ex oratione oritur scandalum: vt in notorio peccatore. Unde in Ps. peccatori dixit deus. Quare tu enarras iustitias meas? ¶ Concludit ergo quod oratio peccatoris exceptis predictis causis bona est et non mala. Quod si contradicatur sic. Eccle.xxxiiij.scribitur. Non sunt beneplacite deo subsannationes iniustorum: sed oratio eius qui scit se in mortali esse subsannatio videtur quia ex vna parte honorat deum inquantum orat: et ex alia inhonorat per peccatum iuxta illud Ro.ij. Per preuaricationem legis deum inhonoras: ergo etc. Ad hoc Re. quod non omnis oratio existentis in mortali est subsannatio: Cum enim aliquis humiliter et deuote quantum permittit status peccati orat deum talis oratio non est subsannatio. sed honoratur deus per illam: nec ex alia parte exhonoratur: quia peccatum orantis quodammodo per orationem humilem aptius fit ad indulgendum cessat enim augmentatio peccatorum

dum peccator bonis operibus intendit. Et sic pz pars secunda.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua declarat. q quattuor in oratione requiruntur ad hoc q oratio exaudiatur.

Ertio sciendū est sm Alex. vbi s. t Boñ. in. iij. di. iiij. t Ricar. ibidem. ar. iij. q. i. Et in. iiij. dist. xv. ar. iiii. q. vij. t tho. sa. se. q. lxxxiij. ar. vi. Qd quattuor conditiones requirunt in oratione ad hoc q sit exaudibilis. s. q fiat pro se de necessarijs ad salutem pie t perseueranter. ¶ Prima conditio que requiritur ad hoc q oratio exaudiat est q fiat pro se. non eni potest homo vitaz eternā ex cōdigno alteri promereri: nec per consequens ea que pertinēt ad ipsaz proinde nō semp homo pro altero exaudit. Cuius rōnez assignat Alex. vbi sup tam ex parte eius qui petit q̄ ex pte eius pro q̄ petit. Ex parte eni ei' qui petit probatur sic super illud ps. Exultate iusti in dño: ergo habet hec regula in glo. Recti sunt qui dirigunt cor suū sm voluntatem dei. ex qua sic arguit. Justus ex eo q iustus est tenet conformare voluntatem sua voluntati diuine in his que scit velle deū. Et intelligendū est illud nō solum in volito: sed etiam in conditione siue causa t modo. Nam iudas voluit xp̄m tradi. t de' similiter sed non eadez ꝯditione t cā. Si ergo petit pro alio debet petere quod vult deus t q̄ñ vult t ex qua causa vult: aliter eniz iustus siue rectus non esset in volendo: qr ergo iustus dum est in via nescit voluntatez dei maxime petendo pro alio: petit multotiens vel quod non vult deus: aut etiā nō eodem modo siue causa: t ex hoc est q non semper exaudit petens pro alio: aut quia ignorat dei voluntatem credēs deum velle quod non vult: non tamen frustratur a merito: imo plerūqz mulū meret. sz frustratā intendit ab obtinendo. Vñ Hiero. sup Hiere. ait. Frustra rogat qs ꝓ alio cū ille ꝯmeret. Ex parte etiaz ei' ꝓ q̄ petit idē ꝓbat sic. Cū eni orat qs ꝓ se proculdubio pōt se facere talē cū diuino adiutorio vt nō sit aliquid qd impediat sue ofonis effectū. Cū aūt orat pro alio quantūcunqz faciat qd in se est pro illo ꝓ quo orat: ille tñ ꝓ quo orat nō faciat se talē ita q ofo non impediat: imo obstaculū ponat: q orōs ab ipso nō poterit amouere: tūc frustra ꝓ ipso oratur: nō bñ sonāt p̄dicta verba Hiero. t etiā Aug. sup Jo. sic di. Exaudiunt oēs sancti ꝓ seipsis nō aūt ꝓ oib' amicis t inimicis: qr nō a dño dictū est. Si quid petieritis patrē in noīe meo dabit sed ait. dabit vobis. notādū tñ q cum petit spirituale t ad salutez plus exaudit hō pro se vt pz ex dictis cū aū petit temporale pl' exaudit pro alijs t causa eius est: qr cuz qs petit temporale pro se timendū ē qd frequenter accidit ne. s. inordinat' affect' moueat ad petendū. Et ideo frequēter ibi decipiunt iusti cui' modi deceptio cadere in petitione spūaliuz nō pōt. Cū aūt petit tpalia pro alio: tunc non ita frequenter cadit inordinat' affectus: qr hoc magis ꝓuenit ex charitate t cōpassione q̄ ex carnalitate. Secūda conditio que requirit ad hoc q oratio nostra sit exaudibilis est: q fiat ꝓ necessarijs ad salutem. Huius ratio assignatur duplex sm Alex. de ales vbi. s. Prima est q illud solū in petendo diuine cōplaceat voluntati. sicut plane dr. i. Jo. vi. Quecūqz petierimus sm voluntatē eius audiet nos vbi glo. ait. Si volunt' nostrā salutē t ꝓximorū: nō discordem' a voluntate dei Sz si voluntas nostra per ignorantiam a voluntate dei recedit bona voluntas dei nostrā stultaz corrigit: vt in apostolo paulo ꝯtigit. hec glo. Alia rō est qr illud solū ꝯgruit hūane dignitati: t hoc dat itelligere Damascen' qñ dicit: q oratio est petitio decentiū a deo: excludens oē transitoriū t caducū: solū saluiferū inuēdo t appellat ibi saluiferū nō soluz regnū celeste sed oē id per qd ad regnuz peruenit: de quibus dicet. j. qñ tractabit de ofonis ꝯuenienti petitione: vbi etiaz videbit si peti debent tpalia vel nō. Nō autē quare

tatē quare solū congruit humane digni
tati petere necessaria ad salutem hec est:
q: quod petit illius qui petit dz esse per/
fectiuū: solum autē bonum gratie ꝛ glo
rie est hmōi: q: nullum tpale spū huma
no est excellenti⁹: ergo nec perfectiuum
ergo. ꝛc. Et idō saluator hoc innuens Jo.
xvi. dixit. Si qd petieritis ꝛc. si quid aīt
id est aliquid: dans intelligere q̄ nō de/
bem⁹ petere tpalia nisi eo modo quo di
cet. j. Sz spiritualia semp ꝛ eterna: quia
tpalia nihil sunt respectiue. s. ad eterna.
Et q̄ iste sit sensus euangelicus pz: quia
sequit. Ut gaudiū vestrū impleat: Hinc
est q̄ petendo tpalia non semper exaudi
mur: q: quandoqz sunt ɔtra saluti nr̄e.
Un̄ Raban⁹ super Math. ait. Quoti
enscunqz petentes non exaudimur: idō fit
q: illa ɔ auxiliū nostre salutis petimus.
hec ille. Et idō. C. de pci. impe. offe. l. nec
damnosa. dr̄ q̄ nulle preces sunt audiē
de nec imperatori offerēde nisi rōnabi/
les. ¶ Tertia conditio que requirit i ora
tione est q̄ fiat pie in quo v̄bo oēs con
ditiones que requirunt ex parte orantis
inquantum est orans plenius includun
tur. s. q̄ oret fideliter: humiliter: ꝛ feruē
ter. Primo q̄ oret fideliter: iuxt illō Ja
co. i. Postulet in fide nihil hesitās. Un̄
ber. ait. Indignus celesti benedictiōe eē
conuincit qui deuz dubio querit affectu
quando fidelis humilis ꝛ feruens ora/
tio fuerit: celū sine dubio penetrabit. Et
Aug. li. ij. questionum euangeliorum. q.
i. ait. Nemo orat accipere quod se acce/
pturum esse desperat. Et super euange/
listam ad Ro. ppositione. xlv. idem ait
Nos quidē oramus ꝛ sicut oportet ne
scimus duas ob res q̄ illud quod fu//
turum speramus ꝛ in quo tendim⁹ nū/
duz apparet: ꝛ in hac ipsa via multa pūt
nobis prospera videri que aduersa sunt
ꝛ aduersa que prospera. Hec ille. Secū
do q̄ oret humiliter. exemplo illius qui
vult petere aliquid a domino terreno: vel
iudice: exemplo etiam libertorum q̄ ma
gnaz reuerentiam tenent suis manumis
soribus in omnibus exhibere. C. d i ius
vo. l. i. Unde. xxxv. Ecclesiastici dr̄. Ora
tio humiliantis se nubes penetrat. ꝛ Ju
dith. ix. Humilium ꝛ mansuetorū sem
per tibi placuit deprecatio: iuxta illō ps̄o
Respexit in oratione humilium ꝛ non
spre. pre. eo. Propterea ait Augu. super
Jo. iij. sermone Munda cubiculū cor
dis vbicunqz fueris: vbicunqz oraueris
intus est qui exaudiet. Nam qui te exau
dit nō est preter te: non lōge vadis: nō
te extollas quasi attingas ad illum: ma/
gis si te extuleris cades: si te humiliabis
ipse appropinquabit tibi. Tertio q̄ oret fer
uenter. q: sm̄ Augu. dignior sequit effe/
ctus quanto feruentior precedit affectus
Unde Chriso. super Math. ait Peten
tis negligentia reprehenditur vbi de dā
tis misericordia non dubitat. ¶ Quar/
ta conditio que requirit in oratione ē q̄
fiat perseuerāter: q: qd̄ differt nō aufert
Unde Aug. super Jo. ait Quedam nō
negantur: sed vt congruo tempore den
tur differunt. Unde Luce. xi. ait saluator
Quis vestrum habebit amicum ꝛ ibit
ad illum media nocte ꝛ dicet illi. Amice
comoda mihi tres panes: quoniaz ami
cus meus venit ad me de via ꝛ non ha/
beo quod ponam ante illum: ꝛ si ille de
intus respondens dicat. Noli mihi mo
lestus esse: iam hostiū clausum est ꝛ pue
ri mecum sunt in cubili: non possum sur
gere ꝛ dare tibi. Et ille si perseuerauerit
pulsans: dico vobis ꝛ si nō dabit illi sur
gens eo q̄ amicus sit: propter importu
nitatem tamen eius surget Et dabit illi
quotquot habet necessarios. Et ego di/
co vobis: petite ꝛ dabitur vobis: queri/
te ꝛ inuenietis: pulsate ꝛ aperietur vo//
bis. Hec ibi. Ratio autem quare sic
deus differt exaudire petitionem oran/
tis assignatur quincuplex sm̄ Thomam
vbi supra. Prima est vt crescat eius qd̄
petitur desideriuz. iuxta illud Gregorij
Desideria dilatione crescunt: Secun//
da est vt donum sit gratius ꝛ acceptius
Juxta illud Senece: Quod gratum vis
habere raro effice. Tertia est vt melius
custodiatur illatum: quia sm̄ August. ꝛ

Grego. Facilitas venie incentiuum tribuit delinquendi. Quarta est vt melius purgetur cor prauum: iuxta illud Greg. Differendo cruciat et cruciando purgat. Quinta est vt consideret grauem morbum iuxta illud Grego. Tunc se expediri nititur tunc veraciter conspicit quod durie nexibus retinetur: pro quibus quasi omnibus ait Hiero. Si tamen egrotus estuans febribus aquam frigidam postulet et dicat ad medicum: Heu pastor: crucior: vt rorerantinos: vsquequo me dice clamabo et non exaudies? Respondeat sapientissimus et clementissimus medicus. Scio quo tempore debeam dare quod postulas: non misereor modo: quia misericordia ista crudelitas est: et voluntas tua contra te petit. Ita et dominus noster sciens clementie sue pondera atque mensuras interdum non exaudiet clamantem vt probet eum et magis prouocet ad rogandum et quasi igne excoctum iustiorem et puriorem faciat. Hec ille. Istis ergo conditionibus precurrentibus orationem et quod quis impetrabis in hoc mundo per gratiam. Amen.

¶ Feria quinta post quartam dominicam in quadragesima. de obiecto orationis. Sermo. lxxi.

Edit illus matri sue. Scribuntur hec vba Luce. vij. c. Quauis. f. C. rogare possimus sanctos vt orent deum pro nobis et suis meritis aliqua nobis impetrent. Hoc patet in pphetia odierna. iiij. Reg. iiij. de sunamitide que impetrauit per Elyseum suscitationem filij sui mortui: attamen solus deus est orandus tanquam exauditor quia ipse solus miseretur et comodat vt patet in euangelio presenti euangelium in quo habetur quod cum Iesu in ciuitate que dicitur Naym: que est iuxta mare galilee: quod vidi: erant cum eo discipuli eius et turba copiosa. Cum autem appropinquaret porte ciuitatis ecce defunctus efferebat filius vnicus matris sue. et hec vidua erat: et turba ciuitatis multa cum illa: quam cum vidisset Iesus super eam: et homo: misericordia motus super eam: quia misericors est et in suo dixit illi. Noli flere: et accessit et tetigit loculum: hi autem qui portabant steterunt: et ait. Adolescens tibi dico surge: et resedit qui erat mortuus et cepit log. Et vt dicunt verba proposita dedit illum matri sue sanum et viuum: quia ipse solus potens est mortificare et viuificare. percutere et sanare. Postquam igitur in precedenti sermone tractatum est qualiter orator debet esse dispositus: Hic consequenter tractandum est de obiecto orationis cui. s. oratio fieri debeat. Et aduertendum quod triplex obiectum orationis nostre reperitur. Primum dicitur exauditionis. Secundum dicitur meditationis. Tertium autem impetrationis.

¶ Pars prima huius sermonis in qua declaratur quod ipse deus pater videlicet filius et spiritus sanctus sit principale obiectum nostre orationis.

Primo igitur in isto sermone aduertendum est quod ipse deus. s. pater et fi. et s. s. est principale obiectum nostre exauditionis. Vnde Hugo de virtute orandi dicit. Obiectum orationis est summe potens: summe sapiens: summe bonum ad quorum declarationem tres conclusiones distinguit. Prima est quod deus est orandus. Secunda quod secundum quid solus est orandus. Tertia quod non absolute sed relatiue est orandus. Prima conclusio sic declaratur secundum Alex. de al'vbi. s. Orandus enim est deus et venerandus: quia ipsum amare et venerari dignum est: vtile et necessarium. Dignum est propter eius maiestatem et bonitatem: vtile est propter super nam obtinendam felicitatem: necessarium propter vitandam eternam calamitatem. Ita his eisdem rationibus orandus est deus: quia deum orare dignum est propter eius bonitatem et maiestatem quia ipse est alpha et o: principium et finis: principium collatiuum et consummatiuum omnium charismatum spiritualium: vtpote a quo est

quo est fluentia omnis boni: ⁊ finis ad
quem est ordinatio ⁊ regressio eiusdē bo
ni: ideo rōnalis creatura dꝫ ipsuꝫ hono
rare vt principium a quo exiens: ⁊ vt fi
nem ad quem rediens. Honorat autem
ipsum vt principium ⁊ datoreꝫ gratie in
desiderio orationis pro ipsis suscipiēdis
honorat vt finem in redditione laudis ⁊
gratiarum actione pro acceptis. Vti-
le est etiam orare deuꝫ: quia hoc ipso ꝙ
mens orat exercet se ad desideriuꝫ quod
mentem purgat supra se eleuat ⁊ dilatat
Unde Aug. ait. Dilata desiderium tuuꝫ
qꝛ magnū est qđ tibi vult dare. s. gratiā ꝫ
Necessarium est etiā orare: qꝛ ꝗ diu su-
mus in hoc statu nec a peccato resurge
re nec peccatū vitare nec opa bona pos-
sumus facere nisi eius adiutorio: ⁊ quia
sine istis cadimus in calamitatem eter-
nam: ideo necessarium est deū orare vt
sua gratia in his omnibus adiuuemur.
Unde inter oēs actus nostros sūme no-
bis necessarium est orare vt patebit in-
fra qn̄ dicet de orationis occasione ⁊ in
ductione in principio. ¶ Secunda con
clusio sic declarat ꝫm Alex. de ales vbi
s. ⁊ beatuꝫ. Tho. 2a. 2e. q. lxxxiij. ar. iiij. ⁊
Ric. in. iiij. di. v. ar. iiij. q. iij. Orare ē act⁹
latrie inquātū dicit honorem testifican-
tem in ipso sūmum dominiū inquantuꝫ
ipse est solus creationis principiū ⁊ con
seruationis. Nam latria nihil aliud ē ꝗ
deum corde confiteri solum oipotenteꝫ
⁊ creatorem ⁊ datorem omniū bonorū
reuerentia exteriori protestante: sed illa
que querimus in oratione non potest ali
us dare ꝗ deus: qꝛ in oratione petenda
sunt gratia ⁊ gloria ⁊ etiam temporalia
que eo modo quo in oratione petēde sūt
inꝗtum nobis deseruiunt ad acquisitio
nem virtutis ⁊ a solo deo dari possunt.
Cū igit̄ homo qn̄ orat deū aliquid petit
a deo quo in ipsū ordinet: sicut in suorꝫ
bonorū principalē auctoreꝫ sibi exhibet
honorem protestantem in eo summum
dominiū: ⁊ sic adorat adoratione latrie:
sed ista oratio siue protestatio nulli debe
t. postulando aliquid tanꝗ per ipsū ad-
implendum. Et ideo solus deus dr̄ ob-
iectū exauditiōis. Hinc est ꝙ dicit Au-
gu. in li. Enchiri. xviij. c. Non nisi a do-
mino petere debemus quicquid spera-
mus nos vel bonum operaturos: vel ꝓ
bonis operib⁹ adepturos. Et in li. đ orā
do deo idē ipse ait ad probam. Audi qđ
ores ora beatam vitam. hanc enim om-
nes habere volunt. Hec ille. Hoc ideꝫ
affirmat Ansel. in li. monologion dicēs.
Quid aliud aliqd pro sua dignitate orā-
dum vel venerandum: ⁊ ꝓ qualibet re
deprecādū quā sūme bonū ⁊ potēs spūs
q. d. nihil. ⁊ ita ibidem in fine ait. Liqui
distinzū est hunc solum esse quē ois alia
nā ꝫm totū suū posse dꝫ diligendo vene
rari ⁊ venerando diligere: de q̊ solo pros
pera sunt speranda: ad quem solū ab ad
uersis est fugiendū: cui soli pro quauis
re est supplicādū. Hec ille. ¶ Tertia cō
clusio sic declarat ꝫm Alex. s. ꝙ orādus
est deus in directione orationis poti⁹ ad
personā quā ad essentiā: qđ pꝫ ꝫm ꝯsue-
tum modū ecclie. Essentia eni dr̄ in oi-
moda indistinctione ⁊ absolutiōe ſꝫ ora
tio respicit illud quod est in relatione: res
picit eni ipsū deū vt potentē: vt misericor
dem ⁊ beniuolum: qꝛ vt dictū est. s. ꝫm
Huge. Orās credit potētiā: sperat mīaꝫ
diligit custodiā: qua propter rectius ⁊ or
dinati⁹ dirigunt orōnes ad personaꝫ ꝗ
ad essentiam. Preterea eadē est potētia
⁊ eadem sapia eadē bonitas vni⁹ cuiusqꝫ
persone: ⁊ ipsi⁹ trinitatis cui⁹ veritas eui
denti⁹ oñdit in directiōe orōnis ad pso
nas distīctas ꝗ ad illas i trinitate ꝯphē
sas ꝓrio in directione oratiōis ad tres p
sonas magis excitat deuotio orantis ꝓ-
pter appropriata ⁊ etiā proprietates ipsa
rum ꝗ excitaret in directione ad vnam
vtpote ad patreꝫ: vnde in directione ad
tres accidit maior vtilitas ꝗ in directio
ne ad solum patrē. Modus ergo ecclie
quē hꝫ in directione orōnum que dicun
tur collecte est maioris congruitatis ne-
cessitatis ⁊ vtilitatis ꝗ si dirigerent ad

ad personā patris tantum : ⁊ sic pꝫ pars
prima.
¶ Pars secunda huius sermonis de
alio obiecto nostre orationis qḋ dicitur
obiectum meditationis.

S Ecundo tractandū est de obie
cto orationis qḋ dr̄ meditatio/
nis qḋ ꝫm theologos ē xp̄s qui
sic solus est orandus : qꝛ ipse velut hō i/
petrat: vt ait Ber. ⁊ velut deꝰ exaudit ⁊
iplet: ⁊ iō ipsi pōt indifferēter orō fieri:
qꝛ deus est ⁊ hō: sꝫ tn̄ hat ei inq̄ꝫtū solus
hō est: qꝛ sic non dꝫ adorari adoratione
latrie: tunc nō est obiectū exauditiōis sꝫ
mediationis siue impetratiōis. Qḋ si di
cas. Et ecclia orando xp̄m dicit. Xp̄e fili
dei viui mise. nobis. ⁊ nō dicit ora ꝓ no
bis: cū tn̄ xp̄s sit nomē humanitatis: qꝛ
idē est xp̄s qḋ vnctus : sed solū fuit v n/
ctus ꝫm humanitatē ergo ⁊c. Ad hoc rn̄
deo ꝫm Boñ. in. iiij. di. xv. Quod fit ꝓ
pter errorē Arriani vitandum ne videa
mur xp̄m credere purā creaturā vt ipsū
ipse credebat: ⁊ ne videamur eiꝰ ptātē
minuere qua omnia potest. Et iō eiꝰ pe/
timus miserationē non orōnem. Nam
in euangelio hodierno dicit qꝛ misericor
dia motus super eam : sed tunc intentio
nostra dirigi debet ad diuinitatē: ⁊ sic pꝫ
quid sit obiectum mediationis. Sꝫ cir/
ca predicta oꝛit vnum paruū dubiuꝫ. s.
quare in fine orationū additur per. do.
no. ie. xp̄m. Respondeo. ꝫm Alex. vbi
s. qꝛ hoc est qꝛ per ipsū diuina beneficia
ad nos decurrunt qui est mediator dei ⁊
hoium. Hō xp̄s Iesus. i. Thi. ij. p illuꝫ
eni exaudiunt preces fideliū qui in die/
bus carnis sue pces supplicationesq̄ꝫ ad
deū qui posset illū saluum facere a mor/
te cum clamore valido ⁊ lachrymis offe
rens exauditus est ꝓ sua reuerentia ad
Heb. v. Sed hec rō nec patri nec spūi
sctō conuenit pp qḋ nō dꝫ addi in finibꝰ
orōnum per dominum patrē vel per do
minū. s. s. sed per do. no. ie. xp̄m. ⁊ sic pꝫ
pars secunda.
¶ Pars tertia huius sermonis de ter/
tio orationis obiecto quod dicitur impe
tratiōis quo possumus omnes sanctos
orare.

T Ertio tractandū est de alio ob/
iecto orationis qḋ dr̄ impetra/
tionis: de quo dicunt oēs theo/
logi ꝙ sic possumus orare oēs sanctos.
vn̄ Iob. v. dr̄. Ad aliquē sanctoruꝫ con
uertere. ⁊ iō ait Alexan. vbi. s. ⁊ Boñ. in
iiij. di. xlv. ar. iij. q. iij. Qḋ deus voluit vt
sanctos rogaremus quadruplici rañōe:
¶ Primo ratione nostri pp. s. nostram
inopiā in merēdo: vt vbi nr̄a nō suppe/
tunt merita patrocinent aliena. Et etiaꝫ
in contēplando vt q nō possumꝰ sūmaꝫ
lucē in se aspicere eā in suis sanctis ꝯtē/
plemur. Et etiā in amādo: qꝛ plerīq̄ꝫ no/
struꝫ magis afficiunt aliqñ circa aliquē
sanctū q̄ꝫ circa ipsū dn̄m. Et iō ꝯpassus
nostre miserie deus vult ꝙ oremus san
ctos. ¶ Secundo hoc voluit deꝰ rōne
glorie sanctorū: qꝛ eni vult sanctos suos
glorificare: facit plerunq̄ꝫ propter ipsos
miracula i corporibus ⁊ salutē in aiabꝰ
vt ipsos laudemꝰ ⁊ glorificemꝰ. ¶ Ter/
tio hoc voluit. rōne reuerētie suipsiꝰ: vt
pctōr qui deū offendit: qꝛ non audet de
um in ꝓpria persona adire recurrat ad
sanctos eorū patrociniū iplorādo : sicut
fecit centurio Luc. vij. q misit seruos iu/
deorū ad rogandū xp̄m pro sanatione
serui sui. ¶ Quarto hoc voluit rōne or
dinis vniuersi. Nam cū diuinorꝫ charis
matū sit descensus per sanctos ad nos:
congruū est vt ascensus noster quo nos
mouemur siue reducimur ad deuꝫ fiat
ipsis sanctis quasi mediatoribus ⁊ aduo
catis nostris: qꝛ ꝫm Diony. Postrema
redeūt ad principium per media: proin
de est ꝙ sanctos conuenienter oramus
⁊ vtiliter . vnde Augustinus libro sup/
putationū ptc. ij. c. ij. Hortatur nos san
ctos orare . d. Orate dn̄m pijssimi. Ora/
te oia agmina beatorum ⁊ vniuersus ce
tus sanctorū: vt vestris precibus ⁊ meri
tis adiuti saluiq̄ꝫ integris visceribus per
uenire mereamur ad portū perpetue sa
lutis ⁊ quietis ⁊ continue pacis ⁊ nunq̄ꝫ
finiende securitatis. hec ille. ¶ Sed ad
maiorem

tur. Prima q sancti angeli offerut oro nes nostras deo. Secunda q sci pro no bis orant in patria. Tertia q pro nobis orando semp aliqd impetrēt. ¶ Prima cōclusio sic declarat fm Alex. vbi.s.qui ait. Nō q̃uis de⁹ sciat añq̃ petat qd no bis necessariū sit: tñ sancti angeli nostri sūt aduocati τ mediatores p nobis orādo τ preces nras apud deū recitando: nō q de⁹ indigeat s3 propter nram vtilitatē. Unde Apoc.v. Ascendit fum⁹ incensorū de orōnibus sanctorū de manu angeli corā dño. τ Tobie.xij. dixit angelus ad eū. Qñ orabas cū lachrymis τ sepeliebas mortuos ϛc. obtuli orōnē tuā3 dño. τ id Ber. super Can. sermone.vij. Portat nos orare cū reuerētia pp ipos angelos di. Ea ppter attēdite principes vestros cū statis ad orādū τ psallendu3 state cū reuerētia τ disciplina τ gloria mini: q2 angeli vri quotidie vidēt faciē patris. Nimirū missi in ministeriū ppter nos q hereditatē capiu⁹ salutis deuotionē nostrā in supna ferūt τ gratias referūt hec ille. Nō si id querat. Quid ē offerre orones deo? Est ne idē q orare deū pro illis quoȝ dicunt orōnes offerre. vel aliud. Rñdet. fm Aler. Nō hec oia referre ad deum .s. q ipse angelus pstulatū ipsi aieu facerat qd orauit q fieret τ q̃ cō gratulabat. q ipsa orō est accepta deo: hoc est offerre eam deo. Sensus est ergo angelus offert oratione iusti deo: hoc est orōni facte τ deo accepte congratulando q3 adesse: τ dine virtuti siue operationi q̃ in ol opere meritorio intime operat complacendo ipsā ei attribuere: τ sic ps prima conclusio. ¶ Secunda cōclusio sic declarat fm Bon. vbi.s.q.i.trib⁹ rationibus. Primo ppter necessitatē3: q2 nos indigemus ab eis releuari τ ideo pro nobis orant. Secundo propter sanctorū charitatē quia sancti diligunt nos ex charitate. ergo optant τ desiderant salutem nostram: τ constat q sciunt illa3 loquuntur deo deliuero τorutu ... uel desiderio signo vel nutu mentali: vnde glo. sup illud Job.i. Unde venis sathan sic ait. Anime loquuntur deo per desideria nunq̃ a deo discordantia. Et Augu. de cura agenda pro mortuis sic ait. Sancti orant pro nobis in voto.i. in desiderio: ergo ϛc. Tertio ppter dei voluntate3 q̃ vult q vnū membrū aliud releuet: τ q pro inuicē sollicita sint membra: τ id cū ipsi sint liberati debeant etiā alios adiuuare: Nō si querat quō possunt sci scire nos ipsos orare: cum Aug. dicat in li. de cura agenda pro mortuis: Ubi sunt spiritus defunctoȝ non vident quecūq̃ agūtur i hac vita ab hoibus. Et hoc est etiā dictū theologorū in.iiij.di.so. Nō anime nihil vident de his que fiunt in isto mundo certitudinaliter nisi per reuelationē. Quomodo ergo sciūt q nos oremus ipsos τ maxime quando oratio est in mente: quomodo vidēt affectiō cordis nostri? Rñdet Ric. in.iiij.di.xv.ar. iiij.q.iij. In rñsione tertij argumenti di. Nō q̃uis aie sanctorū naturali cognitione nō cognoscāt oia que agūt in hac vita τ maxime interiores motus cordis in verbo: tamen vident τ que decet nos de nostris actib⁹ cognoscere: de quoru3 numero sunt illi act⁹ qbus eos honoramus orando: vbi ait Aug. vbi.s. Quod orones nostre innotescūt beatis tribus modis.s. reuelatiōe siue denūciatiōe angelica: siue in speciōe τ intuitione i speculo eternitatis: τ propria cōprehensione vt quando penitentialiter consistunt in locis in quibus ad ipsos dirigunt orationes. Unde orationes que diriguntur sanctis quaten⁹ vtilitati nostre sufficiūt illis sufficienter reuelent. ¶ Aduertendū est tamen q existentes in purgatorio nō sunt orandi: quia non orant pro aliis. Nam oratio ex triplici causa fit. Uel ad aliquid deguftandum: vel ad aliquid exoluendum. vel ad aliquid impetran-

conuenit oratio fm primum modum. Rõ autem hui⁹ est: q2 ita intente sūt ille aie afflictioni ꝛ punitioni ex dilatione glorie ꝙ non dulcedini: ꝛ ita intente sūt solutioni pene ꝙ nõ contẽplationi. Similiter non conuenit eis oratio ꝗtū ad secundū modū: q2 oro primo modo est sacramentalis ꝛ iõ solū conuenit viatori. Secundū aūt tertiū modū bene conuenit eis prout oratio est ad aliquid ipetrandū. Cū eni fm Aug. pena purgatorij maior sit ꝗ quicquid põt sustineri in hac vita non vr inconueniens ponere ꝙ orent deū rõne sue indigentie ꝛ scientie seu dignitatis quā sortiuntur ex decessu in charitate. Orāt igitur anime i purgatorio existentes: non pro alijs sed tanꝗ misere pro seipsis tm̄: ꝛ hoc pro mali amotione tm̄: pro boni autem adeptiõe non nisi ex consequenti: sciunt eni ꝙ nõ possunt deo perfrui nisi a penis penit⁹ liberate. Et qd̃ illud habeat veritatem pꝫ per Gregoriū .iiij. dialo. vt ipse ondit ꝙ a viuentibus petūt anime adiuuari: maxime ergo a deo petere credende sunt ꝛ sic pꝫ secunda conclusio. ¶ Tertia conclusio sic declarat fm Boñ. vbi .s. q. ij. tribus rõnibus. Primo sic. sancti qdeꝫ merito precedente quo deo fidelissime fuleruūt non solū sibi beatitudiē ꝛ gloriam meruerunt: sed etiā alijs suffragari: patet exemplum de beata virgine q̃ multos peccatores deo recõciliari dicit. Secundo per locum ab impossibili: quia si non impetrant ꝛ orant: ergo frustra orāt ꝛ sunt miseri: quia non implet eorū volūtas quod est impossibile. Tertio per locū a fortiori quia si sancti in via impetrant alijs granā ꝛ multa bona ꝛ plus possunt apud deum in patria ꝗ in via: ergo efficacius multo magis impetrāt in patria: vnde Hiero. contra vigilantium. Dicis in libello tuo quod dū viuimus mutuo pro nobis orare possumus: postꝗ mortui fuerimus nullius sit pro alio exaudienda oro presertiꝫ cū martyres vltionē sanguinis sui obsecrantes impetrare nequiuerūt. Si apostoli ꝛ martyres adhuc in corpore constituti possunt orare ꝓ ceteris: quando de se adhuc esse debēt solliciti: quanto magis post coronas victorias ꝛ triumphos. Vñ vnus hõ Moyses sexcentis milibus armatorum impetrat a deo veniaꝫ. Et Stephan⁹ imitator domini sui ꝛ primus martyr in xp̄o persecutoribus veniam deprecat: ꝛ postꝗ cum xp̄o esse cepisset minus valebunt. Paulus apostol⁹ ducentas septuaginta sex sibi dicit in naui aias condonatas Et postꝗ resolutus cepit esse cum xp̄o tunc ora clausurus est: ꝛ ꝓ his qui in toto orbe ad suū euangelium crediderunt mutire nū poterit? Melioꝛ eꝛ erit vigilantius canis viuens ꝗ ille leõ mortu⁹. Recte hoc ergo ɔ̃ eccliā proponeres si paulum in spiritu mortuū confiteretur: denique ꝙ sancti non appellantur mortui sꝫ dormientes: Unde ꝛ Lazarus qui surrecturus erat: dormisse peribetur. Et apostolus vetat thesalonicenses de dormientibus contristari. Hec ille. Quod si contra predictam conclusionem arguit sic. si sancti oio sunt conformes dei voluntati ꝛ orant pro nobis: potest aliquando accidere ꝙ deus non vult illam gratiaꝫ mihi dare ꝗ peto impetrari ab aliq̃ sancto etiā si petit qd̃ non est de voluntate dei facere nõ ɔformat oino volūtatē suā voluntati diuine: nec etiam possunt impetrare: cuius oppositum conclusum est Ad hoc respondetur fm Tho. ſa. ſe. q. lxxxiij. ar. xi. Quod sācti impetrāt id qd̃ deus vult fieri per sanctorum orationeꝫ: ꝛ hoc solum ꝙ extimant eorū orationibus adimplendū. Et ait Alex. ꝙ sancti non frustra orant cum petunt quod sciūt deum velle: imo fm Greg. Discordarēt a voluntate conditoris si ea que vident deū velle non peterent. Unde Augu. in epistola ad Cirillum ait. Sanctorū anime in illa eterna gloria sūt solidate ꝛ feruide: quia nulla alia sibi inest voluntas nisi dei: que nihil velle aliud possunt nisi quod deus vult: ideo quod volunt obtinere possunt. Et enim quecunqꝫ volūt ꝛ deus vult ꝛ implet. Hec ille. Recurrere ergo

re ergo debemus ad sanctos ⁊ eos orare quoquomodo: quod docet nos Augu.li.supputationum parte.ij.c.ij.di. Felices vos sancti dei omnes qui perti ansistis huius mortalitatis pelagus:⁊ peruenire meruistis ad portum perpetue quietis securitatis ⁊ pacis: securi ⁊ tranquilli semperqꝫ festiui atqꝫ gaudētes estis: obsecro per vestram charitatem: vt qui securi estis ꝺ vestra imarcessibili gloria solliciti estote de nostra multiplici miseria. Et propter ipsum vos rogo qui vos elegit: qui vos tales fecit: de cuius plenitudine tam satiamini: de cuius imortalitate facti estis imortales: de cuius beatissima visione semper estis gaudētes: estote iugiter memores nostri: subuenite nobis miseris qui adhuc in sentina huius vite flatibus agitamur ⁊ procellis nos porte pulcherrime que in magnam surrexistis altitudinē. Adiuuate nos vile pauimentum longe inferius iacentes: date manū ⁊ erigite iacentes: vt conualescētes de infirmitate fortes efficiamur i bello. Intercedite atqꝫ orate constanter atqꝫ idesinenter pro nobis miseris multū peccatoribus: vt per vestras orationes: vestro sancto consortio coniungamur. hec ille. Potissime autem recurrere debemus ad gloriosam virginem: qꝛ ipsa est collum per quod a capite nostro xpo nobis descendunt gratie diuine: iuxta illud Cant.vij. Securum habes o homo accessum ad deum ibi habes matrem ante filium: filium ante patrem. Mater ostendit filio pectus ⁊ vbera. Filius ostendit patri latus ⁊ vulnera. Nulla ergo poterit esse repulsa vbi tot sunt charitatis insignia. Ad hāc ergo anima mea precipue recurre: hanc inuoca: hanc exora: ora deniqꝫ feruenter humiliter ⁊ perseueranter sanctos dei vt eorum meritis ꝑuenire possis ad eterna gaudia. Amē.

¶ Feria sexta. post quartam dominicā in quadragesima. De vocali ⁊ mentali oratione in ordine.

Sermo.lxxij.

Domine ecce quem amas infirmatur. Scribūt hec verba Jo.xi.c. Quā uis fratres charissimi deus sit inspector cordium videatqꝫ mentem nostrā: ⁊ ea que in ipsa sunt absqꝫ vocis clamore: pro nostra tamen vtilitate orationi mentali proficuum est addere orationem vocalem: cuius rei exempla patēt in presenti ꝑphetia necnō ⁊ in euangelio: in prophetia eni habet̄: Nā cum esset mortuus filius vidue plorante illa ante Helyam: tulit eum Helyas ⁊ posuit eum super lectum suum ⁊ clamauit ad dominum ⁊ dixit. Domine deus meus etiam ne viduam apud quam ego vtcunqꝫ sustentor afflixisti vt interficeres filium eius? ⁊ expandit se atqꝫ mēsus est super puerum tribus vicibus: clamauitqꝫ ad dominum ⁊ dixit. Domine deus meꝰ reuertatur obsecro anima pueri in viscera eius. Exaudiuit autem dominus vocem Helye ⁊ reuersa est anima pueri intra eum ⁊ reuixit: hec in prophetia. In euāgelio vnqꝫ scribitur. Nā infirmante Laçaro in bethania sorores eius.s. Magdalena ⁊ Martha miserunt ad eum dicentes verba proposita: Ecce quem amas ⁊c. In presenti sermone igitur de oratione vocali ⁊ mentali tractātes tria consideranda sunt. Primum est ꝙ non solum mentaliter sꝫ etiā vocaliter orandum est. Secundum ꝙ in oratione multiloquio vtendum non est. Tertium ꝙ mentalis oratio dignior est vocali.

¶ Pars prima huius sermōis in qua declaratur ꝙ vocaliter orandum est.

P Rimo dico ꝙ non solum mentaliter sꝫ etiā vocaliter orare debemus: qd̄ sic ꝑbat̄ ⁊ declarat̄ sꝫ Tho.sa.se.q.lxxxiij.ar.xij. Et in.iiij. dis.xv.q.i. ⁊ Alexā.vbi.s̄. Qui dicunt ꝙ duplex est oratio. publica siue sacramentalis: aut canonica: ⁊ ista semper oꝛ esse

vocalis ⁊ hoc est quia statutum est ab ec
clesia sicut psalmodia que cantatur in ec
clesia: ⁊ hoc institutum est ⁊ sic fieri oȝ
ad fastidium remouendū: ⁊ ad simpli/
ces ad deuotionē prouocandū: vel etiaȝ
ad satisfaciendū pro peccatis. vnde Isi/
dorus de sūmo bono li. iij. c. vij. sic ait.
Psallendi vtilitas tristia corda consola
tur: gratiores mentes facit: studiosos ob
lectat: inertes excitat: peccatores ad la/
menta incitat: ad effectum pietatis aīos
eorum inflectit. hec ille. Alia vō oratio
est secreta q̄ quis pro se ⁊ pro alijs facit
⁊ hoc potest cū voce vel sine voce fieri
ſm q̄ orātis animo magis est vtile. Addit
oratio vocalis orationi mentali quando
q̄ addit quinq̄ rationibus. ¶ Prima
est ad affectus nostri accensionem. Vn/
de Beda sup illud Math. vi. Pater
noster ⁊c. ait. Non hõs solis verbis ora
tur sed alijs contentis sub eodem ⁊ non
alio sensu: quibus etiā cor nostrum accē
ditur. hec ille. Confirmat hoc Augu. in
li. de cura agenda pro mortuis sic dicēs
Quāuis inuisibilis voluntas orātis deo
sit nota vt nullis īdigeat nuncijs vt ei ani
mus pandat human⁹ qui locutionē cor
dis cognoscit: tamē homo vocib⁹ ⁊ mē
bris sui corporis vtit vt sic orando affe/
ctus hoīs humilior deuotior ⁊ feruen//
tior crescat. Hec ille. Patet hoc exem/
plo beati Francisci qui inuitatus a dño
Bernardo in camera ei⁹ in nocte orās
cum pectoris percussione dicebat. Deus
meus ⁊c. replicando multociens: quib⁹
verbis ita fortiter accendebat vt incessā/
ter ploraret: ⁊ ad planctum predictū do
minum Bernarduȝ puocaret: ⁊ ad san
ctam religionem conuerteret. ¶ Secū
da ratio est ad intellectus nostri illustra
tionē. Vnde Beda. vbi. s. ait. Orationē
breuib⁹ verbis composuit: quibus nec
opus est ad deū qui oīa nouit: sed vt no
ster aspectus qui cū deo aīt disceret res
quas oraret nō verba que diceret. hec il
le. Et ideo tradita est nobis forma oran
di a domino. Math. vi. Luc. xi. ¶ Ter
tia rō est propter recedendi facultatem

quia cū in oratione homo debeat suam
agnoscere miseriam ⁊ dei potentiam: si
in oratione non loqueretur se perderet
⁊ vagaret varijs cogitationibus ductus
sed quando emittit vocem taliter q̄ se in
telligat firmius in oratione perseuerat ⁊
facilius predictorum recordatur. Vn̄
glo. Math. vi. ait. Non apud deū agen
dum est verbis sed rebus in intentione
cordis ⁊ affectu simplici: que enim dici
mus non vocem⁹ sed nos temporis orā
di recordamur. hec ibi. ¶ Quarta ratio
est propter iusti obsequij exhibitionez: de
bitum enim est ⁊ iustum q̄ hō reueren
tiam exhibeat deo ⁊ ei seruiat ſȝ illud to
tum q̄ habet a deo. s. non solum mente
sȝ ⁊ corpe: q̄ fit per orōnē vocalē. vnde
Osee vlt. super illud. Omnē aufer iniq
tatez glo. ait. s. q̄ versat in corde vt nihil
languoris: nihil ruine pristine reliquas
⁊ subdit. Accipe bonū in bonā cōfessio
nem vt sic reddamus vitulos labiorum
nostrorū te laudando ⁊ tibi gratias agē
do. ¶ Quinta rō est pp spūalis dulcedi
nis cumulationē. vt. s. spūalis dulcedo in
corpus deriuet ⁊ cumulet. Nā ex vehe/
mēti affectione ⁊ deuotiōe mētis vox se
quit ex qua delectatio ab aīa redūdat in
corp⁹. Vn̄ cū mēs orant̄ per deuotionē
accendit in flet⁹ ⁊ suspiria ⁊ iubilos ⁊ vo
ces incōsiderate prorūpit: Vn̄ in ps. xv.
Letatū ē cor meū ⁊ exultauit ligua mea
vbi glo. di. Exultatio spūalis primo est in
cogitationib⁹ meis ⁊ postea in vbis me
is: Et subdit: q̄ est plena leticia q̄ ex cor
de hilari pcipit ⁊ alacri sermone profert
¶ Ex quibus oībus concludit q̄ orandū
est etiā orōne vocali: vn̄ in ps. cxl. Voce
mea ad dñz clamaui. voce mea ad dñz
deprecat⁹ sum. Pȝ hoc p exemplū ipsi
us xpi qui Mat. vi. Docuit nos in ora/
tionē vocalē di. Cū oraueritis dicite pr
noster. Qđ etiā confirmat Augu. in li.
de oratione dñica di. Sit orantibus ser/
mo ⁊ predicatio cū disciplina quietē con
tinens ⁊ pudorem. Cogitemus nos sub
conspectu dei stare placendū est diuinis
oculis ⁊ habitu cordis ⁊ habitu vocis.
Nam vt

Nam vt in prudentis est clamoribus strepere: ita cōgruit esse verecundiorē ꝛ domesticis precibus orare. Hec ille. Nō si contra hanc conclusionē arguit sic: Isido. in li. de sūmo bono vi. Nō oratio cordis est non labiorū: nō enī verba deprecantis deus intendit: sed orantis cor inspicit ergo ꝛc. Ad hoc rñdeo s3 Alexā. Nō bene verū est ꝙ oratio cordis est nō labiorū quo ad deū tñ quo ad nos multe sunt vtilitates orationis vocalis vt dictū est ergo ꝛc. Preterea si dicat. Nō Exo. xiiij. dictū est Moysi a dño. Quid clamas ad me: clamor enī ille erat mentalis ꝛ tñ legit ibi: ꝙ Moyses exauditus est. ergo superfluit vocalis oratio vt videt Ad hoc r̃. ſm Alex. ꝙ oratio iterior bñ sufficiens est ad impetrandū sed tamē multe sunt comoditates orationis vocalis vt dictum est. ergo ꝛc. Preterea si dicat Chriso. super Mat. sic inquit. Non audit vocē sacerdotis: sed fidē centurionis: sed fides est cordis nō: ergo ꝛc. R̃. ꝙ illud dictum sic intelligit. Non audit. i. Nō solum audit vocem sacerdotis. sed etiā fidē centurionis. Aliter nō haberet vltatē nisi forte in casu pp sacerdotꝫ prauitatem. Preterea si dicat. Esa. lxv. dr. Anteq̄ clamēt ego exaudiā: Ergo nulla vox requirit. Aliter magis audit deuotā fidē q̄ deuotā vocē. R̃. ꝙ in textu ibidē vtrūq3 dicit. s. anteq̄ clamēt: ego exaudiā q̄si dicat. vtraq3 oratio ꝛ vocalis ꝛ mētalis exaudiri pōt. Preterea si dicat glo. Math. vi. sup illud. Tu aūt cū oraueris ꝛc. dic. Videt precipi magis vt clausa pectoris cogitatiōe labijsq3 cōpressis oret deū ergo ꝛc. R̃. ꝙ sensus glo. istꝰ nō excludit orationē vocalē: sed sic intelligit vꝛ magis precipi vt in corde precet. s. ne exteriꝰ ad illicita euaget. videlꝫ per vanaꝫ gloriā: laudē humanā ꝛ hmōi. sed labijs compressis. i. circumcisis nō simpliciter clausis oret deū. Et ꝙ hoc sit verū patꝫ per illud ꝙ sequit in glo. Resistendū est igit carnali sensui: vt spūalis oratio ad deū dirigat. Et sic pꝫ prima cōclusio. ¶ Sꝫ ad cuius declarationē oritur vnum dubium vtrum. s. illud quod impetrare intendimus oratione vocali semp exprimere debeamꝰ. R̃. ſm Alexan. ꝙ in oratione in qua deū penimꝰ nō est necesse rōe huiꝰ explicare qd volumus: sed supplicatio sufficit ſm Hugonē sine determinatiōe humilis ꝛ deuota precatio: vñ notāduꝫ ſm ipsū ꝙ tres sūt orationis spēs. s. Supplicatio. postulatio: ꝛ insinuatio. Supplicatio est sine determinatione humilis ꝛ deuota vt dictū est. Supplicationū tria sunt genera. s. Captatio: exactio: ꝛ pura oratio. Captatio aūt est que fit ante postulationē ad preparandū ꝛ inclinandū aiuꝫ auditoris. Et hoc fit tripliciter. Primo cum aliquid dicimꝰ qd personā nostraꝫ aut causam cōmendet apud ipsum. Secundo cum aliquid in laudē eius proferimus. Tertio cū aliquid ꝓponimꝰ qd ꝑsonā aduersarij vel causam apud ipsum deprimat: ꝛ hoc modo supplicatiōis vtit frequenter scriptura sacra. s. vbicūq3 vel laudē dei vel nostrā infirmitatē vel aduersariorū nostroꝝ maliciā recitamꝰ: qd ēt in oratione faciendū est: vñ in li. de orādo deo. Aug. ait. In vera charitate deuꝫ nſm preueniamꝰ vt ab eo petitionē obtineamꝰ bñfaciamꝰ amicis dei: idulgeamus inimicis eius. laudemus in eo potentiam: miremur sapientiam: predicemus bonitatem: approbemus equitatem ostendamus ei necessitatem nostrā: indicemus ei miseriam nostram: detegamus ei infirmitatem nostram: confiteamur ei culpam nostram: offeramꝰ ei obedientiam nostraꝫ: manifestemus ei aduersariorum nostrorum scilicet demonum ꝛ prauorum nostrorum maliciam: crudelitatem: astuciam: tyrannidem: ꝛ ꝙ ei aduersantur qui nos persequuntur: qui no is hostes sunt qui ei contradicunt: malimus nos iram inimicorum propter eum quam cum eis abire contra eum. Hec ille. ¶ Exactio autem solum fieri potest petitioneꝫ quādo audit ne petitio nostra in obliuionem apud eum eueniat quadam vt ita dicam importunitate atq3 instantia fre-

quenter memorem faciamus. Quod fit tripliciter. Qñ.s. aliquid de psona eius vel d persona nra vel de cã nostra itera to dicim⁹: vñ petitionẽ in ei⁹ aio reno/ uem⁹. Et lz hoc gen⁹ supplicandi apud hoies importunũ videatur: tamẽ apud deum gratũ est ꝛ laudabile. Pura oro est qñ ex abundantia deuotionis mens ita accendit: vt cũ se ad deum postulatu ra conuerterit pre amoris eius magnitu dine etiã petitionis sue obliuiscat. Et hoc orandi genus est informe: tamen apud deum pre ceteris preciosum fit: ergo sup plicatio fit aliquando per sola noia siue per illud. Misericordia mea ꝛ refugiũ meũ susceptor: me⁹ ꝛ liberator meus de us meus. Aliqñ per sola verba sic. Res pice: miserere: placare: attende. Aliquan do simul per noia ꝛ verba: sicut est illud Verba mea aurib⁹ percipe dñe: intellige clamorem meum. Intende vo. o. m. rex meus ꝛ deus meus. Sed illud gen⁹ sup plicatiõis qđ per ista noia fit quo magis est foris significatione imperfectũ: tanto intus est eius abundantia dilectiõis ple num. Affectus enim hoc propriũ habet q quanto maior ꝛ feruentior int⁹ est: tã to minus foris per vocem explicari põt Postulatio autem est secunda pars ora tionis ꝛ est determinate petitionis inser ta narratio: sicut est illud. Cor mundũ crea in me deus. Et hoc etiam trib⁹ mo dis fit. Obsecrando: rogando: ꝛ simpli citer postulãdo. Obsecratio est in necessitatib⁹ maximis: rogatio in medijs sim plex postulatio in minimis. Insinuatio autem que est tertia pars orationis ẽ si ne petitione per solam narrationem vo/ luntatis facta signatio. Et hoc quoq fit tribus modis. timore: fiducia: ꝛ contem ptu. Timore fit ab incipientibus: fiducia a pfectis: ɔtẽptu a malis. Timore fit vel qñ magna est causa quã agim⁹ vel ma gna psona quã rogamus sicut est illud Dñe si fuisses hic. ꝛc. Rogare eni voluit vt fratrem suũ dñs suscitaret. sz q2 p ma gnitudine cause ꝛ reuerentia psone exti muit insinuare potius q̃ po stulare ele/ git. Fiducia fit insinuando qñ vel de faci litate cause vel de benignitate psone con fidimus. Et tũ desideriũ nostrum patẽ/ ter exprimere negligim⁹ q2 obtinere pos se sola insinuatione speram⁹: sicut illud in nuptijs Jo. ij. Uinum nõ hñt. Contẽ ptu fit insinuatio quando vel cã vilis est vel persona humilis que rogat. ꝛ hoc ab oratione dñica excludit: sed apud hoies superbos ꝛ potentes magno studio exer cetur. Ex quib⁹ oibus concludit q non semper oportet exprimere qđ petim⁹: sz aliquando sic: aliqñ nõ. Et sic p3 propo situm dubiũ ꝛ pars prima hui⁹ sermõis. ¶ Pars secunda huius sermõis in q̃ declarat q multiloquio in orone vtẽdũ ẽ.

Secũdo attendẽdũ est q i orone nõ est vtendũ multiloquio. Et sic declarat ſm Alex. vbi. s. dicũ. n. q multũ log in orone põt tripliciter cã fie ri. ¶ Primo ad tolendũ fastidiũ ꝛ oti/ um deuitãdũ. iuxta illud Hiero. ad rusti cũ monachũ. Semp aliqd boni facito: vt te dyabolus inueniat occupatũ. Et hoc mõ ẽ satisfactoriũ ꝛ bonũ. ¶ Scdo ad deuotionẽ excitãdã ꝛ affectionẽ inflãmã dã iuxͣ illud Hugo. de virtute orãdi. c. xi. Quecũq3 sũt v̄ba orãtis absurda nõ sũt sz nũmodo ad hoc ɔpetẽter pferri pñt vt vel orãtis affectũ ad amorẽ dei excitẽt vel qđ ampli⁹ est si iã amore ei⁹ flagrat excitatũ demõstrẽt. h ille. ꝛ isto mõ ẽ ẽ bonũ i orone multiloquiũ. ¶ Tertio vt ad hoc facil⁹ de⁹ inclinet multis v̄bis si cut accidit qñq3 hoiem inclinari i mul/ tiloquio: ꝛ hoc mõ malũ est ꝛ a xpo repre hendit vbi dicit Mat. vi. Orantes aũt nolite multũ loq. sicut Ethnici faciũt pu tant eni q in multiloquio exaudiant: noli te ergo assimilari eis: vbi Aug. ait in li. ij. de v̄bis dñi in mõte. Reuera oẽ mlt̃ loqu3 a gẽtilib⁹ vẽit q exercẽde poti⁹ lin gue quã mũdãdo aio dãt operã: vt hoc nugatorij studij gr̃a ẽt ad deũ p ce flectẽ dũ trãsferre conentur: arbitrãtes sicut ho/ minẽ iudicẽ verbis seduci tn sniam no/ lite ergo similari eis: ait vn⁹ ꝛ ver⁹ ma gister. Hec ille. Hoc idez affirmat Isi. li. iij. de

li.iij.de sũmo bono.vij.c.di. Nõ in mul tiloquio exaudiũt hoĩes a deo quasi plu rimis eũ verbis conentꝰ flectere: neqꝫ eni conciliat deum multiplex orantis sermo sed pura sinceraqꝫ mentis intentio ꝛ pꝫ ij.conclusio. ¶ Sꝫ ad maiorẽ huius de clarationẽ mouetꝰ vnũ paruum dubium .s.si diu orare ꝛ multum est bonũ ad hoc vt deus diuturna oratione flectatꝰ ad mi sericordiam ꝛ orantes exaudiat. Rñdetꝰ ab Alex. Qꝫ solũ dampnatꝰ multiloquiũ in oratione ea intentione q̃ infideles vte bantur multiloquio.s.putantes ꝙ ꝑsua/ sibilibus verbis deus mulceatꝰ vel si ab scens est mulceatꝰ: ꝛ illud quod nescit ver/ borum ambagibus doceatꝰ. vnde dãna/ tur multiloquiũ infidelitatis ꝛ vana in/ tentione ꝛ sine pia affectione prolatum. Non autem dãnatur multiloquium de uotionis eo modo quo sancti vtuntꝰ ora tione prolixiori: vñ glo.sup illo Math. vi. Nolite multum loq.ꝛc. Ait dampnat multiloquium de infidelitate.s.nõ mul/ tas lachrymas nõ multas obsecratiões in cordis puritate: quod sancti faciũt: ꝛ sic patet propositum dubium: ꝛ pars se/ cunda.

¶ Pars tertia huiꝰ sermõis in qua de claratꝰ ꝙ oratio mentalis dignior est ora tione vocali.

Tertio attendendũ est ꝙ menta lis oratio dignior est vocali: que conclusio sic declaratꝰ ƀm Ale/ xan.vbi.s.ꝛ Boñ.in.iiij.di.xv.parte.ij. ar.ij.q.iij. Et Tho.ƀa.ƀe.q.lxxxiij.ar.xij. qui ait. Qꝫ oõ mentalis excedit oratio nem vocalem in tribus. Primo qꝛ ipsa est affectuosior.iuxta illud Esa.xxv. Aĩa mea desiderat te in nocte. Secundo qa est ꝯuenientior: iuxta illud.Jo.iiij. Spi/ ritus est deus: ꝛ eos qui adorant in spi/ ritu ꝛ v̇itate adorare oportet. Tertio qa est virtuosior.iuxta illud Aug.super Jo. sermone.ix. Quid prodest strepitus oꝛiꝰ muto corde? q.d.parum vel nihil. vñ in sermone de oratione idem ait. Quãdo quis orat sanctum ad se vocat spiritum: ideo oratio magis est agenda corde q̃ voce. Melius enim est consilium orare corde sine sono vocis q̃ solis verbis si ne intuitu mentis. hec ille. Unde ad cla riorem noticiam attende ƀm Alexan. ꝛ Boñ. Qꝫ vocalis oratio ordinatꝰ ad mentalem ꝛ non econuerso. Unde intel ligẽdũ est ꝙ q̃dã oõ est pure mentalis. q̃dã pure vocalis.quedã mentalis ꝛ vo/ calis simul. Pure mentalis est quando labia non mouentꝰ sed cor solum ad deũ loquitꝰ. Pure vocalis est quando aliqs nihil cogitat de his que dicit nec in gene rali: nec in speciali: sed cum orat fabricat castella: ꝛ sic concedendum est simplici ter ꝙ oratio mentalis excedit vocalem. Alia v̇o est mixta in qua.s.orat quis mẽ taliter ꝛ vocaliter simul: Et de hac di/ stinguendum est: quia aut verba illa im pediunt affectum: qꝛ sic inflamatus est ꝙ imediate fertꝰ in deum: ꝛ tali adhuc vti/ lior est pure mentalis. Aut verbis illis iuuatꝰ affectus: ꝛ inflãmatꝰ ꝛ sic vtilior est vocalis. ꝛ multi sunt tales ꝛ maxime qui non sunt multũ spirituales. ad quorũ af fectus prouocandos orationes vocales sunt institute: vt dictum est.s. Si v̇o que ratur vtrum oratio mẽtalis sit satisfacto ria cũ nõ imponatꝰ a sacerdote ꝛ sit mul tum delectabilis. Respondet Boñ. vbi sup. Qꝫ oĩs oõ ex charitate facta si re/ cte fiat penalis est ꝛ satisfactoria: qꝛ nun q̃ est ita delectabilis quin sit penalis an tecedenter vel consequenter vel conco/ mitanter: ꝛ quia mentalis est gratie spi/ ritualis non iponitur a sacerdote. ¶ In super v̇o ꝙ inter omnes precipue satisfa cit que est magis gemebunda ꝛ in q̃ ma ior clamor cordis est ad deuꝫ pro venia peccatorum: hec aũt in aliqbꝰ ẽ vocalis i aliqbꝰ ẽ mẽtalis. ꝛ sic pꝫ tertia ꝯclusio. ¶ Sꝫ circa predicta omnia conuenienter oritꝰ il lud dubium.s.inter orationes vocales q̃ sit dignior ꝛ efficatior. Rñdet Ric. in iiij.di.xv.ar.iiij.q.vlti. Qꝫ inter alias ora tiones oratio dñica est dignior ꝛ effica/ cior. Quod probatꝰ triplici ratione. Pri mo rõne auctoris dignitatis: qꝛ xp̄s ore suo immediate illam fecit ꝛ discipulos su/

os docuit: vt habetur Math.vi. vnde
Cyprianus in ep̄la ad fratres de exposi-
tione orationis dn̄ice. Que enī potest eē
magis spiritualis orō ꝙ̄ que a xp̄o nob
data est a quo nobis sp̄us sc̄us missus ē
Que magis vera apud p̄rē precatio ꝙ̄
que a filio qui est veritas de eiꝰ ore ꝓla-
ta est: vt aliter orare ꝙ̄ docuit non igno
rantia sola sit sed ⁊ culpa: qm̄ ipse posue-
rit ⁊ dixerit. Reiicitis mandatū dei: vt
traditionē vestrā statuatis. Oremꝰ itaqꝫ
fratres dilectissimi sicut mgr̄ deus docu
it. Amica ⁊ familiaris orō est deū de suo
vsu rogare: ad aures suas ascēdere chri
sti orōnē agnoscat pater filij sui v̄ba cū
prece facimus: qui habitat intus in pe-
ctore ip̄e sit ⁊ in volūtate: tunc ipsū ha-
beamus apud patrē aduocatū pro petis
nostris: qm̄ peccatores ꝓ delictis nostris
petimꝰ aduocati nostri verba ꝓmamꝰ
Hec ille. Secundo est dignior rōne sen
tentiose breuitatis quoniam multū com
mendat orationem vocalem multiplicē
enī vtilitatē breuitas eiꝰ parit fm̄ Alex.
Quod facilius scit meliꝰ retinet: frequen
tiꝰ iterat: dicentē minus fastidit: orantes
citius exandiri innuit: plus affectu ꝙ̄ ore
orandū esse signat: ignorantiam incusat.
Hec Alex. in iiij. parte. vnde Augu. in
ep̄la ad probaꝫ ait: Dicunt fratres i egy-
pto crebras quidē habere orationes sed
eas tm̄ breuissimas ⁊ raptim ꝗ̄dāmodo
iaculatas: ne illa vigilanter erepta q̄ orā-
ti plurimū necessaria est propter condu
ctiores mores euanescāt. Hec ille. Ter-
tio est dignior ⁊ efficacior rōne petitorū
vtilitatis: q: oia desiderare debemꝰ ⁊ pe
tere q̄ in hac orōne petunt. vn̄ Aug. ibi
dē ait: ꝙ̄ꝙ̄ alia dicamꝰ orando: nihil ali
ud tm̄ dicimꝰ ꝙ̄ ꝙ in oratione dn̄ica posi-
tū est si recte ⁊ congruēter oramus. hec
ille. Et nota ꝙ eo ordine posita sunt quo
desideranda sunt ⁊ petenda. In princi-
pio enī exhibet reuerentia illi cui porri-
genda est orō cū dr̄: Pater noster qui
es in celis. In quo captaui orā̄ eo dei be
niuolentiā i excitando in eis fiduciā ex co
gitatione charitatis eiꝰ in nos di. Pa-
ter noster. ex cogitatiōe ꝑtātis di. qui es
in celis: ex cogitatione sapie claritatꝫ infe
rēdo in celis. Deinde sequuntur. vij. pe
titiones: quaꝝ due respiciūt finē: cetere
ea q̄ sunt ad finē. Prima respicit finē in
se dicendo: Sācuficet nomē tuū. Quod
exponit Aug. in li. de sermōe dn̄i in mō
te ⁊ ad probam di. Cū dicimꝰ: sanctifice
tur nomē tuū: nos admonemur. deside
rare vt nomē qḋ semper sc̄tū est: apud
hoīes etiā hēatur sc̄tū hoc est nō ꝯtem
nat ꝙ nō deo sꝫ hoībus prodest. Secū-
da respicit finē respectu nr̄i de deo. Ad-
ueniat regnū tuum: vn̄ Aug. vbi. s̄. ait.
Desideriū nostrū ad illud regnū excita-
mus: vt nobis veniat atqꝫ in eo regnare
mereamur. Petitiones v̄o respicientes
ea que sunt ad finē: quedam sunt respe-
ctu boni: quedam respectu mali. respe-
ctu boni sunt due: in prima petimꝰ me-
ritum: quo beatitudinē hēamꝰ diuinis mā
datis obediendo di. Fiat voluntas tua si
cut in celo ab angelis ita in terra ab ho-
minibus. Vn̄ Aug. li. ij. de sermone dn̄i
in monte ait: cū dr̄. Fiat voluntas tua. re
cte intelligitur vt obediamꝰ preceptis ei
us. Et in ep̄la ad probā ait. Cū dicimus
Fiat voluntas tua. ⁊c. nobis ab illo ꝑta
mur ipsaꝫ obedientiā vt sic a nobis fiat
voluntas eiꝰ quēadmodū fit in celesti-
bus ab angelis eiꝰ. In sc̄da petit illud q̄
tanꝙ̄ instrumento nos adiuuare possi-
mꝰ ad merēdū aia. s. in corpore di. Pa
nē nostrum quotidianū da nobis ho-
die: Unde Aug. vbi. s̄. ait. Panis quot
tidianꝰ aūt pro his oībus dictus est que
huiꝰ vite necessitatē sustentāt: aut ꝓ sa-
cramēto corporis xp̄i qḋ quotidie acci-
pimꝰ. Petitiones que sūt respectu ma-
li. sunt tres. Primo respectu mali culpe
dicendo: Dimitte nobis debita nr̄a ⁊c.
Unde Aug. vbi. s̄. ait. Debita peccata di
ci manifestū est: ⁊ in epistola ad probaꝫ
dicit per illud. Sicut ⁊ nos dimittimus
debitoribus nostris. Admonemur nos
quid faciamꝰ vt accipere mereamur re-
missionē peccāꝝ nostroꝝ. Sc̄da est res-
pectu mali iclinantis ad culpā que ē ꝺ deo
Et ne nos

Et ne nos inducas in tentationē. Unde Aug. ait vbi. s̄. Ut nō deserti diuino adiutorio alicui tentationi vel consentiamus decepti vel cedam⁹ afflicti. hec ille: Ex q̄ pz q̄ nō sic est intelligendū vt nō permittat nos tētari sz in tentationē induci i. nō ꝯsentire tentationi. Nā q̄ñdoqz tētatione hō probat ad bonū suū. iuxta illud Jacob. i. Oē gaudiū existimate fratres cū in tentationes varias incideritis hūiliat enī homo tentationib⁹ τ ad deū recurrere q̄si cōpellit exēplo apostoli. ij. Chor. xij. Tertia ē respectu mali pene dicendo. Sed libera nos a malo. in q̄ s̄m Aug. ad probam admonemur cogitare nondū nos esse in ea bona vbi nullum patimur malū. Et sic pz q̄ oꝛo dñicalis est ceteris dignioꝛ τ efficacioꝛ. Propterea concludit Jsido. li. i. de sūmo bono xxij. c. di. Fidei simbolū τ dñica oꝛo pro tota lege paruulis ecclīe ad celoꝝ regna sufficit capescenda. Ad que nos perducat τc. Amen.

¶ Sabbato post quartā dñicam in quadragesima in quo declarat q̄ ad hoc q̄ oꝛo sit pꝛoficua necesse est q̄ fiat cū magna attentione. Sermo. lxxiij.

Qui sequitur me non ambulat in tenebris. Scribuntur hec v̄ba Jo. viij. P⁹ casū primi parētis nostri fratres charissimi adeo hūana ꝯditio obtenebrata est vt nisi supernaturali claritate illustretur solū deuia τ obscura perambulet. Quapropter lux illa indefidēs oꝛtat nos in ꝓphetia hodierna atqz in euāgelio ad illā peringē oꝛonē recurrere. Nā in ꝓpheta per. Esa. xlviij. ait. Jn tpe placito exaudiui te. τ in die salutis auxiliatus sum tui τ seruaui te τ dedi te in fedus populi vt:ā suscitares terrā τ possideres hereditates dissipatas: vt diceres his q̄ vincti sunt exite: τ his qui in tenebris sūt reuelamini. τc. Jbi in euangelio quoqz dicebat Jesus turbis iudeoꝝ. Ego sū lux mundi ꝓpterea ꝯcludit verba ꝓposita. Qui sequit̄ me iugiter oꝛando non ambulat in tenebris. s. pctōꝝ ꝫ ad tenebras exteriores ducentiū sed habebit lumen vite. s. eterne. Sed iugiter aduertendū est q̄ ad hoc q̄ oꝛo sit ꝓficua necesse ē q̄ fiat cū magna attentione. De qua in presenti sermone tres consideratiōes faciem⁹. Prima dicet ei⁹ attētiōis necessitas. Secūda dicet ei⁹ attētiōis modalitas Tertia dicet ei⁹ necessitatē māifesta biluas

¶ Pars prima hui⁹ sermonis in q̄ tractatur de necessitate attētionis in oꝛone

Primo in isto sermone. Querit vtrū in oꝛone sit necessaria attētio. Et vtrū oꝛo vocalis sit alicuius efficacie absqz intellectu ei⁹ qd̄ dicit τ. R. Alex. vbi. s̄. Qd̄ oꝛonē habere efficacē effectū sine intellectu eius quod dr̄ duobus modis potest intelligi: q: in oratione duo sunt. s. orationis actus: τ illud quod petitur seu oratur. ¶ Quando ergo querit vtrū teneamur intelligere qd̄ oꝛam⁹: dicendū q̄ de actu semꝑ est verū: q: oēs debēt intelligere oꝛones. i. qd̄ oꝛāt aduertere: de eo v̄o quod petit siue oratur: nō oportet nisi in magnis τ prouectis litteratis: nec isti tenent semꝑ habere oꝛonis intellectuꝫ. i. q̄ actu intelligant qd̄ oratio dicit tū iuxta qd̄ pōt humana infirmitas dz se quilibet conuertere ad oꝛonis intellectū. Ratio autē quare orationi semper non est ꝯiunctus intellectus duplex pōt assignari. vna est ex pte infirmoꝝ: altera ex parte pfectoꝝ. Ex parte infirmorum cā est cogitationū mundanarū importunitas quā maxime tpe oꝛonis experimur: Un̄ Jsi. li. ij. de sūmo bono. c. xxv. dicit. Plerūqz fieri solet vt imunde corporalium rerūz spēs quas vidicim⁹ nr̄is mentib⁹ opponant τ nolentes eas cogitemus: quātoqz ab eis aciem mentis auertere nitimur tanto se iste magis aīs ingerunt obscenisqz in nobis motib⁹ obrepunt. hec ille. Ex parte perfectorum causa est mētis excessus in deū. Un̄ Hugo. de v̄tute orandi ait. Pura oꝛo est quādo ex abū-

dantia deuotiõis mens ita accedit vt cum se ad deum postulatura cõuerterit pre amoris eius magnitudine etiam petitionis sue obliuiscatur. Hec ille. Prima ergo caret fructu ⁊ si nõ toto tñ tãto vnde Isido. sic dicit. Mens que añ orationẽ vacãs illicitꝪ occupatiõibꝫ occupatur dũ in oratione venerit ꝯfestim illi imagines rerum quas nuper cogitauit occurrunt adunñꝗ precto obstruũt nisi mens libere ad celeste desiderium erigat. Hec ille. Secũda autẽ est. fructus abundanꝗ iuxta illud Hugo. v bi. s. Hoc genꝫ orãdi est informe ⁊ cõꝗ preceteris vnicũ tñ est apud deum preceteris omnibus preciosum. Quod si contradicat sic ꝓm diffinitionem Damasce. Oratio est ascẽsus intellectus ad deuz: sed non videtur possibile ꝙ intellectus non intelligendo quod dicit ad deũ ascendat: qa intellectum ascendere non est nisi magis ⁊ magis intelligere: ergo ⁊c. Preterea si dicatur glo. super illud psal. Psallite sapienter ait. Nemo sapiens facit quod non intelligit: ergo psallendo siue orãdo semper eius quod dicit debet esse intellectus Rñdet ꝙ bene verum est si de actu intelligitur ꝙ nemo sapiens facit quod nõ intelligit sꝫ in illo ꝙ actu exercet nõ semper habet veritatem vt planum est: ergo ⁊c. Preterea si dicat Ber. ait Si ore oro ⁊ mentem vagantẽ foris habeo fructum orationis perdo. Et Isi. de sũmo bono. li. iij. vij. c. ait. Longe est a deo animus qui in oratione cogitationibus fuerit occupatꝫ. Tũc ergo veraciter oramꝫ quando aliunde nõ cogitamus. hec ille. ergo ꝓm ipsum. ⁊ Ber. veritatem orationis ⁊ vtilitatem perdere est aliunde cogitare. Respondet ꝙ isti doc. volunt dicere ꝙ totaliter perdat orationis fructꝫ nisi forte mẽs ita foris euaget ꝙ nec actũ orandi nec orationis sententiam auertat: q: tunc non orõ v tentis rõne sed q̃si existentis oĩno sine vsu rationis diceretur cuius status infructuosus omnino reputatur. Et iõ ait Tho. in. iiij. di. xv. ⁊ Durandus li. i. parte. i. di. viij. q. i. Quod si ex proposito in oratione mente vagatur peccatũ est ⁊ impedit orationis fructum Hinc dicit Augu. in regula Psalmis ⁊ hymnis cum oratis deuz hoc versetur in corde quod profert in ore. Hec ille. Et hoc intelligitur de orõne vocali ad quaz obligamur ex institutione ⁊ iniunctione ecclesie. Et ideo precipit clericis ꝙ officium diuinum quantũ deus eisdẽ dederit studiose celebrent pariter ⁊ deuote: extra de cele. mis. c. valentes. Euagatio võ que fit preter orantis intentionem orõnis fructum non tollit. vnde Basi. dicit Si debilitatus a peccato fixe neqs orare: quantũ potes teipsum exibeas. ⁊ deꝫ ignoscet eo ꝙ non ex negligentia: sed ex fragilitate non potes vt oportet assistere coram deo. Hec ille. Et sic patet pars prima.

¶ Pars secunda huius sermonis in q̃ õclaratur an mẽtalis attẽtio sit in oratione necessaria.

S Ecundo ad maiorem predictorum declarationem aduertendũ est ꝓm Tho. in. iiij. di. xv. ar. ij. q. v. ⁊ s̃a. s̃e. q. lxxxiij. ar. xiij. ⁊ Ricar. in. iiij. di. xv. ar. iiij. q. vi. Qꝺ potest applicari intentio orõni vocali tripliciter aut ad verbum: aut ad sensum: aut ad obiectum. ¶ Primo ad verbum. i. ad vocalem prolationem ⁊ formationẽ verborum. s. ne in eis homo aliquo modo erret maxime corrupte proferendo scripture sacre verba. ¶ Secundo potest applicari ad sensum verborum que in oratione proferimꝫ: vt. s. ille qui orat ṽba orationis ⁊ petitionis intelligat. Et he due attentiones non sunt necessarie maxime in simplicibus ⁊ idiotis: sed nñ in litteratis quantũ humana fragilitas patit vt dictum est supra. ¶ Tertio põt applicari attentio ad obiectum. i. ad deum quem oramus ⁊ laudamus: vel ad rem pro q̃ oramus. ⁊ hanc attentionem etiam idiote ⁊ simplices habere possunt. Prima attentio est bona. Secũda melior. Tertia optima reputatur. Prima attentio querenda est propter secundam ⁊ secunda

cunda propter tertiam. Et si omnes simul haberi non possent semper potior preponenda est: qz ea que sunt ad finez non debent impedire finem magis autē promouere: qz fm philosophum .ij. physicorum. Finis necessitat ea que sunt ad finem. Deniqz p hanc triplicē attētionez oratio nostra efficitur fructuosa: sine illis autem existimatur de numero eorū de quibus Mat. xv. dominus ait: Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum longe est a me. Et sic patet pars secunda.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua tractatur de orationis modalitate. s. qualis esse debeat attentio.

t Ertio notandū est fm p̄dictos doc. ad maiorē dictoꝝ euidentiā φ quando queritur an attentio mentis in oratione sit necessaria. Necessariū aliquid dicitur dupliciter. Uno modo per quod melius peruenit ad finem et sic attentio absolute necessaria est orationi saltem quo ad obiectum. Alio modo dicitur necessarium sine quo nō pōt consequi res suum effectum. Est aūt triplex effectus orationis. Primꝰ quidem dicit meditatio: secūdus impetratio: tertius delectatio. ¶ Quantum ad primū effectum et etiam ad secundū non ex necessitate requiritur φ attentio adsit orationi per totum: sed virtus prime intentionis totam orationem meritoriā facit seu reddit. Qd dn̄s Tho. vbi. s. duplici exēplo declarat que etiā ponit Ric. p̄mo exēplo viatoris di. Qd non oportet φ ille p peregrinatur semper cogitet de termino sue peregrinationis secūdo exēplo misericordie di. Qd nō oportet φ ille qui dat elemosynā semper cogitet de deo p cuius amore dat elemosynam: sed sufficit semel scilicet in principio cogitasse: v̄tute cuius cogitationis elemosyna est meritoria. Si autē tanta sit euagatio mentis φ omnino virtus p̄me attentionis depereat. tunc elemosyna non est meritoria similr nec talis oratio. ¶ Quantū autez ad tertiū m effectū. s. delectationē et spiritualez mentis refectionem semper est necessaria attētio quia efficatiam spūaliter reficiendi ipsum orantem nō habet vocalis oratio nisi q̄ diu eam cōcomitatur attētio. Et sic intelligitur illud verbum apli i. Chor. xiiij. Si orē lingua supple tantū mens mea sine fructu est: vnde Hiero. de cōse. di. v. c. nō mediocriter ait. Melior est quinqz psalmorum cātatio cum cordis puritate ac serenitate et etiā spūali hilaritate φ totiꝰ psalterij modulatio cū anxietate cordis atqz tristitia. Et in. c. nū q̄. ait ad rusticū. Nunq̄ de manu tua: aut oculis tuis liber psalterij discedat. Dicatur ad v̄bum vigilet sensus: oratio sine intermissione: nec vanis cogitationibus patens sit cor pariterqz animꝰ. Hec ille. ꝓpterea concludit Cypri. de ꝯse. di. i. in. c. qn̄. di. Qn̄ autē stamꝰ ad orationē fratres dilectissimi vigilare et incumbere ad preces toto corde debemꝰ. Cogitatio hois carnalis et secularis abscedat: nec quicq̄ tunc animus q̄ id solum cogitat qd precat ideo etiam sacerdos ante orationem prefatione p̄missa parat fratrū mentes dicēdo. Sursum corda vt dum rn̄det ppl's. Habemus ad dn̄m: admoneatur nihil aliud se q̄ deū cogitare debere. Claudat ꝯ aduersariū pectus et soli deo pateat: nec ad se hostez dei tēpore orationis venire patiatur. Hec ille. ¶ Insuper diligenter aduertendum ē. Qd ad predictā attentionē acquirendā q̄ maxie aīam mam reficiat tria multum prodeē possunt. Primum est cordis reuocatio. Secūdum dr sui ipsius ꝯsideratio. Tertiū illius qui oratur reuerētie exhibitio. ¶ Primū ergo dicitur cordis reuocatio. s. ab exterioribus ad meritoria: iuxta illud Mat. vi. Tu aūt cum oraueris intra cubiculū tuū: et clauso hostio ora patrem tuū. Ingressus enim in cubiculum est cordis reuocatio: clauso hostio ē cordis intentio. Fatuum est enim deū inuocare vt ad se veniat si homo eū non expectet. vnde Bern. ait. Oēs nobis causamur deesse grām: sed iustiꝰ ipsa grā cōqueritur nōnullos sibi deesse. propterea

Isi. ait: Purgādus est primū anim⁹ atq; a talium rer cogitationibus segregandus: vt pura acies cordis ad deū vere et simpliciter dirigat. Hec ille. Depone ergo anima mea tpe orationis omnem sollicitudinē seculi omnē extrinsecā cogitationē vt toto corde in deū dirigaris. Nā Aug. ait: in li. de sermone dñi in monte: Clauso hostio ora p̄rem tuum in absco(n)dito parū est inquit intrare cubiculum si pateat importunis cogitatiōibus hostiū per qđ ea que foris sunt improp(er)e se iniungit ꝛ interiora n̄ra irrumpūt: hec sūt tpalia ꝛ visibilia q̄ per carnales sensus cogitanōes penetrant ꝛ turbas variorū fantasmatū oib⁹ generāt. Hec ille. Hoc idez affirmat Hiero. in ep̄la ad celantiā de recto mō viuendi di. Ita habeto domus sollicitudinē vt aliquā tn̄ aīe vacationē tribuas. Eligatur tibi opportun⁹ et aliquātulū a familie strepitu remot⁹ loc⁹ in quē tu velud in portū quasi ex multa tempestate curarum te recipias: ꝛ excitatos foris cogitationū fluct⁹ secreta tranquillitate cōponas: tm̄ ibi sit diuine lectionis studiū: tā creb(r)e orōnū vices: tā firma ꝛ p̄ssa de futuris cogitatio vt oēs reliqui tpis occupatiōes facile hac vacatione cōpēses. Hec ille. Secūdū qđ p(ro)dest ad p(ro)uocādū ad orationē est sui ipsius cōsideratio. vñ Ber. ad fratres de monte. ait: Debem⁹ nosmetipsos corā deo cōsistere q̄si facie ad faciem: ꝛ in lumine eius p(ro)spicere tribulationē de nobisipsis nobis venientem. p(ro)pterea Isi. de summo bo. ait. Cū deo assistim⁹ gemere ꝛ flere debemus reminiscentes q̄ꝫ grauia sunt q̄ cōmisim⁹: quātq; dura iferni supplicia que timemus. Hec ille. Dic. iij. Reg. viij. c. Si quis cognouerit plagam cordis sui ꝛ ostenderit manus suas in domo hac: tu exaudies in celo. ꝛc. Contemplare ergo aīa mea miseriam tuam: multitudinem pctōꝝ tuoꝝ: statum periculosum huius mūdi: mortē proxime futurā: grauitatez ꝛ penaꝝ acerbitatē: ꝛ reuertere ad dñm tuum: ad creatorem tuum. ꝛc. qui te vult saluare: ꝛ sic tota in temetipsa in vnū collecta deuotius ꝛ feruentius orabis. Nā Augu. in lib. de orādo deo. Quo studio ꝛ quo affectu a nobis orandus sit de⁹ ex nostra miseria simul ꝛ cōditoris misericordia cōsiderare possumus. Quid eniz affectius hoīem ad orōnis studiū excitaret q̄ꝫ miseria ꝛ calamitas tantoꝝ maloꝝ qbus premit: aut quid iocundius ad affectum traheret q̄ꝫ misericordia cōditoris quā totiens inter mala sua experit: ne ergo mens humana ad orandū sit pigra illi ex vna parte necessitate cōpellit: ꝛ ne aut diffidēs oret aut trepidans illic misericordia dei p(ro)uocat. Hec ille. Tertiū qđ prodest ad attentionē reuocandā dicitur reuerentie p(ro)hibitio: iuxta illud Ecclesiastici. xij. Pro reuerentia accedet tibi bona grā: multum enim deberet nos reddere attentos ꝛ reuerentes in oratiōe q(uia) cum dño maiestatis loquimur. vñ Gen. xviij. dicit Abrahā loquar ad dñm deū meū. Quia ergo orās loquitur cum deo debet hoc cum magna reuerentia exhibere. vñ Aug. de salutarib⁹ documentis ait. Hoc mi frater stude in vita tua ꝛ orationem tuā purā offerri domino ne cogitationes huius seculi cōturbent animū tuum: neq; in diuersa rapiatur mēs tua. Memento enim te sub dei stare cōspectibus qui occulta cordis p(ro)spicit ꝛ secreta tue mentis nouit. Vigilāter igitur asta in cōspectu dei in tpe tribulationis ꝛ orationis vt iminentem diaboli tentationē facilius possis euadere. Hec ille. Et ideo admonet nos ipse deus di. Vacate ꝛ vi(de)te q(uonia)m suauis est dñs: vbi no. q(uod) s(ecundu)z diuersas meditationes de deo sequunt diuerse affectiones. Meditationes iusticie diuine sequit affectio timoris. Meditationē misericordie affectio spei. Meditationem sapie oīa nuda videntis affectio erubescentie. Meditationē extollētie affectio honoris. Meditationē bonitatis aut beneficentie affectio gratitudis vel amoris. Meditationē suauitatis diuine affectio que dici pōt sancta esuries. Et sic patet q(uod) affectū mentis sequit affectus orationis. Que oīa debēt fieri non

solum

solum reuerentia mentis sed etiam cor/
poris ⁊ econtra: vnde Aug. de cura agē
da pro mortuis dicit. Quod orantes de
mēbris sui corporis faciunt supplicatio/
nibus congruit: cum genua figuntur: ex
tenduntur manus: psternuntur solo: ⁊
si quid aliud faciunt visibiliter q̄uis eo
rum inuisibilis voluntas ⁊ cordis inten
tio deo nota sit: nec ille indigeat hijs in/
dicijs vt ei animus pandat humanꝰ: sʒ
hinc magis seipsum ad orandū gemen
duʒq̄ʒ humilius atq̄ʒ feruentius excitet:
sed nescio quō hi motꝰ corporis nisi aīo
precedenti fieri possint: eisdē rursus exte
rius visibiliter factis iste interior inuisibi
lis qui eos fecit augere: ac p hoc cordis
affectus qui vt facerent precessit: ⁊ quia
facta sunt precsit. Uerum si eo modo quis
q̄ʒ teneatur vl' etiā ligetur vt hoc de suis
membris facere nequeat: non ideo non
orat interior homo ⁊ ante oculos dei in
secretissimo cubili verbi compungitur.
Hec ille. ¶ Quanta autem vigilantia ⁊
attentione debeat homo orationi insiste
re patet exemplo. quod legit in vitis pa
trum. Quod. s. quidam frater patiebatur
molestiam a spiritu fornicatiōis: ⁊ abijt
sepe ad seniorem vt oraret pro eo. Cūq̄ʒ
frequens oratio senioris eū non iuuaret
dominus in nocte ostendit indignitatē
fratris eē in causa quare non exaudiret:
vidit enim senior monachū sedentem ⁊
mente vagantem: ⁊ spiritum fornica/
tionis in diuersis formis mulierum apō
ipm ludentem ⁊ ipsum eum eo delecta/
ri: vidit etiam angelum domini astantē
⁊ indignantem contra eundem fratrē:
quia non surgebat: nec psternebat se in
orationibus ante deuʒ. Quo cognito di
xit fratri senior. Impossibile ē a te disce
dere spiritum fornicationis alijs p te orā
tibus nisi ⁊ tu vigilanter pro teipso ores
Quod audiens frater compūctꝰ est cor/
de. Et per afflictionem corporis ⁊ vigilā
tiam orationis misericordiam pmeruit.
Attente ergo ora anima mea ⁊ cum re/
uerentia cordis ⁊ corporis preces effun/
das vt ⁊ tu exemplo huius mereatis in
presenti consequi gratiam ⁊ peccatorum
tuorum veniam: ⁊ in futuro gloriam.
Amen.

¶ Dominica de passiōe in mane de me
moria mortis nos ad penitentiam indu
cens.

Sermo. lxxiiij.

Abraham pater noster mortuꝰ
est ⁊ prophete mor/
tui sunt. Scribūtur
hec verba Jo. viij.
Respiciens fratres
charissimi cum pro/
fundo suspirio crudele mortis extermi/
nium ad quam propter preuaricationē
primorum parentuʒ omnes generaliter
obligamur non possuʒ absq̄ʒ dolore cor
dis ⁊ amaritudine mentis ipsius recor/
dari. Dulce enī esset gaudere in hoc mū
do: dominari: ⁊ regnare nisi mortis me
moria adesset: iuxta illud Ecclesia. xliiij.
O mors q̄ʒ amara est memoria tua. Jd
circo sepenumero in memetipso cogita
ui nihil esse vtilius anime peccatrici ad
vitiorum fugam ⁊ veram penitentiā per
agendam quaʒ frequens mortis memo
ria. Nihil enim ait Augustinus sic reuo
cat a peccato q̄ʒ frequēs meditatio mor
tis. propterea Ecclesiasti. vij. Jn omni/
bus operibꝰ tuis memorare nouissima
tua ⁊ in eternum non peccabis: Unde et
Hieronimus ad Paulinam inquit. Fa
cile contemnit omnia qui se semper cogi
tat esse moriturum. Et ad Cyprianuʒ de
nuo dicit. Qui eniʒ quotidie se recorda
tur esse moriturum contemnit presentia:
⁊ ad futura festinat. Nam ⁊ Seneca ad
Luci. Nihil tam eque tibi profuit ad tē/
perantiam omnium rerum q̄ʒ frequens
 istius cui cogitatio. Platonis enim sen
tētia est vt ait Hieronimus ad Helio.
Omnium sapientium vitam meditatio
nem esse mortis. Cū igit mortis memo
ria sit tante vtilitatis ɔgruum duxi in isto.

sermonario de penitentia aliq̃. de morte ad ipsam pniaʒ inducentia ptractare. De qua iuxta ordinē nr̄m tria ꝯsiderabimꝰ quoꝝ. Primū dicet mortis originatio. Secundū dicetur mortis doloratio. Tertium dicetur mortis remediatio.

¶ Pars prima huius sermōis in qua declaratur vnde mors hec nostra corporis ortum habuerit.

P Rimo igit̄ de mortis origine ꝑtractantes sciendū ꝙ mors nō est a deo nec a natura instituta sʒ a culpa perpetrata. Nā Gen̄. ij. Dictum fuit ꝓmo homini. Quocunqʒ die comederis ex eo morte morieris. ergo a ꝯtrario sensu: si non comedisset: nec ipse nec alij mortui fuissent. Ad cuiꝰ dicti declarationem. Tria dubia mouent̄. ¶ Primū ē si Adam nō peccante posset corpꝰ ipsiꝰ dissolui. Ad qꝺ r̄ndet s̄m Bon̄. in. ij. di. xix. arti. ij. q. i. Qꝺ si illi ablatiui absoluti possent determinare hoc v̄bū posset sic haberet veritatē predicta locutio. Est. n. sensus ꝙ Adam dū existeret in statu innocentie posset habebat vt corpꝰ eius dissolueret̄. Possunt ēt dici ablatiui determinare actū qui est dissolui: ꝛ sic locutio est falsa. Est enim sensus quod Adā possʒ dissolui in statu innocentie: ita ꝙ sil' eēt innocentia ꝛ mortis siue corruptiōis pena. Et hoc est impossibile, ꝓuidente ordine diuine iustitie que nullā inordinationem in vniuerso sustinet. Nam pena nō ordinat̄ nisi per culpaʒ: nulli ergo potest inesse nec pena: nec mors nec corruptio nisi cui priꝰ inest culpa. Igit̄ anima non peccante impossibile fuit corpꝰ Ade dissolui. Qꝺ ꝯfirmat Aug. xiij. ꝺ ci. dei. iij. c. vi. Fatenduʒ est enim ꝓmos hoīes ita fuisse institutos: vt si nō peccassent nullū mortis genus experirent̄: sed eosdeʒ ꝓmos parentes ita morte fuisse mulctatos vt quicquid eorum stirpe fuisset exortum eadem pena teneretur obnoxium: pro magnitudine quippe culpe illiꝰ damnatio naturaʒ mutauit in penis: vt quod aliter precessit in peccantibus primis hominibꝰ sequeretur in ceteris nascentibꝰ

Hec ille. Qui etiam in lib. de baptismo paruulorūʒ ait. Fiebat ordo iustitie vt sicut anima domino suo ita corpus ei obediret: ꝛ sic patet ꝓmuʒ dubiū. ¶ Secūdū dubiū est vtrū ista imortalitas esset a nā vel a gr̄a. Ad quod r̄ndet s̄m Bon̄. vbi s̄. ar. ij. q. i. Qꝺ sicut cū ꝺr hō est beatificabilis duo tāguntur. s. aptitudo ꝛ dispositio. Aptitudo est a nā: dispositio est per gr̄am per quā sufficienter disponitur ad gl'iam: nec sine ista pōt sufficere nā. Sic ꝛ i. ꝓposito hō dici poterat imortalis in statu innocentie ꝑ nām qꝛ a nā habebat aptitudineʒ. Poterat etiā dici imortalis ꝑ gr̄am: qꝛ a gr̄a habebat ꝯplexionē: qꝺ euidēter sic patet: tripliciter pōt homini contingere mori. Aut. s. ꝑ elementorum pugnationeʒ: aut per humidi ꝯsumptioneʒ: aut per extrinsecam lesionem. Immortalitas igitur dicit ꝓuationē huiꝰ triplicis modi moriendi: habebant eniʒ in statu innocentie aptitudinēꝰ euadēdi hoc triplex genꝰ mortis ꝑtim a natura ꝑtimqʒ a gratia. ¶ Primo q̄tum ad ꝓmuʒ genus mortis corpus valde bn̄ erat cōplexionatū ꝛ aīa de se icorruptibilis erat que illō corpꝰ regebat ꝛ ꝯseruabat: ꝛ ita idoneꝰ erat ꝓmus hō ꝙ nūq̄ deficeret ꝑ elementoꝝ pugnā: sed tn̄ illō non sufficiebat: hoc eniʒ nō posset anima peccatrix facere si poneret̄ in ꝯsili corpore. Et ideo datuʒ fuit illi aīe donum gr̄e ꝑ quā posset corpori ꝓsidere ꝛ illud regere ꝛ elementa quasi in quadā amicitia custodire: ꝛ hoc q̄diu vellet suo auctori subiacere. ¶ Secūdo quo ad secūdū genus moriēdi qꝺ est per humidi ꝯsumptionē vis nutritiua potens erat ad ꝯuertendū alimentū sibi sufficiēs: ꝛ alimenta efficacem habebant virtutē ad nutriendū: ex quo homo idoneus erat vt ꝯseruaretur in eo sine corruptione humidi radicalis. Sed qꝛ tale humidū paulatim cōsumit̄ nec pōt reparari ꝑ quodcūqʒ alimentū ideo data erat virtus specialis cuidam ligno quod dictū est lignū vite: per cuius sumptionē repararet̄ humidū radicale. Et hoc quidem non fuit ex cōditiōe nature sed

ture sed ex bñficio conditoris sicut dicit
Augu. ¶ Tertio quo ad tertiū gen⁹ qḋ
fit per extrinsecam lesioné. Adā fortis ꝛ
potēs erat ad repellendū nociua: sapiens
ꝛ diligēs ad ꝓcauendū nec habebat no
ciua extrinseca: ꝛ ideo idoneitatem habe
bat vt per nulli⁹ lesioné incurreret mor
té: verūtamé ꝙ bestie ꝛ alia ipsuꝫ omni
no non lederét. hoc non erat a natura ſꝫ
a dei speciali ꝓuidentia: que ita cuꝫ custo
diebat vt sub pedibus eius oīa subiace
rent vt nihil cuperet ipꝫ offendere: ꝛ si
cuperet nō valeret. Et sic pꝫ ꝙ illa īmor
talitas ꝙ̄tuꝫ ad aptitudiné erat a natura
ꝙ̄tuꝫ vō ad ꝯplexioné erat a gratia: ꝛ sic
patet secundum dubiū. ¶ Tertiū dubiū
est vtrum eadé esset immortalitas inno
centie per essentiaꝫ cū īmortalitate glie si
hō stetissꝫ. ꝗ. ſꝫ Boñ. vbi. ſ. q. ij. Ad si
cut in statu innocentie poterat hō pecca
re ꝛ nō peccare sic aīa poterat corp⁹ con
tinere ꝛ non cōtinere: ꝛ hō poterat mo
ri ꝛ non mori. Quia vō in statu glie im
possibile est liberꝝ arbitriū peccare ipossi
bile est ēt aīam corpus disercre. Quēad
modū igitur ipsius liberi arbitrij potētia
in statu innocentie ꝛ glie est eadé ꝑ essen
tiā: differens solū ſm statū ꝛ dispositioné
superadditā: sic illa potentia cōtinuandi
ꝛ regendi corpus q̄ dr̄ immortalitas per
essentiam est eadé: differens sola disposi
tione superaddita. Et iō qn̄ q̄ritur. vtruꝫ
imortalitas inocentie ꝛ glie siue meriti ꝛ
patrie esset eadem. ¶ Respōderi pōt ꝙ
eadé est ꝙ̄tū ad potentiā sed alia ꝙ̄tum
ad dispositioné supadditā. vel vt ꝓprius
dicamus: vna ꝛ eadé est ſꝫ altera siue al
terata: ꝛ sic pꝫ tertium dubium. Patet
ēt ꝙ̄ grauis fuit culpa ista que imperio
mortis omnes subiecit. Naꝫ ꝛ illi primi
parentes ꝙ̄uis vltra quingentos sexcē
tos septingētos octingentos ꝛ noningē
tos vixerit annos: attamé mortui sunt:
vt habetur Geñ. v. Ad aūt tandiu sup
uixerint ſꝫ Nic. de li. fuit. v. rationibus.
Primo ex bonitate complexionis pri
morum parentum: fuerunt enim a deo
immediate formati ꝛ per cōsequens op
time complexionis ꝛ sic ad longioreꝫ vi
tam dispositi. Secundo est ex modo vi
uendi: qꝛ non ita laute viuebant ſꝫ tem
perate. Tertio ex bonitate nutrimenti: qꝛ
ante diluuium terre nascentia fuerūt me
liora quā post. Quarto ex scientia Ade
qꝛ formatus fuit ad perfectionem scien
tie: ꝛ ideo cognouit virtutes fructuum ꝛ
herbaꝝ que faciunt ad conseruandaꝫ sa
nitatem ꝛ vitam: Quinto ex dispositiōe
diuina hoc ordinante vt per longaꝫ ho
minum vitam: vt dictum est: cito multi
plicaret genus humanū. Quāuis igitur
vt dictū est diu superuixerint: tamé mor
tem euadere nō potuerunt: quod nobis
etiam exemplum esse debꝫ: quia necesse
est vt moriamur: vnde Hiero. ad He
lio. de morte nepociā. Debemus igitur
ꝛ nos animo premeditari ꝙ aliquando
futuri sumus ꝛ ꝙ velimus nolimus lon
gius abesse nō potest. Nam si noningē
tos vite excederemus annos: vt aū dilu
uium viuebat humanū gen⁹: ꝛ matusa
lem nobis tempora donarentur tamen
nihil esset preterita longitudo que eē ꝑe
desijsset. Etenim quid inter illum qui vi
xit decem annos ꝛ illum q mille postꝙ̄
ideꝫ finis vite aduenerit: ꝛ inexcusabilis
mortis necessitas transactū eē tantundé
est: nisi ꝙ magis senes onusti pctōꝝ
fasce proficiscuntur: Optima queqꝫ dies
miseris mortalibus eui. Prima fugit:
subeunt morbi tristisqꝫ senect⁹. Et labor
ꝛ dire rapit inclementia mortꝭ. Hec ille.
¶ Confirmantur predicta per. vij. text⁹
legum Imperialiuꝫ. Primus habet in
auctentico ḋ nup. §. deinceps. col. iiij. cō
sti. i. vbi sic scribit. Deinceps auté matri
monioꝝ terminū q̄ oēs similiter solui
expectat nos mors: Secūdus in aucten
tico de heredibus ꝛ falcidia. §. vlti. col. i.
cōsti. i. vbi sic habet: Nullus hanc legē
duram habeat tanꝙ̄ relictio priuatis: ꝫ
consideret ꝙ omnibus hominibus ter
minus est vite mors. Tertius habet. C.
qui testamentuꝫ facere possunt. l. hac cō
sultissima. vbi sic dicitur. Fragilitas mor
tis precipue cogitatione turbata non mi

nus memoria possit res plares conseq. Quartus habet. C. de tēporib⁹ appellationū. l. ij. vbi dr: Nō dubius sed notus omnib⁹ dies fatalis apparet. Et ideo. C. de his. qui ań apertas tabulas. l. i. ꝛ. C. d legitimis heredibus. l. si maior. dr habeat vo solam̄ institue sue quibus est merito consulendū. Hec ibi. Quintus habetur. ff. de cōditionibus ꝛ demōstrationibus. l. i. vbi sic dicit. Dies incertū mors habet ꝙuis certū fuerit hominem moriturū. Sextus habetur. ff. de inofficioso testō. l. naz ꝛ si. vbi sic habet. Humana vita pprie veluti ferruz est si exerceatur conteritur: si nō exerceatur rubigine cōsumit. similiter homines exercendo videmus conteri: si non inertia plus detrimēti facit ꝙ exercitatio. Quādoqz filius moritur ante patrez. Hec ibi. Septimus est. ff. de adimēdis ꝛ transferendis legatis. l. iij. Et de dona. inter vi. ꝛ vxo. l. cū hic status. vbi scribit. Ambulatoria ē voluntas hominis vsqz ad mortez. ꝛ sic patet par opzima.

¶ Pars secunda huius sermonis in. ꝗ ponuntur mortis acerbissimi dolores.

Secundo tractandū est de mortis acerba doloratione vt eiz ait Salienus de valde pstenenti bus virtutem est dolor ꝛ fetor. Sed vt dicit Philosoph⁹. iij. Ethic. Ultimū terribilium est mors. Et ꝙuis sit oibus terribilis ꝛ dolorosa: maxime tñ peccatoribus in peccatis suis morientibus quib⁹ in morte. vij. dolores accidūt. s. Dolor cogitationis: priuationis: separationis: dubitationis: offensionis: citationis: sententiationis. ¶ Prim⁹ igitur dolor cogitationis. Quatuor enim cogitationū genera infirmi maxime pctōris quatiūt mentem videlicet doloris: amoris: timoris ꝛ spei. de quib⁹ vulgariter loquitur frater Jacob. di. Quatro vēti buta il marc. che la mente fa turbare: lo temere lo sperare lo dolore e lo gaudiare. de quibus Esa. lxxxvij. Mystice scriptuz est. Cor impii quasi mare feruens. i. in cogitationibus suis quod quiescere non potest maxime in hoc extremo. Insurgit eiz ex vna parte cogitatio dolorosa. Dolent enim omnia membra quapropter mens a corpore dolore trahitur ꝛ quassatur: vñ Gre. ait. Cū egritudine opprimeris nihil aliud cogitare poteris: quia dirigitur tota intētio mentis vbi sentitur vis doloris. Insurgit vo ex alia parte cogitatio amorosa: videlicet filiorum: vxoris: diuitiaruz: ꝛ eorum omniuz que viuens in mundo vitiose dilexit: vnde Eccle. xxxiij. Uir in multis expertus multa cogitabit: sꝫ peccatores male viuendo non experiuntur nisi mala opera: de quibus etiam maxime moriendo cum dolore cogitant. Insurgit insuper ex alia parte cogitatio timorosa. Timet enim peccator mortem: pauet infernum: seculum autem abhorret: ita vt vere dicere possit cum psalmista. Timor ꝛ tremor venerunt super me ꝛ contex. me. tene. i. cogitatiōes tenebrose. Insurgit insuper cogitatio spei. Nam dum moritur peccator adhuc mortem euadere arbitratur quod enim optat id sperat: quod abhorret quodāmodo non expectat: viuere cupit: ꝛ viuere credit similis vrso: qui aspiciens arbores sperat multa poma esse: Hoc ideo quia sic esse vellet. Sic infelix peccator diabolo instigante ne de aia sua disponat sperat adhuc longaz se habere vitā. Contra quos propheta loquitur di. Uiri sanguinum ꝛ dolosi non di. dies suos. Et iteruz Job. xxij. Uiri iniqui sublati sunt ante tempus suum idest a se speratum. Et ideo si dicatur ꝙ Ecclesiasti. vij. scriptum est. Just⁹ perit in iustitia sua ꝛ impius multo viuit tempore. Responderi potest quod per hoc qꝫ dicit pphēta dies suos nō dies etatis sue: intelligunt dies quos ipsi impij inordinata affectione huius vite sibi promiserunt: patet hoc per exemplū illi⁹ diuitis. Luc. xij. Qui sperat multo se victurum tempore di. Anima mea habes multa bona reposita in ānos plurimos ꝛc. Et tamen sublatus est ante tpᵒ: vt pꝫ ibi

ibi. ¶ Secundus dolor est priuationis:
videt enim peccator se priuari his omni
bus que summopere dilexit ⁊ diligit. Pri
mo enim videt se priuari delitiosa propria
vita experiens id Esa.xl. Omnis caro fe
num ⁊ omnis gloria eius quasi flos fe
ni: exiccatum est enim fenum ⁊ cecidit flos
eius idest florida vita carnis iuxta illud
prophete. Mane scilicet delitiose pueri
cie sicut herba transeat: vespere idest vl
tima hora mortis decidat. idest per infir
mitatem indnret per dolorosam ⁊ obsti
natam desperationem: ⁊ arescat per con
sumentem mortem. O quantus tunc
erit horror. O quantus dolor. O quant[9]
tremor: cum conspiciet se priuari delitijs
carnis: probatis luxurijs: consuetis sola
tijs: somnis: cantilenis ⁊ iocis: de quib[9]
loquitur Hugo. in libro de anima dicens
Quid profuit illis inanis gloria: breuis
leticia: mundi pompa: carnis voluptas:
false diuitie magna familia: ⁊ mala con
cupiscentia: vbi risus? vbi iocus: vbi iactā
tia? vbi arogantia? De tanta leticia quan
ta tristitia post tantā voluptatem tam gra
uis miseria. De illa exultatione ceciderūt
in grandem ruinam ⁊ magna tormenta.
Hec ille. Quapropter miratur propheta
in persona multorum di. Quomodo fa
cti sunt in desolationem: subito defecerūt
perierunt propter iniquitatem suam? Et
in persona iuuenis: delicate ⁊ delitiose sz
deformate propter infirmitatem ait Job
xix. Spoliauit idest infirmitas grauis glo
riam meam ⁊ abstulit coronam de capite
meo idest capillos ⁊ alia capitis ornamē
ta destruxit. Secundo vehementer do
let peccator videns se priuari dilecta vxo
re ⁊ suis amatis filiolis: de quibus loqui
tur propheta dicens. Quorum filij sicut
nouelle oliuarum in circuitu mense sue:
filie eorum composite circum ornate vt si
militudo templi. Postremo grauissime
dolet peccator videns se priuari mundi
diuitijs quas tanto labore quesiuit: tan
to timore seruauit: ⁊ nūc tanto dolore re
linquit: quas etiam tanto amore dilexit.
Aspicit enim quod nihil secum portare po
test nisi peccata quibus eas indebite que
siuit ⁊ cōgregauit: iuxta illud Job.xxvij.
Diues cum dormierit nihil secum affert
aperiet oculos suos ⁊ nihil inueniet nisi
peccatum. Et alibi in ps. dicitur. Dormie
runt somnum suum ⁊ nihil inuenerunt
omnes viri diuitiarum in manibus su
is. ⁊ iterum. Ne timueris cum diues fa
ctus fuerit homo ⁊ cum multiplicata fue
rit gloria domus eius: quoniam cum in
terierit nō sumet omnia: nec descendet
cum eo gloria eius: vnde vt propheta in
quit hoc scilicet. Videbunt iu. ⁊ timebūt
⁊ super eum ridebunt ⁊ dicent. Ecce ho
mo qui non posuit deum adiutorem su
um: sed sperauit in mul. di. suarum. Nam
tales diuitie congregate nec corpori: nec
anime conferunt: iuxta illud Ecclesiasti.
v. Qui amat diuitias fructum non capiet
ex eis. Quod intelligens. Saladin[9] ma
gnus inter saracenos approximans vlti
mo fini. Sudarium quo post mortē in
ducendus erat ante se presentari iussit: de
inde per ciuitatem fecit proclamari. Tan
tum de omnibus rebus suis portat prin
ceps magnus Saladinus. Insuper ac
cidit peccatori in extremis alius dolor vt
adhuc ipso viuente videat ante oculos
suos diuitias suas asportari ab his quos
odit: vt verificetur quod dictum est a pro
pheta. Relinquent alienis diuitias suas
⁊ Esa.iij.c. Exactores sui eum spoliaue
runt: vnde Augustinus.v. de ciuita. dei.
xviij.c. Felices enim vel nos vel filios no
stros diuitie terrene non faciunt que aut
a nobis viuentibus amittende: aut no
bis mortuis: a quibus nescimus vel for
te a quibus nolumus: possidende. Hec
ille. ¶ Tertius est dolor separationis ani
me a corpore: cuius est tanta coniunctio
vt nunquam separari vellent. vnde i libro de
spiritu ⁊ anima. xviij. c. dicitur. Anima re
cedens a corpore trahit oēs potentias secū
sensum: imaginationem rationem intelle
ctum: intelligentiam: concupiscibilita
tem: ⁊ irascibilitatem: ⁊ ex his fm meri
ta afficitur ad dolorem ⁊ delectationem.
Hec ibi. Quāuis enim iustus doleat p

pter huius separationem contrariam na
ture sue. Infelix tamen peccator qui nõ
soluz naturali amore: verũetiã inordina
ta affectione sue carnis conglutinat⁹ est
multo vehemẽtius ꝛ dolorosius sentiet
huiusmodi violentiam conquassantem
per quam nerui illi ꝛ viscales nodi. qui
bus corpus ꝛ anima naturaliter iũcti sũt
disrumpuntur: vt verificetur verbum ꝓ
phete qui in persona talis morientis ait.
Circũdederunt me dolores mortis. Iu
stis autem licet amara sit ex condictione
nature est tamen eis amabilis ex bñpla
cito voluntatis diuine. Credũt ꝙ mors
sit de carcere egressus: exilii terminus:
finis pñtium erũnarum: pegrinationis
quies ad portum applicatio: oneris gra
uissimi depositio: egressus de ruinosa do
mo: liberatio egritudinũ: euasio cuncto
rum periculoꝝ: debiti nature solutio: vi
ctoria pugne: reditus ad patriam: princi
pium vite: ꝛ ingressus ad gliam sempi
ternam. Ideo ps. Propterea nõ time
bimus dum turbabitur terra. O quant⁹
dolor erit vobis pctõres qñ videbitis a
pedibus ablatã ptãtem gradiendi: a ma
nibus ꝛ a corpore potestatem tangendi.
Et sic de reliquis vt verificet ꝙ dr̃ Hie
re. ix. Ascendit mors per fenestras nras.
¶ Quartus est dolor dubitationis. O
quantus dolor: timor ꝛ tremor qñ videt
se peccator morti ꝓpinquũ ꝛ euadere ne
quaq̃ posse: tũc cogitat ꝛ dic. Iter pago
qð nunq̃ ambulaui: in regiões longin
quas vñ nullus reuersus est: nullus me
sibi cõmittatur: vado añ iudicẽ terribilez
vbi nescio quid mihi ꝯtingat: paueo: cõ
tremisco: vt scriptura verificet. Deuter.
xxij. Dabit tibi cor pauidũ: ꝛ deficientes
oculos: ꝛ animam cõsumptã merore: ꝛ
erit vita pẽdens añ te: timebis die ac no
cte: licet añt iustus naturalr̃ timeat mor
tem vt dictũ est: nã ꝛ eaz Xp̃s extimuit
Longa tñ differentia inter eã peccator
ꝛ iustus sicut si duo ĩ carcere sunt quorũ
vnus expectat suspendi ꝛ alius liberari:
vnus timet alr̃⁹ iocundatur: sic vtiq̃ con
tingit de carcere corporali cum inde per

mortem egrediuntur iusti ꝛ peccatores
hinc ad Ephe. i. apl̃s ait: Cupio dissolui
ꝛ esse cum Xp̃o. Et in ps. Educ de custo
dia animaz meã. q. d. Nũc est applicatio
ad portum ꝛ euasio egritudinũ ꝛ cũcto
rum periculoꝝ. victoria pugne: redit⁹ ad
patriam: ꝓncipium vite: ꝛ ingressus ad
gliam sempiternam. vnde cũ ps dicunt
iusti. Propterea nõ timebimus dũ tur
babitur terra. s. carnis. Et transferentur
montes. s. corporales sensus, in cor ma
ris. i. in amaram mortẽ. sed pctõr timet
corã iudice apparere: ꝛ conscius quidez
sibi qð expauescit expectat. ¶ Quintus
est dolor offensionis. Cuz eniz plene de
fatigato corpore caro fuerit cõquassata:
aia multo liberius tũc videt in momẽto
sibi occurrere oia quecũq̃ fecit bona vl'
mala: iusto ad leticiam ꝛ consolationem
peccatori autem in molestiã ꝛ confusio
nem: Nam sicut ait apostolus ad Ro.
x. diligentibus deum omnia cooꝑantur
in bonũ: ita a ꝯrio sensu. Nõ diligẽtib⁹
deũ omnia coop. in malũ. s. bõa ꝛ mala.
Inqũ igitur oia scelera sua iuxta qð Deu
tero. xxx. scriptũ ẽ. Occurrẽt vobis ma
la in extremo tpe. ꝛ Eccle. xi. In fine ho
minis denudatio opeꝝ ei⁹. Vñ Gre. ait
Dormit diues ꝛ oculos aperit qr cũ caro
morit̃ tũc aia videre cogit̃ quod dũ viue
ret preuidere cõtempsit: ꝓ quo dolore ꝛ
ꝓcedente ait: Chri. de egressu aie. Pen
sandum est quippe cuz iaz peccatrix aia
vinculis icipit carnis absolui q̃z amaro
terrore ꝯcutitur: quantis mordacis con
scientie stimulis laceratur: recolit vetita
que cõmisit: videt mandata que negligẽ
ter implere contempsit: dolet indulta pe
nitentie tpa se inaniter percepisse. plorat
imobilem districte vltionis articuluz in
euitabiliter imminere: manere satagit ire
compellitur: recuꝑare vult perdita: non
auditur: post terga respiciens totius vite
transacte cursu velud vnum breuissi
mum deputat passum itineris: ante se
oculos dirigit ꝛ ĩfinite penitus spatia de
prehendit. Plorat itaq̃ ꝙ intra iaz bre
ue tp̃s acquirere potuit leticiam omniũ
seculoꝝ

seculorum. deflet etiam se ppter tam bre uis temporis illecebr e voluptate inenar rabilem amisisse dulcedinem: erubescet q ppter illam substantiam que omnib⁹ erit obnoxia istaz negleru que angelicis ciuis erit inferenda. Hec ille. ¶ Sext⁹ do lor est citationis. s. diaboli ex pte dei. Nā a domino imponitur diabolo aiaz coraz deo citare. Illud Hiere. xv. Sto dicit ad te. s. anime citate per te. Quo egredie mur sic respondeas scilicet tu diabole. Qui ad mortem ad morte: et qui ad gla dium ad gladiu: et qui ad famē ad famē: et qui ad captiuitatē ad captiuitatem. Est enim duplex mors q̄tuz ad presens spe ctat. s. spūalis culpe et eterne pene. de qui bus Gen. ij. Morte morieminī. i. spiri tuali per culpam et eternali per penā. di cit ergo dyabolus ex parte dei. Qui buc usq peruenit ad mortem spūales veniat ad mortē eternalem. Est insuper duplex gladius. s. consciencie pungentis de quo puer. xij. Quasi gladio pungit pscientie scilicet anima. Alius gladi⁹ est conscien tie rodentis: de q Esa. lxvi. Vermis eo nō morietur: ideo sequitur diabol⁹. Qui ad gladiū pungentez puenit in hoc secu lo veniat ad gladium rodentem in alto. Est autem duplex fames. s. gratie et glie. de pma puer. x. Non affliget domin⁹ fa me animam iusti de secunda. ps. Famē patientur vt canes ideirco sequitur. qui est ad famem gratie veniat ad famez de ficientis glorie nostre. Est insup duplex captiuitas. s. criminalis et iferna: de quib⁹ Apoca. xiij. Qui in captiuitatē duxerunt in captiuitatem vadent. i. qui captiuaue runt animam per culpam captiuabunt in anima et corpore per eternam penam ideo adiungitur. Qui ad captiuitatem. s. peruenit culpe veniat ad captiuitatem in fernalis pene. O quantus tunc erit hor ror cum anima sic a demonibus citabit vt coraz deo compareat. Quis dubitat? ideo oremus cum propheta: Ne tradas bestijs. s. demonibus animas confitētes tibi. ¶ Septimus et vltim⁹ dolor dicitur sententiationis. Nam presentata anima coram deo examinata: et accusata. Pri mo per conscientiā suam. iuxta illō Ro. ij. Testimonium illis reddente conscientia eorum et inter se inuicem cogitationum accusantium ec. Deinde accusata anima per opera sua mala. iux illud Apoc. xiiij. Opera enim illor sequuntur illos idest fin Ber. Opera bona sequitur bonos et mala malos iuxta illud, pphe. In ope ribus manuum suar pphensus ē pec cator. Postremo accusata anima p de mones. iuxta illud Apoca. xij. Diabolus accusator est fratrum: qui accusabit illos ante conspectum domini dei nostri die ac nocte: tunc iustus iudex fulminabit infelicem animam peccatoris illam sen tentiam. Matth. xxij. Ligatis manib⁹ et pedibus mittite eum in ec. ex. ec. Qua sententia data adherunt subito demones facientes procul dubio illud quod Chri. vbi. s. expli. dicens. Iam vo post egres sionem de corpore quis explicare valeat quot armate iniquoruz acies. r. insidijs late antiquos frementes cunct feralibus telis instructi: tunc obsideant: ne libere transire possit anima velut militari mo re constipate legiones oppugnant. Hec ille. Et sic patet q̄tuz sit dolorosa petōr mors et amara. patet vtiqz pars secūda. ¶ Pars tertia huius sermonis in qua tractatur de mortis remedijs videlicet bene viuere.

Certo in isto sermone de reme diatione mortis tractātes cū ne cesse sit omnem hominem mo ri. Moriuus est enim Christus: mortui sunt prophete: mortui sunt reges et impe ratores: mortui sunt et summi pontifices mortui sunt medici: philosophi: sapiētes: ec. Nullum aliud remediū contra mor tis ferocitatem inuenitur nisi bene viue re et immaculatuz se ab omni peccato cu stodire. Qō patet per doctrinas et exem pla philosophorum. ¶ Primum exem plum et documentum est Anaxagore de quo ait Valeri⁹ lib. vt. q cuidam ei mor tem filij nunciantī. g. nihil mihi nouum vel inexpectatuz nuncias. Ego eniz istū

ex me natū sciebaȝ esse mortalē. Ex quo
patet ꝙ non est dolenduȝ de morte que
necessaria est: sed bene est dolendum de
mala morte qua decedent impij que ī no
stra potestate est. ¶ Secunduȝ autē ex
emplum ⁊ documentū est Ptholomei:
philosophi: ⁊ astronomi: qui bonis ope-
rib⁹ inherēs in suis sententijs docebat
sic di. Quanto magis fini appropinqua
ueris bonum cum augmento operare.
¶ Tertiuȝ exemplū ⁊ documentum est
Isocratis: philosophi: ⁊ poete. Qui in
suis sententijs sic docuit dicens. Si quā
do tibi contingat periculū mortis inten
tari salutem tuā in bona opinione tuere:
non autem cuȝ infamia. Nam mors qui
dem fortuna in omnes sententiam pro-
mulgauit: bene autem mori proprie vir
tuosis natura attribuit: vbi expresse pa-
tet propositum. ¶ Quartuȝ exempluȝ ⁊
documentuȝ est Sophoclis philosophi
de quo ait Ualerius libro. ix. Qui cū cen
tensimuȝ annuȝ attigisset tragediaȝ quā-
dam in certamen misit ad iudiciuȝ peri
torum. Duȝ autem ancipitis certaminis
suspensus sententiam expectaret intelle-
xit iudicatū esse ꝙ ipse vna sententia vi-
ctor esset. quo audito pregaudio expira-
uit. Ex quo patet quanto magis debet eē
gaudiosa mors iustis ⁊ virtuosis qui a
deo laudantur ⁊ sanctis. ¶ Quintuȝ ex
empluȝ ⁊ documentū est Socratis phi-
losophi: de quo Ualerius ait lib. vij. Qd
cū ab athenensib⁹ iudicatū esset vt hau
sto veneno periret. delatum sibi mortis
poculuȝ non aliter ꝙȝ medicamentum
immortalitatis accepit: ⁊ de mortis con
temptu vsqȝ ad vite exitum libero ani-
mo disputauit: vbi clare exprimitur ꝙȝ li
bere ⁊ gaudiose iusti morteȝ debeant ex
pectare. ¶ Sextum exemplum ⁊ docu
mentuȝ est Platonis: qui cum in fedro
ne doceat: vt ait Macrobius libro primo
homini non esse sua sponte ⁊ voluntate
moriendum: in eodeȝ tamen dialogo di
cit mortem philosophantibus appeten-
dam ⁊ ipsam philosophiaȝ meditationē
esse mortis. Sed hec sibi contraria non
sunt: quoniaȝ duas mortes hominis no
uit: quarū vnaȝ natura: aliā virtutes pre-
stant: homo enīȝ moritur cū anima cor-
pus relinquit solutuȝ lege nature. Mo-
ri etiā dicitur cuȝ anima adhuc in corpe
constituta corporis illecebras philosophia
docente contēnit ⁊ cupiditatū dulces in-
sidias reliquasqȝ oēs exuit passiōes: hāc
mortē dicit Plato sapientibus eē appe-
tendā. Illaȝ vero quaȝ oībus nā constituit
cogi vel inferri accersiri vetat. ¶ Septi
mū ⁊ vltimū documentum Senece qui
in bello de remedijs fortuitorum sic ait.
Sic igitur te forma vt si quis tibi palam
de morte minetur omnes cursiculos ei⁹
elidas. Si tibi dicat: Morieris. ꝛc. ista
hois natura non pena. Morie. hac con
ditione intraui vt exirē. Mo. gentiū lex
est quod acceperis reddere. Morieris
peregrinatio vita ista est cuȝ multuȝ am
bulaueris demuȝ redeunduȝ est. Mo
rie. putabā te aliquid noui dicere: ad hoc
ego veni huc: hoc ago: huc me singuli
dies ducūt. Mo. stultū est timere quod
vitare non possum. Istud etiā qui distu-
lit non effugit. Mo. nec primus nec vl-
timus oēs me antecesserunt oēs me se-
quentur. Mo. hic est humani officij fi-
nis. Quis sanus exactorē moleste tulit:
quo transit orbis: ego trāsibo. Mo. ad
hanc conditionē cuncti gignuntur quo
cepit ⁊ desinit. Solum igitur remedium
bonum ⁊ optimū est vacare virtutibus ⁊
Christo seruire. Nā vulgariter a quibus
dam scriptū est. La morte viene molto
dolorosa Aspera crudele senza pietade:
Sparge sagitte tute atoxicate. Sua grā
tēpesta spesso si rinoua. Sopra ogni car
ne la quale fere e straza. Ma che ū vol
temere quādo minaza. A far diuina offe
sa nō si muoua. Chi serui a Jesu christo
mai non tramaza. Sempre sta alegro
non teme la morte. Ma cupis dissolui
crida forte. Amala molto e cum ello se
abraza. Quia per mortē transit homo dē
tenebris ad lucē. de miseria ad leticiam.
De ipsa morte ad vitā. De ignominia ad
inmarcessibilem gloriam. Amen.

¶ Dominica eadē infra diē de oratione scilicet pro quibus orandū est.

Sermo in ordine.lxxv.

Ex proprium sanguinem introiuit semel in sancta eterna redēptione inuēta Heb. ix. Ut refert Cyprian⁹ fratres charissimi in expositione orationis dominice publica est nobis et cōis oratio: et quādo oram⁹ non pro vno sed pro toto populo oram⁹ quia totus populus vnū sumus. Deus pacis et cōcordie magister qui docuit vnitatē sic orare vnū pro omnibus voluit quomodo in vno ipse portauit. Hec ille Idcirco Alexan. de alee in.iiij. parte in tractatu de oratione concludit q̄ triplici ratione orandū est pro alijs. Primo propter ipsorū necessitatē et peccatorū et iustorū. De peccatorib⁹ dicit glo. prime Jo. v. Uere orandū est pro peccatoribus nō ad mortē: quia multis peccatis occupantur: nemo potest esse sine peccato: quia omnis iniquitas ē peccatū. Hec ibi. De iustis etiā q̄ orandū sit pro eis q̄dīu credimus eos miserijs presentibus prepediri dicit glo. Jacobi vltimo. Oremus pro salute proximorū: non solū temporali sed eterna. Si enī magne est mercedis quādoq̄ morituꝝ: quantī meriti est animā liberare in celesti patria victurā. hec ibi. Secūdo est pro alijs orandū propter diuinā voluntatē que vult mēbra pro inuicē esse sollicita atq̄ vnū per aliū adiuuari: vnde glo. prime Joh. iij. Si petimus s̄m voluntatē dei impetrabim⁹. Sicut quando petim⁹ pro fratre pro quo est petendū. Hec ibi. Tertio est orandū pro alijs propter propriā vtilitatē: quia inde meremur citius et vberius pro nobis exaudiri: vnde Grego. xiij. moraliū ait. Quisquis pro alijs intercedere nititur sibi potius ex charitate suffragatur et pro semetipso tanto citius exaudiri meretur quanto deuotius pro alijs intercedit. hec ille. Cui⁹ rei exemplū hēmus in Xpo: q̄ nō solū pro alijs orauit: sed proprium sanguinē fudit et semetipm obtulit. Unī apl's in epl'a hodierna. dicit. Xpo assistēs pōtifex futurorū bonorū per amplī⁹ et pfectī⁹ tabernaculū nō manu factū. i. non hui⁹ creationis neq̄ per sanguinē hircorū aut vitulorū: sed vt dicunt verba proposita. Per propriū sanguinē intro. se. in sancta. Ad vidēdū ergo in p̄nti s̄mōe pro quib⁹ orare debemus quatuor cōsiderationes ānotabimus. Prima erit pro qb⁹ orare debent oēs. Secunda pro quib⁹ maxime orare debēt maiores. Tertia pro quib⁹ orare nō debent nec maiores nec minores. Quarta est q̄ orandū est pro excōicatis.

¶ Pars prima hui⁹ sermonis in q̄ declaratur pro quibus orandū sit et bene.

Primo ad vidēdū pro quib⁹ orare debem⁹. Quatuor cōclusiones annotant quarū Prima ē q̄ orādū est pro infidelib⁹ et inimicis. Secunda orandū est pro incorrigibilibus. Tertia q̄ orādū ē pro i spūm sctm̄ peccātib⁹. Quarta orandū ē pro excōicatis. ¶ Prima cōclusio sic declaratur s̄m Alex. vbi. s. tribus rationibus. Primo propter diuini p̄cepti impletionē: q: Mat. v. p̄cipitur vt debeamus orare pro inimicis quando dicit. Diligite inimicos vestros et orate pro psequentibus. vbi glo. ait. Tribuo mōis contra ecclīā peccat: odio: verbis: et cruciatu corpis. Ecōtra eccl'ia diligit: orat et bn̄ facit. Secūdo propter veri exemplaris imitationē. s. ipsi⁹ Xpi q. pro suis crucifixoribus. Luc. xxiij. Exorauit dicens. Pater dimitte illis q: nesciunt qd faciunt. Tertio propter pfectiōis cumuli assecutionē. vnī glo. super illō Mat. v. Estote pfecti &c. sic ait. Cumul⁹ perfectiōis est diligere inimicos et orare pro eis: que etiam multiplici auctoritate pbant. Nā Isido. de summo bo. li. iij. c. vij. sic ait. Qui leditur nō d'sistat orare pro se ledētib⁹. aliog iuxta dn̄i sn̄iam peccat qui pro inimicis nō orat. Item Augu. li. xij. de ciui. dei. c. xxiiij. ait. Nō propterea pro eis orat ecclesia q̄s in genere humāo habē inimicos: q:

tempus est penitentie fructuose: vt patet
proxime. §. Et Greg. in lib. diuinaꝝ ait.
Tunc quisqꝫ ꝙ recte petit adipiscitur cū
eius anim⁹ in petitione nec inimici odio
obfuscatur. Et Chri. super Matt. super
illud. Orate pro persequen. ꝛ ca. vos. sic
dicit. Qui pro se orat non gratie sed na
ture opus exequitur. Quis enim pro se
non orat: qui ꝟo pro inimico orat digne
exauditur: qꝛ gratie op⁹ exequitur. Hec
ibi. Ex quibus cōcluditur ꝙ etiam ꝓ in
fidelibus est orandum: tuꝫ quia sunt via
tores ad eternam salutem possibiles: nō
enim est eis preclusa misericordia dei.
tum quia etiam ipsi sunt nobis inimici:
vt Augusti. in epistola ad Marcellum
Legimus inquit fratribus nostris ꝛ ve/
stris librū beatissimi Cypriani de orōne
dominica vbi demōstrauimus quēad/
moduꝫ docuerit omnia que ad amores
nostros pertinent a patre nostro q in ce
lis est esse poscenda: ꝛ etiam quomō ad
monuerit pro inimicis nostris q nōdū
in Christum crediderunt nos vt credāt
debere orare: quod vtiqꝫ inaniter fieret
nisi ecclesia crederet etiaꝫ malas atqꝫ in
fideles hominuꝫ voluntates per dei mi
sericordiaꝫ posse conuerti. Hec ille. Nō
si ꝯ predicta arguntentur sic. Sancti
qui sunt charitatis perfecte non orant ꝓ
suis inimicis vl̄ pro persecutoribus: imo
ecōtrario petunt de eis vindicari. Unde
Apoca. vi. Usqꝫ quo dn̄e sanctus ꝛ ver⁹
non vindicas sanguinem nostrum: ꝛc.
ergo nec nos qui sumus minoris chari/
tatis debem⁹ ꝓ inimicis orare. Ad hoc
ꝶ. ꝙ illud intelligitur de dānatis in qui/
bus appetūt beati diuinā iustitiā exerce/
ri. Nos aūt loquimur hic de viatoribus
qui sunt possibiles ad salutem: ergo ꝛc.
Et sic patet prima conclusio. ¶ Secun
da conclusio sic declaratur ꝭꝫ ꝑdictum
Alex. vbi. §. qui in hoc distiguit di. Nō
de incorrigibili contingit loqui dupliciter
vel q nullo mō est corrigibilis: vel q dif/
ficiliter est corrigibilis. Si loquimur de
incorrigibili ꝑmo modo manifestuꝫ est
pro tali nullo modo esse orandū q̄lis est

appostata: angelus in sua malitia obsti/
natus: sed nullus talis est in via: solum
enim incorrigibiles isto mō sunt dam/
nati. Si ꝟo loquimur de incorrigibili se
cundo modo sic multi sunt incorrigibi/
les in hac via ꝛ pro istis est orādū. Nō
probatur tam ex parte ipsorum q̄ꝫ ex pte
dei miserantis. Ex parte ipsoruꝫ dico ꝙ
q̄ꝫdiu sunt in via sunt possibiles ad salu/
tem. Et etiam non est dubium quin sint
ex charitate diligendi: ergo eis sunt cha
ritatis beneficia impendēda ꝛ nunq̄ꝫ de
neganda oratio ꝛ huiusmodi. Ex parte
dei miserantis dico ꝙ eius misericordia
non precluditur his qui sunt in hac via
ꝛ ideo minime precludi debent huma/
na suffragia. vnde Augu. in libro retra/
ctationum ait: Pro isto imprudenter
non oratur de quo non desperatur. Nō
si contra hanc conclusionem arguit sic
ꝭm Grego. xx. mor. Aliquando necesse
est vt prauis mētibus que humana pre
dicatione nequeunt corrigi diuia flagel/
la debent optari: ergo si incorrigibilibus
malum possumus imprecari videtur ꝙ
pro eis orare non debeamus. ꝶ. ꝙ si per
mansuetudineꝫ nolunt licite sunt eis fla
gella exoptanda vt conuertātur. Et iste
modus subueniendi potius est oratiōis
q̄ꝫ maledictionis: Unde Gregorius pre
dictis verbis addit ꝙ cū magno sit amo
ris studio vbi errantis pena non queri/
tur: sed correctio eius ꝛ oratio potius q̄ꝫ
maledictio esse monstratur. Hec ille.
¶ Unde ad maiorem huius declaratio
nem nota ꝭm Alex. Nō aut optam⁹ ali
cui malum in hac via: aut quia malum
aut quia iuste inflictum. Primo modo
non licet alicui maluꝫ imprecari: nec pe
tere debem⁹: qꝛ nos non licet. Sicut
enim preces non sunt ꝑncipi offerende
q̄ in alterius ꝑiudiciū ꝑcant. C. de ꝑcib⁹
imꝑatori offerēdis. l. nec dānosa sic nec
deo est orō porrigenda que ē ꝯtra cuius/
cunqꝫ charitateꝫ: vn̄ male rogat qui deū
orat vt malum cuicunqꝫ veniat tum qꝛ
non decet deum dare: Unde Grego. in
moral. Sciendū ꝙ ois hō peccato sub
iacet

iacet qui aliqd petit a deo fieri qd oio fa
cere nō pōt: vel si pt minime decet. hec
ille. Secūdo modo q: s. iniuste inflictuz
est ⁊ tūc dico q pōt imprecari malū pp
expetitionē ppriē vindicte: ⁊ isto mō ēt
non licet: q: iam nō querim⁹ dei honorē
sed satisfacere ppriē impatientie ⁊ libidi
ni: quod hodie multi faciūt qui de inimi
cis non valētes se vindicare dicūt. Dñe
vīdica me. ⁊c. De tali orōne dicit Beda
in quadā omel. Est orō que petm̄ facit:
Sed ille est qui bn̄ orat q orando deuz
q̄rit hic a terrenis ad celestia progrediēs
verticem celi sublimioris ascēdere q̄ro
de diuitijs aut honore aut certe de inimi
ci morte sollicite obsecrat ipse in infimis
iacens viles ad deū preces mittit. Hec
ille. Aut sic pōt imprecari malū iuste in-
flictum ppter executionem diuine iusti-
tie. Et hoc adhuc vel q: est iustum soluz
vel quia est vtile. Si q: iustū ⁊ hoc etiaz
non licet: q: adhuc durat tps miserendi
quare super eos magis debem⁹ deside-
rare ⁊ appetere misericordiā in cōuerten
do q̄z iustitiam in puniēdo. Nā ⁊ xps p
eis orauit vt cōuerterent ⁊ punirent. Si
v° q: vtile illo mō licet: ex charitate. n.
prouenit orare deū vt mali corrigant ēt
p verba ⁊ flagella. Et sic habent intelligi
predicta v̄ba Gre. ⁊ sic patet secūda cō-
clusio. ¶ Tertia cōclusio sic declaratur
ſm Alex. vbi. s. qui premittit distinctio-
nem factam superius ſm Hugo. s. Nō
oratiōis tres sunt species: supplicatio: po
stulatio: ⁊ insinuatio. Insinuatio aūt est
sine petitione per solam narrationē vo-
luntatis facta significatio. Et hoc tribus
modis fit vt patet supra. Aut ergo petm̄
in spm̄ sanctum inter omnia pctā ē ma-
ximum: sicut plane dicit Augu. in libro
primo de sermone dn̄i in mōte. s. Quod
istius peccati tanta est labes vt deprecā
di humiliatio subire nō possit: nec intel-
ligendū est ex hoc q Aug. dicit intellige
re impossibilitatem sed magis difficulta
tē: iō q: tm̄ est ei⁹ petm̄ q ad hoc qd de
us dimittat rogare nō psumim⁹: imo p
pter cause magnitudinem tm̄ insinuare

volumus gemendo: vnde pro talib⁹ ma
gis est gemēdū q̄z orādū. Insinuādum
potius q̄z verbis exprimēdū: vnde Ber.
de gradibus humilitat; hoc expressit di.
Pōt ergo duodecim⁹ gradus appellari
cōsuetudo peccandi qua deus amittitur
⁊ cōtemptus incurrit: p tali inquit Io.
Nō dico vt p eo quis oret. Sed nūqd
dicis apostole vt quis desperet: imo ge-
mat qui illum amat nec presumat orare
nec desinat plorare ⁊. j. introducit exem
plum de Martha ⁊ Magdalena que
dicebant. Domine si fuisses hic ⁊c. Dan
tes intelligere hoc petm̄ per mortem q̄-
triduani Lazari. vnde subdit in persōa
mulier dī. Scim⁹ q oīa potes sz hoc tā
grande miraculū: tam nouū: tā inaudi
tum ⁊ si tue subest potentie multū tn̄ ex
cedit vniuersa merita humilitatis nostre
sufficit nobis dedisse potentie locū pec-
cati occasionē malētes patienter expecta
re quid velis q̄z impudenter querere qd
forsam nolis. Hec ille. Sūma ergo cō
clusionis est q p talibus orandum est
insinuatiue nō exprimēdo qd petim⁹ sed
gemendo vt expressum est supra. Nō si
arguit. Io. i. iij. c. Est petm̄ ad mortē nō
dico vt p illo quis roget. ⁊c. sed illō pec-
catum ſm glo. est in spm̄ sanctum: ergo
⁊c. Respōdetur q nō phibet orare p ta
libus quin potius magnitudinē hui⁹ pec
cati ondens innuit. Nō tm̄ est q vix p
illo sit orandum aperte: ⁊ sic patet tertia
cōclusio. ¶ Quarta cōclusio sic declarat
ſm eundē doc. qui ait q ecclesia duplex
habet forum: videlicet iudiciale ⁊ publi-
cum: aliud penitentiale ⁊ secretum. Ali-
quando iudicat aliquem ſm foruz iudi-
ciale quem non iudicat ſm penitennale.
Inde ergo est q excōicati priuantur ora
tionib⁹ cōibus nō priuatis: vnde Ber.
de gradibus humilitatis in fine ait: Ab
sit a nobis vt etiam p talibus. s. excōica
tis ⁊ si palam nō presumim⁹ nec in cor-
dibus nostris orare cessemus: cum pau
lus quoq̄z eos lugeret quos sine peniten
tia mortuos sciret: ⁊ si a cōibus orationi
bus se excludunt sed ab effectibus oio nō

possunt: videant tñ in quanto periculo sunt pro quibus etiam ecclia palam orare non audeat que fidenter etiam pro iudeis ꝓ hereticis etiam gentilibus orat. Cum enim in parasceue nominatiꝫ oret pro quibuslibet malis: tñ nulla mentio fit pro excõicatis. Hec ille. Quod si cõtradicatur: iõ dicuntur excõicati qꝛ priuantur cõione ecclesiastica. Illa aũt fit per orationes ꝛ suffragia ꝛ sacramenta: ergo in his omnibus vt videtur sunt ipꝰ puniendi: ergo qua rõne sacramẽta eisi denegantur debent orationis bñficia denegari. Rñ. ꝙ cõmunio ſꝫ triplicem differentiam inuenitur. Prima est pure spiritualis que consistit penes interiorẽ dilectionem. Secunda pure corporalis q̃ consistit penes exteriorem cõuersatiõeꝫ Tertia partim spiritualis partim corporalis que ꝯsistit penes sacramentoꝝ susceptionẽ: ꝛ precipue sacramentũ altaris quod est sacrm̃ vnionis. Dicẽdum ergo ꝙ cum excõicatio sit exclusio a cõmunione nõ debet intelligi q̃tum ad personã nunq̃ enim excõicatus est a cõione dilectionis segregandus q̃diu est viator. Et ideo debet intelligi in eo bonum qꝺ in esse potest: precipue necessariũ ad salutem cuiusmodi est oratio priuata: excõicatio igitur sic non excludit charitatꝭ vinculum. Quantũ aũt ad secũdam cõionẽ excludẽdus est excõicatus maiori excõicatione humanis actibꝰ qui sunt scilicet osculum: colloquiũ: ꝯuiuium ꝛ oratoriũ vnde versus. Os: orare: vale: cõio: mẽsa: negeꝭ. Et hoc de orõne cõi est intelligendum non priuata. Quantuꝫ aũt ad tertiam cõionem excluditur excõicatus siue maiori siue minori. Et sic patet q̃rta conclusio ꝛ pars prima.

¶ Pars secunda huiꝰ sermõis in qua declaratur ꝙ pro subditis suis quã maxime orare debent prelati.

Secundo aduertẽdũ est ꝙ ꝑlati maxime orare debent ꝓ subditiꝭ suis. qꝺ sic declaratꝭ ſm Alexã. vbi. s. qui aũ ꝙ cũ in lege veteri sacerdotes tenebantꝭ orare ꝓ ppl'o: multomagis in lege noua que est maioris perfectiõis ꝙ aũt in lege veteri sacerdotes sic orarẽt patet Nume. xvi. vbi dꝭ: Obtulit Aarõ thimiama ꝛ stãs inter mortuos ꝛ viuentes pro populo deprecatꝰ est ꝛ plaga cessauit: super quo Gre. ait: Aaron vt iram dei placaret thuribulũ sumpsit atq̃ inter mortuos ꝛ viuentes stetit: qꝛ sacerdotis est negociũ deo orõnem fundere: ꝛ pro iustis ne cadant: ꝛ ꝓ pctõ ribꝰ vt resurgãt Hec ille. Et iõ Leui. v. dꝭ: Orabit ꝓ eo sacerdos ꝛ ꝑmi Re. xij. Absit a me hoc pctm̃ vt cessem orare ꝓ vobis ad dñm. Facit ad h̃ tex. Hiero. xxxvi. di. c. Si quis vult põtifex ⁊c. qui allegatus est. ŝ. de inductione in auctoritate canonica: ꝙ si ꝯdicatur sic Jo. vlti. Dictum est. Petro Pasce oues meas. exponitꝭ ibi in glo. de pastu subsidij tp̃alis edificationis exẽpli ꝛ informationis doctrine: ergo cum nõ sit ibi mentio de orõne patet ⁊c. Rñ. ꝙ illa glo. non excludit quin pluribus modis debeãt pascere sed oñdit ꝙ illi sunt tres modi: primo pascendi. vnde Ber. aliter exponit assignando vnũ modum pascẽdi orationeꝫ sic dicens. In hoc noueris trinitatis illius sacramentũ in nullo frustratũ a te si pascas v̓bo: pascas exẽplo: pascas ꝛ sanctarum fructu orationuꝫ. Manẽt itaq̃ tria hec: verbuꝫ: exempluꝫ: oratio. Maior aũt his ẽ orõ. Et sic pꝫ pars scða.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua ponuntur duo genera pro quibus non ẽ orandum.

Tertio tractandũ est de his ꝓ quibus ñ est orandũ: ꝛ ponuntꝭ due cõclusiones. Prima est ꝙ nõ est orandum ꝓ beatis. Secunda ꝙ non est orandũ ꝓ damnatis. ¶ Prima conclusio declaratur ſm Alex. vbi. s. in pñ. triplici ratione. Primo: qꝛ in eis nulla est necessitas: nulla miseria: ꝛ iõ nulla requirꝭ misericordia: nec releuatio ẽ necessaria ad q̃ orõ est introducta: ergo ⁊c. Añ. Ansel. in li. ꝓsologiõ sic ait: Sicut poterit deus qꝺ voluit per seipm̃ ita poterũt illi. s. beati. ꝙ volent per ipm̃. Hec ille. Secundo qꝛ in eis nulla est impetrandi indignitas

indignitas: q2 p statu in quo sunt habēt quicquid habere volunt: aliter non eēnt beati. Si eniz sua velint habere corpora non tamen in tempore isto: sed futuro in eis: ergo non est pro eis orandū. Tertio quia in eis nulla est euentus dubietas q2 non est dubitandum quin sancti sint beati ꝛ in beatitudine perpetuo permansuri. Et ideo non est pro eis orandū. Cōfirmat illa Augu. di. Iniuria est p martyre in ecclesia orare. Et Gre. i. ij. Mor. Cum sanctoꝝ anime ita in eterni secreti sinu inhereant deo vt inherendo quiescant quomō dicuntur petere quas ab interna dei volūtate constat nullatenus discrepare: nō dicuntur petere quas ad voluntatem dei certum est ꝛ ea que futura sunt non ignorare. Hec ille. Nō si ɔ̄ dicatur sic. Quod licet desiderare licet ꝛ petere: sed licet nobis desiderare honorem sanctoꝝ. ergo orare debemus p honore ipsoꝝ. R̄. q2 veꝝ est q2 licet desiderare honorem sctōꝝ: sed cū hoc petimus nō ipsis petimus sed vt nobis innotescat ipsoꝛuz virtus ꝛ glīa: vnde debeamus eos reuereri ꝛ deū i eis: q2 honor est exhibitio reuerentie in testimōium virtutis ꝛ iō Aug. in li. de v̄bis apo. smone. xvij. ait. In patria orādi locus nullus erit sed tm̄ laudādi: q2 nihil deerit qd̄ hic creditur ibi videbitur: qd̄ hic speratur ibi tenebit: qd̄ hic petitur ibi accipietur. Et sic patet prima ɔclusio. ¶ Secūda ɔclusio sic declarat s̄m Alex. q ait q2 pro illis solū orare debemus pro quibus impetrare pssumus. Tales aūt dānati nō sunt: q2 pētus sunt impossibiles ad salutem: ideo p ipsis orare non debemus. Ratio aūt sumitur ex pte damnatoꝝ: q2 si attendamus eoꝝ vitiū non potest vlterius expiari. Sumit etiā ex parte orantis si attendamus orationis meritū quod refugit cassari seu frustrari. Tertio sumitur oratio ex parte eius qui oratur si attendamus conformatiōis debitū quod non licet violari. Probātur illa per illud dictū Aug. superius allegatum: sed confirmantur per dictū Greg. omel. xxxiij. di. Eadem causa est cur non oretur tūc p hominibus eterno igne dānatis que nunc cā est: vt non oretur pro dyabolo angelisqz eius eterno supplicio deputatis: vel que nunc causa est vt non orent sancti homines pro hominibus infidelibus impijsqz defunctis que de eis vtiqz quos eterno dānatos supplicio iaz nouerunt ante illum iusti iudicis cōspectū orationis sue meritum cassari refugiunt. Hec ille. Patet hoc p exēplū Jacobi d̄ vitriaco. Cuz quedā sancta q̄dā die pro cuiusdam defuncti anima preces funderet dictū est ei: non ores pro eo q2 reprobatus est a deo vulnere eniz est letali trāsfixus i tormamētis miserabilr fuit mortuus: ꝛ eternis incendijs mācipatus. Nō si ɔ̄ dicatur. Quare dn̄s ꝛ hoibus ꝛ angelis statuit spatiū merēdi ꝛ demerēdi ꝛ nō semp spatiū penitendi: Illō eniz videret esse amplioris misericordie. R̄. Alex. de ales: q2 deus statuit sue creature nobili angelo ꝛ hōi ips merendi determinate: q2 hoc requirebat ipsius beatitudinis dignitas: ipsius pmiuētis v̄itas: ꝛ ipsius suscipientis vtilitas. ¶ Primo eniz dignitas beatitudinis hoc exigebat q2 tante dignitatis est vt non passim debeat omnibus dari: sz qui s̄m ipo statutū voluerint ad id hūidum operari habere possint. Qui aūt cōtemnēdo tm̄ bonuz tps transierint recuperare non valeant. Vn̄ Ansel. in li. Monologiō. lxx. c. Si nihil retribuit deus amāti non discernit iustissimus inter amantem ꝛ contemnētem. Quid igitur retribuit sit dedit rōnalem essentiaz vt amās esset: Quid dabit amanti si amare nō cesset: Si tā grande est q2 amori famulatur q̄ grande est q2 amore recōpensatur: ꝛ si tale est amoris fulcimentū quale est amoris emolumētum: ꝛ infra. Hinc igit itaqz colligitur q2 illa creatura que summi boni amorē cōtēnit eternā miseriā incurrat. Nihil igit pōt videri ɔuenientius: ꝛ nihil credi certius q̄ hois aiam sic esse factā vt si contēnat amare summā essentiā eternā patiat miseriā: vt sic amās eterno gaudebit premio ita ɔtēnēs eterna doleat pena. Hec ille.

¶ Secundo hoc exigit promittentis veritas: ex quo enim ordinauit deus q ex meritis acquirere premiū debeamus: conueniēter determinauit tm̄ p tālo: ⁊ tādiu ⁊ tpis diuturnitate: ⁊ opis q̄titate ne eueniat f3 casū aut fortunā. Vn̄ glo. sup illō ps. Tempus miserendi eius q2 venit temp⁹ dicit sic Ro. q ait. Venit tps: hoc. n. tō ait q2 oia ordine voluit deus fieri: ⁊ tps ad hoc disponit vt opportunitas apte ordinata est. hec ille. ¶ Tertio hoc requirit recipientis vtilitas. Determinatio. n. temporis aggrauat i nobis sollicitudinē. Unde ad Ga. vlt. ait. apostolus. Bonū facientes nō deficiamus: tempore enim suo metem⁹. vbi glo. Quantū3 auiditas ingrentis se dilatauerit tm̄ se aperiet ad premiū manus retribuēns. Multū igit vt patet debet negligentia cōpelli vbi pmittitur sollicitudo ⁊ diligentia p̄miari. Aggrauat etiam determinatio temporis certitudinem. Vn̄ .ij. Chor. vi. super illō Ecce nunc dico salutis. glo. Quia statim in obitu fidelis salus datur: nō cras nō post annum differt. hec ibi. Cum igitur pari pacto currant potentia merendi ⁊ demerendi: si nō esset tpō merendi determinati nec etiam demerendi ⁊ sic cū hoc esset merendū ⁊ demerendū iā nulla esset de beatitudine iustis ⁊ bonis certitudo: ⁊ ita iustitia deperiret: ⁊ frustra qs potius intenderet bonis opib⁹ quā pessimis: ⁊ ideo non frustra datur tpis certitudo ⁊ determinatio. Nā vltra predicta valet ad meritoꝝ argumentū ⁊ consumationem electorum. Vn̄ Aug. li. de corr. ⁊ libero arbitrio. super illud Hebreo. xi. Pro vobis melius aliquid prouidente te. sic inquit. Si queratur qd nobis melius prouiderit deus ex hoc q illi nō acceperunt repromissionē: nihil conueniētius rn̄deri posse video quā q si illis pbatorio non differtur: promissa iustis beatitudo: periret meritū in illis qui hoc nō p fide nō per experimentū cognoscerent ppagatio etiam hoīu3 de qua nalt sum⁹ deficeret: qm̄ oēs ad incorruptibilitatem quā p̄ntez viderent itcurrerent. hec ille.

Festinemus ergo ad illā superna3 patriā peruenire vbi nulla erit indigentia: nec opus vt aliquis pro nobis oret: sed nos p alijs orare poterimus: vt ⁊ ipsi nobiscum grām consequamur in p̄nti ⁊ gliā3 in futuro. Amen.

¶ Feria secunda post dominica3 de passione in qua clarius demonstratur quidnam in oratione petendū sit.

Sermo. lxxvi.

Si quis sitit veniat ad me ⁊ bibat. Scribunt hec v̄ba. Jo. vij. p⁹ multa fratres charissimi iam dicta in superiorib⁹ de orōne restat denuo vt id quod potissime a deo in ipsa orōne petere debeamus breuiter declaremus. Quis enim magister veritatis in oratione sua dn̄ica quā nos docuit multas petitiones in ipsa descripserit: vnā tn̄ pono re3 ⁊ ad quam alie reducunt apertissime reuelauit qn̄ dixit. Adue. re. tuū. Ostendens q non regna tpalia: nō terrena. non transitoria: sed supnam p̄fia3 querere ⁊ poscere debeamus. Quam felicitatem ⁊ si oēs naliter desiderem⁹ nihilominus vbi sit ⁊ a quo accipere possimus nisi diuinitus illustremur penitus ignoram⁹. Ob Aug. xviij. de ci. dei apte demōstrat di. Quid agit aut quo: vel q̄ vt ad beatitudinē perueniatur humana se porrigit infirmitas si diuina nō ducit auctoritas: q. d. inuanū laborat. Idcirco saluator noster lux mundi ad oēs in tenebris ipsius seculi perambulātes clamat v̄ba pposita di. Si quis sitit. s. veram felicitatem veniat ad me per iugē ⁊ humilem orōne3 ipsam petendo. ⁊ bibat. i. ipsa in eternum fruatur. Quia igitur ipa3 pncipaliter querere ⁊ petere debemus alij v̄o per accidens ⁊ secundario. Aduertēdū est in p̄nti sermone q tria bona repeririuntur que in oratiōe peti possunt. Prima sunt bona infima ⁊ temporalia. Secūda sunt bona media ⁊ sp̄ualia. Tertia sunt bona suprema ⁊ celestia.

¶ Pars p̄ma

¶ Pars prima huius sermōis in qua
declaratur quō temporalia bona a deo
in orōne peti possunt.

P Rimo in isto sermone aduertē
dum est q bona infima ꝛ tpalia
quasi nihil aliorū comparatio
ne reputari possunt. hic Hiere.iiij. dicit.
Aspexi terram ꝛ terra vacua erat. Et iō
talia bona non multū a deo peti debent
qꝛ nō decet eū talia minima dare: vnde
refert Seneca. q Alex. cuidā petenti de
nariū dedit vrbē: ꝛ cum ille diceret. Tan
tum donum mihi non conuenit. Nō q̄
ro inquit Alex. quid te deceat accipere
sed quid me deceat dare. Unde Chri. su
per Matt. Illa pete a deo que tibi expe
diat accipere ꝛ illū deceat prestare. Quo
modo enī illa tibi prestet libenter nō ha
bentt que si haberes admonet vt ꝯtem
nas. hec ille. ¶ Ex quibus orit vnū du
biū. Utrum petendū sit bonū tempo
rale in oratione: quia videt q non ex p̄
dictis: sed qꝛ non tamen cogunt. vis. ali
is modio probat. Primo sic glo. super
illud ps. Deus auribus nostris audiui
mus sic ait. Ad temporalia nō audit de
us vt ab eo desideren͂t. eterna ꝛ hec non
amentur. ergo si petunt frustra petūtur:
ergo ꝛc. Secundo sic iniquitatē medita
tus est in cubili suo propheta ait. vbi gl.
di. Nihil extrinsecū a deo petamus q si
petamus: hostium cordis pꝫ: turba ma
larū cogitationū inde subintrat: ex qua
glo. Duplex conclusio elicit. Ex parte pri
ma habetur q omnia temporalia extrin
seca sunt ꝛ ideo non sunt petenda. Ex al
tera parte habet q nihil petendū est qō
faciat viam ad peccatum: sed tempora
le est hmōi: ergo ꝛc. Tertio sic Math.
vij. super illud. Querite regnum dei ꝛc.
glo. sic. Hic aperte ostendit ista non esse
pe[illegible]da. s. temporalia tāq̄ bona nostra
ꝛ si[illegible]cessaria. Et ideo alia glo. ibidem
ait. Primū querite regnū dei ꝛc. Nō ni
hil petit. sed oē temporale est extrinsecū
a regno: qꝛ transitorium ꝛ caducū: ergo
ꝛc. Quarto sic apostolus. i. Chori. ix. ait
Bonum est mihi mori q̄ vt gloriā me
am quis euacuet ꝛ loquit ibi fm glo. de
accipiendis temporalibus ab illis quib⁹
predicabat: ex quo vid et q accipiendo
temporalia euacuaret gloria: quare sic ta
le nullo modo est petēdū. ergo ꝛc. Qui
to sic glo. sup illud apostoli co. c. vbi. s.
Dispensatio mihi credita est sic ait: Sic
illa queratis. s. regnum ꝛ iustitiā ne cuꝫ
ista queritis. s. temporalia illic auertami
ni: ergo ꝛc. Sexto sic fꝫ Damasce. Ora
tio est ascensus intellectus ad deū: vt di
ctum est. s. Cuꝫ ergo ista tēporalia deor
sum inclinent nullo modo sunt petēda
Septimo ꝛ vltimo sic. Hugo li. d sacra
mentis di. q sacramenta qꝛ corpalia sūt
nisi gratiam continerent essent nobis oc
casio ruine: igit temporalia ex quo sunt
causa ruine nullatenus sunt petēda: Sꝫ
contrariū huius videt etiam septem me
diis. Primo sic: prime Thi. ij. sup illud
obsecro prio oiuꝫ fieri obsecranōes: ora
tiones: postulationes: gratiarum actio
nes: glo. sic ait. Gratiarū actio est de pe
racti̧ que totū concludit: ex qua sic argui
tur. Si gratiarum actio est conclusio pe
titorum beneficiorum: ꝛ oratio ordinat
ad beneficium ꝛ illud ad gratiarū actio
nem. ergo cum debeamus ꝓ tempora
libus gratias deo agere conuenienter ab
ipso petenda sunt: nam glo. Math. vij.
ait. Si subtrahant. s. temporalia ad pro
bationem est. Si dāt ad gratiarū actio
nem: qꝛ omnia cooperāt in bonuꝫ. hec
ibi. Secūdo sic prouer. xxx. petebat Sa
lomon sic: Diuitias ꝛ paupertates ne de
deris mihi. sꝫ tm̄ victui meo tribue ne
cessaria: sed illa tempalia sunt. ergo ꝛc.
Tertio sic. Luce. xi. super orationem do
minicā ait glo. Math. vij. Ponit peti
tiones: in tribus eterna poscunt: in quat
tuor temporalia Sed oē qō in orōne do
minica petitur: licite peti potest: ergo. ꝛc.
Quarto sic. Ecclesia petit pro fructibus
terre ꝛ consimilib⁹ temporalib⁹ pertinē
tibus ad necessitatem temporalem: sꝫ ec
clesia non potest errare nec membra ei⁹
ipsam imitando: ergo temporalia licite
peti possunt. Quinto sic viuere non pos

simus sine istis: a nobis non habem⁹ ergo necessario oportet vt a deo postule mus: ergo rc. Sexto sic. Christus dans formam petendi et orandi ista petere do cet: Unde Augu. exponens illud. Panē nostrum quotidi. ait: Panis quotidia nus dictus est qui hui⁹ vite necessitatez sustētat. ergo rc. Septimo et vltimo. sic concludit Augu. de orando deo ad pro bam di. Ista cum habentur non tenean tur: cū non habentur vt habeant orādū est ergo rc. Hanc dubitationez bene di lucidat Alex. vbi. s. et Ric. in. iiij. dis. xv. ar. iiij. q. iiij. Alex. ait. q temporalia tanq̄ illa que sunt necessaria ad vite sustenta tionē necessario sunt petenda: vnde Au gu. li. ij. contra Faustum ait: Dispensato res noui et veteris testamenti deo serue runt per diuersa et congrua tempora: do centes bona temporalia: et ab ipso peten da et per ipsum contemnenda. Hec ille. Ratio autem hui⁹ est: quia q̄diu sum⁹ in hoc mūdo viatores viā ꝯplere nō pos sumus nisi corpore sustētato: et q: regnū non consequimur nisi via completa. Et ideo necesse habemus temporalia a deo petere ex quo a nobis habere non pos sumus: et hoc vt corpus sustentetur et su stentatum compleat viam suam vt tādē perueniat ad gloriā: vt sic q in vsū vene rit ad illud obtinendum quo fruendum referatur. Hinc est q etiam diuitie et sa nitas corporis in casu petēda sūt ne aīa murmure et impatientia nimis fatigata corruat et deficiat per peccatū. ¶ Alr̄ sciendū q aliquid petit tanq̄ bonū pro pter se: aliquid tanq̄ bonū propter aliud. Sed illa temporalia nullo mō sunt pe tenda tanq̄ bonum propter se: sed pro pter aliud. Nam eorū que sunt ordina ta ad aliud. Alia sunt immediate et per se ordinata ad salutem: vt sunt magna bo na: gra. s. et v̄tutes: de qb⁹ q̄liter petēda sūt. s̄. dicet. Alia aūt sūt ad finez ordīata et ad salutē tm̄ ex cōsequēti: sic bona cor poris que minima sunt: et ideo non cum magna sollicitudine sunt petenda: sed tā q̄ huitane vite necessaria. Vn̄ glosa. ij.

Chor. xij. super illo. Ter dominū rogaui ait. Quando autem temporalia petitis cū modo petite: et cū timore illi cōmitti te: vt si ꝓsint det: si scit obesse nō det: qd̄ enim prosit vel obsit medicus nouit nō egrot⁹ hec ille. Et ideo Saluator noster Matth. vi. signāter dicebat: Nolite sol liciti esse dicentes quid manducabimus aut quid bibemus aut quo operiemur et hec oia gentes inquirunt. Scit enī pa ter vester quia his omnibus indiget. Et ideo non prohibet dn̄s quin temporalia petamus cum parū ante predicta verba dixerit. Panem quotidianum a patre esse petendum: sz vult q non sollicite pe tamus: Unde Ric. ait: q quedam sunt quibus bene vti non possum⁹ et ista nul lo modo in oratione petenda sunt. Que dam sunt quibus vti bene et male possu mus: vt sunt temporalia: diuitie: sanitas corporis: dignitates: et huiusmodi. et ista non sunt absolute in oratione petenda sz sub conditione. s. si deus preiudicet illa ad salutem nostram fore vtilia. Quedaz v̄o sunt quibus non possumus male vti sicut v̄tutes: gratia: et gloria. Et talia de terminate petenda sunt in oratione de q bus dicet. j. Confirmat illa Greg. super illud. Hoc est preceptū meuz. vt dil. in ui. rc. sic di. Ecce alius in oratione petit vxorem: alius petit villam: alius postu lat vestem: alius sibi dari deprecatur ali mentum: et quidem cum hec desint ab omnipotente deo petēda sunt sed memi nisse continue debem⁹ q ex mādato eius dē redemptoris nostri accepim⁹. Pri mū querite regnū dei et iustitiā ei⁹: et hec oia adijcient vobis: et hec itaq̄ petere a Jesu nō est errare: sz tn̄ nō nimie petāt. Nostras ergo petitiones videam⁹ fra tres charissimi et qd̄ ad salutē nostrā per tinet a deo petamus gaudia salutis eter ne postulemus. hec ille. Sūma igit hu ius conclusionis est q simpliciter loquē do et ꝓprie per se spūale a deo petere de bemus. Ratio huius est: qa quod petit superius et perfectius esse debet respectu illius qui petit: sed constat q spiritus hu manus

manus est excellentior omni temporali ergo solum spirituale per se peti debet ⁊ eternale quod ipo spiritu humano excellentius est. Temporalia autez petere cōceditur propter indigentiam: vt dictum est sed hoc non est alicuius perfectionis: imo cuiusdam imperfectionis. Et iō non prohibet dn̄s ne petamus sed ne solliciti simus ⁊ nimis obnixe petamus. Rō autez quare dn̄o nos trahit ab ista sollicitudine siue intentionis nimietate potest quadruplex assignari. Prima ē. quia propter nimiā sollicitudinem animi secretum perturbatur. Secunda qa via vitijs aperitur. Tertia qr eternorum desiderium remittitur. Quarta est quia animus ab eisdem auertit: que omnia patēt per auctoritates ad primam partē allegatas quib9 omnibus visis faciliter concordantur obiecta. Nam omnes ille auctoritates que probant q̄ temporalia non sunt petenda. verum concludūt proprie ⁊ per se loquendo. Alie vō que contrarium dicere vident: verum etiam concludunt s3 q̄ h3 viator temporalib9 sustentari: atq3 ad regnuz peruenire. Et sic patet pars prima huius sermonis.

¶ Pars secunda huius sermonis in q̄ declaratur q̄ virtutes ⁊ gratie in oratione sunt petende.

S Ecundo in isto sermone sciendum est q̄ bona media siue spiritualia sunt gratie siue act9 virtutum ⁊ ista sunt simplr̄ in oratione petenda tanq̄ ad salutem efficacia. Quapropter Aug. in li. de salutaribus documentis ista petenda docet dicens. Quapropter carissime in xpo frater deprecāda est nobis diuina clementia vt desideria carnalia: delectatio spūalis īminuat ⁊ pietas in nobis crudelitatē irā restrigat ⁊ malignitatē patientia cohereceat: ⁊ libidinem prudentia vincat: aīositatem trāquilitas tolleret: scurilitatē ⁊ verbositatē taciturnitas moderata compescat: curiositatem studiuz spirituale in vigilijs ⁊ orōnib9 ⁊ elemosynis succedat. ebrietatē sobrietas dometāre ⁊ furori māsuetudo dn̄etur: leuitatē maturitas regat: luxuriā vera castitas excludat. Mūdi cupiditatē dei ⁊ proximi charitas refrenet: iactantiā ⁊ superbiā ꝯculcet pfunda humilitas: qr hūilitas hoīes sanctos angelos facit: ⁊ superbia dmones ex angelis facit ⁊c. hec ille Ex quibus elicit q̄ debemus in oratione adiutoriū petere ne peccemus: ⁊ non vt faciunt quidam q petūt adiutoriū vt minus peccent qd̄ oīo non l3. Rō est s̄m Alex. qr malū culpe pur9 defect9 est ⁊ inordinatissim9: ⁊ ideo non habet causam efficientē sed deficientem s. nr̄am voluntatē que siue deo adiuuāte siue cooperāte petm̄ cōmittit: nō ex nā sed ex nature defectu ⁊ inordinatione: q̄propter ad illud faciendum: deum adiutorem nullus debet inuocare: quia sic faciendo voluntas declinat a primo faciēte ⁊ deordinat a fine vltimo. Et iō nullo modo decet deum illud facere a quo est quicquid bene fit: nec similiter decet illō a deo petere. vñ Gre. ait. Ois hō pctō subiacet q hoc a deo petit fieri quod ipe facere non potest. Nam ⁊ Jo. i. dicitur. Sine ipso factum est nihil. i. petm̄. ergo peccatum a deo non est: sed soluz quod ab eo est. petendū ē: ergo quodlibet peccatum siue sit magnum siue sit paruum vel q̄ augeat vel q̄ minuat ab eo petendū non est. ¶ Unde nota q̄ q̄uis petm̄ maius: magis displiceat deo q̄ minus: vtrūq3 tn̄ displicet. Et iō deum vt adiuuet nos ad min9 malū rogare nō debem9 sicut nec ad mai9: qr oē peccatū pcipue mortale illi displicet: ⁊ ois qui illud facere proponit. Petamus ergo adiutoriuz a deo vt oia petā cōmissa destruat. ⁊ ne aliq̄ ꝯmittamus tentationib9 perturbati desendat. Vñ Aug. li. ij. de sermone dn̄i in monte ait. Orandū est vt nō solū liberemur a malo quo caremus: sed ab illo quo iā induti sum9: qd̄ cū factū fuerit nihil remanebit formidolosuz: nec omnino metuenda erit illa tentatio ⁊ sup Jo. sermone. xv. idem ait. Quid oram9 cuz dicimus. Dimitte nobis debita nost. nisi

vt vulnera nostra sanentur. Et quid ali
ud petimus cum dicimus. Et ne nos in
ducas in tē. nisi q̄ ille q̄ insidiat̄ ⁊ certat
extrinsecus: nulla irrumpat ex parte nul
la nos fraude: nulla nos possit virtute su
perare. Hec ille. Et ideo qualiter ista pe
tendo orare debeamus: nos docet li. so/
liloquiorum ad deum di. ij. c. Ecce ad te
clamo factura tua: vita es: refice me: ec
ce respicio tuum plasma: plasmator es:
restaura me: parce mihi dn̄e: nihil eniz
sunt dies mei: Quid est homo vt possit
alloqui deum factorem suū: parce mihi
colloquenti tibi: ignosce seruo qui presu
mit deo suo loqui: legem nō habet neces
sitas. dolor me compellit dicere ⁊ excla/
mare me compellit calamitas quam pa/
tior. Eger sum ad medicum clamo. cec⁹
sum ad lucem propero: mortuus sū ad
vitam suspiro. Tu es medicus: tu lux: tu
vita: Jesu nazarene miserere mei fili Da/
uid: miserere fons misericordie: audi q̄d
ad te clamat infirmus: lux que trāsis ex
pecta cecum: prebe manum vt ad te ve/
niat. ⁊ in lumine tuo lumen videat: vita
viuens reuoca mortuū. Hec ille. Qd̄ si
dicat̄ cur auxiliuz debem⁹ petere in sta/
tionibus in tentationibus cū apostolus
ita deo carus petens amoueri carnis sti
mulum. ij. ad Cho. xij. non fu exaudit⁹.
R. fm̄ Alex. q̄ duplex est tentatio. s. inte
rior ⁊ exterior. Exterior iterum duplex.
vz dei ⁊ diaboli. Tentat enim deus dupli
citer. s. precipiendo sicut tētauit Abrahā
precipiens ei imolare Isaac Gene. xxij.
⁊ affligendo sicut tētauit martyres: iux̄
illud Sap. iij. In paucis vexati: in mul
tis bene disponentur quoniā deus tentauit
eos ⁊ inuenit illos dignos se. Tentat eti
am diabolus dupliciter. s. suggerendo si
ue incēdendo. iuxta illud Esa. liiij. Ego
creaui fabruz sufflantem in igne prunas
Tentat etiam affligendo ⁊ torquendo: si
cut tentauit Job percutiendo illum vlce
re pessimo a planta pedis vsq̄z ad verti
cem. Job. ij. Interior autē tentatio nō ē
a deo sed a fomite ⁊ carne. Unde Ja. i.
Deus intentator malorum est: ipse eniz
neminem tentat: vnusquisq̄z enim ten/
tatur a concupiscentia sua abstractus ⁊
illectus. Hec ibi. Et hec tētatio interior
peccatum est ipsi tentato. Sed tētatio ex
terior ipso non consentiente nō est pec/
catum sed materia exercende virtutis.
Unde Ambro. sup Luc. ait. Tentationē
nunq̄ timere debem⁹: est enim causa vi
ctorie: materia triūphorum. Hec ille. Di
cendum est ergo q̄ stimulus ille proue
erat incendium libidinis fuit tētatio dia
bolica qd̄ patet: q2 dicit̄ ibi angelus sa/
thane: sed q2 fuit materia exercende vir
tutis ipsi passo: iō nō fuit exaudiendus
in illa petitione. Nullus enim dz petere
non tentari tentatione exteriori: que nō
est peccatum sed materia exercende vir
tutis: hinc est qd̄ Alex. ait. q̄ quandoq̄z
a q̄busdam vt a perfectioribus petende
sunt tribulationes in orone: vt puta pau
pertas: īfirmitas: ⁊ huiusmodi: quia sūt
occasionales cāe ad salutem inquātum
sunt materia exercēde virtutis. Nā quo
dāmodo disponunt ⁊ preparant eos ad
salutē: quia ⁊ mouent ad aliam vitaz ap/
petendam. ⁊ ad fugam peccati instigant
Unū propheta ait de paupertate. Oculi
eius in pauperē respiciunt. Et de aliis tri
bulationib⁹ dr̄ Ecc. xi. Malitia vni⁹ ho
re obliuionem facit luxurie. Et iterū pro
pheta ait tribulatio ⁊ angustia inuenerūt
me ⁊ sic pz pars secunda.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua declaratur q̄ tria bona que in oratione sunt petenda sunt spiritualia.

t Tertio in isto sermone sciendūz
q̄ bona suprema sunt bona ce/
lestia animam beatificantia: ⁊
ista sunt simpliciter ⁊ absolute ⁊ cū ma/
gna instātia petenda: q2 sunt optima sup
oia predicta bona: imo ipsa gloria eter/
na est bonū incōprehensibile ⁊ eternuz:
ad quod oia alia bona ordinata sunt: ⁊
iō super ipsa melius ⁊ excellenti⁹. Qua
propter Ecc. vij. Melior est finis oro/
nis q̄ principiū: quod dictuz tripliciter
exponitur. Primo sic. Melior est ⁊c. i.
melius est consūmare sermonez ⁊ opus.

bonum q̄

bonū q̄ bene inchoare. Incepisse enī
non est virtutis sed perfecisse. Secundo
modo exponit sic melior est rc.q.d. To
ta series euangelice legis est vna oratio
quam dns locutus est. et istius orationis
s. euangelice finis est charitas. vt patet. i.
Thi. i. Principiuz aūt eius est timor: iux
illō Proue. i. Ini. sa. ē. ti. d. Est ergo sen
sus. Melior est finis ofonis. s. charitas
q̄ principium. s. timor. Tertio modo ex
ponit sic. Melior est rc. Nam principi
um ofonis est gratia: finis aūt orationis
est gloria que excitat ad orādū. Unde si
cut melior est gloria que in oratione peti
tur q̄ gratia qua quis incitatur: ita me-
lior est finis orationis q̄ principium. Et
sic in proposito: gloria que est finis oīuz
super oīa est petenda. Unde Aug. in epi
stola ad probam ait. Uitam hanc eni. s.
eternā habere oēs homines volunt. Nā
et qui pessime et perdite viuūt: nullomo-
do ita viuerent nisi eodem modo se esse
vel posse esse btōs putarēt. Quid igit ali
ud te oz orare nisi quod cupiunt mali et
boni. hec ille. Felicitas igit superna per
se et proprie petenda est iuxta illud pphe
Unam petij a dño hanc. rc. vt in ha. in
do. do. o. dī. vi. mee. Confirmat oīa ista
Aug. li. 50. Omel. Omel. x. vi. Colim9
deum vt hic felicitatem habeam9, quā-
ti illam habent qui non colunt deū: nō
vt hic senescam9 vt decrepiti efficiamur
quanti senescunt blasfematores dei:
nec iō colendus est de9 vt cultores illi9
hēant filios et nō sint steriles: filios enī
de9 et onagris et serpentib9 dat: nō. n. p
magno qō dat petendū est. qō et iudeis
et paganis et hereticis: etiā et ipsis: auruz
enī et argentū et filios et patrimonia mul
ti hēnt et mali: qui enī vere xpianus est
nō ista oīa transitoria petere dz: sed totū
pondus intentiōis vel ofonis sue ad ex
petendā eternā beatitudinē dz impende
re. Ista. n. tpalia bona: et qū de9 dat: gra
tie sibi agant. : et qū tollit: gratie sibi agā
tur. Ista qū voluerit tribuet: et quādo vo
luerit tollet. tñ cū vt seipsum nobis nō
auferat. hec ibi. Ad illam nanq3 felicita-
tem debem9 toto corde tendere: vbi ha
bemus eternaliter gaudere. Unū Augu.
in. li. de salutaribus documentis ait. Ni
hil nos teneat mundi infelicitas: quia si
istam infelicitatē mundanam sancti dei
timuissent: felicitatē perpetuam non ha
berent. Si felicitas huius mundi transi
toria diligitur hic: perpetua non inuenit
Ad perpetuam felicitatem tendam9 vbi
patriam et parentes habeam9. Ad quaz
virtute ofonis et penitentie ille nos per
ducat qui pro nobis in cruce exorauit de
um patrem suum qui cum filio et spiritu
sancto viuit gloriosus et regnat in secula.
Amen.

¶ Feria tertia post dominicam de pas-
sione: de orationis determinatione.

Sermo. lxxvij.

Os ascen-
dite ad diem festum
hunc. Scribunt hec
vba Jo. vij. et in euā
gelio occurrētis serie
Regula est frēs cha
rissimi sacrorū canonistarū: vt habet ex
tra de plus pe. c. ij. q homo pōt petere
aliquid iniuste et inordinate quatuor mo
dis. s. re: causa: loco: et tempore. Primo
enī male petitur re. cū. s. x. sint debita et
petantur. xx. huiusmodi est petitio vsura
rij. Secundo male petit causa cum. s. p
misi tibi equū vel. x. in optione mea: et
tu petis precise vnum istorum vel vtrū
q3. vel promisi certam mercedez ob cer
tam causam: et tu non facis et salarium
petis: tunc quidem male petis. Tertio
male petitur loco: puta promisi tibi solue
re in loco vno: et tu petis in alio. ff. d eo
qō cer. lo. l. ij. Quarto et vltimo male pe
tit tempore vt si ante diem vel conditio
nem petitur debituz: vt puta promisi. x.
ad annum: et tu petis ante. vel promisi si
imperator italiam intrauerit et tu vis ha
bere ante cōditionem extantem. Ne er
go oratio nostra sit iniusta et inordinata
debet fieri cum predictis determinatio-
nibus. sed quia de determinatiōe rei pe

tende dictum est in sermone precedenti De determinatione vero cause quare scilicet sit orandum tractabitur in sermonario de reprobatione viciorum et commendatione virtutum: hic ergo de alijs breuiter tractandum est. Nam de determinatione temporis loquuntur verba proposita: quando dicebat Jesus parentibus suis Vos ascendite ad diem festum hunc. s. ad templum orare. Ad memoriam igitur sanctissime trinitatis more solito in presenti sermone de tribus orationis determinationibus tractabimus. Primo de determinatione temporis. Secundo de determinatione gestus. Tertio de determinatione loci.

¶ Pars prima huius sermonis in qua declaratur quo tempore sit orandum.

p Rimo igitur in isto sermone queritur vtrum omni tempore sit orandum. Videtur enim quod sic: per illud euangelij Luc. xviij. Oportet semper orare et nunquam deficere: sed oportet necessitatem inducit: ergo etc. Preterea primo Thessal. v. Sine intermissione orate: sed vbi nulla intermissio nulla est temporis interruptio ergo etc. Preterea in ps dicitur. Benedicam do. i omni. tem. sem. laus eius in o. m. Sed hec sunt orationes: ergo etc. Preterea Act. i. Erant apostoli perseuerantes vnanimiter in oratione: sed apostolorum opera bona nobis relicta sunt in exemplum ergo etc. Preterea Ja. vlti. Multum valet oratio iusti assidua: ergo videtur quod ad hoc quod sit efficax oportet quod semper sit facienda. Preterea Ecclesiastici. xviij. Non impediaris orare semper et non verearis vsque ad mortem iustificari ergo etcetera. Amplius Joannes chriso. ait in libr. de compunctione cordis. Ab oratione non recedas quousque accipias: finis postulantis acceptio deprecantis est tunc cessa quando acceperis: immo nec tunc cesses sed persevera agens gratias pro eo quod accepisti: vt perseueret tibi quod accepisti. hec ille. Sed contra hoc arguitur sic. semper orare non est in nostra potestate sed. ff. de reg. iu. l. impossibilium nulla est obligatio. ergo semper orare non tenemur. Preterea Ecc. iij. Omnia tempus habent: et suis spatijs transeunt vniuersa. Et postea sequitur. Tempus tacendi et tempus loquendi: ergo et oratio habet tempus determinatum sicut et reliqua: Preterea circa opera nature oportet nos esse pro magna parte temporis intentos ergo que orationis sunt semper facere non possumus: ergo etc. Hanc questionem declarat Alex. vbi. s. et be. Tho. in. iij. dist. xv. ar. ij. q. iij. Alex. autem ait quod oratio tribus modis habet considerari. s. communiter secundum quod comprehendit omnem actum bonum secundum quod dicitur in glo. i. Thessa. v. ibi. Sine inter. orate. quod non cessat orare qui non cessat benefacere. Communiter etiam dicitur oratio secundum quod comprehendit omnem actum contemplatiue ad deum relatum. Proprie etiam dicitur oratio prout est ascensus ipsius anime ad deum ad aliquid gustandum vel impetrandum vel exsoluendum. Quando ergo queritur vtrum semper sit orandum si intelligatur. Primo modo bene concedendum est: quod semper sit orandum. i. bonum est semper faciendum: vbi adest facultas: et sic possunt intelligi auctoritates. s. primo adducte. Si vero secundo modo cum secundum Grego. vita contemplatiua non sit in precepto. Vnde ait sic. Sine contemplatiua vita intrare possunt ad celestem patriam qui bona que possunt operari non negligunt. Hec ille. Ideo plane dicendum est secundum viam istam: quod non semper est orandum. i. contemplationi insistendum. Si autem tertio modo prout dictum ascensus ad deum: sic secundum Alex. sunt duo consideranda in oratione secundum statum vie. s. orantis facultas: et eius cui dirigitur dignitas: Ex parte eius cui dirigitur oratio: cum sit dignitatis incomparabilis semper esset orandus si possibilitas adesset. Ex parte eius qui orat distinguendum est secundum Tho. quod oratio potest considerari quantum ad suam essentiam: et quantum ad suam radicem siue causam. Primo modo oratio secundum se considerata non potest

potest esse assidua vel continua. Quod probo triplici ratione. Primo ratione vite actiue: vite contemplatiue: et corporee indigentie. ¶ Primo ratione vite actiue sic. Uita actiua quantum ad suum actum vel exercitium impedit ipsam orationem: et quoniam impossibile est vt aliquis simul occupetur circa actiones exteriores et vacet orationi sed operibus vite actiue scilicet operibus misericordie: quandoque tenetur homo intendere: quia cadit sub precepto: vt dictum est in tractatu de elemosyna. ergo homo non potest nec debet semper orare: ¶ Secundo modo oratio non potest esse assidua ratione vite contemplatiue sic. Oratio est pars contemplationis secundum quod dicit Hugo sed homo non potest nec debet semper contemplationi vacare: ergo et cetera. ¶ Tertio nullus in hac vita assidue potest orare ratione corporee indigentie: Nam apostolus prime Chorin. xv. ait. Prius quod animale. deinde quod spirituale. Ex quo dicto sic arguo. Uita animalis indiget cibo non autem spiritualis: sed corpus nostrum prius est animale quam spirituale. Indiget ergo comedere bibere et dormire et aliis huiusmodi sine quibus presens vita duci non potest: ex necessitate autem presentis vite retrahitur homo et impeditur ne mens eius feratur in deum orando et sic possunt intelligi rationes secundo superius adducte. Secundo modo potest oratio considerari quantum ad suam causam: et hoc modo oratio potest esse assidua vel diuturna: ita quod aliquis non quam ab oratione cessabit et sic possunt intelligi rationes primo supra adducte. ¶ Quod etiam probatur quinque rationibus. Primo ratione affectionis: quia causa orandi est desiderium vite eterne sed desiderium habendi deum in nobis debet esse continuum actu vel habitu. ergo et cetera. Unde glo. super illud. sine intermissione orate sic ait. Sine intermissione orate idest vitam eternam continue desiderate: ipsum enim continuum desiderium boni continua est oratio. Hec sibi. ¶ Secundo ratione deuotionis sic quantitas alicuius rei ordinate ad finem suo fini debet esse conueniens. Exempli gratia. Cum enim medicina ordinetur ad sanitatem: quantitas medicine tanta debet esse prout est conueniens sanitati. Sic a simili in oratione precipue attenditur orantis deuotio: et ideo vt per orationem possit deuotio diu conseruari: oratio debet esse prolixa vel diuturna si autem orationis diuturnitas siue prolixitas tedium aut fastidium faciat: tunc oratio non est diuturnius protrahenda: sed orans debet se aliis rebus occupare. Unde super illo verbo Matth. vi. Orantes nolite multum loqui. Augustinus sic ait. Absit ab oratione multa locutio sed non desit multa precatio. ¶ Tertio oratio nostra debet esse continua ratione intentionis. Intentio enim nostra debet esse vt omnia in gloriam dei faciamus. Ita dicit apostolus prime Chorin. x. Quicquid facitis in gloriam dei facite. Unde Augustinus. Tunc recte laudas deum quando non solum verba sed opera in gloriam dei facis. Unde non solum vox tua sonet laudes dei etiam opera tua concordent cum voce tua Cum enim voce cantaueris silebit aliquando vita tua: sic ergo canta vt nunquam sileas. Hec ille. Ex quibus verbis colligitur: quod intentio operis et opus intentioni deberent correspondere. vt vtrumque fiat in gloriam dei. sed intentio diuini honoris et glorie continua debet esse: ergo et oratio. ¶ Quarto oratio nostra debet esse continua ratione collati muneris. licet enim persona actualiter ab oratione desistat: tamen ex virtute orationis tria bona consequitur. s. maiorem deuotionem. quia post orationem homo remanet magis deuotus: elemosynarum largitionem: quia homo post orationes remanet pius: et sic elemosynas facit: et aliorum intercessionem inquantum suis beneficiis et elemosynis alios prouocat vt pro se orent. quae tria sunt magna dei beneficia. ¶ Quinto et vltimo oratio debet continua

ratiōe statuti temporis. dicit enim glo. super illo vbo .i. Thessal. v. Sine inter. or. quando horis et temporibus statutis non desistu orare: et hoc est semp orare: vt oꝫ Luc. xviij. Oportet semper. Dicē-dum est aūt eum semper orare et nō deficere q horis canonicis nō desistit orare. vel qꝛ oīa que iustus facit et dicit ſ3 deum pro oratione reputantur. Uel qꝛ eternum bonū habitu semper dēsiderat: vbi nota ꝙ qñ xp̄us dicit: Oportet semper orare ꝛc. non intendit ꝙ nunq̄ꝫ interrūpatur actus orationis sed ꝙ non interrūpat quasi nunq̄ꝫ resumpturus sicut faciunt quidā qui si statim nō exaudiunt a dñō ab oratione dēsistunt. Confirmat p̄dicta Aug. li. ij. cōtra Maximianū. ix. c. vi. Nullus dies: nulla hora: nullū momentū temporis inuenitur quo a sanctis orationes deo vbiq̄ꝫ non fundant. Ab alijs hic ab alijs alibi: cum tñ ab orōnibus nullum sit tempus imune .i. quādo quidem diebus ac noctibus cum alij cibo accepto reficiunt: alij quodlibet aliō agunt alij dormiunt: nō vtiq̄ꝫ desūt q̄s sanctum desiderium orare compellat. Et super. xxxvij. ps. idem ait. Quod dicit apostolus sine intermissiōe orate. Nūquid sine intermissiōe genua flectimus corpus prosternimus: aut manus leuamus: vt dicat sine intermissione orate: hoc puto sine intermissione non possum⁹ facere. Est ergo alia oratio .s. sine intermis. que est desiderium. Quidqd aliud agas si desideras supernam quietē non intermittis orare: si vo vis intermittere orare non intermittas desiderare. Continuum desiderium tuum: cōtinua est vox tua. Tacebis si amare destiteris ſ3 si sp mācet charitas sp clamas: si semp clamas semper desideras: ſ3 si semp desideras semper oras. Hec ille. Et sic patet qualiter orō dꝫ esse continua et qualiter non. ¶ Insuper aduertendum est ꝙ circa determinationē temporis oratiōis assignant tres .s. hore a Bernardo conuenientes orōni .s. hora matutina: vespertina: et nocturna. Hora matutina est apta orationi: quia tunc a curis exterior ib⁹ adhuc sumus ieiuni. Unde ꝓpheta ait. Mane astabo tibi et videbo. Et Sap. xvi. Oportet preuenire solem ad benedictionē3: Quante autem efficacie sit oratio matutina ostenditur. Job. viij. Si diluculo cum surrexeris ad deum et omnipotentem fueris deprecatus: statī3 euigilabit ad te. Nam sicut filij israel mane colligebant manna. Exo. xvi. Ita dulcedo sp̄us sci tali hora impetrāda ē. Monemur etiam ista hora orare. Exemplo xp̄i de quo Mar. i. Diluculo valde surgens Jesus abijt in desertum locum ibiq̄ꝫ orabat. Hora etiam vespertina competens est orationi: quia tunc inuenimur ab impedimentis digesti. Unde propheta ait. Diri. oratio mea. sicut incensum in conspec. tu. ele. ma. me. sa. ves. Monemur etia3 ista hora orare. Exemplo xp̄i de quo Math. xiiij. legit. Dimissa turba ascendit in montem solus orare. Uespere aūt facto solus erat ibi. Hora etiā nocturna .i. in media nocte conuenienter ē orandum propter quietem mentis et corporis. Unde propheta ait. Media nocte surge. ad con. tibi. Monemur etia3 ad hoc exemplo xp̄i. Luce. vi. dr̄. ꝙ erat p noctans in oratione dei. Et sic patet ꝑs prima.

¶ Pars secunda huius sermōis in q̄ declarat̄ quō habere se debeat orans in oratione.

SEcundo in isto sermone querit̄ de determinatione gestus ipsi⁹ orantis .s. de uersione ad orietē3 genuflexione et huiusmodi si congrue fiant. Ad hoc. ꝛn. Alex. vbi. s. ꝙ orō maxime prout est sacramentū talis et satisfactoria habet virtutē impetrandi et etiam significandi rationem: virtus eni3 ei⁹ impetrandi residet penes orantis deuotionem et feruorem: sed virtus significandi penes illud qđ exterius apparet. Unde Hugo in .ij. de sacris. parte. ix. in princi. sic ait. Sunt quedā sacra in ecclia in quibus et si non principaliter salus constet: tñ ex eis augel inquantū deuotio exerce

tur: et

tar: ꝛ ex eis quedā constant in reb⁹: qua
lia sunt aqua aspersionis: susceptio ci-
neris: benedictio ramorum: cereorum:
ꝛ huiusmodi. Aliqua in factis constāt q̄
lia sūt signaculū crucis: exsufflatio exor
cizationis: expansio manuū: incuruatio
genuum: ꝛ huiusmodi. Aliqua in dictis
constant sicut est trinitatis inuocatio: ꝛ
huiusmodi: hec ille. Signa igit̄ corpora
lia que sunt in oratione vt iā pꝫ ad signifi
candū sunt. Et qa duo sunt in oratione
.s. qui orat ꝛ qui oratur duo per huiusmo
di signa exteriora significantur: vnū ex
parte dei .s. cōuersio ad orientem: in quo
significatur ꝙ sicut ex illa parte oritur sol
ꝛ lux diuina nobilissima inter oēs crea-
turas corporales: sic ad illū qui sup oēs
creaturas est excellens, est orō dirigēda
Unde Aug. li. ij. de sermone dñi in mō-
te sic ait. Cum ad orationē stamus ꝯuer
timur ad orientē vnde celum surgit: nō
tanq̄ꝫ ibi habitet deus quasi ceteras mū
di partes deseruerit qui vbiqꝫ pñs est:
non locorū spatijs sed maiestatis poten
tia: sed vt admoneat anim⁹ ad naturaꝫ
excellentiorem se conuertere .i. ad deum
cum ipsum corpus quod terrenum est
ad corpus excellentius .i. celeste cōuer-
titur. Hec ille. Quedā etiam sunt signa
ex parte nostra in oratione: ad significā-
dum sicut sunt incuruatio genuū: vbi si
gnificat̄ vēa hūilitas ꝛ reuerētia: expāsio
manuū vbi significat̄ dñice passiōis cre
dulitas ꝛ ei exhibenda obedientia ꝛ tun
sio pectoris vbi significat̄ debita de pec-
catis pnīa: que oīa non tam sunt de ora-
tionis necessitate: q̄ꝫ sunt de congruitate
ꝛ sic patet pars secunda.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua
declaratur: vtrum in omni loco sit oran
dum.

Ertio querit̄ vtrū in omni loco
t sit orandū. Ad quod simpliciter
rñdet̄ sꝫ Alle. ꝙ duplex est orā-
di modus puplice .s. seu canonice: ꝛ pri-
uate: ꝛ vterqꝫ modus in omni loco fie-
ri potest: qꝛ nullus locus a laude dei ex-
cludit̄. Unde propheta ait. In omni lo-
co dominationis eius. Benedic anima
mea domino. vbi ꝛ glo. sic ait. Ubi non
dñatur: ibi non benedicatur: vbiqꝫ est:
vbiqꝫ benedicat̄: nullus excusatur: sicut
ergo nulla creatura: sic nullus loc⁹ a lau
de dei excipitur. Hec ibi. Eodem modo
dicendū est quantuꝫ est ex parte loci de
ipsa oratione. ¶ Aduertendū est tamē
ꝙ orationes priuate que secrete debēt fie
ri inter orantem ꝛ deuꝫ: iste maxime ha-
bent fieri in secreto loco seu priuato. Unꝭ
Isido. li. iij. de sūmo bono. c. iij. ait. Ora
tio priuatis locis opportunius funditur
magisqꝫ optatū impetrat duꝫ deo tñ te
ste depromit̄. Alie aūt orationes que ca-
nonice sunt sicut psalmodia ꝛ huiusmo
di que ab ecclia instituta sunt melius fi-
unt in ecclia ad hoc ordinata. Unde ꝓ-
pheta ait. In ecclesia benedicite dño. Et
Matth. xxi. dñs dicebat. Domus mea
domus orationis vocabit̄. Patet exem
plum. iij. Reg. viij. de Salomone qui di
xit templū esse orationis locum. Unde
Dama. li. i. c. xvi. ait. Dicit̄ ecclia loc⁹ dei
Hunc. n. in glorificationem eius velud
quoddam templuꝫ determinauimus: in
quo ꝛ eas que ad deum sunt intercessio
nes facimus. hec ille. Cōcedendum est
igitur ꝙ in omni loco est orandū: sꝫ ꝓn
cipalius in ecclia dei. ꝛ hoc propter qn-
qꝫ rationes. ¶ Primo propter forme
generalis obseruationē: qꝛ in ecclesia ni
hil aliud debet fieri nisi exercitium ora-
tionis. Unde Aug. super illud. Domus
mea ꝛc. ait. Nemo i oratorio aliqd agat
nisi id ad quod factuꝫ est. Et iō. xliiij. di.
c. in oratorio. dr̄. In oratorio preter orā-
di ꝛ psallendi cultum: penitus nihil aga
tur vt nomen huic ꝛ opera iugiter impē
sa concordent. Hec ibi. ¶ Secunda rō
est propter mutuā membroꝝ ad orāduꝫ
inuitationem: quia in ecclia vnus inui-
tatur ex deuotione alterius. Unde Col.
iij. apostolus ait. Cōmouentes vosmetip
sos in psalmis ꝛ hymnis ꝛ canticis spi-
ritualibus: cantātibus in cordib⁹ vestris
deo. ¶ Tertia est propter loci deuotionē
quia ecclesia est locus ad deuotionem

excitans. Unde Chriso. super illud. Domⁿ nie. 3. rc. sic ait. Ingressus Jesus vrbem primo templum adijt dans formaz religiosis vt quocunqꝫ imus: primo ad domum orõnis si ibi est accedamus: ꝛ per orõnez deo cõmendati sic ad negocia agenda succedamus. hec ille. Ex cuius verbis pꝫ ꝙ in ecclesijs magna ẽ deuotionis excitatio: tum qꝛ deo spiritualr cõmendamur: tum qꝛ formam religionis imitamur: vt in prima ratione tractatum est. ¶ Quarta ratio est propter angelorum maiorem frequentationem ob dominici corpis reuerentiã ꝛ honorem quod figuratum est Gen. xviij. vbi Jacob lapidem erexit in titulũ: qui significat ecclesiam. Et ideo dixit. Lapis iste vere domus dei: vbi vidit angelos i scala ascendentes ꝛ descendentes: quia in ecclesia descendunt angeli ꝛ ascendunt deferentes orationes precantiuz in conspectu dei. ¶ Quinta ꝛ vltima ratio est propter faciliorez impetrationem. quod satis datur intelligi. iij. Reg. viij. vbi orabat Salomon: ꝙ dominⁿ vellet clamãteo ad se i suo templo exaudire di. ad dominuz. Si populus agens penitentiã ꝛ confitens nomini tuo venerint ꝛ adorauerint deprecatiqꝫ fuerint in domo hac Exaudi in celo ꝛ dimitte populo peccatum ꝛ sequit. c. ix. ꝙ dominus respondit Audiui orationem tuam ꝛ sanctificaui domum hanc quã edificasti mihi: erũtqꝫ oculi mei ꝛ cor meum diebus cunctis ibi. Uisis igitur ꝛ sufficienter determinatis que dicta sunt de oratione. s. quomodo exaudiuntur boni ꝛ mali: ꝛ cui facienda est oratio: ꝛ quomodo ꝛ pro quibus fieri debet: necnon quid ꝛ quo loco ꝛ tẽpore orare ꝛ petere debeamus. Uacemⁿ totis viribus orationi ꝛ contemplationi vt sic merita nostra cumulantes ad illã patriam peruenire mereamur vbi ille q pro nobis orauit ꝛ nos orare docuit: cũ patre ꝛ spiritu sancto viuit ꝛ regnat. ꝛc. Amen.

¶ Feria quarta post dominicam de passione: de restitutionibus.

Ego vitaz eternã do eis ꝛ nõ peribunt in eternũ. Jo. x. Ad cõplementũ huius cõpendij de pñia fratres charissimi sequitur post tractatum de satisfactione facienda deo: aliquã ptractare d satisfactione facienda homini que maxime cõsistit in restitutione bonorum alienoruz. Nã inter cetera que ad salutem nostram sunt necessaria hoc. s. restituere aliena pmaxime necessitatis extimat: sine qua restitutione omnis penitentia inanis ꝛ vana reputat per illam regulam famosissimam. de re. iu. li. vi. c. peccatũ. s. Non remittitur peccatũ nisi restituat male ablatum: vt ergo disponere te possis ad verã penitentiã peragendam ꝛ in futura septimana digne ad sacram cõionem suscipiendam aliqua breuiter d restitutiõe alienorum his diebus ptractabimⁿ. Quaz restitutionem qui facere voluerint de eorum erunt numero: de quibus loquitur dñs in verbis propositis di. Ego vitam eter. do eis. s. satisfacientibus: restituentibus ꝛ non peribunt in eternum. De restitutionibus igitur tractantes primo ꝛ principaliter. Quid sit restituendũ videre libet. Tria nanqꝫ sunt bona que possumus proximo auferre: que ablata restituere necesse est. Bona fortune: bona fame: bona aie: relinquendo bona nature siue corporis causa breuitatis. In presẽti igitur sermone soluz de fortune bonis pertractabimus: pro quibus datur ista regula generalis. Quod omne damnũ quod quis dat: aut causa efficax est vt detur satisfacere obligatur. Ex qua regula tres considerationes annotantur. Prima est ꝙ restitui debent omnia ablata per rapinam. Secunda est ꝙ restitui debent omnia ablata per furtum. Tertia est ꝙ restitui debent omnia ablata per vsuram.

¶ Pars prima huiꝰ sermonis in qua declarat q̄ restitui debēt ablata p rapinā.

P Rimo igit in isto sermone dico q̄ oīa ablata per rapinā debent restitui. Nam oēs raptores: predones: ⁊ pirrate: ⁊ consimiles deteriores sunt q̄ ipsi fures: sicut patet. xiiij.q.v.c. penale est. Ubi Aug.ait. Penale est occulte auferre: multo maioris pene ⁊ viii biꝰ eripe. hec ibi. Au.n.phus.v. Ethi. q̄ furtū distinguit a rapina: q̄r furtū est occultū: rapina vo violēta: que duo hūt rōnē peccati ex hoc q̄ acceptio est inuoluntaria ex parte eiꝰ cui aliquid subtrahitur. Inuoluntariū aūt ē duplicter fm phm.iij. Ethi.s.per ignorantiā ⁊ violentiam. Et iō aliā rōnem peccati habet furtū ⁊ aliā rapina: Unde beatus Tho. sa. se.q.lxvi.ar.ix. probat rapinā grauiorē furto rōne triplici. ¶ Primo quia vt dictum est: in vtraq̄ est inuoluntariū: ita tñ q̄ in furto est aliqd per ignorantiam in rapina autē per violentiam. Magis autē est inuoluntariū aliquid per violentiam q̄ per ignorantiam: q̄r violentia directius opponit voluntati q̄ ignorātia: ⁊ iō rapina grauius est furto. ¶ Secūdo q̄r per rapinam nō solum infert dānum in rebus sed etiam agit in quandā persone ignominiam ⁊ iniuriam: ⁊ hoc preponderat dolo vel fraudi que pertinet ad furtum: ¶ Tertia q̄r grauius pūitur rapina q̄ furtum vt patet in.d.c. penale Quecunq̄ igitur per rapinā ablata sunt restitue necesse est. vt habetur in.l.duobus.§.si quis iurauit.ff.de iureiurando. Et in.l.si.⁊c.C.quod metus causa. Sed aduertendum est q̄ ad rapinam pertinet res inuentas non restituere sed retinere. Unde.xiiij.q.v.c. si qd dicitur. Si quid inuenisti ⁊ non reddidisti rapuisti: quantum potuisti fecisti: quia non plus inuenisti. Qui alienum negat tolleret si posset: deus cor interrogat non manū. ⁊ in.c.multi. Hiero. ait: Multi sine peccato putant esse si alienum quod inuenerint teneant ⁊ dicunt: Deus mihi dedit. cui habeo reddere? Discāt hoc ergo peccatum simile esse rapine. si quis inuenta non reddit. Unde.ff. de furtis.l. falsus. §.qui alienum dicitur. Qui alienum qd iacens in terra lucri faciendi causa sustulit furti astringitur siue scit cuius sit siue ignorauerit. Et hoc quidem rationale est: quia ex quo scit rem non esse suam supponere debet esse alienam: vt habetur i.l.pria.C.d thesauris libro.x.⁊.C. vnde vi.l.conquerebatur. ¶ Secundū est tamen fm Ricar.in.iiij. distin.xv. ⁊ Tho. vbi supra. Et Alexan. in.iij. parte in tracta. de preceptis. precepto.vij. q̄ quedam sunt que nunq̄ in bonis alicuius fuerunt: sicut lapilli ⁊ gemme que sunt in littore maris ⁊ talia iure naturali statim inuentoris fiunt. Quedam autem res inuente fuerunt de propinquo alicuius hominis ⁊ tunc si quis eas accipit nec animo retinendi sed restituendi domino cuius erant non committit rapinam: aliter sic: sicut patet in capitulis supra allegatis. Hoc idem affirmat Alexander in.iij.precepto.vij. q̄ si queritur quid de thesauris sub terra inuentis faciendum est: cum nō sit eorum aliquis vere possessor.⁊c. fm leges.ff.d ac. re. do.l.si his in principio.insti.de re diui.§.idem lapilli.⁊.§.thesauros.⁊.C. de thesauris.l.prima.libro.x. q̄ si inuentor tales thesauros inueniat in agro alieno non data opera medietatem tantum tenetur dare domino agri: si autem data opera restituat totū. Et ideo dicit Bal. in rubrica.ff. de rerum diuisio. q̄ si aliquis in fundo suo reperit pecuniam in formam thesauri in quodam vase sub terra absconso: tunc habet locum predicta distinctio: secus si reperit pecuniam sparsam: quia tunc illam tenetur indistincte restituere. ¶ Quod si queratur iterū quid debeat facere inuentor huius rei. Dicendum fm Sco. q̄ rem inuentā alicui persone publice custodiendam debet tradere: ⁊ sine aliqua fictione cōpetētem operam dare: vt repetiat eum qui rem amisit: ⁊ si illum reperiet ⁊ q̄ illiꝰ fuerit per circumstantias certus fiet resti

tent illi: sed si talis non reperiatur debet ab inuito: et pauperibus erogari pro aia illius cuius res fuit: quia fm Sco. cui nō potest temporaliter reddi ds ei spiritualiter satisfieri vel si ipse indigens foret: eas retinere potest et hoc fm quosdā auctoritate penitentiarij sui siue diocesani. Et sic patet paro prima.

¶ Paro secunda vbi declaratur quod oia ablata per furtum restituenda sunt.

Secundo dico quod oia ablata p furtum restitui debent: iuxta omnē modum fm quē omnia ablata per rapinam restituenda sunt: sicut in precedentibus capitulis de raptoribus dictum est. ¶ Sed hic oritur dubiū. Quid faciet ille qui non potest rehabere rem suam et debitum suū per viam iuris et iusticie: nunquid poterit sibiipsi soluere per occultum furtum. Ad hoc respondet Henricus de Gandauo in quolibeto suo di. quod talis non peccat nec in modo recuperandi: nec retinendo rem sibi recuperatam: ex quo non potest per publicā iusticiam ipsam recuperare. Et huius sententie videtur esse Aug. xiiij. q. v. c. non sane. di. Non sane quicquid ab inuito sumitur iniuriose aufert. Nam plerique nec medico volunt reddere honorem suum nec operario mercedem: nec tn̄ hoc quod ab inuito accipiunt per iniuriam accipiunt. Idē videtur sentire Inno. in. c. olim de resti. spo. in secunda opinione in glo. super verbo veni. ¶ Sed aduertendum fm alios quod predicta habent intelligi nisi occurrat aliquod istorum periculorū. Primū periculum est: scandali fraterni: quia proximo innocēti pro furto posset imponi qui culpam non haberet. ¶ Secundum periculum est propter infamie qua quo sur de facili posset credi. ¶ Tertium periculum est propter persone vel vite: quia si hoc per testes efficacius probaretur tanquam fur iuste puniri posset. ¶ Quartum periculum est ipsi uo aie: quia si daret sibi iuramentum si abstulisset rem ablatam: aut sciret quod eam clanculo recepisset de facili periurium incurri posset. Et ideo statutum ē ne quis sibi faciat sibi iusticiam. C. ne quis in cā ppria. l. i. Primo ne liceat vnicuique rapton vel furi dicere. Ego nō rapui sed quod mihi debebatur tm̄ modo mihi solui. Secundo ne discordie nescerent si preter ordinatum iudiciū de rebus alterius vnusquisque sibi soluere posset. Tertio quod vnusquisque sibi soluendo precium rei sibi debite plus debito de facili extimaret: et precium rei alterius minus debito de facili extimaret. Unde Deutrono. xvi. scriptū est. Juste quod iustum est exequeris. Dicendum est ergo quod talis creditor debet procurare per viam publicam sibi satisfieri quod si nō potest tm̄ in duobus casibus propter pericula pdicta de rebus debitoris sibiipsi restituere potest: et hoc ē intellige si clarum est quod debeat hēre secus aūt si esset dubium. Primo. s. qn̄ casu rerum ipsius debitoris efficitur dispensator. Secūdo qn̄ res aliq debitoris ad ipsū per aliā viā licite euenit. Os si querat si homo hoc non ꝯsiderans sibi soluit nunquid peccat aut restituere obligetur? Dicendū quod nisi in predictis duobus casib; hō sic sibi satisfacieno semper peccat propter periculum cui se exponit Argumen. extra de cle. excō. mi. c. illud et de tali peccato penitentiam debet facere. Satisfacere aūt nō tenet nisi plus sibi debito exsoluisset: vel nisi in nō satisfaciendo aliquod de predictis piculis immineret. Argumē. ad hoc extra de noui operis nuncia. c. cum ex iniuncto. §. sup eo. Ratio predictorum est: quia si sic retineret vel ꝯ proximū vel ꝯ se peruerteret iusticiā nālem: cum propter rem tpalem postponeret rem maiorē. s. famā vitaque et aiam suam. ¶ Sed diligenter aduertendum est ad declarationem dictorum in istis duabus partibus. Os non solū principales raptores et fures obligantur ad restitutionem: sed etiam qui in damnis ipsorum dant causam efficacem. i. sine quo verisimiliter presumi potest quod tale damnum non contigisset per illam regulam famosam que habetur in vi. Qui causam damni dat. et. ff. de vi bonorū rapto. l. pretor.

pretor.§.penul.ff.locati.l. videamus.§. finali. Et.ff.de edili.edi.l. q si nolit.§. si mancipiũ.ff.ad.l.aquiliam.l. qui occidit.§.in hac.vbi.dicit. Qui occasionẽ dam-ni dat.dã.de vi. Secundũ cuius verbi intellectũ oẽs tales cooperatores talem prestantes causã efficacem insolidũ re stituere obligant nisi per reliquos coope ratores restitutio fiat: et si tota fiat ab vno tunc ẽm Sco.et Hosti. quilibet alius te net ei ad tantũ quãtum sua partialis co-operatio satisfacere obligat. Et ẽm Tho. Si principalis in facto soluit oẽs alij.s. qui fuerunt ab eo inducti liberati sunt. ¶ Est etiam notandũ: q si homo nõ ẽ cooperatus in totum sed solũ in aliquã partem nõ tenetur restituere nisi tantũ illam partem. Multi igit sunt qui dant causã efficacẽ rapine et furto: aliqui dãt facto siue auxilio. Unde si aliqs cõtra est raptorem q nullatenus sine sua socie tate iuisset ad rapinã: vel etiã si iuisset ra pere non potuisset ẽm Inno. et Hosti.c. extra de homi. sicut dignũ talis tenetur insolidum: si autem illam rapinam sine ipso omnino etiam fecisset: [illegible] tenet de il-la parte que ad eum peruenit. Aliq dãt causam efficacẽ consilio: vt cum qs pre stat consilium ad rapinã et furtum: aut cũ quis dat consilium q homo non re-stituat aliena: sine quo consilio talia non fierent. Argu.a simili.extra õ sen.excõ.c.nuper in glo. Concor. Ric.in.iiij.dis.xv. Aliqui dant cãm efficacẽ scripto vt per falsum testamentum seu instrumen tum vel aliã scripturam falsam. Si qs damnificetur iniuste ille qui scripturam falsificat satisfacere obligat insolidũ.l.i.ff.de magistratibus conuenien. et in.l.q tabulas.ff.de testa. Aliqui dant cãm effi cacem statuto: facientes statuta grauis. siue leges iniquas in dãnũ proximorum Nam tenent restituere omne damnum quod ex illis statutis secutũ est. Simuliter oẽs predicta statuta obseruantes ẽ Du randũ tenent restituere oia illa que occa sione obseruatiõis eorum facte per eos alij iniuste lucrati sunt. Aliqui dant cãm efficacem preceptiõe siue cõmunicatio ne. vnde aduertendũ q ille qui iubet fie ri prior et principalior cã est quã executor precepti: et per cõsequens plus influit ex quo quidem est fortius obligatur.xi.q.iij.c.iulianus.et.c.si is qui preest. Aliqui dant cãm efficacem diffamatione dicen tes aliquem spoliatione dignum et c. siue adulatione laudando malefactorẽ quã si strenuũ ad hoc.xciij.di.c.si inimicus. Aliqui dant cãm efficacem nõ defendẽ do siue non obuiando. vnde ẽm Scotũ Si quis ex officio tenet a damno alterũ defensare et negligit potens sine periculo proprie persone: insolidũ restituere obli gatur: huiusmodi sunt medici: notarij: officiales: procuratores: stipẽdarij: et ca-pitanei. Nam capitaneus habens mul-tos stipendarios ad restitutiones tenet de oĩ damno q iniuste inferunt si obuia re põt et non facit: vt habet in.l.quoniam multa.C.ad.l. iuliã. de vi publica vel pri uata. Si quis aũt obuiare potest et nõ fa cit.non habens ad hoc officium.lz mor taliter peccet: nĩ restituere nõ tenet. Ali qui dant causam efficacem: non mani-festando. Nam ẽm Sco. Si quis requi situs in iudicio vt mãifestet furta vel ra pinas: si non iminet sibi periculum sta-tus vel persone talis inqũtum nõ mani-festãdo dãnũ omne quod inde sequitur leso satisfacere obligat. Ad hoc facit ex-tra de furtis.c.q cum fure. et.xi.q.iij.c.qs-quis. Unde ẽm Bal.in.l. presbyteri. C. de epis. et cle. Non solum falsus testis est ille qui loquit falsum: sed etiam q nouit veritatẽ et tacet cum interrogat. Aliq dãt causam efficacem non iuste grauando sicut ille qui habet ponere collectam ẽm cuiuslibet facultatem aliquos alleuians: et reliquos iniuste grauãs. Talis inqũ te-net de illato dãno satisfacere lesis si eos reperire potest: et quicqd inde lucratus est pauperibus dispensare. Si autem repe rire non põt lesos: debet oia pdicta pau peribus erogare. Aliqui dant causam ef ficacem receptione siue conseruatione. Nam si quis recipit siue conseruat abla

ta ne inueniri possint ꝛ restitui insolidū obligat. ff. de receptatoribus per totū Ti tu. ꝛ C. ad. l. iuliā ꝺ vi publica in. l. crimē ꝛ. xi. q. iij. qui consentit. Aliqui dant cām efficacem emptione. Nam si quis sciat rem alienam ablatā ꝛ illam emit aīo re tinendi obligat restituere dn̄o suo. ff. de conditione furtiua. l. in re furtiua. ꝛ C. ꝺ de furtio. l. manifestum. extra de re. spo. in. c. grauis. Et hoc intellige q̄ restitui dꝫ sine precio: obstat eni sibi sua turpitudo Dicit tamē Alex. in. iiij. Q̄ꝺ talis potest rem suā restituere vendenti: vt recipiat preciū q̄ ipse dedit. Magis eni potest ꝓuideri sibi q̄ꝫ alteri: dꝫ tn̄ adducere su rem ad hoc vt restituat ea bona dn̄o rei Si aūt emit ablata credēs iuste esse pos sessa. si postea nouerit rem istā fuisse ra ptam restituere obligat. Aliter nō. C. de furtio. l. ii. Tenet etiam existentes satisfa cere fructus: de consumptis aūt nō tene tur. vt. l. fructus. l. si ex diuerso. §. fina. ff. de rei vendica. Si aūt quis emat ablata vt reddat ipsa dn̄o suo q̄ verisimiľr nō erat aliter habiturus: tunc si vtiliter gesserit ne gociū dn̄i rei: poterit totū recuperare ꝑ cium ꝛ interesse suū. Et breuiter quicq̄d sibi adest ex illo vt merces: fructus: vel si mile restituere obligat: ꝛ q̄cq̄d sibi abest vltra preciū moderate expensę repetere pōt. Si aūt ille dn̄o rei nō inueniat: tunc quicq̄d res ipsa valet vltra illud qꝺ em ptor ipsi debet pauperibus erogandū est ꝛ hoc f̄m Ray. publice fiat vt suspi cio euitet. Aliqui dant causam efficacē impediendo. s. ne quis aliquod officiū vel beneficiū: vel aliqꝺ donū vel lucrū obtineat. tunc enim f̄m Tho. sa. se. q. lxij. aut talis impediens impediuit eum iuste: vt si intendens honorem dei: vel vtilitatē ecclie procuret q̄ det alicui di gniori: ꝛ tunc in nullo tenetur: aut impe diuit iniuste. s. propter odium ꝛ vindi ctam ꝛ similia: ꝛ tunc si non erat adhuc firmatum q̄ daretur ei tenet ad aliquā compensationem pensatis conditioni bus personarum. Si autem iam deter minatum erat q̄ daret: impediens tene tur ad restitutionem equiualentem f̄m suam facultatem. Ricar. tn̄ in. iiij. di. xv. circa hoc distinguit: quia aut homo fa cit hoc intentione damnificandi alium: aut consulendo vt proprie vtilitati. Pri mo modo tenet ad restituendū eo mo do quo dictū est. Secundo aūt modo non tenet. Nam. ff. de re. iu. l. nemo dici tur. Nemo damnū facit nisi qui facit qꝺ ius facere non habet. Aliqui dant causā efficacem. consentiendo q̄ in tali debet quando sine tali consensu talis damnifi catio subsecuta non esset. Patet hoc. ij. q. i. notū sit. Idem quoq̄ dicendū est si aliquod damnū illatum sit noie tuo: ꝛ tu hoc sentiens habeas ratū: tunc inso lidum obligaris f̄m Ray. xi. q. iij. q̄ con sentit. ꝛ extra de restitutione spo. c. cum ad seculum. quia f̄m Sco. talis dicit9 est ꝯsensus interpretatiu9. Aliqui dant cāꝫ efficacem participando qui. s. ꝺ rapina vel furto edunt vel dono aliter recipiunt Nam oīa restituere obligantur quod ta men intelligendū ē f̄ꝫ Hosti. nisi consū pta essent anteq̄ꝫ intelligerent illa de ra pina fuisse. C. de rei vendi. l. certum est. Aliqui postremo dant causam efficacē occultando vel destruēdo: sicut sunt no tarij qui occultant vel destruūt testamē tum: vn̄ non soluunt legata ad pias cau sas nec alia debita nec fiunt restitutiōes Nam tales si taliter destruunt que repe riri possunt tenent ad restitutionem eiꝰ predictorum. Si autem solum occultēt grauissime peccant: nec absolui possunt nisi illa reuelent: nō tamē credo eos ad restitutionem teneri: cum heredes credi toribus semper remaneant obligati. Hoc idem intelligendū est de quibuscunq̄ aliis scripturis siue mercatorum libris ꝛ consimilibus. De restitutione aduoca torum: procuratorum: iudicū iniuste sen tentiantium: male accusantium ꝛ testifi cantium: lusorū: ꝛ consimilium: ꝛ etiaꝫ prauorum mercatoꝝ: dr in sermonario de tribus peccatis principalib9 tractatu de auaritia: ideo hic causa breuitatis omit to. Et sic patet pars secunda.

¶ Pars

¶ Pars tertia vbi declaratur q̄ restituenda sunt omnia ablata per vsuram.

t Ertio dico q̄ oīa ablata p̄ vsuram restitui debent tanq̄ male ablata per regulam generalem in exordio dictā. Sed hic oriuntur tria dubia. ¶ Primū est si vsurarij tenētur restituere q̄cq̄d ex rebus vsurarijs lucrati sūt. ad qd̄ dicēdū est s̄z Sco. i. iiij. dis. xv. ⁊ Ric. ibidē ⁊ Tho. vbi. s̄. ⁊ Alex. lōbar. q̄ res ab vsurarijs p̄ vsura seu vsuris recepta: aut est de sui natura lucrosa aut non. Primo mō si est lucrosa sicut sunt domꝰ: vinee: agri: ⁊ consimilia: tūc non tm̄ res ipsa sed etiā earū prouentus restituendi sunt. Rō est: q̄ tales fructus sunt rex̄ quarū aliꝰ dn̄s est: potest tm̄ inde deducere expēsas ⁊ suas operas moderatas. Secundo aūt mō si res nō est lucrosa: q̄ .s. fuerūt denarij: frumentū: vinū: oleū: ⁊ silia: tunc sufficit restituere quod receptū est: vnde si vsurariꝰ ex pecunia vsuraria negociat̄ ⁊ lucrat̄: vel inde predia emit ⁊ fructꝰ percipit nō tenet̄ restituere: q̄ tale lucrum nō est pecunie fructus sed humane industrie actꝰ ⁊ possessiōes inde empte semp̄ de iure ad periculū vsurarij currūt. ¶ Est tamē aduertendū s̄m Alex. lombar. ⁊ p̄dictos doc. Q̄ dānum quod accidit iniuriam passo dupliciter accidere pōt. Primo modo per se ⁊ directe dat̄ ab vsurario dānū iniuriam passo: ⁊ tunc vsurarius satisfacere obligat̄. quia .s. in expoliatione talis pecunie incurrit damnū: q̄a necesse fuit sibi vendere possessionē vel accipere ab alio pecuniā sub vsuris: vel quia domū suā propter hoc vilius vendidit ⁊ similia tunc in tali cā vsurarius hoc dānum restituere obligat̄. Rō hec est: q̄ vsurarius illius dāno causam efficacem p̄stat per regulā in p̄te precedenti dictā. Secundo modo dat vsurariꝰ damnū iniuriam passo per accidens ⁊ indirecte. q̄a .s. nō secutus est homo aliquā vtilitatem siue aliquod lucrum quod ex pecunia intēdedat vel ꝯsequi potuisset: ⁊ tale dānum restituere non tenet̄: q̄ pecunia de sui natura non habet partum: ⁊ hec sn̄ia est verior s̄m Sco. ¶ Secundū dubiū est si ille qui pecuniā mutuauit vsurario ad fenerandū obligat̄ restituere vsuras: quas vsurariꝰ ex illo lucratꝰ est. Ad qd̄ dicendum s̄m Alex. lombar. ⁊ Gutel. q̄ non obligat̄ s̄m quosdā nisi inq̄tum peruenit ad eū: nec insup̄ in duobꝰ alijs casibꝰ: vt puta cū quis societatē ꝯtrahēs cū alio ad exercendū fenus: vel cū quis vsurario dat pecuniā pro lucro participādo mouent̄ etiā tales ad hoc sentiendū propter differentiā que est inter rapinā ⁊ furtū ex vna parte: ⁊ vsurā ex alia p̄te ⁊ penes voluntariū ⁊ inuolūtariū. Ex q̄ q̄dē differentia oritū hēt qd̄ in his casibꝰ potior est ꝯditio vsurarij q̄ raptoris vel furis: q̄ rapina ⁊ furtū ꝯ̄ voluntatē dn̄i ppetrant̄. Et iō in hmōi restituere obligant̄ qui ad hoc prestant cām efficacē nō aūt in vsura. ¶ Tertiū dubiū est. Si accipiēs mutuū ad vsurā mortalr̄ peccat. Ad hoc rñdet̄ s̄m Tho. vbi. s̄. ⁊ Ric. in iiij. di. xv. Quod duo necessaria sunt ad hoc q̄ hō sine peccato mortali tale mutuū accipere possit. Primo q̄ qui hoc mutuum prestat non sit inductꝰ ab alio sed a seipso paratꝰ sit ad tale mutuū dandum. Si autem inducatur semper q̄ inducit mortaliter peccat: quia cooperatur mutuanti ad iniustitiam exequendam sine cuius consensu non fieret. Preterea q̄ proximus peccet mortaliter vt ipse inordinatam affectionem expleat prauū ⁊ impiū esse vr̄. Nam ⁊ si homo esset in necessitate extrema mortale peccatum esset aliquē renuentē inducere dare mutuū ad vsurā: imo potiꝰ liceret necessaria p̄ conseruanda vita illi rapere violenter. Cuius ratio est: q̄ in extrema necessitate oīa sūt cōia. ff. ad. l. rodi. i. d iactu. l. ij. §. cū in eadem. extra de furtis. si quis p̄pter necessitatem. propterea taliter accipiēs minime peccat sed taliter inducere ad mutuū dandū sine mortali culpa nō pōt fieri. Secūdo q̄ homo sine mortali culpa possit mutuū accipere necesse ē q̄

cogatur ex necessitate: pro quanta aūt ne
cessitate hoc licitum sit non est facile dif
finire. Sed vt dicit Ricar. vbi.s̄.ar.ij.q.
v.in fi. non exigit illa necessitas que est
extrema: sed qñ homo notabiliter dāni
ficaret vel notabilem penuriam pateret
si non acciperet ad vsuraz. Ex quo ma
nifeste apparet ꝙ cum tale mutuū susci
pitur ad voluptates explendas in vani
tatibus: lasciuijs: ⁊ ludis: ⁊ similib⁹: vel
vt homo lucret amplius vt dicetur sem
per mortale peccatum est: patet etiaz ꝙ
qui pro augenda substantia depositi no
mine vel ad discretionem inducunt ali
quas psonas seu viduas ad tale sibi dā
dum: cū ex timore conscientie id agere
nollent semper peccant mortaliter: quia
ad malum incitant ⁊ inducunt. ❡ Qḋ
autem cum duabus predictis conditio
nibus accipere huiusmodi mutuū sit li
citum probatur tripliciter. Primo rōne
Nam sicut eadem actio respectu agen
tis potest esse mala ⁊ respectu patientis
⁊ consulentis pōt esse bona quādo. s. nō
consulit eam nisi in q̄tū bona sic accipe
mutuū ad vsuras potest esse licitū presta
re sit malum: pōt. n. recipiēti per se ⁊ ab
solute displicere illa vsura: ⁊ potest con
sentire in illam solā eius redditionē abs
q̧ hoc ꝙ consentiat in acceptionē vsure
in q̄tū videlicet est vitiosa: ⁊ tunc licet ta
lis cōtractus mutui fiat ex vtriusq̧ con
sensu: non est tamen a consensu istius in
q̄tum est vitiosus nisi per accidēs solū.
❡ Secundo idē ꝓbat auctoritate Aug.
di. Qḋ aliḋ est bene vti malo: aliud ma
le vti bono: Bene siquidez vti malo nō
est peccatum. Ex quo patet ꝙ bene vti
vsurarij malo sicut facit taliter mutuum
accipiens non est malū ❡ Tertio hoc
idem probat exemplo eiusdem Aug. in
epistola ad Plebiulā di. Qḋ aliud est
inducere idolatram vt non iuret solum
sed etiā in idola iuret quod illicitū est: at
q̧ aliud est recipere iuramentū per ido
la factum ab idolatra nolente aliter iura
re quod quidē licituz est: q̄ vtit malo be
ne. Similiter dicendū est in proposito.

❡ Quod si queratur si mediatores
curantes vt detur alijs ad vsuram m
taliter peccent. Dicendum breuiter
Ric. vbi. s̄. ꝙ dupliciter peccare poss
Primo si mutuum querunt pro h
non indigenti. Secundo si proximū
tuare sub vsuris nolentē inducūt. ar
extra de homi. c. sicut dignū. §. q̄ vo.
tio huius est: q̄ s̄m philosophū. ij. E
Medium sapit naturā extremorū.
autē tales stant pro parte in lucro v
rij non tm̄ peccant sed etiā in solidu
stituere obligantur: si tamē sunt ad h
sic cooperati ꝙ absq̧ cooperatione
illa vsuraria ꝓstatio facta nō esset. H
est qḋ per regulam predictam. Qui
dāni dat non solum vsurarij restituer
nentur sed etiā eorū coadiutores. P
mo obligant notarij. De quib⁹ disting
dum est s̄m Gerardū obdonez. Q
si scienter faciunt instrumenta de deb
vsurarū ac si sit debitū legitimum. t
quidē reddere tenent vsurā acceptam
vsurarij non restituant: nisi forte ho
cerent in fauorem receptoris mutui
quosdam. Qḋ aūt aliter teneantur
q̄ eorum instrumentū est efficaciter
operatum ad hoc vt vsurario talis v
ra soluat. Si vo in instrumēto est fa
expressa mentio de vsura. tunc si qui
non tenent nisi vbi esset consuetudo
talia instrumenta cogere in iuditio d
tores ad soluendas vsuras: q̄ tunc e
mō ꝓdicto obligarēt: ⁊ sūt tales s̄z
stien. periuri: infames qui non possū
testes ⁊ quibus sunt omnes actus le
nu interdicti. extra de testibus. c. ex p
te. ⁊. c. licet. ex quadam. ⁊. c. vltimo:
cor. Archi. xlvi. di. sicut. Secundo o
gātur vsurarum testes q̄ scienter in
mentis vsurarū consenserunt esse te
⁊ peccant ⁊ satisfacere obligant. s̄m
ctionē que facta est de notarijs: cū cō
instrumentū sine testibus nullaten⁹
bur obtinere. Tertio obligant socij v
rariorum vel factores, qui stant ad n
tuatum dandū in ipsorum persona in
tum apud eos residet principalis au
ritas: ta

ritas:tales inq̃ nisi principales restituāt satisfacere obligant ꝑm Girardū obdo. Seruitores autem qui ad solā manualē traditionē mancipati sunt:ita ꝙ sine ipsis contrahunt vsure:q̄uis ipsis p̄ntib⁹ pecuniāq; tradentibus fiat:licet mortaliter peccent restituere nō tenent nisi solū illa que sibi de vsuris redimissent. Postremo restituere obligāt tutores:curatores vel ministri:ꝛ quicūq; alij gerendo negocium alienū ꝓ alijs fenerant:tales inq̃ ad restitutionē tenent ꝭ; Alexan.lombar.ꝛ Rodo.q: taliū contractuū fuerūt ministri ꝛ auctores ꝛ sic ad tale lucrū prestiterunt cām efficacē. Pupillus aūt facta ꝓtestatione ꝙ nihil vult habere de vsuris sed suum interesse predicta restituere nō tenet:sed eius tutor nisi vsuraria q̄titas excederet moderatū lucꝝ ꝛ interesse:tūc enim superfluū retinere nō posset ꝭ illō restituere deberet tutori:q tutor restituere deb; vsuras ꝛ sibi imputet imprudentiam suā. Si aūt pupillus recipiat sine ꝓtestatione predictas vsuras obligatur ipsas restituere:sed ꝯ tutorē agere pōt ꝛ ab eo suū petere interesse. Si vō tutor nihil dicat de vsuris:demūq; lapsu tpis dicit illud lucrū fuisse vsurariū:tunc pupill⁹ ei credere non tenet:nec illō restituere obligatur ꝑm quosdā. Ratio est q: pupill⁹ non approbauit ꝙ ille fecerit nec de vsuris aliquid dixit tpe quo debebat: ꝓpterea tutor ille restituere obligat. Obligantur etiā restituere vsuraꝝ reacq̄sitores ꝛ retentores:de quib⁹ dicet in tractatu de vsuris in sermonario de preceptis: que breuitatis causa hic omitto. Rogemus ergo omnipotentem vt concedat nobis hic transire per ista tpalia vt nō amittamus eterna i scl'oꝝ secl'a. Amen.

¶ Feria.v.p⁹ dn̄icā passiōis de ꝯuersione Marie magdalene. Sermo.lxxix.

R emittuntur ti

bi peccata tua. Scribunt hec verba Luc.vij. Est veritas ꝛ sentētia per sanctos approbata.F.charissimi ꝙ quāto magis aīa superna ꝛ sp̄ūalia degustat:tāto magis terrena temporalia ꝛ carnalia contēnit ꝛ abhoiatur:hm ōi ratio exp̄ssa ē:q: aīa nostra tante nobilitatis existit vt sine gaudio ꝛ dulcedine ꝑmanere nō possit sed solū a duab⁹ partibus cōsolari posse euidenter apparet .vel scilicet de sup̄nis ꝛ sp̄ūalibus ꝛ diuinis:vel de inferiorib⁹ terrenis ꝛ carnalib⁹:que duo sic se habēt vt inter se contraria existant: vt qui i vna parte velit delectari ab alia recedere necesse est:q: ꝑm philosophū.x. Methaphisi.ꝯtria mutuo se expellūt:nec simul ꝛ semel possunt inesse eidē subiecto. Qui igitur contēnit p̄ntia ꝛ terrena : necesse ē vt consoletur de supernis : ꝛ econuerso. Qui ergo adheret sp̄ūalibus ꝛ diuinis a carnalibus se subtrahit.vn̄ Grego. Gustato sp̄ū desipit omnis caro. Patēt ista per exēpluꝫ peccatricis Magdalene: q̄ q̄uis pulchra ꝛ iuuēis:q̄uis diues ꝛ delitiosa ac carnalib⁹ ꝛ lasciuijs hui⁹ mūdi dedicata gustata suauitate dulcedis spiritus ex predicatione ꝛ verbis xp̄i eius cor inflāmantibus:conuersa est ad eum despiciēs oia adeo vt a xp̄o dicta sint ei vba ꝓposita. Remittuntur.ꝛc. De qua i p̄nti sermone ad exēplū pctōꝝ vt cōuertantur tria in p̄nti euangelio considerabimus. Primo eius offensionē:ibi. Ecce mulier erat in ciuitate.ꝛc. Secūdo ei⁹ conuersionem ibi.vt aūt cognouit.ꝛc. Tertio eius gratificationem:ibi. Remittuntur tibi peccata tua.

¶ Qō Maria magdalena fuit maxia peccatrix.

P Rimo in isto sermone dico ꝙ Maria magdalena fuit maxia peccatrix.qō ostendit ex tribus.

¶ Primo ex euāgelista qui dicit: Ecce mlier erat i ciuitate.pec.ꝓio.n.dic. Ecce qō est aduerbiū demonstrandi:ꝛ iterdū demōstratur aliquid magnum: vt patet Esa.vij. Ecce virgo ꝯcipi.ꝛc. Ecce ergo mulier plena peccatis : vana : dissoluta arma diaboli:expulsio paradisi. Deinde dicit erat qō est verbū impfecti tpis qō signat continuationeꝫ in peccatis:que ē

pessima conditio. q̄r vt dicit Gregoriꝰ & Chriso. Humanū est peccare: angelicū emēdare: diabolicū pseuerare. Postea addit in ciuitate: qd̄ signat manifestationē peccati que grauat pctīs ppter malū exēplū. Postremo subiungit peccatrix: qd̄ signat deformitatē ex ipsa vi vocabuli. ¶ Scd̄o ondit hoc idē ex phariseo qui dixit si hic ppheta esset a deo sciret vtiq; que & qualis esset mulier que tangit eū: q̄r peccatrix est. Et nota qd̄ dixit que: ad denotandū qd̄ in pctis cōis erat alijs: sz adiungit: & qualis: propter illd̄ qd̄ in ea erat maximū respectu alioꝝ. ¶ Tertio. hoc idē ostendit ex ipsa Magdalena q̄ vt cognouit pctm̄ suū nō erubuit in epulis flere: & ita vehemens fuit in ea dolor: qd̄ omnia & seipam nihil reputabat nisi flere pctā: & nō antecedebat: quia se indignā existimabat: que sunt oīa signa q̄ in ea erant maxima pctā. vn̄ Gre. i omel. huius euāgelij. Cogitāti mihi de Marie penitentia magis flere libet q̄ aliqd dicere. Cuius enim vel saxeū pectus ille huius peccatricis lachrymę ad exemplū penitentie non emolliūt. Cōsiderauit nāq̄ quid fecit: & noluit moderari quid faceret. Super cōuiuantes ingressa est: nō iussa venit: inter epulas lachrymas obtulit. Discite quo dolore ardet que flere iter epulas nō erubescit. Nam q̄r semetipsa erubescit intus nihil esse credit qd̄ verecūdaret foris. Hec ille. Sed magna qd̄ ventilata est & vētilatur a doct. Si Maria magdalēa peccauit carnalr̄ corpe suo & teneo q̄ sic cū multis alijs: hoc idē pbans Rōne: auctoritate: & exēplo. Primo ratione sic: phariseus erat pctōr in corde & superbia in corde dico: q̄r pharisei sibi conscientiam nō faciebant nisi d̄ peccatis actualibus nō de cōcupiscētijs. Et iō reprehēdebat eos dn̄s. Matt. v. Nisi abūdauerit iustitia vestra plus q̄ scribaꝝ & phariseoꝝ nō in. in. re. c. Erat et phariseus obuolutꝰ pctō superbie qd̄ maxime mōstrauit in iudicādo xp̄z & reputando Mariā maiorē peccatricē se ipso qd̄ cōfirmat Gre. in omel. p̄dicta di.

Ecce phariseus veraciter apd̄ se superbꝰ & fallaciter iustus. Egrā reprehendit de egritudine medicū de subuentione: qui ipse quoq; de elationis vulnere egrotabat & ignorabat. hec ille. Et nihilominꝰ videns iesus cor pharisei volens excusare Magdalenā: nō dixit q̄ e Magdalena minus peccasset ipso: sed dixit ad illū Simon habeo aliquid tibi dicere: at ille ait: Magister dic. Et rn̄dens Jesus dixit. Duo debitores erāt cuidā feneratori: vnus debebat denarios qngentos: & alius quinquaginta. Nō habētibꝰ illis. vn̄ redderēt donauit vtrisq;. Quis ergo eū plus diligit? Respondens Simon dixit ei: Estimo q̄r is cui plus donauit. At ille dixit ei. Recte iudicasti. Qd̄ exemplum posuit Jesus volēs attribuere debitū qngentoꝝ Magdalene. & debitū qnquaginta phariseo. Cui Marie remissū est magnū debitū ppter maiorē dilectionē qd̄ patet ex sequētibꝰ: q̄r cōuersus ad mulierem dixit Simoni. Uides hāc mulierem? Intraui domū tuam aquā pedibꝰ meis nō dedisti: hec aūt lachrymis rigauit pedes meos: & capill' suis tersit. Osculū mihi nō dedisti: hec aūt ex q̄ intraui nō cessauit osculari pedes meos: Oleo caput meū nō vnxisti: hec aūt vnguento vnxit pedes meos: propter qd̄ dico tibi. Remittunt ei pctā multa. i. plura & maiora q̄ phariseo: qm̄ dilexit multū. Cui autem minus dimittit minꝰ diligit. Et qd̄ est hoc dicere nisi q̄ adeo supabūdauit delictū Marie illd̄ pharisei quātū supabūdant quingenti quinquaginta: quod n̄ eēt nisi Maria peccasset carnalr̄ sepe & grauiter cū in alijs vt patet grauiꝰ peccauerit pharisęꝰ ergo pꝫ ppositū. ¶ Secūdo idē pbat auctoritate sanctoꝝ doctorū. Ambro. eniz. de cōflictu vicioꝝ & virtutū in rn̄sione fidei cōtra desperationē ait. Ecce Maria magdalena inumeris fornicationū generibꝰ grauata: ad fontē pietatis anxia currēs dn̄icq; vestigia rigans lachrymis: capillis detergēs deosculāsq; & lābens: vnguēto pungēs ablui meruit. Itē Aug. ad heremitas in sermōe de pru

dentia

dicta inquit. Maria illa meretrix in domo Simonis meretricie habitu depo/suit: et plorans ad pedes saluatoris veste sibi innouauit. Itez Hiero. in ep'la ad Iuliā de viduitate seruāda. Meretrix ista in euangelio baptizata: lachrymis suis et crine q̄ multas aīas añ deceperat pedes dñi tergēs saluata ē. Et ad Lucinā d' pe/nitētia itez ait: Meretrix lachrymis pedes dñi saluatoris lauat et crine detergit Et ad Rusticū presbyterum denuo ait. Mulier quoqz illa meretrix in euāgelio q̄ Iesu pedes lachrymis lauat et crie detergit manifeste depingit ecclīam de gē/tibus ɔgregatā. Hec ille. Itē Chrys'o. in smone de passiōe sup Matth. ingt. Accessit meretrix vas alabastri manib' portans: et vnguentū sup caput dñi effudit: grandē fidē: multā reuerentiā: mirandā correctionē ondit: paulo añ meretrix publica: subito pcedit et abrupta pctis portū serenitatis agnouit: et q̄ñ, pstituta lu/panar exiuit: tūc discipul' gehēnā iraui. Itē Ber. Publice hec Maria, pstituta fuit: vili precio ɔtenta. Nec vos fes pudeat ei' ignominiam audire: nec tedeat vos proferre: qr totuz ei cedit in honorē et nobis in exemplū. Preterea Gre. in omel. hui' euāgelij sic dicit. Hāc vo quā Lucas peccatricez mulierem: Ioannes Mariā noiat: illā eē credim' Mariaz: de q̄ Marc' sepťē demonia eiecta fuisse testat. Et qd p sepťē demōia, nisi vniuersa vitia designāť: In quib' ēt luxuria numerat. Qui. septēm demones mystice in Mariā repiri pñt. Primū. n. diabolū habuit in facie spāz pilādo et fucādo qd ē mal' pctī q̄ adulterari. de ɔse. dist. v. c. fornicare. Secūdū diabolū habuit i ore luxuriose cātando: cātilenas incitātes ad luxuriā et ad amorē vitiosuz: qd est pctī mortale. pme chor. xv. Corrūpūt bonos mores colloqa mala. Tertiū diabolū habuit in crinib' et capillis dealbatis et artificiatis qd est mortale fm Alexā. in. iiij. pte vt patebit. ij. de cōtione. Quartū diabolū habuit in oculis: multotiens lune/ras aspiciēb' ad ɔcupiscētiā attrahēdo vñ multa pctā oriunt. iux illō Ecclesia. xxv. Fornicatio mulieris i extollētia oculoz: et in palpebris illi' cognoscet. Quītum diabolū habuit in vestib' pōpatice sedēdo: iuxta illō Apoc. xvij. Vidi mulierē sedētē plenā nominibus blasfemie. Sextuz diabolū habuit in pedib' corizādo et ad luxuriā prouocādo. Gressus. n. eius delictis plēi sunt. Septimū diabolū habuit in pectore et collo spm nudū colloratū ondēdo. Et iō de ista muliere plena pctis dr. puer. vi. Ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio pparata ad capiendas animas: garrula et vaga: quiets impatiens: nec valēs in domo cōsistere pedibus suis. Sequit: pcaci vultu blanditur. que oia vt patet intuenti seruiūt luxurie: ergo patet, ppositū. Tertio hoc idem, pbatur exemplo ipsius ecclesie sācte que non facit iniuriaz alicui sancto et sancte. Naz martyrū facit officium martyrij: virgini facit officiū virginitatis. Sz de Magdalena non facit officiū de virgine: ergo cū non habuerit virum videt q̄ fuerit in secta peccato carnali. Si enīz tantum mentaliter peccasset vt aliqui dicunt cū tantam penitentiam ostenderit pmio virginitatis, pter hoc priuari nō debuit nec honore virginū carere. Preterea Maria posita est in exemplū omni scelerato peccatori: quod non eēt congruum si non fuisset maxima peccatrix omni genere pctī: patet ergo pars prima in qua declarata est quam grauis fuerit offensio Magdalene.

Pars secunda huius sermonis in q̄ declaratur quō Maria magdalena cōuersa fuerit.

Secundo igit in isto sermone de ɔuersione Magdalene tractā/tes in exēplū alioz vt eo mō ɔuertantur tria occurrūt, pponēda. Primū dicitur suppositio. Scōz dr ordiatio. Tertiū dr applicatio. Primo igitur dico q' ad videnduz qualiter possim' perfecte ɔuerti cū Maria magdalena fm Franciscū de mayronis in tractatu de contritione

Magdalene tria presupponenda sunt.
¶ Primo suppositū est ꝙ in volunta/
te nostra duo actus reperiunt̄ ꝯtrarij. s.
actus volēdi ⁊ actus nolendi. Primus
est ad bonū consequendū. Secūdus ad
malū fugiendū: sicut in intellectu est ac/
tus affirmandi ꝓpter verū: ⁊ actus negā
di ꝓpter falsum. Ita apud voluntatē est
actus velle ꝓpter bonuz ⁊ nolle propter
malum. Actus aūt volendi se habet per
modum tendentis in obiectū: ⁊ act⁹ no/
lendi per modū fugientis ab obiecto: qꝛ
naturalis inclinatio volūtatis est ad bo/
num cōsequendū ⁊ ad malū fugiendū.
Ideirco isti duo actus contrarij sunt vo
luntati datiq̄ licet sint ex natura: tamē
ex culpa sunt aliqualiter debilitati: vnde
Salomon: qꝛ hanc debilitatē sentiebat.
Eccle. iij. dicit Dabis seruo tuo cor doci
le vt sciat discernere inter bonū ⁊ maluz
scilicet eligendū ⁊ fugienduz. ¶ Secdꝫ
suppositum est ꝙ istos duos act⁹ volun
tatis contrarios cōsequuntur in volunta
te due cōtrarie passiones: quia. s. actum
volendi sequitur delectatio ⁊ actū nolen
di sequitur tristitia. vnde sicut tristitia est
de illis rebus que nolentibus eueniunt:
ita delectatio ecōuerso. Quod actuz no/
lendi naturaliter sequatur tristitia habet
i. Macha. iuj. vbi dicit. Quod Lesias
cōsternatus est animo: qꝛ nō talia qua/
lia voluit facta sunt. Et ꝙ actū volendi
cōsequatur delectatio: habet in psal. vbi
dicitur. Exultent ⁊ letētur qui volunt iu/
stitiam meam. ¶ Tertiū suppositum est
ꝙ quanto maior est actus volendi: tanto
maior sequitur delectatio: ⁊ quāto maior
est actus nolēdi: tāto maior sequitur tristi
tia: cuius signū est: qꝛ in equalibus bōis
aliqui inequaliter delectantur: sm ꝙ in/
equaliter desiderant illa bona: ⁊ in equa
libus malis inequaliter tristantur sm ꝙ
inequaliter odiūt illa mala. Et ideo sicut
felicitas est summe volita: ita in ea sum/
ma delectatio reperitur: ⁊ sicut miseria ē
summe nolita: ita summa tristitia ē ea re
peritur. ¶ Secundū ꝙ in ista parte pro
ponendū est dicitur ordinatio: qꝛ q̄tuoꝛ

scilicet sunt actus in anima nostra ordina/
ti: qui requiruntur necessario ad veram
conuersionē ⁊ peccati mortalis ablutio/
nē. ¶ Primus est actus recordationis
perpetrati sceleris. Nullus enim vnq̄ de
peccato penitet nisi peccatū patratuz ad
memoriā reuocetur: vnde episcopo ephe
si qui lapsus fuerat scribit Apoc. ij. Me
mento vnde excideris ⁊ age penitētiam.
Hoc idez docebat Sen. vij. libro de na
turalibus questionibus di. Obiciat scilꝫ
senectus annos inter studia vana ꝯsum
ptos ad damna etatis male exempte: la/
bor sarciat occupationes precidant: patri
monij longe cura soluatur. Si cui totus
animus vacet ad cōtemplationē sui talē
in ipso fine respiciat ac sibi istabilis: quo
tidie breuitatē temporis metiens: quic/
quid admissum est delicti vite presentis
vsu recolliget. Hec ille. Et sic patz ꝙ ad
eliciendū veram penitentiam necessaria
est peccatoꝝ recordatio. ¶ Sed aduer/
tendū est ꝙ debemus peccati recordari
sub quadruplici respectu. Primo vt est
diuine gratie pemptiuū: qꝛ in eius aduē
tu aīa spoliatur donis spiritualib⁹. Se/
cundo vt est diuine maiestatis offensiuū
qꝛ altissimus odio hꝫ peccōres. Eccle. xij.
Tertio. vt est superne glīe amissiuum: qꝛ
nullus existens in peccato mortali habꝫ
hereditatem in regno dei. Quarto vt ē
infinite pene lucratiuum: qꝛ pena cōdi/
gna peccati mortalis est gehēna inextin/
guibilis. Et ideo per istam quadruplicez
maliciam quam peccatū importat volū/
tas que est tali sauciata plaga clamat ad
memoriam dum desiderat penitentiam
di. Recordare paupertatis mee ⁊ trans/
gressionis mee: absincij ⁊ fellis. qd ha/
betur Hiere. Treno. iij. Paupertatē ait:
qꝛ per peccatū est diuina gratia spoliata.
Transgressionis inquit: qꝛ per peccatum
est super eam diuina ira prouocata. Ab/
sinthij dicit qꝛ per talem actum dulcedo
patrie celestis est amissa. Fellis vtiq̄ di/
cit: qꝛ per peccatū est perpetua pena dā/
nata. Et ideo sequitur ibidem. Memo
ria memor ero ⁊ tabescet in me aīa mea

Nulla

Nulla ẽ igit memoria vel itelligẽtia ista q̃tuoꝛ in ꝑpetrato scelere cõsiderãs q̃ nõ tabescat. ¶ Secũdus actus q̃ requiritur ad verã ↄuersionẽ ⁊ pcti ablutionẽ dicit. Oditiõis perpetrati criminis: q2 vbi pctm̃ ad memoriã reductũ ẽ de tali pctõ null⁹ vnq̃ӡ pẽiteret nisi displiceret. Quia ergo ꝓsuppositũ ẽ ꝙ actũ nolẽdi sequit tristitia: necesse est ad hoc ꝙ q̃s tristet de peccato ꝙ primo ipm̃ odio habeat ⁊ nolit. vnde Job pniãӡ agens. x. c. dicebat. Tedet aiam. m. vi. m. ⁊c. ¶ Attendendum tñ ꝙ res solet odiri q̃druplici respectu. Primo q2 feda: sicut honest⁹ detestatur sordide indutũ. Secũdo q2 anxia: sicut bestia aculeũ. Tertio q2 onerosa sic mercenari⁹ horret põdus maximũ. Quarto q2 nociua: sic medic⁹ abhoiat cibũ mortifex q̃uis sit dulcis. Et istis q̃tuoꝛ rõnibus pctm̃ est marie odibile. Est. n. fedũ q2 habӡ ymaginẽ dei denigrare. iux̃ illõ Treni. iiij. Denigrata est sup carbões facies tua. Est vtiq̃ӡ anxiũ q2 sinderesis sicut qdã acule⁹ semꝑ pũgit aiaӡ existẽtis in pctõ mortali: vt eũ quiescere nõ ꝑmittat. Jõ in psal. dr̃. Cõuersus sum in erũna mea dũ ↄfigitur spina. i. acule⁹ iste cõscientie stimulans. Est ẽt onerosũ: ita. n. aggrauat pctm̃ aiaӡ vt ipam ꝓsternat ne valeat surgere vnq̃ӡ viribus suis postq̃ӡ corruit. Jõ i psal. dr̃. Qm̃ iniq̃tates mee supgͣ. sunt sup. c. me. ⁊ sicut onus graue grauate sunt sup me. Est ẽt nociuũ: sicut enim toxicũ cũ dulcedine interficit hominẽ corporalr̃: ita pctm̃ cũ dulcedie aliqua interficit aiam. Jaco. i. Pctm̃ cum ↄsumatũ fuerit generat morẽ. Istis ergo q̃tuoꝛ odiiõib⁹ i memoriã cõcurrẽtibus voluntas hӡ ipm̃ pctm̃ detestari ⁊ odio habere. ¶ Terti⁹ act⁹ q̃ requiritur ad verã ↄuersionẽ ⁊ pcti absolutionẽ dr̃ attritiõis siue tristitie: sicut. n. oditio sequitur recordationem mali ita tristitia ipaӡ oditionẽ. Declaratũ. n. fuit: ꝙ sicut delectatio sequit actũ volendi: ita tristitia ipӡ actũ nolẽdi. s. oditiõeӡ. Ista ṽo tristitia a theologis vocat attritio. q̃ quidẽ attritio nõ meret remissionẽ pcti de cõdigno: q2 ex puris nãlib⁹ nõ potest quis resurgere a morte aie sicut nec a morte corꝑis que est minoꝛ. Cũ igit ex puris nãlib⁹ possit esse quis attrit⁹ pӡ. ⁊c. Nõ ẽt meret attritio infusionẽ gr̃e de condigno: q2 nullus actus naturalis est de se cõdign⁹ dono supnãli actus aũt attritiõis est act⁹ nãlis liberi arbitrij: ergo nõ põt esse cõdign⁹ gr̃e: qd̃ est supnãle. Sed bñ meret attritio remissionẽ culpe d̃ cõgruo: q2 nõ cõgruit ꝙ aliq̃s ad impossibile obliget: sed impossibile est alicui mereri remissioneӡ culpe de ↄdigno: ergo ad tale meritũ nõ debuit obligari: ergo. ⁊c. Meret ẽt attritio infusionẽ gr̃e de ↄgruo: q2 faciẽti qd̃ in se est cõgruũ est qd̃ detur ei gr̃a: qd̃ ñ põt aliter mereri. ¶ Quart⁹ act⁹ qui requirit ad ablutionẽ culpe est act⁹ cõtritionis: q2 sicut cõtritio sequit attritionem ꝓ eo ꝙ id qd̃ est sup nãm ꝓsupponit id qd̃ est ꝯm nãm: ⁊ act⁹ cõtritiõis est supnãlis aliq̃ mõ. Act⁹ ṽo attritiõis est mere nãlis. Sed vt dicit Ric. in. iiij. Facienti qd̃ in se est attritio fit cõtritio: patet hoc. s̃. in tractatu de cõtritiõe: que qdem cõtritio meret remissionẽ culpe ⁊ infusionẽ gr̃e: vt dicet in pte sequenti. ¶ Tertiũ qd̃ hic ꝓponẽdũ est dicitur applicatio. s. ipsius Marie magdalene: q̃ mõ predicto vere cõuersa est: possum⁹ enĩӡ pie credere ꝙ si q̃s interrogaret Magdalenã quõ cõuersa est vt ad pedes xp̃i curreret cuӡ tantaꝝ lachrymaꝝ effusiõe: ꝙ ita humiliter respõderet: erã in ciuitate peccatrix ꝑdicabat xp̃s ad cui⁹ ꝑdicationẽ ire nõ curabã. sed tandẽ aliaꝝ dñaꝝ cõpulsa ꝓcib⁹ vna die iui ⁊ vidẽs Jesũ ꝑdicantẽ ⁊ me aspicientem: ita vulneratũ est coꝛ meum vt oculos a terra non leuarẽ: deinde cepit ipse predicare de malignitate peccati mortalis ⁊ diuersitate iustoꝝ ⁊ maloꝝ: de suauitate ꝓmij celestis: de terribilitate futuri iudicij ⁊ pene eterne: adeo ⁊ talr̃ ꝙ cõsiderans oĩa ista dixisse ꝓpter me: recordata sceleꝝ meoꝝ: fornicationũ: adulterioꝝ molliciaꝝ: ⁊ tantarũ libidinũ: ita liq̃factuӡ est coꝛ meũ vt ampli⁹ lachrymas continere nõ possẽӡ di. illud

prophe. Quis dabit capiti meo aquã: et
oculis meis fontẽ lachry. ꝛ plo. pctã mea
die ac nocte: nunqd possibile ẽ vt mere/
ar veniã: nũqd damnata ero: nũqd ꝑua
bor gaudijo ꝑadisi: q̃ mihi tacite cogitã/
ti cepit ille magister veritatis exclamare
dt. O laqueũ diaboli. O porta iferni. O
viscariũ sceleris: q̃t aias occidisti: q̃t iu/
uenes ad ifernuz ꝑcipitasti: plora: plora
plo. noli tñ desꝑare sz reuertere adñz de/
um tuum ꝛ miserebit tibi: qꝛ pi⁹ ꝛ miseri
cors ẽ. Ecce de celo descẽdi: hãc carnem
assumpsi: mortẽ sustinere decreui vt te ꝛ
alios pctõres ad salutẽ reducerẽ. Ueni
igit aia mea ꝛ noli timere. Tu aũt sor. es
cũ ania. mul. t. re. ad m. ꝛ ego sul. te. scri
ptum est Hiere. iij. quib⁹ auditis ꝛ fini/
ta ꝑdicatione aliq̃liter recreata ẽ ex dul/
cedine spei: deposuit vanitates ꝛ capitis
ornamẽta: cucurrit domũ plorans ꝛ vo/
ciferans: ꝛ ab oib⁹ de malo exẽplo ꝛ scan
dalo veniã petẽs. scrutãs ꝛ querens vbi
essz iste ꝓpheta sanctus q ꝑdicauerat: ꝛ
vt cognouit ꝙ accubuisset in domo pha
risei: vt testat euangeliũ attulit alabastrũ
vnguenti: qꝛ sicut fuerã putredinis exẽ/
plum ꝛ tantam putrefactionẽ miserã in
ꝯspectu dei per hoc satisfacere decreui:
stans retro sec⁹ pedes dñi p̄ uerecũdia
pctõꝝ meoꝝ cepi oibus mẽbris quibus
peccauerã satisfacere. Nã ꝛ lachrymis ri
gaui pedes ei⁹ ꝛ capillis detersi: ꝛ ore de/
osculata sum: quib⁹ mõtes merui ab oib⁹
peccatis meis ablui: que omnia ꝯfirmã
tur apð Greg. in omel. hui⁹ euãgelij di.
Quia eniz turpitudis sue maculas aspe/
xit: lauanda ad fontẽ misericordie cucur
rit: sed iam textũ sancti euangelij percur/
rentes ip̃z quoqz ordinẽ quo venerat sa/
nanda videam⁹. Attulit alabastrum vn
guenti: ꝛ stãs retro secus pedes domini
Jesu lachry. cepit ri. pe. eius ꝛ capillis ca.
sui. ter. ꝛ oscu. pe. ei⁹ ꝛ vnguento vn. liq̃t
fratres illicitis actibus pri⁹ mulier inten/
ta vnguẽtũ sibi pro odore sue carnis ad/
hibuit. Qð ergo sibi turpiter exhibue/
rat h iaz dño laudabiliter offerebat: ocu
lis terrena cõcupierat sed hos iam ꝑ pe
nitentiam conterens flebat. Capillos ad
cõpositionem vult⁹ exhibuerat: sed iã ca
pillis lachrymas tergebat. Ore supba di
xerat: sed pedes dñi osculans hoc in re/
dẽptoris sui vestigia figebat. Quot igit
in se habuit oblectamẽta tot de se inuenit
holo causta. Cõuertit ad virtutes nume
rum criminũ vt totũ seruiret deo in pe/
nitentia quicqd ex se deũ contẽpserat in
culpa. Hec ille. Fecit quidem Maria li
sciniã anime sue: vbi posuit pro aqua la/
chrymas: ꝓ cinere humilitatem ꝓ igne
amorẽ feruentẽ. Ecce exemplũ cõuersio
nis pctõres similiter facite: ad pedes Je
su plorantes currite: ꝛ animas vestras ta
li lisciulo purificate: ꝛ sic patet ꝑs secũda
¶ Pars tertia huius sermõis in qua d
claratur qualiter sit misericordiã a deo
consecuta.

T Ertio dico ꝙ Maria magdale
na ꝑ suã verã ꝯuersionẽ ꝛ ꝯtri/
tiõez ꝯsecuta ẽ remissionẽ oium
pctõꝝ q̃ ad clpaz ꝛ penã ꝛ ẽt gr̃e ifusio/
nẽ abũdãtissimã. Quapropter dictũ ẽ ei.
Rimittunt tibi peccata tua. Sz notãde
sunt hic ſm Franciscum tres veritates.
¶ Prima veritas est ꝙ actus attritio/
nis ꝛ contritionis debẽt acceptari a deo
sicut oculus dormientis qui est sine vi/
sione: ꝛ oculus vigilantis qui est visioni
coniũctus: qꝛ attritio est gratia priuata.
Cõtritio ꝟo gratia sociata. Et ideo sicut
dñs non habet acceptum idem seruitiũ
vno modo ꝛ equaliter qð fit ab ei⁹ ser
uo existente in gratia ꝛ non existente: ita
erit de actu attritiõis ꝛ ꝯtritionis. ¶ Se
cunda veritas est ꝙ actus iste cõtritio/
nis meret remissionẽ mortalis culpe: nõ
solum de congruo: sed etiã de condigno
qꝛ qui potest mereri de condigno quod
maius est potest etiam quod minus: cũ
ibi minor dignitas requiratur. Actus aũt
anime in gratia existentis meretur de cõ
digno gloriam: ergo multo magis gr̃az
ꝛ culpe carentiam: que sunt ad beatitudi
nem ordinata sicut ad finem. ¶ Tertia
veritas est ꝙ actus cõtritionis nõ ẽ cõ
dignus tãtis premijs ex natura sed ex so
la ordinatione

la ordinatione diuina: qr nulla natura in ferior potest esse condigna superiori. Et ideo qr actus contritionis a natura é inferior actu beatifico ⁊ gratia non potest esse alteri condignus ex sua natura: sꝫ ex institutioñe diuina exempli gratia. Si aliquis instituerer vt preciuꝫ eque eēt marcha auri: tunc illud esset precium condignuꝫ ex institutione regia non a natura: cuꝫ vnus equus natura sit melior omni auro: ⁊ qr istuꝫ actum tantū habet acceptum deus super omnia sacrificia: ideo dicebatur a zach. in oratiōe sua Daniel. iij. Non est in tpe hoc sacrificiuꝫ: sed in animo cōtrito ⁊ in spū humilitatis susci piamur a te dñe. Ad hoc facit illud pro phete. Sacrificium deo spūs contribulatus cor contritum ⁊ humiliatum deus nō despiciet. ¶ Meruit ergo ¶ Maria magdalena non solum apud phariseum excusari ⁊ laudari: sed etiam ab omnibus peccatis purificari. Et ideo non sine causa bis ei peccata dimissa sunt vt patet euāgelium intuenti: vt in prima dimissione remissionem culpe: in secunda ŏo p virtutem contritionis remissionem ostēderet penevnde subiunxit. Uade in pace. Quam per efficatiā contritionis nobis impartiri dignetur ipse Jesus qui cū patre ⁊ spū sancto viuit ⁊ regnat i secula seculorum. Amen.

¶ Feria sexta post dominicaꝫ de passione. de restitutione fame.

Sermo. lxxx.

Si dimittimus eū sic omnes credēt in eum. Jo. xi. c. Determinata i superiorib⁹ fratres charissimi satisfactione faciēda hōi q ad restitutionē bonoꝝ fortune: sequitur ñ determinare de restitutiōe bone famę. Nam inter oīa alia tpalia bona bonum nomen ac fama obtinet principatum sicut prouerbio. xxij. scriptum est. Melius est bonum nomen q̄ diuitie multe. Quod quidem bonum restitui debet iuxta principalem regulam supērius datam: ⁊ tanto districtius quanto dignius. ¶ Maius aūt bonuꝫ est quod est in nobis q̄ quod est extra nos. Bona fama intra nos est temporalis autē substantia extra nos. Idcirco maius dānum inferunt qui famam ⁊ bonum nomen proximi corrumpunt his qui substantias ⁊ pecunias temporales diripiūt. Ipsi enim ea que extra nos sunt licet nostra sint auferunt. Nostri quoqꝫ detractores nosipsos diripiunt. Hinc é q fal uator noster q̄uis filius dei esset: nec aliqua infamia notari posset: qui nec peccatum fecit nec inuētus est dolus in ore ei⁹ tamen per inuidiam ab obtrectatoribus ita diffamatus est: vt colligerent pontifices ⁊ pharisei consilium cōtra cum dicētes. Quid facimus: qr hic homo multa signa facit? Deinde subiungit ŏba ppositā. Si dimittimus euꝫ sic omnes credēt in eum. ⁊ reliqua in euāgelio. De restitutione igitur bonoꝝ fame tractantes tria considerabimus. Primum de fame dignificatio. Secūduꝫ de fame denigratio Tertium dicitur fame restitutio.

¶ Pars pma hui⁹ sermonis q̄ declarat quante dignitatis ⁊ excellentie fama sit.

Primo igit in isto sermone dico q fama est tante dignitatis ⁊ excellētie vt Azo. in sua summa. §. ex quibus causis itur infamis. dicat. Fama est illese dignitatis status ⁊ in nullo dimīnutus. Idcirco prodigus dicit q p nullo famā hꝫ. C. de his q potētioꝝ ncīe. l. i. in fine. Tante enīꝫ dignitatis é: vt fama sola nobis faciat fidē. iij. q. iij. §. itē in criminali. Nec famā vel infamiaꝫ faciūt dicta paucoruꝫ. extra de accusationibus. c. inquisitionis. vnde fame non solemni nō tenemur credere. extra de cleri. excommu. c. illud. Unde. ff. de testibus. l. ij. in glo. dicitur. Fama ita probatur q duo testes dicant maiorem partem populi ita sentire. Qui ergo infamatur a paucis ⁊ a malis ⁊ infamibus non debet tur-

bari. Vt̄ n. Sen̄. ad Lucil. lib. vi. ep̄la. iiij. Quāta demētia ē viri ne īfamerīs ab hoīb⁹ infamib⁹. Idcirco docet ipe in li. de demētia nō curari de fama: ſʒ de merito fame di. Multū magis curādū est q̄ lē famā habeat q̄ q̄lēcūq̄ʒ meruerit. Idcirco enī ph̄o in. vij. Ethi. inquit. Fama quā multi famāt: non oīo deꝑdit: vñ interrogatus Socrates in q̄ quis famā optimam acqrere poſſit: ſi geſſerit optima ⁊ locut⁹ fuerit pauca. Maxime aūt maiores ⁊ ſuperiores a turpibus cauere debēt ne infamētur. Ait. n. Iuuenalis li. iij. ſatyra. ij. Omne animi vitiū tanto ꝯſpectius in ſe crimen hʒ quanto qui peccat maior habet. Patet hoc ꝑ experientiā. Si enī peccat ruſtic⁹: meretrix: ſeruus: ⁊ hmōi nō est qui reſpiciat: nō est q̄ mētionē faciat. Si aūt peccat ſacerdos religioſus: vel prelat⁹: doctor miles aut dñs oēs obloquunt: detrahūt: vociferāt: ⁊ ſcādalizātur. Omnib⁹ ergo modis fugienda ſunt iſta quib⁹ fama tante dignitatis denigrat vñ Cato poeta moralis inq̄t. Si famam ſeruare cupis dū viuis honeſtā. Fac fugiat aīo que ſunt mala gaudia vite. Hec ibi. Qđ aūt fama ſit tante nobilitatis ꝓbatur ēt auctoritatib⁹ gentiliū ⁊ paganorum: Saluſtius enī in catelinario inq̄t. Is demū mihi viuere atq̄ʒ frui oīa videt qui aliq̄ negocio inter preclari facinoris aut artis bonā famā querit. Hec ille. Tullius etiā in li. ij. de oratore di. Bona extimatio diuitijs ꝓſtat. Et in. lib. ij. de officijs. c. xi. ait: Vehementer multitudinis amor cōmouet ipſa fama ⁊ opinione liberalitatis bñficētie Iuſtitie fidei oīumq̄ʒ earꝝ virtutū que ꝑtinēt ad māſuetudinē morꝝ ac facilitatē. Hec ille. Virgili⁹ vtiq̄ʒ decimo eneidorꝝ ait. Cūq̄ʒ dies breues ⁊ irrecuꝑabile tp̄s. Oībus est vite: ſed famā extēdere factis. hoc opus: hic labor est. Hec ille. Ouidi⁹ inſuꝑ in lib. de arte amandi. tertio inquit. Quid petit ſacris niſi tm̄ fama poetis. Hoc votū nr̄i ſumma laboris habʒ. Hec ille. Iuuenalis ēt in li. iiij. ſatyra ꝓma ait. Maior fame ſitis ē q̄ʒ v̓tutis. Sen̄. ph̄s moralis quaſi oīa predicta in iſta parte ꝯplectens in libello de remedijs viriuſq̄ʒ fortune ſic reſpondet dicentib⁹ male de te opinant homin es. Si de me Marc⁹: ſi Cato: ſi Lelius ſapiens: ſi aliter Cato: ſi Sciopiones duo iſta loquerent mouerer: Nūc autē diſplicere alijs laudari ē: nō pōt. vllā auctoritatē habere ſnīa: vbi q̄ damnādus eſt male de me loquit. Hec ille. Ex qbus patet q̄ homo debet curare ne infamet a bonis ꝓpter dignitatem fame. De malis autē nō est curādū q̄ ſc̄m Iſidorū. Melius est habere malorꝝ odiū q̄ʒ conſortiū. Mali enim famam nō auferūt ſed magis confirmant. Et ſic patet pars prima.

¶ Pars ſcd̄a hui⁹ ſermōis in q̄ declarat q̄ʒtū malū ſit alteri⁹ famā denigrare

[S]ecūdo in iſto ſermone ex dictis in ꝓcedēti ꝑte euidēter apparet q̄ʒ malū ſit alteri⁹ famā denigrare. Cū. n. fama ſit tante dignitatis vt oībus bonis tp̄alib⁹ preſtet: ita ipam denigrare vel auferre maximū malū ſit neceſſe eſt. vñ Socrates inq̄t. Preſentē laudare: ⁊ abſentis famā ledere minime decet. Quapropter multū cauere dʒ hō ne de bono viro obloquat: q̄ ſepenumero parua infamia. in ꝑncipio: fit in ꝓceſſu adeo magna vt vix extingui poſſit vt enim habet ex̄ de purgatione canonica. c. cū in iuuētute dictū facile ſequit multitudo. Et Ouidius in lib. de arte amandi li. vi. ait. Rumor vt eſt velox agitatis ꝑuolat alis. Itē ali⁹ poeta di. ſcilicet Marcialis cocus. Qđ celeris fame ramis ꝑ inanita tēdit. Nō radices corruunt ex facili. Item ali⁹ poeta: Fama volat trāſit q̄ʒ modū quocūq̄ʒ ferat. Fama malū q̄ non aliđ velotius vllum. Licet enī interrogatus ſemel Solon ph̄o a Creſo. rege lidorꝝ. Quis ei felix eſſe videret ita rñderet Thelaus athenienſis. ⁊ Cleobolus ⁊ ignoti hoīes ⁊ quorꝝ fama latet. Nihilominus nō min⁹ peccat ille q̄ hmōi famam ſua maledica oblocutione facit latere. Nullus ergo ſit velox ad ꝓferendū ſermonē ꝯ aliū: erudiat linguā cui⁹

in prohemio digestorum. Nihil enim acutius lingua: vñ interrogat⁹. Solon phs quid acutius gladio ait. Praui hois lingua. Item interrogat⁹. Secūdus phs. Quid est lingua. Rñdit. Flagellū est. ⁊ bñ flagelluz: q2 illos quos attingere nō possunt oēs gladij qui reperiuntur in toto mundo attingit maledica lingua detrahentium. Et ideo interrogat⁹. Anaxarsis phs. Quid est in hoibus bonum vel malum ait lingua. Et inquirenti cuidaz a Demosthene quō posset optime dicere ait: Si nihil dixeris nisi qd bñ scíueris. Non igit faciliter prumpas in dicēdo ea que audiueris si nō certitudinē firmaz habueris. Et hoc maxime si ista q̄ dicuntur sunt in scandaluz alteri⁹. Si. n. vera sunt: seq̄re doctrinā euāgelij Math. xviij. Argue eum inter te ⁊ ipz soluz. Nihil enim ei pdest vt facta sua alijs dicas ⁊ ipse nihil sciat. Isto eniz mō nō corrigitur sed indignat poti⁹. vñ Aug. in lib. de cōflictu viciorum predicta ꝯfirmans inquit. Detractio dicit. Quis pōt sustinere: quis silentio tacere? quanta iste vel ille praua cōmittit nisi forte qui cōsentit. Libertas iuste correctionis rñdit: Nec tacenda sunt mala pximi sed charitate ff'na in faciem redarguenda: nō aūt occulte detrahenda. Qd si obijcit: Fratrez coram oculis suis increpare nollē ne exasperatus nō correctiōe pficiat: sed magis ex correctione scādalum sumat. Occurrit scriptura diuia ⁊ versa vice h magis scandalū esse denunciat dicens. Sedens aduersus ffem tuuz loquebaris: ⁊ aduersus filiū matris tue ponebas scandalum. magis enim scandalum sumit q te detrahentem intelligit q̄ qui corripiētem sustinet. Et q2 nonnunq̄ errata delinquentiū ad tps silendo tegēda sunt vt aptiori tpe corrigant: propterea subiungit Hec fecisti ⁊ tacui. Hec ille. Sed q2 de ista materia diffuse tractabit in sermonario de preceptis in tractatu de detractione Hec dicta in ista parte sufficiant. Et sic patet pars secunda huius sermonis.

tuenda.

t Ertio in isto sermone visa in p̄cedentibus partibus dignitate ⁊ denigratione fame: postremo in ista parte tractāduz est de eius restitutione. ¶ Unde mouet dubium. Utrū dānificans aliū iniuste in fama teneat ad restitutionem. Uidetur. n. q non. Nā dānificans alium in fama verū crimē imponendo non seruato ordine quem xps tradit in euangelio de fraterna correctione iniuste damnificat: ⁊ tñ talis dānificator famā restituere nō tenetur. q2 hoc sine mendacio facere non posset. Itē pl⁹ tenet homo diligere famā suā q̄ alienaz sed posset contingere casus q nō posset illi restituere famam suam cui falsum crimē imposuit nisi infamando seipsum ergo in isto casu famā restituere non tenetur. Item qui negat verum crimen sibi impositum iniuste infamat accusantē vel denunciantem: q2 accusator vel denunciator falsi criminis infamis est: qd probari potest per ea que dicuntur ex̄ de calū. c. i. ⁊. ij. Et tñ nō videtur q talis teneatur restituere famam accusatori vel denunciatori: immo accusator vel denūciator ei teneretur restituere vt videtur ex quo probare non potest: ergo non oīs infamās aliuz iniuste tenetur ad restitutionē. Sed contra hoc est illa regula famosa predicta Aug. s.: Non re. peccatuz nisi re. abla. Ad hoc dubiū respondetur fm Sco. in. iiij. di. xv. Et Ric. de media uilla ibidē arti. v. q. iij. Qd restitutio est actus iustitie cōmutatiue. Ad obseruandum autem iustitiam omnes tenentur. Quilibet ergo tenetur ad restitutionem rei ablate iniuste si restitui potest: ⁊ si nō potest restitui debet fieri restitutio in equalenti si possibile est: extra vt lite pendēte nihil innouet. c. ecclesia. Qui ergo dānificat alium iniuste in fama: debet inq̄tum sibi possibile est ipsaz reddere. Damnificat autem aliquis alium in sua fama tripliciter. ¶ Primo modo verum crimen imponendo non seruatis ordine ⁊

modo debitis.id scilicet quod occultum erat manifestando: et talis licet grauiter peccet: tamen verbum suum quod i publico posuit retrahere non tenetur dicendo se falsum dixisse: quia sic criminaliter mētiretur cū sciat id qd̄ proposuit esse verū: neqȝ enim mentiri tenet propter quodcūqȝ bonū proximo suo reddendū: quia ſm apostolū. Ro.iij. Nō sunt faciēda mala vt eueniant bona. Tenet tn̄ aliq̄ mō licito reddere sibi famā: vtpote silia v̄ba dicendo Non credatis hūc hoīez eē talē male dixi: fatue dixi. Et quidē hec v̄ba sūt quia ista proposuit non seruato ordine iuris: proposuit enim in publico q̄ non erat publicum Consilis quoqȝ psuasio est si dicat. Nō reputetis eū esse malum: bon⁹ est enim: quia quilibet presumendus est eē bon⁹ donec probet cōtrariū ex. de serui. in ordine faciendo. c. vnico. humana. n. fragilitas illū quē indignum eē non nouit dignum dȝ extimare. Nō enim probādus est mal⁹ corā istis propterea ab eis nō extimādus ē malus: hoc est ergo psuadere eis q̄ non reputent eū indignū vel malum: et ſm Tho. et Ric. vbi. s. in cor. q. tenet talis in famans infamato ad recōpensationē aliqualē ad arbitriū boni viri si nō p̄t restituere famā p̄dictis modis. Et p hoc patet r̄nsio ad primum argumētum: quia tenet qs ad restitutionē fame alterius p̄dictis modis sine mēdacio. ¶ Secūdo damnificat qs proximū iniuste in fama idirecte falsum crimē imponēdo scilicet verū crimen sibi ab alio impositum in iudicio publice negando: et talis q̄uis peccet: quia mentit notando accusatorē de infamia impositionis falsi criminis. tn̄ postea nō tenetur tentione necessaria ad salutē alij restituere famā recognoscēdo crimē sibi impositū verum esse: vt dicūt qdā et probabiliter: quia cū ali⁹ nō seruauerit iustitiam in accusando vel denunciādo et proposuit corā iudice q̄ proponendū non erat et qd̄ probare nō poterat. Et ista videtur eē p̄marta et p̄ncipalis cā isamatiōis sue Alij tamen dicunt q̄ tenet qd̄ satis durū videt ſm Ric. quia quandoqȝ crimen sibi impositum est tale quod suspenderetur et filij sui exheredarent si illd̄ recognosceret publice. Certum est tamē q̄ tenet ſm Ric. penitere de peccato quod incurrit mentiendo. Et q̄uis vt dictū est non teneatur iterare negationē suam: quia nullus tenetur in iudicio se reum cōfiteri nondum conuictus: tenet tn̄ per quedā sobria verba: sicut in p̄cedenti capitulo dictum est: illi accusanti restituere famam quem notauit de calūnia indirecte: vtputa dicendo. Nō habeatis pro calumniatore: quia forte in proponendo habuit bonam intentionē: vel se credidit probare intentum suum sed deceptus fuit. Idcirco ad euitationē mendacij et obligationē huius satisfactionis in his accusationib⁹ danda est responsio iuristar. s. Nego proposita vt proponuntur. Et quidem hec in proposito sine mendacio dici possunt quia proponunt in publico et vt publica: et nō publice probanda: sic aūt negare potest qui scit ea in publico non posse probari: qd̄ si iudex vrgeat eū vt propositū fateat vel vt publice neget. Respondere vtiqȝ posset: q̄ ipse ad accusationē sufficienter respondit. Et sic est moris respondere iuris peritis: nec declinare volūt ab ista responsione: faciat iudex erga accusatorem quod iuris est. Attamen etiā in tali casu tutissimum est post huiusmodi abnegationem penitere: quia bonarum mentium est ibi culpā cognoscere vbi culpa nō est sicut in. c. ad eius. v. di. Greg. ait et p hoc patet responsio ad vltimū argumentum ¶ Tertio dānificat quis proximū iniuste in fama falsum crimē imponendo qd̄ dupliciter cōtingere pōt. Aut narrādo malum a se inuentum: aut ab alijs auditum. ¶ Primo quidē narrādo malū a se inuentū: quod est pessimum et iniquū peccatum. Nam talis tenet restituere famā retractando simplr̄ verbū suum et quod sibi imposuit: et hoc ita in publico sicut publice diffamauit: al's nō seruat iustitiā in reddendo proximo qd̄ suum est. Talis autem fame restitutio ſm Ray. talr̄ fieri debet q̄ vbi homo cōt proximū dixit per

se ve

se vel per alium per cantilenã: aut per libellum famosum: aut per detractionẽ ꝛ i locis illis in quibus sentit ipsũ diffamatum dicto vel facto suum recognoscat errorem: ꝛ dicat ꝙ mẽtitus est extra de purgatione canonica. c. inter sollicitudines. §. p̄cipias. qd̄ quidẽ intelligendum est nisi ex tali recõciliatione aperta in famiatus magis diffamaret. Non dicat ergo. Ego de tali facto infamaui suspicando peccatũ: s3 sic dicat in generali. Ego infamaueram talem de eo de quo inter vos infamat᷒ est: sciatis ꝙ ego inueni ꝙ mẽdacium ẽ quicquid de hoc dixi. nõ dicat illud fuisse falsum sed mendaciũ: eo ꝙ contra mẽtem dicebat proximũ infamando: ꝛ tamen potest esse verum qd̄ ipse dicebat. Et nisi rõnabilis causa obstet s̄m Ray. ꝛ Hostien. tenet talis infamãs ab infamato veniam postulare. Argumẽtum. xiiij. q. vi. c. si. ꝛ. v. q. i. c. quidã. Videat ergo q̄libet q̄ꝫ difficile est restituere famã: ꝛ ꝙ rari reperiant qui hoc seruẽt. Et nihilomin᷒ quotidie grauissime infamie sine satisfactione ponunt. Nec obstat argumẽtũ s̄cdm factũ ꝙ videlicet homo magis tenet ꝓpriam q̄ꝫ alienã famam celare. Ad hoc enim respondit Sco. ꝛ Ri. vbi. s̄. Qd̄ q̄ꝫuis magis teneat quis seruare famã suã q̄ꝫ alienã ceteris paribus: magis tñ̄ tenetur restituere alteri famã iuste q̄ꝫ seruare famã propriã iniuste: q: tenet bonũ alterius preponere bono fame sue. Nã q̄libet cui cõpetere põt fama magis debet illã sibi diligere iuste q̄ꝫ alteri cui nõ põt cõpetere nisi iniuste. Si aũt sibi talis fama non põt competere nisi iniuste alteri vero iuste magis v3 illã diliget alteri cui iuste cõpetit q̄ꝫ sibi cui iniuste. ꝛ sic in proposito nostro. Falso enim de crimine accusato. iuste cõpetit fama accusanti: aut post talẽ accusationem fama iuste nõ competit: q: in accusando mẽtitus est: sed q: publice mentitus est: in quo sufficienter se ipm̄ infamat: directe igitur postea ostẽdens innocentiam alterius cui tenetur in hoc ꝛ indirecte nocentiã sui non tunc proprie se diffamat sed amouet laudem falsã q̄ post accusationẽ mẽdacẽ indign᷒ est: patet etiã hoc ꝑ exẽplũ. ¶ Quidam videntib᷒ trib᷒ fornicat: illi postea accusantes crimen nõ vtiq3 diffamant illũ: sed ipse i publico in facto seipm̄ diffamat q: publice cõmittẽdo quodcũq3 crimen vtiq3 lesionẽ sue dignitat̄ incurrit. Et sic q̄ꝫuĩ est in se famã amittit nec publicatio ꝑ quã talis lesio nota fit aufert sibi famã sed dñ̄modo facit i publico magis deuenire illd̄ qd̄ tñ̄ prius ex nã cõmissi actus simplr̄ erat publicũ. ¶ Secundo autẽ hõ proximũ suũ diffamat narrãdo malũ ab aliis auditũ: vbi gr̄a. Quidã non ĩponit alteri in publico tale crimẽ sed de illo s̄m audita murmurat. vł indistincte cuiuscq3 vł corã multis alicubi variat ñ tñ̄ tãq̄ꝫ sibi certũ s3 sic audisse testat. Nunquid restituere obligat? Qd̄ rara fides iõ: q: multi multa loquũt. ppterea dicẽdo se tñ̄ audisse nisi ex mõ ipso dicẽdi aliquã maiorẽ certitudinẽ quã ex cõi relatione ondit ex nã actus in illoꝝ opinione non aufert isti famã: q: si illi firmiter accipiãt eũ de quo est sermo fore criminosum leues vtiq3 sunt: sicut Ecclesiasti. ij. dicitur Qui cito credit leuis est corde. Verũtñ̄ de scandalo pusilloꝝ cauere necesse est: iuxta illud Pauli. Chor. xi. Si esca scãdalizat. f. m. n. m. car. i eternũ. ꝛc. Et mlt̄i sunt tales pusilli leues ad subito credẽdũ mala. Jdõ ꝑiculosũ ẽ valde ex alioꝝ relatu eis audita talia referare. Qd̄ qdem si fit aĩo ledẽdi illũ d̄ q̄ ẽ s̄mo: nõ facile excusat qn̄ 3 charitatem fiat ꝛ mortalis sit culpa. Si aũt ex incõsideratiõe corã talibus fiat durũ est ꝙ exeat gr̄a culpe vẽialis: cũ humana lingua in lubrico posita sit. Et sic Jac. iij. d᷑. Qui ñ offẽdit i vbo hic perfect᷒ ẽ vir. Ex his igit̄ que p̄dicta sunt in p̄nti sermõe p3 quãta sit fame denigratio: ipsi᷒ denigratio ꝛ ipsius restitutionis obligatio: qd̄ licet graue videat tamen suauissimus amor dei per gratiã hoc seruare volentibus faciat onus leue: considerata felicitate eterna. Ad quã ille nos perducat in secula seculorum. Amen.

¶ Sabbato post dominicam de passione. De angelica annunciatione.

Sermo.lxxxi.

Ecce ancilla dñi fiat mihi ẽm verbũ tuũ. Luc.i.c. Legit historia'r ffes charissimi Hester.ij. Qñ assuer' rex dederat sup filios isrl' capitalẽ sniam: ⁊ sub pena mortis mãdauerat neminẽ ad illũ accedere nõ vocatũ: sꝫ tũc ꝑsuasa Hester puella decora nimis a mardocheo patruo suo assũptis duab' puellis ad obsequiũ secũ: quaꝝ vna fimbrias vestimẽti regebat: altera vero brachijs suis eã sustẽtabat: q̃ cũ regis magnificẽtiã: ⁊ cultus aspiceret pulchritudinẽ cecidit. Ille vero descendẽs de solio suo: virgã quã manu tenebat deposuit in signũ clemẽtie: ⁊ manibus ꝓprijs subleuauit Hester, ⁊ cõfirmauit eã: ⁊ ad ei' postulationem accessit ad domũ illi': ⁊ pplm iudaicũ ad mortẽ cõdẽnatũ liberauit: ⁊ occidi fecit. ⁊c. hec enim in figura ꝓcesserũt: sꝫ in isto sacratissimo die in xpo ⁊ gl'iosa virgine Maria cõpleta sunt. Nã ꝑ assueꝝ q interꝑtat beatitudo: subĩtelligit de' qui erat iratus humano generi ꝓpter pctũ ꝓmoꝝ parentũ: ⁊ iõ statutũ fecerat vt oĩs homo moreret: iuxͣ illd psal. Quis est hõ q viuit ⁊ nõ videbit mortẽ? nec poterat aliqs ad eũ accedere ꝓ grã ĩpetranda: iuxͣ illud Hiere.xiiij. Noli orare ꝓ pplo isto in bonũ: cũ ieiunauerint nõ exaudiã ꝓces eoꝝ. ⁊c. sed inuẽta est Hester: q̃ interpretat abscõdita: ꝑ quã intelligit beatissima virgo maria q̃ occulta erat mundo: sed multũ cognita deo: hec ergo suasa a mardocheo ꝓpinquo suo.s. suo sanctissimo ꝓposito: intrauit ad regẽ oĩpotentem deũ rogãs eũ ꝓ liberatione generis humani sociata vginitate ⁊ hũilitate. Qui cõsiderans eã propter has vtutes: deposuit virgã furoris sui: ⁊ disponẽs mittere filiũ suũ ꝓ liberatiõe humãe nature misit annũciare sibi mysteriũ illd ꝑ angelũ que cõsiderãs magnitudinẽ ipsi' dei ita depꝛimit: vt in eã dignaretur filiũ suũ mittere ad humanã carnẽ suscipiendã: intelligẽs hec sine cõsensu suo ꝑfici nõ posse humiliter rñdit angelo vba proposita. Ecce an. do. fi. mi. se. v. tuũ. De qua annunciatione in ista solẽnitate tractantes tres cõclusiones in pñti ẽmone annotabimus. quaꝝ Prima dicet vginalis electio. Secunda generalis exultatio. Tertia matris humilis consentatio.

¶ Pars prima huius sermõis in qua declarat q̃ꝫ mire virgo maria fuerit electa mater domini.

Primo in isto sermone circa gloriosam virginem mariã ⁊ angelum ipsam hodie salutantẽ tres cõclusiones in ista parte proponemus. Prima est ꝙ conuenientẽr Christus voluit incarnari in virgine. Secunda ꝙ ei possibile fuit hoc seruata matris virginitate. Tertia ꝙ ista incarnatio cõuenienter est ꝑ angelũ annũciata. ¶ Prima conclusio declarat ⁊ probat ꝑ btm̃ Tho. iij. pte. q. xviij. arti.i. Quatuor rõnibus. Primo propter mittẽtis patris dignitatem cõseruãdã. Cũ enĩꝫ xp̃s sit verus ⁊ naturalis dei filius non fuit ꝯueniens vt aliũ patreꝫ haberet q̃ꝫ deũ: ne dei dignitas transferret ad aliũ. Sicut igitur in celo habebat prẽm sine matre. Ita cõgruum fuit vt in terra haberet matreꝫ sine patre: q̊ fiebat vt ex virgine cõciperetur. Nõ ſi dicat Matth.i. probat ꝙ xp̃s fuit fili' Abrahã ⁊ Dauid: ꝑp qd Joseph ex Dauid descendit: q̃ quidẽ probatio nulla videtur esse si Joseph pater xp̃i non fuisset: igitur ⁊c. Rñ. ẽm Aug: in lib. de bono cõiugali. Nõ eo mõ Joseph dicit pater Christi quo vir Marie: intelligitur sine cõmixtione carnalis copule multo coniũctius q̃ꝫ si esset aliunde adoptat'. Naꝫ Hiero. super Matt. dicit. Nõ cum Joseph non sit pater dñi saluatoris nisi putatiu' vt dictum est. ordo gñationis eius vsqꝫ ad Joseph deducitur quia ex vna tribu fuit Maria ⁊ Joseph. Unde ex lege accipe eaꝫ cogebatur. Et dicit Aug. in lib.

in lib. de nuptijs & ꝯcupiscentia: fuit ge/
nerationis series vsq ad Joseph per du/
cenda ne in isto cōiugio virili sexui vtiq
potiori fieret iniuria: cū veritati nihil de
periret: qz vterq ex semie Dauid erat vt
dictū est. ¶ Scđo fuit hoc ꝯueniens ꝓ
pter filij dei ꝓprietatē qui qdem est ver/
bum dei. Verbū aūt absq oi corruptio
ne cordis ꝯcipit: quinimo cordis corru/
ptio perfecti verbi ꝯceptionem nō patit.
Quia igitur caro sic fuit a v̓bo dei assum
pta vt esset caro verbi dei ꝯueniens fuit
ꝙ etiam ipsa sine corruptione matris cō
ciperet. Ad si dicat ad Gal. iiij. scribitur
Misit deus filiū suum factū ex muliere:
sed mulier ꝯsueto mō loquendi dr̄ q̄ est
corrupta: igitur &c. R̄ndeo ꝙ sicut dicit
glo. ibidē mulierem ꝓ femina posuit mo
re locutiōis Hebreoꝝ: vsus enim ipsoꝝ
dicit mulieres nec virginitate corruptas
sed feminas. ¶ Tertio hoc fuit ꝯueniēs
ꝓpter xp̄i humanitatis dignitatez: in q̄
non solū pctm̄ habere locū nō debuit:
sed etiāz nō potuit: per quā pctm̄ mūdi
tollebatur. Quāuis enim beata v̓go ɓm
nostros doctores pctm̄ habere non de/
buerit: tamen habere potuit si per grām
non fuisset preseruata: xp̄s autem vt di/
ctum est habere nō potuit. Quapropter
ex virgine sine cōcubitu nasci debuit: qz
in tali ꝯcubitu nō pōt deesse possibilitas
infectionis originalis peccati. Ad si dica
tur. Que sunt eiusdē. speciei eoꝝ est idez
modus generatiōis: sed xp̄s fuit eiusdē
speciei cuz alijs hoibus ergo &c. R̄ndet
ꝙ ista ratio habet locum in his que ꝓce
dunt in esse per viam nature: eo ꝙ natu
ra sicut est determinata ad vnū effectuz
ita est etiam determinatus modus ꝓdu
cendi illum: sed virtus supnaturalis & di
uina cum sit indeterminata sicē potuit pri
mum hoīem facere de limo terre: ita etiā
potuit facere vt corp⁹ xp̄i formaretur de
virgine sine virili semine vt melius pate
bit in sequenti conclusione. ¶ Quarto
hoc fuit cōueniens ꝓpter xp̄i incarnatio
nis finē: qui fuit vt homines renasceren
tur in filios dei: non ex voluntate carnis
neq ex volūtate viri: sed ex deo. i. ex dei
virtute cuius rei exemplum apparere de
buit in ipsa xp̄i cōceptione: vnde Augu.
in lib. de sancta virginitate ait. Oporte/
bat caput nr̄m insigni miraculo de vir/
gine nasci ɓm corpus: vt signaret sua mē
bra de virgine ecclesia ɓm spiritum esse
nascitura. Ad si dicatur quelibet forma
naturalis habet materiam sibi determi/
natam ex̄ quam esse non pōt. Materia
aūt forme humane videt esse semē ma/
ris & femie. Si igitur xp̄s fuit verus hō
patet &c. Ad hoc respondet ꝙ ɓm ph̄m
in lib. de generatione animaliuz. Semē
maris nō est sicut materia in composi/
tione prolis: sed soluz sicut agens: vnde
per hoc ꝙ semē maris defuit in ꝯceptio
ne corporis xp̄i supplente virtute ei⁹ ope
ratione spiritus sancti nō sequitur ꝙ de
fuerit ibi ꝓpria materia: & sic patz prima
conclusio. ¶ Secunda cōclusio ꝙ pos/
sibile fuerit xp̄o in incarnatione matris
virginitatem seruare & probatur quadru
plici fundamento. ¶ Primo fundamē
to methaphisicali. Nam ɓm auctorem
de causis & omnes alios methaphisicos
Omnis causa prima magis & prius in/
fluit in suum effectū q̄z cā secundaria: cū
igitur omne prius possit esse sine suo po
steriori: & deus hoies ꝓducat mediante
semine: ergo ēt sine illo pōt hoiem gene
rare: igitur &c. ¶ Scđo hoc idē ꝓbatur
fundamento naturali. Nā differentia ē
inter generationem vniuocā & equiuocā
eo ꝙ in generatiōe vniuoca silē gn̄atur
a sili: vt homo ab hoie & equus ab equo.
Sz in gn̄atione equiuoca silē nō gn̄atur
a suo sili: vt qn̄ gn̄atur rana ex luto: vel
musca ex putrefactione virtute calidita/
tis solis tūc altiore. Cum igitur in infini/
tū maioris virtutis sit potētia diuina: q̄z
potētia solis si sol potentia sua producit
ranam vel muscā nō cōcurrēte rana vł
musca: sed solū ex limo vel luto: ergo a
fortiori deus sua virtute pōt & potuit ho
minē ꝓducere n̄ ꝯcurrēte semie virili: sz
solū ex purissimo sanguie virgis gl'iose.
¶ Tertio idē probatur fundamēto mo/

rali. Nã fm oẽs phos morales oẽ bonũ
ẽ ꝓmiãdũ: ⁊ oẽ malũ puniẽdũ: ita ꝙ bo
nũ rõne boni nõ ẽ puniẽdũ: nec malũ
rõne mali est ꝓemiãdũ. Cũ igit in vete
ri lege nõ habere germẽ eẽt malũ ⁊ pe-
na: ⁊ btã virgo esset optia: ergo decuit ip
sam habere germẽ ⁊ ꝓlẽ: non aũt ex mi-
xtione virili: qꝛ talis mixtio est culpa: igit
debuit habere spũ sancto actiue ꝯcurrẽ-
te. ¶ Quarto idẽ ꝓbat testamẽtali fũda
mento ⁊ theologicali. Nam qñ aliqs le
gislator statuit aliquã legẽ cũ ꝯditione: ꝑ
hãc intelligit ꝙ põt euenire oppositũ il-
lius legis sine tali ꝯditione. Sicut habet
exẽplũ in ꝑlib⁹ scripture locis vbi deus
dedit legẽ: Si qs occiderit ꝓximũ suũ
cũ illa ꝯditione ꝙ fecerit ꝑ industriã ab
altari meo eijciat. Ista cõditio apposita
dat intelligere ꝙ aliqs erat occisur⁹ non
per industriã ⁊ ille nõ erat de altari euel-
lendus vt ibidẽ patet. Nũc aũt in ꝓposi-
to de⁹ ⁊ Moyses. Leuit. xij. statuerũt il
lam legẽ ꝙ mulier q̃ suscepto semine pe
perit filiũ masculũ. vij. dieb⁹ stabit in san
guine purificatiõis: ergo ꝑ hãc legẽ dat
intelligi ꝙ mulier aliqñ erat ꝯceptura sine
virili semine frustra. n. fuisset addita. Se
cunda ꝯditio. Cum eni3 dr. Si veneris
ad me dabo tibi denariũ frustra adderet
illa ꝯditio nisi intelligeret ꝙ poteris non
venire ad me: ⁊ tũc nõ dabo tibi denari-
um. Et iõ nõ mirũ si Esaias. vij. c. cecinit
Ecce virgo cõcipiet ⁊c. vt habet in ep̃la
istius solẽnitatis. ¶ Tertia ꝯclusio. s. ꝙ
ista ꝯceptio fuit ꝯueniẽter virgini nũcia
ta ꝑ angelũ declarat ẜm Ric. in. iij. dist.
iij. ar. ij. q. iiij. vt de icarnatiõis mysterio
fides argumẽtis ꝑlibus muniret. Et ma
ior ex deuotione virgo ad ꝯceptũ afficere
tur. ¶ Primo eni3 ꝯueniẽs fuit illã
ꝯnunciatione fieri ꝑ angelũ. qꝛ ẜ3 Hie
ro. ad Eusto. In carne ꝓter carnẽ viue-
re nõ terrena sed angelica vita ẽ. Et itẽ
ibidẽ dr. est angelis cognata virginitas:
igitur beate virgini cõuenienter facta ẽ
annunciatio angelica. ⁊ ẽt qꝛ ꝑ incarna-
tionis mysteriũ ruina angelica reparat:
ꝗ̃ntũ aie sancte sumũtur ad ordies de
quibus mali angeli ceciderunt. ¶ Se-
cundo ẽt ꝯuenienter facta est ꝑ angelũ
de hierarchia inferiori vt ordo angelicus
seruaret: q est vt diuine illũinationes ꝑ
angelos superioris hierarchie descẽdãt
ad mediã hierarchiã: ⁊ inde ad inferiorẽ
⁊ ab inferiori ad hoies deriuẽtur. Au. n.
Dionysi⁹ li. ð angelica hierarchia. Per
dñm nr̃m benignitatis mysteriũ angeli
primũ docti sũt: postea per ipsos ad nos
ꝯditionis gratia transiuit. Hec ille. Quã
uis ẜm Francis. de mayronis ⁊ aliquos
alios. iste angelus fuerit de suprema hie-
rarchia: s3 ꝓ tũc teneam⁹ opinionẽ doc.
Ric. ¶ Tertio etiã ꝯueniẽs fuit ẜ3 istũ
doctorẽ illũ angelũ esse de medio ordie
illius hierarchie q est ordo archãgelorũ
Et in isto ordie summũ: qꝛ maximũ my
steriũ nunciabat ad salutẽ humani gene
ris ordinatũ. ¶ Postremo ẽt ꝯueniẽs
fuit vt predictũ mysteriũ nũciãdo virgi-
ni i specie visibili appareret: vt virgo in-
tellectualiter erudiretur: ⁊ sensibiliter de
mysterio consolaretur. Patent illa per
euangeliũ isti⁹ solẽnitatis. s. missus ẽ an-
gelus Ga. ⁊c. ⁊ postea sequit. Dixit ange
lus ei. Ne timeas: vsq3 ibi: fili⁹ altis. vo-
cabitur. ex quo patet virginẽ eẽ electã ⁊
potestas incarnatiõis mysteriũ ⁊ angelũ
s. Gabrielẽ virginẽ sensibili voce allocu-
tam ꝙ aũt visibilr̃ apparuit patet ꝑ glo.
sup illud. Turbata est in sermone ei⁹ dr.
ꝙ ex verecũdia pauit: ⁊ alia glo. Trepi-
dare virginũ est: ⁊ ad oẽs viri ingressus
pauere ⁊ oẽs viri affatus vereri. Et sic ꝑ3
pars prima.

¶ Pars secunda in qua declaratur de
gaudio huius benedicte annũciationis.

Secundo in isto sermone vbi de
exultatione isti⁹ solẽnitatis trac-
tãdũ ẽ: tres annotant ꝯclusiões
¶ Prima ꝯclusio qꝛ icarnatio ṽbi dei
fuit opus mirabiliũ possibile in nã: circa
qð ponũtur q̃ttuor. Primũ ẽ solẽnitas
dñice incarnationis: cui⁹ fuit summa di-
gnitas vt puer de⁹ nasceret: ñ fuit autem
de⁹ nisi ꝑ mysteriũ incarnatiõis qð hoc.

fuit ꝯpletum. Secundū ē dñice resurre‑ctiōis: in qua solus hō resurrexit qui nō resurrexisset nisi ciꝰ humanitas hoc ꝟbo fuisset vnita. Tertiū est dñice ascensiōis in qua est assumptꝰ in celū localiter: ꝫ ciꝰ humanitas hodie fuit eleuata ad diuinū suppositum supernaturaliter: q̄ eleuatio fuit altior: qꝛ magis honoꝛaꝶ pōtifex si a summo pōtifice assumiꝶ ꝙ q̄n locaꝉr in troniçaꝶ. Quartū est spūs sci missionis q̄ solēnitate istā ꝑcessit: qꝛ sicut tūc missus fuit spūs scūs: ita nūc filius q est equalis sed magis mirabiliter iste: qꝛ ille assūpsit ignem ad linguarū diuersitatē: iste nām humanā in ꝑsone veritate vt de ista solē nitate dici possit illō Leuiti. Primꝰ dies erit vobis celeberrimꝰ. Iste primꝰ dies est incarnationis xpi: q̄ fuit primū sacra mentū fidei xpiane. ¶ Secūda ꝯclusio ꝙ tota machia vniuersi ex ꝟbi incarna tiōe est dignitate sublimata. Circa ꝙ po nuntur q̄tuoꝛ que faciūt hāc machinam dignitate sublimē. Primū est ꝙ nā sup̄ma summe fuit humiliata in hoc ꝙ assū psit habitū hūilitatis: sicut filius regis se hūiliat q̄n sumit habitū religiōis. De q̄ aplꝯs philꝰ. secūdo. Humiliauit semetipꝫ in similitudinē hoīum factꝰ. Scōm fuit ꝙ nā infima fuit exaltata: qꝛ humāitas tenet sibi infimū in gn̄e itellectualium: ⁊ fuit sublimata sup oēꝫ creaturā: ita vt ho mo fieret equalis deo: ⁊ tm̄ habuit ꝺ bo no ꝙtum est filiis in pr̄e filio ⁊ spū. s. fm̄ Aug. in li. de tri. Tertiū ē ꝙ summa infi nitas fuit exigua facta: cū tāta magnitu‑do in tā paruo coꝛpusculo fuerit ꝯtenta: lō dr̄ ꝙ semetipꝫ exinaniuit. i. exiguum fecit ad phil. ij. Quartū ē ꝙ res minima facta est īfinita dū quē celi cape nō pote rāt: nec celi celoꝝ ꝓꝫ Salomonē: ꝟgo in tegre ꝑtulit in suo gremio. De istis mira culis dic̄ Hiere. xxxi. c. Nouū fec̄ dn̄s su per terrā: femia circūdabit viꝝ. i. hoīem ⁊ ꝟtuosum: qꝛ tot ꝟtutes habuit Xp̄s in vtero matris quot nūc hꝫ ī dextera pr̄is ¶ Tertia cōclusio est ꝙ tota hierarchia mūdi in ꝟbi incarnatione ⁊ maxime in annunciatione gaudio ⁊ leticia exultauit ⁊ hoc q̄druplr̄. Primum fuit in hierar chia supcelesti diuinaꝝ ꝑsonaꝝ: qꝛ sicut quilibet rex solēniçat q̄n ciꝰ filius ꝯtrahit matrimoniū: sic deus pr̄ ineffabilē solē‑nitatem fecit q̄n in ꝟbi copula ciꝰ filius nr̄e humanitati ꝯiūxit. Ideo dr̄ in euan gelio. Matt. xxij. Simile ē regnū celoꝝ ho. re. q. fe. nu. f. ⁊c. Scōm gaudiū fuit ī hierarchia celesti in q̄ letati sunt ineffabi liter angeli: qꝛ a sua creatione nunq̄ⷥ fue runt ita honoꝛati qꝛ sicut serui exaltātur q̄n soroꝛ eoꝛum germana ꝯhit cum dn̄o vt habeꝶ in li. Hester de iudeoꝝ populo exaltato ex Hester cū Assuero rge ꝯhē te. Sic angeli q̄n aīa Xp̄i fuit vnita ⁊ de sponsata verbo. Est enīꝫ aīa soroꝛ germa na angeloꝛum: qꝛ ab eodem pr̄e ad eoꝝ imaginem cōfoꝛmaꝶ genita ⁊ de eadem matre: qꝛ de spūali nāli. Tertiū gaudiuꝫ fuit in hierarchia supercelesti in qua fuit pax reddita: qꝛ discoꝛdia fuerat inter de‑um ⁊ hominē per quinqꝫ milia annoꝝ sed in ista die fuit factꝰ mediatoꝛ Xp̄us q dedit semetipm̄ soluēs inimicitias. pacē tractare cepit quam in moꝛte cōsumauit ⁊ iste fuit ꝯuenientissimus mediatoꝛ: qꝛ de ꝓgenie vtriusqꝫ partis: ideo dicit la‑pis angularis. quia vtrunqꝫ parieteꝫ cō iunxit. Et ideo pax est a nobis desiderā‑da. Primo qꝛ Xp̄s huic verbo vnitus ⁊ veniens tanq̄ⷥ legatus de pace tractās pacē fecit. Et ideo q pacē turbāt ciꝰ lega‑tionē nō accipiūt. Scōa qꝛ Xp̄s ex hoc mundo recedens pacē nobis ꝓ legato re liquit. Et ideo qui pacē renuūt eiꝰ cohe‑redes non sunt dicente domio. Mat. v. Beati pacifici q̄m filij dei vo. Quartum gaudiū fuit in ecclīa terrestri que erat in sinu Abrahe: vbi erāt aīe sanctoꝝ sepa‑rate: inter q̄s fuit mira solēnitas: qꝛ nun‑q̄ⷥ aliqua anima viderat clare diuinam essentiā vsqꝫ dū aīa fuit assumpta in glīa Sic̄ pōt letari aīa soroꝛis q̄n fuit ad feli citatē sublimata. Fuerūt aūt sancti pres ibi stātes certificati ꝺ ista die ꝑ reuelatio nē diuinā. Joh. viij. Abraham pr̄ vester exultauit in gaudiuꝫ vt videret diē meū vidit ⁊ gauisus est. ¶ Confirmantur

predicta per duos testes Aug. prim⁹ habetur in sermone p̄mo de annūciatione vbi dī: Audiuim⁹ gaudij nuncia: libertatis indicia: leticie vocē: exilij reuocationem: seruitutis redēptionē. Ecce angel⁹ cū virgine loquit̄: vt nō deinceps mulieri serpens sermocinaret̄. Missus ē angelus Sa. torius mūdi nunciare salutē: differens Ade reuocatiōis ɔscriptū. Missus est ad ṽginē: vt ignominia femine exultās ferat salutē. Missus est ad aīatū regis angeloꝝ palatiū: preparare sponso thalamū. Missus est ad virginē q̄ desponsata erat Joseph: seruabatur autem Jesu. Missus est lucerna nunciare solē iustitie. Missus est crepusculū lumē precurrens diei. Missus est Gabriel māifestans eum qui est in sinu p̄ris ⁊ in vlnis matris. Missus est nuncians cū q est i throno ⁊ in spelunca. Missus est miles vociferans regis aduētū secretū: secretū quidē cognoscit fide ⁊ non discussione: qđ deifice gl̄ificat̄ ⁊ nō inuestigatur: ⁊ in omel. super Missus est idē ait. O annūciatio mirifica. O salutatio ꝑegrina: plenitudinis copiā portās: ⁊ ṽgineū corpus illustrans. preueniens itaq̄ iudicē ꝑcotaꝫ preclarus ⁊ mitis: tā festin⁹ ⁊ ꝓperās vt in pretorio virginitatis q̄ secreto manebat in terris. suscipi possit dn̄s maiestatis. Aue inquit Maria v[s]q̄ tecū: qui te creauit iam te preelegit: que ꝫ paritura es iam te repleuit. Hec ille. ⁊ sic patet pars secunda.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua declaratur consensus virginis.

t Ertio tractanduꝫ est de humili consentatiōe facta ab ipa gl̄iosa virgine angelo nūciāti. ¶ Pro cuius declaratione aduertendum est ꝭꝫ ph̄m. ij. phi. ꝙ ad oēm opationē q̄tuor cause cōcurrūt. Efficiens: finalis: materialis: ⁊ formalis: que ꝓpositio. Quadruplicier declarat̄. Et p̄io in effectibus naturalibus. Nā cū general hō cōcurrunt effectiue ali⁹ hō generans tanq̄ cā particularis: ⁊ vt vniuersalis sol: q̄ nihil generat se: dicente Aristo. vbi. s̄. Sol ⁊ hō generant hoiem. Causa aūt finalis ē preseruatio humane spēi: vn̄ comētator. ij. de aīa dī. ꝙ nā vidēs corruptibilitatē humanoꝝ indiuiduoꝝ inserta est spēi dans ei virtutē vt vnū indiuiduū sit alteri⁹ ꝓductiuū in eadē spetie: vn̄ in spē angelica nō datur nisi vnū indiuiduū: q̄ illđ est incorruptibile. p̄io ce. nec nisi vna materia q̄ illa est incorruptibilis p̄mo phisi. nec nisi vnus itellect⁹. Tertio de anima q̄ ꝭm ph̄m ⁊ comētatorē: intellect⁹ humanus est ꝑpetu⁹ ⁊ incorruptibil̄. Causa aūt mālis hois est corp⁹ eius organicatū ⁊ sufficiēter dispositū. Causa ṽo formal̄ est aīa intellectiua actuās illud corpus ⁊ quālibet eius partē. ¶ Scđo declaratur eadē ꝓpositio in effectib⁹ spūalib⁹: sensatio ⁊ intellectio effectus spūalis: q̄ non possunt ꝑcipi sensu exteriori: ⁊ ad sensationē cōcurrūt iste quatuor cāe. Prima causa efficiens. s. obiectuꝫ causans visionē auditionē ⁊ hmōi. Secūda cā finalis s. perseueratio indiuidui: vt ꝑ hoc possit ꝓsequi indiuidua ꝓficua ⁊ fugere noxia ꝭm ph̄m. ij. de aīa. Si eniꝫ sensatio deficeret hōi cito deficeret vita eius. Tertio causa mālis. s. q̄ organū seu neruus recipiēs sensationeꝫ. Quarto cā formalis. s. ipsa visio vel auditio actuās informāsq̄ oculū ⁊ auditū. ¶ Tertio declarat̄ eadē ꝓpositio in effectibus artificialib⁹. Naꝫ cū ꝓducitur dom⁹ cōcurrit primo causa efficiens. s. domificator. Scđo cā finalis s. defēsio ab hymbrib⁹ pluuijs ⁊c. Tertia causa mālis scilꝫ lapides ⁊ ligna. Quarto cā formalis. s. figura dom⁹: vtputa circularis q̄drāgularis. vel pentangularis. ¶ Quarto declarat̄ eadem ꝓpositio in effectib⁹ sacr̄alibus. Naꝫ in effectu Eucharistie cū ɔuertit̄ panis in corpus xp̄i seu vinū in sanguinē ei⁹ ɔcurrit. Primo cā efficiens. s. sacerdos. Secūdo cā finalis. s. remissio culpe ⁊ augmētum gratie: aut finalis sponsatio anime ad ip̄ꝫ Xp̄m. Tertio causa materialis. s. panis ⁊ vinū. Quarto causa formalis vt hoc est corp⁹ meū seu hic est calix. ⁊c. ¶ In effectu sacramenti baptismatis ɔcurrit. primo cā efficiens

efficiens que est sacerdos. Secundo cā finalis que est liberatio a peccato originali ⁊ a pena eterna. Tertio causa materialis que est aqua. Quarto causa formalis.s. ego te baptiço in no.p.⁊.f.⁊.s.s. Et sicut est de istis sacris: ita est de alijs vniuersaliter. ¶ Ex his patet veritas ꝓpositionis assumpte.s. ꝙ ad omnem effectum seu operationem cōcurrunt quattuor cause.s. efficiens: finalis: materialis: ⁊ formalis: siue illa operatio fuerit materialis siue spiritualis siue artificialis siue sacramētalis. Cum ergo incarnatio verbi diuini fuerit operatio ⁊ non materialis siue spiritualis: ergo fuit artificialis inꝙtū processit ab arte diuina: ⁊ sacramentalis pro quanto induxit nouaȝ gratiam non solum in anima xp̄i vel virginis gloriose sed etiam totius mundi: ꝙ tamen gratia gratuȝ faciēs per quā aperta est porta paradisi precipue in ꝟbi incarnatione incepit. Ex quo sequit̄. Primo causa efficiens.s. sp̄us sanctus. Secundo causa finalis.s. liberatio humani generis. Tertio causa materialis.s. purissimus sanguis virginis Marie. igit̄ ad perfectam complexionem huius effect⁹ restabat. Quarto causa formalis.s. consensus ꝟginis gloriose explicatus ꝑ verba formalia: nisi eniȝ ẜm doc. beata virgo cōsensisset angelo nuncianti iste effectus.s. incarnatio verbi dei nō fuisset expletus. Et ideo dicit Aug. in sermōe de natiuitate virginis. O beata Maria seculum omne captiuum tuū deprecatur assensum: te domina mundus sue fidei obsidē fecit: noli morari virgo: nuncio festinanter rn̄de verbum ⁊ suscipe filiuȝ da fidem ⁊ sente virtuteȝ. Rn̄de verbū benedicta virgo quod optāt superi.s. angeli quod expectant inferi.i. patres inclusi: quod desiderant posteri.s. filij per tuum filium redimēdi: quod appetit exteri.s. appetitus creature in te consumādi. Hec ille cuius dicta confirmat Ber. i q̄dam sermone di. Sic ad beatam virginem sicut ad medium: sic ad archangelum dei sicut ad rerū cām: sic ad negocium seculorum respiciūt qui in celo sunt ⁊ qui in inferno habitant: ⁊ qui nos precesserunt: ⁊ nos qui sumus ⁊ nati natoꝝ ⁊ qui nascentur ab illis: vt illi qui in celo restaurentur: ⁊ qui in inferno eripiantur, ⁊ qui precesserūt vt prophete fideles inueniant̄: ⁊ qui sequunt̄ vt glorificentur. hec ille. Idcirco facta longa disputatione inter angelum ⁊ Mariam vt pȝ euāgelium legenti. intellecta etiam possibilitate hui⁹ mysterij ab ipsa gloriosa virgine dicente angelo. Spiritus sanctus superueniet in te ⁊c. Tunc beata virgo assensum prebēs dictis angelicis mox cū profundissima humilitate genibus flexis manibus iunctis ⁊ eleuatis dixit verba proposita. Ecce ancilla dn̄i fi. mihi ẜm verbum tuū. Quibus dictis ẜm sn̄iam Franci. de mairo. sup̄ his verbis. ⁊ Grego. super illud Can. ij. Ecce iste venit saliēs. ⁊ Ric. in. iij. di. ij. ar. ij. q. iiij. In vtero sacratissimo gloriose virginis quattuor miranda facta fuerunt. Primuȝ fuit carnis Christi de puris sanguinib⁹ virginis conceptio ⁊ formatio. Non enim successiue formatum est illud corpus sacratissimum sicut cetera corpora humana sed in instanti totuȝ. Scd̄m fuit in eodeȝ instanti anime Christi ꝺ nihilo creatio qua corpus fuit formatum. Tertium fuit anime ad corpus vnio: ⁊ per ipsoruȝ coniunctionem humane nature ꝯstitutio. Quartum fuit humanitatis nostre a diuinitate assumptio: formato eni corpore ⁊ aīa aīato diuinitas assumpsit humanam naturam fuerunt facta predicta ꝑ virtuteȝ sp̄us sancti: q in finitate sue virtutis ea potuit facere in instanti. Sicut eni carnē potuit formare sine virili semine quod non potuisset virtus creata: ita potuit eam in instanti formare ꝙuis caro pueri formari non possit nisi in tempore ꝟtute creata. Et ꝙuis inter p̄dicta non fuerit prius ⁊ posterius ẜm temp⁹: fuit tn̄ ibi prius ⁊ posterius ẜm ordinem nature. Nam ẜm ph̄um in post predicamentis illud est prius natura altero qꝺ est causa eius vel presupponitur ab eo:

prius enim fuit carnis conceptio q̄ aie creatio: q₂ hoc presupponebat illud. Et eadem rōne prius fuit aie creatio: q̄ ei⁹ ad carnez vnio. Et vnio carnis ⁊ aie q̄ humane nature constitutio. Et ꝯstitutio humane nature q̄ ei⁹ assumptio ad vnitatem diuine persone. Patet igit quanti meriti fuerit hoc humilis summum verbum virginis Marie.s. Ecce ancilla dñi ⁊c. q₂ tunc verbū caro factū est: tūc adimpleta est ꝓphia illa hodierna. Ecce vgo cōcipiet: de qua hūilitate clamat Hiero. di. O vere beata hūilitas Marie que deū hoibus peperit: vitā mortalibus edidit: celos innouauit: paradisuz aperuit: mundum purgauit: ⁊ hominū aias ab infernis liberauit. hec ille. Per huius meriti participationē dignet nos liberare ille cui humilitas virginis placens dignatus est de celo descēdere ⁊ hodie in eius vtero carnē assumere: vt nos oēs ab inferis eriperet: ⁊ ad illaz eternā gloriam conduceret in secula seculorum Amen.

¶ Dominica in ramis palmaruz in mane de restitutione bonorum conscientie Sermo.lxxxij.

Humilia; uit semetipsū fact⁹ obediens vsq₃ ad mortez. ad Phili. ij. Ois Christi actio ffes charissimi n fa est instructio: s₃ principalis eius operatio fuit humilis obedientia. De q̄ loquit apostolus in verbis ꝓpositis di. Humiliauit semetipsū ⁊c. Quapropter dat exēplū obediendi in oibus que ordinata sūt a legibus naturalibus ⁊ diuinis atq₃ humanis. Cū igit ordinatuz sit vt restituāt bona aliena: debemus imitari xp̄i exemplū ⁊ restituere ea q̄ a nobis ablata sunt nō solum bona fortune ⁊ fame: de quib⁹ dictū est. sed etiā bona ꝯscie ⁊ aie de quibus in pñti sermone dicturi sum⁹. Vñ ꝓ exordio hui⁹ materie mouet dubiū. Si dānificans aliū in bonis aie. tenet ad restitutionē q₂ v; q̄ non cū hoc v; impossibile: sed nullus obligat ad impossibile ff. de reg. iu. l. impossibiliū. igit ⁊c. Cui⁹ tñ oppositū expresse p₃: q₂ quanto homo aliū plus dānificat tanto ad restitutionē magis tenet: bona aūt corporis excedūt bona exteriora: ⁊ bona aie vtraq₃ iusta illud Gre. vi. q. i. sūt plimi. s. multū dāna morū a dānis rez temporaliū distantia igit ⁊c. Confirmat illud per illud dictuz in eadē. q. c. ex merito: vbi dicit: Deteriores sunt qui vitā moresq₃ bonoꝝ corrumpunt q̄ hi qui substantias aliorū ꝑdiasq₃ diripiūt: sed isti tenent ad restitutionē vt p₃ ex superioribus ergo multo fortius ⁊ illi. Ad hoc dubiū respondet ꝑm Ricar. in. iiij. di. xv. ar. v. q. ij. Et Sco. in eadem di. q. ij. q̄ nullus pōt in naturalib⁹ bonis aie alteri⁹ inferre dānū: cū talia naturalia bona incorruptibilia sint: q₂ ꝑm phum. ij. de aia. Separat hoc ab hoc tā q̄ ꝑpetuū a corruptibili: sed pōt hō dānificari in bonis morū cuiusmodi sunt gratie ⁊ virtutes. Et hoc dupliciter vł in bonis hmōi acq̄sitis que corrumpi pñt vel acq̄rendis que per bona opera acquiri debent. Quorum acq̄sitio facile impeditur per peccata enim ⁊ vitia iam acquisite virtutes corrumpunt ⁊ tandez vitia generantur: ⁊ que debent ex bonis actibus generari impediunt. In his nō potest aliquis alium damnificare directe. Cum enim gratie ⁊ virtutes non perdāntur nisi per vitiosos actus: nec etiam eorum acquisitio: nisi per eosdez valet impediri: ⁊ peccatū atq₃ vitium adeo voluntarium est ꝑm Augu. de vera religione: q̄ si nō sit voluntarium nō est peccatū nullusq₃ possit directe in actum alterius voluntatis: ⁊ per consequens nec in peccatū eius: ideo consequens est vt ne quis q̄ alium directe in his dānificare valeat Indirecte autem ⁊ dispositiue potest quis alium damnificare in bonis anime inclinando: disponendo: ⁊ inducendo ad malum verbo ⁊ exemplo. ⁊ huiusmodi ⁊ talis damnificans tenetur inquantum sibi possibile fuerit satisfacere. Et per hoc patet

lis odij demonstratur. Inter huiusmo-
di signa vñ ē salutatio aut ad aliqua in-
terrogata aliqualis responsio vñ Mat.
v. Si salutaueritis fres vestros tm̄ : qd
amplius facietis: nōne enim ethnici hoc
faciunt: ibi manifeste ondit hoc nō suffi
cere ad salutem. Qui ergo suo inimico
negat verbū: aut qui in eius pñtia semꝑ
auertit vultū ⁊ subito fugit rācoris odij-
ꝙ mortalis signum ostendit manifestū
nisi hoc ex cā valde rōnabili agat: vtpu
ta si probabiliter timet ex hoc aliud dete
rius euenire: ⁊ tunc etiā intentionem at-
ꝙ idem factū suum dz intuentibus pro-
pter euitationem scandali ꝓpalare si bo
no modo id fieri potest. Qui ergo predi
ctis consimilibꝰ ⁊ signis proximū suū
scandalizat sicut predictum est satisface-
re obligat. Hinc pro predictis tribus scā
dalizandi modis dñs Math. v. ait. Si
o. s. m. t. ad al. ⁊c. re. ibi mu. t. añ al. ⁊ va.
prius reconciliari fratri tuo ⁊ tunc veni-
ens offeres. m. t. ait. n. Si of. mu. t. añ al.
⁊ ibi re. su. qꝛ frater tuus. ⁊c. noīe fratris
omnes exprimit homines : maxime tm̄
quēcunqꝫ fidelem: hz aliquid aduersū
te. Nam sm̄ Augu. Tūc hz aliquid ad
uersum nos si eum aliquo modo lesimꝰ
Nam nos aduersum illum habemus si
ipse nos lesit. Relin. ibi. mu. tuum ante
alta. ⁊ va. pri. re. fratri tuo. s. ab eo veniā
postulando: ⁊ tunc veniens offeres mu
nus tuū. Quod si queratur an hoc ad litte
ram seruari debeat. Rñdeo sm̄ Augu.
ꝙ si frater sit presens hoc diutius differ
ri non debet: cum iubet dñs munus an
te altare relinquere. Ad literā aūt hoc
dicit vt innuat talis satisfactio premittē-
da esse omni tempore qñtumcunqꝫ spi-
rituali ⁊ vtili: sicut est deuote oblationis
donum vel sacrificium vt ex hoc etiam
demonstret ꝙ oratio vel sacrificium ni-
hil prodest nec digne exercet ab illo qui
pro posse ⁊ sm̄ ꝙ dz nō satisfacit ei quē
lesit. Si autē proximus non est presens
s. qꝛ est longe a loco vel ciuitate absurdū
est credere sm̄ Augu. munus relinquē
dum quod post multa tempora offeras

deo: propterea dicit ꝙ in simili casu mo
tibus animi ad proximū reconciliandū
pergendum est: vt. s. humili affectu te ꝓ
sternas in conspectu dñi dei tui munus
tūc oblaturus. Est ergo snia Aug. ꝙ vbi
bono modo proximum pōt adire exteri
or satisfactio precire dz: vbi vō non ē op-
portunitas adeūdi pōt differri: ⁊ interī
sufficit affectu humiliari ⁊ reconciliari
cū proposito opere id adimplendi qñ ci
tius fieri poterit bono modo. Est insuꝑ
aduertendū quando homo alterum ꝑ-
dictis modis scandalizans humiliatur ⁊
veniam petit debet sibi ignoscere ille q ē
offensus vt ei deus remittat peccata sua
vnde Aug. in li. de traditiōe simboli ait.
Omnes culpas que in nos cōmittūtur
parati simus ignoscere: si nobis deside-
ramus ignosci. Si eni consideremꝰ pec
cata nostra ⁊ numeremꝰ quid facto: qd
oculo: quid aure: quid cogitatione: quid
innumerabilibus motibus peccamꝰ ne
scio vtrū dormiamus sine debito: ergo
quottidie petimꝰ: quottidie diuinas au-
res orando pulsamus: quottidie proster
nimus ⁊ dicimus. Dimitte nobis debita
nostra. sicut ⁊ nos di. de. n. Que ergo de
bita: nisi omnia peccata: sic ergo ⁊ tu de-
bitori tuo dimitte. hec ille. Idcirco. C. d
epi. ⁊ cle. l. eum qui. sic describit. Non ex
pectes vt iniurie proprie vltionem expo
scas: qꝛ sanctitas ignoscendi gloriam de
relinquit: vnde Tulꝰ in oratione ꝓ quin
to ligurio ait: Homines ad deos nulla
re propius accedere qñ salutem hoībus
dando ⁊. iij. li. Retho. veteris. c. ij. inquit
His qui impudenter leserūt ignosci cō
uenit. Et pithacus phūs ligatum homi
cidam filij sui absoluit: di. Indulgentiā
esse. s. supplicio potiorem. O igitur indurā
ti xp̄iani confundunt vos pagani qui ꝓ
amore illius qui mortuus est pro vobis
vos offendentibus indulgere non vultis.
Neqꝫ enim penitentia vestra potest esse
deo grata: neqꝫ digne potestis euchari-
stie sacramentum sumere qꝛ d pe. di. vi.
c. falsas. scriptum est: Qui bona alterius
iniuste detinet ⁊ qui odiū in corde gerit
recognoscat

recognoscat se veram penitentiam non posse peragere per quã ad eternã vitam valeat peruenire. hec ibi. Et sic pz pars prima huius sermonis.

¶ Pars secunda quõ infert dãnũ spirituale, primo in aia indirecte.

Secundo dico q homo infert indirecte proximo suo spũale dãnũ in aia eum ad malũ inducendo. Tripliciter enim inducit homo proximuz suũ ad malũ. Primo locutione. Scdo operatione. Tertio nouitatũ inuentiõe. Primo qdem inducit homo proximũ ad malum locutione. Et hoc quidẽ multipliciter. ¶ Primo retrahendo: vnde mouet dubium si retrahens personam vtilem religiõi ab ingressu illius religionis ad quid obliget pro vera satisfactione huius mali. Ad hoc. ꝛc. sm Sco. in. iiij. di. xv. q. ij. Et Rica. ibidem ar. v. q. iiij. in responsione. viij. arg. q qui subtrahit religioni aliquem iam obligatũ professioni: tenetur pro virib9 laborare vt ad religionẽ redeat: vt hoc mõ tam sibi q̃ religiõi satisfaciat plenarie. Si aũt intrare noluerit sm Girardum obdo. vt q qui eum religioni subtraxit: si sit psona idonea ad religionẽ intrandũ: q ipse eaz intrare teneat: vt sic intrando satisfaciat ordini ꝛ bene viuendo ꝛ orando pro alio laboret ad eius conuersionẽ. Si vo nõ subtrahit aliquẽ sic obligatũ: sed volentem intrare tñ: qd fit vt plurimum: tũc distinguendũ est: qr aut hoc fecit aio nocendi religioni: ꝛ tunc obligat illi religioni: nõ tñ ita stricte sicut in primo casu: qr multũ interest eẽ in religione ꝛ pprie esse: sed tenet ad aliqualem restitutionez puta ad aliquam inductionẽ alterius aliqualiter equalentis ad ingressũ illi9 religionis. Aut fecit aio consulendi sibi: puta qr erat ei9 magister ꝛ cũ eo in studio victitabat: ꝛ tunc si sine fraude hoc fecit nõ credo illi religioni in aliq̃ euz obligatũ: tenet tñ in primo ꝛ scdo casu psone subtracte in persuasionib9 ꝛ alijs spũalibus bonis equipolẽtib9 bonis illis in q̃bus retrahendo dãnificauit: que bona compensare vt quasi impossibile. Quapropter caueat sibi vnusquisqz ne sit facilis in retrahendo personã volentem religiõez intrare cui9 damnũ vix aut nunq̃ poterit recompẽsare. Secundo inducit homo aliuz ad malũ locutione retrahẽdo alio modo vtputa cum quis retrahit ne quis restituat aliena vel ne amoueat superfluitates ꝛ vana. aut ne veris predicatorib9 ꝛ doctrine salutifere credat. Tertio inducit hõ aliũ ad malũ docendo cãtiones carnales ꝛ ad lasciuiam prouocãtes: docẽdo vultũ fucare ꝛ se ornari ꝛ cõsimilia operari. Quarto aũt flectẽdo ad mala: puta ad vsuras: ad furtum ad rapinas ꝛ ad garrulitates. Et hoc quidem consilijs iniquis: vel suasionibus falsis aut comĩnationib9 seu preceptionib9 impijs ꝛ consimilibus. Quinto contaminando. s. in carnalitatibus per lascinias: cãtilenas: ꝛ cant9. vñ. xlij. di. c. In sancta scriptũ est. Deũ morib9 stimulat q pplm vocibus delectat. Aut per inhonestos dictat9 in libris. Item in lodonijs p pestiferas blandicias ꝛ seductiones In luxurijs per impias vetulas ꝛ mediatores. In sacrilegijs p malseficos ꝛ prosanos de quib9 scriptũ est. Bouẽ areptus monacha quicunqz potit. Quinto corrũpẽdo seu spũaliter venenando. s. detractione vel detractiua predicatione vel heretica: aut contaminata doctrina: siue in docendo infirmitates incantare: vel demones inuocare: seu per incantationes furta: ꝛ amissas bestias reperire: breuibus ꝛ alijs augurijs atqz ɔsilib9 fidez dare. q vo his pdictis modis atqz ɔsilibus aliquã corrũpunt ꝛ ad peccandũ inducunt sm Sco. tenent mõ possibili restituere dãnũ ꝛ hoc tripliciter. Primo eũ de veritate docẽdo seipsũ apud eũ accusando atqz illum ad pniaz atqz virtuosos act9 inducendo. Secũdo aũt si sola inductio sufficere nõ videt: qr facili9 est hoiem puertere q̃ conuertere. ꝛ tunc tenet pro eo orare ꝛ aliorũ orationẽ sibi fideliter procurare: quibus a deo sua conuersio procuret. Tertio quoqz debet per aliquos

efficaceo persuasores procurare eius cō uersionem: dum tamen occultum peccatum alijs non prodat. Ex his ergo apparet quantum periculum sit ad malū sollicitare quenq̄ ⁊ inducere ad peccandum: qui a vix potest restituere digne: cuȝ voluntatem iam ad peccata illectaȝ vix possit persuasionibus ⁊ alijs multiplicibus vijs reducere ad veritateȝ. Addatur quoq̄ s̄m Augustinū primo retractationum. Cum virtutum bona maxima sint: plus dāmificat qui in istis dāmificat q̄ȝ in quibuscunq̄ alijs ⁊ perconsequens plus s̄m iustiaȝ obligatur ad restituendū proximo tale bonum q̄tuȝ sibi possibile est. Hec est sententia Geo. Girar. abdo. Ricar. Secundo inducit homo proximum suum ad malum opa nōe.i. illicita exercitatiōe ⁊ arte. ¶ Unde mouetur dubium. Si illi qui vendūt vel faciunt venenum: balistas: sagittas: ⁊ huiusmodi: seu faciunt carticellas: taxillos ⁊ similia: aut faciunt fucamenta ⁊ ornamenta mulierum: vel picturas ad lasciuiam prouocandum in cameris: ⁊ in quibuscunq̄ alijs locis ⁊ cuncta similia: que nihil valent ad vtilitatem humanam: si talia possunt licite exerceri cum salute anime sue: Ad quod dicendū q̄ triplici genere possunt artes distingui ⁊ manuales operationes. Primo enī sūt quedā artes necessarie ad humanū vsū licet homines possint illis abuti ⁊ sepius abutantur: sicut sunt agriculture: lanificia: ars architectorum: sutorum ⁊ similium. Secundo sunt quedam artes indifferentes quibus possunt bene ⁊ male vti ⁊ sunt gladij: lācie: balist e ⁊ sagitte: quibus homines vtuntur ad bellum iustum ⁊ iniustum. Similiter quedam venena quibus homines vtuntur ad sanitatem corporis ⁊ ad necem hominis. Insuper aurificia: recameture ⁊ similia quibus homines possunt vti ad mundi vanitates ⁊ ad ecclesiastica ornamenta Simil̄r taberne ⁊ hospicia ad pernicieȝ ⁊ necessitatē ⁊ sic de alijs. In oibus enīȝ supradictis ⁊ consimilibus recurrendū est ad intentionem facientis ⁊ vendentis ⁊ in huiusmodi distinguendum est. Si enim homo credat hoc alicui necessarium fore vel vtile: vel habuit animū indifferentem seu de hoc nihil cogitabat: quia rationem id cogitādi non habebat nō peccat: etiā si illo talis abuteret. xxiij. q. v. c. d̄ occidēdis: vbi Aug. ait. Absit vt ea q̄ propter bonum ⁊ licituȝ facim⁹ aut debemus: si quid preter nostraȝ voluntatem cuiq̄ in tali acciderit nobis imputetur. Alioquin nec ferramenta domestica agrestia sunt habenda: ne quis in ea se suspendat. Si autem ei conscientia dictaret q̄ ille hoc ad abusum requirat: vel dictare deberet rōnem requirentis psone. Argu. ad hoc. v. q. v. c. nō ois vbi d̄t Aug. ait. vidi⁹ esurienti pāis tollit si d̄ cibo secur⁹ iustitiā negligat q̄ȝ esurienti pāis frangit vt iniustitie secur⁹ acquiescat. Si vo hoc scient̄er facit vel vendit vel quocūq̄ modo alienat vt alius abutatur: oia mala que inde secuntur imputantur ei. Argu. ij. q. i. c. notum sit. xi. q. iij. precipue. ⁊ xv. q. vi. c. i. in. fi. Tertio aūt sunt quedaȝ artes perniciose que ad nullum vsuȝ humanum vtiles sunt nisi ad perniciem corporum ⁊ animarum: sicut sunt venena mortifera ⁊ ad nullum vsum humanū vtilia: facture superflue: ⁊ sumptuose cortinarum: linteaminum ⁊ camisiarum: que: in triplo plus valent q̄ȝ tota camisia: taxilli: tabularia: carticelle seu mitre pro capitibus mulierum: fucamenta earum corone floride ⁊ lasciue picture ad vanitatem: seu lasciuiam incitantes: ⁊ similia tūc mortalissime peccāt talia exercentes: faciendo: tenendo: donādo: vēdendo vel quomodocunq̄ talia alienādo: ⁊ oia pctā ⁊ mala que perpetrantur: illarum rerum occasione eis imputant: ⁊ oium aiaꝝ pereuntiū illoꝝ maloꝝ occasione rei sunt: apud deū per illam regulam superius dictā: de iniu. ⁊ dā. c. fi. ad hoc enī optime facit lex distinguens inter venenū bonū ⁊ malū di. q̄ flagitiose rei que nullo mō per additionē alterius rei pōt esse vtilis vsui humano: neq̄

emptio a

emptio: neqꝫ venditi: neqꝫ societas valere potest. ff. de contrahend. emptione. l. qui veneni. In his concor. Ray Inno. ⁊ Hosti. ex̄. ne cle. vel mona. c. i. imo si qn̄qꝫ lꝫ raro contingat: ꝙ aliqua predictarum aliquis ad licitū vsum reducere possit ſm Chriso. vt refert. Tho. ſa. ſe. q. xi. arti. ij. in fine. Tales artes non sunt tollerande. vnde dicit. Si operibus alicuius artis vt pluries aliqui male vterētur: q̄uis de se nō sint illicite sunt tamē per officium principis a ciuitate extirpā de ſm documentum Platonis. Non est autem necesse extirpare a ciuitate ea q̄ venalia: sed que in animarū ⁊ populi detrimentum sunt vt dictum est. Hic est ꝙ quilibet obligat scire de arte cum qua victum lucratur: vtrum sit licita vł econuerso. In hoc ergo multum inuigilare debet confessor cum penitens venit ad eum si in tali exercitio vel officio siue arte sit in qua possit saluare animaꝫ suā aliter ex ignorantia vel negligentia non excusatur ipse confessor si penitentem ꝑ absolutionem securuꝫ reddit: cum exerceat artem in qua anima sua periclitatur per predictaꝫ regulam. Unde ambobꝰ accidit ꝙ Math. decimoquinto dominus ait. Si cecus ceco ducatum prestet ambo in foueam cadunt. ¶ Tertio inducit homo proximum suum ad maluꝫ nouitatum inuentione: Unde Thomas secunda secunde. q. clxix. in fine. ij. arti. ait. ꝙ artifices ornamentorum peccant inueniendo aliqua superflua ⁊ curiosa: vnde Chrisosto. super Math. omelia. xlix. ait. Ab arte calcesutorum ⁊ textoruꝫ multa abscindere oportet. Etenim plura ad luxuriam deduxerunt necessitateꝫ eius corrumpentes: artem male arti cō miscentes. Concor. Alexander. de ales. Quomodo autem ⁊ que restitutio fieri debeat omnium que in presenti. c. dicta sunt non potest sigillatim facile diffiniri sed iudicio boni viri ⁊ confessoris discreti in quolibet particulari casu prudenter determinanda est. Nec minus spiritualia q̄ᷓ temporalia ⁊ corporalia damnia existimanda sunt sicut superiꝰ in principio primi articuli presentis sermonis demonstratum est. Et sic pꝫ pars secūda.

¶ Pars tertia sermonis in qua declaratur ꝙ homo infert damnum spirituale proximo: malum exemplum dando.

Tertio dico ꝙ infert indirecte ꝓximo suo spirituale damnum malum exemplum dando. Et hoc maxime faciunt maiores ⁊ superiores quorum exemplo inferiores mouentur sicut enim iusti multuꝫ edificant bonis exemplis. iuxta illud Augustini sermone septimo de epiphania. Uitam piorum non solum sibi sed ⁊ alijs esse vtilem decet vt quod apud eos agi non potest verbis obtineatur exemplis: Unde super psal. decimonono idem ait. paruꝫ est verbis agere: sed etiam exemplis agendum est: Ita praui ⁊ peruersi suis malis exemplis multos scandaliçant ⁊ ad malum inducunt. Quidam scandaliçant auaritia: cuiusmodi sunt vsurarij manifesti scelerati ⁊ publici lusores in logijs ⁊ alijs locis manifestis eorum receptatores: impijssimi raptores ⁊ consimiles. Quanta autem detestatione digni sint qui lusoribus receptacula prestant etiam humane leges testantur euꝫ ff. ꝺ alee vsu. l. i. in principio. scriptum sit Si quis eum apud quem in alee vsum esse dicetur vulnerauerit damnum ve ei dederit: siue quid eo tempore furto subtractum est iudicium non dabo in eum in qua lege ſm Bartolum aperte notari potest ꝙ tempore ludi qui retinet ludum sine temporali pena vulnerari pōt Fur quoqꝫ si probabitur ꝙ furatus sit ab eo qui retinebat ludum in domo eo tempore quo ludebatur impūis erit. Raptores etiam publici ⁊ obstinati ab episcopo excommunicari debent: extra de raptoribus. c. i. ⁊. vi. q. iij. c. placuit. Et si mortui fuerint ⁊ non satisfecerint: ecclesiastica sepultura carere debent. extra de raptoribꝰ. c. super eo. ⁊. c. ex litteris. Quidam secundo scandaliçant proximum de luxuria sicut publici procuratores:

atq3 mulieres ornatu meretricio incedētes: ꝛ maxime cum etiam sacris tēplis hmôi ꝓphana fuerit quorū fetor ꝛ horror ascendit vsq3 ad nares dñi sabaoth. O quot anime periclitātur ex huiusmodi incitationibus nec sufficere video ꝙ huiusmodi mulieres satisfaciant ꝯdecēter amouendo superfluas vanitates si ꝓdicta gesserint aīo ad luxuriā: ꝛ ad concupiscentiā sui hoīes prouocandi: sicut nec sufficit vsurario cessare ab impio lucro nisi restituat iam impie acquisita: vt ergo talis satisfaciat plene necesse est ei tanta honestate fulgere ꝙ ex sua occasione qui scandalizati sunt ei⁹ honesta conuersatiōe reddant edificati. ¶ Manifestū quoq3 exemplū malum de luxuria prestant in publica fornicatione seu adulterio cōmorantes. ꝛ quelibet publice meretrices: ꝛ quod horrendum est etiā audire quidam sunt publici quasi sodomite. Quidā etiā puellarū ꝛ puerorum seu mulierꝫ raptores seu violatores. ¶ Tertio vero impij ꝓximū per malū exemplū scandalizant de superbia: inter quos cōnumerari possunt tenentes inimicicias nolentesq3 parcere inimicis: publici partiales: ꝛ insignia partialitatum portātes publici homicide ꝛ hmôi. Similiter ꝛ hi qui incantationes querunt: vel repertunt furta: ꝛ publice faciunt ꝯsimilia mala. Oēs aūt supradicti ꝛ cōsimiles eis qui ꝑ opa auaricie luxurie superbie ꝓximuꝫ scandalizant: tantū boni exemplū ꝺ sua ꝯuersione peribere tenent ꝙ qui eorum malis exemplis scandali habuerunt occasionem: de eorum conuersione sumāt contrariam edificationē. Nam sicut dicit extra de pen. ꝛ re. c. i. Manifesta peccata non sunt occulta correctione purganda. vbi ſm glo. ibi. Qui publice peccāt publice corrigant. ij. q. i. si peccauerit. ꝛ ꝺ consecra. di. ij. berengarius. etiā siue sint leuia siue grauia: vt sedetur scandalum populorum publice fieri debent. ¶ Insuper aduertendū est charissimi fratres ꝙ vltra bona fortune fame ꝛ anime sūt etiaꝫ bona nature siue corporis que per regulam datam superius etiam restitui debent de quibus hic aliquid breuiter ē dicendum. Nam ſm Sco. in. iiij. di. xv. q. ij. ꝛ Ri. ibidem. ar. v. q. ij. Tripliciter potest quis alium in bonis corporis dānificare. ¶ Primo vulnerando ꝛ tūc vulnerans remanet ad tria obligatus. Primo quidem tenet ad expensas medicinarum ꝛ medici: vt pꝫ Exod. xxi. ꝛ de iniu. ꝛ dāno. dato. c. si rixati. Secundo tenet ad illa que vulneratus talis lesionis occasione amisit: sicut in preallegato. c. ꝛ glo. patet. Tertio tenet ad satisfactionē ꝛ placationeꝫ ipsi⁹ de iniuria datā ſm enī Tho. ſa. ſe. q. lxij. ar. vi. Qui percutit aliquē tenet recōpensare iniuriam passo quis nihil remaneat apud ꝓpsum ꝛ hoc ad arbitriū boni viri: aliqua vltra predicta supererogando. ¶ Secūdo infert homo damnum ꝓximo mutilādo ꝛ tūc ſm Sco. vbi ſ. Talis tenet. Primo ad expensas appositas in curatione illi⁹ sicut dictū est. ſ. in. c. si rixati. Secūdo ad satisfactionē ipediti lucri ꝓ toto futuro tpe quo vsurus erat illo mēbro quo abscisus est. Tertio ad satisfactionē afflictiōis illi⁹ mutilati que sibi ꝑpetua ē ad arbitriū boni viri aliqua vltra ꝓdicta supererogando. Quarto tenetur truncator alere a se truncatos si alimonijs indigent. Quinto obligat ad satisfaciēduꝫ consanguineis ipsius mutilati. puta: si ille cui est manus ablata se ꝛ suos alebat: qꝺ nunc alere non pōt tale damnum inferens ad equalia obligatur ſm iudiciuꝫ boni viri. ¶ Tertio vero infert homo dānum proximo occidendo. Tali enim occisori ſm Scot. vbi. ſ. tria necessaria sūt Primo enim ei expedit ꝙ exponat vitam suā in causa iusta: vt puta contra inimicos ecclesie seu alios infideles: ꝛ hoc ordinando laborē ꝛ periculū suū in satisfactione illi⁹ quem ipse occidit: vt sic cum nō pōt in corporalibus satisfaciat in spiritualibus bonis. Qui si tunc tantam satisfactionem vel restitutioneꝫ facere velit: non tamē potest omnino a restitutione eximi ſm Hosti. in ſūa de pe.

contra quosdam fatuos confessores qui ita leuiter absoluunt homicidas: sicut si occidissent bouē vel canem. Secundo autem fm Girar. obdo. si predicti casus non occurrerent obligatur homicida totam vitam. suam in oratione ꝛ penitētia ordinare ad eius vtilitatem quē ipse occidit. Tertio quoqꝫ fm predictos doctores si interfectus aliquos sustentabat. s. patrem aut matrem aut aliquos sibi ꝓpinquos seu pauperes obligat talis interficiens oibus illis ad tantam restitutionem quantā illis abstulit per interfectionem illius. Quorum oium rō est: quia damnū passo est restitutio facienda. Ex his elici potest: ꝙ si quis reipublice necessarius erat si ex eius morte damnum est passa: occisor ad cōdignam restitutionem tenet. Seruus etiaꝫ dn̄o suo debet occisus restitui sibi per alterius serui equalentis dationem vel emptionem: aut precium competens emptioni. In oib⁹ igit predictis in quibus dānum nec i se neqꝫ i equiualētū restitui potest per recōpensationē faciendam arbitrio boni viri restitui debent fm Ric. Tho. Guil. ꝛ ceteros doc. vt sic finaľr in viam tendam⁹ saluationis eterne. Quā nobis cōcedat Iesus xp̄s qui est benedictus in seculorum secula: Amē. Unde hodie veniēte Iesu a Bethania in Hierusalem sedēs super asinum strauerunt iudei vestimēta sua ꝛ pueri hebreorꝫ clamabant di. Osanna filio Dauid: benedictus qui venit in nomie domini: osanna in excelsis

Dn̄ica eadem infra diem: de obligatione restitutionum predictorum: quare s. fieri debeant. Sermo. lxxxij.

Identes autem discipuli indignati sunt dicētes Ut qd perditio hec potuit enim vnguētum illud venundari multo ꝛ dari pauperib⁹. Mat. xxvi. Multi diabolica fraude decipiant fratres charissimi qui cum bona aliorū rapuerint absolutos se esse credunt si modicam raptorū partē pauperib⁹ amore dei tribuant: contra quos beatus Gregorius vt habetur. xiiij. q. v. c. elemosyna describit di. Elemosyna redemptoris nostri oculis illa placet que nō ex illicitis ꝛ iniquitate congeritur: sed que de rebus concessis ꝛ bene acquisitis impenditur. Hec ille. Cuius rei mysterium in exemplo iude in principio hui⁹ euangelij describitur. Nam cū accessisset mulier portans alabastrum vnguenti preciosi ꝛ effudisset super caput Iesu recombentis: videntes discipuli maxime iudas indignati sunt dicētes. Ut quid perditio hec Ualorem enim cō scientiā sibi faciebat de elemosyna non facta pauperibus ꝙ̄ de rapina sub hui⁹ pretextu ꝯmissa: quē cuꝫ aliis discipulis dn̄s reprehendit di. Pauperes: semper habebitis vobiscuꝫ me autē non semper habebitis. Ne igit inania ꝛ vacua videant que in superioribus dicta sunt ne nimium dura ꝛ difficilia appareant in isto sermōe quare sit restituendū pertractandū est. Ad cui⁹ rei euidentiam tres alie considerationes de restitutionibus annotabimus: quarum Prima dicetur restitutionum obligatio Secunda dicetur restitutionū deceptio. Tertia dicetur restitutionum inductio.

Pars prima huius sermōis in qua declaratur quibus fundamentis obligatur homo aliena restituere.

Primo in isto sermone dico ꝙ hō obligat restituere aliena triplici via. Primo via rōnis. Secundo via auctoritatis. Tertio via exemplificationis. Primo dico ꝙ homo obligat restituere aliena via ratiōis. Septem rationes inducunt ad hoc obligātes. Prima dr ratio preceptionis. Naꝫ fm Sco. in iiij. di. xv. q. ij. Et Ric. in eadē di. ar. v. q. j. ꝙ talis restitutio nō ē necessario facienda. Primo tn̄ pare ge-

neralis satisfactiōis. Nam satisfactio generaliter accepta reddit equiualens ei in quem peccatur. Non sic autē restitutio ista quia absq3 omni redditione pro peccato posset reddi proximo quod suū est sicut in mutuis redditur creditori absq3 omni satisfactione pertinente ad peccatoris recōciliationē. Et de consimilibus contractibus euenire potest. Secundo aūt non est talis satisfactio necessario facienda tanq3 pars specialis satisfactōis que.s.est tertia pars pnie: quia de ꝯgruo requirit restitutio ante oēs penitentie partem sicut volūtate vel actu siue facto cessatio a peccato sed satisfactio que est tertia pars pnie non requirit ante alias duas pnie partes: sed sequit contritionez & confessionē vt iniuncta a sacerdote. Tertio aūt modo bene necessario cogit.i.tanq3 obligatio precepti diuinalis. Naz ꝼ3 Sco. Sicut auferre alienum est mortale contra preceptū dñi negatiuum. Nō furtum facies: ita & tenere alienū. Et nō sicut necessarium est seruare negatiua ꝑcepta: ita necessarium est nō tenere aliena inuito suo dño: exempli gratia in aliis culpis. Nam si qs teneret adulteram restituēdo eā viro suo: tūc cessaret a trāsgressione huius precepti. Non mechaberis. sed hoc oēm partem accepie pnie debet antecedere ergo &c. ¶ Est tñ aduertendū hic ꝼm Ri. vbi.s.ꝙ vt ait Ansel. in. li. psol. x. c. ꝙ iustitia in deo sub duplici rōne considerat. Uno modo dr cōdecentia bonitatis eius. Alio modo rectitudo voluntatis in volendo vnicuiq3 retribuere ꝼ3 merita. Dicit igitur ipse ꝙ restitutio est aliqua pars satisfactionis ꝑ comparationem ad iustitiam primo dictam. Condecet enim diuinam bonitatem: vt homini facienti actum quem deus precipit non tñ sibi imputet actuz illum ad meritum gratie: sed etiā vt pro illo remittat sibi aliquam partem penitentie ꝑ peccato debite: per comparationē autem ad iustitiam secundo modo dictā restitutio nō est pars satisfactionis. Nō enim ꝼm Grego. iustitie potest satisfacere homo per illud opus ad quod faciendum erat obligatus etiam si non peccasset: vel si totam penam pro peccatis debitam exsoluisset. Unde Ansel. li. primo cur deus homo. xx. c. inquit. Cum reddis aliquid quod debes deo etiam si nō peccasti non debes hoc computare pro debito qd debes pro peccato. ¶ Secūda rō dicitur legis naturalis. Nam sunt duo precepta huius legis: vnum negatiuum.s. Quod tibi nō vis fieri: alteri ne feceris qd hr Thobie. iiij. Decre. xv. di. I. Ponderet. ij. q. i. c. placuit. Aliud vo affirmatiuū.s. Oia quecunq3 vultis vt faciant vobis hoies: & vos eadem facite illis. quod habet Matth. vij. Luc. vi. di. i. in prin. Que lex est oino seruāda si saluari volumus: sed qui detinet rem alienā facit alteri quod sibi nollet fieri ergo sicut vellet sibi restitui rem suā ab alio d'tentā: sic & ipse debet restituere rez alienā quam iniuste detinet. ¶ Tertia rō dr legis charitatis fraternalis. Quilibet autē tenetur diligere proximum sicut seipsuz vt habet Deutro. vi. Exod. xx. Matth. xxij. Mar. xij. Luc. x. xiij. di. c. ois. xxiij. q. iiij. c. ea ratio dicta. & c. debet homo. ij. q. vi. si nō licz. Sz quilibet sic diligit seipsum vt nolit damnificari iniuste: & res suas ab alio possideri cum ad illum iura rerum non pertineant: sed vult rem suā ab alio iniuste detentam sibi restitui: & d' dāno sibi recompensationem fieri: ergo idem debet facere ꝑximo suo igitur &c. ¶ Quarta ratio dicit legis moralis. Nā ꝼm leges morales: vt habet. v. Ethicoꝝ. Est quedam iustitia cōmutatiua que cōsistit in quadam equalitate & est quedaz iustitia distributiua: que est constans et perpetua voluntas distribuens vnicuiq3 quod suum est: vt scribitur. xij. q. ij. cum deuotissimam. & instim. de iusti. & iure in principio. ff. eo. ti. l. iustitia. Cum igitur seruare iustitiam sit de necessitate salutis. & actus eius quantum ad iustitiam distributiuam sit reddere vnicuiq3 quod suum est. Et quantum ad iustitiam commutatiuam consistat in quadam equa-

dam equalitate: que quidem equalitas
per iteratam exhibitionez eius quod ab
latum est reparetur: sequiturq; restitu-
tio sit de necessitate salutis: ergo et cete.
¶ Quinta ratio dicitur reconciliationis
Nam si homo debz saluari oportet qre
concilietur deo et proximo. Sicut enim
in rebus naturalibus expresse videmus
quia non possunt diu in esse conseruari
nisi partes a quibus procedit esse et vita
earum reducantur ad quandam equali
tatem proportionis. Unde medici dicūt
q sanitas est debita proportio humorūz
Eodem modo nihil conseruatur in esse
ciuili et politico nisi equalitas quedaz in
ueniatur inter eos qui simul conuiuere
debent: que quidem vt dictum est fit per
restitutionez: qua facta detentor rei alie
ne reconciliatur deo: relinquendo pecca
tum et proximo reddendo ei quod suuz
erat: igitur cui debetur restitutio est ne-
cessario facienda. ¶ Sexta ratio dicitur
satisfactionis. Quedam enim pars sub-
trahitur ab aliqua re naturali quod est
de integritate perfectionis naturalis et⁹
quod dicitur peccatum in natura. scd'o.
Phisico. Puta cum homo nascit cūz
trib⁹ digitis in vna manu et similia. Sz
si natura posset satisfacere huic integri-
tati indefectibiliter et complete faceret:
qz satisfactio fit per contrariū peccati: si
cut per ieiunium satisfactio de gula. Sz
contrarium peccati male ablationis est
restitutio: ergo ad integritatem vite ciui-
lis necessaria est rei male ablate restitu-
tio. ¶ Septima et vltima ratio dicitur
vitationis. Nam semper intendit quod
melius est: ſm philosophum primo de
somno et vigilia. Et ideo intendit ordi-
nem ad finem: sicut potentias anime or
dinat ad actus suos ſm proportionem
ad conseruationem viuentis: vitat autē
ea que hunc ordinem impediunt: aut dis
soluunt sed in vita ciuili omnes ciues or
dinantur ad pacem ciuilitatis omnes re
propria vtendo. Quapropter .i. politico.
reprobatur illorum opinio qui volue-
runt omnia esse communia: sed q̄ diu

quis alienum inuito domino rei detinet
perturbat pacem ciuilitatis: quod omni
no vitandum est: ergo necessaria est re-
stitutio rei aliene. Et sic patet prima via
qua obligatur homo aliena restituere.
¶ Secundo idem probatur via aucto-
ritatis septemplicis. Primo auctoritate
mosayca sic discurrendo. Nam Moy-
ses misit ad regem Edon obsecrans vt
liceret ei conducere populum israel per
terras suas dicens Non ibimus per a-
gros tuos neqz p vineas: non bibemus
aquas de puteis tuis: sed egrediemur
via publica: nec ad dexteram neqz ad si
nistram declinantes donec transeamus
terminos tuos: et si biberimus aquas tu
as nos et pecora nostra dabimus quod
iustum est: nulla erit in precio difficultas
tantum velociter transeamus. Haben-
tur hec omnia Numeri. xx. Si quis fu-
ratus fuerit ouem aut bouem et occide-
rit vel vendiderit quinque boues p vno
boue restituat: et quattuor oues pro vna
oue et cetera. Exodi. vicesimosecundo.
Anima que peccauerit et ↄtempto domi
no negauerit proximo suo depositum
quod fidei eius creditum fuerat: vel vi
aliquid extorserit: aut calumniam fece-
rit siue rem perditam inuenerit et infici-
ens insuper periurauerit: et quodlibet ali
ud ex pluribus fecerit in quibus pecca-
re solent homines et cōuicta delicti: red
det omnia que per fraudez voluit reti-
nere et quintam insuper partem domi-
no cui damnum intulerat. Hec omnia
Leuitici quinto. Qui percusserit iumen
tū reddet aliū. Qui pcusserit hoiez pu-
niet. q pcusserit animal reddat vicariuz
i. aiaz p aia. Leuit. vigesimoq̄rto. ¶ Se
cundo idem probatur auctoritate pphe
tica sic discurrendo. Quicunqz aliquid
tibi operatus fuerit statim ei mercedem
restitue. et merces mercennarij tui apud
te omnino non maneat. Et infra. Indi-
co tibi fili mi me dedisse decem talen-
ta argenti dum infantulus esses gabello
in Rages ciuitate medorū: et chyrogra-
phū eius apud me habeo: et iō pquire q̄

modo ad eum peruenias ⁊ recipias ab
eo supra memoratum pondus argenti ⁊
restituas chyrographum suũ. Thobie
iiij. Lignũ habet spē si precisum fue/
rit rursum virescere ⁊ rami ei⁹ pululant
Ita homo postq̃ aliena abstulerit resti
tuat. Job. xiiij. Aim fecerunt depredātes
populos: ⁊ vulgum pauperē expoliaue/
runt. Nudis incendētibus absq; vestitu
⁊ esurientibus tulerunt spicas inter acer
uos eorũ meridiati sunt: q: calcatis tor
cularibus sitiunt: de ciuitatibus fecerūt
animas gemere: ⁊ aie vulneratorũ cla/
mabunt. ⁊ de⁹ inultum abire non patit
Et. ĩ. Maledicta sit pars eius in terra:
nec ambulent per viā vinearum ad ni/
mium calorem transibūt ab aquis niui
um: ⁊ vsq; ad inferos petũ illoꝝ Job.
xxiiij. Noli feneraꝛ homini fortiori te ꝙ
si feneraueris quasi perditũ habe. Nō
spondeas super virtutem: ꝙ si spopon/
deris quasi restituens cogita. Ecclia sti.
viij. Est qui multa redimat modico pre
tio restituens ea in septuplum. Ecclia/
sti. xx. Multiplicabo fructũ lini ⁊ germi
na agri: vt non portetis vltra opprobriũ
famis in gentibus. s. si aliena restituatis
Et recordabimini viarum vestrarũ pes
simarum: ⁊ displicebunt vobis iniquita
tes vestre ⁊ scelera vestra. Ezech. xxvi.
¶ Tertio idem probaꝛ auctoritate euā/
gelica sic discurrendo. Oblatus est regi
vnus qui debebat ei decem milia talen/
torum. Cum aūt non haberet vnde red
deret. iussit eũ dñs venundari ⁊ vxorē
ei⁹: ⁊ filios: ⁊ omnia que habebat ⁊ red/
di ⁊ tradidit eũ tortoribus quousq; red
deret vniuersum debitum. Math. viij.
Reddite que sunt cesaris cesari: ⁊ q̃ sūt
dei deo. Math. xxij. Mar. xij. xxiiij. q.
i. quid culpatur. Stans aūt zacheus di.
ad dñm. Ecce dimidium bonoꝝ meoꝝ
dñe do pauperibus: ⁊ si quem defrauda
ui reddo quadruplum. Ait Jesus ad eũ
q: hodie salus huic domui a deo facta
est. Luce. xix. Omnes quotquot vene/
runt fures sunt ⁊ latrones: fur nō venit
nisi vt furetur ⁊ mactet ⁊ perdat: ego ve
ni vt vitam habeant. s. restituendo. Job
x. ¶ Quarto idem probatur auctoritate
apostolica sic discurrendo. Reddite er/
go omnibus debita. cui tributũ tributũ:
cui vectigal vectigal: cui timorem timo/
rem: cui honorem honorē: nemini qc/
q̃ debeatis: nisi vt inuicem diligaꝛ. Ro.
xiij. Nemo enim vestrum patiaꝛ quasi
homicida: aut fur: aut maledicus: aut
alienorum appetitor: quanto magis de/
tentor. i. Petri. iiij. Agite nūc diuites ⁊
plorate vlulantes in miserijs que adue/
niunt vobis: diuitie vestre putrefacte sūt
⁊ vestimenta vestra tineis comesta sunt
aurum ⁊ argentum vestrum eruginа/
uit: ⁊ erugo eorum in testimoniũ vobis
erit ⁊ manducauit carnes vestras sicut
ignis. thesaurizastis vobis iram in no/
uissimis diebus. Ecce merces operario
rum qui messuerunt regiones vestras q̃
fraudata est vobis clamat: ⁊ clamor ip/
sorũ in aures dñi sabaoth intonuit. Ja
co. v. Totus ergo mundus positus ē in
maligno. s. dãnificationis: q: nolunt alie
na restituere. i. Jo. v. ¶ Quinto probaꝛ
auctoritate canonica sic discurrēdo. Si
res propter quam peccatum est: reddi
possit ⁊ non redditꝛ pnia non agiꝛ sed si/
mulatur: si aūt veraciter agiꝛ nō remitti
tur peccatũ nisi restituaꝛ male ablatum.
si vt dixi restitui potest. xiiij. q. vi. c. si res
⁊ sunt verba Augustini. in epistola. ij. ad
Macedonianũ. Extra de vsu. c. cũ tu.
de re. iu. li. vi. xxiiij. q. vi. c. legal. de peni.
di. i. c. neminem. ⁊ di. vi. c. falsas. vt patꝫ
supra in sermone precedenti. extra d̓ sen.
excõi. c. porro in glo. super verbo satisfa
ciant: vbi dꝛ. Sine satisfactione nō pōt
esse penitentia. Iterũ extra de rescriptis
c. certũ ait. Alexan. iij. Qui dolo ⁊ frau
de aduersarium suũ laborare cogit in ex
pensis condēnari dꝫ. Item extra de re/
sti. spo. c. olim nobis. Innocenti⁹ terti⁹
inquit. Inanis est actio creditoris quã
inopia debitoris excludit. Et extra de iu
reiurando. c. ex te. idem ait. Onus non
remittiꝛ sed augeꝛ si cuiq̃ improuide sol
uitur quod alij ex debito est prestandũ.
Item. xiiij.

Item.xiiij.q.i.c.denicꝫ. Ambro. in lib.
de officijs dicit. Denicꝫ si non pōt alteri
subueniri nisi alter ledat comodi⁹ est in
uari.neutrū ꝙ grauari alterum. Hec il
le. In detentione alieni maxime graua/
tur is cui restitutio debet fieri. Propte/
rea ex eo non potest alteri subueniri qđ
est alterius. Idem Aug.xiiij.q.v.c.forte
Forte aliqs cogitat ⁊ di. Multi sūt chri
stiani diuites: auari: cupidi: non habeo
peccatum: si suū illis abstulero ⁊ paupe
ribus dedero. Unde cum illi nihil boni
agant mercedē habere potero: sed hu/
iusmodi cogitatio ei diaboli caliditate
suggerit. Nam si totum tribuat qđ ab/
stulerat auget potius peccatū ꝙ minuat
Hū idem Aug.in li. de vero cultu cōclu
dit di. Non solum ex maxima male ab/
latorum quantitate quis ɔdemnabit ve
rum etiam ex quinta denarij particula
non poterit quis faciem videre diuinam.
Hec ille. ¶ Sexto idem probat auctori
tate politica legum imperialium. Nam
si qs alij. ꝙ creditori soluit: peccatū au/
get. qꝛ ille qui recipit furtum cōmittit. ff.
de furtis. l. falsus. Et hoc dico nisi verus
creditor ratum haberet Unde plus pec.
cat latro qui partit spolia cum latrōe ꝙ
qui non diuidit. xij.q.iij.c. si ad peccatū
nec contrahitur aliqua obligatio nec pa
ctum est tenenduꝫ in turpibus. ff. đ ver
boꝝ obli l. generale. nec societas. ff. pro
socio. l. qđ autem. ⁊ l. sequenti. Ratio est
quia minus malum est spoliato habere
vnum debitorē: cum facilius possit vn⁹
perduci ad restitutionem ꝙ duo. Item
ꝰm leges non dꝫ quis religionem intra
re nec ad sacros ordines promoueri anꝫ
ꝙ ratiocinia reddiderit. C. de epis. ⁊ cle.
l. officiales: quanto magis repellent ab
ordinibus angelorū qui non reddiderit
ratiocinium male ablatorum. Item deti
nens aliena pniam simulat: Unde pri⁹
dꝫ restituere ⁊ postea absolui: qꝛ dicit lex
qꝫ is qui in fraudem creditoꝝ seruū ma
numittit nihil agit. insti. quibus ex cau/
sis manumittere non licet. §. i. Item pe/
nitentiam agunt in corpore sed peccatuꝫ
detinent in anima qui vellent đ reb⁹ ma
le acquisitis facere elemosynas: orare: ie
iunare: vel ecclias aut capellas edificare
non autem restituere: sed hoc non suffi/
cit: per legem. ff. quib⁹ modis pign⁹ vel
hypotheca soluit. l. iterum liberatur. §. ij
Nam quousqꝫ totum sit solutū semper
remanet obligatus. ff. de re iudicata. l.
soluisse. ¶ Septimo ⁊ vltimo idem pro
bat auctoritate philosophica gentiliū. Nā
quattuor inducunt nos ad restitutioneꝫ
Primo inducit nos liberalitas de qua
Didymus ad Alexandrū. Libera eniꝫ
est res cōitatem pati dispendiū cum in
alterum participata transfondit: sicut ex
vna face: si lumia plura succēderis nul/
lum damnum principali materiei gene/
rabitque quidem facultateꝫ accipit plus
lucendi quotiens causas accipit plus p/
standi. Hec ille. Si igit liberalitas cōi/
cat sua ⁊ ad hanc virtutē moralem ho/
mo tenet: que est medium inter auaritiā
⁊ prodigalitatem: a fortiori tenet homo
restituere aliena. Secundo inducit nos
humanitas que nulla improbitate quie/
tem animi cuiusꝙ perturbat. Jō Boe/
tius. li. ij. de conso. dicit. Diuitie magis ef
fundendo ꝙ coaceruando nitent: tunc
enim preciosa est pecunia cū translata in
alios largiēdi vsu đsinit possideri. Aua/
ritia semper odiosos: claros largitas fa/
cit. hec ille: Tertio inducit nos moralitas
cuius est ꝰm rationem ⁊ bonos mores
viuere. Unde Seneca epla. lxxxvij. dicit
sic. Nunꝙ maior est anim⁹ ꝙ vbi alie/
num se posuit. ⁊ fecit sibi pacem nihil ti/
mendo. fecit sibi diuitias nihil possiden/
do. Hec ille. Qui autē alienū iniuste de/
tinet: bonos mores deprauat: ergo expe
dit vt restituat. Quarto inducit societas
cuius est cōitatem hominum seruare q̄
dam iustitie rectitudine: quā conturbat
iniustus detentor alieni. Unde Tulli⁹ li.
i. de. officijs dicit. Optime autem socie/
tatis hoium coniunctio seruabit si vt qs
ꝙ erit coniūctissimus ita in cū benigni/
tate plurimū conferatur. Et infra. Ser/
uanda est ergo cōitas vt q̄ descripta sūt

legibus ⁊ iure ciuili: hec ita teneantur vt est cōstitutum ex quibus ipsis cetera sic obseruentur: vt in grecorum prouerbio Amicorū omnia esse cōmunia. Omnia autem communia hominum videntur que sunt generis eiusdem. Hec ille. Si ergo ad seruandam societatem hominum debemus nostra propria libere condonare ⁊ cōmunicare vt communia multo magis ad iusticiam pertinet alienum non retinere sed restituere. Et sic patet secunda via ꝙ homo obligatur restituere aliena. ¶ Tertio idem probatur via exemplificatiōis ⁊ septemplicis. Et primum exemplū habet.ij. Reg.ix. vbi scribitur ꝙ Dauid dixit Misboseth filio Jonate ď domo Saul. Ne timeas qꝛ faciam in te misericordiaꝫ: ꝓpter Jonatam patreꝫ tuū: ⁊ restituā tibi omnes agros patris tui Saul: ⁊ tu comedes panē in mensa mea semper: vocauitqꝫ rex Sibam puerū Saul ⁊ dixit ei. Omnia quecunqꝫ fuerunt Saul: ⁊ vniuersā domum eius dedi filio domini tui. ⁊c. Secundum exemplum habetur.iiij. Reg. viij. vbi scribitur: ꝙ mulier sunamiꝭ tempore famis vna cum filio suo quem suscitauerat Heliseꝰ habitauit in terra philistijm. que post annos.vij. reuersa est ⁊ ingressa est ad regeꝫ: vt interpellaret eū pro domo sua ⁊ agris suis: quam cū audisset rex dedit ei eunuchum vnuꝫ ⁊ ait. Restitue ei oīa que sua sunt ⁊ vniuersos redditus agrorum a die qua reliquit terram vsqꝫ ad presens. Tertium exemplū habet.i. Esdre.i.c. vbi scribit. ꝙ rex Cyrus ꝓtulit vasa templi dñi: que tulit Nabuchodonosor de Hierusalem ⁊ posuerat ea in templo dei sui: ⁊ iussit ea reportari in Hierusalē ⁊ reddi tēplo dñi edificādo i Hierusalē. Quartū exemplū habet Math.xxvij. de Juda q retulit.xxx. argenteos di. Peccaui tradēs sanguineꝫ iustū. In quo facto melior fuit vsurario qui nihil reddit. Quintū exēplū ponit Ualerius.li.iij.c.vij. di. ꝙ senatꝰ Romanus voluit vt Luciꝰ asiaticꝰ redderet rōnē octigentaꝝ libraꝝ argenti q̄ ipse habuerat in bello ꝯ regem Antiochū: lꝫ superauerit regē ⁊ Asiā imperio Romano subiecerit: ⁊ cū nō haberet vnde solueret adiudicatus est carceri. Similiter Scipio africanus propter ꝯsimilem causam exulauit sponte in quadā ciuitate apulie. Sextū exemplū ponit etiā Ualeriꝰ li.vi.c.ix. di. ꝙ senatꝰ Romanꝰ audiens ꝙ Claudius cōsul iuste vendidisset camerinos in cāpania: ⁊ pecuniā Erario Romano deputasset: vt comperit iustitiā voluit ꝙ preda redimeret. ⁊c. Septimū exemplū ponit idem Ualeriꝰ ibidem di. ꝙ cum quidaꝫ tribunꝰ. Quintus cota nomine nollet satisfacere creditoribus suis: collegium tribunoꝝ decreuit vt illis peccuniā redderet: vel fideiussorem inueniret. Nō.n. maiestas publica priuate perfidie dꝫ obtentui esse: itaqꝫ coactꝰ est suis creditoribus satisfacere. Et sic patꝫ tertia via quare obligatur homo aliena restituere: ⁊ pars pria huiꝰ sermonis.

¶ Pars.ij. sermonis in qua ponūt septē restitutionū deceptiones: quibus decipiuntur peccatores ne faciāt restitutiones condignas.

S Ecundo in isto sermone videnda sunt deceptiones q̄bus diabolus illaq̄at peccatores ne faciant restitutiones condignas: que sunt septē. ¶ Prima aūt deceptio dr̄ prolūgatiua. Nam quidā ⁊ si intendant restituere aliena: tamē restitutionē illam differunt quantū possunt auctoritate ꝓpria dilationeꝫ accipientes iuxta ignorantia: volunt absqꝫ aliqua mora gratiaꝫ eis ablatam sibi reddi: ⁊ tñ pauperi restituere nolunt id propter qđ gratia sunt priuati: cū tñ prius pauperē spoliauerunt substātia temporali q̄ꝫ spoliati fuerunt gr̄a spūali. ¶ Secunda deceptio dr̄ inflatiua: siue placatiua. Nam debitores qui per illicitos contractꝰ atqꝫ vsuras aliena occupauerint vbi de culpa sua debuerūt humiliari: ⁊ de iniuria illata creditoribꝰ veniā postulare. econuerso quadā inflata arrogantia. dicunt ei. Si ego nō fuissem ne

sem perijsses tu ꝛ familia tua fame: ꝛ ta/
liter eis minãt vt ipsos tacere necesse sit
ꝛ bona sua non repetere. ꝛ hac fallacia
decepti miseri peccatores cũ debent re/
stituere aliena: pacificant solũ clamores
exteriores. De clamore autẽ conscientie
ꝓprie qui eis ꝓpinquior est ꝛ eos sequit
vsqꝫ ad iudicium sempiternũ nihil curãt
Si quãdo tñ de alienis remordeat eos
conscientia sua ex quo creditores nihil
ab eis petũt: illis satisfacere minime cu
rant. ¶ Tertia insuper deceptio dr̃ exce
cativa. Sunt nãqꝫ pleriqꝫ qui cũ grauî
ter infirmant proponunt aliena restitue
re si ꝯtingat eos mori. non aũt si a mor/
te euadent. Tales nanqꝫ volunt inire pa
cem cũ deo si eos mori contingat: secus
aũt si euadant: sed pro certo tales noscãt
ꝙ deus siue moriant siue euadant cum
eis minime pacem facit iuxta illud Esa.
lviij. Non est pax impijs dicit domin⁹.
¶ Quarta quoqꝫ dceptio vocari potest
diminutiua. Nam sunt nonnulli q iux
posse creditorib⁹ non soluũt quod tenẽ
tur sed certam pecunie sũmam prefigũt
vnde eorũ male ablata restituant: sꝫ ali
ter fecit zacheus q vt dictũ est. s. reddi/
dit quadruplũ. ¶ Quinta autem dece
ptio dicenda est distributiua que est illo/
rum q cũ aliqua certis personis restitue
re obligant. volunt in pias causas dispẽ
sare vl' erigere ꝛ dotare capellas: vl' mul
tiplicare calices cum insignis suis ꝛ hu/
iusmodi: de quib⁹ satis dictum est. s. in
tractatu de elemosyna: ideo cã breuitatis
hic omitto. ¶ Sexta deceptio dicit de/
fraudatiua. Sepe enim contingere solet
ꝙ male ablatorũ heredes nõ curãt illa
satisfacere: eo ꝙ ab eis nõ sunt impie ac
quisita: cũ tñ obligentur restituere om/
nia male ablata que ad eos peruenerũt
durãte hereditate. fm Ray. ꝛ Jo. an. in
nouella. xvi. q. vi. c. si episcopũ. extra de
pigno. c. ex presentiũ. in. fi. de solutio. c.
i. de vsu. c. tua nos. de rap. c. in litteris. d
sepul. c. fi. de senten. excommu. c. nobis.
¶ Septima ꝛ vltima deceptio dr̃ retri
butiua: Sunt nempe quidã hoies tali/
ter ex cupiditate insensati: ꝙ filios suos
vel alios relinquũt restitutores male ab
latorum suorũ: cum per seipsos restitue/
re possint: putant eniꝫ stulti alios facere
qd ipsi facere noluerũt. Pensent vtiqꝫ
in seipsis ꝙ bona pauca faciant pro pa/
rentibus suis: ꝛ similiter nõ dubitẽt sibi
fieri q: Luc. vij. dñs ait. Eadẽ mensura
qua mẽsi fueritis remetiet ꝛ vobis. Hac
igit suggestione diabolica decepti relin/
quunt substantiã filijs suis. q nõ solũ est
cã dãnationis sue: sꝫ ꝛ filioꝝ: sicut Osee
ix. dr̃ Effraym q interpretat crescens du
cit ad interficiendum filios. Nimis nẽ/
pe insipiens dici potest qui non potius
aliqua pecunia vitam eternam sibi pro/
curet ꝙ̃ heredibus suis supplicia sem/
piterna. Quapropter melius esset absqꝫ
liberis decedere ꝙ̃ vna cum eis in eter
num perire. Ait enim Gregori⁹ primo
Mor. sup illud. Nati sunt ei septem fi/
lij ꝛc. Ad auariciam corparentum alli/
cit fecunditas prolis: eo enim ad ambi/
tum congregande hereditatis accendi/
tur quo multis heredibus fecũdat. Unde
tales philosophus interrogat⁹ quare nũ
ꝙ̃ accepisset vxorem: Respondit ꝓpter
amorem filiorum. Et sic patet pars se/
cunda.

¶ Pars tertia sermonis in qua ponun
tur septem inductiones ad restitutionẽ
faciendam.

t Ertio in isto sermone vidende
sunt suasiones seu inductiones
ad restitutionem faciendam ꝓ
mouentes que sunt etiam septẽ. ¶ Pri
mo enim debet homo restituere aliena
quia sicut restituit sibi deus ꝓpterea dia
bolice suasioni minime credere debet
q suggerit sibi videlicet si aliena restitu/
as eris pauper ꝛ mendicus: Quomo/
do enim pauper esse potest qui deuꝫ ha
bet: Et vere nimis auarus est cui nõ suf
cit de⁹. Aug. n. ait. Satis diues est xp̃ia
na religio: que in possessore omniuꝫ om
nia possidet: Quia sicut propheta dicit.
Domini ẽ terra ꝛ plenitudo ei⁹. Qui. n.
habet deum habet omnia que sunt dei.

¶ Secũdo debet homo restituere aliena: qꝛ restituit sibiipsi aīa que plus valet ꝙ corpus: propterea saltem tantū restituere dꝫ quātū dimitteret si captus esset a suis capitalibus inimicis: cū etiam in inigoꝛibus manib⁹ captus sit: qꝛ in vngulis demoniorum. Propterea Daniel.iiij. in persona talium ait. Leuaui oculos meos in celum .s. vt obedirem deo in satisfaciendo: ꝛ sensus meus.i. spirit⁹ meus restitut⁹ est mihi. ¶ Tertio dꝫ homo restituere aliena: qꝛ sic restituunt ei merita sua que ante vsuram aut rapinaꝫ lucratus fuerat. Nam bona facta in gratia mortificantur per consequentē culpā sed reuiuiscunt per recupatam gratiam: sicut scriptum est. Sepe reuiuiscunt que mortificata fuerūt: vt pꝫ.s͂. in tractatu d̃ penitentia in generali: vñ talib⁹ loqtur dñs per Joelem.c.ij. di. Reddā vobis agnos.i. bonos fruct⁹ quos comedit locusta: brucus ꝛ rubigo.i. demones.si.s. restitueritis aliena. ¶ Quarto dꝫ hō restituere aliena: qꝛ sic restituunt ei oēs spiritmales fratres quos idē amiserat dū iniuste retinuit aliena. Vñ Ecclesiasti.xxiiij. Que cōicatio sancti ad caneꝫ? vere vtiqꝫ canis est iniuste rapiēs ꝛ retinēs aliena: propterea nō hꝫ cōionem cū aliquo viro dei: sed cum restituit iniuste d̃tenta fiunt illi dilectissimi fratres. ¶ Quinto dꝫ homo aliena restituere: qꝛ sic restituunt ecclastica bona. Nam particeps fit omnium bonorū que in ecclia fiunt: sicut in persona talis propheta in ꝙ. Particeps ego suꝫ oīuꝫ ti.te ꝛ cu. man. tua. ¶ Sexto dꝫ homo restituere aliēa qꝛ sic restituit sibi bona fama que supra multas diuitias estimanda est. vt dictuꝫ est supra. Nam sic aperta est ꝛ clara facie: ꝛ sine ruboꝛe postꝙ aliēa restituit ꝓpōt homo: non tm̄ coram deo sed etiaꝫ coram hoībus comparere. vnde de talibus per zacha.x. dñs loquit̃ di. Conuertam eos ꝛ miserebor eorum: ꝛ erunt.s. famosi sicut fuerunt anteꝙ proiecceram eos. ¶ Septimo ꝛ vltimo dꝫ homo restituere aliena: qꝛ sic acquirit sibi regnuꝫ glorie sempiterne vbi sunt diuitie infinite ꝛ eternaliter durature. Diuitie eniꝫ tēporales si non restituunt̃ in presenti: saltem per mortem semel relinquende sūt. ꝛ tunc verificat̃ illud quod Ecclesiasti.x. scribitur. Cum morietur homo hereditabit serpentes bestias ꝛ vermes. Ista etenim tria diuidunt sibi bona occupantia impie aliena. Primo serpentes sūt maliciosi ꝛ sanguinei: qui serpentina malicia bona temporalia impie acqsita sibi multipliciter: ꝛ maxime in morte diuitis occupant ꝛ hi serpentes merito nuncupantur: qꝛ veluti. Gen̄.iij. scriptū ē. Serpens erat callidior cunctis animantibus terre. sic tales per maliciosam auariciam incorporant sibi talia temporalia bona Secundo autem bestie que a vastando noīate sunt: dicuntur infernales demones: sicut propheta ad dñm ait. Ne tradas be.a.cō.ti. Et he bestie rapiunt illi⁹ mali diuitis aiaꝫ. Tertio v̉o vermes rodunt atqꝫ consumunt corpus: ergo sicut dominus Matth.xvi. ait. Quid prodest hoī si vniuersum mundum lucret̃ anime v̉o sue detrimentum patiat̃. A q̄ detrimento infernali per veram alienorum restitutionem liberet nos ille qui restitutor ꝛ dator est omnium bonoruꝫ predictoruꝫ. Qui cum patre ꝛ spiritu sancto viuit ꝛ regnat in secula seculorum. Amen.

¶ Feria secunda post dominicā Palmarum: qū: cui: ꝛ quomodo debet fieri restitutio. Sermo.lxxxiiij.

Omus impleta est ex odore vnguenti. Scribūt̃ hec verba. Jo.xij. Cum discūberet Jesus fratres charissimi i Bethania in domo simonis leprosi. Maria accepit libram vnguenti nardi pistici preciosi ꝛ vnxit pedes Jesu ꝛ extersit capillis suis pedes eius: ꝛ vt dicunt verba. ꝓposita domus impleta est ex odore vnguenti. Quod exemplum mystice figurat aiam

rat animam que est templum spirit⁹ sancti.i.Chor.vi.Que dū accipit vnigenitū penitentie satisfaciendo veraciter deo ⁊ hominibus: tunc repletur ex odore ipsi⁹ penitentie per infusionē sibi gratie date: sed postq̄ in superioribus multa iam dicta sunt de satisfactione restitutionis bonorum alienorum. Restat ad aliqualem cōplectionē ⁊ perfectiorem cognitionē huius materie: vt etiam tria de restitutionibus in presenti sermone consideremus. Primum est quando fieri debet restitutio. Secundum est cui fieri debet restitutio. Tercium est quomodo fieri debet restitutio.

¶ Pars prima huius sermōis in qua declaratur quādo homo aliena restituere obligatur ⁊ quando non.

p Rimo igit in isto sermōe ad videndū qñ hō aliena restituere obligat ponitur talis regula s3 Sco.in.iiij.di.xv.q.ij.s.nō licet alienū inuito dño suo aliquo tpe detinere nisi circa hoc dñs in iudicio erret. Pro q̄ regula declarāda tria notabilia annotantur. Primū de acquisitis iniuste. Scdm de acqsitis iuste. Tertiū de necessitate licentie ¶ Primū aūt notabile de acqsitis iniuste tale ē:q̄ debita acqsita ex ipio lucro cuiusmōi sunt rapie: furta: vsure: symonie ⁊ cōsilia: mox p posse sunt soluēda. Cui⁹ rei triplex rō assignat s3 Tho. Alexan.Bō.⁊ Sco. Prima rō ē respectu dei hoc pcipientis: lz.n. affirmatiua pcepta ipsius dei nō obligent ad semp tn̄ ad h obligāt pcepta negatiua: ⁊ q̄uis pceptū de restitutione faciēda s3 formā videat affirmatiuū: iplicat tn̄ aliqd negatiuū q̄ gs phibet detinere alienū. ⁊ iō vt dictū est in pcedēti sermone sicut auferre alienū est mortale ꝯ preceptū dñi negatiuū. Nō furtū facies. ita ⁊ tenere alienū. ⁊ iō sic necessariū ē seruare negatiua pcepta: ita necessariū est nō tenere aliena inuito dño suo. Et p ꝯsequēs vel actu stati reddere vel velle reddere cū fuerit oportunū. Scda rō est respectu pximi: q2 eadē iniuria est ⁊ rē alienā iuito dño retinere sicut eā iniusto dño auferre: ex̄ de resti. spo.c.sepe. vbi vltima glo. inqt. Jura p eodē reputāt auferre ⁊ detinere iniuste, argumētū ēt ad hoc.xvi.q.i.c. de crimie Tertia rō est respectu sui: q2 vt hominē vere penitere possit: statim cessandū est ab actu cuiuscūq3 mortalis culpe: nō tm̄ exteriori sed ēt interiori: iux̄ illō Eccle. xxxi. Quasi a facie colubri fuge peccatū: tenet ergo hō se ponere in tali statu iux̄ posse q̄ sibi remittat pctm̄: qd nō fit nisi restituat male ablatū: vt dictū est. Sicut igitur tenens adulterā nō est capax penitentie sed irrisor: ⁊ si talis ad pniam venit peccatum peccato addit. s3 Sco. vbi. s. sic detinens alienum voluntate ⁊ facto partis penitentie nō est capax. ¶ Ex his que dicta sunt lucide patet q̄ homo absolui nō debet: nisi prius aliena restituat iuxta posse: quod probatur triplici rōne. Primo ppter continuationem: q2 nullus absolui pōt q̄diu est in continuatione mortalis culpe: sed talis accedens ad sacramentū simpliciter fictus est: q2 qui iniuste possidet alienum semper est in cōtinuatione peccati donec reddiderit illō si reddere potest. Secundo propter obdurationem: quia cōstat: q̄ qui pōt ⁊ n̄ vult statim restituere nō est vere contritus: sed quodāmodo induratus. Nam vere ꝯtritus recedit ab omni culpa mortali. Nullus aūt absolui pōt quē ꝯstat n̄ esse contritū: ergo nec talis pōt absolui: ⁊ si absoluat absolutio nulla est: ⁊ grauiter peccat absoluens: q2 absoluit impenitentem in penitentie sacro. Tertio ppter ligationem: q2 obligatus ad restitutionē semper ligatus manet s̄m iudicium dei quousq3 restituat quantum potest: ergo quantūcunq3 absoluat a sacerdote absolutus non est. Nullus enim est absolut⁹ quem dñs nō reputat absolutum: ergo restitutio necessario absolutionem precedere dz. Proinde cecus ē ois sacerdos qui aliter quantūcūq3 absoluit: ⁊ ad restitutionem obligat eum: cum experientia patienter clamet q̄ tales omni anno promittūt restituere ⁊ nūq̄ aut raro cō

fessori promissum seruant. Si quis autẽ accedat ad confessionem atq; aliena restituere proponit: tale propositũ non sufficit ꝓ futuro: ex quo in presenti restituere potest: sicut ad iustificationem peccãtis minime sufficere potest propositum ipsius contritionis. s. de futuro: quia peccatum quo ad restitutionem tenetur: lz preteritum sit: est tamen in actu manẽs ⁊ donec restituat: semper etiã fit nisi cũ eo concordauerit cui obligatus est ꝺm modum de quo dicemus. j. Non debet igitur peccator absolui donec constet de restitutione actu de facto cõpleta aut cito complenda: ita ꝙ iam ille cui restituenda est illam teneat ⁊ de hoc sacerdos veraciter sit securus inter omnes autem grauissimos offensores in hoc extimandi sunt qui relicta ad pias causas nõ restituũt vt tenẽtur: contra quos terribiliter clamant tria concilia que habentur. xiij. q. ij. c. qui oblationes. cum duob⁹ capitulis sequentibus. Secundum notabile est de acquisitis iuste. In quibus quidem restituendis attendende sunt circũstantie contractuũ vel pactorum: aut interuenientium iuramentorum prefigentium certum tempus. In talibus enim non sic stricte debitor obligatur vsq; ad necessitatem extremã se mox omnib⁹ expoliare vendẽdo centum pro xxv. sicut obligatur in primis. Naz ꝺm Sco. vbi supra: vbi restitutio est nimis notabiliter damnosa non tenetur homo ad statim restituendum: sed sufficit ꝙ saltem affectu statim restituat: Ratio huius est quia non est presumendum ꝙ benignitas iuris ⁊ equitatis impie velit interpretari aut nimium dure. In his tamen regulariter tenendũ est par necessitas: vel damnificatio creditoris pari vel minori necessitati seu damnificationi debitoris semper preferenda est. Hoc enĩ dictat atq; exigit beneficij ⁊ gratitudinis ratio ¶ Tertium notabile est de necessitate licentie. Triplex nãq; differentia debitorum est. Quidam licet possit satisfacere aliena: tamẽ pro leuiori grauamine suo vellet terminum solutionis. Et istis correspondet vna licentia que dicitur obtẽta: quia hi qui habent vnde debita soluant nisi eis prolongandi notabiliter vltra tempus debitum libera licentia a creditoribus petita concedatur satisfactionẽ ⁊ solutionem talem licite differre nõ possunt: iuxta prefatam regulam Sco. que quidem licentia tunc libera dici potest quando his quattuor caret. s. timore: pudore: seu verecundia: desperatione: vel aliqua: spe: vt puta: quia ab eo cui remittitur speratur prestare aliquod mutuum vel aliquod temporale seruitium sibi fieri. Quidã ṽo sunt q cuz magna difficultate partez debiti soluere possunt: ⁊ istis respondet quedam licẽtia que dicitur q̃sita: q: dilationem debiti querere debent ⁊ sufficit in conscientia etiam si non obtineant. Est tamen distinguendum ꝺm Alex. lombar. quia aut creditor plusq̃ debitor indigẽs est: aut vtriq; equaliter sunt indigentes: aut creditor non multũ indiget. In primo ⁊ secundo casu restituere obligat sine dilatione: q: nullus debet facere profectũ suum d̕ re aliena cũ dãno eius cuius est eo inuito. In vltimo aũt casu si debitor tm̃ indiget ꝙ si creditor sciret indigentiaz eius ꝺm verã rõnẽ ⁊ charitatẽ fraternã nõ deberet sibi claudere viscera pietatis: tunc differre restitutionem potest: etiaz si creditor dilationem solutionis negaret. Rõ huius est q: tunc habet dilationis licentiam interpretatiuam. Si autem sunt plures creditores: ⁊ vnus non vult dare dilationem sed petit ꝙ debitor cedat bonis: tunc ꝺz Ray. standuz est maiori parti. Maior aũt pars dici debet vbi maius ⁊ fortius est debitum. Si ṽo pares sit debitũ maiorũ creditorũ numero standũ est. Si aũt oĩa paria sint clementior sententia eligi dz. l. de danda dilatione. C. de cessiõe bonorũ. l. fi. Quidam quoq; absq; magno scandalo satisfacere minime possunt. Et istis correspondet alia licentia que dicit interpretata. Nam hi absq; magno scõ uenientẽ satisfacere non possunt: ⁊ dum

la le incōuenlens Iminere videtur diffe-
rendi satisfactionem habent licentiam
interpretatam: si tamen habent volunta
tem restituēdi quando oportunitas erit.
In hisigitur casibus non obligatur ho
mo statim restituere actu scilicz quando
non potest restitui absqz graui periculo
infamie seu scandali plurium vel pauco
rum seu periculo mortis sui vel suorum
aut mortalis culpe que quidem ex inuo
lutione multorum quasi semper venire
solet. Et ideo sm Sco. vbi supra in istis
casibus licet differre restitutionem exte-
riorem posita tamen interiori scilicet vo
luntate restituendi cum venerint circū-
stantie oportune: nec domino rei inordi
nate etiam ordinate & male volente sta-
tim retrahere suum: & per consequens
contra rectam rationem. Est tamen re
tinens detentor iniustus. Nam & depo-
sitū de cui⁹ redditione strictissima lex ha
betur. l. fi. C. depositi inuito domino vo
luntate inordinata potest licite retineri.
Et sic patet pars prima.

¶ Pars secunda huius sermonis in q̄
declaratur cui debeat fieri restitutio.

Secundō inuestigandum est cui
debeat fieri restitutio. Nam sm
Alex. lombar. Res restituenda
tripliciter male accipit. Et de hoc est tex.
l. i. ff. de condi. ob tur. causam. ¶ Prio
igitur res restituenda accipitur cum cul
pa accipientis & non dantis: sicut patz in
rapina: furto: & vsura & tunc restituēda
est illi cuius res fuit: quia non amisit do
minium. vnde. xiiij. q. v. c. non sane. scri
ptum est. Qui vo contra ius societatis
humane furtis: rapinis: calumnijs. op-
pressionibus: inuasionibus aliqua abstu
lerint reddenda potius q̄ donanda cen
semus. zachei publicani exemplo qui di
xit. Si quem defraudaui reddo quadru
plum. Tamen quandoqz cōtingere pos
set q̄ dans amittit dominium rei date.
Nam ille qui nummos mutuat cuidaz
cum pacto q̄ teneat ire ad suum molē-
dinū & hmōi ꝯmittit vsuraz & restituere
obligat non dico premium suum: sz cō

moditatem quam inde ꝯsecut⁹ est: que
extimari debet iudicio boni viri: sz Jo.
an. in regula. pctī de re. iu. libro. vi. Si
vo queratur cui tale restitui debet. Rñ-
deo q̄ debet pauperibus erogari nō illi
qui iuit ad molendinū: qz in nullo ꝑpter
hoc fuit grauatus. Preterea ille qui de
dit mutuum principaliter propter lucrū
vsuram mentalem cōmisit extra de vsu
ris. c. consuluit propter quod ea que ex
inde recipit retinere non potest: qz cōtra
legem dñi fecit q Luc. vi. ait: ¶ Mutuū
date nihil inde sperantes. Insuper & ille
qui propter mutuuz premium dedit: re
habere non potest: qz id a se voluntarie
abdicauit: propterea pauperibus erogā
dum ad hoc extra de homicidio. c. sicut
dignum. & de vsu. c. cū tu. & c. non sane.
xiiij. q. vi. ¶ Secundo vo restituenda
res aliquando accipit cum culpa dan-
tis & non accipientis: puta qz mala inten
tione dedit: tamen accipiens bona intē
tione accepit: sicut contingit sepe de furi
bus & raptoribus & vsurarijs qui ex va-
nitate & pompa faciunt elemosynas: ec-
clesias construunt: & dotant cappellas
& similia de impie acquisitis non satisfa
ciendo de certis: & tunc distinguendum
est quia si id quod extitit datum fuit in
potestate dantis & dedit pro luxuria vel
causa impia: sed recipiens recepit inten
tione bona: tunc recipiēs retinere potest
Si autez non: qz alienum dedit vel id su
per quo non habuit ptātez dādi tūc red
dendū est illi cui⁹ ē: vel illi qui hēt ptātez
in eo quod datum est. Nemo enim po-
test plus iuris in alium transferre q̄ ipse
dignoscit possidere. ff. de re. iu. l. nemo.
pl. & extra de dona. c pastoralis. Qui āt
donare non possunt sunt isti. s. furiosus
qui comparatur infanti. xv. q. i. c. meri-
to. extra de homicidio. c. si furiosus. Si
militer seruus aut filius de donatio. in-
ter virum & vxo. l. quintus. Nec mona
cus vel claustralis argumē. xij. q. i. c. no
lo. & c. non dicatis. xxiiij. di. c. abbati. de
statu mona. cuz ad monasterium. Nec
administrator bonorum ecclesiasticoꝝ

que sunt pauperum potest donare alijs
q̄ pauperib⁹ .xvi.q.i.c.si. Aliter raptor
est. Nec minores.xxv.annis.C.si maior
factus ratū habuit.l.si. Et multo minus
si donat pupillus qui alienare nō potest
cum auctoritate tutoꝝ.ff.de acqren.reꝝ
dn̄io.l.pupillus. Nec ꝓdigus.ff.de cura
tore furiosi.l.iulianus. Oia ergo supra/
dicta ſm Sco.a talibus habita ⁊ dona/
ta restitui debent illis q dn̄ium habent:
nisi probabiliter presumatur ꝙ talis do/
natio illis placuerit. ¶ Tertio aūt res re
stituenda aliquādo accipit cū culpa vtri
usqꝫ scilꝫ dātis ⁊ accipientis: ⁊ tūc nō est
restituenda illi qui dedit: nec tū pōt reti
neri. Rō huius est q: īpietas dantis red
dit eum indispositum ad recipiendum ⁊
impietas recipientis reddit euꝫ indignū
ad retinendum. Tale igit datū vtriusqꝫ
culpa dupliciter cōtingere pōt. Aut sine
iniuria aliena. Aut cum iniuria aliena.
Primo acqritur res cū vtriusqꝫ culpa.
s.sine iniuria aliena. Et de hoc subdunt
aliqui casus. ¶ Prim⁹ est cū iudex ha/
bens certuꝫ salariū vendit iustū iudiciū
⁊ testis verum testimoniū: quicqd acci/
piunt vltra salariū restituere debent.ar/
gumentū ex de vi.⁊ ho.cle.c.cū ab om
ni.⁊.xiiij.q.v.c.non sane.vbi Augu.ait:
Non iō dꝫ iudex vendere iustū iudiciū
q: vendit aduocat⁹ iustū patrocinium: ⁊
iurisperit⁹ veꝝ ꝯsiliū. Illi.n.inter vtrāqꝫ
ptē ad examinandū exhibent: isti ex vna
parte ꝯsistūt. Hec ibi. Qd si queratur: qui
bus ꝑdicti satisfacere debent: Rn̄detur
ſm Alexan.lombar.ꝙ aut dans illa dat
cuꝫ bona intentione,: vt.s.ius sibi ⁊ equi
tas cōseruetur: ⁊ tūc ipsi dāti reddi pōt.
Aut eo aīo dat vt aīuꝫ iudicis ⁊ testis cor
rumpat ⁊ sibi inclinet: ⁊ tunc debꝫ pau/
peribus erogari quicquid inde acceptuꝫ
est seu illi in cuius iniuriā data sunt si in/
iuste sit iudicatū. Similiter quicūqꝫ alij
officiales certū salariū habentes si vltra
illō aliquid extorquēt cū culpa dātis pau
peribus erogare debēt: ⁊ notat Jo.an.⁊
Archi.in predicto.c.non sane.xi.q.iij.c.
qui recte.⁊ Inno.extra de immunitate ec/
cle.c.q: plerisqꝫ. Insuꝑ ⁊ Ray.⁊ Hosti.
Similiter quicunqꝫ dat aliquid alicui vt
iniustam causam seu aduocationem pro
eo ducat: aut iniustuꝫ belluꝫ faciat ⁊ hu/
iusmodi. Nihil enim horum potest lici/
te retineri: nec tamen est reddenduꝫ dā
ti sicut dictum est: sed pauperibus erro/
gandum: eo ꝙ cuꝫ vtriusqꝫ culpa sit da/
tum. ¶ Secundus casus est de his qui
pecuniam recipiunt ab accusatis de cri/
mine seu ab alijs carceratis anteq̄ con/
tra eos sententia proferatur: ⁊ officialis
ad eorum preces liberet illos: de quibus
dicendum est: ꝙ si tales accusati sunt in/
nocentes tunc distinguendum est: quia
aut illi intercessores sunt officiales salaria
ti: ⁊ tunc nō possunt recipere: ⁊ si recepe
rint illis a quibus acceperunt restituere
obligantur. Aut non sunt officiales sala
riati: ⁊ tunc possunt retinere nec satisface
re obligantur: immo merentur si cū cha
ritate faciant iuxta illud Prouer.xxiiij.
Erue eos qui ducuntur ad mortem. Si
autem tales accusati ⁊ carcerati culpabi/
les sunt ⁊ merito condemnandi: ⁊ tunc
huiusmodi intercessores talem pecuniaꝫ
retinere non possunt: sed est pauperibus
dispensanda ratione predicta: ⁊ grauissi/
me peccant huiusmodi: quia iustitiā im/
pedientes eaꝫ quodāmodo persequunt.
¶ Tertius casus est de his qui recipiūt
mutuum sub vsuris vel inducentes nolē
tem tale mutuum dare vel sine necessita
te. Nam ambobus istis cōcurrentibus
seu altero eorum lucrum de mutuo iam
acceptum non debet restitui eis: sed pau
peribus dispensari. Et hoc quando mu/
tuanti innotescit taliter mutuuꝫ fuisse ac
ceptum: alr̄s lucrum de mutuo dantibus
illis restitui debet. Vn̄ vidua que cogno
scit se precibus alicuius seductam: vt da
ret illi mutuum sub vsuris. vel illum ac/
cepisse sine necessitate: non debet illi re/
stituere sed pauperibus erogare. ¶ Se
cundo acquiritur res cum dantis ⁊ acci/
pientis culpa atqꝫ cum iniuria aliena: ⁊
tunc ipsa res restitui debet ei in cui⁹ iniu
riam data est: hoc autem tripliciter fieri
potest

potest. Primo accipitur cum iniuria vnius: vtputa cum vxor cum milite adulterium propter pecuniam: tunc debet huiusmodi mulier secrete talem pecuniam restituere viro suo: cum etiam dotem perdat et viro applicanda sit. extra de diuortio. c. olim. Si autem aliqua soluta mulier scienter recipit pecuniam pro adulterio ab alterius marito: talis pecunia restitui debet vxori in cuius iniuriam data est. Si vero et vir et mulier sint ambo matrimonio astricti: et propter pecuniam alter in alterum cadat: qui pecuniam recipit: illam pari suo restituere obligatur. quia plus iniuriat compari suo quam alieno: licet in hoc vtrique pariter iniuriam. Item si quis hominem pro pecunia occidit: talis pecunia heredi interfecti restitui debet. Secundo autem accipitur cum iniuria plurium sicut contingere solet de officiali alicuius domini seu ciuitatis: qui si aliqua recipit praedicto modo restituere debet ipsi domino seu communitati: quia in eius iniuriam talis pecunia recepta est. Tertio quoque contingere potest quod res accipitur cum iniuria alicuius ecclesie: et tunc illi ecclesie dari debet in cuius iniuriam recepta est extra de simo. c. de hoc autem. vbi mandatur pecuniam dari ecclesie: que simoniace recepta est. Idem quoque probatur ibidem. in. c. audiuimus. et in. c. consulere. r. xvij. q. iiij. c. si quis in atrio. xxvij. q. i. c. si quis rapuerit. Similiter qui accedunt ad infidelium ciuitates cum mercibus prohibitis: lucrum quod inde habuerint secundum quosdam exponere debent in subsidium eorum qui pugnant pro fide: vel qui capti sunt inter infideles: tamen secundum alios hoc est consilium non preceptum vt restituere teneantur tale lucrum conuertendo in pias causas. Et sic patet pars secunda.

¶ Pars tertia huius sermonis in qua declaratur quanta prudentia et discretione aliena restitui debent.

Tertio in isto sermone videndum est quomodo aliena restitui debent. Triplex enim discretio siue prudentia obseruanda est. Prima in precijs. Secunda in remedijs. Tertia in indulgentijs. ¶ Prima discretio est in precijs obseruanda. s. que pro rei restitutione ponenda sunt: circa que est sciendum: quod si ille cui res restitui debent tantum distet quod reddens plus expenderet in faciendo rem deportari quam valeret: ita quod res non faciliter perueniret ad illum cui deberet: tunc non oportet eam mitti. sed restituere triplici remedio vti pot. Primum est quod expectet personam cui reddi res debet: si quando credat haberi: vel si spes est quod per nuntium possit ei transmitti etiam expectandum est. Secundum remedium est quod interim quod expectat predictos rem illam apud alios a se reddendam vel mittendam reponat. Pensande tamen sunt circumstantie rei. Nam secundum Guiel. tam parua esse posset quantitas ipsius rei reddende et tam diues et largus ille cui restitui debet quod ei transmitti non oporteret: sed esset pro illius anima pauperibus dispensanda. Tertium remedium est quod quando multum probabiliter presumitur creditorem non esse amodo rediturum: nec esse amplius opportunitatem mittendi: dz pro aia creditoris pauperibus dispensari. Et hoc nisi reddens timeat quod si creditor ipse rediret posset in foro iudiciali ab ipso id repetere et rehabere. Si tamen creditor propinquos habeat dz eisdem res illa satisfieri secundum Sco. quia presumitur lege nature quod talis magis vellet restitutionem propinquis suis fieri quam alijs. ¶ Secunda prudentia seu discretio obseruanda est in remedijs. Nam si reddendo predicta pericula infamie: scandali mortis corporalis: et culpe mortalis: vitari non possunt: triplici remedio in restituendo prudenter homo vti potest. Primo s. restituere per seipsum. s. ponendo in creditoris capsam vel domum caute et prudenter rem sibi ablatam: vel tantum de suo quantum expostulat satisfactio iusta: ita tamen quod verisimiliter credatur: quod non veniat ad alterius manum. Secundo remedio vtendum est. s. satisfacere per intermedium: ita tamen caute quod creditor nesciat debitorem: nec etiam causam pro

qua id sibi restituatur: et talis intermedi/ us sit fidelis: vnde debitor bene videat cui reddenda tribuat. Si enim nuncius sibi retineret illa: debitor talis non esset propter hoc absolutus: quia damnificatus semp remanet dominus rei sibi ablate. Caueant etiam qui habent incerta distri buere pauperibus ne dent illa questo/ ribus et ceretanis: sed potius distribuant hospitalibus pauperibus et infirmis. Ter tio remedio vtendum est quod est satis/ facere per donum. Nam si predicta pericu/ la aliter vitari non possunt sufficit quod sa/ tisfaciat ei per donum: sic tamen quod ex ip/ so modo donandi debitor nullam gratiam inde reportare intendat: quin potius si aliter posset preeligeret illud reddere per modum solutionis: aliter enim non suffi cit ei satisfactio talis doni. ¶ Tertia pars de ratia siue discretio est in indulgentijs. Cir ca quam ponitur ista regula secundum quosdam quod omne debitum quod a creditore in/ dulgetur libere pro reddito: vel soluto habetur. Sed aduertendum quod ad hoc quod ista indulgentia sit grata apud deum aliqua requiruntur ex parte indulgenti/ am requirentis siue postulantis: aliqua ex parte indulgentiam largientis. ¶ Pri/ mo ex parte indulgentiam postulantis hec tria necessaria sunt. Primo.s. quod iu/ xta posse creditori satisfaciat corde.i. quod cordialiter velit satisfacere. Nam cor quod gloriatur ex voluntate aliena habendi et possidendi vel retinendi alleuiatur ex vo/ luntate aliena satisfaciendi. Secundo quod ei satisfaciat ore.i. per se vel per interposi tam personam se offerendo et dicendo aperte satisfacere velle iuxta posse. Ter tio quod ei satisfaciat opere.i. iuxta posse et sine aliqua fictione rem restituendam in manibus creditoris ponendo. ¶ Secun do ex parte largientis indulgentiam ne cessaria sunt ista quattuor que dicta sunt in prima parte huius sermonis.s. quod talis indulgentia siue remissio non fiat ex me tu sicut indulgere atque remittere solent subditi terrarum dominis aut quibuscumque potentibus. Secundo quod non fiat ex verecundia: sicut plerumque vsurarijs fie ri solet: quibus creditores ex verecun/ dia mortis partem vel totum remittunt. Tertio quod non fiat ex desperatione. Nam plerique remittunt partem vel totum: quia de soluendo desperant. Quarto quod non fiat aliqua spe temporali vt dictum est vbi supra: vt ergo debitor sit apud deum de huiusmodi remissionibus bene tutus de bet sic soluentem exequi quantum.s. ex parte sua. aut se ad istam ita disponere quod sibi constet tam de suo firmo proposito ad reddendum si creditor remittere nollet quam dehinc libera et gratuita remissione seu da tione facta ab eo cui debetur: quod tunc clare cognoscitur si pecunia sine malicia et fictione vel sufficiens pignus libere po natur in manibus creditoris: aut fit in/ strumentum obligatorium et condigna cautio: vel cum mediante aliqua perso/ na religiosa sit voluntaria et libera con/ cordia inter debitorem et creditorem: ita quod nulla de precedentibus conditionibus ad sit: tunc remissio ista grata est coram deo et hominibus: ita quod concedatur pecca/ tori gratia in presenti et gloria in futuro. Amen.

¶ Feria tertia post dominicam palma/ rum. De obligatione communionis sa/ cratissimi corporis Christi.

Sermo .lxxxv.

Amite hoc est cor pus meum. Scribuntur hec verba Matth. decimoquarto. Ap/ propinquantes fratres charissimi ad hoc sa cratissimum festum resurrectionis do/ mini nostri Iesu Christi: in quo solent omnes fideles et debent secundum statutum et preceptum sancte matris ecclesie suscipe re et communicare eximium sacramen tum eucharistie quod si quis facere non disponit non est vere penitens nec con/ tritus quia male dispositus et ad sacra/ mentum penitentie fictus accedit. Quo propter

propter in isto nostro opere de penitentia sepius nominato congruum videtur his diebus de ista sacra communione pertractare: ab eius obligatione ad quā hoc tempore tenentur fideles inchoando: de qua possunt intelligi verba Christi proposita apostolis et omnibus fidelibus dicentis: Sumite hoc est. etc. Sz aduertendum est secundum sententiam catholicorum doctorum: quod inter fideles diuersi diuersimode ad hoc sacramentum obligantur. Aliqui enim obligantur illud spiritualiter et sacramentaliter sumere et conficere: sicut sacerdotes qui totiēs obligantur communicare: quotiens ab eis fit consecratio. vt habetur de consecra. distin. ij. c. relatum. Ubi dicitur. Quale erit sacrificium cuius nec ipse sacrificans particeps esse dignoscitur? quasi di. Nō est completum sacrificium. Hoc patet ex ipso domino qui instituendo hoc sacramentum non solum panem cōsecrauit: sed sumpsit consecratum: propter igitur efficaciam sacramenti que completur in sumptione sacramentali illicitum est cōsecrare sine sumptione propter etiam signum huius sacramenti quod exprimitur in sumptiōe sacramentali hoc sacerdotes efficere debent. vnde Aug. de conse. dist. ij. c. dum frangitur: inquit. Dum frangitur hostia: dum sanguis de calice in ore fidelium sumitur: quid aliud quam dominici corporis in cruce immolatio eiusque de latere sanguinis effusio designatur? hec ibi. Aliqui obligantur solū illud credendo spiritualiter sumere: et aliquo tempore venerari et honorare: sicut in diebus festiuis preceptum est ab ecclesia missam audire deuote: sicut omnes fideles legitime non impediti: vt patet de conse. di. ij. c. missas. et c. omnes fideles sed de hoc tractabitur alibi in tractatu de missa. Aliqui obligātur ad hoc sacramētum credendum: et amandum: sicut sūt fideles se inter infideles inuentētes qui huius sacramenti nec misse nullo modo possunt habere copiam. Aliqui obligantur illud spiritualiter: et sacramentaliter sumere. s. xpiani vtriusque sexus postquam ad annos discretionis peruenerint. De quibus in isto sermone tractantes tria considerantur. Primum erit de cōmunionis obligatione. Secundum erit de cōionis exceptuatione. Tertium erit de nō cōmunicantium damnatione.

¶ Pars prima sermonis in qua declaratur fideles quique quando cōmunicare obligentur.

P Rimo igitur in isto sermone quęritur vtrum necesse sit ad salutē manducare corpus xpi. ¶ Ad cuius dubij declarationem premittēdū est secundum magistrum in. iiij. di. ix. Quod duplex est manducatio: spiritualis, et corporalis: que distinctio sumitur a triplici principio. Primo a dispositione sumentium quia quidam accedunt male dispositi: et hi manducant sacramentaliter: quidam bene et hi spiritualiter. Secūdo sumitur a modo sumendi: quia quidam suscipiunt ore corporis: et hi sacramentaliter et corporaliter. Quidam vero ore cordis et hi spiritualiter suscipiūt. Tertio sumitur ab ipso sacramento: quia duplicem habet rem. s. sacramentum: et vim sacramenti quarum vna potest recipi sine altera: sicut duplex est baptismus. s. fluminis: et flaminis. Manducatio igitur spiritualis attenditur in recogitatione huius cibi. s. carnis xpi pro nobis exposite in precium ad reddimendum. et in cibum ad reficiendum. Manducatio vero corporalis siue sacramentalis: in hoc atenditur dum recogitans charitatis amore ei quod cogitatur iungitur et sic incorporatur: et dum incorporatur reficitur et magis assimilatur Quod si solum manducatur actu sine caritate et deuotione: talis mādicatio solū est corporalis et sacramentalis: si. s. vt sacramentū suscipiatur. hec secundum Bona. in iiij. di. ix. ar. i. q. i. ij. et. iij. in corpe qōnū. Dicendum igitur ad dubium secundum Alexandrū. de ales in. iiij. parte summe in tractatu de eucharistia. Quod loquendo de manducatione sacramentali. hoc sacramentum nō

est sacramentũ salutis q̄tũ est de sua pri
maria institutione: sȝ si est: hoc est d̓ mã
dato supaddito v̓bi gratia. Ecclia ↄsti
tuit vt fideles cõicent semel in ãno ⁊ in
morte: qd̓ si qs negligit nõ est sine ↄtem
ptu ⁊ peccat mortal̓r. Qd̓ si dicat Jo. vi.
dr̃. Nisi manducaueritis ca. fi. ho. ⁊ bi.
eius sanguinẽ nõ ha. vi. in vobis. Rñ
deo fm dictũ Alexã. ꝙ hoc intelligit de
manducatione spũali q̄ est ꝑ fidẽ vt di
ctũ est: sine qua nemo adultus saluat: ⁊
sic intelligit illud Inno. Necessario mã
ducandus est agnus vt a vastante ange
lo protegamur. s. de manducatione spũa
li fm euangeliũ: ⁊ sacrali fm institutio
nem ecclie. vñ Aug. li. ij. de verbis dñi
sermone. x. de manducatione spũali ait.
Noli parare fauces sed cor. Et de cõse.
di. ij. c. vt quid paras. idẽ ait. Ut quid pa
ras dentẽ ⁊ ventrẽ. ? Crede ⁊ mãducasti.
Credere eni in eũ hoc est panẽ ⁊ vinũ
manducare. Qui credit in eũ mãducat
eũ. Et in epistola ad Bonifaciũ episco
pũ idem ait. Nulli aliquaten⁹ dȝ esse am
biguũ vnũquẽqȝ fideliũ corporis ⁊ san
guinis dñi tũc esse participẽ: qñ in baptis
mate membrũ efficit xpi: nec alienũ ab
illius panis calicisqȝ consolatione: etiam
si anteq̄ȝ panẽ illũ comedat calicemqȝ
bibat de hoc seculo migrauerit in vnita
te corporis restitut⁹: sacramẽti quippe il
lius participatiõe ⁊ beneficio nõ priuat:
qñ se habere qd̓ illud sacramentũ signi
ficabat inuenit. Hec ille. Attamen quia
xps sacramentaliter dedit illud sacramẽ
tũ apostolis suis di. Matth. xxvj. Hoc
facite in meã cõmemorationẽ. Cõgruũ
fuit ⁊ vtilissimũ vt etiã fideles oẽs: nõ so
lũ spũaliter sȝ etiã sacramẽtaliter illũ cõ
municarent. Jdcirco apostoli in primiti
ua ecclia statuerunt omni die fideles cõ
munionẽ hui⁹ sacri percipere qñ feruor
fidei flãmescebat: ⁊ deuotio sanguis xpi
Jesu recenter effusi in fideliũ mentib⁹
bulliebat: vnde Calixtus papa. de conse.
di. ij. c. peracta sic describit. Peracta cõ
secratione oẽs cõicent qui noluerint ec
clesiasticis carere liminib⁹. Sic. n. eti
statuerunt apostoli ⁊ sancta romana te
net ecclia: sed frigescente charitate hoc
statutũ abrogatũ est. ¶ Si aũt querere
tur vtrũ expediat cõicare singulis dieb⁹
q̄r v̓r ꝙ sic. Si eni homo efficit digni
or q̄ȝ erat ex vnico accesu si digne acce
dit: ergo digni⁹ accedit qñ secũdo vadit
q̄ȝ qñ primo accessit: hoc dico si non sit
defect⁹ in preparatione ex parte acceden
tis. Nam ⁊ Amb. li. i. de sacris ait. Pa
nis quotidian⁹ est: accipe quotidie qd̓
q̄tidie tibi prosit. Ad hoc rñdet fȝ Bo.
⁊ Alex. de al̓. v bi. s̄. Qd̓ hec questio de
terminanda est habita ↄsideratiõe ad fi
dem ⁊ deuotionẽ accedentis. Si enĩ ex
continua deuotiõe ⁊ desiderio cõtinuo
de assequendo effect⁹ huius sacramenti
aliquis singulis dieb⁹ accederet: estimo
ꝙ valeret sibi frequentia hui⁹ sacramẽ
ti: ⁊ sic intelligit illud argumentũ. Si ẽt
ex timore sue indignitatis frequenter de
sisteret extimo ꝙ ex illa reuerẽtia ⁊ timo
re ꝓficeret. Propter hãc distinctionẽ.
Credo dixisse Aug. de cõse. di. ij. c. quot
tidie. Quotidie eucharistie cõionẽ acci
pere: nec laudo nec vitupero. Nec lau
do si non est continua deuotio: nec vitu
pero si adsit ex hoc maior deuotio. Naȝ
põt esse in bonis sacerdotib⁹ ꝙ quoti
die cõicare generet fastidiũ: ⁊ propter fa
miliaritatẽ ⁊ assiduitatẽ etiã indeuotionẽ
⁊ tũc si aliquis hoc sentiat: laudabile est
ꝙ se abstineat aliqñ a cõmunione ⁊ ce
lebratione: vt postea in eo augeat deuo
tio ⁊ reuerentia. Põt etiã esse ꝙ in ali
quibus ipsa frequentia augeat deuotio
nẽ ⁊ reuerentiã ⁊ tũc laudabile est quot
tidie accipere. Unde ibidẽ sequit Aug. i
preallegato. c. quotidie. Dixit quispiam
nõ quotidie accipiendã esse eucharistiã
alius affirmat quotidie: faciat vnusquis
qȝ ꝙ fm fidẽ suã pie credit esse faciẽdũ
Neqȝ eni litigauerũt infra se: aut quis
q̄ȝ eorũ se alteri preposuit Zacheus ⁊ ille
centurio: cũ alter eorũ gaudẽs in domo
sua susceperit dñm. Alter autẽ: dixerit
Dñe non sũ dignus vt intres sub tectũ
meum ambo saluatorẽ honorificãtes

q̄uis nō vnq̄ modo: ambo peccasse mi seri ambo m̄iam consecuti. Et nota q̄ illud dictū Ambro. de conse. di. ij. Si q̄ tiensciīq̄ effūdit sanguis rpi. in remis sionē petōꝝ effundit: debeo merito qui semp pecco semp medicinā accipe. ꝛc. sic intelligit. Debeo me semp p̄stare ha bilem ad accipiendū. Un̄ alibi idē Am bro. ait. Accipe quottidie qd̄ quottidie ti bi p̄sit: sic viue vt merearis quottidie ac cipere. hec ille. Ergo p3 q̄ congrue illud decretū d̄ quottidie cōicando abrogatū est ꝛ rōne predicta statutū postea eccle sia vt oī die dñico cōionē acciperent fi deles: vnde in p̄dicto. c. quottidie. post q̄ Aug. dixit quottidie eucharistiā acci cipere nec laudo nec vitupero. Sequit omnibus tamē diebus dominicis com municandū hortor: si tamē mens in af fectu peccandi nō sit. hec ibi. ¶ Hic ori tur dubium: vtrum magis expediat fre quenter ad sacrā cōmunionē accedere: q̄ quasi semp cessare ob reuerētiā sacra menti. Ad hoc respondet Alexā. v bi. s. Nō per se loquendo magis expedit ali cui digne accedere q̄ expediat eidē ce s sare: quis occasion aliter magis expedi at cessare ad temp9 causa maioris deuo tionis vt dictū est. Dicendū ergo sine p̄ iudicio q̄ simpliciter magis vir sanctus p̄ficit in accedendo frequenter q̄ in ces sando quasi semp. Et rō hui9 multiplex est. Prima ꝛ potissima est assecutio effe ctuū sacri. Alia est diligens p̄paratio ac cedentis: q2 q̄tūcunq̄ sit perfect9 q̄n in tendit accedere preparat se vt digne ac cedat: prout sustinet humana fragilitas vel infirmitas. Tertia est confidentia di uine bonitatis quā multum acceptat do minus: Un̄ existimo ait Alex. q̄ q̄n ali quis considerat magnitudinē huius sa cramenti: ꝛ ex hac cōsideratione moue tur motu reuerentie ꝛ timoris ad cessa tionē: q2. s. cessat: ꝛ quādo habita cōside ratione confidens de bonitate diuina ꝛ misericordia preparatus accedit: q̄ me retur tantum hac confidentia ꝛ prepa ratione quantū illa reuerentia ꝛ timore, Et ideo quia tunc temporis vigebat ad huc memoria passionis in cordibus fi delium: q̄uis non ita sicut in primitiua ec clesia omni die dñico statutum erat cō munionē accipere vt dictum est. s. Sed q2 quanto magis elongati sunt a tempo re passiōis ei9 tāto etiā plus refriguit me moria passionis in cordibus fideliū sta tuit postea eccl'ia tñ ter in anno oēs cōican dū. s. in paschate: natiuitate dñi: ꝛ pēth. vñ de conse. di. ij. c. ꝛ si nō frequentius. Fabianus papa inquit. Et si non freque tius saltē ter in anno oēs cōicent: nisi for te quis maioribus quibusdā criminibus i pediat: in pascha videlicet penth. ꝛ na tiuitate dñi. ꝛ in. c. seculares. ibidem scri bitur. Seculares q in natali dñi: pascha ꝛ penth. non cōicauerint catholici non credant: nec inter chatholicos habeant hec ibi. Sed quia superabūdauit mali cia charitas adeo frigefacta ē: q̄ ad hūc solum terminū ventum9 q̄ in paschate tm̄: ꝛ in morte obligamur per eccl'ie constitu tionē sacramentū eucharistie sumere. Si cut p3 per Inno. tertiū de pe. ꝛ re. c. om nis vbi d'. Omnis vtriusq̄ sexus fide lis: postq̄ ad annos discretionis puene rit: omnia sua solus peccata saltē semel in anno fideliter confiteat ꝛc. suscipiens reuerenter ad min9 in pascha euchari stie sacrm̄: nisi forte de p̄prij sacerdoꝝ cō silio ob aliquā causam rationalē ad tem pus ab ei9 perceptione duxerit abstinen dū hec ille. Si quis tamen voluerit cōi care in cena dñi: non est prohibendus. Nam de conse. di. ij. c. in cena scribitur. In cena dñi a quibusdā eucharistie pce ptio negligit: que q̄m in eodē die ab oī bus fidelibus exceptis ijs quibus pro gra uibus criminib9 inhibitū est p̄cipienda sit ecclesiastic9 vsus demonstrat: cū etiā penitentes eadē die ad percipiēda cor poris ꝛ sanguinis dñi sacra reconcilient hec ibi. Concor. in his Bona. ꝛ Ric. in iiij. di. xij. ar. vj. q. i. Addētes q̄ quis nō sit necesse cōicare nisi semel in anno: tñ frequentatio cōionis permissa est: q2 si cut in corpore fit quasi quedam deperdi

tio continua naturalis humiditatis per actionē nālis caloris: q̄ de cā oportet plu ries cibū sumere ad restaurationē dep̄ditionis: ne deperditio cōtinua mortē inducat. Sic cū ex corruptione ꝯcupiscē tie in nobis ⁊ occupatione circa exterio ra fiat deperditio deuotionis ⁊ charitati ui feruoris: debemꝰ pluries suscipe hoc sacꝛm: per cuiꝰ susceptionē causat i aīa spūale nutrimētū: ne p nimiā deperditio nē si nō adhesset restauratio paulꝫ hō ad mortē perduceret l spūalē. Et sic patet pars prima.

¶ Pars secunda in qua declaratur q sint exempti a perceptione communio nis.

Secundo videndū est q nō obli gant ad perceptionem cōionis. ¶ Primo. n. ſm Alex. nō est sacꝛm illō dandū stultis ⁊ amētibꝰ ⁊ vsu rōnis olno carētibꝰ: qꝛ corpꝰ xpi nō est cōicandū nisi hn̄tibꝰ discretionē ⁊ scien tibꝰ discernere inter hūc cibū celestē ⁊ aliū ⁊ pparare se aliq̄ mō: vt cū reueren tia ⁊ deuotione sumāt. Talibꝰ aūt q ita agitant frenesi vel furia q v̄bis ⁊ factis in ꝯtumeliā ꝓrumpunt creatoris nullo mō dādū est nisi qn̄ ꝯtingeret eos l [illegible] lucida internalla. ¶ Scdo [illegible] sacꝛm nō est dādū puulis ⁊ si l [illegible] vir tutibꝰ ꝑditis ⁊ ab oi macula peti [illegible] vt voluerūt aliqui ⁊ etiā hodie [illegible] seruāt quidā heretici. Quapropter ſꝫ [illegible] Alex. ad hoc q aliqs digne sumat corpus xpi ne cesse est q sit virtutibꝰ preditꝰ q̄tū ad habitꝰ eoꝝ ⁊ q̄tū ad alia que eā ad de uotionē ⁊ reuerentiā excitāt: ad que req̄ rit vsus rōnis quo carēt paruuli. vn̄ Au gu. ait. q cibus iste est grandiū. s. in fide paruuli aūt ⁊ si habeant habitum fidei ex gratia baptismali: vt dictū ē nō tn̄ di cendi sunt grandes in fide. Quapropter ſm Alex. tria consideranda sunt in par uulo ad hoc vt cōicetur ei hoc sacꝛm. Primo consideranda est pueri etas: vt sit. s. x. vel. xi. annoꝝ. Secundo ꝯsiderā da est discretio. Nisi eni puer discretio nis indiciū habeat ⁊ maxime q discer nat differentiā inter hoc sacꝛm ⁊ cōio nem panē: nō est inducendus ad sacrā cōionē. Ait eni Aug. de ꝯse. di. ij. c. nos aūt de differentia istiꝰ panis sic. Nos au tē sub specie panis ⁊ vini quā videmus res inuisibiles. i. carnē ⁊ sanguinē hono ramꝰ. q. d. ad hoc est necessaria magna discretio. Tertio considerāda est i puero d̄uotio. Nā si in eo appareat q cū deuo tione suscipiat sacrā cōionē ducendus est ad illam. Sed multi sunt xp̄iani qui quolibet anno cōmunionē accipiūt: sed alios quos ad illā iducere debēt nō indu cunt. ¶ Vn̄ sciendū est q quilibet pf̄a milias ex precepto diuine ⁊ fraterne cha ritatis ⁊ similiter materfamilias tenent nō dico cogere sed rōnabiliter inducē filios ⁊ filias ⁊ quēcunqꝫ de sua familia ad sacrā cōionē suscipiendā: saltē semel in anno. Rō huius est qꝛ debent dilige re proximū suū sicut semetipsos. Vt hꝫ Matth. xxij. Et Luc. x. Immo nō solū ex hoc precepto tenent ad hoc inducere illos: sed etiā q diebus precetis audiant missas: sanctificēt festa: ꝯfiteant pctā: se tineant sicut obligant. Hic ecclia sti. vij. sapiens precepit di. Filij tibi sunt erudi il los: ⁊ incurua eos a pueritia eoꝝ. ⁊c. Et sic pꝫ pars secunda.

¶ Pars tertia vbi ponunt pene quas incurrunt non communicātes semel in anno.

Tertio ad roborationē predictoꝝ sciendū est q q saltem semel in anno non cōicant hoc sacꝛo eu charistie multas penas icurrūt. ¶ Pri mo eni eiiciendi sunt ab ingressu ecclie sicut pꝫ dicto. c. oīs. vbi post p̄dicta ver ba sequit. Alioquin ⁊ viuens ab igressu ecclie arceat: ⁊ moriēs ecclīastica careat sepultura. Et de ꝯse. di. ij. c. si quis. Si q̄s itrat ecclīam dei ⁊ sacras scripturas au dit: ⁊ ꝓ luxuria sua auertit se a cōione sa cramēti: ⁊ in obseruādis mysterijs decli nat ꝯstitutā regulā discipline: istū talem ꝓiciendū de ecclia catholica decerni mus esse donec pniam agat: ⁊ ostendat fructum penitentie sue: vt possit cōione

percepte

percepta indulgentiā pmereri. Hec ibi. Hosti. autem dicit q si presbyter habet aliquem parochianum vt puta fornicariuin publicum: vel adulterum: vel tenētem odia: vel homicidā: vel vsurarium. vel ponentē dissensiones et discordias: vel incantatorē: vel blasfemū: liniorem: aut partialē. Primo illū arguat opportune. s. monendo. Secundo imponitur s. suspendēdo et interdicēdo. Tertio aut crescēte contumacia excōicet illum vel superiori denunciet. Argu. ad hoc. xxxij. q. v. c. preceptum. Si autem nō possent hec comode fieri pp multitudinem vel pp ptātem hoium: eos: verbis Xpi po test sacerdos vel prelat⁹ moneat et terre at et Xpū est in se qdqd pōt faciat vt animā suam saluet. Hec quasi omnia notat glo. ibi. c. ad audientiam extra de spon. Et ar. super hoc pōt haberi. ij. q. i. c. multi. xxij. q. i. c. predicandum. et xxiij. q. iij. c. itaq. et c. tam. sacerdos. ¶ Secundo tales priuari debent ecclesiastica. sepultura si sine cōmunione absq signis penitētie decederent: vt in. c. ois aperte patet. De quib⁹ Hiere. xxij. scribit. Sepultura asini sepeliet. Nam si tales in ecclesiastica sepultura sepeliri contingeret ad cumulum eoru damnationis esset. Vn Grego. xiij. q. ij. c. quos grauia taliter inquit: Quos grauia peccata deprimunt ad maiorem cumulum eorū damnationis potius q ad solutionem eorum corpora in ecclesiis ponunt. Et intelligitur hoc sm vnam glo. qn ipsorum dispositione id factum est. Et si ibi sepulti sūt debent exhumari quando eorū ossa ab aliis seccerni pnt: vt habetur extra de sepulturis. c. sacris. et cimiterium: sive ecclesia reconcilianda est. extra d conse. eccle sie. c. consuluisti. Nō autem hoc est: q de ; noie sepulture officium bone fidei testimoniu est. xiij. q. ij. c. non extimemus. Vn ne clerici sint falsi testes prohibent interesse sepulture aie impenitentis. extra de rap. c. ij. ¶ Tertio semel in anno non cōmunicantes priuari debent fidelium oratione: si absq signis penitentie

decedunt de quibus. sm Bonauen. l. ij. di. xliij. loquitur. Jo. v. c. prime canonice sue di. Est peccatum ad mortem: non dico vt pro eo quis roget. Et hoc idem p hibetur extra de statu monachorum. c. primo. et c. super quod. Et extra d sur. c. ij. Et. xiij. q. ij. c. pro obeūtibus. vbi Gregoi⁹ taliter ait. Quamuis peccatis omnes subiacemus: cōgruit vt sacerdos p mortuis catholicis memoriam faciat et intercedat: nō tamen pro impijs q̄uis christiani fuerint tale quid agere licebit. Et confirmat hoc idem. xiij. q. v. c. placuit. ¶ Quarto priuantur tales non cōficantes merito confessionis obedientie: Nam qui confessus est semel in anno: et non fuit dispositus sm obligationem precepti suscipere corpus xpi: pfessio ei⁹ non valet: et iterū pfiteri et satisfacere obligat sm sniam variorū doctorum: vt p3 s. in tractatu de confessione. ¶ Idcirco qui ad minus semel in anno corpus dnī non suscipit multum dolere debet, p pter septez causas. Primo ratione diuine offensiōis. Nā de illis qui nō receperūt discipulos xpi. dicit. Luc. decimo. Amen dico vobis: q sodome remissius erit in die illa q illi ciuitati q nō receperit vos. Si eni tantū offendit deū qui non recipit discipulos: quantum offendit ille qui nec ipsum Xpum vult recipere: de quo Jo. i. scribitur. In propria venit et sui eū non receperunt. Secundo rōne indispositionis. Quidā eni sibi applaudunt di. Nōs melius est corpus xpi non sumere q indigne cōtcare: et enim hoc su verū q: nō est bonū sumere panē filiorum. i. iustorum: et mittere canibus. i. peccatoribus. Math. xv. Tamen tales debent vehementer contristari q sint sicut canes. et receptacula immunditie: qui deberent esse receptacula gr̄e iux illud Osee viij. Israel est quasi tabernaculum immundum in nationibus. Tertio ratione fraudationis. Magna enim vtilitas sequitur digne cōmunicantib⁹ iuxta illō Jo. vi. Qui māducat hūc panē viuet in eternum: qua vtilitate fraudat q nō vult

cõicare. Quarto rõne subiectiõis: q eni perseuerat in pctõ subijcit diabolo: et expellit xpm nõ cõicando: qr nõ vult ip3 in se regnare: cuius pnia est nobis cã sa lutis exẽplo Zachei in domũ suã xpm recipientis. Quapropter audiuit hodie salus huic domui a deo facta ẽ. Luc.xix. Quinto rõne dilectionis. volẽs.n. xpus relinq̃re eccle et toti mundo memorabile signum amoris sui ad nos dixit illud Matth.xxvi. et Luc.xxij. de pse.di.ij.c. in xpo. et c.iterátur. Hoc facite in meã cõmemoratioñe. vbe igif illi q nõ habet tale memoriale. Ostẽdus est igif xpus vt mũdet corda nostra: vt digne possimus cõione acciꝑe. iuxta illd ps. Amplius lana me ab iniqtate mea. Sexto rõne ꝓtectionis. Ambulãs eni viã periculosã3 valde dolet si nõ hẽt ꝓtectorẽ: s3 qui hẽt xpm nihil timet. iuxta illud psal. Si am bu.in me.v.m.m.nõ ti.m.qm tu me.cũ Parasti in ↄspcu meo.men.ad.e.q tri. me. Qui.n.cõicat hẽt se ꝓtegẽtẽ: et in labore itineris reficientẽ. vñ ꝓpha inquit. Calix meus inebrians q̃ preclar9 est. Septimo rõne exclusiõis: q.n. dño hospitiũ negat: merito regni celestis sibi ianua claudit. vñ. Luce.vi. Qui me erubuerit hũc filius hois erubescet cũ venerit i maiestate sua. Suscipiam9 ergo fideliter et deuote eucharistie sacrm vt ipse Jesus q dignat nobiscũ habitare in pñti seculo faciat nos iterũ regnare in futuro in secula seculorum. Amen.

¶ Feria quarta post dominicã palmarum. De indispositione indigne sumentium sacrm eucharistie.

Sermo.lxxxvi.

Ecce man9 tradentis me: mecum ẽ in mensa. Luc.xxij. Uisa in supiori sermone ferea charissimi obligatione suscepnonis sacramenti eucharistie: diligenter atq3 solerter attendendũ est q3 hmõi susceptio magis officit peccatoribus et indispositis q̃ proficit: nec aliquã in eis põt habere efficaciam. Primo qr hoc sacramentũ habet efficacia mediante manducatione spũali: manducatio aũt spiritualis non fit nisi mediãte charitate: ergo non h3 efficaciam nisi in bene dispositis et charitatẽ habentibus. Secundo qr hoc sacrm vnionis est: sed existẽs in pctõ mortali nõ põt vniri: ergo et c. Tertio qr hmõi susceptio nõ põt fieri ab iniusto sine maxima ingratitudine et contemptu quo fit vt hoc sacrm in eo efficaciã habere nõ possit. Nec ẽ simile isto sacro sicut in baptismo in quo efficit hõ post susceptionẽ ipsius dignus per cõtritionem quã prius nõ habuit: ita q3 ipm sacramentũ postea in ipso efficacia habeat: quia fm Alex. vbi.s. in sacramento baptismi suscipit illud qd est res et sacramentũ.s. character: vnde est suscipiẽti dispositõ ad susceptionẽ tñ rei.s. gratie ablutentia que est sacramẽti completio. Sed quando aliqs sumit corpus Christi sacramentaliter tñ nõ ex hoc aliquo modo disponit ad sumendũ rem sacramenti eucharistie in plenitudine: sed potius impedit et inhabilitat ad illud rõnibus predictis. Huius rei exemplũ euidẽs habet in Juda proditore: qui manducauit corpus xpi corporaliter et sacraliter nec tñ aliquam efficaciam ipsi9 accepit: sed potius magis induratus est: et introiuit in eũ sathanas vt perseueraret in malo proposito tradendi xpm. vnde dñs noster postq̃ consecrauit corpus et sanguinẽ suum et discipulis suis tradidit simul et iude de ipso dixit vba ꝓposita. Ecce manus tradentis me. et c. In presenti igitur sermone. de indigne sumenti bus corpus christi tres conclusiões annotabimus. Prima conclusio dicetur aliquorum dubiorum declaratio. Secũda dicetur aliquarũ conclusionum positio. Tertia dicet indigne sumentiu3 qualificatio.

¶ Pars prima in qua ponunt aliqua dubia declaranda.s. qui peccent mortaliter cõmunicando.

Primo igit

P Rimo igitur in isto sermone circa eos q̄ indigne sumūt corpus xp̄i mouent̄ tria dubia quorū. ¶ Primū est. vtrū existēs in pctō mortali semp peccet mortal'r sumēs eucharistie sacr̄m. Ad qd̄ rn̄det s̄z Bon̄. in. iiij. di. ix. ar. ij. q. ij. τ. iij. Et Ric. ibidē ar. ij. q. j. Et Alex. vbi. s̄. q̄ sine dubio talis semp mortal'r peccat. Qd̄ tripl'r probat̄. s. Ratione. Auctoritate. Et exēplo. ¶ Primo rōne abusionis. q2 talis abutit̄ hoc sacramento ꝓpter tria. Primo ex eo qd̄ est sacramentū ibi tn̄ qd̄ ꝓponitur nobis in cibū. Cibus aūt. non ꝯuenit nisi viuenti sicut nec etiā corporalis: ergo τc. Secundo. ex eo qd̄ est ibi sacr̄m τ res sacri: qd̄ est ipse xp̄s scūs scōꝝ. Sanctū. n. debet esse receptaculū tanti sacri: ergo τc. Tertio ex eo q̄ est res tn̄ qd̄ est mysticū corpus xp̄i. Nā ex eo q̄ aliqs ad sacr̄m accedit ad vnitatē corporis mystici se tendere mōstrat: sed si pctm̄ in ꝯsciētia seruat per qd̄ a corpore xp̄i separet̄ culpam fictionis manifeste incurrit: igitur oībus his tribus rōnibus abutitur hoc sacro. Quod si ꝯ̄ hoc arguat̄ sic: Peccator tenetur aliq̄ tp̄e corp9 xp̄i sumere: vt p3 ex superioribus: sed nullus peccat faciēdo illud ad qd̄ tenetur. ergo τc. R̄. s̄z Alexā. q̄ peccat q2 debito mō nō facit. Non. n. peccat rōne actus sed circūstantie: sicut si aliqs elemosinā daret in ꝯtemptū dei: vel ex vanagloria: aut ex libidīe τ huiusmodi: sic τ ille peccat q̄ bonū malo mō facit. Qd̄ si vlterius dicatur q̄ actus mā ducationis est in p̄cepto nō modus. Dicendum q̄ τ si nō sit expressus aliq̄ precepto: maxime tn̄ est attēdendus: iuxta illud ap̄li. j. Chor. ij. Qui mādūcat τ bi. indi. iu. sibi man. τ bibi. ¶ Secūdo idē probatur ratione impreparationis. Naz ait Alex. q̄ est ibi pctm̄ omissionis τ cōtemptus: q2 xp̄o ꝯ̄tumeliā in se est talis negligens se ad hoc preparare cōtumeliā facit. Et iō ap̄lus. p̄me Chor. ij. Quicunq̄ man. pa. h. τ bi. ca. d. indigne re9 erit cor. τ san. domini: ꝓbet autem seipsum homo τ sic de pane illo edat τ de calice bibat. Ubi glo. inq̄t. Utiq3 sanctū3 est qd̄ accipimus nec ille reus est qui accipit: q2 ipsa res est magna quam accipit: sed ille mal9 male accipit quod accipit. Hec ibi. Quod si dicatur hoc sacramentum ē de maximis bonis: sed maximis bonis nō contingit male vti sicut dicit Augustin9 in lib. de libero arbitrio: ergo hoc sacramento non contingit male vti: ergo τc. R̄. s̄m Bon̄. q̄ hoc sacramento non solum contingit male vti: sed etiā ipso deo scilicet cum ipse diligitur ꝓpter aliō. Uirtutibus autem non cōtingit male vti: q2 ipse sunt boni v sus τ quib9 homo formaliter vtitur. Contingit autē3 male vti virtutibus vt obiecto: τ sic intelligendū est in proposito. ¶ Tertio hoc idem probatur ratione assimilationis. Naz sicut qui proijceret corpus christi in sterquiliniu3 damnabiliter peccaret. Sic qui existens in mortali peccato sumit illud: q2 in sterquiliniu3 peccati proijcit: peccat ergo τc. Quod si dicatur non egent qui sani sunt medico: sed qui male habent. Luc. v. ergo cū peccator male habeat medicina illa indiget in qua ille accipitur qui ē summa medicina. Sed qui accedit ad medicinam qua indiget non errat ergo τc. R̄. s̄m Alex. τ Bon̄. q̄ medicia corporalis nocet infirmo ip̄reparato: ita spūalis hoi impreparato est occasio spūalis nocumēti: vnde medicia siue corporalis siue spiritualis sumenda est cum preparatione: τ maxime illa que est nobilissima τ mūdissima. ¶ Secundo hoc idē probatur auctoritate m'tiplici. Et primo ipsi9 apostoli. j. Chor. ij. Qui mādūcat τ bibit indigne vt dictum est. Ubi glo. Aug. vt patet de conse. dist. ij. c. τ sancta. vbi dicitur Et sancta malis pn̄t obesse: bonis sunt ad salutem: malis ad iudiciu3: vnde apostolus. Qui mādūcat τc. non q2 res illa mala est: sed q2 malus male accipit qd̄ bonu3 est. Hec ille. Et ideo sacerdos celebrans in mortali peccat mortal'r: vt p3. vi. di. in. c. testm̄. Et. j. q. j. c. sacerdos. Et de conse. di. ij. c. quotidie. Et de cohabi. cle. τ mulie. c. vltimo. Et de cele. miss. c.

de hoie. vii de conse. di. ij. c. q scelerate.
Isi. inquit Qui scelerate viuūt in eccl'ia
ꝛ cōicare non desinūt putātes se tali cō/
munione mūdari: discant nihil ad emū
dationē sibi proficere: dicente ppheta
Hiere. ij. Quid est ꝙ dilectus me⁹ fecit
in domo scelera multa. Nūquid carnes
sancte auferent a te malitias tuas: Que
verba habent etiā di. iiij. c. qui in mini/
mis. ¶ Secundo idem probat auctori
tatibus Augu. qui in li. de vera innocen
tia. lxviij. c. ait. Sacramētū pietatis in iu
diciū sibi sumit indignus. Bene enī eē
non potest male accipienti quod bonū
est. Et in li. ij. xxxix. c. ait. Et sancta vite
accipit ꝛ eternitatis poculū bibit qui in
xpo manet: ꝛ cuius xpus habitator est.
Nam qui discordat a christo nō mādu/
cat carnē eius: nec sanguinem eius bibit
ēt si tante rei sacramentū ad iudiciū sue
presūptionis sue perditiōis quotidie ac
cipiat de conse. di. ij. c. qui discordat. Itē
in sermōe primo ꝺ aduētu idē ait. Mu
tet vitā qui vult accipere vitam. Nam si
homo non mutet vitam: ad iudiciū ac/
cipit vitā: ꝛ magis ex ipsa corrumpitur
ꝙ̄ sanet: magis occiditur ꝙ̄ viuificetur
Item super Ioh. sermone. xxvj. de cō/
secra. di. ij. c. panem idem inquit. Panē
celestem spiritualiter manducantes in/
nocentiā ad altare portate: pctā ꝛ si sunt
quotidiana: vel non sunt mortifera añ/
ꝙ̄ ad altare accedatis dimittite ꝛ dimit/
tetur vobis ꝛc. Et sic pꝫ propositum ex
auctoritatibus. Qꝺ si dicatur Hilarius
papa. de consecra. di. ij. c. si non dicit. Si
non sunt tanta peccata. vt excōmunice/
tur quis: nec se debet a medicina corpo/
ris ꝛ sanguinis domini separe: ergo. ꝛc.
℞ ẜm Alexan. ꝛ Ricar. ꝙ excōmunica
tio dicitur tripliciter. Uno modo dicitur
separatio a cōmunione fideliū. vi. q. i. c.
illi qui. Alio modo dicit sepatio a cōio/
ne sacramentorū. vt. ij. q. iij. c. nullus sa/
cerdotū. Tertio modo dicitur separatio
a numero fidelium ꝛ hoc dico: ꝙ̄tū ad
meritū: ꝛ hoc vltimo modo sumitur hic
excōicatio. Et sic existēs in peccato mor

tali tali modo est excōmunicatus: vnde
sic intelligit verbū Hilarij. Si non sint
tanta peccata vt excōmunicet quis. i. sit
separatus a numero fidelium ꝙ̄tū ad
meritum. ¶ Tertio hoc idem probatur
tribus exemplis. primū hꝫ. ij. Reg. vi.
de Oça qui pcussus est: qꝛ archā dñi te
tigit indigne: ergo ꝛc. Que archa signat
corpus xpi. Notandum est tñ ꝙ exem
pla damus non ꝙ ita sit: sed vt ascentiāt
adiscentes. ẜm phm primo priorū: hoc
ideo dico: qꝛ ẜm Ric. ꝛ Bo. vbi. s. Quis
tangens corpus xpi in peccato mortali
irreuerentiā trāt facit sacramento: nisi in
casu. qñ. s. hoc faceret cum timore ꝛ re/
uerentia propter aliquam necessariā cau
sam non existente ibi digniore. ¶ Secū
dum exemplum habetur primi. Regū.
vi. de Bethsaminis qui percussi sūt: quia
archam domini aspexerunt indigne: er
go multo fortius mortaliter peccat q cor
pus domini suscipit indigne. Nec pro/
pter hoc intelligas ẜm Alex. ꝛ predictos
doc. ꝙ nō sit licitū peccatori aspicere cor
pus xpi: qꝛ vt dictum est exempla dam⁹
non vt ita sit ꝛc. Non enī est simile de
gustu ꝛ aspectu: qꝛ aspectus est in distā
tia: gustus in coniunctione: nec est tanta
irreuerentia nec etiam cōtemptus: quia
illa que est in gustu mortalis est que i vi
su venialis vel nulla imo frequenter ex/
citatur deuotio aspicientis ꝛ infunditur
gratia contritionis. Licet igitur pecca/
tor sit indignus videre: non tñ incur/
rit offensam videns sicut maducās. De
bet tamen sicut ꝛ iustus ꝛ multo magis
oculos deprimere pro reuerentia: ꝛ tunc
accedet sibi bona gratia. ¶ Tertiū exē
plum est iude cui comparant omnes in
digne sumentes. De quibus ait Augu.
super psal. cxlij. ꝙ multos iudas implet
sathan indigne manducantes bucellā
ad iudiciū suū: vnde de consecra. di. ij.
c. sicut. Sicut iudas cū bucellā tradidit
christus non malū accipiēdo sed bonū
male accipiendo locū prebuit diabolo:
sic indigne quisqꝫ sumēs corpus christi
non efficitur. Hec ibi. Aduertendū tñ
ẜm Alex.

fm Alex. & Bo. vbi. s. ar. ij. q. i. Ad nō est vera opinio aliquorū qui dicebāt verum corpus xpi a malis non sumi: quia non dicebant tantā maiestatem & carnē tāte sanctitatis & puritatis in corpus subditū peccatoris introire. Et dicebant q corpus verū a speciebus abscederet: ex quo peccator ipsū labijs & ore polluto côtigeret. Nam illud sentire erroneū est & manifeste contra sanctos. Ipse enim dominus vtrisq se sibi offert: sicut pro omnibus se obtulit in cruce. Sed quantum ad vltimū q in hoc sacramento est. s. vnionem in corpore mystico multa differentia est: q: boni recipiūt inde fructum: mali dānū vnde cantat ecclesia. Su. boni sumunt mali. sor. ta. ine. v. vel interit. Et sic p3 primū dubiū. ¶ Secundū dubiū est. vtrū peccet plus heretic⁹ sumēs corp⁹ xpi, q̄ existēs i aliquo genere pcti. Rñdet p3 Alex. vbi. s. q ex alia cā peccat hereticus sumendo: & ex alia existēs in mortali & tñ credens q hereticus peccat dissentiēdo ab ecclesia: credēs autē existēs in mortali peccat ex cōtēptu. Dicendū igit q infidelis plus peccat simpliciter circa hoc sacr̄m q̄ existēs i mortali sumendo illud. q: fm Ric. in. iiij. di. ix. ar. i. q. ij. Manducat enī infidelis sicut manducaret brutū si daret ei. Sed q: contemptus est magis causa peccati in sumptione: plus peccat: credēs existēs in mortali magis indigne accedendo Nam aliquis melior alio: qñ min⁹ digne accedit illo qui minus bonū est: vñ sine p̄iudicio dico fm Alex. q plus peccat talis infidelis in sumēdo: heretic⁹ āt plus peccat simpliciter discredēdo mirabilia q̄ fiunt in hoc sacr̄o. Et sic p3 breuiter scdm dubiū. ¶ Tertiū dubium q queritur in hac parte est q plus peccet mā ducās in pctō spūali an carnali: q: v̄r q peccās in spūali. Dicit enī Gre. q peccata carnis maioris sunt infamie & minoris culpe sed māducās cū minori culpa minus offenditur: ergo &c. Rñdet sine p̄iudicio fm Alex. vbi. s. Ad q manducāt in pctō carnis. s. luxurie v̄l gule: & q manducant in pctō spūs. s. superbie vel simili dic & hmōi se hūt vt excedentes & excessi in dmerito. Min⁹ n. peccat q existēs in pctō gule manducat xpi corp⁹: q̄ existens in pctō desperationis vel inuidie fraterne. Et magis peccat existens i peccato luxurie q̄ existens in peccato ire v̄l alterius peccati spiritualis. & hoc triplici ratione. ¶ Primo ratione cōtrarietatis in effectu: q: hoc sacr̄m efficit homi nem spiritualem: illud vō peccatū carnalē: & etiam vnit hoc sacramentū membra cum capite & membra adinuicem sed hoc peccatum inter omnia plus est diuisiuum: quia in eius opere duo peccant & ita duo ad minus separātur a xpo & a membris eius. ¶ Secundo ratiōe maioris contemptus quia qui peccant peccato luxurie certi sunt q peccāt mortaliter & vilitatem peccati cognoscunt & se viles reputant: & ideo magis contemnūt hoc sacramentum sumentes. Raro enim accidit q aliquis se sciat peccare mortaliter ex commissione actus spiritualis. s. superbie: ire: & hmōi. ¶ Tertio ratione maioris immunditie: quia ex commissione operis carnalis huiusmodi non solum anima inficitur: sed etiā ipsa caro per pronitatem & opera immunda iuxta illō prime Chor. vi. Omne peccatū quodcunq fecerit homo extra corpus suum est: qui autem fornicatur i corpore suo peccat: vbi glo. Fornicatio non modo animam sed etiam corpus contaminat. Cum igitur illud sacramentū sit mundissimum ratione contenti & signa ti scilicet veri corporis christi & mystici: sequitur q sumens illud in duplici immunditia magis iniuriat huic sacramēto ergo &c. potest etiam addi q ratio sitne iudicium rationis quod in hoc sacramento maxime necessarium est non ita absorbet peccato spirituali sicut carnali Delectatio enim venerea fm phūm in Ethicis furatur sepe intellectum sapientis: vnde fm Augustinum. in hoc opere aīa sit tota caro: propter hoc dici potest q accedens ad cōmunionē in pctō

carnali magis peccat: q2 maiorem cõtu meliam quantũ est de se ipsi sacramẽto facit. Nec valet illud: q2 peccatũ spũale est grauius. Maioritas enim peccati in hoc casu nõ prouenit ex indignitate maiori ex parte ipsius accedẽtis: sꝫ ex parte ipsius accessus. Non eniꝫ valet hoc argumentum. Iste indignior accedit q̃ ille: ergo magis peccat: sed bene valꝫ hoc Iste indignius accedit q̃ ille: ergo magis peccat. Spũalia enim faciunt indigniorez personam: carnalia aũt idigniorem accessũ. ⁊ sic patet pars prima ⁊ tertium dubium.

¶ Pars secunda in qua ponuntur tres conclusiones ad declarationem predictorum.

Secũdo in isto sermone ponunt tres conclusiones ad declarationem p̃dictoꝝ. ¶ Prima ↄclusio ẜm Ric. in. iiii. dist. ix. ar. ij. q. iij. Qꝺ ꝓpter reuerentiã sacri aliqñ est abstinẽdum a sumptione ei⁹ ꝓpter aliq̃ que etiã non sunt peccata. Cuiusmodi est nocturna pollutio ꝓueniens ex crapula ⁊ imũda cogitatione: que si fuerunt ex cõsensu fuerunt peccata mortalia: ⁊ tũc talis pollutio est mortale peccatũ: ⁊ sic oĩo retrahit a coĩone sub pena peccati mortalis: q2. s. peccaret mortaliter sic sumens sine penitentia: põt etiam eẽ peccatũ mortale pollutio ex cõsequẽti: q2. s. qs post pollutionẽ in ea delectatione consentit. ⁊ sic ẽt ꝓhibet a coĩone modo p̃dicto. Si autez certuꝫ est vel probabile ꝙ p̃cedentia nõ fuerunt nisi peccata venialia: tũc illa pollutio non prohibet nisi de congruitate. Si aũt ꝓueniat ex nature superfluitate vel infirmitate que Leuit. xv. vocat fluxus seminis: tũc non ꝓhibet. Et hec possunt ꝓbari per ea que scripta sunt di. vi. c. testamentuꝫ vbi Gre. ait. Aliquando ex cogitatiõe cõtingit pollutio. Aliqñ ex crapula. Aliqñ ex superfluitate vel infirmitate. Et quidẽ cũ ex nature supfluitate vel infirmitate euenerit oĩo hec illusio ñ est timenda: q2 hanc animus nesciẽs ptulisse magis dolẽdus est q̃ fecisse. Cum vo vltra modũ appetitus gule in sumẽdis cibis rapitur: atq3 idcirco humoruꝫ receptacula grauantur: habet anim⁹ exinde aliquẽ reatũ: nõ tñ ad ꝓhibitionem corporis xpi sumẽdi: vel missaꝝ solẽnia celebrandi: cũ fortasse aut dies festus exigit: aut exhiberi mysteriũ: p eo ꝙ alius sacerdos in loco deest ipsa necessitas cõpellit: mutatis tamen vestib⁹ cantet. Nã ⁊ si adsint alij qui implere officium valeant illusione per crapulam facta a perceptione sacri mysterij vt arbitror abstinere humiliter debet. Sunt aũt quibus illusio ita plerunq3 nascitur: vt eoꝝ aius etiam in somno corporis positus turpib⁹ imaginationibus nõ fedetur. Qua in re vnum ibi ostenditur ꝙ ipsa mens oĩno non rea tunc sit vel suo iudicio penitus libera. Si vo ex cogitatione turpi vigilãtis oritur illusio in mente dormientis patet omnino reatus suus: videt enim a q̃ radice inquinatio illa ꝓcesserit: q2 qꝺ cogitauit sciens hoc pertulit nesciẽs. Hec ille. Sed quia nescitur plerunq3 qua cã eueniat ait Alex. ꝙ vbi necessitas nõ est nec scandalum. melius est abstinere duplici respectu. primus dr necessitatis tũ propter inhabilitatez mẽtis ad tanta mysteria cõtẽplanda ad cogitationes impudicas: tum ꝓpter reuerentiã tanti sacramenti qꝺ est sacrm sacramentorum. Et iõ doc. dicunt: ꝙ post pollutionem saltez per. xxiiij. horas hõ deberet se abstinere a coĩone ex reuerentia. Secũdus respectus dicitur congruitatis. tũ q2 in passione christi maximus fuit dolor cui⁹ passionis hoc sacramẽtũ est representatiuũ: sꝫ in pollutiõe maxima est delectatio: ergo ⁊c. Tum q2 in hoc opere pollutionis corruptio preualet nature: sed in hoc sacramento nihil est corruptiõis: ergo ⁊c. Et ideo q̃uis mulier patiens fluxum menstruum ⁊ al's vir videlicet fluxum seminis nõ ꝓhibeatur ab ingressu ecclie nec a coĩone sacramenti. Si tamen ex reuerẽtia abstineat aliqñ laudatur. vñ Gre. ait Mulier dũ cõsuetudinẽ menstruaꝫ patitur prohiberi ecclesiam intrare non debet

debet:q2 ei nature superfluitas in culpā reputari nō valet. Hec ille. Similia habentur ab Aug. v. di. c. ad eius. vbi etiā dicit. Mulier sancte cōionis mysteriū i eisdem dieb⁹ pcipere prohiberi nō pōt. Si. n. ex magna veneratione pcipere nō psumit laudāda est. Sz si pceperit non est iudicāda: bonaꝝ quidē mētiū est etiā ibi suas culpas agnoscere vbi culpa non est di. i. c. i. De vtentib⁹ actu matrimonij si eadē die possunt accedere ad cōionez dicet infra in sabbato. ¶ Secūda cōclusio est ꝙ mulieres statim post partū possunt intrare ecclīaz ⁊ recipe sacꝫm di. v. c. ad eius. Et de purificatione post partum. c. i. vbi dr. Si mulieres post plem emissam acture gratias ecclesiā intrare voluerint: nulla pinde peccati mole grauantur: nec ecclesiaꝝ est eis aditus denegandus: ne pena illis videatur in culpā cōuerti. Si tū ex veneratione volūt aliquādiu abstinere deuotionē earum non credimus reprobandā. Hec ille. ¶ Tertia cōclusio est ꝙ leprosi possunt accedere ad sacram cōionem: q2 nullus punitur sine peccato: ne afflictio addat afflicto: qđ non est faciendū. ex̄ de cle. egro. c. tua nos. ⁊ c. ex parte. Verū est tamē ꝙ psbiter parochialis leprosus prohibetur in parochia coram pplo celebrare ppter scandaluz ⁊ abhoīationem populi: vt pz in dicto. c. tua nos. vbi dicitur. Dicim⁹ ꝙ p scandalo ⁊ abhoīatione populi ab administrationis debz officio amoueri. Et sic patet ꝙ nihil retrahit a perceptione tanti sacramenti nisi mortalis culpa. patetqꝫ pars secunda.

¶ Pars tertia in qua declaratur ꝙ qui habent peccatuz mortale in habitu actu vel proposito non possunt digne ad sacram cōionem accedere.

T Ertio in isto sermone ad clariorē noticiam pdictoꝝ. sciendū ꝙ tria sunt psonaꝝ genera q̄ abstinere debēt: aliter tū ⁊ aliter a cōione sacra. ¶ Primi sunt illi q habēt pctm̄ in habitu: qui lz sint ɔtriti vel cōfessi: tamē ita enormes pctōres fuerunt ⁊ malus habitus in eis generatus est: ⁊ etiā alijs in scādaluz fuerūt vt nō subito post ɔfessionē corpus dn̄i sumere debeāt: vn̄ aliq abstinere debent a sacra cōione per aliqđ tps breue: aliqui per trienniū: aliqui quatrienniuz: aliqui per totū tps vite sue vsqꝫ in finem. ¶ Primo enim quidā de sui discreti ɔfessoris ɔsilio ob aliquā rōnabilē cām ad tps a cōione abstinere debēt: sicut patet in predicto. c. oīs. Et merito q2 nulli notorio ⁊ mālfesto infami danda est subito post ɔuersionē eius sacra cōio. sicut patet de pe. di. i. c. in actione. Debet enim pmo aliqua emendatio pctōris apparere: vn̄ notādū fm Ric. in iiij. di. ix. arti. iij. q. ij. ꝙ hystrionibus siue magis nō ē danda cōio q2 ducunt illicitā vitā. vn̄ de talibus dr de ɔsecra. di. ij. c. p dilectione Puto nec maiestati diuine: nec euāgelice discipline ɔgruere: vt pudor ⁊ honor ecclesie taz turpi ⁊ īfami cōtagione fedet. vnde sequit ipse Ric. di. Nō nec talibus nec cuicunqꝫ infami notorio: vtputa publice meretrici: lenoni: lusori: publico vsurario: publico fornicatori: adultero: homicide: ptiali: ⁊ hmōi danda est eucharistia fm etiā glo. ibidē. Si tū vt dicit in c. sequenti. tales reuertantur ad dn̄m eis gr̄a ⁊ recōciliatio nō neget. Hec ibi. Ita tū fm pdictū doctorē ꝙ non debeat eis statim eucharistia dari ppter tria. Primo ppter reuerentiā sacri. Scđo ppter pbationē ɔuersiōis eoꝝ. Tertio ne pxim⁹ scandalizet qui intima cordis non videt posset tū talib⁹ sine dilatione cōio ministrari vbi necessitas articul⁹ cogeret seu alia pietas suaderet: puta q2 religionē intraret. ¶ Secūdo sunt quidā alij q abstinere debēt p trienniuz lz pniam agāt: sicut sunt hōicide: maxie si sunt notorij ⁊ manifesti: sicut pz. xxxiij. q. ij. c. latorē. ⁊ idez intelligo de patricidis. Pōt tū eps suadente penitentia feruida delinquētib⁹ minus pniaz relaxare: sicut patet in fine dicti. c. ¶ Tertio quoqꝫ sunt qdaz q cessare debent p quadrienniū a cōione sacra sicut sunt illi qui p horridū sacrilegiū ecclesiam scandalizant: sicut fuit ille burgā

duo nomie ꝺ quo ſcribitur.xij.q.i.c. De viro nephando burgando nomine ⁊c.

¶ Quarto etiam ſunt quidam qui licet pniam agant.tamen vſqꝫ ad finē vite ſacra cōione carere debent: ſicut ſūt vxoricide: maxime ſi ſunt notarij ⁊ manifeſti.vt.xxxiij.q.ij.c.admonere ꝺꝫ. Si tñ intrant religionem poſſunt ante cōicare vt alij religioſi: vt ſatis inuit ibidē. Preterea ſi ꝓfeſſa monialis ꝯhit mrīmoniū manifeſtū nūqꝫ pōt ſuſcipere corp⁹ xpi niſi i vltimo fine vel niſi cui nupſerit defunctus fuerit vel niſi ab adulterio ſeparet ⁊ ad monaſteriuꝫ reuertat ⁊ pniam agat de cōmiſſis Cuius ratio eſt:qꝛ ſemper preſumit eſſe in mortali. Regulariter tñ tenendū eſt ꝙ in fine vite oib⁹ vere penitentibus hoc ſacr̄m eſt tribuēdū ſicut dicit glo.extra ꝺ rap.c.ſuper eo. Et habet etiam.xxvi.q.vi.c.ſi quis. Et.di.50.c.penitētes. Secūdi ſūt q hn̄t petm̄ in actu q.ſ.non ſunt contriti nec ꝯfeſſi: ⁊ actualiter in pctō permanentes. Tales eni nunqꝫ debent accedere ad ſacrā cōmunionem durante eorū impnia ⁊ obſtinatione: vt pꝫ expreſſe per ea que dcā ſunt in prima parte huius. Tertij aūt ſūt qui abſtinere debent a ſacra cōione qui hn̄t pctm̄ in propoſito ſiue in affectu: vt ſ.quando habent in futuro voluntatem peccandi ſeu a pecato non abſtinendi: vt ſunt vſurarij: tenentes odia: habētes concubinas: ⁊ hmōi: qui vt plurimum ſunt in propoſito poſt ꝯmunionem ad peccati vomitum reuertendi. Tales.n. ſunt ſimiles populo iudeorū: qui vt ſcribitur Math.xxi.cum oliuarum ramis in Hieruſalem ſuſceperunt dn̄ꝫ: ſꝫ quaſi ſubito poſt extra ciuitatem eū eijciētes in cruce contumelioſe ⁊ crudeliter affixerunt. Qui ergo digne volunt accedere ad ſacram cōmunionē imitentur doctrinā Auguſt. qui ſuper Joh.ſermone xxvi.dicit. Qui corpus xpi ſumere volunt fiant corpus xpi: ſi volunt viuere ꝺ ſpiritu xpi. Unus iquit apoſtolus panis ⁊ vnum corpus multi ſumus. O ſacr̄m pietatis. O ſignū vnitatis. O vinculum charitatis. q vult viuere habet vn̄ viuat habet vbi viuat. Accedat: credat: in corporet vt viuificetur: nō abhorreat a cōpage membrorum: non ſit putridū membrum quod reſecari mereat: non ſit diſtortū de quo erubeſcatur. Sit pulchrū: ſit ſanum: ſit aptum: hereat corpori: viuat dico de deo: vt ſic abundantiſſimaꝫ gratiam accipiat in preſenti ⁊ triumphātem gloriam in futuro: Ubi ipſe viuit ⁊ re.in ſe.ſe. Amen.

¶ Feria quinta in cena domini de particulari mentione eorum quibus ſacra cōio non eſt dāda. Sermo.lxxxvij.

Os mundi eſtis: ſed nō oēs. hn̄t hec v̄ba Joh.xiij.c. ⁊ in euāgelio occurrentis ſolēnitatis Scdm̄ Aug. fratres chariſſimi.ſermones in cōi minus vtiles ſunt qꝫ in particulari. Idcirco non obſtantib⁹ his que in precedenti ſermone de indigne ſumētibus ſacramētum eucharistie generaliter ⁊ in cōi dcā ſunt ꝯgruū viſum eſt vt in iſto die ſolenni in quo ſacr̄m hoc inſtitutuꝫ eſt: ⁊ pleriqꝫ xpiani ſolent ex deuotione cōionē accipere vt peculiariter ⁊ ſpecialiter ꝺ ipſis indigne ſumentib⁹ rurſum diligēti⁹ pertractemus qꝛ vt iā dictū eſt: malum eſt cōionē huius ſacri non ſuſcipere: ſed multo peius eſt indigne manducare vnde Augu.in li.de verbis apoſtoli ſermone primo ait. Manducent qui manducant ⁊ bibant qui bibunt: eſuriant ⁊ ſitiant: vitam manducent ⁊ vitam bibant: Illud manducare eſt refici: illud bibere quid eſt niſi bibere. Manduca igit vitā ⁊ bibe vitā: ⁊ hebis vitā que integra ē vita. Tunc aūt hoc erit.i. vita vnicuiqꝫ erit corpus ⁊ ſanguis xpi: ſi quod in ſacramēto viſibiliter ſumit̄ᵘ in ipſa veritate ſpūaliter manducet ⁊ ſpūaliter bibatur.hec ille. Poſſumus igit dicere multitudini concurrenti ad ſacrā cōionem in quibus multi ſunt indiſpoſiti ⁊ indi-

gnl:ita vt nisi euitatio scandali interesset merito a sacro altaris repellendi essent. Per qd in ista sacratissima cena pp ipsu iudā ,pditorē dñs nr Jesus aplis suis in v̄bis ,ppositis dixit.s. Uos mundi estis:sed nō oēs:vnde ꝛ sequit. Sciebat eni quis nā esset qui traderet eū ,ppterea dixit. Non estis mūdi oēs:vñ in isto sermone ad vidēdū qui sunt illi q nō sunt mundi:ꝛ si eis est danda vel denegāda cōio q̄ etiā fuit p dñz data iude tres cōsiderationes annotabim⁹. Pma erit de diuersorū diuersa conscientia. Secūda erit de diuersorum iniquia culpa. Tertia erit de diuersorum iniqua malicia.

¶ Pars pma in qua declaratur qualis dz esse ɔscia ad hoc:vt secure ad cōmunionē accedat.

P Rimo igit in isto sermone: qa dictū ē in supiori smone qꝫ hñs ɔsciam pcti mortalis sumit corp⁹ xpi dānabiliter. ¶ Ad maiorē ꝛ elucidiorē declarationē huius conclusiōis est aduertendū sm quosdam doc. qꝫ reperit in diuersis circa sumptionē huius sacri diuersa conscia. Aliqui eni sunt qui hñt ɔsciam scrupulosā:sicut sunt qui irrationabilr fantastice atqꝫ de leui timēt delectatione ne fuerit culpa mortalis: ꝛ hi cōicando cū tali conscia minime peccant.qꝛ talis conscia sm doc. oēs tanq̄ vana ꝛ erronea dz abijci. vñ de talibus scriptū est. Illic trepidauerunt timore. Ubi nō erat timor. Talis eni demōis tētatio dr nocturn⁹ timor. De quo dicit ,ppheta. Non timebis a timore nocturno De nocte siquidem timet homo errare amplius q̄ in die: eo qꝫ sepe rupes ꝛ arbores putant hostes. Sic ꝛ talis cōscia timet ea que nō sunt timenda: vnde in persona huiusmodi scrupulosi ,ppheta inquit: Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi.i. sicut qui in seculo mortaliter peccant ꝛ anxiat⁹ est sup me spūs meus:in me turbatū est cor meū.s.timore inani. Aliqui etiā sunt q habent cōscientiā timorosam in cōicādo. Circa hoc enim regulariter est tenendū sm Ri.in iiij.di.ix.ar.ij.q.i. Qd qñcunqꝫ homo timet esse in mortali culpa: ꝛ sumit sacratissimum sacrm: mortaliter peccat. Immo etiā si non esset in mortali pctō credit tñ esse:si cum tali conscia sacrm suscipit simili mō peccat: qa discrimini se exponit:vt puta cū qs rōnabiliter timet delectatione carnalē fuisse mortalem.s. qꝛ morose delectat⁹ est atqꝫ mortalē cōsensum timet:cōicando mortale cōmittit crimē sm Pe.de taran. Et sic in talibus euenire solet: qꝛ a contrario sensu ,pphete. Illic non trepidauerūt timore vbi erat timor. ¶ Aliq sunt qui hñt cōscientiā cecā:quia.s.habēt peccatū mortale ꝛ non aduertunt: qꝛ consciam non discutiunt.vnde sciendū est sm Ricar. vbi.s.ꝛ Sco.in.iiij.di.ix. Qd si quis est in pctō mortali. ꝛ nō videt nec credit se esse. Aut hoc ,puenit.ex omissione debite diligentie in examinando conscientiā ꝛ consulendo peritos ꝛ tunc dico qꝫ mortaliter peccat non tamē ita grauiter sicut prius. Aut hoc non ,puenit ex omissiōe debite diligentie quā tenet hō adhibere quia.s.diligenter examinauit cōscientiā ꝛ peritos consuluit: ꝛ tunc nō peccat accedendo ad cōionē in peccato mortali: imo virtute sacramēti meret peccati obliti remissionem ꝛ plerumqꝫ ipsius recordationem. si forte aliquis dicat qꝫ Ecclesiastes.xi.scriptum est. Nemo scit vtrū odio vel amore dign⁹ sit. Et in psalmo scribitur. Delicta quis intelligit? Rñdet sm predictos doctores qꝫ non requiritur ad peccati periculum precauendum conscientie certitudo sed probabilis cōiectura huiusmodi sunt quattuor signa sm Ber. preteritorum pctōꝝ contritio abstinēdi dispositio: bene operandi ,pmptitudo:ꝛ diuini verbi deuota auditio. ¶ Aliqui vtiqꝫ sunt qui habere vident consciam indiscretā: qꝛ contriti ꝛ nō cōfessi ad sacrā cōionez accedūt. Circa qd aduertendū est sm Scotū ꝛ Ri. in.iiij. distin.ix.ar.ij.q.i. Qd tales aut habent copiam confessoris idonei ꝛ tempus sufficiens ad confitendū ad liberā loquelā

⁊ tūc mortalr̄ peccāt sine ꝯfessione coīcā do: q̄ ad h̄ sacr̄m ſm iudiciū ecclesie re quiritur ipsius ecclie recōciliatio: ꝑ inde e Hugo de sancto victore. lib. i. de po. li. ⁊ sol. c. xxi. dicit. si absq̄ sacerdotis absolu tione criminosus ad corp̄is xp̄i coionez accedat: ꝑ certo iudiciū sibi mādu cat ⁊ bibit etiā si eū añ multū peniteat: et si ve hementer doleat ⁊ ingemiscat. Aut tales supradicta nō habēt: ⁊ tūc ēt distinguen dū est: q̄z aut iminet aliq̄ necessitas cele brandi vel cōmunicandi: timendo scan dalū persone ꝓprie vel populi si nō cō municent: vel iaz inceperūt sacrū myste rium. vel amiserūt loquelā: ⁊ tūc nō pec cant cōmunicādo ꝯtriti cū ꝓposito con fitendi. Idē quoq̄ dicēdū est ſm Sco. vbi. s. de aliq̄ coicaturo q̄ nō celebrat: sicē vbi est ꝯsuetudo q̄ oēs non sacerdotes coicent: vl̄ de illo q̄ ꝯstitutus ante sacer dotem cū alijs coicaturus recordat mor talis criminis non ꝯfessi pōt ꝯtrit⁹ cōicare cū ꝓposito cōfitendi. Aut nō iminet ne cessitas: ⁊ tūc peccat ſm ꝑdictos doc. q̄z tenet expectare quousq̄ habeat copiam ꝯfessoris. ¶ Aliq̄ v̄o habēt ꝯsciētiā pra uaz seu temerariā sciētes se esse in pecca to mortali: ⁊ tales mortalissime peccant ad coionez accedentes: vt patet ex supra dictis in sermone ꝑcedenti. Talib⁹ eniz euenit q̄d ꝑ ꝓpham psal. lxviij. scribitur. Fiat scilicet mensa eoꝝ coram ipsis in la queū. i. oñica mensa fiat eis tāq̄z laque⁹ peccati. i. in retributionē ⁊ in scandalum scilicet alioꝝ. Obscurent oculi eoꝝ ne vi deant. s. lumē gr̄e ⁊ glorie: ⁊ dorsum eoꝝ semp incurua. s. ad terrena ⁊ tp̄alia: effū de super illos iram tuā: ⁊ furor ire tue ap p̄hendat eos ad eternam dānationez mittendo. Et iō ait Hiero. O ifelix q̄ te meritate audes illis labijs osculari filiuz v̄ginis q̄bus osculatus es labia meretri cis. Quapropter admonet Aug. in li. de salu. docu. di. Seipsū nobis edendū tri buit q̄ dixit. Ego suz panis viuus qui de celo descendi ⁊c. Sed vnusquisq̄ añq̄ corpus ⁊ sanguinem eius accipiat seip̄m probet ſm apostoli preceptum: ⁊ sic de

pane illo edat. ⁊c. Quando enim euz ac cipere volumus ante ad cōfessionem ⁊ penitentiam recurrere debemus: ⁊ oēs actus nostros curiosius discutere: ⁊ pec cata obnoxia si in nobis senserim⁹ cito se stinemus per cōfessionem ⁊ veraz peni tentiam abluere: ne cum iuda proditore diabolum intra nos celantes peream⁹. Hec ille. Et sic patet pars prima hui⁹ ser monis.

¶ Pars secunda huius sermonis in q̄ ponuntur specialiter quidam. de quibus dubitatur an possint accedere ac coionē propter eoꝝ culpas.

Secūdo ad clariorē noticiā ꝑdi ctorum dubitatur de quibusdaꝫ ꝓpter culpas eoꝝ an possint se cure accedere ad coionez. ¶ Primum dubiū est de existente i pn̄ia. Si. s. q̄ǳ dn̄s est in penitentia secure possit accedere. Quia. xxvi. q. vi. c. si quis dr̄. Si quis in desperationē positus: post acceptam pe nitentiam iterum sanus fuerit factus tm̄ oratione particeps fiat sacramentuꝫ v̄o non accipiat donec cōstitutum penitētie impleat temp⁹. Hec ille. Ad hoc. rn̄det Alex. in. iiij. parte summe in tractatu de eucharistia. q̄ duplex est penitentia scilꝫ publica ⁊ priuata. Sed predictū decretū intelligit de penitentia publica: q̄z taliter penitens ante cōtemplationē penitentie non debet accedere ad sacram coionez. Penitens aūt pn̄ia priuata cōtritus iaꝫ ⁊ cōfessus: tm̄ agens adhuc penitentiam nō debet se retrahere a coione. vnͣ de cō se. di. ij. c. quotidie dr̄. Quāuis peccato quis mordeatur peccandi tm̄ de cetero nō habeat voluntatem ⁊ cōicaturus satisfa ciat lachrymis ⁊ orationibus ⁊ cōfidēs de dei miseratione: accedat ad Euchari stiaꝫ securus ⁊ intrepidus. Hec ibi. Un de verbuz apostoli in epistola hodierna. i. ad Chor. xi. Si nosipsos iudicaremus nō vtiq̄ iudicaremur a domino. Expo nitur quomodo homo debet se iudicare ⁊ añ illud iudiciū nō dꝫ ad coionez acce dere. Unde glo. ibidem ait. Uersetur añ oculos ymago iudicij futuri: ⁊ ascendat homo

homo aduersus se tribunal mentis sue: constituat se ante faciem suam: atqȝ cōstituto in corde suo iudicio adsit accusatrix cogitatio: testis conscientia: : ⁊ carnifex timor: inde quidā sanguis animi cōfitentis per lachrymas profluat: postremo ab ipsa mente sniā proferat: vt se indignū iudicet ꝑceptione corpis ⁊ sanguinis dn̄i: vt qui se separari a regno timet ꝑ vltimā sniam ad tps per ecclesiasticā disciplinā a sacro celestis panis separetur. hec ibi. ❡ Secūduȝ dubiū est de his q exercēt tyrocinia. Si pn̄t secure accedere ad sacram cōionem. Ad hoc. R. ƒm Alex. vbi. s. ꝙ milites q̄diu sunt in proposito ⁊ voluntate torneādi nō debēt accedere ad sacrā cōionem: qꝛ nō sunt in statu saluandorū. Tū qꝛ torneamēta prohibita sunt: que prohibitio adhuc durat vt plene hꝫ extra de tornea. c. i. lȝ qn̄qȝ fuerit suspensa ex cā ad tēpus: videlicet vt inuenirēt alicubi milites ꝯgregati occasiōe torniamēti: ⁊ ibi posset v̾bū dei ꝑdicari. Tum qꝛ intentione peruersa exercentur. s. ad ostensionē virium ⁊ ad gloriam temporalem acquirendā. Tū quia sunt cā multoꝝ maloruȝ. s. extorsionuȝ: rapinarū homicidiorū: ⁊ inuidiarū: ꝑpter quod nō īmerito dicunt detestabiles nūdine vel ferie. vt patet in dicto. c. primo. Si aūt dicat ꝙ exercitiū militie perutile est ecclesie ⁊ licitū. ⁊ illud potissime fit i torneamentis: ergo ⁊c. R. ꝙ licet torneamenta q̄tum ad hoc habeant aliqd vtilitatis. tn̄ rationibus ⁊ causis predictis exercitiū illorū dānabile est: qꝛ ƒm apl̄m ad Ro. iij. Non sunt facienda mala vt eueniant bona. ❡ Tertiū dubiuȝ est de exercentibus duellum siue monomachiam que est pugna singularis: a monos qd̄ ē vnꝰ ⁊ machia pugna. Si licite pn̄t accedere. Ad hoc. R. ƒm Alex. ꝙ lex nona monomachiā non recipit. vt pȝ. ij. q. v. c. monomachiā. ⁊ etiā ꝓhibita est a lege Romana. vt pȝ. C. de gla. l. vnica. Et cōiter pctm̄ mortale tenet. Et id dicendū ꝙ tales existentes in proposito ⁊ voluntate pugnandi nō debēt accedere ad sacram cōionem: cū peccent mortaliter ⁊ qui eā ꝑcipit: ⁊ qui eā facit ⁊ qui arma benedicit. Nec excusatur consuetudine lȝ ecclīa toleret: sicut ⁊ meretrices ⁊ vsurarios ⁊ similes. vn̄ glo. in ꝑdicto. c. monomachiam dicit: ꝙ talibꝰ nō est cōtradanda: ꝙ si dicat ꝙ Dauid cōmisit duellū cū golia primi. R. xvij. ob qd̄ ingentē gloriā ⁊ cōmendationē cōsecutus est in scriptura: ergo ⁊c. Ad hoc. R. ƒm glo. ibi ꝙ Dauid fecit hoc instinctu spūs sancti sicut Sāson. ⁊ alij. vnde illud opꝰ fuit potius miraculosum q̄ humanū: vt pȝ scripturam consideranti. ❡ Quartum dubium est de aleatoribꝰ. Si secure pn̄t accedere ad sacrā cōionem. Ad hoc. R. ƒȝ Alex. ꝙ non qꝛ non sunt in statu saluandorum: ⁊ hoc dico nisi se correxerint: vn̄ di. xxxi. c. eps̄ dꝫ. Eps̄ aut presbyter aut diaconus alee aut ebrietati deseruiens: aut desinat: aut certe dānet. Subdiaconus autem: aut lector aut cantor silia faciens aut desinat: aut cōione priuet: similiter etiā laicꝰ. hec ibi. Et no. ꝙ canon dicit deseruiens. i. valde seruiens. Naȝ assuesci isti ludo nō contingit sine grandi peccato: qꝛ ibi est desideriū lucrandi qd̄ est cupiditas: voluntas expoliandi ꝓximū qd̄ est rapina: cōmissio vsure grauissime: qꝛ concedunt aliqn̄ ibi vndeciȝ ꝓ duodecim soluenda in eodem die: multiplicatio mundanorū: periuriorū: blasfemiarum: ⁊ multorum malorū ludus do alee dꝫ ois ludus q sortibus siue vicibꝰ fortune innitit: ⁊ ois talis est prohibitus ❡ Quintum dubiū est de diuinatoribꝰ ⁊ sortilegis: si debeant accedere ad sacrā cōmunionē. Ad qd̄. R. ƒm. Alex. ꝙ tales nō debēt oino accedere. Qd̄ plane hꝫ de conse. di. ij. pro dilectione. vbi dꝫ magis cū ceteris Christiāis sacrā cōmunio nō debet dari. ⁊ xxvi. q. v. c. i. dicit. Sortilegi. ⁊ diuinatores si cessare noluerint excōicandi sunt. ⁊ in. c. si quis scribit ꝙ tales ⁊ q eis crediderit ab ecclīe cōione pellant. vbi glo. ait ꝙ non reprobat hic astronomia ⁊ cursus lune ⁊ tpis ꝯsideranda medicis ⁊ rusticis. sȝ illi reproba/

tur q credunt inesse necessitatē superioribus. Ex quo p3 ꝙ diuinatio quocūq3 mō facta dānata est ⁊ ꝓhibita. xx. q. v. fere ꝑ totū. ⁊ extra ð sortilegijs. c. i. ⁊ c. seq̄. vbi ecclesia ꝓhibet ne electio fiat ꝑ sortes: ⁊ facta per sortes dānat. Dicēdū igit̄ ꝙ tales si ꝑseuerauerint in sua malitia nō debent accedere ad sacrā cōionē. ꝙ si dicatur ꝙ dñs ꝑcepit Josue vt sortib⁹ exquireret q̄ factur⁹ erat de anathemate hierico Josue. vij. Et apli elegerūt Mathiā ꝑ sortes Act. i. de quibus hꝫ. xxvi. q. ij. c. i. ergo ⁊c. Ad hoc. ꝝ. ꝙ hec ⁊ talia multa permittebant an̄ ꝑfectionē legis euangelice q̄ post penit⁹ sunt eliminata. vnde xxvi. q. ij. Sors nō est aliquid mali sed res in humana dubietate diuinā indicās voluntatē ⁊ reliq̄ q̄ ibi legunt. ¶ Sextū dubiū est de coreatricib⁹ si secure possūt accedere ad sacrā cōionē Ad hoc. ꝝ. ꝼ3 Alex. ꝙ coreatrices q̄bus inotescūt mala que ex vsu corear̄ ꝑueniūt: vel ꝓpria industria: vel experientia: vel ꝑdicatiōe ⁊ nihilomin⁹ exercitiū hmōi hn̄t in cōsuetudinē. Tū q2 maxime faciūt in dieb⁹ festiuis ⁊ dñicis. Et Greg. dicat: Melius est fodere ⁊ arare die dñico q̄3 coreas ducere. Tum q2 gestis suis ⁊ cantib⁹ alios incitant ad lasciuiā ⁊ prouocant ad libidinē: vel perseuerant in voluntate ⁊ ꝓposito hmōi exercendi offīn nō debēt accedere ad sacrā cōionē: q2 dū sibi ⁊ aliis laqueos mortalis peccati voluntarie preparant mortaliter peccāt. vt enim hꝫ Eccle. xxvij. Qui amat periculū ꝑibit in illo. Si aūt mulier aliqñ raro cū simplici intentione nō intendēs nisi ludū ignorans oino aliqḋ periculū ex tali ludo ꝓuenire: ⁊ se inuita imisceat hmōi coreatricibus non audeo diffinire ꝙ mortalr̄ peccet: nec illā assecurare a mortali peccato cum ingerat se periculo prouocādi assistentes ad libidinē ⁊ videat vitium ⁊ consuetudinem coreatricum approbare Nam ⁊ si cantus coreatrū: nō sit malus de se: est tn̄ malus ratione concurrentiū que sunt excitatio ad lasciuiā. ⁊ prouocatio ad libidinem: impedimentū cult⁹ dei

inobseruatio sabbati ⁊ alia hmōi: de quibus habes in sermōario de quattuor vitijs tractatu de gula: sermone de inepta leticia. ¶ Septimū ⁊ vltimū dubiū est ð mulierib⁹ se fardantib⁹: aut crines adulterinos siue mortuorū siue viuorum ad ornatū vsurpantib⁹: si debeāt accedere ad sacrā cōionē. Ad hoc rn̄deo ꝼm Alexan. ꝙ nō deb ent accedere si nō disponunt se corrigere ⁊ emēdare: quia multe sunt cause quare tales peccant mortalr̄. Prima est offensio dei vn̄ Cyprian⁹ vt ponit Aug. in. iiij. de doctrina christiana ait. Dñs tu⁹ dicit Math. v. Non potes facere capillū vnū albū3 aut nigrū: ⁊ tu ad vincendā dn̄i dei tui vocē vis te esse potentiorē audaci conatu ⁊ sacrilego cōtemptu crines tuos inficis malo presagio futurorū capillos iā tibi flāmeos auspicaris: in q̄bus verbis nō solū sinceritas sūmi opificis impugnat: verū etiā verbū dei cōtemnitur ⁊ infirmat hec ibi. Secūda est offensio proximi. s. fictio ⁊ mendaciū inducēs errorem ex certa cōsciētia. vn̄ Ambro. sicut refert Aug. vbi s̄. Ante iudicem mulier veriorē requirim⁹ deformitatis tue q̄3 teipsā que videri times. Si pulchra es quid absconderis? Si deformis: cur formosa3 te eē mētiris nec tue conscie: nec alieni gratiam erroris habitura? hec ille. Tertia causa est offēsio sui: q2 iniuriat propri̱e nature Unde Ambro. vbi. s̄. inquit. Quāta hec amentia effigiē mutare nature: picturas qrere: ⁊ dū verent maritale iudicium perdere suu3: prior eni de se pronunciat que cupit mutare qḋ nata est: dum alijs studet placere prius ipsa sibi displicet: ⁊ sequit: licet vilis mulier nō alteri tn̄ sed sibi peccat. Tolerabilia prope modu3 in adulteris crimina sunt. Ibi eni3 pudicitia. Hic natura adulterat. hec ille. Propterea dicendū est ꝙ siue sint solute siue coniugate peccant mortaliter huiusmodi vtentes abusionibus. Non tamē nego quin licitū sit coniugatis ornare se ornatu honesto vestiū ꝓpter maritos: du3 tamen nihil falsitatis aut adulterine picture/

cture aut capillature vsurpent: Et ideo voluntas placendi maritis nõ excusat eas a peccato mortali: qꝛ modus placẽdi eis seu per quem placere intendunt nec deo placet nec etiam maritis ipsis: Et lꝫ alij aliter distinguant vt patebit in sermonario de tribus peccatis in tractatu de superbia ⁊ vanagloria: tamen hec opinio verior ⁊ securior est ſm Alexã. in. iiij. parte sũme sue ĩ tractatu de eucharistia. Et sic patet pars secũda

¶ Pars tertia in qua declarat si huiusmodi indignis se ingerentibus dãda sit sacra communio

Tertio in isto sermone aduertẽdum est ꝙ sunt multi q nec deũ timent nec hoiem verẽtur: ⁊ iõ effrontes ⁊ in verecundi ⁊ infames ⁊ scelesti comparentes corã domini maiestate cũ multorum scãdalo hoc tremẽdum sacramentũ in sui preiudiciuꝫ assumere presumunt: pro quibus in ista parte occurrunt tria dubia: ¶ Primũ est si sacerdos debet dare corpꝰ xpi illi quẽ scit esse in mortali. Ad hoc. ℞. ſm Ric. in. iiij. di. ix. ar. iij. q. i. ⁊ Boñ. in ea. di. ar. ij. q. iiij. ⁊ Alex. vbi. s. ꝙ qñ sacerdos scit aliquem esse in mortali peccato: tunc distinguendum est: Aut ille non petit Eucharistiaꝫ sibi dari ⁊ sacerdos incitat eũ ad suscipiendum: ⁊ tunc dico ꝙ peccat mortaliter incitando ⁊ Eucharistiam sibi dando: aut petit ⁊ tunc etiã distinguo qꝛ aut suum peccatũ mortale est occultum aut manifestum. Si est manifestuꝫ sacerdos sibi dando Eucharistiam peccat contra illud Mathei octauo. Nolite sanctum dare canibus: habet enim contra ipsum legitimam exceptionem quã sibi publice obicere potest. Et accipio hic manifestũ nõ pro oi eo quod ꝓbari potest per duos vel solos tres testes Non enim ꝑpter hoc deberet sacerdos negari sibi Eucharistiam petenti in publico: qꝛ iam inferret sibi penaꝫ ante criminis probationem quod fieri non debet. xi. q. iij. c. eorum qui. sed accipio hic manifestum ꝓ notorio quod est vel per sententiam vel per confessionem factaꝫ in iure vel euidentiam rei que tergiuersatione aliqua celari non potest. extra de cho. cle. ⁊ muli. c. vltimo. Si autẽ est occultũ tũc etiã distinguendũ est. Quia aut petit in occulto ⁊ tunc sacerdos peccaret sibi dando: qꝛ hꝫ ꝯ eum legitimaꝫ exceptionẽ q̃ sibi ĩ occlto obijcere ꝑt: ⁊ ipsuꝫ debet monere ne petat in publico: vt hꝫ de conse. di. ij. c. nõ prohibeat. aut petit in publico: ⁊ tũc sacerdos sibi dare tenet: qꝛ ꝯ eũ non hꝫ legitimã exceptionẽ quam ei in publico obijcere possit: ex de of. iu. or. c. si sacerdos. facit ad hoc ꝓdictũ. c. nõ prohibeat. vbi dꝛ. Nõ ꝓhibeat dispensator pingues terre. i. pctõres ſm Glo. mẽsam dñi manducare. ⁊ c. si peccauerit. ij. q. i. vbi dꝛ. Si solus nosti qꝛ peccauit ⁊ eum vis corã oibus arguere: nõ eris corrector sed ꝓditor. Facit ad hoc exẽplũ iude in euangelio hodier. de q̃. i. q. i. c. xp̃s. ⁊. vij. q. i. c. aduersitas. in fi. dicit Quãuis xp̃s sciret iudaꝫ esse furẽ tamẽ ad predicandum eũ misit ⁊ ei Eucharistiam dedit docens in ecclesia tolerari malos. Est tamẽ sciendũ ſm Henricũ de gan. ꝙ hoc intelligendum est esse verum quando qui petit est ꝓsbytero subditꝰ. Secus si sit extraneus. qꝛ ꝯ talem legitime excipere põt ꝙ ei dare nõ debet: de conse. di. ij. c. tribus. vbi ꝓcipit ꝙ extraneo nõ detur Eucharistia de cuiꝰ ꝯscia nihil constat. ¶ Secũduꝫ dubium est si corpus xp̃i dandũ sit suspectis de aliquo crimine. Ad qḋ ℞. ſm Ricar. vbi. s. q. iij. ⁊ Alex. ꝙ quedam est suspitio violenta: cuiusmodi est illa ad quã validum est argumentum ⁊ ad cuiꝰ cõtrarium non admittitur probatio qualis est si inuentus est solus cum sola: nudus cum nuda in loco secreto ⁊ tempore apto: tunc est suspitio violenta ꝙ interuenit copula carnalis. Et tunc dicendũ ẽ ꝙ si illa suspitio sit cõis orta est infamia publica. Necꝫ ĩ publico necꝫ in occulto dãduꝫ ẽ tali corpus Christi. Tum ratione presumptionis violente peccati sui. Tũ ratiõe infamie publice: qꝛ corpꝰ xp̃i ma

nifesto infami nō ē dādā. de ɔse. di.ij. c.pro dilatione.nisi satisfecerit ecclie. Si aūt suspitio sit singularis ipsi⁹ sacerdos non est neganda cōio in publico: sed bn̄ in occulto ɀ priuato. Quedā est suspitio probabilis qualis est: si inuent⁹ est solus cū sola ꝑfrequēter insimul loq. Et ꝓpter hāc suspitionē nō debet sacerdos dimit-tere dare Eucharistiā.ij.q.i.c.de⁹. Quedam est suspitio temeraria que ex rōnali causa consurgit: cuiusmodi est illa que ɔficta est rumorib⁹ maledicorū hoīuʒ ɀ obtrectatorū.xi.q.iij.c.in cūctis. ɀ pro tali suspitione nō est negāda cōmunio.

¶ Tertiū dubiū est an liceat peccatori petenti Eucharistiā: q2 nō est dign⁹ dare hostiā nō ɔsecratā: q2 ex ꝑdictis videret aliquib⁹ ꝙ sic: q2 sic vitaret scandalum. ɀ Eucharistia nō inhonoraret ꝑ ꝓiectionē ei⁹ in sentinā. Ad hoc ait Alex. ꝙ dz ei dari Eucharistia eo mō quo dictū est: nō aūt hostia nō ɔsecrata. Tū q2 hoc vult dn̄s vt pz exēplo suo i iuda-tū q2 nescit an iustificabit eū deus. Tuʒ q2 similatio talis nō ꝓficeret: q2 ille oio peccaret credendo se corpus Christi accipere Tū q2 sacr̄m veritatis nō debet simulari simulatione falsitatis. Nā extra de cele.mis.c. de homine. dānatus est quidā ꝑsbyter qui finxit se celebrare ɀ nō celebrauit: q2 deo illusit ɀ populū decepit: vn̄ ibidē dr̄ ꝙ falsa sunt abijciēda remedia que veris sunt periculis grauiora ꝙ si dicat. Si medicus corporalis medicinaʒ mortiferā daret egroto ɀ instanter petēti esset homicida ɀ peccaret mortaliter: ergo ɀc. Ad hoc. R̄. ꝙ in predictis casib⁹ vbi daret medic⁹ spūalis Eucharistiam que est medicina mortifera ipsi peccatori fieret ꝓditor ɀ scandalisaret ipsū ɀ alios: Nullum autē istorum ɔtingeret medico corporali si negaret infirmo medicinam mortiferam. Nam bene licet medico corporali infirmitatē corporalē prodere: non autem spirituali spiritualem: quia non est simile hinc ɀ inde. Uisa ergo obligatione tanti sacramēti: ɀ quanta mundicia suscipi debeat digne vt possimus ad eum suscipiendum nos preparare debemus: vt in presenti gratiam: ɀ in futuro gloriam per ipsū accipere mereamur: quod hodie pro nostra vtilitate institutū est ab eo. Qui cum patre ɀ spū sancto viuit ɀ reg. in se.se. Amen.

¶ Feria sexta in parasceue de sacratissima passione domini nostri Jesu xp̄i.

Sermo.lxxxviij.

Spicientes in auctorem fidei ɀ consūmatorem Jesum qui postposito sibi gaudio: sustinuit Crucem confusione contempta. Ad Heb.xiij. De rebus magnis acturi fratres dilectissimi: ɀ d̄ sublimib⁹ ɀ eximijs tractaturi: ɀ de excedentibus facultateʒ ingenij nostri locuturi auxilium supernāle implorandū est. Et oīpotens deus qui res penit⁹ desperatas ɀ oīno difficiles ꝑficere ɀ cōsumare virtutis sue magnitudine potest: vt id in nobis efficiat exorādus ē. Cū igit̄ ꝑm apl̄m ij.ad Chor.iij. Non sim⁹ sufficientes a nobis quasi ex nobis aliquid boni cogitare: sed sufficientia nr̄a ex deo est. Et in ista tenebrosa nocte considerare habeamus tractare ɀ predicare de sublimiori ɀ excellentiori ɀ plusꝙ̄ laboriosa materia ɀ difficili: que in tota cōpage scripturarū sacraꝝ ɀ oībus sanctorū theologorū voluminib⁹ reperiat̄: videlicet amarissima ɀ preciosissima. nec non deuotissima ac flebili ɀ lacrymosa passione dn̄i nostri Jesu xp̄i: magis licet tacere ꝙ̄ loqui: audire ꝙ̄ predicare: flere ꝙ̄ alios ad fletum cogere: cū in me ipso proprijs viribus deficiam. ɀ aliunde auxilium inuenire nequeā. Nam incipiendo a pedibus vsqȝ ad caput oīa membra mea cōquassata sunt: ita vt videat̄ lapis molaris super corpus meū cecidisse. Deest mihi omnis corporalis fortitudo: q2 hodie potentissimus rex mundi est ita debilis factus ꝙ eum audio dicentem: Deus de⁹ meus vt quid dereliquisti me. Jrriguit

tota

tota compago corporis mei contemplā-
do p̄ciosissimū sanguinē illū anxietate fu
ture passiōis sue i illo horto vbi aliqū sui
ex oibus poris sanctissime carnis sue in
terram vndiq̄ꝫ prosiluisse. Nā tibie mi-
hi deficiūt: genua mea infirmata sunt a
ieiunio: brachia mea relaxāt̄ caput me
um est languidum ꝛ doloratū: vox mea
rauca: pectus meū est debilitatū: conta-
bescit in me venter meꝰ: lingua ꝛ si esset
quātūcunq̄ꝫ diserta mihi tremit: ita vt i
hac nocte balbutiēdo loquar. Deficit. n.
eloquiū meū: q̄ꝛ hodie predicator veri-
tatis in cruce suspendit: labia mea denti
bus inherēt: rauce facte sunt fauces mee
adeo vt nequeā ipsas aperire: ꝛ de tāto
mysterio predicandi operā dare. Os vti
q̄ꝫ meū amaricat̄: considerās dn̄i Jesu
felle acetoq̄ꝫ potatum. Aures in hac die
surdescunt: audiendo illas terribiles vo
ces. Oculi mei caligant nec nō obtene-
brant̄ dn̄m suū velatū videntes conspu
tum madefactū ꝛ ita deformiter decolo
ratum aspicientes. Nares mee obturāt̄
sentiētes cum domino Jesu fetorem im
mundiciarū mōtis caluarie: Desinit oīs
anime virtus: deficit apprehensiua: defi-
cit fantastica: deficit extimatiua: deficit
cogitatiua: desinit retentiua: Intellectus
agens nec a fantastica: nec aliqua specie
mouet ꝛ nulliꝰ recordat̄. Intellectꝰ pos
sibilis obtenebrat̄: ꝛ deficit i eo grauitas
iudicij cōsiderās dn̄m Jesum hodie ab
iniquis iudicatū iniuste. Voluntas obli-
quat̄ tabescit ꝛ prosternitur. Cor cōterri-
tur ꝛ humiliat̄: nec ad aliqd circa hoc
mysteriū peragendum erigit̄ ꝛ subleuat̄
q̄ꝛ nullū in tāto negocio inuenitur reme
dium. Non. n. inuenio auxiliū ab elemē
tis: nec a corporibus celestibus refrige-
riū reperio: q̄ꝛ dicunt eis hodie creatorē
suū ꝫ esse sublatū. terra cōtremiscit ex do
lore: lapides minores frangunt̄ ex com-
passione. Petre magne scinduntur pre
dolore: ꝛ montes aperiuntur ex amaritu
dine videntes creatorem suū sic crude-
liter confractum ꝛ flagellatū. Aque cō
turbant̄ ex sanguinis effusione: q̄ꝛ ex la-
tere dn̄i Jesu hodie sanguinem ꝛ aquā
viderunt exire. Aer obscuratur ex terri-
bili horrore. Ignis extinguit̄ ex mundi
lucis extinctione. planete reuoluunt̄ ꝛ a
cursu naturali retrahūt̄ ex sceleris abho
minatione. Nam sol per lunam. contra
naturā eclypsatur. Ita vt astronomi di-
cant: Aut deꝰ celi patit̄: aut tota machi-
na mundialis destruit̄. Que per Aug.
egregium doctorem ne a nobis videan
tur inuenta probantur in sermone. v. de
passiōe sic di. Pallēt astra: tremit terra
turbant̄ elementa p̄cedūt ex suis tumu
lis funera: neq̄ꝫ eni sepulchra aliquā par
tē corporis tenere potuerūt qn̄ gehēna si
mul crepuerat tota. Et sermōe. xij. d̄ pas
sione. iterū dicit. Sol ab hora sexta ob-
scuritate se induit: dies se in noctē mu-
tauit: terra se tremore cōcussit. Sol. s. ne
videret deū crucifixum: dies ne videret
occisū: terra ne occisi corpus exciperet.
Sol igit̄ ab scelere dum caligat declinat
spectaculū: dies dū tenebrescit abnegat
obsequium: terra dū contremiscit excu-
sat sepulchrum. Omnia eniꝫ elementa
officia sua deserunt: ne videant iudaico
sceleri prebuisse consensum si solitis fun
gerentur obsequijs: Hec ille. Nulla igit̄
vis i me est: nullus vigor: nullus sensus
nec in mundo aliquod refugiū inuenio.
Si aūt in inferno descendero: ibi sunt so
li patres sancti qui aliquod forte iuuamē
conferre valebūt: sed timeo ne ꝛ ipsi rn̄
deant. Quomodo ad nos recurris: qui
vtiq̄ꝫ suffragijs indigemꝰ: ꝛ expectamꝰ
ꝯtinue ab huius carceris tenebris ꝛ vin
culis liberari? Si rursuꝫ in celum postu
laturus auxiliū ascendero nec ibi reperi
am. Angeli eniꝫ dicent. Quomodo pos
sumus tibi auxiliari sine illo qui nobis ē
ablatus: per quē ꝛ in cuius nomine dra
conem serpentem antiquum vicimus?
Non igit̄ nobis auxiliū prestabūt quia
ꝛ ipsi dolentes hodie plorant pretenerit
tudinis magnitudine: implentes illud p̄
pheticū Esa. xxxiij. Angeli pacis amare
flebunt. Si recurro ad deū patrem: quo
modo me audiet ex quo proprium filiū

non audit ipsum relinquendo in pecca/
torum arbitrio deludendum flagellādū
⁊ crucifigendum pro me misero pecca/
tore? Nam ipsi attribuit potentia. Qua
propter timeo ne in ista die dicturus sit.
Non est conueniēs q̄ in ista die debeā
cū hoībus cōicare: q2 mihi abstulerunt
potentiā quam peculiariter teneor possi/
dere. vnde sicut Math. xxvij. scribitur
dixerunt filio meo. Confidit in deo. s. pa
tre. liberet eū nunc si vult: quasi dicant
eum liberare non potest: Si rursum va
do ad filium dei dicet mihi: Ego vo pro
me in quantū homo gratiā inuenire nō
possū: ⁊ tu vis vt pro mūdo rogem: ⁊ pro
illis q̄ mihi hodie blasfemantes vt deo
abstulerūt sapientiam: dicentes illud qḋ
Matth. xv. dicit. Vah q̄ destruis tem/
plū dei ⁊ in tribus dieb9 reedificas illḋ.
Saluū fac temetipsū descendens de cru
ce: quasi dicant. Dicebas te templū de/
struere posse ⁊ i trib9 illḋ dieb9 reedifica
re scire: s3 vt nūn9 sapiens locut9 es q2 te
saluū facere ⁊ descendere de cruce nesci
as. Si denuo vado ad spūm sanctū: ti/
meo q̄ dictur9 est mihi: Clemēs sū ⁊ ap
pellor: ⁊ ideo contra tales inclementes
⁊ misericordes: imo crudeles debeo cru/
delis esse: ⁊ ideo nec gratiā eis tribuere
Nam vt Luce. xxiij. scribit contra filiū
dei Pilato dixerūt: Tolle hunc ⁊ dimit
te nobis Barrabam. Ubi tanta impie/
tate ⁊ inclementia vsi sunt. Si aūt s3 cō
suetudinem ecclesie bonam recurro ad
beatā virginem: timeo ei appropiare vi/
dens eam dolorib9 affectā: merorib9 ple
nam ex crudelissima passione filij sui. Ti
meo quoq3 ne dictura sit: ex quo hodie
n̄ possū p̄ redēptiōe filij mei grām inue
nire: quō possū tibi succurrere? Ubi est
discretio tua? vbi ē prudētia tua Ubi ē sa
pientia tua: qui deberes mihi compati ⁊
condolere: ⁊ per me vis gratiam inueni
re? Noli mihi in aurib9 personare an/
gelicam salutationem: q̄ tali die tota cō
uersa est mihi in amaritudinem. Dices
forte mihi. Aue idest sine ve. Ego sū ita
plena doloribus propter passionem filij
mei: vt hoc lingua humana exprimere
non valeat: vnde illḋ Tren. primo vere
dicere possū. Posuit me scilicet passio
filij mei desolatam tota die merore con/
fectam. Aut dicetis Maria que illumi
nata interpretari potest: cū ego sim om/
ni lumine priuata. Hinc poti9 dicere pos
sū illḋ Tren. v. Mestū factū est cor me
um: ideo contenebrati sūt oculi mei: aut
dicetis gratia plena: cū mea gratia con
sūmata fuerit in. xij. stellis corone capi/
tis mei. de qua Apoc. xij. In capite eius
corona stellarū. xij. Et tū hodie illḋ Tre.
v. dicere possū: cecidit corona capit̄ mei
Aut dicetis Domin9 tecū: quem tange/
re non valeo. Unde in cruce pendens
cū inīqs deputat9 est: propterea dico q̄
in eo. c. scriptū est: Defecit gaudiū cor/
dis mei: Uel dicetis benedicta tu in mu
lierib9: cū videam me deceptam tam ab
āgelo Gabriele q̄3 ab Helysabet cogna
ta mea nam ⁊ maledicor p̄ oīb9 mlibus
mūdi. Uel dicetis: Benedict9 fruct9 ven
tris tui: q̄ ab omnib9 maledicit: accusat:
conspuit: flagellat. Et illḋ qḋ Treni. iij.
scriptū est dicit: Fact9 sum in derisū om
ni populo. Et ideo cessate nolite dicere:
Sancta Maria ora pro nobis: q2 hoc
non est decens vt pro vobis faciam tali
die. Sed ne vos omnino orphanos de
seram absq3 patre ⁊ sine matre: cum
tamen mihi peculiariter misericordiam
tribuatis nouam matrem dumtaxat ho
dierna die vobis assignabo q̄ super om
nia hodie meruit exaltari: ista q̄ppe erit
crux beatissima: que sola meruit filium
meum tali die precium mundi sustinere
de qua Aug. ait. Crux que pri9 erat sup
plicium latronū transit ad frontes im/
peratorum. Hec q̄dem vt beat9 Bona.
ait cū multo honore ⁊ reuerentia tanq̄3
instrumentū nostre salutis adorāda est
Crux enim beatissima est reparatio an/
gelorū: gloria redemptorū: restauratio
⁊ prouectio proborū. Ad ipsam igit ait
beata virgo: Filij mei dumtaxat hodie
pro gratia impetranda velud ad nouā
matrē locū meū euentē deuote recurra
tis: atq3

tis: atq3 cum reuerentia multa ⁊ deuo/
tione dicatis. Aue digna de honori: vera
ce insegna del populo Christiano. Per
Jesu Christo nostro redemptori. Tu so
la fusti degna el caro precio portare. Tu
sei verace insegna a sequitare Christo.
Il quale desidera, e ci vol saluare. Noi te
pregamo beato segno in chi fu posto e fi
cto Jesu Christo crucifixo: Chi guarde
e defendi noi del suo furori. Amen. As/
picientes in auctorem fidei ⁊c. Iterum
vbi.s. Tanta est charitas redemptoris
nostri erga humanum genus demon/
strata: vt pro redemptione eius hodie
in cruce mori voluerit: propter quod si
diligenter attendim⁹ ⁊ ipsum in arbore
crucis fideliter ⁊ deuote aspicim⁹ adeo
excitabit eius acerba passio sensus no/
stros: vt etiam pro eo pati ⁊ mori vehe/
menter affectem⁹: Exeam⁹ igitur hodie
fratres charissimi extra castra.i.mundi⁹
seculares: ⁊ negocia secularia dimitta/
mus. Non loquat pre dolore pater filio
nec fili⁹ patri: non frater fratri: nō vxor
marito: non marit⁹ vxori: non vicin⁹ vi
cino. Induamur vestib⁹ nigris ⁊ ad la
chrymas nos prouocemus: ⁊ exemplo
Pauli simul ⁊ doctoris cruci Christi to
to conamine corda nostra figam⁹. Exē/
plo Pauli dixi qr ipse de seipso ad gal.
ij. ait. Cruci confix⁹ sum filij dei ⁊c. No
lebat enim paulus aliam legem: sed so/
lum crucē sequi desiderabat. vnde prie
ad Chorin.i. Nos autem predicamus
Christū crucifixū ⁊c. doctoris Pauli:
doctoris gentiū dixi: qr in verbis propo
sitis hortatur in hac die omnes fideles
dicens: Aspicientes ⁊c. In auctorem fi/
dei.i. principiū ⁊ consūmatorem Jesu3
i. finem. Quia ipse est Alpha ⁊ O.i. pri/
cipium ⁊ finis Apoc.i. postea sequit exci
tando nostram ingratitudinem di. Qui
postposito sibi gaudio sustinuit cruce3
confusione contempta. Puto enim q
pater dixerit filio in spiritu. Duorum tibi
est optio: elige quod vis: qr ppono tibi
gaudiū ⁊ dolorem. Si enim vis indue/
re carnem humanam: ⁊ subire penas ⁊
dolores ⁊ mortem acerbissimam: tu ac/
quires tantum meritum vt per te recu/
peretur totum genus humanum. Et tu/
um siquidem meritū se extendet ad sa/
lutem preteritoꝝ psentiū ⁊ futuroꝝ. Si
vo eligis tibi gaudiū scias totum gen⁹
humanū propter peccatum suū in eter/
na dānatione esse periturū. quia nulla
pura creatura est sufficiens genus hu/
manum redimere. Cuius ratio in aper/
to est: qr fm Ansel. in lib. Cur deus ho/
mo: fm mensuram peccati oportet eē sa
tisfactionem sed peccatū primi hoīs fuit
infinitū ratiōe dei offensi homo aūt est
finit⁹: sed finiti ad infinitū nulla est pro
portio: igitur si debet esse ꝯdigna satisfa
ctio necesse est q sit infinita: qr deus in
infinitū offensus est. Cum igitur nullus
homo reperiat infinite virtutis necesse ē
inqt pater vt tu fili mi suscipias vestem
humanitatis ⁊ cū ea dolorem ⁊ mortem
patiaris: ⁊ isto modo perditū humanū
genus cū thesauro pciosi sanguinis tui
recomparare poteris. Qd audiens fili⁹
dulcissim⁹ ex nimia sua charitate cōmo
tus. s. verbū illud Esa. vi. Ecce ego mit
te me. Per quod significat pmptitudo
verbi dei parati subire vituperosā mor/
tem crucis. iuxta illud apli ad Phil. ij.
Humiliauit semetipsum fact⁹ obediēs
vsq3 ad mortē mortē aūt crucis. Vñ au
tem dicit apls: q sustinuit crucem post/
posito sibi gaudio: qr. s. pelegit dolorem
magis q3 gaudiū: confusione contēpta:
qr nihil vilius reputabat q3 suspendi i cru
ce: ꝯtempsit igit hanc confusionē: qr cū
iniqs deputat⁹ ē: ⁊ nudus suspensus seu
crucifix⁹ ⁊ in die festo ⁊ in ꝯspectu mul/
titudinis gentiū ad maiorē confusione3
suspēsus. Tūc enim verificatū est qd di/
xerat Jo. x. Nemo tollit aīam meam: s3
ego pono eam: qr fm omnes theo. ma/
xime beatum tho. in. iij. pte. q. xlvij. ar. i.
l3 cruciat⁹ flagella ⁊ verbera iudeoꝝ fue
rint sufficientia ad causandū mortē xpi
tū si ipse noluisset nulla lesio inflicta in
eius carne facultatem habere potuis//
set. qr vtute verbi dei cui ꝯiuncta erat in

vnitate persone habebat potestatem cõseruandi naturã suã: poterat dici q̃ ei⁹ passio ⁊ mors fuerit voluntaria: ⁊ a voluntate sua indirecte causata. q. s. non impediuit cũ impedire posset. Sicut si dicat aliquis aliũ persundere: quia non claudit fenestrã per quã hymber ingreditur. Et hoc mõ ipse Christus fuit cã passionis ⁊ mortis: q. s. ipedire poterat ne cruciatus in aliquo ipsũ lederet: vt dictũ est. Que confirmare vr̃ Augu. in sermone xv. de passione dñi. Uidete q̃ntũ sit in xp̃i humilitate mysteriũ: qui cũ eternus sit ab eterno ac diis vniuersitatis: vt seruorum tñ suoꝝ perficiat libertatẽ gaudet iniurijs exultat obprobrijs: ostẽs ei pena in cruce triumphus est. Admirãdo remedij genere diabolũ patiendo superat ⁊ hoĩem moriendo viuificat. Que ola p nobis vnigenit⁹ dei filius pietate aggressus est: virtute sustinuit: humiliate perfecit. Hec ille. Igit postposito sibi gaudio su. cru. ⁊c. Ingb⁹ sacratissimio apli õbis in ista die cũ ipso aplo tria diligenter cõsiderare habem⁹. Primo. n. aspicientes considerare habem⁹ Jesũ cũ Maria virgine colloquentẽ ⁊ plorantẽ. Secũdo aspicientes considerare debemus Jesum cũ sanctis aplis suis plura facientẽ dicentẽ: ⁊ docentẽ. Tertio Aspi. considerare debemus Jesum cũ perfidis iudeis amarissimã crucis mortẽ sustinentem ⁊ patientem: nec non ⁊ contemnentem.

¶ Pars prima hui⁹ sermonis in q̃ cõtemplat Jesus consortans matrẽ suã vehementissime dolentẽ pp passionẽ suã p̃ximẽ venturã anteq̃ ꝑcessurus ad passionẽ ab ea separaretur.

Primo igitur in isto sermone. Aspicientes consideremus Jesum cũ Maria virgine matre sua dulciter colloquentem ⁊ cũ ipsa plorãtem. In q̃ ꝯsideratiõe mollificabũt sicut cera corda nr̃a. Nã inter ipsos fuit magn⁹ ⁊ p̃cellissim⁹ amor: pp quẽ in isto tpe ꝑcessit etiã maxim⁹ dolor. Ad cui⁹ mysterij declaratiõnẽ septẽ ꝯtẽplationes i ista parte lachrimosa ãnotabimus quarum. Prima dicet̃ doloris Marie verificatio. Secũda dicet̃ doloris Marie extẽsio. Tertia dicet̃ doloris Marie originatio. Quarta dicet̃ doloris Marie suspicio. Quinta dicet̃ doloris Marie ãnũciatio. Sexta dicetur doloris Marie fugatio. Septima dicet̃ doloris Marie augmẽtatio.

¶ Particula prima huius prime partis principalis in qua probat q̃ beata virgo vere doluit de passione filij sui.

Prima in ista parte cõsideratio est doloris Marie verificatio: presumunt enĩ quidam insulte dicere be. virginem nõ habuisse tot ⁊ tãtos dolores sicut de ea scribit̃ ⁊ predicat̃ probare volẽtes his rõnibus q̃ subscribunt. ¶ Primo dicentes q̃ beata virgo nõ erat sicut relique femie ad lachrymas ꝓna: sed erat sapiens ⁊ in oĩb⁹ conformis voluntati diuine: sciens q̃ volũtatẽ diuinam sic ordinasse filiũ suũ mori in cruce: Juxta illud ꝓphicum. Morietur filius meus Jesus ⁊ ꝯuertet populum: propter qd̃ non est credendum q̃ ipsa de morte filij sui doluerit: ⁊ dolorem exterius lachrymando ostenderit: ne a voluntate diuina discordare videretur. ¶ Secundo dicunt q̃ beata virgo fuit plena charitate propter quod ꝯparatur soli ardẽti. ꝑs. xviij. In sole posuit tabernaculum suũ. Quapropter ex charitate liberationem generis humani multum desiderabat. sed nõ ignorabat hanc liberationẽ per mortẽ filij ei⁹ generi humano secuturam: ergo nõ dolebat: imo potius gaudebat ⁊ de morte filij ei⁹ exultabat. ¶ Tertio quia sciebat mortẽ filij sui cito trãsituram: ⁊ post triduum filium suum de morte ad vitã gloriosã resurrecturũ in celũ post q̃dragita dies ascẽsurũ ⁊ ingentẽ gloriam post mortem suam assecuturum. In quib⁹ omnib⁹ pot⁹ gaudere q̃ dolere: exultare q̃ flere debebat. Sz iste rõnes nulle sũt imo si qs eas tenere vellet heretic⁹ putaret: q2 p̃z Boñ. in. iij. di.

in.iij.di.xvij.ar.i.q.i. Jsdē rationib⁹ pos/
set probari Xp̄m veraciter non habuisse
passionis dolorem: ⁊ sic euacuaretur to/
ta nostra redemptio. Nā ⁊ xp̄s fuit sapiē
tissimus ⁊ predicta omnia cognouit: ⁊ ta
men verissime in sensualitate sua doluit.
Rationes igit̄ p̄dicte sunt vere: s3 Sco.
⁊ Boñ. vbi. s̄. q. ij. ꝯtingit acerbitatē eē i
dolore q̄ntum ad duo: videl3 q̄ntū ad sen
sualitatē: ⁊ q̄ntū ad rōnē. Fuerūt igit̄ p̄di
cta ꝯseruata in parte rōnali vñ ipsa gau
debat: sed pp̄ hoc nō tollit̄ qn Xp̄s ⁊ vir
go sint passi in p̄te sensuali .i. in portione
inferiori. Habuit igit̄ beata virgo predi/
ctas cōsiderationes ⁊ rōnes in rōne cō
seruantes ipsam in vera patientia: ⁊ ꝯfor
mantes voluntati diuine f3 rōnem: sed
propter hoc non est euacuatus dolor in
parte sensuali vt dictu3 est: ita vt vere do
leret sensibili dolore in corpore ⁊ in ani/
ma. Unde Alexā. in. iij. parte in tractatu
de cōceptione Xp̄i. q. xvi. in responsione
ij. arg. iquit ꝙ in virgine fuit dolor d̄ cō
passione filij sui f̄m partem inferiorē ra/
tionis: non tamen tantus quātus in filio
sed f̄m partem sup̄iorē. q̄ ipsa ꝯsiderauit
fructū passionis. s. redemptionē nostra3
fuit summū gaudiū: q2 ip̄m fructū maxi
me desiderabat: ⁊ idō gaudebat: Fuit igit̄
dolor in parte sensibili virginis. Qd̄ pro
batur tripliciter: rōne: auctoritate: ⁊ exē/
plo. ¶ Primo probat̄ rōne triplici f̄m
triplicē respectum. p̄ma rō est respcū sui
sic. Sn̄ia est ph̄i in topicis dicentis. Qd̄
minus vi̇ inesse ⁊ inest: ergo ⁊ id qd̄ ma
gis: sed virgo doluit tp̄e quo nō videba
tur multū dolendū qñ. s. perdidit filiū su
um in hierusalē dū ascendisset ad festu3:
⁊ cū iam p̄ dece3 miliaria ipsa ⁊ Joseph
ab vrbe venisset. In q̄ loco fui ⁊ p̄ vna3
noctem quieui: nō inuenientes eū cū do
lore ad ciuitatē reuersi sunt. At vbi in tē
plo repererunt eu3: vt patet Luce. ij. Di
xit Jesu mater eius. Fili quid fecisti no/
bis sic pater tuus ⁊ ego dolentes quere/
bamus te. Si igitur tunc doluit qñ non
erat causa tanti doloris. Non. n. ait Ori
genes credidit tunc filium eē captū aut
mortuum: sed ascendisse in celum: ⁊ ta/
men doluit dubitans ne aliqd fecisse3 qd̄
filio displicuisset: quāto magis credēdu3
est tempore mortis sue doluisse. ¶ Se/
cunda ratio est respectu nostri. Ait eni3
Ber. qd̄ paucis mortaliū constat esse co
latum: fas non est certe dicere tante vir
gini fuisse negatum. Hec ille. imo beata
virgo habuit oēs gratias ⁊ p̄uilegia que
fuerunt in sanctis. si igit̄ alicui mortaliu3
ꝯcessa est gratia dolendi de passione filij
dei. Nam fr̄ Joannes de aluerna tantā
grā3 habuit ꝙ dū videret Xp̄m in cru/
ce lachrymas ꝯtinere nō poterat. Simi
liter frater Jacobonus de tuderto. audi/
ens legere euangeliū passionis xp̄i: non
solum lachrymas: sed nec clamores va/
luit continere: imo clamās ⁊ dicēs. Uhe
mihi misero peccatori extra ecclesia3 ad
cellam currit. Similiter ⁊ beatus Fran/
ciscus ita passionem Xp̄i plorauit ⁊ fle
uit: vt cecus efficeretur ⁊ stigmata ipsi⁹
Christi habere ꝓmereret̄. Si igitur isti
sancti habuerūt tantā grām dolendi de
passione Christi: multo amplius credēdū
est hanc grām habuisse beatā virginem
in morte filij sui. ¶ Tertia rō est respcū
ipsius Christi. Amor enim debet esse re
ciprocus quia est virtus vnitiua amātis
cum amato f̄m Dio. in. iiij. de diuinis no
minibus: ita vt dicat Cicero ꝙ amic⁹ est
alter ego. ⁊ ph̄s. viij. Ethi. dicit ꝙ aman/
tium est idem velle ⁊ nolle. Et quāuis f3
ph̄s. viij. Ethi. Amor parentū maior sit
ad filios q̄ filiorū ad parentes. Tamē in
ter beatam virginem ⁊ Xp̄m erat amor
reciprocus: ita vt essent vnum cor ⁊ vna
aīa. si igitur filius dolebat de dolore ma
tris forte plus q̄ doleret de seipso: ⁊ bea
ta virgo hoc cognoscebat: non est dubiū
ꝙ vtriq3 dolore3 rependebat. Uñ procul/
dubio dicendū est ꝙ beata virgo vidēs
filium talia ⁊ tanta pati vehementer do/
luit: sciensq3 filium ipsam aperte dolentē
⁊ afflicta3 cognoscere: ⁊ propter hoc am
plius dolere ⁊ dolorem suum crescere ip
sa beata virgo vehementius condoluit:
⁊ ita reciproce etia3 ipsa dolebat plus de

dolore filii q̄ ꝯ̄ ꝓprio: ⁊ quanto plus cō dolebat filio tanto magis augebat dolo rem in seipsa. ¶ Secundo hoc idem ꝓ batur auctoritate triplici. Primo auctori tate Symeonis. Luc. ij. pphantis quā do psentato Jesu in brachijs suis post q̄ dixit: Nunc dimittis ⁊c. Benedixit illis Symeon ⁊ dixit ad Mariam ma trem eius. Ecce positus est hic in ruinā ⁊ resurrectionē multorum in israel: ⁊ in signum cui contradicet: ⁊ tuā ipsius aiaʒ pertransibit gladius. In quibus verbis tres annunciationes fecit beate virgini. Prima. Ecce hic positus est in rui. ⁊ re sur. mul. q: venit in iudicium multorum malorum: ⁊ in predestinatorum omniū saluationem. Secunda est in signum cui contradicet: quia omnis spes saluando rum erit per hunc tuū filium in signum cui contradicet sicut habet Gen. ix. de arcu federis: ita Christus positus est in signū saluandis. Nam crux est arcus ⁊ corpus Christi est corda. Tertia est ꝓba tiua doloris virginis habituri in passio ne eius quando dixit: Et tuā ipsius aiaʒ pertransibit gladius. ¶ Secūdo idem probat autoritate Damas. super Luc. vi. Dolores q̄s virgo effugit pariens: hos in passione xp̄i sustinuit. hec ille. ¶ Ter tio idē ꝓbat auctoritate Aug. in sermōe viij. de passione dn̄i di. Juxta crucē sta bat Maria considerans vultu benigno Christum pendentē in crucis patibulo: pedibus intens: manus leuabat ample xans crucē: ruens in oscula eius qua parte sanguinis xp̄i nuda rigabat vt xp̄m va leret amplecti: cū non poterat sursū vo lebat ascendere. Sperat amor nō nūq̄ q̄ raro fieri pōt: sibi cedere cuncta amor impatiens credit: volebat amplecti Chri stū in altū pendentē: sed manus frustra in se copiose redibant: se leuans sursum e terra: erigebat ad xp̄m: que tāgere euʒ nequibat manu collidebat ad terram ⁊ prostrata iacebat imensitate doloris de pressa: sed eam erigere magis vis amo ris imēsa cōpellebat: impetu amoris sur gebat intensi que manibus cupiebat at trectare xp̄m. Cum do vis non esset: ⁊ victa dolore terram iterum petere coge batur. hec ille. ¶ Tertio hoc idem pro bat exemplo triplici. Primo exemplo vniuersali omniū matrum naturalium. nūq̄ reperta est mater ita crudelis que non plangeret mortē filij sui: sed beata virgo fuit ſm sententiā omnium theolo gorum vere mater naturalis ipsius xp̄i quia ipsum de puris sanguinibus cōce pit: nouem mensibus in vtero portauit peperit: ⁊ suo lacte nutriuit igit̄ de ipso tā q̄ de proprio filio suo condoluit. ¶ Se cundo ꝓbat exemplo singulari plurium sanctorum: a quib⁹ iste amor naturalis filiorum amoueri non potuit. Nam san ctus. Aug. vt legit in. ix. confessionū sua rum etiā post conuersionem suam dum repatriando mortua esset mater sua: fen tiens se priuatum sua dulcissima matre: tantum: fleuit φ a lacrimis contineri nō poterat: Et dum semel disputaret de con temptu mundi: recordatus matris sue: non valens se vltra a lachrymis cōtine re disputatione dimissa camerani intra uit. Si igitur tantum doluit filius de matre q̄to magis dolere debebat mater de filio: cum vt dictū est maior sit amor parentum erga filios q̄ econuerso. Si militer ⁊ paula de qua scribit Hierony mus ad Eustochium φ dum moriebat sibi aliquis filius inconsolabiliter dole bat. vnde dicit ipse ibidem. Inter hosti um manus ⁊ captiuitatis durum necessi tatem nihil crudelius est q̄ parentes a filijs separari. hec ille. ¶ Tertio proba tur exemplo particulari vnius virginis deuotissime virginis Marie: desiderā tis certificari de dolore ipsius virginis tempore passionis filij sui: at vbi dormiē do videretur sibi peperisse vnum filium ⁊ post partum q̄ sibi ablatus fuisset: cuʒ illa imaginatione excitata querens filiū per lectum ⁊ non inueniens cepit plora re ⁊ clamare: ⁊ de lecto extens plorando querebat filium suum. Et isto modo cō municauit sibi beata virgo dolores su os. Et sic pʒ pria particula hui⁹ partis.

¶ Secū

¶ Secunda particula prime partis v᷑
declaratur q̄ dolor beate virginis fuit in
tensissimus.

Secunda ꝯsideratio hui⁹ partis
ẽ de doloris beate v̾ginis extẽsio
Circa quam sciendũ est q̄ nõ
solũ beata v̾go doluit: sꝫ etiã vehemẽtẽ
dolorẽ habuit: quod etiã ꝓbat̾ tripliciter
rõne: auctoritate: ⁊ exemplo. ¶ Primo
rõne sic. Passio siue gladius passionis
xp̄i pertransiuit aiam virginis Marie
vt dictum est: sed gladius pertransiens
aiam magis penetrat q̄̃ penetrãs corp⁹
vel carnẽ: propter nobilissimum s̾bm:
ergo maiorem habebat virgo passionez
vl̾ dolorẽ q̄̃ si gladi⁹ ille penetraret aias
ei⁹ igit̾ ⁊c. Ideo ait Hiero. ad Eusto. q̄
tantus fuit dolor virginis q̄ licet nõ fue
rit mortua: tñ fuit plus q̄̃ martyr. Ad
ꝯfirmat. Ric. in. iij. di. xxiij. ar. vij. q. iiij.
di. q̄ lꝫ caro virginis nõ fuerit transfixa
gladio mãli: tñ fuit ita penosa q̄ vt dictũ
est: ipsa fuit plus q̄̃ martyr. Causa autez
quare nõ fuit in tantis doloribus mor/
tua hec ẽ. q: s. fuit ꝑ priuilegiũ ꝓseruata
tñ tantus fuit eius dolor q̄ excessit oium
dolores: vñ ⁊ Aug. super predictuz ver/
bum Symeonis inq̄t: Hoc vsq̄ꝫ signi/
ficauit q̄ etiam Maria per quã gestuz
est mysterium incarnationis xp̄i in mor
te domini dubitaret: nõ tamen in dubi/
tatione permaneret. hec ille. Quod ver/
bum sane intelligendum est s̾m Alexã.
in responsione vltimi argumẽti: quia in
beata virgine dubitatio nõ pertransiuit
spũm sed aiam: hoc est sensualitatis na
turam. Nam dubitatio qñq̄ꝫ nascit̾ a ꝑ/
fida infidelitate: sicut fuit in iudeis. Qñ
q̄ꝫ nascitur a stupenda re nature: sicut fit
in rebus miraculosis. Qñq̄ꝫ nascit̾ a na
turali fragilitate: sicut fuit in tempe isto
in apostolis. Qñq̄ꝫ nascit̾ a naturali pie
tate: sicut fuit in isto tp̄e in beata virgine
Nunq̄̃ enim rõnalẽ partẽ ipsius dubi
tatio infidelitatis tetigit: q: in fide nunq̄̃
dubitauit: imo apostolis non credenti/
bus in passione sola in fide ꝑmansit. In
telligenda est igitur hec dubitatio natu/
ralis siue compassionis: ⁊ non hesitatio
infidelitatis. vel potest dici ⁊ melius q̄
fuit dubitatio admiratiõis: que solet qñ
q̄ꝫ habere ortum ex considaratione rei
stupende: quemadmoduꝫ ipsa beata vir
go angelo nunciante. Luc. i. dubitando
rñdit. Quomodo fiet istud ⁊c. Ita ⁊ in
isto casu intelligendum est. Mouebat̾
eniꝫ beata virgo stupore admirationis.
cum videret filium suũ quẽ firmiter cre
didit deum taliter patiẽtẽ cuiusmodi cõ
siderationẽ solet associare quedã dubita
tio vt possit cogitare. Est ne hic fili⁹ me
us: quem sic pati video? Nõ ne ipse ẽ rex
regum ⁊ dominus dñantium? vere si ne
scirez ipsuꝫ esse filium dei ⁊ operatione
spiritus sancti in me incarnatum id ne/
quaq̄̃ credere possem. ¶ Secũdo hoc
idem probat̾ auctoritate ipsius Hiere.
Tre. ij. Beate virgini Marie amarissi/
me dolenti dicentis. Cui comparabo te
cui assimilabo te filia Hierusalem? cui
exequabor te ⁊ consolabor te virgo filia
syon? magna est velud mare cõtritio tua
quis medebitur tui? ¶ Tertio hoc idez
probatur exemplo naturali: quia quan/
to res est preciosior si perditur: tanto ma
gis ille dolet cui⁹ interest. Unde ad pro
positum magis dolet mater filij pulchri
iuuenis: prudentis ⁊ sapiẽtis q̄̃ de mor
te alterius has conditiones non haben
tis: magisq̄ꝫ dolet de morte vnici ⁊ vni/
geniti filij q̄̃ si plures haberet: quia ei⁹
dolorem mitigare possent. Unde glo. su
per illud Hiere. vi. Luctum vnigeniti
fac tibi luctum amarum: sic inquit. Ni/
hil dolentius vnigeniti morte. Cum igi
tur beata virgo habuerit filium vnicuꝫ
⁊ vnigenitum: iuuenem ⁊ pulcherrimũ
super omnes natos hominum pruden
tem omnibus virtutibus plenum: ⁊ om
nino sapientissimum: sequitur dolorem
eius maiorem fuisse ⁊ plus q̄̃ credi pos/
set fuit eni non solũ naturalis: sed vt ita
loquar dolor supernaturalis respectu ip
sius filij dei d̾ spũ sancto concepti: Et sic
pꝫ particula secũda huius prime partis
principalis.

¶ Particula tertia in qua declarat vñ dolor beate virginis habuit originem.

t Ertia ꝯsideratio in hac parte ē beate virginis doloris origĩatio. Unde scilicet tant⁹ dolor habuit in ipsa originē. Circa quā notandum ꝙ habuit originem ab ignorãtia aliquarũ rerum quas deus noluit tā cito sibi re/uelare: q̃uis sciuerit pl⁹ ipsa sola q̃ oēs alij doc. prophete ⁊ apostoli. ¶ Primũ quod ignorauit fuit incarnatio filij dei ĩ ipsa. q2 q̃uis sciret ipsum sũpturũ car/nem de virgine: per noticiam illius pro/phetie. Esa. vij. Ecce virgo ꝯcipiet ⁊ pa/riet filiũ ⁊c. tñ ſm doc. maxime Ric. ne sciebat ꝙ prophetia loqueretur de ipsa: immo ex profunda humilitate hoc nul/latenus cogitabat: sed illi ṽgini que futu ra erat mr̄ dei seruire affectabat. ¶ Se cundũ quod ignorauit fuit filij perditio q2 quando ipsum perdidit: vt patet ex su pradictis: ignorauit vbi esset: donec an/xie querendo ipm̄ inuenit disputantem in templo. Luc. ij. Si enim sciuisset vbi fuisset: non tanto studio q̃siuisset: qd̄ tñ mysterium multi angeli non ignorabãt. ¶ Tertium quod beata virgo ignorauit fuit passionis filij sui temporalis determi natio ⁊ patiendi modificatio: q2 q̃uis ip sum sciret pro humani generis redēptio ne moriturũ tamen nesciebat temp⁹ de/terminatum nec afflictionis modũ: nec mortis seu passionis locũ. Et hoc fuit ꝓ/uidentia diuina dispensatũ: vt simul ⁊ se mel omnia ad causandũ intensiorē do lorē: cōcurrerent. Nam si tempore an nunciationis angelice fuisset sibi annun ciata filij sui passio acerbissima: forte nō ꝯsensisset ita leuiter angelo nuncianti: q2 sicut voluit certificari ab angelo de inte gritate sue virginitatis in concipiendo ⁊ pariendo filiū anteq̃ consentiret: ita for te voluisset ⁊ certa fieri: ne filius suus ita turpiter moreretur anteq̃ eundem con sensum preberet. Fuit enī certificata de morte filij sui implicite quando dixit an gelus. Saluũ faciet populũ suum ⁊c. q̃ salus futura erat per mortē ei⁹. Nec mi reris si ista ignorabat: q2 milia angelorum hoc idem ignorabãt. Unde dicebant an geli vt scribitur Esa. lxiij. Quis est iste q venit de edon tinctis vestibus d̄ Bosra: Iste formosus ĩ stola sua gradiēs in mł/titudine fortitudinis sue ⁊c. Est enī cōis sententia docto. ꝙ innumerabiles ange li nescierunt mysteria passionis xp̄i: nisi quando ascendit in celũ ⁊ viderũt glorie sue triumphũ. Quapropter non est incō ueniens si virgo etiam ad tps nesciuit ⁊ ignorauit. ꝙ si queratur: que opinio esset beate virginis d̄ filio suo. Dico ꝙ opinio sua erat ꝙ deberet mori aliq̃ morte sua/uissima. i. mitiori modo ceteris hoībus. Sed vt dictum est nesciebat modũ: tps ⁊ locum. Sed videns tot ⁊ tanta de filio suo cōseruabat oīa in corde suo ꝯferens ex quibus oriebatur ⁊ initium sumebat: dolor in anima sua. Et sic patet tertia par ticula pⁱme partis.

¶ Particula quarta in q̃ ponũtur cau/se propinque suspitionis beate virgĩs de morte filij.

q Uarta consideratio in ista parte ē doloris beate virginis propi/qua suspitio. Circa quã sciendũ ꝙ tres fuerunt cause dantes beate virgi ni suspitionem: ꝙ mors filij sui appropin quaret. ¶ Prima causa fuit iudeorum iniqua persecutio. Nã vt vidit infamias ⁊ persecutiones quas iudei filio suo infe/rebant. suspicari cepit ne gladius passio nis appropinquaret. Audierat enim ꝙ voluerunt eum precipitare de supercilio montis: vt patet Luc. iiij. Itē voluerũt eum lapidare: ipse autem abscondit se ⁊ exiuit de tēplo. Jo. viii. Et multa alia de quibus habes Joh. vi. ⁊ successiue vsq̃ ad. c. xiij. marie qñdo suscitauerat La/zarum. Jo. xi. in die veneris ante domi/nicam de passione: propter qd̄ die domi/nico sequenti: que propterea nominata ē dominica de passione fuit factum ꝑ maxīmū ꝯsilium de morte Xp̄i. quod consiliũ nō est credendum fuisse absconditum ma/tri sue. Sed quia nondũ eius hora ve/nerat recessit de Bethania ⁊ iuit Effrem

ciuitatem

non acq̄escens: sed per vbba generalia
ipsas confortans magnam suspitionem
in mentibus earū generauit. Recedēs
igit̄ nec vsq̄ ad diē sabbati palmarum
reuertens matrē suam cum magno do
lore ⁊ suspitione dimisit. Die aūt sabbati
ante palmas venit Christꝰ in Bethaniā
vbi erat mater sua: pre multitudie lachri
marū ac infinitis doloribus multuȝ cor
pore fatigata: vt per suam presentiā ama
ritudinē matris refocillaret ⁊ dolorē ali
qualiter mitigaret: In isto aūt sero para
uit cenam Jesu Maria magdalena ⁊
Martha in domo Symonis leprosi:
Ut pȝ Joan. xij. Matth. xvi. ⁊ Mar.
xiiij. In qua cena fuit Symon leprosus
⁊ Laçarus resuscitatꝰ. Et dicit Aug. q̄
ipse narrauit multa de penis inferni ⁊
purgatorij: ⁊ de statu sanctoꝝ patruȝ in
lymbo: Cum aūt xp̄us in hac cena esset
Maria magdalena accepit libram vn
guenti nardi spicati. i. de spicis ⁊ folijs
confecti ⁊ vnxit pedes Jesu. ⁊ reple. est
domꝰ ex odo. vnguenti. Jo. xij. Dixit er
go Judas auaritia ductꝰ: quare hoc vn
guentum nō venijt. ccc. denarijs. Et da-
tum est egenis. Dixit autem hoc non
q̄ð egenis pertinebat ad eū. sedga fur
erat ⁊ latro: ⁊ loculos habens ⁊ ea q̄ mit
tebant portabat. Et licȝ hoc idē alij disci
puli dixerint: tamē iste vt dictū est: aua-
ritia dixit. illi aūt egenoꝝ pietate dixerūt
Nō aūt quare xp̄s iudā in discipuloruȝ
collegio elegit cū sciret ipsū esse furē ⁊
latronē est s̄ȝ Aug. vt adimplerent scri-
pture de morte xp̄i: que esse debebat re-
demptio nostra. Preterea vt ostende-
ret q̄ deus q̄ntū est de se vocat omnes
ad salutē. Item ad ostendendū q̄ in ec
clesia militanti congregati sunt boni ⁊
mali: ⁊ q̄ realiter dant malis bona tem
poralia sicut iude: s̄ȝ bonis reseruant bo

opꝰ eni bonū operata est in me: Sinite
illam: vt in die sepulture mee seruet illō
Pauperes eni semp̄ habebitis vobiscū
me aūt non semp̄ hēbitis. q̄si di. Si tu
iuda ⁊ vos alij nō vultis benefacere: no
lite alios benefacientes impedire: q̄ scri
ptū est. Benefacientē ne impedias. Hu
iusmodi aūt vnctio figurata est. Nūe:
vij. vbi hr̄: q̄ cū tabernaculū esset im-
pletū: vnxit eū Moyses qð sine dubio
figurabat xp̄ȝ. Itē. leui. viij. hr̄. q̄ Aarō
añ q̄ȝ ad altare accederet vt deo offerret
erat inunctꝰ spatio dierū septem. Sic ⁊
xp̄s debuit septima die anteq̄ȝ ascēderet
ad altare crucis perungi. Que oia consi
derans beata virgo: ⁊ in corde suo cōfe
rens pre suspitiōe incipiebat dolere. Se
quenti vō die. i. in dn̄ica palmaꝝ: vt pȝ
Jo. xij. Matth. xxi. Lu. xix. Mar. xi.
Uenit Jesus sedens sup̄ pullū asine ⁊ sū
mo honore receptꝰ est. Sed oēs isti ho
nores in ista die versi sūt sibi in ɔtume-
lias. Sed de hoc latiꝰ dicemꝰ alr̄. Tunc
eni ipleta est ꝓphetia Ƶacc. ix. scripta
Ecce rex tuꝰ venit tibi iustus ⁊ saluator
⁊ ipse pauper: ⁊ sedēs super asinā ⁊ pul
lum asine. Illo aūt die cū sero factū eēt
redijt ieiunꝰ in Bethaniā cū discipulis
suis: neminē. n. inuenerat q̄ eū ad potuȝ
aque frigide inuitaret. Qð considerans
mater Jesu magis dolere cepit. Unde ⁊
filiū rogauit dicēs Fac mestissime matri
tue hanc gratiā fili: quā toto conatu de-
posco: vt ampliꝰ istis diebꝰ nō reuerta-
ris in Hierusalē. Cui cū reuerentia xp̄s
respondit. Patientiā habeas in me ma
ter mea: q̄ tempꝰ est vt adimpleant scri
pture. Naȝ Esa. i. scriptū est. Filios enu
triui ⁊ exaltaui: ipsi aūt spreuerūt me. ⁊
v. c. iteruȝ dr̄. Quid debui facere vinee
⁊ nō feci? Expectaui vt faceret vuas: fe-
cit aūt spinas. Non igit̄ mireris si vt-

nea huiꝰ populi nõ faciat fructū bonuꝫ:
qꝛ ſunt a me ſeparati qui ſum vitis vera
Quo audito beata virgo magis doluit ⁊
⁊ tenerrime flere cepit: ſed vt cūqꝫ a fi/
lio ꝯfortata vna cū illo ad cenā perrexit
ſed credo ꝙ pre nimio dolore paruꝫ co/
medit: ¶ Die aūt lune ſm̄ Matth. vbi
ſupra. ⁊ Mar. xi. ⁊ Luc. xx. Tempeſti/
ue ſurgit Jeſus ⁊ iterum iuit Hieru/
ſalem ⁊ cū eſſet in templo predicauit: ⁊
ſm̄ cronicas: in iſto die adduxerunt ſcri
be ⁊ phariſei mulierē in adulterio depre
henſam. ⁊ alia multa fecit: De ſero autēꝫ
iterū venit ieiunꝰ in Bethaniā ⁊ inuen/
ta matre, reuerenter eam ſalutauit: ⁊ ma
ter reſpondit. Quomodo pōt mihi dari
ſalus cum timeā te eſſe moriturū. Saltē
ante mortē tuam corporalis pñtia tua
mihi non deeſſet. Quomodo enī fili, mi
poſſū non dolere: cū videam ꝙ tu es pa
nis viuus angelorum. ⁊ qualibet die ſis
ſic famelicus: nec ſit aliquis qui tibi aut
panē aut aquam miniſtret. Cui Chriſtꝰ
mater dilecta confortare: qꝛ ego in hoc
mundo ſum medicus: ⁊ medicina hu/
mani generis: medicinā aūt oportet eſſe
morbo contrariā: Et ideo ego qui ſum
quies fatigoꝛ: vt delaſſis requies: Ego
qui ſum veritas de falſo accuſoꝛ: vt de/
inceps viam veritatis oſtendā: quibus
verbis, generalibꝰ doloꝛ Marie auge/
batur. ¶ Die aūt martis de mane etiam
reuertit Jeſus Hieruſalē ⁊ veniēs ad tē
plum tota die predicauit: ⁊ cuꝫ principi/
bus ſacerdotū: ⁊ phariſeis multas diſpu
tationes habuit. Jn hac propoſuerunt
principes in qua poteſtate demonia eij/
ceret: ⁊ campſores de templo expelleret
herodiani vō de tributo ceſario Mat.
xxij. Phariſei aūt de maiore legis man
dato ibidem. Et de multis alijs que lon
gum eſſet enarrare. Quibꝰ oībꝰ Chriſtꝰ
impoſuit ſilentiū ſapienter reſpondēdo.
Jn hac etiā die Chriſtus multas para/
bolas propoſuit. ſ. dē filio prodigo. Luc.
xv. Et de laborantibꝰ qui occiderunt fili
um patrisfamilias. Matt. xxi. Unde in
fine omnium dixit: ꝙ ab eis occidēdus
eſſet. Qua propter voluerunt eum tene/
re: ſed abſcondit ſe ab eis: qꝛ nundū ve
nerat hora eius. Cum aūt iret in montē
oliueti cū diſcipulis ſuis: predixit eis vni
uerſale iudicium mundi. vt pꝫ Math:
xxv. Et in fine verborū dixit eis. Scitis
qꝛ poſt biduum paſcha fiet: ⁊ filius hoīs
tradetur vt crucifigatur. Et lꝫ hoc mul
tociēs dixerit eis: nunqꝫ tamē ſic deter/
minate ſicut nunc: Nam hoc verbū di/
xit die martis de ſero: qꝛ agnus paſcha/
lis die Jouis ſequenti debebat mandu/
cari: quando. ſ. initium erat magne ſolē
nitatis que erat in paraſceue. i. in feria ſe
xta: ſed quia Chriſtus ꝓpter multas oc
cupationes vltra ſolitū tardauerat veni
re ad hoſpitium: Quapropter conſide/
ra anima deuota in qua anxietate debe/
bat eſſe mater ſua quādo preteribat ho/
ra ſua conſueta aduentus ſui. Puto. n.
ꝙ tunc credidit filium ſuum eſſe captū
Unde ad Mariam magdalenam cuꝫ
multis lachꝛymis recurrēs inuitauit eaꝫ
vt ſecum vellet ire verſus Hieruſalem
lachꝛymando ⁊ ſuſpirando: mater Jeſu
tacite plorando dicebat. Fili mi: cur me
ita cito dereliquiſti? Maria vō magda
lena clamādo vociferabat. O magiſter
mi: cur tam cito te perdidi. Quas a lon/
ge audiens Jeſus: etiam ipſe ingemuit.
Quapropter credo vt aliquos ex diſci/
pulis ſuis: Utpute: Petruꝫ: ⁊ Joanneꝫ
ante ipſum ad matrem ſuam miſerit ad
eius aduentum annunciandum: Qui/
bus viſis conſidero ꝙ beata mater ma
gis ingemuit: nec illis pre dolore loqui
valens: doloꝛ in ipſa incrementum ac/
cepit. O beata virgo doloroſa quid fa/
cies in monte caluarie: quando videbis
filium tuum in cruce ſuſpenſum: vulne/
ratum: cruentatum ⁊ mortuum: ſi nunc
pro modico vel nihilo ita doleas: ita inge
miſcis: ita ploras? Sed hec ſunt initia
doloꝛum. Jnterea venit Jeſus vtiqꝫ pre
compaſſione matris ingemiſcens ⁊ plo
rans. Quo appropinquato matri cecidit
ad pedes Jeſu mater eius lachꝛymādo
ſuſpirando: nec aliquid pre dolore dicen
do: ⁊ pre

do ꝛ presentia ꝛ verbis Iesu aliqualiter
recreata surgendo: Bethaniam ambo
perrexerunt ambo ingemiscētes: ꝛ pau
ca pre nimio dolore dicētes. Plorabāt
tunc apostoli omnes quos Iesus repre
hendebat: sed nec ipse cū eis contine/
re valebat: plorabat Maria magdale/
na ꝛ vociferando clamabat. Tandē post
multas lachꝛimas ꝑparata est cena: in
qua fuit maioꝛ cibatio lachꝛymarum q̄
aliaꝝ rerum. Non enim pre doloꝛe co
medere poterant Audiens autem Ma
ria ab apostolis: ꝙ filium suū voluerunt
lapidare iudei magis ac magis timuit:
doluitq̄ valde. Hec enim fuit prima cā
suspitionis. ¶ Secunda vo fuit predica
tionis cessatio. Nam die mercurij sequē
ti in mane non iuit Iesus moꝛe solito ad
predicandum. Quo facto creuit suspitio
virginis. Ratio autem quare illo die nō
iuit ad predicanduꝫ fuit ꝓm doctoꝛ. vt da
ret locum proditōis iude traditoꝛi. Nā
illo die princeps sacerdotum ꝛ seniores
populi in disputationibus nō occupati:
in atrium principis sacerdotum: qui vo
cabatur Cayphas consilium fecerūt vt
Iesum dolo caperent ꝛ occiderent. Di/
cebant autem. Non in die festo: ne forte
tumultus fieret in populo: vt pꝫ Mat.
vicesimosexto. Due enim fuerunt cause
mortis Christi: Prima enim fuit inui/
dia iudeoꝛum: quia vt patet hic: ꝛ etiam
Ioannis vndecimo dicebant. Quid fa
cimus: quia hic homo multa signa fecit
Si dimittimus eum sic omnes credent
in eum. Secunda causa fuit auaritia iu/
de: quia isto die accessit ad consilium di.
Quid vultis mihi dare ꝛ ego eum vo/
bis tradam? Quod autem hoc die fuerit
approbat ecclesia que in ipsa die legit ꝓ
phetiaꝫ: Esa. vigesimonono vbi dicitur.
Ecce merces eius cum eo ꝛc. Unde so/
lent pleriq̄ deuoti in isto die ieiunare et
a carnibus abstinere in cōmemoratio/
nē huius venditionis Et qꝛ vnguentuꝫ
expensū in persona Christi extimatū fue
rat a iuda. ccc. denarijs: vt decimā partē
lucri more suo hēre posset. xxx. argente/
os pro proditione sua quesiuit. Unde vt
ibidem dicitur. Constituerunt ei. xxx. ar
genteos. Unde quidam deuotus doctor
dixit. O iuda cur non vendidisti matreꝫ
cum filio: vt quoꝝ erat inseparabilis ꝛ
indissolubilis amoꝛ ꝛ charitas: consoꝛ/
mis fieret passio vtriusq̄. Que vba cō/
firmat Augustinus dicens: O iuda ini/
que mercatoꝛ: o iuda auare pessime: po/
tuisti petere a matre ei9. xxx. argenteos/
ꝛ ipsa hostiatim eundo ipsam pecuniam
inuenisset anteq̄ sic turpiter ipsum filiū
suum vendidisses. Hec ille. Hec igitur
fuit secunda causa suspitionis: predicatio
nis cessatio: consilij congregatio: ꝛ pro/
ditoꝛis recessio. que non erant ignote ip
si beate virgini. ¶ Tertia causa suspitio
nis fuit Marie magdalene ꝛ alioꝝ apo
stolorum afflictio: qꝛ beata virgo vidēs
Magdalenam magis solito afflictam:
suspicata est ne aliquid sciret de filio suo
vidēsq̄ apostolos magis solito afflictos
suspicata est ne aliquid scirent de morte
sui filij: Tribus enim vicibus reuelarat
Christus discipulis suis mysterium pas
sionis sue: sicut patet Matth. xx. vbi di
citur: ꝙ ascendens Iesus Hierosoly/
mam assumpsit. xij. discipulos suos secre
to ꝛ ait. Ecce ascendim9 Hierosolymaꝫ
ꝛ filius hominis tradetur principib9 sa/
cerdotum ꝛ scri. ꝛ condem. eum moꝛ. ꝛ
tra. euꝫ gen. ad illuden. ꝛ flagellan. ꝛ cru
cifigen. ꝛ tertia die resurget. Similꝫ re
uelationem fecit. Matth. xvij. ꝛ Luce.
xvij. Sed precepit eis ne cuiq̄ dicerent
Quia vo non dixerat eis tempus: cre/
dentes forte hoc negocium in longum
transire non multum affligebātur. Isto
auteꝫ die mercurij: quia sero precedētu
audierant ab eo vt dictum est supra: q̄a
post biduum pascha fiet ꝛ filius homi/
nis tradetur vt crucifigatur. Matth. xx
cesimosexto. Magis solito affligebant
Unde nec edere poterant nec insimul
stare: ꝛ colloqui volebant: nec in conspe
ctu matris nec xp̄i ꝑpter multitudineꝫ
lachꝛymarū comparere volebant. Que
omnia vidēs beata virgo vehemēter in

ſpicabatur morte filij ſui appropinqua-re. Unde et dicebat. Heu me eiu gladi⁹ paſſionis appropinquat. Heu me miſera ma ter quam cito temp⁹ illud aduenit: Heu me infelix quam cito perdam filiū meū. Ibat enī ad Magdalenā et plorans dicebat. O ſoror mea: ſcis ne aliqd de filio meo dic mihi. Que vtiqz plorando reſpondebat. Non poſſū tibi aliqd dicere mater mea magiſtra mea et c. niſi quod reſ male ſe habet: et nihil boni intereſt. Similr adibat apoſtolos dicens. O filioli mei dulciſſimi qd habetis: quid ploratis: qd lugetis: qd fletis: Iſidem et Magdalena reſpondebant: et propter preceptū domini aliqd dicere non audebant: ſed ſingultib⁹ et lachrymis aperte negociū ſignificabant: quo fiebat vt dolor virginis vehementiſſime augeret. Et ſic p3 quarta particula hui⁹ prime partis.

¶ Particula quinta: in qua ponit reuelatio paſſionis Chriſti facta beate virgini: per ipſum filiū.

Quinta huius partis conſideratio eſt annūciatio: qz predictis exple ti valens beata virgo aliqd certitudinaliter a Maria magdalēa: vel ab apoſtolis de morte filij ſui aliqua via ſcire: tunc humiliter et lachrymoſe abijt ad filiū ſuū amplexando eū: ita vt etiā Jeſus ſe contiuere non valeret: et genuflectens beata mater rogabat cū dicēs. Fili mi dulciſſime per illū timorē et laborem quē ſuſtinui in fugiendo et portando te in egyptū: per illū imenſū amorem filialē quē erga me te here cognoſco dic mihi: qd eſt futurū de te. Tu eni es filius dei: tu nihil ignoras: tu oia noſti: nulla te latet cognitio: quid de te facere decreuerunt iudei. Tunc fili⁹ ei⁹ dulciſſim⁹ precib⁹ matris motus: per totā iſtam noctē ſecreto loco cū ipſa matre ſe reſtringens peculiariter et vltra ſolitum colloquens tria ſibi ſecreta reuelauit. ¶ Primū ſecretū fuit quod die ſequēti captē dus erat et moriturus. Unde cōſiderare poſſum⁹ quod dulciſſime matri ſue ſic diceret. Benedicta virgo mater dulciſſima: qz mane ſequentē a te ſum receſſurus: et iturus velut agn⁹ ad mortem: accipe quā vis conſolationē de carne puriſſima quam mihi donaſti Jam ampli⁹ tecū cum hac carne mortali familiariter manere non potero. Tempus eni prope eſt vt quicqd prophete dixerunt de me per iudeos nequitiā adimpleat. Ad que verba velut exanimis et mortua virgo virginū iam effecta per magnum ſpaciū loqui non potuit: ſed a locutione filij blandiſſima viribus et cunctis reſumptis clarius hoc negociū intelligere voluit. ¶ Secundū igit ſecretū ei reuelatū fuit qua morte eſſet moritur⁹: qz debebat tradi: capi: ligari: cō ſpui: flagellari: et tandē hora ſexta crucifigi in monte caluario: et ibi de ipſa vidente mori et occidi. O mater dei doloroſa quam amara nunciatio fuit iſta. Sufficiebat eniz tibi condolere: et poſt dolere: et non ante dolere: Pertranſiuit enim gladius paſſionis filij tui pu⁹ aiam tuam quam carnē ſuā Conſidera aīa deuota ſi potes: quantus in illa nunciatione dolor: in illa virginali aia eſt ortus. Credo enim quod tunc clamoroſas voces continere non valuerit ita vt apoſtolos et Magdalenā etiaz ad lachrymas et voces excitaret: Tunc tota illa dom⁹ plena erat vocibus doloratio nis et lachrymis plus quam credi pt ¶ Tertiū ſecretū ei reuelatū ad mitigandū virginalem dolorē fuit ipſi⁹ glorioſa reſurrectio. Credo eni tunc filium dixiſſe matri: Noli timere mater: qz tertia die glorioſus reſurgam non ampli⁹ moriturus Et tu igit benedicta mater cōſolare: qz cito videbo te et gaudebit cor tuum. Et ſic p3 qnta particula prime partis.

¶ Particula ſexta in qua ponit quedā doloroſa diſceptatio inter matrē et filiū.

Sexta cōſideratio eſt doloris virginis fugatio. Circa quā ſciendū quod predictis beata virgo intellectis et auditis tres diſceptatiōes fecit cū filio ſuo: tres petitiones eum poſtulādo ad effugandum iſtum dolorē. ¶ Prima diſceptatio fuit quod non deberet mori petens: vt non moreret. Unde conſide

ra ipsam loquentem ad filiuz et dicentē Fili mi dulcissime lz peroptez tota rōne hūanī generis redemptionē: tū hoc sup portare non valeo vt te iudei hac de cā purū et innocentē occidāt: nec hoc fieri debet : qd multis rōnib⁹ ostendere co nabor. ¶ Primo rōne iustitie. Nā ipa iustitia sic diffinit. Justitia est rectitudo voluntatis reddens vnicuiqz qd suū e. Idest fz qz vnusqsqz meruit. Si igit red dit vnicuiqz qd meruit: tūc solū iniustis dabit suppliciū: iustis do et inocentibus dabit premiū. et per consequens tibi iu stissimo ne dū ōberet mortis suppliciū sed et gaudiū sempiternū. Nā et scriptu ra sacra hoc affirmat. Scriptū est enim Exo.xxiij. Justū et innocentē non occi das. Et Daniel.xij. Innocentē et iustuz nō interficias. Et Ezechiel.xviij. Aia q peccauerit ipsa morieī. Sed tu fili mi in nocentissim⁹ es nec vnqz peccasti: ergo tu non debes mori. ¶ Secūdo hoc idē probo rōne misericordie. Nam miseri cordia est miseris dās corda.i. cordialr se exponēs vt subueniat cristētib⁹ in mi seria: et maxime iustis et inocentib⁹: sed maxima miseria homini ipossibilis in hac vita est mors iniuste et iniq illata: er go et tibi fili mi succurret: qz innocens es et sine culpa. Nō solū tgit nō te iudica bit ad mortē: imo si ali⁹ te iudicaret totā ad te liberandū se exponeret. ¶ Tertio hoc idem probo rōne obedientie. Naz circa illic ita ñ ūz eē obediētia.sed te mo ri est illicitū: cū idem propheta dicat. Fi lius non portabit iniqtates patris et mul to min⁹ sui hostis: et gen⁹ hūanū est tibi publicū inimicū: qz voluit surripere di gnitatem et sapientiam tuam: igit nulla obedientia pro eo mori debes. ¶ Quar to hoc idem probo ratione nature assū pte. naz natura que est vite coniūcta vin culo indissolubili non debet mortem su stinere: sed natura humana in te coniū cta est vite.i.tibi q vt Jo.xiiij. scribiē. Ei via veritas et vita. Et etiam vinculo id solubili: qa qd semel assumpsisti nunqz dimittes: igit natura tua non debet mor tem sustinere. ¶ Quinto hoc idem pro bo ratione nature disposite. iniustū est et iniquū inter sponsū et sponsam: vera ma trimoniali copula coiūctos castissime vi uentes sine aliqua culpa diuortiū cele brari: qd nō debet fieri nisi propter adul teriū: frigiditatem aut aliqd maleficiū ss cui hz.xxxij.q.ij.c. de benedicto.et.q.vi. c.nihil. et de frigi. et male.c.finali. Sz in ter corp⁹ tuū purissimū se habens p mo dū sponsi: et animam tuam per modū sponse vera spūalis copula matrimonij et indissolubili vinculo cū diuinitate con iunctos nunqz fuit aliqd iurgiū: aliqz cō trarietas: aliqua rebellio: sine aliqua cul patimo semper equissima fidelitas et di lectio sine fine: ergo iniquū et iniustū est vt tu moriaris: cū per tuam mortem fie ret eorū ab inuicez separatio. ¶ Sexto hoc idem probo ratione sapientie: quo niam opifex qui per duas vias potest peruenire ad complementum sui ope ris: quarū vna est honesta et virtuosa: al tera abhominabilis et deformis: debet deformem relinquere et honestam sequi sed tibi tanto opifici possibile est per viā honestam saluare gen⁹ humanū. idcir co sequi qz ad id op⁹ excellentissimum per aliam viam qz per mortem tuaz de bes rationabiliter peruenire. ¶ Septi mo et vltimo hoc idem pbo ratione ini micitie: Nam qui habet rectam inten tionem: nō debet adimplere intētionē pra uam alicui⁹: et maxime inimici sui: sz in habeo fili mi intentionem iustam et re ctissimam: quia teste propheta. Sanct⁹ es in omnib⁹ operib⁹ tuis: et inimic⁹ est diabolus qui praua intentione procurat mortem tuam: et per consequens nō de bes mori. et hec est prima petitio vginis. ¶ Secūda petitio et disceptatio fuit: qz si nullaten⁹ poterat euadere mortem: saltē eligeret sibi aliqd genus mortis honestū et suaue. Non enim decet fili mi inquit mater: vt sanctissima caro tua crudeliter a canib⁹ iudeis laceret: et sanguis in⁹ pre ciosissim⁹ velut hum⁹ effundat. Timeo enīz fili mi ne sentiens gladiū passionū

marum pertranseat animā meā. ¶ Ter
tia petitio ⁊ disceptatio ꝟginio fuit: ꝙ si
nec hoc facere vellet: saltem hanc tertiā
gratiam sibi concederet: vt. s. prius ipsa ꝙ̄
filius suus moreret: nec crudelissimam
mortem filij videre pateret: vel sic stupe
factam ⁊ insensatam faceret: vt aliquem
dolorem de morte ipsius nullatenus senti/
ret. Scriptū est enim: inquit mater ad fi
lium. Honora patrem tuum ⁊ matrem
tuam. Absit ergo a te fili mi: vt circa ma
trem tuam que te sine patre genuit: su/
is vberibus lactauit ⁊ in multis angu/
stijs nutriuit: tantam exerceas crudelita
tem vt non exaudias vocem eius. Hec
⁊ his similia dicebat mater ad filiuz vt
dolorez effugaret ⁊ gladiū passionis eua
deret. Sensualitas autem hic loqueba/
tur: non beate virginis ratio: vt ex supe
rioribus dictis in prima particula claret
Et sic patet sexta particula huius prime
partis.

¶ Particula septima ⁊ vltima in qua
Christus respondet predictis petitioni/
bus matris quibus fit vt ipsius virginis
dolor augeatur

Eptima ⁊ vltima particula seu
consideratio de doloris beate
virginis augmentatio. qꝛ respō
dendo filius matri ⁊ predictas petitiōes
rōnabilr negādo magis ac magis cre
uit dolor ipsius ¶ Prio enī ad pᵐaz pe
tionem: humilis ⁊ semper obediens fi/
lius respondit matri. Quāuis possibile
sit mater mea dulcissima: per alium mo
dū reparare genus humanū ꝙ̄ per mor/
tem meā: nihilominus necesse est vt ego
moriar: ex ordinatione patris mei: apō
quem non est transmutatio nec vicissi/
tudinis obumbratio. Ratiōes quare de
beam mori sunt multe quas propter tē/
poris breuitatem omitto: qꝛ iam hora
est vt in Hierusalem vadā cū discipulis
meis ⁊ consumentur oīa que scripta sunt
de me. De necessitate aūt passiōis Chri
sti tractabit in sermōario de tribus pec
catis dn̄o cōcedente propter qδ hic cā
breuitatis omitto. ¶ Ad rōnes quas as
signasti inqt filius ad matrē sic rn̄deo ad
primas. s. duas de mīa ⁊ iustitia dico ꝙ
lz misericordia ⁊ iustitia nō ꝑmittāt me
innocentē absolute mori pro delictis me
is: tn̄ permittūt pro delictis alioꝝ: qꝛ ⁊ si
nō debeat innocenti pena ipso inuito: tn̄
sibiipsi potest si se offert voluntarie ꝓ sa
tisfactiōe aliena. ¶ Ad tertiā ꝟo de obe
dientia dico. ꝙ nequaꝙ̄ illicita putari dꝫ
qꝛ maxima charitas est mori pro inimi
co ꝙ̄ ostēdere teneor ex sūma perfectio
ne mea. ¶ Ad quartā ꝟo de separatiōe
vite dico mater mea: ꝙ propter mortez
id qδ semel assūpsi nūꝙ̄ dimittā. qꝛ sem
per caro ⁊ aīa mea cōiuncta erit diuinita
ti. Idcirco leo papa dicit. Tanta est vnio
dei ⁊ hominis: vt nec supplicio possit de
iungi nec morte distingui. ¶ Ad quin/
tam aūt de diuortio ꝙ sine culpa nō de/
beat fieri dico. ꝙ ⁊ si non sit hec culpa
mea est tn̄ peccatū primoꝝ parentū: ꝓ
quibus hanc penam voluntarie dispo/
no suscipere. ¶ Ad sextam ꝟo de hor/
ribilitate pene dico: Qδ licet sit horribi/
lis ⁊ deformis: est tamen magis vtilis ⁊
fructuosa: Quod ego principaliter in/
tendo. ¶ Ad septimam ⁊ vltimā de vo
luntate diaboli dico. ꝙ non facio volun
tatē eius: immo totū oppositū qꝛ per mor/
tem meā destruo mortē eternam: quam
antiquus hostis conatus est contra huma/
nū genus inducere: ꝓpter que oīa δ vo
luntate facio necessitatē: ⁊ ꝓpter huma/
ni generis salutē dispono ad mortē libē/
ter ire. Quibus auditis magis dolorata
est mater nec sciebat qd amplius rn̄deret
nisi vt ad secundā petitionē saltem gratā
responsionē dare vellet. ¶ Secūdo igit
ad secundā petitiōem ipsius virginis in
quit Filius ad matrē: Nō recordaris ma
ter dulcissima legisse prophetias q̄ δ me
locuntur: ipsas. n. necesse est impleri: ita
vt nō trāseat iota vnū: aut vnus apex. Nō
solū. n. prophetarūt ꝙ ego debeaz mori
ipi ꝓplie: sed etiam moduz passionis ⁊
mortis predixerunt. Nū quid legisti ma
ter prophetiā Esaie. liij. scriptā. s. Nō est

spēs'el neq; decor: ⁊ vidim⁹eum ⁊ non erat aspectus⁊ desiderauim⁹ eum despectū ⁊ nouissimū virorū: virū dolorū ⁊ scientē infirmitatē ⁊ quasi abscōdit⁹ vultus eius ⁊ despectus: vnde nec reputauimus eū. Uere languores nostros ipse tulit ⁊ dolores nostros ipse portauit: ⁊ nos putauimus eum quasi leprosum percussū a deo ⁊ humiliatū. Ipse autē vulneratus est propter iniquitates nostras: attrit⁹ est ,ppter scelera nostra ⁊c. ibi. Aliquid etiam legisti mater prophetaz Dauid ps. xxi. scriptum. Quoniā circūdederunt me canes multi: concilium malignantiū obsedit me. Foderunt man⁹ meas: ⁊ pedes meos dinumerauerunt oia ossa mea ⁊c. Ista eni verba mater mea dicta sunt de me ⁊ impleri habent in me. Quibus v̄bis auditis angustiata mater dolebat plus q̄s dici potest. Dicebatq; ad filium. Multotiens legi dictas prophetias: sed virum de te loquerentur non prendebam: nunc autem nouiter audiendo magis angustior. Cui filius: Nescis mater q̄ sic omnes hoies ab Adam vsq; ad vltimum hoiem preter me p naturā ⁊ te per gratiam peccauerunt. Ita ego qui carnē meam traxi originaliter ab Adā: ⁊ veni omnes hoies saluos facere: debeo in omnibus meis membris flagellari. Cui mater dolorata ingt: Ergo fili mi tertiam gratiam saltem mihi concede. ¶ Tertio igitur ad tertiam petitionem respondens ait fili⁹ ad matrē. Nec tertiam gratiam quā petisti: concedere debeo: q: tunc debitum ⁊ filialem honorem erga matrem non seruarem: Oporteret enim animam tuam in lymbo collocari: ibiq; expectare vsq; ad ascēsionē meam: q: paradisi ianua est clausa nec aperiri potest nisi per meam mortem prius satisfactio fiat: quod absit: q: sicut aia tua est īmunis ab omni culpa ita debet esse a pena: quod esse non posset si ante me morereris. Neq; insuper mater mea congruum est: q: tu mater tante dilectionis non compatiaris mihi filio tuo. Omnes eni discipuli me derelinquent: tu sola remanebis: ⁊ si tu mihi non compatereris quis doloribus meis compateret? Quib⁹ verbis dolorosa mater nimis cōmota dolorosis fletib⁹ singultib⁹ atq; suspiriis annuit humiliter dicendo. Fiat fili mi voluntas patris tui. Da mihi ante recessū tuū bene dictionem tuam ⁊ genu flectens ante filiū: ⁊ fili⁹ añ matrē: magdalena ⁊ apostolis circūcirca plorantib⁹: xp̄o cum filiali humilitate dedit benedictionē suā dilectissime matri sue in ipsa incipiendo signū crucis: Tūc beata v̄go lachrymosa leuādo oculos ad celū di. Uñ veniet auxiliū mihi? sed fiat mihi misericordia tua sup verbū tuū: q: sicut tu es ver⁹ dei fili⁹ ⁊ ego sū vera mater tua purissima: ⁊ sicut habes patrē in celis sine matre: ⁊ nat⁹ es ex me matre in terris sine patre ita benedicat mihi aia tua. Cui xp̄s p̄te neritudine non valens se ptinere dixit. Mater mea tu es tota benedicta: qa a patre bñdicta es in celis: ab angelo bñdicta es in terris: ⁊ nūc denuo te mater mea bñdico: Uale igit mater mea āgeli descendāt te: spūs sc̄us ⁊ pater me⁹ ꝓtegāt te: ⁊ sic dolorē ⁊ afflictionē tolerabis. Et volnēs se Jesus ad Magdalenā dixit: Cōmēdo tibi matrē meā filia mea: associa eā nec derelinquas: tene eā nec p⁹ me ventre permittas: afflictioni sue mei ⁊ sui amore subueias. Tūc dolorata magdalena clamare ⁊ lachrymas mittere cepit dicēs. O magister bone: qd faciet sine magistro discipula? qs me docebit ampli⁹? qs me ꝯsolabit: qs me in via dei sustinebit? Cui xp̄s: Noli timere filia: q: tertia die resurgā: ⁊ post matrē meā tibi primo apparebo: ⁊ iterū videbis me ⁊ gaudebit cor tuū. Quib⁹ dictis bñdixit magdalene: Lazaro: ⁊ Marthe ⁊ oib⁹ existētib⁹. ⁊ itez gēuflectēs se añ virginē vtiq; m̄ris bñdictionē petijt: q̄ āplexādo collū ei⁹: osculata ē faciē: genas: os: caput: ⁊ oia nīebra: lachrymas indesinēter effundēdo: fuit ⁊ filij dolorē augendo. Quo tandē benedicto ⁊ vsq; ad portā domus sociato ipso recedente cum apo

stolis suis sola cum Magdalena plena doloribus filio orbata remansit: O dura separatio: o amara discessio: o crudelis derelictio: Quis hec sine mentis amaritudie cogitare preualet. Sed hec dicta sufficiant quo ad primam partem principalem huius sermonis.

¶ Pars secūda principalis hui⁹ s̄mo nis in qua consideratur Jesus cū apostolis diuersa faciens: dicens: ⁊ docens:

S Ecundo igitur in isto sermone cum apostolo Paulo aspicientes Jesum cum apostolis suis in isto sacratissimo die passionis cōsiderare debem⁹ de ipso Christo septem mysteria cum apostolis. ¶ Primo ipsum aspicientes apostolos mittentē. ¶ Secundo ipsum aspicientes cuꝫ apostolis cenantem. ¶ Tertio ipsum aspicientes apostolorum pedes lauantē. ¶ Quarto ipsum aspicientes apostolos cōmunicantem. ¶ Quinto ipsū aspicientes cuꝫ apostolis dulciter loquentem. ¶ Sexto ipsum aspicientes apostolos cōfortantē ¶ Septimo ipsum aspicientes apostoluꝫ osculo prodentem.

¶ Particula prima hui⁹ secūde partis in qua ponitur a Christo apostolorum ad preparationem missio.

P Rima igit̄ in ista parte consideratio dicit̄ Jesu apostolorū missio. Circa quā tria notare debem⁹. ¶ Primum dicit̄ Jesu cum apostolis recessio: q꞉ accepta benedictiōe filius a matre recessit cum apostolis suis a Bethania ⁊ iuit v̄sus Hierusalē. Erat enim figuratū de xp̄o. Exo. xij. Ut agn⁹ xiiij. die mensis imolaretur: ⁊ ipse iaꝫ dixerat: Math. v. Non veni soluere legē sed adimplere. Ideo tanꝗ̄ agnus mansuetus non sine fletu ⁊ lachrymis recedens a matre ibat ad victimam. Considera igitur anima deuota virginem in Bethania remanentem. Jesuꝫ cum apostolis tanꝗ̄ gallina cum pullis suis recedentem: ⁊ per illos montes in q̄b⁹ sui lachrimose perambulantē. ¶ Secundum quod hic notandum est: dicit̄ cēne preparatio: Nam veniens Je sus in montem oliueti: qui interest vt expresse vidi. inter Hierusalem ⁊ Bethaniam ibiq꞉ sedens cū discipulis suis vocauit ad se secretarios suos. s. Petruꝫ ⁊ Joannem aitq꞉ illis s̄m Lucam. xxij. Euntes parate nobis pascha vt manducemus. Circa que verba sciendū est ꝙ pascha aliq̄ñ dicunt̄ dies septem sequentes in q̄b⁹ comedebat̄ azima vt ibi nō introierunt pretoriū ne ꝯtaminarēt̄ ⁊ mūdi mā ducarent pascha. Aliq̄ñ dicebat̄ pascha a vespera quo agn⁹ imolabatur: vt ibi: Scitis q꞉ post biduū pascha fiet. Aliq̄ñ v̄o pascha dicebat̄ ip̄e agn⁹: vt hic i isto loco. At illi dixerūt vbi vis paremus. s. agnū te figurantē? Et dixit ad eos. Ecce itroeūtib⁹ vobis i ciuitatē occurret vobis hō āphorā aque portans: seq̄mini eū i domū in quā intrat ⁊ dicetis patrifamilias dom⁹. Dicit magister vbi est diuersoriū: vbi pascha cū discipulis meis mā ducem? Et ipse oñdet vobis cenaculuꝫ magnū stratū ⁊ ibi parate. Extimāt eniꝫ doc. quidam ꝙ hoc cenaculū fuerit cuiusdā xp̄i discipuli secreti. Uenerūt igitur Petr⁹ ⁊ Joannes iussu dñi ad quendā amicū in montē syon: vbi erat cenaculū grāde stratū ad parādū pascha: vñ textus⁹ euangelic⁹ sequit̄ di. Euntes aūt inuenerūt sicut dixit illis Jesus ⁊ parauerūt pascha. ¶ Tertiū qđ hic notandū ē dñi presentatio q꞉ dñs Jesus cū aliis discipulis die Jouis adu esperascente iā ciuitatē intrauit. Uñ Mar. xiiij. Uespe aūt facto venit cū duodecim. Et Mat. vi. Primū querite regnū de. Et Ofone facta venit ad domū vbi cenatur⁹ erat cū dicipulis suis. Et sic pꝫ prima particula hui⁹ secūde partis.

¶ Particula secūda hui⁹ secūde partis in qua ponit̄ initis Jesu cū discipulis suis cenatio.

S Ecūda i ista parte consideratio dr̄ Jesu cum discipulis cenatio Circa quaꝫ tria siliter notanda sunt. ¶ Primū dicit̄ mense ⁊ cene preparatio. Nā cōgregatis discip̄lis in quo

dam sola

dam solario superiori: ꝛ vsq3 in hodier nū diem apparet vbi nūc est ecclia nr̄a montis syon: sm ꝙ hr̄ in legenda beati Marcialis q sm Bona. existens disci pulus in predicta cena seruiuit: fuit i ter ra mensa disposita sup vnā tabulā mar moreā de diuersis colorib⁹ q̄ est adhuc rome in sancta sanctoꝝ in cui⁹ quolibet quadro vel latere tres poterant stare ꝑ sone: qꝛ sm Boñ. q attestat se eā vidisse in quolibet quadro est longitudinis duo rū brachiorū. ¶ Secūdū qđ hic notā dū est dr̄ discipuloꝝ cū Jesu manduca tio qꝛ cū oīa essent in cenaculo parata: di lectissim⁹ Joannes predictus q sollicite ibat ꝛ redibat ad videndū ꝛ iuuandū in preparatione prefata venit ad dūm Je su di. Dñe potestis cenare qñ vultis: qa oia sūt parata. Intrant ergo cenaculum oēs: lauant man⁹ ꝛ circūstantes benedi cunt mensam Joanne sedente iuxta do minū Jesū: tūc eis defert agn⁹ paschalis ¶ Sz attēde ꝙ hic potes dupliciter, me ditari. vno modo vt sedeāt tres discipuli in vno quadro mense ꝛ dñs humiliter in aliquo angulo: ita ꝙ oēs in vno cati no comedere poterant. Alio mō vt stēt erecti cū baculis in manib⁹ comedētes agnū cū lactucis agrestib⁹ ꝛ alia obser uantes que in lege mandabant. Exodi. xij. Delato igit agno paschali asso: acce pit cū ver⁹ ꝛ imaculat⁹ agn⁹ dñs Jesus q erat i medio eoꝝ tāq̄3 q ministrat: sci dit eū in frustra: discipulis alacriter por rigit: ꝛ ad comedēdū ꝯfortat: ipsi ꝟo co medebant sz alacritatē nō capiebāt: sem per pauidine nouitas ꝯ ipsū dūm fieret ¶ Tertium ꝙ hic notandū est dr̄ amo ris excessio: qꝛ in ista cena fuerūt excessi ua amoris insignia: qđ maxime dñ dīr i verbis Jhū in cena dictis. Nā sz Lucaz vbi. s. Cenantib⁹ illis dixit. Desiderio ꝺ siderani hoc pascha māducare vobiscū anq̄3 patiar: dico. n. vobis ꝙ ex hoc nō manducabo illud donec ipleat in regno dei. Hec ibi. Aspice igit aīa mea bene ꝛ morose cūcta que dicunt ꝛ fiūt: quam vi scerosa sunt valde nec breuiāda sicut ce tera facta dñi Jesu sed dilatāda. O quo tiens aīa deuota in illo sancto cenaculo dū presens existerē. ꝛ de ista sanctissima cena memoriā hērem tenerū factū ē cor meū: effuderūt lachrymas oculi mei cū Jesu ꝛ apostolis spirituali manducatiōe cenaui. O quotiēs tunc dixi: Utinā bone Jesu saltē in cena tua seruitor fuissē: sz fac me cenare i illa cena celesti: vbi cū apo stolis tuis cena eterna glorari. Et sic pz secunda particula hui⁹ scđe partis.

¶ Particula tertia hui⁹ secunde parti in qua ponit a xp̄o pedū discipuloꝝ hu militas lauatio.

Tertia in istā parte consideratio dr̄ a xp̄o discipuloꝝ pedū humi lis lauatio. Circa quaz etiā tria notanda sunt. ¶ Primū dr̄ a cena sur rectio qꝛ predictis expletis vt habetur Jo. xiij. Surgit dñs Jesus a cena surgūt statim ꝛ discipuli ignorātes quo ire vel let. Ipse aūt descendit in eadē domo cū eis in inferiorem locū: q etiā nūc aperte videri pōt: ꝛ ibi eos sedere fecit: ꝛ posuit vestimenta sua: ꝛ cū accepisset linteū ꝑ cinxit se: ꝛ aquā mittit in peluim lapideā ꝛ cepit lauare pedes discipuloꝝ suoꝝ ꝛ ex tergere lintheo quo erat precinct⁹. Et vt credit incepit a proditore iuda: propter qđ valde mirati sunt alii discipuli de pre sumptione iude: ꝙ. s. sustinuisset sibi pe des a dño lauari. vñ disposuerunt oi no resugere ne eis ipse lauaret pedes. sed quid dixisset mater Jesu si sciuisset fi liū suū regē angeloꝝ flexis stare genib⁹ añ iudaz quasi ab eo postulano veniaz: credo ꝙ vehemēter doluisset ꝛ igemuis set: O ꝓfūda humilitas: ꝙ rerū creator ante creaturam: dñs ante seruū ꝛ innocēs ante peccatorem magister ante discipu lum genua flectat. Sed hoc fecit ꝓpter tria. Primo vt exemplū humilitatis da ret: ꝛ iram mallicia frangi istrueret. Se cundo vt exemplum dilectionis inimi corum exhiberet: Tertio vt ipsum iudaz converteret: qui tamē vt Pharao am plius indurabatur. Uenit ergo ad Sy monem Petrum: ꝛ dicit ei Petrus.

Domie tu mihi lauas pedes.q.d.Absit
vt ego sim tante presumptionis: vñ se/
quit. Non lauabis mihi pedes in eter/
nũ.Rñdit ei Jesus.Si nõ lauero te nõ
habebis partẽ mecum. Quod audiens
Petr⁹ in persona sua ⁊ oium di.Domie
nõ tñ pedes meos sed ⁊ man⁹ ⁊ capud
Dicit ei Jesus: Qui lotus est.i. peccatis
mortalibus non indiget nisi vt lauet pe/
des.i.affect⁹ a peccatis venialibus puri
ficet.Multa alia hic possent dici que cã
breuitatis omitto. ¶ Secũdum qd̃ hic
notandũ est.d' facti exemplificatio: qa
deinde accepit vestimenta sua ⁊ cum re
cubuisset iterũ sedens ad mense angulũ
iuxta se posuit Johannẽ a latere dextro
deinde Petrũ ⁊ Judã qui recedere que
rebat vt traderet eũ a latere sinistro. Et
dixit eis: Scitis qd fecerim vobis? Uos
vocatis me magister ⁊ dñe: ⁊ bene dicitis.
Sum etenim. Si ergo laui pedes v̄ros
dñs ⁊ magister: ⁊ vos debetis alter alte
rius lauare pedes. Exemplũ enim dedi
vobis: vt quemadmodum ego feci.ita ⁊
vos faciatis: hec ibi. Cõsidera ergo ani
ma deuota singulos actus cum deuotio
ne: inspice ⁊ admiratiõe intuere que ge
rũtur. Inclinat se sũme maiestatis ⁊ hu/
militatis magister vsq; ad piscatorũ pe/
des: stat incuruatus ⁊ genibus flexis co
ram ipsis sedentibus: lauat proprijs ma
nibus ⁊ extergit ⁊ deosculat oĩuz pedes
Sed illud superexaltat humilitatem qꝫ
⁊ ipsi proditori eadem obsequia prebet.
O igit admirãda ⁊ imitanda merito tã/
te humilitatis profunditas. ¶ Tertium
quod hic notandum est dicit proditoris
manifestatio: quia edentibus discipulis
Jhs nõ mãducãs s; suspirãs: vt.Mat.
xxvi.legit ait: Amen dico vobis q: vn⁹
vestrum me traditurus est. Et contrista
ti valde se inuicem respicientes: ⁊ d' quo
diceret hesitantes: q: vox est gladi⁹ acu
tus in corde corũz intrauit: ceperunt sin
guli dicere. Nunqd ego sum domine:
At ille dixit. Qui intingit manum mecũ
in parasside hic me tradet: filius quidez
hominis vadit sicut scriptum est de illo
Ue autẽ homini illi per quẽ filius ho/
minis tradet. Bonum erat illi si natus
non fuisset homo ille. O iuda ꝓditor ne
quissime quomodo talia audire ⁊ sustine
re poteras quin te a tanto malo proposi
to reuocabas? O fili proditionis ait qui/
dam doctor cur tanti tui reatus grauedi/
nem non consideras? Nam correctus
emendationem non suspicis: minas illa
tas non metuis: ⁊ deprehensus in scele/
re tui reatus non erubescis: sed poti⁹ au
daciam sumens ait: Nunquid ego sum
rabbi? dicit rabbi: quia continue doceba
tur ab eo: sed non dicit dñe: q: recessit ab
eius dominio. Ait illi Jesus: Tu dixisti.
O domine Jesu ex hac responsione nõ
indicasti: sed in magna suspitione disci/
pulos posuisti: Unde petrus ait Johan
ni: Obsecro inquit interroga magistrũz
quis est qui tradet te? Et Johannes ait
Jesu dñe quis est qui tradet te? ⁊ hoc di
cens ⁊ audiens fore iudaz ex porrectio/
ne buccelle intincte: q: vt pꝫ Jo.xiij. vbi
ita habetur. Respondit Jesus Joanni.
Ille est cui intinctuz panem porrexero:
⁊ cũ intinxisset panẽ dedit Jude simõis
schariotis Sꝫ ne ampl⁹ vexaret eũ: sopi
tus supra pect⁹ Jesu Joannes rñsũ nõ
dedit Petro: q: ƀm Hieronymuz. Si
Petrus hoc sciuisset dentib⁹ iudam de
cerpsisset. Sed Jesus manifestauit hoc
Joanni vt esset testis quomodo Jesus
sciebat proditorem: ⁊ voluntarie morie/
batur. Nunc igitur conspice anima de/
uota dei benignitatem quomodo suum
dilectum discipulum supra pectus reti/
net. Considera etiam alios ex sua reue/
latione tristatos non comedentes se in/
uicem aspicientes ⁊ super his consilium
capere nescientes. Considera etiam Ju
dam dominum maiestatis non veren/
tem: nec beneficijs se conuertentem: sed
obduratum in iniquitate sua pereuntez.
Et sic patet tertia particula huius secun
de partis.
¶ Particula quarta huius secũde par
tis in qua ponitur Christi discipulorum
communicatio.

Quarta consideratio in ista parte est de a xpo discipulorum cōicatio circa quam etiam tria notanda sunt. ¶ Primum est de sacramenti institutio. Considerans enim dñs ex suo recessu quid charius relinquere posset propter dignissimam charitatem suam tradidit nobis et reliquit semetipsum in cibum. Vñ Jo. xiij. scribit. Cum dilexisset suos in finem dilexit eos. Cum igit lotis discipulorum pedib⁹ recubuisset volēs finem dare legalibus sacrificijs: et nouū incipere testamentum seipsum sacrificiū nostrum fecit. Et accipiens panes et oculos leuans ad patrem: confecit altissimū sacramentū corporis sui. De q̄ institutiōe multa dici possent: que causa breuitatis omitto. ¶ Secūdū quod hic notandū est discipulorū cōmunicatio. qr vt dicit Matth. xxvi. et Luc. xxij. confecto hoc sacramēto dedit discipulis suis et ait. Accipite et comedite Hoc est corpus meū. Et accipiēs calicē gras egit et dedit illis di. Bibite ex hoc oēs: hic ē sanguis meus noui testamenti: qui pro vobis et pro multis effundet in re. pecca. Considera igit aīa deuota: quomodo diligenter fideliter et deuote predicta facit: et manib⁹ proprijs cōicat illam dilectam et benedictam familiā suā: et tandē in amoris recordatione subiunxit. Hoc facite in meam cōmemoratiōne: hoc enī est illō mirabile sacramentum qd animā cū ipsuz suscipit manducando vel fideliter meditando: totā deberet inebriare: et in ipsuz dñm pre amore et deuotionis vehementia totaliter transformare. ¶ Secūduz qd hic notandū est de pditoris recessio Nam postq̄ Iudas sacramentū accepit quod ei dñs dedit pter multas causas quas causa breuitatis omitto. tunc introiuit in eum sathanas vt sm Jo. xiij. Ex quo dat intelligi q indigne sumentes sacrm eucharistie: non virtutem recipiunt sacramenti sed super eos potestatez sumit diaboli. Dixit ergo illi Jesus vt p3 ibidez Qđ facis fac citius: hoc aūt nemo scivit discūbentiū ad quid dixerit ei. s. hoc verbum Quidam enim putabant: quia loculos habebat Iudas q dixisset ei Jesus Eme ea que opus sunt nobis ad festuz: aut egenis aliquid daret. Cum ergo accepisset ille bucellā exijt continuo. Erat autem nox. Cum ergo exisset dixit Jesus. Nunc clarificatus est filius hominis. et c. ibi. Unde Ansel. loquitur ad Jesum di. Hoc totum n(?)an suetudinis tue erat domine: vt perfidum illum in ceteris discipulorum deiegere et confundere noluisti. Hec ille. Et sic p3 quarta particula huius secunde partis.

¶ Particula quinta in qua ponit dulcis collocutio Jesu cum apostolis.

Quinta in hac parte cōsideratio dicitur Jesu cum apostolis dulcis collocutio. Nam post pessimi proditoris recessuz fecit discipulis suis sermonem dulcissimum: vt patet a fine. xiij. c. Jo. vsqz ad. xviij. eiusdem. In quo sermone tria p ordine fecit. ¶ Primo enim suum discessuz predixit dicēs. Adhuc modicum vobiscum sum: sed nō relinquā vos orphanos: vado et venio ad vos: Iterum aūt videbo vos et gaudebit cor vestrū: hec et his silia: que sucincte pertranseo dicebat eis que corda ipsorum penetrabant totaliter. Nō enī de suo discessu poterant aliquid tolerare Dicebat enim Petrus: Domine ad quē ibim⁹: verba vite eterne habes. Dicebat Thomas Domine nescim⁹ quo vadis. et quomodo possumus viam scire: Dicebat Philippus: Domine ostende nobis patrem. Quibus verbis respondebat dulciter Jesus confortans eos vt patienter aduersa tollerarent: Unde eis dicebat: Uenit hora et nunc est: vt omnis qui interficit vos: arbitretur se obsequium prestare deo: et hec facient vobis: qr non nouerunt patrem neqz me. Et iterum dicit: In mundo pressuram habebitis: sed confidite quia ego vici mundum. Et iterum. Si mundus vos odit scitote qr me priorem vos odio habuit. Mundus qdē gaudebit vos aūt ɔtrista

bimini. ſ3 triſtitia v̄ra ꝯuerteſ i gaudiū ⁊ his ſimilia. Secūdo eos in virtutibus inſtruxit: Primo de charitate dicendo Mandatū nouū do vobis vt dili.inui. ſicut dile.vos. In hoc eniz cogn.ho. q̄ eſtis mei di.ſi di.ha.ad inuicē Jo.xiij. ⁊ iterū: Si diligitis me mandata mea ſeruate. Jo.xiiij. Et d'uuo. Sicut dilexit me me pater ⁊ ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si precepta mea ſerua.ma.in di.mea. Maiorem hac dile.nemo habet vt animam ſuam po. q̄s pro amicis ſuis.⁊c.Jo.xv. ¶ Secundo inſtruxit eos de fide dicendo: Nō turbeſ cor veſtrū: creditis in deū ⁊ in me cre. In domo pa.mei manſi. multe ſunt. et iterū. Non creditis q̄ ego in patre ⁊ pater in me eſt. Alioquin ꝓpter opera ipſa credite. Amē amen dico vobis q̄ credit in me opera que ego facio ⁊ ipſe faciet ⁊ maiora horū faciet. Jo.xiiij. Tertio inſtruxit eos de ſpe.di. Si abiero. ⁊ preparauero vobis locū iterū veniam ⁊ accipiam vos ad meipſū: vt vbi ſum ego ⁊ vos ſitis. ⁊ reliqua multa que breuitatis cā omitto. Jo.xiiij. ¶ Tertio pro eis orauit vt pꝫ Jo.xvij. Finitis.n. omnibꝰ predictis ſurgens de menſa flexis genibus: primo orauit pro ſe di. Nunc clarifica me pater apud temetipſuz claritate quā habui priꝰ q̄ȝ mundus eſſet apud te Secundo orauit pro oībus credituris i ipſū di. Ego pro eis rogo nō pro mūdo ſed pro ijs quos dediſti mihi: q̄ tui ſunt Tertio orauit pro ſalute diſcipulorꝫ ſuorꝫ di. Pater ſancte ſerua eos i nomie tuo quos dediſti mihi vt ſint vnū ſicͭ ⁊ nos. Cū eſſem cū eis ego ſeruabaz eos in nomine tuo.⁊c. Et hic fuit Hymnꝰ de quo dicit Math.xxvi. Et hymno dicto exierunt in montem oliueti. Conſidera igitur anima d'uota quomodo efficaciter ⁊ deuote ⁊ delectabiliter loquens Jeſus diſcipulis ſuis imprimit que narrat: Et paſcaris in aſpectu amenitatis eiꝰ atq̄ȝ verborum. Conſidera etiam diſcipulos quomodo ſtant meſti: capitibus inclinatis lachrymātes: ⁊ ſuſpiria dantes. Pleni eni triſticia: ita vt de hoc ipſa veritas ferat teſtimoniū di. Quia hec dixi vobis triſticia impleuit cor veſtrū. Et ſic patet quinta particula huius ſecunde partis.

¶ Particula ſexta huiꝰ ſecunde partis i qua ponit apoſtolorꝫ a Jeſu exhortatio ipſiꝰ Jeſu triſtatio ⁊ oratio.

Sexta in iſta parte conſideratio dicit a Jeſu apoſtolorꝫ exhortatio ipſiuſq̄ȝ triſtatio ⁊ oratio: vnde hic tria notanda ſunt. Primū dicit diſcipulorū exhortatio. Nam ſermone diuinaruz inſtitutionū iam prelibato in cena ſurrexerunt omnes dicēte dn̄o Surgite eamus hinc Jo.xiiij. Stabant eniz apoſtoli velut attoniti ex verbis domini di.q̄ in proximo tradendus eſſet. Proinde verbū excitatiuū emiſit dominus di. Surgite eamꝰ hinc. O quantus pauor tunc tn̄ eos intrauit: neſcientes q̄ aut qualiter ire deberent: ⁊ de ipſiꝰ ſeparatione plurimū formidantes. Nihilominꝰ poſtea locutꝰ eſt eis complēdo ſermonem forte eundo per viam a cenaculo montis ſyon verſus torrentem: ꝑ quā viam pluries tranſiui: longitudine medij miliarij. Conſidera igiſ nunc anima d'uota diſcipulos eūtes poſt eū: ſicut moris eſt pullorū ire poſt galinam. Tandē completis iſtis myſterijs: venit ſꝫm Jo.xviij. trans torrentem cedrō in villā que dicit gethſemani in qua hortus erat: in quem intrauit ipſe ⁊ diſcipuli eius. Et q̄ȝuis dicat Luc.xxij. ⁊ Math.vbi.ſ.q̄ exierunt in montem oliuarum huic nō contradicunt ſed in idem redit. Jſta.n. oculata fide vidi. Nam torrēs cedrō eſt fluuius pluuialis tranſiens per vallem Joſaphat inter medium montis oliueti prope torrentem per iactū lapidis. Sciebat ⁊ iudas q̄ tradebat eum locum q̄ frequenter cōuenerat illuc cum diſcipulis ſuis. Tunc cepit Jeſus exhortari diſcipulos dicens. Omnes vos ſcandalū patiemini in me in iſta nocte. Math. xxvi. Scandalū autem pati in xp̄o ē cadere ab eius fide atq̄ȝ ſequella. Scriptū eſt eni Zacha.xiii. Percutiā paſto. ⁊ diſ.

o.gregio

o gregis: postq̃ aũt resurrexero precedam vos in gali. Et tunc dixit Simoni Petro ſm Luc.xxij. Simon Petre. Ecce sathanas expetiuit vos vt cribraret sicut triticũ: ego aũt rogaui pro te vt non deficiat fides tua: et tu aliqñ conuersus cõfirma fratres tuos. Qui dixit ei ſm Mat. vbi.s. Et si oẽs scandalizati fuerint in te ego nũq̃ scãdalizabor: ait illi ihs. Amẽ dico tibi: q2 in hac nocte anteqũ gallus cãtet. ter me negabis. Ait illi Petrus. Et si oportuerit me mori tecum: nõ te negabo. vbi glo. Quid dicis Petre duplicit̃ peccas: q2 oibus te preponis. Et si omnes scandalizati fuerint in te: ego nunq̃ scandalizabor. Et rursum dño opponis quia ille dicit. Tu me negabis: et tu dicis nõ te negabo. Merito ergo cadet. Gregorius. enĩ dicit hoc Petrũ nõ dixisse: ex presumptione sed ex feruẽti dilectione. Nã similiter et oẽs discipuli dixerunt: et hortatus est eos di. Sedete hic donec vadã illuc et orem. q.d. Etiã et vos vigiletis et vacetis mecũ orationi. ¶ Secũdũ hic notãdũ dñi Jesu cõtristatio: q2 ſm Mat. vbi.s. his dictis et assũpto Petro et duobus filijs zebedei cepit contristari et mestus esse. Tũc ait illis: Tristis est aĩa mea vsq3 ad mortẽ. Sustinete hic et vigilate mecũ. hec siquidẽ tristicia magnitudinẽ pretendit amoris: vt in tantũ sciamus diligi p̃ iesũ: vt tristaret pro nobis: sed terminus hui9 tristicie apposit9 aium suspẽdit cũ dñr: vsq3 ad mortem: vt mortẽ eternam oium huius mortis victoria superari credam9. O pium verbũ. O flebile verbũ. O amabilis vox. Tristis est aĩa mea vsq3 ad mortẽ. i. tanta turbatiõe q̃ est mihi quasi mors. ¶ Tertiũ hic notãdum dñi oratio. Nã auulsus ab eis quantum est iact9 lapidis: p̃cidit in faciẽ suam orans et dicens. Pater mi si possibile est trãseat a me calix iste: q2 video oculis mentis mee. Judã venientẽ ad me, p̃dendũ: iram iudeorũ iam paratã ad me capiendũ: et penas oẽs quas passur9 sũ et dolor sensualitatis vrget me. Inclina ad me aurẽ tuam: et intende voci deprecationis mee: q2 anxiat9 est in me spirit9 meus: et in me turbatũ est cor meũ. Si autẽ aliter tibi videat: fiat voluntas tua: et non mea. vbi Aug. ait: Docet humanã voluntatẽ diuine voluntati conformari. Vbi n.ò. ſm omne theolo. Q ð i Christo fuit quadruplex voluntas. s. voluntas carnis: et hec nullo modo volebat pati: voluntas sensualitatis: et hec remurmurabat et timebat: et ideo cepit cõtristari: voluntas rõnis et hec obediebat et consentiebat. Nam iuxta Esa. liij. Oblat9 ẽ q2 ipse voluit. Et iõ dicebat. Nõ sicut ego volo. s. ſm voluntatẽ carnis et sensualitatis: sed sicut tu: cui ego adhereo volũtate rõnis. Fuit etiã in eo voluntas diuinitatis et hec imperabat et iniũg dictabat: Et venit ad discipulos et inuenit eos dormientes: et dixit Petro sic: Non potuisti vna hora vigilare mecũ q.d. vbi est seruor tuus Petre? q paulo ante mori volebas pro me: et per modicum temp9 nõ potuisti mecũ vigilare? Et iõ infert oibus vigilate et orate mecũ ne intretis in tentationẽ. Secundo iterũ abijt et orauit di. Pater mi si non potest hic calix transire nisi bibam illũ: fiat voluntas tua. q.d. tibi p̃f placuit me i mũdũ mittere: vt, p iniuria nobis ab homine facta satisfacerem. Et statim cũ voluisti dixi: Ecce ego vado: et in capite libri scriptũ est de me vt facerem voluntatẽ tuã: sic volui fiat volũtas tua. Sed surge pater in adiutorium et festina vt me adiuues: q2 repleta est malis aĩa mea: qð exponens Aug ait. Nõ vitijs et peccatis: s3 humanis malis. i. doloribus repleta fuit aĩa xpi quibus ipsa compatit carni. Unde et magr in. iij. di. xv. ait. Habuit eni xp̃s veri dolorem et tristiciam in natura hominis: sed non sicut nos qui sum9 membra eius. Hec ibi. Et venit ſm Math. Iterum ad discipulos et inuenit eos dormientes: erant eni oculi eorũ grauati et ignorabant quid rñderent ei: Unde Ber. ait: O magna confusio. Nam ardenti desiderant seculares perniciosa q̃ nos vtilia. Alacrius ipsi currunt ad mortem

q̃ nos ad vitam vnde cum discurrere et cū sollicitudine tradendi xp̄m ipse iudas tunc discipuli sōno grauabant. ¶ Tertio abijt relictis illis. et iterū orauit eundē sermonē di. fm̄ Mat. v bi. s. et fz Lu. xxij. Fact⁹ ī agonia, plix⁹ orabat: et fact⁹ est sudor ei⁹ sicut gutte sanguinis decurrentis in terrā. Considera igit aia deuota: q: tunc fuerūt presentata aie Jesu oia que ventura erant super eū: ita vt tot⁹ sanguis relictis membris ad cor recurreret Ro vo. et sensualitas inuicem disputabant: siue amor et timor: q: rō eū charitate volebat ipsum mori. Sensualitas aūt cū timore recusabat: sed charitas iniunctā cū rōne vincentes sensualitatem cū tanto impetu intrauerūt ad cor: ita tunc facientes illud q̄ expulit totū sanguinem diffundendo ipsū per oia membra que ita fuerūt calefacta: q̄ apertis oib⁹ poris sudor sanguinis decurrebat in terrā. vñ Aug. ad Jesū loquit di. Angustias qde aie et carnis tue dñe Jesu indicat ille sudor sanguine⁹ q orationis tēpore de sanctissima carne tua guttatim decurrebat interram: vñ aie tue tā vehemēs timor vñ tanti sudoris anxietas: et tā anxia supplicatio? Nonne voluntariū patri tuo sacrificiū obtulisti? Sed ꝓpterea et maiorie erga te amoris stimulos habeamus cū gratitudinis nr̄e carnis infirmitatē eiusmodi indicijs in te expandisti qbus vere docemur: q: languores nostros et nō absq̄ sensu doloris passionis semitā percurristi. Hor. n. illa vox carnis fuisse ꝓhibet ñ spūs: p eo q̄ subiūxisti. Spūs qdem ꝓmpt⁹ est caro aūt infirma. hec ille. Cū aūt sic oraret et anxiaret. Ecce angelus o: it princeps Michael astitit cōfortās eū Luc. xxij. nō vz custodiendo vel al iqd ip: imēdo tn̄ rp̄3. sed reuerēdo eum et congratulando fortitudini eius.

Sicut hō nāliter confortat in tribulatione ad presentiā amicorū: confortans eū et di. Saluete dñe Jesu. Oro nē et sudorem vestrū sanguineū patri vestro obtulit: in conspectu toti⁹ curie supne et oēs, p̄ cidentes supplicauim⁹ vt calicē hūc trāferret a vobis: et rñdit: Nouit dilectissim⁹ fili⁹ me⁹ Jesus. q: redemptio hūani generis quā sic optam⁹ sine effusione sanguinis sui sic decēter fieri nō pōt. Et iō si salutē vult aiaꝝ oportet eū pro ipsis mori. Tūc rñdit Jesus angelo. Salutes animaꝝ volo: idcirco mori decerno. O amor idicibilis. O amor incōparabilis: vt dei fili⁹ eligat poti⁹ mori q̄ perdat gen⁹ hūanū. Et ait angel⁹ ad eū: Confortamini igit et viril̄r agite: Excelsi. n. decet magnifica facere: et magnanimū ardua strenue tolerare: cito trāsibūt penosa: et ꝑpetuo gloriosa succedēt: et similia multa et sic patet sexta particula huius secunde partis

¶ Particula septima hui⁹ secūde partis in qua ponit apostoli iude proditio et Jesu captio.

Septima et vltima in ista parte
consideratio est aplī iude ꝓditio
Circa quam tria notanda sunt

¶ Primū q̄d hic notandū est de Saluatoris preuisio: q: xp̄s vidit in spū iudā antecedentē turbam ad ipsū capiēdū venientē. Et surrexit iam tertio ab oratione tot⁹ anxi⁹ et sanguine madefact⁹ O aia deuota: si fuisse ī illa cauerna vbi corporaliter fui: nūc mente conspiceres vna mecū Jesū tergentē sibi vultū. totū q̄ afflictū reuerenter cerneres: intime q̄ compatereris: q: non sine iugēti acerbitate doloris hoc sibi cōtingere potuit. Uenit post hoc ad discipulos suos et dicit eis: Dormite iam et regescite. O verus amor: vere in finē dilexit eos cū in tanta posit⁹ agonia procurat coꝝ quietē Uidebat aūt a lōge aduersarios suos venientes cū facib⁹ et armis: nec tn̄ discipulos excitauit nisi qñ prope et iuxta eos fuerunt. Tunc aūt dixit eis: Sufficit: Uenit hora et fili⁹ hois tradet in man⁹ peccatoꝝ. Satis dormistis. Ecce q me tradet appropinquat. ¶ Secūdū hic notādū dicit ꝓditoris appropinquatio: q: vt de Matth. xxvi. Adhuc eo loquēte: ecce iudas vnus de duodecim et cū eo turba multa cū gladijs et fustib⁹ missi a princi-

pibꝰ sacerdotū ⁊ senioribꝰ populi. Qui
aūt tradidit cū dedit eis signū dī. Quē
cūcꝫ osculatꝰ fuero ipse ē tenete cū ⁊ du
cite caute. Hec ibi. Preuenit igit iudas
pessimꝰ mercator ne appereret ꝙ ipse eēt
de consortio malorū ⁊ eis dedit hoc si
gnū. Primo qꝛ mos erat discipulis in re
cessu a xpo benedictionē accipere: ⁊ in
reuersione osculū pacis recipere. Secū
do qꝛ Jesus assimilabat Jacobo mino
ri ne vnꝰ pro alio caperet. Tertio ne pos
set aliquo modo aufugere: ⁊ ne iudei de
ciperent in ipsius transfiguratione. Ve
nit igit iudas vt dr̄ Matth. xxvi. salu
tans ⁊ dī. Aue rabbi. Et osculatꝰ est eū.
Dixitcꝫ illi Jesus Amice ad qd venisti?
q.d. a me multa bona recepisti: propte
rea amicitie signo me tradis. Ubi deuo
tus doc. Ber. ait: O iuda omniū ima
nissime tu cito te dānatiōi ꝑpetue māci
pasti dū dicis tuo magistro aue: magr̄ꝫ
vocas mentito ore: cuiꝰ doctrinam ⁊ cor
rectionem totaliter cōtempsisti: mel por
tans in ore: ⁊ amaritudinem ⁊ venenū
in corde. Hec ille. Sed o magna ⁊ imē
sa pietas xpi: amicū vocat suū prodito
rem: vt suis dulcissimis verbis eiꝰ ani
mū a malo reuocaret: vnde subdit vt di
cit Luc. xxij. Osculo filiū hominis tra
dis? ha iuda fili mi. s. q olim fuisti filius
meꝰ: quomodo venis ad perdendū pa
trem: ad extinguendū lucem ad vitam
negandū: ⁊ ad amicitiam dissoluendā
ad magistrū tuū ⁊ pastorem occidendū
O quomodo effectꝰ malorum consilia
tor es? O iuda quomodo es mihi prodi
tor amicꝰ? O iniquitatis perpetrator quo
modo non timuisti cū proditione oscula
ri: q tecū deus ⁊ homo in cena in eodē
vase comederat: ⁊ corā te misero genu
flectens pedes lauerat: ⁊ osculatꝰ fuerat?
quō iam cuo ad ordinandū suam mor
tem processisti? Bonū erat si natꝰ non
fuisses. ¶ Tertiū hic notandū dr̄ Jesu
captio. Quoniā vt Jo. xviij. scribit. Je
sus sciens oīa que ventura erant sup eū
processit ⁊ dixit ad eos: Quem queritis
Responderūt ei. Jesum Nazarenum.
Stabat aūt ⁊ iudas cū eis. Ut ergo di
xit: Ego sum abierūt retrorsum omnes
⁊ ceciderūt in terram: vbi Aug. ait: Vox
sola turbam odijs ferocem armis terri
bilem sine vllo telo ꝑcussit: repulit stra
uit virtute diuinitatis latentis. Quid iu
dicaturꝰ faciet si iudicandus hoc fecit?
Quid regnaturꝰ poterit q moriturꝰ hoc
potuit. Hec ille. Hoc fecit Christus vt
ostenderet ꝙ sponte moriebat: Iterum
interrogauit eos dicens: Quem queri
tis? Illi autem dixerunt Jesum nazare
nū: Dixi vobis qꝛ ego sum respondit Je
sus. Si ergo me queritis sinite hos abi
re. tunc accesserūt, au Matth. vbi supra
⁊ manꝰ iniecerūt in Jesum ⁊ tenuerunt
eū. Simon ergo Petrus habens gla
dium vt patet. Jo. xviij. eduxit eū ⁊ per
cussit pontificis seruū ⁊ abscidit auricu
lam eius dextram. Erat autem nomen
seruo Malchꝰ. Dixit ergo Jesus Pe
tro: Mitte gladium in vaginam: om
nes enim qui gladium acceperint gla
dio peribunt. Calicem quem dedit mi
hi pater non vis vt bibam illum? An pu
tas quia non possum rogare patrem me
um: ⁊ exhibebit mihi modo plusqꝫ. xij.
milia legiones angelorum? Quomodo
ergo implebūtur scripture: quia sic opor
tet fieri. q. d. vna legio sm̄ Hieronymū
est sex milia septingenti sexaginta sex: ⁊
vnꝰ angelus interfecit vigintiquincꝫ mi
lia armatoꝝ: non igitur oportet ꝙ tu me
adiuues. Et ideo dixit illis. vt patet Lu.
vicesimoprimo. Sinite vsqꝫ huc: ⁊ cū
tetigisset auriculam eius sanauit eū. Co
hors igitur ⁊ tribunus ⁊ ministri iudeo
rum comprehenderunt Jesum ⁊ ligaue
runt. Tunc discipuli relicto eo omnes fu
gierunt. Ubi deuotꝰ Ber. O pie Jesu: o
benigne: o misericors: o curialis: o large
vbi sūt misericordie tue? nullus ē q tui mi
sereat. Ubi sunt infirmi quos sanasti ⁊
curasti? nullus te associat. Ubi sunt mu
lieres ⁊ homines quos de quincꝫ pani
bꝰ saturasti? nullus est qui te recognoscat
Ubi sunt beneficia que apostolis contu
listi? Ecce oēs iam te dereliquerūt. Tūc

eniz impleta est prophetia Job.xix. No
ti mei quasi alieni recesserunt a me. Et
psal.xxvij. Longe fecisti notos meos a
me. Adolescens vo qdā eū sequebatur
q̄ sm̄ Grego. ⁊ Bedā fuit Joānes euā-
gelista. Quis sm̄ alios fuerit Jacobꝰ mi
nor: amictꝰ syndone sup nudo ⁊ tenuerũt
eū at ille relicta syndõe nudꝰ aufugit ab
eis. In illa igit̃ hora dixit Jesus turbis
Tanq̄ ad latronē existis cū gladijs ⁊ fu
stibus comprehendere me. Quottidie
eram apud vos in templo docens ⁊ nõ
me tenuistis. Sed hec est hora vestra ⁊
potestas tenebrarū. Considera ergo aīa
deuota qm̄o ducit̃ ab illis nequissimis de
torrente sursum versus Hierusalē: p il-
lum montē petrosū vbi sui manibꝰ post
terga ligatis: pedibꝰ discalciatis: capite
discopertꝰ: ⁊ inclinatus ex fatigatione: ⁊
vehementi acceleratione incedens. Di-
cit eni Damasce. ⁊ pie credendum est: q̄
ducentes eū cū fune ad collū cū festinā-
tia fecerunt eū cespitantē cadere: ⁊ super
illis lapidibꝰ ore cõtūdi: ita vt fracto ore
⁊ facie tota sanguis conflueret: Dicit etiā
Damasce. q̄ propter cõtusiones lapidū
q̄ nox erat: ⁊ rapide violenterq̄ trahe-
bant eū percutientes ipsū sicut canes le-
porem pedes ⁊ tibie ita confracte sũt vt
sāguis vndiq̄ ꝯflueret. Considera aīa
deuota totā ciuitatem cõmotaz: discipu
los amaricatos ⁊ tristes hinc inde fugiē
tes: ⁊ similia multa: Sed dicta sufficiāt
q̄tū ad secundam partem principalem
¶ Pars tertia pricipalis i q̄ ꝯsideratur
⁊ contemplatur Jesus cū iudeis multa
patiens ⁊ contemnens

[t] Ertio in isto sermone deuotissi-
mi xp̄iani contemplemur cum
Paulo: aspicientes Jesum cuz
iudeis. Primo ipsum accusantibꝰ. Se
cundo ipsum deducentibus. Tertio ipz
comitantibus. Quarto ipsum conculcā-
tibꝰ. Quinto ipsū crucifigentibꝰ. Sexto
ipsum in cruce audientibus. Septimo
ipsi spiratum contemplantibus

¶ Particula prima huiꝰ tertie partis i
in q̄ ponit̃ triplex Jesu a iudeis accusa-
tio. Primo apud annam. Secūdo apd
CayphAm. Tertio apud Pilatum.

[p] Rima in ista parte considera-
tio ē Jesu a iudeis accusatio
q̄ in tribꝰ locis false ab eis accu
satꝰ est. ¶ Primo ante põtificē antiqo
rē. s. Annā. Nam vt duxerunt eū sic liga
tū presentauerũt eū antiqori pontifici. s.
Anne: q̄ erat socer Caiphe. Tū q̄ erat
senior: tū q̄ domū eiꝰ priꝰ inuenerũt. In
terrogatꝰ est igit̃ Jesus ab Anna de di-
scipulis ⁊ doctrina eiꝰ: q̄ discipuli aufu-
gerant: solū de doctrina dedit rn̄sum di.
Ego palam docui in synagoga: ⁊ in tem
plo quo oēs iudei conueniunt: ⁊ in oc-
culto locutus sum nihil. Quid me inter
rogas? Interroga eos qui me audierũt
ipsi eni sciunt quid dixerim. Hoc aũt cū
dixisset: vnꝰ assistēs ministroꝝ dedit ala
pam Jesu di. Sic respondes pontifici?
Hic eni vt dicunt aliqui erat ille cuiꝰ au
riculam ipse sanauit. Et iō dicit Criso.
O q̄ nepharia percussio: qd hac alapa
stultiꝰ ⁊ indecentiꝰ? hec ille Sed Jesus
verba humilia ⁊ dulcia rn̄dit di. Si ma
le locutꝰ sum testimoniū peribe de ma-
lo: si aũt bene quid me cedis? vbi Aug.
ait: Quid hac rn̄sione veriꝰ? qd masue-
tius ⁊ iustiꝰ? O patientia diu. O inaudi
ta humilitas: que nec se excusauit: nec ip
sum dire verberantem puniuit. hec ille.
¶ Secundo accusatus est xp̄s apd põ
tificem iuniorem. Naz illico Annas mi
sit eum ligatū ad Cayphā pontificem: q̄
erat põtifex anni illiꝰ: vbi scribe ⁊ senio
res conuenerant. Sequebat̃ aũt euz Si
mon petrꝰ ⁊ aliꝰ discipulꝰ. s. Joānes. Di
scipulus aũt ille erat notꝰ pontifici: ⁊ in
troiuit cum Jesu in atrium pontificis.
Petrus aũt stabat ad hostiuz foris. Exi
uit ergo discipulus aliꝰ ⁊ dixit hostiarie:
⁊ itroduxit Petrū. Cui dixit ancilla ho
stiaria. Nunqd ⁊ tu discipulus es hoīs
istiꝰ? Dicit ergo ille. Non sum. Et hec fu
it prima negatio. Exijtq̄ foras ante atri
um: ⁊ gallus cantauit: sed Petrus euz
non audiuit. Stabant aũt serui ⁊ mini-
stri ad prunas: q̄ frigus erat ⁊ calefacie

bantse

bant se. Et erat cum eis Petrus. Que
cũ vidisset alia ãcilla dixit his q erãt ibi.
Et hic cũ Jesu galileo erat. Qd audiẽs
Petrus itez negauit: Non sum: vł ẜm
Math. xxvi. Negauit cũ iuramẽto q2
nõ noui hoiez. Et itervallo facto quasi
hore vnius ẜm Luc. Ali9 gdã .s. cogna
tus ei9 cui9 abscidit Petrus auriculã ẜz
Jo. dixit. Nõnc ego te vidi in horto cũ
illo? Nam z galile9 eo. z loq̃lla tua ma-
nifestũ te facit. Tũc Petrus cepit dete
stari z iurare q2 nõ nouisset hoiez. Et cõ
tinuo .i. itez vel statim: gallus cantauit:
Et conuersus dominꝰ respexit Petrum
qd potuit ad litterã eẽ verũ: sz ẜm Aug.
z Bedã respexit oculo pietatis z miseri-
cordie: z recordat9 ẽ Petr9 verbi Jesu
qd dixerat priusq̃z gallus cãtet bis ter me
negabis. Et egressus foras fleuit amare
O aia deuota si fuisses in isto loco i quo
Petrus fleuit vbi fui: vtiq̃z fleuisses: vt
hactenus feci in recordatione lachryma
rũ Petri. Seq̃t pnceps sacerdotũ z oẽ
ꝯsiliũ q̃rebant falsũ testimoniũ ꝯ Jesũ
zc. Exultabant eniz sicut leones capta p
da z falsos testes ꝓcurabãt: z venerunt
duo falsi testes dicẽtes. Hic dixit possũz
destruere templũ dei z post triduũ reedi
ficare illud. Et nõ erat cõueniens testi-
moniũ illoꝝ. Et cũ nihil Jesus ad ista
rñderet: pnceps sacerdotũ ait illi: Adiu
ro te per deũ viuum vt dicas nobis si tu
es xpus fili9 dei viui. Dicit illi Jesus. Tu
dixisti. Verũtñ dico vobis. Amodo vi-
debitis filiũ hois sedentẽ a dextris vir-
tutis dei: z venientẽ in nubibus celi. Tũc
pnceps sacerdotũ scidit vestimenta sua
di. Blassemauit. Quid adhuc egem9 te-
stib9? Ecce nũc audistis blassemiã. Quid
vobis videt? At illi cõdẽnauerũt eũ esse
reũ mortis: facientes ea que dicit Ber.
Vultũ tuũ dñe bone Jesu desiderabilẽ
i quẽ desiderant angeli prospicere sputis
ingnauerũt: manib9 ꝑcusserũt: velo ope
ruerunt. nec a malis vulnerib9 pepcerũt
Nã velantes faciem eius z alapis ceden
tes dicebant: Prophetiza: qs ẽ qui te p-
cussit. Nõnulli ẽt dicũt q eũ proiecerũt
in doliũ aque. Unde in sua ꝑsona ꝓphe-
tam dixisse aiunt: Saluũ me fac de9 qm
intrauerũt aque vsq̃z ad aiaz meã. Et sic
per totã istam noctẽ ligatũ z carceratum
derisionib9 z opprobrijs vexauerũt. In-
terim aũt vt pie credit Joannes iuit ad
dñam z socias in domũ Magdalene i
bethania: vbi erat planct9 indicibilis: sz
ꝑ ipsũ clamor z vlulat9 factus ẽ magn9.
Appropinquãs .n. Jo. lachrymose cepit
dicere. ¶ Dona del paradiso: per te li
angeli hano riso: lo inimico sta cõquiso
per il to fiol incarnato. Corre matre de
dolore: e vederai el gran errore. Chi ha
no preso il tuo amore: duramẽte flagella
to. Corre matre non tardare: che lhano
preso per menare. Voràlo credo condẽ-
nare como ladro e ligato. Tunc Ma-
ria ad Joannem. Questo como essere
poria: de Jesu speranza mia. Chi nõ fe-
ce mai follia: ne non lhebe mai pensato.
O Maria lhe tradito. Juda falso lha
venduto. Trẽta dinari na recevuto: ha-
ne fato grã mercato. Tunc Maria vol
uens se ad Magdalenã ait. De soccor
rimi Magdalena: acõpagna la mia pe
na. Chel mio fiolo si se mena: come mi
fu nunciato. Postea plangebat filiũ di-
cens. O figlio figlio figlio: figlio amoro
so giglio. Figlio chi dara ꝯsiglio: al mio
cor angustiato. Figlolo mio ochij iocun
di. Figlolo mio per che nõ respondi. Al
pecto chi ta alactato. Figlolo mio io son
dollente della faza relucente: che sputata
crudelmente. Hora ti menano ad Pi-
lato. O Pilato de nõ fare: lo mio fiolo
nõ ꝯdennare. Chi te posse demõstrare
como a torto he acusato. Et sic ibat bea-
ta virgo versus Hierusalem plorando z
suspirando z dicẽdo. O pater eterne tua
est potentia: tuũ regnũ: tu es super om-
nes celos: solum ergo tuuz velle sufficit
ad salutez humani generis: parce igitur
filio tuo: ne pro eo moriat. O amor eter
ne: tua sufficit dilectio vt fiat humana re
demptio. O fili mi dulcissime: quid hoc
est qd audio de te? Et morieris sine me
fili mi. Recurras ad patrem tuum: forsi

tan exaudiet te: ex quo nõ videtur exau
dire me. O mr̃ dolorosa in te versa sunt
in contrarium omnia que dicta sunt tibi
tã ab angelo gabriele: q̃ȝ ab Helisabeth
cognata tua. Sed spero fortitudo patiẽ-
tie filij patientiã mihi prestabit. Et sic cũ
dolore ⁊ fletu peruenit vsqȝ ad domum
cayphe vbi dñs capt⁹ stabat: nec tñ eum
videre nec illi loqui poterat: sed ꝑ forib⁹
amare flebat. ¶ Tertio xp̄s accusat⁹ est
apud Pilatũ crudeliorem. Mane aũt
facto consilium inierũt oẽs principes sa-
cerdotum ⁊ seniores populi aduersus ie
sum: vt eum morti traderent: ⁊ vinctum
adduxerunt ⁊ tradiderũt euȝ põtio Pi-
lato presidi. Tunc videns Judas qui eũ
tradidit ꝙ damnatus esset pnia ductus
retulit. xxx. argenteos principibus sacer-
dotum ⁊ senioribus populi di. Peccaui
tradens hominem iustũ. De quo vt ait:
Sceleratior omnibus o Juda ⁊ infelicior
tu fuisti: quem pnia non duxit ad dñȝ: sȝ
desperatio traxit ad laqueũ: qꝛ dicentib⁹
illis. Quid ad nos? Tu videris. i. op⁹ tuũ
quale sit manifestabũt: abiens laqueo se
suspendit. Sed de hoc alias apertius di
cemus. Sequitur euangelium ſm Jo.
Erat aũt mane ⁊ ipsi non introierunt in
pretorium Pilati: vt nõ cõtaminarent
sȝ vt mũdi mãducarent pascha ⁊ cohita
tione homis gẽtilis. vbi Aug. ait. O im
pia cecitas iudeorum: ⁊ pretorium intra
re timebant: ⁊ fratris innocentis sanguinẽ
effundere nõ timebant. Sub habitacu
lo contaminant alieno: ⁊ nõ contaminã
tur scelere proprio. Considera nunc ani
ma deuota matrem ⁊ Jo. ⁊ socias sũ mo
mane exire foras: ⁊ occurrere christo in
via a domo cayphe ad domũ Pilatiq̃
non parua est sed longa. Considera vti-
qȝ qualiter videntes eum sic vituperabi
liter ⁊ enormiter a tanta multitudine du
ci. quãto sunt replete dolore. In illo au-
tem mutuo conspectu fuit dolor vtriſqȝ.
Nam ipse dominus affligebatur multũ
ex ꝯpassione matris: ⁊ sue cõitiue. Scie
bat enim ꝙ propter eum dolebant vsqȝ
ad euulsionem anime a corpore. Consi-
dera ⁊ intuere ista diligenter per singula
que multum sunt cõpassiua. Jesus autẽ
stetit ante presidem nihil respondens ac
cusantibus: ita vt cum diceret Pilatus
Non audis quanta aduersum te dicunt
testimonia: non respondit ei ad vllũ ver
bum: ita vt miraretur vehemẽter. Exiẽs
Pilatus foras dixit: Quam accusationẽ
affertis aduersus hominẽ hũc. Rñde-
runt. Si non esset hic malefactor nõ ti-
bi tradidissemus eũ: ⁊ inceperunt ipsum
accusare in multis dicentes. Primo in
uenimus hunc subuertentẽ gentem nr̃am
Scdõ inuenim⁹ eũ prohibẽtem tributa
dari Cesari. Tertio inuenim⁹ eum dicen
tem se xp̄m filium dei esse ⁊ regeȝ. Et cũ
diceret Pilatus. Accipite eum vos ⁊ ſȝ
legem vestram iudicate. Rñderũt. No-
bis non licet interficere quẽq̃ȝ. Introiuit
ergo iterum Pilatus ⁊ vocauit eũ ⁊ di-
xit ei. Tu es rex iudeoꝝ? Et rñdit Jesus.
A temetipso hoc dicis: an alij tibi dixerũt
de me? Rñdit Pilatus. Nunquid ego
iudeus suȝ? Gens tua ⁊ põtifices tui tra-
diderunt te mihi. Quid fecisti? Rñdit ei
Jesus. Regnũ meũ nõ est de hoc mun
do ⁊c. ibi. Dicit itaqȝ Pilatus: ergo rex
es tu? Respondit ei Jesus. Tu dicis: qa
rex sum ego. Ego ad hoc natus suȝ ⁊ ad
hoc veni in mundũ: vt testimoniũ per-
hibeam veritati: omnis qui est ex verita
te audit vocẽ meã. Dixit ei pilat⁹. Quid
est veritas. Quã solutionẽ nõ audiuit ſȝ
Aug. qꝛ subito ei venit in mentẽ consue-
tudo iudeorum de dimittendo vnum in
pascate: ⁊ iõ cum hoc dixisset iterũ exiuit
ad iudeos ⁊ dixit eis. Ego nullam in eo
inuenio cãm. At illi inualescebant dicẽ-
tes. Commouit vniuersum populum in
cipiens a galilea vsqȝ huc. Cõsidera aia
deuota ferocitatem iudeorȝ contra Je-
sum. Considera vtiqȝ dñm verecundũ
⁊ patienter oĩa sustinentem. Et sic patet
prima particula huius tertie partis.

¶ Particula secunda hui⁹ tertie ptis: i
qua ponit Jesu a iudeis ad herodem de-
ductio ⁊ ab eisdẽ ad Pilatum reductio
secũda

s Ecūda in ista pte ꝯsideratio dr̄ Jesu a iudeis vilissima deductio. Circa quaʒ tria notanda sūt. ¶ Primum notandū est Jesu missio. Nā̄ audiens Pilatus galileam. Interrogauit si homo galileus esset. Et anteʒ cognouit ꝙ d̄ herodis ptāte esset remisit eum ad Herodem: qꝛ ⁊ ipse hierosolymis illis diebus erat ppter festuʒ. herodes v̄o viso Jesu gauisus est valde: eo ꝙ multa audierat de eo: ⁊ sperabat aliqđ signum videre. Stabat aūt iustus coꝛam peccatoꝛe: agnus mansuetus corā lupo rapace. Jesus coꝛaʒ herode crudeli. Interrogabat autem eū herodes mltis sermonibus: ſm Ansel. eum interrogabat: si esset ille quē pater suus ab infantia voluit occidere: ⁊ propter queʒ innocentes occiderat. Interrogabat si ipse Lazaruʒ resuscitauerat. Interrogabat atqꝫ obsecrabat vt aliquod miraculuʒ faceret. At ille nihil respondit. Tum qꝛ curiose petebat: tuʒ ne impediret eius passionē. Nā̄ pmittebat eum liberare si ad suū nutum aliquod signum fecisset. Stabant ⁊ principes sacerdotuʒ ⁊ scribe constanter accusantes eum ⁊c. ¶ Secūdū hic notandū dicitur Jesu remissio. Naʒ vidēs herodes ꝙ nec miraculū: nec verbū ab eo habere potuit: ex hoc reputās euʒ stultū spreuit eum cū exercitu suo: ⁊ illusit eum ⁊ fecit in derisionē cum indui veste alba ⁊ remisit eum Pilato. Cōsidera igitur anima deuota qualiter dominus non solum malefactoꝛ. sed stultus reputatus ē. Ipse autem omnia patientissime tolerabat. Intuere ⁊ hic cum deducitur. ⁊ reducitur. demisso vultu ⁊ verecundo incedentem: ⁊ oiuʒ clamoꝛes: ꝯuitia: ⁊ subsanatiōes audientē: ⁊ foꝛte lapidū pcussiones ⁊ immundiciaꝝ suscipientē: ⁊ etiam matrem ⁊ suos cum indicibili meroꝛe a longe sequentes. ¶ Tertium hic notandum dicitur principum reconciliatio: qꝛ propter istam deductionē facti sunt amici herodes ⁊ Pilatus in illa die. Nam antea inimici erant ad inuicem propter duo. Pꝛimo qꝛ Pilatus procurauerat sibi a Tyberio cesare multa pecunia oblata partem regni ipsius herodis. Secūdo quia sicut dicitur in hystoꝛijs scolasticis. Quidam se faciens filium dei multos de galilea seduxit: veniens autem ad iudeam fecit eum Pilatus occidi. Unde herodes turbatus est: quia erat de iurisdictione sua: sed nunc quia Jesum remisit ad eum: facti sunt amici adinuiceʒ sicut propheta predixerat. Astiterunt re. ter. ⁊ prin. cōue. in. v. ad. d. ⁊ aduer. xp̄ʒ eius. Et sic patet secunda particula huius tertie partis.

¶ Particula tertia huius tertie partis in qua ponitur Jesu a iudeis iniqua cōmutatio: flagellatio ⁊ demonstratio.

t Ertia in ista parte consideratio dicitur Jesu a iudeis iniqua cōmutatio. Circa quam etiaʒ tria notanda sunt. Pꝛimum notandum dicitur iniusta liberatio. Nam Pilatus videns ꝙ Herodes Jesum remisisset ad euʒ contristatus est valde: ⁊ vocatis pꝛincipibus sacerdotum ⁊ plebe dixit: Obtulistis mihi hominem hunc: quasi auertentem populum. Ecce coꝛam vobis interrogans nullam in eo inuenio causam. Est autem consuetudo vt vnum dimittam vobis in pascha: vultis ergo dimittam vobis regem iudeoꝛum. Sciebat enim ꝙ per inuidiam tradidissent eum summi sacerdotes pꝛicipes autem sacerdotum ⁊ seniores suaserūt populo vt peterent Barrabam. Jesum v̄o perderēt. Respondēs autem preses ait illis. Quē vultis vobis dimittam de duobus Barrabam an Jesum qui dicitur Chꝛistus? Erat autem Barrabas latro. qui ppter seditionem ⁊ homicidiū missus fuerat in carcerem. Exclamauit autem turba. Tolle hunc ⁊ dimitte nobis Barraban. Dicit eis Pilatus: Quid igitur faciam de Jesu qui dicitur Chꝛistus dicunt omnes. Crucifigatur. Unde Bernardꝰ ait. O principes iudeoꝝ excecati. O stipula deputanda ardoꝛibꝰ infernalibꝰ quare vultis accumulare tot scelera ⁊ pec-

cata: vt pferatur iniqu⁹ iusto: Et Ansel. deuotus. O inrectuz cambiũ. O iniquũ iudiciũ. Bon⁹ despicit ꝛ iniqu⁹ seru⁹ postulatur: iustus punitur ꝛ pctõꝛ liberatur agnus occiditur ꝛ lupus acceptatur: vita deseritur ꝛ mors reseruatur. Hec ille.

¶ Secundũ hic notandũ of Jesu, p liberatione flagellatio: qꝛ Pilatus q̃rens liberationẽ eius ait ad illos. Quid enim mali fecit? At illi magis clamabãt. Crucifige. Crucifige. Et pilat⁹ ad illos. Nullam causam mortis inuenio in eo. Corripiam ergo illũ: ꝛ dimittam. q. d. ſm Bedam. Flagellis illũ ꝛ ludibrijs quantũ lubetis afficiam: dũmodo innoxiũ sanguinez ñ sinatis effundere. O Pilate Pilate: tu dñm castigas: vide qd facias: qꝛ nec mortem nec flagella meret. Recti⁹ ageres si te ad suũ nutũ corrigeres. Jussit aũt euz flagellari ꝑpter duo. Primo qꝛ ſꝫ Hiero. ois crucifigendus debebat flagellari. Secũdo credẽs eũ liberare tali flagellatione satisfaciẽs populo: vt cõpassione cõmoti ipsum relaxarent. Milites ergo suscipiẽtes eum in pretorio cõgregauerunt ad euz vniuersaz cohortẽ: ꝛ exuentes eũ vestimentis suis clamidez coccineã de serico bis tinctã in rubeo colore circundederunt ei. ꝛ plectentes coronam de spinis posuerunt sup caput eius ꝛ arundinẽ in dexterã eius: ꝛ genu flexo añ eum illudebant ei dicẽtes. Aue rex iudeorum. Et expuẽtes in eũ acceperunt arũdinez ꝛ percutiebãt caput eius: ꝛ dabant ei alapas: ꝛ impleta ẽ ꝑphetia. Esa. i. A planta pedis vsq3 ad verticẽ capitis ñ erat i eo sanitas. Cõsidera nũc igitur aĩa deuota q̃liter dñs tuus ad colũnã ligat: durissime flagellatur: stat nudus corã omnibus: iuuenis elegãs ꝛ verecundus speciosus forma ꝑ filiis hominũ suscipit spurcissimorũ flagella dura ꝛ dolorosa. Caro illa innocẽtissima ꝛ tenerrima repletur liuorib⁹ ꝛ fracturis: fluit vndiq3 regius sanguis de oib⁹ pub⁹ corpis. Hic igitur eũ diligenter cõsidera ꝑ longam morã: ꝛ si hic ei nõ cõpateris corꝫ lapideũ te habere reputa. Tertiũ hic notandũ dicit Jesu demõstratio: qꝛ deinceps iterum exiuit Pilat⁹ foras ꝛ dixit eis. Ecce adduco eũ foras: vt cognoscatis quia nullã in eo inuenio cãm. Exiuit ergo Jesus portans spineã coronã ꝛ purpureum vestimentuz. Et dixit eis Pilatus. Ecce hõ. O mater dolorosa respice si cognoscis filiũ tuũ: alapis cesum: facie ꝯsputũ spinis coronatũ ꝛ opprobriũ hoiuz factũ. Cõsidera aĩa deuota si tũc cõmota sunt oĩa virginis, viscera sup filiũ suũ: ꝛ si defecit in ea spũs eius ꝛ si est in ea vox neq3 sensus plange aĩa deuota cũ btã virgine: ꝛ filiuz eius sanguine madefactũ oculo mentis sepius aspice. Et sic patet tertia particula huius tertie partis.

¶ Particula quarta huius tertie partis in qua ponitur iudeorum contra Jesuz vociferatio ꝛ Pilati sententiatio.

q Uarta in ista parte consideratio of iudeorũ in Jesuz vociferatio Circa quã tria vtiq3 notãda sũt. Primũ notandũ dꝛ iudeoꝝ ꝑclamatio Nã cũ vidissent eũ foras venlẽtẽ tanq̃ canes sanguinẽ leporis videtes exclamare ceperũt iudei. Crucifige. Crucifige eũ Dicit eis pilat⁹. Accipite eũ vos ꝛ crucifigite. Ego. n. nõ inuenio in eo cãz. Responderũt iudei: Nos legẽ habemus: et ſm legẽ debet mori: qꝛ filium dei se fecit Cum audisset Pilatus hos sermones magis timuit: ꝛ ingressus est pretorium iterũ ꝛ ait ad Jesuz. Uñ es tu? Jesus aũt responsũ nõ dedit ei. Dicit ergo illi Pilatus. Mihi nõ loqueris? Nescis qꝛ potestatem habeo crucifigere te: ꝛ ptãtem habeo dimittere te? Hic quidã doc. dicit O Pilate efficaciter te accusas: qꝛ Jesum innocentem potes dimittere: qꝛ sup hoc dicis ptãtem te hr̃e. Rñdit Jesus. Nõ haberes ptãtem aduersum me vllã nisi desuper datum tibi fuisset. ꝑpterea q me tradidit mai⁹ peccatũ habet: qꝛ scilicet ex inuidia hoc fecerunt. Tu aũt ex timore. vñ Aug. in sermone. Ab ipso deo accepit ptãtem hõ vt iudicaret dñz deũ occultũ: hominẽ manifestũ: qꝛ teste propheta Ibi abscondita est fortitudo eius.

Et exinde

Et exinde q̃rebat Pilatus dimittere eũ
Judei aũt clamabant dicẽtes. Si hũc di
mittis nõ es amic⁹ Cesaris. Omnis.n.
qui se regẽ facit ↄtradicit Cesari. ¶ Se
cũdũ hic notãdũ ẽ iniusta sniatio. Nã
timens Cesarem Pilat⁹ adduxit foras
Jesum ⁊ sedit pro tribunali ad iudican/
dũ. vbi dicit Chr̃y. Facile deuiat a iusti/
tia q in causis magis hoiem q̃ deũ for/
midat. Erat ãt parasceue hora q̃si sexta
⁊ sedit ꝑ tribunali in loco qui dr̃ licho/
stratos hebraice aũt golgata. ⁊ dixit iu/
deis. Ecce rex vester. Illi aũt clamabãt.
Tolle tolle: crucifige eũ. Dicit eis pilat⁹.
Regem vestrũ crucifigã? Rñderũt põ
tifices dicentes. Nõ habemus regẽ nisi
cesarẽ. Sedente aũt eo pro tribunali mi
sit ad eũ vxor sua di. Nihil tibi ⁊ iusto il
li. Multa .n. passa sũ hodie ꝑ visũ pp
illũ. Ubi dicit glo. Rabani. Diabolus vi
dens patiẽntiã xp̃i ⁊ videns se ꝓsternen
dũ ab humilitate ⁊ passione xp̃i voluit ꝑ
mulierẽ reuocare processũ passionis ei⁹
sicut per mulierẽ procurauit dãnationez
humani generis. Uñ dicit Pilat⁹. Ego
nullam cãm mortis inuenio in hoc ho
mine. At illi magis clamabant vt cruci
figeret. ¶ Tertiũ notandũ ẽ Pilati q̃
dã excusatio: q2 Pilat⁹ lauit man⁹ suas
aqua accepta di. Innocẽs ego sũ a san/
guine hois istius: Uos videritis. Et rñ
dens vniuersus populus dixit. Sanguis
eius super nos ⁊ sup filios nostros: vbi
quidã doc. ait. O dati in reprobũ sensuz
⁊ obstinate malicie. crimẽ vestrũ ad ve
stros posteros destinatis: Sufficiebat.n.
vobis vestra punitio. sed sic fiat vt postu
lastis. Et sic patet quarta particula hui⁹
tertie partis.

¶ Particula quinta hui⁹ sermonis in
qua ponit̃ Jesu a iudeis miseranda cru
cifixio despectio ⁊ vilificatio.

Uinta in ista parte consideratio
q dr̃ Jesu crucifixio. Circa quam
tria notanda sunt. ¶ Primum
notãdũ ẽ Jesu despectio. Nã vt dicũt
aliq ad suggestionẽ iudeoꝝ acceperunt
quãdã clamidẽ sericã rubeã turpẽ ac ve
terẽ plectentes coronã spineam quã por
taret in capite ⁊ arundinẽ posuerunt in
manu ei⁹. Et iõ sequit̃ postq̃ illuserunt
ei exuerũt eũ clamidẽ coccineã ⁊ iduerũt
eũ vestimentis suis: ⁊ duxerũt vt cruci/
figerent eũ: Tunc.n. vexilla pilati emissa
sunt: ⁊ oẽs iudei irruerũt in Jesũ tãq̃ ca
nes rabidi: aꝑata cruce ⁊ aliis necessa
riis ad ei⁹ crucifixionẽ posuerunt euz in
medio duorum latronũ. Imposuerũtq3
crucẽ sup humeris ei⁹: vt duceret i mõ
tẽ caluarie ad crucifixionẽ. O bone Je/
su q̃tã verecũdiã tibi faciũt isti tui inimi
ci: latronib⁹ te associãt: sed ⁊ deteri⁹ tibi
faciũt: q2 ⁊ crucẽ tibi portandã imponũt
qđ de latronib⁹ non legit̃. Uñ nõ solum
iuxta Esa. ꝓphetã. liij. Cũ iniqs deputa
tus est: sed iniquoꝝ iniquior. Cerne igit̃
aĩa deuota hic eũ bene: quõ vadit curu⁹
sub cruce ⁊ vehementer anhelat. Cerne
caput cruentatũ: cerne faciẽ liuidã ⁊ san
guine madefactaz. Cõpatere igit̃ ei quã
tũ potes in tot angustiis ⁊ ludibriorum
renouationib⁹ posito. ¶ Secundũ hic
notandũ ẽ virginis expasmatio. Seq̃/
batur aũt illũ turba multa populi ⁊ mu
lierũ que secute fuerant ipsũ a galilea mi
nistrantes que plorabant ⁊ lamentaban
tur illũ. Igit̃ sequebat̃ mestissima mater
cũ magdalena ⁊ anxiebat ire versus fili
um vt eũ iuuaret ad crucez portandũ: q̃
magna ⁊ ponderosa nimis erat: sed ap/
propiquare nõ poterat ꝓpter tumultum
populi. Alii eni euntes deridebant irri/
dentes ei. Alii proiicientes lutũ ⁊ imun/
dicias super caput ⁊ faciem eius erant.
Tunc angustiata mater ait ad Joannez
⁊ Magdalenam. Ducite me queso ad
locũ quo valeam videre ⁊ tangere filiuz
meũ anteq̃ pre dolore hic moriar. ⁊ per
uenientes per mediũ ante portã ciuitatis
aspiciens a longe vidensq3 filium sub
cruce quasi deficientem: ⁊ inter duos la
trones stantem: nec tñ eũ ꝓpter defor/
mitatem plagarum cognoscens afflicta
nimis: filiuz prope respiciens: nec tamẽ
bene cognoscere valens. dicebat ad so/
cias. O sorores mee: cognoscitis filium

meum ? Est ne iste q velud leprosus ⁊
mortuus venit? Tunc omnes amarissi
me flentes dicebãt. Iste est o mater ple
na doloribus. Iste est filius tuꝰ : q iuxta
vaticiniũ Esa. Factꝰ est quasi leprosus.
Tunc respiciens eũ dolorosa mater ex/
clamando dixit. O fili mi dulcissime vbi
est splendor? vbi est decor tuus? Ego nõ
cognosco faciẽ tuã. O fili mi sanctissime
angustiatꝰ es nimis. O dulce refrigeriũ
⁊ mei cordis gaudiũ: Ꝗtũ es tribulatus
iam in me ipsa deficio: me sustinere non
valeo. Et hec dicens vt pie credit am/
plexata est filiũ suũ: ⁊ dolor Marie cõ/
municatus est cum dolore Christi ⁊ ecõ
tra: ita ꝙ dolor vnius pertransiuit cor al
terius: ⁊ pre lassitudie ⁊ dolore ambo ibi
dem ceciderunt in via tanꝗ exanimes.
Nam v sqꝫ in hodiernum diẽ vt vidi in
codẽ loco ⁊ pluries visitaui: extant vesti
gia vnius ecclesie que olim a xp̃ianis in
memoriã huius mysterij fuit fabricata:
⁊ sancta Maria de spasmo propter hoc
nominata. Tunc illi carnifices ⁊ pessimi
iudei: pedibus ⁊ pugnis percutiebant ⁊
conculcabant beatam virginem. ⁊ Iesũ
pre dolore non valentẽ surgere nec am
plius crucem portare violenter ⁊ crude
liter leuantes de terra trahebant ⁊ appre
henderunt Simonẽ quendam Cyre/
nensem venientẽ de villa patrẽ. Alex.
⁊ Rufi. ⁊ angariauerunt ipsũ ⁊ impo/
suerunt ei crucẽ portare post Iesum. At
mulieres exigentes virginez plangebãt
post eũ. Et conuersus Iesus ad illas ait.
Filie Hierusalem nolite flere super me
sed super vos metipsas flete ⁊ super fili/
os vestros: quoniam venient dies in q/
bus dicent. Beate steriles ⁊ ventres qui
non genuerunt: ⁊ vbera que non lacta/
uerunt ⁊ reliqua .in euãgelio. Luc. xxiij.
Prophetizauit aũt tunc de tribulatione
quam passuri erant iudei in vindictam
mortis sue a tito ⁊ Vespasiano. ¶ Ter/
tium hic notandum dicitur amara Je/
su crucifixio. Postꝗ venerunt in locuꝫ
qui vocatur caluarie: ibi crucifixerũt eũ
expoliantes eum prius omnibus vesti/
mentis: ⁊ propter hoc renouatis plagis
quare pia mater citius cucurrit ad euꝫ: ⁊
amplectens ⁊ osculans eum cooperuit
eum circa lumbos: licet aliquis dicat vt
pie creditur: ꝙ existens in cruce dñs co
opertꝰ est a matre sua proijciente in lũ/
bos eiꝰ pannũ capitis sui. Cõsidera nũc
aia deuota que ego considerabam : nec
non ꝯsidero: dum essẽ in sacro mõte cal
uarie cum multarum lachrymarum ef/
fusione cuncta que fiunt circa dñm deũ
tuum. Videas igitur oculis mentis tue.
Alios parare clauos ⁊ malleos: Alios fa
cere foramina crucis. Alios ipsum expo
liare. Alios mensuram brachiorum su/
mere. Alios crucem parare. Alios fora
men illud vbi crux poneretur: in q̃ mul
tociens manus istas peccatrices impo/
sui ⁊ lachrymas tenerrime effudi: solici
te in illo saxo defodere. Alios vnam ma
num conclauare Alios aliam manũ cũ
fune ad aliud foramen violenter trahe/
re ⁊ extendere. ⁊ ꝟm Ber. clauis nõ acu
tis: sed quadris ⁊ obtusis: non tantum
carnem penetrantibus: sed etiam ipsam
secum ⁊ neruos ⁊ ossa intra lignum por
tantibus. Et sic dolorem nimiũ ei inferẽ
tibus. manꝰ illas sacratissimas ligno cru
cis affigere. Sed nota ꝙ de crucifixiõe
varia est opinio. Gregorius. dicit ip/
sum crucifixum in terra: Alij dicunt in
aere. Sed tenendo opinionẽ Gregorij
affixis manibus in terra eleuatur crux:
saxo imponitur. ⁊ xp̃s pendet in ꝯspectu
manibus tanꝗ latro. Deinde ꝯfixerunt
pedes simul ⁊ semel cũ eodem clauo : ⁊
in medio duorũ latronum mediꝰ positꝰ
est. Unde dr̃ in euangelio : Et latrones
vnum a dextris ⁊ alium a sinistris cruci
fixerunt. Et impleta est scriptura que di
cit: Et cuꝫ iniquis deputatꝰ est. Esa. liij.
Et alia scriptura dicit. Foderunt manus
meas ⁊ pedes meos dinumerauerunt
omnia ossa mea Scripsit autem ⁊ titu/
lum Pilatus super crucẽ. I. N. R. I.
Hunc titulum multi legerunt: qꝛ prope
ciuitatem erat locus vbi crucifixus est
Iesus. Et erat scriptus hebraice: grece: ⁊
latine

latine. Dicebāt ergo iudei ad pilatū. noli scribere rex iudeor: Sed quia ipse dixit rex sum iudeorum. Rndit eis pilat⁹ Quod scripsi scripsi: Cōsidera igit nūc aīa deuota: ꝛ oculo mentis ꝯspice Jesuʒ tuum in monte caluarie brachiis extensis: manibus ꝛ pedibus affixis. Aspicit in celum ad patrem di. Ecce pater hic sū vsqʒ ad crucem me humiliare voluisti ꝓ salute ꝛ amore humani generis: placet accepto: ꝛ pro eis me tibi offero quos esse mihi fratres voluisti. Conspice aīa: qꝫ confluunt vndiqꝫ sacratissimi sanguinis riuuli ex illis magnis scissuris: sicqꝫ angustiatus est ꝙ se mouere non pōt nisi in capite: illi tres claui sustinent totius corporis pondus: dolores acerrimos tolerat ꝛ vltra quaꝫ dici vel cogitari possit affligit ipse cum matre sua: pendet inter duos latrones: vndiqꝫ pene opprobria. vndiqꝫ cōuitia. Et sic patet quinta particula huius tertie partis

¶ Particula sexta huius tertie partis in qua ponitur Jesu in cruce locutio: Et iudeorum auditio.

Erta in ista pte ꝯsideratio dicit Jesu in cruce locutio ꝛ iudeorū auditio. ¶ Circa quā est sciendum. ꝙ licet xp̄us in cruce septē verba amorosa dixerit: tñ qꝛ dante deo in sermonario. de quattuor pctis diffuse de ipsis tractabim⁹: hic tñ de trib⁹ succite ꝛ breuiter ad ꝓpositū de pnia: sꝫ q̄ in isto opere principalis est intentio considerabimus: vbi tria notāda sūt. ¶ Primū notādū ɗ liberalis remissio: qꝛ ipse dn̄s eleuatus in cruce: illico eleuatis oculis clamauit ad patrē di. Pater dimitte illis non .n. sciunt quid faciunt: vt pꝫ Luce. xxiij. Ex quo datur documentū christianis omnibus: ꝙ debent exemplo Christi iniurias eis illatas equo animo pati ꝛ inimicorum iniurias ex corde remittere ꝛ obliuisci: si sibi volunt per verā penitentiam peccata sua a deo dimitti: vnde Jsid. super his verbis ait. Disce xp̄iane a Christo tolerantiam: quia palmis est percussus: flagellis cessus: sputis illusus: clauis affixus: spinis coronat⁹: morte damnatus: omnium tamen imemor dicit Pater ignosce .q.d. Tu quoqꝫ fac similiter. ¶ Secundum hic notanduꝫ dicit supernalis donatio. Nā vn⁹ de his qui pendebant latronibus .s. Gesmas a sinistris blasfemabat eum di. Si tu es Christus: saluum fac temetipsum ꝛ nos Respondens autem alter .s. Dismas qui bonus erat ꝛ a dextris increpabat eum di. Neqꝫ tu times deum: Qui in eadem damnatione es: Et nos quidem iuste: Nam digna factis recipimus: hic ꝟo nihil mali fecit: Et dicebat ad Jesum. Domine memento mei dum veneris in regnum tuum. Ubi Aug. ait Quis inquaꝫ illum docebat nisi quia iuxta illum pendebat. Et dicit illi Jesus. Amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso. Patent ista Luce .xxiij. Ubi datur peccatoribus doctrina ꝛ confidentia: ꝙ sicut latrone vere peniteant de peccatis suis propter amorem regni celestis: nō soluꝫ remissionem peccatorū consequentur: sꝫ etiā regna eterna ꝓmerebuntur. ¶ Tertiū hic notandum ɗ cordialis vocatio. Nam sciens Jesus qꝛ oīa cōsūmata sūt vt scriptura adipleret dixit. Sitio. vt pꝫ Jo. xix. Ubi etiam scribitur ꝙ vas erat positum aceto plenum: ꝛ continuo currens vnus ex eis accepta spongia impleuit eam aceto ꝛ imposuit harundini hysopo circūponentes obtulerunt ori eius ꝛ dabant ei myrrhatum vinum cū felle mixtū: sm̄ Matth. xxvij. vt impleretur quod dictum est per prophetam. Dederunt in escam meam fel: ꝛ in siti mea potauerunt me aceto. Et cum gustasset noluit bibere: sed dixit. Consūmatum est. erat eni consuetudo vt portaret bonum vinum ad refocillandum eos qui ducebantur ad mortem: iuxta illud prouerb. vltio. Date vinū his qui amaro sunt aīo bibant ꝛ obliuiscantur egestatis sue: ꝛ nō recordentur doloris amplius: sed carnifices illi biberant vinum: ꝛ posuerunt acetum vt dictum est. Quamuis eni in veritate sitierit Jesus: qa pp sanguinis

effusionē erat int⁹ totus exiccatus ⁊ are/ fact⁹: nihilominus moraliter intelligi pōt ꝙ xp̄s habuit sitim salutis aiaru3: qua ꝑ pter vi. Sitio vocabat aias peccatrices vt cōuerterent ad se: qꝛ xp̄i cibatio ⁊ po tatio est aiarum conuersio. Et idō ait de/ uotus Ber. O bone ⁊ dulcissime Jesu quid est qd̄ loqueris: qd est qd̄ dicis? In cruce cū iniqs suspenderis: in ligno cla uis affigeris: tot dolorib⁹ cruciaris: ⁊ di cis sitio. Re vera bone Jesu nō sitis aq̄ um liquorem: s3 fidem ⁊ salutē misera/ bilium pctōꝝ pro quoꝝ salute sic aspere cruciaris. O ergo superbi peccatores. O desperati. O scelerati. O auari. O luxu/ riosi: audite dominū vestrū in cruce cla mantem sitio: currite aquā lachrymarū pro peccatis vestris portate: conuertimi ni. Penitentiam agite: Date ei bibere: ⁊ eum in tantis dolorib⁹ modicū refo/ cillate. Ex tunc cepit oculis lāguere mo/ re morientium: modo claudendo mo/ do aperiendo: ⁊ caput inclinare: modo in vnā partē modo in aliā deficientibus viribus: ⁊ clamore valido ꝯm apl'm la/ chrymās dixit ꝯm Luc. vbi.s̄. Pater in manus tuas cōmendo spūm meum. Et hec dicens emisit spūm inclinato ca pite versus patre3 sup pect⁹ q̄si grattas agens ꝙ ipsum reuocabat: ⁊ tradens ei spiritum suū. Ubi Ber. ait. Ascendit in altū vt longius audiretur: fortiter clamauit vt nullus excusaret. clamori lachrymas addidit: vt homo ꝯpateret. Hec fuit illa dolorosa vox per quā tota mundialis ma china visa est pariter condoluisse: terra tremoribus quatit: aperiunt sepulchra: velū templi scidit: ⁊ celū in suis lumina rib⁹ obscurat: solus homo nō ꝯpatitur ꝑ quo xp̄s occidit. Hec ille. De istis ha bet. Luc. xxiij. Ubi etiā dr̄ ꝙ videns Cē turio quod factū erat. s. qꝛ sic clamās ex pirasset: ⁊ ꝙ sol obscuratus fuisset: ⁊ alia signa. Nam vt dixi ⁊ etiā luculenter ap paret mons caluarie vsq3 deorsū scissus est in cuius fixuram sepe manus posui. glorificauit igit deū ipse centurio di. Ue re hic homo iust⁹ erat: ⁊ ois turba eorū qui simul aderant ad spectaculum illud ⁊ videbant que fiebant percutientes pe ctora sua reuertebantur. Et sic p3 sexta particula huius tertie partis.

¶ Particula septima huius tertie par/ tis: in q̄ ponit Jesu a iudeis in cruce des pectio ⁊ in qua ab eisdem persecutionis continuatio

Septima ⁊ vltima in ista pte cō/ sideratio dr̄ Jesu a iudeis crude lis despectio ⁊ persecutionis illi⁹ ꝯtinuatio. Circa quā more solito tria etiā que restant notanda sunt. I ¶ Primu3 notādū dr̄. Matris Jesu doloratio: qa mortuo filio suo stabat iuxta crucē ma/ ter dolorosa di. Ahe mihi fili Ahe mihi Quis dabit mihi vt ego moriar tecum? Cur agn⁹ inocens occisus es ꝯprimo er go alloquit filium di. Fac fili mi vt ego tecu3 moriar: Quare remanet sine filio mater? O fili trahe me tecū: noli esse do loroso matri dur⁹ qui cunctis fuisti beni gnus. Nihil mihi grati⁹ in presenti q̄ te amplexato in cruce tecū mori. Nihil mi hi amarius q̄ viuere postq̄ tu mortu⁹ es. O fili mi: tu mihi pater: tu mihi ma/ ter: tu mihi sponsus: tu mihi fili⁹ fili mi: tu mihi oia eras: nunc oibus priuata sū. Ubi est ille delectabilis aspect⁹? Ubi est ille vult⁹ let⁹? Ubi est illa facies serena: in qua desiderant angeli prospicere? Ubi est ille visus amabilis? Fili mi dilectissi/ me fili chare: fili mi speciose ꝑ filijs ho minū. Nunc totus deformis: tot⁹ dede corat⁹ fac⁹ hoium opprobriū. Ubi est. O fili loquella suauis. Ubi est ꝯuersatio mansueta? Quo ibo fili mi? Ultra sine te quid faciam? Secundo loquit ad iu/ deos. O impij iudei. Nolite mihi parce re: postq̄ filiū meū crucifixistis crucifi/ gite simul ⁊ matrē. Aut mortē si hētis se uiorē ꝑbete. Tertio alloqt crucē ⁊ mortē di. O crux seuera que mater filij mei fa cta es quare abstulisti eū mihi? Ego am plexabar eū brachijs: ⁊ tu stringis eum. clauis: Ego inuolui eū pānis ⁊ tu exten disti eum lignis. Ego vestiui eum tuni/ cis: ⁊ tu induisti vestimento sanguinis. Ego potaui

Ego potaui eũ lacte: ⁊ tu potasti eũ ace
to cũ felle. Redde igit mihi filium meũ
vt saltez tangam eũ. O mors seuera exa
ra vires: Dissolue cõpages: perime ma
trez cũ filio simul: Miserere mei: da cõ
pendiũ dolorũ meis. ¶ Secũdũ hic
notandũ ẽ iudeoꝝ inique persecutiõis
continuatio. Nã ministri diaboli pretere
untes blasfemabãt mouentes capita sua
dicẽtes. Vah qui de.te.dei ⁊ in ter.di. re/
edi.illõ sal.fac.temetipsũ des.õ cru. Simi
ter ⁊ su.sa.illu. ei ad alterutrũ cũ scribis
⁊ dicebant. Alios saluos fecit seipsũ nõ
põt sal. fa. Christꝰ rex isral.de. nunc de
cruce vt videamꝰ ⁊ credamus: vt patet
Marci.xv. Judei etiã in iniqtate sua p
seuerãtes nõ saturati: qz dies ille magnꝰ
sabbati erat: vt non remanerẽt in cruce
corpora sabbato rogauerũt Pilatuz vt
frangerentur eorum crura ⁊ tollerentur
venerunt igitur milites ⁊ primi quidem
fregerunt crura ⁊ alterius qui crucifi/
xus est cũ eo. Ad Jesũ autem: cũ venis/
sent vt viderunt eũ iã mortuũ. ⁊ forte ẽt
precibus amaricate matris nõ fregerũt
eiꝰ crura: Et tunc impleta est scriptura.
Jo.xix. vbi ista habent. s. os eiꝰ nõ cõ/
minuetis. Exo.xij. scripta. Sz vnꝰ militũ
s. Longinꝰ vt dicit Magister Historia
ruz lancia aperuit latus eius: ⁊ continuo
exiuit sanguis ⁊ aqua ẽz Jo. vbi.s. Qui
Longinꝰ qz sanguine Christi cecus il/
luminatꝰ est: postea in Cesare cappodo/
cie pro xpi noie martyrio coronatꝰ est
¶ Tertium hic notãdũ ẽ Jesu de cru
ce depositio: qz ẽz Joh. vbi.s. rogauit pi
latũ Joseph ab Arimathia. eo q esset di
scipulus Jesu: occultꝰ aũt ꝑpter metum
iudeoꝝ vt tolleret corpus Jesu: ⁊ permi
sit Pilatꝰ Venit ergo ⁊ tulit corpus Je
su. venit aũt ⁊ nichodemus qui venerat
ad Jesum nocte primum ferens mixtu
ram myrre ⁊ aloes quasi libras centum
accepturus etiã corpus Jesu. Quos vt
longe prospexit mater afflicta alios esse
putans qui venirent ad nocendum: ti/
mens ne crudeliora corpori inferre vel/
lent pertimuit valde: ⁊ ad Jo. Ceterasqz

mulieres inquit. Quid faciã õ filio meo
Ecce canes adueniunt nondum satura/
ti morte crudelissima. Tunc omnes sur/
gunt cum timore magno. O deus quã/
ta est istorum afflictio hodie. Conspici/
ens aũt Joãnes: dicit ego cognosco ibi
Joseph ⁊ nichodemũ. Tunc dña viribꝰ
reassũptis dicit: Benedictꝰ deꝰ noster q
nobis mittit auxilium. Memor fuit no
stri ⁊ non dereliqt nos. Fili occurras eis
qz ipsi veniunt in auxilium nostrũ. Va/
dit ergo Jo. eis obuiam velociter ⁊ atti
gentes se ad inuicem amplexantur cuz
fletu magno non valentes per magnuz
spacium ad inuicem loqui pre compas/
sionis teneritudine ⁊ abundantia dolo/
ris ac fletus: postea veniunt ad crucem
⁊ adorant filium dei in cruce pendentez
genu flectentes cuz ploratu magno. De
inde visitata matre parauerunt se ad de
ponendum eum de cruce. Cõsidera igi
tur anima deuota ⁊ diligenter ⁊ amoro/
se attende depositionis modum. Po/
nuntur due scale a lateribus crucis op/
posite Joseph ascendit scalam lateris
dextri ⁊ sattagit extrahere clauuz ipsius
manus. Deinde Nichodemus extrahit
alium manus sinistre. Descendit Nicho
demus de cruce ⁊ venit ad clauum pe/
dum. Joseph võ sustinebat corpus do
mini. Tunc pendentem manum dextrã
domina suscipit reuerenter: ponit ad vul
tum suum intime osculatur cum lachri
mis ⁊ validis suspirijs Euulso autẽ cla/
uo pedum paulisper descendit Joseph:
⁊ omnes accipiunt corpus domini ponẽ
tes illud in terra: ⁊ omnes amarissime
plangunt quasi vnigenitum. precipue ta
men mater sua recepit in gremio sedẽs
⁊ ipsa in terra: Et osculatur nunc caput:
nũc manꝰ nũc os. Alloqtqz filiũ suũ di.
Fili mi nihil mihi respõdes? Nõne hoc
e st illud os benedictuz quod iudeis sic
dulciter predicabat? Nõne sunt iste ma
nus que iudeis miracula faciebãt? Nõ/
ne hi sunt pedes qui euangelizando dis
currebant? Unde tanta crudelitas? vn/
de tam grandis impietas? vnde tam in/

grata societas? Et his verbis omnes in uitabat ad fletū. Et depositum corpus in mediū fletur a cunctis. O si vidisseris d nou xpiani locum illum qui nūc est an te portam ecclesie sancti sepulchri: inter mediū sepulchri & mōtis caluarie quē sepius vidi & beatam virginem cum so roribus & alijs predictis cū Iesu hodie ante seposito lachrymando: osculādo: oculo mentis conspexi: vtiqꝫ nunc ipsū locum considerantes in quo depositus Iesus de cruce ante sepulturā suā coram predicta turba per aliqḋ spaciū requieuit vna mecum compatiendo illi amaricate matri: lachrymas indefinenter effunderetis. Euntes igitur xpiani si vere deuoti estis & fideles per totam istā diē cōpatiendo Iesu & matri sue. Iesum cum ipsa sepelientes ad illud sāctū sepulchrū xpi vbi sepius cū lachrymis: celebraui: pedibus mentis accedentes flete plorate: corda vestra ibi sepelite. veniam peccatorum vestrorū poscite: vt per veram penitentiam & meritū passionis xpi: vna cum latrone mereamini audire: hodie mecum eris in paradiso. Ad quem conducat nos ipse qui per mortem suam nobis deuicta morte celestia regna preparauit in secula seculorum Amen.

¶ Sabbato sancto de preparatione sacre comunionis. Qualiter scilicet debeant se preparare suscepturi sacram communionem in solemnitate sequenti

Sermo. lxxxviij.

Vitiment deū pparabūt corda. Scribūt hec v̄ba Eccle. ij. Suscepturi frēs charissimi s̄m institutionē ecclie in sequēti solēnitate dn̄m nostrū Iesū xp̄m p sacr̄m eucharistie: d̄bemus nos cū ipsi⁹ adiutorio pparare: & oēs latebras aīe nr̄e diligē̄t⁹ inspicere: ne forte sit in nobis aliqḋ peccatū absconditū qḋ & conscientiā nostrā confūdat & mordeat atqꝫ oculos diuine maiestatis offendat. Sicut enī aliqs suscepturus dn̄m tēporale⁹ in domū suā ab oībus sordib⁹ & īmundis rebus ipsam domum mundat & quecūqꝫ honesta & necessaria sunt s̄m suā possibilitatem pparat. Et si hoc facit mortalis suscepturus mortalem: ita & nos multo magis expectantes in crastino accipere dn̄m nr̄m in domū ꝯscīe mundare debem⁹ inq̄tū possumus corpa simul & corda: vt celestis ille dn̄s nihil ī nobis sordidū: nihil obscurum inueniat. Qḋ solum timentes deū diligēter facere student. vn̄ sapiens in verbis ppositis ait Qui ti. deum ppara. cor. &c. de qua preparatione: qua se debent preparare suscepturi in paschate sacrā cōionem s̄m principium mediū & finē. tres conclusiones annotabimus. Prima dicet̄ preparatio antecessiua. Secūda dicet̄ pparatio cōmunicatiua. Tertia dicetur pparatio cōsecutiua.

¶ Pars prima huius sermōis in qua ponitur preparatio que debet antecedere sacram cōionem

Primo igit̄ in isto sermone tractādū est de preparatiōe q̄ d3 antecedere sacrā cōionē. Et d3 eē triplex ista preparatio antecessiua seu antecedens. Prima dr̄ purgatio. Scḋa cessatio. Tertia ornatio. ¶ Prima preparatio antecedens cōionē dr̄ purgatio⁹ qa s. aīa cū omni diligentia d3 iterū atqꝫ iterū examinare conscientiā suam: vt nō solū. s. peccata que cōiter cognoscunt̄ & sūt manifesta: sed etiā per ignorantiā & obliuionem latentia inq̄tū sibi possibile fuerit subtiliter possit discutere iuxta illud Ber. in meditationibus. Aīā tuā quotidiana discussione examina: attende diligenter q̄tū perficias: vel q̄tum deficias: qualis sis in morib⁹: & qualis in affectionibus. Hec ille. Maxime hoc fieri d3 q2 peccata nimis sūt occulta adeo vt vix cognosci valeant: teste propheta qui ait: Delicta quis intelligit? Et ideo g crastina die cōionem accipere desiderat: p totum hunc diē noctemqꝫ sequentē q̄tum natura valet d3 conscientiam suam ad iudiciū

ad iudiciū vocare: ⁊ eā3 examinare im
plendo illud Osee.ij. Judicate matrem
vestram.i.cō scientiā: q2 si vos iudicabi-
tis non iudicabit vos deus. iux͠ illō apli
i.Chor.xi. Si nosmetipsos iudicaremus
non vtiq3 a dn̄o iudicaremur. Qua exa
minatione facta si aliquam nouam ma
culam repierit debet ō ipsa ⁊ de alijs ob
litis veram habere contritionē: quia cor
contritum ⁊ humiliatum deus non des-
piciet. Ista quippe cōtritio est illa cogni
tio quam nō bene cognoscens. Seneca
dicebat: Initiu3 salutis cognitio peccati
Sed non sufficit ad veram purgatione3
cōscie sola contritio: sed necessaria est ēt
confessio. Ideo qui volunt bene accede
re ad cōmunionē: ⁊ si semel confessi fue
rint: q2 plerunq3 in vna confessione nō
possunt plene suam cōscientiā expurga-
re: debent isto sero vel quod tuti9 est cras
in mane reuerti ad confessionē ⁊ plena3
conscientie facere purgationem vnde ꝓ
pheta inquit: Preoccupemus faciē ei9
in confessione. Et in omni cōmunicatu
ro: Eccle.xviij.d.f. Ab oi delicto munda
cor tuū.s.ante cōīonem. ¶ Secūda pre
paratio que debet precedere sacram cō
munionē d.f. cessatio q2 non solum ho-
mo tali tempore debet cessare ab illicitis
s.a peccatis mortalibus de quibus dictū
est superius: sed etiam d3 cessare ꝙtum
sibi possibile fuerit ab omnibus cogita-
tionibus temporalibus extrinsecis ⁊ car
nalibus: quia vociferat domin9 ꝑ Esa.i.
Lauamini: mundi estote: auferte malū
cogitationu3 vestrarū. ⁊ Hiere. iiij. La
ua a malicia cor tuū. ⁊.i.Chor.vij. Emū
demus nos ab omni inquinamēto car
nis. ⁊ ibidem.v. Expurgate vetus fermē
tum: vt sitis noua conspersio. A quib9 ⁊
si hō debeat abstinere omni tpe: maxie
tn̄ in isto sacratissimo tempore quo susce
pturus est tantum ac tale sacramentum
debet cessare hō a tumultuosa conuersa
tiōe: ⁊ multoꝝ auditiōe ꝺm ꝓphām. Se
pulchrū patēs est guttur eoꝝ linguis suis
dolose agebant: ne audiat illa que hēnt
mentē suā perturbare ⁊ necesse sit ei alia

dicere ⁊ multa loqui. A quo etiam absti
nere tali tempore debent. q2 iuxta sapien
tem.ꝓuer.x. In multiloquio non deerit
peccatum. Hi qppe debent facere more
leprosorum: qui Leuiti.xiij. precipiūtur
os habere veste contectū: vt qlꝫ eoru3
dicere possit illud Job.xi. Puruo est ser
mo meus: mundus sum in conspectu
tuo. Debet etiā hō ieiuno stomacho sa-
cram cōīonem sumere nisi ratiō nabilis
necessitas cogat. Quia ꝺm Ric.in.iiij.di.
viij.ar.ij.q.ij. Hoc constitutū est ⁊ con-
suetum propter reuerentiam sacramēti:
nisi vt dixi iminente necessitate mortis.
Patet etiā per aug.li.i.ad inquisitiones
Januarij. Et per magistrū in.iiij.di.viij.
c.iij. ⁊ de conse.di.ij.c.liquido. vbi dicit.
Placuit spūi sancto vt in honore tāti sa
cramēti prius in os xpiani dn̄icum cor
p9 itraret ꝙ ceteri cibi hec ibi. Debet.n.
ꝺm Ric.in.iiij.di.x.ar.ij.q.iij. Homo ta
li tempore abstinere a coitu coniugali si
ue vsu matrimonij Unde Hieronimus
in quoda3 sermone. ⁊ habetur.xxxiij.q.
iiij.c.sciatis. vbi dicitur. Sciatis fratres
charissimi qm̄ qcunq3 vxori debitū red
dit vacare non potest orationi: neq3 de
carnibus agni comedere debet. Item si
panes propositionis ab his qui vxores
suas contingerāt comedi non poterant
quātomagis panis qui de celo descendit
non potest ab his qui cōiugalibus pau-
lo ante hesere complexibus violari atq3
contingi. Hec ibi: ⁊ de consecra. di.ij.c.
omnis homo dicit. Omnis homo ante
sacram communionem a ꝓpria vxore
abstinere debet tribus aut quatuor aut
quinq3 aut sex aut septem diebus. Et ꝙ
uis aliqui dicant vt etiam glo. ibidem di
cit ꝙ reddens debitum posset accedere
ad communionem: tamen saluo melio
ri iudicio hoc ego non consulo: q2 nō est
in potestate reddentis in illo actu nō fie-
ri caro ⁊ habere carnales cogitationes:
quia ꝺm ph̄um actus venereus. Debet
etia3 homo cessare in ista nocte a nimia
⁊ deliciosa quiete: vnde quia crastina die
est cōmunionem recepturus non debe

ret hac nocte in lecto dormire nec nud⁹
sed indut⁹ si comode fieri posset. Unde
cuilibet cōicaturo. Esa. lij. dr̄ Consurge
consurge induere fortitudine tua syon. i.
aīa fidelis: cum alijs qui recepturi sūt sa
cram cōmunionem: consurge ⁊ tota for
titudine negligentiā corporalē vince. ⁊
indue te hac nocte saltem vt ista modi/
ca penitentia corporalis ꝑparatio sit gra
tie spiritualis. ¶ Tertia preparatio que/
debet precedere sacram cōmunionē dr̄
oratio: videlicet bonarū ⁊ sanctarū ac
tionum. Accedimus enim ad delicatuz
⁊ super omnem extimationē nobile con
uiuiū magni regis. Unde Hiero. i testa
mento. Eya fidelis aīa epulare ne mo/
reris his pasci delitijs: ne pigriteris hoc
frui cōuiuio in quo non carnes taurorū
⁊ hircorū vt olim in lege: sed saluatoris
tui corpus sumendū ꝓponitur: Ad hoc
aūt conuiuiū necesse est nō solum a pec
catorum sorde mundatū esse: sed etiam
virtutibus ornatū accedere: ne aliter cō
demnatorie dicat. Quomodo huc intra
sti nō habēs vestem nuptialem? Mat.
xxij. Unde in quadā sermone Aug. ait Unus
quisqꝫ consideret conscientiā suā: ⁊ quā/
do aliquo crimine vulneratū se esse co/
gnouerit prius orationibus ieiunijs ⁊ ele
mosynis studeat mundare conscientiaz
suam ⁊ modis prefatis mūdatam orna
re. sequit. Et sic eucharistiā presumat ac/
cipere: Ex quo dicto Augu. pꝫ quia nos
debem⁹ ornare omni genere boni ⁊ vir
tutum In cuius mysterium Exo. xij. mā
ducaturus agnū qui sacramentū domi/
ni typice demonstrabat preceptum est.
Renes vestros accingetis: calciamēta
habebitis in pedibus vestris: tenentes
baculos in manibus: ⁊ comedetis festi/
nanter: est enim phase. i. transitus domi
ni. Hec ibi. Per renes accingere intel/
ligitur castitas ⁊ continentia: de qua di/
ctum est supra. per habere calciamenta
in pedibus per quos affectus designan
tur: intelligitur charitas que est forma
omnium virtutuz. per tenere baculos in
manibus intelligitur constantia ⁊ perse

ueratia boni operis. Unde Luce. xij. Sint
lumbi vestri precincti: ⁊ lu. ar. in ma. ve/
stris super quo verbo Grego. ait. Duo
sunt que iubent: ⁊ lumbos restringere: ⁊
lucernas tenere vt ⁊ mundicia sit castita
tis in corpore: ⁊ lumen veritatis in ope/
ratiōe. Redemptori eteni nostro vnū si
ne altero placere nequaq̄ potest. hec ibi
Et sic patet pars prima.

¶ Pars secunda huius sermonis in q̄
ponitur preparatio que debet ꝯcomitari
sacram communionem.

Secundo in isto sermōe tractā/
dū est de ꝑparatione q̄ ꝯcomit/
tari dꝫ sacrā ꝯmunionē. Que ē
etiā triplex. s. meditatio: oro: humiliatio
¶ Prima preparatio concomitans sa
crā cōionē dr̄ meditatio. dꝫ enim hō in
ipso actu sacre cōunionis tria maxime
premeditari. Primo debet premedita
ri quante sit nobilitatis. Nam de conse.
di. ij. c. nihil dr̄. Nihil in sacrificijs ma/
ius esse pōt q̄ corpus ⁊ sanguis Christi
nec vlla obligatio hac potior est: sꝫ hec
omnes precellit: Ait eni dn̄s Jo. vi. Ca/
ro mea vere est cibus ⁊ sanguis me⁹ ve/
re est potus. Ubi est caro beata ⁊ grata
aīa beatior ⁊ gratior deitas beatissima ⁊
gratiosissima. Secundo sumpturus cō
munionē dꝫ ꝑmeditari quāte sit vtilita/
tis: qꝛ Joan. vi. dr̄ per ipsū Jesum. Qui
manducat meā carnem ⁊ bibit meū san
guinem habet vitaz eternā: que inchoa
tur per gratiam ipsius iustificantem: ꝓ/
seruatur per gratiam ipsius roborantez.
⁊ corroborat per gratiam ipsius consum
mantem. Talis eni cibus ⁊ pot⁹ facit ho
minē vnitū deo magis vniri approbatū
magis approbari: gratificatum magis
gratificari: elongatuz a malo magis elō
gari: confirmatum in bono magis con/
firmari. Tertio debet premeditari sum/
pturus cōmunionem quante sit chari/
tatis. Jesus relicturus mundum an̄ pas
sionez suā per hoc sacr̄m reliquit sui me
moriam. Unde prime Chorin. xi. Quotiēs
cunqꝫ enim manducabitis panem hūc
⁊ calicem bibetis: mortem dn̄i annun/

diabilis donec veniat. Quũ enim xp̄ianus ad cõionem accedit debet habere me/moriã ad mortẽ Xp̄i: et habere ipsum p̄ oculis passionatũ et crucifixũ: et venturũ ad iudiciũ ad donandũ gratis de tanto bñficio p̄mium: ingratis vero suppliciũ. Et hoc est quod dr̄ in auctoritate p̄dicta mor. d. a. do. ve. s. ad retributionem futu ram. ideo subdit: hoc facite in meã cõme/morationẽ. De hac materia Tre. iiij. scri bitur. Memoria memor ero: et tabescet in me anima mea: qr̄ anima in hm̄oi re cordatione afficitur circa Christum: et ex deuotione aīatur ad sustinẽdũ pro co si oportuerit oēm passionẽ: qr̄ scilicet talem et tantam aduersus semetip̄m sustinuit p̄ nobis cõtradictionẽ. Secũda p̄paratio q̄ dz cõcomitari sacrã cõionem dr̄ ora/tio. Cũ enim s̄m apostolũ. i. Chor. iij. nõ sumus sufficiẽtes cogitare aliqd a nobis q̄si ex nobis: sed sufficiẽtia nostra ex deo est: debet homo accedens ad tantũ sa/cramentũ frequenter orare deum vt ip̄m dignum efficiat di. cũ propheta. Cor mũ/dum crea in me de⁹ etc. Quapropter qli bet deuote et humiliter hac nocte oratiõi vacare debet et intra cubiculũ suum clau so hostio rumorũ temporaliũ: iuxta illũ Matt. vi. Tu aũt cum oraueris intra cu biculum tuũ: et clauso hostio ora patrem tuum. Ubi Gre. ait. Ingressus in cubi/culum est cordis reuocatio. Et clausio ho stij est cordis intentio: quod fieri debet saltem in aurora cras mane et dicere cum ꝓpheta. Et ego ad te dñe clamaui et ma ne oratio mea perueniat ad te. Et si pos/sibile est sit tam feruens oratio vt signis ꝯpetentibus exterius demonstret: q̄ po/stea deuotio nominabit: q̄ est teneritudo cordis qua qs de facili in lachrymas re/soluitur vel s̄m alios deuotio est feruor bone voluntatis quam mens cohibere nõ valẽs certis iditijs mãifestat. ¶ Ter tia preparatio que debet ꝯcomitari sacrã cõionem dicitur hũiliatio. Si enim vt ha betur de imuni. eccle. c. decet. li. vi. ad ec clesias debet esse hũilis et deuot⁹ ingres/sus deuota conuersatio: deo grata: inspi/cientibus placida: multo magis debent ista esse accessus ad tantũ sacramentũ: ad quod christiani accedere debent cũ sũ/ma reuerentia: hũilitate et cũctorum sen suum honestate: propterea hoies de per se et mulieres per se ad cõionẽ ire studeãt hoines vero dico discooperto capite: et ad collũ cingulo posito: saltẽ lachrymis mẽ tis et cordis cõicent. Mulieres vero ve/lata facie q̄ntum decet nõ ornate sed hũi liter et reuerenter accipiant corp⁹ dñicum Scribitur enim Eccle. xxxij. Pro reue rentia accedet tibi bona gratia. Et si s̄m apostolum ad Phil. ij. etiã ad solũ no/men Jesu debet flecti oē genu celestium terrestrium et infernorum quãto magis ad eius p̄ñtiam: maxime cum in hoc sa cramento nõ tm̄ habeamus eius p̄ñtiã sed etiam inextimabilem beniuolentiam qua nobiscũ non solũ dignatur domesti ce ꝯuersari: sed etiam in vite tribuit se no/bis alimoniã. Ideo nullaten⁹ possem⁹ cum tanto charitatis feruore: tanta reuerẽtia: tanta deuotione: qn amplius teneamur: debet etiam hõ diligenter attendere ne ex sacratissima Eucharistia minimũ qd male decidat: vt docet Aug. i. q. i. c. inter rogo vos. Rõ aũt est: qr in qualibz etiam particula s̄m theolo. totum existit sacr̄m propterea etiam non conuenit dentibus masticare: ne vel aliquid inter dentes re maneat sed lingua reuerenter accipiẽdo deuoti⁹ trãsglutiet: postmodũ cum vino os diligentissime lauet: et sic tm̄ sacr̄m cum animi deuotione et reuerẽtia suscipiatur Et sic patet pars secũda huius sermõis.

¶ Pars tertia hui⁹ sermõis in q̄ ponit p̄paratio q̄ debz ꝯsequi sacram cõionem

T Ertio in isto sermone tractandũ est de alia p̄paratione ꝯsequẽte ad sacram cõmunionem: q̄ vti/q3 triplex est. Prima dicitur regratiatio Secũda dicitur vacatio. Tertia dicitur retentio. ¶ Prima preparatio que de/bet consequi sacram cõionem dicit gra tificatio seu regratiatio. Postq̄ enim hõ accepit tm̄ sacramentũ atq3 bñficiũ sem per et grataner memorie retinendum:

debet immensas deo referre gratias. Dicitur enim de reliquijs et veneratione sanctorum. c. si dñum. in cle. hec est commemoratio gloriosa que fideliũ aĩos replet gaudio salutari: et cum infusione leticie deuotionis lachrymas subministrat. Exultamus nimirũ nostram cõmemorando liberationem: et recordando dñicam passionem: per quam liberati sumus vix lachrymas cõtinemus. hec ibi. Penset igitur homo attenta mente: quid est et quãtum sit qđ in hoc sacramento nobis cõcessum est. Et cum Hiero. in textu suo dicat. O signum dilectionis inopinabile: vt idem sit dator a datum et donatum est ipsum donum. Quã magna dulcedo tua dñe: quã abscondisti timẽtibus te. et perfecisti sperãtibus in te. O ferculum excellẽtissimum venerandũ: colẽdũ: adorãdũ: glorificãdum: et amplectendũ: et oibus laudibus extollendũ: cũctis preconijs firmiter in cordis visceribus retinẽdũ: et perpetuis tẽporibus diligendũ. Dicatqȝ cũ sctã matre ecclesia in dicta cle. si dominũ. O diuini amoris imẽsitas: diuine pietatis supabũdantia: diuine largitatis affluẽtia. Dedit enim nobis oia: quia oia subiecit sub pedibus nostris. Etiã: et cum tam copiosa fuerit erga nos eius munificentia: volẽs adhuc ipse in nobis suã exuperantẽ charitatem precipua liberalitate monstrare seipsum nobis exhibuit: et transcendens oẽs plenitudinẽ largitatis oẽs modũ dilectionis excedens semetipsm tribuit in cibũ. Hec ibi. ¶ Scđa preparatio que debet seq̃ sacrã cõionẽ est vacatio: quia scilicet hõ cõicatus non debet statim ad cõuersationes et ad secularium negocia currere: sed in silẽtio solitari⁹ p totã illã diem perseuerare vacando cõtẽplatiõi. et aliq̃s orones siue pces. dicẽdo. A cibo ẽt corporali: nisi aliq̃ rõnabilis cã suadeat: debet ob sacri reuerẽtiã p spatiũ abstinere vñ de cõse. di. ij. c. tribus. dicit Clemens q̃ accipiẽtib⁹ Eucharistiã nõ stati ad cões cibos cõueniunt: ne putent sancte portioni cõmisceri cibũ q̃ p aliquãtulos digestus in secessum diffunditur. Si igitur mane dñica portio edit. vsqȝ ad sextã ieiunent ministri qui eam assumpserunt. Et si tertia aut q̃rta hora acciperẽt: ieiunẽt vsqȝ ad vesperũ: sic secreta sanctificatione custodiẽda sunt sacra hec ibi. Aliqui dicũt hoc olim obtinuisse qñ pauci inueniebãtur sacerdotes et raro celebrabat. Sed si hec rõ videtur excusare sepe celebrãtes nõ tñ raro cõicantes nisi forte infirmitatis seu scandali tollendi necessitas aliud suadeat. ¶ Tertia preparatio q̃ debet cõsequi sacrã cõionẽ est retentio: quia si sacrm istud est p abstinẽtiã cibo corporali secreta sanctificatione custodiendũ: vt dictũ est: quanto magis per abstinentiã a pccõ mortali. Jdõ summe cauere dȝ cõicat⁹ ne in pctm̃ decidat: ne p ipsm Jesuȝ acceptũ expellat. vt. n. Sap. i. scribit. Aufert se. s. Jesus a cogitationib⁹ q̃ sũt sine itellectu et corripiet a superueniẽte inigtate. Et iterũ ibidẽ, Peruerse cogitationes separãt a deo. Et vt dr in. c. quẽadmoduȝ. eñ de iureiu. Turpi⁹ ejcit q̃ȝ nõ suscipit hospes. Et maxie si hec ejectio fit per celerẽ pcti cõmissionẽ: sicut multi faciunt q̃ p⁹ acceptam cõionem putãt sibi licere pristinis peccatis siue vanitatib⁹ statim locũ dare Et hinc est q̃ plurics statutis tpibus cõmunicare nõ desistũt: et tñ a consuetis vel quod deterius est a grauioribus delictis minime desinũt: qđ puersissimũ ẽ. Ecce quãta preparatione debȝ tm̃ sacrm suscipi. Quod q̃ fecerit crastina die p v̉tutẽ hui⁹ sacri cũ Xpo resurgent ad sempiternam gliam in secula seculorum. Amen.

¶ Dñica resurrectionis domini nři Jesu Xpi de necessitate et excellẽtia resurrectionis eiusdẽ. Sermo. xc.

N Olite expauescere. Jesuȝ queritis Nazarenuȝ crucifixũ surrexit nõ ẽ hic. Scribunt hec v̉ba Mar. vi. et in euãgelio occurrentis solemnitatis. Post tristitiaȝ et dolorez fratres charissimi cõgruũ est vt seq̃t tanto ãplior letitia quanto maior fuit mestitia.

ruina. Et ideo sicut mors q̄ est finis ois mali r in qua terminatur omne bonuz. Et fm philosophum .iij. ethicor. est vlti mū terribilium causat magnam in cor dibus charorum r propinquorū mortui vt ita dicam incompabilē tristitiam: ita vita maiorem leticiam: quia vt ait philosophus in topicis: sicut se habet opposi tum in opposito: ita propositū in oposi to vnde sicut mors est causa mestitie ita vita contraria morti est causa letitie. hoc idcirco dixerim. q: ois fidelis christian⁹ qui iure his preteritis diebus videlicet passiōis domini nostri Jesu xpi ex ama rissima eius mortis memoria valde cō doluit: in ista hodierna die resurrectio nis eiusdem valde debet gaudere: quia de morte ad vitā resurrexit: r nobis spes resurrectionis procurauit. Ait enim apo stolus Thi. ij. Si mortui sum⁹. s. p cō passionem eius dolendo: r conuiuemus Si sustinebimus r cōregnabimus. Tu igitur qui plorasti cuz Christo r Maria matre eius Maria magdalena: Ma ria iacobi: Salome: i die veneris sancti: letare hodie r gaude cum eis quia hec est dies quam fecit dominus exultem⁹ r letemur in ea. Nam euntes ad sepul chrum cū Maria magdalena r socijs: inuenientes lapidem reuolutum ab ho stio monumenti. Et introeuntes inuenie tis iuuenem. i. angelum sedentem in de xtris coopertuz stola candida: r extime scentibus vobis dicet vobis verba pro posita. Nolite expauescere. De qua solē nitate resurrectionis tres cōsideratiōes in isto glorioso die annotabim⁹ quarum prima dicetur resurrectionis necessitas. secunda resurrectiōis virtuositas. tertia resurrectiōis premitas.

¶ Pars prima huius sermōis in qua ponitur necessitas resurrectionis Chri sti Jesu r declaratur.

p Rimo in isto sermone de resur rectione domini tractantes prio r ante omnia habemus cōside rare eius necessitatē fuit enīz xpi resurre ctio necessaria triplici respectu s; sniam Alex. de ales in tertia pte in tractatu de resurrectione xpi. q. i. Et sancti Tho. in tertia parte. q. liij. arti. primo. Primo re spectu sui. Secūdo respectu nostri. Ter tio respectu angeli. ¶ Primo fuit neces saria christi resurrectio respectu sui tripli ci ratione. Primo rōne coniunctionis. Secūdo rōne perfectionis. Tertio rōne cōmendationis. Primo fuit necessaria xpi resurrectio respectu sui rōne ꝯiūctio nis. Sententia omniū theologorum. s. Alexā. de ales vbi. s. q. ij. Et bcati Tho. i iij. parte. q. 50. ar. ij. Et Ricar. in. iij. dist. xxi. Et Boñ. ibidem ar. i. q. ij. r multoꝝ aliorum. q Quis Christus vere mortu⁹ fuerit: tñ diuinitas non fuit sepata a car ne mortua: cuius rationem causa breui tatis omitto. Quapropter non fuit con ueniens vt caro coniuncta diuinitati re maneret in miseria mortis. ergo necesse fuit ipsum de morte ad vitam resurgere vt diuinitas que est vita viuentium con iungeretur carni viue: r non remaneret coniuncta carni mortue: quam nec mor tuam nec viuam rationabiliter debebat vnq̄ dimittere. Et hec ē ratio quare ca ro christi in sepulchro non fuit putrefa cta s; Alex. prie vbi. s. Nā si virt⁹ aliq creata vnita corpori non patiur ipsum corrumpi: vt patet de anima: ergo mlto fortius virtus diuina vnita corpori xpi non patiebat ipm corrūpi. Et hoc est qd dicit propheta. Non dabis sanctum tuū videre corruptionem. Ubi vna glo. Cor pus christi sanctificatum per quod alia sanctificant non patieris corrumpi. Ad si dicatur Grego. ait. Mortem nostraz moriendo destruxit: sed christus non so lum debuit destruere mortez idest disso lutionem anime r corporis: sed etiā mor tem que attenditur incorruptione idest in incineratione. Ad hoc respondet fm Alex. q duplex est corruptio scilicet cor ruptio passibilitatis: r hoc conuenit cor pori xpi: r corruptio putrefactiōis r hoc nō conuenit ei. Non fuit ergo ꝯueniens xpo q per incinerationem suaz destrue ret nostraz: quia corpus eius erat vnitū

diuinitati ⁊ anime vt dictum est. Sz suf-
ficiebat destruere mortem nostram per
mortem suam per separationem anime
a corpore. ¶ Secũdo fuit necessaria re-
spectu sui rõne perfectionis sic. Est p̄mũ
per se notum. Omne totum nobilius est
sua parte: ⁊ vna pars sine alia est imper-
fecta sed in xp̄o debuit esse omnis perfe-
ctio que reperit in natura humana. Cũz
ergo anima sine corpore sit imperfecta ⁊
e conuerso: sicut pars sine suo toto: igitur
oportuit ꝙ anima xp̄i vniret suo corpo-
ri ⁊ e conuerso. Qd̄ si dicatur. Quicũqz
resurgit ad aliquid altius promouet sed
corpus Xp̄i remansit post mortem vni-
tum diuinitati: ergo nõ potuit in aliquid
altius promoueri: ergo ⁊c. Ad hoc rñ-
detur ꝙ diuinitas erat vnita carni chri-
sti post mortem vnione personali nõ sꝫ
vnione nature: sicut aĩa vnitur corpori si-
cut forma constituta: ⁊ iõ per hoc ꝙ cor-
pus eius vnitum est anime promotũ est
in altiorẽ statum nature: non autez in al-
tiorem statum persone. ¶ Tertio fuit ne-
cessaria respectu sui rõne cõmendatiõis
scilicet diuine iustitie: qꝛ ad iustitiam dei
pertinet exaltare illos qui se hũiliant pro-
pter deũ: iuxta illud Luce. xiiij. ⁊ xviij.
⁊ Matt. xxiij. Qui se exaltat hũiliabit:
⁊ qui se ⁊c. Sed xp̄us hũiliauit se factus
obediens vsqꝫ ad mortem: mortẽ autez
crucis ad Phil. Secundo ergo iustitia
diuina exigebat vt xp̄s exaltaret vsqꝫ ad
gloriaz resurrectionis vñ propheta in p-
sona christi sic dicit. Dñe proba. m. ⁊ co.
m. tu co. ses. ⁊ resurrectionem meam. i.
probasti humilitatem. Qd̄ si dicat Da-
masce. iiij. li. dicit. Resurrectio secũda ẽ
eius quod dissolutum est ⁊ cecidit aĩalis
resurrectio: sed christus non cecidit per
peccatum nec dissolutum est corpus ei⁹:
vt patet. s. igitur ⁊c. Ad hoc respõdetur
ꝙ hic Damasce. diffinit resurrectionem
eorum qui ceciderunt per mortem q̄ seq-
tur ad peccatũ: ⁊ ponitur ibi secunda ad
differentiam suscitatorum per miracula
Et ideo Alex. dat diffinitionez propriã
resurrectionis Xp̄i dĩ. Resurrectio ẽ cor-
poris facti incorrupti. i. ipassibilis ad aleq
iterata vnio: nec ponit ibi casus: qꝛ chri-
sti mors nõ fuit casus oppositus nature
recte. ¶ Secundo necessaria fuit respe-
ctu nostri etiam tribus rationibus Ra-
tione confirmationis. Rõne reconcilia-
tionis. Ratione instructiõis. Primo fuit
necessaria respectu nostri ratione confir-
mationis. s. fidei ⁊ spei. Fidei dico: qa p
eius resurrectionez confirmata est fides
nostra circa diuinitatem xp̄i: qꝛ vt dr. ij.
Chor. vi. Si crucifixus est ex infirmita-
te nostra. Et in psal. dicitur. Que vtilitas
in sanguine meo dum descendaz in cor-
ruptionem scilicet in sanguinis mei effu-
sione descendendo q̄si per quosdã gra-
dus malorum incorruptionem. q. d. nul-
la. Si. n. statim nõ resurgo ⁊ corruptuz
fuerit corpus meũ: nemini ãnunciabor.
nulluz lucrabor: vt exponit glo. Spei ẽt
dixi: qꝛ dum videmus christum resurge-
re qui est caput nostrũ: etiam nos in spe
resurrectionis nostre confirmamur. vñ
apostolus prime Chor. xv. Si xp̄s pre-
dicatur ꝙ resurrexit a mortuis quomo-
do qdam dicunt in nobis: qm̃ resurre-
ctio mortuoruz non est. q. d. Ex quo xp̄s
resurrexit non est diffidendũ de resurre-
ctione nostra: vnde beatus Job. xix. sui
lib. ait. Scio ꝙ redemptor meus viuit. i.
Christus a mortuis resurgens. Et in no-
uissimo die. i. in die iudicij completo ele-
ctoruz numero de terra surrecturus sũ:
⁊ in carne mea: non in carne aerea: sed
oculis carnis proprie videbo deuz salua-
torem meum incarnatum x̄ptum ad hu-
manitatem. Et sequitur. Reposita ẽ hec
spes mea in sinu meo. ¶ Secundo ne-
cessaria fuit respectu nostri ratione recõ-
ciliationis vt scilicet nos per peccata no-
stra a deo auersos deo reconciliaret: vñ
apostolus ad Hebre. ix. ait. Christus in-
troiuit in ipsum celum: vt appareat vul-
tui dei pro nobis. s. cuz corpore ⁊ anima
vt oret patrẽ pro nobis. ad Ro. viij. Xp̄s
Jesus qui mortuus est: immo qui ⁊ re-
surrexit: qui est ad dexteraz dei: qui etiã
iterpellat pro nobis: ꝓpterea dicũt theo-
logi qdã

logi gdā: ꝙ ip̄e cā meritoꝛia ē vt oēs pſ
misereat nr̄i. et hec ē vna rōnū quā faci
unt illi q̄ tenēt ꝙ xp̄s resurrexit cū cica/
tricib⁹. De q̄ alias diffusi⁹ tractabim⁹. vt
s.i ↄ̄spcū pr̄is cū eis appereret sicq̄ȝ m̄iaȝ
ei⁹ ꝟ sus nos icliaret: diceretq̄ȝ illud Za/
cha. xiij. his plagis plagat⁹ sū i domo eoꝝ
q̄ diligebāt me. ¶ Tertio fuit necc̄ia res/
pcū nr̄i rōe istructiōis. s. vite nr̄e. ꝛ hoc
trib⁹ modis. Pmo q: sic xp̄s resurrexit
a moꝛtuis: ita ēt nos d̄bem⁹ resurgere a
pctis. Iux̄ illō apl̄i ad col. iij. Si cōsurre
xistis cū xp̄o q̄ sursū sūt q̄rite Scd̄o q:
xp̄s p⁹ refrectionē hūit nouā vitā: ita ēt
nos i nouitate vite ābulem⁹: iux̄ illō apl̄i
ad ro. xij. Renouamini i nouitate sens⁹
v̄ r̄i. Tertio q: sic̄ xp̄s ſ̄ȝ apl̄ȝ ad Ro. vi.
Resurgēs ex moꝛtuis iā n̄ moꝛit: ita nos
d̄bem⁹ estiare nos moꝛtuos eē pctō: vi/
uere āt xp̄o: iux̄ illud apl̄i ad Gal. ii. Xp̄o
ↄ̄fix⁹ sū cruci: viuo āt iā nō ego: viuit ꝟo
i me xp̄s ꝙ āt viuo i carne: i fide viuo fi
lij dei. ¶ Tertio fuit necc̄ia refrectio an/
gelis ꝛ btīs: vt marie trib⁹ glīa crescat.
Pmo btīs āgelis. Scd̄o aiab⁹ btīs. Ter
tio coꝛpib⁹ glificatꝭ. Pmo fuit necc̄ia vt
cresceret glīa btīs āgelis: q: glificata hu
manitate in eo duplex delectatio reperit.
Vna i ↄ̄tēplatiōe deitatꝭ: alia in ↄ̄tēplatio
ne hūanitatꝭ i quā desiderāt ēt āgeli ꝓspi
cere: ēt de p̄nti ſ̄ȝ Alex. vt scribit. i. Pe.
i. c. Scd̄o fuit necc̄ia vt crescat glīa aia/
b⁹ btīs: ēt de p̄nti eadē rōne q̄ dcā ē ꝺ an
gelis: q: ēt ipse nō solū delectabūt in ↄ̄tē
platiōe diuinitatꝭ: sȝ ēt humanitatꝭ ipsi⁹ xp̄i
Tertio vt crescat maioꝛ glīa coꝛpib⁹ glo
rificatꝭ: q̄ etiā delectabunt in coꝛpali intui
tiōe coꝛpis gliosi xp̄i: sic̄ ꝓdixit ipse dn̄s
Jo. x. di. Ego sū hostiū p me si qs itro
ierit saluabit in glīa sēpiterna: ꝛ ingredie
tur. s. ad fruendū gloꝛiā q̄ erit in aia mea
cū diuinitate ↄ̄iuncta: ꝛ egredieē. s. ad cō
templandū meā hūanitatē: ꝛ pascua in/
ueniet. s. delectationes imensas repiet in
vtrisq̄ȝ. ¶ Confirmāt iste rōnes auctate
beati Aug. li. ij. ↄ̄ infelicē manicheuȝ di.
Christus suscipe dignat⁹ est carnē moꝛ
talē de ꝟgine Maria: in q̄ nobis ꝛ pas/
sionis ꝛ resurrectiōis ꝓberet exēplū pas
sionis ad firmādū patiētiā: resurrectio
nis ad excitandā spē: vt duas vitas nob
oñderet i carne quā suscepit de vita nr̄a
moꝛtali: vnā laboꝛiosā: alterā btāȝ Labo
riosā quā tolerare debem⁹: btāȝ quā spe
rare debem⁹: Toleram⁹ āt laboꝛiosā me
rito pcti nr̄i. ille āt oñdit eā i carne n̄ me
rito iniqtatꝭ sue: sed officio m̄ie sue. hec
ille. ꝛ sic pȝ pͦ pria huius ſ̄monis.

¶ Pars scd̄a hui⁹ ſ̄mōis i q̄ ponit ex
cellentia resurrectiōis dn̄i nr̄i Jesu xp̄i

S Ecūdo in isto sermōe ad decla
rationē ꝓdictoꝝ ↄ̄siderare d̄be
mus de excellētia ꝛ virtuositate
resurrectiōis xp̄i: q: reperit hūisse tria q̄
ipsi⁹ dignitatē māifestāt. Pmo fuit oīuȝ
resurrectionū ꝓmaria. Scd̄o fuit oīum
coꝛpoꝝ viuificatiua. Tertio fuit oīuȝ aia
rū iustificatiua. ¶ Pmo resurrectio xp̄i
fuit excellētissima oīum refrectionū pria
ria. Ad cui⁹ d̄clarationē notādū ſ̄ȝ Tho.
i. iij pte. q. liij. ar. iij. ꝙ refrectio ē repatio
a moꝛte i vitā. dupl̄r āt aliqs eripit a moꝛ
te. Vno mō solū a moꝛte in actu vt. s. ali
qs viuet icipiat q̄litercūq̄ȝ p⁹ q̄ȝ moꝛtu⁹
fuerit. Alio mō vt aliqs liberet n̄ solū a
moꝛte: sed etiā a necessitate: ꝛ qd̄ plus est
a possibilitate moꝛiendi: ꝛ hec est vera ꝛ
pfecta resurrectio: q: q̄ȝdiu aliqs viuit
sbiect⁹ necessitati moꝛiēdi quodammō
moꝛs ei dn̄at: ſ̄m illud ad Ro. viij. Coꝛ
p⁹ qdē moꝛtuū est ꝓꝓ pctm̄. spūs ꝟo vi
uit ꝓpter iustificationē: ergo pȝ ꝙ ista re
surrectio qua qs surripit solū ab actuali
moꝛte est resurrectio iperfecta. Loquen
do igit de resurrectione ꝑfecta xp̄s ē pri
mus resurgentiū q: resurgēdo prim⁹ ꝑ/
uenit ad vitā oīno imoꝛtalē ſ̄m illō apl̄i
sepe dictū ad Ro. vi. xp̄s refrexit ex moꝛ
tuis iā nō moꝛit ꝛc. Vn̄ ꝛ idē. i. ad Coꝛ.
xv. ait. Christ⁹ resurrexit ex moꝛ. ꝓ. doꝛ.
q: ſ̄m glo. ꝓm⁹ tpe ꝛ dignitate resurre/
xit. ¶ Loquēdo aūt de resurrectiōe im
ꝑfecta qdam alij surrexerūt an̄ xp̄m: ad
ꝓmonstrandū q̄si in q̄dam signo resur
rectionē ipsi⁹: sicut fuerūt resuscitati in ve
teri testō p Hely. iij. R. xvij. c. ꝛ p. Hely.

iiij.q.iiij. Sicut etiam patuit de Lazaro Jo. xi. et ideo ex diffinitione resurrectionis nostre data a Damasce. cognoscitur dignitas et differentia resurrectionis xpi. Ait. n. sic. Resurrectio est eius quod cecidit. i. mortuum est propter peccatum: quia hoc modo omnes resurgemus. Sequitur et dissolutum est. i. incineratum: quod nec xpo conuenit nec beate virgini vt pie creditur. Sequitur secunda resurrectio: ad differentiam prie quam sunt resuscitata per miraculum ad corpus corruptibile et iterum moriturum: vt dictum est. ¶ Quod si dicatur in Mat. xxvij. narratur quod multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt cum eo: et introierunt in sanctam ciuitatem cum ipso: ergo videtur quod neutro modo fuerit xpus primus vt patet intuenti. Ad hoc. dicendum quod in hoc duplex est opinio. Quidam. n. asserunt quod redierunt ad vitam tanquam iterum morituri: quoniam maius illis esset tormentum si iterum morerentur quam si non resurgerent. Et secundum hoc intelligendum erit quod non ante surrexerunt quam resurgeret dominus: sed exeuntes de monumentis post resurrectionem eius venerunt: sicut euangelista narrat: in sanctam ciuitatem et apparuerunt multis. Alia est opinio Aug. Cuius principalis ratio est: quia aliter xpus non esset primogenitus mortuorum: quod. s. resurrexerint iterum morituri. Et sic patet quod resurrectio xpi fuit omnium primaria. ¶ Secundo resurrectio xpi fuit excellentissima quia fuit omnium corporum viuificatiua secundum Alexan. vbi. s. et Tho. in. iij parte. q. xlvi. ar. i. Cuius ratio est quia secundum philosophum in. ij. metha. Illud quod est primum in quolibet genere est causa omnium que sunt in eo: primum autem in genere resurrectionis fuit resurrectio xpi: vt dictum est. s. igitur oportet quod resurrectio xpi sit causa nostre resurrectionis: quoniam quidem per hominem mors: et per hominem resurrectio mortuorum. secundum apostolum. i. ad. Chor. xv. Habet enim naturalis ordo rerum diuinitus institutus: vt quelibet causa primo operetur in illud quod est propinquius: et per illud operetur in alia magis remota. Sicut ignis prius calefacit aerem propinquum: per quem calefacit opera distantia. Et ipse deus illuminat prius substantias sibi propinquas et per ipsas illuminat magis remotas: vt dionysius dicit. xiij. c. celestis hierarchie. Et ideo verbum dei primo attribuit vitam immortalem corpori sibi naturaliter vnito: et per ipsum operatur resurrectionem in omnibus aliis. Et hoc duobus modis. Primo vt causa exemplaris et informatiua: quia illud quod est imperfectum imitatur exemplar aliquod tanquam magis perfectum. Cum ergo resurrectio xpi sit prima ipse et perfectione: ipsa est causa exemplaris nostre resurrectionis. Secundo vt causa effectiua et meritoria quia sicut passio xpi fuit meritoria non solum sibi sed etiam nobis. ita et resurrectio eius: vnde Jo. v. Sicut pater suscitat mortuos et viuificat: sic et filius quos vult viuificat: et sic patet quod resurrectio xpi fuit omnium corporum viuificatiua. ¶ Tertio resurrectio xpi fuit excellentissima: quia fuit animarum sanctarum iustificatiua: est enim secundum theo. iustificatio rectitudo a curuitate in rectitudinem. Licet igitur satisfactum sit pro culpa ade per passionem xpi: et quo ad hoc dixit xpus Jo. xiij. Consummatum est. Tamen adhuc regrebat terminus ad quem. i. rectitudo que duplex est. Et ideo duplex est iustificatio. s. in presenti et in futuro. Justificatio in presenti est a curuitate culpe ad rectitudinem gratie. Justificatio vero in futuro est a curuitate miserie ad omnimodam rectitudinem. Et causa huius iustificationis fuit eius resurrectio vnde quamuis plena remissio culpe quantum ad sufficientiam fuerit facta per passionem: non tamen quantum ad sufficientiam nisi per resurrectionem. Et ideo dicit beatus Tho. vbi. s. ar. ij. quod xpus mortem sustinuit vt liberaret a malis et resurrexit vt nos promoueret ad bona: secundum illud apostoli ad Ro. iiij. Traditus est propter delicta nostra: et resurrexit propter iustificationem nostram: Ita nos mortui peccatis debemus resurgere in gratia et de virtute in virtutem procedere: vt de gratia et virtute resurgamus ad gloriam. Et sic patet pars secunda huius sermonis.

¶ Pars tertia vbi declaratur cui prius apparuit xpus in resurrectione sua.

Tertio in isto sermone de primitate resurrectionis xpi tractantes: quia in euangelio Marci dicitur: quod apparuit prius Marie magd. et nihil dicitur in aliquo euangelistarum quod ap

puerit mr̄i sue:qḋ tñ pie credēdū ē vt ꝓ
bat. Ad istoꝝ declarationē tres ꝯclusio/
nes ānotabim⁹. pria dr̄ taciturnitat̄. scd̄a
dr̄ ꝯgruitat̄. tcia dr̄ lucidítat̄. ¶ Pria
dr̄ taciturnitat̄: q: rōnabili cā euāgeliste
tacuerūt nec scripserūt appitionē factā btē
vgini trib⁹ rōnib⁹. Prio rōne firmitat̄
q: tā certissima firmitate ꝯstabat ei de re
surrectiōe filij vt nec modicū qdē dubi/
tatiōis hērēt: qḋ qdē facile ē credere: ex
hoc ꝙ ꝓ singl'arissimā gr̄az fuerit electa
vt mr̄ eēt filij dei ⁊ regina āgeloꝝ ac dn̄a
vniuersi: ꝓpterea ipo silētio scripturarū
meli⁹ ondit hoc dbere teneri vt oino in
dubitabile q̄ꝫ fieret q̄cūqꝫ scriptura. Se
cūdo rōne ifidelitat̄: q: spūi scō erat cu/
ra ꝓ scripturā euāgelicā illas appitiōes d
scribere: q̄ carnalib⁹ hoib⁹ possent de re
surrectiōe xp̄i fide dignū testimoniū ꝓ/
hibere. Cū igit̄ matern⁹ affect⁹ i eoꝝ ocu
lis minueret dei vitatē nulla scriptura d
buit appitionē describere ex testimonio
mr̄is. Tertio rōne sblimitat̄: q: p⁹ resur
rectiōez xp̄i ⁊ ēt an̄ ꝓ ipsa euāgelia pau/
ca d mr̄e referāt. Cui⁹ rō ē: q: appitiōes
xp̄i exhibite mr̄i: ⁊ familiaria iter eos col
loqa atqꝫ amoris sublimia signa i tm̄ d
buerūt eē itellectū hūanū superexcedētia
ꝙ nec potuerūt sciri. nec ab iferiorib⁹ di
ci: nisi cū tāta diminutiōe sua ꝓpeas dice
re eēt nob illaꝝ excessū q̄dāmō denigra
re: ⁊ sic pꝫ pria ꝯclusio. ¶ Scd̄a ꝯclusio
dr̄ congruitatis ꝙ. s. fuit cōgruissimum
pmo appuisse xp̄z vgini mr̄i sue ēt tri
b⁹ rōnib⁹. Prio rōne ineq̄litat̄. ⁊ hoc
triplici respcū. Prio respcū dulcedis sin
gularis: q: Jesus n̄ fuit mr̄i dur⁹ sicē filij
alij. imo fuit dl'cior ⁊ suauior sibi q̄ꝫ vn/
q̄ꝫ fuerit ⁊ eē potuerit aliqs fili⁹ i mūdo
Si igit̄ ita fuit: qūo credēdū ē ꝙ nō vo/
luerit appere sue dulcissime mr̄i pri⁹ q̄ꝫ
cuicūqꝫ alt̄i: hoc. n. ꝓpugnaret sue imēse
dulcedini suauitat̄. Scd̄o r̄spcū isupabi
lis ꝯsolatiōis. q: xp̄s pri⁹ ⁊ citi⁹ debuit cō
solari illos q̄s pl⁹ dilexit: sꝫ pl⁹ dilexit ma
trē q̄ꝫ aliquā aliā mūdi ꝓsonā: ergo si ap
paruit multis alijs ⁊ eos ꝯsolauit: d qbus
ali's diffusi⁹ tractabit: seq̄t ꝙ ꝓ pri⁹ appue
rit vgini q̄ꝫ ipis discipulis. Marie ⁊ ce
teris oib⁹. Tertio respcū imēse afflictiōis
q: xp̄s vna i sua resurrectiōe ⁊ appitiōe dbe/
bat pri⁹ ⁊ forti⁹ ꝯsolari illos q̄s magis af
flictos dimiserat: sꝫ nullā aliā ꝓsonā magis
afflictaz dimisit q̄ꝫ mr̄ez suam: ergo ⁊c.
¶ Scd̄o hoc idē ꝓbat rōne exēplaritat̄
triplici respcū. prio respcū exēpli amoris
parētalis. vt. s. ꝓuocaret filios ad amādū
parētes suos pri⁹ voluit appere mr̄i sue
vn̄ dat exēplū tibi fili: ꝙ qn̄ vides pr̄ez ⁊
mr̄ez i aliq̄ afflictiōe dēas eos ꝯsolari ⁊
visitare. scd̄o respcū exēpli reuerētie parē
tal'. Nā tāta fuit reuerētia xp̄i erga mr̄ez
ꝙ n̄ potuit eā i cruce n̄ ꝯsolari dicēdo il
lud Jo. xix. Mulier ecce fili⁹ tu⁹. sꝫ ex q̄
dixit latrōi: Hodie mecū eris i paradiso
Luc. xxiij. n̄ seq̄t ex h ꝙ i resurrectiōe n̄
prio appuerit mr̄i: q: tpe passio. ordie iu
stitie mr̄ dēat vltio ꝯsolari. sꝫ i resurrectiōe
q̄ erat tpus ꝯsolatiōis dēat ꝯsolari prio.
Tertio respcū exēpli ꝓceptiōis diuinalis
q: erat ꝓceptū. deut. v. Honora pr̄ez tuū
⁊ mr̄ez tuā ⁊c. sꝫ quāto Maria erat pfe
ctior alijs mr̄ib⁹: ⁊ xp̄s ꝓfectior alijs filijs
tanto ꝓfecti⁹ hoc ꝓceptū ipleuit: igit̄ ⁊c.
¶ Tertio idez ꝓbat rōne euidētie expi
mētalis triplici respcū. prio respcū affini
tat̄: q: videm⁹ ꝓ expiētiā: vbi ē maior af
finitas ibi ē etiā maior ⁊ prior visitatio:
sed inter xp̄m ⁊ beatā virginē fuit maior
affinitas q̄ꝫ dici possit: ergo ⁊c. Secūdo
respectu frigiditatis: quia experiētia cla/
ret: q: si prius appuisset Magdalene ⁊
alijs q̄ꝫ sue matri: cū ois xp̄i actio sit no
stra instructio: serui ei⁹ efficerent̄ frigidi
in seruitio ei⁹: arguentes ꝙ xp̄s nō plus
amaret vnū perfectū q̄ꝫ aliū minoris ꝓ
fectionis: ex quo nō fecisset differentiam
inter matrē ⁊ Magdalenā ⁊ alios ergo
⁊c. Tertio respectu q̄ete mansionis. q: ꝓ
experimentū cognoscim⁹ ꝙ nullo euan
gelista testante btā virgo nō visitauit in
ista die sepulchrū sicut alie mulieres: cā
aūt hui⁹ fuit: q: Magdalena ⁊ alie soro
res sue credebāt corp⁹ xp̄i adhuc eē in
monumēto. btā aūt virgo sciebat ꝙ ibi n̄
erat sꝫ ꝙ iā resurrexerat q: sibi appuerat

igit ꝛc. Ná ꝛ scā romana ecclīa i isto scō die pasche primā celebrat stationē in scā Maria maiori: ꝑ hoc innuēs btē Marie primā factā fuisse apparitionē. Et sic pȝ scḋa ↄclusio. ¶ Tertia ↄclusio dr̄ lucidītatꝫ q̄uo. s. lucide ꝛ clare itelligat hoc euāgeliū di. q̄ ꝑrio apparuit Marie magdalene. itelligit. n. eo mō q̄ illō Mat. xi. Inter natos mulierꝝ nō surrexit maior Jo. bapti. qꝛ nat⁹ xp̄s ex mliere erat maior ip̄o: sȝ itelligit v꜀ꝝ fuisse de his q ceciderāt siue nati erāt in pctō originali. In illis. n. nullus maior Joā. surre. Simliō intelligit hoc euāgeliū. s. q̄ appuit ꝑmo Magdalene peccatrici q̄ꝫ alijs peccatorib⁹ exclusa virgine Maria q̄ erat ↄfirmata ꝛ nūq̄ꝫ peccauit nec originale pctm̄ ↄtraxit. Rō āt quare appuit ꝑrio Magdalene exclusa v̄gine assignat triplex. Prima ē qꝛ serpens nunciauit viro mortē ꝑ mulierē. Vn̄ Aug. sup ꝑria canonica Jo. omel. iij. ait. Resurrectio xp̄i viris ꝑ feminā nūciata ē: vt ↄ̄ria arte serpēs vincerett: qꝛ. n. ille mortē ꝑrio hoi ꝑ feminā nūciauit: ita ꝛ viris vita ꝑ feminā nūciata ē. h ille. Scḋa rō ē vt daret exēplū pctōrib⁹ ↄfidenter penitēdi ꝛ nō desperādi: qꝛ sicut in Magdalena peccatrice superabundauit delictum: ita a deo superabūdauit gr̄a: vt ipsi ꝑmo xp̄s in resurrectiōe appareret. Tertia rō ē vt daret iustis exēplū perseuerandi qꝛ q ꝑseuerauerit vsq̄ꝫ i finē hic salu⁹ erit Mat. x. Maria enim magdalena qꝛ ad sepulchrū perseuerauit xp̄m inuenit: ꝛ ei ꝑrio appuit. Ná alijs recedentib⁹. s. Petro ꝛ Jo. ꝛ sororib⁹ suis ipsa n̄ recedebat. Cōsidera igit aīa deuota ex ꝑdictis q̄ xp̄s appuit ꝑrio mr̄i sue excellēter ꝛ deuote. Ná q̄escēte ipsa i camera sua, plorando ꝛ lachrymādo mortē filii sui: adueniente isto sacratissimo die cepit i ↄ̄suetā dulcedinē sp̄ūalē sentire adeo vt negret āplius dolere: sȝ cepit i magnā dulcedinē resilire dicēdo: Vn̄ hoc mihi. Nō ne mortu⁹ ē fili⁹ me⁹? Est ne forte r̄suscitat⁹? Dic mihi fili mi: hic es ne forte tu. Tūc dn̄s Jesus appuit sibi gl̄iosus di. Regina celi letare all'a. ꝛ ā̄plexat⁹ ē eā: ꝛ mr̄ osculata ē eū ꝛ ostēdebat mr̄i cicatrices velut radij solis radiātes: ꝛ mr̄ osculabat eas. Erat q̄ꝫ ibi īmēsa caterua āgelōꝝ. erāt ibi Adā ꝛ Eua veniā petentes ꝛ salutata matre recessit ad magdalenā. ꝛ iterū reuersus ē ad matrē donādo sibi sb̄scriptas gr̄as di. Ego facio te matrē ꝛ fontē gr̄e ꝛ misericordie. Ego dimitto te magistrā apostolōꝝ ꝛ toci⁹ ecclie. Ego relinq̄ tibi oīa mysteria crucis mee vt i ipsa gaudeas. Ego volo q̄ tu sis mr̄ ꝛ ꝑtectio iustōꝝ. Ego ↄfirmo te reginā āgelōꝝ. Ego facio te dn̄aȝ dn̄aꝝ. Ego tibi do ꝑtātē ipetrādi q̄cūq̄ꝫ volueris. Ego dimitto te i terrorē demonū ꝛ ipsos imitantiū: Ego volo q̄ pctōres scelerati sarracēi infideles ꝛ scismatici hēant speȝ ꝛ ↄfidētiā ad te recurrēdi. Quapp volo q̄ sis aduocata pctōꝝ i sua defēsiōe ꝛ ꝑtectione. Propt q̄ frēs charissimi matrē dn̄i hēam⁹ i honore ꝛ reuerētia: ꝛ ad ipsā i nr̄is necessitatib⁹ recurram⁹: vt ꝑ ipsam a nr̄is pctis cū xp̄o resurgētes cōsequamur misericordiam in p̄nti: ꝛ resurrectionem gloriosaȝ in futuro: in secula seculorū Amen

¶ Feria scḋa post pascha de imortalitate aīe: ꝑ rōnes theologicas auctoritates ꝛ exēpla scripture sacre. Sermo. xci.

Stulti et tardi corde ad credēdū i his q̄ locuti sūt ꝑphe. nōne hoc opportuit pati xp̄ȝ: ꝛ ita itrare i gl̄iaȝ suam? Luc. vl. Cum i hac sacra ꝛ finita q̄dragesima frēs charissimi tot̄ virib⁹ conati fuerim⁹ reuocare pctōres ꝛ d̄uiātes ad viā iustitie ꝛ rectitudis ꝑ arma pnie: pieq̄ꝫ imagiari possim⁹ nōnullos ad viā v̄tutꝫ eē ↄuersos n̄ icōsulteq̄ꝫ debeam⁹ ꝑsumere q̄ꝫ plures i pctis suis remanere obstiatos: ↄgruū ꝛ ↄueniēs v̄r: tū ad roborationē i bono ꝑposito conuersōꝝ: tū ad dispōneȝ ↄuersiōis adhuc obstinatorū aliq̄ i hoc vltio hui⁹ nr̄i opis sub breuitate ꝑponere ꝛ tractare de alteri⁹ secli veritate

ỽitate: ⁊ ỏ ipsi⁹ aie ꝑpetuatiõe: eant i etṙ nis gaudijs: aut i ꝑpetuis supplicijs. Ex hoc. n. oriũť oia mala dũ ñ firmiter cre/ dũť alia vita. Nã vt ait lactãti⁹ i. ij. di. insti. aduerſ⁹ gẽ. Dũ3 existimẽt nulli nos deo eẽ cure aut p⁹ mortẽ nihil eẽ futuros: to tos se libidinib⁹ adijciũt: Et dũ licere si/ bi putãt hauriẽdis voluptatib⁹ libẽter in cũbũt: p q̃s iprudẽtes laq̃os morť icur/ rũt. h ille. Ne igiť aie i eoꝝ pctis ex hac ignorãtia vľ vt ita loq̃r diabolica mali/ cia ꝑmaneãt ỏ aie imortalitate: ꝑp q̃ꝫ necesse fuit pati xp̃3 ⁊ resurgere a mortuis sicť ipse i verb ꝓposiť discipulos eũtes in Emau⁹ rep̃hẽdẽdo explicat di. O stulti ⁊ tardi corde. in isto ſmõe luculẽter ⁊ ele gãter tractabim⁹: ꝓbãtes ipsã aiã3 post mortẽ corpis viuere: vľ i glia vľ i pena eternaľr duplicib⁹ vijs. s. sacris ⁊ catholi cis phicis ⁊ nãlib⁹. In isto ỽo die circa vias catholicas ⁊ sacras isistẽs hoc ide3 triplici mõ ꝓbabiť. p²o rõnib⁹ theolo gicis ⁊ catholicis. scỏo auctatib⁹ sacris ⁊ diuinis. tertio exẽplis sctis ⁊ ꝓbabilibus.

¶ Pars p²a hui⁹ ſmonis in q̃ ꝓbať aiam eẽ imortalẽ rõnib⁹ theologicis.

PRimo i isto ſmõe ſ3 doctrinã Ric. i. ij. di. xix. ar. i. q. i. Boñ. ibi dẽ. Lãdul. ibidẽ. q. ij. ⁊ brulif ho. i sũma ꝯ gẽ. li. ij. c. lxxviij. Et i p²a ꝑte. q. lxxv. ar. v. ꝓbať aiã3 eẽ imortalẽ. vij. rõ nib⁹ catholicis. primo rõne corruptiõis scỏo rõne vniuersi ꝑfectiõis. tertio rõne remũeratiõis. q̃rto rõne iustificatiõis. q̃nto rõne glorificatiõis. sexto rõne opa tiõis. septio. rõne euacuatiõis. ¶ P²o igiť ꝓbabiť aiã3 eẽ imortalẽ rõne corru/ ptiõis. Oẽ. n. qỏ corrũpiť. v. modis ỏstru iť. P²o sepatiõe forme a mã: qỏ ꝑt eẽ duob⁹ modis. Aut diuisiõe q̃ ẽ sepabilis vt i hoie cũ aia diuidiť a corpe: vel q̃ est isepabilis: vt in extinctione ignis. S3 aia rõnalis nullo istoꝝ modoꝝ ꝑt ỏstrui q2 ñ ẽ ꝯposita ex mã ⁊ forma: nec ẽ i mã sicť aie plãte vľ bruti: Qỏ si diceret ꝙ aia ſ3 Boñ. ⁊ Ric. ẽ ꝯposita ex mã ⁊ forma. di cũt ipimet ꝙ illa forma replet totã capa citatẽ illi⁹ mãe ⁊ aliã nõ appetit: igiť ⁊c.

Scỏo põt aliq̃d destrui diuisiõe ꝑtiũ i/ tegraliũ: vt cũ lingna ⁊ lapides remouẽť destruiť dom⁹. Et sic nõ põt destrui aia nec corrũpi cũ sit simplex ⁊ careat ꝑtib⁹ Tertio ꝑt aliq̃d destrui destructiõe sbie cti: vt destructo pariete destruiť pictura ⁊ supficies i eo existẽs: ⁊ sic nõ ꝑt aia de strui: q2 nõ hẽt aliud subiectũ q̃3 corpus i q̃ corpe ipa ñ ẽ vt accidẽs: s3 vt forma substãtialis. Qỏ. n. aia nõ sit accidẽs p3 ꝑ diffinitionẽ Porphirij. de accidẽti di. Acciñs est illỏ qỏ adest ⁊ abest ꝑter sub iecti corruptionẽ: qỏ nõ ꝯpetit aie: q2 ab sẽte ipa corrũpiť corp⁹: s3 ꝙ sit suba ꝓba tur sic ſm phm i postꝑdicamẽť. Suba ẽ q̃ maxie ⁊ ꝑncipaľr accidẽtib⁹ substat s3 aia substat accidẽtib⁹: sicť gaudio: tristi tie: scie: ignorãtie: ỽtutib⁹ ⁊ vitijs ⁊c. er go ⁊c. ꝑterea suba ſm phm ibidẽ ẽ susce ptibilis oppositoꝝ manẽs itrãsmutata ſ3 cẽntiã. S3 sic est aia: q2 susceptibilis est ꝯrrioꝝ: vt p3 ꝑ predicta in ỽtute sua non in ỽtute corpis cui inest: sicut supficies est susceptibilis ꝯrrioꝝ i ỽtute pariet. Ex qb⁹ oĩbus p3 ꝙ cũ aia sit suba a corpe nõ possit destrui cũ corpe: sicut aurũ exi stẽs in saculo non ꝯburiť cõbusto ipso. Quarto põt aliq̃d destrui rõne deffere tis: vt fracto vase sũdit liquor: Et sic nõ destruiť aia cũ nõ indigeat defferẽte: sicť liquor vase. Nõ. n. ipsa cõtineť a corpe: imo ꝯtinet corp⁹ adeo ꝙ aia sepata de/ struiť corp⁹. Vñ Lactã. vij. diui. insti. ad uer. gẽ. c. xij. ait. Nec tñ q2 sensus corpis deficit aie sensũ extingui putãdũ ẽ. Non eni aia corpe deficiẽte: s3 corp⁹ aia absce dẽte putrescit: q2 sensũ oẽm trahit secũ Cũ aũt p̃ns aia sensũ tribuat corpi ⁊ vi uere id efficiat: fieri nõ põt vt nõ ipsa ꝑ se viuat ⁊ sentiat: q̃m ipsa est sensus ⁊ vi ta. Hec ille. Q̃nto põt aliq̃d destrui ab sentia cãe: sicut subtracto sole destruiť di es. Et sic nõ põt destrui aia: q2 sicut nõ habuit cãm aliã3 efficientẽ nisi deũ: ſm oẽs theologos: ita nullã habet cã3 influ entẽ nisi deũ. cui⁹ essentia nõ destruitur: ⁊ semp influit sup creaturas: maxie sup aiam: Cũ3 igiť aia nullo predictoꝝ mo-

dorum destructibilis ⁊ corruptibilis sit:
nec alius modus destructionis inueniat
sequit ipsã esse inmortalẽ. ¶ Scdo idem
pbat rõne perfectionis vniuersi: qꝛ ne/
cesse est repire vbas creaturarũ fm per/
fectã ꝯbinationẽ: qꝛ vbi reperit vnũ op
positorũ in nã est repire aliud ad corũ
mediũ sꝫ reperire contingit in vniuerso
sbam hñtez magnitudinẽ exñtẽ incorru
ptibilẽ vt corp⁹ celi ⁊ ꝯtingit repire sbaꝫ
incorruptibilez: que nec est magnitudo
nec ꝯiuncta magnitudini: vt sbaꝫ ange/
li. ergo ꝯtingit repire subam mediã iter
ista. s. incorruptibilẽ que licet nõ sit ma/
gnitudo est tñ cõiuncta magnitudini: ⁊
hec est aĩa rõnalis. Preterea est reperi
re tres diuersos spũs vitales de qb⁹ ait
Greg. i. iiij. dialogoꝝ. Tres vitales spũs
creauit oĩs de⁹. Unũ qui carne nõ tegit
nec morit. Aliuꝫ qui carne tegit sꝫ non
cũ carne morit. Tertiuꝫ q carne tegit: ⁊
cũ carne morit. Spũs nãqꝫ q carne nõ
tegit nec morit est angeloꝝ. Spũs q car
ne tegit ⁊ cũ carne morit ẽ iumẽtoꝝ bru
torũqꝫ aĩaliũ quasi velit arguere ergo ⁊
spũs iter istos medi⁹ q carne tegit ⁊ nõ
cũ carne morit: ẽ spũs human⁹: igit ⁊c.
¶ Tertio idẽ pbat rõne remunerationis
ꝓ supposito deũ esse sũmũ bonũ ⁊ iustuꝫ
iudicẽ: apd quẽ nullũ bonũ remanet ir/
remũeratũ: ⁊ nullũ malũ ipũitũ: sꝫ si aĩa
morit moriẽte corpe multa bõa remãerẽt
irremũerata ⁊ multa mala ipunita: que
nec remunerant nec puniunt in hoc se/
culo: ergo si nõ debent remanere irre/
munerata ⁊ ipunita necesse est ꝙ aĩa sit
imortalis: vt boni viuãt in gaudijs ꝓ bñ
meritis: ⁊ mali in penis ꝓ demeritis: igit
⁊c. Qd ꝯfirmat Lac. vbi. s. x. c. vi. Uir
tus aũt nunqꝫ nec morte finit: qm ⁊ in
morte suscipienda sũmũ ei⁹ offm ẽ. De/
niqꝫ Cicero in tusculanis qõnib⁹: Quis
dubitanter: tñ sensit sũmũ hoĩs bonum
nõ nisi p⁹ mortẽ ꝯtingere. Fidenti aĩo in
quit: si ita res serret gradiet ad mortem
in qua aut sũmũ bonũ: aut nullũ maluꝫ
esse cognouim⁹. Mors igit nõ extinguit
hoĩem sed ad premiũ virtutis admittit.
Qui aũt se vt idẽ ait. Uicijs ⁊ sceleribus
ꝯtaminauerit voluptatiqꝫ seruierit is vo
dãnatus eternã luet penã: quã diuine litte/
re scdam mortez noiant q̃ est ꝑpetua ⁊
grauissimis supplicijs plena. Et. s. Naꝫ
sicut due vite ꝓposite sũt hoĩ: quaꝝ vna
est aĩe: alia est corporis. ita mortes due
ꝓposite sunt. Una ptinẽs ad corp⁹ q̃ cũ/
ctos fm nãm fungi necesse est. Altera ꝑ
tinẽs ad aĩam que scelere acqrit virtute
vitat. hec ille. ¶ Quarto idẽ pbat rõne
iustificationis. Nã ad diuinã iustitiã spe
ctat facere ⁊ ordinare: qd est bene ⁊ iu/
ste factũ nõ vergat in malũ finẽ ⁊ exitũ
sꝫ fm phĩam moralẽ: vt pꝫ per phũm in
iij. Ethicorũ. vbi ait. Qd poti⁹ est ⁊ me
lius se morti subicere qꝫ male facta vel
turpia ꝑpetrare: hoc est etiã fm legeꝫ di/
uinã ⁊ oẽs sectas: qꝛ. s. dꝫ homo poti⁹ pa
ti mortẽ qꝫ recedere a summa veritate ⁊
iustitia. Si ergo pereũte corpe ꝑimeret
aĩa: ꝑimeret etiã ipsa iustitia q̃ est in ipsa
tãqꝫ i subiecto: qꝛ destructo subiecto de
struit accidẽs in eo exñs: qꝛ accidẽtis eẽ
est alteri inherere seu inesse fm phm: er
go talis ꝑpessio mortis q̃ est iusta ⁊ quã
laudat oĩs recta rõ vt ꝓmissũ est: maluꝫ
haberet simpliciter finẽ ⁊ exitũ: qd est ꝯ
diuinã iustitiã: sꝫ deũ facere ꝯ suã iusti/
tiã est impossibile: ergo id qd sequitur. s.
aĩam esse mortalẽ erit ipossibile. ¶ Qui
to idẽ pbat rõne glorificationis. Nihil
est eni otiosũ in fundamẽto nãe fm phꝫ
in. iij. de aĩa. ⁊ in. i. s. Phisicorũ. ⁊ in. i. de
celo ⁊ mundo. Uñ ⁊ Cõmen. ij. Meta
phi. di. Desideriũ nãle nõ põt eẽ frustra
toriũ: sꝫ oẽs hoĩes nãliter appetunt bea
titudinẽ fm Augu. xiij. de trinitate. v. c.
Sꝫ si mortuo corpe moreret ⁊ aĩa hoc
desideriũ naturale esset frustratoriũ: qd
est impossibile vt pbatum est ergo ⁊c.
Qd aũt esset frustratorium pbat sic fm
Boetiũ. Btitudo est stat⁹ oium bonoꝝ
congregatione perfectus. Et fm Aug.
xxij. d ci. dei. c. penul. Felicitas est vbi ni
hil adest mali: ⁊ nihil abest boni: sꝫ hoc
non inuenit in hoc seculo: vt pꝫ expresse
ergo. ⁊c. Preterea vbi beatitudo ibi ꝑ/
fecta fecut

fecta securitas: qr ſm Augusti.xiij.d tri
nitate.c.viij. Impossibile est aliquem eē
beatū nisi sit de sua beatitudinis ppetua
tione securus: sed vbi perfecta securitas
ibi ⁊ imortalitas que nō hꝫ i isto mūdo
ergo necesse est ꝙ inueniat in alio. Si igi
tur mortuo corpore moritur aīa: neq̄ꝫ
suā felicitatē consequet: qd est magnum
inconueniēs ⁊ ꝯ naturā: ergo ⁊c. ¶ Se
xto idē ꝑbat rōne operationis sic. Cu/
iuscūqꝫ essentialꝭ ⁊ ꝓpria operatio forma
liter ⁊ essentialiter ꝯuenit cū operatione
diuina: ⁊ intellectuū eternorū nullā ſm
esse ⁊ naturaꝫ ⁊ operationem hꝫt depē/
dentiā ad corpus. Cū igit intellect⁹ diui
nus intelligat substantiā propriam ⁊ aīa
cū ipso in hoc conueniat: vt clarius pa/
tebit in sermone sequenti: sequitur ope/
rationem ei⁹ esse diuinā nec habere de/
pendētiā ad corp⁹. Et iō nō pōt dici ꝙ
pereunte corpore pereat aīa. Alia est.n.
operatio corporis: ⁊ alia aīe. Aliaqꝫ ē na
tura vnius: alia alterius. Unde Lactan
tius vbi .ś.c.xij. ait contra Lucretium.
Nō est par vtriusqꝫ ratio. Solidū est.n.
⁊ comprehēsibile corpus ⁊ oculis ⁊ ma
nu. Aīa vo tenuis: ⁊ tactus visū ꝙ fugi/
ens. Corp⁹ qꝫ e terra fictū atqꝫ solidatuꝫ
est: Aīa aūt se nihil concreti nihil ponde/
ris terreni hꝫ: vt Plato disserebat. Nec
tantā posset habere solertiam: tantā vim
tantā celeritatē nisi originē traheret e ce
lo. Corpus igit fictū ex ponderoso ⁊ cor
ruptibili elemento: ⁊ tangibile est ⁊ visi/
bile: corrumpit atqꝫ occidit nec vim re
pellere pōt: qr sub aspectu ⁊ sub tactu ve
nit: Aīa aūt qr tenuitate sua oēm tactuꝫ
fugit nullo ictu dissolui potest. ¶ Septi
mo ⁊ vltimo hoc idē ꝑbo rōne euacua
tionis.s. stimuli ⁊ morsus ꝯscie. Si eniꝫ
mortuo corpore moreret aīa: vacuū vi/
deret ⁊ vanū vt in bonis operibus gau
derem⁹: ⁊ in malis conscientia grauare
mur. Cum igit ita sit ſm Hiero. ad De
metriadem. Qd in omni bono opere le
ti. constātes: ⁊ intrepidi sum⁹. Ad omne
aūt pctm aut erubescim⁹: aut timem⁹: ⁊
culpā facti: nunc rubore vultus: nūc pal
lore monstram⁹: ac trepidante aīo nec i
minimis delictis ⁊ testem fugim⁹ ⁊ cō/
scientia remordemur. Sequitur ex hoc
animam esse imortalem: qa natura sua
monstrat ipsam expectare sempiternuꝫ
gaudium de bonis: ⁊ eternam penam
de malis. Et sic patet rationibus catho/
licis animam esse immortalem: pateqꝫ
pars prima.

¶ Pars secunda huius sermōis in q̄
probatur animam esse immortalem au
ctoritatibus sacris.

Secundo in isto sermone ꝑbat
aīam esse imortalē auctatib⁹ se/
ptenis: sacris ⁊ diuinis. Pmo
Mosaycis. Secūdo historicis Tertio
propheticis. Quarto euangelicis. Quin
to apostolicis: Sexto canonicis. Septi
mo autenticis. ¶ Primo probat aucta
tib⁹ Mosaycis: discurrēdo sic Gen.xv.
Noli timere Abrahā: ego ꝓtector tuus
sū: ⁊ merces tua magna nimis. Exo.xij.
Custodi illō verbū legitimū ti. ⁊ fi. t. vs/
qꝫ in eternū. Exo.xxxiij. Ondē mihi fa/
ciē tuam rogabat Moyses deuꝫ: Qui
rńdit ondā ubi oē bonū. Leuit.iiij. Cre
mabit sup altare incensum dn̄i: rogabit
qꝫ pro eo ac pro peccato eius: ⁊ dimittet
illi. Nume.xviij. Tu ⁊ filij tui ⁊ domus
patris tui tecum: portabitis iniqtatē san
ctuarij. Tu ⁊ filij tui israel sustinebitꝭ pec
cata sacerdotij vri. Deut.xxxij. Oēs sci
in manu ei⁹ sūt: ⁊ q appro.p.e. Que oia
vana eēnt si aīa esset immortalis. ¶ Se
cūdo ꝑbat auctoritatibus historicis sic
discurrendo. Josue.xxij. Diligite domi/
nū deū vestrū ⁊ ambuletis in vijs ei⁹: ⁊
obseruetis mandata illius: adhereatisqꝫ
illi ⁊ seruiatis illi in oī corde ⁊ oī anima
vestra. Judic.v. Qui aūt diligūt te sicut
sol in ortu suo splendebūt. i. Regum.ij.
Pedes sanctoꝝ suoꝝ seruabit: ⁊ impij
in tenebris ꝯticescent. ij. Reg.iij. Mun
dus sū ego dicebat Dauid ⁊ regnuꝫ me
um apud dn̄m vsqꝫ in sempiternuꝫ. iij.
Reg.viij. Exaudi in celo ⁊ dimitte pec
cata popli tui isrl. iiij. Re.iiij. Ingressus
est Helise⁹ domū: ⁊ ecce puer mortu⁹ ia

cebat.sequit quo resuscitauit eũ.i. Para lipo.xxij. Ipse edificauit domuz nomi- ni meo ⁊ ipse erit mihi i fratrẽ: ⁊ ego ero ei in patrẽ: firmaboq3 soliũ regni ei⁹ sup israel in eternũ. Que etiã oĩa vana eẽnt si aĩa nõ esset imortalis. ¶ Tertio pbat auctoritatib⁹ pphetícis discurrendo sic Thobie.iiij. Cũ acceperit de⁹ aĩam meã corp⁹ meũ sepeli: ⁊ honorẽ habebis ma tri tue oĩbus diebus vite tue. Et iterum Premiũ eni bonũ tibi thesaurizas in die necessitatis dixit Thobias filio suo: Judit.x. Cũ vidissent Judit pñbiteri ci- uitatis dixerũt: glorie sup te Hierusalẽ ⁊ sit nomẽ tuũ in numero sanctoꝝ ⁊ iu- stoꝝ. Job.xiiij. Quis mihi tribuat vt in inferno protegas me.⁊c. Job: xvi. Ec- ce.n.in celis testis est me⁹: ⁊ cõsci⁹ meus in excelsis. Job.xix. Scio q redemptor me.vi.⁊ in no.die de terr.⁊c. Psal.xxi. Nõ dereliquas aĩam meã in infer.nec da.sã.tu.vi.corru. Psal.lv. Eripuit aĩ. m.de morte occulos me.a lachry.ped. me.a lapsu. Psal.cxxiij. Aĩa nrã sicut pa- ser.ẽ de la.venan. Prouer.x. Op⁹ iu sti.ad vitã: fruct⁹ aũt ipij ad pctũ: via vi te custodientĩ disciplinã. Eccle.vi. Quid habet ampli⁹ a stulto sapiẽs ⁊ qd paup nisi vt pgat illuc vbi est vita. Sapi.i. Iu sticia.n.parcet in morte. Iniustitia mor tis est acq̃sitio. Eccle.xij. Benefac ꝓxio tuo: ⁊ inuenies retributionez magnã ⁊ si nõ ab ipso certe a deo. Esa.iij. Ve ipio in malis: retributio.n.manuũ ei⁹ fiet ei. Esa.xxxij. Sedebit populus me⁹ in pul chritudine pacis ⁊ in tabernaculis fidu- cie ⁊ in rege opulenta. Ibidẽ. Qui am- bulat in iustitijs ⁊ loquit veritates: q ꝓij cit auariciã ⁊ calũniã ⁊ excutit man⁹ su- as ab oĩ munere. obturat aures suas ne audiat sanguinẽ: ⁊ claudit oculos suos ne videat malũ: iste in excelsis habita- bit. Esa.xxxviij. Tu aũt eruisti aĩam me am vt non periret. Hiere.iiij. Laua a malicia cor tuũ vt salua fias Hierusalẽ Ezech.xviij. Oĩa pcepta mea custodiuit ⁊ fecit ea: vita viuet ⁊ nõ morietur. Daniel. iij. Benedictus deũ Sydrach: Misach: ⁊ Abdenago.vi. Benedicti q eru.n.de inferno.⁊c. Daniel.xij. Multi de his q dormiunt in terre puluere euigilabunt: alij in vitam eternaz: alij in oppro.sem. Osee.ij. Despõsabo te mihi i fide: ⁊ spõ sabo te mihi in sempiternũ. Joel.ij. Ego dñs de⁹ vester: ⁊ nõ est ampli⁹: ⁊ nõ cõ fundet populus me⁹ i eternũ. Amos.v. Querite bonũ ⁊ nõ malũ vt viuatis: ⁊ erit dñs deus exercituũ vobiscũ. Abdie ij. In monte syon erit saluatio ⁊ erit scõs Jone.ij. Subleuabis de corruptione vi tã meã dñe deus me⁹. Michee.vi. Sa lus erit timentib⁹ nomẽ tuũ. Naum.i. Bon⁹ dñs ⁊ cõfortãs in die tribulatiõis ⁊ sciens sperantes in se. Abacuh.ij. Iu stus autem ex fide sua viuit. Sopho.iij. Dñs de⁹ tu⁹ in medio tui fortis: ipse sal uabit ⁊ gaudebit sup te in leticia. Aggei ij. In paradiso dabo pacẽ dicit dñs exer cituũ: ⁊ magna erit gloria dom⁹. Zacha. xxiij. Ipse inuocabit nomẽ meũ ⁊ ego ex- audiã eũ: ⁊ dicã populus meus es tu.i. Machabeoꝝ.iiij. Orietur vobis timẽtib⁹ nomẽ meũ sol iustitie ⁊ sanitas in pennis ei⁹.i. Machabeoꝝ.ij. Emulatores esto te legis: ⁊ date aĩas vestras ꝓ testõ pa- trũ.⁊ memẽtote operũ patrũ q̃ fecerunt in generationib⁹ suis: ⁊ accipietis gliam magnã ⁊ nomẽ eternũ: Et sic p3 auctori tatibus pphetaꝝ animam esse imortalem ¶ Quarto hoc idẽ pbat auctoritatibus euangelicis sic discurrẽdo. Matth.vi. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra vbi erugo ⁊ tinea demolit: ⁊ vbi fu res effodiũt ⁊ furant: thesaurizate autes vobis thesauros ⁊c. Matt.v. Nisi abũ dauerit iustitia v̄ra plusq̃ scribaꝝ ⁊ pha riseoꝝ: nõ intrabitis in regnũ celorum. Matth.x. Qui aũt. perseuerauerit vsq3 in fi. hic saluus erit. Marci.iij. Licet eis bñfacere: animam saluare an perdere. Mar.viij. Quid ꝓdest hoi si vniuersũ mũdũ lucretur: aĩe vo sue detrimẽtũ patia tur Luc.xij. Nolite timere eos q occidũt corp⁹ aĩam.⁊c. Jo.x. Ego sũ pastor bo- nus.⁊ aĩ.m.p.p oũm.⁊c. Jo.xi. Ego sũ resurrectio ⁊ vita: q cre.i m.etiã si mor tu.vi.⁊c.

fu.vi.z.o.q cre.in me:nō mo.in eternū.
Et sic pz auctoritatib⁹ euāgelistar aiaz
esse imortalē. ¶ Quinto pbat auctorita
tibus apostolicis sic discurrēdo. ¶ Ad
Ro.vi. Nunc aūt liberati a pctō serui
aūt facti dei habetis fructū in sanctifica
tionē: finē vō vitā eternā.i. Cho.ij. Nō
oculus nō vidit nec auris audiuit zc.ij.
ad Chor.iij. Christi bon⁹ odor sum⁹ in
his qui salui fiūt z in his q pereūt. Alijs
qdē odor mortis in morte: alijs odor vi
te in vitā. Ad Gal.ij. Viuo aūt iā nō ego
viuit vō in me xps. Ad Ephe.i. Elegit
nos in ipo ante mūdi ↄstitutionē vt esse
mus sancti z imaculati in ↄspectu ei⁹ in
charitate. Ad Phil.i. i nullo terreami
ni ab aduersarijs vestris que est in illis
cā perditionis: nobis aūt salutis. Collo
i. Gratias agim⁹ deo z pri dn̄i nr̄i Jesu
xpi: semp p vobis orātes: audiētes fidē
vestrā in xpo Jesu: z dilectionē quā ha-
betis in oēs sanctos ppter spem q̄ repo
sita ē vobis in celis.ij. Thessal.i. Cū aūt
xps apparuerit vita vr̄a: tunc z vos ap-
parebitis cū ipso in glia.ij. Thessal.i. In
oibus psecutionib⁹ vestris q̄s sustinetis
in exēplū iusti iudicij dei: vt digni habea
mini i regno dei p q̄ ↄpatiamini.ij. Thi
mo.i. Scio cui credidi z cert⁹ sum qr po-
tēs est depositū meū seruare in illū diez
ij. Thi.iiij. Bonū certamen certaui: cur
sū ↄsūmaui. Ad Titū.ij. Sobrie z iuste
z pie viuam⁹ in hoc seculo: expectantes
beatā spem: z aduentū glie magni dei: z
saluatoris dn̄i nr̄i Jesu xpi. ad Hebre.
xi. In disciplina pseuerate vt se offerat
de⁹ vobis tanq̄ pater. Jaco.ij. De⁹ ele-
git pauperes in hoc mūdo diuites in fi-
de z heredes regni: qd repro.de.di.se.i.
Pe.i. Credentes antē exultabitis leti-
cia inenarrabili z glificata reportātes fi
nē fidei vr̄e salutē aiarū vestrarū.i. Jo.
ij. Hec est repromissio quā ipe pollicit⁹
est nobis vitā eternā.ij. Jo.i. Qui bn̄fa
cit ex deo est: q maleagit nō videt deū.
Actu.ij. Pniam agite: z baptizet vnus-
q̄sq vr̄m in noie dn̄i Jesu in remissio-
nē pctōz vestroz. z accipietis donū spūs

s. Apoc.xiiij. Audiui vocē de celo dicētē
mihi zc. Et sic pz auctātib⁹ aplicis aiaz
eē imortalē. ¶ Sexto pbat auctāte ca-
nonica sic.xiij.q.ij.c.p obeūtib⁹.z.c. aie
defūctoz.z.c. ipe. vbi sic dicit. Tpus qd
iter hois mortē z vltimā resurrectionez
interpositū est: aias abditis receptaculis
ↄtinet: sicut queq digna est: vel rege vl
erūna p eo qd sortita est in carne dū vi
ueret. Hec ibi. Hāc eandē iniaz hēm⁹
p argumētū.xxxv.q.viij.c. hec salubrit
Et d pe.di.ij.c.q vult.z.§.romanos. z d
cele.mis.c.i quadā. z ex d symo.c. Mat
the⁹. de pe. z re.c. cū ifirmitas de malo.
z obe.c. illud dn̄s.z.c. solite. z in plurib⁹
alijs locis q̄ cā breuitatis omitto. ¶ Se
ptimo z vltimo idē pbat auctāte auctē
tica.s. scōz doctoz. quoz prim⁹ ē Aug.
q.xiiij. de trinita.li.z.xiij. de ciui.dei.c.ij.
ait. Aia hz mortē suā cū vita beata caret
q̄ vere aiē vita dicenda est: sz imortalis
ideo nuncupat: qm̄ qlicūq vita etiā cū
misera est: nūq̄ desinit viuere atq sen
tire. Et in li.d quātitate aie idē inqt Aia
Silis facta est deo: qr imortalē z indisso
lubilē fecit eā de⁹. Et in li.d spū z aia sic
dicit. Immortalis est aia vt ne a creato
ris sui silitudine discedere videat. Non
enī poterat esse imago z silitudo dei si
mortis termino clauderet. Et in li. de ec
clesia.dog. Solū hoiem credimus hēre
aiam substātiuā: q̄ exuta corpore viuit
z sen sus suos atq īgenia viuaciter tenet
Neq.n. cū corpe morit. Sicut Arabs
asserit. Neq post modicū interuallum
sicut Zenon qr sbaliter viuit. Hoc idem
ht ab ipso in li. ad Orosiū ↄ priscilliani
stas circa pricipiū: Et.ij.d doc. christia
na.c.ij. et li.vi. Musice.iiij.c. Et li.viij.
cōfessio. vbi dr. Plus gaudendū est de
salute desperate animi c: z de maiori peri
culo liberate q̄ si spes sp ei affuisset. hec
ille. ¶ Secūd⁹ est pater nr̄ Ambrosi⁹
q in li. de obitu Traiani iperatoris.vij.c.
ait. Aia que deo subiecta est nō est hūa-
ne subdita potestati: ab ipso.n. fructum
vite sperat eterne z perpetue salutis au-
xiliū. z li.vi. Examerō.xxvij.c. inqt. Lo

gnoſce te ergo o hō quātus ſis: ⁊ atten
de tibi ne qñ laqueis īplicat⁹ diaboli fias
ꝑda venantis: ne forte in fauces tetri il/
lius leonis incurras: qui rugit ⁊ circuit
querēs quē deuoret. Et ſup ꝑs.l.idē ait.
Certū eſt aūt aīe nām eſſe precioſam: q̄
ad ſimilitudinē dei facta receptionē oīs
ỽtutis nō amittit. vtpote que ꝯgregatio
nis ſupne nō ſit fraudata ꝯſortio. Hoc
idē hꝫ ab ipſo ſup ꝑs.xxxviij. ⁊ ſup Bea
ti imaculati. ỽſu.ij. ⁊ ibi. Adheſeit paui/
mēto aīa mea. Et li.iiij. de ſcā ỽginitate
parte.iiij. Et li. de bono mortis.c.ij. ⁊.c.
xiiij. Ubi dꝫ nō mori aīam cū corpore:
manifeſtū eſt. de corpore enī nō eē ſcri
ptura multis modis docet. Nā ⁊ a dño
deo noſtro accepit ſpm̄ vite. ⁊ fact⁹ eſt ī
aīam viuentem. Et Dauid ait. Cōuerte
re a.m.in re.tu.q.d.bn̄.ter.h ille. ¶ Ter
tius eſt Hiero. ad Rumerinū ⁊ Alexā.
monachos di. Hora iſta cōis creden/
tibus ⁊ nō credētibus debet equalr̄ eē/
ꝙ pariter reſurrecturi ſunt. Alij in cōfu
ſionē eternā: alij ex eo ꝙ credūt in ſem/
piternā vitam: ⁊ ſic ſtare pōt qui credit
in xpo nō moria : ⁊ etiā ſi mortu⁹ fuerit
viuat in eternū : qd̄ iuxta corporalē mor
tē excepto Enoch ⁊ Helia: nulli conti/
giſſe perſcriptū eſt. Qui aūt fidei magni
tudine ſemꝑ viuūt in xpo nō dormiēt
nō morient ſed imitatores erūt vite apo
ſtolice: ⁊ q abſq̄ vlla culpa vixerūt in le
ge iuſtitie: ⁊ ad fidē dñi tranſeuntes cre/
denteſq̄ in eo qui vita vocat ⁊ reſurre/
ctio nunq̄ dormierunt: nūq̄ mortui ſūt
Aīa eniꝫ que pec. ipſa mo. Si igit aīa q̄
pec. viuente corpore mortua eſt: ⁊ ea die
qua peccauerit dormit in morte: dicente
Eccleſiaſte. Qui peccauit mortu⁹ eſt ex
tūc. Sic aīa que xpi precepta ſeruauerit
etiam ſi corpus mortuuꝫ fuerit viuet in
eternum. Hec ille. ¶ Quart⁹ eſt Gre.
in.iiij. Dialogorum qui petro ſic arguen
te. Quodam fratre moriēte preſēteꝫ me
fuiſſe contingit: qui repente dū loquitur
vita eſt emittit flatum: ⁊ quem prius lo/
quentem mecum videbam extinctū vi/
di : ſed aīaꝫ eius vtrū egreſſa ſit nō vidi
Rñdit. Quid mirū Petre ſi egredien/
tē aīam nō vidiſti quā etiā manenteꝫ in
corꝑe nō vides. Nunqd nā mō cū me
cuꝫ loqueris eo ꝙ videre nō vales aīaꝫ
meam: idcirco exanimē eſſe me credis:
Nam quippe aīa inuiſibilr̄ egredit ſic in
uiſibilr̄ i corꝑe manet. hec ille. ¶ Hoc
idem ꝓbat auctate Lactā.q.iij. di. inſti.
ad gē. di. Illi tñ q de imortalitate aīe diſ
putant intelligere debuerūt iō ꝓpoſitaꝫ
nobis eſſe virtutē: vt ꝑdomitis libidini/
bus: rerū terreſtriū cupiditate ſuꝑata
pure ac victrices aīe ad deū .i. ad originē
ſuā reuertant. Idcirco.n. ſoli aīantium
ad aſpectū celi erecti ſum⁹: vt ſūmū bo
nū nr̄m in ſūmo eſſe credam⁹. Et in eo
dē li. idē ait. Docent.n. diuine littere non
extigui aīas iſꝫ aut ꝓ iuſtitia ꝑmio affici
aut pena ꝓ ſcelerib⁹ ſēpiterna: nec fas ē
aut eū q ſcelerat⁹ in vita felici fuerit effu
gere qd̄ meret aut eū q ob iuſtitiam mi
ſerim⁹ fuit ſua mercede fraudari. Et.ī.
Si qs igit nos roget vtruꝫ ne bonū ſit
mors an malū. Rñdebim⁹ qualitatē ei⁹
ex vite rōne pendere. Nā ſicut vita ipſa
bonū eſt: ſi cū virtute viuat: malū ſi cuꝫ
ſcelere: ſic ⁊ mors ex p̄ntis vite actib⁹ pō
deranda eſt. Ita.n. fit vt ſi vita in dei re
ligione tranſacta ſit mors malū nō ſit:
q̄ tranſlatio eſt ad imortalitateꝫ. Si ali/
ter malū ſit neceſſe ē: qm̄ vt dixi ad eter
na ſuplicia tranſmittit. Et iō cōcludit in
vij. eiuſdē li. di. Unū ē igit ſūmū bonuꝫ
imortalitas: ad quam capiendā ⁊ forma
ti a principio ⁊ nati ſumus: ad hanc ten
dimus hanc expectat⁹ humana natura/
ad hanc nos prouehit virtus. Hec ille.
Et ſic patet auctoritatib⁹ catholicis aīaꝫ
eſſe imortalē pꝫ q̄ꝫ pars ſecunda
¶ Pars tertia hui⁹ ſermōis in q̄ ꝓbat
aīam eſſe imortalem exemplis ſanctis ⁊
probabilibus.
Ertio in iſto ſermone ꝓbat aīaꝫ
t eſſe imortalē etiā.vij. exēplis ſā
ctis ⁊ ꝓbabilib⁹. ¶ Prio exē/
plo legū ⁊ ꝓphetiaꝝ. Si.n. aīa moreret
mortuo corꝑe fruſtratoria eſſent oīa bñ
ficia dei: Fruſtra ꝑdixiſſent ꝓphe q̄ xps

ꝑ aiaꝝ salute in mundo erat factur⁹: sa/
cramēta nihil eēnt: nihilq3 ỽba doctoꝝ:
⁊ tot scripture ꝑ salute aie facte. qḋ ē val
de absurdū dicere. ¶ Scd͞m exēplū est
resuscitatoꝝū in veteri testō atq3 nouo a
ꝓphtis: xp̄o ⁊ aplis: ⁊ etiā dieb⁹ nr̄is ab
hoibus sanctis: q̄s enumerare breuitaꝫ
cā omitto. q nullaten⁹ resuscitati fuissēt
si cum corpe aia obijsset. Qḋ si dicas q̄
hoc non cogit. q: sicut suscitat corp⁹: ita
posset aia suscitari. ℞. q̄ nō est ꝯueniēs
talis instantia: q: cū aia ex nihilo sit crea
ta: si corrūperet in nihilū tenderet: ergo
nō suscitaret s3 alia aia de nouo crearet.
¶ Tertio idē ꝓbat exēplo martyrizato/
rū: q nullaten⁹ cū tanto feruore martyri
um suscepissent nec sustinere potuissent
nisi aia fuisset imortalis ⁊ gl'iaꝫ eternam
firmiter expectassent. Patet hoc in vi/
sionib⁹ multoꝝ martyrū i martyrio suo
factis: vt beati Stephani: Laurentij: ⁊
alijs plurib⁹ q̄ cā breuitaꝫ omitto. Sed
hoc vnū breuiter ꝑstrigo de. xl. martyri
b⁹ insimul martyrizatis: quoꝝ vn⁹ q: pu
sillanimis: effect⁹ fuerat clauiculari⁹ vi
dit supra sanctos tm̄. xxxix. coronas de/
scēdentes ⁊ cepit cogitare. secū. xl. inquit
sūt: vni⁹ corona vbi est? ⁊ ꝓpter hoc etiā
ipse effect⁹ fuit xp̄ian⁹. ¶ Quarto idem
ꝓbat exēplo sanctarū opationū. Si eni
mortuo corpe moreret aia: corpa scōꝝ
nō operarēt miracula: opa sanctoꝝ non
essent in tāta memoria ⁊ reuerentia. Nā
opa corporis fragilia ⁊ trāsitoria sūt opa
ỽo aie imortalia. Et hoc ē q̄ dicit Lac.
in. vij. di. insti. aduer. gē. arguēs aiaꝫ esse
imortalē: sic opera carnis atq3 ai: nomē
indicant aiaꝫ mortis expertē. Nā corp⁹
q: ipsū fragile ē ⁊ mortale: quecūq3 opa
molit eque caduca sunt. Nihil. n. Tulli⁹
ait esse qḋ sit humanis manib⁹ laboratū
qḋ nō aliqn̄ ad interitū redigat vel iniu
ria hoium: vel ipsa ꝯfectrice oium vetu
state. At ỽo aie opa videm⁹ eterna: naꝫ
quicunq3 contemptu̅ p̄ntiu3 studētes in
memoriam monumētū ingenioꝝ facto
rūq3 magnoꝝ reliquerunt. hi plane mē
tis ac virtutꝫ sue nomē indelebile quesie/
rūt: ergo si opa corporis ita mortua sunt
q: ipsa mortalis ē: seqt vt aia ex eo imor
talis appareat: q: videm⁹ opa eius non
esse mortalia. Hec ille. ¶ Quinto ide3
ꝓbat exēplo mūdū ⁊ voluptates ꝯtēnē/
tiū q: nullaten⁹ ea efficere possent nisi ꝑ
miū eternū sperarēt. Et hoc est qḋ inqt
Lact. v bi. s. Si igit ỽtus ⁊ ꝓhibet his
bonis hoiem que naturalr̄ appetūt: ⁊ ad
sustinenda ipellit mala que nāliter fugi/
unt: ergo malum est virt⁹ ⁊ inimica na/
ture: stultuq3 videri necesse est q eam se
quit: qm̄ seipsū ledit ⁊ fugiēdo bona pre
sentia ⁊ appetēdo mala sine spe fruct⁹ am
plioris. Nā cū liceat nobis iocūdissimis
frui voluptatib⁹: nōne sensu carere vide
mur si malum⁹ in hūilitate i egestate: i
ꝯtemptu: in ignominia viuere. Aut nec
viuere qdē s3 dolere: cruciari: ⁊ mori: ex
qbus malis nihil ampli⁹ assequamur q̄
posset voluptas omissa pensari. Si autē
virt⁹ malū nō est: facitq3 hoēste q̄ volu
ptates vitiosas turpesq3 ꝯtēnit ⁊ fortiter
q̄ nec dolorē nec mortē timet vt officiu3
seruet: ergo mai⁹ aliqḋ bonū assequat ne
cesse ē q̄3 sūt illa q̄ spernit. At ỽo morte
suscepta qd vlteri⁹ bonū sperari op3 nisi
eternitatis. h ille. ¶ Sexto idē ꝓbat exē
plo spūalīū visionū. Na3 legit in legēda
bti Pauli q̄ cū duceret ad passionis lo
cū cuidā matrone noie Plātilla ei⁹ disci
pule obuiauit: q̄ ſm Diony. alio noie vo
catur. Lemobia: a q̄ plorāte petijt Pau
lus velū capitis sui quo ligauit oculos cū
decolaret: ⁊ i ipso ictu extēdit illud ⁊ col
legit ꝓpriū sanguinē in velo: ⁊ obuolu/
tū tradidit femine: ⁊ reuerso militi car/
nifici ostendit Lemobia velū sanguine
cruentatū di. Nunc intrauerunt Petr⁹
⁊ Paulus induti veste preclara: ⁊ coro/
nas fulgentes habebāt in capitibus suis
ꝓpter qḋ multi fuerūt ad xp̄um ꝯuersi.
Vn̄ ⁊ Diony. in epla ad Thimo. inquit.
Attende miraculum vide ꝓdigiū frater
mi Thimotee: presto fui in tempore vi/
ctimationis eorum: post mortem ỽo il/
loru3 vidi eos inuicē manu ad manū in
trantes portas vrbis: ⁊ indutos veste lu/

minis et coronis claritatis et lucis ornatos. Hec ille. Similiter in legenda Pauli primi heremite scribit: quod beatus Anto. vidit āgelos aīaz pauli ad celū deferētes quod currēs ad eius cellaz inuenit eū genibus flexis erectū: ita vt eū viuere existimaret: sed cū mortuū esse vidicisset dixit: O btā aīa quod gerebas in vita: in morte mōstrasti. ¶ Septio et vltio hoc idez pbat exēplo xpi passiōis: Frustratoria .n. eēnt oia q̄ xps gessit p salute aīaz: si nō eēnt ipe aie imortales. Cū igit tot et tanta passus sit vt aīas dānatas pctō redimeret: sequit ipsas eē imortales: eisqz eternam gloriā per mortē et refrectionē xpi fuisse pparatā. ad quā idē nos pducat qui cū patre spū scō vi. et regnat in se. se. Amē.
¶ Feria .iij. post dnicā pasche i q̄ pbat animā eē imortalē: rōnibus: auctoritatibus: et exēplis phicis et gētilibus. Sermo .xcij.

Oportuit pati xpm et resurgere a mortuis tertia die: et predicare in noie eius pniam et remissionez pctōz in oēs gentes. Scribunt hec verba Luce .xxiiij. et in euāge. hodierno. Quāuis multi phi. fratres charissimi. et multi pagani tenuerint et in dogmatibus suis docuerint: vt patebit in sequētibus: aīam nostraz eē imortalē: tn̄ plerique ipsoz nō puenerūt ad totalē lucis et veritatis plenitudinē. de quibus Lactan. ait in .iij. di. insti. aduer. gē. Igit ex oibus phis q aut sciam aut virtutē sūt amplexi: tenuerūt quidem veritatis viā: sed nō puenerūt ad sūmuz. Hec ille. Quidā .n. posuerūt felicitatem in scia. quidā in virtutibus nō cognoscētes sciam et virtutē eē mediū ad btitudinē: et nō ipa btitudo sed aliud eē bonū quod nec in ista vita inueniret in q̄ consisteret btitudo: quod explicat Lactā. di. Ergo virtutis premiū btā vita est: si virtus vt recte dcm̄ est btām vitā facit: nō est igit vt aiūt pp seipsā virtus expetenda: sed pp beatā vitaz que virtutē necessario sequit. Quod argumētuz docere eos potuit quod eēt sūmū bonū. Hec aūt vita pñs et corpalis btā esse nō pōt: quia malis subiecta ē p corpus. hec ille. Bñ ergo dr in verbis ppositis. Oportebat pati xpm. s. pp peccatū cōmissū et resurgere a mortuis die tertia vt pmoueremur ad virtutes. vñ sequit: et pdicare pniaz ceterasqz virtutes et remissionē pctōruz in oēs gentes ppter. s. gloriā sempiternā adipiscendā. Sed quia in supiori sermōe pbat aīam eē imortalem viis diuinis et catholicis: restat propter multoz curiositatem in isto sermōe vt idez pbemus viis phicis et nālibus. Et hoc tripliciter. Primo rōnibus phicis. Scdo auctoritatibus paganis. Tertio exemplis gentilibus.
¶ Pars pria huius sermonis in q̄ probat aīam esse imortalem rōnibus phicis et naturalibus.

p Rio igit i isto sermone pbat aīaz esse imortalē .vij. nālibus rōnibus. Primo rōne debilitatiōis. Secūdo rōne oppositiōis. Tertio rōne cōparationis. Quarto rōne inclinationis. Quinto rōne reflexionis. Sexto rōne operationis. Septimo rōne pportionis.
¶ Primo pbat rōne debilitationis sic. Vnūquodqz nāliter sequit pprietatē sue nāe et cuz oē destructibile seu mortale paulatim debilitet siue deficiat donec ad vltimā corruptionē veniat. s. mortez: virtus aūt intellectiua sua duratione inualescat et pficiat vt tantū sit ad intelligere validior quāto est antiquior: iuxta illud Job .xij. In antiquis est sapia: et i multo tpe prudentia sequit aīam esse imortalē. quod si dicat quod virtus aīe debilitato corpe: vt pz in senibus deficit. Re. quod hoc nō est p se sed p accidēs quia aīa indiget organo corporali ad intelligendū. s. imaginatiua: memoratiua: et cogitatiua: et reliquis. Et iō istis debilitatis ipsa p accidēs debilitat: quia sm phm in .i. de aīa. Qui dixerit aīam p se intelligere dicet ipsā filare et texere. Si .n. aliq̄ virtus p se debilitat nūqz restaurat: etiaz organo cui est ziuncta reparato. Exēplicā. Si infirmato corpe aīa p se infirmetur: etiā sanato corpore aīa nunqz sanabitur.

bil. Quod pz expsse falsū: ex quo appet
q est debilitata p accñs nō per se. Naz
debilitato organo visus dbilitat ⁊ ipe vi
sus: nō per se: sz p accñs. Unū phs in pmo
de aia dicit: q si senex accipiat oculū in
uenis videt vtiqz sicut iuuenis. Cuz igit
aia nō debilitet debilitate corpis p se sed
p accidens: seqt ipsā nō perire cū corpe
vñ Lactan. vbi. s. ɔfirmat istā rōnē di.
Nā si vt simul nascūt simul interirent:
nō discederet repente aia: corpusqz de
sereret: sed vno tēporis pūcto vtrūqz pa
riter dissiparet ⁊ tā celeriter etiā corpus
adhuc spū i eo manēte deliquesceret ac
piret qz celeriter aia secedit: imo do dis
soluto corpore aia vanesceret velut hu
mor fracto vase diffusus. Et ita Deinde
q aia Ĥuis a deo sit inspirata qt tñ tene
brosa i domicilio terrene carnis iclusa ē
sciam nō hēt quod est diuinitatis. Audit
igit ⁊ discit oia: ⁊ sapientiā discendo ⁊ au
diendo capit: ⁊ senect⁹ sapientiā nō mi
nuit sed auget: si tñ iuuenilis etas vtute
discursa fit: ⁊ si nimia senect⁹ fregerit mē
bra nō est aie vitiū si visus euanuit: si li
gua torpuit: si audit⁹ obsurduit: sed cor
poris. At. n. memoria deficit: qd mirū
si labentis domicilij ruina pmit meno
⁊ pterita obliuiscit. hec ille. ¶ Secūdo
idē ,pbat rōne oppositionis sic. Nulla
res corrūpit ex eo i. q̊ ɔsistit sua pfectio
cuius rei cā est: qz ɔria nō pñt inesse ei
dē subo sm pħm. x. Meta. sed pfectio
⁊ corruptio sūt ɔtraria ergo ⁊c. Tunc sic
Perfectio aie consistit in separatione a
corpore: pficit. n. tunc scia ⁊ vtute: qz in
scia tanto magis ,pficit: quāto magis i
mālia considerat: ⁊ hoc ē qñ sepat a cor
pore. Similr in vtutib⁹ magis ɔsistit p
fectio aie in separatione a corpore: siquā
tū hō corpis passiones nō sequitur. Si
igit acqrit pfectionē in separatione: im
possibile est q simul acqrat corruptionē
q si dicat q pfectio aie ɔsistit in separa
tione eius a corpore sm opationē: corru
ptio aūt sm esse. R. q hoc est ipossibile:
qz opatio dmōstrat rei essentiā: adeo q
nihil pōt opari nisi hēat eē: qz opatio p
supponit potētiā: ⁊ potētia psupponit sb
stātiā: ⁊ subā psupponit eēntiā: ergo non
pfici pōt sm vnū. s. operationē ⁊ corrū
pi sm aliud. s. sm esse: qz vn⁹ presuppo
nit ab alio. ¶ Tertio hoc idē ,pbat rōne
ɔparationis sic. Intelligibile est pmanē
ti⁹ qz sensibile: qz nobili⁹ sm id quod se
hēt in reb⁹ sensibilib⁹ per modū recipiē
tis est incorruptibile sm suā subaz. s. mā
pma. Ut. n. ait phs pmo Phisico. Ipa
est ingenerabilis ⁊ incorruptibilis: non
eni corrūpit: ab aliq̄ forma sensibili vel
corporali: ergo multo fortius intellect⁹
possibilis qui est receptiuus formaꝝ in
telligibiliū nō corrūpit ab hac forma in
telligibili ⁊ spūali: ⁊ multo min⁹ a forma
corporali: cū pp sublimitatē sue eēntie ta
lis corruptio non possit ad eū attingere.
Confirmat ista rō sic sm Cōmētato. i.
Phisico. Inter mām pmā ⁊ vltimaz
formā sūt forme ⁊ māe ɔposite: ⁊ ɔñter
corruptibiles. Si igit mā pma est incor
ruptibilis vt dictū est. ergo ⁊ vltima for
ma dz eē icorruptibilis: sz vltima forma
est aia rōnalis sm omēs phos. ergo ⁊c.
¶ Quarto idē ,pbat rōne inclinationis
vt patet ex superiori smone sm phm ⁊
Cōmenta. Desideriū naturale nō pōt
esse frustratoriū Nec te moueat qdā di
centes. Ille nāliter inclinat ad luxuriaz
ergo necesse est vt sit luxuriosus ne illō
desideriū sit vacuū: qz illud desiderium
nō est ex nā pura: sed ex nā culpabili ⁊
corrupta hic aūt nō sic intelligim⁹ illō d
sideriū nāle nō eē frustratoriū: sed loq
mur de illo desiderio naturali inato ipsi
aie a primordio ⁊ origie ipsius creature
hūane. His psuppositis arguit sic. Ho
mo nāliter appetit eē: qz oē ens nāliter
diligit se pmanere: vt di. Cōmenta. pmo
Phisicorum. quia sm philosophū. iij.
Phisico. Quāto aliqd ē pmanēti⁹ tāto
pfecti⁹: sz hō p intellectū apphendit ip
sū eē nō solū vt nūc in pñti vt bruta aia
lia. sed simplr. Si igit illud nāle deside
riū vt premissū est nō est vacuū necesse
est aiam esse pfectā ⁊ imortalē ⁊ ipsā cō
sequi ppetuitatē: qz esse simpliciter eē sz

oē ipsa apphendit. ¶ Quīto idē probat
rōne reflexionis sic. Nulla virt⁹ mate-
rialis ⁊ corruptibilis nata est sup se refle-
cti. Nā occulus nō pōt sup se reflecti vi-
dēdo seipsū ⁊ viz suā nec actū suū. sz aīa
rōnalis ſm actū ppriū nata est sup se re-
flecti cognoscēdo se: vim suā ⁊ actū suuz
amando ⁊ amādo se: ergo vtus aīe non
hz ɔditionē mālē ⁊ corruptibilē: ergo
ē imālis ⁊ incorruptibilis. Qō si ē icorru-
ptibilis vtus: ⁊ substātia in q̄ fūdat aīa.
Jō dicit Lactan. vbi. s̄. Aīus aūt per se
multa desiderat que nō fragilia sz eter-
na sūt vt fama vtutis ⁊ memoria noīs.
Nā cultū dei q̄ constat abstinētia cupi-
ditatū ac libidinū: patiētia doloris cōtē-
ptu mortis ɔ̄ corp⁹ aīa ɔcupiscit: vn̄ cre-
dibile est nō interire aīam sz dissociari a
corpore q2 sine aīa nihil pōt. Aīus autē
post multa ⁊ magna sine corpore. s. co-
gnoscere ⁊ amare se: reflectēdo se sup se
vt dcm̄ ē. ¶ Sexto idē pbat rōne opa-
tiōis sic. Cuiuslibet substātie spūalis ſz
essentiā ⁊ durationē pēdētis ex corpe de
pendēt ēt act⁹: sz aīa rōnalis ppriā opa
tionē hz ſm quā nō depēdet a corpe. s.
intelligere ⁊ amare: q2 nulluz organum
sibi appropriat per se: imo sepissime ab
ipso corpe ipedit ne exeat in actuz vt pz
etiā ex pxime dicta auctoritate. Lact. er-
go duratio aīe nō pendet ex corpe: ⁊ iō
nō corrūpit corrupto corpore. nec d' ipa
corrūpi pōt cū nullā ɔ̄rietatē hz. ergo d'
se ē imortalis ⁊ icorruptibilis. Cōfirmat
sic ista rō. Quicq̄d ex se cā est opationuz
suar ⁊ actuū: nullo mō depēdet ad aliō
⁊ tale ſm Platonē vocat seipsū mouēs
sed aīa intellectualis in seipsa est cā sua-
rum operationū ⁊ actionū: itaq3 a natu-
ra ad has non ipellit: sicut pz in artibus
quorū pncipiū est ſm intellectū opera-
tionū ⁊ prudētiā: igit nō depēdet ad cor-
pus ſm esse ad durationē: ergo ē imor-
talis. ¶ Septimo ⁊ vltimo rōne ppor-
tionis. Necesse est esse pporionē inter
potētiā ⁊ obiectū ſz Arl. ij. d' aīa. si ergo
obiectū est corruptibile potentia erit cor-
ruptibilis: sic pz de potētijs sensitiuis: sz
si obiectū est icorruptibile potētia erit in-
corruptibilis. sz intellect⁹ rōnalis hz pro
obiecto veritatem: vitas aūt est incorru-
ptibilis sic pbat Aug. in soliloqjs: cuz sit
talis nāe q ipsa negatio vitatis vitatem
ponat: igit erit incorruptibilis intellectus
rōnalis. Qō si intellect⁹ ⁊ substātia eius
i. aīa ergo ⁊c. Cōfirmat ista rō sic. Ois
virt⁹ sēsibilis ⁊ corruptibilis ledit ab ob-
iecto excellente: ⁊ magis delectat in me-
dio q̄ in extremo ſm Aristo. ij. de aīa.
sed aīa rōnalis intelligēs maiora ⁊ ma-
xima magis d'lectat ⁊ magis pficit: ⁊ sic
amplius gaudet in cognitione sūme lu-
cis ⁊ pceptiōe sapie dei q̄ i cognitiōe ali-
cui⁹ creati. ⁊ hec est dīa quā ponit Ari-
sto. in. iij. de aīa inter potentiā corporalē
⁊ intellectualē. Si igit aīa nō seqt ɔditio-
nē corruptibiliū: ergo erit incorruptibilis
⁊ sic patet rationibus naturalibus aīam
esse immortalem.

¶ Pars scda hui⁹ sermonis in qua p-
bat animam esse imortalem auctoritati-
bus paganis. s. phorum ⁊ gentilium.

Secundo in isto sermōe pbatur
aīam eē imortalē. vij. auctorita-
tib⁹ phoz ⁊ gētiliū. Prio phi-
cis. Scdo phisicis. Tertio ethicis. Quar
iuridicis. Quīto politicis. Sexto histori-
cis. Septio. poeticis. ¶ Prio pbatur
auctatib⁹ phicis. s. phorū nālium primo
auctate mercurij q sic ait: Aie post disso-
lutionē corporis cogent credere penis
que in hac vita noluerit credere verbis
Scdo auctate Anaxagore: q dū in ex-
tremis laboraret interrogat⁹ vbi vellet
tumulari. s. si vellet ad patriā deferri: vel
nō: Rn̄dit nihil interest. Eadē eni ad in-
feros tantūdē vbiq3 est via-hec ille. Ter-
tio auctate Chrisippi phi. q dū in pūcto
eēt mortis sollicitudinē discipli sui erga sa-
nitatē suā redarguēs ait: sic in hāc vitaz
nostra nō venim⁹ voluntate i rursus ex
hoc corporis domicilio quo cundum no-
bis assignatum ē. Nā eiusdē iussu rece-
dēdū ē q nos in hoc corp⁹ idurit tādiu
habitaturos donec iubeat emitti. Quar
to auctate Macrobij q exponēdo sōni-
um Scipio

nū Scipiōis sic ait: Sic habeto oībus
q̄ patriā seruauerīt q̄aduscꝫ vixerit: cer
tū eē in celo diffinitū locū vbi btī sēpiter
nō euo fruāt. Hec ille. Quīto auctate py
tagore: q̄ vt refert Hiero. li. ij. ꝯ Joui.
dixit apd grecos imortales eē aīas ⁊ de-
scendere de celo: sꝫ errauit ponēdo eas
de corporib⁹ ad corpa transire. Hec ille
¶ Sexto auctate Empedoclis q̄ vt reci
tat Aristo. in ꝓhemio li. de vegetabilib⁹
⁊ plantis ait: Future felicitatꝫ appetitu ni
hil ē felici⁹. hec ille. Septio auctate Ar-
chite tarētini q̄ ait: vt refert Tulli⁹. ij. lib.
de senectute. Mentē nr̄am eē qōdā di-
uinū numen: ⁊ sic imortalitatem sortiri.
Octauo auctate Plotini phi ⁊ Plato-
nis discipuli: q̄ vt refert Aug. xxij. de ci.
dei di. Fugiēdū ē ad clarissimā patriā. h
ille. Nono auctate Porphirij p̄dicti plo
tini discipli q̄ ait. Nō ē mirū aīaꝫ q̄ suba
est in corpe posse separi a corpe: cū ignis
q̄ suba est corporea a lignis qb⁹ est vnit
t⁹ possit separi ⁊ reuerti in suā nām sine
sui corruptiōe. h ille. Decio auctate Ter
megisti: q̄ d̄ diuinitate ad Asclepiū ait: Cū
itacꝫ aīaduerteret de⁹ hoiem nō posse
oium rerū eē diligētē nisi eū mundano
tegmēto tegeret ꝯtexit corpea domo: ta
lescꝫ oēs esse precepit ex vtracꝫ nā vnū
ꝯfundēs miscuitcꝫ q̄tuꝫ satis debuisset
itacꝫ hoiem ꝯformat ex aīa ⁊ corpore ⁊
ex eterna ⁊ mortali nā: vt vtrīcꝫ sue ori-
gini satisfacere posset ⁊ imitari atcꝫ ora-
re celestia ⁊ incolere atcꝫ gubernare ter
rena hec ille. Undecio auctate Platōis
q̄ in phedrone sic dicit: Perfect⁹ ⁊ pur
gat⁹ hinc trāsiens cū deo hitabit. Et ite
rū in tymeo sic inqt: Aīa est imortalis: ⁊
ꝫm q̄ vicerit passiones vel victa fuerit
p̄mitabit vel puniet p⁹ hāc vitā. Duode-
cimo: ⁊ vltimo auctate Aristo. principis
phoꝝ nāliuꝫ: q̄ p̄io de aīa sic di. Intelle
ctus v̄r esse q̄dā substātia ⁊ nō corrūpit
Et iterū in. ij. Separat hoc ab hoc tā̄q̄
ꝑpetuū a corruptibili. ⁊ itēꝝ i. iij. Aīa se
parata hꝫ aliū modū intelligēdi q̄ꝫ v̄r est
ꝯiuncta. Et iterū in. ij. metha. Nulla for
ma ꝑexistit suo subiecto: ⁊ si aliq̄ rema-
neat rōnalis est. Et in li. de secretꝫ secreto
rū ad Alex. iterū inqt: O Alexā. noli ap
petere id qd̄ est corruptibile ⁊ transitoriū
⁊ qd̄ te opportet cito relinquere: sꝫ pete
diuitias incorruptibiles: vitā imutabilē
regnū eternū: ⁊ durabilitatē cogitatiōes
q̄ꝫ sp̄ in bonū dirige. hec ille. ¶ Scd̄o
idē ꝓbat auctate phisica. i. phisicorū me
dicorū Galien⁹. n. in p̄io de spermate
inqt: Sicut lux solis q̄ est icorruptibilis
sui hemisperiū. i. mediā sperā: ab hemis
qd̄ ē mediū ⁊ spera nullā patit decisionē
vel diuisionē. Sic ēt aīa q̄ incorruptibi-
lis est. Scd̄o Auicēne q̄ sic ait Aīe a cor
pore separate vtunt q̄si ꝑ organo aliqua
parte celestis corpis: q̄si aīe redeant ad
ꝯpares stelas. ¶ Tertio hoꝝ idē probat
auctatib⁹ Ethicis. i. phoꝝ moraliū. Pri
mus est Socrates phs moralis qui scri
psit ⁊ docuit aīaꝫ eē imortalē que solo sū
mo bono poterit eē beata. Et q: sciebat
deū nō posse videri nisi mēte purgata: ⁊
mētē purgari nō posse nisi optimis mo-
rib⁹ omneꝫ phiaꝫ traxit ad mores: Et iō
dicebat discipulis suis. Despicite morteꝫ
⁊ viuet aīa vr̄a: nō timet eā nisi q̄ multā
fecit iniq̄tatē. hec ille. Scd̄s phs moral
fuit Hermeo q̄ dixit oēm aīam eē imor
talē: nō vniformiter sꝫ alio ⁊ alio modo:
⁊ hoc dixit pp̄ merita ⁊ demerita. Terti⁹
fuit Quintilian⁹: q̄ cā. iiij. ait. Si q̄s sciat
q̄s sit finis bonoꝝ que vera felicitas: nū
q̄ꝫ sibi videbit p̄matura morte peritur⁹
hec ille. Quart⁹ est Seneca q̄ epl̄a. xxx-
vi. sic ait. Mors quā ptimescim⁹ ⁊ recu
sam⁹ iter mutat: vitā nō eripit. Alius. n.
expectat qui nos reponat in lucē dies. ⁊
iterū in li. de nālibus qōnibus. Si tran-
quille inquit volumus viuere in expecta
to humana est aīa vt siue illā insidie si-
ue egritudines petāt quod aliud debeo
nisi vt exeat cū oib⁹ eaꝫ bonis emittere.
Uade inq̄ꝫ: vade fortiter: vade feliciter
nihil dubitās. Fac qd̄ quādocꝫ faciendū
est: ecce rerū natura q̄ te generauit expe
ctat ⁊ loc⁹ ille melior ⁊ tutior est. Quint⁹
est Tullius q̄ in tusculanis qōnibus sic
ait. Nō est lugenda mors quā sequitur

imortalitas. Et in li. d' senectute. Ex hac vita discedo tanq̃ ex hospitio: nõ tanq̃ de domo. Cõmorãdi. n. nã dedit diuersoriũ nõ habitãdi. O q̃ p̃clarũ illũ diẽ cũ ad illud diuinoꝝ aioꝝ ꝯciliũ cetũq; p̃ficiscar, cũq; ex hac vrbe ꝛ colluuiõe discedã: p̃ficiscar. n. nõ solũ ad eos viros de qb' añ dixi: verũ etiã ad Cathonẽ: q̃ nemo vir melior nat' ẽ: nemo p̃etate p̃stãtior. Et iteꝝ in eodẽ ingt. Leuis est senect': nõ solũ nõ molesta: sꝫ ẽt iocũda: q̃p si in hoc erro q̃p aias hoĩum imortales credã libẽter erro: nec hũc mihi erroreꝫ q̃ delector dũ viuo extorqueri volo. Et iteꝝ ibidẽ. Ego patres ṽos publij Scipio: tuq; Caij Lelij viros clarissimos mihiq; amicissimos viuere arbitror: ꝛ eã q̃dẽ vita q̃ est sola vita nominãda. Naꝫ dũ sum' inclusi in his ꝑpaginib' corporis munere q̃dã necessitatis ꝛ graui ope ꝑfungimur. Est enim celestis aius ex altissimo domicilio depressus: ꝛ quasi d'mersus in terrã locũ diuine nature eternitati q̃ꝫ contrariũ: Sꝫ credo deos imortales spirauisse aias in hũana corpora: vt essẽt qui terra vterent': quiq; celestiũ ordineꝫ ꝯtẽplantes imitarent' cũ vite mõ atq; cõstantia. Nec me solũ rõ ꝛ disputatio impulit vt ita crederẽ: sed nobilitas etiam summoꝝ ph'oꝝ ꝛ auctoritas. Audiebam Pyctagorã pyctagoreosq; scolas pene n'fos q̃ essent Italici quondã ph'i noĩati nunq̃ dubitasse q̃n ex vniuersa mente diuina debilitatos aĩos h'erem'. Demonstrabant' mihi propterea que mihi Socrates supremo die de imortalitate aĩoꝝ disseruisset: is q̃ esset oĩum sapientissim' oraculo Apollinis iudicat': Quid multa: Sic mihi ꝑsuasi: sic sentio: cũ tãta sit celeritas actoꝝ: tãta memoria p̃teritoꝝ futuroꝝ prudentia: tot artes: scie tot: inuenta non posse eã nãm que res eas cõtineat esse mortalẽ. Hec ille. Sunt ꝛ alij q̃ꝫ plures ph'i nãles ꝛ morales q̃ dictis seu factis de imortalitate aĩe verã senserunt ꝯclusionẽ vt puta: Tales ph's. Asianus q̃ primus sapiẽs appellat' est. Solon Athenensis: Chilon Lacedemon' Pytacus Asian': Bias Primiensis: Cleobolus lindi' Periander Corinth' Epigmenides cretensis: Ferecides Syrus: auditor Pythaci ph'i. Homerus poeta ꝛ ph's Ligurgus q̃ leges instituit ꝛ apud lacedemones claruit: Anasimãder auditor Talei Anasimanes auditor Anasimandri ꝛ p̃ceptor permenidis ꝛ Anaxagore Crates Theban' Zenonis magister Symonides poeta: q̃ claruit tp̃e Manasse regis iuda Gorgias ph's qui Athenis claruit ꝛ fuit magister Aristotelis in grãmatica. Socrates ph's discipul' Gorgie tp̃e Assueri. Aristippus Cyrenẽsis Socratis discipulus. Xenophon Athenienssis Socratis discipulus qui claruit in curia Cyrrhi regis ꝑsarum. Antisthenes Socratis discipul' ꝛ magister Diogenis qui athenis claruit. Euripides ph's: qui in creta claruit. tẽpore Socratis. Demosthenes orator q̃ Athẽis claruit. Pericles ph's atheniensis. Themistocles ph's ꝛ princeps atheniensiũ. Eracly' asian'. Euripides poeta permenides ph's qui athenis claruit: Appulei' affer qui athenis claruit. Zenocrates Platõis discipulus Calistenes Aristotelis discipulus Sixt' Pyctagoric'. Plutarchus magister Traiani iperatoris. Ptolome' astrologus q̃ claruit tempore Hadriani ꝛ scripsit i talī scia peroptime ꝛ alij q̃ꝫ plures quos cã breuitatis omitto. ¶ Quarto probat' auctoritatib' iuridicis. i. iuris ciuiliũ. Si. n. pro causis corporalib' cogitam': quãto magis pro aĩaꝝ salute ꝓuidentia est nostre sollicitudinis adhibenda. In auctẽtico cuꝫ de appella. cogno §. si aũt Col. vij: Graue ꝛ iniquũ est calliditis quorundã machinationib' eos vexari q̃ ꝓpter timorẽ dei a parentibus atq; substãtijs destitutos minores sustentare ac veluti paterna affectione educare festinãt. C. d' epis. ꝛ cler. l. orphano. Oia que cõtra bonos mores vel in pacto vel in stipulatione deducunt' nulli' momẽti sunt: ꝓpter .s. aĩe imortalitatẽ. C. de inu. stipu. l. ex eo. Moueant iugiter dei clementiã quãtũ est possibile

est possibile n̄ se imortalitatē donantem nature. in auē. de nup. col. iiij. consti. i. ni hil. n. sic in sacris ordinationibus lauda tur ꝙ cū castitate viuenteo: aut cū vxori bus nō cohabitantes In auct. ꝺ mona chis coll. i. §. nihil q̃ vt ait Ambro. Nu ptie terram īplent: castitas paradisū. qꝺ hꝫ. xxxij. q. i. c. nuptie. Sancim⁹ oēo qdē hn ꝙ ꝑūt castitatē agere q̄ etiā sola deo cū fiducia possibilis est oiuz aīas ꝑ̄ñtare In auct. de leno. §. sancim⁹ col. iij. ꝯsti. i. Qui pro republica se occiderunt in per petuū per gloriam viuere intelligunt in sti. ꝺ excusationib⁹ tutorū. §. i. ꝛ ex pluri bus alijs locis legū humanarū arguitur aiam eē imortalē. ¶ Quīto ꝓbat au ctoritatib⁹ politicis. i. regū paganoꝝ ꝛ politicorū. Didym⁹. n. rex bragmanorū sic ait ad Alex. magnū. Quapꝓ nimiuz vecordes vos ꝛ miſabiles iudicam⁹ q originē n̄raz eē celestē n̄ suscipit: magnā qꝫ cū deo hr̄e cognationē. Et i alia ep̄la idē ait: Nos nō sum⁹ hui⁹ mūdi icole sꝫ aduene: nec ita i orbē terrarū venim⁹ vt in eo libeat ꝯsistere sed trāsire: ꝓperam⁹ eīn ad patriā hylarē nullis delictoꝝ pō deribꝰ ꝑgrauati. Nuda qppe ꝯscie frōte ꝓgredimur vt expediti ac faciles spatiū ꝓpositi decurram⁹ itineris. hec ille. Itē Cyrrh⁹ maior moriēs vt refert Tullius in li. ꝺ senectute ꝯuocatꝭ filijs ait. Nolite arbitrari filij mei charissimi mecum a vobis discessero nūꝙ̄ aut nullum fore. Nec. n. cū essē vobiscū aium meū vide batꝭ: sꝫ cū essē in hoc corꝑe ex ijs reb⁹ q̄s apꝺ vos gerebā adesse itelligebatꝭ: eūdē eē arbitror ꝛ si nullū videritis. h ille. Itē Macrobi⁹ marcellus hāc opinionē te nuit. ꝺ q̄ Tulli⁹ in oȓone sacta ꝓ ipo sic ait. Quāꝙ̄ iste ijs angustijs q̄s n̄ā nobis ad vidēdū dedit ꝯditꝰ fuerit: sꝑ tñ imor talitatꝭ āmore flagrauit. Nec. n. tuta vita dicēda ē q̄ corꝑe ꝛ spū ꝯtinet. Illa inꝙ̄ illa vita ē q̄ vigebit memoria oiuz seloꝝ quā posteritas alet: quā ipsa eternitas sꝑ tuebit. h ille. ¶ Sexto idē ꝓbat auctati b⁹ hystoricis: Nā Salusti⁹ i li. de repu blica ait. Nā diuitiaꝝ ꝛ fama ꝛ glia fluxa atqꝫ fragilis ē. virt⁹ clara eternaqꝫ hr̄: er go ꝑclara facico magne diuitie vis cor poris breue dilabūt: īgēia ꝛ egregia faci nora. i. ꝑclara gesta sicꝰ aīa imortalia sūt. hec ille. Itē Valeri⁹ lib. i. ti. de miraculis eandē dicit sniam. Et. li. ij. rubrica. v. In dos adducit quoꝝ femie certāt mori cū marito vt alia vita cū eis fruāt. Et ibidē ait: Immortales eē aīas nr̄os galloꝝ ap probat: q pecunias mutuatas apꝺ infe ros se recepturos sperāt. ¶ Septio ꝛ vl timo idē ꝓbat auctatib⁹ poeticis. i. poeta rū. Virgi. vi. Ene. poeta clarissim⁹ sic di. Facilis descēsus auerni. Sed reuocare gradū supasqꝫ euadere ad auras. Hoc op⁹ hic labor ē. Itē Ouidi⁹ in li. metha morphoseos itroducit deū loq̄ntē ꝺ aīa Hercul. sic di. Eternū ē a me qꝺ traxi ꝛ expers atqꝫ imune necis. Et ibidem ait. Morte carēt aīe sꝑqꝫ pore relicta. Se de nouis domib⁹ viuūt habitātqꝫ rece pte. Itē Lucreti⁹ vt refert Lactā. iij. lib. ad gē. sic ait. cedit idē retro ꝺ ṫra qꝺ fuit añ. In terrā: sꝫ qꝺ missū est ex etheris. horis. Id rursū celi fulgētia tecta rece ptāt. itē Dātes poeta vl̄garis ī. iij. i. come die ait. Eio maestro che tāto graue aloꝛ Che lamētar li fa si forte Respose Dice roli multo breue. Questi nō ano sperā za de morte: Ela lor ciecha vita e tanto bassa. Che inuidiosi son dogni altra sor te. Fama di lor el mundo esser nō lassa. Misericordia ꝛ iustitia a lor lisdegna. Nō rasonam di lor ma guarda e passa Et ī. x. cātu eiusdē comedie ait. Suo ci miterio da q̄sta parte hano. Cū epicur reo tuti i soi seq̄ci. Che lanima col corpo morta fano. Et ī. vij. cātu tertie comedie sic ait: Ma n̄ra vita sença mezo spirā La sūma beniuātia ela in amora disse. Si che poi sēpre la disira. E qnci poi ar guinciar anchora. N̄ra resurrection si tu ripensi. Como humana carne fesse alora. Et sic habemus sufficientissime ꝑ oēs ꝑdictas auctates aiaz esse imortalez Et sic pꝫ pars secūda hui⁹ ſmonis.

¶ Pars. iij. hui⁹ ſmonis in qua ꝓbat animaz esse imortalem exemplis genti

lib⁹.i.philosophorū gentiliū ꝛ paganoꝝ
t Ertio in isto s̄mone ꝓbat aīam
esse imortalē.vij.exēplis phoꝝ
gentiliū ꝛ paganorū. ¶ Prio
exēplo Polytes de quo refert Lactā.i
vij.di.insti.ad gē. ꝙ ꝯsuluit Appollinē
milesiū.vtrū ne maneret aīa post mor-
tē.Et rn̄dit his v̄bis.Aīa aūt q̄ diu vin
culis in corpe tenetur corruptibiles pas-
siones sentiēs:mortalib⁹ cedit doloribus.
Cū v̄o hūanā solutionē velocissimā p⁹
corruptū corp⁹ inuenit:ois e terra ferret
nūq̄ senescens vt maneat in eternum.
hec ille. ¶ Scd̄o.idē ꝓbat exēplo Theo
phrasti phi discipli Aristo.q̄ tenuit aīaꝫ
esse imortalē.Et recitat hoc exemplū de
Aristo.Nā cū ipse Aristo.eēt in articlo
mortis in hec v̄ba ꝓrupit.Tu q̄ suscipis
aīam oīuꝫ phoꝝ suscipe aīaꝫ istā igit ꝛc.
¶ Tertio idē ꝓbat exēplo ciuili. Nā.ff.
de reb⁹ dubijs.l.si fuerit.hꝯ. Nā si dn̄s
dat libertatē ancille p̄gnāti si prio pariat
masculū:ꝯtingit aūt ipsā vno partu pa-
rere masculū ꝛ feīaā:ꝛ nescit q̄s eoruꝫ
prio nat⁹ ē:puta q̄r erat in loco obscuro ꝛ
secreto: tūc erit libera: q̄r i ābiguis reb⁹
hūanioīē oportet seq̄ sniam. Jta si dn̄s
dicat vni seruo suo:liber esto si obuiaue
ris s̄uo.Alteri v̄o dicat:liber esto si ob-
uiaueris libero:ipsis duob⁹ sibi obuian
tib⁹ vr̄ ꝙ sol⁹ prim⁹ sit liber:cui dictū ē:
liber esto si obuiaueris seruo. Nā i prio
pūcto obuiatōis vterq̄ fuit seru⁹: ergo
ille ē liber ꝛ non aliter q̄ obuiauit libero.
Spūalr̄ ipe dn̄s est de⁹ oīp̄s.Duo serui
sūt angel⁹ ꝛ hō: sꝫ ipe angel⁹ peccauit ꝛ
fact⁹ est seru⁹ pctī. q̄r i eternā dānationeꝫ
ruit.Dixit āt de⁹ hoī:Si obuiaueris.i.si
restiteris tētatiōi diaboli liber esto libta-
te filioꝝ glie dei. ¶ Quarto idem ꝓbat
exēplo Theobroti discipli Platōis:d̄ q̄
recitat Aug.xxij.de ci.dei. Nā legēs li-
brū Platōis de imortalitate aīe quē ap
pellauit Phedronē:quē trāstulit Cicero
i q̄ validissimis argumētis aīe imortalita-
tē asseruit:dicēs inter alia:aīa ex se mouet
q̄d ex se mouet p̄ncipiū mot⁹ ē:q̄d p̄nci
piū mot⁹ ē natū nō ē:q̄d natū nō ē imor

tale ē.igit ꝛc.De muro se p̄cipitē d̄dit:ita
ꝙ se interfecit ex desiderio alterius vite.
Quīto idē ꝓbat exēplo Marci Catōis
porcini stoyci phi ꝛ poete latini q̄ claruit
rome ipe Virgilij hic tāte ꝯstātie vir fuit
vt glie ei⁹ nullus vnq̄ laudādo ꝓfuerit
nec vitupando nocuerit.Sꝫ vt d̄ illo scri
bit Salusti⁹.Quo min⁹ appetebat gliaꝫ
eo magis eū glia sequebat.Hic tandem
aīas esse ꝑpetuas extimās seipsū occidit
victoriā Cesaris ipatiēter ferēs:ꝛ ei subij
ci nolēs.De q̄ scribit Lactā.i.iij.di.insti.
ad gē.di. Jpse romane sapie princeps
cato:q̄ añq̄ se occideret ꝑlegisse Pla-
tonis librū d̄r:q̄ ē script⁹ de imortalitate
aīaꝝ:ꝛ ad sūmū nefas phi auctate ꝯpul
sus ē. ¶ Sexto idē ꝓbat exēplo Diogēis
phi de q̄ recitat Tull⁹ i tusculanis q̄ōni
b⁹:ꝙ moriēs iussit corp⁹ ihumatū relin
qui i argumētū future vite:q̄ etiā dixit ꝑ
mortē se descēsurū ad isernū: ꝛ cupiditā
te imortalitatis seipsū occidit vt refert Hie
ro.li.ij.ꝯ Jouinia. ¶ Septio ꝛ vltio idē
ꝓbat exēplo Zenōis phi de q̄ refert Se
neca i q̄dā epl̄a:q̄ dixit mortē eē gliosā
ꝛ id̄ seipsū iterfecit vt p⁹ mortē beati⁹ vi
ueret. Jtē exēplo Empedoclis phi qui
imortales eē aīas arbitrat⁹:athenis se in
cēdijs dedit:ꝛ sibiipsi mortē itulit:Jtem
exēplo Cleātes ꝛ Chrisippi:ꝛ alioꝝ de q̄
b⁹ ait Lactā.v bi.s̄.Multi ex his q̄ eter
nas eē aīas suspicabāt tāq̄ i celū migra
turi eēnt sibipsis man⁹ intulerūt.Et seq̄t
p̄dictos enumerādo. Quib⁹ oīb⁹ pꝫ ꝙ
modice estimatiōis sit vita p̄ns: ꝛ quāto
studio debem⁹ terrena cōtēnere ꝛ ad ce
lestis ꝓperare.Ad q̄d valde hortat La
ctā.vij.di.insti.circa fi.di. Supest vt ex
hortemur oēs ad suscipiēdā cū vera reli
gione sapiam.Cui⁹ vis ꝛ offiū in eo ver
tit.vt ꝯtēptis terrestrib⁹ ꝛ abiectis errorib⁹
q̄b⁹ antea tenebamur fragilib⁹ fulctes ꝛ
fragilia ꝯcupiscētes ad eťna celestis the
sauri p̄mia dirigamur. q̄ vt cape possi-
m⁹ q̄ p̄mū omittēde sūt h⁹ p̄ntis vite il
lecebres voluptates q̄ aīas hoīuꝫ pnitio
sa suauitate delinūt.Quāta felicitas exti
māda est subtractis his terre lapsibus.ꝑ

ficisci ad illū equissimū iudicē perētēq; indulgentissimū: q; p laborib⁹ requiē, p morte vitā: p tenebris claritatē: p terrenis ac breuibus bonis eterna ac celestia largiat. Cū qua mercede acerbitates et miserie quas perpetimur in hoc mūdo facientes opera iustitie cōferri et coeqri nullo modo pñt. Proinde si btūsi sapietes eē volum⁹: cogitāda et ,pponēda sūt nobis nō tm̄ Terētiana illa. Molendū esse vsq; in pistrino: vapulādū hīnde cōpedes: sed his multo atrociora. Carcer cathene tormēta patiēda sustinēdi volo res mors denīq; ipsa et sustinenda et se... la. Cū liqueat ɔscientie ne nec sra... gue istam voluptatem sine pena: nec virtutē sine premio dico fore. De seras si fieri pōt via pditiōis et fraudiseā qua mors voluptas illecebris ad opa celerat. et quā to qsq; anni i senectute vrgentib⁹ appropinquare cernit illū diē quo sit ei de hac vita demigrādū cogitet q; purus absq; datq; inocens ad iudiciū veniat. Non vt faciūt qdam cecis mentib⁹ nīxi. q; iā deficiētib⁹ corporis virib⁹ in hoc admonent instante vltima necessitate: vt cupidi⁹ et ardenti⁹ haurien dis libidinib⁹ inēdant: Qua ex voragine liberet se quisq; dū licet dū facultas adest seqs ad deū tota mente ɔuertat vt illū diē secur⁹ expectet quo preses dn̄sq; mundi de et singulo♃ factis cogitationibusq; iudicabit q̄cunq; hic expetunt: nō tn̄ negligat sz et fugiat potio♃eq; aīas suam iudicet q̄ bona ista fallacia quo♃ incerta et caduca possessio est. Migrāt. n. quottidie et multo veloci⁹ exeūt q̄ intrauerant. Et tn̄ si nobis vsq; ad vltimū liceat istis frui aliis certe relinquenda sūt. Nihil nobiscū ferre possum⁹ nisi vitam bene atq; innocenter actam. Ille ad deū copiosus: ille opulēt⁹ adueniet: cui astabūt cōtinētia: misericordia: patiētia: charitas: fides: hec est hereditas nr̄a: q̄ nec eripi cuiq̄ nec transferri ad alterū pōt. Et qs est q̄ hec bona parare et acqrere sibi velit: Veniāt q̄ esuriunt: vt celesti cibo saciati sempiternā fame♃ ponāt. Veniant q̄ sitiunt vt aquā salubrē de phēni fonte plenissimis faucib⁹ trahant. Hoc cibatu et potu dei et ceci videbunt: et surdi audient: et muti loquent: et claudi ambulabūt: et stulti sapiēt: et egri valebunt: et mortui reuiuiscēt Quisq; enim corruptellas terre virtute calcauerit hūc arbiter ille sūm⁹ et verax ad vitā lucēq; ppetuā suscitabit. Nemo diuitijs: nemo fascib⁹: nemo regia potestate confidat. Imo mortalem ista nō faciūt. Nam quicunq; rōnē hoīs abiicerit ac presenti a secut⁹ in humum sese ,p strauerit tanq̄ desertor dīi imperatoris et patris sui puniet. Intendam⁹ igit iusticieque nos inseparabilis comes ad deū sola perducet: et dum spūs hos regit artus infatigabilē militiā deo militem⁹: stationes vigiliasq; celebrem us Congrediamur cum hoste quē nouim⁹ fortiter vt victores ac deuicto aduersario triumphantes ,pmium virtutis qd̄ ipse ,pmisit consequamur. Hec ille. Quia igit⁹ fratres et sorores hec i ista q̄dragesima vos docere conati sum⁹ rogare deū ,p nobis dignemini: vt simul ad illud regnū eternū peruenire mereamur: vbi viuit et regnat oīpotens deus. pater filius et spūs sanctus: cui pro gratia completi operis sit gloria et honor in secula seculo♃.

Amen

¶ Quadragesimale seu sermonarium de penitentia duplicatum per aduentu♃ videlicet et quadragesima♃ a venerabili viro fratre Michaele Mediolanensi ordinis fratrum minorum de obseruantia editum: qui tum sanctimonia vite tū feruētissima verbi dei pdicatione a deo īnumeris meruit coruscare miraculis felici numine explicitum est. Impressu♃ Venetijs optimaq; castigatione emēdatū: per Georgiu♃ de Arriuabenis Mātuanum. Anno dn̄i. M.cccclxxxxvi. die. xxviij. Septembris.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y ♃ ♃ ♄ ♄ A B C D E F

Omnes isti sūt quaderni excepto ♄ g. est quinternus.

